Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014

Grundernas namn	Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014
Föreskriftens diarienummer	104/011/2014
Föreskrifter som ersätts	7/011/2007
	20/011/2006
	4/011/2009
	50/011/2010
	41/011/2010
	4/011/2014
	1/011/2004
Träder i kraft	01.01.2015
Pdf skapad	16.01.2026

Innehåll

1. Den lokala läroplanens betydelse och uppgörandet av den. 1
   1.1. Grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen. 1
   1.2. Principer för uppgörandet av den lokala läroplanen. 1
   1.3. Utvärdering och utveckling av den lokala läroplanen. 3
   1.4. Uppgörandet av den lokala läroplanen och centrala beslut gällande undervisningen. 3
2. Den grundläggande utbildningen som grund för allmänbildning. 6
   2.1. Förpliktelser som styr undervisningen. 6
   2.2. Värdegrunden för den grundläggande utbildningen. 7
   2.3. Synen på lärande. 8
   2.4. Frågor som avgörs på lokal nivå. 9
3. Den grundläggande utbildningens uppdrag och allmänna mål. 10
   3.1. Den grundläggande utbildningens uppdrag. 10
   3.2. Nationella mål för undervisning och fostran. 11
   3.3. Mångsidig kompetens som mål. 11
   3.4. Frågor som avgörs på lokal nivå. 16
4. Verksamhetskulturen i en enhetlig grundläggande utbildning. 17
   4.1. Verksamhetskulturens betydelse och utvecklandet av den. 17
   4.2. Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen. 18
      4.2.1. En lärande organisation är kärnan i verksamhetskulturen. 18
      4.2.2. Välbefinnande och en trygg vardag. 19
      4.2.3. Främjande av en fysiskt aktiv livsstil. 19
      4.2.4. Kommunikation och mångsidiga arbetssätt. 19
      4.2.5. Kulturell mångfald och språkmedvetenhet. 20
      4.2.6. Delaktighet och demokrati. 20
      4.2.7. Likabehandling och jämlikhet. 20
      4.2.8. Ansvar för miljön och en hållbar framtid. 21
   4.3. Lärmiljöer och arbetssätt. 21
      4.3.1. Lärmiljöer. 21
      4.3.2. Arbetssätt. 22
   4.4. Helhetsskapande undervisning och mångvetenskapliga lärområden. . 23
   4.5. Frågor som avgörs på lokal nivå. 25
5. Skolarbete som främjar lärande och välbefinnande. 27
   5.1. Gemensamt ansvar för skoldagen. 27
   5.2. Samarbete. 29

5.2.1. Elevernas delaktighet. 30
5.2.2. Samarbete mellan hem och skola. 30
5.2.3. Skolans interna samarbete och samarbete med andra parter. . . 31
5.3. Fostrande samtal och disciplinära åtgärder. 31
5.4. Olika sätt att anordna undervisningen. 33
5.4.1. Undervisning enligt verksamhetsområden. 33
5.4.2. Flexibel grundläggande utbildning. 39
5.4.3. Framskridande i studier enligt målhelheter. 40
5.4.4. Tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. 41
5.4.5. Undervisning i sammansatt klass. 42
5.4.6. Fjärruppkoppling i undervisningen. 43
5.4.7. Undervisning för elever som är patienter inom den specialiserade sjukvården och konsultativ sjukhusundervisningstjänst. 43
5.4.8. Avvikande ordnande av grundläggande utbildning. 44
5.4.9. Undervisning i särskilda situationer. 45
5.5. Annan verksamhet som stödjer målen för undervisning och fostran. . 46
5.6. Frågor som avgörs på lokal nivå. 48
6. Bedömning av elevens lärande och kunnande i den grundläggande utbildningen. 52
6.1. Bedömningens syften i den grundläggande utbildningen. 52
6.1.1. Formativ bedömning. 52
6.1.2. Summativ bedömning. 53
6.2. Allmänna principer för bedömningen. 53
6.3. Bedömning av lärande och kunnande. 55
6.4. Bedömning av arbete. 56
6.5. Bedömning av uppförande. 56
6.6. Studiegången i den grundläggande utbildningen. 56
6.6.1. Studiegången enligt årskurs. 56
6.6.2. Framskridande i studier enligt målhelheter. 57
6.7. Gemensamma läroämnen och valfria ämnen som ska bedömas i slutet av läsåret. 57
6.8. Slutbedömningen i den grundläggande utbildningen. 58
6.8.1. Bildandet av slutvitsord i den grundläggande utbildningen. 58
6.8.2. Slutbedömningen i gemensamma läroämnen. 59
6.8.3. Slutbedömningen i gemensamma konst- och färdighetsämnen. . 59
6.8.4. Slutbedömningen i valfria ämnen. 59
6.8.5. Undervisning som betonar ett läroämne eller en särskild utbildningsuppgift och slutbedömning. 60

6.8.6. Slutbedömningen av en elev som får elevspecifika stödåtgärder. 60
6.9. Frånvaro och dess inverkan på bedömning. 60
6.10. Ny bedömning och rättelse av bedömning. 61
6.11. Betyg. 61
6.11.1. Verbala omdömen och siffervitsord i betygen. 61
6.11.2. Läsårsbetyg. 61
6.11.3. Mellanbetyg. 62
6.11.4. Skiljebetyg. 63
6.11.5. Avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen. 64
6.12. Särskild examen och betyg över studier som avlagts genom särskild examen. 65
6.13. Frågor som avgörs på lokal nivå. 66
7. Stöd för lärande och skolgång. 67
7.1. Elevens rätt till stöd för lärande och skolgång. 67
7.2. Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande. 68
7.3. Gruppspecifika stödformer – mål och anordnande. 69
7.3.1. Allmän stödundervisning som ges av en lärare. 69
7.3.2. Stödundervisning i undervisningsspråket som ges av en lärare. . 70
7.3.3. Undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning. 71
7.4. Elevspecifika stödåtgärder. 71
7.4.1. Bedömning av behovet av elevspecifikt stöd. 72
7.4.2. Plan för genomförande av elevspecifikt stöd. 72
7.4.3. Beslut om stöd. 73
7.4.3.1. Undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupp och i samband med annan undervisning. 74
7.4.3.2. Undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i ett eller flera läroämnen i smågrupp. 74
7.4.3.3. Undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass. 74
7.4.3.4. Tolkningstjänster. 75
7.4.3.5. Elevspecifika biträdestjänster. 75
7.4.3.6. Hjälpmedel. 75
7.5. Avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs eller från målen i läroplanen. 76
7.5.1. Avgränsning av lärokursen i ett läroämne. 76
7.5.2. Tillfällig befrielse från att fullgöra lärokursen i läroämnet på grund av hälsoskäl. 77

7.6. Avvikande ikraftträdande samt övergångstid. 78
7.6.1. Anordnande av grundläggande utbildning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga (träder i kraft 1.8.2026). 78
7.6.2. Förlängd läroplikt (i kraft till och med den 31 juli 2026). 79
7.7. Undervisning för en elev som är patient inom den specialiserade sjukvården och konsultativ sjukhusundervisningstjänst. 79
7.8. Kontinuerligt stöd i övergångsskeden, samarbete och smidig överföring av information. 80
7.9. Frågor som avgörs på lokal nivå. 80
8. Elevvård. 82
8.1. Frågor som avgörs på lokal nivå och uppgörandet av utbildningsanordnarens elevvårdsplan. 82
9. Möjligheter att studera modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk. 87
9.1. Studier i lärokurserna i modersmål och litteratur. 87
9.2. Lärokurser i det andra inhemska språket och främmande språk. . . . 88
10. Särskilda frågor som anknyter till språk och kultur. 90
10.1. Samer och samisktalande. 90
10.2. Romer. 90
10.3. Teckenspråkiga. 91
10.4. Elever med invandrarbakgrund. 91
10.5. Frågor som avgörs på lokal nivå. 92
11. Undervisning på två språk. 93
11.1. Mål och utgångspunkter för undervisning på två språk. 93
11.1.1. Omfattande undervisning på två språk. 95
11.1.2. Mindre omfattande undervisning på två språk. 96
11.2. Frågor som avgörs på lokal nivå. 96
12. Undervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip. 98
12.1. Principer för undervisningen. 98
12.2. Frågor som avgörs på lokal nivå. 98
13. Valfrihet i den grundläggande utbildningen. 99
13.1. Valfria timmar i konst- och färdighetsämnen. 99
13.2. Valfria ämnen. 99
13.3. Frivilliga och valfria lärokurser i främmande språk. 100
13.4. Frågor som avgörs på lokal nivå. 100
14. Årskurs 1-2. 101

14.1. Delområdena inom mångsidig kompetens. 102
14.2. Frågor som avgörs på lokal nivå. 104
14.3. Läroämnen. 105
14.3.1. Modersmål och litteratur. 105
Suomen kieli ja kirjallisuus. 107
Samiska och litteratur. 115
Romani och litteratur. 122
Teckenspråk och litteratur. 128
Modersmål för elever med annat modersmål. 133
Finska som andraspråk och litteratur. 133
Suomi saamenkielisille. 140
Suomi viittomakielisille. 140
Svenska för samisktalande. 140
Svenska för teckenspråkiga. 140
Svenska och litteratur. 140
Svenska som andraspråk och litteratur. 147
14.3.2. Det andra inhemska språket. 154
Finska, A1-lärokurs. 155
Finska, modersmålsinriktad finska, A1-lärokurs. 162
Ruotsin kieli, A1-oppimäärä. 169
Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A1-oppimäärä. 176
14.3.3. Främmande språk. 182
Främmande språk, A1-lärokurs. 184
Samiska, A1-lärokurs. 190
14.3.4. Matematik. 197
14.3.5. Omgivningslära. 204
14.3.6. Religion. 213
Adventistisk religion. 217
Bahá'í-religion. 220
Buddhistisk religion. 223
Evangelisk-luthersk tro. 227
Islam. 230
Judendomen. 233
Katolsk tro. 236
Krishna-religion. 239
Ortodox tro. 242
Pingströrelsens religion. 245
14.3.7. Livsåskådningskunskap. 248

14.3.8. Musik. 253
14.3.9. Bildkonst. 258
14.3.10. Slöjd. 264
14.3.11. Gymnastik. 268
14.3.12. Elevhandledning. 273
15. Årskurs 3-6. 275
15.1. Delområdena inom mångsidig kompetens. 276
15.2. Frågor som avgörs på lokal nivå. 279
15.3. Läroämnen. 279
15.3.1. Modersmål och litteratur. 279
Suomen kieli ja kirjallisuus. 282
Samiska och litteratur. 300
Romani och litteratur. 316
Teckenspråk och litteratur. 330
Modersmål för elever med annat modersmål. 343
Finska som andraspråk och litteratur. 343
Suomi saamenkielisille. 360
Suomi viittomakielisille. 360
Svenska för samisktalande. 360
Svenska för teckenspråkiga. 360
Svenska och litteratur. 360
Svenska som andraspråk och litteratur. 379
15.3.2. Det andra inhemska språket. 396
Ruotsin kieli, A-oppimäärä. 397
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä. 411
Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A-oppimäärä. 422
Finska, A-lärokurs. 435
Finska, B1-lärokurs. 447
Finska, modersmålsinriktad finska, A-lärokurs. 459
15.3.3. Främmande språk. 472
Engelska, A-lärokurs. 473
Annat främmande språk, A-lärokurs. 486
Främmande språk, B1-lärokurs. 498
Samiska. A-lärokurs. 510
15.3.4. Matematik. 522
15.3.5. Omgivningslära. 538
15.3.6. Religion. 563
Adventistisk religion. 575

Bahá'í-religion. . . . 586
Buddhistisk religion. . . . 598
Evangelisk-luthersk tro. . . . 609
Islam. . . . 620
Judendomen. . . . 631
Katolsk tro. . . . 642
Krishna-religion. . . . 653
Ortodox tro. . . . 664
Pingströrelsens religion. . . . 675
15.3.7. Livsåskådningskunskap. . . . 686
15.3.8. Historia. . . . 698
15.3.9. Samhällslära. . . . 711
15.3.10. Musik. . . . 721
15.3.11. Bildkonst. . . . 732
15.3.12. Slöjd. . . . 745
15.3.13. Gymnastik. . . . 755
15.3.14. Elevhandledning. . . . 766
16. Årskurs 7-9. . . . 768
16.1. Delområdena inom mångsidig kompetens. . . . 769
16.2. Frågor som avgörs på lokal nivå. . . . 773
16.3. Läroämnen. . . . 773
16.3.1. Modersmål och litteratur. . . . 773
Suomen kieli ja kirjallisuus. . . . 776
Samiska och litteratur. . . . 795
Romani och litteratur. . . . 814
Teckenspråk och litteratur. . . . 827
Modersmål för elever med annat modersmål. . . . 841
Finska som andraspråk och litteratur. . . . 841
Suomi saamenkielisille. . . . 856
Suomi viittomakielisille. . . . 856
Svenska för samisktalande. . . . 856
Svenska för teckenspråkiga. . . . 856
Svenska och litteratur. . . . 856
Svenska som andraspråk och litteratur. . . . 876
16.3.2. Det andra inhemska språket. . . . 892
Ruotsin kieli, A-oppimäärä. . . . 893
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä. . . . 906
Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A-oppimäärä. . . . 926

Finska, A-lärokurs. 939
Finska, B1-lärokurs. 952
Finska, modersmålsinriktad finska, A-lärokurs. 970
16.3.3. Främmande språk. 983
Engelska, A-lärokurs. 984
Latin, valfri B2-lärokurs. 997
Annat främmande språk, A-lärokurs. 1006
Främmande språk, B1-lärokurs. 1018
Främmande språk, B2-lärokurs. 1037
Samiska, B2-lärokurs. 1046
Samiska. A-lärokurs. 1055
16.3.4. Matematik. 1068
16.3.5. Biologi. 1090
16.3.6. Geografi. 1107
16.3.7. Fysik. 1123
16.3.8. Kemi. 1141
16.3.9. Hälsokunskap. 1159
16.3.10. Religion. 1176
Adventistisk religion. 1188
Bahá'í-religion. 1198
Buddhistisk religion. 1209
Evangelisk-luthersk tro. 1220
Islam. 1230
Judendomen. 1240
Katolsk tro. 1250
Krishna-religion. 1260
Ortodox tro. 1272
Pingströrelsens religion. 1282
16.3.11. Livsåskådningskunskap. 1293
16.3.12. Historia. 1305
16.3.13. Samhällslära. 1320
16.3.14. Musik. 1331
16.3.15. Bildkonst. 1344
16.3.16. Slöjd. 1357
16.3.17. Gymnastik. 1367
16.3.18. Huslig ekonomi. 1380
16.3.19. Elevhandledning. 1396
17. Bilagor. 1404

1. Den lokala läroplanens betydelse och uppgörandet av den

1.1. Grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen

Styrsystemet för den grundläggande utbildningen ska garantera jämlikhet och kvalitet i utbildningen samt skapa goda förutsättningar för elevernas växande, utveckling och lärande. Styrsystemets normdel består av lagen och förordningen om grundläggande utbildning, statsrådets förordningar, grunderna för läroplanen samt den lokala läroplanen och läsårsplanerna som baserar sig på den. Syftet med revideringen av styrsystemet är att undervisningen bättre ska kunna ta hänsyn till förändringarna i omvärlden och att stärka skolans uppdrag att bygga en hållbar framtid.

Grunderna för läroplanen[1] bygger på lagen och förordningen om grundläggande utbildning och på statsrådets förordning som fastställer målen och timfördelningen. Grunderna för läroplanen är en nationell föreskrift[2] utfärdad av Utbildningsstyrelsen enligt vilken den lokala läroplanen görs upp. Syftet med grunderna för läroplanen är att stödja och styra undervisningen och skolarbetet samt främja en enhetlig grundläggande utbildning på lika villkor.

Den grundläggande utbildningen är en helhet som omfattar undervisning och fostran där målen och innehållet för olika delområden hör samman och bildar en grund för undervisningen och verksamhetskulturen. Därför innehåller grunderna för läroplanen utöver föreskrifter om mål och innehåll även text som belyser dessa. Grunderna för läroplanen innehåller också, till de delar det behövs, hänvisningar till den lagstiftning som grunderna baserar sig på.

Den lokala läroplanen är en viktig del av styrsystemet. Den beskriver och styr genomförandet av såväl nationella mål som mål och uppdrag som anses viktiga på lokal nivå. Den lokala läroplanen ger en gemensam grund och riktlinje för det dagliga skolarbetet. Den är ett strategiskt och pedagogiskt verktyg som styr utbildningsanordnarens verksamhet och skolornas arbete. Läroplanen förenar skolornas verksamhet med övrig lokal verksamhet som ordnas för att främja barnens och de ungas välbefinnande och lärande.

1.2. Principer för uppgörandet av den lokala läroplanen

Utbildningsanordnaren ansvarar för att göra upp en lokal läroplan[3] och utveckla den. I läroplanen bestäms om det fostrande arbetet, undervisningen, bedömningen av lärande och om hur stöd, handledning och elevvård, samarbete mellan hem och skola samt övrig verksamhet ska ordnas och förverkligas. Där kompletteras och prioriteras ur ett lokalt perspektiv de mål, riktlinjer och centrala innehåll samt övriga frågor som gäller undervisningen som fastställs i grunderna för läroplanen. Utbildningsanordnaren ska utarbeta läroplanen med beaktande av elevernas behov, lokala särdrag samt resultat från utvecklingsarbete och intern utvärdering.

Läroplanen ska främja en fortlöpande utveckling av undervisningens kvalitet och stärka utbildningens kontinuitet. Den ska skapa en god grund för övergången från

1 Lag om grundläggande utbildning (628/1998), Förordning om grundläggande utbildning (852/1998), Statsrådets förordning om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen (422/2012 och 378/2014) och Statsrådets förordning om ändring av förordningen om grundläggande utbildning (423/2012)
2 Lag om grundläggande utbildning 14 § 2 mom. och Statsrådets förordning (422/2012) 13 §
3 Lag om grundläggande utbildning 15 § 1 mom.

förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen och från den grundläggande utbildningen till följande utbildningsstadium. Läroplanen ska utarbetas med hänsyn till övriga lokala planer, såsom

- eventuell plan för småbarnspedagogik
- förskoleundervisningens läroplan
- eventuell plan för undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen
- eventuell plan för morgon- och eftermiddagsverksamheten
- välfärdsplan[4] för barn och unga enligt barnskyddslagen
- likabehandlingsplan[5] enligt lagen om likabehandling
- eventuell plan för hållbar utveckling, kulturell fostran och övriga planer och beslut som utbildningsanordnaren fattat i synnerhet angående utbildning, barn, ungdomar och familjer.

Utbildningsanordnaren ska godkänna läroplanen separat för undervisning på svenska, finska eller samiska samt vid behov för undervisning på något annat språk[6]. Utbildningsanordnaren kan utarbeta en gemensam lokal läroplan för alla sina skolor eller en plan som innehåller både utbildningsanordnarens gemensamma delar och delar som är gemensamma för flera skolor och/eller skolspecifika delar. Utbildningsanordnaren fattar själv beslut om hur läroplanen utarbetas. Utbildningsanordnare kan också komma överens om gränsöverskridande samarbete och gemensamma regionala riktlinjer för läroplanerna.

När läroplanen uppgörs beaktas att undervisningen kan vara huvudsakligen indelad i läroämnen eller förverkligas genom helhetsskapande undervisning. Om undervisningen är helhetsskapande kan också årskurshelheterna i läroplanen vara helhetsskapande.

Elevernas elevspecifika planer[7] ska utarbetas utgående från den gemensamma läroplanen. I läsårsplanen ska preciseras hur läroplanen kommer att genomföras i den enskilda skolan under läsåret. Förordningen om grundläggande utbildning förpliktar utbildningsanordnaren att informera eleverna och deras vårdnadshavare om centrala frågor som fastställs i läsårsplanen[8].

Samarbete kring läroplanen och läsårsplanen bidrar till att alla parter förbinder sig till de gemensamma målen och ökar enhetligheten i undervisningen och det fostrande arbetet. Utbildningsanordnaren ska se till att personalen inom undervisningsväsendet har möjlighet att delta i samarbetet samt främja samarbetet både mellan läroämnena och mellan aktörer inom olika sektorer. Det ska finnas möjlighet att delta oberoende av hur planerna utarbetas. Eleverna ska enligt lagen ges möjlighet att delta[9] i beredandet av läroplanen och de planer som anknyter till den. Det är viktigt att också vårdnadshavarna har möjlighet att delta i läroplansarbetet, utarbetandet av läsårsplan och i planeringen av skolans verksamhet, i synnerhet gällande målen för fostran, verksamhetskulturen och samarbetet mellan hem och skola. Det är särskilt viktigt att eleverna och vårdnadshavarna kan delta i arbetet på ett meningsfullt och mångsidigt sätt. Elevernas utvecklingsstadium ska beaktas då man planerar deras delaktighet.

Samarbete med aktörer utanför skolan berikar skolarbetet och knyter det till det omgivande samhället. Till de delar läroplanen berör elevvård och samarbete mellan hem och skola förpliktar lagen om grundläggande utbildning utbildningsanordnaren att utarbeta läroplanen i samarbete med de myndigheter som ansvarar för social- och hälsovårdstjänsterna[10] inom välfärdsområdet. Det behövs även samarbete med övriga förvaltningar för att kunna garantera alla elevers skolgång, trygghet, säkerhet och välbefinnande. Samarbete med andra organisationer och olika experter förbättrar ytterligare kvaliteten på planerna och skolarbetet.

4 Barnskyddslagen (417/2007) 12 § och Lag om elev- och studerandevård (1287/2013) 12 §
5 Lagen om likabehandling (21/2004) 4 §
6 Lag om grundläggande utbildning 15 § 1 mom.
7 Lag om grundläggande utbildning 4 a kap. (1090/2024)
8 Förordning om grundläggande utbildning 9 §
9 Lag om grundläggande utbildning 47 a § 1 mom. (1267/2013)
10 Lag om grundläggande utbildning 15 § 2 mom. (477/2003)

En elev har enligt lagen om grundläggande utbildning rätt att varje skoldag få undervisning enligt läroplanen[11]. Utbildningsanordnaren ska se till att denna rättighet uppfylls och alla som arbetar med eleverna ska verkställa den läroplan som utbildningsanordnaren godkänt och följa övriga normer som reglerar arbetet.

1.3. Utvärdering och utveckling av den lokala läroplanen

Utbildningsanordnaren ska utvärdera sin utbildning och utbildningens effekt och delta i extern utvärdering av sin verksamhet. Syftet med utvärderingen[12] är att utveckla utbildningen och förbättra förutsättningarna för lärande. Uppföljning, regelbunden utvärdering och utveckling av den lokala läroplanen och läsårsplanen är en del av denna utvärderingsskyldighet.

I utbildningsanordnarens och skolornas interna utvärderingar kan resultaten från nationella utvärderingar och utvecklingsprojekt och de nationella kvalitetskriterierna[13] för den grundläggande utbildningen användas. Samarbete med eleverna, vårdnadshavarna och andra aktörer främjar öppen och konstruktiv självvärdering.

Ändringar i läroplansgrunderna förutsätter att motsvarande ändringar görs i den lokala läroplanen och omsätts i praktiken. Utbildningsanordnaren kan granska sin läroplan och förbättra dess kvalitet och ändamålsenlighet utifrån lokala behov och genom att utnyttja resultaten från utvecklingsarbete.

1.4. Uppgörandet av den lokala läroplanen och centrala beslut gällande undervisningen

Den lokala läroplanen, de läsårsplaner som förtydligar denna och övriga planer ska uppgöras med beaktande av ovan beskrivna mål och principer på det sätt som utbildningsanordnaren beslutar. Utbildningsanordnaren kan besluta om att till skolorna delegera beslut som ingår i läroplanen och om uppgörandet av en skolspecifik läroplan.

I detta underkapitel anges de frågor som ska avgöras lokalt och beskrivas i läroplanen, som inte tas upp i andra kapitel. I varje huvudkapitel i grunderna för läroplanen anges närmare vilka frågor som ska avgöras och beskrivas i ifrågavarande kapitel i den lokala läroplanen.

Utbildningsanordnaren ska besluta om lösningar och förfaringssätt i anslutning till uppgörandet av den lokala läroplanen:

- om den läroplan som utarbetas ska vara gemensam för skolorna, helt eller delvis skolspecifik, regional eller om man löser det på annat sätt
- för vilka undervisningsspråk läroplanen utarbetas och godkänns (svenska, finska, samiska och vid behov för något annat undervisningsspråk)
- läroplanens struktur, i vilken ordning behandlas frågorna och i vilken form publiceras läroplanen
- hur personalen och eleverna och deras vårdnadshavare är delaktiga när läroplanen utarbetas, utvärderas och utvecklas och hur vårdnadshavarnas olika möjligheter att delta beaktas
- hur samarbetet med förskoleundervisningen och övrig småbarnspedagogik samt med läroanstalter som representerar utbildning som följer efter den grundläggande utbildningen ordnas då läroplanen utarbetas
- vilka andra aktörer som deltar då läroplanen utarbetas och förverkligas och hur samarbetet ordnas

11 Lag om grundläggande utbildning 30 § 1 mom. (642/2010)
12 Lag om grundläggande utbildning 21 § 1 och 2 mom. (1296/2013)
13 Kvalitetskriterier för den grundläggande utbildningen, undervisnings- och kulturministeriet 2012:29

- hur lokala särdrag och behov, information från utvärderingar och utvecklingsarbete samt mål för utveckling och övriga lokala planer beaktas då läroplanen utarbetas
- om den skolspecifika jämställdhetsplanen i enlighet med lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män[14] ska ingå i läroplanen eller om den ska utarbetas som en fristående plan
    - Enligt lagen ska en jämställdhetsplan utarbetas årligen i samarbete med personalen och eleverna; i stället för en årlig genomgång kan planen utarbetas för högst tre år i sänder.
- om den skolspecifika planen för de åtgärder som behövs för att främja likabehandling enligt diskrimineringslagen[15] ingår i läroplanen eller om den utarbetas i form av en separat plan.
    - Enligt lagen ska läroanstalterna bedöma hur likabehandling uppnås i deras verksamhet och vidta de åtgärder som behövs för att främja likabehandling. Läroanstalterna ska ha en plan för de åtgärder som behövs för att främja likabehandling och de ska ge eleverna och deras vårdnadshavare möjlighet att bli hörda om de främjande åtgärderna.

Utbildningsanordnaren ska i läroplanen besluta och beskriva följande om uppgörandet och utvecklingen av läroplanen:

- hur samarbetet med de myndigheter som ordnar social- och hälsovårdstjänster inom välfärdsområdet ordnas när man gör upp de avsnitt som behandlar elevvård och samarbete mellan hem och skola
- hur man följer upp att läroplanen genomförs och hur läroplanen utvärderas och utvecklas
- vilka är de lokala planer och program som kompletterar och förverkligar läroplanen (till exempel plan för morgon- och eftermiddagsverksamhet, program för hållbar utveckling, jämställdhetsplan, plan för kulturell fostran, informationsstrategi).

Utbildningsanordnaren ska i läroplanen besluta och beskriva följande om hur undervisningen ska ordnas:

- hur man främjar enhetligheten i den grundläggande utbildningen och samarbetet i övergångsskedena (inom den grundläggande utbildningen, med förskoleundervisningen och övrig småbarnspedagogik och med läroanstalter som representerar utbildning som följer efter den grundläggande utbildningen)
- om undervisningen eller en del av den ordnas i sammansatt klass (se även avsnittet Olika sätt att anordna undervisningen och Frågor som avgörs på lokal nivå som hör ihop med avsnittet Skolarbete som främjar lärande och välbefinnande)
- om undervisningen eller en del av den ordnas som undervisning enligt årskurs eller enligt målhelheter[16] (se även avsnittet Olika sätt att anordna undervisningen och Frågor som avgörs på lokal nivå som hör ihop med avsnittet Skolarbete som främjar lärande och välbefinnande)
- om undervisningen ordnas huvudsakligen indelad i läroämnen eller helt eller delvis som helhetsskapande undervisning; vilka är huvuddragen för hur eventuell helhetsskapande undervisning ordnas
- hur undervisningstimmarna fördelas per årskurs mellan gemensamma läroämnen, de valfria timmarna i konst- och färdighetsämnen och valfria ämnen i enlighet med statsrådets förordning (lokal timfördelning[17])
- utbildningsanordnarens språkprogram, på vilken årskurs undervisningen i de olika språken inleds (se även avsnitten om det andra inhemska språket och främmande språk samt avsnittet om Valfrihet i den grundläggande utbildningen)
- vilka valfria ämnen som erbjuds eleverna och på vilka årskurser de undervisas (se även avsnittet om Valfrihet i den grundläggande utbildningen)

14 Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) ändrad genom lag (1329/2014) 5 a §
15 Lag om likabehandling (1325/2014) 6 §
16 Lag om grundläggande utbildning 20 h § (1090/2024)
17 Statsrådets förordning (422/2012)

- eventuell intensifierad undervisning och hur den genomförs; hur intensifieringen syns i timfördelningen och i undervisningens mål och innehåll (se även avsnittet om Valfrihet i den grundläggande utbildningen)
- hur undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande anordnas
- hur elevhandledningen ordnas

    - i handledningsplanen ska beskrivas elevhandledningens struktur, förfaringssätt, arbets- och ansvarsfördelning, arbete i sektorsövergripande nätverk, samarbete mellan hemmet och skolan i frågor som gäller handledning, intensifierad personlig elevhandledning, fortsatt handledning i studier efter den grundläggande utbildningen, samarbete med arbetslivet samt arrangemang för arbetsorientering (se även den uppgiftsbeskrivning för elevhandledningen som ingår i årskurshelheterna).

2. Den grundläggande utbildningen som grund för allmänbildning

Den grundläggande utbildningen ska lägga grunden för elevernas allmänbildning. Kommunen är skyldig att ordna grundläggande utbildning[18] för de barn i läropliktsåldern som bor inom kommunens område. Förpliktelserna som styr den grundläggande utbildningen grundar sig på grundlagen, lagen och förordningarna om grundläggande utbildning, statsrådets förordning och grunderna för läroplanen. Också förpliktelser som grundar sig på annan lagstiftning och internationella avtal som Finland förbundit sig att följa ska beaktas då undervisningen ordnas. Den grundläggande utbildningen bygger på en gemensam värdegrund och syn på lärande.

2.1. Förpliktelser som styr undervisningen

Den grundläggande utbildningen ska följa de enhetliga nationella grunderna för läroplanen enligt lagen om grundläggande utbildning[19]. Utbildningen ska ordnas utgående från elevernas ålder och förutsättningar och främja en sund uppväxt och utveckling. Vid planering och anordnande av samt beslutsfattande om grundläggande utbildning ska barnets bästa i första hand beaktas[20]. Utbildningen ska genomföras i samarbete med hemmen.

Eleverna har rätt att få undervisning enligt läroplanen samt elevhandledning och tillräckligt stöd för lärande och skolgång[21]. Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande är en naturlig del av skolans verksamhetskultur. Undervisningsgrupperna[22] ska sammansättas så att målen i läroplanen kan nås i undervisningen. De gruppspecifika stödformerna ska anordnas på ett ändamålsenligt sätt ska planeras och tilldelas resurser som en del av strukturen för skolarbetet som helhet. Med hjälp av elevspecifika stödåtgärder möjliggörs tillräckligt stöd för lärande och skolgång för alla elever. Eleverna har rätt till avgiftsfri[23] undervisning, avgiftsfria läroböcker och andra läromedel, arbetsredskap och arbetsmaterial. Eleverna har dessutom rätt att avgiftsfritt få den elevvård som förutsätts för att de ska kunna delta i undervisningen samt studiesociala förmåner och tjänster enligt lagen. Elevvården regleras av lagen om elev- och studerandevård[24]. Den som deltar i utbildning har rätt till en trygg studiemiljö[25]. Eleven ska varje skoldag avgiftsfritt få en fullvärdig måltid[26] som är ändamålsenligt ordnad. Måltidssituationen ska vara övervakad.

Enligt Finlands grundlag och lagen om likabehandling[27] får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, etniskt eller nationellt ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, sexuell läggning, hälsotillstånd, handikapp eller av någon annan orsak som gäller hens person. Jämställdhetslagen förpliktar alla läroanstalter att se till att alla har lika möjligheter till utbildning, oberoende av kön. Undervisningen och lärostoffet ska stödja syftet med jämställdhetslagen[28] och vara digitalt tillgängligt och beakta fysisk tillgänglighet i lärmiljön.

Undervisningen ska dessutom ordnas med beaktande av bestämmelser om undervisningspersonalens antal och behörighet och föreskrifter om bl.a. säkerhet och arbetarskydd, användning av personuppgifter, offentlighet och integritetsskydd, upphovsrätt samt bestämmelser om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn.

18 Lag om grundläggande utbildning 4 § 1 mom.
19 Lag om grundläggande utbildning 3 § 2 och 3 mom.
20 Lag om grundläggande utbildning 3a § (163/2022)
21 Lag om grundläggande utbildning 30 § (1090/2024) och Lag om grundläggande utbildning 20 a § (1090/2024)
22 Lag om grundläggande utbildning 30 § 2 mom.
23 Lag om grundläggande utbildning 31 § 1 mom. (477/2003)
24 Lag om elev- och studerandevård (1287/2013)
25 Lag om grundläggande utbildning 29 § 1 mom.
26 Lag om grundläggande utbildning 31 § 2 mom.
27 Finlands grundlag (731/1999) 6 § 2 mom. och Lag om likabehandling 6 § 1 mom.
28 Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) 5 §

FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna[29] är en grundläggande historisk och etisk tolkning av betydelsen av mänskliga rättigheter. Finland har förbundit sig att följa de flesta internationella avtal om mänskliga rättigheter som förutsätter att varje barns lärande och välbefinnande ska tryggas. De mest centrala[30] är FN:s konvention om barnets rättigheter, den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter det vill säga den s.k. ESK-konventionen, Europakonventionen samt FN:s konvention om handikappades rättigheter. För att trygga samernas rättigheter ska dessutom FN:s deklaration om urfolkens rättigheter[31] beaktas.

FN:s konvention om barnets rättigheter ger juridisk grund för den grundläggande utbildningen. Enligt konventionen är alla som arbetar med eller för barn skyldiga att följa avtalets grundläggande principer, som är att alla barn har samma rättigheter och lika värde, att barnet ska skyddas mot diskriminering, att barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn, att alla barn har rätt till skydd, omvårdnad och utveckling och att alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad. Enligt konventionen har varje barn rätt till ett gott liv och till individuell, fysisk, psykisk, andlig, moralisk och social utveckling.

2.2. Värdegrunden för den grundläggande utbildningen

Grunderna för läroplanen har utarbetats i enlighet med den värdegrund som beskrivs här.

Alla elever är unika och har rätt till god undervisning

Den grundläggande utbildningen bygger på övertygelsen om att barndomen har ett egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt i sig. Var och en har rätt att växa till sin fulla potential som människa och samhällsmedlem. I detta behöver eleven uppmuntran och individuellt stöd. Eleven behöver känna sig hörd och uppskattad i skolgemenskapen samt känna att hen får stöd för sitt lärande och välbefinnande. Lika viktigt är också erfarenheten av delaktighet och av att tillsammans bidra till det gemensamma arbetet och välbefinnandet.

Varje elev har rätt till god undervisning och att lyckas i skolarbetet. I takt med att eleverna lär sig formar de sin identitet, människosyn, världsbild och världsåskådning samt sin plats i världen. Samtidigt skapar eleverna en relation till sig själva, andra människor, samhället, naturen och olika kulturer. Att marginaliseras från lärande innebär att rätten till bildning inte förverkligas och detta utgör ett hot mot växande och utveckling. Den grundläggande utbildningen ska skapa möjligheter för livslångt lärande, som är en förutsättning för ett gott liv.

Betydelsen av värdegrundsarbetet i skolan ökar i en värld, där det multimediala informationsflödet, globala nätverk, sociala medier och kamratrelationer formar barnens och de ungas värderingar. Värdediskussioner som förs tillsammans med eleverna ger dem förutsättningar att känna igen och definiera värden och värderingar som de konfronteras med samt att kritiskt reflektera kring dem. Eleverna ska få stöd i att utveckla sin egen värdegrund. Gemensam reflektion kring värderingar i skolan och hemmen och det samarbete som bygger på denna bidrar till att trygga elevernas helhetsmässiga välbefinnande. Skolans personal ska bemöta hemmens olika religioner, åskådningar, traditioner samt hemmens olika syn på fostran med öppenhet och respekt för att skapa förutsättningar för konstruktiv kommunikation.

Humanitet, bildning, jämlikhet och demokrati

Den grundläggande utbildningen ska stödja elevernas utveckling till humana människor som strävar efter sanning, godhet och skönhet samt rättvisa och fred. I denna utveckling är motsättningar mellan strävan och rådande verklighet oundvikliga. Bildning innebär bland annat att kunna hantera dessa motsättningar på ett etiskt och empatiskt sätt och våga försvara det

29 FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna 1948
30 FN:s konvention om barnets rättigheter FördrS 59–60/1991, ESK-konventionen FördrS 6/1976, Europakonventionen FördrS 85–86/1998 och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
31 FN:s konvention om urfolkens rättigheter 2007

goda. Bildning innebär att både individuellt och i grupp kunna fatta beslut utgående från etisk reflektion, en annan människas situation och kunskap. Etiska och estetiska aspekter ger upphov till reflektion över vad som är värdefullt i livet. Bildning syns i sättet att förhålla sig till sig själv, till andra människor, till omgivningen och till kunskap samt i sättet och viljan att agera. En bildad människa strävar efter att handla rätt och att respektera sig själv, sin omgivning och andra människor. En bildad människa kan använda information på ett kritiskt sätt. Bildning innefattar också strävan till självreglering och ansvar för sin egen utveckling och sitt eget välbefinnande.

Den grundläggande utbildningen grundar sig på respekt för liv och mänskliga rättigheter och på att man försvarar dessa. Den grundläggande utbildningen ska främja välbefinnande, demokrati och aktiv medverkan i medborgarsamhället. Jämlikhet och en allmän princip om alla människors lika värde är ett centralt mål för den grundläggande utbildningen. Undervisningen ska främja ekonomisk, social och regional jämlikhet och jämställdhet mellan könen. Undervisningen ska vara religiöst, konfessionellt och partipolitiskt obunden. Skolan och undervisningen får inte användas som kanal för kommersiell påverkan.

Kulturell mångfald är en rikedom

Den grundläggande utbildningen bygger på det mångskiftande finländska kulturarvet som har formats och kontinuerligt formas genom växelverkan mellan olika kulturer. Undervisningen ska stödja elevernas kulturella identiteter och sporra dem att aktivt delta i egna kulturella och sociala gemenskaper och också till att de intresserar sig för andra kulturer. Samtidigt ska undervisningen stärka uppskattningen för kreativitet och kulturell mångfald, främja kulturell och interkulturell kommunikation och på så sätt lägga grund för en kulturellt hållbar utveckling.

Inom den grundläggande utbildningen möts människor med olika kulturell och språklig bakgrund och bekantar sig med olika seder och bruk, synsätt och livsåskådningar. Eleverna ska handledas att lära sig att se saker utifrån andra människors livssituationer och förhållanden. Att lära sig tillsammans över språk-, kultur-, religions- och livsåskådningsgränserna skapar förutsättningar för genuin kommunikation och gemenskap. Den grundläggande utbildningen ska ge en grund för ett världsmedborgarskap som respekterar de mänskliga rättigheterna och som sporrar till positiva förändringar.

Nödvändigheten av en hållbar livsstil

Människan är en del av naturen och helt beroende av livskraftiga ekosystem. Att förstå detta är centralt i att växa som människa. Den grundläggande utbildningen ska främja en hållbar livsstil och eko-social bildning. Hållbar utveckling och livsstil kan ses ur ett ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt perspektiv. Den ledande tanken inom eko-social bildning är att skapa en livsstil och kultur som värnar om människans okränkbara värde och ekosystemens mångfald och förmåga att förnya sig samt att samtidigt bygga en kunskapsbas för en cirkulärekonomi som grundar sig på hållbar användning av naturresurser. Eko-social bildning innebär förståelse i synnerhet för allvaret i klimatförändringen och en strävan att främja en hållbar livsstil.

Människan utvecklar, använder och fattar beslut om teknologi utifrån sina värderingar. Människan bär ansvar för att styra teknologin i en riktning som tryggar människans och naturens framtid. Inom den grundläggande utbildningen ska man reflektera över konflikter mellan konsumtions- och produktionssätt som står i strid med en hållbar framtid. Dessutom ska man tillsammans försöka hitta och tillämpa lösningar, som korrigerar en icke-hållbar livsstil. Den grundläggande utbildningen ska öppna perspektiv mot ett globalt ansvar som sträcker sig över generationer.

2.3. Synen på lärande

Grunderna för läroplanen har utarbetats utgående från en syn på lärande där eleven har en aktiv roll. Eleven ska lära sig att ställa upp mål och lösa problem både självständigt och tillsammans med andra. Lärandet är en oskiljbar del i den process då individen växer som människa och då man skapar ett gott samhällsliv. Att använda språket, kroppen och olika sinnen har stor betydelse för tänkande och lärande. Eleven tillägnar sig nya kunskaper och färdigheter och lär sig samtidigt att reflektera över sitt lärande, sina upplevelser och sina känslor. Positiva känslor, glädje över att lära och nyskapande verksamhet främjar lärandet och sporrar eleven att utveckla sin kompetens.

Lärandet sker genom kommunikation med andra elever, lärare och andra vuxna samt i olika grupper och sammanhang och i olika lärmiljöer. Lärande innebär individuellt och gemensamt arbete, tankeverksamhet, planering och utforskning samt mångsidig utvärdering av dessa processer. Därför har elevernas vilja och växande förmåga att arbeta och lära sig tillsammans stor betydelse för lärprocessen. Eleverna ska också lära sig att beakta följderna av sitt arbete och hur det påverkar andra människor och omgivningen. Gemensamt lärande främjar elevernas problemlösningsförmåga och förmåga att tänka kreativt och kritiskt samt förmågan att förstå olika perspektiv. Det bidrar också till att vidga elevernas intresseområden. Lärande är mångfacetterat och knutet till det som eleven ska lära sig, till tid och plats.

Att utveckla färdigheter att lära sig är grunden för målinriktat och livslångt lärande. Därför ska eleven uppmuntras att reflektera över sina sätt att lära sig och att använda denna kunskap till att främja sitt lärande. En elev som är medveten om och tar ansvar för sin lärprocess lär sig att handla allt mer självständigt. Under lärprocessen utvecklas elevens förmåga att arbeta och tänka och eleven lär sig att förutse och planera olika faser i lärandet. För att eleverna ska kunna lära sig nya begrepp och fördjupa sin förståelse för det som de lär sig, ska de handledas att koppla innehållet och de nya begreppen till sina tidigare kunskaper. Lärande är en kumulativ process som ofta kräver lång och ihärdig träning.

Lärprocessen och motivationen styrs av elevens intressen, värderingar, arbetssätt och känslor samt erfarenheter och uppfattningar om sig själv som lärande individ. Elevens självbild i kombination med självkänslan och tron på sin egen förmåga inverkar på hurdana mål eleven ställer upp för sig. Uppmuntrande respons under lärprocessen stärker elevens tro på sina egna möjligheter. Att ge och få mångsidig, positiv och realistisk respons är en viktig del i en kommunikation som både stödjer lärandet och vidgar intresseområdena.

2.4. Frågor som avgörs på lokal nivå

Värdediskussionerna utgör grunden både för uppgörandet av läroplanen och för det gemensamma undervisnings- och fostringsarbetet. Man beslutar lokalt om hur värdediskussionerna ska förverkligas vid uppgörandet av läroplanen och i övrigt regelbundet under skolarbetets gång. Samtidigt besluts också om hur man skapar möjligheter för personalen, eleverna och vårdnadshavarna samt andra eventuella samarbetspartner att delta i diskussionen.

I läroplanen ska utbildningsanordnaren besluta och beskriva

- eventuella lokala aspekter eller prioriteringar som kompletterar den grundläggande utbildningens värdegrund och syn på lärande och hur dessa kommer till uttryck (till övriga delar kan den text som finns i grunderna för läroplanen gällande värdegrunden och synen på lärande användas som sådan)
- hur man följer upp och utvärderar att värdegrunden och synen på lärande förverkligas.

Eventuella skolvisa kompletteringar skrivs in i skolans läroplan och/eller läsårsplanen i enlighet med utbildningsanordnarens beslut.

3. Den grundläggande utbildningens uppdrag och allmänna mål

3.1. Den grundläggande utbildningens uppdrag

Den grundläggande utbildningen är stommen i utbildningssystemet och samtidigt en del av den kontinuerliga utbildningsprocess som börjar i förskolan. Den grundläggande utbildningen ska ge eleverna möjlighet att lägga grunden för en bred allmänbildning och att fullgöra sin läroplikt. Den ska också ge eleverna förutsättningar och behörighet för studier på andra stadiet. Den ska hjälpa eleverna att hitta sina egna styrkor och att med hjälp av lärandet bygga en framtid.

Den grundläggande utbildningen har förutom uppdraget att undervisa och fostra ett samhälleligt uppdrag, ett kulturellt uppdrag och ett framtidsuppdrag. Den grundläggande utbildningen ska anordnas och utvecklas enligt principerna om inkludering. Till dessa principer hör lika rättigheter för alla elever, jämlikhet, likabehandling, icke-diskriminering, att värdesätta mångfald samt social delaktighet och gemenskap. Inkludering är ett omfattande begrepp och ska ses som en princip, en värdering och ett övergripande sätt att tänka i förhållande till alla elever och anordnandet av den grundläggande utbildningen. Man ska se till att utbildningen är tillgänglig och fri från hinder.

Varje skola som ger grundläggande utbildning har som uppdrag att undervisa och fostra. Detta innebär att varje elevs lärande, utveckling och välbefinnande ska stödjas i samarbete med hemmen. Den grundläggande utbildningen ska erbjuda eleverna möjlighet att på ett mångsidigt sätt utveckla sin kompetens. Den ska ge eleverna en positiv identitet som människor, lärande individer och samhällsmedlemmar. Undervisningen ska främja delaktighet och en hållbar och fysiskt aktiv livsstil[32] samt stödja elevernas utveckling till medlemmar i ett demokratiskt samhälle. Den grundläggande utbildningen ska fostra eleverna till kännedom om de mänskliga rättigheterna och till att de högaktar och försvarar dem.

Den grundläggande utbildningens samhälleliga uppdrag är att främja jämlikhet, likabehandling och rättvisa. Den grundläggande utbildningen ökar humankapitalet och det sociala kapitalet. Humankapitalet består av kompetens och det sociala kapitalet av kontakter, kommunikation och förtroende mellan människorna. Tillsammans främjar de individens och samhällets välbefinnande och utveckling. Den grundläggande utbildningens uppdrag är att för sin del förebygga ojämlikhet och utslagning och att främja jämställdhet mellan könen. Den grundläggande utbildningen ska på ett jämlikt sätt uppmuntra flickor och pojkar i studierna i olika läroämnen och öka kunskapen och insikten om könets mångfald. Varje elev ska få hjälp med att upptäcka sina möjligheter och skapa sin lärstig utan könsbundna rollmodeller.

Den grundläggande utbildningens kulturella uppdrag är att främja mångsidig kulturell kompetens och en högaktning av kulturarvet samt att stödja eleverna att forma egna kulturella identiteter och egna kulturella kapital. Undervisningen ska öka förståelsen för kulturell mångfald och hjälpa eleverna att se kulturer som en obruten följd av det förflutna, nutiden och framtiden, där var och en aktivt kan medverka.

Omvärldens förändringar påverkar oundvikligen såväl elevernas utveckling och välbefinnande som skolans verksamhet. I den grundläggande utbildningen ska eleverna lära sig att vara öppna för förändringsbehov, bedöma dem kritiskt och ta ansvar för val som påverkar framtiden. Global fostran i den grundläggande utbildningen skapar förutsättningar för en rättvis och hållbar utveckling i enlighet med FN:s mål för utveckling. Skolorna ska i mån av möjlighet samarbeta med skolor och utbildningsutvecklare i andra länder. Den grundläggande utbildningen ska inverka positivt och konstruktivt på samhällsutvecklingen både nationellt och internationellt.

32 Lag om grundläggande utbildning 2 §

3.2. Nationella mål för undervisning och fostran

De nationella målen för undervisning och fostran[33] regleras i lagen om grundläggande utbildning och mera ingående i statsrådets förordning. Målen ska styra utarbetandet av samtliga delar av grunderna för läroplanen. Målen ska också styra det lokala läroplansarbetet och skolarbetet.

Utveckling till humana människor och samhällsmedlemmar

I 2 § i statsrådets förordning framhålls betydelsen av undervisning och fostran. Det centrala målet är att stödja elevernas utveckling till humana och etiskt ansvarsfulla samhällsmedlemmar. Undervisningen och fostran ska också stödja att eleverna utvecklas till harmoniska människor med god självkänsla. Därtill ska undervisningen främja en fysiskt aktiv livsstil[34]. Enligt förordningen ska undervisningen främja förståelsen för och kännedomen om kulturer samt traditioner som baserar sig på ideella, ideologiska och religiösa, såsom kristna, grunder. Vidare ska undervisningen främja kännedomen om och förståelsen för den västerländska humanistiska traditionen. Eleverna ska lära sig att respektera livet, andra människor och naturen men också människovärdets integritet, de mänskliga rättigheterna och demokratiska värden i det finländska samhället, såsom jämlikhet och jämställdhet. I bildning ingår också samarbete och ansvar, främjande av hälsa och välbefinnande, ett gott uppförande och strävan efter en hållbar utveckling.

Behövliga kunskaper och färdigheter

Enligt 3 § i förordningen är det huvudsakliga målet med undervisningen att eleverna ska få en bred allmänbildning samt vidga sin världsbild. Det förutsätter såväl kunskaper och färdigheter inom olika vetenskapsgrenar som tvärvetenskapliga kunskaper och kunskaper som kombinerar olika vetenskapsgrenar. Betydelsen av färdigheter ökar. I förordningen konstateras att den kunskap som lärs ut ska stå på vetenskaplig grund. I förordningen fastställs också om mål och anordande av undervisning som ges på annat språk än modersmålet och undervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip.

Främjande av bildning, jämlikhet och livslångt lärande

I 4 § i förordningen beskrivs de mål och principer som ska ligga till grund för undervisningen och fostran samt elevvården. All verksamhet ska stärka jämlikhet och likabehandling i utbildningen samt förbättra färdigheten att lära sig och förutsättningarna för livslångt lärande. I förordningen betonas att lärmiljöerna ska vara interaktiva och att lärande utanför skolan ska ses som en resurs i undervisningsarbetet. Även betydelsen av en verksamhetskultur som främjar växande och lärande och av en fungerande elevvård betonas.

Utgående från målen i statsrådets förordning ska undervisningen ses som en helhet som ska utveckla sådan allmänbildning som behövs i den tid vi lever nu och som skapar grund för livslångt lärande. Utöver kompetens inom olika vetenskapsgrenar ska man sträva till en ämnesöverskridande kompetens. Därför fastställer grunderna för läroplanen såväl mål och innehåll för gemensamma läroämnen som mål för kompetensområden och mångvetenskapliga lärområden som förenar olika läroämnen. För att målen ska nås krävs systematiskt samarbete och utvärdering av hur målen förverkligats.

3.3. Mångsidig kompetens som mål

Med mångsidig kompetens avses en helhet som består av kunskaper och färdigheter, värderingar, attityder och vilja. Kompetens innebär också förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter på det sätt som situationen kräver. Elevernas värderingar, attityder och vilja att agera påverkar elevernas sätt att tillämpa sina kunskaper och färdigheter. Behovet av mångsidig kompetens uppstår ur de förändringar som sker i den omgivande världen. Att växa som människa, att studera och arbeta samt att fungera som samhällsmedborgare förutsätter både nu och i framtiden en bred kompetens som överskrider och förenar olika vetenskapsområden.

33 Lag om grundläggande utbildning 2 § och Statsrådets förordning (422/2012) 2 - 4 §
34 Lag om grundläggande utbildning 2 §

Värdegrunden, synen på lärande och verksamhetskulturen lägger grund för utvecklingen av kompetens. Varje läroämne bygger upp kompetensen genom att tillämpa innehållet och metoderna inom den egna vetenskapsgrenen. Hur kompetensen utvecklas beror på både de innehållsområden man behandlar och i synnerhet hur man arbetar och hur kommunikationen mellan eleven och omgivningen fungerar. Responsen som eleverna får samt handledningen och stödet för lärande inverkar framför allt på attityderna, motivationen och viljan att agera.

Det finns sju delområden inom mångsidig kompetens. Kompetensområdena har flera beröringspunkter med varandra. Det gemensamma målet för dem står i samklang med den grundläggande utbildningens uppdrag och med beaktande av elevernas ålder att stödja utvecklingen som människa främja kompetens som förutsätts för delaktighet i ett demokratiskt samhälle samt en hållbar och fysiskt aktiv livsstil[35]. Särskilt viktigt är att eleverna uppmuntras att lära känna sig själva och sin personlighet, sina styrkor och utvecklingsmöjligheter och att värdesätta sig själva.

Målen för mångsidig kompetens preciseras i årskurshelheterna. Målen har beaktats vid beskrivningen av mål och centralt innehåll för läroämnena. Sambandet mellan läroämnets mål och mångsidig kompetens framgår ur läroämnesbeskrivningarna.

Förmåga att tänka och lära sig (K1)

Tankeförmåga och färdighet att lära sig lägger grunden för utveckling av all övrig kompetens och livslångt lärande. Tänkandet och lärandet påverkas av hur eleverna uppfattar sig själva som lärande individer och hur de kommunicerar med sin omgivning. Viktigt är också hur de lär sig att göra iakttagelser och söka, bedöma, bearbeta, producera och dela information och idéer. Eleverna ska handledas att upptäcka att kunskap kan byggas på många olika sätt, till exempel genom att medvetet dra slutsatser eller intuitivt med hjälp av egna erfarenheter. Undersökande och kreativa arbetssätt, samarbete och möjlighet att fördjupa sig och koncentrera sig främjar utvecklingen av tänkandet och färdigheten att lära sig.

Det är viktigt att lärarna uppmuntrar eleverna att lita på sig själva och sina åsikter och att samtidigt vara öppna för nya lösningar. Uppmuntran behövs också för att kunna förhålla sig till otydlig och motstridig information. Eleverna ska uppmuntras att betrakta saker ur olika perspektiv, söka ny information och utifrån den reflektera över sitt sätt att tänka. Eleverna ska ges utrymme att fråga och de ska sporras att söka svar och lyssna på andras åsikter och samtidigt fundera över den kunskap de själva har. De ska sporras att hitta ny kunskap och nya synsätt. Elevernas förmåga att agera stärks när de som medlemmar i skolgemenskapen får stöd och uppmuntran för sina idéer och initiativ.

Eleverna ska få lära sig att använda kunskap på egen hand och tillsammans med andra för att lösa problem, argumentera och dra slutsatser och för att göra innovationer. Eleverna ska ha möjlighet att kritiskt analysera det innehåll som behandlas ur olika perspektiv. För att hitta innovativa lösningar förutsätts att eleverna lär sig att fördomsfritt se alternativ och kombinera olika perspektiv och använda sin fantasi för att överskrida existerande gränser. Lek, spel, fysisk aktivitet, experiment och andra konkreta arbetssätt främjar glädjen i lärandet och stärker förutsättningarna för insikt och kreativt tänkande. Förmågan att tänka systematiskt och etiskt utvecklas gradvis, när eleverna lär sig att se växelverkan och samband mellan olika saker och att uppfatta helheter.

Alla elever ska få hjälp med att iaktta hur de lär sig och att utveckla sina lärstrategier. Färdigheten att lära sig utvecklas när eleverna får ställa upp mål, planera sitt arbete, utvärdera sina framsteg och använda tekniska och andra hjälpmedel i sina studier på ett för åldern lämpligt sätt. Under den grundläggande utbildningen ska eleverna stödjas så att de utvecklar en god kunskaps- och färdighetsgrund och en bestående motivation för fortsatta studier och livslångt lärande.

Kulturell och kommunikativ kompetens (K2)

Eleverna växer upp i en värld som kännetecknas av kulturell och språklig mångfald och av olika religioner och åskådningar. Att leva på ett kulturellt hållbart sätt i en mångfacetterad miljö

35 Lag om grundläggande utbildning 2 §

förutsätter kulturella färdigheter grundade på respekt för mänskliga rättigheter samt förmåga att kommunicera på ett hänsynsfullt sätt och kunna uttrycka sig själv och sina åsikter på olika sätt.

I den grundläggande utbildningen ska eleverna få hjälp med att identifiera och uppskatta kulturella fenomen i omgivningen och att bygga en egen kulturell identitet och ett positivt förhållningssätt till omgivningen. Eleverna ska få lära känna och uppskatta sin livsmiljö och dess kulturarv samt sin egen sociala, kulturella, religiösa, åskådningsmässiga och språkliga bakgrund. Eleverna ska uppmuntras att fundera över betydelsen av sin egen bakgrund och över sin roll i generationskedjan. De ska lära sig att se kulturell och språklig mångfald och olika åskådningar som en positiv resurs. Samtidigt ska de få lära sig att känna till hur kulturer, religioner och åskådningar påverkar samhället och vardagen och hur kulturen omformas av media. De ska också få fundera över vilka saker man inte kan acceptera på grund av att de strider mot de mänskliga rättigheterna. Genom samarbete i och utanför skolan lär sig eleverna att lägga märke till kulturella särdrag och att fungera på ett smidigt sätt i olika miljöer. De ska fostras att bemöta andra människor med respekt och att iaktta goda vanor. Eleverna ska få möjlighet att uppleva och tolka konst, kultur och kulturarv. De ska också få lära sig att förmedla, forma och skapa kultur och traditioner och upptäcka deras betydelse för välbefinnandet.

Skolarbetet ska erbjuda eleverna gott om tillfällen där de får öva sig att framföra sina åsikter på ett konstruktivt sätt och att handla etiskt. Eleverna ska lära sig att sätta sig in i andras situation och granska frågor och situationer ur olika perspektiv. Skolarbetet ska systematiskt främja kännedom och respekt för de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter och att man handlar enligt dem. Respekten och förtroendet för andra människogrupper och folkslag ska stärkas i all verksamhet, också i det internationella samarbetet.

Eleverna ska i skolan uppleva vilken betydelse kommunikation har också för den egna utvecklingen. De ska få träna sina sociala färdigheter, lära sig att uttrycka sig på olika sätt och att uppträda i olika situationer. I undervisningen ska eleverna stödjas så att de utvecklas till skickliga språkbrukare som använder både sitt modersmål och andra språk på ett mångsidigt sätt. Eleverna ska uppmuntras att kommunicera och uttrycka sig även med hjälp av ringa språkkunskaper. Lika viktigt är det att lära sig att använda matematiska symboler, bilder och andra visuella uttryck, drama, musik och rörelse för att kommunicera och uttrycka sig. Skolarbetet ska också ge eleverna mångsidiga möjligheter att arbeta med händerna. Eleverna ska lära sig att uppskatta och kontrollera sin kropp och att använda den för att uttrycka känslor och åsikter, tankar och idéer. I skolarbetet ska de uppmuntras att använda sin fantasi och sin uppfinningsrikedom. De ska lära sig att främja det estetiska och att njuta av dess olika uttrycksformer.

Vardagskompetens (K3)

För att klara sig i livet och i vardagen förutsätts allt mångsidigare färdigheter. Det handlar om hälsa, säkerhet och människorelationer, motion och trafik, att fungera i en teknologiserad vardag och att kunna hantera sin ekonomi och konsumtion, allt sådant som påverkar en hållbar livsstil. I den grundläggande utbildningen ska elevernas framtidstro stödjas.

Skolgemenskapen ska hjälpa eleverna att förstå att var och en med sitt eget agerande påverkar såväl sitt eget som andras välbefinnande och sin egen och andras hälsa, trygghet och säkerhet. Eleverna ska uppmuntras att ta hand om sig själva och andra. De ska sporras till att öva färdigheter som är viktiga för deras eget liv och vardag och till att bidra till ökat välbefinnande i sin omgivning. Eleverna ska under den grundläggande utbildningen lära känna och förstå vilka faktorer som inverkar positivt respektive negativt på välbefinnande, hälsa och en fysiskt aktiv livsstil[36] och inse betydelsen av välmående, trygghet och säkerhet samt lära sig att hitta information om dessa. De ska ges möjlighet att ta ansvar för eget och gemensamt arbete och att utveckla sin sociala förmåga och förmågan att hantera sina känslor. Eleverna lär sig att inse betydelsen av mänskliga relationer och ömsesidig omsorg. De ska också få lära sig att hantera tid, vilket är en viktig del av vardagskompetens och självreglering. Eleverna ska ges tillfälle att öva sig att i sitt agerande beakta sin egen och andras trygghet och säkerhet i olika situationer, också i trafiken. De ska få lära sig att förutse och klara av risksituationer på ett ändamålsenligt sätt. De ska också få lära sig

36 Lag om grundläggande utbildning 2 §

att känna igen viktiga symboler som anknyter till trygghet och säkerhet och att skydda sitt privatliv och sin personliga integritet.

Eleverna behöver grundläggande kunskap om teknologi och dess utveckling och effekter inom olika livsområden och i omgivningen. De behöver också handledning för att göra förnuftiga teknologiska val. Teknologins mångfald ska behandlas i undervisningen och eleverna lär sig förstå principerna för hur den fungerar och vad den kostar. Eleverna ska uppmuntras till en ansvarsfull användning av tekniken och att reflektera över etiska frågor gällande den.

Eleverna ska få hjälp med att utveckla sina konsumentkunskaper samt sina förutsättningar att sköta och planera sin egen ekonomi. Eleverna ska handledas i att fungera som konsumenter. De ska också få kunskap om sina rättigheter och skyldigheter och uppmuntras till en etisk användning och måttlighet. Eleverna uppmuntras till att dela med sig och vara sparsamma. Under den grundläggande utbildningen får eleverna lära sig att göra val och att leva i enlighet med en hållbar livsstil.

Multilitteracitet (K4)

Med kompetens i multilitteracitet avses förmågan att tolka, producera och värdera olika slag av texter i olika medier och miljöer. Denna kompetens gör det möjligt för eleverna att förstå många olika slag av kulturella uttryck och att forma sin egen identitet. Begreppet multilitteracitet har koppling till det vidgade text- och språkbegreppet. Med texter avses här olika slag av information som kommer till uttryck genom verbala, visuella, auditiva, numeriska eller kinestetiska symbolsystem eller genom kombinationer av dessa. Texterna kan tolkas och produceras till exempel i skriven, talad, tryckt, audiovisuell eller digital form.

Eleverna behöver ha kompetens i multilitteracitet för att kunna förstå och tolka världen omkring sig och skapa sig en bild av den kulturella mångfalden. Kompetens i multilitteracitet innebär att kunna söka, kombinera, omforma, producera, presentera och kritiskt granska information i olika former, i olika kontexter och med hjälp av olika verktyg. Kompetensen i multilitteracitet bidrar även till att utveckla ett kritiskt tänkande och studiekompetens det vill säga att lära sig att lära. I denna kompetens ingår även etisk och estetisk läskunnighet. Det är viktigt att eleverna får möjlighet att träna sin mångsidiga läskunnighet både i traditionella lärmiljöer och i multimediala lärmiljöer där man använder digitala verktyg på många olika sätt.

Eleverna ska utveckla mångsidig läskunnighet inom alla läroämnen via vardagsspråket för att kunna behärska begrepp och kommunikationsformer inom olika fackområden. För att eleverna ska nå kompetens i multilitteracitet krävs en mångsidig textmiljö, en pedagogik som utnyttjar denna och samarbete mellan olika läroämnen och andra aktörer. Eleverna ska ges möjlighet att använda, tolka och producera olika slag av texter både individuellt och tillsammans med andra. Olika slag av multimodala läromedel ska användas och man ska göra det möjligt för eleven att förstå de kulturella sambanden mellan dessa texter. I undervisningen ska man analysera och reflektera kring texter som är autentiska och meningsfulla för eleverna. På detta sätt blir det möjligt för eleverna att använda sina styrkor i studierna och utnyttja texter och innehåll som intresserar dem samt att delta aktivt och påverka.

Digital kompetens (K5)

Digital kompetens är en viktig medborgarfärdighet, både i sig och som en del av multilitteraciteten. Den är både föremål och redskap för lärandet. I den grundläggande utbildningen ska alla elever ha möjligheter att utveckla sin digitala kompetens. Informations- och kommunikationsteknik ska systematiskt användas i den grundläggande utbildningens alla årskurser, i de olika läroämnena, i de mångvetenskapliga lärområdena och i det övriga skolarbetet.

Den digitala kompetensen ska utvecklas inom fyra huvudområden: 1) Eleverna får lära sig att förstå centrala begrepp och principerna för hur digitala verktyg används och fungerar och ges möjlighet att utveckla sin praktiska digitala kompetens när de utarbetar egna produkter. 2) Eleverna får handledning i hur man använder digitala verktyg på ett ansvarsfullt, ergonomiskt och tryggt sätt. 3) Eleverna får lära sig att använda digitala verktyg som hjälpmedel i informationshantering och i undersökande och kreativt arbete. 4) Eleverna får erfarenheter och övning i att använda digitala verktyg för att kommunicera och bilda nätverk. Inom alla dessa fyra

områden är det viktigt att eleverna är aktiva och ges möjlighet att vara kreativa och hitta arbetssätt och lärstigar som lämpar sig för dem. Det är också viktigt att de upplever glädje över att arbeta tillsammans och upptäcka världen tillsammans, vilket påverkar studiemotivationen. Användningen av digitala verktyg ger eleverna möjligheter att synliggöra sina tankar och idéer på olika sätt. På så sätt utvecklas också deras förmåga att tänka och lära sig.

Eleverna ska få bekanta sig med tillämpningar och användning av olika digitala verktyg för olika syften och lära sig se deras betydelse i vardagen och i kommunikationen mellan människor och som medel för att påverka. Man ska tillsammans fundera över varför digitala verktyg behövs i studierna, i arbetslivet och i samhället och hur denna kompetens har kommit att bli en del av de allmänna färdigheter som behövs i arbetslivet. Eleverna ska lära sig att bedöma informations- och kommunikationsteknikens inverkan ur ett hållbarhetsperspektiv och att vara ansvarsfulla konsumenter. Eleverna ska under den grundläggande utbildningen få använda digitala verktyg även i internationell kommunikation. De lär sig att uppfatta deras betydelse, möjligheter och risker i en global värld.

Arbetslivskompetens och entreprenörskap (K6)

Arbetslivet, yrkena och arbetets karaktär förändras bland annat på grund av den teknologiska utvecklingen och genom att ekonomin globaliseras. Det blir svårare att förutspå arbetskraven än tidigare. Eleverna ska i den grundläggande utbildningen utveckla allmänna färdigheter som främjar intresset och en positiv attityd gentemot arbete och arbetslivet. Det är viktigt att eleverna får erfarenheter som hjälper dem att inse betydelsen av arbete och företagsamhet och möjligheterna till entreprenörskap samt sitt eget ansvar som medlemmar i en grupp och i samhället. Skolarbetet ska ordnas så att eleverna kan utveckla sin kännedom om arbetslivet, lära sig entreprenörskap samt inse betydelsen av de kunskaper som inhämtas i skolan och på fritiden för den egna karriären.

Eleverna ska få lära sig vad som är utmärkande för näringslivet i närmiljön och vilka de centrala branscherna är. Under den grundläggande utbildningen ska eleverna bekanta sig med arbetslivet och få erfarenheter av att arbeta och av att samarbeta med aktörer utanför skolan. På detta sätt får eleverna träning i sakligt uppförande och samarbetsförmåga som behövs i arbetslivet och upptäcker vikten av goda språkkunskaper och kommunikationsfärdigheter. Förmåga att sysselsätta sig själv, entreprenörskap och färdigheter att uppskatta och hantera risker utvecklas genom olika projekt. I skolan ska eleverna öva sig att arbeta i grupper, med projekt och inom nätverk.

Eleverna ska ges möjlighet att öva sig att arbeta självständigt och tillsammans med andra och att arbeta metodiskt och långsiktigt. När eleverna arbetar tillsammans kan var och en se sitt arbete som en del av helheten. De lär sig också ömsesidighet och att anstränga sig för att nå ett gemensamt mål. I aktiverande undervisningssituationer kan eleverna lära sig att planera arbetsprocesser, ställa upp hypoteser, testa olika alternativ och dra slutsatser. De övar sig att uppskatta tid och se övriga förutsättningar för arbetet och att hitta nya lösningar om situationen förändras. Samtidigt lär sig eleverna förutse eventuella svårigheter i arbetet och att hantera misslyckanden och besvikelser. Eleverna ska uppmuntras att vara uthålliga och slutföra sitt arbete samt att värdesätta arbetet och resultatet av det.

Eleverna ska uppmuntras att förhålla sig öppet till nya möjligheter och att handla flexibelt och kreativt om situationen förändras. De ska lära sig att aktivt ta initiativ och att söka olika alternativ. Eleverna ska få hjälp med att upptäcka yrken som intresserar dem och att välja lämpliga fortsatta studier utgående från sina egna förutsättningar, medvetna om traditionella könsrollers och andra rollmodellers inverkan.

Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid (K7)

Den grundläggande förutsättningen för demokrati är att människorna deltar i verksamheten i samhället. För att lära sig att delta och påverka och förhålla sig ansvarsfullt till framtiden krävs övning. Skolan erbjuder trygga ramar för detta. Samtidigt ger den grundläggande utbildningen eleverna en kunskapsgrund för att växa till aktiva medborgare som utövar sina demokratiska rättigheter och friheter på ett ansvarsfullt sätt. Skolan ska stärka varje elevs delaktighet.

Den grundläggande utbildningen ska skapa förutsättningar för eleverna att utveckla intresse för frågor som gäller skolan och samhället. Deras rätt att delta i beslutsfattande enligt sin ålder och utvecklingsnivå ska respekteras i skolan. Eleverna ska delta i planeringen, förverkligandet och utvärderingen av sina studier, det gemensamma skolarbetet och lärmiljön. De ska få kunskaper och erfarenheter av olika sätt att delta och påverka i medborgarsamhället och av gemensamt arbete utanför skolan. Genom att eleverna får ett personligt förhållande till naturen inser de betydelsen av naturskydd. Eleverna får lära sig att bedöma mediernas påverkan i samhället och att använda sig av de möjligheter medierna erbjuder. Genom egna erfarenheter lär sig eleverna att påverka, fatta beslut och ta ansvar. Samtidigt lär de sig att uppfatta betydelsen av regler, överenskommelser och förtroende. Genom att delta i skolan och utanför skolan lär sig eleverna att uttrycka sina åsikter på ett konstruktivt sätt. De lär sig att arbeta tillsammans och får tillfälle att öva sig att förhandla, medla och lösa konflikter samt att förhålla sig kritiskt till olika fenomen. Eleverna ska uppmuntras att reflektera över sina ställningstaganden ur olika perspektiv: likabehandling, jämlikhet, jämställdhet och rättvisa och med tanke på en hållbar livsstil.

Under den grundläggande utbildningen ska eleverna fundera över sambandet mellan det förflutna, nutiden och framtiden samt olika framtidsalternativ. De ska lära sig förstå betydelsen av sina val, levnadssätt och handlingar, inte bara för det egna livet, utan även för den närmaste omgivningen, samhället och naturen. Eleverna ska få färdigheter att utvärdera och förändra både sina egna, skolans och samhällets förfaringssätt och verksamhetsstrukturer så att de bidrar till att bygga en hållbar framtid.

3.4. Frågor som avgörs på lokal nivå

Vid uppgörandet av den lokala läroplanen ska man diskutera vad den grundläggande utbildningens uppdrag och de nationella mål för undervisning och fostran som fastställs i statsrådets förordning innebär på det lokala planet. Man ska också fundera över vad som krävs för att undervisningen ska kunna förverkligas enligt de fastställda nationella målen och enligt målen för mångsidig kompetens och målen för läroämnena, som är härledda ur de nationella målen. Dessutom ska man fundera över vilka krav målen ställer på ledarskap och på skolarbete.

I läroplanen ska utbildningsanordnaren besluta och beskriva

- lokala perspektiv som eventuellt kompletterar den grundläggande utbildningens uppdrag och syns i det praktiska genomförandet (till övriga delar kan texten i grunderna för läroplanen användas som sådan; uppdraget kan också konkretiseras och förverkligas med hjälp av planer som kompletterar läroplanen såsom till exempel program för hållbar utveckling eller plan för kulturfostran, dessa ska i så fall omnämnas i läroplanen)
- eventuella lokala prioriteringar som gäller mångsidig kompetens som fastställs i grunderna för läroplanen och hur prioriteringarna tar sig uttryck (i övrigt kan texten i grunderna för läroplanen användas som sådan)
- arrangemang och åtgärder med vilka man stödjer och följer upp att målen för mångsidig kompetens uppfylls (noggrannare mål för mångsidig kompetens fastställs i årskurshelheterna).

4. Verksamhetskulturen i en enhetlig grundläggande utbildning

4.1. Verksamhetskulturens betydelse och utvecklandet av den

Den grundläggande utbildningen ska utvecklas som en läroplansmässigt och pedagogiskt sammanhängande helhet. Den grundläggande utbildningen indelas enligt statsrådets förordning i helheter som består av årskurserna 1–2, 3–6 och 7–9. Årskurserna ska bilda en enhetlig didaktisk och logisk pedagogisk kontinuitet. Samarbete med förskoleundervisningen ökar långsiktigheten i arbetet. Utbildningsanordnaren ska garantera samarbete och enhetlighet i undervisningen, oberoende av om förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen eller olika årskurser i den grundläggande utbildningen administrativt fungerar i olika enheter eller byggnader. I mån av möjlighet ska man även samarbeta med läroanstalter inom följande utbildningsstadium.

Med verksamhetskultur avses det sätt på vilket verksamheten i skolgemenskapen planeras, genomförs och utvärderas. Den grundläggande utbildningens värdegrund, syn på lärande och mål återspeglas i skolans verksamhetskultur. Verksamhetskulturen spelar en central roll när det gäller att verkställa jämlikhet, undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande, elevernas delaktighet, den gemensamma elevvården och för enhetlighet i den grundläggande utbildningen. Den inverkar alltid på hur eleverna upplever kvaliteten i skolarbetet[37]. Verksamhetskulturen är en helhet som bygger på

- tolkning av de normer och mål som styr arbetet
- ledning, strukturer i verksamheten samt organisering, planering, genomförande och utvärdering av arbetet
- kompetens som finns i skolan och hur man utvecklar skolans verksamhet
- samarbete med olika aktörer
- pedagogik och professionalitet
- kommunikation, atmosfär, daglig praxis och lärmiljöer.

Verksamhetskulturen formas av både medvetna och omedvetna, och ibland även oavsiktliga, faktorer. Verksamhetskulturen påverkar det innehåll och de aktörer som berörs av den, oberoende av om de är medvetna om den betydelse och inverkan de har eller inte. Varje medlem i skolgemenskapen är av betydelse i arbetet med att skapa verksamhetskulturen. Verksamhetskulturen ska ledas och utvecklas systematiskt i enlighet med värderingarna och målen i skolgemenskapen.

De vuxnas sätt att agera överförs till eleverna, som tillägnar sig skolans värden, attityder och vanor. Till exempel överförs modeller för kommunikation och språkbruk samt könsroller till eleverna. För att utveckla verksamhetskulturen är det viktigt att fundera över verksamhetskulturens inverkan och lägga märke till icke-önskvärda drag och korrigera dem.

Verksamhetskulturen syns mest i de gemensamma handlingssätten. All verksamhet i den grundläggande utbildningen ska utformas så att den stödjer målen för undervisning och fostran. Skolans verksamhetskultur ska stödja att alla förbinder sig till målen och främja att den gemensamma värdegrunden och synen på lärande förverkligas i skolarbetet. En förutsättning för att utveckla verksamhetskulturen är en öppen, interaktiv diskussion där alla är delaktiga och där man uppskattar varandra och skapar förtroende för varandra.

37 Kvalitetskriterier för den grundläggande utbildningen, undervisnings- och kulturministeriet 2012: 30

4.2. Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen

Principerna för utvecklandet av verksamhetskulturen i den grundläggande utbildningen ska hjälpa utbildningsanordnarna och skolorna att styra sin verksamhet. Principerna beskrivs i synnerhet utifrån skolans perspektiv. Utbildningsanordnaren ska skapa förutsättningar för att skolorna ska kunna tillämpa principerna och utveckla sin egen verksamhetskultur i samma riktning.

Målet är att skapa en verksamhetskultur[38] som främjar undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande, lärande, delaktighet och lösningar som stöder skolengagemanget och förutsättningar för välbefinnande, och en hållbar och en fysiskt aktiv livsstil[39]. Utgångspunkten för att utveckla verksamhetskulturen är en inkluderande grundläggande utbildning där varje elev kan fungera, utvecklas och lära sig som en unik individ och som medlem i gemenskapen. För att principerna ska kunna förverkligas krävs att man beaktar lokala behov och möjligheter, digital och fysisk tillgänglighet och att man samarbetar med elevernas vårdnadshavare, elevvårdstjänsternas personal, intressentgrupper och andra samarbetspartner och att eleverna på riktigt får vara med och utveckla skolgemenskapen.n.

4.2.1. En lärande organisation är kärnan i verksamhetskulturen

Skolan ska fungera som en lärande organisation som stödjer alla sina medlemmar i lärandet. Den lärande organisationen ska utvecklas genom dialog. Samarbete och delaktighet stärker gemenskapen. Att man reflekterar över målen och regelbundet utvärderar det egna arbetet och att man kan arbeta i lugn och ro främjar lärandet i skolgemenskapen. Respons från hemmen och andra samarbetspartner stödjer lärandet. Det är också viktigt att utnyttja resultat från utvecklingsarbete, utvärderingar och forskning. Betydelsen av pedagogiskt och delat ledarskap betonas och ledarskapet inriktas framför allt på att trygga förutsättningarna för lärande och välbefinnande.

En lärande organisation ska skapa förutsättningar för medlemmarna att lära sig tillsammans och av varandra. Den ska också skapa förutsättningar för undersökande och experimenterande arbete och ge erfarenheter av att känna sig inspirerad och av att lyckas. Utgångspunkten för samarbetet är goda samarbetsfärdigheter och kommunikativa färdigheter hos medlemmarna i gemenskapen, som man tillägnar sig framför allt när man umgås med andra till vardags. Här är vuxnas exempel särskilt viktigt.[40]

Emotionella och kommunikativa färdigheter är ett mål för lärandet inom olika läroämnen och ingår även i helheten mångsidig kompetens.[41] Det är en viktig del av skolans verksamhetskultur att utöver lektionstid öva de emotionella och kommunikativa färdigheterna i olika situationer i skolans vardag.

En lärande organisation ska uppmuntra alla sina medlemmar att försöka och att lära sig också av misstag. Den ska ge medlemmarna lämpliga utmaningar och hjälpa dem att hitta och dra nytta av sina styrkor. Som medlemmar i gemenskapen kan eleverna skapa en positiv och realistisk bild av sig själva och utveckla sin naturliga vilja att experimentera och undersöka. I en lärande organisation inser man att fysisk aktivitet har betydelse för lärandet och strävar till att frigöra sig från en stillasittande livsstil. Den ska värdesätta att man fördjupar sig i arbetet, anstränger sig i lärandet och slutför arbetet.

38 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
39 Lag om grundläggande utbildning 2 §
40 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
41 Lag om grundläggande utbildning 11 §, 14 § (628/1998), Statsrådets förordning om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen 6 § (422/2012)

4.2.2. Välbefinnande och en trygg vardag

Strukturerna och verksamhetssätten i en lärande organisation ska främja välbefinnande och trygghet och på så sätt skapa förutsättningar för lärande. Dessa två aspekter ska beaktas i allt skolarbete och styra allas arbete. Aktivt stöd för elevernas kamratrelationer, positiva gemensamma upplevelser och en känsla av att man är en viktig medlem i gemenskapen stöder skolengagemanget[42]. Medlemmarna ska ses som individer och behandlas jämlikt men också gemenskapens behov ska beaktas. Skoldagens verksamhetssätt ska vara smidiga och möjliggöra en mångsidig verksamhet. Motion och gemensamma aktiviteter som främjar det psykiska välbefinnandet ska utgöra en naturlig del av varje skoldag.

Med hjälp av undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande ser man till att eleverna har jämlika möjligheter att få handledning och stöd för sin utveckling och sitt lärande och att fungera som en medlem i gemenskapen, både som individer och som medlemmar i gruppen. Välvillighet och vänlighet ska värdesättas. Mobbning, trakasserier[43], våld, rasism eller annan diskriminering ska inte accepteras och man ska genast ingripa vid osakligt beteende. I skolarbetet ska man sträva efter att förutse vardagen så att den löper harmoniskt. Att bli hörd och uppleva rättvisa skapar förtroende. En lugn och accepterande atmosfär, goda sociala relationer och en trivsam miljö främjar arbetsron.

4.2.3. Främjande av en fysiskt aktiv livsstil

Målet är att för varje elev stärka främjandet av en fysiskt aktiv livsstil[44], deltagandet i undervisningen och förutsättningarna för lärande samt betydelsen av fysisk aktivitet som en övergripande livskompetens. En fysiskt aktiv livsstil inverkar positivt bland annat elevens förutsättningar att vara uppmärksam, att koncentrera sig och lära sig, elevens motoriska utveckling och på välbefinnandet som helhet. En fysiskt aktiv livsstil är även förknippad med psykiskt välbefinnande samt psykologisk anpassningsförmåga och förmåga att klara av svårigheter och motgångar samt ork. Utöver effekterna för elevens hälsa och lärande utgör främjandet av en fysiskt aktiv livsstil och elevernas upplevda delaktighet ett stöd för vardagen och verksamhetskulturen i skolgemenskapen.

En fysiskt aktiv livsstil främjas under skoldagen av pedagogiska lösningar som ökar aktiviteten under lektionerna, användningen av olika lärmiljöer mångsidiga möjligheter att använda idrottsredskap samt lösningar som främjar fysisk aktivitet under rasterna, vid övergångar och under skolans gemensamma evenemang. En fysiskt aktiv livsstil ska även främjas inom morgon- och eftermiddagsverksamhet, i klubb- och hobbyverksamhet, med arrangemang i anknytning till skolresor och skoltransport samt genom att beakta förutsättningarna för mångsidig fysisk aktivitet när man bygger och använder skolor och deras verksamhetsmiljöer. Vid planeringen av främjandet av en fysiskt aktiv livsstil och arrangemang i anknytning till detta ska man beakta barnets bästa samt elevernas rätt att delta på ett jämställt och likvärdigt sätt och deras rätt till en trygg lärmiljö. I främjandet av en fysiskt aktiv livsstil i den grundläggande utbildningen ingår samarbete med eleverna, hemmen och aktörer utanför skolan.

4.2.4. Kommunikation och mångsidiga arbetssätt

Kommunikation, samarbete och mångsidiga arbetssätt främjar hela gemenskapens lärande och välbefinnande. En lärande organisation ska identifiera olika former av lärande och kunskapsbyggande och fungera smidigt. Den uppmuntrar till att pröva och experimentera och ger utrymme för aktivitet, kreativitet, motion, lek och upplevelser som är karakteristiskt för olika åldrar och elever.

42 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
43 Lag om grundläggande utbildning 29 § (626/1998)
44 Lag om grundläggande utbildning 2 §

I skolarbetet ska man systematiskt använda sig av olika arbetssätt och lärmiljöer och sträva till att regelbundet föra ut undervisningen ur klassrummet. Man ska skapa möjligheter till projektbaserat arbete och helhetsbaserat lärande samt till samarbete både inom skolan och med aktörer utanför skolan. Samarbetet och kommunikationen mellan vuxna i skolan och med det omgivande samhället stärker elevernas förmåga att kommunicera och samarbeta. När eleverna arbetar tillsammans lär de känna sig själva och sin personlighet och att arbeta konstruktivt tillsammans med många olika slags människor. Informations- och kommunikationsteknik ska användas för att främja kommunikation och multisensoriskt arbete via olika kanaler.

4.2.5. Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Skolan som en lärande organisation är en del av ett kulturellt föränderligt och pluralistiskt samhälle, där det lokala och det globala överlappar varandra. Olika identiteter, språk, religioner och åskådningar lever sida vid sida och är i växelverkan med varandra. Internationalisering på hemmaplan är en viktig resurs i skolan. Som lärande organisation tar skolan tillvara och uppskattar landets kulturarv och nationalspråk samt den egna och omgivningens kulturella, språkliga, religiösa och åskådningsmässiga mångfald. Den lyfter fram den samiska och andra minoriteters betydelse i Finland. Den utvecklar förståelsen och respekten mellan individer och grupper och ett ansvarsfullt agerande gentemot varandra. Rätten till det egna språket och den egna kulturen är en grundrättighet som man i skolan medvetet arbetar utgående från. I skolan ska man bekanta sig med kulturella traditioner, diskutera olika tanke- och handlingsmönster på ett konstruktivt sätt och tillsammans skapa nya sedvänjor.

Flerspråkighet är en form av kulturell mångfald. Varje gemenskap och varje medlem i gemenskapen är flerspråkig. Det ska vara naturligt att använda olika språk parallellt i skolans vardag och språk ska värdesättas. I den språkmedvetna gemenskapen diskuteras attityder gentemot språk och språkgrupper och man förstår språkets centrala betydelse för lärandet, för kommunikation och för samarbete samt för identitetsskapandet och integreringen i samhället. Varje läroämne har sitt eget språk, textbruk och begreppssystem. De olika vetenskapsgrenarnas språk och symbolsystem öppnar olika perspektiv på samma fenomen. Undervisningen ska gå från vardagsspråk mot mera abstrakta begrepp. I en språkmedveten skola är alla vuxna språkliga modeller och varje lärare är språklärare i det läroämne hen undervisar.

4.2.6. Delaktighet och demokrati

Den lärande organisationens verksamhetssätt ska utvecklas gemensamt. En demokratisk verksamhetskultur som främjar delaktighet och uppfyller de mänskliga rättigheterna ger eleverna förutsättningar att växa till aktiva medborgare.

Eleverna ska enligt sin utvecklingsnivå få vara med och planera, utveckla och utvärdera verksamheten. De ska få uppleva att de blir hörda och uppskattade som medlemmar i gemenskapen. Gemenskapen ska uppmuntra demokratisk dialog och delaktighet och utveckla sådana verksamhetssätt och strukturer som det förutsätter. Elevkårsverksamheten erbjuder ett viktigt forum för elevernas delaktighet. Också andra verksamhetsformer såsom stödelevs- och fadderverksamhet och engagemang i frivilligt arbete och hållbar utveckling ökar elevernas delaktighet. Samtidigt stärker de samarbete och växelverkan i hela skolgemenskapen. Samarbete med olika förvaltningar, församlingar, organisationer, företag och andra aktörer fördjupar bilden av samhället och verksamheten i medborgarsamhället. Kontakten med skolor i olika länder ökar förmågan att komma till rätta i en globaliserad värld.

4.2.7. Likabehandling och jämlikhet

En lärande organisation ska främja likabehandling och jämlikhet. Medlemmarna ska bemötas och behandlas likvärdigt[45] oberoende av faktorer som hänger samman med personen i fråga.

45 Lag om likabehandling (21/2004)

Likvärdighet betyder inte att alla är likadana. Likabehandling förutsätter både att man garanterar grundläggande rättigheter och möjligheter till delaktighet och att man beaktar individuella behov.

Under grundskoletiden utvecklas elevernas uppfattning om sin egen sexuella identitet och sexualitet. En lärande organisation främjar genom sina värderingar och sin praxis jämställdhet mellan könen och stödjer eleverna i deras identitetsskapande. Undervisningen ska ha ett könssensitivt förhållningssätt. Skolan ska uppmuntra eleverna att upptäcka sina egna möjligheter och att förhålla sig till olika läroämnen, göra val och binda sig till studierna utan könsbundna rollmodeller. Genom val och utveckling av lärmiljöer, arbetssätt och undervisningsmaterial ger man synlighet åt och visar respekt för den mänskliga mångfalden.

4.2.8. Ansvar för miljön och en hållbar framtid

En lärande organisation ska i all sin verksamhet fästa uppmärksamhet vid nödvändigheten av en hållbar livsstil. Genom sina val och sitt handlande i vardagen visar skolan ett ansvarsfullt förhållningssätt till miljön. Materialval och handlingsmönster som innebär slöseri med råmaterial, energi och biologisk mångfald ska förändras så att de blir hållbara. Betydelsen avimmateriella värden för välbefinnandet och en hållbar livsstil lyfts fram och dessa värden ges tid och synlighet i det dagliga skolarbetet. Eleverna är med och planerar och förverkligar en hållbar vardag.

En lärande organisation ska inge hopp om en bra framtid genom att skapa en kunskapsgrund för eko-social bildning. En realistisk och praktisk attityd till förutsättningarna för en bra framtid stärker utvecklingen till ansvarsfulla medlemmar i gemenskapen, kommuninvånare och medborgare. Det sporrar eleverna att bemöta världens mångfald öppet och nyfiket och att arbeta för en rättvisare och hållbarare framtid.

4.3. Lärmiljöer och arbetssätt

4.3.1. Lärmiljöer

Med lärmiljöer avses de lokaler, platser, grupper och aktiviteter, där studierna och lärandet sker. Lärmiljöer innefattar också redskap, tjänster och material som används i undervisningen. Lärmiljöerna ska stödja elevernas individuella och gemensamma utveckling, lärande och kommunikation[46] och främja en fysiskt aktiv livsstil[47]. Alla medlemmar i skolgemenskapen påverkar lärmiljöerna genom sitt agerande. Välfungerande lärmiljöer främjar förutsättningar för lärande, kommunikation, delaktighet och kollaborativt kunskapsbyggande. De ger också möjlighet till aktivt samarbete med utomstående aktörer eller sakkunniga.

Målet med utveckling av lärmiljöerna är att de bildar en mångsidig och flexibel pedagogisk helhet. Tillgängliga lärmiljöer kan stödja förutsättningarna för lärande och skolgång och det stöd som eleverna ska erbjudas. När man utvecklar lärmiljöerna ska man beakta olika läroämnes specialbehov. Lärmiljöerna ska ge möjlighet till kreativa lösningar samt till att analysera och undersöka företeelser ur olika perspektiv. Dessutom ska man när man utvecklar och väljer lärmiljöer beakta att eleverna tillägnar sig nya kunskaper och färdigheter också utanför skolan.

Utrymmena ska utvecklas, planeras, utformas och användas så att de är ergonomiska, ekologiska, estetiska och tillgängliga, ljusa, trivsamma, välordnade och rena, de akustiska förhållandena är goda och inomhusluften av god kvalitet. Skolans utrymmen, inklusive möbler, utrustning och redskap ska ge möjlighet att stödja den pedagogiska utvecklingen av undervisningen och elevernas aktiva deltagande. Målet är att eleverna ska ha tillgång till utrymmen, redskap, material och bibliotekstjänster och att de är digitalt och fysiskt tillgängliga så att eleverna också har möjlighet att studera självständigt . Utöver skolans utrymmen och skolgården ska naturen och den

46 Statsrådets förordning (422/2012) 4 §
47 Lag om grundläggande utbildning 2 §

byggda miljön användas i undervisningen. Bibliotek, motions-, konst- och naturcenter, muséer och många andra samarbetspartner erbjuder mångsidiga lärmiljöer.

Informations- och kommunikationstekniken är en viktig del av mångsidiga lärmiljöer. Elevernas delaktighet och förmåga att arbeta kollaborativt ska stärkas och elevernas personliga lärstigar stödjas med hjälp av digitala verktyg. När man utvecklar lärmiljöerna ska man beakta den mångformiga mediekulturen. Nya digitala verktyg ska tas i bruk för att främja och stödja lärandet. Elevernas egna digitala verktyg kan användas som stöd för lärandet enligt vad man kommer överens med vårdnadshavarna. Samtidigt säkerställer man att alla elever har möjlighet att använda digitala verktyg.

Erfarenheter och upplevelser av att lyckas i olika miljöer och lärsituationer sporrar eleverna att utveckla sina kunskaper. Eleverna ska delta i utvecklingen av lärmiljöerna. Lärmiljöerna ska planeras utifrån elevernas individuella behov[48]. På det viset kan man förebygga behovet av särskilt stöd för lärande och skolgång. Lärmiljöer som skräddarsys och är tillgängliga utifrån behovet av stöd kan utgöra en del av en elevs planenliga stöd.

Lärmiljöerna ska utvecklas med beaktande av varje elevs och hela skolans totala välbefinnande. Miljöerna ska vara trygga och hälsosamma[49] och främja elevernas sunda utveckling och välbefinnande i enlighet med deras ålder och förutsättningar. Eleverna ska lära sig att handla på ett ansvarsfullt och tryggt sätt i alla lärmiljöer. Arbetsro och en vänlig och lugn atmosfär stödjer lärandet.

4.3.2. Arbetssätt

Utgångspunkt för valet av arbetssätt är de mål som ställts upp för undervisningen samt elevernas behov, förutsättningar och intressen. Varierande arbetssätt stödjer och styr såväl undervisningsgruppens som den enskilda elevens lärande och är en del av de undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande. Arbetssätt som lämpar sig för olika åldrar och olika undervisnings- och lärsituationer ska användas i undervisningen. Genom mångsidiga arbetssätt och bedömningsmetoder får eleverna möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt. Vid val av arbetssätt ska man sträva efter att identifiera och förändra könsbundna attityder och rutiner.

Mångsidiga arbetssätt bidrar till glädje i lärandet och till att eleverna upplever att de lyckas samt stödjer kreativ verksamhet som är karakteristisk för olika åldrar. Erfarenhetsbaserade och aktiverande arbetssätt samt rörelse och användningen av olika sinnen berikar lärandet och stärker motivationen. Också arbetssätt som stödjer självreglering och känslan av att höra till gruppen stärker motivationen. Drama och andra konstnärliga uttrycksformer hjälper eleverna att lära känna sig själva och att utvecklas till kreativa människor med sund självkänsla. Det ger eleverna förutsättningar att uttrycka sig mångsidigt och kommunicera konstruktivt med olika människor och grupper. Genom valet av arbetssätt kan man också stödja kollaborativt lärande, där kunskap och förståelse byggs upp genom interaktion med andra. Eleverna ska få agera i olika roller, dela uppgifter med varandra och ta ansvar för både individuella och gemensamma mål.

Vid val av arbetssätt ska olika läroämnens särdrag och utvecklingen av mångsidig kompetens beaktas. Genom att använda arbetssätt som är typiska för olika läroämnen hjälper man eleverna att både strukturera sina kunskaper och tillägna sig färdigheter. Viktiga färdigheter med tanke på lärandet är förmåga att söka, behandla, analysera, presentera, tillämpa, kombinera, bedöma och skapa information. Undersökande och problembaserat arbete, lek, användning av fantasi och konstnärlig verksamhet utvecklar abstrakta och metodiska kunskaper, kritiskt och kreativt tänkande och förmåga att tillämpa sina kunskaper.

Differentiering i undervisningen ska styra valet av arbetssätt. Differentieringen ska grunda sig på kännedom om eleverna och vara ett centralt pedagogiskt perspektiv i all undervisning. Differentiering berör studiernas omfattning och djup, arbetsrytm, arbetsgång och elevernas olika

48 Statsrådets förordning (422/2012) 4 §
49 Statsrådets förordning (422/2012) 4 §

sätt att lära sig. Differentieringen ska utgå från elevens behov och möjligheter att själv planera sina studier, att välja olika arbetssätt och studera i egen takt. Elevernas individuella olikheter och skillnader i elevernas utveckling ska också beaktas vid valet av arbetssätt. Genom differentiering stödjer man elevens självkänsla och motivation och tryggar arbetsron. Differentiering bidrar också till att förebygga behov av stöd.

Även en helhetsskapande undervisning styr valet av arbetssätt.

En mångsidig och ändamålsenlig användning av informations- och kommunikationsteknik ökar elevernas möjligheter att utveckla sitt arbete och sin förmåga att skapa nätverk. Det ökar deras förmåga att söka, behandla och producera information på ett kreativt, självständigt, interaktivt och kritiskt sätt. Vid valet av arbetssätt ska man använda sig av de möjligheter som spel och spelifiering erbjuder.

Läraren ska välja arbetssätt i samråd med eleverna och handleda dem i synnerhet i användningen av nya arbetssätt för att de på så sätt ska bli mera självständiga och målinriktade i sitt sätt att arbeta. Förmågan att lära sig lära utvecklas bäst när läraren också uppmuntrar eleverna att planera och utvärdera sina arbetssätt. Det motiverar och hjälper eleverna att ta ansvar för lärandet och arbetet i skolgemenskapen. Gemensam reflektion kring mål och bedömningsgrunder förbinder till målmedvetet arbete.

4.4. Helhetsskapande undervisning och mångvetenskapliga lärområden

Helhetsskapande undervisning är en viktig del av den verksamhetskultur som stödjer pedagogisk enhetlighet i den grundläggande utbildningen. Målet är att göra det möjligt att förstå förhållandet mellan olika fenomen och på vilket sätt de är beroende av varandra. Helhetsskapande undervisning ger eleverna bättre möjligheter att kombinera kunskaper och färdigheter från olika vetenskapsgrenar och att i växelverkan med andra strukturera dem till meningsfulla helheter. Arbetsperioder då eleverna undersöker helheter och kombinerar och undersöker olika vetenskapsgrenar ger dem möjlighet att tillämpa sina kunskaper och får dem att känna sig delaktiga i att bygga upp gemensam kunskap. Detta stärker elevernas förmåga att uppfatta vilken betydelse det som de lär sig i skolan har för det egna livet och den egna gruppen och i ett vidare perspektiv för samhället och mänskligheten. Samtidigt får eleverna redskap för att vidga och strukturera sin världsbild.

Helhetsskapande undervisning förutsätter ett pedagogiskt grepp, som rör både undervisningens innehåll och arbetsmetoder, där man inom undervisningen i varje läroämne och i synnerhet över läroämnesgränserna studerar olika teman eller företeelser i den verkliga världen som helheter. Omfattningen och sättet på vilket man förverkligar helhetsskapande undervisning kan variera beroende på elevernas behov och målen för undervisningen. Undervisningen kan t.ex. genomföras genom att

- samma tema studeras parallellt i två eller flera läroämnen samtidigt
- innehåll som hör till samma tema delas in i perioder som följer på varandra
- ordna aktiverande evenemang såsom temadagar, olika tillställningar, kampanjer, studiebesök och lägerskolor
- planera mångvetenskapliga lärområden som omfattar en längre period och flera läroämnen och som kan innehålla ovannämnda helhetsskapande metoder
- skapa helheter där många läroämnen samverkar
- erbjuda samordnad undervisning, så att all undervisning är helhetsbaserad såsom i förskoleundervisningen.

För att kunna garantera att alla elever har möjlighet att ta del av arbete med lärområden och att få undersöka det som de är intresserade av ska utbildningsanordnaren se till att elevernas studier innehåller minst ett mångvetenskapligt lärområde per läsår. Om de mångvetenskapliga lärområdenas mål och innehåll och om hur de förverkligas ska beslutas i den lokala läroplanen och preciseras i skolans läsårsplan. Den tidsmässiga omfattningen av ett lärområde ska planeras

så att eleverna har tid att fördjupa sig i innehållet och att arbeta målinriktat, mångsidigt och uthålligt. I den lokala läroplanen och i läsårsplanen kan man också besluta om andra sätt att göra undervisningen mera helhetsskapande.

De mångvetenskapliga lärområdena ska främja den grundläggande utbildningens mål och i synnerhet utvecklingen av mångsidig kompetens. Innehållet i lärområdena ska planeras lokalt så att de återspeglar principerna för verksamhetskulturen.

De mångvetenskapliga lärområdena ska planeras och genomföras utgående från de lokala resurserna och möjligheterna. Lärområdena erbjuder ett bra tillfälle för samarbete mellan skolan och det övriga samhället. Lärarnas och elevernas motivation ökar när de ämnen som behandlas har lokal anknytning, är aktuella och har samhällelig betydelse. Det är viktigt att eleverna deltar i planeringen. Syftet med lärområdena är att konkret behandla sådant som ingår i och som vidgar elevernas erfarenhetsvärld, varvid målet är att

- stärka elevernas delaktighet och ge dem möjligheter att vara med och planera målen, innehållet och arbetssätten i studierna
- lyfta fram frågor som eleverna upplever som viktiga och skapa tillfällen att behandla och påverka dem
- öka elevernas möjligheter att studera i olika grupper och med elever i olika åldrar och att arbeta med många olika vuxna
- ge eleverna möjligheter att kombinera lärande utanför skolan med skolarbetet
- ge utrymme för intellektuell nyfikenhet, upplevelser och kreativitet samt skapa många olika slag av kommunikations- och språksituationer
- göra det möjligt att tillämpa kunskaper och färdigheter i praktiken och ge övning i att handla i enlighet med en hållbar livsstil
- sporra eleverna att handla på ett sätt som gynnar skolgemenskapens och samhällets bästa.

Planeringen och förverkligandet av mångvetenskapliga lärområden förutsätter samarbete mellan läroämnen som representerar olika perspektiv samt att skolans övriga verksamhet utnyttjas. Alla läroämnen ska i tur och ordning delta i genomförandet av ett lärområde på det sätt som respektive lärområde förutsätter. Innehållet i lärområdena ska väljas enligt principerna för verksamhetskulturen och så att det intresserar eleverna och lämpar sig för samarbete mellan läroämnen och lärare. I studierna utnyttjas de infallsvinklar, begrepp och metoder som är kännetecknande för de olika läroämnena.

Eleverna ska ges respons under den tid man arbetar med lärområdet och deras kunskaper och färdigheter ska beaktas i den verbala bedömningen eller när man ger vitsord i de läroämnen som varit involverade i lärområdet.

Mångvetenskapliga läroområden (ML) är helhetsskapande studieperioder som grundar sig på samarbete mellan läroämnena. Läroområdena ska avspegla skolans värden och syn på lärande. De ska återspegla principerna för utvecklandet av verksamhetskulturen i den grundläggande utbildningen och stödja utvecklingen av mångsidig kompetens.

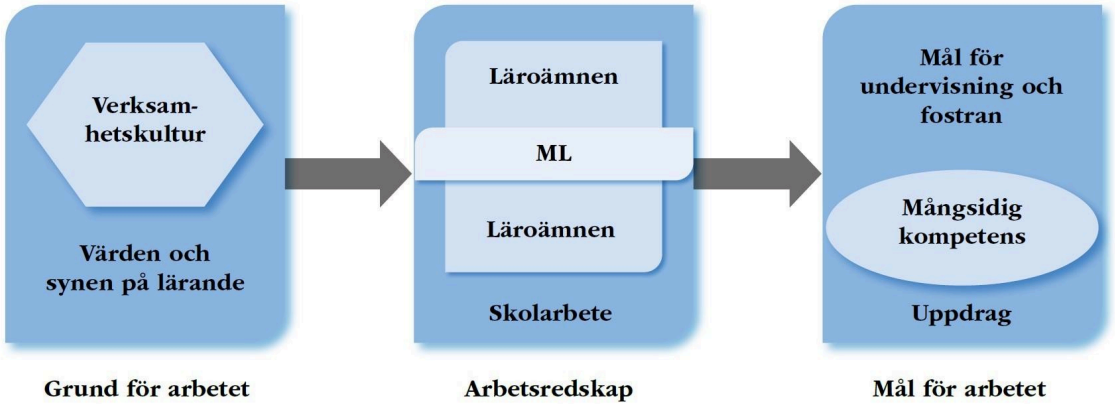

Mångvetenskapliga läroområden

4.5. Frågor som avgörs på lokal nivå

Reflektion kring principerna för utvecklandet av verksamhetskulturen är en viktig del av läroplansarbetet och samtidigt en förutsättning för en kontinuerlig utveckling av verksamheten. Man ska lokalt besluta om på vilket sätt eleverna och vårdnadshavarna deltar i utvecklingen av verksamhetskulturen och om vilka andra aktörer man ska samarbeta med för att utveckla verksamhetskulturen. I planeringen ska man också beakta att verksamhetskulturen ska vara kontinuerlig från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen och under olika skeden inom den grundläggande utbildningen.

I läroplanen ska utbildningsanordnaren besluta och beskriva och i läsårsplanen till lämpliga delar precisera

- hur utbildningsanordnaren möjliggör ändamålsenliga undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande och tilldelningen av resurser för verksamheten
- vilket slag av kompetens, verksamhet, samarbete och vilka strukturella lösningar som krävs på utbildningsanordnarnivå och i enskilda skolor för att skapa en verksamhetskultur och undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande
- hur utbildningsanordnaren och skolorna främjar och utvärderar att principerna för utvecklandet av verksamhetskulturen förverkligas; vilka är de eventuella lokala tyngdpunktsområdena och hur syns de i praktiken (texten i grunderna för läroplanen kan användas som sådan för att beskriva principerna för verksamhetskulturen)
- hur utbildningsanordnaren genomför främjandet av en fysiskt aktiv livsstil och hur genomförandet följs upp, utvärderas och utvecklas
- vilka de lokala mål och specifika frågor som styr val, användning och utvecklandet av lärmiljöer och arbetssätt är
- hur en helhetsskapande undervisning förverkligas i praktiken
- hur de mångvetenskapliga läroområdena förverkligas

    - lokala mål för hur läroområdena förverkligas (texten i grunderna för läroplanen kan användas som sådan för en allmän beskrivning)
    - principer och sätt att förverkliga läroområdena (om man till exempel i den gemensamma lokala läroplanen beslutar om teman för läroområdena och i den skolspecifika läroplanen eller läsårsplanen om noggrannare mål och innehåll; hur man garanterar att

det i varje elevs studier ingår minst ett lärområde per läsår; direktiv om lärområdenas omfattning och elevernas delaktighet i planeringen osv.)
- mål och innehåll (precisering antingen i läroplanen eller i läsårsplanen enligt utbildningsanordnarens beslut)
- praxis för bedömningen (hur man garanterar att de kunskaper och färdigheter som eleverna visat under arbetet med lärområdena beaktas vid bedömningen i de ämnen som varit delaktiga)
- hur man följer upp, utvärderar och utvecklar förverkligandet av lärområdena.

Utbildningsanordnaren ska se till att varje skola preciserar målen för utvecklandet av sin verksamhetskultur, för undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande, sina lärmiljöer och arbetssätt, de gemensamma verksamhetsprinciperna, samarbetet och det övriga praktiska genomförandet. Utbildningsanordnaren ska också se till att planering, precisering av mål och innehåll, genomförande, uppföljning och utvärderingssamarbete gällande de mångvetenskapliga lärområdena och eventuell annan helhetsskapande undervisning preciseras skolvis. Det är viktigt att skolvis beskriva samarbetet och arbetsfördelningen mellan de olika läroämnena och skolans övriga verksamhet vid genomförandet av lärområdena och att precisera hur bedömningen av lärandet ska ske i anslutning till lärområdena. Preciseringarna skrivs in antingen i skolans läroplan och/eller läsårsplanen i enlighet med utbildningsanordnarens beslut.

Till läroplanen kan också bifogas planer för samarbete med utomstående aktörer, som stödjer genomförandet av de mångvetenskapliga lärområdena.

5. Skolarbete som främjar lärande och välbefinnande

5.1. Gemensamt ansvar för skoldagen

Värdegrunden, synen på lärande och verksamhetskulturen ska genomsyra det praktiska skolarbetet. Skolarbetet ska främja målen för undervisning och fostran och bidra till att den grundläggande utbildningens uppdrag genomförs. Man ska skapa förutsättningar för elevernas välbefinnande, utveckling och lärande och se till att skolarbetet och samarbetet löper smidigt. De dagliga rutinerna i skolan ska också främja en hållbar livsstil.

Utgångspunkten är gemensamt ansvar för och omsorg om en bra och trygg skoldag för alla. Det fostrande arbetet och att främja välbefinnande åligger alla vuxna i skolan, oberoende av deras arbetsuppgift. Alla elevers behov, förutsättningar och styrkor ska beaktas i skolarbetet. En god kommunikation mellan läraren och eleven främjar skolengagemanget.[50] Samarbete med vårdnadshavarna och andra parter bidrar till att det lyckas.

Varje elev har alla skoldagar rätt till undervisning[51] enligt läroplanen, handledning, elevvård och stöd för lärandet samt till en trygg lärmiljö. Utbildningsanordnaren ansvarar för att elevernas rättigheter tillgodoses och skapar förutsättningar för skolarbete som främjar detta. Skolans ledning har det praktiska ansvaret för lösningar i anslutning till undervisningen, handledningen, elevvården och arrangemangen till stöd för lärandet i skolan, i alla årskurser och i alla läroämnen. Det inkluderar också att systematiskt förebygga problem och frånvaro[52] och att identifiera och eliminera hinder för växande och lärande i skolan. Varje lärare har ansvar för verksamheten, lärandet och välbefinnandet i sin undervisningsgrupp. Läraren ska påverka dessa genom sina pedagogiska och didaktiska lösningar och sitt sätt att handleda. Till lärarens uppgift hör att följa med och främja elevernas lärande, arbete och välbefinnande, att värdesätta och rättvist bemöta varje elev, att upptäcka eventuella svårigheter i god tid samt att handleda och stödja eleverna. Läraren ska se till att elevernas rätt till handledning samt stöd för lärande och elevvård tillgodoses. Det förutsätter kommunikation med eleverna och vårdnadshavarna, samarbete mellan lärarna och i synnerhet samarbete med elevvårdstjänsternas personal.

Eleverna har också ett eget ansvar som medlemmar i skolgemenskapen. Det innebär att regelbundet delta i skolarbetet, att vara hygglig och bemöta sina skolkamrater och de vuxna i skolan med respekt och att följa gemensamma regler. Att respektera andra människors integritet, arbete och arbetsro och sköta överenskomna uppgifter är nödvändigt i skolarbetet. Lagen förpliktar eleverna[53] att delta i den grundläggande utbildningen, att utföra sina uppgifter samvetsgrant och att uppträda sakligt. En elev ska låta bli att mobba eller diskriminera samt handla så att eleven inte äventyrar andra elevers, skolgemenskapens eller studiemiljöns säkerhet eller hälsa[54]. En elev kan endast av särskilda skäl tillfälligt befrias från undervisning[55]. Hemmet och skolan ska tillsammans handleda eleven att agera i enlighet med lagen och stödja eleven i hens ansträngningar. Det är skolans uppgift att systematiskt[56] ingripa vid frånvaro och hjälpa eleven att lyckas i sitt skolarbete.

Främjande av skolengagemang och förebyggande av frånvaro

50 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
51 Lag om grundläggande utbildning 30 § 1 mom. och Lag om grundläggande utbildning 29 § 1 mom. (1267/2013)
52 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
53 Lag om grundläggande utbildning 35 § 2 mom.
54 Lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning 163/2022
55 Lag om grundläggande utbildning 35 § 1 mom.
56 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)

En verksamhetskultur som stöder närvaro i skolan främjar lärande, delaktighet, samhörighet och välbefinnande[57]. Förebyggande av frånvaro är det viktigaste vid planeringen av åtgärder och verksamhetsmodeller i anslutning till frånvaro. Vid förebyggande av frånvaro[58] ska skolengagemanget och närvaron i skolan stödjas på såväl gemenskapsnivå som hos enskilda elever.

I skolan tillägnar sig eleverna emotionella och kommunikativa färdigheter[59] och färdigheter att fungera i grupp som en del av undervisningen i olika läroämnen och helheten mångsidig kompetens.

En uppmuntrande atmosfär inom gemenskapen stöder elevernas egna aktörskap och uppkomsten av kamratrelationer. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid stöd för närvaro vid övergångsskeden i studierna när eleven håller på att bli en del av en ny gemenskap.[60]

Elevvården är gemensamt och individuellt arbete[61] i syfte att säkerställa välbefinnandet och lärandet såväl inom gemenskapen som på individnivå. Den gemensamma elevvården är en viktig del av skolans verksamhetskultur och omsorgen i vardagen, som stärker elevernas delaktighet och upplevelse av att vara en del av gemenskapen i klassen och skolan. Elevvården omfattar allt skolarbete och är en gemensam uppgift för alla vuxna i skolgemenskapen. En atmosfär som präglas av omsorg och lugn, goda sociala relationer och upplevelsen av att få sin röst hörd stärker elevens skolengagemang. Som en del av den gemensamma elevvården ska den skolvisa elevvårdsgruppen koordinera förebyggandet av frånvaro, den systematiska uppföljningen och ingripandet vid frånvaro[62]. I planeringen av det gemensamma arbetet är det viktigt att försäkra sig om elevernas och vårdnadshavarnas delaktighet.

Frånvaro förebyggs[63] genom att man tidigt upptäcker behov av stöd för lärandet och skolgången och att tillräckligt stöd ges i rätt tid. Smidiga studier, studieframgång och uppmuntrande respons främjar skolengagemanget[64]. Även förebyggande av mobbning, trakasserier, diskriminering och våld och systematiskt ingripande vid dessa[65] stöder välbefinnandet inom gemenskapen som helhet och hos enskilda elever samt skolengagemanget.

Samarbete med vårdnadshavarna[66], samtal om betydelsen av närvaro och information om uppföljningen av frånvaro och rutinerna för att ingripa vid frånvaro stöder elevens närvaro i skolan.

Att följa upp och meddela om frånvaro

Utbildningsanordnaren ska systematiskt följa upp frånvaro med hjälp av uppgifter på skolnivå. I den lokala verksamhetsmodellen för ingripande vid frånvaro ska utbildningsanordnaren besluta vems uppgift det är att på skolnivå systematiskt följa upp frånvaro och hur det görs på skol-, klass- och individnivå.[67]

Det är viktigt att man tidigt reagerar på frånvaro, oberoende av orsaken till frånvaron. Frånvaro ska meddelas vårdnadshavaren eller en annan laglig företrädare för eleven så snart som möjligt[68]. Om förekomsten av frånvaro ökar eller förlängs ska man utan dröjsmål kontakta elevvårdstjänsternas personal.[69] Från fall till fall ska man komma överens om[70] riktad uppföljning av frånvaron[71].

57 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
58 Lag om elev- och studerandevård 2–6 § (1287/2013)
59 Lag om grundläggande utbildning 11 §, 14 § (626/1998)
60 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
61 Lag om elev- och studerandevård 2–6 § (1287/2013)
62 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
63 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
64 Lag om elev- och studerandevård 2–6 § (1287/2013)
65 Lag om grundläggande utbildning 29 § (626/1998)
66 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
67 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
68 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
69 Lag om elev- och studerandevård 5 § (1287/2013)
70 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
71 Lag om elev- och studerandevård 14–19 § (1278/2013)

Att ingripa vid frånvaro och utreda de bakomliggande orsakerna

De bakomliggande orsakerna till frånvaro är varierande och kan ha koppling till händelser och förändringar i samhället, skolan eller i elevens eget liv.[72] För att rikta in de nödvändiga åtgärderna är det viktigt att i den omfattning det är möjligt utreda de bakomliggande orsakerna till elevens frånvaro.[73] I nära samarbete med eleven, vårdnadshavarna, lärarna och elevvårdstjänsternas personal kommer man överens om planen och ansvarsfördelningen för att kartlägga orsakerna.[74] Utbildningsanordnaren och skolan ska identifiera och åtgärda bakomliggande orsaker till frånvaro med koppling till skolan och skolgemenskapen.[75]

Ingripandet vid frånvaro[76] som gäller en enskild elev ska ske i enlighet med utbildningsanordnarens verksamhetsmodell för ingripande vid frånvaro. Läraren kan rådgöra med elevvårdstjänsternas personal för att utreda elevens situation och bedöma behovet av elevvård för den enskilda eleven. Det är viktigt att det sektorsövergripande arbetet inleds i ett så tidigt skede som möjligt.[77] Vid behov kan en sektorsövergripande expertgrupp (individuell) sammankallas. Inom gruppen utreds elevens behov av stöd, stödet ordnas och situationen följs upp.[78] Vid behov hänvisar elevvårdstjänsternas personal eleven[79] till utomstående social- och hälsovårdstjänster[80].

För att minska elevens frånvaro[81] kan det dessutom finnas behov av att uppdatera stödåtgärderna som eleven behöver för lärandet och skolgången.[82] Om eleven är helt eller delvis förhindrad att delta i närundervisning på grund av sitt hälsotillstånd eller ett annat tungt vägande skäl ska man som sista lösning överväga att fatta [83]beslut om tillfällig befrielse från att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokur[84]s eller om avvikande ordnande av grundläggande utbildning samt för hur elevens undervisning och bedömning samt stödet för elevens lärande ordnas under perioden med frånvaro.[85] Elevens återgång till skolgång efter en period av frånvaro förutsätter ett systematiskt samarbete med hemmet och eleven samt samarbete mellan olika aktörer.

Vid behov ska man kontakta socialvården för bedömning av stödbehovet eller göra en barnskyddsanmälan.[86]

5.2. Samarbete

Undervisningsväsendet och skolan ska bedriva mångsidigt samarbete för att garantera enhetlighet och kvalitet i den grundläggande utbildningen, öka öppenheten i verksamheten och stödja elevernas lärande och växande. Samarbete behövs även för att garantera mångsidiga lärmiljöer, trygghet, säkerhet och välbefinnande i skolan. Samarbetet ska vara systematiskt och utvärderas i samråd med skolans samarbetspartner.

72 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
73 Lag om elev- och studerandevård 14–19 § (1278/2013)
74 Lag om grundläggande utbildning 3 § (626/1998)
75 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
76 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
77 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
78 Lag om elev- och studerandevård 14–19 § (1278/2013)
79 Hälso- och sjukvårdslag 15 a §, 16 §, 17 a § (1326/2010), Socialvårdslag 5 §, 10 §, 27 c § (1301/2014)
80 Lag om elev- och studerandevård 14–19 § (1278/2013)
81 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
82 Lag om grundläggande utbildning 16 §, 16 a §, 17 §, 17a § (628/1998)
83 Lag om grundläggande utbildning 18 § (628/1998)
84 Lag om grundläggande utbildning 20 h § (1090/2024)
85 Lag om grundläggande utbildning 18 § (628/1998)
86 Socialvårdslag 35 § (1301/2014)

5.2.1. Elevernas delaktighet

Skolarbetet ska ordnas så att det grundar sig på elevernas delaktighet och på att eleverna blir hörda i skolarbetet. Läraren ska se till att eleverna får erfarenheter av samarbete och demokratisk verksamhet i sin egen undervisningsgrupp, i skolan och närmiljön och i olika nätverk.

Delaktigheten stärks på ett naturligt sätt när eleverna deltar i planeringen av sitt skolarbete och arbetet i den egna gruppen. Elevernas insats är viktig vid planeringen av de mångvetenskapliga lärområdena. Eleverna ska också uppmuntras att påverka planeringen och utvecklandet av skolans gemensamma verksamhet och lärmiljöer. Eleverna ska ges möjlighet att delta[87] i beredningen av läroplanen, planerna som anknyter till läroplanen och skolans ordningsregler. Eleverna ska också vara med och utvärdera och utveckla skolans samarbete.

Enligt lagen om grundläggande utbildning ska skolan ha en elevkår som består av skolans elever. Elevkåren[88] och dess organ har som uppgift att främja samarbetet mellan eleverna och öka elevernas påverkningsmöjligheter och delaktighet. Elevkåren ska sporra eleverna att framföra sina åsikter, att vara aktiva och påverka egna och gemensamma ärenden. Elevkåren, liksom andra strukturer och verksamhetssätt som stödjer delaktighet i skolan och kommunen, erbjuder möjligheter att träna demokrati i praktiken.

5.2.2. Samarbete mellan hem och skola

Enligt lagen om grundläggande utbildning ska undervisningen genomföras i samarbete med hemmen[89]. Genom samarbetet stöds undervisningen och fostran så att varje elev får undervisning, handledning och stöd enligt sin utvecklingsnivå och sina behov. Samarbetet främjar elevernas sunda växande och utveckling. Vårdnadshavarnas delaktighet och deras möjlighet att vara med i skolarbetet och utveckla det är en central del av skolans verksamhetskultur. Hemmets och skolans fostringssamarbete ökar elevens, klassens och hela skolans välbefinnande och trygghet.

Vårdnadshavaren har det primära ansvaret för sitt barns fostran. Vårdnadshavaren ska också se till att läroplikten fullgörs. Enligt lagen om grundläggande utbildning kan läroplikten[90] fullgöras genom att eleven deltar i undervisning eller på annat sätt inhämtar de kunskaper som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs. Skolan ska stödja hemmens fostrande uppgift och svara för elevens undervisning och fostran i skolan.

Utbildningsanordnaren ansvarar för att utveckla förutsättningarna för samarbete mellan hem och skola. Utgångspunkter för samarbetet är förtroende, jämlikhet och ömsesidig respekt. I samarbetet ska familjernas mångfald samt behov av information och stöd beaktas. För ett lyckat samarbete förutsätts att skolans personal är aktiv och har personlig kontakt med vårdnadshavarna och att kommunikationen i övrigt är mångsidig. Samarbetet mellan hem och skola ska ske såväl på kollektiv nivå som på individnivå.

För att kunna uppfylla sin fostrande uppgift, måste vårdnadshavarna få information[91] om hur deras barns lärande och växande framskrider och om eventuell frånvaro. Centrala frågor som gäller undervisningen, till exempel läroplanen, målen för lärandet, lärmiljöer och arbetssätt, stöd för lärandet och elevvård, bedömning och betyg samt om val i samband med studierna och om olika evenemang under läsåret ska diskuteras med vårdnadshavarna. Det är viktigt med uppmuntrande meddelanden som beskriver elevens lärande och utveckling i positiva ordalag. När vårdnadshavarna regelbundet får information, kan de för sin del stödja sina barn i deras lärande och skolgång. Särskilt viktigt är samarbetet vid övergångarna mellan skolstadierna och vid planering och genomförande av stöd för lärande och skolgång. Utöver personliga möten och gruppmöten ska även informations- och kommunikationsteknik utnyttjas i samarbetet.

87 Lag om grundläggande utbildning 47 a § 1 mom. (1267/2013)
88 Lag om grundläggande utbildning 47 a § 2 mom. (1267/2013)
89 Lag om grundläggande utbildning 3 § 3 mom.
90 Lag om grundläggande utbildning 26 § 1 mom. (477/2003)
91 Lag om grundläggande utbildning 26 § 2 mom. (477/2003)

Vårdnadshavarna ska ges möjligheter att tillsammans med skolans personal och elever bekanta sig med skolans vardag och att delta i planeringen, utvärderingen och utvecklingen av målen för skolans verksamhet och fostrande arbete. En gemensam diskussion om värderingar lägger grund för ett gemensamt fostringsarbete. Samarbetet mellan hem och skola främjar också kontakten vårdnadshavarna emellan och lägger grund för föräldraföreningsverksamhet. Nätverk bland föräldrarna och gemensamma aktiviteter stärker gemenskapen och stödjer lärarnas och skolans arbete.

5.2.3. Skolans interna samarbete och samarbete med andra parter

Ett gott samarbete inom personalen bidrar till att målen för undervisning och fostran ska uppnås. Skolarbetet ska ordnas på ett ändamålsenligt och flexibelt sätt genom samarbete och arbetsfördelning. Samarbete mellan vuxna, såsom kompanjonlärarskap, ger också eleverna en bild av skolan som en lärande organisation. Samarbete behövs i synnerhet vid planering och genomförande av de mångvetenskapliga lärområdena, vid bedömning och stöd för lärande samt inom elevvården.

Skolorna ska också samarbeta med varandra. Målet är att främja att undervisningen är enhetlig och utvecklas samt att stärka personalens kompetens. Samarbete behövs vid övergångarna i den grundläggande utbildningen och när eleverna flyttar från en skola till en annan. Ofta förutsätter även undervisningen för olika språk- och kulturgrupper, stöd för lärandet och smidig elevvård ett gott samarbete mellan skolorna. Medverkan i lokala, nationella och internationella nätverk stödjer den pedagogiska utvecklingen.

För att trygga en enhetlig lärstig ska skolan samarbeta med småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen samt gymnasierna och yrkesläroanstalterna. Ett gott samarbete med klubb- samt morgon- och eftermiddagsverksamheten främjar elevernas välbefinnande. Samarbete med ungdoms-, biblioteks-, idrotts- och kulturväsendet, polisen samt församlingar, organisationer, företag och andra aktörer i närmiljön såsom naturskolor, muséer och ungdomscentraler bidrar till mångsidigare lärmiljöer och stödjer skolans fostrande uppdrag.

5.3. Fostrande samtal och disciplinära åtgärder

Den som deltar i utbildning har rätt till en trygg studiemiljö, arbetsro och ostörda studier. Skolan kan påverka arbetsron på många sätt, främst genom utveckling av verksamhetskulturen, samarbete, gemensamt ansvar och omsorg. Genom att utveckla pedagogiska lösningar och bygga upp en atmosfär som präglas av förtroende och omsorg skapas förutsättningar för en bra arbetsro. För att trygga arbetsron och ta itu med olämpligt uppförande har utbildningsanordnaren också rätt att använda fostrande samtal och olika disciplinära åtgärder. Om förfaringssätten vid fostrande samtal och disciplinära åtgärder[92] regleras i lagen om grundläggande utbildning.

En elev som stör undervisningen eller i övrigt bryter mot ordningen i skolan eller gör sig skyldig till fusk kan ges högst två timmars kvarsittning eller en skriftlig varning. Om förseelsen är allvarlig eller om eleven fortsätter att uppföra sig olämpligt på ovan avsett sätt efter att ha fått kvarsittning eller en skriftlig varning, kan eleven avstängas för högst tre månader. Skriftlig varning och avstängning för viss tid är disciplinära åtgärder.

Fostrande samtal används som första åtgärd för att ta itu med en elevs olämpliga uppförande. Syftet med samtalet är att tillsammans med eleven specificera den gärning eller försummelse som föranlett åtgärden, höra eleven, utreda orsakerna till och konsekvenserna av uppförandet i mera omfattande utsträckning samt fundera över hur situationen kan förbättras. Avsikten med åtgärden är att komma fram till hur elevens uppförande i skolan och elevens välbefinnande kan förbättras. Utbildningsanordnaren beslutar i hurdana fall fostrande samtal används.

92 Lag om grundläggande utbildning 35 a § (1267/2013) samt 36 § (477/2003) och 36 a § (1267/2013)

Disciplinära åtgärder är enligt lagen om grundläggande utbildning kvarsittning, skriftlig varning och avstängning för viss tid. En elev som stör undervisningen kan uppmanas att lämna klassrummet eller det rum där undervisningen ges, eller en skoltillställning. En elev kan dessutom förvägras rätt att delta i undervisningen [93]för högst den återstående arbetsdagen, om eleven uppför sig våldsamt eller hotfullt och hotar säkerheten för en annan elev eller person eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av elevens störande beteende.

Eleven kan på ovannämnda grunder förvägras rätt att delta i undervisningen också följande arbetsdag, om utbildningsanordnaren behöver tid för att planera elevens återgång till undervisningen och erbjuda eleven elevvårdstjänster och stödja en trygg återgång till undervisningen. Under den tid som eleven förvägrats att delta i undervisningen ska det som sådan elevvård som avses i 36 h § för eleven ordnas möjlighet till ett personligt samtal med elevvårdens psykolog eller kurator. Dessutom ska det för eleven ordnas sådant annat stöd som eleven behöver under den tid som eleven förvägrats att delta i undervisningen och när eleven återvänder till undervisningen. För eleven utarbetas en plan för att stödja återgången till undervisningen. Innan en elev ges kvarsittning, ges en skriftlig varning eller avstängs för viss tid, ska den handling eller försummelse som åtgärden grundar sig på preciseras, eleven höras samt annan behövlig utredning skaffas.

Utbildningsanordnaren ska när den överväger disciplinära åtgärder beakta gärningens art samt elevens ålder och utvecklingsnivå. Innan beslut fattas om en disciplinär åtgärd ska elevens vårdnadshavare ges tillfälle att bli hörd. I fråga om andra åtgärder enligt 36 § ska elevens vårdnadshavare underrättas, och om att eleven förvägras undervisning ska dessutom den myndighet som sköter uppgifter i samband med verkställigheten av socialvården i det välfärdsområde där skolan är belägen underrättas vid behov. Beträffande avstängning för viss tid och skriftlig varning ska ett beslut meddelas och andra åtgärder enligt 36 § ska registreras. Utbildningsanordnaren ska ordna undervisningen så att den elev som har avstängts för en viss tid inte blir efter i de framsteg som elevens årskurs och undervisningsgrupp gör. För den avstängda eleven utarbetas en individuell plan utifrån läroplanen och undervisningen genomförs och inlärningen följs enligt denna plan. Eleven och elevens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare ska ges tillfälle att delta i utarbetandet av en sådan individuell plan som grundar sig på läroplanen och som avses i detta moment. Utbildningsanordnaren ska se till att behövlig elevvård ordnas för en elev som är föremål för en disciplinär åtgärd eller som har förvägrats rätt att delta i undervisningen för resten av arbetsdagen och högst nästkommande arbetsdag. En elev som blivit tillsagd att lämna klassrummet eller det rum där undervisningen ges eller en skoltillställning eller som har förvägrats rätt att delta i undervisning för resten av arbetsdagen och följande arbetsdag får inte lämnas utan tillsyn[94] .

Lagen om grundläggande utbildning förpliktar utbildningsanordnaren att i samband med läroplanen utarbeta en plan och anvisningar[95] om användningen av fostrande samtal och disciplinära åtgärder och förfaringssätt. Syftet med planen är att se till att förfaringssätten är lagenliga och enhetliga och att eleverna behandlas jämlikt. Planen bidrar också till att skolans ordningsregler följs.

Utbildningsanordnaren ska se till att varje skola har en plan för användningen av fostrande samtal och disciplinära åtgärder. Planen kan utarbetas gemensamt för alla utbildningsanordnarens skolor eller så att planens struktur och de centrala gemensamma riktlinjerna ingår i den lokala läroplanen och planen sedan preciseras skolvis. Den skolvisa planen kan utarbetas separat eller inkluderas i den eventuella skolvisa läroplanen.

Vid utarbetandet av planen är det viktigt att notera att endast disciplinära åtgärder som nämns i lagen får användas och att man vid användningen av disciplinära åtgärder ska iaktta de allmänna rättsskyddsprinciperna inom förvaltningen. Användningen av åtgärder ska grunda sig på sakliga, allmänt godtagbara och objektiva skäl. Konsekvenserna av likartade gärningar ska vara de samma, oberoende av gärningsman, dock så att upprepade gärningar kan anses som en försvårande omständighet. De disciplinära konsekvenserna ska stå i proportion till gärningen.

93 43 L om grundläggande utbildning 36 § (477/2003) och 36 a – 36 i § (1267/2013) (163/2022)
94 43 L om grundläggande utbildning 36 § (477/2003) och 36 a – 36 i § (1267/2013) (163/2022)
95 Lag om grundläggande utbildning 29 § (1267/2013)

Också elevens ålder och utvecklingsstadium ska beaktas. Disciplinära åtgärder får inte användas på ett sätt som kränker eller förolämpar eleven.

Utbildningsanordnaren beslutar om vilka parter som ska delta i utarbetandet och beredningen av planen. Eleverna ska enligt lagen ges möjlighet att delta i beredningen av planen[96]. Samarbete med vårdnadshavarna och företrädare för bland annat välfärdsområdets social- och hälsovårdstjänster stödjer genomförandet av planen. Personalen och elevkåren ska höras innan planen godkänns eller uppdateras.

5.4. Olika sätt att anordna undervisningen

Undervisningen ska ordnas med hänsyn till elevernas behov och förhållanden samt de lokala möjligheterna. Målet är att hitta lösningar som främjar elevens lärande och välbefinnande på bästa sätt.

5.4.1. Undervisning enligt verksamhetsområden

I undervisning som ordnas enligt verksamhetsområden studerar eleverna enligt verksamhetsområden i stället för enligt läroämnen[97]. Eleven har i första hand rätt att studera enligt läroämnen[98]. Eleven övergår till undervisning enligt verksamhetsområden först då eleven på grund av funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga som påverkar inlärningsförmågan och trots stödåtgärder eller avgränsning av lärokurserna inte kan studera enligt läroämnen[99].

Till verksamhetsområdena hör motoriska färdigheter, språk och kommunikation, sociala färdigheter, färdigheter i dagliga rutiner och kognitiva färdigheter.

Målet för undervisningen enligt verksamhetsområden är att stödja och stärka elevens funktionsförmåga samt att undervisa sådana kunskaper och färdigheter som eleven behöver för att klara sig så självständigt som möjligt i livet. I undervisning enligt verksamhetsområden ska man beakta att aktivt stödja elevernas deltagande och självbestämmanderätt samt deras agerande som medlemmar av skolgemenskapen. I undervisningen enligt verksamhetsområden drar man nytta av alla situationer under skoldagen, såsom övergångssituationer, måltidssituationer, raster, stunder för lärande, dagliga rutiner, samt utflykter och temadagar. Undervisningen kan ordnas så att innehållen i undervisningen i de olika verksamhetsområdena kombineras. I undervisningssituationerna bildar de elevspecifika målen för de olika verksamhetsområdena en sammanhängande helhet och främjar lärandet av nya färdigheter. Med utveckling av färdigheter avses att eleven gör framsteg i sina färdigheter och sitt uppförande, att behovet av handledning minskar eller förändras och att eleven lär sig nya färdigheter.

Verksamhetsområdena kan innehålla mål och innehåll för ett enskilt läroämne samt, i tillämpliga delar, för mångsidig kompetens och mångvetenskapliga lärområden. Eleven kan öva läroämnesvisa färdigheter, men om mycket innehåll från olika läroämnen ingår i elevens plan finns det skäl att överväga om det vore till fördel för eleven att inom den grundläggande utbildningen studera enligt läroämnen.

I planen för genomförande av elevspecifikt stöd ska mål och centrala innehåll för eleven samt hur studierna framskrider och bedömningen av elevens kunnande beskrivas separat för varje verksamhetsområde.

I planen ska även de pedagogiska lösningarna som stöder elevens lärande beskrivas. I undervisningen enligt verksamhetsområden bedöms elevens prestationer i relation till de individuella mål som ställts upp för varje verksamhetsområde i planen för genomförande av

96 Lag om grundläggande utbildning 47 a § (1267/2013)
97 Lag om grundläggande utbildning 20 i § (1090/2024) träder i kraft 1.8.2026
98 Lag om grundläggande utbildning 20 i § träder i kraft 1.8.2026
99 Lag om grundläggande utbildning 20 i § träder i kraft 1.8.2026

elevspecifikt stöd. I undervisningen enligt verksamhetsområden ingår elevhandledning, vid behov intensifierad personlig elevhandledning i årskurserna 8–9 och praktisk arbetslivsorientering i årskurserna 7–9, om det är lämpligt med tanke på elevens funktionsförmåga och till fördel för eleven. Praktisk arbetslivsorientering kan ordnas till exempel så att eleven får bekanta sig med olika yrkesområden, arbetsplatser, stödboende, dagverksamhet eller studieområden.

Målen för lärandet för en elev som deltar i undervisning enligt verksamhetsområden bestäms per verksamhetsområde. De mål som ställts upp för eleven ska vara, möjliga att uppnå, realistiska och meningsfulla för eleven. Målen ställs upp med hänsyn till att eleven ska kunna visa sitt kunnande och följa sin egen utveckling. Då målen ställs upp ska elevens individuella behov och styrkor samt motivation och stödet av funktionsförmågan beaktas. Målen ska vara inriktade på att stärka elevens lärande och kunnande.

Läraren ansvarar för undervisningen för eleven och för den schemaenliga skoldagen. Målen för de enskilda verksamhetsområdena, undervisningens innehåll och genomförandet av det elevspecifika stödet planeras i samarbete med eleven och vårdnadshavaren. Dessutom ska lärarna samarbeta med varandra och med annan personal som arbetar med eleven. Även sektorsövergripande samarbete med elevvårdstjänsternas personal och andra sakkunniga ska ingå[100]. Rehabilitering som stöder lärandet planeras och genomförs i samarbete med rehabiliteringspersonal. Rehabiliteringen sköts av sakkunniga inom rehabiliteringen.

I undervisning som ordnas enligt verksamhetsområden har eleverna lika många årsveckotimmar som de elever som studerar enligt läroämnen på motsvarande årskurs.

Ett förvaltningsbeslut om stöd enligt 20 f § ska fattas om undervisning som ordnas enligt verksamhetsområden[101]. Beslutet ska motiveras. I motiveringen ska anges vilka eventuella andra uppgifter och utredningar som ligger till grund för beslutet och de författningar som tillämpats. Innan beslutet fattas ska utbildningsanordnaren med beaktande av elevens ålder och utvecklingsskede höra eleven och hens vårdnadshavare eller annan laglig företrädare[102].

Motoriska färdigheter

Lärandet av *motoriska färdigheter* baserar sig på elevens funktionsförmåga, sensomotoriska färdigheter och grundläggande motoriska färdigheter samt utvecklingen av dem. De motoriska färdigheterna utvecklas stegvis genom upprepning och träning, och samtidigt främjas lärandet av sensomotoriska färdigheter och kroppsuppfattning samt grovmotoriska och finmotoriska färdigheter. Med utveckling av motoriska färdigheter avses förändring i elevens motoriska funktionsförmåga och motoriska färdigheter.

I undervisningen i motoriska färdigheter utnyttjas vardagliga situationer, lärmiljön inom den grundläggande utbildningen samt mångsidiga och trygga miljöer. Positiva motionsupplevelser ökar delaktigheten och kan bidra till att eleven börjar uppleva att träning av rörlighet, muskelkondition och balans är en trevlig och inspirerande del av vardagen. Bättre finmotoriska färdigheter främjar samtidigt lärande av grundläggande motoriska färdigheter. De motoriska färdigheterna stöder elevens lärande, initiativförmåga, delaktighet och uthållighet.

De motoriska färdigheterna tränas naturligt som en del av de övriga verksamhetsområdena. Träningen stöder och stärker elevens eget arbete och hens möjligheter att delta, och den skapar möjligheter för eleven att uppleva att hen lyckas. Elevens individuella situation, färdigheter och styrkor bestämmer målen och innehållen i undervisningen. Elevens behov av handledning och assistans beaktas vid planering av undervisningen och vid val av undervisningsmaterial eller redskap. I planen för genomförande av elevspecifikt stöd anges förutom undervisningens innehåll och mål även elevens eventuella behov och användning av hjälpmedel.

Mål

100 Lag om elev- och studerandevård 16 §
101 Lag om grundläggande utbildning 20 f § (1090/2024) och Lag om grundläggande utbildning 20 i § träder i kraft 1.8.2026
102 Förvaltningslagen (434/2003)

Målen för undervisningen baserar sig på elevens fysiska funktionsförmåga. Målet för undervisningen är att eleven uppnår motoriska färdigheter som stöder funktionsförmågan och som är nödvändiga med tanke på ett självständigt liv. Målet är att eleven genom utveckling av sina motoriska färdigheter finner glädje i att göra saker och röra sig, vilket främjar det dagliga välbefinnandet. Målet för undervisningen i motoriska färdigheter är att stödja utvecklingen av elevens färdigheter i balans, rörlighet och hantering av redskap. Målet är att stärka elevens kroppskännedom, kroppsuppfattning och kroppskontroll, att främja utvecklingen av de grov- och finmotoriska färdigheterna samt att stödja ändamålsenlig användning av dessa färdigheter i olika vardagssituationer. Det sensomotoriska lärandet stöds av aktiviteter som skärper sinnena och hjälper eleven att urskilja viktig information i sin omgivning.

De motoriska färdigheterna har också kopplingar till de olika områdena av mångsidig kompetens. Detta gäller i synnerhet följande områden: förmåga att tänka och lära sig (K1), vardagskompetens (K3), digital kompetens (K5) samt förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid (L7).

Undervisningens innehåll

Undervisningen i motoriska färdigheter ska innehålla planering och handledning av motoriska aktiviteter samt element som utvecklar elevens balans, koordination, rytm, uthållighet och muskelstyrka. I undervisningen beaktas de sensomotoriska färdigheterna. Dessa är färdigheter som hjälper eleven att uppfatta sin egen kropp och dess olika delar i förhållande till omgivande rum, tillgänglig tid och styrka. Undervisningens innehåll baserar sig på elevens kroppskännedom, kroppsuppfattning och kroppskontroll, vilka utgör grund för lärandet och aktiviteterna. Via kroppskännedom kan eleven förstå och utnyttja information från sina olika sinnen. Med hjälp av kroppsuppfattning övar sig eleven att identifiera och namnge sina kroppsdelar, identifiera den egna kroppens yttre gränser och olika sidor av sin kropp samt lär sig att korsa kroppens mittlinje. Kroppskontroll innebär kontroll av kroppens ställningar och rörelser. Eleven skaffar information om sin kropp och sin omgivning genom rörelser. Undervisningen innehåller rörelseaktiviteter i olika rum och varierande miljöer. Den innehåller också rörelse-, balans- och känselförnimmelser som åstadkoms med olika redskap. Grundläggande motoriska färdigheter, som balans- och rörelseförmåga samt förmåga att hantera redskap, möjliggör vardagliga aktiviteter och delaktighet.

Språk och kommunikation

Lärandet av *språkliga och kommunikativa färdigheter* baserar sig på kommunikation och kommunikationsbaserade övningar inriktade på att eleven ska förstå kommunikation och kunna kommunicera. Språket utgör ett redskap för tänkande, lärande och interaktion. Grunden för kommunikationen skapas genom att observera och tolka elevens eller den unga personens verbala och/eller kroppsliga uttryck och genom att svara på dem. Förmågan och viljan att ta kontakt och upprätthålla kontakten stärks vid interaktion. Att utveckla färdigheter i kommunikation är en förutsättning för att eleven ska kunna delta i meningsfull interaktion med både kamratgruppen och vuxna. På så sätt kan eleven bli förstådd, uttrycka sig på sitt eget sätt, påverka sin egen miljö och delta aktiviteterna i den egna gemenskapen.

Språk- och kommunikationsfärdigheter övas naturligt som en del av de övriga verksamhetsområdena. Elevens behov av handledning och assistans beaktas vid planering av undervisningen och vid val av undervisningsmaterial eller redskap. Vid behov ska eleven ha tillgång till olika kommunikationssätt och hjälpmedel samt behövliga tolkningstjänster. I planen för genomförande av elevspecifikt stöd ska anges förutom undervisningens innehåll och mål även eventuella kommunikationssätt och hjälpmedel som används i olika situationer och evenemang under skoldagarna.

Mål

Målet för undervisningen är att eleven interagerar med sin omgivning, gör sig förstådd och även själv förstår andra. Undervisningen framskrider i enlighet med elevens funktionsförmåga, från den tidiga kommunikationen till kommunikation med hjälp av meningar. Man ska försäkra sig om att eleven har möjlighet att använda sätt som är lämpliga för hen att samverka och kommunicera i olika situationer och med olika människor. Målet är att alla elever hittar interaktions- och kommunikationssätt som är lämpliga med tanke på deras funktionsförmåga och att de övar sig på att använda dem i vardagliga situationer. Kommunikationssättet kan vara taktilt, det vill

säga basera sig på känselsinnet, eller så kan det basera sig på ansiktsuttryck, föremål, bilder eller tecken som stöd eller vara verbalt. Målet för undervisningen är också att dra nytta av elevens modersmål och eventuella färdigheter i andra språk.

De språkliga och kommunikativa färdigheterna har också kopplingar till de olika områdena av mångsidig kompetens. Detta gäller i synnerhet följande områden: kulturell och kommunikativ kompetens (K2), multilitteracitet (K4), digital kompetens (K5) och förmåga att delta (K7).

Undervisningens innehåll

Till det centrala innehållet i undervisningen i språkliga och kommunikativa färdigheter hör förmåga att agera i kommunikationssituationer samt att förstå och åstadkomma kommunikation och språk. De språkliga och kommunikativa färdigheterna omfattar mångsidigt också förmåga att förstå och åstadkomma icke-verbala budskap, språklig medvetenhet och artikulation. I undervisning av begrepps- och ordförråd ingår i enlighet med elevens intresse att identifiera och använda föremål, bilder, symboler, bokstäver och ord. I undervisningen kan man utnyttja alla färdigheter som eleven har i olika språk. Vid behov kan undervisningen också omfatta elementära kunskaper i ett främmande språk, om de är viktiga för elevens delaktighet.

Sociala färdigheter

Lärandet av *sociala färdigheter* baserar sig på elevens färdigheter i interaktion och kommunikation, emotionella färdigheter och färdigheter i självreglering. Sociala färdigheter är till hjälp vid umgänge, kommunikation och samarbete med andra. Eftersom de sociala färdigheterna inverkar på hur vardagen löper utgör de en del av elevens sociala funktionsförmåga. Lärandet av emotionella färdigheter främjar den sociala funktionsförmågan.

Elevens positiva självbild och motivation att lära sig kan man stödja genom att erbjuda dem upplevelser av att lyckas och genom att för den grundläggande utbildningen skapa en positiv atmosfär för socialt lärande där varje elev känner att de tillhör gemenskapen och kan delta i den med sina egna styrkor. Erfarenheter av att bli förstådd, att vara medlem i en grupp och i skolgemenskapen och att samverka påverkar elevens självbild och utvecklingen av hens sociala färdigheter. Perspektivet socialt välbefinnande betonar vikten av att stärka elevernas positiva självbild så att de lär sig att uppskatta sig själva. Eleven ska känna att hen uppskattas. De sociala färdigheterna utvecklas genom modellinlärning, erfarenheter och respons från sociala situationer.

De sociala färdigheterna övas naturligt som en del av de övriga verksamhetsområdena. Man ska stödja och stärka elevens eget arbete och möjligheter att delta och skapa möjligheter för dem att uppleva att de lyckas. Elevens individuella situation, färdigheter och styrkor bestämmer målen och innehållen i undervisningen. Elevens behov av handledning och assistans beaktas vid planering av undervisningen och vid val av undervisningsmaterial eller redskap. I planen för genomförande av elevspecifikt stöd anges förutom undervisningens innehåll och mål även utnyttjande av eventuella hjälpmedel i olika situationer och evenemang under skoldagen.

Mål

Målen för undervisningen baserar sig på elevens sociala funktionsförmåga. Målet för lärandet av sociala färdigheter är att elevens förmåga att agera i grupp utvecklas, att hens delaktighet i skolgemenskapen stärks och att hen övar och lär sig emotionella färdigheter och självreglering. Lärande av sociala färdigheter stöder elevens färdigheter i att samverka och kommunicera samt hjälper hen att bli den del av gruppen och skapa goda människorelationer. Med sociala färdigheter avses färdigheter som behövs i vardagslivet, som att presentera sig själv och andra, lyssna och ställa frågor, vänta på sin tur i en diskussion, be om ordet och yttra sig, be om ursäkt och be om hjälp. Målen för undervisningen i emotionella färdigheter har kopplingar till förmågan att känna empati och identifiera, tolerera, reglera, uttrycka och hantera känslor och till självreglering.

Målen för de sociala färdigheterna kan inkludera mål relaterade till respekt för andra människor och till gott uppförande.

De sociala färdigheterna har också kopplingar till de olika områdena av mångsidig kompetens. Detta gäller i synnerhet följande områden: förmåga att tänka och lära sig (K1), kulturell och

kommunikativ kompetens (K2), vardagskompetens (K3), digital kompetens (K5) och förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid (K7).

Undervisningens innehåll

I undervisningen ingår aktiviteter i olika sociala miljöer. Innehållet i undervisningen i sociala färdigheter utvecklar och stärker elevens positiva erfarenheter av och färdigheter i att agera i sociala situationer, det vill säga erfarenheter som uppmuntrar och motiverar eleven att interagera, kommunicera, ansluta sig till en grupp och skapa mänskliga relationer. I undervisningen ingår övningar som förbättrar kommunikationsfärdigheterna och de emotionella färdigheterna, vilket stöder inte bara elevens utan hela gruppens sociala välbefinnande. Undervisningen i emotionella färdigheter är inriktad på att lära sig att bli medveten om och identifiera sina egna känslor, att uttrycka känslor och att reglera känslomässiga upplevelser och känsloyttringar.

Färdigheter i dagliga rutiner

Lärandet av färdigheter i dagliga rutiner baserar sig på elevens funktionsförmåga, förmåga att leva självständigt och behov av assistans. Med färdigheter i dagliga rutiner avses färdigheter som behövs i vardagen. Dessa färdigheter främjar elevens initiativförmåga och självständighet och ökar hens aktörskap och delaktighet i verksamhetsmiljön och samhället. I övningar som gäller färdigheter i dagliga rutiner kan fostran i säkerhet inkluderas på ett naturligt sätt. Färdigheterna övas i vardagliga miljöer, till exempel i samband med måltider, på- och avklädning, utomhusaktiviteter, vila och lek samt i undervisningssituationer i trafiken och andra miljöer.

Färdigheterna i dagliga rutiner och arbetet för att stärka elevens funktionsförmåga och stödja hens delaktighet främjar hälsa och välbefinnande. Att öva färdigheterna i dagliga rutiner utgör en naturlig del av elevernas arbete för att uppnå målen för de övriga verksamhetsområdena. Man ska skapa möjligheter för eleven att uppleva att hen lyckas. Elevens funktionsförmåga, färdigheter och styrkor bestämmer målen och innehållet i undervisningen. Elevens behov av handledning och assistans beaktas vid planering av undervisningen och vid val av undervisningsmaterial eller redskap. I planen för genomförande av elevspecifikt stöd ska anges förutom undervisningens innehåll och mål även utnyttjande av eventuella hjälpmedel i olika situationer och evenemang under skoldagen.

Mål

Målet för undervisningen i färdigheter i dagliga rutiner är att eleven lär sig att så självständigt som möjligt utföra sina dagliga rutiner. Målet för undervisningen är att öka elevens aktiva deltagande i verksamheten i sin lärmiljö och att främja elevens initiativförmåga och självständighet. Genom undervisningen i färdigheter i dagliga rutiner stärks elevens färdigheter relaterade till välbefinnande och säkerhet och hen får lära sig att göra val i enlighet med en hållbar livsstil.

Undervisningen ska stärka elevens positiva självbild. Målet är att eleverna tränar sina färdigheter i att ta hand om sig själva och att de får stöd i att se på framtiden med tillförsikt. Målet är också att eleven får färdigheter i säkerhet och acceptans av mångfald och stöd i sin sexuella utveckling. Syftet med säkerhetsfostran är att eleverna ska lära sig att identifiera risksituationer, be om hjälp, bedöma risker och göra säkra val. Färdigheterna i dagliga rutiner har också kopplingar till de olika områdena av mångsidig kompetens. Detta gäller i synnerhet följande områden: förmåga att tänka och lära sig (K1), kulturell och kommunikativ kompetens (K2), vardagskompetens (K3), digital kompetens (K5) och förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid (K7).

Undervisningens innehåll

Innehållet i undervisningen i färdigheter i dagliga rutiner är inriktat på vardagliga färdigheter relaterade till ett självständigt liv, såsom välbefinnande och förmåga att ta hand om sin hälsa, sociala färdigheter samt förmåga att sköta sitt hem och uträtta ärenden. Undervisningen ska omfatta tidshantering, boende, möjligheter att röra sig i omgivningen, en meningsfull fritid och säkerhet. Eleverna får handledning i att respektera och skydda sin egen kropp och andras kroppar.

I undervisningen beaktas att eleverna får konsumentkunskap och kunskap om sina rättigheter och sitt ansvar. Eleverna bör också få lära sig hur man deltar i demokratiskt beslutsfattande som aktiv samhällsmedlem. Under den grundläggande utbildningen får eleverna öva sig på att göra

val och leva i enlighet med en hållbar livsstil. Om det är förenligt med elevens funktionsförmåga och elevens bästa, ska undervisningen inrikta sig till exempel på att eleven finner en meningsfull fritidsaktivitet eller hobby, kan utnyttja digitala verktyg i vardagen och kan bygga kamratrelationer.

Kognitiva färdigheter

Lärandet av *kognitiva färdigheter* baserar sig på elevens funktionsförmåga och förmåga att lära sig samt på minnets funktion. Med kognitiva färdigheter avses färdigheter i tänkande, observation, inhämtande av kunskap, förståelse och lärande. Utvecklingen av kognitiva färdigheter omfattar till exempel följande områden: språk, minne, tänkande, problemlösning, koncentrationsförmåga, kreativitet, slutledningsförmåga och beslutsfattande.

Undervisningen i kognitiva färdigheter stöder utvecklingen av lärande-, minnes- och tankeprocesserna och uppmuntrar eleven att använda dessa färdigheter i olika vardagssituationer och miljöer.

Övningen av de kognitiva färdigheterna kan på ett naturligt sätt integreras i undervisningen inom de övriga verksamhetsområdena, och då stärker den elevernas delaktighet, motivation och inställning till lärande. Målen och innehållen i undervisningen utgår från elevens individuella situation, färdigheter och styrkor. Elevens behov av handledning och assistans beaktas vid planering av undervisningen och vid val av undervisningsmaterial eller redskap. I planen för genomförande av elevspecifikt stöd ska anges förutom undervisningens innehåll och mål även utnyttjande av eventuella hjälpmedel i olika situationer och evenemang under skoldagen.

Mål

Målen för undervisningen baserar sig på elevens kognitiva funktionsförmåga. Undervisningen i kognitiva färdigheter ska utveckla elevens förmåga att uppfatta och förstå den omgivande verkligheten och aktivera elevens förmåga att tänka och styra sina handlingar. Målet för undervisningen är att eleven aktiveras och lär sig använda sina sinnen för att få en uppfattning om den omgivande verkligheten. Målet är att eleven lär sig uppfatta, välja och klassificera saker. Dessutom lär sig eleven att dra slutsatser, som till exempel färdigheter i att förstå samband mellan orsak och verkan, lösa problem, dra språkliga slutsatser och memorera. I enlighet med elevens funktionsförmåga och intresse kan målet för undervisningen också vara att eleven utvecklar sina grundläggande färdigheter i läsning, skrivning och matematik. Övningen av de kognitiva färdigheterna inriktas på elevens aktivitet i vardagsmiljön.

De kognitiva färdigheterna har också kopplingar till de olika områdena av mångsidig kompetens. Detta gäller i synnerhet följande områden: förmåga att tänka och lära sig (K1), kulturell och kommunikativ kompetens (K2), digital kompetens (K5) och förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid (K7).

Undervisningens innehåll

Undervisningen i kognitiva färdigheter kan innehålla stimulans och träning av sinnena samt element som främjar förmågan att minnas, välja, klassificera, lösa problem, fatta beslut och förstå förhållandet mellan orsak och verkan. Undervisningen uppmuntrar eleven att använda dessa färdigheter i olika vardagssituationer och miljöer. Undervisningen innehåller också övningar i de grundläggande färdigheterna i läsning, skrivning och matematik i enlighet med elevens kognitiva funktionsförmåga och intresse.

Innehållet i de olika läroämnena kan i tillämpliga delar användas vid planering av målen för och innehållet i undervisningen i kognitiva färdigheter. Undervisningen är dock inte uppdelad enligt läroämnen och baserar sig inte på avvikelse från lärokursen eller målen i läroplanen enligt 20 h § i lagen om grundläggande utbildning. Av innehållet i läroämnena kan man skapa undervisningshelheter till exempel om aktuella teman.

5.4.2. Flexibel grundläggande utbildning

Enligt lagen om grundläggande utbildning kan en kommun, i den omfattning kommunen beslutar, ordna flexibel grundläggande utbildning för årskurserna 7–9[103]. Utbildningen ska ordnas i enlighet med lagstiftningen och läroplansgrunderna för den grundläggande utbildningen.

Syftet med den flexibla grundläggande utbildningen är att minska studieavbrott i den grundläggande utbildningen och förebygga utslagning[104]. Målet är att stärka elevernas studiemotivation och livskompetens. Förutom att eleverna ska slutföra den grundläggande utbildningens lärokurs får de stöd vid övergången till följande utbildningsstadium och ges färdigheter som behövs för att klara av studierna.

Den flexibla grundläggande utbildningen är avsedd för sådana elever i årskurs 7–9 som underpresterar och har svag studiemotivation och för elever som man bedömer riskeras av att bli utslagna från fortsatt utbildning och arbetslivet[105]. Till flexibel grundläggande utbildning kan också en elev antas som får elevspecifika stödåtgärder enligt 20 c § i lagen om grundläggande utbildning, ifall eleven kan studera enligt den läroplan som följs flexibel grundläggande utbildning och arrangemanget som helhet är för elevens bästa.

Undervisningen ska präglas av yrkes- och sektorsövergripande samarbete och samarbete mellan olika organisationer. Också yrkesläroanstalter och gymnasier, läroanstalter inom det fria bildningsarbetet samt verkstäder för unga kan delta i samarbetet. En styrgrupp kan inrättas för att planera och organisera flexibel grundläggande utbildning.

Skolans arbetssätt och undervisningsmetoder ska utvecklas så att de motsvarar de individuella behoven hos de elever som valts till utbildningen. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid arbetsformer som ökar elevernas delaktighet och samhörighet i skolan samt stärker det fostrande arbete som är gemensamt för vårdnadshavarna och alla som arbetar inom den flexibla grundläggande utbildningen. Aktiverande och arbetsinriktade studiemetoder ska prioriteras i undervisningen.

Flexibel grundläggande utbildning ska ordnas i små grupper i skolan, på arbetsplatser och i andra lärmiljöer med hjälp av sektorsövergripande samarbete samt med hjälp av stöd- och rådgivningstjänster[106]. Flexibel grundläggande utbildning ska utöver läraren involvera en av utbildningsanordnaren utsedd yrkeskunnig person som vet hur man stödjer ungas sociala växande, samarbetet med familjerna och är insatt i annat stöd- och rådgivningsarbete. Undervisningen kan vid behov också delvis genomföras i anslutning till en annan undervisningsgrupp.

Undervisningen ska ordnas som närundervisning i skolan och i form av handledda studier på arbetsplatser och i andra lärmiljöer. Studier utanför skolan är en viktig del av den flexibla grundläggande utbildningen. Under dessa perioder har eleverna rätt till handledning och undervisning av en lärare. Eleverna ska ges uppgifter i enlighet med läroplanen och resultaten ska beaktas vid bedömningen. Personal på arbetsplatser och i övriga lärmiljöer som arbetar med elever ska göras förtrogna med föreskrifter som berör arbetarskydd, dataskydd och sekretess och andra nödvändiga föreskrifter.

En elev väljs till flexibel grundläggande utbildning på anhållan av eleven eller vårdnadshavaren. Likvärdiga antagningsgrunder ska tillämpas vid antagningen av elever. Utbildningsanordnaren ska besluta om grunderna för antagningen av elever och om antagningsförfarandet[107]. Om elevantagningen fattas ett förvaltningsbeslut som bereds på ett yrkesövergripande sätt. Om den flexibla grundläggande utbildningen för en enskild elev avslutas innan den grundläggande utbildningen är slut, förutsätts ett förvaltningsbeslut.

103 Lag om grundläggande utbildning 5 § (1707/2009). Förordning om grundläggande utbildning 9 a § (1768/2009)
104 Förordning om grundläggande utbildning 9 a §
105 Förordning om grundläggande utbildning 9 a §
106 Förordning om grundläggande utbildning 9 a §
107 Förordning om grundläggande utbildning 9 b § (1768/2009)

Elever som deltar i flexibel grundläggande utbildning har rätt till lagstadgat stöd för lärande och skolgång, handledning och elevvård.

För en elev som deltar i flexibel grundläggande utbildning ska man utarbeta en plan. Planen ska utarbetas i samarbete med eleven och vårdnadshavaren. Planen ska beskriva särskilda omständigheter i den flexibla grundläggande utbildningen för eleven, till exempel om undervisningen ordnas i lärmiljöer utanför skolan. Ifall eleven får elevspecifikt stöd, ska den flexibla grundläggande utbildningen på motsvarande sätt beskrivas i planen för genomförande av elevspecifikt stöd.

5.4.3. Framskridande i studier enligt målhelheter

Avvikelser från de årskursvisa målen i den lokala läroplanen kan göras för en enskild elev genom att av målen i den lokala läroplanen bilda målhelheter av olika omfattning[108].

Med att framskrida i studierna enligt målhelheter avses att eleven studerar målhelheter enligt en plan som gjorts upp för eleven i ett eller flera läroämnen enligt målhelheter i stället för att framskrida i studierna enligt årskursvisa lärokurser i olika läroämnen. Utbildningsanordnaren fattar ett förvaltningsbeslut om avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen. Att framskrida i studierna enligt målhelheter är en åtgärd som ska användas i sista hand för att anordna undervisningen för eleven.

Att framskrida i studierna enligt målhelheter gör det möjligt att framskrida både snabbare och långsammare i något eller några mål i ett eller flera läroämnen. Om eleven studerar i snabbare takt än den egna årskursen kan mål i en eller flera högre årskurser ingå i målhelheterna.

Om en elev framskrider i studierna i långsammare takt än den egna årskursen kan mål i föregående årskurs eller lägre årskurser ingå i målhelheterna. Innan en elev övergår till att framskrida i studierna enligt målhelheter och i långsammare takt än den egna årskursen, ska eleven ha givits gruppspecifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder.

Målhelheterna ska i huvudsak bildas utgående från målen inom de helheter som består av årskurserna 1–2, 3–6 och 7–9. En elev som framskrider i studierna enligt målhelheter flyttar efter att läsåret avslutats till följande årskurs, även om eleven studerat enligt mål i föregående årskurs eller lägre årskurser. I slutet av varje årskurshelhet ska eleven i huvudsak ha uppnått målen i den i fråga varande helheten. En elev som framskrider i studierna enligt målhelheter studerar i första hand tillsammans med sin egen årskurs.

Att framskrida i studierna enligt målhelheter kan tillämpas även då eleven övergår till den grundläggande utbildningen efter att hen studerat utomlands eller i undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen.

För en elev som framskrider i studierna enligt målhelheter ska en plan utarbetas. I planen ska målhelheterna för eleven, innehållet i målhelheterna, elevens framskridande i studierna och principerna för bedömningen av eleven framgå. Genomförandet av planen ska utvärderas enligt behov, dock minst en gång per läsår. Planen ska granskas oftare om elevens behov förutsätter det. Planen ska utarbetas av de lärare som undervisar eleven i samarbete med eleven och vårdnadshavaren.

I kapitel 6 fastställs om genomförandet av bedömningen av lärandet och kunnandet hos en elev som framskrider i studierna enligt målhelheter.

108 Lag om grundläggande utbildning 20 h §

5.4.4. Tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen

Kommunen kan för invandrare anordna tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. Elever som får tilläggsundervisning för förberedande undervisning är elever i den grundläggande utbildningen. Undervisning ordnas för en sådan elev med utländsk bakgrund som inte är född i Finland. Tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen[109] är avsedd för elever som övergår från förberedande undervisning till grundläggande utbildning och ännu inte har tillräckliga grundläggande språkkunskaper i undervisningsspråket.

Med elever som övergår till den grundläggande utbildningen avses elever som har avslutat den förberedande undervisningen under samma eller föregående år. Med beaktande av elevens bästa är det ändamålsenligt att eleven övergår till tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen direkt efter att den förberedande undervisningen avslutats.

Det är ändamålsenligt att hänvisa elever som trots den förberedande undervisningen fortfarande har språkkunskaper på elementär nivå (A1) i undervisningsspråket (Nivåskala för växande språkkunskap, svenska och finska som andraspråk och litteratur) eller bristfällig erfarenhet av skolgång till tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. Även elever som övergår från den förberedande undervisningen till slutskedet av den grundläggande utbildningen kan behöva tilläggsundervisning för förberedande undervisning.

Tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen kan ordnas under högst ett år[110]. Behovet för eleven att delta i tilläggsundervisning för förberedande undervisning ska bedömas regelbundet och tilläggsundervisningen kan under året avslutas i de läroämnen eleven inte mer behöver undervisningen.

Bedömningen av lärande och kunnande för en elev som får tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen följer principerna för bedömning i den grundläggande utbildningen.

Mål och innehåll för undervisningen

Målet för tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen är att stärka elevernas grundläggande språkkunskaper i undervisningsspråket och färdigheterna i språket inom de olika kunskapsområdena. Med grundläggande språkkunskaper avses sådana färdigheter i svenska eller finska som eleven behöver i den grundläggande utbildningen. Med färdigheter i språket inom olika kunskapsområden avses färdigheter i att läsa, förstå, tolka och producera texter i olika läroämnen.

Tilläggsundervisning för den förberedande undervisningen är språkmedveten undervisning. I undervisningen fokuserar man på att tillsammans med eleverna granska texter som är karakteristiska för läroämnet i fråga, att hitta särdrag i texterna och att handleda eleverna i att producera texter muntligt och skriftligt som studierna kräver samt att stärka det läroämnesspecifika ordförrådet.

Eleven framskrider i studierna enligt de mål som är fastställda för årskursen i fråga i den lokala läroplanen. I tilläggsundervisning för förberedande undervisning är det även möjligt för eleven att framskrida i studier enligt målhelheter. Om en elev framskrider i studier enligt målhelheter, så ska de principer som beskrivs i kapitel 5.4.3 följas.

Att anordna och hänvisa eleven till undervisningen

109 Lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning 103/2025 5 §
110 Lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning 103/2025 9 §

Behovet av tilläggsundervisningen för den förberedande undervisningen bedöms i regel i slutskedet av den förberedande undervisningen. Bedömningen görs av den lärare som ger förberedande undervisning i samarbete med de lärare som undervisat eleven. Om eleven övergår till tilläggsundervisning för den förberedande undervisningen i ett senare skede, görs bedömningen i samarbete med de lärare som undervisat eleven i den grundläggande utbildningen. Bedömningen fokuserar på elevens grundläggande språkkunskaper i undervisningsspråket och färdigheterna i språket inom de olika kunskapsområdena.

Till tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen hänvisas i huvudsak elever med språkkunskaper på elementär nivå (A1) i undervisningsspråket. Eleven klarar då av de mest återkommande dagliga kommunikationssituationerna i skolan och kan benämna bekanta saker samt känna igen bekanta ord och uttryck i tal och skrift, korta anvisningar och bekanta ämnen. Med hjälp av bilder och tydliga nyckelord förstår eleven vad undervisningen och de texter som används i undervisningen handlar om och hen kan producera korta texter. Eleven behöver modeller och stöd för att förstå, tolka och producera texter. (Nivåskalan för växande språkkunskap, svenska och finska som andraspråk och litteratur).

En plan för studierna kan utarbetas för eleven i samarbete mellan lärarna. I planen beskrivs målen för undervisningen i undervisningsspråket i synnerhet i de läroämnen som eleven får tilläggsundervisning för den förberedande undervisningen samt andra mål för tilläggsundervisning för förberedande undervisning. Lärarna som utarbetar planen för diskussioner med eleven och elevens vårdnadshavare om behovet av och målen för tilläggsundervisningen för den förberedande undervisningen.

Tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen ska vara flexibel och systematisk samt justeras utgående från elevernas behov. Tilläggsundervisning för förberedande undervisning ges under lektionerna enligt elevens schema som samundervisning och kompanjonundervisning eller genom separata tilläggstimmar, undervisning i en mindre grupp eller personlig handledning. Undervisning kan också ges utanför lektionerna med beaktande av skoldagarnas maximala längd.

Skolan kan utse en lärare som ansvarar för att ordna tilläggsundervisning för förberedande undervisning. Den ansvariga läraren deltar i samarbete med andra lärare i att utarbeta planen och schemat för eleven och deltar som lärare i samundervisning och kompanjonundervisning i tilläggsundervisning för förberedande undervisning.

5.4.5. Undervisning i sammansatt klass

Med sammansatt klass avses en undervisningsgrupp med elever i olika åldrar som består av elever från olika årskurser. En sammansatt klass kan bildas antingen på grund av lågt elevantal eller av pedagogiska skäl. Undervisningen i en sammansatt klass kan i sin helhet genomföras enligt elevernas årskurser eller delvis enligt principen om växelkurser. Vid studier enligt växelkurser är det viktigt att värna om kontinuitet och konsekvens i fråga om studiernas innehåll. Särskilt viktigt är att måna om att elevernas studiefärdigheter utvecklas. Ifall de olika årskurserna i en sammansatt klass i vissa läroämnen har olika antal veckotimmar, kan årsveckotimmarna i läroämnena också uppdelas i delar för att på det viset jämna ut undervisningstimmarna. Vid utjämning av undervisningstimmarna i läroämnena ska elevernas rätt till det totala antal timmar som fastställs i läroplanen alltid tryggas. Om en elev övergår från att ha följt principen om växelkurser till en undervisningsgrupp som framskrider årskursvis ska eleven få individuell undervisning för att avlägga en eventuell lärokurs eller en del av en lärokurs som saknas.

Undervisningen i sammansatt klass ger goda förutsättningar för en helhetsbetonad undervisning där man använder mångvetenskapliga lärområden. I undervisningen i sammansatt klass ska de möjligheter som i synnerhet kollaborativt lärande och modellinlärning ger utnyttjas. I sammansatta klasser kan närundervisningen också stödjas och berikas med hjälp av fjärruppkoppling i undervisningen.

5.4.6. Fjärruppkoppling i undervisningen

I den grundläggande utbildningen kan man använda fjärruppkoppling i undervisningen för att komplettera undervisningen samt erbjuda mångsidigare studiemöjligheter i olika läroämnen. Undervisning med hjälp av fjärruppkoppling kan ges endast av en utbildningsanordnare som har tillstånd att ordna grundläggande utbildning. Vid val av pedagogik ska man i synnerhet beakta elevernas ålder och förutsättningar.

Genom fjärruppkoppling kan i synnerhet undervisningen i mera sällsynta språk och religioner och valfria ämnen stödjas. Fjärruppkoppling i undervisningen främjar jämlika möjligheter för eleverna till en mångsidig och god grundläggande utbildning oberoende av skolans storlek eller läge. Användning av fjärruppkoppling i undervisningen ökar i sin tur skolans ekologiska hållbarhet.

Med hjälp av fjärruppkoppling kan undervisningen både differentieras och göras mera helhetsbetonad. Man kan möta elevernas individuella behov, erbjuda undervisning som stödjer utvecklandet av specialbegåvning, fördjupa det stöd för lärande och skolgång som skolan erbjuder eller sköta undervisningen i undantagssituationer, till exempel då en elev är sjuk under en längre period. Fjärruppkoppling och användning av digitala verktyg bidrar till mångsidigare lärmiljöer. Genom fjärruppkoppling kan man utnyttja olika lärares kompetens, sakkunskapen hos skolans samarbetspartner och eventuella internationella nätverk utgående från elevernas behov och målen för undervisningen.

Lärmiljön ska vara trygg och eleverna ska övervakas och handledas enligt samma principer som i andra undervisningssituationer. En ansvarig lärare ska värna om undervisningsgruppens trygghet, säkerhet och välbefinnande samt trygga elevernas möjligheter till kommunikation som främjar lärande. En god undervisning förutsätter pedagogisk planering som beaktar elevernas behov och utnyttjar teknikens möjligheter. Det är viktigt att fästa uppmärksamhet vid lagstiftningen om upphovsrätt.

5.4.7. Undervisning för elever som är patienter inom den specialiserade sjukvården och konsultativ sjukhusundervisningstjänst

För att ordna undervisning och stödformer för en elev som till exempel blir allvarligt sjuk eller befinner sig i en svår livssituation förutsätts särskilt övervägande.

Undervisning för en elev som är patient inom den specialiserade sjukvården

För en elev som får specialiserad sjukvård ordnas undervisningen i första hand i elevens egen skola (den skola som avses i 6 § eller 28 § i lagen om grundläggande utbildning)[111]. Den kommun där sjukhusets verksamhetsenhet finns är skyldig att för elever som är patienter på sjukhuset ordna undervisning i den omfattning detta är möjligt med hänsyn till elevens hälsa.

Den kommun där sjukhusets verksamhetsenhet som svarar för vården finns är skyldig att ordna undervisning och stöd även för andra elever än sådana som är intagna för specialiserad sjukvård på sjukhus i den omfattning detta är motiverat med beaktande av elevens hälsa, pedagogiska specialbehov och vårdmässiga och rehabiliterande åtgärder inom den specialiserade sjukvården, om det inte trots stödåtgärder enligt denna eller någon annan lag är till elevens fördel att undervisningen ordnas på något annat sätt. Även kommuner där det finns en sådan annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården kan ordna undervisning för en elev som får specialiserad sjukvård[112].

I undervisningen för en elev inom den specialiserade sjukvården kombineras målen för att upprätthålla lärande och skolgång samt vårdens mål för elevens allomfattande rehabilitering.

111 Lag om grundläggande utbildning 4 a kap. (1090/2024)
112 Lag om grundläggande utbildning 4 a §

Den kommun där det sjukhus eller någon annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården som svarar för vården finns och elevens utbildningsanordnare samt elevens hemkommun enligt lagen om hemkommun eller boningskommun för en elev som saknar hemkommun ska tillsammans komma överens om hur undervisningen ordnas och i yrkesövergripande samarbete ordna det stöd som är nödvändigt när eleven övergår till sjukhusundervisning eller återgår från sjukhusundervisning till den tidigare undervisningen i den egna skolan. Före beslutet ska eleven, hens vårdnadshavare samt utbildningsanordnaren och elevvårdstjänsternas personal höras. Om utbildningsanordnaren är en annan kommun än elevens hemkommun under tiden för vården ska även elevens hemkommun eller boningskommun höras. Om man inte når samförstånd ska beslutet fattas av den kommun där sjukhuset finns[113].

Inom sjukhusundervisningen kan man också använda fjärruppkoppling i undervisningen. Elevens hemkommun är skyldig att betala ersättning för elever som får undervisning i en sjukhusskola. Elever som är intagna för specialiserad sjukvård har rätt till gratis transport eller tillräcklig assistans när de deltar i sjukhusundervisning[114].

Konsultativ sjukhusundervisningstjänst

Med konsultation avses i allmänhet förhandlingar mellan professionella och sakkunniga för att hitta en lösning eller få råd, och den konsultativa sjukhusundervisningstjänsten riktas därför i första hand till lärare.

Den kommun där sjukhuset eller någon annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården finns ska för kommunerna inom sitt verksamhetsområde ordna konsultativ sjukhusundervisningstjänst i elevens egen skola[115]. Denna tjänst utnyttjas när man för en elev planerar eller genomför förebyggande eller korrigerande åtgärder som är krävande och sektorsövergripande. Tjänsten ska ordnas också för att anordna undervisning för andra elever än elever som redan är patienter inom den specialiserade sjukvården.

Syftet med den konsultativa sjukhusundervisningstjänsten är att stärka lärarnas kompetens i närskolorna och att ge dem stöd i att skapa en trygg och lugn lärmiljö. Syftet med tjänsten är dessutom att främja det förebyggande och tidiga stödet i skolornas verksamhetskultur. Den konsultativa sjukhusundervisningstjänsten stärker genom sin verksamhet de yrkes- och sektorsövergripande arbetsstrukturer som behövs för att stödja eleverna.

Elevens utbildningsanordnare ska tillsammans med den kommun där det sjukhus eller någon annan verksamhetsenhet inom den specialiserade sjukvården som svarar för vården finns i yrkesövergripande samarbete komma överens om den konsultativa sjukhusundervisningstjänsten[116]. Kommunen och utbildningsanordnaren ska även komma överens om det stöd som är nödvändigt för att kunna ordna undervisningen när eleven övergår från sin egen skola till sjukhusundervisning eller återvänder till sin egen skola. Om utbildningsanordnaren under vårdperioden är en annan kommun än elevens hemkommun, ska även elevens hemkommun eller boningskommun höras.

5.4.8. Avvikande ordnande av grundläggande utbildning

Elevens studier kan delvis ordnas på annat sätt, om eleven till någon del anses redan ha kunskaper och färdigheter i ett läroämne som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs, om det med hänsyn till elevens förhållanden och tidigare studier till någon del är oskäligt att eleven ska genomgå den grundläggande utbildningens lärokurs i ett läroämne eller om det är motiverat av skäl som har samband med elevens hälsotillstånd[117].

Avvikande ordnande av grundläggande utbildning tillämpas när en elev till exempel i en särskild examen eller på annat sätt som utbildningsanordnaren beslutat, har visat att hen årskursen eller

113 Lag om grundläggande utbildning 4 a §
114 Lag om grundläggande utbildning 4 a §
115 Lag om grundläggande utbildning 4 a §
116 Lag om grundläggande utbildning 4 a §
117 Lag om grundläggande utbildning 18 § (1090/2024)

lärokursen. Avvikande ordnande av grundläggande utbildning kan också tillämpas då eleven övergår till utbildningen, till exempel efter studier utomlands eller studier i undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen, i ett så sent skede av den grundläggande utbildningen att det inte längre tidsmässigt är möjligt för eleven att uppnå målen i lärokursen. Tillämpning av avvikande ordnande av den grundläggande utbildningen på grund av elevens hälsotillstånd blir aktuell i en situation när eleven till exempel konstateras ha en långvarig sjukdom som förhindrar hens deltagande i undervisning helt och hållet.

När ett beslut fattas om att den grundläggande utbildningen ska ordnas på ett avvikande sätt ska man granska elevens situation ur ett helhetsperspektiv och beakta elevens bästa och elevens rätt till undervisning och en trygg studiemiljö. Utbildningsanordnaren ska på ansökan av vårdnadshavaren fatta ett förvaltningsbeslut enligt lagen om grundläggande utbildning om att lärokursen inte behöver fullgöras[118]. Som stöd för att fatta beslutet kan man vid behov dra nytta av sektorsövergripande samarbete med sakkunniga inom elevvården[119]. Också när det gäller skäl som har samband med elevens hälsotillstånd fattas besluten av utbildningsanordnaren. Elevens hälsotillstånd bedöms av personal inom hälso- och sjukvården. Bestämmelser om möjligheten att av hälsoskäl tillfälligt befria en elev från att fullgöra lärokursen i ett läroämne föreskrivs i 20 h § i lagen om grundläggande utbildning.

Att ordna elevens undervisning delvis på annat sätt, till exempel helt och hållet befria eleven från undervisning i ett läroämne, är inte möjligt utan ett förvaltningsbeslut om avvikande ordnande av undervisning. Beslutet kan fattas endast av de skäl som nämns i 18 § i lagen om grundläggande utbildning och som beror på elevens situation, och elevens bästa ska beaktas. Beslutet ska motiveras. I motiveringen ska anges vilka eventuella andra uppgifter och utredningar som ligger till grund för beslutet och de författningar som tillämpats ska anges.

Vårdnadshavaren och eleven ska alltid höras innan beslutet fattas, och beslutet ska fattas för viss tid. Det är möjligt att begära omprövning av ett beslut som fattats med stöd av 18 § i lagen om grundläggande utbildning hos regionförvaltningsverket inom 14 dagar från delfåendet av beslutet[120].

Avvikande arrangemang ska inte användas i situationer där villkoren för att avbryta fullgörandet av läroplikten för viss tid uppfylls.

5.4.9. Undervisning i särskilda situationer

För att ordna undervisning och stöd för en elev som till exempel är allvarligt sjuk eller befinner sig i en svår livssituation förutsätts särskilda åtgärder. Den grundläggande utbildningen kan i sådana fall ordnas bland annat, på skolhem, upptagningshem, förläggningar eller i fängelser eller andra straffanstalter. Sektorsövergripande samarbete med elevvårdstjänsternas personal betonas vid undervisning i särskilda situationer[121].

För undervisningen av barn som har placerats utanför hemmet ansvarar den kommun där barnet är bosatt. För undervisningen av en elev som har placerats på en barnskyddsanstalt svarar den skola som verkar på anstalten, om anstalten har tillstånd att anordna grundläggande utbildning. För elever som blivit placerade med stöd av barnskyddslagen är elevernas hemkommun skyldig att betala hemkommunsersättning[122]. För fängelseundervisningen av läropliktiga svarar den kommun där fängelset ligger.

Enligt avtal kan en kommun också, i stället för en skola i den egna kommunen, som närskola anvisa eleven en skola i en annan kommun, en skola som drivs av en privat sammanslutning eller en stiftelse som har tillstånd att anordna utbildning, eller en statlig skola.

118 Lag om grundläggande utbildning 18 §
119 Lag om elev- och studerandevård 16 §
120 Lag om grundläggande utbildning 42 § (1090/2024)
121 Lag om statsandel för kommunal basservice 41 § (1271/2013)
122 Lag om elev- och studerandevård 16 §

5.5. Annan verksamhet som stödjer målen för undervisning och fostran

För eleverna kan i samband med den grundläggande utbildningen ordnas biblioteksverksamhet, klubbverksamhet och annan verksamhet[123] som nära anknyter till utbildningen. Utbildningsanordnaren beslutar om ordnandet och omfattningen av verksamheten. Också skolmåltider, rastaktiviteter, morgonsamlingar, fester, utfärder, studiebesök och lägerskolor samt i mån av möjlighet skolresor ska ordnas så att de stödjer de mål som ställts upp för elevernas lärande, mångsidiga utveckling och välbefinnande. De förstärker också för sin del upplevelsen av en bra och trygg skoldag och möjliggör utgående från elevernas perspektiv en enhetlig, uppiggande och omväxlande dag. I den lokala läroplanen fastställs målen för verksamheten och principerna för att ordna verksamheten. Om de skolvisa arrangemangen bestäms i läsårsplanen.

Klubbverksamhet i skolan

Klubbverksamhet är verksamhet utanför lektionstid som utgår från skolans mål för undervisning, fostran och handledning. Verksamheten är en del av den avgiftsfria grundläggande utbildningen främjar för sin del gemenskap och berikar skolans verksamhetskultur. Klubbverksamheten ska på ett mångsidigt sätt stödja elevernas växande och utveckling. Klubbarna erbjuder eleverna möjlighet att bekanta sig med olika fritidsaktiviteter. Målet är att inspirera eleverna att ta del av fritidsaktiviteter och ge dem möjlighet att arbeta tillsammans, känna glädje och uppleva att de kan och lyckas. I klubbverksamheten ges eleverna tillfällen att tillämpa det som de har lärt sig i skolan och tillfällen för kreativ verksamhet och mångsidig kommunikation med vuxna och andra elever. Klubbarna kan öka elevernas delaktighet och möjligheter att påverka samt hjälpa dem att hantera vardagen och känna sig trygga.

Flexibla lösningar inom klubbverksamheten stödjer att elevens dag bildar en helhet. Klubbverksamheten utvecklas och lärmiljöerna utformas så att de stödjer deltagande i fritidsaktiviteter. Eleverna får i större utsträckning delta i planeringen av klubbverksamheten. Klubbverksamheten erbjuder möjligheter att stärka fostringssamarbetet mellan hem och skola samt samarbetet med det omgivande samhället. Skolorna kan då de ordnar klubbverksamhet använda sig av den kompetens som finns inom olika sektorer, föreningar, företag och organisationer och hos andra samarbetspartner.

Skolbiblioteksverksamhet

För att stödja skolans undervisning och fostrande arbete kan man ordna skolbiblioteksverksamhet och förverkliga den i samarbete med närbibliotek och andra bibliotek. Biblioteksverksamheten bidrar till att stärka elevernas allmänbildning och till att bredda och vidga deras världsbild. Mångsidig skolbiblioteksverksamhet stödjer förverkligandet av synen på lärande i verkliga lärsituationer och ger eleverna möjligheter att sköta olika ansvarsuppdrag. Skolbiblioteket och andra bibliotek erbjuder aktiverande och stimulerande lärmiljöer och mångsidiga arbetssätt. Biblioteksverksamheten ska uppmuntra eleverna att självmant läsa och välja böcker, tillgodose deras kunskapsbehov, uppmuntra dem att söka information i olika källor och granska informationskällorna. Verksamheten ökar möjligheterna att differentiera undervisningen, att arbeta utgående från elevernas personliga intressen samt att samarbeta med hemmen. Tillsammans handleder skolan och biblioteket eleverna till livslångt lärande och aktivt medborgarskap.

Skolmåltiden

Syftet med skolmåltiden ska vara att stödja elevernas sunda växande och utveckling samt deras studieförmåga och måltidskunskap. Den som deltar i undervisningen ska varje skoldag avgiftsfritt få en fullvärdig måltid. Måltiden[124] ska vara ändamålsenligt ordnad och övervakad. Skolmåltiden ska ordnas med hänsyn till måltidens hälsomässiga, sociala och kulturella betydelse. Skolmåltiderna har en viktig avkopplande och social funktion. Med skolmåltiden kan man främja målen för en hållbar livsstil, kulturell kompetens och närings- och umgängesfostran. När måltiden

123 Lag om grundläggande utbildning 47 §
124 Lag om grundläggande utbildning 31 § 2 mom.

och eventuella mellanmål intas vid rätt tidpunkt i lugn och ro försäkrar man sig om att eleverna orkar under skoldagen. En trivsam skolmåltid ökar välbefinnandet i hela skolan.

Skolmåltiden är för eleverna en viktig del av skoldagen. Eleverna ska uppmuntras att delta i planeringen, genomförandet och utvärderingen av skolmåltiden och i synnerhet av måltidssituationerna. Lärarna, tillsammans med andra vuxna i skolan, bär ansvar för att ge handledning i samband med måltiden och för att målen för fostran nås. Målen för skolmåltiderna och hur de organiseras ska diskuteras med hemmen och tillsammans stödjer man elevernas utveckling. Man ska regelbundet följa upp hur många som deltar i skolmåltiden och utvärdera kvaliteten på maten och måltidssituationen.

Skolmåltiden ska ordnas och verksamheten utvecklas genom samarbete mellan undervisningspersonalen och personalen som ansvarar för måltiden. Om en elev har individuella behov som gäller kost, hälso- eller sjukvård, ska man tillsammans med eleven, vårdnadshavaren, personalen som ansvarar för måltiden och skolhälsovården komma överens om stödåtgärder och övervakning[125] i samband med måltiden.

Raster, morgonsamlingar och andra gemensamma evenemang samt studiebesök och lägerskolor

Enligt förordningen om grundläggande utbildning ska minst 45 minuter per timme användas för undervisning och den tid som används för undervisning[126] ska indelas i ändamålsenliga undervisningsavsnitt. En del av arbetstiden kan användas för arbetslivsorientering, avslutningar och andra gemensamma evenemang. Förordningen gör det möjligt att på olika sätt strukturera skoldagen och att ordna rasterna på sätt som främjar elevernas välbefinnande. Gemensamma evenemang kan vara bl.a. skolans fester, temadagar och utfärder. Studiebesök och lägerskolor kan omfatta hela skolan eller endast några eller någon undervisningsgrupp. Även då utnyttjas möjligheten att ordna skolarbetet på ett flexibelt sätt i enlighet med förordningen om grundläggande utbildning. Dagens arbete ska inledas med en kort morgonsamling[127].

Rasterna, morgonsamlingarna och olika gemensamma evenemang är viktiga för gemenskapen i skolan, för elevernas sunda utveckling och sociala relationer samt för att eleverna ska orka i studierna. De kan också ingå som en del i de mångvetenskapliga lärområdena. De stärker elevernas mångsidiga kompetens och synliggör skolans kulturella och språkliga mångfald. Studiebesök och lägerskolor ger för sin del möjligheter att vidga lärmiljön och att lära sig i autentiska situationer samt att samarbeta med olika aktörer.

Utbildningsanordnaren har stor möjlighet att påverka hur skoldagen delas in i undervisningsavsnitt och raster, vilken annan verksamhet som ingår i skoldagarna och hurdana verksamhetsformer som används. Dessa val formar skolans verksamhetskultur. De beslut man gör gällande skoldagens struktur görs med beaktande av principerna för utvecklandet av verksamhetskulturen i den grundläggande utbildningen.

Skolväg och skoltransporter

Eleverna ska uppmuntras att ta sig till och från skolan på ett sätt som främjar hälsan och konditionen. Både när de rör sig självständigt och när de får skoltransport ska de lära sig att värna om sin egen och andras säkerhet och att uppföra sig väl under skolvägen.

Man ska komma överens om tillvägagångssätt och ansvarspersoner[128] gällande övervakning och handledd verksamhet för dem som väntar på skoltransport samt gällande säkerheten under resan. Eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om tillvägagångssätten och transportarrangemangen. Om det kommit till skolans kännedom att det förekommit trakasseri, mobbning, diskriminering eller våld under skolvägen, är skolan skyldig att informera

125 Lag om grundläggande utbildning 3 § 2 mom., 31 a § 1 mom. och Statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga (338/2011) 13 §
126 Förordning om grundläggande utbildning 3 § 4 och 5 mom.
127 Förordning om grundläggande utbildning 6 §
128 Lag om grundläggande utbildning 32 §

vårdnadshavarna[129] till den som misstänks för detta och de som utsatts och vid behov stödja vårdnadshavarna i att reda ut det skedda.

5.6. Frågor som avgörs på lokal nivå

Det är viktigt att det praktiska skolarbetet ordnas så att arrangemangen stödjer målen för undervisning och fostran och främjar en enhetlig verksamhetskultur i den grundläggande utbildningen. I enlighet med utbildningsanordnarens beslut preciseras de skolvisa arrangemangen, arbets- och ansvarsfördelningen och övriga praktiska detaljer för alla punkter som tas upp här i skolans läsårsplan.

Gemensamt ansvar för skoldagen och samarbete samt förebyggande av frånvaro, systematisk uppföljning och ingripande vid frånvaro

I läroplanen ska utbildningsanordnaren besluta och beskriva

- de centrala målen och metoderna för att skapa en bra och trygg skoldag och för att organisera samarbetet
- verksamhetsmodellen för förebyggande av elevers frånvaro och systematisk uppföljning samt ingripande vid frånvaro. I verksamhetsmodellen som gäller utbildningsanordnaren, skolan och eleven ska beskrivas[130]
    - hur man stöder skolengagemang, skolnärvaro och kamratrelationer och förebygger skolfrånvaro[131]. Om man lokalt beslutar att utöka lärokursen i hälsokunskap eller något annat läroämne för att öva emotionella och kommunikativa färdigheter, ska målen och innehållen för dessa lektioner beskrivas i den läroplanen[132].
    - hur man systematiskt följer upp elevernas frånvaro så att informationen som samlats in kan används för att förebygga och tidigt ingripa vid frånvaro under läsåret[133]
    - hur man systematiskt ingriper vid frånvaro[134] samt hur arbets- och ansvarsfördelningen ser ut[135]
    - hur samarbetet[136] med vårdnadshavaren eller en annan laglig företrädare för eleven[137] förverkligas[138]
    - hur tillvägagångssätten och planeringen av tillvägagångssätten för förebyggande och uppföljning av frånvaro samt ingripande vid frånvaro[139] samordnas i skolans elevvårdsgrupp, i vilken eleverna och vårdnadshavarna är delaktiga[140]
    - hur man samarbetar med elevvårdstjänsternas personal[141] när det gäller att förebygga, ingripa vid och kartlägga orsakerna till frånvaro[142]
        - i samarbetet beskrivs förfaringssätten för att hänvisa eleven till elevvårdstjänsterna[143], samarbete i anknytning till hälsoundersökningar[144] samt

129 Lag om grundläggande utbildning 163/2022 29 § 7 mom.
130 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
131 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
132 Lag om grundläggande utbildning 11 §, 14 § (626/1998)
133 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
134 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
135 Lag om elev- och studerandevård 4–5 § (1287/2013)
136 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
137 Lag om elev- och studerandevård 4–5 § (1287/2013)
138 Lag om grundläggande utbildning 3 § (626/1998)
139 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
140 Lag om elev- och studerandevård 14 §
141 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
142 Lag om elev- och studerandevård 4–5 § (1287/2013)
143 Lag om elev- och studerandevård 11 § (1287/2013)
144 Hälso- och sjukvårdslag 16 § (1326/2010), Statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga 7 § (338/2011)

hur man konkret inleder samarbetet med elevvårdstjänsterna[145] vid omfattande frånvaro[146]
    - hur man kontinuerligt följer upp och utvecklar verksamhetsmodellen utgående från insamlad information och systematisk respons[147]
- hur samarbetet inom skolan och med utomstående aktörer organiseras, följs upp och utvecklas; i synnerhet
    - hur man ser till att elevernas delaktighet förverkligas
    - vilka de centrala målen är och hur man ordnar samarbetet mellan hem och skola.

Fostringssamtal och disciplinära åtgärder

Utbildningsanordnaren ansvarar för att en plan för fostrande samtal och kvarsittning samt disciplinära åtgärder utarbetas. Planen kan ingå i den lokala läroplanen eller utgöra en separat plan. I det fallet ska den omnämnas i läroplanen.

I planen ska fastställas och beskrivas

- i vilka fall fostrande samtal används och hur samtalen genomförs i praktiken
- vilka lagstadgade förfaringssätt som används vid förseelser, fusk och störande beteende, ansvars- och arbetsfördelning samt metoder för samråd och dokumentering
- ansvaret och verksamhetssätten i situationer då en elev förvägras rätt att delta i undervisning:
    - en personlig plan som görs upp för eleven om hur undervisningen ordnas, genomförs och följs upp under den tiden eleven förvägrats att delta i undervisningen och för att stödja en trygg återgång till undervisningen: ansvarsfördelningen för dokumentation, genomförande och uppföljning av planen
    - elevens och vårdnadshavarens delaktighet i uppgörandet av ovan nämnda
    - möjlighet för eleven till ett personligt samtal med elevvårdens psykolog eller kurator under den tid eleven förvägrats att delta i undervisningen
    - övrigt stöd som ordnas för eleven och som eleven behöver under den tid som hen förvägrats att delta i undervisningen och när hen återgår till undervisningen
    - tillsynen för en elev efter att följande åtgärder vidtagits:
        - eleven har blivit tillsagd att lämna klassrummet eller det rum där undervisningen ges eller en skoltillställning eller
        - eleven har förvägrats rätt att delta i undervisning för resten av arbetsdagen och följande arbetsdag
    - samarbete med myndigheter som sköter uppgifter i samband med verkställigheten av socialvården i den kommun där skolan är belägen
- hur man vid användningen av disciplinära åtgärder garanterar att förvaltningens allmänna rättsskyddsprinciper iakttas
- hur man ser till att personalen instrueras och har den kompetens som behövs för att utöva disciplinära befogenheter
- hur olika parter informeras om planen, ordningsreglerna och de lagstadgade disciplinära åtgärderna
- med vilka metoder man följer upp planen och utvärderar genomförandet och effekten av åtgärderna.

Studier enligt verksamhetsområden

Principerna för och samarbetet kring anordnande av undervisning enligt verksamhetsområden ska beskrivas i den lokala läroplanen, och de ska preciseras i skolans läsårsplan. Därtill ska man i den lokala läroplanen beskriva åtgärderna för hur eleverna är delaktiga i skolgemenskapen.

145 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)
146 Lag om elev- och studerandevård 14–19 § (1287/2013), Hälso- och sjukvårdslag 15 a §, 16 §, 17 a § (1326/2010), Socialvårdslag 5 §, 10 §, 27 c § (1301/2014)
147 Lag om ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning (947/2022)

I handledningsplanen ska beskrivas hur elevhandledningen och den intensifierade personliga elevhandledning ordnas.

Flexibel grundläggande utbildning

Ifall utbildningsanordnaren erbjuder flexibel grundläggande utbildning, ska utbildningsanordnaren i läroplanen besluta och beskriva

- hur den flexibla grundläggande utbildningen ordnas och vilka centrala förfaringssätt som tillämpas
- grunderna för antagningen av elever och hur antagningen i praktiken sker
- hur undervisningen vid andra läroanstalter, på arbetsplatser eller andra platser utanför skolan ordnas och hur elevernas studier i sådana fall handleds, övervakas och bedöms
- hur samarbetet samt ansvars- och arbetsfördelningen mellan olika aktörer ordnas.

Om utarbetandet av planen för en elev som får elevspecifika stödåtgärder enligt 20 c § i lagen om grundläggande utbildningen föreskrivs i kapitlet om stöd för lärande och skolgång.

Framskridande i studier enligt målhelheter

Utbildningsanordnaren ska i läroplanen besluta och beskriva principerna för hur man följer upp framsteg i studierna för de elever som studerar enligt målhelheter.

Tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen

Om utbildningsanordnaren erbjuder tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen, så ska utbildningsanordnaren besluta och beskriva i den lokala läroplanen

- rutiner för att bedöma elevens behov av tilläggsundervisning för förberedande undervisning och för hur eleven hänvisas till undervisningen
- samarbete med den förberedande undervisningen för grundläggande utbildning
- principer, ansvar och samarbetsrutiner för att ordna tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen
- principer för att utarbeta en plan för elevens tilläggsundervisning för förberedande undervisningen, om en plan används
- rutiner för att följa upp elevernas studier och lärande samt bedöma behovet av tilläggsundervisning för förberedande undervisning under året.

Undervisning i sammansatt klass

Det är viktigt att vid utarbetandet av den lokala läroplanen också beakta att den ska lämpar sig för undervisning i en sammansatt klass och för små skolor. Ett annat alternativ är att man i läroplanen skriver ett skilt avsnitt om arrangemang gällande undervisning i små skolor och undervisning i sammansatt klass. Ifall undervisningen ordnas i sammansatta klasser, ska utbildningsanordnaren i läroplanen besluta och beskriva.

- hur undervisningen i sammansatta klasser ordnas och vilka centrala förfaringssätt som tillämpas
- hur årsveckotimmarna i de olika läroämnena fördelas per årskurs i enlighet med etappmålen som fastställs i statsrådets förordning.

Fjärruppkoppling i undervisningen

Ifall fjärruppkoppling används i undervisningen ska utbildningsanordnaren i läroplanen besluta och beskriva

- i vilken undervisning och i vilka studier fjärruppkoppling används
- målen för användningen av fjärruppkoppling i undervisningen, praktiska arrangemang i undervisningen, gemensamma tillvägagångssätt och ansvar mellan olika aktörer.

Undervisning för elever som är patienter inom den specialiserade sjukvården och konsultativ sjukhusundervisningstjänst

Utbildningsanordnaren ska i läroplanen besluta och beskriva

- det lokala sektorsövergripande samarbetet, samarbetspartner samt förfaranden vid samarbete
- rutiner, samarbete samt genomförande av undervisning och stöd för en elev då hen övergår till sjukhusundervisning och återgår till sin egen skola
- rutiner och samarbete vid konsultation

Avvikande ordnande av grundläggande utbildning

Utbildningsanordnaren ska i läroplanen besluta och beskriva

- principerna för att påvisa tidigare kunskaper och färdigheter som motsvarar lärokursen till exempel i en särskild examen eller på ett annat sätt som utbildningsanordnaren beslutat

Undervisning i särskilda situationer

I den lokala läroplanen ska beskrivas hur samarbetet och stödet till eleven ska skötas då eleven flyttar

- från den egna skolan till en annan utbildningsanordnares skola eller en statlig läroanstalt
- då eleven övergår till grundläggande utbildning som ordnas i skolhem, mottagningshem eller -central eller i fängelse eller annan straffanstalt

Därtill ska beskrivas rutinerna för samarbetet när eleven återgår till sin egen skola.

Annan verksamhet som stödjer målen för undervisning och fostran

Utbildningsanordnaren beslutar om de riktlinjer för annan verksamhet som grundar sig på målen för undervisning och fostran och om hur man ska samarbeta med hemmen och övriga samarbetspartner samt om hur eleverna ska delta i planeringen.

I läroplanen ska utbildningsanordnaren besluta och beskriva

- målen och arrangemangen för eventuell klubbverksamhet, skolbiblioteksverksamhet och annan verksamhet som stödjer målen för undervisning och fostran och kopplingen till eventuell morgon- och eftermiddagsverksamhet
- principerna för skolmåltiden samt målen i fråga om närings-, hälso- och umgängesfostran
- hur elevernas specialbehov gällande måltiden beaktas
- hur eleverna och vårdnadshavarna informeras om skolresor och transporter och om tillvägagångssätt i samband med dem.

Utbildningsanordnare som erbjuder morgon- och eftermiddagsverksamhet är skyldiga att utarbeta en lokal plan för morgon- och eftermiddagsverksamheten[148] utgående från de nationella grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten.

148 Grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten inom den grundläggande utbildningen, Utbildningsstyrelsens föreskrift 1/011/2011

6. Bedömning av elevens lärande och kunnande i den grundläggande utbildningen

6.1. Bedömningens syften i den grundläggande utbildningen

Enligt lagen[1] och förordningen[2] om grundläggande utbildning har bedömningen av elevens lärande två syften som stödjer varandra. Syftet med bedömningen är att

- handleda och sporra eleven i studierna och att utveckla elevens förutsättningar för självvärdering (formativ bedömning).
- definiera i vilken mån eleven har uppnått målen som ställts upp för läroämnena (summativ bedömning).

Bedömningen i den grundläggande utbildningen fokuserar på lärandet, kunnandet, arbetet och uppförandet. Lärande, kunnande och arbete ingår i bedömningen i varje enskilt läroämne. I bedömningen i läroämnet ingår även bedömning av mångsidig kompetens och mångvetenskapliga lärområden. Uppförandet bedöms separat. Lärandet, kunnandet och arbetet hos en elev som studerar enligt verksamhetsområden bedöms enligt verksamhetsområde.

Handledningen och sporrandet i studierna, utvecklingen av elevens färdigheter för självvärdering och att ge och ta emot kamratrespons genomförs med hjälp av formativ bedömning. I vilken mån eleven har uppnått de mål som ställts upp för de olika läroämnena ska bedömas summativt.

Vid genomförandet av bedömningens syften ska de allmänna principerna för bedömningen följas (underkapitel 6.2). Skolorna ska ha enhetliga principer och förfaringssätt för bedömningen som blir konkreta i skolans bedömningskultur. Bedömningskulturen är en del av verksamhetskulturen. Utbildningsanordnaren ska följa upp hur bedömningsprinciperna uppfylls i skolorna samt stödja utvecklingen av en enhetlig bedömningskultur.

[1] Lagen om grundläggen utbildning (628/1998) 22 § 1 mom.

[2] Förordningen om grundläggande utbildning (852/1998) 10 § 2 mom.

6.1.1. Formativ bedömning

Syftet med den formativa bedömningen är att handleda eleven i framstegen i studierna i relation till de uppställda målen. Den formativa bedömningen hjälper eleven att förstå sitt eget lärande, uppfatta sina styrkor och utveckla sina arbetsfärdigheter i syfte att nå de mål som ställts upp för läroämnet. Den formativa bedömningen är en del av undervisningen.

Den formativa bedömningen är respons som stödjer och handleder lärandet. Responsen ska hjälpa eleven att förstå målen för läroämnet, att uppfatta sina egna framsteg i relation till de uppställda målen samt hur prestationerna kan förbättras i förhållande till de uppställda målen och kunskapskraven.

Självvärdering och kamratrespons är en del av den formativa bedömningen. Eleverna tränar under lärarens handledning på sina färdigheter i självvärdering och på att ge och ta emot kamratrespons. Dessa färdigheter ska tränas som en del av studierna i alla läroämnen. Självvärderingen och kamratresponsen inverkar inte på vitsordet eller det verbala omdöme som eleven ska få i läroämnet.

Målen för läroämnena och principerna för bedömningen ska klargöras för eleverna på ett sätt som är ändamålsenligt med tanke på elevernas ålder. Varje elev ska kunna bilda sig en uppfattning

om vad som avses att hen ska lära sig och hur prestationerna bedöms. Under läsårets gång ska vårdnadshavarna informeras om elevens framsteg i studierna och om hens arbete och uppförande[1].

Den formativa bedömningen ska alltid genomföras i syfte att uppnå målen för läroämnena som har ställts upp i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och fördelats för varje årskurs i den lokala läroplanen.

Den formativa bedömningen förutsätter ingen dokumentation.

[1] Förordningen om grundläggande utbildning 10 §

6.1.2. Summativ bedömning

Syftet med den summativa bedömningen är att beskriva hur väl och i vilken mån eleven har uppnått de mål som ställts upp för läroämnena i den lokala läroplanen. Målen för läroämnena och principerna för bedömningen ska klargöras för eleverna på ett sätt som är ändamålsenligt med tanke på elevernas ålder. Varje elev ska kunna bilda sig en uppfattning om vad som avses att hen ska lära sig och hur prestationerna bedöms. Under läsårets gång ska eleven och hens vårdnadshavare informeras om elevens framsteg i studierna, och om elevens arbete och uppförande[149].

Den summativa bedömningen ska genomföras åtminstone i slutet av varje läsår och i slutet av den grundläggande utbildningen. I slutet av varje läsår ska eleven ges ett läsårsbetyg, för vilket en summativ helhetsbedömning ska göras av i vilken mån eleven under det ifrågavarande läsåret har uppnått målen i de läroämnen som ingår i elevens studieprogram. I läsårsbetyget ska även ingå en bedömning av uppförandet. [2] Bedömning av uppförandet ska inte antecknas i avgångs- och skiljebetyg.

Den summativa bedömningen ska genomföras i relation till de mål som ställts upp för läroämnena i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som fördelats för varje årskurs i den lokala läroplanen, med undantag av om lärokursen har avgränsats för eleven. Läsårsbedömningen i årskurs 6 för en elev ska grunda sig på de mål för undervisningen i läroämnet som har fördelats för årskursen i den lokala läroplanen. I läsårsbedömningen som ska ges i slutet av årskurs 6 ska de nationella kunskapskraven tillämpas. Slutbedömningen ska fokusera på de mål som ställts upp för läroämnena när den grundläggande utbildningens lärokurs avslutas och vid bedömningen ska de nationella kunskapskraven för slutbedömningen tillämpas.

Den summativa bedömningen genomförs av läraren som undervisat eleven, eller, om lärarna är många, av lärarna gemensamt. [3]

Läraren ska dokumentera de omdömen av elevens prov på kunnande som inverkar på den summativa bedömningen.

[1] Förordningen om grundläggande utbildning 10 §

[2] Förordningen om grundläggande utbildning 10 § 2 mom.

[3] Förordningen om grundläggande utbildning 13 § 1 mom.

6.2. Allmänna principer för bedömningen

De allmänna principerna för bedömningen utgör grunden för bedömningskulturen och för både den formativa och den summativa bedömningen. Vid bedömningen ska följande principer följas.

Bedömningen är jämlik

Bedömningen ska i samtliga årskurser grunda sig på likabehandling. Varje elev ska få veta vad som avses att hen ska lära sig och hur hens lärande och kunnande bedöms. Bedömningen som

149 Förordning om grundläggande utbildning 10 §

genomförs vid slutet av varje läsår i årskurserna 1–8 och vid slutbedömningen ska grunda sig på de mål som ställts upp i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som fördelats i den lokala läroplanen. Slutvitsorden ska bildas på lika grunder i hela landet.

Bedömningen förutsätter öppenhet, samarbete och delaktighet

Syftet med bedömningen är att hjälpa eleven att uppfatta hur hen framskrider i studierna. Detta förutsätter kommunikation mellan läraren och eleven och respons för att främja att eleven uppnår målen. Till genomförandet av bedömningen hör att eleverna ges möjlighet att vara delaktiga, att identifiera elevernas styrkor samt att uppmuntra eleverna.

För att genomföra bedömningen förutsätts samarbete både i skolan och mellan skolan och hemmet. Syftet med samarbetet är att klargöra principerna för och förfaringssätten vid bedömningen för vårdnadshavarna. Eleven och vårdnadshavaren ska få tillräckligt med information om elevens lärande, kunnande, arbete och uppförande. [1] Eleven och vårdnadshavaren har rätt att få information om grunderna för bedömningen och hur de har tillämpats i bedömningen av eleven. [2]

Bedömningen är systematisk och ändamålsenlig

Bedömningsförfarandena i skolan ska planeras som en logisk helhet och man ska försäkra sig om att principerna för bedömningen är enhetliga. Samarbetet mellan lärarna är en förutsättning för att uppnå en systematisk och ändamålsenlig bedömningskultur.

Läraren ska genomföra bedömningen av elevens lärande, kunnande och arbete utgående från mångsidiga prov på kunnande. Bedömningen ska genomföras både under läsårets gång och vid slutet av läsåret. Elevernas prestationer ska inte jämföras med varandra. Bedömningen ska inte basera sig på elevernas person, temperament eller andra personliga egenskaper.

Den information som fåtts utgående från bedömningen hjälper läraren att anpassa sin undervisning till elevernas behov. Bedömningen är också ett viktigt verktyg för att identifiera elevens eventuella behov av stöd.

Bedömningen är mångsidig

Elevernas lärande, kunnande och arbete ska bedömas mångsidigt. [3] Den mångsidiga bedömningen ska grunda sig på prov på kunnande som samlats in på olika sätt. Läraren ska välja förfaringssätten för bedömningen så att de är ändamålsenliga med tanke på bedömningens syften och målen för läroämnet. Eleven ska ha möjligheter att på olika sätt som är ändamålsenliga med tanke på målen visa vad hen kan och har lärt sig. I valet av bedömningsmetoder ska man beakta att det med endast en bedömningsmetod inte är möjligt att bedöma hur eleven uppnått samtliga mål som ställts upp för läroämnena.

Bedömningen grundar sig på mål och kunskapskrav

Bedömningen av lärande, kunnande och arbete ska grunda sig på de mål för läroämnena som ställts upp i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som fördelats årskursvis i den lokala läroplanen om inte lärokursen har avgränsats. Bedömningen av uppförandet genomförs i relation till de mål som ställts upp för uppförande i den lokala läroplanen.

I bedömningen av elevens kunnande ska de kunskapskrav som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som härletts ur målen för läroämnena användas. Nationella kunskapskrav har definierats för den läsårsbedömning som ska ges i slutet av årskurs 6 och för slutbedömningen. Kunskapskraven är inte mål som ställts upp för eleverna, utan de beskriver vilken kunskapsnivå som krävs för olika vitsord.

Om en elev som får elevspecifika stödåtgärder studerar ett läroämne enligt lärokursen för den grundläggande utbildningen, ska prestationerna bedömas i relation till de gemensamma målen för lärokursen för den grundläggande utbildningen och utifrån de nationella kunskapskraven.

Prestationer av elever som studerar enligt avgränsning av lärokursen[150] i ett eller flera läroämnen ska i dessa läroämnen bedömas i relation till de elevspecifika mål som fastställs i planen för genomförande av elevspecifikt stöd.De nationella kunskapkraven ska inte användas för att fastställa elevens kunskapsnivå. lärokursen i läroämnet görs först då eleven trots gruppspecifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder inte förmår uppnå godkända resultat i lärokursen för den grundläggande utbildningen eller målen i den lokala läroplanen[152].

Prestationer av en elev som deltar i undervisning som ordnas enligt verksamhetsområden ska bedömas i relation till de mål som ställts upp för respektive verksamhetsområde.

Bedömningen beaktar elevens ålder och förutsättningar

Förfaringssätten vid bedömningen ska planeras och genomföras med beaktande av elevernas ålder och förutsättningar. Man ska ta i beaktande elevernas olika sätt att lära sig och arbeta samt se till att det inte finns hinder för dem att visa sitt kunnande.

I bedömningen ska man fästa uppmärksamhet vid elevens hälsotillstånd och specialbehov. Behovet av stöd för lärande samt andra orsaker som inverkar på påvisande av kunnande ska beaktas i förfaringssätten vid bedömningen så, att eleven har möjlighet att med hjälp av specialarrangemang och alternativa metoder visa sitt kunnande.

Vid påvisande av lärande och kunnande av elever med invandrarbakgrund och elever med ett främmande språk som modersmål inverkar även den tid som eleven hunnit studera i den grundläggande utbildningen och det stöd som givits. Eleverna ska ges möjlighet att visa sitt kunnande på ett mångsidigt sätt genom att använda sin språkresurs. Då kunskapskraven för slutbedömningen tillämpas ska man avgöra i vilken utsträckning påvisandet av kunnande förutsätter att eleven behärskar undervisningsspråket och språket i de olika kunskapsområdena.

[1] Förordningen om grundläggande utbildning 10 § 1 mom.

[2] Förordningen om grundläggande utbildning 13 § 2 mom.

[3] Lagen om grundläggande utbildning 22 § 1 mom.

6.3. Bedömning av lärande och kunnande

Bedömningen av lärande (formativ bedömning) anknyter till handledningen av lärprocessen och den respons som ges om lärprocessen. Bedömningen av kunnande (summativ bedömning) ska i sin tur fokusera på nivån av elevens kunskaper och färdigheter. Elevens lärande ska handledas och hens kunnande ska alltid bedömas i relation till de mål som ställts upp för de olika läroämnena i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som fördelats för varje årskurs i den lokala läroplanen, om inte lärokursen i läroämnet har avgränsats.

Vid läsårsbedömningen av elevens kunnande som ska genomföras i slutet av årskurs 6 och i slutbedömningen ska de nationella kunskapskrav användas som definierats i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som härletts ur målen.

I vilken mån målen för mångsidig kompetens uppnås ska inte bedömas separat från läroämnet. Då läraren genomför bedömningen i enlighet med målen och kunskapskraven för läroämnena bedöms även mångsidiga kompetens.

Om en elev som får elevspecifika stödåtgärder studerar ett läroämne enligt lärokursen för den grundläggande utbildningen, ska elevens lärande och kunnande bedömas i relation till målen för lärokursen för den grundläggande utbildningen utifrån de kunskapskrav som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen.

150 Lag om grundläggande utbildning 20 h §
152 Lag om grundläggande utbildning 20 h §

Om eleven studerar enligt avgränsning av lärokursen[153] i ett eller flera läroämnen ska elevens lärande och kunnande i dessa läroämnen bedömas enligt de elevspecifika mål och innehåll som fastställs i planen för genomförande av elevspecifikt stöd. De kunskapskrav som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen ska alltså inte användas för att fastställa elevens kunskapsnivå. Avgränsning av lärokursen görs först då eleven trots stödåtgärder inte förmår uppnå den kunskapsnivå som förutsätts för vitsordet 5.

6.4. Bedömning av arbete

Bedömningen av arbetet är en del av bedömningen av läroämnet. Arbetet ska alltså inte bedömas separat från läroämnet. Bedömningen av arbetet grundar sig på målen för elevens arbetsfärdigheter som ingår i målen för läroämnena som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som fördelats årskursvis i den lokala läroplanen. Då läraren genomför bedömningen i enlighet med målen och kunskapskraven för läroämnet blir även arbetet bedömt.

Med arbetsfärdigheter avses färdigheter som eleven under tiden för den grundläggande utbildningen utvecklar i att arbeta självständigt och i grupp, att planera och utvärdera sitt eget arbete, att agera ansvarsfullt och försöka sitt bästa samt att agera konstruktivt i kommunikationssituationer.

De behov som berör elevens arbete ska om det behövs antecknas i planen för genomförande av elevspecifikt stöd så att de kan beaktas då bedömningen planeras och genomförs.

6.5. Bedömning av uppförande

Bedömningen av uppförandet ska genomföras i relation till de mål som ställts upp för uppförande i den lokala läroplanen. Målen för uppförande ska grunda sig på skolans verksamhetssätt och ordningsstadga. Uppförandet ska bedömas som en egen helhet i betygen och det vitsord eller verbala omdöme som eleven fått inverkar inte på vitsordet eller det verbala omdömet som ges i ett läroämne.

De behov som berör elevens uppförande ska om det behövs antecknas i planen för genomförande av elevspecifikt stöd, så att de kan tas i beaktande vid bedömningen av uppförandet.

6.6. Studiegången i den grundläggande utbildningen

-

6.6.1. Studiegången enligt årskurs

En elev uppflyttas till följande årskurs om hen i de olika läroämnen som ingår i årskursens lärokurs har fått ett siffervitsord eller ett motsvarande verbalt omdöme som motsvarar åtminstone hjälpliga kunskaper och färdigheter[154].

Eleven kan också uppflyttas till följande årskurs, även om hens prestationer skulle vara underkända i något läroämne, om man bedömer att hen kommer att klara av studierna i följande årskurs med godkänt resultat. En elev kan stanna kvar i årskursen, om elevens prestationer under läsåret trots stödåtgärder har underkänts i ett eller flera läroämnen.

Om det finns risk för att elevens hela prestation under läsåret underkänns i något läroämne, ska eleven och vårdnadshavaren informeras om saken i god tid under läsåret och man ska komma överens om åtgärder för att stödja lärandet.

153 Lag om grundläggande utbildning 20 h §
154 Förordning om grundläggande utbildning 11 §

Innan beslut fattas om att en elev stannar kvar i årskursen ska eleven beredas möjlighet att, utan att delta i undervisningen, vid ett särskilt tillfälle visa prov på att hen inhämtat godtagbara kunskaper och färdigheter i läroämnet i fråga[155]. Enskilda prov på kunnande kan ordnas en eller flera gånger under läsåret eller efter läsårets slut på det sätt som bestäms i den lokala läroplanen. I det särskilda tillfället kan olika slags muntliga och skriftliga eller andra prestationer ingå.

Om möjligheter till enskilda prov på kunnande ordnas efter läsårets slut, kan eleven i läsårsbetyget vid läsårets slut ges ett villkorligt beslut om kvarstannande. I beslutet ska anges vilka studier av årskursens lärokurs som förutsätter en godkänd prestation i ett enskilt prov på kunnande för att eleven ska uppflyttas till följande årskurs.

En elev kan också stanna kvar i årskursen, trots att hen inte har underkända prestationer, om det anses ändamålsenligt med tanke på elevens allmänna framgång i skolan. Eleven och hens vårdnadshavare ska i ett sådant fall ges möjlighet att höras innan beslutet fattas.

Om en elev stannar kvar på klassen, förfaller elevens prestationer i ifrågavarande årskurs[156].

6.6.2. Framskridande i studier enligt målhelheter

En elev kan framskrida i studierna enligt målhelheter[157].

Målhelheterna ska i huvudsak bildas utgående från målen inom de helheter som består av årskurserna 1–2, 3–6 och 7–9. Eleven går vidare till årskurs 3 och 7 i huvudsak först då hen har avlagt de målhelheter enligt den plan som utarbetats för hen med godkänt resultat. I övergångsskedet mellan årskurserna 3–6 och 7-–9 ska elevens kunnande bedömas i relation till de nationella kunskapskraven. En elev som framskrider i studierna enligt målhelheter får i slutet av läsåret ett läsårsbetyg. I läsårsbetyget ska antecknas alla de studier som ingår i den plan som utarbetats för eleven. I läsårsbetyget ska antecknas en bedömning läroämnesvis över de studier som eleven slutfört med godkända prestationer. Bedömningen av målhelheter som eleven ännu inte slutfört ska inte antecknas i läsårsbetyget. I tilläggsuppgifterna på betyget antecknas enligt vilken årskurs eleven studerat de läroämnen i vilka eleven framskrider enligt målhelheter. Efter det avslutade läsåret går eleven vidare i sina studier till följande årskurs.

Genom att framskrida i studierna enligt målhelheter kan man om det behövs undvika att eleven stannar kvar på årskursen och på så sätt undvika att elevens alla prestationer under läsåret i fråga upphör att gälla. En elev som framskrider i studierna enligt målhelheter kan stanna kvar på årskursen endast i det fall att den allmänna skolframgången är svag. En elev i årskurs nio räknas som elev i ifrågavarande årskurs ända tills hen avlagt hela den grundläggande utbildningens lärokurs och får ett avgångsbetyg eller avgår från skolan.

Om att framskrida i studierna enligt målhelheter definieras i kapitel 5.4.3.

6.7. Gemensamma läroämnen och valfria ämnen som ska bedömas i slutet av läsåret

I den grundläggande utbildningen ska alla gemensamma läroämnen som ingår i elevens studieprogram bedömas separat i slutet av varje läsår. [1] De gemensamma läroämnen som bedöms är modersmål och litteratur, det andra inhemska språket, främmande språk, matematik, omgivningslära, fysik, kemi, biologi, geografi, hälsokunskap, religion eller livsåskådningskunskap, historia, samhällslära, musik, bildkonst, slöjd, gymnastik och huslig ekonomi. I läsårsbetyget ska ett verbalt omdöme eller ett vitsord antecknas över i vilken mån eleven under läsåret har uppnått målen för läroämnena som ingår i elevens studieprogram.

155 Förordning om grundläggande utbildning 11 §
156 Förordning om grundläggande utbildning 11 §
157 Lag om grundläggande utbildning 20 h §

Timmarna valfria konst- och färdighetsämnen är en del av den undervisning som ska ges i de gemensamma lärokurserna i konst- och färdighetsämnen. Det innebär att eleven får ett verbalt omdöme eller ett vitsord för varje konst- och färdighetsämne i alla årskurser som eleven studerar ämnena. I betygen ges inget separat verbalt omdöme eller vitsord över timmarna valfria konst- och färdighetsämnen som eleven erbjudits och avlagt.

Målen och innehållen för läroämnena i mångvetenskapliga lärområden och de prov på kunnande som visats i samband med studier i mångvetenskapliga lärområden ska beaktas då man bildar vitsord i respektive läroämne. Bedömningen i de enskilda läroämnena ska planeras och eleverna ska känna till bedömningen innan arbetet med ett lärområde påbörjas. För mångvetenskapliga lärområden ges inga separata verbala omdömen eller vitsord.

I årskurserna 1–3 ska de valfria ämnena bedömas antingen verbalt eller med siffror i enlighet med utbildningsanordnarens beslut. I årskurserna 4–6 och 7–9 ska siffervitsord ges för de valfria ämnen som bildar en enhetlig lärokurs och som omfattar minst två årsveckotimmar (2åvt). Lärokurser i valfria ämnen som omfattar mindre än två årsveckotimmar ska bedömas med anteckningen ”godkänd” eller ”underkänd”.

[1] Förordningen om grundläggande utbildning 10 § 2 mom.

6.8. Slutbedömningen i den grundläggande utbildningen

Beroende på läroämne och på de beslut som fattats i den lokala läroplanen infaller slutbedömningen i årskurs 7, 8 eller 9. De tillvägagångssätt som används vid slutbedömningen ska motsvara elevernas ålder och förutsättningar.

Syftet med slutbedömningen är att fastställa hur eleven har uppnått målen för lärokursen i läroämnet när studierna avslutas. Vitsordet eller det verbala omdömet som ges efter utvärderingen ska beskriva nivån på elevens prestation i relation till målen och kriterierna för slutbedömningen i respektive ämneslärokurs.

I samband med slutbedömningen, medan läsåret ännu pågår, ska läraren förutom information om prestationer och aktuell kunskapsnivå också ge eleverna handledande respons som stödjer det fortsatta lärandet. Det är också viktigt att försäkra sig om att eleverna och vårdnadshavarna känner till målen, bedömningsgrunderna och kriterierna för slutbedömningen. Responsen och handledningen ska vara tillräckligt detaljerad och individuell. Ifall en elev i årskurs 9 trots stödåtgärder inte ser ut att klara sina studier och riskerar att stanna kvar på klassen, kan man genom att övergå till studier enligt ett eget studieprogram förebygga att elevens alla prestationer förfaller. Årskursintegrerade studier som framskrider enligt ett eget studieprogram beskrivs närmare i avsnittet Skolarbete som främjar lärande och välbefinnande.

6.8.1. Bildandet av slutvitsord i den grundläggande utbildningen

Bildandet av slutvitsord ska grunda sig på den kunskapsnivå som eleven visat i relation till målen för lärokursen i lärokursen och kunskapskraven för slutbedömningen. Då ett slutvitsord bildas ska man ta i beaktande alla mål som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för lärokursen i läroämnet och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har fördelats i den lokala läroplanen. Bedömningen av de mål för läroämnen i vilka eleven visat sitt kunnande i årskurserna 7 och 8 ska beaktas då slutbedömningen genomförs. Den nivå av kunnande som baserar sig på dessa mål ska bedömas utgående från kunskapskraven för slutbedömningen.

Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för läroämnet. Om en elev uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål.

Bedömningen av elevens arbete ska ingå i vitsordet som ges i ett läroämne i slutbedömningen.

6.8.2. Slutbedömningen i gemensamma läroämnen

I slutbedömningen i den grundläggande utbildningen ska följande gemensamma läroämnen bedömas med siffror: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket, främmande språk, matematik, fysik, kemi, biologi, geografi, hälsokunskap, religion eller livsåskådningskunskap, historia, samhällslära, musik, bildkonst, slöjd, gymnastik och huslig ekonomi. Kunskapskraven för slutbedömningen definierar vilken kunskapsnivå som krävs i respektive läroämne för siffervitsorden 5, 7, 8 och 9.

I modersmål och litteratur kan eleven ha studerat enligt två olika för läroämnet fastställda lärokurser. Då ska de båda lärokurserna som eleven har avlagt i läroämnet modersmål och litteratur bedömas.

Om eleven har bytt lärokurs i modersmål och litteratur, A1-lärokursen i det andra inhemska språket eller främmande språk, är det den lärokurs som eleven senast har studerat som ska bedömas i slutbedömningen. Samma sak gäller om eleven har bytt från ett åskådningsämne till ett annat eller från en lärokurs i ett åskådningsämne till en annan.

Om en elev i enlighet med ett beslut som avses i 18 § i lagen om grundläggande utbildning[1] är helt befriad från studier i ett läroämne inom den grundläggande utbildningens lärokurs ska läroämnet i fråga inte bedömas. Det ska finnas särskilt vägande skäl för befrielse från studier i ett läroämne och beslutet ska övervägas individuellt för varje elev.

[1] Lagen om grundläggande utbildning 18 § 1 mom.

6.8.3. Slutbedömningen i gemensamma konst- och färdighetsämnen

Konst- och färdighetsämnen som är gemensamma för alla elever är musik, bildkonst, slöjd, gymnastik och huslig ekonomi. Den lokala timfördelningen och elevernas eventuella egna val inverkar på när en elev ges det vitsord i ett konst- och färdighetsämne som ska antecknas i avgångsbetyget.

Timmarna valfria konst- och färdighetsämnen är en del av den undervisning som ska ges i de gemensamma lärokurserna i konst- och färdighetsämnen. Det innebär att eleven får ett vitsord för varje konst- och färdighetsämne i avgångsbetyget. I avgångsbetyget ges inget separat vitsord över studier i timmarna valfria konst- och färdighetsämnen som eleven erbjudits och avlagt.

Då slutvitsordet bildas ska de kunskapskrav för slutbedömningen som fastställts för dessa läroämnen i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen användas. Slutbedömningen ska genomföras i det skede då hela lärokursen i respektive konst- och färdighetsämne och även eventuella studier i timmarna valfria konst- och färdighetsämnen har avlagts. I avgångsbetyget ska omfattningen av den lärokurs som eleven avlagt antecknas för respektive konst- och färdighetsämne.

6.8.4. Slutbedömningen i valfria ämnen

De valfria ämnen som i årskurserna 7–9 bildar en enhetlig lärokurs som omfattar minst två årsveckotimmar ska bedömas med siffror. Lärokurser i valfria ämnen som omfattar mindre än två årsveckotimmar och helheter bestående av sådana lärokurser ska bedömas verbalt med anteckningen ”godkänd” eller ”underkänd”. Förutsättningen för att få ett avgångsbetyg är att eleven har godkända prestationer i alla läroämnen som ingår i hens studieprogram. Det kunnande som visats i årskurserna 7–9 i ett fördjupat valfritt ämne som hör till ett gemensamt läroämne och som ska bedömas med ett verbalt omdöme, kan höja slutvitsordet i läroämnet i fråga. Principen för att höja vitsordet ska skrivas ner i den lokala läroplanen.

6.8.5. Undervisning som betonar ett läroämne eller en särskild utbildningsuppgift och slutbedömning

Om en skola betonar ett visst läroämne eller en läroämneshelhet i sin läroplan eller ordnar undervisning på två språk, är skolans mål för undervisningen i detta ämne eller språk i allmänhet högre än målen som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. För likvärdighetens skull ska prestationerna för de elever som deltar i undervisning som betonar ett läroämne eller en läroämneshelhet eller som deltar i undervisning på två språk, i slutet av den grundläggande utbildningen bedömas i relation till målen för läroämnena. För att definiera kunskapsnivån ska kunskapskraven för slutbedömningen som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen användas.

Om årsveckotimmar för valfria ämnen används till den betonade undervisningen ska bedömningen i fråga om dessa timmar genomföras i enlighet med principerna för bedömningen av valfria ämnen. I undervisning på två språk ska elevens kunskaper i målspråket eller språkbadsspråket som hen studerat bedömas utifrån målen och kunskapskraven för A-lärokursen i främmande språk eller det andra inhemska språket.

Tilläggsuppgifter om den betonade undervisningen och elevens prestationer kan vid behov ges i en separat bilaga till betyget.

6.8.6. Slutbedömningen av en elev som får elevspecifika stödåtgärder

Om en elev som får elevspecifika stödåtgärder studerar ett läroämne enligt lärokursen för den grundläggande utbildningen, ska hens prestationer bedömas i relation till målen för lärokursen för den grundläggande utbildningen och utgående från kunskapskraven för slutbedömningen. Om eleven studerar enligt en avgränsad lärokurs i ett eller flera läroämnen, ska elevens kunnande i läroämnena i fråga bedömas i relation till de mål och innehåll som fastställts, för eleven i planen för genomförande av elevspecifikt stöd och inte i relation till kunskapskraven för slutbedömningen. Om lärokursen är avgränsad kan eleven inte uppnå ett vitsord som är högre än hjälpliga, det vill säga vitsordet 5.

Vid slutbedömningen av läroämnen som studerats enligt lärokurser som avgränsats ska en godkänd prestation bedömas med vitsordet 5 och vitsordet förses med en asterisk (*).

Om elevens studier har ordnats enligt verksamhetsområden, ska slutbedömningen basera sig på de mål som ställts upp i planen för genomförande av elevspecifikt stöd och ett verbalt omdöme ska ges för varje verksamhetsområde.

6.9. Frånvaro och dess inverkan på bedömning

Eleven ska delta i undervisningen om hen inte av hälsoskäl tillfälligt beviljats befrielse från undervisningen[158]. Studierna för och bedömningen av en elev kan delvis ordnas på annat sätt om det är motiverat av skäl som har samband med elevens hälsotillstånd. Efter befrielsen ska studierna anordnas och bedömningen av eleven genomföras på ett ändamålsenligt sätt så, att eleven kan påvisa sitt kunnande i enlighet med grunderna för läroplanen.

Om eleven är olovligt frånvarande och inte deltar i undervisning, prov eller andra möjligheter som hen erbjudits för att visa prov på sitt kunnande och hen inte har godkända prestationer i relation till de mål som fastställts i den lokala läroplanen, kan eleven i läsårsbetyget få ett underkänt vitsord i läroämnet.

158 Lag om grundläggande utbildning 35 §

6.10. Ny bedömning och rättelse av bedömning

Möjligheten till ny bedömning och rättelse av bedömning berör slutbedömningen och beslut som gäller studiegång och kvarstanning. En begäran om ny bedömning ska göras av vårdnadshavaren och den ska tillställas skolan inom två månader efter att vårdnadshavaren tagit del av informationen. Skolans rektor och elevens lärare beslutar tillsammans om den nya bedömningen. [1]

[1] Förordningen om grundläggande utbildning 19 §

6.11. Betyg

Betyg som ska användas i den grundläggande utbildningen:

1. läsårsbetyg
2. mellanbetyg
3. skiljebetyg
4. avgångsbetyg.

Utbildningsanordnaren beslutar om betygens utformning.

6.11.1. Verbala omdömen och siffervitsord i betygen

I läsårsbetygen, skiljebetygen och eventuella mellanbetyg i årskurserna 1–3 ska verbalt omdöme eller siffervitsord användas i enlighet med utbildningsanordnarens beslut. Om verbalt omdöme ges ska det framgå av betyget om elevens prestation är godkänd eller underkänd.

I läsårsbetygen, skiljebetygen och eventuella mellanbetyg i årskurserna 4–8 ska siffervitsord ges.

Bedömningen av uppförande ska ges med siffervitsord i läsårsbetyg i årskurserna 4–8 och i eventuella mellanbetyg i årskurserna 4–9. Om bedömningen av uppförande ges som ett verbalt omdöme i årskurserna 1–3 ska det ges som bilaga till betyget. Också ett verbalt omdöme som kompletterar bedömningen av uppförande som ges med siffervitsord ska ges som bilaga till betyget. I tilläggsuppgifterna i betyget ska antecknas att bedömningen av uppförande ges som ett verbalt omdöme som bilaga till betyget.

Verbalt omdöme kan också, utom vid slutbedömningen, användas vid bedömningen av elever vars modersmål är något annat än undervisningsspråket. [1]

Om den grundläggande utbildningens lärokurs eller mål i den lokala läroplanen har avgränsats för eleven ska bedömningen genomföras i relation till de mål som fastställts för eleven. Vid bedömningen ska verbala omdömen användas, med undantag av slutbedömningen. Det verbala omdömet ska förses med en asterisk (*) som beteckning för avgränsningen. I avgångsbetyg ska siffervitsordet 5* antecknas.

I undervisning som ordnas enligt verksamhetsområde ska verbalt omdöme användas.

[1] Förordningen om grundläggande utbildning 10 § 4 mom.

6.11.2. Läsårsbetyg

Eleven ska i varje årskurs få ett läsårsbetyg i slutet av läsåret, med undantag av årskurs nio då eleven får ett avgångsbetyg. I läsårsbetyget ska elevens studieprogram antecknas och för varje läroämne ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord som beskriver i vilken mån eleven under läsåret har uppnått de uppställda målen. Läsårsbetyget är ett beslut om att eleven uppflyttas till följande årskurs eller stannar kvar på klassen.

Då bedömningen ges med siffror ska också bedömningsskalan anges i betyget[159].

Verbalt omdöme kan användas i läsårsbetyget i årskurserna 1–3. Också av verbala omdömen ska framgå om eleven har avlagt läsårets studier i varje läroämne som ingår i hens studieprogram med godkänt resultat. Skalan för de verbala omdömen som tillämpats ska antecknas i betyget.

Ett siffervitsord för bedömning av uppförande ska antecknas i läsårsbetyg och eventuella mellanbetyg. Då bedömningen av uppförande ges med ett verbalt omdöme, ska det ges som bilaga till betyget.

Lärokursen i religion och livsåskådningskunskap som eleven studerat ska i läsårsbetyget och eventuella mellanbetyg antecknas i formen ”religion/livsåskådningskunskap” utan att särskilja vilket av läroämnena eleven har studerat. Om en elev får undervisning i sin egen religion, ska det verbala omdöme eller siffervitsord som eleven får antecknas i betyget om undervisningen ges av den som ordnar den grundläggande utbildningen. Ett eventuellt verbalt omdöme eller ett siffervitsord som eleven fått från undervisning som ges av något religiöst samfund ska inte antecknas i betyget.

Om eleven har deltagit i undervisning på två språk ska målspråket eller språkbadsspråket antecknas i läsårsbetyget.

I läsårsbetyget för en elev som studerar enligt målhelheter ska antecknas alla de studier som ingår i den plan som utarbetats för eleven. I läsårsbetyget ska antecknas en bedömning läroämnesvis över de studier som eleven slutfört med godkända prestationer. Bedömningen av studiehelheter som eleven ännu inte slutfört ska inte antecknas i läsårsbetyget. I tilläggsuppgifterna på betyget antecknas enligt vilken årskurs eleven studerat de läroämnen som eleven studerar enligt målhelheter.

En elev som får elevspecifika stödåtgärder studerar ett eller flera läroämnen enligt en avgränsad lärokurs, det verbala omdömet förses med en asterisk (*). I punkten Tilläggsuppgifter i betyget ska antecknas att eleven har studerat dessa läroämnen enligt en avgränsad lärokurs.

I läsårsbetyget ska antecknas:

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och skolans namn
- skolans undervisningsspråk
- elevens namn och födelsetid
- datum då betyget ges
- underskrift av läraren som ansvarar för undervisningsgruppen eller av rektor
- elevens studieprogram och verbala omdömen eller siffervitsord av i vilken mån eleven uppnått målen
- studiernas omfattning i årsveckotimmar i ifrågavarande årskurs i varje gemensamt läroämne och valfritt ämne
- en bedömning av elevens uppförande
- den lärokurs eller de lärokurser eleven studerat i följande läroämnen: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk
- en anteckning om att eleven uppflyttas till följande årskurs eller eventuellt att eleven stannar kvar på klassen
- skalan för de verbala omdömen som används eller bedömningsskalan enligt 10 § i förordningen om grundläggande utbildning om siffervitsord används i betyget
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen som Utbildningsstyrelsen fastställt 13.2.2025.

6.11.3. Mellanbetyg

Utbildningsanordnaren beslutar om mellanbetyg ska ges. Mellanbetyg ska ges enligt samma grunder som ett läsårsbetyg.

159 Förordning om grundläggande utbildning 10 §

En elev i årskurs nio ska om det behövs ges ett separat mellanbetyg enligt samma grunder som ett avgångsbetyg för ansökan till fortsatta studier.

I mellanbetyget ska antecknas:

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och skolans namn
- skolans undervisningsspråk
- elevens namn och födelsetid
- datum då betyget ges
- underskrift av läraren som ansvarar för undervisningsgruppen eller av rektor
- elevens studieprogram och verbala omdömen eller siffervitsord av i vilken mån eleven uppnått målen
- studiernas omfattning i årsveckotimmar i ifrågavarande årskurs i varje gemensamt läroämne och valfritt ämne
- den lärokurs eller de lärokurser eleven har studerat i följande läroämnen: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk
- en bedömning av elevens uppförande (med undantag av mellanbetyg i årskurs nio för ansökan till fortsatta studier)
- skalan för de verbala omdömen som används eller bedömningsskalan enligt 10 § i förordningen om grundläggande utbildning om siffervitsord används i betyget
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen som Utbildningsstyrelsen fastställt 13.2.2025.

6.11.4. Skiljebetyg

En elev som flyttar till en annan skola, avgår från skolan utan att ha inhämtat den grundläggande utbildningens hela lärokurs[1] eller inte har fullgjort läroplikten inom tiden för sin läroplikt ska ges ett skiljebetyg. Till skiljebetyget ska bifogas den timfördelning som skolan följt och en utredning över eventuell betonad undervisning. Om eleven flyttar till en annan skola som upprätthålls av samma utbildningsanordnare, behöver inget separat skiljebetyg ges.

Ett skiljebetyg ska ges utgående från samma principer som ett läsårsbetyg. I skiljebetyget ska ingen bedömning av elevens uppförande antecknas.

I skiljebetyget ska antecknas:

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och skolans namn
- skolans undervisningsspråk
- elevens namn och födelsetid
- datum då betyget ges
- rektors underskrift
- elevens studieprogram och verbala omdömen eller siffervitsord av i vilken mån eleven uppnått målen
- studiernas omfattning i årsveckotimmar i ifrågavarande årskurs i varje gemensamt läroämne och valfritt ämne
- den lärokurs eller de lärokurser eleven har studerat i följande läroämnen: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk
- skalan för de verbala omdömen som används eller bedömningsskalan enligt 10 § i förordningen om grundläggande utbildning om siffervitsord används i betyget
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen som Utbildningsstyrelsen fastställt 13.2.2025.

[1] Förordningen om grundläggande utbildning 12 § 1 mom.

6.11.5. Avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen

Avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen ska vid läsårets slut ges en elev i årskurs nio vars prestationer i relation till målen för lärokurserna i läroämnena är godkända i alla läroämnen som ingår i elevens studieprogram. Det innebär åtminstone vitsordet fem (5) eller det verbala omdömet “godkänd”.

I avgångsbetyget ska antecknas

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och skolans namn
- skolans undervisningsspråk
- elevens fullständiga namn och personbeteckning
- datum då betyget ges
- rektors underskrift
- bedömningen i de gemensamma läroämnena och i de valfria ämnen som ska bedömas ges med siffror (5–10) och med ord (hjälpliga–utmärkta)
- studiernas omfattning i årskurserna 7–9 i varje gemensamt läroämne och valfritt ämne
- den lärokurs eller de lärokurser eleven har avlagt i följande läroämnen: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk
- en anteckning om att elevhandledning och praktisk arbetslivsorientering ingått i elevens studieprogram
- bedömningsskalan enligt 10 § i förordningen om grundläggande utbildning
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen som Utbildningsstyrelsen fastställt 13.2.2025
- en anteckning om att den grundläggande utbildningens lärokurs placeras på nivå två i den nationella referensramen för examina och övriga samlade kompetenser samt i den europeiska referensramen för examina.

Bedömning av elevens uppförande ska inte antecknas i avgångsbetyget.

Omfattningen av de gemensamma och valfria läroämnen som en elev avlägger i årskurserna 7–9 ska antecknas i avgångsbetyget som årsveckotimmar.

Om en eleven har deltagit i undervisning på två språk ska målspråket eller språkbadsspråket antecknas i avgångsbetyget.

Lärokursen i religion och livsåskådningskunskap som eleven studerat ska antecknas i avgångsbetyget i formen ”religion/livsåskådningskunskap” utan att särskilja vilket av läroämnena eller enligt vilken lärokurs eleven har studerat. Om en elev får undervisning i sin egen religion, ska det siffervitsord som eleven får antecknas i avgångsbetyget, om undervisningen ges av den som ordnar den grundläggande utbildningen. Ett eventuella siffervitsord som eleven fått från undervisning som ges av något religiöst samfund ska inte antecknas i avgångsbetyget. Om eleven har bytt åskådningsämne eller lärokurs ska den lärokurs som hen senast studerat bedömas i avgångsbetyget. Omfattningen studier i den lärokurs som ska bedömas i avgångsbetyget antecknas enligt antalet årsveckotimmar studier i årskurserna 7–9.

Om en elev studerat ett eller flera läroämnen enligt en avgränsad lärokurs, ska en godkänd prestation i avgångsbetyget bedömas med vitsordet 5 och vitsordet förses med en asterisk. I punkten Tilläggsuppgifter i betyget ska antecknas att eleven har studerat de läroämnen som är försedda med asterisk (*) enligt en avgränsad lärokurs.

Avgångsbetyget för en elev vars undervisning har ordnats enligt verksamhetsområde ska vara verbalt.

I avgångsbetyget ska vitsorden i de läroämnen som avlagts i en särskild examen som fullgjorts innan avgångsbetyget utfärdats antecknas.

Avgångsbetyget kan innehålla bilagor, till exempel en bedömning av elevens uppförande och en bilaga som innehåller verbalt omdöme om valfria ämnen som har omfattat mindre än två

årsveckotimmar. Varje bilaga ska innehålla elevens identifikationsuppgifter. Avgångsbetygets bilagor ska inte omnämnas i avgångsbetyget.

För de valfria ämnen som utgör en enhetlig lärokurs som omfattar minst två årsveckotimmar under årskurserna 7–9 ska ett siffervitsord antecknas i avgångsbetyget. Valfria ämnen som hänför sig till och fördjupar ett gemensamt läroämne och som ska bedömas med siffror ska i avgångsbetyget antecknas under det gemensamma läroämnets namn med det valfria ämnets namn, antalet årsveckotimmar och det givna vitsordet. Alla sådana fördjupande valfria ämnen som hänför sig till ett gemensamt läroämne och som eleven har avlagt ska i avgångsbetyget antecknas direkt under läroämnet i fråga. För fördjupande valfria ämnen vars lärokurs understiger två årsveckotimmar och helheter som består av sådana lärokurser ska ett verbalt omdöme antecknas i avgångsbetyget. Under namnet på ett valfritt ämne som ska bedömas verbalt ska antecknas antalet årsveckotimmar och anteckningen ”godkänd”.

Valfria ämnen som inte hänför sig till ett gemensamt läroämne ska i avgångsbetyget antecknas under rubriken ”tillämpade valfria ämnen”. I betyget ska anges läroämnets namn, antalet årsveckotimmar och bedömningen antingen med siffervitsord eller med anteckningen ”godkänd”.

Om eleven byter ut ett valfritt ämne mot ett annat antingen i den egna skolan eller i samband med byte av skola, ska i avgångsbetyget antecknas namnet på båda de valfria ämnena. Ett valfritt ämne som inte har slutförts ska bedömas med siffror ifall eleven har hunnit avlägga minst två årsveckotimmar i ämnet i fråga. Om eleven har studerat ämnet mindre än två årsveckotimmar och studierna i ämnet inte slutförts ska antecknas ”deltagit” vid det valfria ämnet. I betyget ska också antecknas antalet timmar som eleven har studerat i det valfria ämne som inte slutförts. Det nya valfria ämnet ska antingen bedömas med siffervitsord eller med anteckningen ”godkänd”, beroende på antalet avlagda årsveckotimmar.

Om elevens vårdnadshavare skriftligen anhåller om att ett språk som studeras som valfritt A2- eller B2-språk inte ska antecknas med siffervitsord i avgångsbetyget, ska vitsordet utelämnas och i betyget antecknas ”godkänd”. Det andra inhemska språket undervisas ändå som ett gemensamt läroämne och ett siffervitsord ska ges.

Skolan kan inte på basis av tilläggsprestationer i efterhand göra ändringar i vitsord som antecknats i ett avgångsbetyg som redan utfärdats. Eleven ska skaffa ett nytt separat betyg över eventuellt förbättrat kunnande. Ett nytt betyg kan fås antingen genom att visa kunnande i en särskild examen[1] eller genom att delta i grundläggande utbildning för vuxna.

[1] Lagen om grundläggande utbildning 38 §, förordningen om grundläggande utbildning 23 §

6.12. Särskild examen och betyg över studier som avlagts genom särskild examen

Den grundläggande utbildningens lärokurs eller en del av den kan avläggas genom en sådan särskild examen[1] som avses i lagen och förordningen om grundläggande utbildning. Särskild examen kan ordnas av den som har tillstånd att ordna grundläggande utbildning. En elev som deltar i en särskild examen ska visa att hens kunskaper och färdigheter motsvarar kunskaper och färdigheter i de olika läroämnena enligt den grundläggande utbildningens allmänna lärokurs.

De betyg som ska användas i särskild examen är:

1. Betyg i en ämneslärokurs i den grundläggande utbildningen
2. Betyg över delvis fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen
3. Betyg över fullgjord lärokurs i alla ämnen i den grundläggande utbildningen

Om en elev eller en annan person fullgör lärokursen i något läroämne inom den grundläggande utbildningen i en särskild examen, ska ett betyg ges över fullgjord ämneslärokurs i den grundläggande utbildningen. Av betyget ska framgå vilket läroämne och vilken lärokurs som fullgjorts. Prestationerna i flera läroämnen kan antecknas i samma betyg. Om en elev eller en annan person endast delvis har fullgjort lärokursen i den grundläggande utbildningen,

såsom lärokursen i en årskurs, ges ett betyg över delvis fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen.

Om hela den grundläggande utbildningens lärokurs har fullgjorts i en särskild examen, ska ett betyg ges över fullgjord lärokurs i alla ämnen i den grundläggande utbildningen.

I betygen ska samma allmänna uppgifter antecknas som i avgångsbetyget. För de fullgjorda läroämnena ska läroämnets namn, lärokurs och vitsord antecknas.

Den läropliktiga ska fullgöra alla gemensamma läroämnen som ingår i den grundläggande utbildningens lärokurs med godkänt resultat för att få ett betyg över fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen.

[1] Lagen om grundläggande utbildning 38 §, förordningen om grundläggande utbildning 23 §

6.13. Frågor som avgörs på lokal nivå

Riktlinjerna för bedömningen som definieras i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen ska överföras till den lokala läroplanen och följas som sådana. Också de nationella kriterierna för bedömningen i slutet av årskurs 6, såväl som kriterierna för slutbedömningen och principerna för bildandet av slutvitsord, ska överföras och följas som sådana från grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen till den lokala läroplanen.

Därtill ska utbildningsanordnaren i den lokala läroplanen precisera följande:

- samarbetet med vårdnadshavarna i anslutning till bedömning
- formerna för information om bedömning
- bedömningen av uppförande och vilka mål bedömningen bygger på
- bedömning av valfria ämnen i den utsträckning utbildningsanordnaren erbjuder sådana
- principer och praxis om studiegången och om uppflyttning och kvarstanning
- principer för hur verbalt omdöme eller siffervitsord ges i olika läroämnen och i bedömningen av uppförande
- slutbedömningen av valfria ämnen i den utsträckning utbildningsanordnaren erbjuder sådana
- mellanbetyg, om utbildningsanordnaren beslutar att utfärda sådana
- rutiner då särskild examen avläggs
- eventuella bilagor till betyg.

7. Stöd för lärande och skolgång

Den grundläggande utbildningens uppgift är att ge alla elever likvärdiga möjligheter till framgång och utveckling i sitt lärande. Systematiskt genomförda undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande ger en hållbar grund för både lärandet och för att anordna stöd för lärande och skolgång. Digital och fysisk tillgänglighet ska beaktas i all verksamhet i skolan. Eleven ska ges möjligheter att uppleva att hen lyckas i sitt lärande och som gruppmedlem och hen ska stödjas i att skapa en positiv uppfattning om sig själv, sitt lärande och sitt agerande som medlem i gemenskapen. Skolans uppgift är att säkerställa ett tillräckligt och ändamålsenligt samarbete med elevens vårdnadshavare. Också vårdnadshavaren har en aktiv roll i att stödja elevens lärande och skolgång. I texten avses med vårdnadshavare framöver även annan laglig företrädare för eleven.

Anordnande av undervisning och skolgång grundar sig på systematiskt genomförande av undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande. Syftet med dessa är att säkerställa möjligheten för alla elever att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs. De gruppspecifika stödformerna som ska erbjudas alla elever är allmän stödundervisning, stödundervisning i undervisningsspråket samt undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning. Om de gruppspecifika stödformerna inte är tillräckliga för eleven ska elevspecifika stödåtgärder erbjudas. Elevspecifika stödåtgärder är undervisning som ges av en speciallärare delvis i en smågrupp och i samband med annan undervisning, undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i smågrupp, undervisning som ges av en specialklasslärare i specialklass och tolknings- och biträdestjänster samt hjälpmedel som ges eleven med stöd av 31 § 1 mom. Behovet av elevspecifika stödåtgärder ska bedömas och planeras och beslut i enlighet med lagen om grundläggande utbildning ska fattas så snart som möjligt om de gruppspecifika stödformerna inte är ett tillräckligt stöd för eleven. Om de stödformer och stödåtgärder som erbjuds eleven inte är tillräckliga för att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs, är det möjligt som en lösning i sista hand att avvika från målen i läroämnet eller läroämnen i den grundläggande utbildningen.

Utgångspunkten för att anordna lärande och skolgång är såväl den enskilda elevens som hela undervisningsgruppens styrkor och vad eleverna behöver utveckla och lära sig. Man ska se till att eleven upplever att hens behov av stöd i lärande och skolgång identifieras och beaktas och att hen får det stöd hen behöver. Stödet för lärande och skolgång ska anordnas enligt principer om inkludering. För anordnandet av stöd är det avgörande att behovet av stöd identifieras i tidigt skede. Stöd för lärande ska i första hand anordnas i elevens egen undervisningsgrupp. Stödet ska vara flexibelt och systematiskt och om det behövs ska det ändras när elevens behov av stöd förändras.

Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande, gruppspecifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder förutsätter systematisk ledning och systematiskt ledarskap. Utbildningsanordnaren och rektorn ansvarar för att stödåtgärder, resurser för åtgärderna, strukturella lösningar, ansvarsfördelning och arrangemang på ett ändamålsenligt sätt har införts i den lokala läroplanen och i en läsårsplan som baserar sig på den lokala läroplanen och att stödåtgärderna genomförs på ett systematiskt sätt. Effekten av undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande, gruppspecifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder ska utvärderas regelbundet. Alla anställda har ansvar för att leda det egna arbetet enligt gemensamt överenskomna principer och mål.

7.1. Elevens rätt till stöd för lärande och skolgång

En elev som har svårigheter att delta i undervisningen eller att klara av sina studier har rätt att få stöd för lärandet och skolgången. De undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande som utbildningsanordnaren säkerställt utgör en grund för att på ett ändamålsenligt sätt genomföra stödet som en del av verksamheten inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. I första hand ska gruppspecifika stödformer erbjudas, såsom allmän stödundervisning, stödundervisning i undervisningsspråket samt undervisning som ges av en

speciallärare i samband med annan undervisning. Eleven ska ges stöd enligt inkluderande principer i första hand i sin egen undervisningsgrupp.

En elev har också rätt att få elevspecifika stödåtgärder, om regelbundet deltagandet i de gruppspecifika stödformerna som erbjudits inte är tillräckliga för att stödja hen i studierna, eller om eleven fortfarande har svårigheter att delta i undervisningen. Elevens lärande och skolgång kan stödas med både gruppspecifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder samtidigt.

Utbildningsanordnaren ska fatta ett förvaltningsbeslut utgående från en plan om det elevspecifika stöd som ska erbjudas eleven. Genomförandet av stödet följs upp och utvärderas, och om elevens behov av stöd förändras ska ett nytt förvaltningsbeslut fattas.

Eleven har alltid rätt att få undervisning i enlighet med vad som föreskrivs om antalet årsveckotimmar i förordningen om grundläggande utbildning[160].

Om det är nödvändigt att avvika från lärokursen och innehållet i ett visst läroämne på grund av elevens svaga prestationer, är det möjligt endast om eleven redan utöver andra former som en elevspecifik stödåtgärd fått specialundervisning i ifrågavarande läroämne av en speciallärare eller en specialklasslärare i en smågrupp eller specialklass[161].

En avgränsning av lärokursen för eleven kommer i fråga först då eleven trots stödåtgärder inte uppnår vitsordet hjälpliga kunskaper (5). En tillförlitlig bedömning av behovet av att avgränsa lärokursen görs på det sätt som utbildningsanordnaren beslutar. I bedömningen ska dokumentation ingå över hur behovet av att avgränsa lärokursens mål och innehåll har konstaterats. Som stöd för bedömningen kan man använda utlåtanden av olika sakkunniga. Ett förvaltningsbeslut om stöd ska fattas och motiveras[162]. I motiveringen ska anges vilka eventuella andra uppgifter och utredningar som ligger till grund för beslutet och de författningar som tillämpats ska anges.

Utöver lagen om grundläggande utbildning syftar också lagen om elev- och studerandevård till att främja elevernas lärande, hälsa och välbefinnande samt delaktighet och till att förebygga att problem i anknytning till lärande och skolgång uppkommer[163]. Med elevvård avses att främja och upprätthålla elevernas goda studieframgång, goda psykiska och fysiska hälsa och sociala välbefinnande och understödjande verksamheter inom skolgemenskapen. Elevvården, som i första hand ska genomföras som förebyggande och gemensam elevvård, är den centrala formen av stöd för skolgång och deltagande och syftar i första hand till att påverka verksamhetskulturen i hela skolgemenskapen. Den gemensamma elevvården är en gemensam uppgift för alla yrkesverksamma i skolgemenskapen. Därtill stöder elevvårdstjänsterna och den sektorsövergripande individuella elevvården elevernas individuella behov av stöd för lärande, välbefinnande och hälsa samt utvecklingen av sociala och psykiska färdigheter. Om en anställd vid en skola bedömer att en elev utöver stöd för lärande och skolgång enligt lagen om grundläggande utbildning behöver annat stöd, ska hen förfara enligt vad som föreskrivs i lagen om elev- och studerandevård om ansvaret att hänvisa eleven till elevvårdstjänsternas personal[164].

Närmare bestämmelser om elevvården finns i kapitel 8.

7.2. Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande

Undervisningsarrangemangen som stöder förutsättningarna för lärande gäller all verksamhet inom den grundläggande utbildningen. De utgör en central del av skolans verksamhetskultur, som ger förutsättningar för alla elevers delaktighet, lärande och skolgång. Digital och fysisk tillgänglighet ska beaktas i verksamheten och undervisningsarrangemangen

160 Förordning om den grundläggande utbildningen 3 §
161 Lag om grundläggande utbildning 20 h §
162 Lag om grundläggande utbildning 20 f § och Förvaltningslagen (434/2003) 45 §
163 Lag om elev- och studerandevård 2 §
164 Lag om elev- och studerandevård 16 §

i skolan. Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande utgör grunden för en god grundläggande utbildning, gruppspecifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder. Utbildningsanordnaren ansvarar för att undervisningsarrangemangen som stöder förutsättningarna för lärande tilldelas resurser, planeras, genomförs och att effekterna utvärderas som en del av skolans verksamhet[165].

Samarbete mellan lärarna och mellan lärarna och yrkes- och sektorsövergripande aktörer samt strukturella lösningar undervisningsarrangemangen som stöder förutsättningarna för lärande. Tillräckligt med tid ska reserveras för gemensam planering och gemensamt genomförande.

Med undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande avses

- att ge undervisning som tar hänsyn till elevernas olika behov och förutsättningar samt att differentiera undervisningen
- att ge språkmedveten undervisning som hjälper eleven att förstå språket i de olika läroämnena och kunskapsområdena
- att bilda undervisningsgrupper så att målen för undervisningen kan uppnås
- att använda pedagogiska lösningar som beaktar inte bara de elever som behöver stöd utan också de som studerar enligt målhelheter
- att läraren har förmåga att tillräckligt väl ta hänsyn till undervisningsgruppens behov och styrkor
- skolgångshandledare och annan personal som arbetar med eleverna anlitas som stöd för elevernas skolgång och deltagande i undervisningen.

Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande förutsätter en målinriktad och systematisk ledning, utvärdering och utveckling av den grundläggande utbildningen som helhet.

7.3. Gruppspecifika stödformer – mål och anordnande

Med gruppspecifika stödformer avses gruppspecifika arrangemang som gäller alla elever. De gruppspecifika stödformerna är allmän stödundervisning som ges av en lärare, stödundervisning i undervisningsspråket som ges av en lärare och undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning. För att genomföra gruppspecifika stödformer ska utbildningsanordnaren varje läsår i en plan som grundar sig på läroplanen reservera sammanlagt minst 0,122 undervisningstimmar per elev i skolan per vecka.

Gruppspecifika stödformer ska ges systematiskt som en del av skolans grundläggande verksamhet under hela läsåret som ett tillägg till undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande. Gruppspecifika stödformer kan erbjudas genom olika ändamålsenliga grupparrangemang, till exempel genom samundervisning och kompanjonundervisning. Gruppspecifika stödformer möjliggör också kamratlärande.

När de gruppspecifika stödformerna genomförs ska lärarna samarbeta på ett systematiskt sätt. Vid planeringen och genomförandet av gruppspecifika stödformer kan lärarna dra nytta av att konsultera till exempel speciallärare. De gruppspecifika stödformerna är primära stödformer som alla elever har rätt till. Ingen plan för genomförande av elevspecifikt stöd utarbetas och inget beslut om stöd fattas. Gruppspecifika stödformer ska i första hand genomföras flexibelt i grupp. Gruppens storlek är inte begränsad.

7.3.1. Allmän stödundervisning som ges av en lärare

Med hjälp av allmän stödundervisning stärks uppnåendet av målen för undervisningen och fostran inom den grundläggande utbildningen. Allmän stödundervisning består av att eleven på förhand

165 Lag om grundläggande utbildning 21 §

bekantar sig med det hen ska lära sig eller repeterar och befäster det hen lärt sig. Syftet med den allmänna stödundervisningen är att förbygga svårigheter och att försäkra sig om att eleven förstår det hen ska lära sig och gör framsteg i studierna. Den kan också användas för att tillgodose kortvarigt behov av stöd som beror på frånvaro.

Mål och innehåll för allmän stödundervisning

Syftet med den allmänna stödundervisningen är att hjälpa eleven att uppnå målen för lärande och att göra framsteg i sina studier. Som en del av den allmänna stödundervisningen får eleven lära sig färdigheter att lära sig, lärstrategier, och studiesätt som stöder hen i lärandet. Allmän stödundervisning kan ges i alla läroämnen, och den kan också användas för att stödja målen för mångsidig kompetens.

Anordnande av allmän stödundervisning

Allmän stödundervisning kan ges i samband med lektioner eller genom separata tilläggstimmar, undervisning i en mindre grupp eller personlig handledning. Den allmänna stödundervisningen ges enligt elevens schema under de lektioner där eleven behöver stödundervisning. Stödundervisningen kan också ges utanför lektionerna med beaktande av skoldagarnas maximala längd.

Allmän stödundervisning ska i första hand ges av den klass- eller ämneslärare som ansvarar för undervisningsgruppen. Allmän stödundervisning kan också ges av någon annan lärare. Samundervisning och kompanjonundervisning kan tillämpas för att genomföra allmän stödundervisning. Samarbetet mellan lärarna är viktigt när den allmänna stödundervisningen planeras och genomförs och dess effekter utvärderas.

7.3.2. Stödundervisning i undervisningsspråket som ges av en lärare

Stödundervisning i undervisningsspråket fokuserar i första hand på att stärka färdigheterna i undervisningsspråket och textfärdigheterna i de olika kunskapsområdena. Den ska ges elever som inte har tillräckliga färdigheter i undervisningsspråket för att kunna fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs. Stödundervisning i undervisningsspråket är språkmedveten undervisning som stöder eleverna i att läsa, förstå, tolka och producera texter i olika läroämnen. Undervisningen inriktas på språket och innehållet i läroämnet samtidigt.

Mål och innehåll för stödundervisning i undervisningsspråket

Syftet med stödundervisning i undervisningsspråket är att stärka elevernas färdigheter i undervisningsspråket, vilket stöder eleverna att delta i undervisningen och gå framåt i studierna. Stödundervisning i undervisningsspråket fokuserar på att tillsammans med eleverna granska texter som är karakteristiska för läroämnet i fråga, att hitta särdrag i texterna och att handleda eleverna i att producera texter som studierna kräver samt att stärka det läroämnesspecifika ordförrådet.

Anordnande av stödundervisning i undervisningsspråket

Stödundervisning i undervisningsspråket anordnas på ett pedagogiskt ändamålsenligt sätt så att så många elever som möjligt kan dra nytta av den. Den kan ges under lektionerna enligt elevernas schema som samundervisning och kompanjonundervisning eller i en mindre grupp då de elever som behöver stödundervisning i undervisningsspråket kan få undervisning av en annan lärare i ett annat rum. Undervisningen kan även ges utanför lektionerna med beaktande av skoldagarnas maximala längd.

Stödundervisning i undervisningsspråket ges i första hand av den klass- eller ämneslärare som ansvarar för undervisningsgruppen. Stödundervisning i undervisningsspråket kan även ges av en annan lärare. Samarbetet mellan lärarna är viktigt när stödundervisning i undervisningsspråket planeras och genomförs och dess effekter utvärderas.

7.3.3. Undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning

Undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning ska anordnas så att den stöder och kompletterar annan undervisning och gör det möjligt att beakta elevernas behov i undervisningsgruppen. Den är i första hand en gruppspecifik stödform, och den är inte inriktad på behoven av stöd för lärandet hos enskilda elever utan på behoven av stöd för lärande hos en viss elevgrupp eller hela undervisningsgruppen. Undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning kan också inkludera konsultation av speciallärare. Konsultationen riktar sig till lärarna och annan undervisningspersonal som arbetar med den ifrågavarande klassen eller gruppen.

Anordnande av undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning

Undervisningen som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning kan anordnas som samundervisning och kompanjonundervisning tillsammans med den lärare som undervisar undervisningsgruppen så att speciallärare arbetar i samma klassrum ellerförflyttar sig tillsammans med en mindre grupp till ett annat rum. Lärarna delar upp undervisningsuppgifterna mellan sig och planerar undervisningen tillsammans och då kan speciallärarenstödja eleverna i samband med annan undervisning. De lärare som undervisar eleven bedömer tillsammans elevens arbete, lärande, kunnande och uppförande. De gruppspecifika stödformerna anordnas och ändras då det behövs i enlighet med elevernas behov av stöd.

7.4. Elevspecifika stödåtgärder

En elev har rätt att utan dröjsmål få elevspecifika stödåtgärder, om de gruppspecifika stödformerna inte är tillräckliga för att stödja elevens lärande eller skolgång och om eleven behöver regelbundna stödåtgärder. Med elevspecifika stödåtgärder avses elevspecifik undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupp och i samband med annan undervisning, undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i smågrupper, undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass och elevspecifika tolknings- och biträdestjänster samt hjälpmedel som ges eleven med stöd av 31 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning[166].

Bedömningen av behovet av elevspecifika stödåtgärder inleds när de lärare som undervisar eleven konstaterar att gruppspecifika stödformer inte räcker för att stödja elevens lärande och skolgång. Eleven och hens vårdnadshavare kan också ge sina synpunkter på om de gruppspecifika stödformerna är tillräckliga.

Om det är uppenbart att elevens behov av elevspecifika stödåtgärder då hen inleder den grundläggande utbildningen inte i tillräcklig utsträckning kan stödjas med hjälp av gruppspecifika stödformer, kan en bedömning av elevens behov av elevspecifika stödåtgärder undantagsvis inledas redan innan den grundläggande utbildningen inleds. En plan om elevspecifika stödåtgärder ska utarbetas utgående från bedömningen av behovet av stöd och ett förvaltningsbeslut ska fattas[167].

De elevspecifika stödåtgärderna grundar sig på elevens individuella behov och ska ges regelbundet under lång tid. De elevspecifika stödåtgärderna ska anordnas med beaktande av elevens bästa i första hand i elevens egen skola[168]. De elevspecifika stödåtgärderna förutsätter att lärarna samarbetar och vid behov konsulterar till exempel en speciallärare och annan undervisningspersonal.

Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande, gruppspecifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder enligt lagen om grundläggande utbildning inriktas på att stödja elevernas lärande och skolgång och ersätter inte social- och hälsovårdstjänster.

166 Lag om grundläggande utbildning 20 c § och Lag om grundläggande utbildning 31 §
167 Lag om grundläggande utbildning 20 e § och Lag om grundläggande utbildning 20 f §
168 Lag om grundläggande utbildning 6 § och 28 §

7.4.1. Bedömning av behovet av elevspecifikt stöd

Vid bedömningen av behovet av elevspecifikt stöd ska man utreda och beskriva elevens behov av stöd för lärande och skolgång, läget i fråga om studiernas framskridande, stödformer som använts tidigare och de stödåtgärder som bäst stöder elevens lärande och som är förenliga med elevens bästa. Tidigt skede av lärande i undervisningsspråket, frånvaro, bristande motivation, eller bristfällig studieteknik kan inte i sig utgöra grund för behov av elevspecifika stödåtgärder. I första hand ska gruppspecifika stödformer tillämpas också för att stödja elever som reagerar med beteende. Eleven kan också stödjas med elevspecifika stödåtgärder om det är för elevens bästa. Som en del av bedömningen ska också behovet av avvikelse från lärokursen eller målen i den lokala läroplanen utredas.

Bedömningen av behovet av stöd görs av elevens lärare. Om bedömningen av elevens behov av stöd förutsätter sektorsövergripande kompetens, kan vid behov utöver lärarna också elevvårdstjänsternas personal eller andra sakkunniga delta i bedömningen av behovet av stöd. Elevens egna åsikter och tankar ska utredas och beaktas på det sätt som elevens ålder och utvecklingsstadium förutsätter. Elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i bedömningen av behovet av stöd.

Yrkes- och sektorsövergripande samarbete kan stödja bedömningen av de elevspecifika stödåtgärderna, men det är inte ett villkor för att fatta ett förvaltningsbeslut eller att genomföra stödet, om inte elevens bästa och behovet av stöd förutsätter det. Förvaltningsbeslutet om stöd som baserar sig på bedömningen av behovet av elevspecifika stödåtgärder kan inte grunda sig enbart på en medicinsk bedömning. Anordnandet av undervisningen, undervisningen eller de elevspecifika stödåtgärderna ersätter inte tjänster som någon annan än utbildningsanordnaren har ansvar för att anordna.

Om situationen vid bedömningen av behovet av stöd kräver det kan man också utnyttja annan konsultation än den egna skolans speciallärare. Att till exempel avvika från lärokursens innehåll eller mål i läroplanen är en åtgärd som ingriper i elevens grundläggande rättigheter och i sådana fall rekommenderas att sektorsövergripande samarbete eller eventuella utlåtanden utnyttjas i större omfattning för att utreda vilket förfarande som skulle vara för elevens bästa. Vid bedömningen kan man till exempel också konsultera de utbildningsanordnare som på beslut av undervisnings- och kulturministeriet ska sörja för utvecklings-, handlednings- och stödtjänster som hör samman med undervisningen[169] samt den konsultativa sjukhusundervisningstjänst som avses i lagen om grundläggande utbildning[170].

7.4.2. Plan för genomförande av elevspecifikt stöd

Utgående från bedömningen av behovet av elevspecifikt stöd ska en plan för genomförande av elevspecifikt stöd utarbetas. Planen ska utarbetas av elevens lärare i samarbete med eleven och hens vårdnadshavare. Det är ändå möjligt att utarbeta planen när det finns ett hinder för samarbete, till exempel ett hinder som beror på vårdnadshavaren.

Av planen ska det framgå

- motiveringar samt eventuella andra uppgifter och utredningar om behovet av stödåtgärder
- genomförande och uppföljning av de stödåtgärder som baserar sig på bedömningen av behovet av stöd
- pedagogiska lösningar som stöder lärandet
- hur studierna framskrider
- eventuellt behov av att i enlighet med 20 h § i lagen om grundläggande utbildning avvika från den grundläggande utbildningens lärokurs eller mål i den lokala läroplanen samt elevspecifika mål och innehåll, hur studierna framskrider och bedömningen av eleven

169 Lag om grundläggande utbildning 39 §
170 Lag om grundläggande utbildning 4 a §

- eventuellt behov av att i enlighet med 20 i § i lagen om grundläggande utbildning om anordnandet av undervisningen för en elev med funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga
- elevspecifika mål och centrala innehåll för en elev som studerar enligt verksamhetsområden samt hur studierna framskrider och bedömning av elevens kunnande i respektive verksamhetsområden

Genomförandet av planen och stödåtgärdernas tillräcklighet ska alltid utvärderas när elevens behov av stöd kräver det, dock minst en gång per läsår eller oftare om elevens behov förutsätter det. Planen är ett sekretessbelagt dokument[171].

7.4.3. Beslut om stöd

Utbildningsanordnaren ska fatta ett förvaltningsbeslut om stöd för eleven om de elevspecifika stödåtgärder som ska ges. Av beslutet ska de elevspecifika stödåtgärderna enligt elevens behov framgå:

- undervisning av en speciallärare delvis i smågrupp och i samband med annan undervisning
- undervisning av en speciallärare eller specialklasslärare i smågrupp
- undervisning av en specialklasslärare i en specialklass
- tolkningstjänster
- biträdestjänster
- hjälpmedel

Utbildningsanordnaren ska även fatta beslut om stöd vid avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i den lokala läroplanen. För en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga fattas beslutet om anordnande av grundläggande utbildning utgående från 20 i § i lagen om grundläggande utbildning[172]. Ett förvaltningsbeslut ska utan obefogat dröjsmål fattas i alla ovannämnda situationer utgående från bedömningen av behovet av elevspecifikt stöd och den plan för genomförande av stöd som utarbetats utgående från bedömningen. Innan beslutet fattas ska utbildningsanordnaren höra eleven och hens vårdnadshavare[173].

Utgående från den plan som baserar sig på bedömningen kan utbildningsanordnaren fatta ett positivt eller negativt beslut. Om beslutet innebär att elevens skolplats blir en annan ska ett separat förvaltningsbeslut fattas om detta. Beslutet får verkställas utan att det har vunnit laga kraft. Om kommunen inte anordnar elevspecifika stödåtgärder eller grundläggande utbildning för en elev med funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga, fattas beslutet om stöd av elevens boningskommun.

De stödåtgärder och genomförandet av dem som beskrivits i planen för genomförande av elevspecifikt stöd ska inte beskrivas i beslutet om stöd. Om det sker väsentliga förändringar i elevens situation och behov av stöd, ska ett nytt beslut om stöd fattas. När beslut om stöd fattas ska elevens vårdnadshavare höras[174].

Bedömningen av lärande, kunnande, arbete och uppförande för en elev som får elevspecifika stödåtgärder ska genomföras enligt de allmänna principerna för bedömningen, om det inte för eleven har fattats ett förvaltningsbeslut om att avvika från mål och innehåll i den grundläggande utbildningens lärokurs, eller om ett förvaltningsbeslut har fattats för eleven om att undervisningen ska anordnas enligt verksamhetsområden[175].

171 Lag om grundläggande utbildning 40 §
172 Lag om grundläggande utbildning 20 f § (1090/2024), lag om grundläggande utbildning 20 i § träder i kraft 1.8.2026
173 Förvaltningslag 34 § och 35 §
174 Förvaltningslag 35 §
175 Lag om grundläggande utbildning 20 i § (1090/2024) träder i kraft 1.8.2026

7.4.3.1. Undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupp och i samband med annan undervisning

Med regelbunden undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupp och i samband med annan undervisning avses sådan undervisning som ges av en lärare som innehar speciallärarbehörighet. Den kan ges i elevens egen undervisningsgrupp i samband med annan undervisning eller separat. Med regelbunden undervisning avses undervisning under en långvarig period, till exempel en termin eller ett läsår.

Undervisningen ska utgå från elevens individuella behov. Undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupp och i samband med annan undervisning kan också genomföras i smågrupp separat från elevens egen undervisningsgrupp. Med smågrupp avses i detta fall en grupp om vars storlek utbildningsanordnaren bestämmer lokalt. Om det behövs kan undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning också ges endast en elev.

Undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupp och i samband med annan undervisning innebär att under hälften av lektionerna i till exempel ett läroämne utgörs av undervisning som ges av en speciallärare antingen i samband med annan undervisning eller i smågrupp. En bedömning och en plan ska göras och ett förvaltningsbeslut ska fattas om stöd som ska ges eleven i form av om undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupp och i samband med annan undervisning[176].

7.4.3.2. Undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i ett eller flera läroämnen i smågrupp

Med undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i ett eller flera läroämnen som en elevspecifik stödåtgärd avses undervisning under mer än hälften av lektionerna eller helt och hållet i smågrupp i ett eller flera läroämnen. I sådana fall anses eleven på grund av sin inlärningsförmåga eller sina förutsättningar för lärande ha nytta av undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i en smågrupp i ett eller flera läroämnen.En bedömning och en plan ska göras och ett förvaltningsbeslut ska fattas om stöd som ska ges eleven i form av undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare under mer än hälften av lektionerna eller helt och hållet i smågrupp i ett eller flera läroämnen[177].

Undervisning i smågrupp som ges av en speciallärare eller en specialklasslärare i ett eller flera läroämnen som elevspecifik stödåtgärd, är inte i sig en tillräcklig orsak för att avvika lärokurs eller målen i den lokala läroplanen.

En undervisningsgrupp som undervisas av en enda lärare bildas så att det i gruppen finns högst fem elever som får undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i ett eller flera läroämnen i en smågrupp eller i en specialklass som en elevspecifik stödåtgärd. Maximiantalet med fem elever kan överskridas tillfälligt.

7.4.3.3. Undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass

Anordnande av undervisning i specialklass som elevspecifik stödåtgärd för en elev innebär att eleven får undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass. En del av undervisningen kan anordnas i samarbete enligt inkluderande principer så, att eleven har möjlighet att delta i undervisningen i andra undervisningsgrupper. som undervisas av en enda lärare bildas så att det i gruppen finns högst fem elever som får undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i ett eller flera läroämnen i en smågrupp eller i en specialklass som en elevspecifik stödåtgärd. Maximiantalet med fem elever kan överskridas tillfälligt.

176 Lag om grundläggande utbildning 20 d, e och f §
177 Lag om grundläggande utbildning 20 d, e och f §

En bedömning och en plan ska göras och ett förvaltningsbeslut om stöd ska fattas om stöd som ska ges eleven i form av undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass[178].

Undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass som elevspecifik stödåtgärd är inte i sig en tillräcklig orsak för att avvika från lärokursen eller målen i den lokala läroplanen. I en grupp i specialklass som undervisas av en specialklasslärare kan finnas högst tio elever, men maximiantalet elever kan överskridas tillfälligt.

7.4.3.4. Tolkningstjänster

Med tolkningstjänster avses tolkningstjänster som tillhandahålls elever genom teckenspråk eller andra kommunikationsmetoder. Rätt till tolkningstjänst har elever med syn-, hörsel- eller talskadade och som behöver tjänsten för att kunna delta i den grundläggande utbildningen. Tolkningstjänsterna anordnas utgående från elevens behov.

En bedömning och en plan ska göras och ett förvaltningsbeslut om stöd ska fattas om de tolkningstjänster som ska ges eleven[179]. Användning av tolkningstjänster som elevspecifik stödåtgärd är inte i sig en tillräcklig orsak för att avvika från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i den lokala läroplanen. En elev som får tolkningstjänster som den enda elevspecifika stödåtgärden påverkar inte gruppstorleken.

7.4.3.5. Elevspecifika biträdestjänster

Med elevspecifika biträdestjänster avses biträdestjänster som en elev behöver för att kunna delta i undervisningen i situationer där övriga undervisningsarrangemang inom ramen för skolans grundläggande verksamhet och en eventuell skolgångshandledare för gruppen inte tillräckligt stöder eleven i att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs och uppnå målen i den lokala läroplanen. Utbildningsanordnaren har möjlighet att anordna biträdestjänster förutom på personlig nivå även med hjälp av klassvisa biträdestjänster. Bestämmelserna i 3 § och 31 § i lagen om grundläggande utbildning förutsätter dock att elevens individuella behov utreds på ett tillräckligt sätt så att undervisningen och de tjänster som den kräver anordnas enligt elevens förutsättningar[180].

Användning av biträdestjänster som elevspecifik stödåtgärd är inte i sig en tillräcklig orsak för att avvika från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i den lokala läroplanen. . I ett ärende som gäller elevspecifika biträdestjänster har eleven och vårdnadshavaren rätt att få ett beslut som uppfyller kraven på förvaltningsbeslut enligt förvaltningslagen och som kan överklagas[181].

En elev som får biträdestjänster som den enda elevspecifika stödåtgärden påverkar inte gruppstorleken.

7.4.3.6. Hjälpmedel

Utöver tolknings- och biträdestjänster ska elever som behöver elevspecifika stödåtgärder också ha tillgång till hjälpmedel som är nödvändiga för att de ska kunna delta i undervisningen[182] och som stöder deras möjligheter att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs och uppnå målen i den lokala läroplanen. Hjälpmedlen kan anordnas gruppvis, skolvis eller klassvis enligt elevens behov. Hjälpmedel som till sin natur är avsedda för fullgörande av lärokursen och deltagande i undervisningen och som därmed kan jämställas med läromedel kan vid behov också anordnas individuellt. De elevspecifika stödåtgärderna omfattar inte hjälpmedel som hör till

178 Lag om grundläggande utbildning 20 d, e och f §
179 Lag om grundläggande utbildning 20 d, e och f §
180 Lag om grundläggande utbildning 31 § och Lag om grundläggande utbildning 3 §
181 Lag om grundläggande utbildning 20 d, e och f §
182 Lag om grundläggande utbildning 31 §

medicinsk rehabilitering och som eleven behöver i skolan och i andra livssituationer. Till dessa har eleven rätt i enlighet med förordningen om medicinsk rehabilitering[183].

Vid genomförande av elevspecifika stödåtgärder ska lärarna och den övriga personalen samarbeta, och det kan också förutsätta att man konsulterar till exempel en speciallärare. Vid planering av stödåtgärderna kan man vid behov dra nytta av att också konsultera andra sakkunniga. Beslut om detta fattas enligt utbildningsanordnarens anvisningar. En bedömning och en plan ska göras och ett förvaltningsbeslut om stöd ska fattas om de hjälpmedel som förutsätts för att eleven ska kunna delta i undervisningen[184].

En elev som använder hjälpmedel som den enda elevspecifika stödåtgärden påverkar inte gruppstorleken.

7.5. Avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs eller från målen i läroplanen

Avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen innebär att elevens grundläggande rättigheter inskränks. Avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen kan göras på tre sätt. Dessa är att framskrida i studierna enligt målhelheter, avgränsning av lärokursen samt tillfällig befrielsen från att fullgöra lärokursen i läroämnet av hälsoskäl. Om att framskrida i studier enligt målhelheter beskrivs i kapitel 5.4.3.

7.5.1. Avgränsning av lärokursen i ett läroämne

Lärokursen i ett läroämne får avgränsas först när eleven trots gruppspecifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder inte med godkänt resultat (vitsordet hjälpliga kunskaper, 5) klarar av den grundläggande utbildningens lärokurs och målen i läroplanen. Lärokursen och målen i den lokala läroplanen kan avgränsas först då eleven som elevspecifik stödåtgärd fått undervisning i ifrågavarande läroämne av en speciallärare eller en specialklasslärare i smågrupp eller av en specialklasslärare i specialklass[185]. lärokursen är en åtgärd som ska användas i sista hand. Tidigt skede av språkinlärningen i undervisningsspråket, frånvaro, bristande motivation, bristfällig studieteknik eller utmaningar gällande beteende kan inte i sig utgöra grund för att avgränsa lärokursen.

Avgränsning av lärokursen innebär att målen för elevens lärande definieras utgående från elevens förutsättningar. Lärokursen avgränsas genom att mål och innehåll i den lokala läroplanen begränsas elevspecifikt. Målen ska ändå vara tillräckligt utmanande för eleven.

Avgränsning av lärokursen i ett läroämne eller mål i läroplanen förutsätter en aktuell och uppdaterad bedömning av behovet av stöd i enlighet med 20 d §, en plan i enlighet med 20 e § och ett beslut i enlighet med 20 f §[186]. Eftersom en avgränsning av den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen är en åtgärd som ingriper i elevens grundläggande rättigheter rekommenderas att sektorsövergripande samarbete eller eventuella utlåtanden utnyttjas i större omfattning för att utreda vilket förfarande som skulle vara för elevens bästa.

Utbildningsanordnaren ska fatta ett skriftligt beslut om avgränsning av den grundläggande utbildningens lärokurs och målen i läroplanen i enlighet med 20 h §. Beslutet ska fattas utan obefogat dröjsmål[187].

183 Förordning om medicinsk rehabilitering (1015/1991)
184 Lag om grundläggande utbildning 20 d, e och f §
185 Lag om grundläggande utbildning 20 h §
186 Lag om grundläggande utbildning 20 e § och Lag om grundläggande utbildning 20 f §
187 Förvaltningslag 23 §

Innan beslutet fattas ska utbildningsanordnaren höra eleven och hens vårdnadshavare. Vårdnadshavaren ska informeras om vilka följder en avgränsning av lärokursen har på elevens behörighet för fortsatta studier efter den grundläggande utbildningen.

Om det sker väsentliga förändringar i elevens situation och behov av stöd, ska ett nytt förvaltningsbeslut om stöd fattas. Om att fatta förvaltningsbeslut föreskrivs i förvaltningslagen[188].

Om den grundläggande utbildningens lärokurs eller mål för eleven ska den plan för genomförande av elevspecifikt stöd en enlighet med 20 e § i lagen om grundläggande utbildning som utgör grunden för beslutet om avgränsning innehålla information om de elevspecifika målen och innehållen, om hur eleven ska framskrida i studierna och om principer som ska tillämpas vid bedömning av eleven. Planen ska utarbetas av de lärare som undervisar eleven i samarbete med eleven och vårdnadshavaren. Bedömningen av elevens kunnandet genomförs enligt målen som fastställts i planen och de principer som beskrivs i kapitel 6. Om den grundläggande utbildningens lärokurs eller mål har avgränsats för eleven genomförs bedömningen av kunnandet i relation till de mål som fastställts för hen. Vid bedömningen ska verbala omdömen användas, med undantag av slutbedömningen. Det verbala omdömet ska förses med en asterisk (*) som beteckning för avgränsningen. Vid bedömning med verbala omdömen ska till övriga delar riktlinjerna för den summativa bedömningen följas. Samma principer ska följas även i eventuella mellanbetyg. I avgångsbetyg ska siffervitsordet 5 * antecknas.

Genomförandet av planen och stödåtgärdernas tillräcklighet ska utvärderas enligt behov, dock minst en gång per läsår. Planen ska granskas oftare om elevens behov förutsätter det.

7.5.2. Tillfällig befrielse från att fullgöra lärokursen i läroämnet på grund av hälsoskäl

Avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs och mål i den lokala läroplanen görs även då eleven tillfälligt befrias från att fullgöra lärokursen i läroämnet på grund av hälsoskäl[189]. Med tillfällig befrielse från att fullgöra lärokursen i ett läroämne avses att eleven av hälsoskäl under en kort och viss tid inte deltar i undervisningen. Befrielsen kan gälla deltagandet i de veckovisa lektionerna i ett enskilt läroämne under högst fyra månader. En avvikelse från mål eller innehåll i läroplanen är en åtgärd som ingriper i elevens grundläggande rättigheter och därför rekommenderas att sektorsövergripande samarbete eller eventuella utlåtanden utnyttjas för att utreda vilket förfarande som skulle vara för elevens bästa.

Tillfällig befrielse från att fullgöra lärokursen i läroämnet på grund av hälsoskäl för en elev förutsätter en aktuell och uppdaterad bedömning av behov av stöd i enlighet med 20 d §, en plan i enlighet med 20 e § och ett beslut i enlighet med 20 f § i lagen om grundläggande utbildning[190]. I planen som grundar sig på en bedömning ska framgå den lärokurs som eleven studerar och den avvikelse som görs från den, avvikelsen från timfördelningen i den årskurs i vilken eleven studerar, elevspecifika mål och innehåll, hur eleven ska framskrida i studierna och om vilka principer som ska tillämpas vid bedömning av eleven. Utbildningsanordnaren ska fatta ett skriftligt förvaltningsbeslut om avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs eller från målen i läroplanen om vilket föreskrivs i 20 h § i lagen om grundläggande utbildning. Beslutet ska fattas utan obefogat dröjsmål[191].

Före beslutet fattas ska utbildningsanordnaren höra eleven och hens vårdnadshavare. Om det sker väsentliga förändringar i elevens situation och behov av stöd, ska ett nytt förvaltningsbeslut fattas.

Om en tillfällig befrielse på grund av hälsoskäl inte är tillräckligt för att främja elevens lärande och skolgång och trygga fullgörandet av den grundläggande utbildningens lärokurs, ska anordnande

188 Förvaltningslag 7 kap.
189 Lag om grundläggande utbildning 20 h §
190 Lag om grundläggande utbildning 20 e § och Lag om grundläggande utbildning 20 f §
191 Förvaltningslag 23 §

av grundläggande utbildning i enlighet med 20 i § i lagen om grundläggande utbildning om studier för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga tillämpas[192].

7.6. Avvikande ikraftträdande samt övergångstid

7.6.1. Anordnande av grundläggande utbildning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga (träder i kraft 1.8.2026)

Om ett beslut om tidigarelagd läroplikt i enlighet med 2 § 3 mom. i läropliktslagen har fattats för en elev och eleven fortsättningsvis har behov av stöd i den grundläggande utbildningen ska ett beslut om stöd fattas för eleven. Stödåtgärderna kan bestå av elevspecifika stödåtgärder och avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i läroplanen. Beslutet om tidigarelagd läroplikt ska vara fattat i samarbete med sakkunniga både inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen före övergången till den grundläggande utbildningen. På så sätt utformas barnets lärstig enligt barnets bästa. Om det under den grundläggande utbildningen framkommer att en elev har en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga som påverkar inlärningsförmågan och som är sådan att den skulle ha lett till tidigarelagd läroplikt, kan elevens undervisning anordnas med hjälp av stödåtgärder inom den grundläggande utbildningen[193].

En bedömning av behovet av stödåtgärder ska genomföras för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga. Då ska också elevens eventuella behov av att studera enligt verksamhetsområden och inte enligt en läroplan som är uppdelad i läroämnen. Eleven har i första hand rätt att studera enligt läroämnen. Eleven övergår till undervisning enligt verksamhetsområden först då eleven på grund av funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga som påverkar inlärningsförmågan och trots stödåtgärder eller avgränsning av lärokurserna inte kan studera enligt läroämnen.

De uppgifter om stöd som utgör grund för utbildningsanordnarnas finansiering ska enligt lagen om nationella studie- och examensregister registreras i Utbildningsstyrelsens nationella, centraliserade integrationsservice (KOSKI) för studierättigheter och prestationer[194]. I detta register ska man också införa uppgifter om förvaltningsbeslut som i enlighet med 20 i § i lagen om grundläggande utbildning fattats för anordnande av undervisning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga liksom information om huruvida elevens undervisning anordnas enligt verksamhetsområden eller läroämnen.

För eleven ska en plan för genomförande av elevspecifikt stöd i enlighet med 20 e § i lagen om grundläggande utbildning utarbetas om hur eleven ska framskrida i studierna. I planen ska beskrivas de för eleven fastställda elevspecifika målen och innehållen i den grundläggande utbildningens lärokurs, eller de elevspecifikt fastställda målen och innehållen, de principer som ska tillämpas vid bedömning av eleven och om genomförande och uppföljning av stödåtgärderna. Planen ska utarbetas av elevens lärare i samarbete med eleven och vårdnadshavaren. Utbildningsanordnaren ska fatta ett skriftligt förvaltningsbeslut om tillfällig befrielse som föreskrivs i 20 h § i lagen om grundläggande utbildning. Beslutet ska fattas utan obefogat dröjsmål[195].

Om en elev av hälsoskäl är förhindrad att delta i undervisningen är det inte nödvändigt att avgränsa den grundläggande utbildningens lärokurs eller innehåll. Om det finns behov av att tillfälligt avvika från mål och innehåll i den lokala läroplanen har eleven rätt att i den utsträckning hen förmår visa

192 Lag om grundläggande utbildning 20 i § träder i kraft 1.8.2026
193 Lag om grundläggande utbildning 4 a §
194 Lag om nationella studie- och examensregister (884/2017)
195 Förvaltningslag 23 §

sitt kunnande på ett mångsidigt sätt och tillräckligt många tillfällen för detta ska erbjudas. Eleven kan även visa sitt kunnande i en särskild examen[196].

Avgränsning av den grundläggande utbildningens lärokurs för eleven är en lösning i sista hand. Andra lösningar som kan tillämpas är till exempel att framskrida i studierna enligt målhelheter. En elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga har rätt till alla gruppspecifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder. Stödåtgärderna ska anordnas enligt elevens bästa och i första hand i elevens egen skola.

Ett yrkes- och sektorsövergripande samarbete ska alltid genomföras vid bedömning att behovet av att anordna undervisningen för en elev elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga. Yrkes- och sektorsövergripande samarbete eller ett medicinskt utlåtande eller en exakt diagnos som bifogas beslutet är dock inte ett villkor för att fatta beslut eller genomföra stöd, om inte elevens bästa och behov av stöd kräver det.

Planen för genomförande av stödet, genomförandet av planen i praktiken och stödåtgärdernas tillräcklighet ska utvärderas enligt behov, dock minst en gång per läsår. Planen ska granskas oftare om elevens behov förutsätter det.

Innan ett förvaltningsbeslut fattas ska utbildningsanordnaren höra eleven och hens vårdnadshavare. Om det sker väsentliga förändringar i elevens situation och behov av stöd, ska ett nytt förvaltningsbeslut om stöd fattas. Om att fatta förvaltningsbeslut föreskrivs i förvaltningslagen.

7.6.2. Förlängd läroplikt (i kraft till och med den 31 juli 2026)

Om barnet på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom uppenbart inte på nio år kan nå de mål som ställts för den grundläggande utbildningen i lagen om grundläggande utbildning, blir barnet läropliktigt ett år tidigare (förlängd läroplikt). Läroplikten upphör när den läropliktige fyller 18 år eller när den läropliktige före det med godkänt resultat har avlagt en examen på andra stadiet[197].

Ett beslut om förlängd läroplikt ska i huvudsak fattas före läroplikten uppkommer. Bestämmelsen 20 i § i lagen om grundläggande utbildning träder i kraft den 1 augusti 2026. Ett beslut om särskilt stöd och en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas (IP) är i kraft till dess att de senast den 31 augusti 2026 granskats i enlighet med kapitel 4 a i lagen om grundläggande utbildning. De beslut om särskilt stöd som även innefattar beslut om förlängd läroplikt kan uppdateras i enlighet med den nya lagstiftningen från och med den 1 augusti 2026[198].

7.7. Undervisning för en elev som är patient inom den specialiserade sjukvården och konsultativ sjukhusundervisningstjänst

För en elev som får specialiserad sjukvård anordnas undervisningen i första hand i den egna skolan[199]. Men om eleven är patient på ett sjukhus, är den kommun där sjukhuset ligger skyldig att anordna undervisningen för eleven, om det är motiverat med beaktande av elevens hälsotillstånd, pedagogiska specialbehov och vårdmässiga åtgärder och det inte är elevens bästa att undervisningen anordnas på något annat sätt. Även andra verksamhetsenheter inom den specialiserade sjukvården kan anordna undervisning för elever som får specialiserad sjukvård. Om anordnandet av undervisning för en elev som är patient inom specialiserad sjukvård och konsultativ sjukhusundervisningstjänst föreskrivs närmare i kapitel 5.

196 Lag om grundläggande utbildning 38 §
197 Läropliktslag 2 §
198 Lag om grundläggande utbildning 20 i § träder i kraft 1.8.2026
199 Lag om grundläggande utbildning 4 a §

7.8. Kontinuerligt stöd i övergångsskeden, samarbete och smidig överföring av information

Småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen och andra stadiet bildar ett kontinuum som stöder barnets och den ungas växande och lärande. Detta stärks genom en smidig informationsöverföring mellan utbildningsanordnarna. Genom samarbete stärks också barnens och vårdnadshavarnas delaktighet. Samarbetet ska utvecklas och utvärderas under utbildningsanordnarens ledning.

För att kunna säkerställa ett kontinuerligt stöd är det viktigt att ha tillräcklig information om elevens stöd och om vilka stödformer och stödåtgärder som är ändamålsenliga. Om barnet har fått barnspecifika stödåtgärder i förskoleundervisningen ska informationen om genomförandet av stödet och dess effekter beaktas då barnet övergår till den grundläggande utbildningen. Om barnet har använt individuella hjälpmedel, fått barnspecifika tolknings- eller biträdestjänster, eller regelbunden undervisning av en speciallärare eller undervisning av en speciallärare på heltid i smågrupp i förskoleundervisningen ska detta beaktas då barnet övergår till den grundläggande utbildningen. En bedömning av behov av elevspecifika stödåtgärder ska genomföras i övergångsskedet och planen för genomförande av stöd utarbetas i samarbete.

När en läropliktig elev övergår till en annan utbildningsanordnares utbildning ska den tidigare utbildningsanordnaren trots sekretessbestämmelserna utan dröjsmål lämna den nya utbildningsanordnaren de uppgifter som är nödvändiga för anordnandet av den läropliktigas utbildning[200]. Målet är att information som är central med tanke på undervisningen, stödet för lärandet, handledningen och anordnandet av individuell elevvård överförs till den nya utbildningsanordnaren. Överföring av information i anknytning till individuell elevvård förutsätter samtycke. Vid överföringen av information ska gällande bestämmelser iakttas. Utbildningsanordnarna ansvarar för att skapa och utveckla rutiner för informationsöverföring.

7.9. Frågor som avgörs på lokal nivå

Kapitel 7 i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen ska som sådant införas i den lokala läroplanen. I kapitlet inkluderas frågor som ska avgöras på lokal nivå enligt nedanstående.

I den lokala läroplanen beskrivs:

- principer för genomförande, rutiner för samarbete och ansvarsfördelning i anknytning till undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande
    - rektorns ansvar
    - principer och ansvar för utarbetande och precisering av läsårsplanen
    - rutiner vid övergångar samt förfaranden och ansvarsfördelning för överföring av information
    - förfaranden för samordning av stödet inom den grundläggande utbildningen och stödet inom förskoleundervisningen
- lokala principer, rutiner och ansvarsfördelning i anknytning till utvärdering av genomförande och av gruppspecifika stödformer och deras tillräcklighet
- bildandet av smågrupper och smågruppernas storlek inom de elevspecifika stödåtgärderna
- rutiner och ansvarsfördelning i anknytning till beredning av beslut om elevspecifika stödåtgärder samt ansvar för beslutsfattandet
    - rutiner för samarbetet med vårdnadshavaren och eleven när man bedömer, planerar och fattar beslut

      om elevspecifika stödåtgärder

200 Läropliktslag 23 §

- samarbetet som ska genomföras tillsammans med elevvårdstjänsternas personal och andra

  sektorsövergripande samarbetspartner samt principer för utveckling av samarbetet
- praktisk beredning av och ansvarsfördelning för beslut om avvikelse från lärokursen i ett läroämne och från målen i den lokala läroplanen samt rutiner och ansvar för beslutsfattandet

8. Elevvård

I det här kapitlet anges de centrala principerna för elevvården i enlighet med lagen om grundläggande utbildning[201] och målen för den elevvård som hör till undervisningsväsendet samt utbildningsanordnarens skyldighet att göra upp en elevvårdsplan enligt lagen om elev- och studerandevård.

I detta kapitel används begreppen elev, elevvård, utbildningsanordnare och skola. Det som nedan föreskrivs om välfärdsområden gäller även Helsingfors stad[202].

Elevvård innebär[203] att främja och upprätthålla elevens studieframgång, goda psykiska och fysiska hälsa, sociala välbefinnande och verksamhet som ökar förutsättningarna för dessa i skolan. Eleven har rätt att avgiftsfritt få den elevvård som behövs för att eleven ska kunna delta i undervisningen. Elevvårdsarbetet ska utgå från barnets bästa.

Elevvården ska ordnas[204] som systematiskt samarbete mellan undervisningsväsendet och välfärdsområdet och eleverna och deras vårdnadshavare samt vid behov andra samarbetspartner. Elevvården ska i första hand vara gemensamt, förebyggande arbete. Den gemensamma elevvården är en gemensam uppgift för alla yrkesverksamma i skolgemenskapen. Eleverna har dessutom rätt till[205] elevvårdstjänster, som utgörs av skolhälsovård och kurators- och psykologtjänster. Elevvårdstjänsterna ska ordnas som närservice[206], som utbildningsanordnaren ska erbjuda ändamålsenliga lokaler för.

8.1. Frågor som avgörs på lokal nivå och uppgörandet av utbildningsanordnarens elevvårdsplan

Utbildningsanordnaren ska göra upp en elevvårdsplan för genomförandet av den samlade elevvården[207]. För den allmänna planeringen, utvecklingen, styrningen och utvärderingen av den anordnarspecifika elevvården svarar en sektorsövergripande styrgrupp[208]. Elevvårdsplanen ska göras upp i samarbete med skolornas personal och elevvårdstjänsternas personal, eleverna och deras vårdnadshavare.[209] Välfärdsområdet har i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen[210] en samarbetsskyldighet vid beredningen av utbildningsanordnarens elevvårdsplan.

Utbildningsanordnarens elevvårdsplan[211] ersätter den lokala läroplanen för elevvårdens del. I elevvårdsplanen ingår de anordnarspecifika målen och de centrala principerna för elevvårdsarbetet samt åtgärder för att genomföra och följa upp elevvården (egenkontroll) och skolvis preciserade uppgifter för helheterna 1–5 (se nedan). I elevvårdsplanen ska utbildningsanordnaren beskriva hur man i skolorna följer upp och vid behov ser över hur planen genomförs.

Utbildningsanordnaren ska i enlighet med bestämmelserna bereda en elevvårdsplan för varje utbildningsform. Utbildningsanordnaren avgör på lokal nivå hur de nödvändiga uppgifterna om helheterna sammanställs och hur skolornas verksamhet styrs med hjälp av uppgifterna.

201 Lag om grundläggande utbildning 14 § (477/2003) och lag om elev- och studerandevård 13 § (377/2022)
202 Lag om elev- och studerandevård 1 § (377/2022)
203 Lag om elev- och studerandevård (1287/2013) 3 §
204 Lag om elev- och studerandevård 3 § (377/2022)
205 Lag om elev- och studerandevård 3 § och 4 §
206 Hälso- och sjukvårdslag 15 a § (378/2022) och lag om elev- och studerandevård 9 § (377/2022)
207 Lag om elev- och studerandevård 13 § (377/2022)
208 Lag om elev- och studerandevård 14 §
209 Lag om elev- och studerandevård 13 § (377/2022)
210 Hälso- och sjukvårdslag 15 a § (378/2022)
211 Lag om elev- och studerandevård 13 § (377/2022)

För elevvårdstjänsternas del sker detta i samarbete med välfärdsområdet. Planen bifogas till kommunens välfärdsplan[212] för barn och unga.

Utbildningsanordnaren svarar för[213] att följande skolvisa uppgifter ingår i planen för hur elevvården ska genomföras, utvärderas och utvecklas (helheterna 1–5):

1) En uppskattning av det totala behovet av elevvård och tillgängliga elevvårdstjänster

För uppskattningen av det totala behovet av elevvård och tillgängliga elevvårdstjänster (skolhälsovård och kurators- och psykologtjänster) sammanställs uppgifter för varje skola. Uppgifterna anges i utbildningsanordnarens elevvårdsplan som årsverken för elevvårdstjänsternas personal. Med uppskattningen säkerställs elevvårdstjänsternas tillräcklighet[214] med beaktande av elevernas behov och behoven inom skolgemenskapen, genomförandet av hälsoundersökningar och förverkligandet av personaldimensioneringen samt anordnandet av tjänsterna inom lagstadgad tid.

En uppskattning av det totala behovet av elevvård

I uppskattningen av det totala behovet av elevvård ingår de nödvändiga resurserna för den individuella och den gemensamma elevvården samt för samarbetet inom elevvården. Vid uppskattningen av det totala behovet beaktas bland annat antalet skolenheter och skolornas elevantal samt särdragen i verksamhetsmiljön. Vid uppskattningen beaktas även till exempel antalet och andelen barn i olika åldrar, barn i behov av stöd för lärande och skolgång och barn med invandrarbakgrund. Vid uppskattningen utnyttjas på ett mångsidigt sätt lokal uppföljningsinformation om barnens och de ungas hälsa, välbefinnande och levnadsförhållanden, som även samlats in av eleverna och vårdnadshavarna, undervisningspersonalen och elevvårdstjänsternas personal.

En uppskattning av tillgängliga elevvårdstjänster

I utbildningsanordnarens uppskattning av de elevvårdstjänster som är tillgängliga anges antalet årsverken för elevvårdstjänsternas personal (skolhälsovården och kurators- och psykologtjänsterna).

2) Skolgemenskapens åtgärder för att främja den gemensamma elevvården

Den gemensamma elevvården är en viktig del av verksamhetskulturen inom den grundläggande utbildningen och för att utveckla denna krävs ledarskap. Främjande av elevernas hälsa och välbefinnande ingår i enlighet med 6 § i lagen om elev- och studerandevård (*elevhälsa enligt läroplanen och elevhälsa som anordnas av utbildningsanordnaren*) i den samlade gemensamma elevvården. Med detta avses verksamhet med hjälp av vilken man följer upp och utvecklar det gemensamma och det individuella välbefinnandet samt uppkomsten av en sund, trygg och tillgänglig lärmiljö, främjar den psykiska hälsan och lärandet och förebygger marginalisering[215]. Skolans personal bär det primära ansvaret för välbefinnandet inom skolgemenskapen[216].

I utbildningsanordnarens elevvårdsplan beskrivs

- rutinerna och de centrala resultaten för uppföljningarna av elevernas välbefinnande, hälsa och trygghet samt välbefinnandet, hälsan och tryggheten inom skolgemenskapen
- de skolspecifika elevvårdsgruppernas ledning, sammansättning och verksamhetssätt
- om förebyggande av frånvaro, systematisk uppföljning av frånvaro och ingripande vid frånvaro föreskrivs[217] i kapitel 5.1 Gemensamt ansvar för skoldagen och 5.6 Frågor som avgörs på lokal nivå

212 Lag om elev- och studerandevård 13 § (377/2022)
213 Lag om elev- och studerandevård 13 § (377/2022)
214 Lag om elev- och studerandevård 9 a § (1146/2021), lag om elev- och studerandevård 15 § och 17 § och hälso- och sjukvårdslag 16 § (1326/2010)
215 Lag om elev- och studerandevård 6 §
216 Lag om elev- och studerandevård 4 §
217 Hälso- och sjukvårdslag (1326/2010) 16 § och statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga (338/2011) 12 §

- hur man förebygger användning av tobaksvaror och andra rusmedel och hur man ingriper i användningen av dessa
- samarbetet vid och rutinerna för granskningen av sundheten och tryggheten i skolmiljön och välbefinnandet bland eleverna[218]

3) Åtgärder för att tillhandahålla de stödinsatser som behövs (individuell elevvård)

Med den individuella elevvården avses skolhälsovårdens tjänster, elevvårdens kurators- och psykologtjänster samt den sektorsövergripande elevvården för enskilda elever, som genomförs i en sektorsövergripande expertgrupp[219]. Inom den individuella elevvården följer man upp och främjar elevens helhetsmässiga hälsa, välbefinnande, delaktighet och lärande, samt förebygger problem och erbjuder tidigt stöd.

Den individuella elevvården bygger alltid på elevens och vid behov vårdnadshavarens samtycke. Elevens delaktighet och åsikter ska tas i beaktande vid åtgärderna och lösningarna i enlighet med dennes ålder och utvecklingsnivå[220]. Inom den individuella elevvården ska man följa bestämmelserna om sekretess samt mottagande och utlämnande av uppgifter[221].

I utbildningsanordnarens elevvårdsplan beskrivs

- hur eleven hänvisas till elevvårdstjänsterna (skolhälsovård, kurators- och psykologtjänster[222])
- hur den sektorsövergripande expertgruppen till stöd för en enskild elev sammansätts, hur samtycke inhämtas och hur man deltar i arbetet
- hur elevvårdsjournalerna[223] utarbetas och förvaras samt hur en ansvarsperson för utbildningsanordnarens elevvårdsregister utses
- anordnandet av nödvändig elevvård[224] i samband med en disciplinär åtgärd eller att eleven förvägras att delta i undervisning
- förfaringssätten i skolan (inklusive inhämtande av samtycke) för lärarens bedömning av hur eleven mår och klarar sig i skolan vid den omfattande hälsoundersökningen[225] i årskurs 1, 5 och 8
- rutinerna för att meddela om specialdiet eller medicinering för eleven under skoldagen.

4) Samarbetet med eleverna och deras familjer samt personalen i skolan och andra aktörer som stöder elevernas välbefinnande

Elevvården är en gemensam uppgift för alla som arbetar i skolgemenskapen och elevvårdstjänsternas personal[226]. Det centrala inom elevvården är att eleverna, vårdnadshavarna, undervisningsväsendets personal och elevvårdstjänsternas personal samt samarbetspartnerna är delaktiga i planeringen, förverkligandet och utvärderingen av verksamhetssätten inom elevvården. Detta förutsätter gemensamma verksamhetssätt och samarbete i synnerhet mellan utbildningsanordnaren och välfärdsområdet.

I utbildningsanordnarens elevvårdsplan beskrivs

218 Hälso- och sjukvårdslag (1326/2010) 16 § och statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga (338/2011) 12 §
219 Lag om elev- och studerandevård 5 §
220 Lag om elev- och studerandevård 18 §
221 EU:s dataskyddsförordning (679 /2016), dataskyddslag (1050/2018), lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), lag om elev- och studerandevård 22 § (377/2022) och 23 §, lag om grundläggande utbildning 40 § (1288/2013), lag om patientens ställning och rättigheter (1992/785) och lag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (2000/812)
222 Lag om elev- och studerandevård 16 § (377/2022)
223 Lag om elev- och studerandevård 20 § och 21 § (377/2022)
224 Lag om grundläggande utbildning 36 § 3 mom. och 36 h § (163/2022)
225 Statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga (338/2011) 7 §
226 Lag om elev- och studerandevård 4 §

- hur eleverna, vårdnadshavarna, undervisningsväsendets personal och elevvårdstjänsternas personal tar del i utarbetandet av utbildningsanordnarens elevvårdsplan och genomförandet av den gemensamma elevvården[227]
- hur man ser till att skolans undervisningspersonal och den övriga personalen introduceras i och innehar den kompetens som behövs inom den gemensamma elevvården
- det [228]sektorsövergripande samarbetet[229] inom elevvården i samband med stöd för lärande och skolgång, flexibel grundläggande utbildning och sjukhusundervisning
- samarbetet med andra aktörer som stöder elevernas välbefinnande, såsom ungdomsarbetet, barnskyddet, specialsjukvården och polisen
- hur eleverna, vårdnadshavarna, personalen och samarbetspartnerna informeras om principerna för och verksamheten inom den gemensamma och individuella elevvården[230].

5) Planer för hur eleverna ska skyddas mot våld, mobbning och trakasserier samt krisplanen

Eleven har rätt till en trygg skolmiljö. Det innebär såväl fysisk, psykisk, social och pedagogisk trygghet[231]. Utbildningsanordnaren bär ansvaret för systematisk utveckling av verksamhetskulturen, gemensam beredning och utarbetande av gemensamma tillvägagångssätt tillsammans med skolorna i syfte att säkra tryggheten. Utbildningsanordnaren introducerar sin personal och elevvårdstjänsternas personal i förfaringssätten i olika problemsituationer och sköter kommunikationen om och uppdateringen av planerna.

Planer för hur eleverna ska skyddas mot våld, mobbning och trakasserier

I utbildningsanordnarens elevvårdsplan beskrivs separat åtgärderna för att förebygga våld, mobbning och trakasserier, följa upp deras förekomst och ingripa i problemsituationer samt rutinerna som förutsätts för uppföljningen efteråt. I planen beskrivs lärarens eller rektorns skyldighet att meddela om trakasserier, mobbning, diskriminering eller våld som skett i lärmiljön eller under skolvägen och som kommit till hans eller hennes kännedom, till vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare för de inblandade eleverna[232]. Dessutom beskrivs förfaringssätten för att hänvisa eleverna som är i behov av stöd (både eleven som misstänks för gärningen och eleven som utsatts) till elevvårdstjänsterna. En beskrivning av samarbetet med vårdnadshavarna och myndigheterna, inklusive förfaringssätten gällande anmälningsskyldigheten till socialvården och/eller polisen, är en del av planen[233].

Krisplan (plan för kriser, hot och faror)

I utbildningsanordnarens elevvårdsplan ingår en krisplan, där agerandet vid plötsliga kriser och hotfulla eller farliga situationer ska beskrivas. I planen beskrivs hur man förebygger och förbereder sig på samt agerar i krissituationer och hur man övar beredskapen att agera. I planen beskrivs dessutom principerna för ledningen av helheten, samarbetet samt arbets- och ansvarsfördelningen. I planen beskrivs principerna för den interna och externa kommunikationen samt informationsgången mellan utbildningsanordnaren och skolan. Krisplanen ska beredas i samarbete med myndigheterna i välfärdsområdet och övriga nödvändiga myndigheter med beaktande av övriga anvisningar för kriser och hotfulla eller farliga situationer samt principerna för anordnandet av psykosocialt stöd.

227 Lag om elev- och studerandevård 13 § (377/2022)
228 Lag om grundläggande utbildning 16 a § och 17 § (1288/2013)
229 Lag om grundläggande utbildning 20 d § och Regeringens proposition RP 212/2024
230 Lag om elev- och studerandevård 11 §
231 Lag om grundläggande utbildning 29 § (1267/2013)
232 Lag om grundläggande utbildning 29 § (163/2022)
233 Lag om grundläggande utbildning 40 §, lag om elev- och studerandevård 23 §, barnskyddslag (417/2007) 25 § och socialvårdslag (1301/2014) 35 §

9. Möjligheter att studera modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk

9.1. Studier i lärokurserna i modersmål och litteratur

Inom läroämnet modersmål och litteratur ingår i dessa läroplansgrunder följande tolv lärokurser: svenska och litteratur, finska och litteratur, samiska och litteratur, romani och litteratur, teckenspråk och litteratur, modersmål för elever med annat modersmål, svenska och finska som andraspråk och litteratur, svenska och finska för samisktalande samt svenska och finska för teckenspråkiga. Som modersmål för elever med annat modersmål är det möjligt att undervisa något annat språk än de som ovan nämnts i enlighet med timantalet i modersmål och litteratur eller i enlighet med 8 § i statsrådets förordning 422/2012, ifall utbildningsanordnaren erbjuder det och vårdnadshavaren har valt detta språk som elevens modersmål. Dessutom kan man med separat finansiering erbjuda undervisning i elevens eget modersmål. Inom det andra inhemska språket ingår A- och B-lärokurser och de modersmålsinriktade lärokurser som är avsedda för tvåspråkiga elever.

Inom läroämnet modersmål och litteratur och det andra inhemska språket ska eleverna läsa de olika lärokurserna i enlighet med vad som anges i tabellen nedan, och enligt vad utbildningsanordnaren erbjuder och vårdnadshavaren väljer. Med elevens modersmål avses i detta fall skolans undervisningsspråk (svenska, finska eller samiska) eller något annat språk som vårdnadshavaren uppgett.

Elevens modersmål		**Lärokurs i läroämnet modersmål och litteratur**	**Det andra inhemska språket**	**Det andra inhemska språket**
		gemensam	*gemensam*	*valfri*
svenska		svenska och litteratur	finska	-
finska		finska och litteratur	svenska	-
samiska		samiska och litteratur samt svenska eller finska för samisktalande	-	finska eller svenska
samiska		svenska eller finska och litteratur samt samiska och litteratur	finska eller svenska	-
romani		svenska eller finska och litteratur samt romani och litteratur	finska eller svenska	-
teckenspråk		teckenspråk och litteratur samt svenska eller finska för teckenspråkiga	-	finska eller svenska
annat modersmål		annat modersmål med hela timantalet för modersmål och litteratur eller i enlighet med 8 § i statsrådets förordning 422/2012 samt svenska eller finska som andraspråk	-	finska eller svenska

9.2. Lärokurser i det andra inhemska språket och främmande språk

Elevernas studieprogram innehåller minst en lång och en medellång lärokurs i språk. Av dessa ska det ena vara det andra inhemska språket (svenska eller finska) och det andra något främmande språk eller samiska. Långa lärokurser innebär A-lärokurser samt modersmålsinriktade lärokurser i svenska och finska. B1-lärokurserna är medellånga lärokurser. Dessutom kan

utbildningsanordnaren erbjuda olika långa lärokurser i andra språk som valfria och frivilliga språkstudier.

För läroämnet det andra inhemska språket har det inom dessa grunder fastställts sex lärokurser: modersmålsinriktad finska och svenska, lång lärokurs (A-lärokurs) i finska och svenska samt medellång lärokurs (B1-lärokurs) i finska och svenska.

I läroämnet främmande språk har det fastställts sju olika lärokurser: lång lärokurs (A-lärokurs) i engelska, i annat främmande språk och i samiska, medellång lärokurs (B1-lärokurs) i främmande språk samt kort lärokurs (B2-lärokurs) i främmande språk, samiska och latin.

Beskrivningen av lärokursen i främmande språk kan tillämpas på alla språk som inte har språkspecifik lärokursbeskrivning. På basis av grunderna ska utbildningsanordnaren utarbeta språkspecifika tillämpningar. För engelska språket utarbetas endast A-lärokurs. Vid behov kan man lokalt utarbeta en lärokursbeskrivning för engelska som B1- eller B2-språk genom att använda lärokurserna B1 och B2 för främmande språk som modell. Den kunskapsnivå för växande språkkunskap som fastställs i grunderna lämpar sig för europeiska språk som använder ett skriftsystem som grundar sig på alfabetet. För andra språk låter utbildningsanordnaren utarbeta en läroplan som följer dessa grunder i tillämpliga delar.

10. Särskilda frågor som anknyter till språk och kultur

All undervisning ska följa de gemensamma målen och principerna som fastställs i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. Elevernas språkliga färdigheter och kulturella bakgrund ska beaktas i den grundläggande utbildningen. Varje elevs språkliga och kulturella identitet ska stödjas på ett mångsidigt sätt. Eleverna handleds att känna till, förstå och respektera den rätt till eget språk och egen kultur[234] som varje medborgare enligt grundlagen har.

Målet är att lära eleverna att värdesätta olika språk och kulturer samt att främja två- och flerspråkighet och på så sätt stärka elevernas språkliga medvetenhet och metalingvistiska färdigheter. I skolarbetet kan ingå flerspråkiga undervisningssituationer där lärarna och eleverna använder alla de språk de kan. Den kunskap som eleverna, deras vårdnadshavare och andra i elevernas umgängeskrets har om naturen, levnadsvanor, historia, språk och kulturer inom det egna språk- och kulturområdet ska tas tillvara i undervisningen. Elevernas kulturella litteracitet kan stärkas med hjälp av mediekunskap och genom att ta tillvara elevernas och deras familjers erfarenheter av mediekultur.

Enligt lagen om grundläggande utbildning är undervisningsspråket[235] antingen finska eller svenska. Undervisningsspråket kan också vara samiska, romani eller teckenspråk. Dessutom kan en del av undervisningen meddelas på något annat språk än elevens egna ovan nämnda språk, om detta inte äventyrar elevens möjligheter att följa undervisningen.

10.1. Samer och samisktalande

Det särskilda målet för den grundläggande utbildningen för samer och samisktalande är att stödja eleverna att bli delaktiga i sitt språk, sin kultur och sin gemenskap och ge dem möjlighet att tillägna sig det samiska kulturarvet. Målet är att öka elevernas förmåga att komma till rätta i samiskspråkig miljö, att lära sig samiska och att lära sig på samiska.

Elever som bor på samernas hembygdsområde och behärskar samiska ska huvudsakligen undervisas på samiska[236]. När den grundläggande utbildningen sker på samiska, är dess särskilda mål att stärka kunskaperna i samiska och användningen av det samiska språket. Undervisningen ska basera sig på ett socialt perspektiv på språket. Gemenskapsbanden och delaktigheten stärks, när eleverna lär sig att använda språket på ett för gemenskapen kännetecknande sätt.

Undervisningen i samiska och samisk litteratur ska beakta de olika samiska språken och dialekterna och den kulturella medvetenhet som är förknippad med språket. Eleverna ska lära sig förstå betydelsen av språkliga val och hur de påverkar deras omgivning samt vikten av att bygga upp ett positivt kommunikationsklimat som en del av det egna livet och den språkliga umgängesfostran. När språkkunskaperna utvecklas får eleverna färdigheter att delta och påverka i gemensamma ärenden och att fatta beslut. Undervisningen ska öka elevernas förståelse och uppskattning för den egna språkliga och kulturella bakgrunden och dess betydelse för dem själva, gemenskapen och samhället, såväl som för andra ursprungsfolk. Eleverna ska få lära sig att förstå och värdesätta också andra språk och kulturer.

10.2. Romer

Det särskilda målet för undervisningen för romer är att stärka elevernas identitetsutveckling och kännedom om sin historia och kultur. Romernas ställning som en etnisk och kulturell minoritet ska

234 Finlands grundlag (731/1999) 17 §
235 Lagen om grundläggande utbildning 10 § 1 mom. (1288/1999)
236 Lagen om grundläggande utbildning 10 § 2 mom.

beaktas i undervisningen. Undervisningen ska i samarbete med hemmen stärka bevarandet av det romska språk- och kulturarvet.

Man ska sträva till att eleverna får undervisning i romani och i mån av möjlighet undervisning på romani. I undervisningen ska elevernas ålder och kunskaper i romani beaktas och den romska gemenskapen samt romska medier utnyttjas.

10.3. Teckenspråkiga

Det särskilda målet för undervisningen för teckenspråkiga är att stärka elevernas teckenspråkiga identitet och medvetenhet om sin kultur och den teckenspråkiga gemenskapen. Den teckenspråkiga gemenskapen och teckenspråkiga medier ska utnyttjas i undervisningen. Elever som använder teckenspråk kan vara döva, ha nedsatt hörsel eller vara hörande.

Enligt lagen om grundläggande utbildning ska hörselskadade vid behov också få undervisning på teckenspråk[237]. Enligt motiveringarna i lagen ska åtminstone döva som har lärt sig teckenspråk som sitt första språk[238] ges undervisning på teckenspråk. Den grundläggande utbildningen för teckenspråkiga kan genomföras antingen i en teckenspråkig grupp eller i en grupp som består av teckenspråkiga elever och elever som använder talat språk. Målet för den grundläggande utbildningen för teckenspråkiga är att stärka elevernas kunskaper i teckenspråket och öka deras förmåga att komma till rätta i olika miljöer.

Undervisningen i teckenspråk och teckenspråkig litteratur stärker elevernas förmåga att kommunicera på teckenspråk. När de kommunikativa färdigheterna utvecklas får de färdigheter att delta och påverka i gemensamma ärenden och att fatta beslut. Teckenspråkiga hörande elever ska i mån av möjlighet ges undervisning i teckenspråk. Undervisningen ska öka elevernas förståelse för vad kommunikation på teckenspråk betyder för dem själva och den teckenspråkiga gemenskapen.

10.4. Elever med invandrarbakgrund

Undervisningen för elever med invandrarbakgrund har som särskilt mål att stödja elevernas flerspråkighet och utvecklingen av deras identitet och självkänsla. Det ger eleverna förutsättningar att utvecklas till balanserade och aktiva samhällsmedlemmar. Elevernas bakgrund och utgångsläge, såsom modersmål och kultur och hur länge de bott i Finland, ska beaktas i undervisningen.

Elever med invandrarbakgrund ska uppmuntras att använda de språk de kan på ett mångsidigt sätt under lektionerna i olika läroämnen och i övrig verksamhet i skolan. Genom att utveckla och använda sitt eget modersmål tillägnar sig eleven och lär sig kommunicera om innehållet i olika läroämnen också på sitt eget modersmål. Enligt Finlands grundlag har alla som bor i Finland rätt att upprätthålla och utveckla sitt språk och sin kultur. Eleverna ska i mån av möjlighet ges undervisning i sitt eget modersmål.

Valet av lärokursen svenska som andraspråk och litteratur beskrivs i kapitlet för lärokursens särskilda uppdrag.

Vid sidan om undervisning i elevens eget modersmål och i svenska eller finska ges vid behov stöd inom andra områden av lärandet för att uppnå lika möjligheter till lärande. För elever med invandrarbakgrund görs vid behov en plan. Om eleven är en minderårig elev som kommit till landet utan vårdnadshavare, eller om det är fråga om ett annat barn eller annan ung person med invandrarbakgrund för vilken man utarbetar en integrationsplan enligt lagen om främjande av integration, kan planen som utarbetas för eleven vara en del av integrationsplanen.

237 Lag om grundläggande utbildning 10 § 2 mom.
238 Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om utbildning 86/1997

10.5. Frågor som avgörs på lokal nivå

Då läroplanen görs upp beaktas särskilda lokala frågor som gäller elevens språkliga och kulturella bakgrund och man beskriver hur undervisningen ska ordnas.

Vid uppgörandet av läroplanen ska man samarbeta med eleverna och vårdnadshavarna och eventuellt med språkliga och kulturella gemenskaper.

I läroplanen ska utbildningsanordnaren besluta och beskriva

- hur man beaktar elevernas språk, språkliga färdigheter och kulturella bakgrund i skolarbetet och hur deras undervisning ordnas i praktiken
- med vilka åtgärder elevernas språkliga och kulturella identitetsutveckling stöds
- hur övergången från att studera svenska som andraspråk och litteratur till att studera svenska som modersmål och litteratur sker för elever med invandrarbakgrund
- om och på vilket sätt man erbjuder undervisning i elevens eget modersmål och hur man informerar vårdnadshavare om betydelsen av undervisningen i det egna modersmålet.
- om man använder en plan som stöd för lärandet hos elever med invandrarbakgrund.

11. Undervisning på två språk

Skolans undervisningsspråk[239] är antingen svenska eller finska och i vissa fall samiska, romani eller teckenspråk. I undervisningen kan enligt lagen om grundläggande utbildning även andra språk utöver skolans egentliga undervisningsspråk användas, om man bedömer att det inte försämrar elevernas möjligheter att följa med undervisningen. I en särskild undervisningsgrupp eller skola kan undervisningen huvudsakligen eller helt ges på ett annat språk.

Undervisningsspråket som fastställs i lagen om grundläggande utbildning bestämmer på vilket språk undervisningen i modersmål och litteratur[240] ges. Timantalet[241] i modersmål och litteratur och A1-språket kan dock vid behov slås ihop i enlighet med statsrådets förordning. Av det sammanlagda antalet timmar ska i så fall minst hälften undervisas på skolans egentliga undervisningsspråk.

För att trygga samarbetet mellan hem och skola ska information avsedd till vårdnadshavaren och centrala dokument finnas tillgängliga på undervisningsspråket som fastställs i lagen om grundläggande utbildning och vid behov på skolans övriga undervisningsspråk.

Undervisningen kan genomföras som omfattande undervisning på två språk, som kan indelas i tidigt fullständigt språkbad i de inhemska språken och annan omfattande undervisning på två språk. Den kan också ges som mindre omfattande undervisning på två språk, som här går under benämningen språkberikad undervisning. Ibland genomförs undervisning på två språk i form av språkbad på andra språk än de inhemska språken. Sådan undervisning, liksom eventuella kortare språkbadsprogram, betraktas här som övrig undervisning på två språk.

11.1. Mål och utgångspunkter för undervisning på två språk

Målet för undervisningen på två språk är att eleverna uppnår goda och mångsidiga språkkunskaper såväl i skolans undervisningsspråk som i målspråket. På lång sikt är målet för undervisningen på två språk att lägga grund för livslångt språklärande och uppskattning för språklig och kulturell mångfald. Eleverna ska erbjudas autentiska språkmiljöer i undervisningen på två språk. Målet eftersträvas genom att man, utöver lektionerna i modersmål och litteratur och lektionerna i språkbadsspråket/målspråket, även ordnar undervisningen i olika läroämnen på båda språken och utnyttjar båda språken i skolans vardag, också utanför undervisningen. Utbildningsanordnaren ska lokalt fastställa innehållet och timantalet i språkbadsspråket/ målspråket. Språkbadsspråket/målspråket är oftast samtidigt elevens A1-språk.

Eleverna ska i alla läroämnen uppnå målen i de nationella grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen.

I undervisning på två språk ska tyngdpunkten ligga på naturlig kommunikation och interaktion, praktisk undervisning och att eleverna aktivt använder språket. Man ska medvetet stödja elevens möjligheter att använda både skolans undervisningsspråk och språkbadsspråket/målspråket i olika läroämnen. Skolans undervisningsspråk och språkbadsspråket/målspråket ska bilda en helhet och inlärningen av båda språken ska stödjas i samarbete med hemmen och vårdnadshavarna. Undervisningen på två språk ska återspeglas i skolans verksamhetskultur. Planeringen och genomförandet av undervisningen förutsätter systematiskt samarbete och dialog såväl mellan lärarna i de olika läroämnena som bland skolans övriga personal.

Det är bra om lärarna gemensamt planerar övergången från klassundervisning till ämnesundervisning. De särskilda krav som undervisningen på två språk ställer kan då målmedvetet tas i beaktande.

239 Lag om grundläggande utbildning 10 §
240 Lag om grundläggande utbildning 12 §
241 Statsrådets förordning (422/2012) 8 §

Planeringen och kontinuiteten i undervisningen och vid övergångarna förutsätter också samarbete mellan intressentgrupperna.

Undervisningen i språkbadsspråket/målspråket

Utbildningsanordnaren ska lokalt fastställa målen och innehållet i språkbadsspråket/målspråket. Målen kan till exempel ställas upp utgående från Nivåskalan för språkkunskaper. I undervisningen i språkbadsspråket/målspråket ska elevernas språkkunskaper utvecklas mångsidigt med hänsyn till vilka krav de olika läroämnena ställer på språkkunskapen.

I och med att undervisningen i läroämnena blir mera abstrakt, behövs också färdigheter att producera och förstå svårare faktatexter samt förmåga att diskutera om svårare ämnen. Språkriktigheten ska också ägnas allt större uppmärksamhet. Utvecklingen av språkbadsspråket/ målspråket ska stödjas och följas upp.

Undervisning i övriga läroämnen på språkbadsspråket/målspråket

Undervisning i olika läroämnen på språkbadsspråket/målspråket förutsätter att läraren[242] antar ett språkmedvetet och språkpedagogiskt perspektiv och behärskar språket tillräckligt bra. Det behövs gemensam diskussion om hurdana språkkonventioner och texter som kännetecknar de enskilda läroämnena. Utgående från det ska språkliga mål ställas upp för de olika läroämnena. Undervisningen ska vara åskådlig och konkret och präglas av elevcentrerade arbetssätt och kommunikation. Eleverna ska uppmuntras att använda språkbadsspråket/målspråket för att tillägna sig innehållet i olika läroämnen. Målet är att eleverna samtidigt är både språkinlärare och språkanvändare. Eleverna ska få stöd både av läraren och av varandra för att producera språkbadsspråket/målspråket.

Undervisning i övriga läroämnen på skolans undervisningsspråk

Man ska kontrollera att elevernas hantering av begrepp samt förmåga att förstå och producera texter på modersmålet utvecklas och motsvarar åldern också i undervisningen i andra läroämnen. Också i undervisning som ges på skolans undervisningsspråk förutsätts ett språkmedvetet och språkpedagogiskt perspektiv.

Uppföljning och bedömning inom undervisning på två språk

Bedömningen ska ge läraren, eleven och vårdnadshavaren mångsidig respons om hur eleverna behärskar ämnet och hur språkkunskapen utvecklas i relation till undervisningens mål. Utvecklingen av elevens språkkunskaper i bägge språken ska följas upp i de olika läroämnena, både genom samarbete mellan lärarna och med hjälp av elevernas utvärdering av sig själva och varandra. Här kan till exempel verktyget Europeisk språkportfolio användas.

Bedömningen i de olika läroämnen ska följa de allmänna bedömningsgrunderna för den grundläggande utbildningen, oberoende av på vilket språk läroämnena undervisats. Bedömningen ska också ta hänsyn till hur det språk som är specifikt för läroämnet har utvecklats i relation till de språkliga mål som fastställts i den lokala läroplanen.

I slutbedömningen i den grundläggande utbildningen ska kunskaperna i språkbadsspråket eller målspråket bedömas enligt kriterierna för slutbedömningen i A1-språket. Avsikten är att säkerställa likabehandling av eleverna med tanke på ansökan till studier på andra stadiet. Bedömningen genomförs i mån av möjlighet genom samarbete mellan lärarna som undervisar i de olika läroämnena. I samband med avgångsbetyget kan eleven få en bilaga med uppgifter om att eleven deltagit i språkbad eller annan undervisning på två språk.

Stöd för lärande och skolgång i undervisning på två språk

Vid pedagogiska bedömningar och planering av stödåtgärder ska man ta hänsyn till den tvåspråkiga språkutvecklingen och överväga på vilket språk och hurdant stöd som kan ges. Enligt lagen om grundläggande utbildning har en elev rätt att få handledning och tillräckligt stöd för sitt lärande och sin skolgång genast när behov uppstår. Behovet av stöd ska regelbundet följas upp och stödet ges efter behov. Meningen är att eleven ska få systematiskt, kontinuerligt stöd genast

242 Utbildningsstyrelsens föreskrift 25/011/2005

när behovet av stöd uppstår. Stödet för lärande och skolgång ska planeras genom samarbete mellan lärarna, eleven, vårdnadshavaren och elevvården.

11.1.1. Omfattande undervisning på två språk

Tidigt fullständigt språkbad i de inhemska språken

Med tidigt fullständigt språkbad i de inhemska språken avses här ett program som börjar tidigast när barnet är tre år och senast när förskoleundervisningen börjar och pågår till slutet av den grundläggande utbildningen, och där en del av undervisningen ordnas på skolans egentliga undervisningsspråk och en del på det andra inhemska språket eller samiska. Språket i fråga kallas här *språkbadsspråk.* Språkbadsundervisningen är i regel avsedd för barn som inte har ifrågavarande språk som modersmål.

I tidigt fullständigt språkbad ska andelen undervisning som ges på språkbadsspråket utgöra minst 50 % av hela programmet så att andelen i småbarnspedagogik och förskoleundervisning är närmare 100 %, i årskurserna 1–2 cirka 90 %, i årskurserna 3–4 cirka 70 % och i årskurserna 5–9 i medeltal 50 %. Andelen beräknas utifrån årskursens totala timantal.

Målet är att under hela den grundläggande utbildningen undervisa alla läroämnen på både språkbadsspråket och skolans undervisningsspråk, dock inte på båda språken samtidigt. Lärarna ska vara språkmodeller antingen för skolans undervisningsspråk eller för språkbadsspråket. Läraren ska ha en enspråkig roll i språkbadsgruppen. Byte av undervisningsspråk innebär med andra ord även byte av lärare. Undervisningsmaterialet ska vara på samma språk som undervisningen. Det är viktigt att eleven utvecklar tillräckliga språkkunskaper för att kunna uppnå målen i de olika läroämnena. I språkbadsundervisningen ska båda inhemska språken användas för att fördjupa elevernas kulturella identitet. Utöver de inhemska språken ska också mötet med andra språk och kulturer stödjas för att på ett positivt sätt stärka elevens språkigt och kulturellt mångskiftande identitet.

Läroämnet modersmål och litteratur och språkbadsspråket har delvis gemensamma mål och innehåll. Läroplanerna för modersmål och litteratur och språkbadsspråket ska utarbetas genom samarbete mellan lärarna så att samtliga innehåll i modersmål och litteratur beaktas och så att målen kan nås. Man kan iaktta en överföringseffekt mellan undervisningen i modersmål och litteratur och undervisningen på språkbadsspråket, i synnerhet om timantalet i språkbadsspråket är stort och undervisningen inleds tidigt. Undervisningen i läsning och skrivning i årskurserna 1–2 ska genomföras enbart på språkbadsspråket. För att stödja utvecklingen av språkbadsspråket, ska eleverna få tillräcklig undervisning på språkbadsspråket i både läsämnen och konst- och färdighetsämnen. Överföringseffekten varierar beroende på innehållsområde. Innehållet kan planeras utgående från modersmålsinriktade lärokurser eller lärokurser i svenska/finska för invandrare.

Annan omfattande undervisning på två språk

I annan omfattande undervisning på två språk används förutom skolans undervisningsspråk också ett eller flera andra språk. Det andra språk som används i undervisningen kallas här *målspråk*.

Med annan omfattande undervisning på två språk avses undervisning, där minst 25 % av undervisningen i den grundläggande utbildningens hela lärokurs ordnas på målspråket. Andelen beräknas utifrån timantalet i de årskurser, där den omfattande undervisningen på två språk genomförs. Den omfattande undervisningen på två språk kan inledas redan i förskolan och pågå under hela, eller endast en del av den grundläggande utbildningen.

Eleverna som deltar i omfattande undervisning på två språk kan ha mycket olika språkbakgrund. För vissa elever är inget av undervisningsspråken modersmål. En del elever flyttar till Finland och inleder den grundläggande utbildningen i ett så sent skede att de har svårt att tillägna sig lärostoffet på svenska/finska. Om sådana elever av någon orsak inte kan hänvisas till förberedande undervisning, ska de erbjudas andra stödåtgärder (se avsnittet Stöd för lärande och skolgång).

Elever, vars modersmål är något annat än skolans undervisningsspråk, studerar oftast enligt lärokursen svenska/finska som andraspråk. Det är viktigt att fästa vikt vid hur elevernas språkkunskaper utvecklas, i synnerhet om andelen undervisning på målspråket är stor.

När läroplanen utarbetas är det skäl att fundera på vilka läroämnen eller innehåll som det är förnuftigt att undervisa på målspråket. Man ska också överväga om en del av innehållet i läroämnena är sådant som uttryckligen skulle förutsätta undervisning på svenska eller finska för att eleven ska få sådana färdigheter som behövs i det finländska samhället.

Ifall andelen undervisning på målspråket är stor, måste man se till att eleverna utvecklar god förmåga att hantera begrepp samt att förstå och producera krävande faktatexter på svenska/finska också i undervisningen i de olika läroämnena.

Undervisningen på två språk ska ordnas så att alla elever kan få behörighet för fortsatta studier på andra stadiet.

I skolor som ordnar undervisning på två eller flera språk är ofta mångfalden av språk och kulturer stor, både bland eleverna och bland skolans personal. Det här ger goda möjligheter att lyfta fram språk och kulturer i skolans vardag, utveckla förmågan att möta olika kulturer och främja flerspråkighet. Samtidigt innebär det en utmaning för skolan att kunna stödja varje elevs flerspråkiga och mångbottnade kulturella identitet på ett positivt sätt.

11.1.2. Mindre omfattande undervisning på två språk

Språkberikad undervisning

Med språkberikad undervisning avses här undervisning, där mindre än 25 % av innehållet i läroämnena undervisas på ett annat språk än skolans undervisningsspråk. Andelen beräknas utifrån timantalet i de årskurser, där den språkberikade undervisningen genomförs. Den språkberikade undervisningen kan inledas redan i förskolan och pågå under hela, eller endast en del av, den grundläggande utbildningen.

Målen för undervisningen i olika läroämnen och inlärningsresultaten är de samma för språkberikad undervisning som för annan grundläggande utbildning när den grundläggande utbildningen avslutas. Den språkberikade undervisningen ska uppmuntra och aktivera eleverna att använda målspråket också utanför de egentliga lektionerna på språket. De språkliga målen ska ställas i relation till den språkberikade undervisningens omfattning.

11.2. Frågor som avgörs på lokal nivå

Ifall utbildningsanordnaren erbjuder undervisning på två språk i någon form ska utbildningsanordnaren i läroplanen besluta och beskriva

- för vem undervisningen är avsedd och principerna för antagningen av elever
- timfördelningen mellan språkbadsspråket/målspråket och skolans undervisningsspråk
- vilka läroämnen eller vilka innehållsområden i läroämnena som undervisas på skolans undervisningsspråk respektive språkbadsspråket/målspråket; ifall det är skäl att se över situationen separat för varje läsår ska man i läroplanen definiera hur granskningen ska göras och hur den ska beskrivas i läsårsplanen
- de centrala språkliga målen för de läroämnen som undervisas på språkbadsspråket/ målspråket
- målen och innehållet för språkbadsspråket/målspråket per årskurs.

För tidigt fullständigt språkbad besluts och beskrivs ytterligare

- vilka innehåll i läroämnet modersmål och litteratur som undervisas på skolans undervisningsspråk respektive språkbadsspråket.

För omfattande undervisning på två språk besluts och beskrivs ytterligare

- hur undervisningen ordnas för sådana elever som bor en kort tid i Finland och inte kan studera på varken undervisningsspråket eller målspråket
- om lämplighetsprov används för antagningen av elever och hur de inverkar på antagningen.

12. Undervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip

12.1. Principer för undervisningen

Statsrådet kan bevilja en registrerad sammanslutning eller stiftelse tillstånd att ordna grundläggande utbildning. I tillståndet kan utbildningsanordnaren beviljas en särskild utbildningsuppgift som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip.

Inom grundläggande utbildning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip ska verksamheten, undervisningen och fostran följa de allmänna målen för fostran och de mål som ställts upp för undervisningen. Undervisningen ska följa grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen utan att binda eleverna till en värdegrund eller pedagogisk syn som ligger bakom en viss världsåskådning eller pedagogisk princip. Om avvikelser och prioriteringar bestäms i tillståndet att ordna utbildning[243] och i statsrådets förordning.

12.2. Frågor som avgörs på lokal nivå

Den lokala läroplanen för den grundläggande utbildningen kan vara gemensam för utbildningsanordnarens samtliga skolor, specifik för varje skola, eller en kombination av dessa i enlighet med utbildningsanordnarens beslut. En lokal läroplan som grundar sig på en viss väldsåskådning eller pedagogisk princip kan vara särpräglad inom ramarna för tillståndet att ordna utbildning och statsrådets förordning. Läroplanen kan inte strida mot lagen och förordningen om den grundläggande utbildningen, målen och timfördelningen i statsrådets förordning eller grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen.

Förutom det som bestäms i de övriga kapitlena i dessa grunder för läroplanen ska utbildningsanordnaren i läroplanen besluta och beskriva

- För undervisning som baserar sig på en viss världsåskådning
  - vilka är de aspekter som grundar sig på en viss världsåskådning och som kompletterar värdegrunden, målen och centralt innehåll i den grundläggande utbildningen
  - hur syns dessa perspektiv i verksamhetskulturen och i arbetssätten
  - hur syns de värden, kunskaper och färdigheter som baserar sig på en viss världsåskådning i undervisningen i olika läroämnen och ämneshelheter.

- För undervisning som baserar sig på en pedagogisk princip
  - vilka är de pedagogiska principer och beslut som kompletterar de pedagogiska riktlinjer som definieras i dessa grunder för läroplanen
  - hur syns dessa pedagogiska principer och beslut i verksamhetskulturen och arbetssätten samt i undervisningen i de olika läroämnena och studiehelheterna.

243 Statsrådets förordning (422/2012) 3 § och 10 §

13. Valfrihet i den grundläggande utbildningen

Det allmänna målet för de valfria studierna i den grundläggande utbildningen är att fördjupa lärandet, bredda studierna och förbättra förutsättningarna för fortsatta studier. De valfria studierna ger eleverna möjlighet att utveckla sina kunskaper utifrån sina egna intressen. Valfriheten stödjer studiemotivationen och utvecklar förmågan att välja.

13.1. Valfria timmar i konst- och färdighetsämnen

I statsrådets förordning fastställs ett minimiantal timmar gemensam undervisning för varje konst- och färdighetsämne (musik, bildkonst, slöjd, gymnastik, huslig ekonomi) i årskurs 1–6 och 7–9. Konst- och färdighetsämnena anvisas i årskurs 1–6 ytterligare sammanlagt sex årsveckotimmar och i årskurs 7–9 sammanlagt fem årsveckotimmar, som i timfördelningen går under namnet valfria konst- och färdig-hetsämnen. Utbildningsanordnaren beslutar om användningen av de valfria timmarna.

De årsveckotimmar som anvisats valfria konst- och färdighetsämnen kan i den lokala läroplanen fördelas mellan musik, bildkonst, slöjd, gymnastik och huslig ekonomi på det sätt som utbildningsanordnaren beslutar. Alternativt kan årsveckotimmar eller en del av dem erbjudas så att eleverna har möjlighet att välja. Valfria timmar kan användas för att ordna intensifierad undervisning ifall man i den lokala läroplanen betonar vissa konst- och färdighetsämnen eller ämneshelheter som består av dessa.

Lärokurserna i konst- och färdighetsämnen består av minimiantalet timmar i läroämnet och möjliga timmar i valfria konst- och färdig-hetsämnen. De valfria konst- och färdighetsämnena bedöms som en del av lärokurserna i den gemensamma undervisningen i konst- och färdighetsämnen och bedöms således inte separat i betyg som an-vänds i den grundläggande utbildningen.

13.2. Valfria ämnen

Syftet med de valfria ämnena är att fördjupa och bredda elevens kunskaper enligt elevens val. Det sammanlagda antalet årsveckotimmar för de valfria ämnena i årskurs 1–9 är minst nio. Som valfritt ämne kan utbildningsanordnaren erbjuda fördjupade och tillämpade ämnen eller ämneshelheter som består av flera läroämnen och som lämpar sig för den grundläggande utbildningen och stöder dess mål. De valfria ämnena ska främja de mål som fastställts för den grundläggande utbildningen.[244] Fördjupade valfria lärokurser ska fördjupa och/eller bredda målen och innehållet i de gemensamma läroämnena. Tillämpade valfria ämnen kan innehålla element från flera olika läroämnen eller från mångsidig kompetens. Tillämpade valfria ämnen bidrar till att främja samarbetet mellan läroämnena, till exempel inom konst- och färdighetsämnen, informations- och kommunikationsteknik, konsument- och ekonomikunskap, global fostran och studier i drama.

Utbildningsanordnaren beslutar vilka valfria ämnen som erbjuds. Utbildningsanordnaren ska vid beslut om utbud av valfria ämnen och bedömning av dem beakta grunderna för antagning av studerande till andra stadiet[245].

I timfördelningen som fastställs i statsrådets förordning reserveras nio årsveckotimmar för valfria ämnen i årskurs 1–9. Ifall minimiantalet årsveckotimmar (225 åvt) enligt förordningen om grundläggande utbildning överskrids i den timfördelning som utbildningsanordnaren godkänt-, kan

244 Statsrådets förordning (422/2012) 6 §
245 Undervisnings- och kulturministeriets förordning om grunderna för antagning av studerande inom grundläggande yrkesutbildning (4/2013); Undervisningsministeriets förordning om grunderna för antagning av studerande i gymnasieutbildningen (856/2006)

det överskridande antalet timmar också innehålla valfria ämnen. De årsveckotimmar som anvisats för de valfria ämnena kan användas för ordnandet av intensifierad undervisning.

13.3. Frivilliga och valfria lärokurser i främmande språk

För de främmande språkens del fastställer grunderna för läroplanen målen och det centrala innehållet för de frivilliga och valfria språk som undervisas som A2- och B2-språk. Om eventuella andra valfria språk och om målen och innehållet i dem bestäms i den lokala läroplanen.

Undervisningen i det frivilliga A-språket (A2-språket) ska omfatta minst 12 årsveckotimmar. För anordnandet av undervisningen kan användas de årsveckotimmar som reserverats för valfria studier och de årsveckotimmar som överstiger minimitimantalet för grundläggande utbildning. Ifall A2-språket är det andra inhemska språket används de årsveckotimmar som reserverats för B1-språket. Det frivilliga A-språkets årsveckotimmar fördelas på årskurserna på det sätt som utbildningsanordnaren beslutar. Målen och kriterierna för slutbedömningen är de samma som i det för alla gemensamma A-språket.

Undervisningen i det frivilliga B-språket (B2-språk) ska omfatta minst fyra årsveckotimmar.

13.4. Frågor som avgörs på lokal nivå

Utbildningsanordnaren ska besluta om valfriheten i undervisningen som erbjuds så att utbudet är förenligt med den grundläggande utbildningens mål och motsvarar elevernas behov. Utbildningsanordnaren ska i läroplanen besluta och beskriva

Valfria timmar i konst- och färdighetsämnen

- till vilka delar timmarna i de valfria konst och färdighetsämnena används för undervisningen i lärokurserna i konst- och färdighetsämnen genom att dessa fördelas mellan konst- och färdighetsämnena
- till vilka delar timmarna i de valfria konst och färdighetsämnena används för undervisningen i lärokurserna i konst- och färdighetsämnen på basis av elevernas val
- vilka målen och de centrala innehållen är för respektive konst och färdighetsämne i de årskurser, i vilka läroämnet delvis eller helt består av timmarna för de valfria konst- och färdighetsämnena.

Valfria ämnen

- vilka valfria ämnen som eleverna erbjuds
  - för varje valfritt ämne: ämnets namn, omfattning samt i vilka årskurser det valfria ämnet erbjuds
  - hur årsveckotimmarna fördelas per årskurs
  - för varje valfritt ämne: mål och innehåll per årskurs samt eventuella särdrag angående lärmiljöer, arbetssätt, stöd och handledning.

Frivilliga och valfria lärokurser i främmande språk

- vilka frivilliga och valfria språk som eleverna eventuellt erbjuds
  - hur årsveckotimmarna i dem fördelas per årskurs
  - målen och innehållet per årskurs i enlighet med grunderna för läroplanen samt eventuella särdrag angående lärmiljöer, arbetssätt, stöd och handledning.

14. Årskurs 1-2

Att utvecklas till skolelev

Utöver de gemensamma uppdragen har varje årskurshelhet i den grundläggande utbildningen sitt särskilda uppdrag. Uppdraget förutsätter att elevernas ålder och utvecklingsnivå beaktas och att undervisningen planeras så att övergångarna löper smidigt och tryggt.

Undervisningen i årskurserna 1–2 ska ta hänsyn till de färdigheter som eleverna tillägnat sig i förskoleundervisningen och tidigare inom småbarnspedagogiken. Det särskilda uppdraget i årskurserna 1–2 är att ge eleverna förutsättningar att utveckla en positiv bild av sig själva som lärande individer och skolelever samt färdigheter för fortsatt arbete och lärande. I början av den grundläggande utbildningen är det särskilt viktigt att man följer med varje elevs lärande så att man kan garantera att eleven har förutsättningar att göra framsteg i sina studier.

Det är viktigt att varje elev får uppmuntrande respons och möjlighet att känna glädje över att lära sig och av att lyckas. Eleverna ska uppmuntras att föra fram sina intressen och att bli intresserade av nya fenomen. Undervisningen ska vara tillräckligt utmanande med tanke på varje elevs behov. Mobbning och diskriminerande beteende ska inte tillåtas i skolan. Eleverna ska uppmuntras att arbeta tillsammans, att ta egna initiativ och att ta ansvar för sina skoluppgifter. Särskild vikt ska fästas vid att utveckla elevernas språkliga, sociala och motoriska färdigheter och varje elevs individuella utveckling och minnesförmåga. Målet är att upptäcka svårigheter gällande utvecklingen och lärandet i ett tidigt skede och att ge stöd i rätt tid. Arbetssätten ska vara åskådliga och konkreta och präglas av lek och spel, fantasi och berättelser. Tillsammans med hemmen ska man stödja eleverna vid skolstarten och i att utvecklas till skolelever.

I årskurserna 1-2 blir förskoleundervisningens lärområden till läroämnen men undervisningen kan fortsättningsvis i huvudsak vara helhetsskapande. Elevernas initiativförmåga, förmåga att arbeta tillsammans och förstå samband mellan olika företeelser stärks genom att man förverkligar olika mångvetenskapliga lärområden. Då uppstår också fler tillfällen till samarbete såväl med förskoleundervisningen som med de högre årskurserna.

Övergången mellan förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen

Barnets övergång från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen förutsätter systematiskt samarbete mellan personalen i förskolan och personalen i nybörjarundervisningen. Man behöver känna till varandras lärmiljöer, verksamhetssätt och styrdokument. Det är viktigt att samarbeta med hemmen och att bygga upp ett ömsesidigt förtroende. Varje barns situation, förutsättningar för lärande och behov ska beaktas. Barns eventuella behov av stöd för lärande och skolgång ska tryggas vid skolstarten och man ska också utreda behov och möjligheter för barnen att delta i morgon- och eftermiddagsverksamhet och klubbverksamhet. Barnen ska uppmuntras att vara stolta över de färdigheter de fått under tiden i förskolan. De ska sporras att ansluta sig till den nya gruppen och att samverka med de vuxna som de möter i den nya miljön.

Barnen och vårdnadshavarna ska informeras om det språkprogram som skolan erbjuder. Redan innan undervisningen i A1-lärokursen inleds kan barnen preliminärt få ta del av de språk utbildningsanordnaren erbjuder genom att till exempel ordna språkduschar antingen i förskoleundervisningen eller på hösten i årskurs 1 om språkundervisningen inleds under vårterminen. I språkduscharna kan barnen ta del av språket eller språken till exempel med hjälp av sång, lek, spel och rörelse. Temana väljs tillsammans med barnen utgående från deras intressen. Man kan ordna språkduscharna i samband med den övriga verksamheten eller reservera tid för dem i form av undervisningsstunder.

Övergången mellan årskurs 2 och 3

Vid övergången är det viktigt att försäkra sig om att eleven behärskar de grundfärdigheter som förutsätts i studierna och att stärka varje elevs självförtroende som skolelev. I synnerhet ska elevernas läs- och skrivfärdigheter, matematiska färdigheter och studiefärdigheter stödjas. Det blir allt viktigare att utveckla förmågan att arbeta självständigt och i grupp och att ta ansvar för sitt lärande. Skolan ska tillsammans med hemmen stödja eleverna att lyckas i skolarbetet. Eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om skolans språkprogram och om hur studierna ordnas, om de nya läroämnen som inleds i årskurs 3 och eventuella valfria eller frivilliga studier. Tillsammans ska man fundera över de krav som studierna ställer och över hur det känns att eventuellt ansluta sig till en ny grupp.

Ett beslut om särskilt stöd ska i enlighet med vad som förutsätts i lagen granskas före årskurs tre.

Mångsidig kompetens i årskurs 1–2

Grunden för en mångsidig kompetens läggs under småbarnsperioden, i förskoleundervisningen och under de första åren i den grundläggande utbildningen. Målet är att eleven genom att utveckla olika kompetenser ska förbättra förutsättningarna för att lära känna och uppskatta sig själv, forma sin identitet och utveckla en hållbar livsstil. Det är viktigt att skolan redan från början erbjuder varje elev en interaktiv och uppmuntrande gemenskap, där eleven kan känna att hen blir hörd, sedd och uppskattad. Fostran till en hållbar livsstil sker främst genom att skolan föregår med gott exempel. För att främja en hållbar livsstil ska man speciellt bemöda sig om att elevernas sociala färdigheter får möjlighet att utvecklas, att eleverna får lära sig observera kulturell mångfald i närmiljön och att de får vara ute i naturen och stärka sitt förhållande till naturen.

14.1. Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Arbetet ska utgå från elevernas egna erfarenheter, iakttagelser och frågor. Det ska finnas utrymme för att undra, komma till insikt, hitta och uppfinna, fantisera och känna glädje i lärandet. Eleverna ska uppmuntras att fråga och lyssna, göra noggranna iakttagelser, söka information samt att producera och utveckla idéer tillsammans med andra och presentera resultatet av arbetet. Med hjälp av för åldern lämpliga problemlösnings- och forskningsuppgifter väcks elevernas nyfikenhet och intresse för den omgivande världen och deras förmåga att strukturera, benämna och beskriva omgivningen stärks. Eleverna ska också uppmuntras att ifrågasätta sina iakttagelser och lägga märke till att information ibland kan vara motstridig och otydlig.

Eleverna ska få öva att planera och ställa upp mål för sitt eget och det gemensamma arbetet och att utvärdera arbetet. Tillsammans ska man fundera över när man lyckats i arbetet och hur man vet när man lyckats. Eleverna ska handledas i att se sina framsteg, bli varse sina styrkor som lärande individer och att känna glädje när de lyckas. Läraren ska tillsammans med eleverna fundera över eventuella val i samband med studierna och hjälpa dem att förstå betydelsen av olika alternativ.

Mångsidig motion och motoriska övningar bidrar till att utveckla tänkandet och lärandet. Utvecklingen av minnet, fantasin samt etiskt och estetiskt tänkande ska stödjas med hjälp av sagor och berättelser, spel, ramsor, sånger och lekar, olika konstformer och mångsidig kommunikation.

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Eleverna ska sporras och handledas till positiv växelverkan och samarbete. Lektioner, fester, lek, spel, måltider och samarbete i och utanför skolan erbjuder tillfällen där man kan öva sig att fungera tillsammans med många olika slags människor. Eleverna ska bemötas med respekt och man ska lära dem goda vanor och att visa vänlighet.

Eleverna ska handledas att värdesätta sin familjs och släkts traditioner och andras vanor och traditioner. I skolarbetet ska man bekanta sig med den närmaste kulturmiljön och dess kulturella mångfald. Eleverna ska också få möjlighet att bekanta sig med kulturarvet och med konst och annat kulturutbud. Eleverna ska också få erfarenheter av internationalism. Det är viktigt att fundera över hur man kan påverka sin egen miljö och dess kultur. Eleverna ska få bekanta sig med grundprinciperna i FN:s konvention om barnets rättigheter och fundera över vad dessa principer betyder i deras liv och i deras sätt att agera.

I skolarbetet ska eleverna ges möjlighet att ge uttryck för sådant som är betydelsefullt för dem själva genom att använda mångsidiga framställningssätt. Eleverna ska sporras att njuta av att deras fingerfärdighet och andra fysiska färdigheter utvecklas och att öva sig i att uppträda på olika sätt. Fantasin, uppfinningsrikedomen och uttrycksförmågan utvecklas genom bland annat lek, äventyr, musik, drama, berättande, mediepresentationer och visuella uttryck samt genom handens arbete.

K3 Vardagskompetens

Skolstarten förutsätter en ny slags förmåga att ta hand om sig själv och bli mera självständig. Till skolarbetet hör att eleverna i klassen och i skolan ska sköta ansvarsuppgifter som lämpar sig för deras ålder. Betydelsen av gemensamma spelregler, goda vanor och uppmuntrande respons ökar. Eleverna ska lära sig att uppfatta tids- och rumsbegrepp och deras betydelse i praktiken. De ska öva sig att identifiera och uttrycka sina känslor och att utveckla emotionell kompetens till exempel med hjälp av lek och drama.

I skolan ska eleverna få lära sig grundläggande fakta om vad som främjar det egna och det gemensamma välbefinnandet, tryggheten och en god vardag. Det är viktigt att eleverna lär sig att röra sig självständigt och tryggt i närmiljön, att de använder säkerhets- och skyddsutrustning och förkovrar sina kunskaper och färdigheter som fotgängare och cyklister. De ska också få öva sig i hur man ska agera i olika riskfyllda situationer och hur man ska söka hjälp. Läraren ska tillsammans med eleverna undersöka teknik i vardagen och hur den används i olika situationer samt lära sig använda teknisk utrustning på ett tryggt sätt. Elevernas konsumtionsvanor ska diskuteras och de ska lära sig att förhålla sig kritiskt till reklam och medier. Eleverna ska också ges möjlighet att fundera över hur de kan påverka sin egen användning av pengar. Eleverna ska vägledas till kritiska konsumtionsvanor och till att fundera över vad sparsamhet, måttlighet och miljötänkande innebär för konsumentens val och vad de betyder för deras eget agerande.

K4 Multilitteracitet

Eleverna ska handledas att nå kompetens i multilitteracitet, det vill säga att kunna tolka, producera och kritiskt granska texter av många olika slag som är lämpliga för deras ålder. Med texter avses här olika slag av information som kommer till uttryck genom verbala, visuella, auditiva, numeriska eller kinestetiska symbolsystem eller genom kombinationer av dessa. Genom en multisensorisk, helhetsinriktad och fenomenbaserad undervisning ska elevernas kompetens i multilitteracitet utvecklas. Eleverna ska uppmuntras att använda och producera olika slag av texter och språk, dra nytta av dem och att uttrycka sig med hjälp av dem. Elevernas grundläggande läs- och skrivfärdighet ska utvecklas och bli allt mer flytande. Också förmågan att hantera numerisk information i texter som anknyter till vardagen ska utvecklas, till exempel att se skillnader mellan antal. Eleverna ska sporras att utveckla förmågan att läsa och tolka bilder genom att pröva på olika visuella uttryckssätt och genom att granska olika visuella sätt att påverka i närmiljön.

Eleverna ska lära sig att söka information i olika källor och att förmedla information till andra. De ska handledas att fundera över skillnaden mellan den fiktiva och den verkliga världen och att inse att varje text har en upphovsman och ett syfte. På detta sätt ger undervisningen eleverna möjlighet att utveckla förmåga till kritiskt läsande (Critical literacy). För att utveckla multilitteracitet behöver eleverna såväl en rik textmiljö som ett tryggt stöd i användningen av medier. Texter som lämpar sig för åldern, exempelvis tidningar, böcker, spel, filmer och musik samt iakttagelser i omgivningen och texter som eleverna själva producerat eller valt ska användas i undervisningen. Förmågan att producera ska utvecklas vid sidan av förmågan att tolka och värdera. Eleverna ska ges gott

om tillfällen att fråga, undra, berätta historier, uttrycka sina tankar och åsikter och dela med sig av sina erfarenheter genom olika uttryckssätt och med olika redskap.

K5 Digital kompetens

Undervisningen ska utnyttja den digitala kompetens som eleverna inhämtat i förskoleundervisningen. Ett lekinriktat arbetssätt är fortfarande centralt. Eleverna ska få öva grundläggande färdigheter i informations- och kommunikationsteknik och lära sig att använda den som verktyg i studierna. Samtidigt ska eleverna få lära sig grundläggande terminologi inom informations- och kommunikationstekniken. Eleverna ska också få reflektera över användningen av digitala verktyg i närmiljön och dess betydelse i vardagen.

Praktiska färdigheter och egen produktion: I skolarbetet ska eleverna få öva sig att använda utrustning, program och tjänster och de mest centrala principerna för hur de används och fungerar. De ska få lära sig använda tangentbord och andra grundläggande färdigheter som behövs för att producera och bearbeta texter. Eleverna ska få och dela med sig av erfarenheter av att arbeta med digital media och av att programmera på ett för åldern lämpligt sätt. Spelifiering ska användas för att främja lärandet. *Ansvarsfulla och trygga arbetssätt:* Man ska tillsammans med eleverna diskutera och utarbeta trygga och goda arbetssätt och god nätetikett för användningen av digitala verktyg. Man ska fästa uppmärksamhet vid att hälsosamma arbetsställningar och lämpligt långa arbetspass inverkar på välbefinnandet. *Informationshantering samt undersökande och kreativa arbetssätt:* Eleverna ska handledas att använda centrala söktjänster, att pröva olika verktyg och att utföra mindre informationssökningar inom olika områden och om sådant som intresserar dem. De ska uppmuntras att med hjälp av digitala verktyg förverkliga sina idéer självständigt och tillsammans med andra. *Kommunikation och nätverksbildning*: Eleverna ska få erfarenheter av sociala medietjänster som stödjer lärandet och öva sig att använda digitala verktyg i olika kommunikationssituationer.

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Skolarbetet ska ge eleverna mångsidiga möjligheter att lära sig arbeta självständigt och tillsammans med andra. De ska få öva sig att medverka i grupp och att samarbeta, att anpassa sina egna idéer till andras och att ta ansvar enligt sin ålder. Eleverna ska uppmuntras att undersöka nya fenomen och fundera över vad de själva är särskilt bra på och vad de kunde göra till förmån för andra i skolan och hemma. De ska uppmuntras att lita på sig själva då de handlar i nya situationer. Eleverna ska få bekanta sig med olika yrken i och utanför skolan och lära sig förstå vad dessa yrken och arbeten överlag betyder för samhället, i synnerhet med tanke på familjernas vardag och uppehälle. Skolarbetet berikas av samarbete med vårdnadshavarna och aktörer utanför skolan.

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Eleverna ska från första klass få vara med och diskutera och planera mål för sitt eget arbete och sin grupps arbete. De ska också få planera hur skolans arbetsutrymmen ska inredas och göras trivsamma samt få delta i planering som gäller måltider, raster, fester, utfärder och andra evenemang i skolan. Tillsammans med eleverna ska man diskutera vad rättvisa, jämlikhet och ömsesidighet betyder. Eleverna ska genom egna erfarenheter bekanta sig med demokratiska principer och demokrati i praktiken. Alla elever hör till elevkåren och kan enligt sin ålder och sina förutsättningar vara med och besluta om saker som gäller dem själva. Man ska tillsammans med eleverna fundera på vad en rättvis och hållbar framtid betyder i vårt land och i världen och hur de själva kan bidra till en sådan.

14.2. Frågor som avgörs på lokal nivå

I läroplanen ska utbildningsanordnaren besluta och beskriva

- hur man stödjer eleverna i övergångarna från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen och från årskurs 2 till årskurs 3
  - praxis vid övergångarna
  - samarbete som behövs, arbetsfördelning och ansvarsfördelning
- särdrag och uppdrag i årskurserna 1-2 (beskrivningarna i grunderna kan användas som sådana), lokala betoningar gällande dem och hur man förverkligar och följer upp uppdraget
- mål för mångsidig kompetens i årskurserna 1-2 (beskrivningarna i grunderna kan användas som sådana), eventuella lokala betoningar och hur utvecklingen av elevernas mångsidiga kompetens stöds i årskurserna 1-2
- mål och centralt innehåll i årskurs 1 och årskurs 2 för varje läroämne
- eventuella särdrag vad gäller lärmiljöer och arbetssätt samt handledning, differentiering och stöd och bedömning av lärande i årskurserna 1-2.

14.3. Läroämnen

14.3.1. Modersmål och litteratur

Läroämnets uppdrag

Mål, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärande som hör samman med läroämnets uppdrag, lärmiljöer och arbetssätt gäller alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur.

Läroämnet modersmål och litteratur har som uppdrag att utveckla elevernas språk-, text- och kommunikationsfärdigheter, att stimulera eleverna att bli intresserade av språk, litteratur och övrig kultur och bli medvetna om sig själva som kommunikatörer och språkanvändare. Eleverna ska ges möjlighet att utveckla sin kreativitet och vidga sitt vardagsspråk och sin textkompetens så att de med hjälp av lämpliga begrepp kan ge uttryck för iakttagelser och fenomen och verbalisera sina egna tankar.

Läroämnet modersmål och litteratur ansvarar, i samarbete med de övriga läroämnena och med hemmen, för elevernas språkliga utveckling. Undervisningen ska hjälpa eleverna att skapa sin språkliga och kulturella identitet i ett mångkulturellt och medialiserat samhälle. Modersmål och litteratur är ett mångvetenskapligt kunskaps-, färdighets- och kulturämne. Undervisningen ska baseras på en vidgad textsyn. Centrala färdigheter som ska betonas är färdighet i att tolka och producera mångformiga texter och i att söka och dela information. Kreativiteten stärks och fantasin får möjlighet att utvecklas på ett mångsidigt sätt genom att eleverna bekantar sig med litteratur som är lämplig för deras ålder och språkfärdighet. Litteraturen vidgar även elevernas uppfattning om sig själva som språkanvändare, skapar band till den egna kulturen och vidgar förståelsen för andra kulturer.

Eleverna ska uppmuntras till att kommunicera och uttrycka sig i olika slag av kommunikationsmiljöer. Genom att eleverna blir handledda i att inse hur deras egen språkanvändning påverkar andra människor bidrar modersmålsämnet även till elevernas etiska utveckling. Läs- och skrivstrategier är centrala metakognitiva färdigheter som ska betonas inom modersmålsundervisningen. Syftet med undervisningen om språket är att stödja och utveckla språklig medvetenhet och analytisk språkfärdighet. Undervisningen ska basera sig på en social och funktionell syn på språket: de språkliga strukturerna ska studeras i språkliga sammanhang och inom textgenrer som är lämpliga för den aktuella åldersgruppen. Undervisningen ska avancera trappstegsvis i enlighet med elevernas utvecklingsstadium.

Inom undervisningen ska eleverna lära känna flera kulturområden, av vilka ordkonsten, mediekulturen, drama och teater samt muntlig kommunikationskultur är de mest centrala. Undervisningen i ordkonst innebär att man skriver, läser och tolkar skönlitterära texter. Syftet med litteraturundervisningen är att väcka läslust, stödja eleverna i att få och dela med sig av läsupplevelser, fördjupa kulturkännedomen, stödja den etiska utvecklingen och att berika elevernas språk och fantasi. Drama i undervisningen stärker läroämnets funktionella, erfarenhetsbaserade och estetiska karaktär. Genom arbete med mediekunskap ökar elevernas

medvetenhet om och vana att använda olika medieinnehåll och de lär sig förstå och tolka mediernas roll som ett kulturellt fenomen. Arbetet med muntlig kommunikation stärker elevernas kommunikativa kompetens.

Att innehållet i modersmåls- och litteraturundervisningen görs meningsfullt är en viktig motivationsfaktor för eleverna. Motivationen och intresset stärks genom att man i undervisningen utgår från barnens och de ungas språkvärld och erfarenheter och vidgar dessa samt låter eleverna göra egna val och vara aktiva aktörer. Det är också viktigt att man inom undervisningen beaktar elevernas egna textvärldar och erfarenheter och breddar dessa. Då skolan formar sina lärmiljöer och väljer undervisningsmetoder inom läroämnet modersmål och litteratur ska elevernas olikheter, olika förutsättningar och jämställdheten mellan könen beaktas. Både de som är specialbegåvade på området och de som har inlärningssvårigheter ska få stöd. Lärarna i de olika lärokurserna i läroämnet modersmål och litteratur ska samarbeta med varandra. Särskilt samarbetet mellan lärokursen svenska och litteratur samt lärokursen svenska som andraspråk och litteratur stärker kontinuiteten i elevens lärande i svenska. Målet är att övergå från lärokursen svenska som andraspråk och litteratur till lärokursen svenska och litteratur när eleven nått tillräckliga färdigheter i svenska inom olika kunskapsområden och språkliga delområden.

Språkpedagogik och språkutveckling

Den språkliga utvecklingen startar vid födseln och fortsätter livet ut. Individen tillägnar sig sin kompetens i flera språk i hemmet, i skolan och under fritiden. Den språkliga kompetensen består av kompetens i modersmålen, i andra språk och i olika dialektala varianter, på olika nivåer. Utgångspunkten för skolans språkundervisning är att språket används i olika situationer och sammanhang. Språkundervisningen ska stärka elevernas språkliga medvetenhet och stödja språkbruk på olika språk parallellt. Den ska även bidra till att eleverna utvecklar kompetens i multilitteracitet. Eleverna ska lära sig att analysera texter och kommunikationsformer på olika språk och använda språkvetenskapliga begrepp vid tolkning av texter och använda sig av olika sätt att lära sig språk. De ska också uppmuntras att lära sig språk på flera olika sätt och att använda sin kompetens i olika språk som stöd för allt lärande i alla läroämnen. Eleverna ska få handledning i att läsa texter på lämplig nivå på olika språk och att i sina studier söka information och kunskap på olika språk.

Eleverna ska vägledas att se och förstå sin egen och andras mångfasetterade språkliga och kulturella identitet. Även betydelsen av minoritetsspråken och de utrotningshotade språken ska behandlas i undervisningen och den ska stödja elevens flerspråkighet genom att inkludera elevens alla språk, även de som används på fritiden. Undervisningen ska stärka elevens tro på den egna förmågan att lära sig språk och uppmuntra till att modigt använda nya språk, även på grundläggande nivå. Utgångspunkten för all språkpedagogisk verksamhet är att flera olika läroämnen samarbetar.

Läroämnets uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1-2 har undervisningen i läroämnet modersmål och litteratur som särskilt uppdrag att, utgående från elevernas individuella förutsättningar, stärka uttrycks- och kommunikationsfärdigheterna och den språkliga medvetenheten samt att stödja eleven i att utveckla färdighet i att lyssna, tala, läsa och skriva. Undervisningens uppgift är att väcka intresset för språkliga uttrycksformer, drama och litteratur samt för att tolka och producera många olika slag av texter. Inom undervisningen ska man se till att lärprocessen blir progressiv från förskola till skola gällande både basfärdigheterna i modersmålet och de centrala mångsidiga kompetenserna.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Lärmiljön ska utgöra en mångsidig text- och språkmiljö. Det ska finnas god tillgång till litteratur och olika slags texter som intresserar eleverna. Eleverna ska självständigt och tillsammans få producera texter som publiceras i klassen och i andra bekanta miljöer. Språket ska undersökas genom lek, till exempel med hjälp av roll-, drama- och teaterlekar. De olika delområdena ska

integreras i undervisningen så att eleverna tillägnar sig olika färdigheter i läroämnet samtidigt som de lär sig att gestalta olika företeelser språkligt. Genom att bekanta sig med skolbiblioteks- eller närbiblioteksverksamheten och med olika kulturevenemang för barn utvidgas lärmiljön till områden utanför klassrummet. Den kulturella mångfalden i närmiljön och medierna ska också utnyttjas. Undervisningen ska fokusera på att dela upplevelser och öva färdigheter tillsammans och individuellt, också med hjälp av digitala verktyg. Drama ska integreras i litteraturundervisningen och i andra läroämnen, till exempel musik, gymnastik, omgivningslära.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling samt inlärningen av läs- och skrivfärdigheter i samarbete med hemmen. Det är viktigt att identifiera språksvårigheter vad gäller tal, läsning eller skrivning och att erbjuda stöd så tidigt som möjligt. Läraren ska visa hur man läser och förstår ord, meningar och texter och skriver på olika sätt. Eleven uppmuntras att använda medier på ett mångsidigt och tryggt sätt. Språkligt begåvade elever ska erbjudas mera utmanande uppgifter, material och textmiljöer. Alla elever oavsett kön ska stödjas så att de hittar texter och arbetssätt som intresserar dem.

Bedömning av elevens lärande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Bedömningen ska handleda och sporra eleverna. Genom att diskutera med eleverna och genom att ge och ta emot respons styr läraren såväl hela undervisningsgruppen som den enskilda elevens lärande och framsteg. I årskurs 1–2 är utgångspunkten och målet för bedömningen av lärandet att ge en helhetsbild av elevens språkliga utveckling inom alla målområden. Genom den respons som baserar sig på bedömningen ska elevens kommunikativa färdigheter, verbala uttrycksförmåga samt utvecklingen av grundläggande läs- och skrivfärdigheter beaktas. Genom respons som baserar sig på utvärdering av elevens språkliga utveckling ska eleven få information om sina språkliga styrkor och om hur de språkliga och kommunikativa färdigheterna har utvecklats. Eleven ska också få mångsidig feedback om hur hen förstår och använder språket, uttrycker sig, deltar i diskussioner och tolkar och producerar texter. Det är viktigt med uppmuntrande respons inom de olika färdighetsområdena. Eleven ska uppmuntras att observera sina egna modersmålskunskaper och vårdnadshavarna ska ges tillräcklig information om hur deras barns språkliga färdigheter, inklusive läs- och skrivfärdigheter, utvecklas.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen inom alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur är följande

- framsteg i förmågan att uttrycka sig och kommunicera samt att utveckla ordförrådet
- framsteg i läsfärdigheten, textförståelsen och läsintresset
- framsteg i förmågan att producera texter, speciellt att skriva för hand och använda tangentbord
- framsteg i förmågan att förstå språk och kultur, speciellt då det gäller att reflektera över vardagsspråket och ords betydelser.

14.3.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen painopiste on luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen, ilmaisuun ja erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoitteleminen yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

Mål för undervisningen

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla

Målområde

Tekstien tuottaminen

Innehållsområden

S3 Tekstien tuottaminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä

Målområde

Tekstien tuottaminen

Innehållsområden

S3 Tekstien tuottaminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsinkirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia

Målområde

Tekstien tuottaminen

Innehållsområden

S3 Tekstien tuottaminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja

puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Innehållsområden

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Innehållsområden

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Innehållsområden

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.1.1. Samiska och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 ska tyngdpunkten i undervisningen i samiska och litteratur ligga på att uppmuntra och inspirera eleverna att använda samiska samt att utveckla sin kommunikations- och uttrycksförmåga utgående från sina individuella förutsättningar. Det är viktigt att se till att elevens språkliga medvetenhet, grundläggande läs- och skrivfärdigheter samt multilitteracitet utvecklas. Undervisningen ska särskilt beakta betydelsen av att kunna lyssna och förstå det man hör för att utveckla sin muntliga och språkliga förmåga samt läs- och skrivfärdighet. Undervisningens uppdrag är att stärka intresset och motivationen att uttrycka sig verbalt och med hjälp av drama samt att tolka och producera olika typer av texter. Det är viktigt att skapa en kontinuerlig lärprocess i samiska från förskoleundervisningen till nybörjarundervisningen, såväl när det gäller baskunskaper som mångsidig kompetens.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Lärmiljön ska utgöra en mångsidig text- och språkmiljö. Det ska finnas god tillgång till litteratur och olika slags texter som intresserar eleverna. Eleverna ska självständigt och tillsammans få producera texter som publiceras i klassen och i andra bekanta miljöer. Språket ska undersökas genom lek, till exempel med hjälp av roll-, drama- och teaterlekar. De olika delområdena ska integreras i undervisningen så att eleverna tillägnar sig olika färdigheter i läroämnet samtidigt som de lär sig att gestalta olika företeelser språkligt. Genom att bekanta sig med skolbiblioteks- eller närbiblioteksverksamheten och med olika kulturevenemang för barn utvidgas lärmiljön till områden utanför klassrummet. Den kulturella mångfalden i närmiljön och medierna ska också utnyttjas. Undervisningen ska fokusera på att dela upplevelser och öva färdigheter tillsammans och individuellt, också med hjälp av digitala verktyg. Drama ska integreras i litteraturundervisningen och i andra läroämnen, till exempel musik, gymnastik, omgivningslära.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling samt inlärningen av läs- och skrivfärdigheter i samarbete med hemmen. Det är viktigt att identifiera språksvårigheter vad gäller tal, läsning eller skrivning och att erbjuda stöd så tidigt som möjligt. Läraren ska visa hur man läser och förstår ord, meningar och texter och skriver på olika sätt. Eleven uppmuntras att använda medier på ett mångsidigt och tryggt sätt. Språkligt begåvade elever ska erbjudas mera utmanande uppgifter, material och textmiljöer. Alla elever oavsett kön ska stödjas så att de hittar texter och arbetssätt som intresserar dem.

Bedömning av elevens lärande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Bedömningen ska handleda och sporra eleverna. Genom att diskutera med eleverna och genom att ge och ta emot respons styr läraren såväl hela undervisningsgruppen som den enskilda elevens lärande och framsteg. I årskurs 1–2 är utgångspunkten och målet för bedömningen av lärandet att ge en helhetsbild av elevens språkliga utveckling inom alla målområden. Genom den respons som baserar sig på bedömningen ska elevens kommunikativa färdigheter, verbala uttrycksförmåga samt utvecklingen av grundläggande läs- och skrivfärdigheter beaktas. Genom respons som baserar sig på utvärdering av elevens språkliga utveckling ska eleven få information om sina språkliga styrkor och om hur de språkliga och kommunikativa färdigheterna har utvecklats. Eleven ska också få mångsidig feedback om hur hen förstår och använder språket, uttrycker sig, deltar i diskussioner och tolkar och producerar texter. Det är viktigt med uppmuntrande respons inom de olika färdighetsområdena. Eleven ska uppmuntras att observera sina egna modersmålskunskaper

och vårdnadshavarna ska ges tillräcklig information om hur deras barns språkliga färdigheter, inklusive läs- och skrivfärdigheter, utvecklas.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen inom alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur är följande

- framsteg i förmågan att uttrycka sig och kommunicera samt att utveckla ordförrådet
- framsteg i läsfärdigheten, textförståelsen och läsintresset
- framsteg i förmågan att producera texter, speciellt att skriva för hand och använda tangentbord
- framsteg i förmågan att förstå språk och kultur, speciellt då det gäller att reflektera över vardagsspråket och ords betydelser.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen samiska och litteratur i årskurs 1–2

Elevens språk- och kommunikationsfärdigheter samt textkompetens ska utvecklas i olika språksituationer och genom mångsidigt arbete med hjälp av språket. Innehållet väljs så att eleven kan utveckla sina kunskaper i det egna språket, litteraturen och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Innehållet ska väljas så att det stödjer målen och utnyttjar både elevernas upplevelser och de lokala möjligheterna. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser.

I1 Att kommunicera

Med hjälp av bland annat traditionsbundna minnen och drama ger man eleverna möjligheter att i olika roller fundera, berätta och diskutera i grupp. Eleverna får öva sig att språkligt gestalta och benämna omgivningen, att lyssna, fråga, svara och berätta. Gruppkommunikation tränas i olika typer av kommunikationssituationer öga mot öga. I mån av möjlighet erbjuds också möjligheter till besök och umgänge med samisktalande i olika åldrar. Eleverna får öva ett artigt och situationsmedvetet språkbruk. Med hjälp av drama och andra kommunikativa övningar och diskussioner får eleverna aktivt delta när man behandlar barnlitteratur, samiska berättelser, dikter, sagor, berättelser, ramsor, faktatexter, medietexter och spel.

I2 Att tolka texter

Eleverna iakttar och tolkar olika typer av berättande och beskrivande texter, deras betydelser och strukturer och arbetar med bland annat bilder, barnlitteratur, enkla faktatexter och medietexter. Eleverna får lära sig läsa och övar begrepp som behövs för det. Textförståelsen stödjs och eleverna tränar läsförståelsestrategier, till exempel före man lyssnar/läser, medan man lyssnar/läser och efteråt. Man diskuterar texter, funderar över ordval, betydelsen av ord och uttryck och breddar begreppsförrådet. Eleverna får bekanta sig med olika sätt att ange tid, ordning och plats, i synnerhet i berättande, beskrivande och instruerande texter och får lära sig använda berättelsens grundbegrepp. Eleverna delar läsupplevelser på olika sätt, diskuterar innehållet i texter och övar sig att återge en text med egna ord. De övar sig att söka kunskap genom att göra iakttagelser i omgivningen, tolka bilder och skrivna texter och övar sig att dela kunskap med andra. Man erbjuder stimulans med anknytning till samisk kultur för att ge eleverna underlag för berättelser och texter.

I3 Att producera texter

Eleverna får bekanta sig med hur talspråket omvandlas till skriftspråk och övar sig att planera texter. Utvecklingen av rättstavningsförmågan stöds genom träning av fonologisk medvetenhet och genom läsning. Eleverna tränar grundläggande rättstavningsregler och lär sig använda dem i egna texter. Eleverna lär sig att forma och skriva textade versaler och gemener för hand och att använda tangentbord. Eleverna övar sig att producera texter, använda sin fantasi, berätta historier och uttrycka åsikter samt att beskriva sina upplevelser, iakttagelser och tankar muntligt, skriftligt och med hjälp av bilder, individuellt och i grupp. Eleverna får lära sig vilka slags textuella och

språkliga grundstrukturer som kännetecknar berättelser och beskrivningar, till exempel att ange tid och plats, samt lära sig att ge och ta emot respons.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Den språkliga medvetenheten stärks genom att eleverna iakttar det talade språket och bekantar sig med skriftspråket genom att lyssna och läsa. I det sammanhanget utnyttjas elevernas parallell- och flerspråkighet. Eleverna iakttar och reflekterar kring det samiska språkets särdrag, ord, uttryck och uttryckssätt samt deras betydelser. Eleverna gör iakttagelser om olika talspråkliga varianter och sociokulturella varianter samt hur språkanvändningen påverkar omgivningen. Särskilt tränas släktbenämningar inom elevens närmaste släkt. Man leker med språket med hjälp av ramsor, dikter och ordlekar och bekantar sig även samtidigt med andra samiska språk. Eleverna erbjuds rikligt med tillfällen att lyssna till berättelser (*mainâstem, mainstem, máinnasteapmi*) och att ta del av den samiska debatten och kulturella kontexten via gamla och nya traditioner, seder, bruk och festtraditioner. Eleverna övar sig att återge och beskriva företeelser muntligt och med olika typer av texter. Man letar fram intressant läsning för var och en. Genom att lyssna och läsa lär sig eleverna att känna olika typer av texter, såsom barnlitteratur och medietexter. Texterna används för att stimulera eleverna att uttrycka sig och man diskuterar texternas betydelse i elevernas egen vardag. Eleverna bekantar sig tillsammans med biblioteket och användningen av det.

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Ordförrådet vidgas och tränas i olika läroämnen. Man beaktar språkliga utmaningar i framtida årskurser och läroämnen och eleverna bekantar sig med begreppsbildning.

Mål för undervisningen

M1 motivera eleven att utveckla sin förmåga att uttrycka tankar, upplevelser och åsikter, att fråga och lyssna

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

M2 handleda eleven att utveckla sin kommunikations- och samarbetsförmåga genom att stärka sin verbala och kroppsliga uttrycksförmåga och fantasi samt handleda eleven att delta och uttrycka sig på ett mångsidigt sätt även genom drama

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

M3 stödja eleven att skapa en syn på sitt eget sätt att kommunicera så att hen lär sig kommunicera på samiska i olika situationer och förstår att människor kommunicerar på olika sätt

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 handleda och uppmuntra eleven att lära sig läsa och träna läsförståelse samt hjälpa eleven att iaktta sitt läsande

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

M5 handleda eleven att söka information på olika sätt

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M6 väcka elevens intresse för frivillig läsning genom att stimulera eleven att ta del av samisk kultur, skapa positiva läsupplevelser och erbjuda eleven möjligheter att släcka sin kunskapstörst och dela med sig av sina läsupplevelser

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

M7 handleda eleven att producera olika typer av texter för olika ändamål och skapa förutsättningar för positiva upplevelser av textproduktion, samarbete och kommunikation kring texter

Målområde

Tekstien tuottaminen

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M8 erbjuda eleven möjligheter att berätta och beskriva saker muntligt, skriftligt och med hjälp av bilder även i multimediala miljöer

Målområde

Tekstien tuottaminen

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M9 handleda eleven att planera och bygga upp egna texter, öva sig att skriva för hand och använda tangentbord och att hitta samiska fonter i de elektroniska redskap som används i undervisningen

Målområde

Tekstien tuottaminen

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M10 vägleda eleven att göra iakttagelser om betydelser hos ord och uttryck, om språkbruk, språk överlag och olika varianter av samiska

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M11 vägleda eleven att iaktta och förstå inslag i den mångsidiga samiska kulturen och det samiska språket

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

M12 handleda eleven att lära känna samisk barnlitteratur, olika samiska traditioner samt kulturformer och -utbud i den egna regionen och handleda eleven att uppskatta sitt eget språk och sin egen kultur samt språklig och kulturell mångfald

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M13 motivera eleven att utveckla det språk som behövs i olika läroämnen och att utnyttja sina kunskaper i modersmålet i allt lärande

Målområde

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

M14 stödja eleven att tillägna sig ett vetgirigt sätt att studera

Målområde

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.1.1. Romani och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 har undervisningen i romani och litteratur som särskilt uppdrag att uppmuntra och motivera eleverna att använda det romska språket samt att främja deras kommunikations- och uttrycksförmåga utgående från sina individuella förutsättningar. Det är viktigt att se till att elevernas grundläggande läs- och skrivfärdigheter, multilitteracitet och språkliga medvetenhet utvecklas. I undervisningen ska man fästa särskild vikt vid betydelsen av att kunna lyssna och förstå det man hör för att utveckla sin muntliga förmåga samt sin läs- och skrivfärdighet.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Lärmiljön ska utgöra en mångsidig text- och språkmiljö. Det ska finnas god tillgång till litteratur och olika slags texter som intresserar eleverna. Eleverna ska självständigt och tillsammans få producera texter som publiceras i klassen och i andra bekanta miljöer. Språket ska undersökas genom lek, till exempel med hjälp av roll-, drama- och teaterlekar. De olika delområdena ska integreras i undervisningen så att eleverna tillägnar sig olika färdigheter i läroämnet samtidigt som de lär sig att gestalta olika företeelser språkligt. Genom att bekanta sig med skolbiblioteks- eller närbiblioteksverksamheten och med olika kulturevenemang för barn utvidgas lärmiljön till områden utanför klassrummet. Den kulturella mångfalden i närmiljön och medierna ska också utnyttjas. Undervisningen ska fokusera på att dela upplevelser och öva färdigheter tillsammans och individuellt, också med hjälp av digitala verktyg. Drama ska integreras i litteraturundervisningen och i andra läroämnen, till exempel musik, gymnastik, omgivningslära.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling samt inlärningen av läs- och skrivfärdigheter i samarbete med hemmen. Det är viktigt att identifiera språksvårigheter vad gäller tal, läsning eller skrivning och att erbjuda stöd så tidigt som möjligt. Läraren ska visa hur man läser och förstår ord, meningar och texter och skriver på olika sätt. Eleven uppmuntras att använda medier på ett mångsidigt och tryggt sätt. Språkligt begåvade elever ska erbjudas mera utmanande uppgifter, material och textmiljöer. Alla elever oavsett kön ska stödjas så att de hittar texter och arbetssätt som intresserar dem.

Bedömning av elevens lärande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Bedömningen ska handleda och sporra eleverna. Genom att diskutera med eleverna och genom att ge och ta emot respons styr läraren såväl hela undervisningsgruppen som den enskilda elevens lärande och framsteg. I årskurs 1–2 är utgångspunkten och målet för bedömningen av lärandet att ge en helhetsbild av elevens språkliga utveckling inom alla målområden. Genom den respons som baserar sig på bedömningen ska elevens kommunikativa färdigheter, verbala uttrycksförmåga samt utvecklingen av grundläggande läs- och skrivfärdigheter beaktas. Genom respons som baserar sig på utvärdering av elevens språkliga utveckling ska eleven få information om sina språkliga styrkor och om hur de språkliga och kommunikativa färdigheterna har utvecklats. Eleven ska också få mångsidig feedback om hur hen förstår och använder språket, uttrycker sig, deltar i diskussioner och tolkar och producerar texter. Det är viktigt med uppmuntrande respons inom de olika färdighetsområdena. Eleven ska uppmuntras att observera sina egna modersmålskunskaper och vårdnadshavarna ska ges tillräcklig information om hur deras barns språkliga färdigheter, inklusive läs- och skrivfärdigheter, utvecklas.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen inom alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur är följande

- framsteg i förmågan att uttrycka sig och kommunicera samt att utveckla ordförrådet
- framsteg i läsfärdigheten, textförståelsen och läsintresset
- framsteg i förmågan att producera texter, speciellt att skriva för hand och använda tangentbord
- framsteg i förmågan att förstå språk och kultur, speciellt då det gäller att reflektera över vardagsspråket och ords betydelser.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen romani och litteratur i årskurs 1–2

Elevens språk- och kommunikationsfärdigheter samt textkompetens ska utvecklas i olika språksituationer och genom mångsidigt arbete med hjälp av språket. Innehållet väljs så att eleven kan utveckla sina kunskaper i det egna språket, litteraturen och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Innehållet ska väljas så att det stödjer målen och utnyttjar både elevernas upplevelser och de lokala möjligheterna. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser.

I1 Att kommunicera

Eleverna övar sig att lyssna, uttala och uttrycka sig muntligt genom att namnge föremål och företeelser i omgivningen på romani. Kommunikativa färdigheter och färdigheter i drama tränas parvis och i grupp. Eleverna erbjuds flerspråkiga kommunikationssituationer och i mån av möjlighet besök och umgänge med romanitalande i olika åldrar. Eleverna får lära sig att använda språket artigt och anpassat till situationen. I undervisningen utnyttjas sagor, berättelser, ramsor, fakta- och medietexter samt spel, också med hjälp av drama.

I2 Att tolka texter

Eleverna övar sig att läsa genom att bekanta sig med olika typer av texter och diskutera dem. Ord- och uttrycksförrådet vidgas. Eleverna funderar över ordval, betydelsen av ord och uttryck och lär sig använda berättelsens grundbegrepp, såsom huvudperson, plats, tid och intrig. Eleverna övar sig att söka information genom att göra iakttagelser i omgivningen samt tolka bilder och skrivna texter. I mån av möjlighet utnyttjas kunskapen i den romska gemenskapen för att tolka muntliga texter.

I3 Att producera texter

Eleverna får bekanta sig med särdragen i det romska skriftsystemet och lära sig att producera versaler och gemener. De tränar grunderna i rättstavning och lär sig att använda dem i egna texter. Eleverna övar sig att producera texter individuellt och tillsammans med andra samt diskuterar texter och övar sig att ge och ta emot respons. Eleverna lär sig att skriva för hand och att använda tangentbord. Eleverna beskriver egna upplevelser, iakttagelser och tankar muntligt, skriftligt och med hjälp av bilder. Man erbjuder stimulans med anknytning till romsk kultur för att ge eleverna underlag för berättelser och texter.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna reflekterar kring det romska språkets betydelse för dem själva, familjen, den närmaste kretsen och skolan. Eleverna bekantar sig med den romska berättar- och kulturtraditionen genom att i mån av möjlighet dra nytta av den lokala romska gemenskapen. Eleverna gör iakttagelser om olika talspråkliga och sociokulturella varianter samt hur språkbruket påverkar omgivningen. Eleverna ges tillfällen att lyssna till berättelser och musik på romani.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra eleven att uttrycka sig på romani, både självständigt och tillsammans med andra

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

M2 handleda eleven att utveckla sin kommunikations- och samarbetsförmåga på ett heltäckande sätt, också med hjälp av drama

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M3 stödja eleven att skapa en syn på sitt eget sätt att kommunicera så att hen lär sig kommunicera på romani i olika situationer genom att utnyttja kunskapen i språkgemenskapen

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 handleda och uppmuntra eleven att lära sig läsa romani och träna läsförståelse samt hjälpa eleven att iaktta sitt läsande

Målområde

Att tolka texter

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

M5 sporra eleven att vidga sitt ord- och begreppsförråd

Målområde

Att tolka texter

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

M6 uppmuntra eleven att på eget initiativ läsa och studera på ett vetgirigt sätt samt handleda eleven att söka information på olika sätt

Målområde

Att tolka texter

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M7 uppmuntra och inspirera eleven att beskriva saker muntligt, skriftligt och med hjälp av bilder

Målområde

Att producera texter

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M8 handleda eleven att producera enkla berättande, beskrivande och andra typer av texter självständigt och tillsammans med andra, även i multimediala lärmiljöer

Målområde

Att kommunicera

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M9 handleda eleven att lära sig det romska skrivsättet och romska specialtecken och uppmuntra eleven att öva sig att skriva för hand och genom att använda tangentbord

Målområde

Att kommunicera

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M10 uppmuntra eleven att uppskatta det romska språket och stärka elevens kunskap om den romska berättar- och kulturtraditionen

Målområde

Att producera texter

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M11 vägleda eleven att iaktta och förstå vad som är kännetecknande för den mångsidiga romska kulturen och det romska språket med hjälp av sin parallell- och flerspråkighet

Målområde

Att producera texter

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

M12 uppmuntra eleven att värdesätta språklig och kulturell mångfald, lära känna barnkultur och att producera egen kultur tillsammans med andra

Målområde

Att producera texter

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.1.1. Teckenspråk och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 handleds eleverna att använda teckenspråk i olika kommunikationssituationer utgående från sina tidigare språkkunskaper. Eleverna ska lära sig att iaktta någon som tecknar, att fråga, svara och berätta. Genom undervisningen utvecklas elevernas tankeförmåga och förmåga att uttrycka sig. Eleverna ska tillägna sig grundläggande färdigheter för att diskutera på teckenspråk och bekanta sig med för åldern lämplig barnlitteratur samt berättar- och kulturtraditioner. Målet är att eleverna lär sig att klara av vardagliga situationer på teckenspråk, att jämföra och utnyttja kunskaper i olika språk och att använda modersmålet i olika lärmiljöer och i olika läroämnen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Lärmiljön ska utgöra en mångsidig text- och språkmiljö. Det ska finnas god tillgång till litteratur och olika slags texter som intresserar eleverna. Eleverna ska självständigt och tillsammans få producera texter som publiceras i klassen och i andra bekanta miljöer. Språket ska undersökas genom lek, till exempel med hjälp av roll-, drama- och teaterlekar. De olika delområdena ska integreras i undervisningen så att eleverna tillägnar sig olika färdigheter i läroämnet samtidigt som de lär sig att gestalta olika företeelser språkligt. Genom att bekanta sig med skolbiblioteks- eller närbiblioteksverksamheten och med olika kulturevenemang för barn utvidgas lärmiljön till områden utanför klassrummet. Den kulturella mångfalden i närmiljön och medierna ska också utnyttjas. Undervisningen ska fokusera på att dela upplevelser och öva färdigheter tillsammans och individuellt, också med hjälp av digitala verktyg. Drama ska integreras i litteraturundervisningen och i andra läroämnen, till exempel musik, gymnastik, omgivningslära.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling samt inlärningen av läs- och skrivfärdigheter i samarbete med hemmen. Det är viktigt att identifiera språksvårigheter vad gäller tal, läsning eller skrivning och att erbjuda stöd så tidigt som möjligt. Läraren ska visa hur man läser och förstår ord, meningar och texter och skriver på olika sätt. Eleven uppmuntras att använda medier på ett mångsidigt och tryggt sätt. Språkligt begåvade elever ska erbjudas mera utmanande uppgifter, material och textmiljöer. Alla elever oavsett kön ska stödjas så att de hittar texter och arbetssätt som intresserar dem.

Bedömning av elevens lärande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Bedömningen ska handleda och sporra eleverna. Genom att diskutera med eleverna och genom att ge och ta emot respons styr läraren såväl hela undervisningsgruppen som den enskilda elevens lärande och framsteg. I årskurs 1–2 är utgångspunkten och målet för bedömningen av lärandet att ge en helhetsbild av elevens språkliga utveckling inom alla målområden. Genom den respons som baserar sig på bedömningen ska elevens kommunikativa färdigheter, verbala uttrycksförmåga samt utvecklingen av grundläggande läs- och skrivfärdigheter beaktas. Genom respons som baserar sig på utvärdering av elevens språkliga utveckling ska eleven få information om sina språkliga styrkor och om hur de språkliga och kommunikativa färdigheterna har utvecklats. Eleven ska också få mångsidig feedback om hur hen förstår och använder språket, uttrycker sig, deltar i diskussioner och tolkar och producerar texter. Det är viktigt med uppmuntrande respons inom de olika färdighetsområdena. Eleven ska uppmuntras att observera sina egna modersmålskunskaper och vårdnadshavarna ska ges tillräcklig information om hur deras barns språkliga färdigheter, inklusive läs- och skrivfärdigheter, utvecklas.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen inom alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur är följande

- framsteg i förmågan att uttrycka sig och kommunicera samt att utveckla ordförrådet
- framsteg i läsfärdigheten, textförståelsen och läsintresset

- framsteg i förmågan att producera texter, speciellt att skriva för hand och använda tangentbord
- framsteg i förmågan att förstå språk och kultur, speciellt då det gäller att reflektera över vardagsspråket och ords betydelser.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen teckenspråk och litteratur i årskurs 1–2

Elevens språk- och kommunikationsfärdigheter samt textkompetens ska utvecklas i olika språksituationer och genom mångsidigt arbete med hjälp av språket. Innehållet väljs så att eleven kan utveckla sina kunskaper i det egna språket, litteraturen och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Innehållet ska väljas så att det stödjer målen och utnyttjar både elevernas upplevelser och de lokala möjligheterna. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser.

I1 Att kommunicera

Elevernas teckenförråd utökas, man leker med språket och berättar om egna erfarenheter, iakttagelser och kunskaper. Eleverna hittar på egna fantasiberättelser med beaktande av berättelsens grundelement: plats och tid för händelserna, handlingen och personerna. Eleverna övar sig att språkligt gestalta och benämna omgivningen i olika kommunikationssituationer.

I2 Att tolka texter

Eleverna tränar visuell läskunnighet genom att tolka texter på teckenspråk och andra visuella källor. Utgående från texterna och bilderna öva sig eleverna att ställa frågor och besvara dem. Teckenförrådet utökas genom att eleverna diskuterar texter och delar läsupplevelser. Eleverna bearbetar olika texter på teckenspråk med hjälp av rollspel, drama och teaterlekar samt multimodala lärmiljöer.

I3 Att producera texter

Eleverna övar sig att producera texter självständigt och tillsammans med andra samt att leka med språket. De diskuterar de producerade texterna tillsammans och övar sig att ge och få respons. Eleverna övar på handalfabetet och lära sig hur det används. De tränar sin förmåga att kommunicera på teckenspråk, bland annat tekniker för att väcka uppmärksamhet, ögonkontakt, personernas optimala position, att ta en aktiv roll i en diskussion, alternering i diskussionen, att motivera tankar och åsikter, att aktivt följa med och kommentera.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna undersöker olika kulturformer och traditioner och iakttar beteendenormer och seder i den teckenspråkiga gemenskapen. De undersöker kulturtraditionerna och kulturverksamheten i den teckenspråkiga gemenskapen.

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

I undervisningen undersöker och använder man olika slags texter, bilder och tabeller som material för att berika teckenförrådet och ge möjligheter att använda teckenspråk i olika läroämnen. Man skapar tillfällen för undersökande lärande och kommunikation och erbjuder mångsidiga läromedel och lärmiljöer för att främja elevernas multilitteracitet.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att uttrycka sig på teckenspråk och främja elevens förmåga att ställa frågor, uttrycka tankar, upplevelser och åsikter samt uppmuntra eleven att berätta historier

Målområde

Att kommunicera

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

M2 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att diskutera på teckenspråk och att utvärdera sina kommunikativa färdigheter

Målområde

Att kommunicera

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

M3 uppmuntra eleven att arbeta självständigt och i grupp och samtidigt stärka elevens samarbets- och kommunikationsförmåga, även med hjälp av drama

Målområde

Att kommunicera

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 väcka elevens intresse för texter på teckenspråk och texter med bilder och aktivera eleven att dela sina upplevelser och tankar om dem

Målområde

Att tolka texter

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M5 stimulera elevens fantasi och tankeförmåga

Målområde

Att tolka texter

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

M6 vägleda eleven att få positiva upplevelser av att producera, samarbeta och dela erfarenheter och att öva sig att planera och hålla olika presentationer

Målområde

Att producera texter

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 erbjuda eleven tillfällen att berätta och beskriva saker och resultat av informationssökning samt inspirera eleven att producera multimodala presentationer

Målområde

Att producera texter

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M8 väcka elevens språkmedvetenhet och handleda eleven att göra iakttagelser om språk och språkbruk samt hjälpa eleven att upptäcka att det egna språkbruket påverkar andras språkliga beteende

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

M9 erbjuda eleven möjligheter att lära känna olika kulturformer och traditioner inom den teckenspråkiga och andra kulturer, vägleda eleven att uppskatta sitt eget språk och sin egen kultur samt språklig och kulturell mångfald

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

M10 handleda eleven att utveckla sina kunskaper i teckenspråk i olika läroämnen och att använda sina kunskaper i modersmålet i allt lärande

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

M11 uppmuntra eleven att studera på ett vetgirigt sätt och utveckla sin multilitteracitet

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.1.1. Modersmål för elever med annat modersmål

14.3.1.1. Finska som andraspråk och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 ligger undervisningens tyngdpunkt i att skapa en grund för elevernas svenska språk och läs- och skrivfärdigheter samt i att utveckla elevernas studie- och kommunikationsfärdigheter. Undervisningens uppdrag är att väcka elevernas intresse för språk, uttryckssätt och för att tolka och producera olika slags texter.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin

tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoitteleminen yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus ja tuki

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 1–2

Eleverna lär sig språk- och kommunikationsfärdigheter och utvecklar sin förmåga att arbeta med texter genom att använda språk i olika situationer och arbeta mångsidigt med språk. Innehållet i undervisningen väljs så att eleverna får möjlighet att vidga de färdigheter som har en anknytning till språk, litteratur och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Undervisningens innehåll ska stödja målsättningarna och utnyttja elevernas erfarenheter och lokala möjligheter. Innehållet formas till helheter för de olika årskurserna.

I1 Att kommunicera

Eleverna tränar artigt språkbruk, att fråga, svara, begära, berätta, uttrycka åsikter och berätta om sina känslor i olika situationer i vardagen och i skolan. Eleverna övar sig på att lägga märke till hur

språket fungerar i olika situationer: artighetsfraser, åsikts- och känsloyttringar, frågeformulering samt att ange nutid och förfluten tid i berättelser. Eleverna tränar uttal, hörförståelse och att lyssna och lära sig av andra. Roll- och teaterlekar samt andra interaktiva övningar utnyttjas i samband med att sagor, berättelser, ramsor och faktatexter behandlas i undervisningen.

I2 Att tolka texter

Elevernas läsfärdigheter och läsförståelse främjas genom användning av begreppen text, bild, rubrik, stycke, mening, punkt, ord, stavelse, bokstav och fonem. Eleverna tränar att läsa gemensamt och individuellt valda skönlitterära texter och faktatexter, undersöker vad de betyder och hur de är uppbyggda samt kopplar det lästa till de egna erfarenheterna och delar med sig av sina läsupplevelser. Eleverna arbetar bland annat med bilder, barnlitteratur och enkla fakta- och medietexter. Eleverna bekantar sig med olika sätt att uttrycka tid, ordningsföljd och miljö i synnerhet i berättande och beskrivande texter. Eleverna tränar lässtrategier, vidgar ordförrådet och uttrycksförmågan och lär sig att känna igen berättelsens grundelement (huvudperson, plats, tid och händelseförlopp).

I3 Att producera texter

Eleverna bekantar sig med olika textgenrer och deras typiska drag, såsom ordförråd, fraseologi och språkliga strukturer. Eleverna övar sig på att producera olika slags skrivna och talade texter både individuellt och tillsammans med andra. Skrivfärdigheterna tränas både för hand och på tangentbord.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna reflekterar över språkets och kulturens betydelser i olika kommunikationssituationer i skolan samt i olika texter som eleverna hör eller läser. Eleverna tränas att ge akt på olika språk och talspråkliga varianter i skolan, i medier och på fritiden. Eleverna övar sig att använda språkliga begrepp för att förstå hur en diskussion fungerar. Eleverna söker litteratur som intresserar och bekantar sig med berättelser, lekar och festtraditioner inom olika kulturer.

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Eleverna ges modeller för olika språksituationer som har med skolan och lärandet att göra och de får bekanta sig med texter i olika läroämnen. Eleverna genomför enkla uppgifter i informationssökning med koppling till olika läroämnen, både självständigt och tillsammans med andra. Eleverna observerar sin omgivning, tolkar bilder och skriva texter samt tränar att förmedla information genom att berätta. Eleverna övar sig att använda digitala verktyg för att skaffa information, för att lära sig och för att utvärdera sitt lärande. Elevens kunskaper i det egna modersmålet används som stöd för lärandet.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra eleven att använda sina kommunikations- och samarbetsfärdigheter i olika kommunikationssituationer i skolan och i vardagen samt stärka förmågan att lyssna och förstå det som sägs

Målområde

Att kommunicera

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M2 träna och uppmuntra eleven att berätta om sina tankar och känslor och att diskutera olika ämnen samt stärka ordförrådet och de uttryckssätt som behövs för det

Målområde

Att kommunicera

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M3 uppmuntra eleven att utveckla sitt mod att uttrycka sig språkligt och kroppsligt samt stärka elevens fantasiförmåga genom att uppmuntra eleven att delta och uttrycka sig mångsidigt, även med hjälp av drama

Målområde

Att kommunicera

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 motivera och handleda eleven att lära sig läsa och utveckla sitt ord- och begreppsförråd

Målområde

Att tolka texter

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M5 uppmuntra eleven att läsa och diskutera texter och litteratur som lämpar sig för åldern och språkkunskaperna

Målområde

Att tolka texter

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M6 handleda eleven att träna produktion av olika textgenrer och att behärska de ord och språkstrukturer som behövs i dem

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M7 handleda eleven att träna att skriva för hand och att använda tangentbord samt att planera och producera texter

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M8 uppmuntra eleven att träna grunderna i rättstavning

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M9 motivera eleven att utveckla sin språkmedvetenhet genom att iaktta olika varianter av talspråk i den närmaste omgivningen och hjälpa eleven att märka att det egna språkbruket kan påverka andras språkliga beteende

Målområde

Att producera texter

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M10 motivera eleven att lyssna på och läsa litteratur som lämpar sig för åldern och språkkunskaperna och handleda eleven att välja litteratur som intresserar samt lära eleven använda biblioteket och bli bekant med barnkultur

Målområde

Att producera texter

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M11 handleda eleven att känna igen och uppskatta olika språk och kulturer i sin miljö och att kunna sätta sig in i olika människors situationer och livsskeden

Målområde

Att producera texter

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

M12 hjälpa eleven att utveckla en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att kommunicera, läsa, skriva och lära sig språk

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M13 handleda eleven att utveckla sina språkfärdigheter i olika läroämnen och att studera i skolan viktiga textgenrer och genretypiska drag

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M14 handleda eleven att observera sitt eget språkbruk och att utvärdera sitt eget språklärande

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

14.3.1.1. Suomi saamenkielisille

14.3.1.1. Suomi viittomakielisille

14.3.1.1. Svenska för samisktalande

14.3.1.1. Svenska för teckenspråkiga

14.3.1.1. Svenska och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1-2 är det speciellt viktigt att eleverna lär sig grundläggande läs- och skrivfärdighet, och att de kommunicerar genom många olika uttryckssätt och lär sig att lära. Undervisningens syfte är att väcka intresse för språk och kommunikation och för att producera och tolka olika slag av texter.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1-2

Lärmiljön ska utgöra en mångsidig text- och språkmiljö. Det ska finnas god tillgång till litteratur och olika slags texter som intresserar eleverna. Eleverna ska självständigt och tillsammans få producera texter som publiceras i klassen och i andra bekanta miljöer. Språket ska undersökas genom lek, till exempel med hjälp av roll-, drama- och teaterlekar. De olika delområdena ska integreras i undervisningen så att eleverna tillägnar sig olika färdigheter i läroämnet samtidigt som de lär sig att gestalta olika företeelser språkligt. Genom att bekanta sig med skolbiblioteks- eller närbiblioteksverksamheten och med olika kulturevenemang för barn utvidgas lärmiljön till områden utanför klassrummet. Den kulturella mångfalden i närmiljön och medierna ska också utnyttjas. Undervisningen ska fokusera på att dela upplevelser och öva färdigheter tillsammans och individuellt, också med hjälp av digitala verktyg. Drama ska integreras i litteraturundervisningen och i andra läroämnen, till exempel musik, gymnastik, omgivningslära.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1-2

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling samt inlärningen av läs- och skrivfärdigheter i samarbete med hemmen. Det är viktigt att identifiera språksvårigheter vad gäller tal, läsning eller skrivning och att erbjuda stöd så tidigt som möjligt. Läraren ska visa hur man läser och förstår ord, meningar och texter och skriver på olika sätt. Eleven uppmuntras att använda medier på ett mångsidigt och tryggt sätt. Språkligt begåvade elever ska erbjudas mera utmanande uppgifter, material och textmiljöer. Alla elever oavsett kön ska stödjas så att de hittar texter och arbetssätt som intresserar dem.

Bedömning av elevens lärande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1-2

Bedömningen ska handleda och sporra eleverna. Genom att diskutera med eleverna och genom att ge och ta emot respons styr läraren såväl hela undervisningsgruppen som den enskilda elevens lärande och framsteg. I årskurs 1–2 är utgångspunkten och målet för bedömningen av lärandet att ge en helhetsbild av elevens språkliga utveckling inom alla målområden. Genom den respons som baserar sig på bedömningen ska elevens kommunikativa färdigheter, verbala uttrycksförmåga samt utvecklingen av grundläggande läs- och skrivfärdigheter beaktas. Genom respons som baserar sig på utvärdering av elevens språkliga utveckling ska eleven få information om sina språkliga styrkor och om hur de språkliga och kommunikativa färdigheterna har utvecklats. Eleven ska också få mångsidig feedback om hur hen förstår och använder språket, uttrycker sig, deltar i diskussioner och tolkar och producerar texter. Det är viktigt med uppmuntrande respons inom de olika färdighetsområdena. Eleven ska uppmuntras att observera sina egna modersmålskunskaper och vårdnadshavarna ska ges tillräcklig information om hur deras barns språkliga färdigheter, inklusive läs- och skrivfärdigheter, utvecklas.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen inom alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur är följande

- framsteg i förmågan att uttrycka sig och kommunicera samt att utveckla ordförrådet
- framsteg i läsfärdigheten, textförståelsen och läsintresset
- framsteg i förmågan att producera texter, speciellt att skriva för hand och använda tangentbord
- framsteg i förmågan att förstå språk och kultur, speciellt då det gäller att reflektera över vardagsspråket och ords betydelser.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 1-2

Under årskurs 1 fokuserar man på att eleverna lär sig lyssna och uttrycka sig och på grundläggande läs- och skrivfärdighet samt laborering med talat språk och dramatiseringar. Eleverna bearbetar och reflekterar kring många slag av barnlitteratur i olika medier.

I1 Att kommunicera

Eleverna får öva sig i att verbalt gestalta och benämna sin omvärld, att lyssna, fråga, svara och berätta ansikte mot ansikte i olika slag av kommunikationssituationer och för olika syften. De övar sig att kommunicera i grupp i olika textmiljöer. Med hjälp av kommunikationsövningar och drama, roll- och teaterlekar får eleverna möjlighet att gemensamt behandla barnlitteratur, sagor, berättelser, ramsor, faktatexter, medietexter och spel.

I2 Att tolka texter

Eleverna lär sig läsa och övar sig samtidigt i läsförståelse och i att använda grundläggande lässtrategier. Eleverna bekantar sig med sambandet mellan ljud och bokstav och med begreppen språkljud, stavelse, ord, sats, mening, punkt, rubrik, text och bild. Eleverna får möjlighet att

iaktta och tolka många olika slag av texter i omgivningen och fundera över deras betydelser och strukturer. De arbetar med bland annat bilder, berättelser, sagor, dikter, enkla faktatexter och olika slag av medietexter. Eleverna bekantar sig även med olika sätt att uttrycka tid, ordningsföljd och plats, speciellt i berättande, beskrivande och instruerande texter, och de lär sig förstå berättelsens grundbegrepp såsom huvudperson, plats, tid och händelseförlopp. Läsupplevelserna diskuteras med de övriga i gruppen och eleverna övar sig att återge en text med egna ord och reflektera kring texters innehåll, ordval och ords betydelser och vidgar på så sätt sitt ordförråd. Eleverna övar sig i informationssökning genom att göra iakttagelser om sin omgivning, analysera bilder och skrivna texter och berätta för andra om sina iakttagelser.

I3 Att producera texter

Eleverna övar sig att producera texter utgående från sina egna tankar, upplevelser och iakttagelser och ur sin fantasi och sina inre bilder, både individuellt och tillsammans. Dessutom bekantar sig eleverna med textuella och språkliga drag som är typiska för berättelser såsom uttryck för tid och plats och berättelsestruktur. De använder sig av dessa strukturer i sina egna texter. Eleverna lär sig att forma och skriva textade gemener och versaler för hand och att använda tangentbord och skriva digitalt, lär sig grundläggande skrivregler såsom mellanrum mellan ord, mening och skiljetecken, användningen av versal i början av en mening och i namn och de övar rättstavning med hjälp av läsning och övningar som utvecklar den fonologiska medvetenheten.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Elevernas språkliga medvetenhet stärks genom att de laborerar med talat språk och grundläggande språkliga begrepp samt läser och lyssnar till skrivna texter, såsom litteratur och kultur för barn. Eleverna får iaktta det talade språket i dess olika varianter och reflekterar kring hur språkanvändningen påverkar omgivningen. De läser, lyssnar till, diskuterar och bearbetar många olika slag av texter såsom sagor, berättelser, dikter, serier och annan litteratur i flera olika medier. Tillsammans bekantar sig eleverna med biblioteket och hur det används. Eleverna får även bekanta sig med kulturutbudet för barn i närområdet och med olika kultur- och högtidstraditioner och de arbetar kreativt tillsammans inom olika kulturella uttrycksformer.

Mål för undervisningen

M1 stödja eleven i att stärka sin förmåga att uttrycka sig och fungera i olika kommunikationssituationer

Målområde

Att kommunicera

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

M2 stödja eleven i att utveckla sitt språk och sin fantasi, kommunikations- och samarbetsförmåga genom att erbjuda möjlighet för eleven att delta i olika kommunikations-situationer och bli bekant med normerna för dessa

Målområde

Att kommunicera

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M3 stödja elevens lust och vilja att uttrycka sig både verbalt och icke-verbalt och genom drama

Målområde

Att kommunicera

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 stödja eleven i att utveckla kommunikativa färdigheter och förståelse för att människor kommunicerar på olika sätt

Målområde

Att kommunicera

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M5 sporra och handleda eleven vid läsinlärningen och ge eleven möjlighet till övning i att använda strategier för läsförståelse samt uppmuntra eleven att iaktta sin egen läsförståelse

Målområde

Att tolka texter

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M6 handleda eleven att analysera texter av många olika slag och att vidga sitt ordförråd i samband med textanalys

Målområde

Att tolka texter

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M7 handleda eleven i att söka information på många olika sätt

Målområde

Att tolka texter

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M8 sporra eleven att bli intresserad av (barn)litteratur, medietexter och andra texter genom att skapa positiva läsupplevelser och samtidigt väcka intresse och lust att läsa och lära sig samt dela med sig av sina läsupplevelser

Målområde

Att tolka texter

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M9 inspirera eleven att berätta och uttrycka sina åsikteroch beskriva sina upplevelser i tal, bild och skrift

Målområde

Att producera texter

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M10 erbjuda eleven möjlighet att producera enkla berättelser, beskrivningar och andra texter, även i multimediala miljöer

Målområde

Att producera texter

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M11 lära eleven att skriva för hand och utveckla skrivförmågan och att använda tangentbord, handleda eleven i att småningom börja planera och strukturera texter samt lära känna de grundläggande färdigheterna i rättstavning och övriga skriftspråkskonventioner

Målområde

Att producera texter

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M12 sporra eleven att utveckla sin språkliga medvetenhet gällande talat och skrivet språk och sin kunskap om grundläggande språkbegrepp samt handleda eleven i att göra iakttagelser om språk och språkbruk och bli medveten om hur det egna språkbruket påverkar andra

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M13 uppmuntra eleven att lyssna till och själv läsa litteratur för barn, att hitta intressant läsning och utveckla sitt läsintresse och använda sig av bibliotek

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

M14 handleda eleven att uppskatta sin egen och andras kultur och språk samt kulturell mångfald, ge eleven möjlighet att bekanta sig med olika former av barnkultur och sporra eleven att producera kultur tillsammans med andra

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.1.1. Svenska som andraspråk och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 ligger undervisningens tyngdpunkt i att skapa en grund för elevernas svenska språk och läs- och skrivfärdigheter samt i att utveckla elevernas studie- och kommunikationsfärdigheter. Undervisningens uppdrag är att väcka elevernas intresse för språk, uttryckssätt och för att tolka och producera olika slags texter.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Lärmiljön ska utgöra en mångsidig text- och språkmiljö. Det ska finnas god tillgång till litteratur och olika slags texter som intresserar eleverna. Eleverna ska självständigt och tillsammans få producera texter som publiceras i klassen och i andra bekanta miljöer. Språket ska undersökas genom lek, till exempel med hjälp av roll-, drama- och teaterlekar. De olika delområdena ska integreras i undervisningen så att eleverna tillägnar sig olika färdigheter i läroämnet samtidigt som de lär sig att gestalta olika företeelser språkligt. Genom att bekanta sig med skolbiblioteks- eller närbiblioteksverksamheten och med olika kulturevenemang för barn utvidgas lärmiljön till områden utanför klassrummet. Den kulturella mångfalden i närmiljön och medierna ska också utnyttjas. Undervisningen ska fokusera på att dela upplevelser och öva färdigheter tillsammans och individuellt, också med hjälp av digitala verktyg. Drama ska integreras i litteraturundervisningen och i andra läroämnen, till exempel musik, gymnastik, omgivningslära.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling samt inlärningen av läs- och skrivfärdigheter i samarbete med hemmen. Det är viktigt att identifiera språksvårigheter vad gäller tal, läsning eller skrivning och att erbjuda stöd så tidigt som möjligt. Läraren ska visa hur man läser och förstår ord, meningar och texter och skriver på olika sätt. Eleven uppmuntras att använda medier på ett mångsidigt och tryggt sätt. Språkligt begåvade elever ska erbjudas mera utmanande uppgifter, material och textmiljöer. Alla elever oavsett kön ska stödjas så att de hittar texter och arbetssätt som intresserar dem.

Bedömning av elevens lärande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Bedömningen ska handleda och sporra eleverna. Genom att diskutera med eleverna och genom att ge och ta emot respons styr läraren såväl hela undervisningsgruppen som den enskilda elevens lärande och framsteg. I årskurs 1–2 är utgångspunkten och målet för bedömningen av lärandet att ge en helhetsbild av elevens språkliga utveckling inom alla målområden. Genom den respons som baserar sig på bedömningen ska elevens kommunikativa färdigheter, verbala uttrycksförmåga samt utvecklingen av grundläggande läs- och skrivfärdigheter beaktas. Genom respons som baserar sig på utvärdering av elevens språkliga utveckling ska eleven få information om sina språkliga styrkor och om hur de språkliga och kommunikativa färdigheterna har utvecklats. Eleven ska också få mångsidig feedback om hur hen förstår och använder språket, uttrycker sig, deltar i diskussioner och tolkar och producerar texter. Det är viktigt med uppmuntrande respons inom de olika färdighetsområdena. Eleven ska uppmuntras att observera sina egna modersmålskunskaper och vårdnadshavarna ska ges tillräcklig information om hur deras barns språkliga färdigheter, inklusive läs- och skrivfärdigheter, utvecklas.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen inom alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur är följande

- framsteg i förmågan att uttrycka sig och kommunicera samt att utveckla ordförrådet
- framsteg i läsfärdigheten, textförståelsen och läsintresset
- framsteg i förmågan att producera texter, speciellt att skriva för hand och använda tangentbord
- framsteg i förmågan att förstå språk och kultur, speciellt då det gäller att reflektera över vardagsspråket och ords betydelser.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 1–2

Eleverna lär sig språk- och kommunikationsfärdigheter och utvecklar sin förmåga att arbeta med texter genom att använda språk i olika situationer och arbeta mångsidigt med språk. Innehållet i undervisningen väljs så att eleverna får möjlighet att vidga de färdigheter som har en anknytning till språk, litteratur och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Undervisningens innehåll ska stödja målsättningarna och utnyttja elevernas erfarenheter och lokala möjligheter. Innehållet formas till helheter för de olika årskurserna.

I1 Att kommunicera

Eleverna tränar artigt språkbruk, att fråga, svara, begära, berätta, uttrycka åsikter och berätta om sina känslor i olika situationer i vardagen och i skolan. Eleverna övar sig på att lägga märke till hur språket fungerar i olika situationer: artighetsfraser, åsikts- och känsloyttringar, frågeformulering samt att ange nutid och förfluten tid i berättelser. Eleverna tränar uttal, hörförståelse och att lyssna och lära sig av andra. Roll- och teaterlekar samt andra interaktiva övningar utnyttjas i samband med att sagor, berättelser, ramsor och faktatexter behandlas i undervisningen.

I2 Att tolka texter

Elevernas läsfärdigheter och läsförståelse främjas genom användning av begreppen text, bild, rubrik, stycke, mening, punkt, ord, stavelse, bokstav och fonem. Eleverna tränar att läsa gemensamt och individuellt valda skönlitterära texter och faktatexter, undersöker vad de betyder och hur de är uppbyggda samt kopplar det lästa till de egna erfarenheterna och delar med sig av sina läsupplevelser. Eleverna arbetar bland annat med bilder, barnlitteratur och enkla fakta- och medietexter. Eleverna bekantar sig med olika sätt att uttrycka tid, ordningsföljd och miljö i synnerhet i berättande och beskrivande texter. Eleverna tränar lässtrategier, vidgar ordförrådet och uttrycksförmågan och lär sig att känna igen berättelsens grundelement (huvudperson, plats, tid och händelseförlopp).

I3 Att producera texter

Eleverna bekantar sig med olika textgenrer och deras typiska drag, såsom ordförråd, fraseologi och språkliga strukturer. Eleverna övar sig på att producera olika slags skrivna och talade texter både individuellt och tillsammans med andra. Skrivfärdigheterna tränas både för hand och på tangentbord.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna reflekterar över språkets och kulturens betydelser i olika kommunikationssituationer i skolan samt i olika texter som eleverna hör eller läser. Eleverna tränas att ge akt på olika språk och talspråkliga varianter i skolan, i medier och på fritiden. Eleverna övar sig att använda språkliga begrepp för att förstå hur en diskussion fungerar. Eleverna söker litteratur som intresserar och bekantar sig med berättelser, lekar och festtraditioner inom olika kulturer.

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Eleverna ges modeller för olika språksituationer som har med skolan och lärandet att göra och de får bekanta sig med texter i olika läroämnen. Eleverna genomför enkla uppgifter i informationssökning med koppling till olika läroämnen, både självständigt och tillsammans med andra. Eleverna observerar sin omgivning, tolkar bilder och skriva texter samt tränar att förmedla information genom att berätta. Eleverna övar sig att använda digitala verktyg för att skaffa information, för att lära sig och för att utvärdera sitt lärande. Elevens kunskaper i det egna modersmålet används som stöd för lärandet.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra eleven att använda sina kommunikations- och samarbetsfärdigheter i olika kommunikationssituationer i skolan och i vardagen samt stärka förmågan att lyssna och förstå det som sägs

Målområde

Att kommunicera

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M2 träna och uppmuntra eleven att berätta om sina tankar och känslor och att diskutera olika ämnen samt stärka ordförrådet och de uttryckssätt som behövs för det

Målområde

Att kommunicera

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M3 uppmuntra eleven att utveckla sitt mod att uttrycka sig språkligt och kroppsligt samt stärka elevens fantasiförmåga genom att uppmuntra eleven att delta och uttrycka sig mångsidigt, även med hjälp av drama

Målområde

Att kommunicera

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 motivera och handleda eleven att lära sig läsa och utveckla sitt ord- och begreppsförråd

Målområde

Att tolka texter

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M5 uppmuntra eleven att läsa och diskutera texter och litteratur som lämpar sig för åldern och språkkunskaperna

Målområde

Att tolka texter

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M6 handleda eleven att träna produktion av olika textgenrer och att behärska de ord och språkstrukturer som behövs i dem

Målområde

Att producera texter

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M7 handleda eleven att träna att skriva för hand och att använda tangentbord samt att planera och producera texter

Målområde

Att producera texter

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M8 uppmuntra eleven att träna grunderna i rättstavning

Målområde

Att producera texter

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M9 motivera eleven att utveckla sin språkmedvetenhet genom att iaktta olika varianter av talspråk i den närmaste omgivningen och hjälpa eleven att märka att det egna språkbruket kan påverka andras språkliga beteende

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M10 motivera eleven att lyssna på och läsa litteratur som lämpar sig för åldern och språkkunskaperna och handleda eleven att välja litteratur som intresserar samt lära eleven använda biblioteket och bli bekant med barnkultur

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M11 handleda eleven att känna igen och uppskatta olika språk och kulturer i sin miljö och att kunna sätta sig in i olika människors situationer och livsskeden

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

M12 hjälpa eleven att utveckla en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att kommunicera, läsa, skriva och lära sig språk

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M13 handleda eleven att utveckla sina språkfärdigheter i olika läroämnen och att studera i skolan viktiga textgenrer och genretypiska drag

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M14 handleda eleven att observera sitt eget språkbruk och att utvärdera sitt eget språklärande

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

14.3.2. Det andra inhemska språket

Läroämnets uppdrag

Språk är en förutsättning för lärande och tänkande. Språket är närvarande i all verksamhet i skolan och alla lärare är språklärare. Språkstudierna främjar utvecklingen av tankeförmågan. De ger underlag för att forma en flerspråkig och mångkulturell identitet och värdesätta den. I takt med att ordförrådet och strukturerna utvecklas, utvecklas också de kommunikativa färdigheterna och förmågan att söka information. Språkundervisningen ger goda möjligheter till glädje, lek och kreativitet.

Undervisningen i det andra inhemska språket är en del av språkpedagogiken och fostran till språkmedvetenhet. Den ska väcka elevernas intresse för den språkliga och kulturella mångfalden i skolan och den omgivande världen och uppmuntra dem att kommunicera i autentiska språkmiljöer. Eleverna ska lära sig värdesätta andra språk, människorna som talar dem och olika kulturer. Jämställdheten i språkval och språkstudier förstärks genom att man på varierande och intressanta sätt informerar om valmöjligheter i språken, genom att man uppmuntrar eleverna att oberoende av kön fatta beslut om språkval utgående från sina individuella intressen, genom att man behandlar teman mångsidigt och ur olika synvinklar och genom att man använder omväxlande och praktiska arbetsmetoder.

Studierna i det andra inhemska språket ska förbereda eleverna för planmässigt och kreativt arbete i olika sammansättningar. Eleverna och elevgrupperna ska också ges möjligheter att bilda nätverk och kommunicera med finskspråkiga elever och grupper. Digitala verktyg erbjuder en naturlig möjlighet att genomföra språkundervisningen i autentiska situationer och utifrån elevernas kommunikationsbehov. Undervisningen ska också ge färdigheter som främjar delaktighet och aktiv påverkan.

Undervisningen ska stärka elevernas tilltro till sin förmåga att lära sig språk och att modigt använda dem. Eleverna ska ges möjlighet att studera i egen takt och vid behov få stöd för sitt lärande. Undervisningen ska ordnas så att också elever som avancerar snabbare eller kan språket sedan tidigare kan göra framsteg.

Språkundervisningen ska utveckla multilitteracitet och ta upp olika texter. Texterna ska väljas med hänsyn till barnens och de ungas intressen. Undervisningen ska också bygga broar mellan olika språk och med de språk som eleverna använder på fritiden. Eleverna ska uppmuntras att söka information på de språk som de behärskar.

Språkpedagogik och språkutveckling

Den språkliga utvecklingen startar vid födseln och fortsätter livet ut. Individen tillägnar sig sin kompetens i flera språk i hemmet, i skolan och under fritiden. Den språkliga kompetensen består av kompetens i modersmålen, i andra språk och i olika dialektala varianter, på olika nivåer. Utgångspunkten för skolans språkundervisning är att språket används i olika situationer och sammanhang. Språkundervisningen ska stärka elevernas språkliga medvetenhet och stödja språkbruk på olika språk parallellt. Den ska även bidra till att eleverna utvecklar kompetens i multilitteracitet. Eleverna ska lära sig att analysera texter och kommunikationsformer på olika språk och använda språkvetenskapliga begrepp vid tolkning av texter och använda sig av olika sätt att lära sig språk. De ska också uppmuntras att lära sig språk på flera olika sätt och att använda sin kompetens i olika språk som stöd för allt lärande i alla läroämnen. Eleverna ska få handledning i att läsa texter på lämplig nivå på olika språk och att i sina studier söka information och kunskap på olika språk.

Eleverna ska vägledas att se och förstå sin egen och andras mångfasetterade språkliga och kulturella identitet. Även betydelsen av minoritetsspråken och de utrotningshotade språken ska behandlas i undervisningen och den ska stödja elevens flerspråkighet genom att inkludera elevens alla språk, även de som används på fritiden. Undervisningen ska stärka elevens tro på den egna förmågan att lära sig språk och uppmuntra till att modigt använda nya språk, även på grundläggande nivå. Utgångspunkten för all språkpedagogisk verksamhet är att flera olika läroämnen samarbetar.

Läroämnets uppdrag i årskurs 1-2

Det särskilda uppdraget i undervisningen i det andra inhemska språket i årskurserna 1–2 är att hos eleverna väcka en positiv attityd till att lära sig finska eller svenska samt att stärka elevernas tro på sin egen förmåga att lära sig språk och att modigt använda även det lilla de kan på det andra språket. Undervisningen ska väcka elevernas nyfikenhet för språk och stödja deras förmåga att iaktta och använda sig av de språkliga och kulturella intryck som de får från omgivningen. Undervisningen ska ge eleverna mångsidiga upplevelser av finska eller svenska och kulturerna som har anknytning till det finska eller svenska språket. **I undervisningen i modersmålsinriktad finska eller svenska** får eleverna möjlighet att reflektera över och fördjupa sina kunskaper i finska eller svenska och sin kännedom om särdragen i finsk- eller svenskspråkig kultur. I undervisningen ska man betona glädje i lärandet, varierande och aktiverande arbetssätt samt muntlig kommunikation i vardagliga situationer. Teman som behandlas i undervisningen väljs tillsammans med eleverna utgående från deras egna intressen och de behandlas på ett mångsidigt sätt. Av eleverna förutsätts inga läs- eller skrivkunskaper då undervisningen inleds. Man väcker och ökar efterhand elevernas intresse för det talade och skrivna språket. Så småningom ökar man också elevernas intresse för att läsa och skriva.

14.3.2.1. Finska, A1-lärokurs

Utarbetningen av den lokala läroplanen för lärokurserna i A2-språket

Undervisningen i A2-språket kan inledas redan i årskurs 1. Den lokala läroplanen för lärokurserna i A2-språket i årskurs 1–2 kan utarbetas utifrån Grunderna för läroplanen för A1-språket i årskurs 1–2 (2019).

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

Det särskilda uppdraget i undervisningen i det andra inhemska språket i årskurserna 1–2 är att hos eleverna väcka en positiv attityd till att lära sig finska eller svenska samt att stärka elevernas tro på sin egen förmåga att lära sig språk och att modigt använda även det lilla de kan på det andra språket. Undervisningen ska väcka elevernas nyfikenhet för språk och stödja deras förmåga att iaktta och använda sig av de språkliga och kulturella intryck som de får från omgivningen. Undervisningen ska ge eleverna mångsidiga upplevelser av finska eller svenska

och kulturerna som har anknytning till det finska eller svenska språket. **I undervisningen i modersmålsinriktad finska eller svenska** får eleverna möjlighet att reflektera över och fördjupa sina kunskaper i finska eller svenska och sin kännedom om särdragen i finsk- eller svenskspråkig kultur. I undervisningen ska man betona glädje i lärandet, varierande och aktiverande arbetssätt samt muntlig kommunikation i vardagliga situationer. Teman som behandlas i undervisningen väljs tillsammans med eleverna utgående från deras egna intressen och de behandlas på ett mångsidigt sätt. Av eleverna förutsätts inga läs- eller skrivkunskaper då undervisningen inleds. Man väcker och ökar efterhand elevernas intresse för det talade och skrivna språket. Så småningom ökar man också elevernas intresse för att läsa och skriva.

Lärmiljöer och arbetssätt

I valet av arbetssätt ska man ta i beaktande olika slags elever och elever med olika bakgrund samt elevernas ålder och utvecklingsnivå. Arbetssätten ska vara mångsidiga, elevorienterade och engagerande. Utgångspunkten för arbetssätten ska vara att de är konkreta och stöder undersökande lärande. Undervisningen kan göras mer övergripande så att eleverna lär sig finska också i samband med undervisningen i andra läroämnen.

Med hjälp av arbetssätten ska man handleda elerna att kommunicera på många olika sätt och diskutera och fundera tillsammans samt väcka deras nyfikenhet för språk och utveckla deras slutlednings- och samarbetsförmåga. Arbetssätten ska kombinera lek, musik, drama, spel och rörelse samt olika sinnen. Förutom den muntliga kommunikationen ska eleverna också ges möjlighet att bekanta sig med det finska språket och lära sig det genom att iaktta språket i skrift. Eleverna handleds att reflektera över hur de lär sig finska till exempel med hjälp av den europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg och så småningom ta ansvar för sitt eget lärande.

Som lärmiljöer i undervisningen kan man utnyttja hela skolan och skolans närmiljö. Flerspråkigheten, den kulturella mångfalden och språkmedvetenheten ska vara synliga i lärmiljöerna. Det finska språket ska höras och synas i undervisningssituationer och kommunikationssituationer som är bekanta för eleverna. Lärmiljöerna kan anpassas så att de lämpar sig för olika situationer för språkinlärning och ger möjlighet att arbeta på ett mångsidigt sätt både i grupp och självständigt. Lärmiljöerna planeras tillsammans med eleverna. Lärmiljöerna ska stödja elevens naturliga nyfikenhet, lust att pröva på nya saker samt lekfullhet och fantasi så att eleven från början vågar använda även det lilla hen kan på det nya språket. Lärmiljöerna ska stärka utvecklingen av barnens multilitteracitet genom att man i undervisningen använder till exempel bilder, rörelse, ljud och olika didaktiska verktyg. I undervisningen ska man erbjuda eleverna möjlighet att bekanta sig med det finska språket och kulturen som hör till språket med hjälp av olika lärmiljöer och i mån av möjlighet genom att till exempel via digitala hjälpmedel ha kontakt med andra som talar finska.

Handledning, differentiering och stöd i A1-lärokursen i finska i årskurs 1-2

Eleverna ska i undervisningen uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar, stärkande av färdigheter för språkstudier och aktiverande arbetssätt som främjar kreativitet och delaktighet stöder utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna erbjuds möjligheter att bekanta sig med andra språk som skolan erbjuder. Eleverna ska få mångsidig information om betydelsen av att kunna språk och de ska uppmuntras att studera många olika språk.

Undervisningen ska ordnas så att den tar i beaktande elevernas olika utgångslägen och undervisningen ska vid behov differentieras. Eleverna har rätt att vid behov få stöd för sitt lärande. Det ska finnas särskilt vägande skäl för att en elev befrias från språkstudierna och bedömningen ska göras individuellt för varje elev. I kapitel 7 i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 föreskrivs om stöd för lärande och skolgång. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan finska från tidigare. Eleverna handleds att finna material som intresserar dem och som främjar lärandet, till exempel på nätet eller biblioteket.

Bedömning av elevens lärande i A1-lärokursen i finska i årskurs 1-2

Syftet med bedömningen under läsåret är i första hand att handleda lärandet med hjälp av uppmuntrande respons. Lärarens respons ger eleverna en möjlighet att bli medvetna om målen för lärandet samt om sina egna kunskaper och hur de kan utvecklas. För att studierna ska framskrida är det viktigt att läraren ger eleverna möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt. Eleverna övar med hjälp av lärarens handledning sina kunskaper i själv- och kamratbedömning som en del av språkstudierna.

I slutet av läsåret ska läraren ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i A1-språket som baserar sig på lärarens iakttagelser av elevernas kunskaper i relation till samtliga mål som ställts upp i läroplanen. Då läraren bedömer elevernas lärande ska hen se till att eleverna kan visa sina kunskaper på olika sätt.

Innehåll som anknyter till målen för undervisningen i A1-lärokursen i finska i årskurserna 1–2

Färdigheter för språkstudier

I3 Eleverna övar att samarbeta och arbeta parvis och i grupper.

Färdigheter för språkstudier

I4 I undervisningen iakttar man huvudsakligen talat språk. Eleverna övar på att härleda ords betydelse utifrån kontexten, allmänbildningen eller andra språkkunskaper.

Färdigheter för språkstudier

I5 Eleverna diskuterar och funderar hur och på vilka olika sätt man kan lära sig språk. Eleverna övar olika sätt att lära sig språk. Eleverna övar på att utvärdera både sina egna och sina klasskamraters språkkunskaper med hjälp av till exempel Den europeiska språkportfolion.

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

I1 I undervisningen reflekterar man tillsammans över vilka språk som talas i skolan, den närmaste omgivningen samt i Finland och Norden och man bekantar sig med de olika kulturerna. Eleverna iakttar vilka likheter och olikheter det finns mellan olika språk.

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

I2 Eleverna funderar tillsammans den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse och värde har för olika gemenskaper.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I6 Innehållet väljs utgående från elevernas vardag och intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna. En central del av innehållet i undervisningen är att använda språket för olika syften, till exempel för att hälsa, säga adjö, berätta om sig själv samt för olika situationer i vardagen. Eleverna tränar ett artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer. Som en del av kommunikationen tränar eleverna ordförråd samt strukturer och fraser med hjälp av sång, lek, drama och spelifiering.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I7 I undervisningen diskuterar och funderar man över hur man ska agera om man endast har ringa kunskaper i ett språk. Eleverna övar att använda olika hjälpmedel för att kommunicera, till exempel att använda gester och att rita. Eleverna övar att härleda ords betydelse utifrån kontexten, allmänbildningen eller andra språkkunskaper. Eleverna lär sig uttryck som behövs då det uppstår svårigheter med att förstå budskapet.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I8 Eleven får vänja sig vid att använda de för språket och kulturen vanligaste artighetsfraserna i vardagliga kommunikationssituationer, till exempel för att hälsa, säga adjö, tacka och be om hjälp. Eleverna övar på olika naturliga sätt att reagera i kommunikationssituationer.

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

I10 Innehållet väljs utgående från elevernas vardag och egna intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna. Eleverna övar mycket och på ett mångsidigt sätt att uttala och betona ord på finska. Eleverna övar ord och satsstrukturer som en del av kommunikationen i situationer som är bekanta för eleverna med hjälp av till exempel bilder, sång, lek, ramsor, berättelser, drama och spelifiering. Eleverna ges så småningom möjlighet att öva sig att skriva.

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

I9 Innehållet väljs utgående från elevernas vardag och egna intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna. Eleverna får i första hand ta del av talade texter och så småningom även skrivna texter samt språket som hörs och syns i vardagen. Eleverna övar att iaktta uttalet och betoningen av ord på finska. Eleverna över att förstå språket med hjälp av sång, lek, ramsor, berättelser och bilder.

Mål för undervisningen

M1 Eleven bekantar sig med olika språk och kulturer i skolan, närmiljön samt i Norden. Eleven handleds att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk. Eleven handleds att känna igen finska och kunna skilja det från andra språk hen kan.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig iaktta olika språk och kulturer i sin vardag samt lär sig känna igen finska och skilja det från andra språk hen kan.

(används inte som bedömningsgrund)

Innehållsområden

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M2 Handleda eleven att värdesätta sin egen språkliga bakgrund samt språklig och kulturell mångfald.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig värdesätta sin egen språkliga bakgrund och olika språk och kulturer.

(används inte som bedömningsgrund)

Innehållsområden

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

M3 Erbjuda eleven möjligheter att samarbeta med andra och fungera i grupp.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig samarbeta och fungera i grupp med andra.

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

M4 Handleda eleven att göra iakttagelser om språket och språkbruket samt att gissa sig till och härleda enskilda ords och uttrycks betydelser.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig gissa och härleda ords och uttrycks betydelser samt att göra iakttagelser om språket och språkbruket.

(används inte som bedömningsgrund)

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

M5 Eleven bekantar sig med olika sätt att lära sig språk och prövar vilka sätt att lära sig som passar hen själv bäst. Eleverna övar tillsammans att ställa upp mål för sina språkstudier.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig känna igen, pröva på och öva samt använda olika färdigheter för språkstudier.

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M6 Uppmuntra eleven att använda språket på ett mångsidigt sätt i olika kommunikationssituationer.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig använda språket i ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer med stöd av sin samtalspartner.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 Handleda eleven att använda olika non-verbala tillvägagångssätt samt olika sätt för att härleda ords betydelse. Uppmuntra eleven att uttrycka sina egna iakttagelser och sina svårigheter att förstå budskapet.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig använda non-verbala hjälpmedel, till exempel gester, miner, ordförråd och digitala färdigheter för att klara av kommunikationssituationer. Eleven lär sig gissa eller härleda enskilda ords betydelse. Eleven lär sig uttrycka att hen har förstått budskapet. Eleven lär sig framföra sina egna iakttagelser.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M8 Uppmuntra eleven att använda finska språket på ett för kommunikationssituationen och kulturen lämpligt sätt.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig använda ett antal för språket och kulturen vanliga artighetsfraser.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M9 Handleda eleven att förstå målspråkets vanligaste ord och uttryck i kommunikationssituationer som är bekanta för eleven.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig förstå ett antal ord och uttryck som hen hör och ser.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M10 Handleda eleven att i olika situationer som är bekanta för eleven använda de vanligaste orden och uttrycken på finska, särskilt i tal, samt att träna uttalet.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig använda de vanligaste orden och uttrycken samt att uttala dem förståeligt

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.2.1. Finska, modersmålsinriktad finska, A1-lärokurs

Utarbetningen av den lokala läroplanen för lärokurserna i A2-språket

Undervisningen i A2-språket kan inledas redan i årskurs 1. Den lokala läroplanen för lärokurserna i A2-språket i årskurs 1–2 kan utarbetas utifrån Grunderna för läroplanen för A1-språket i årskurs 1–2 (2019).

Oppiaineen tehtävä

Det särskilda uppdraget i undervisningen i det andra inhemska språket i årskurserna 1–2 är att hos eleverna väcka en positiv attityd till att lära sig finska eller svenska samt att stärka elevernas tro på sin egen förmåga att lära sig språk och att modigt använda även det lilla de kan på det andra språket. Undervisningen ska väcka elevernas nyfikenhet för språk och stödja deras förmåga att iaktta och använda sig av de språkliga och kulturella intryck som de får från omgivningen. Undervisningen ska ge eleverna mångsidiga upplevelser av finska eller svenska och kulturerna som har anknytning till det finska eller svenska språket. **I undervisningen i modersmålsinriktad finska eller svenska** får eleverna möjlighet att reflektera över och fördjupa sina kunskaper i finska eller svenska och sin kännedom om särdragen i finsk- eller svenskspråkig kultur. I undervisningen ska man betona glädje i lärandet, varierande och aktiverande arbetssätt samt muntlig kommunikation i vardagliga situationer. Teman som behandlas i undervisningen väljs tillsammans med eleverna utgående från deras egna intressen och de behandlas på ett mångsidigt sätt. Av eleverna förutsätts inga läs- eller skrivkunskaper då undervisningen inleds. Man väcker och ökar efterhand elevernas intresse för det talade och skrivna språket. Så småningom ökar man också elevernas intresse för att läsa och skriva.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A1-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 1-2

I valet av arbetssätt ska man ta i beaktande olika slags elever och elever med olika bakgrund samt elevernas ålder och utvecklingsnivå. Arbetssätten ska vara mångsidiga, elevorienterade och engagerande. Utgångspunkten för arbetssätten ska vara att de är konkreta och stöder undersökande lärande. Undervisningen kan göras mer övergripande så att eleverna utvecklar sina

kunskaper i både finska och svenska också i samband med undervisningen i andra läroämnen. Elevernas tvåspråkiga bakgrund ska beaktas i undervisningen.

Arbetssätten ska vara mångsidiga för att uppmuntra eleverna att kommunicera på många olika sätt och diskutera och fundera tillsammans samt för att väcka deras nyfikenhet för språk och utveckla deras slutlednings- och samarbetsförmåga. Arbetssätten ska kombinera lek, musik, drama, spel och rörelse samt olika sinnen. Förutom den muntliga kommunikationen ska eleverna också ges möjlighet att utveckla sina färdigheter i finska samt så småningom bekanta sig med finska i skrift. Eleverna handleds att reflektera över hur de lär sig finska till exempel med hjälp av den europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg och att så småningom ta ansvar för sitt eget lärande.

Som lärmiljöer i undervisningen kan man utnyttja hela skolan och skolans närmiljö. Flerspråkigheten, den kulturella mångfalden och språkmedvetenheten ska vara synliga i lärmiljöerna. Det finska språket ska användas och synas i undervisningssituationer och kommunikationssituationer. Lärmiljöerna kan anpassas så att de lämpar sig för olika situationer för språkinlärning och ger möjlighet att arbeta på ett mångsidigt sätt både i grupp och självständigt. Lärmiljöerna planeras tillsammans med eleverna. Lärmiljöerna ska stöda elevens naturliga nyfikenhet, lust att pröva på nya saker samt lekfullhet och fantasi. Lärmiljöerna ska stärka utvecklingen av barnens multilitteracitet genom att man i undervisningen använder till exempel bilder, rörelse, ljud och olika didaktiska verktyg. I undervisningen ska man med beaktande av elevernas tvåspråkiga bakgrund och dubbla kulturidentitet erbjuda eleverna möjlighet att utveckla sitt språk och sin förståelse av den finska kulturen med hjälp av olika lärmiljöer.

Handledning, differentiering och stöd i A1-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 1-2

Eleverna ska i undervisningen uppmuntras att mångsidigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar, stärkande av färdigheter för språkstudier och aktiverande arbetssätt som främjar kreativitet och delaktighet stöder utvecklingen av de språkkunskaper eleverna redan har. Eleverna erbjuds möjligheter att bekanta sig med andra språk som skolan erbjuder. Eleverna ska få mångsidig information om betydelsen av att kunna språk och de ska uppmuntras att studera många olika språk.

Undervisningen ska ordnas så att den tar i beaktande elevernas olika utgångslägen och undervisningen ska vid behov differentieras. Eleverna har rätt att vid behov få stöd för sitt lärande. Det ska finnas särskilt vägande skäl för att en elev befrias från språkstudierna och bedömningen ska göras individuellt för varje elev. I kapitel 7 i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 föreskrivs om stöd för lärande och skolgång. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan finska från tidigare. Eleverna handleds att finna material som intresserar dem och som främjar lärandet, till exempel på nätet eller biblioteket.

Bedömning av elevens lärande i A1-lärokursen modersmålsinriktad finska i årskurs 1-2

Syftet med bedömningen under läsåret är i första hand att handleda lärandet med hjälp av uppmuntrande respons. Lärarens respons ger eleverna en möjlighet att bli medvetna om målen för lärandet samt om sina egna kunskaper och hur de kan utvecklas. För att studierna ska framskrida är det viktigt att läraren ger eleverna möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt. Eleverna övar med hjälp av lärarens handledning sina kunskaper i själv- och kamratbedömning som en del av språkstudierna.

I slutet av läsåret ska läraren ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i A1-lärokursen i modersmålsinriktad finska som baserar sig på lärarens iakttagelser av elevernas kunskaper i relation till samtliga mål som ställts upp i läroplanen. Då läraren bedömer elevernas lärande ska hen se till att eleverna kan visa sina kunskaper på olika sätt.

Innehåll som anknyter till målen för undervisningen i A1-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurserna 1–2

Färdigheter för språkstudier

I3 Eleverna övar att samarbeta och arbeta parvis och i grupper.

Färdigheter för språkstudier

I4 I undervisningen iakttar man i huvudsak talat språk. Eleverna övar på att härleda nya ords och uttrycks betydelse utifrån kontexten, allmänbildningen och den egna tvåspråkiga bakgrunden och dubbla kulturidentiteten.

Färdigheter för språkstudier

I5 Eleverna diskuterar och funderar hur och på vilka olika sätt man kan lära sig språk. Eleverna övar olika sätt att lära sig språk. Eleverna övar på att utvärdera både sina egna och sina klasskamraters språkkunskaper med hjälp av till exempel den europeiska språkportfolion.

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

I1 I undervisningen reflekterar man tillsammans över vilka språk som talas i skolan, närmiljön samt i Finland och Norden, och man bekantar sig med de olika kulturerna. Eleverna iakttar vilka likheter och olikheter det finns mellan olika språk. Eleverna reflekterar över och diskuterar den egna tvåspråkiga bakgrunden och kulturidentiteten.

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

I2 Eleverna funderar tillsammans på den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse för olika gemenskaper.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I6 Innehållet väljs utgående från elevernas vardag och intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna med beaktande av deras tvåspråkiga bakgrund. En central del av innehållet är att använda språket för olika syften och att öva ett artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer. Eleverna ges möjlighet att använda språket i olika situationer som främjar elevernas språkliga utveckling och ger lämpliga utmaningar med beaktande av elevernas tvåspråkiga bakgrund. Som en del av kommunikationen utvidgar eleverna ordförråd och strukturer med hjälp av sång, lek, drama och spelifiering.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I7 Eleverna övar att använda olika hjälpmedel för att kommunicera, till exempel att använda gester och att rita samt övar sig på att härleda nya ords och uttrycks betydelse utifrån kontexten, allmänbildningen och den egna tvåspråkiga bakgrunden och den dubbla kulturidentiteten. Eleverna lär sig utnyttja sin tvåspråkiga bakgrund i olika situationer.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I8 Eleverna övar på olika naturliga sätt att uttrycka sig och reagera i olika vardagliga kommunikationssituationer.

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

I10 Innehållet väljs utgående från elevernas vardag och egna intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna och med beaktande av elevernas tvåspråkiga bakgrund och dubbla språkidentitet. Eleverna utvidgar sitt ordförråd och övar på ett mångsidigt sätt ord och strukturer som en del av kommunikationen i olika situationer med hjälp av aktiverande arbetssätt, digitala hjälpmedel och till exempel sång, lek, ramsor, berättelser, drama och spelifiering. Eleverna får så småningom öva sig på att skriva.

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

I9 Innehållen väljs utgående från elevernas vardag och egna intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna och med beaktande av elevernas tvåspråkiga bakgrund. Eleven får i första hand ta del av talade texter och så småningom även skrivna texter samt bekanta sig med de språkliga dragen i dessa. Eleverna övar att utnyttja finskspråkigt material och utvecklar sina färdigheter i finska med hjälp av sång, lek, ramsor, berättelser och bilder. Eleverna övar tillsammans att lyssna, tala och så småningom läsa och skriva på finska utifrån de teman som behandlas i undervisningen.

Mål för undervisningen

M1 Eleven bekantar sig med olika språk och kulturer i skolan, närmiljön samt i Finland och Norden. Handleda eleven att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk. Handleda eleven att lägga märke till kännetecknande och kulturella särdrag i finska.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig göra iakttagelser om olika språk och kulturer i sin vardag samt inser nyttan av de språkkunskaper som hen redan har.

(används inte som bedömningsgrund)

Innehållsområden

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M2 Handleda eleven att värdesätta sin egen tvåspråkiga bakgrund och dubbla kulturidentitet samt språklig och kulturell mångfald.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig värdesätta sin egen språkliga bakgrund och olika språk och kulturer.

(används inte som bedömningsgrund)

Innehållsområden

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

M3 Erbjuda eleven möjlighet att samarbeta med andra och fungera i grupp med andra samt att använda båda sina språk.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig samarbeta och fungera i grupp med andra.

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

M4 Uppmuntra eleven att göra iakttagelser om olika språk och språkbruket i både finska och svenska samt att härleda nya ords och uttrycks betydelser och att aktivt använda dem.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig härleda nya ords och uttrycks betydelser samt att göra iakttagelser om språket och språkbruket.

(används inte som bedömningsgrund)

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M5 Eleven bekantar sig med olika sätt att lära sig språk och prövar vilka sätt att lära sig som passar hen själv bäst. Eleverna övar tillsammans att ställa upp mål för sina språkstudier.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig känna igen, pröva, öva samt använda olika färdigheter för språkstudier.

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M6 Uppmuntra eleven att aktivt använda språket på ett mångsidigt sätt och utveckla sina uttrycks- och kommunikationsfärdigheter i olika kommunikationssituationer.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig använda språket i olika kommunikationssituationer

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 Handleda eleven att använda olika non-verbala tillvägagångssätt och olika sätt för att härleda ords betydelse. Uppmuntra eleven att uttrycka sina egna iakttagelser och sina svårigheter att förstå budskapet.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig använda nonverbala hjälpmedel till exempel gester, miner, ordförråd och digitala färdigheter för att hantera kommunikationssituationer. Eleven lär sig framföra sina egna iakttagelser.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M8 Uppmuntra eleven att använda finska språket på ett för kommunikationssituationen lämpligt sätt samt känna igen kulturella drag i interaktionen på finska och svenska.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleverna lär sig fungera naturligt i olika kommunikationssituationer.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M9 Handleda eleven att utveckla sina kunskaper i finska språket i olika slags situationer samt att bekanta sig med muntliga och skriftliga åldersenliga texter.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att beskriva och återge företeelser muntligt och med hjälp av olika typer av texter.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M10 Erbjuda eleven rikliga möjligheter att använda finska, särskilt i tal, i många olika situationer.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda finska mångsidigt i olika situationer.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.2.1. Ruotsin kieli, A1-oppimäärä

Vuosiluokkien 1-2 A2-kielen paikallisen opetussuunnitelman laatiminen

A2-kielen opetus voi alkaa jo vuosiluokalla 1. Paikallinen opetussuunnitelma A2-kielen oppimääriin vuosiluokille 1–2 voidaan laatia Vuosiluokkien 1–2 A1-kielten opetussuunnitelman perusteiden (2019) mukaisesti.

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 1–2 toisen kotimaisen kielen opetuksen erityisenä tehtävänä on herättää oppilaiden myönteinen asenne ruotsin tai suomen kielen oppimiseen sekä vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Opetus herättelee oppilaiden uteliaisuutta kieliin ja se tukee oppilaan kykyä havainnoida ja hyödyntää ympäröivässä maailmassa olevia kielellisiä ja kulttuurisia virikkeitä. Opetuksessa tarjotaan monipuolisia kokemuksia ruotsin tai suomen kielestä sekä ruotsin tai suomen kieleen liittyvistä kulttuureista. **Äidinkielenomaisessa ruotsin tai suomen kielen** opetuksessa kaksikieliset oppilaat saavat mahdollisuuden pohtia ja syventää ruotsin tai suomen kielen taitoaan ja ruotsin- tai suomenkielisen kulttuurin erityispiirteiden tuntemustaan. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa korostuu oppimisen ilo, vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus ja suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa. Käsiteltävät aihepiirit valitaan yhdessä oppilaiden kanssa heitä itseään kiinnostavista aiheista ja niitä käsitellään monipuolisesti. Opetuksen alussa oppilaalta ei edellytetä luku- ja kirjoitustaitoa. Oppilaan kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan herätellään ja lisätään. Vähitellen lisätään myös oppilaan kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Työtapojen valinnassa tulee ottaa huomioon erilaiset ja eri taustoista tulevat oppijat sekä oppilaiden ikäkausi ja kehitysvaihe. Työtapojen tulee olla monipuolisia, oppilaslähtöisiä ja oppilaita osallistavia. Työtapoja valittaessa lähtökohtana ovat toiminnallisuus ja tutkiva oppiminen. Opetusta voidaan eheyttää niin, että ruotsin kielen taitojen oppiminen nivotaan muiden oppiaineiden opetukseen.

Työtavoilla ohjataan oppilaita monipuoliseen vuorovaikutukseen, yhteiseen pohtimiseen, kielelliseen uteliaisuuteen ja päättelyyn sekä yhteistyötaitojen kehittämiseen. Työtavoissa yhdistyy leikinomaisuus, musiikki, draama, pelit ja liike sekä eri aistien hyödyntäminen. Oppilaille tarjotaan suullisen vuorovaikutuksen lisäksi mahdollisuuksia tutustua ruotsin kieleen ja oppia sitä myös kirjoitetun kielen kautta. Oppilaita ohjataan pohtimaan ruotsin kielen oppimistaan esimerkiksi Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla sekä vähitellen ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetuksessa voidaan hyödyntää koko koulua ja koulun lähiympäristöä oppimisympäristöinä. Monikielisyys, kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus ovat näkyvissä oppimisympäristöissä. Ruotsin kieli kuuluu ja näkyy oppimistilanteissa ja oppilaalle tutuissa vuorovaikutustilanteissa. Oppimisympäristöjä voidaan muuttaa erilaisiin kielenoppimistilanteisiin sopiviksi ja siten mahdollistaa monipuoliset työtavat sekä työskentely ryhmissä ja itsenäisesti. Oppimisympäristöjä

suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppimisympäristöt tukevat oppilaan luontaista uteliaisuutta ja kokeilunhalua sekä leikillisyyttä ja mielikuvitusta, jotta oppilas rohkaistuu käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan alusta asti. Oppimisympäristöjen avulla vahvistetaan oppilaiden monilukutaidon kehittymistä hyödyntämällä opetuksessa esimerkiksi kuvia, liikettä, ääntä ja erilaisia didaktisia välineitä. Opetuksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia tutustua ruotsin kieleen ja ruotsin kieleen liittyvään kulttuuriin hyödyntämällä erilaisia oppimisympäristöjä sekä mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi verkkoyhteyksiä muiden ruotsin kieltä puhuvien kanssa.

Ohjaus ja tuki

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu, kielenopiskelutaitojen vahvistaminen sekä toiminnalliset luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat tukevat oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaille tarjotaan tilaisuuksia tutustua myös muihin koulun tarjoamiin kieliin. Oppilaille kerrotaan monipuolisen kielitaidon merkityksestä ja heitä kannustetaan opiskelemaan monipuolisesti kieliä.

Opetus tulee järjestää oppilaiden lähtökohdat huomioon ottaen ja opetusta tulee tarvittaessa eriyttää. Oppilaalla on oikeus saada oppimisen tukea tuen tarpeen ilmetessä. Oppilaan vapauttamiseen kielen opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen harkintaan. Oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 luvussa 7. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille. Oppilaita ohjataan löytämään itselleen sopivaa ja kiinnostavaa oppimista edistävää aineistoa esimerkiksi verkosta tai kirjastosta.

Oppilaan oppimisen arviointi

Lukuvuoden aikana toteutettavan arvioinnin ensisijainen tehtävä on ohjata oppimista kannustavan palautteen avulla. Opettajan antama palaute antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi oppimisen tavoitteista sekä omista taidoista ja niiden kehittämisestä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että opettaja antaa oppilaille mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan eri tavoin. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itse- ja vertaisarvioinnin taitoja osana kielten opiskelua.

Lukuvuoden päätteeksi A1-kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi tekemiensä havaintojen perusteella oppilaiden osaamista suhteessa kaikkiin opetussuunnitelman perusteissa oppimiselle asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan arvioidessa oppilaiden oppimista on huolehdittava siitä, että oppilaat voivat osoittaa osaamistaan eri tavoin.

Ruotsin kielen A1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S1 Pohditaan yhdessä, mitä kieliä koulussa, lähiympäristössä, Suomessa ja Pohjoismaissa puhutaan ja tutustutaan niissä esiintyviin kulttuureihin. Keskustellaan eri kielten yhtäläisyyksistä ja eroista.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S2 Pohditaan yhdessä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ja arvoa eri yhteisöille.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S6 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Keskeisiä sisältöjä ovat eri kielenkäyttötarkoituksiin liittyvät tilanteet, kuten tervehtiminen, hyvästely, omasta itsestä kertominen ja arkeen liittyvät kielenkäyttötilanteet. Opetuksessa harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Osana vuorovaikutusta harjoitellaan sanastoa ja rakenteita fraaseina esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S7 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan erilaisten viestinnässä tarvittavien apukeinojen, kuten eleiden ja piirtämisen käyttöä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella. Harjoitellaan ilmaisuja, joita tarvitaan, kun viestin ymmärtämisessä on vaikeuksia.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S8 Totutellaan käyttämään kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia arjen vuorovaikutustilanteissa, kuten tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen ja avun pyytäminen. Harjoitellaan luontevaa reagointia vuorovaikutustilanteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

S9 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilas tutustuu ensisijaisesti puhuttuihin teksteihin ja vähitellen myös kirjoitettuihin teksteihin sekä arjessa kuuluvaan ja näkyvään kieleen. Harjoitellaan hahmottamaan ruotsin kielen äänteitä ja sanapainoa. Ymmärtämistä harjoitellaan esimerkiksi laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden ja kuvien avulla.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

S10 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti ruotsin kielen ääntämistä ja sanapainoa. Sanastoa ja rakenteita harjoitellaan osana vuorovaikutusta erilaisissa oppilaille tutuissa tilanteissa sekä esimerkiksi kuvien, laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden, draaman ja pelillistämisen avulla. Tarjotaan vähitellen mahdollisuuksia tutustua kirjoittamiseen.

Kielenopiskelutaidot

S3 Harjoitellaan tekemään yhteistyötä ja työskentelemään pareittain ja ryhmissä.

Kielenopiskelutaidot

S4 Havainnoidaan pääsääntöisesti puhuttua kieltä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaidon perusteella.

Kielenopiskelutaidot

S5 Pohditaan, miten kieliä opitaan ja miten kieliä voi oppia. Harjoitellaan erilaisia tapoja opiskella kieltä. Harjoitellaan arvioimaan omaa kielitaitoa itse- ja vertaisarvioinnin keinoin käyttämällä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Mål för undervisningen

T1 tutustutaan, mitä kieliä ja kulttuureita koulussa, lähiympäristössä ja Pohjoismaissa on. Ohjata oppilasta ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä. Ohjata oppilasta tunnistamaan ruotsin kieli muista kielistä.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii tiedostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta arjessaan sekä tunnistamaan ruotsin kielen muista osaamistaan kielistä.

(tavoitetta ei arvioida)

Innehållsområden

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

T2 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä eri kieliä ja kulttuureja.

(tavoitetta ei arvioida)

Innehållsområden

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

T3 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa ja toimia ryhmässä

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii yhteistyö- ja ryhmätyötaitoja.

Innehållsområden

Kielenopiskelutaidot

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

T4 ohjata oppilasta tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä sekä arvaamaan ja päättelemään yksittäisten sanojen ja ilmausten merkityksiä

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii arvaamaan ja päättelemään sanojen ja ilmausten merkityksiä sekä tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä.

(tavoitetta ei arvioida)

Innehållsområden

Kielenopiskelutaidot

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

T5 tutustutaan erilaisiin tapoihin oppia kieliä ja kokeillaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat oppilaalle parhaiten. Harjoitellaan yhdessä asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii tunnistamaan, kokeilemaan, harjoittelemaan ja käyttämään erilaisia kielenopiskelutaitoja.

Innehållsområden

Kielenopiskelutaidot

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

T6 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii käyttämään kieltä viestintäkumppanin tukemana joissakin yleisimmin toistuvissa viestintätilanteissa.

Innehållsområden

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

T7 ohjata oppilasta hyödyntämään non-verbaalisia keinoja ja käyttämään erilaisia keinoja päätellä sanojen merkityksiä. Rohkaista oppilasta ilmaisemaan omia oivalluksiaan sekä viestin ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii hyödyntämään erilaisia apukeinoja kuten eleitä, ilmeitä, sanastoja ja TVT-taitoja selviytyäkseen vuorovaikutustilanteista. Oppilas oppii arvaamaan tai päättelemään yksittäisten sanojen merkityksiä. Oppilas oppii ilmaisemaan, onko ymmärtänyt kuulemansa. Oppilas oppii tuomaan esille omia oivalluksiaan.

Innehållsområden

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

T8 rohkaista oppilasta käyttämään ruotsin kieltä viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii käyttämään muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.

Innehållsområden

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaalle tutuissa tilanteissa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii ymmärtämään muutamia kuulemiaan ja näkemiään sanoja ja ilmauksia.

Innehållsområden

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

T10 ohjata oppilasta käyttämään ruotsin kielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa erityisesti puheessa sekä harjoittelemaan ääntämistä

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii käyttämään tavallisimpia sanoja ja ilmauksia puheessa sekä ääntämään niitä ymmärrettävästi.

Innehållsområden

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.2.1. Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A1-oppimäärä

Vuosiluokkien 1-2 A2-kielen paikallisen opetussuunnitelman laatiminen

A2-kielen opetus voi alkaa jo vuosiluokalla 1. Paikallinen opetussuunnitelma A2-kielen oppimääriin vuosiluokille 1–2 voidaan laatia Vuosiluokkien 1–2 A1-kielten opetussuunnitelman perusteiden (2019) mukaisesti.

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 1–2 toisen kotimaisen kielen opetuksen erityisenä tehtävänä on herättää oppilaiden myönteinen asenne ruotsin tai suomen kielen oppimiseen sekä vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Opetus herättelee oppilaiden uteliaisuutta kieliin ja se tukee oppilaan kykyä havainnoida ja hyödyntää ympäröivässä maailmassa olevia kielellisiä ja kulttuurisia virikkeitä. Opetuksessa tarjotaan monipuolisia kokemuksia ruotsin tai suomen kielestä sekä ruotsin tai suomen kieleen liittyvistä kulttuureista. **Äidinkielenomaisessa ruotsin tai suomen kielen** opetuksessa kaksikieliset oppilaat saavat mahdollisuuden pohtia ja syventää ruotsin tai suomen kielen taitoaan ja ruotsin- tai suomenkielisen kulttuurin erityispiirteiden tuntemustaan. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa korostuu oppimisen ilo, vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus ja suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa. Käsiteltävät aihepiirit valitaan yhdessä oppilaiden kanssa heitä itseään kiinnostavista aiheista ja niitä käsitellään monipuolisesti. Opetuksen alussa oppilaalta ei edellytetä luku- ja kirjoitustaitoa. Oppilaan kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan herätellään ja lisätään. Vähitellen lisätään myös oppilaan kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Työtapojen valinnassa tulee ottaa huomioon erilaiset ja eri taustoista tulevat oppijat sekä oppilaiden ikäkausi ja kehitysvaihe. Työtapojen tulee olla monipuolisia, oppilaslähtöisiä ja oppilaita osallistavia. Työtapoja valittaessa lähtökohtana ovat toiminnallisuus ja tutkiva oppiminen. Opetusta voidaan eheyttää niin, että ruotsin ja suomen kielen taitojen oppiminen nivotaan muiden oppiaineiden opetukseen. Oppilaiden kaksikielisyys tulee huomioida opetuksessa.

Työtavoilla ohjataan ja kannustetaan oppilaita monipuoliseen vuorovaikutukseen, yhteiseen pohtimiseen, kielelliseen uteliaisuuteen ja päättelyyn sekä yhteistyötaitojen kehittämiseen. Työtavoissa yhdistyy leikinomaisuus, musiikki, draama, pelit ja liike sekä eri aistien hyödyntäminen. Oppilaille tarjotaan suullisen vuorovaikutuksen lisäksi mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan ja vähitellen oppia sitä myös kirjoitetun kielen kautta. Oppilaita ohjataan pohtimaan ruotsin kielen oppimistaan esimerkiksi Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla sekä vähitellen ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetuksessa voidaan hyödyntää koko koulua ja koulun lähiympäristöä oppimisympäristöinä. Monikielisyys, kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus ovat näkyvissä oppimisympäristöissä. Ruotsin kieli kuuluu ja näkyy oppimistilanteissa ja vuorovaikutustilanteissa. Oppimisympäristöjä voidaan muuttaa erilaisiin kielenoppimistilanteisiin sopiviksi ja siten mahdollistaa monipuoliset työtavat sekä työskentely ryhmissä ja itsenäisesti. Oppimisympäristöjä suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppimisympäristöt tukevat oppilaan luontaista uteliaisuutta ja kokeilunhalua sekä leikillisyyttä ja mielikuvitusta. Oppimisympäristöjen avulla vahvistetaan oppilaiden monilukutaidon kehittymistä hyödyntämällä opetuksessa esimerkiksi kuvia, liikettä, ääntä ja erilaisia didaktisia välineitä. Opetuksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan ja havaintojaan ruotsin kieleen liittyvästä kulttuurista huomioiden oppilaiden kaksikielisyys ja identiteetti.

Ohjaus ja tuki

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu, kielenopiskelutaitojen vahvistaminen sekä toiminnalliset, luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat tukevat oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaille tarjotaan tilaisuuksia tutustua myös

muihin koulun tarjoamiin kieliin. Heille kerrotaan monipuolisen kielitaidon merkityksestä ja heitä kannustetaan opiskelemaan monipuolisesti kieliä.

Opetus tulee järjestää oppilaiden lähtökohdat huomioon ottaen ja opetusta tulee tarvittaessa eriyttää. Oppilaalla on oikeus saada oppimisen tukea tuen tarpeen ilmetessä. Oppilaan vapauttamiseen kielen opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen harkintaan. Oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 luvussa 7. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille. Oppilaita ohjataan löytämään itselleen sopivaa ja kiinnostavaa oppimista edistävää aineistoa esimerkiksi verkosta tai kirjastosta.

Oppilaan oppimisen arviointi

Lukuvuoden aikana toteutettavan arvioinnin ensisijainen tehtävä on ohjata oppimista kannustavan palautteen avulla. Opettajan antama palaute antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi oppimisen tavoitteista sekä omista taidoista ja niiden kehittämisestä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että opettaja antaa oppilaille mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan eri tavoin. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itse- ja vertaisarvioinnin taitoja osana kielten opiskelua.

Lukuvuoden päätteeksi A1-kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi tekemiensä havaintojen perusteella oppilaiden osaamista suhteessa kaikkiin opetussuunnitelman perusteissa oppimiselle asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan arvioidessa oppilaiden oppimista on huolehdittava siitä, että oppilaat voivat osoittaa osaamistaan eri tavoin.

Äidinkielenomaisen ruotsin A1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S1 Opetuksessa tehdään havaintoja kielistä, joita puhutaan koulussa, lähiympäristössä, Suomessa ja Pohjoismaissa sekä pohditaan kielten välisiä samankaltaisuuksia ja eroja. Pohditaan oppilaan kaksikielistä taustaa ja kulttuuri-identiteettiä sekä keskustellaan niistä.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S2 Oppilaat pohtivat yhdessä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ja arvoa eri yhteisöille.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S6 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa huomioiden oppilaiden kaksikielinen tausta. Keskeinen osa sisältöä on käyttää kieltä eri tarkoituksiin ja harjoitella kohteliasta kielenkäyttöä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus harjoitella erilaisia kielenkäyttötilanteita, jotka tarjoavat sopivia haasteita kielelliselle kehittymiselle huomioiden oppilaan kaksikielinen tausta. Osana vuorovaikutusta oppilaat laajentavat sanavarastoaan, kielen rakenteiden hallintaa ja fraasien käyttöä laulun, leikin, draaman ja pelillistämisen avulla.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S7 Oppilaat harjoittelevat erilaisia viestinnässä tarvittavia apukeinoja, kuten eleitä ja piirtämistä sekä sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai oman kaksikielisen taustan

ja kulttuuri-identiteetin perusteella. Oppilaat oppivat hyödyntämään kaksikielistä taustaansa eri tilanteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S8 Oppilaat harjoittelevat luontevia tapoja reagoida ja ilmaista itseään arjen vuorovaikutustilanteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

S9 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja omat kiinnostuksen kohteet huomioiden oppilaiden kaksikielinen tausta. Oppilas tutustuu ensisijaisesti puhuttuihin ja vähitellen myös kirjoitettuihin teksteihin sekä tutustuu niiden kielellisiin piirteisiin. Oppilaat harjoittelevat hyödyntämään ruotsinkielistä materiaalia ja kehittävät ruotsin kielen taitoaan laulun, leikin, lorujen, tarinoiden ja kuvien avulla. Oppilaat harjoittelevat yhdessä kuuntelemaan, puhumaan ja vähitellen lukemaan ja kirjoittamaan ruotsiksi opetuksessa käsiteltävien aiheiden pohjalta.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

S10 Yhdessä oppilaiden kanssa valittujen sisältöjen lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja oppilaiden omat kiinnostuksen kohteet huomioiden oppilaiden kaksikielinen tausta ja identiteetti. Oppilaat laajentavat sanastoa ja harjoittelevat monipuolisesti sanoja ja rakenteita osana viestintää erilaisissa vuorovaikutus tilanteissa. Hyödynnetään aktivoivia työtapoja ja digitaalisia apuvälineitä sekä esimerkiksi laulua, leikkiä, loruja, kertomuksia, tarinoita ja pelillisyyttä. Oppilaat saavat vähitellen harjoitella kirjoittamista.

Kielenopiskelutaidot

S3 Oppilaat harjoittelevat tekemään yhteistyötä ja työskentelemään pareittain ja ryhmissä.

Kielenopiskelutaidot

S4 Opetuksessa havainnoidaan pääsääntöisesti puhuttua kieltä. Oppilaat harjoittelevat uusien sanojen ja merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai kaksikielisen taustansa ja kulttuuri-identiteettinsä perusteella.

Kielenopiskelutaidot

S5 Oppilaat pohtivat, miten kieliä opitaan ja miten kieliä voi oppia. Oppilaat harjoittelevat erilaisia tapoja oppia kieltä. Oppilaat harjoittelevat arvioimaan omaa kielitaitoa sekä antamaan palautetta muiden oppilaiden kielitaidosta itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja käyttämällä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Mål för undervisningen

T1 tutustutaan eri kieliin ja kulttuureihin koulussa, lähiympäristössä, Suomessa ja Pohjoismaissa. Ohjata oppilasta ymmärtämään suomen ja ruotsin asema kansalliskielinä. Ohjata oppilasta huomaamaan ruotsin kielelle ominaisia ja kulttuurisia erityispiirteitä.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii havainnoimaan eri kieliä ja kulttuureja sekä ymmärtämään olemassa olevan kielitaitonsa hyödyn.

(tavoitetta ei arvioida)

Innehållsområden

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

T2 ohjata oppilasta arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita sekä omaa kaksikielistä taustaansa ja kulttuuri-identiteettiään

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä eri kieliä ja kulttuureja.

(tavoitetta ei arvioida

Innehållsområden

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

T3 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa ja toimia ryhmässä sekä hyödyntää kaksikielisyyttään

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii yhteistyö- ja ryhmätyötaitoja.

Innehållsområden

Kielenopiskelutaidot

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

T4 kannustaa oppilasta tekemään havaintoja eri kielistä sekä ruotsin ja suomen kielten käytöstä, päättelemään uusien sanojen ja ilmaisujen merkityksiä sekä käyttämään niitä aktiivisesti

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii päättelemään uusien sanojen ja ilmaisujen merkityksiä sekä tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä

(tavoitetta ei arvioida)

Innehållsområden

Kielenopiskelutaidot

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

T5 tutustutaan erilaisiin tapoihin oppia kieliä ja kokeillaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat oppilaalle parhaiten. Harjoitellaan yhdessä asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii tunnistamaan, kokeilemaan, harjoittelemaan ja käyttämään erilaisia kielenopiskelutaitoja.

Innehållsområden

Kielenopiskelutaidot

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

T6 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä aktiivisesti ja monipuolisesti sekä kehittämään vuorovaikutustaitojaan erilaisissa tilanteissa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii käyttämään kieltä eri vuorovaikutustilanteissa.

Innehållsområden

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

T7 ohjata oppilasta hyödyntämään non-verbaalisia keinoja ja käyttämään erilaisia keinoja päätellä sanojen merkityksiä. Rohkaista oppilasta ilmaisemaan omia oivalluksiaan sekä viestin ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii hyödyntämään non-verbaalisia apukeinoja kuten eleitä, ilmeitä, sanastoja ja TVT-taitoja selviytyäkseen erilaisista vuorovaikutustilanteista. Oppilas oppii esittämään omia huomioitaan.

Innehållsområden

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

T8 kannustaa oppilasta käyttämään ruotsin kieltä vuorovaikutustilanteeseen sopivalla tavalla ja tunnistaa kulttuurisia piirteitä ruotsin- ja suomenkielisissä vuorovaikutustilanteissa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii toimimaan luontevasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Innehållsområden

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

T9 ohjata oppilasta kehittämään ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa sekä tutustumaan ikätasolle sopiviin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii kuvailemaan ja välittämään havaitsemiaan asioita suullisesti ja erilaisten tekstien avulla

Innehållsområden

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

T10 tarjota oppilaalle runsaasti mahdollisuuksia käyttää ruotsia suullisesti monissa erilaisissa tilanteissa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii käyttämään ruotsia monipuolisesti eri tilanteissa

Innehållsområden

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.3. Främmande språk

Läroämnets uppdrag

Språk är en förutsättning för lärande och tänkande. Språket är närvarande i all verksamhet i skolan och alla lärare är språklärare. Språkstudierna främjar utvecklingen av tankeförmågan. De ger underlag för att forma en flerspråkig och mångkulturell identitet och värdesätta den. I takt med att ordförrådet och strukturerna utvecklas, utvecklas också de kommunikativa färdigheterna

och förmågan att söka information. Språkundervisningen ger goda möjligheter till glädje, lek och kreativitet.

Språkundervisningen är en del av språkpedagogiken och fostran till språkmedvetenhet. Den ska väcka elevernas intresse för den språkliga och kulturella mångfalden i skolan och den omgivande världen och uppmuntra dem att kommunicera i autentiska miljöer. Eleverna ska lära sig värdesätta andra språk, människorna som talar dem och olika kulturer. Jämställdheten i språkval och språkstudier förstärks genom att man på varierande och intressanta sätt informerar om valmöjligheter i språken, genom att man uppmuntrar eleverna att oberoende av kön fatta beslut om språkval utgående från sina individuella intressen, genom att man behandlar teman mångsidigt och ur olika synvinklar och genom att man använder omväxlande och praktiska arbetsmetoder.

Språkstudierna ska förbereda eleverna för planmässigt och kreativt arbete i olika sammansättningar. Eleverna och elevgrupperna ska ges möjligheter att bilda nätverk och kommunicera muntligt med elever och grupper också på olika håll i världen. Digitala verktyg erbjuder en naturlig möjlighet att genomföra språkundervisningen i autentiska situationer och utifrån elevernas kommunikationsbehov. Undervisningen ska också ge färdigheter som främjar delaktighet och aktiv påverkan i en internationell värld.

Undervisningen ska stärka elevernas tilltro till sin förmåga att lära sig språk och att modigt använda dem. Eleverna ska ges möjlighet att studera i egen takt och vid behov få stöd för sitt lärande. Undervisningen ska ordnas så att också elever som avancerar snabbare eller kan språket sedan tidigare kan göra framsteg.

Språkundervisningen ska utveckla multilitteracitet och ta upp olika texter. Texterna ska väljas med hänsyn till barnens och de ungas intressen. Undervisningen ska också bygga broar mellan olika språk och med de språk som eleverna använder på fritiden. Eleverna uppmuntras att söka information på de språk som de behärskar.

Språkpedagogik och språkutveckling

Den språkliga utvecklingen startar vid födseln och fortsätter livet ut. Individen tillägnar sig sin kompetens i flera språk i hemmet, i skolan och under fritiden. Den språkliga kompetensen består av kompetens i modersmålen, i andra språk och i olika dialektala varianter, på olika nivåer. Utgångspunkten för skolans språkundervisning är att språket används i olika situationer och sammanhang. Språkundervisningen ska stärka elevernas språkliga medvetenhet och stödja språkbruk på olika språk parallellt. Den ska även bidra till att eleverna utvecklar kompetens i multilitteracitet. Eleverna ska lära sig att analysera texter och kommunikationsformer på olika språk och använda språkvetenskapliga begrepp vid tolkning av texter och använda sig av olika sätt att lära sig språk. De ska också uppmuntras att lära sig språk på flera olika sätt och att använda sin kompetens i olika språk som stöd för allt lärande i alla läroämnen. Eleverna ska få handledning i att läsa texter på lämplig nivå på olika språk och att i sina studier söka information och kunskap på olika språk.

Eleverna ska vägledas att se och förstå sin egen och andras mångfasetterade språkliga och kulturella identitet. Även betydelsen av minoritetsspråken och de utrotningshotade språken ska behandlas i undervisningen och den ska stödja elevens flerspråkighet genom att inkludera elevens alla språk, även de som används på fritiden. Undervisningen ska stärka elevens tro på den egna förmågan att lära sig språk och uppmuntra till att modigt använda nya språk, även på grundläggande nivå. Utgångspunkten för all språkpedagogisk verksamhet är att flera olika läroämnen samarbetar.

14.3.3.1. Främmande språk, A1-lärokurs

Utarbetningen av den lokala läroplanen för lärokurserna i A2-språket

Undervisningen i A2-språket kan inledas redan i årskurs 1. Den lokala läroplanen för lärokurserna i A2-språket i årskurs 1–2 kan utarbetas utifrån Grunderna för läroplanen för A1-språket i årskurs 1–2 (2019).

Läroämnets uppdrag

Det särskilda uppdraget i undervisningen i främmande språk och samiska i årskurserna 1–2 är att hos eleverna väcka en positiv attityd till att lära sig språk samt att uppmuntra dem att tro på sin egen förmåga att lära sig språk och modigt använda även det lilla de kan på ett annat språk. Undervisningen ska väcka elevernas nyfikenhet för språk. Undervisningen stöder elevens förmåga att iaktta och använda sig av de språkliga och kulturella intryck som hen får från omgivningen. Undervisningen ska ge eleven mångsidiga upplevelser av det främmande språket eller samiskan och kulturerna som hör till språken. Iundervisningen ska man betona glädje i lärandet, varierande och aktiverande arbetssätt samt muntlig kommunikation i vardagliga situationer. Teman som behandlas i undervisningen väljs tillsammans med eleverna utgående från deras genuina intressen. Olika teman ska behandlas på ett mångsidigt sätt i undervisningen. Av eleverna förutsätts inga läs- eller skrivkunskaper då undervisningen inleds. Man väcker och ökar efterhand elevernas intresse för det talade och skrivna språket. Så småningom ökar man också elevernas intresse för att läsa och skriva.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A1-lärokursen i främmande språk i årskurserna 1-2

I valet av arbetssätt ska man ta i beaktande olika slags elever och elever med olika bakgrund samt elevernas ålder och utvecklingsnivå. Arbetssätten ska vara mångsidiga, elevorienterade och engagerande. Utgångspunkten för arbetssätten ska vara att de är konkreta och stöder undersökande lärande. Undervisningen kan göras mer övergripande så att eleverna utvecklar sina kunskaper i målspråket också i samband med undervisningen i andra läroämnen.

Arbetssätten ska vara mångsidiga för att uppmuntra eleverna att kommunicera på många olika sätt och diskutera och fundera tillsammans samt för att väcka deras nyfikenhet för språk och utveckla deras slutlednings- och samarbetsförmåga. Arbetssätten ska kombinera lek, musik, drama, spel och rörelse samt olika sinnen. Förutom den muntliga kommunikationen ska eleverna också ges möjlighet att utveckla sina färdigheter i målspråket genom att bekanta sig med språket i skrift. Eleverna handleds att reflektera över hur de lär sig språk till exempel med hjälp av den europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg och att så småningom ta ansvar för sitt eget lärande.

Som lärmiljöer i undervisningen kan man utnyttja hela skolan och skolans närmiljö. Flerspråkigheten, den kulturella mångfalden och språkmedvetenheten ska vara synliga i lärmiljöerna. Målspråket ska användas och synas i undervisningssituationer samt i kommunikationssituationer som är bekanta för eleven. Lärmiljöerna kan anpassas så att de lämpar sig för olika situationer för språkinlärning och ger möjlighet att arbeta på ett mångsidigt sätt både i grupp och självständigt. Lärmiljöerna planeras tillsammans med eleverna. Lärmiljöerna ska stödja elevens naturliga nyfikenhet, lust att pröva på nya saker samt lekfullhet och fantasi så att eleven från början vågar använda även det lilla hen kan på det nya språket. Lärmiljöerna ska stärka utvecklingen av elevernas multilitteracitet genom att man i undervisningen använder till exempel bilder, rörelse, ljud och olika didaktiska verktyg. I undervisningen ska eleverna erbjudas möjlighet att bekanta sig med målspråket och kulturen som hör till språket med hjälp av olika lärmiljöer och i mån av möjlighet även genom att via digitala hjälpmedel ha kontakt med personer som talar målspråket.

Handledning, differentiering och stöd i A1-lärokursen i främmande språk i årskurserna 1-2

Eleverna handleds att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar, stärkande av färdigheter för språkstudier och aktiverande arbetssätt som främjar kreativitet och delaktighet stöder utvecklingen av de språkkunskaper eleverna redan har. Eleverna ska också erbjudas möjlighet att bekanta sig med andra språk som skolan erbjuder. Eleverna ska få mångsidig information om betydelsen av att kunna språk och de ska uppmuntras att studera många olika språk.

Undervisningen ska ordnas så att den tar i beaktande elevernas olika utgångslägen och undervisningen ska vid behov differentieras. Eleverna har rätt att vid behov få stöd för sitt lärande. Det ska finnas särskilt vägande skäl för att en elev befrias från språkstudierna och bedömningen ska göras individuellt för varje elev. I kapitel 7 i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 föreskrivs om stöd för lärande och skolgång. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan målspråket från tidigare. Eleverna handleds att finna material som intresserar dem och som främjar lärandet, till exempel på nätet eller biblioteket.

Bedömning av elevens lärande i A1-lärokursen i främmande språk i årskurserna 1-2

Syftet med bedömningen under läsåret är i första hand att handleda lärandet med hjälp av uppmuntrande respons. Lärarens respons ger eleverna möjlighet att bli medvetna om målen för lärandet samt om sina egna kunskaper och hur de kan utvecklas. För att studierna ska framskrida är det viktigt att läraren ger eleverna möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt. Eleverna övar med hjälp av lärarens handledning sina kunskaper i själv- och kamratbedömning som en del av språkstudierna.

I slutet av läsåret ska läraren ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i A1-språket som baserar sig på lärarens iakttagelser av elevernas kunskaper i relation till samtliga mål som ställts upp i läroplanen. Då läraren bedömer elevernas lärande ska hen se till att eleverna har möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt.

Innehåll som anknyter till målen för undervisningen i a1-lärokursen i främmande språk i årskurserna 1–2

Färdigheter för språkstudier

I3 Eleverna övar att samarbeta och arbeta parvis och i grupper.

Färdigheter för språkstudier

I4 I undervisningen iakttar man huvudsakligen talat språk. Eleverna övar på att härleda ords betydelse utifrån kontexten, allmänbildningen eller andra språkkunskaper.

Färdigheter för språkstudier

I5 Eleverna diskuterar och funderar hur och på vilka olika sätt man kan lära sig språk. Eleverna övar olika sätt att lära sig språk. Eleverna övar på att utvärdera både sina egna och sina klasskamraters språkkunskaper med hjälp av till exempel den europeiska språkportfolion.

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

I1 I undervisningen reflekterar man tillsammans över vilka språk som talas i skolan, närmiljön samt i Finland och man bekantar sig med de olika kulturerna. Eleverna diskuterar vilka likheter och olikheter det finns mellan olika språk.

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

I2 Eleverna funderar tillsammans på den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse och värde för olika gemenskaper.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I6 Innehållet väljs utgående från elevernas vardag och intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna. En central del av innehållet i undervisningen är att använda språket för olika syften, till exempel för att hälsa, säga adjö, berätta om sig själv samt för olika situationer i vardagen. Eleverna tränar ett artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer. Som en del av kommunikationen tränar eleverna ordförråd samt strukturer och fraser till exempel med hjälp av sång, lek, drama och spelifiering.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I7 I undervisningen diskuterar och funderar man över hur man ska agera om man endast har ringa kunskaper i ett språk. Eleverna övar att använda olika hjälpmedel för att kommunicera, till exempel att använda gester och att rita. Eleverna övar att härleda ords betydelse utifrån kontexten, allmänbildningen eller andra språkkunskaper. Eleverna lär sig uttryck som behövs då det uppstår svårigheter med att förstå budskapet.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I8 Eleven får vänja sig vid att använda de för språket och kulturen vanligaste artighetsfraserna i vardagliga kommunikationssituationer, till exempel för att hälsa, säga adjö, tacka och be om hjälp. Eleverna övar på olika naturliga sätt att reagera i kommunikationssituationer.

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

I10 Innehållet väljs utgående från elevernas vardag och egna intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna. Eleverna övar mycket och på ett mångsidigt sätt målspråkets uttal, betoning av ord och satsbetoning samt talrytm och intonation. Eleverna övar ord och satsstrukturer som en del av kommunikationen i situationer som är bekanta för eleverna med hjälp av till exempel bilder, sång, lek, ramsor, berättelser, drama och spelifiering. Eleverna ges så småningom möjlighet att öva sig att skriva.

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

I9 Innehållet väljs utgående från elevernas vardag och egna intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna. Eleverna får i första hand ta del av talade texter och så småningom även skrivna texter samt språket som hörs och syns i vardagen. Eleverna övar på målspråkets uttal, betoning av ord och satsbetoning samt talrytm och intonation. Eleverna övar att förstå språket med hjälp av till exempel sång, lek, ramsor, berättelser och bilder.

Mål för undervisningen

M1 Eleven bekantar sig med olika språk och kulturer i skolan, närmiljön och i Finland. Eleven handleds att känna igen målspråket och kunna skilja det från andra språk.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig iaktta språklig och kulturell mångfald i sin vardag samt lär sig känna igen målspråket och skilja det från andra språk hen kan.

(används inte som bedömningsgrund)

Innehållsområden

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M2 Handleda eleven att värdesätta sin egen språkliga bakgrund samt språklig och kulturell mångfald.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig värdesätta sin egen språkliga bakgrund och olika språk och kulturer.

(används inte som bedömningsgrund)

Innehållsområden

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

M3 Erbjuda eleven möjligheter att samarbeta med andra och fungera i grupp.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig samarbeta och fungera i grupp med andra.

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

M4 Handleda eleven att göra iakttagelser om språket och språkbruket och utveckla sin språkliga slutledningsförmåga.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig gissa och härleda ords och uttrycks betydelser samt att göra iakttagelser om språket och språkbruket.

(används inte som bedömningsgrund)

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M5 Eleverna bekantar sig tillsammans med olika sätt att lära sig språk och prövar vilka sätt att lära sig som passar dem själva bäst. Eleverna övar tillsammans att ställa upp mål för sina språkstudier.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig känna igen, pröva på och öva samt använda olika färdigheter för språkstudier.

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M6 Uppmuntra eleven att använda språket på ett mångsidigt sätt i olika kommunikationssituationer.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig använda språket i några ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer med stöd av sin samtalspartner.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 Handleda eleven att använda olika non-verbala tillvägagångssätt samt olika sätt för att härleda ords betydelse. Uppmuntra eleven att uttrycka sina egna iakttagelser och sina svårigheter att förstå budskapet.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig använda non-verbala hjälpmedel, till exempel gester, miner, ordförråd och digitala färdigheter för att klara av kommunikationssituationer. Eleverna lär sig gissa eller härleda enskilda ords betydelse. Eleven lär sig uttrycka att hen har förstått budskapet. Eleven lär sig framföra sina egna iakttagelser.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M8 Uppmuntra eleven att använda språket på ett för kommunikationssituationen och kulturen lämpligt sätt.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig använda ett antal för språket och kulturen vanliga artighetsfraser.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M9 Handleda eleven att förstå målspråkets vanligaste ord och uttryck i kommunikationssituationer som är bekanta för eleven.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig förstå ett antal ord och uttryck som hen hör och ser.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M10 Handleda eleven att i olika situationer som är bekanta för eleven använda de vanligaste orden och uttrycken på målspråket, särskilt i tal, samt att träna uttalet.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig använda de vanligaste orden och uttrycken samt att uttala dem förståeligt.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.3.1. Samiska, A1-lärokurs

Utarbetningen av den lokala läroplanen för lärokurserna i A2-språket

Undervisningen i A2-språket kan inledas redan i årskurs 1. Den lokala läroplanen för lärokurserna i A2-språket i årskurs 1–2 kan utarbetas utifrån Grunderna för läroplanen för A1-språket i årskurs 1–2 (2019).

Läroämnets uppdrag

Det särskilda uppdraget i undervisningen i främmande språk och samiska i årskurserna 1–2 är att hos eleverna väcka en positiv attityd till att lära sig språk samt att uppmuntra dem att tro på sin egen förmåga att lära sig språk och modigt använda även det lilla de kan på ett annat språk. Undervisningen ska väcka elevernas nyfikenhet för språk. Undervisningen stöder elevens förmåga att iaktta och använda sig av de språkliga och kulturella intryck som hen får från omgivningen. Undervisningen ska ge eleven mångsidiga upplevelser av det främmande språket eller samiskan och kulturerna som hör till språken. Iundervisningen ska man betona glädje i lärandet, varierande och aktiverande arbetssätt samt muntlig kommunikation i vardagliga situationer. Teman som behandlas i undervisningen väljs tillsammans med eleverna utgående från deras genuina intressen. Olika teman ska behandlas på ett mångsidigt sätt i undervisningen. Av eleverna förutsätts inga läs- eller skrivkunskaper då undervisningen inleds. Man väcker och ökar efterhand elevernas intresse för det talade och skrivna språket. Så småningom ökar man också elevernas intresse för att läsa och skriva.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A1-lärokursen i samiska i årskurserna 1-2

I valet av arbetssätt ska man ta i beaktande olika slags elever och elever med olika bakgrund samt elevernas ålder och utvecklingsnivå. Arbetssätten ska vara mångsidiga, elevorienterade och engagerande. Utgångspunkten för arbetssätten ska vara att de är konkreta och stöder undersökande lärande. Undervisningen kan göras mer övergripande så att eleverna utvecklar sina kunskaper i målspråket också i samband med undervisningen i andra läroämnen.

Arbetssätten ska vara mångsidiga för att uppmuntra eleverna att kommunicera på många olika sätt och diskutera och fundera tillsammans samt för att väcka deras nyfikenhet för språk och utveckla deras slutlednings- och samarbetsförmåga. Arbetssätten ska kombinera lek, musik, drama, spel och rörelse samt olika sinnen. Förutom den muntliga kommunikationen ska eleverna också ges möjlighet att utveckla sina färdigheter i målspråket genom att bekanta sig med språket i skrift. Eleverna handleds att reflektera över hur de lär sig språk till exempel med hjälp av den europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg och att så småningom ta ansvar för sitt eget lärande.

Som lärmiljöer i undervisningen kan man utnyttja hela skolan och skolans närmiljö. Flerspråkigheten, den kulturella mångfalden och språkmedvetenheten ska vara synliga i lärmiljöerna. Målspråket ska användas och synas i undervisningssituationer samt i kommunikationssituationer som är bekanta för eleven. Lärmiljöerna kan anpassas så att de lämpar sig för olika situationer för språkinlärning och ger möjlighet att arbeta på ett mångsidigt sätt både i grupp och självständigt. Lärmiljöerna planeras tillsammans med eleverna. Lärmiljöerna ska stödja elevens naturliga nyfikenhet, lust att pröva på nya saker samt lekfullhet och fantasi så att eleven från början vågar använda även det lilla hen kan på det nya språket. Lärmiljöerna ska stärka utvecklingen av elevernas multilitteracitet genom att man i undervisningen använder till exempel bilder, rörelse, ljud och olika didaktiska verktyg. I undervisningen ska eleverna erbjudas möjlighet att bekanta sig med målspråket och kulturen som hör till språket med hjälp av olika lärmiljöer och i mån av möjlighet även genom att via digitala hjälpmedel ha kontakt med personer som talar målspråket.

Handledning, differentiering och stöd i A1-lärokursen i samiska i årskurserna 1-2

Eleverna handleds att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar, stärkande av färdigheter för språkstudier och aktiverande arbetssätt som främjar kreativitet och delaktighet stöder utvecklingen av de språkkunskaper eleverna redan har. Eleverna ska också erbjudas möjlighet att bekanta sig med andra språk som skolan erbjuder. Eleverna ska få mångsidig information om betydelsen av att kunna språk och de ska uppmuntras att studera många olika språk.

Undervisningen ska ordnas så att den tar i beaktande elevernas olika utgångslägen och undervisningen ska vid behov differentieras. Eleverna har rätt att vid behov få stöd för sitt lärande. Det ska finnas särskilt vägande skäl för att en elev befrias från språkstudierna och bedömningen

ska göras individuellt för varje elev. I kapitel 7 i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 föreskrivs om stöd för lärande och skolgång. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan målspråket från tidigare. Eleverna handleds att finna material som intresserar dem och som främjar lärandet, till exempel på nätet eller biblioteket.

Bedömning av elevens lärande i A1-lärokursen i samiska i årskurserna 1-2

Syftet med bedömningen under läsåret är i första hand att handleda lärandet med hjälp av uppmuntrande respons. Lärarens respons ger eleverna möjlighet att bli medvetna om målen för lärandet samt om sina egna kunskaper och hur de kan utvecklas. För att studierna ska framskrida är det viktigt att läraren ger eleverna möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt. Eleverna övar med hjälp av lärarens handledning sina kunskaper i själv- och kamratbedömning som en del av språkstudierna.

I slutet av läsåret ska läraren ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i A1-språket som baserar sig på lärarens iakttagelser av elevernas kunskaper i relation till samtliga mål som ställts upp i läroplanen. Då läraren bedömer elevernas lärande ska hen se till att eleverna har möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt.

Centralt innehåll som anknyter till målen för undervisningen i A1-lärokursen i samiska i årskurs 1–2

Färdigheter för språkstudier

I3 Eleverna övar att samarbeta och arbeta parvis och i grupper.

Färdigheter för språkstudier

I4 I undervisningen iakttar man huvudsakligen talat språk. Eleverna övar på att härleda ords betydelse utifrån kontexten, allmänbildningen eller andra språkkunskaper.

Färdigheter för språkstudier

I5 Eleverna diskuterar och funderar hur och på vilka olika sätt man kan lära sig språk. Eleverna övar olika sätt att lära sig språk. Eleverna övar på att utvärdera både sina egna och sina klasskamraters språkkunskaper med hjälp av till exempel den europeiska språkportfolion.

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

I1 I undervisningen reflekterar man tillsammans över vilka språk som talas i skolan, närmiljön samt i Finland och man bekantar sig med de olika kulturerna. Eleverna diskuterar vilka likheter och olikheter det finns mellan olika språk.

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

I2 Eleverna funderar tillsammans på den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse och värde för olika gemenskaper.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I6 Innehållet väljs utgående från elevernas vardag och intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna. En central del av innehållet i undervisningen är att använda språket för olika syften, till exempel för att hälsa, säga adjö, berätta om sig själv samt för olika situationer i vardagen. Eleverna

tränar ett artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer. Som en del av kommunikationen tränar eleverna ordförråd samt strukturer och fraser till exempel med hjälp av sång, lek, drama och spelifiering.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I7 I undervisningen diskuterar och funderar man över hur man ska agera om man endast har ringa kunskaper i ett språk. Eleverna övar att använda olika hjälpmedel för att kommunicera, till exempel att använda gester och att rita. Eleverna övar att härleda ords betydelse utifrån kontexten, allmänbildningen eller andra språkkunskaper. Eleverna lär sig uttryck som behövs då det uppstår svårigheter med att förstå budskapet.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

I8 Eleven får vänja sig vid att använda de för språket och kulturen vanligaste artighetsfraserna i vardagliga kommunikationssituationer, till exempel för att hälsa, säga adjö, tacka och be om hjälp. Eleverna övar på olika naturliga sätt att reagera i kommunikationssituationer.

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

I10 Innehållet väljs utgående från elevernas vardag och egna intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna. Eleverna övar mycket och på ett mångsidigt sätt målspråkets uttal, betoning av ord och satsbetoning samt talrytm och intonation. Eleverna övar ord och satsstrukturer som en del av kommunikationen i situationer som är bekanta för eleverna med hjälp av till exempel bilder, sång, lek, ramsor, berättelser, drama och spelifiering. Eleverna ges så småningom möjlighet att öva sig att skriva.

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

I9 Innehållet väljs utgående från elevernas vardag och egna intressen. Innehållet väljs tillsammans med eleverna. Eleverna får i första hand ta del av talade texter och så småningom även skrivna texter samt språket som hörs och syns i vardagen. Eleverna övar på målspråkets uttal, betoning av ord och satsbetoning samt talrytm och intonation. Eleverna övar att förstå språket med hjälp av till exempel sång, lek, ramsor, berättelser och bilder.

Mål för undervisningen

M1 Eleven bekantar sig med olika språk och kulturer i skolan, närmiljön och i Finland. Eleven handleds att känna igen målspråket och kunna skilja det från andra språk.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig iaktta språklig och kulturell mångfald i sin vardag samt lär sig känna igen målspråket och skilja det från andra språk hen kan. (används inte som bedömningsgrund)

Innehållsområden

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M2 Handleda eleven att värdesätta sin egen språkliga bakgrund samt språklig och kulturell mångfald.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig värdesätta sin egen språkliga bakgrund och olika språk och kulturer.

(används inte som bedömningsgrund)

Innehållsområden

Kulturell mångfald och språklig medvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

M3 Erbjuda eleven möjligheter att samarbeta med andra och fungera i grupp.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig samarbeta och fungera i grupp med andra.

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

M4 Handleda eleven att göra iakttagelser om språket och språkbruket och utveckla sin språkliga slutledningsförmåga.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig gissa och härleda ords och uttrycks betydelser samt att göra iakttagelser om språket och språkbruket.

(används inte som bedömningsgrund)

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M5 Eleverna bekantar sig tillsammans med olika sätt att lära sig språk och prövar vilka sätt att lära sig som passar dem själva bäst. Eleverna övar tillsammans att ställa upp mål för sina språkstudier.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig känna igen, pröva på och öva samt använda olika färdigheter för språkstudier.

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M6 Uppmuntra eleven att använda språket på ett mångsidigt sätt i olika kommunikationssituationer.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig använda språket i några ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer med stöd av sin samtalspartner.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 Handleda eleven att använda olika non-verbala tillvägagångssätt samt olika sätt för att härleda ords betydelse. Uppmuntra eleven att uttrycka sina egna iakttagelser och sina svårigheter att förstå budskapet.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig använda non-verbala hjälpmedel, till exempel gester, miner, ordförråd och digitala färdigheter för att klara av kommunikationssituationer. Eleverna lär sig gissa eller härleda enskilda ords betydelse. Eleven lär sig uttrycka att hen har förstått budskapet. Eleven lär sig framföra sina egna iakttagelser.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M8 Uppmuntra eleven att använda språket på ett för kommunikationssituationen och kulturen lämpligt sätt.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig använda ett antal för språket och kulturen vanliga artighetsfraser.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M9 Handleda eleven att förstå målspråkets vanligaste ord och uttryck i kommunikationssituationer som är bekanta för eleven.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig förstå ett antal ord och uttryck som hen hör och ser.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M10 Handleda eleven att i olika situationer som är bekanta för eleven använda de vanligaste orden och uttrycken på målspråket, särskilt i tal, samt att träna uttalet.

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig använda de vanligaste orden och uttrycken samt att uttala dem förståeligt.

Innehållsområden

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.4. Matematik

Läroämnets uppdrag

Uppdraget i undervisningen i matematik är att utveckla ett logiskt, exakt och kreativt matematisk tänkande hos eleverna. Undervisningen ska lägga grund för förståelsen av matematiska begrepp och strukturer samt utveckla elevernas förmåga att behandla information och lösa problem. På grund av matematikens kumulativa natur ska undervisningen framskrida systematiskt. Konkreta och laborativa inslag är centrala i undervisningen och studierna i matematik. Lärandet stöds med hjälp av informations- och kommunikationsteknik.

Undervisningen i matematik ska stödja eleverna att utveckla en positiv attityd till matematik och en positiv bild av sig själva som elever i matematik. Den ska också utveckla elevernas förmåga att kommunicera, interagera och samarbeta. Undervisningen i matematik ska vara målinriktad och långsiktig och stödja eleverna att själva ta ansvar för sitt lärande.

Undervisningen ska handleda eleverna att förstå nyttan av matematik i sitt eget liv och i ett bredare samhällsperspektiv. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att använda och tillämpa matematik på ett mångsidigt sätt.

Läroämnets uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 ska eleverna i undervisningen i matematik erbjudas mångsidiga upplevelser för att tillägna sig matematiska begrepp och strukturer. Olika sinnen ska utnyttjas i undervisningen. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att uttrycka matematiska tankar med konkreta hjälpmedel, muntligt, skriftligt och genom att rita och tolka bilder. Undervisningen i matematik ska lägga en stabil grund för förståelse av talbegreppet och tiosystemet samt för räknefärdigheter.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i matematik i årskurs 1-2

Undervisningen ska utgå från bekanta ämnen och problem som intresserar eleverna. Målet är att skapa en lärmiljö där eleverna studerar matematik aktivt och med olika hjälpmedel. Varierande arbetssätt används i undervisningen. Eleverna får vänja sig vid att arbeta såväl självständigt som

tillsammans med andra. Pedagogiskt ledda lekar och spel är ett viktigt arbetssätt. Digitala verktyg används i undervisningen och studierna.

Handledning, differentiering och stöd i matematik i årskurs 1-2

Vid skolstarten ska man klargöra vad eleverna redan kan och vilka skillnader det finns i deras kunskaper. Eftersom matematik är ett kumulativt läroämne, är det nödvändigt att behärska grundläggande matematiska begrepp och färdigheter för att kunna lära sig nya saker. Eleverna ska erbjudas stöd både för att komplettera bristfälliga kunskaper och färdigheter och för att tillägna sig nytt innehåll. Man ska reservera tillräckligt mycket tid och stödja lärandet systematiskt för att utveckla matematiklärandet och elevernas förmåga att ta till sig ny kunskap. Utvecklingen av elevernas kunskaper och färdigheter i matematik ska följas upp kontinuerligt. Stödet ska ge dem möjlighet att utveckla sina färdigheter och samtidigt känna glädje över att lära sig och att kunna. Eleverna ska erbjudas lämpliga hjälpmedel som stöd för lärandet samt möjligheter att själva komma till insikt och förstå. Eleverna ska ges möjlighet att öva tillräckligt.

Elever som behöver mera utmaningar ska erbjudas möjlighet att fördjupa förståelsen för innehållet i årskurserna 1–2. Uppgifterna kan till exempel omfatta egenskaperna hos naturliga tal, olika talföljder, geometri, kreativ problemlösning och mera krävande tillämpningar av grundläggande räkneoperationer.

Bedömning av elevens lärande i matematik i årskurs 1-2

Under läsåret är den huvudsakliga uppgiften för bedömningen av lärandet att stödja och främja elevernas matematiska tänkande och kunskapsutveckling inom alla målområden. Bedömningen av matematiklärandet och responsen ska vara uppmuntrande. Eleverna ska sporras att utnyttja sina styrkor och att träna de färdigheter som behöver utvecklas. Eleverna handleds att själva iaktta hur deras eget lärande framskrider.

Elevernas kunskapsnivå och förståelse av matematik kan utredas med hjälp av samtal, konkreta hjälpmedel, figurer eller skriftliga alster. De ska ha möjlighet att visa sina framsteg på olika sätt. Det är viktigt att vid sidan av korrekta lösningar även beakta på vilket sätt och hur obehindrat eleven räknar.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i matematik är följande

- framsteg i förståelsen av talbegreppet och talföljder
- framsteg i förståelsen av tiosystemet
- framsteg i hur obehindrat eleven räknar
- framsteg i förmågan att klassificera kroppar och figurer
- framsteg i förmågan att använda matematik vid problemlösning.

Centralt innehåll som anknyter till målen för matematik i årskurs 1–2

I1 Matematiskt tänkande

Eleverna erbjuds möjligheter att finna likheter, skillnader och mönster. De jämför, klassificerar och ordnar samt observerar samband mellan orsak och verkan. De övar sig att se matematiska situationer ur olika perspektiv. Eleverna får kunskap om programmeringens grunder genom att skapa stegvisa instruktioner som också testas.

I2 Tal och räkneoperationer

I räkneoperationerna används naturliga tal. Målet är att eleverna behärskar sambandet mellan antal, talnamn och sifferbeteckning. Eleverna breddar sin förståelse av tal genom att räkna,

observera och uppskatta antal. Förmågan att se talföljder, att jämföra och ordna tal övas. Eleverna undersöker egenskaper hos tal, såsom jämna tal, multiplar och halvering samt lär sig uppdelningarna av talen 1–10.

Eleverna handleds att använda tal på ett ändamålsenligt sätt i olika situationer: uttrycka antal, ordningsföljd och mätresultat samt använda talen i räkneoperationer.

Eleverna utforskar principen för tiosystemet med hjälp av konkreta modeller.

Elevernas kunskaper i addition och subtraktion utvecklas först inom talområdet 0–20 och sedan inom talområdet 0–100. Man övar olika huvudräkningsstrategier för att utveckla elevernas räknefärdigheter. Addition och subtraktion konkretiseras med hjälp av tillämpningar i olika situationer. Eleverna lär sig att utnyttja principerna för kommutativitet och associativitet i addition.

Eleverna handleds med hjälp av konkreta exempel att förstå begreppet multiplikation och lär sig multiplikationstabellerna för talen 1–5 och 10. Grunden för förståelse av division och sambandet mellan multiplikation och division läggs. Man utnyttjar kommutativitet vid multiplikation och introduceras i associativitet vid multiplikation.

Grunden för begreppet bråk läggs genom att dela det hela i lika stora delar.

I3 Geometri och mätning

Elevernas förmåga att uppfatta den tredimensionella omgivningen och plangeometrin i den utvecklas. Eleverna övar sig att använda riktnings- och lägesbegrepp.

Kroppar och plana figurer studeras tillsammans. Eleverna övar sig att känna igen, bygga och rita. De handleds att hitta och nämna egenskaper som också utgör grund för klassificering av kroppar och plana figurer.

Eleverna övar och handleds att inse mätningens principer. Man behandlar storheterna längd, massa, volym och tid och övar sig att använda motsvarande måttenheter. De centrala måttenheterna är meter och centimeter, kilogram och gram samt liter och deciliter. Eleverna övar klockslag och tidsenheter.

I4 Informationsbehandling och statistik

Eleverna lär sig samla och registrera information om intressanta ämnesområden. De utarbetar och tolkar enkla tabeller och stapeldiagram.

Mål för undervisningen

M1 stödja elevens iver och intresse för matematik samt utvecklingen av en positiv självbild och ett gott självförtroende

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Geometri och mätning

I4 Informationsbehandling och statistik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

M2 handleda eleven att utveckla färdigheten att göra matematiska observationer samt tolka och utnyttja dem i olika situationer

Målområde

Arbetsfärdigheter

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Geometri och mätning

I4 Informationsbehandling och statistik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

M3 uppmuntra eleven att framföra sina lösningar och slutledningar med konkreta hjälpmedel, figurer, muntligt och skriftligt, även med hjälp av digitala verktyg

Målområde

Arbetsfärdigheter

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Geometri och mätning

I4 Informationsbehandling och statistik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M4 handleda eleven att utveckla förmågan att dra slutsatser och lösa problem

Målområde

Arbetsfärdigheter

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Geometri och mätning

I4 Informationsbehandling och statistik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

M5 handleda eleven att förstå matematiska begrepp och beteckningar

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Geometri och mätning

I4 Informationsbehandling och statistik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

M6 stödja eleven att utveckla förståelsen av talbegreppet och principen för tiosystemet.

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Innehållsområden

I2 Tal och räkneoperationer

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

M7 introducera eleven i principerna för de grundläggande räkneoperationerna och deras egenskaper

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Innehållsområden

I2 Tal och räkneoperationer

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

M8 handleda eleven att utveckla flytande grundläggande räknefärdigheter med naturliga tal samt att använda olika huvudräkningsstrategier

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Innehållsområden

I2 Tal och räkneoperationer

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

M9 introducera eleven i geometriska former och handleda eleven att uppfatta deras egenskaper

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Innehållsområden

I3 Geometri och mätning

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M10 handleda eleven att förstå principen för mätning

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Innehållsområden

I3 Geometri och mätning

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

M11 introducera eleven i tabeller och diagram

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Innehållsområden

I4 Informationsbehandling och statistik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M12 lära eleven att skapa stegvisa instruktioner och att följa dem

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

14.3.5. Omgivningslära

Läroämnets uppdrag

I läroämnet omgivningslära integreras ämnesområdena biologi, geografi, fysik, kemi och hälsokunskap. Undervisningen ska omfatta perspektivet för hållbar utveckling. I omgivningslära förenas såväl naturvetenskapliga som humanvetenskapliga perspektiv. I omgivningsläran ska eleverna ses som en del av den omgivning de lever i. Utgångspunkten är respekt för naturen och ett människovärdigt liv i enlighet med de mänskliga rättigheterna.

Undervisningen ska stödja eleven att utveckla sitt förhållande till miljön och sin världsbild samt att växa som människa. Målet för undervisningen i omgivningslära är att eleverna lär känna och förstå naturen och den byggda miljön, fenomen som förekommer i dem, sig själva och andra människor samt betydelsen av hälsa och välbefinnande. Omgivningslärans tvärvetenskapliga karaktär förutsätter att eleverna lär sig att söka, bearbeta, producera, presentera, bedöma och värdera information i olika situationer. Undervisningen ska vila på vetenskaplig grund[246] och eleverna ska utveckla kritiskt tänkande. De ekologiska, kulturella, sociala och ekonomiska dimensionerna av hållbar utveckling ska beaktas i undervisningen i omgivningslära. Det centrala målet för omgivningsläran är att handleda eleverna att förstå hur människans val påverkar livet och miljön i dag och i framtiden.

Omgivningsläran ska lägga grund för kunskaper inom de olika ämnesområdena i omgivningslära. Målet är att förstå deras betydelse för miljön, tekniken, det vardagliga livet, människan och mänsklig verksamhet. Inom biologi är det centralt att eleverna lär känna och förstå naturmiljön, människan, livet och dess utveckling samt villkoren för liv på jorden. Inom geografi är det viktigt att eleverna undersöker deras egen närmiljö och förstår olika områden i världen, fenomen som förekommer i dem och hur livet ser ut för de människor som bor i områdena. Inom fysik är det viktigt att stödja eleverna att förstå naturens grundstrukturer och fenomen och att förklara dessa fenomen även med hjälp av information baserad på egna undersökningar. Inom kemi är det centralt att iaktta olika ämnen i vår omgivning. Man ska undersöka, beskriva och förklara ämnenas egenskaper, deras sammansättning samt omvandlingar som de genomgår. Inom hälsokunskap är det viktigt att eleverna lär sig att förstå de faktorer som stödjer och skyddar hälsan i vår omgivning och i mänsklig verksamhet samt att främja kunskaper som stödjer hälsa, välbefinnande, trygghet och säkerhet.

Målet med undervisningen är att väcka och fördjupa elevernas intresse för de olika ämnesområdena i omgivningslära. Likvärdighet och jämlikhet främjas genom att varje elev erbjuds möjligheter att mångsidigt bekanta sig med omgivningslärans samtliga vetenskapsområden och med den teknik och de utbildningsmöjligheter som finns på området.

Läroämnets uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 planeras undervisningen i omgivningslära som helheter där man granskar elevernas egen omgivning samt eleverna och deras aktiviteter som en del av omgivningen. Genom uppgifter där man på ett lekfullt sätt löser problem och gör undersökningar väcks elevernas nyfikenhet och intresse för olika fenomen i omgivningen. Dessutom får eleven öva sig att strukturera och benämna omgivningen samt företeelser som anknyter till det egna välbefinnandet och den egna tryggheten och säkerheten.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i omgivningslära i årskurs 1–2

Utgångspunkten vid valet av arbetssätt och lärmiljöer är elevernas egna erfarenheter av olika företeelser, fenomen och händelser som anknyter till människan, omgivningen, människans aktiviteter och vardag. I valet av lärmiljöer och arbetssätt beaktas funktionalitet, erfarenhets- och upplevelseaspekten, användningen av drama och berättelser samt omgivningslärans tvärvetenskapliga karaktär. Målet är att undersöka fenomen inom omgivningslärans olika

246 Statsrådets förordning (422/2012) 3 §

ämnesområden i naturliga situationer och miljöer. Som lärmiljöer används förutom skolans lokaler och den egna klassen mångsidigt även den närliggande naturen och den byggda miljön, olika sociala sammanhang och situationer, digitala lärmiljöer samt lokala möjligheter såsom samarbete med naturskolor, museer, företag, medborgarorganisationer samt natur- och vetenskapscentra. Med tanke på målen är det viktigt att eleverna deltar och samverkar i planeringen och genomförandet av enkla undersökningar samt i diskussionen kring olika perspektiv och lösningar. Genom att eleverna arbetar aktivt med det fenomen, tema eller aktuella problem som studeras stödjer man lärandet enligt omgivningslärans mål.

Handledning, differentiering och stöd i omgivningslära i årskurs 1–2

Med tanke på målen för omgivningsläran är det viktigt att handleda eleverna att mångsidigt använda olika studiesätt. Handledning behövs särskilt för att varje elev ska lära sig agera tryggt och ta hänsyn till andra i olika lärmiljöer. I undervisningen och vid valet av arbetssätt beaktas elevernas tidigare kunskaper och färdigheter samt specialbehov i anslutning till utveckling, livssituation och kultur. Eleverna får lära sig att respektera allas rätt till integritet i personliga frågor. Ett undersökande arbetssätt och övningar som förutsätter olika nivåer av tänkande kan stödja differentiering enligt individuella behov. Gruppsamverkan stödjer att eleverna lär sig tillsammans och utnyttjar de olika styrkor som finns representerade i gruppen. Handledning och stöd, valet av arbetssätt samt känslan av att lyckas stärker elevernas självbild i omgivningslära. Eleverna ska även ges möjlighet till fördjupning samt till lugn och ro.

Bedömning av elevens lärande i omgivningslära i årskurs 1–2

Att dela in lärostoffet i helheter med egna mål och bedömningsgrunder stödjer en mångsidig bedömning. Konstruktiv respons, frågor och konkreta utvecklingsförslag bidrar till att arbetet framskrider. Positiv respons och uppmuntran stärker elevernas motivation och ökar deras intresse för att utforska sin omgivning. Eleverna ska ges möjligheter att visa sina kunskaper och färdigheter på många olika sätt, inte endast skriftligt. I slutet av helheten bedöms hur väl de överenskomna målen uppnåtts. Eleverna ska öva sig att observera sitt eget lärande och sin aktivitet. Elevernas värderingar, attityder, hälsobeteende, sociala färdigheter, temperament eller andra personliga egenskaper är inte föremål för bedömningen.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i omgivningslära är följande

- framsteg i förmågan att undersöka, agera och röra sig i närmiljön
- framsteg i förmågan att iaktta och observera
- framsteg i förmågan att agera tryggt och säkert
- framsteg i förmågan att arbeta i grupp.

Centralt innehåll som anknyter till målen för omgivningslära i årskurs 1–2

Innehållet väljs så att det stödjer målen och utnyttjar de lokala möjligheter som finns. Innehållet formas till helheter för olika årskurser.

I1 Att växa och utvecklas

Innehållet väljs så att eleverna får en uppfattning om människokroppens olika delar och livsfunktioner samt om livets gång och den egna åldersgruppens växande och utveckling i huvuddrag. Eleverna får träna sina emotionella färdigheter och att främja psykiskt välbefinnande, som att respektera sig själva och andra, i enlighet med åldern.

I2 Livet hemma och i skolan

Innehållet och uppgifterna väljs så att de anknyter till livet hemma och i skolan. Lärmiljöerna iakttas ur säkerhetsperspektiv. Eleverna får öva att röra sig på ett säkert sätt i närmiljön och i trafiken.

De fördjupar sig i säkerhetsfärdigheter och -anvisningar och motiveringarna till att dessa behövs. Begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära används för att beskriva fenomen, teknik och vardagliga situationer, till exempel att klä sig enligt väderlek. Eleverna får öva sig att samarbeta och att arbeta i olika grupper. Dessutom får eleverna lära sig hur man beter sig i olika situationer i vardagen, att respektera fysisk integritet, att förhindra mobbning, att klara grundläggande egenvård i vardagen och att söka hjälp.

I3 Närmiljön och dess förändringar

Eleverna övar sig att iaktta och undersöka naturen i olika naturmiljöer och byggda miljöer i närheten av skolan. De lär sig att identifiera de vanligaste organismerna och deras livsmiljöer samt objekt i den byggda miljön. Naturens särdrag, fenomen och egenskaper under alla årstider studeras. Miljön och dess fenomen, såsom vädret, beskrivs med hjälp av begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära. Eleverna får skapa en gårdskarta över ett bekant område för att lära sig att förstå idén med kartor.

I4 Att undersöka och experimentera

Som innehåll väljs problemlösnings- och undersökningsuppgifter med anknytning till naturen, den byggda miljön, vardagliga fenomen och teknik samt människan och människans verksamhet. Med hjälp av uppgifterna får eleven insikt i de olika faserna av en undersökning. Man experimenterar och hittar tillsammans på alternativ och lösningar till vardagliga problem. Man iakttar rörelse och funderar på orsaker till att en rörelse förändras. Småskaliga experiment och undersökningar görs i närmiljön och genom att odla växter.

I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv

Eleverna fördjupar sig i de grundläggande förutsättningarna för liv – näring, vatten, luft, värme och omsorg. De får insikt i näringsproduktion och varifrån dricksvattnet kommer. Vardagliga hälsovanor och -färdigheter tränas. Man funderar över vad som gör en människa glad och på gott humör och utvecklar tillsammans dagsrutinerna i skolan med tanke på hälsa, välmående och lärande.

I6 Att träna en hållbar livsstil

Innehållet väljs mångsidigt från olika delområden inom hållbar utveckling. Eleverna övar sig att ta hand om sina egna och gemensamma saker. De får lära sig att minska mängden avfall samt att återvinna och sortera avfall. Eleverna får kunskap om den egna hembygden och dess betydelse. Man medverkar i att främja välbefinnandet i den närmaste omgivningen och i skolan. Man funderar på vilken betydelse de egna handlingarna har för en själv, andra människor samt den närmaste omgivningen.

Mål för undervisningen

M1 ge eleven möjligheter att ge utlopp för sin naturliga nyfikenhet och hjälpa eleven att inse att innehållet i omgivningsläran är viktigt för hen

Målområde

Betydelse, värderingar, attityder

Innehållsområden

I1 Att växa och utvecklas

I2 Livet hemma och i skolan

I3 Närmiljön och dess förändringar

I4 Att undersöka och experimentera

I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv

I6 Att träna en hållbar livsstil

M2 uppmuntra eleven att glädjas över sitt lärande i omgivningsläran, de egna kunskaperna och nya utmaningar samt att öva sig att arbeta långsiktigt

Målområde

Betydelse, värderingar, attityder

Innehållsområden

I1 Att växa och utvecklas

I2 Livet hemma och i skolan

I3 Närmiljön och dess förändringar

I4 Att undersöka och experimentera

I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv

I6 Att träna en hållbar livsstil

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

M3 stödja eleven att utveckla känsla för miljön och handleda eleven att agera på ett hållbart sätt i närmiljön och i skolan

Målområde

Betydelse, värderingar, attityder

Innehållsområden

I1 Att växa och utvecklas

I2 Livet hemma och i skolan

I3 Närmiljön och dess förändringar

I4 Att undersöka och experimentera

I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv

I6 Att träna en hållbar livsstil

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 handleda eleven att undersöka, röra sig och göra utflykter i sin närmiljö

Målområde

Undersöknings- och arbetsfärdigheter

Innehållsområden

I2 Livet hemma och i skolan

I3 Närmiljön och dess förändringar

I4 Att undersöka och experimentera

I6 Att träna en hållbar livsstil

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

M5 uppmuntra eleven att undra och ställa frågor samt använda gemensamma reflektioner som utgångspunkt för små undersökningar och andra aktiviteter

Målområde

Undersöknings- och arbetsfärdigheter

Innehållsområden

I1 Att växa och utvecklas

I2 Livet hemma och i skolan

I3 Närmiljön och dess förändringar

I4 Att undersöka och experimentera

I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv

I6 Att träna en hållbar livsstil

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M6 handleda eleven att göra iakttagelser och experiment i skolan och närmiljön med hjälp av olika sinnen och enkla undersökningsredskap samt att presentera sina resultat på olika sätt

Målområde

Undersöknings- och arbetsfärdigheter

Innehållsområden

I1 Att växa och utvecklas

I2 Livet hemma och i skolan

I3 Närmiljön och dess förändringar

I4 Att undersöka och experimentera

I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv

I6 Att träna en hållbar livsstil

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

M7 handleda eleven att mångsidigt beskriva, jämföra och klassificera organismer, livsmiljöer, fenomen, material och situationer samt namnge dessa

Målområde

Undersöknings- och arbetsfärdigheter

Innehållsområden

I1 Att växa och utvecklas

I2 Livet hemma och i skolan

I3 Närmiljön och dess förändringar

I4 Att undersöka och experimentera

I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv

I6 Att träna en hållbar livsstil

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

M8 vägleda eleven att agera på ett tryggt och säkert sätt, följa givna anvisningar och förstå motiveringarna för dem

Målområde

Undersöknings- och arbetsfärdigheter

Innehållsområden

I1 Att växa och utvecklas

I2 Livet hemma och i skolan

I3 Närmiljön och dess förändringar

I4 Att undersöka och experimentera

I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv

I6 Att träna en hållbar livsstil

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

M9 handleda eleven att på ett mångsidigt sätt bekanta sig med vardagsteknik samt uppmuntra eleverna att tillsammans pröva, upptäcka, bygga och skapa nytt

Målområde

Undersöknings- och arbetsfärdigheter

Innehållsområden

I2 Livet hemma och i skolan

I4 Att undersöka och experimentera

I6 Att träna en hållbar livsstil

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

M10 handleda eleven att träna sin förmåga att arbeta i grupp och sina emotionella färdigheter samt att stärka respekten för sig själv och andra

Målområde

Undersöknings- och arbetsfärdigheter

Innehållsområden

I1 Att växa och utvecklas

I2 Livet hemma och i skolan

I3 Närmiljön och dess förändringar

I4 Att undersöka och experimentera

I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv

I6 Att träna en hållbar livsstil

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

M11 handleda eleven att använda informations- och kommunikationsteknik för att söka information samt för att dokumentera och presentera observationer

Målområde

Undersöknings- och arbetsfärdigheter

Innehållsområden

I1 Att växa och utvecklas

I2 Livet hemma och i skolan

I3 Närmiljön och dess förändringar

I4 Att undersöka och experimentera

I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv

I6 Att träna en hållbar livsstil

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M12 handleda eleven att strukturera omgivningen, den mänskliga verksamheten och fenomen som förekommer i den med hjälp av begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära

Målområde

Kunskap och förståelse

Innehållsområden

I1 Att växa och utvecklas

I2 Livet hemma och i skolan

I3 Närmiljön och dess förändringar

I4 Att undersöka och experimentera

I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv

I6 Att träna en hållbar livsstil

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

M13 hjälpa eleven att förstå enkla bilder, modeller och kartor som beskriver omgivningen

Målområde

Kunskap och förståelse

Innehållsområden

I1 Att växa och utvecklas

I2 Livet hemma och i skolan

I3 Närmiljön och dess förändringar

I4 Att undersöka och experimentera

I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv

I6 Att träna en hållbar livsstil

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

M14 uppmuntra eleven att uttrycka sig och öva sig att motivera sina åsikter

Målområde

Kunskap och förståelse

Innehållsområden

I1 Att växa och utvecklas

I2 Livet hemma och i skolan

I3 Närmiljön och dess förändringar

I4 Att undersöka och experimentera

I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv

I6 Att träna en hållbar livsstil

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M15 handleda eleven att reflektera över faktorer som främjar växande och utveckling, hälsa och välbefinnande samt de grundläggande förutsättningarna för liv

Målområde

Kunskap och förståelse

Innehållsområden

I1 Att växa och utvecklas

I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

14.3.6. Religion

Läroämnets uppdrag

Läroämnets uppdrag är att ge eleverna en bred allmänbildning i religion och livsåskådning. Undervisningen ska göra eleverna förtrogna med den religion som studeras och dess mångfald. Eleverna ska få insikt i religiösa och konfessionella traditioner i Finland och i religioner och livsåskådningar på andra håll i världen. Läroämnet ska främja förståelse för förhållandet mellan religion och kultur samt multilitteracitet i fråga om religioner och livsåskådningar. Undervisningen ska ge mångsidig kunskap om religioner och hjälpa eleverna att förstå diskussioner som gäller religion. Eleverna ska vägledas att tänka kritiskt och att studera religioner och livsåskådningar ur olika perspektiv. I undervisningen behandlas förhållandet mellan religion och kunskap samt språk, symbolik och begrepp som är kännetecknande för religioner. Religionsundervisningen ska ge eleverna beredskap att ta del av den dialog som förs både inom och mellan olika religioner och livsåskådningar. Undervisningen ska handleda eleverna att respektera livet, människovärdet och det som är heligt för en själv och andra.

Undervisningen ska ge eleverna insikt i etiskt tänkande inom den religion som studeras och inom andra religioner och livsåskådningar, och uppmuntra eleverna att själva fundera över etiska frågor. Undervisningen ska stödja elevens självkännedom, självaktning och utveckla elevens livskompetens under hela den grundläggande utbildningen. Undervisningen ska hjälpa eleven att forma och bedöma sin identitet, sin livsåskådning och sin världsåskådning. Religionsundervisningen ska stödja att eleven utvecklas till en ansvarsfull medlem i sin grupp och i det demokratiska samhället och till en ansvarsfull världsmedborgare.

Läroämnets uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 har religionsundervisningen som uppdrag att handleda eleverna att lära känna och uppskatta sin egen religiösa och konfessionella bakgrund och att möta mångfalden av religioner och livsåskådningar i den egna klassen, skolan och närmiljön med respekt. För detta ska undervisningen ge grundläggande kunskaper, färdigheter och tankeverktyg. Eleverna ska uppmuntras att identifiera och uttrycka sina känslor och åsikter och öva sig att identifiera andras känslor och respektera andras åsikter. Eleverna ska uppmuntras att undra, fråga och att delta i diskussioner. Eleverna ska vägledas att handla ansvarsfullt och rättvist.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 1–2

I den grundläggande utbildningens lärokurs ingår enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning religion eller livsåskådningskunskap. Enligt 13 § i samma lag ska undervisningen i religion genomföras enligt olika lärokurser i enlighet med elevernas religionssamfund. För att garantera enhetlighet i läroämnet är målen och det centrala innehållet gemensamma för alla lärokurser.

I beskrivningarna av lärokurserna för de olika religionerna preciseras det gemensamma innehållet utgående från respektive religions särdrag. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna och de preciserade beskrivningarna av lärokurserna i de olika religionerna.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i religion i årskurs 1–2

I undervisningen ska man sträva efter att skapa ett lugnt, öppet och förtroligt samtalsklimat. Det är viktigt att varje elev får berätta om sina iakttagelser och erfarenheter. Eleverna uppmuntras att lära sig genom samspel, att diskutera och att motivera sina åsikter samt att acceptera olikheter. Det är viktigt att i undervisningen utgå från eleven och respektera elevens upplevelsevärld, i synnerhet när man tar upp etiska frågor. Kreativa, konkreta och upplevelsebaserade metoder, projekt och diskussioner stödjer den holistiska synen på eleven som en social och aktiv person som lär sig

genom alla sinnen. Undervisningen kan innehålla individuella eller gemensamma projekt som omfattar flera lärokurser eller överskrider läroämnesgränserna. I undervisningen används digitala verktyg på ett mångsidigt och interaktivt sätt. Berättelser, musik, bildkonst, lek, drama samt gäster och studiebesök används för att ge variation i arbetet och glädje i lärandet.

Handledning, differentiering och stöd i religion i årskurs 1–2

Undervisningen i de olika lärokurserna i religion ska ta hänsyn till elevernas olika behov och bakgrund, såsom språkkunskap och kulturell bakgrund. Centrala begrepp diskuteras och förklaras så att alla elever har möjlighet att förstå dem. Arbetssätten anpassas till barnens ålder. I undervisningen skapas gemensamma situationer som främjar lärande och delaktighet och eleven handleds att stärka sin studiefärdighet och initiativförmåga.

Bedömningen av elevens lärande i religion i årskurs 1–2

Bedömningen av lärande ska vara handledande och uppmuntrande. Mångsidig respons ges i samband med arbetet och gemensamma diskussioner. Responsen ska utveckla elevernas samarbetsförmåga och uppmuntra dem att uttrycka sina tankar. Eleverna ska i undervisningen ges utrymme och uppmuntras att ifrågasätta och ställa frågor samt att motivera sina åsikter och lyssna på andras synpunkter. Mångsidiga arbetssätt ger eleverna möjligheter att visa och själva ge akt på sina framsteg och kunskaper.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i religion är följande

- framsteg i att känna igen och namnge fenomen som rör livsåskådning i sin närmiljö
- framsteg i förmågan att arbeta i grupp
- framsteg i förmågan att uttrycka tankar och lyssna på andra.

Centralt innehåll som anknyter till målen för religion i årskurs 1–2

Innehållet ska väljas så att det stödjer de allmänna målen i läroämnet. Vid valet av innehåll utnyttjas de lokala möjligheterna. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser. Elevernas erfarenhetsvärld ska beaktas vid valet av innehåll och vid närmare behandling av det.

I1 Förhållandet till den egna religionen

Undervisningen inleds med att eleven bekantar sig med sin egen familj: släkt, historia, religion eller livsåskådning samt olika slags familjer. Det är viktigt att undervisningen tar upp den egna religionens högtider och helger, deras innehåll, innebörd och hur de firas. Undervisningen ska också behandla berättelser, traditioner och seder i den egna religionen. Eleven utforskar den egna religionens centrala begrepp, symboler och mångfald.

I2 Religionernas värld

Innehållet väljs utgående från de religioner som förekommer i elevens skola och närmiljö samt dessa religioners viktigaste seder och högtider. Även irreligiositet beaktas i innehållet.

I3 Ett gott liv

I undervisningen behandlas livsfrågor som hör ihop med människans födelse och död samt respekt för livet. Centralt innehåll är elevens egna handlingar och konsekvenser av dem, ansvar för andra människor, miljön och naturen samt empati, människovärde och individualitet. Barnets rättigheter och betydelse behandlas inledningsvis. Vid valet av innehåll ska FN:s konvention om barnets rättigheter samt människans holistiska välbefinnande beaktas. Innehållet ska stödja eleven att utveckla emotionella färdigheter.

Mål för undervisningen

M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.6.1. Adventistisk religion

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 har religionsundervisningen som uppdrag att handleda eleverna att lära känna och uppskatta sin egen religiösa och konfessionella bakgrund och att möta mångfalden av religioner och livsåskådningar i den egna klassen, skolan och närmiljön med respekt. För detta ska undervisningen ge grundläggande kunskaper, färdigheter och tankeverktyg. Eleverna ska uppmuntras att identifiera och uttrycka sina känslor och åsikter och öva sig att identifiera andras känslor och respektera andras åsikter. Eleverna ska uppmuntras att undra, fråga och att delta i diskussioner. Eleverna ska vägledas att handla ansvarsfullt och rättvist.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 1–2

I den grundläggande utbildningens lärokurs ingår enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning religion eller livsåskådningskunskap. Enligt 13 § i samma lag ska undervisningen i religion genomföras enligt olika lärokurser i enlighet med elevernas religionssamfund. För att garantera enhetlighet i läroämnet är målen och det centrala innehållet gemensamma för alla lärokurser.

I beskrivningarna av lärokurserna för de olika religionerna preciseras det gemensamma innehållet utgående från respektive religions särdrag. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna och de preciserade beskrivningarna av lärokurserna i de olika religionerna.

Lärmiljöer och arbetssätt

Handledning och stöd

Bedömning av elevens lärande och kunnande

Centralt innehåll som anknyter till målen för adventistisk religion i årskurs 1-2

I denna beskrivning av lärokursen preciseras de innehåll inom religion som är gemensamma för alla. De lokala läroplanerna ska utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållen för religion samt utifrån beskrivningarna som preciserats för lärokurserna i olika religioner.

I1 Förhållandet till den egna religionen

Undervisningen inleds med att man behandlar religioner och åskådningar som finns inom elevens egen familj och släkt, och man tar respektfullt hänsyn till olika familjer. Man bekantar sig med centrala begrepp och symboler som anknyter till kristendomen och församlingen samt med den kristna guds- och människouppfattningen. Man granskar innehållet i och betydelsen av högtider under både årets och levnadsloppets gång och man bekantar sig med hur högtider och helgdagar firas inom kristendomen, särskilt inom adventismen. Man bekantar sig med Jesus liv och med bibelberättelserna om skapelsen och de centrala gestalterna i Gamla testamentet.

I2 Religionernas värld

I undervisningen bekantar man sig med religioner som finns i skolgemenskapen och i skolans närmiljö och med deras viktigaste seder och högtider. Man fäster uppmärksamhet vid den kristna gemenskapen samt vid kristendomens mångfald och vid irreligiositet.

I3 Ett gott liv

I undervisningen behandlar man med hjälp av berättelser i Bibeln vilken betydelse människovärdet, frihet, ansvarsfullhet och respekt för livet har. Man tar upp frågor som berör födelse och död och granskar dem ur ett kristet perspektiv. Man bekantar sig med Jesus centrala läror: den gyllene regeln och det dubbla kärleksbudet. Man reflekterar över sina egna handlingar och följderna av dem samt ansvaret för andra människor, för miljön och för naturen. Man bekantar sig med barnens rättigheter och reflekterar över deras betydelse i elevens eget liv. I undervisningen behandlas de kristna principerna som berör jaguppfattningen och de sociala relationerna, såsom förlåtelse, respekt och kärlek till sin nästa. Eleven uppmuntras till att identifiera och uttrycka sina känslor samt att leva sig in i någon annans situation och att acceptera olikheter. I undervisningen fäster man uppmärksamhet vid den holistiska människosynen och vid människans helhetsmässiga välbefinnande.

Mål för undervisningen

M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.6.1. Bahá'í-religion

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 har religionsundervisningen som uppdrag att handleda eleverna att lära känna och uppskatta sin egen religiösa och konfessionella bakgrund och att möta mångfalden av religioner och livsåskådningar i den egna klassen, skolan och närmiljön med respekt. För detta ska undervisningen ge grundläggande kunskaper, färdigheter och tankeverktyg. Eleverna ska uppmuntras att identifiera och uttrycka sina känslor och åsikter och öva sig att identifiera andras känslor och respektera andras åsikter. Eleverna ska uppmuntras att undra, fråga och att delta i diskussioner. Eleverna ska vägledas att handla ansvarsfullt och rättvist.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 1–2

I den grundläggande utbildningens lärokurs ingår enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning religion eller livsåskådningskunskap. Enligt 13 § i samma lag ska undervisningen i religion genomföras enligt olika lärokurser i enlighet med elevernas religionssamfund. För att garantera enhetlighet i läroämnet är målen och det centrala innehållet gemensamma för alla lärokurser.

I beskrivningarna av lärokurserna för de olika religionerna preciseras det gemensamma innehållet utgående från respektive religions särdrag. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna och de preciserade beskrivningarna av lärokurserna i de olika religionerna.

Lärmiljöer och arbetssätt

Handledning och stöd

Bedömning av elevens lärande och kunnande

Centralt innehåll som anknyter till målen för bahá'í-religion i årskurs 1-2

I denna beskrivning av lärokursen preciseras de innehåll inom religion som är gemensamma för alla. De lokala läroplanerna ska utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållen för religion samt utifrån beskrivningarna som preciserats för lärokurserna i olika religioner.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen reflekterar man över hur bahá'í-tron påverkar familjens vardag samt människornas handlingar och val. I undervisningen bekantar sig eleven med bahá'í-trons lära om att meningen med människans existens är att känna och tillbedja Gud, vilket i första hand förverkligas genom att tjäna mänskligheten. I undervisningen behandlas bahá'í-trons årskalender, helgdagar och de högtider som firas i samband med dem.

I2 Religionernas värld

I undervisningen bekantar man sig med religionerna som finns i skolgemenskapen och i skolans närmiljö och med deras viktigaste seder och högtider. Man fäster också uppmärksamhet vid religionernas mångfald och vid irreligiositet. Man reflekterar över hur man bemöter olikheter. Man bekantar sig med bahá'í-trons uppfattning om mänsklighetens historia som en enhetlig bildningsprocess som alla världsreligioner har bidragit till och där bahá'í-tron har sin egen roll. I undervisningen behandlas hur man inom bahá'í-tron värdesätter Kristus och Muhammed samt andra centrala gestalter i världsreligionerna. Man bekantar sig med bahá'í-samfundets verksamhet där man på gräsrotsnivå främjar tjänandets kultur.

I3 Ett gott liv

Undervisningen inleds med att man reflekterar över elevernas livsfrågor och betraktar dem ur bahá'í-trons perspektiv. Man reflekterar över religion som en helhet som ger livet mening. Man bekantar sig med bahá'í-trons lära om principerna för hur man behandlar andra människor. Man reflekterar över självdisciplin och förmågan till självreglering som en del av ett moraliskt uppförande. Man reflekterar över människovärdet och dess okränkbarhet, över att respektera naturen och djuren samt över människans eget ansvar för sina handlingar och sitt liv. I undervisningen granskas bahá'í-trons uppfattning om att förutsättningarna för ett gott liv ligger i människans handlingar för sitt eget och familjens väl samt för att tjäna gemenskapen och mänskligheten. Man bekantar sig med principerna för rådplägning inom bahá'í-tron med hjälp av någon vardaglig situation. Man reflekterar över FN:s konvention om barnens rättigheter och dess betydelse i elevens eget liv.

Mål för undervisningen

M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.6.1. Buddhistisk religion

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 har religionsundervisningen som uppdrag att handleda eleverna att lära känna och uppskatta sin egen religiösa och konfessionella bakgrund och att möta mångfalden av religioner och livsåskådningar i den egna klassen, skolan och närmiljön med respekt. För detta ska undervisningen ge grundläggande kunskaper, färdigheter och tankeverktyg. Eleverna ska uppmuntras att identifiera och uttrycka sina känslor och åsikter och öva sig att identifiera andras känslor och respektera andras åsikter. Eleverna ska uppmuntras att undra, fråga och att delta i diskussioner. Eleverna ska vägledas att handla ansvarsfullt och rättvist.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 1–2

I den grundläggande utbildningens lärokurs ingår enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning religion eller livsåskådningskunskap. Enligt 13 § i samma lag ska undervisningen i religion genomföras enligt olika lärokurser i enlighet med elevernas religionssamfund. För att garantera enhetlighet i läroämnet är målen och det centrala innehållet gemensamma för alla lärokurser.

I beskrivningarna av lärokurserna för de olika religionerna preciseras det gemensamma innehållet utgående från respektive religions särdrag. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna och de preciserade beskrivningarna av lärokurserna i de olika religionerna.

Lärmiljöer och arbetssätt

Handledning och stöd

Bedömning av elevens lärande och kunnande

Centralt innehåll som anknyter till målen för buddhistisk religion i årskurs 1-2

I denna beskrivning av lärokursen preciseras de innehåll inom religion som är gemensamma för alla. De lokala läroplanerna ska utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållen för religion samt utifrån beskrivningarna som preciserats för lärokurserna i olika religioner.

I1 Förhållandet till den egna religionen

Undervisningen inleds med att man behandlar religioner och åskådningar inom elevens egen familj och släkt, och man reflekterar över buddhismens betydelse i elevens närmaste krets. Man bekantar sig inledningsvis med olika former av buddhism. Eleven bekantar sig med centrala högtider som firas under årets gång och med ceremonier som anknyter till människans levnadslopp. I undervisningen behandlas centrala buddhistiska begrepp och symboler samt olika övningar, såsom meditation och upprepning av mantran. Man bekantar sig i form av berättelser med de buddhistiska lärorna och med Buddhas liv.

I2 Religionernas värld

I undervisningen bekantar man sig med religionerna som finns i närmiljön och med deras viktigaste seder och högtider. I undervisningen fäster man också uppmärksamhet vid religionernas mångfald och vid irreligiositet. Man reflekterar över hur man accepterar olikheter och respekterar andra, både när det gäller buddhistiska traditioner samt andra religioner och irreligiositet.

I3 Ett gott liv

I undervisningen reflekterar man över vad respekt för livet och naturen samt välbefinnandet hos levande varelser innebär. Man reflekterar över frågor som hör ihop med människans födelse och död och dessa betraktas ur ett buddhistiskt perspektiv. I undervisningen behandlas etiska övningar inom buddhismen, medkänsla, meditativa tillstånd och begreppet visdom. Man bekantar sig med de buddhistiska lärorna om karma, återfödelse, samband mellan orsak och verkan och det ömsesidiga beroendet som präglar existensen. Man bekantar sig med barnens rättigheter och reflekterar över deras betydelse i elevens eget liv.

Mål för undervisningen

M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.6.1. Evangelisk-luthersk tro

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 har religionsundervisningen som uppdrag att handleda eleverna att lära känna och uppskatta sin egen religiösa och konfessionella bakgrund och att möta mångfalden av religioner och livsåskådningar i den egna klassen, skolan och närmiljön med respekt. För detta ska undervisningen ge grundläggande kunskaper, färdigheter och tankeverktyg. Eleverna ska uppmuntras att identifiera och uttrycka sina känslor och åsikter och öva sig att identifiera andras känslor och respektera andras åsikter. Eleverna ska uppmuntras att undra, fråga och att delta i diskussioner. Eleverna ska vägledas att handla ansvarsfullt och rättvist.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 1–2

I den grundläggande utbildningens lärokurs ingår enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning religion eller livsåskådningskunskap. Enligt 13 § i samma lag ska undervisningen i religion genomföras enligt olika lärokurser i enlighet med elevernas religionssamfund. För att garantera enhetlighet i läroämnet är målen och det centrala innehållet gemensamma för alla lärokurser.

I beskrivningarna av lärokurserna för de olika religionerna preciseras det gemensamma innehållet utgående från respektive religions särdrag. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna och de preciserade beskrivningarna av lärokurserna i de olika religionerna.

Oppilaan oppimisen arviointi

Centralt innehåll som anknyter till målen för evangelisk-luthersk tro i årskurs 1–2

Innehållet ska väljas så att det stödjer de allmänna målen i läroämnet. Vid valet av innehåll utnyttjas de lokala möjligheterna. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser. Elevernas erfarenhetsvärld ska beaktas vid valet av innehåll och vid närmare behandling av det.

I1 Förhållandet till den egna religionen

Undervisningen inleds med att eleven bekantar sig med historier, religioner och livsåskådningar i sin egen familj och släkt. Man uppmärksammar eleverna på att det finns olika slag av familjer. Eleverna bekantar sig med kyrkoårets centrala högtider, jul och påsk och de traditioner och berättelser i Bibeln som är förknippade med dessa. I undervisningen behandlas också livets högtider inom kristendomen, deras innehåll och innebörd. Psalmer och musik som anknyter till kyrkoåret och barndomen behandlas i undervisningen. Eleverna bekantar sig med centrala begrepp och symboler inom kristendomen och församlingen. Den kristna gudsbilden och kyrkobyggnaden behandlas i undervisningen.

I2 Religionernas värld

Man bekantar sig med religioner som förekommer i skolan och närmiljön, deras centrala högtider och seder. Också kristendomens mångfald och irreligiositet behandlas.

I3 Ett gott liv

I undervisningen behandlas betydelsen av respekt för livet och för människovärdet samt barnets rättigheter. Man reflekterar över livsfrågor och bekantar sig med det kristna perspektivet på dessa.

Centralt innehåll är etisk reflektion, FN:s konvention om barnets rättigheter och Den gyllene regeln. Man reflekterar över frågor som hör samman med elevernas vardag och anknyter dem till bibliska berättelser. Man uppmuntrar eleven att identifiera och uttrycka sina känslor och att leva sig in i andras situation och acceptera olikheter. Eleverna reflekterar över egna handlingar och konsekvenserna av dem samt ansvaret för andra människor, miljön och naturen.

Mål för undervisningen

M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.6.1. Islam

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 har religionsundervisningen som uppdrag att handleda eleverna att lära känna och uppskatta sin egen religiösa och konfessionella bakgrund och att möta mångfalden av religioner och livsåskådningar i den egna klassen, skolan och närmiljön med respekt. För detta ska undervisningen ge grundläggande kunskaper, färdigheter och tankeverktyg. Eleverna ska uppmuntras att identifiera och uttrycka sina känslor och åsikter och öva sig att identifiera andras känslor och respektera andras åsikter. Eleverna ska uppmuntras att undra, fråga och att delta i diskussioner. Eleverna ska vägledas att handla ansvarsfullt och rättvist.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 1–2

I den grundläggande utbildningens lärokurs ingår enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning religion eller livsåskådningskunskap. Enligt 13 § i samma lag ska undervisningen i religion genomföras enligt olika lärokurser i enlighet med elevernas religionssamfund. För att garantera enhetlighet i läroämnet är målen och det centrala innehållet gemensamma för alla lärokurser.

I beskrivningarna av lärokurserna för de olika religionerna preciseras det gemensamma innehållet utgående från respektive religions särdrag. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna och de preciserade beskrivningarna av lärokurserna i de olika religionerna.

Centralt innehåll som anknyter till målen för islam i årskurs 1–2

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från den preciserade beskrivningen av lärokursen och de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen

Eleven bekantar sig med islam utgående från den egna familjen. Man studerar högtiderna i den islamiska kalendern och traditioner förknippade med människans livscykel. Centralt innehåll i undervisningen är grunderna för den islamiska läran: existensen av en enda Gud, profeterna, de heliga skrifterna, tron på det osynliga. Eleven bekantar sig med Koranen och den nedtecknade islamiska traditionen och det islamiska samfundet. I undervisningen behandlas olika former av islam, moskéns betydelse för muslimerna och religiösa plikter.

I2 Religionernas värld

Eleverna bekantar sig med religioner som förekommer i skolan och närmiljön och med de heliga byggnader och festtraditioner som är kopplade till dem samt med seder som hör samman med irreligiositet.

I3 Ett gott liv

Vid val av innehåll är elevernas livscykel och livsfrågor som hör samman med den det mest centrala. Respekt för livet, människovärdet och barnets rättigheter är centrala innehåll. Man

försöker sätta sig in i andra människors situation och bekantar sig med rättigheter och skyldigheter i familjen enligt islam. Man klargör vilken betydelse FN:s konvention om barnets rättigheter har för elevens eget liv. Centralt innehåll i undervisningen är grunderna för ett gott liv inom islam. Dessutom granskas den egna familjens seder och bruk och man diskuterar vikten av att acceptera olikheter.

Mål för undervisningen

M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.6.1. Judendomen

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 har religionsundervisningen som uppdrag att handleda eleverna att lära känna och uppskatta sin egen religiösa och konfessionella bakgrund och att möta mångfalden av religioner och livsåskådningar i den egna klassen, skolan och närmiljön med respekt. För detta ska undervisningen ge grundläggande kunskaper, färdigheter och tankeverktyg. Eleverna ska uppmuntras att identifiera och uttrycka sina känslor och åsikter och öva sig att identifiera andras känslor och respektera andras åsikter. Eleverna ska uppmuntras att undra, fråga och att delta i diskussioner. Eleverna ska vägledas att handla ansvarsfullt och rättvist.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 1–2

I den grundläggande utbildningens lärokurs ingår enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning religion eller livsåskådningskunskap. Enligt 13 § i samma lag ska undervisningen i religion genomföras enligt olika lärokurser i enlighet med elevernas religionssamfund. För att garantera enhetlighet i läroämnet är målen och det centrala innehållet gemensamma för alla lärokurser.

I beskrivningarna av lärokurserna för de olika religionerna preciseras det gemensamma innehållet utgående från respektive religions särdrag. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna och de preciserade beskrivningarna av lärokurserna i de olika religionerna.

Centralt innehåll som anknyter till målen för judendomen i årskurs 1–2

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från den preciserade beskrivningen av lärokursen och de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen

Judendomen studeras utgående från den egna familjen. Centralt innehåll i undervisningen är högtider, den judiska kalendern, traditioner förknippade med livscykeln och grunderna för den judiska läran: existensen av en enda Gud, Toran, Tanach och andra betydelsefulla religiösa skrifter och tron på det osynliga. Man studerar den judiska församlingen, olika former av judendom och synagogan som centrum för det judiska livet.

I2 Religionernas värld

Eleverna bekantar sig med religioner, festtraditioner och religiösa byggnader i skolan och närmiljön samt med seder som hör samman med irreligiositet.

I3 Ett gott liv

Frågor som hör samman med elevernas livscykel är det centrala vid val av innehåll. Man reflekterar över livsfrågor och bekantar sig med det judiska perspektivet på dessa. Viktiga frågor är respekt för livet, människovärde och FN:s konvention om barnets rättigheter och att sätta sig in i andras situation. I undervisningen bekantar sig eleven med judendomen i familjelivet och med den

egna familjens seder och bruk samt med grunderna för ett gott liv enligt judendomen. Eleven uppmuntras att identifiera och uttrycka sina känslor, att leva sig in i andras situation och att acceptera olikheter.

Mål för undervisningen

M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.6.1. Katolsk tro

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 har religionsundervisningen som uppdrag att handleda eleverna att lära känna och uppskatta sin egen religiösa och konfessionella bakgrund och att möta mångfalden av religioner och livsåskådningar i den egna klassen, skolan och närmiljön med respekt. För detta ska undervisningen ge grundläggande kunskaper, färdigheter och tankeverktyg. Eleverna ska uppmuntras att identifiera och uttrycka sina känslor och åsikter och öva sig att identifiera andras känslor och respektera andras åsikter. Eleverna ska uppmuntras att undra, fråga och att delta i diskussioner. Eleverna ska vägledas att handla ansvarsfullt och rättvist.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 1–2

I den grundläggande utbildningens lärokurs ingår enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning religion eller livsåskådningskunskap. Enligt 13 § i samma lag ska undervisningen i religion genomföras enligt olika lärokurser i enlighet med elevernas religionssamfund. För att garantera enhetlighet i läroämnet är målen och det centrala innehållet gemensamma för alla lärokurser.

I beskrivningarna av lärokurserna för de olika religionerna preciseras det gemensamma innehållet utgående från respektive religions särdrag. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna och de preciserade beskrivningarna av lärokurserna i de olika religionerna.

Centralt innehåll som anknyter till målen för katolsk tro i årskurs 1–2

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från den preciserade beskrivningen av lärokursen och de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen

Eleven bekantar sig med katolsk tro utgående från den egna familjen. Centrala innehåll är medlemskap i kyrkan, dopet och den heliga mässan, korstecknet, den Heliga Treenigheten, Jesus Kristus och de viktigaste händelserna i hans liv. Eleven bekantar sig med centrala dagliga böner. Man studerar livets uppkomst enligt Bibeln. I undervisningen behandlas Bibeln som helig skrift och kyrkoårets stora högtider. Eleven bekantar sig med den egna församlingen och kyrkobyggnaden samt med Jungfru Maria och några andra helgon.

I2 Religionernas värld

I undervisningen beaktas elevernas bakgrund och de mångkulturella och mångreligiösa inslag den eventuellt innehåller. Eleverna bekantar sig med andra religioner, livsåskådningar och irreligiositet som en del av vardag och fest i den egna klassen, skolan och närmiljön. Man studerar likheter mellan katolska traditioner och andra religioner och livsåskådningar.

I3 Ett gott liv

I undervisningen lär man eleverna att känna igen och att skilja mellan rätt och fel med hjälp av Gamla och Nya Testamentets berättelser. Man funderar över betydelsen av omtänksamhet och ärlighet. Man behandlar människans ansvar för naturen och världen samt granskar detta ansvar som en uppgift som baserar sig på skapelseberättelsen. Man klargör vilken betydelse FN:s

konvention om barnets rättigheter har för elevens eget liv. Eleverna bekantar sig med centrala religiösa begrepp såsom syndafallet, att få förlåtelse och förlåta, det egna och gemensamma bästa och de centrala budord som är förknippade med dessa.

Mål för undervisningen

M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.6.1. Krishna-religion

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 har religionsundervisningen som uppdrag att handleda eleverna att lära känna och uppskatta sin egen religiösa och konfessionella bakgrund och att möta mångfalden av religioner och livsåskådningar i den egna klassen, skolan och närmiljön med respekt. För detta ska undervisningen ge grundläggande kunskaper, färdigheter och tankeverktyg. Eleverna ska uppmuntras att identifiera och uttrycka sina känslor och åsikter och öva sig att identifiera andras känslor och respektera andras åsikter. Eleverna ska uppmuntras att undra, fråga och att delta i diskussioner. Eleverna ska vägledas att handla ansvarsfullt och rättvist.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 1–2

I den grundläggande utbildningens lärokurs ingår enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning religion eller livsåskådningskunskap. Enligt 13 § i samma lag ska undervisningen i religion genomföras enligt olika lärokurser i enlighet med elevernas religionssamfund. För att garantera enhetlighet i läroämnet är målen och det centrala innehållet gemensamma för alla lärokurser.

I beskrivningarna av lärokurserna för de olika religionerna preciseras det gemensamma innehållet utgående från respektive religions särdrag. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna och de preciserade beskrivningarna av lärokurserna i de olika religionerna.

Lärmiljöer och arbetssätt

Handledning och stöd

Bedömning av elevens lärande och kunnande

Centralt innehåll som anknyter till målen för krishna-religion i årskurs 1-2

I denna beskrivning av lärokursen preciseras de innehåll inom religion som är gemensamma för alla. De lokala läroplanerna ska utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållen för religion samt utifrån beskrivningarna som preciserats för lärokurserna i olika religioner.

I1 Förhållandet till den egna religionen

Undervisningen inleds med att eleven bekantar sig med religioner och åskådningar som finns i den egna familjen och släkten. I undervisningen bekantar man sig med den hinduiska synen på familjen och Krishna-familjen. I undervisningen behandlas grundläggande frågor om Krishna-medvetandet som begrepp, som en del av en pluralistisk hinduism. I undervisningen behandlas hur man utövar Krishna-medvetande, såsom att välsigna maten, och man bekantar sig med de viktigaste högtiderna och ceremonierna. Man bekantar sig med berättelser om Krishnas gärningar. I undervisningen granskas Krishnas avatarer, de viktigaste mantrana och bönerna samt synen på begreppen halvgud och själ.

I2 Religionernas värld

I undervisningen bekantar man sig med religionerna som finns i skolgemenskapen och i skolans närmiljö och med deras viktigaste seder och högtider. I undervisningen beaktas också religionernas mångfald, irreligiositet och olika gudsuppfattningar. Man reflekterar över hur man accepterar olikheter. Man undersöker samband mellan Krishna-medvetandet och andra religioner och åskådningar.

I3 Ett gott liv

Man bekantar sig med Krishna-medvetandets lära om människans skyldigheter och rättigheter, karmalagen och dödens betydelse. I undervisningen granskas religionens läror om att respektera allt liv och hur man förhåller sig till naturen för att tjäna Gud. I undervisningen behandlas egenskaperna och kärleken hos en Krishna-medveten person. Man bekantar sig med begreppet dharma och metoder för hängivenhet. Man reflekterar över barnens roll som en del av Krishna-medvetandet och över FN:s konvention om barnens rättigheter och dess betydelse i elevens eget liv.

Mål för undervisningen

M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.6.1. Ortodox tro

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 har religionsundervisningen som uppdrag att handleda eleverna att lära känna och uppskatta sin egen religiösa och konfessionella bakgrund och att möta mångfalden av religioner och livsåskådningar i den egna klassen, skolan och närmiljön med respekt. För detta ska undervisningen ge grundläggande kunskaper, färdigheter och tankeverktyg. Eleverna ska uppmuntras att identifiera och uttrycka sina känslor och åsikter och öva sig att identifiera andras känslor och respektera andras åsikter. Eleverna ska uppmuntras att undra, fråga och att delta i diskussioner. Eleverna ska vägledas att handla ansvarsfullt och rättvist.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 1–2

I den grundläggande utbildningens lärokurs ingår enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning religion eller livsåskådningskunskap. Enligt 13 § i samma lag ska undervisningen i religion genomföras enligt olika lärokurser i enlighet med elevernas religionssamfund. För att garantera enhetlighet i läroämnet är målen och det centrala innehållet gemensamma för alla lärokurser.

I beskrivningarna av lärokurserna för de olika religionerna preciseras det gemensamma innehållet utgående från respektive religions särdrag. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna och de preciserade beskrivningarna av lärokurserna i de olika religionerna.

Centralt innehåll som anknyter till målen för ortodox tro i årskurs 1–2

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från den preciserade beskrivningen av lärokursen och de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen uppmärksammas olika slags familjer och förhållandet till den ortodoxa kyrkan och andra kyrkor eller livsåskådningar. Man granskar mysterierna som en del av familjens och barnets eget liv. Man behandlar inledningsvis den egna religionens särdrag och centrala begrepp, vokabulär och symboler inom kyrkan samt lär sig om olika gudstjänster. Kyrkan som byggnad studeras. Eleverna bekantar sig med den egna församlingen och det ortodoxa kyrkoårets centrala högtider enligt de kristna årshögtiderna. Man behandlar traditioner, seder och några helgon som är förknippade med dem. Eleven bekantar sig med sitt skyddshelgon.

I2 Religionernas värld

Eleverna lär känna religioner, livsåskådningar och irreligiositet i den egna klassen, skolan och närmiljön i samband med vardagsevenemang och fester i skolan. Det ortodoxa perspektivet beaktas i samband med fester eller kyrkliga evenemang. Man bekantar sig med elevens ortodoxa traditioner ur ett mångkulturellt perspektiv.

I3 Ett gott liv

Vid val av innehåll beaktas läran om frihet och ansvar som hänger ihop med den ortodoxa människosynen samt ett holistiskt välbefinnande. Ansvar för miljön och naturen samt livets unicitet behandlas i undervisningen. Man försöker leva sig in i andra människors situation och funderar över frågor som hör samman med människans liv, såsom omtänksamhet, förlåtelse, ärlighet, omsorg och kärlek i familjen och i skolan. Man klargör vilken betydelse FN:s konvention om barnets rättigheter har för elevens eget liv. Man studerar livet och döden samt etiska frågor med hjälp av Gamla och Nya Testamentets berättelser och exempel ur vardagen.

Mål för undervisningen

M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.6.1. Pingströrelsens religion

Lärokursens uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 har religionsundervisningen som uppdrag att handleda eleverna att lära känna och uppskatta sin egen religiösa och konfessionella bakgrund och att möta mångfalden av religioner och livsåskådningar i den egna klassen, skolan och närmiljön med respekt. För detta ska undervisningen ge grundläggande kunskaper, färdigheter och tankeverktyg. Eleverna ska uppmuntras att identifiera och uttrycka sina känslor och åsikter och öva sig att identifiera andras känslor och respektera andras åsikter. Eleverna ska uppmuntras att undra, fråga och att delta i diskussioner. Eleverna ska vägledas att handla ansvarsfullt och rättvist.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 1–2

I den grundläggande utbildningens lärokurs ingår enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning religion eller livsåskådningskunskap. Enligt 13 § i samma lag ska undervisningen i religion genomföras enligt olika lärokurser i enlighet med elevernas religionssamfund. För att garantera enhetlighet i läroämnet är målen och det centrala innehållet gemensamma för alla lärokurser.

I beskrivningarna av lärokurserna för de olika religionerna preciseras det gemensamma innehållet utgående från respektive religions särdrag. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna och de preciserade beskrivningarna av lärokurserna i de olika religionerna.

Lärmiljöer och arbetssätt

Handledning och stöd

Bedömning av elevens lärande och kunnande

Centralt innehåll som anknyter till målen för pingströrelsens religion i årskurs 1-2

I denna beskrivning av lärokursen preciseras de innehåll inom religion som är gemensamma för alla. De lokala läroplanerna ska utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållen för religion samt utifrån beskrivningarna som preciserats för lärokurserna i olika religioner.

I1 Förhållandet till den egna religionen

Undervisningen inleds med att man bekantar sig med religioner och åskådningar inom elevens egen familj och släkt och man tar respektfullt hänsyn till olika familjer. Man bekantar sig med pingströrelsen genom den egna familjen. Man behandlar högtider som firas under årets och levnadsloppets gång inom pingströrelsen och inom andra kyrkosamfund. Man reflekterar över vilka olika traditioner det finns i familjerna. Man undersöker kristendomens centrala innehåll och begrepp såsom Gud, Bibeln, tro, dop och församling. Man bekantar sig med Bibelns berättelser om Jesus liv och centrala lärdomar. Man bekantar sig med kristen symbolik och med bönehuset som samlingsplats.

I2 Religionernas värld

Man bekantar sig med religioner, kyrkosamfund och väckelserörelser som finns i skolgemenskapen och i skolans närmiljö samt med deras traditioner och högtider. I undervisningen beaktas även irreligiositet och irreligiösa högtider. I undervisningen behandlar man kyrkor och bönehus som finns i närmiljön.

I3 Ett gott liv

I undervisningen bekantar man sig med den gyllene regeln och de tio budorden samt med deras betydelse som grund för ett gott liv inom kristendomen. Man reflekterar över frågor som berör elevernas vardag och kopplar dem till utvalda bibelberättelser. Man reflekterar över sina egna handlingar och följderna av dem samt ansvaret för andra människor, för miljön och för naturen. Man behandlar frågor som berör födelse och död och granskar dem ur ett kristet perspektiv. Man bekantar sig med FN:s konvention om barnens rättigheter och reflekterar över barnets rättigheter och skyldigheter som en familjemedlem och en medlem av skolgemenskapen. Man reflekterar över människovärdet och respekt för livet. Eleven uppmuntras till att identifiera och uttrycka sina känslor samt att leva sig in i någon annans situation och att acceptera olikheter.

Mål för undervisningen

M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.7. Livsåskådningskunskap

Läroämnets uppdrag

Uppdraget för undervisningen i livsåskådningskunskap är att främja elevernas förmåga att sträva efter det goda livet. I livsåskådningskunskapen ses människorna som aktörer som förnyar och skapar sin kultur och som upplever och skapar mening tillsammans och i samverkan med omvärlden. Livsåskådningar, mänskliga sedvanor och deras innebörd anses vara resultat av växelverkan mellan individer, samhällen och kulturarv. I livsåskådningskunskapen betonas människans förmåga att aktivt påverka sina egna tankar och handlingar. Detta gäller även elevernas studier och lärande. Därför är det viktigt att undervisningen och studierna anpassas efter elevernas tanke- och upplevelsevärld.

Undervisningen i livsåskådningskunskap har som uppdrag att utveckla elevernas förmåga att växa till självständiga, toleranta, ansvarsfulla och omdömesgilla medlemmar i sitt samhälle. Målet är ett fullständigt demokratiskt medborgarskap i en allt mer global och snabbt föränderlig värld. Det förutsätter att undervisningen i livsåskådningskunskap mångsidigt ökar den åskådningsmässiga och kulturella allmänbildningen, utvecklar förmågan att tänka, förmågan att handla etiskt och kritiskt och att lära sig. Att tänka kritiskt innebär inom livsåskådningskunskap att söka orsaker, se sammanhang, ha känsla för situationer och att kunna ändra sitt förhållningssätt. Hit hör också en öppen och reflekterande attityd.

Livsåskådningskunskapen ska stödja utvecklingen av mångsidig kompetens, i synnerhet förmågan att tänka och lära sig, kulturell och kommunikativ kompetens, vardagskompetens och förmågan att delta, påverka och ta ansvar.

Läroämnets uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 ska tyngdpunkten i undervisningen i livsåskådningskunskap ligga på att utveckla elevernas samarbets- och kommunikationsförmåga, uttrycksförmåga samt tänkande och lärande. Genom att vara lyhörd för och respektera elevens tankar och erfarenheter hjälper man eleven att utveckla en sund självkänsla och en positiv självbild.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i livsåskådningskunskap i årskurs 1–2

Vid valet av arbetssätt är det med tanke på läroämnets mål viktigt att skapa en trygg och öppen psykisk och social lärmiljö, där eleven upplever att hen blir hörd och respekterad. Eleven ska uppmuntras till självstyrt lärande. Den fysiska lärmiljön utvecklas så att den tar hänsyn till olika sätt att arbeta och lära sig och går lätt att förändra. De gemensamma, lärarledda undersökande diskussionerna berikas med konkreta aktiviteter, sagor, berättelser, lekar, musik, bildkonst och drama. Digitaliseringen av barnens livsmiljö ska beaktas i arbetet.

Handledning, differentiering och stöd i livsåskådningskunskap i årskurs 1–2

Med tanke på läroämnets mål är det centralt att handledningen och stödet stärker elevens självförtroende och känsla av delaktighet. Läroämnet livsåskådningskunskap ska stödja elevens välbefinnande, utveckling och lärande genom att erbjuda möjligheter och begreppsliga redskap att undersöka, strukturera och skapa en egen livsåskådningsidentitet tillsammans med andra. Handledning och stöd behövs särskilt för att utveckla kommunikations- och tankeförmågan. Elevernas individuella behov av stöd ska beaktas vid valet av arbetssätt.

Bedömning av elevens lärande i livsåskådningskunskap i årskurs 1–2

Bedömningen av lärande ska vara handledande och uppmuntrande. Mångsidig respons ges i samband med arbetet och gemensamma diskussioner. Bedömningen ska stödja och stärka elevernas delaktighet och självförtroende. Responsen ska utveckla elevernas samarbetsförmåga och uppmuntra dem att uttrycka sina tankar. Eleverna ska i undervisningen ges utrymme och uppmuntras att ifrågasätta och ställa frågor samt att motivera sina åsikter och lyssna på andras synpunkter. Mångsidiga arbetssätt ger eleverna möjligheter att visa och själva ge akt på sina framsteg och kunskaper.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i livsåskådningskunskap är följande

- framsteg i att känna igen och namnge fenomen som rör livsåskådning i sin närmiljö
- framsteg i förmågan att arbeta i grupp
- framsteg i förmågan att uttrycka tankar och att lyssna på andra.

Centralt innehåll som anknyter till målen för livsåskådningskunskap i årskurs 1–2

Innehållet väljs så att det stödjer målen och utnyttjar de lokala möjligheter som finns. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser. Elevernas upplevelsevärld, idéer och tankar beaktas vid valet av innehåll och vid närmare behandling av det.

I1 Att växa till ett gott liv

Eleverna tränar samtalsfärdigheter genom att lära sig lyssna på andra med respekt och genom att öva att uttrycka sig tydligt. De reflekterar tillsammans över betydelsen av gott handlande, rätt och fel och att skilja mellan dem samt på människans godhet. Tillsammans undersöker man vad vänskap innefattar och betyder i barns liv.

I2 Olika sätt att leva

Eleverna reflekterar över frågan "Vem är jag?" och olika sätt att leva och tänka. Tillsammans undersöker man olika livsstilar, särskilt sådana som anknyter till elevens egen hem- och kulturbakgrund.

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

Eleverna fördjupar sig i grunderna för att leva tillsammans genom att undersöka till exempel betydelsen av regler, förtroende, ärlighet och uppriktighet i olika vardagliga situationer och miljöer i sitt liv. De stiftar inledningsvis bekantskap med barnets rättigheter och barnets ställning i olika samhällen.

I4 Naturen och en hållbar framtid

Eleverna undersöker olika levnadssätt i världen och reflekterar samtidigt över livets förgänglighet. Tillsammans fördjupar man sig i berättelser om världens uppkomst. Eleverna undersöker sin egen närmiljö och granskar hur de egna valen och handlingarna påverkar miljön. Eleverna försöker hitta betydelsefulla upplevelser som hör samman med naturen.

Mål för undervisningen

M1 vägleda eleven att lyssna på andra elevers åsikter och tankar

Innehållsområden

I1 Att växa till ett gott liv

I2 Olika sätt att leva

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

I4 Naturen och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M2 uppmuntra eleven att uttrycka sina egna tankar och känslor på olika sätt

Innehållsområden

I2 Olika sätt att leva

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M3 vägleda eleven att värdesätta sina egna och andras tankar

Innehållsområden

I1 Att växa till ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 främja elevens förmåga att ställa frågor och framföra motiverade argument

Innehållsområden

I1 Att växa till ett gott liv

I2 Olika sätt att leva

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

I4 Naturen och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M5 vägleda eleven att uppfatta orsak och verkan samt etiska aspekter i vardagliga situationer

Innehållsområden

I1 Att växa till ett gott liv

I2 Olika sätt att leva

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

I4 Naturen och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

M6 uppmuntra eleven att reflektera över skillnaden mellan rätt och fel samt godhet

Innehållsområden

I1 Att växa till ett gott liv

I2 Olika sätt att leva

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

I4 Naturen och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 handleda eleven att lära känna seder och bruk i närmiljön

Innehållsområden

I2 Olika sätt att leva

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M8 handleda eleven att förstå grundläggande faktorer för att människor ska kunna leva tillsammans

Innehållsområden

I1 Att växa till ett gott liv

I2 Olika sätt att leva

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

I4 Naturen och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M9 vägleda eleven att respektera och uppskatta naturen och sin närmiljö

Innehållsområden

I4 Naturen och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.8. Musik

Läroämnets uppdrag

Musikundervisningens uppdrag är att skapa förutsättningar för mångsidig musikalisk aktivitet och ett aktivt kulturellt deltagande. Undervisningen ska hjälpa eleverna att tolka musikens många betydelser i olika kulturer samt i individers och gruppers verksamhet. Genom att bredda musikkunskaperna stärks elevernas positiva relation till musiken, vilket lägger grund för livslångt musicerande. Musikundervisningen ska utveckla en positiv och nyfiken inställning till musik och kulturell mångfald.

Funktionell musikundervisning främjar utvecklingen av elevernas musikaliska kunskaper och förståelse, totala växande och förmåga att samarbeta med andra. Dessa stärks genom att man i musikundervisningen beaktar elevernas musikintressen, andra läroämnen, ämnesövergripande teman, fester och evenemang i skolan samt verksamhet utanför skolan. Genom att regelbundet erbjuda eleverna möjlighet att använda sin röst och musicera, komponera och skapa utvecklas deras tänkande och uppfattningsförmåga. I musikundervisningen studerar eleverna musik på ett mångsidigt sätt, vilket bidrar till att utveckla deras uttrycksförmåga.

Läroämnets uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 kan eleverna i musikundervisningen tillsammans upptäcka och uppleva hur var och en är unik i musiken och hur musikalisk aktivitet i bästa fall skapar glädje och en känsla av samhörighet. Musikundervisningen ska stödja den kinestetiska och auditiva uppfattningsförmågan, en sund röstanvändning och utveckla en positiv relation till musik. Eleverna lär sig musikbegrepp och uttryckssätt när man sjunger, spelar, komponerar, rör sig och lyssnar till musik och diskuterar om det. Elevernas kreativa musikaliska tänkande samt estetiska och musikaliska förståelse främjas när de ges möjlighet att planera och genomföra olika ljudhelheter och använda sin fantasi och påhittighet på egen hand eller tillsammans med andra. Musikalisk verksamhet ska vara en naturlig del av de ämnesövergripande studierna i skolans vardag och fest.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i musik i årskurs 1–2

Målet är att skapa pedagogiskt mångsidiga och flexibla studiehelheter i musik, som möjliggör olika arbetssätt, socialt sampel, gemensamt musicerande och andra gemensamma musikaktiviteter i musikundervisningen. Glädje i lärandet, en atmosfär som sporrar kreativt tänkande och positiva musikupplevelser inspirerar eleverna att utveckla sina musikaliska färdigheter. I undervisningssituationerna ska eleverna ges möjligheter att använda digitala verktyg i den musikaliska verksamheten. I undervisningen utnyttjar man de möjligheter som konst- och kulturinstitutioner och andra samarbetspartner erbjuder.

Handledning, differentiering och stöd i musik i årskurs 1–2

Musikundervisningen och arbetet ska planeras med hänsyn till elevernas olika behov, förutsättningar och intressen. Utgående från dem fattas beslut om bland annat arbetssätt, användningen av olika instrument och gruppindelning, så att också eleverna får sin röst hörd. Musikundervisningen ska ge möjlighet till gemensamt musicerande som främjar lärande och delaktighet och stärker elevens självkänsla, samarbets- och initiativförmåga.

Bedömning av elevens lärande i musik i årskurs 1–2

Bedömningen av elevernas lärande i musik ska handleda och sporra eleverna. Eleverna ska ges respons och möjligheter att utvärdera sin egen och gruppens aktivitet, så att responsen

uppmuntrar dem att försöka och att träna sina färdigheter. I bedömningen ska särskild vikt fästas vid hur den musikaliska samarbetsförmågan och färdigheterna i musicerande utvecklats. Elevernas lärande ska bedömas med mångsidiga metoder.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i musik är följande

- framsteg i musikalisk samarbetsförmåga, i synnerhet att musicera i grupp
- framsteg i förmågan att uppfatta grundläggande musikaliska begrepp i musikalisk aktivitet.

Centralt innehåll som anknyter till målen för musik i årskurs 1–2

Eleverna tillägnar sig musikaliska kunskaper och färdigheter genom att musicera, det vill säga sjunga, lyssna, röra sig till musik, improvisera och komponera samt genom tvärkonstnärligt arbete. Innehållet väljs så att eleverna mångsidigt får bekanta sig med olika musikkulturer och -stilar. Innehållet ska stödja målen och utnyttja både elevernas erfarenheter och de lokala möjligheterna.

I1 Musikalisk praxis

I samband med musicerande fästs uppmärksamhet vid att arbeta i grupp och skapa en positiv vi-anda. Det centrala innehållet är att uppmuntra eleverna att uttrycka sig och komma med idéer, öva sig att andas naturligt, använda sin röst och sjunga samt hantera de instrument och anordningar som finns på ett ändamålsenligt sätt.

I2 Musikens beståndsdelar

Det centrala i undervisningen är att eleverna lär sig uppfatta grundbegreppen tonläge, tonlängd, tonstyrka och klang. När elevernas kunskaper utvecklas behandlas också rytm, melodi, dynamik, klangfärg, harmoni och form.

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

Utöver musikaliska kunskaper och färdigheter ska undervisningen också behandla elevernas erfarenheter och iakttagelser såväl gällande musik som olika vardagliga ljudmiljöer. Man funderar också över musikens betydelse i den egna livsmiljön.

I4 Repertoar

I musikundervisningen används sånger, lekar, ramsor, rörelser och uppgifter där eleverna ska spela eller lyssna samt kreativa övningar som beträffande tema och musikaliska egenskaper lämpar sig för elevernas ålder och skolans verksamhetskultur. Repertoaren planeras också så att man beaktar elevernas egna kulturer och värnar om kulturarvet. Repertoaren ska vara mångsidig och omfatta olika slag av musik, också barnsånger och elevernas eventuella egna kompositioner och musikstycken.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att musicera i grupp och utveckla en positiv självbild

Målområde

Delaktighet

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M2 handleda eleven att använda sin röst naturligt samt att sjunga och spela i grupp

Målområde

Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M3 uppmuntra eleven att uppleva och uppfatta ljudmiljöer, ljud, musik och musikbegrepp genom att röra sig och lyssna

Målområde

Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

M4 ge utrymme för elevernas egna musikaliska idéer och improvisationer samt handleda dem att planera och skapa mindre kompositioner eller andra helheter genom att använda ljud, rörelser, bilder, teknologi eller andra uttryckssätt

Målområde

Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

M5 inspirera eleven att utforska det musikaliska kulturarvet genom att leka, sjunga och röra sig till musik samt att njuta av musikens estetiska, kulturella och historiska mångfald

Målområde

Kulturell förståelse och multilitteracitet

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

M6 hjälpa eleven att förstå grundprinciperna för notationssätten inom musiken i samband med musicerande

Målområde

Kulturell förståelse och multilitteracitet

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

M7 handleda eleven i att agera ansvarsfullt i samband med musicerande

Målområde

Välbefinnande och säkerhet i musik

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M8 ge eleven erfarenhet av att ställa upp mål och förstå betydelsen av gemensam övning för att lära sig musik

Målområde

Förmåga att lära sig musik

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

14.3.9. Bildkonst

Läroämnets uppdrag

Undervisningen i bildkonst har som uppdrag att handleda eleverna att genom konsten utforska och uttrycka en kulturellt mångskiftande verklighet. Genom att producera och tolka bilder formas elevernas identitet samtidigt som den kulturella kompetensen och gemenskapen stärks. Undervisningen ska bygga på elevernas egna erfarenheter, fantasi och lust att experimentera. Undervisningen i bildkonst ska utveckla förmågan att förstå konst, omgivningen och annan visuell kultur. Eleverna ska erbjudas olika sätt att bedöma verkligheten och att påverka den. Genom att förstärka kännedomen om kulturarvet stödjer man att traditionerna förmedlas och förnyas. Undervisningen ska stödja eleverna att utveckla kritiskt tänkande och uppmuntra eleverna att påverka den egna livsmiljön och samhället. Undervisningen i bildkonst ska ge eleverna en grund för aktiv medverkan lokalt och globalt.

Det arbetssätt som är karakteristiskt för konsten främjar erfarenhetsbaserat, multisensoriskt och konkret lärande. Eleverna granskar bildkonst och annan visuell kultur ur ett historiskt och kulturellt perspektiv. Undervisningen ska ta upp olika uppfattningar om konstens uppgifter. Eleverna handleds att på ett mångsidigt sätt använda olika redskap, material, tekniker och uttryckssätt. Undervisningen ska sporra eleven att utveckla multilitteracitet både med hjälp av visuella metoder och andra undersöknings- och framställningssätt. Eleverna ska erbjudas möjligheter att arbeta med mångvetenskapliga lärområden i samarbete med den övriga undervisningen och med aktörer utanför skolan. I undervisningen bekantar man sig med museer och andra kulturobjekt och undersöker möjligheterna att utöva bildkonst som hobby.

Läroämnets uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1-2 skapas grunden för elevernas personliga förhållande till bildkonst och annan visuell kultur. Samtidig användning av olika sinnen och hela kroppen stödjer utvecklingen av uttrycksförmågan och de estetiska färdigheterna. Eleverna ska handledas att använda sin fantasi, begrepp inom bildkonsten och att uttrycka sig visuellt på olika sätt. Konkreta, lekfulla arbetssätt används i undervisningen. Eleverna uppmuntras till långsiktigt konstnärligt lärande. Förmågan att skapa och tolka bilder tränas också med hjälp av digitala verktyg och webbmiljöer. Eleverna uppmuntras att samarbeta, att dela med sig av sina upplevelser och att ta emot och ge respons på sitt visuella arbete.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i bildkonst i årskurs 1–2

Målet är att erbjuda lärmiljöer och arbetssätt som ger eleverna möjlighet att mångsidigt använda material, tekniker och uttryckssätt och tillämpa dem kreativt. Undervisningssituationerna ska präglas av en atmosfär som uppmuntrar eleverna att aktivt experimentera och öva. Genom pedagogiska lösningar stöds multisensoriska upplevelser, långsiktigt arbete samt ett undersökande och målinriktat konstnärligt lärande. Undervisningen ska ta hänsyn till elevernas individuella behov och eleverna ska ges möjlighet att arbeta på ett ändamålsenligt sätt självständigt och i grupp. Målet är att skapa en verksamhetskultur som främjar lärande och socialt samspel både i skolan och i miljöer utanför skolan. I årskurs 1–2 ska eleverna uppmuntras att experimentera på ett lekfullt sätt, att använda digitala verktyg och att arbeta tvärkonstnärligt. Undervisningen genomförs både i skolan och i olika byggda miljöer, i naturen och i webbmiljöer.

Handledning, differentiering och stöd i bildkonst i årskurs 1–2

Handledning, differentiering och stöd ska ordnas med hänsyn till elevernas sociala, psykiska och motoriska förutsättningar och färdigheter. Lärande i konst kännetecknas av att eleven lär sig både individuellt och tillsammans med andra, vilket stödjer elevens identitetsutveckling, delaktighet och välbefinnande. Elevens individuella behov av handledning ska beaktas i undervisningen. Undervisningen differentieras vid behov genom till exempel val av uttryckssätt, arbetssätt och lärmiljöer. I undervisningssituationerna ska eleverna få utnyttja sina styrkor samt tillämpa

olika arbets- och tillvägagångssätt. Lärandet i konst ska utvecklas i en trygg atmosfär, där mångfald accepteras och där eleverna uppmuntras att uttrycka sig och får individuell handledning och stöd. Alternativa pedagogiska metoder kan behövas i synnerhet för att utveckla de motoriska färdigheterna och förmågan att uttrycka iakttagelser och känslor visuellt. Handledning, differentiering och stöd kan ordnas till exempel med hjälp av lekar, spel och multisensoriska upplevelser.

Bedömning av elevens lärande i bildkonst i årskurs 1–2

Bedömningen av lärandet i bildkonst ska vara uppmuntrande och handledande och beakta elevernas individuella framsteg. Bedömningen ska stödja eleven att utveckla sin förmåga att skapa och tolka bilder, kunskapen om konst och övrig visuell kultur, långsiktiga arbetssätt och färdigheter i självbedömning. Responsen ska vara mångsidig och uppmuntra eleverna att uttrycka sina tankar och att värdesätta andras synpunkter. Bedömningen av lärandet ska omfatta alla dimensioner av det konstnärliga lärandet som definieras i målen för undervisningen.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i bildkonst är följande

- framsteg i förmågan att ställa upp mål för sitt arbete
- framsteg i att pröva olika material och öva olika tekniker
- framsteg i att använda uttryckssätt inom bildkonsten och diskutera om dem
- framsteg i förmågan att diskutera sina egna och andras bilder.

Centralt innehåll som anknyter till målen för bildkonst i årskurs 1–2

Genom att studera egna bildkulturer, omgivningens bildkultur och konstens värld närmar man sig målsättningen för undervisningen i bildkonst. Områdena i bildkonst kompletterar delvis varandra och i undervisningen granskar man också hur de är förenade med varandra. Utgångspunkter för valet av innehåll är verk, produkter och fenomen inom konst och annan visuell kultur som är relevant för eleverna. Innehållet ska skapa samband mellan bildkulturer som är både bekanta och nya för eleverna. Eleverna uppmuntras att ta del i valet av innehåll i undervisningen, bildsamlingar som används, arbetsmetoder och redskap. Vid valet av innehåll beaktas lokala möjligheter.

I1 Egna bildkulturer

Innehållet väljs utgående från elevernas egna bilder och bildkulturer. Eleverna uppmuntras att bekanta sig med varandras bildkulturer. Egna bildkulturer används som utgångspunkt i det egna bildarbetet. I undervisningen behandlas de egna bildkulturernas betydelse i elevernas vardag, närmiljö och samverkan.

I2 Bildkulturer i omgivningen

Innehållet omfattar olika omgivningar, föremål, mediekulturer och virtuella världar. Innehållet väljs mångsidigt ur byggda och naturliga miljöer och ur medier. Omgivningens bildkulturer används som utgångspunkt vid bildskapandet. I undervisningen koncentrerar man sig på elevernas närmiljö och dess medier.

I3 Konstens världar

Innehållet omfattar bildkonst som skapats under olika tider, i olika miljöer och kulturer. Eleverna bekantar sig med bildkonstens värld genom att titta på olika verk, teman och fenomen. Man använder sig av konstverk som utgångspunkt vid bildskapandet. I undervisningen behandlar man det kulturella mångfald som konstverken och upplevelsen av dem ger.

Mål för undervisningen

M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att skapa bilder

Målområde

Att iaktta och tänka visuellt

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M2 uppmuntra eleven att diskutera sina iakttagelser och tankar

Målområde

Att iaktta och tänka visuellt

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

M3 uppmuntra eleven att ge uttryck för sina iakttagelser och tankar genom olika sätt att skapa bilder

Målområde

Att iaktta och tänka visuellt

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M4 uppmuntra eleven att pröva olika material och tekniker samt träna olika visuella uttryckssätt

Målområde

Att skapa bilder

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

M5 uppmuntra eleven till långsiktigt bildskapande arbete, både självständigt och tillsammans med andra

Målområde

Att skapa bilder

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

M6 uppmuntra eleven att iaktta hur man kan påverka visuellt genom att studera sina egna och andras bilder

Målområde

Att skapa bilder

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 handleda eleven att använda begrepp inom bildkonsten och att undersöka olika typer av bilder

Målområde

Att tolka visuell kultur

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

M8 uppmuntra eleven att känna igen olika konstföremål och annan visuell kultur i näromgivningen

Målområde

Att tolka visuell kultur

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M9 uppmuntra eleven att göra bilder utgående från att granska sin egen omgivning, olika tider och olika kulturer

Målområde

Att tolka visuell kultur

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

M10 handleda eleven att känna igen olika värden i konsten, i sin omgivning och i den övriga visuella kulturen

Målområde

Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M11 stödja eleven att beakta det kulturella mångfaldet och hållbar utveckling i sitt bildskapande

Målområde

Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

14.3.10. Slöjd

Läroämnets uppdrag

Läroämnet slöjd har som uppdrag att lära eleverna att behärska en slöjdprocess i sin helhet. Slöjd är ett läroämne där eleverna med hjälp av många olika slags material får uttrycka sig genom att skapa för hand, genom att formge och genom att använda teknologi. Hit hör att självständigt eller gemensamt planera och framställa en produkt eller ett alster och att utvärdera den egna eller gemensamma slöjdprocessen. Att slöjda innebär undersökande, kreativt och experimentellt arbete, där man fördomsfritt väljer olika visuella, materiella och tekniska lösningar och framställningsmetoder. I slöjden lär sig eleverna att förstå, utvärdera och utveckla olika slags tekniska tillämpningar och att använda de inlärda kunskaperna och färdigheterna i vardagen. Slöjden ska utveckla elevernas rumsuppfattning, taktila känsla och förmåga att skapa med händerna, vilket främjar de motoriska färdigheterna, kreativiteten och förmågan att planera. Undervisningen ska stärka elevens förutsättningar att arbeta mångsidigt. Slöjdens betydelse ligger i den långsiktiga och innovativa arbetsprocessen samt i upplevelser som ger tillfredsställelse och stärker självkänslan.

I undervisningen betonas elevernas olika intressen och gruppsamverkan. I slöjd är utgångspunkten att studera olika övergripande teman på ett heltäckande och naturligt sätt över läroämnesgränserna. Kunskap om den omgivande materiella världen bidrar till att lägga grund för en hållbar livsstil och utveckling. Det här omfattar elevens livsmiljö, det lokala kulturarvet, olika gruppers kulturarv samt skolans kulturella mångfald. Undervisningen i slöjd ska fostra etiska, medvetna och delaktiga samt kunniga och företagsamma medborgare, som värdesätter sina slöjdfärdigheter, kan uttrycka sig genom slöjd och har vilja att värna om och utveckla slöjdkulturen.

Läroämnets uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2är uppdraget för undervisningen i slöjd att göra det möjligt för eleverna att uttrycka sig genom slöjd och att utveckla sådana kunskaper, färdigheter och erfarenheter som behövs för att planera och skapa. Eleverna uppmuntras att planera och framställa slöjdprodukter med olika material. Slöjd utvecklar koncentrationsförmågan och förmågan att ta initiativ. Den uppmuntrar eleverna att värdesätta och utvärdera sitt eget och andras arbete. Slöjdens fostrande roll är att hjälpa eleverna att förstå kulturell mångfald och jämlikhet.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i slöjd i årskurs 1–2

Lärmiljön stödjer slöjdens konkreta och praktiska karaktär och elevernas samspel med läraren, de andra eleverna samt med externa parter. Ändamålsenliga och trygga utrymmen, arbetsredskap och material bidrar till att uppnå målen. Eleverna ska inspireras att iaktta och använda sina iakttagelser som en del av slöjdfärdigheterna och för att påverka sin omgivning. Med hjälp av olika arbetssätt uppmuntras eleverna att delta, vara aktiva och ta självständigt ansvar. Fantasi, historier, drama, lek, spel, naturen och den byggda miljön används som stöd för planeringen och arbetet. I undervisningen används arbetssätt som är typiska för tekniskt arbete och textilarbete.

Handledning, differentiering och stöd i slöjd i årskurs 1–2

Med tanke på målen för läroämnet är det viktigt att man stödjer elevernas individuella lärande samt planeringen och det gemensamma arbetet i slöjdundervisningen genom att erbjuda olika pedagogiska arbetssätt och kommunikationssituationer. Undervisningen ska ta hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behoven differentieras utgående från dem, till exempel genom valet av material, arbetssätt och pedagogiska uppgifter. Det är viktigt att reservera tillräckligt med tid, utrymme och handledning för att eleverna ska lära sig att slöjda funktionellt.

Bedömning av elevens lärande i slöjd i årskurs 1–2

Vid bedömningen av lärandet ska man fästa uppmärksamhet vid att ge positiv respons och uppmuntra eleven både under arbetets gång och i slutet av processen. Genom mångsidig bedömning och respons garanterar man att eleverna utvecklar mångsidiga kunskaper och färdigheter i slöjd. Eleverna ska erbjudas olika sätt att visa sina framsteg och uppmuntras att upprätthålla sina styrkor och träna de färdigheter som behöver utvecklas. Gruppens arbete och arbetsresultat kan presenteras och utvärderas tillsammans för att eleverna ska lära sig att uppträda och att uppskatta andras arbete.

Bedömningen ska omfatta hela slöjdprocessen. Dokumenteringen av de olika faserna i slöjdprocessen ska beskriva hur elevernas färdigheter utvecklats och ange nivån på deras kunskaper. Dokumentationen ska fungera som ett stöd för bedömningen. Eleverna ska vägledas att utvärdera sitt lärande och ges möjlighet till olika slag av självbedömning och kamratbedömning.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i slöjd är följande

- framsteg i sättet att arbeta
- framsteg i förmågan att planera, tillverka och utvärdera
- framsteg i förmågan att arbeta målinriktat
- framsteg i förmågan att hitta på kreativa lösningar.

Centralt innehåll som anknyter till målen för slöjd i årskurs 1–2

Innehållet väljs så att eleven genomför en slöjdprocess i sin helhet och får kunskap om olika material och arbetssätt. Arbetet är fenomenbaserat och ämnesöverskridande.

I1 Att hitta en idé

Eleverna planerar en slöjdprodukt utgående från sina egna känslor, historier och fantasivärldar, den byggda miljön och naturen och tar hjälp av olika visuella och materiella metoder. Eleverna övar att ge sina arbeten form, färg och yta. Eleverna undersöker rörelse och balans. Eleverna diskuterar förvaring och skydd.

I2 Att pröva

Eleverna erbjuds möjligheter att utforska olika materiella och tekniska miljöer. Eleverna får pröva på olika material, t.ex. trä, metall, plast, fiber, garn och tyg. Utgående från experimenten planerar och bearbetar eleverna vidare sina produkter eller alster.

I3 Att planera

Eleverna gör upp en plan för hela slöjdprocessen. Eleverna övar sig att beskriva processen och produkten.

I4 Att tillverka

Eleverna tillverkar slöjdprodukter eller alster utgående från egna eller gemensamma planer. Eleverna använder olika slöjdredskap och apparater för att klippa, fästa, sätta ihop, forma och bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt.

I5 Att dokumentera

Digitala verktyg introduceras som en del i idéarbetet, planeringen och dokumentationen.

I6 Att bedöma

Under slöjdprocessens gång ges eleverna möjlighet till olika slag av självbedömning och kamratbedömning. Eleverna får lära sig att ge respons till andra.

Mål för undervisningen

M1 väcka elevens intresse och inspiration för att arbeta med händerna samt elevens nyfikenhet för kreativt och experimentellt slöjdarbete

Innehållsområden

I1 Att hitta en idé

I2 Att pröva

I3 Att planera

I4 Att tillverka

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

M2 handleda eleven att genomföra en hel slöjdprocess, presentera sina idéer visuellt och berätta om slöjdarbetet och den färdiga produkten

Innehållsområden

I1 Att hitta en idé

I2 Att pröva

I3 Att planera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M3 handleda eleven att planera och framställa slöjdprodukter eller -alster genom att lita på sina egna estetiska och tekniska lösningar

Innehållsområden

I1 Att hitta en idé

I2 Att pröva

I3 Att planera

I4 Att tillverka

I5 Att dokumentera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M4 introducera olika material för eleven och handleda eleven att bearbeta materialen samt arbeta på ett ansvarsfullt och säkert sätt

Innehållsområden

I2 Att pröva

I3 Att planera

I4 Att tillverka

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

M5 stödja eleven att utveckla sin självkänsla genom att ge eleven möjlighet att känna att hen lyckas, förstår och hittar på lösningar i slöjden

Innehållsområden

I1 Att hitta en idé

I2 Att pröva

I3 Att planera

I4 Att tillverka

I5 Att dokumentera

I6 Att bedöma

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

14.3.11. Gymnastik

Läroämnets uppdrag

Uppdraget i gymnastikundervisningen är att påverka elevernas välbefinnande genom att stödja den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan och en positiv inställning till den egna kroppen. Det är viktigt att de enskilda lektionerna i gymnastik ger eleverna positiva upplevelser och stödjer en aktiv livsstil. I gymnastiken betonas kroppsuppfattning, fysisk aktivitet och samarbete. Gymnastiken ska bidra till att främja jämlikhet, jämställdhet och gemenskap samt stödja kulturell mångfald. Undervisningen ska vara trygg och utgå från de möjligheter som olika årstider och de lokala förhållandena erbjuder. Skolans lokaler, idrottsplatser i närmiljön och naturen ska utnyttjas mångsidigt i undervisningen. Eleverna ska handledas att främja ett tryggt och etiskt hållbart arbetssätt och inlärningsklimat.

I gymnastiken får eleverna lära sig att röra på sig och samtidigt utvecklas de genom att röra på sig. Att lära sig att röra på sig innebär fysisk aktivitet enligt elevernas ålder och utvecklingsnivå, träning av motoriska basfärdigheter och fysiska egenskaper. Eleverna ska få kunskaper och färdigheter för olika slags gymnastiksituationer. Att utvecklas genom att röra på sig innebär att man lär sig att respektera andra, att vara ansvarsfull, att utveckla sig själv långsiktigt, att identifiera och reglera känslor samt att utveckla en positiv självbild. Gymnastiken ska ge eleverna möjlighet att känna glädje, uttrycka sig med kroppen, delta, vara social, koppla av, tävla och kämpa på ett lekfullt sätt och att hjälpa andra. Eleverna ska också få beredskap att främja sin hälsa.

Läroämnets uppdrag i årskurs 1-2

"Vi leker och rör på oss tillsammans."

I årskurserna 1–2 ligger tyngdpunkten i undervisningen på att tillägna sig sensomotoriska färdigheter och grundläggande motoriska färdigheter, att göra saker tillsammans och att utveckla sociala färdigheter och stärka de positiva upplevelserna av gymnastik. Undervisningen ska hjälpa eleverna att möta emotionellt varierande situationer. Elevernas fantasi och idéer ska utnyttjas i undervisningen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i gymnastik i årskurs 1–2

Gymnastikens uppdrag och mål genomförs genom trygg och mångsidig undervisning i olika lärmiljöer inomhus och utomhus med betoning på elevernas delaktighet. I undervisningen beaktas

på ett ändamålsenligt sätt årstiderna, de lokala förhållandena samt de möjligheter som skolan och omgivningen erbjuder. I undervisningen betonas arbetssätt som främjar fysisk aktivitet och gemenskap och ger möjlighet till uppmuntrande växelverkan och att hjälpa andra samt att verksamheten är trygg både psykiskt och fysiskt. Det är viktigt att främja säkert trafikbeteende när man förflyttar sig till idrottsplatser utanför skolan.

Handledning, differentiering och stöd i gymnastik i årskurs 1–2

En uppmuntrande och accepterande atmosfär än en förutsättning för att målen för gymnastikundervisningen ska nås. Undervisningen ska ge alla elever möjlighet att lyckas och att delta samt stödja en tillräcklig funktionsförmåga med tanke på välbefinnandet. Det är viktigt att beakta elevernas individualitet, att arbetsklimatet är tryggt och att undervisningsarrangemangen och kommunikationen i undervisningen är tydliga. Upplevelsen av att kunna och den sociala samhörigheten stöds genom elevorienterade och engagerande arbetssätt, lämpliga uppgifter och uppmuntrande respons. I årskurs 1–2 är det viktigt att upptäcka sådana motoriska svårigheter som kan ha samband med andra inlärningssvårigheter.

Bedömning av elevens lärande i gymnastik i årskurs 1–2

Bedömningen av lärandet ska stödja eleverna att röra på sig med hjälp av gymnastik. Syftet är med andra ord att stödja utvecklingen av den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan. Bedömningen ska grunda sig på mångsidig information om elevernas lärande, arbetssätt och framsteg.

I bedömningen ska man sträva efter att fästa vikt vid elevernas individuella styrkor och utvecklingsbehov och stödja dem. Elevens hälsotillstånd och specialbehov ska beaktas i gymnastikundervisningen och bedömningen. Bedömningen görs utgående från observation av elevernas aktivitet och arbete och genom att eleverna handleds i självbedömning.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i gymnastik är följande

- framsteg i förmågan att finna lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer
- framsteg i de grundläggande motoriska färdigheterna och träningen av dem
- framsteg i förmågan att agera tryggt och aktivt i överenskomna uppgifter
- framsteg i förmågan att arbeta självständigt och tillsammans med andra.

Centralt innehåll som anknyter till målen för gymnastik i årskurs 1–2

I1 Fysisk funktionsförmåga

Undervisningen i gymnastik innehåller mycket fysisk aktivitet. I gymnastikundervisningen väljs lekar, uppgifter och idrottsformer där eleverna får träna sin balans- och rörelseförmåga (t.ex. att klättra, springa och hoppa) och sin förmåga att hantera redskap (t.ex. utföra uppgifter med olika redskap och spela boll) och i olika lärmiljöer (t.ex. i en sal, i naturen, på snö och is). Kroppskontrollen främjas genom olika uppgifter (t.ex. gymnastik- och musiklekar), där eleverna övar sig att uppfatta sin kropp, att uttrycka sig och att röra sig i takt till en rytm.

Eleverna får genom mångsidiga och trygga uppgifter lära sig att röra sig inomhus och utomhus under olika årstider och i olika lärmiljöer. Vattenvaneövningar och simning ingår i gymnastikundervisningen.

I2 Social funktionsförmåga

Gymnastikundervisningen omfattar enkla motionslekar med regler, uppgifter och spel där eleverna samarbetar och får erfarenhet av att hjälpa varandra.

I3 Psykisk funktionsförmåga

I undervisningen väljs roliga och uppfriskande lekar och uppgifter där eleverna får uppleva att de lyckas samt med stöd av läraren möta emotionellt varierande situationer, t.ex. situationer som uppstår under lek, tävlingar eller spel.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra eleven att röra på sig och att självständigt och tillsammans med andra pröva nya, olika gymnastikuppgifter samt våga uttrycka sig själv genom gymnastiken

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

M2 hjälpa eleven att utveckla sina sensomotoriska färdigheter, d.v.s. att iaktta sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

M3 stärka de grundläggande motoriska färdigheterna (balans- och rörelseförmåga, förmåga att hantera redskap), så att eleven lär sig att anpassa dem i olika lärmiljöer, i olika situationer och under olika årstider

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

M4 lära eleven att röra sig tryggt i olika miljöer, med olika redskap och på olika ställningar

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

M5 vänja eleven vid att röra sig i vatten och träna grundläggande simkunnighet

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

M6 vägleda eleven att bete sig säkert och sakligt under gymnastiklektionerna

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 vägleda eleven att reglera sina handlingar och känslouttryck i sociala situationer i gymnastiken

Målområde

Social funktionsförmåga

Innehållsområden

I2 Social funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M8 stödja samarbetsfärdigheterna, t.ex. att följa gemensamt överenskomna regler genom att vägleda eleven att ta ansvar för att gemensamma spel och lekar lyckas

Målområde

Social funktionsförmåga

Innehållsområden

I2 Social funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M9 stödja eleven att stärka sin positiva självbild och sin förmåga att arbeta självständigt och att uttrycka sig på olika sätt

Målområde

Psykisk funktionsförmåga

Innehållsområden

I3 Psykisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

M10 se till att eleven får positiva upplevelser av gymnastik och uppmuntra eleven att testa gränserna för sin förmåga

Målområde

Psykisk funktionsförmåga

Innehållsområden

I3 Psykisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

14.3.12. Elevhandledning

Läroämnets uppdrag

Elevhandledningen har en central betydelse ur såväl elevernas och skolans som ur samhällets perspektiv. Handledningsverksamheten ska bilda en sammanhängande helhet som fortgår under hela den grundläggande utbildningen och vidare under studierna efter den grundläggande utbildningen. Elevhandledningen ska främja att eleverna lyckas i skolarbetet, att studierna löper smidigt och att eleverna uppnår goda studieresultat.

Elevhandledningens uppdrag är att främja elevernas fostran och utveckling så att de kan vidareutveckla sina studievanor och sina sociala färdigheter och tillägna sig kunskaper och färdigheter som behövs i livet. Elevhandledningen ska stödja eleverna att fatta beslut och att göra val gällande vardagslivet, studierna, fortsatta studier och framtiden utgående från sina egna förutsättningar, sina värderingar, sitt utgångsläge och sina intressen. Med hjälp av elevhandledningen lär sig eleverna att bli medvetna om sina möjligheter att påverka planeringen och besluten i sitt eget liv. Eleverna ska uppmuntras att fundera över och ifrågasätta sina förhandsuppfattningar om utbildning och yrken och att göra sina val utan könsbundna rollmodeller. Elevhandledningen ska genomföras i samarbete med vårdnadshavarna.

Strukturen, verksamhetssätten, arbets- och ansvarsfördelningen inom elevhandledningen samt de yrkesövergripande nätverk som behövs för att uppnå målen för elevhandledningen ska beskrivas i skolans handledningsplan. I planen ska även samarbetet mellan hem och skola gällande handledning beskrivas, likaså skolans samarbete med arbetslivet och arrangemang i anslutning till praktisk arbetslivsorientering. Det är viktigt att systematiskt utvärdera hur målen i handledningsplanen nås. För att elevernas studier ska fortlöpa smidigt vid etappmålen inom den grundläggande utbildningen och vid övergången till fortsatta studier är det viktigt med samarbete mellan lärarna och studiehandledarna och att man vid behov samarbetar med andra yrkeskategorier. Lärarna ska i sitt arbete använda aktuell information om fortsatta studier, arbetsliv och arbetsuppgifter samt förändringar i dessa.

Elevhandledningen fungerar som en länk mellan skolan, samhället och arbetslivet. Elevhandledningen ska främja rättvisa, likvärdighet, jämlikhet och delaktighet samt förebygga marginalisering från utbildning och arbetsliv. De kunskaper och färdigheter som utvecklas inom elevhandledningen bidrar för sin del till att trygga tillgången på kompetent arbetskraft och till att efterfrågan och utbud på kunnande sammanfaller i det framtida arbetslivet.

Läroämnets uppdrag i årskurs 1-2

I årskurserna 1–2 genomförs elevhandledningen som en integrerad del av den övriga undervisningen och skolans verksamhet. Klassläraren ansvarar tillsammans med de övriga lärarna för elevhandledningen. Handledningen ska främja utvecklingen av elevernas studievanor och -färdigheter samt stödja eleverna att gradvis börja ta ansvar för skolarbetet, sina egna uppgifter och sin egendom. Eleverna ska få handledning i att ställa upp individuella mål samt uppmuntrande och vägledande respons på hur målen nåtts på ett sådant sätt att förmågan att lära sig stärks. Med tanke på målen för elevhandledningen är det viktigt att välja sådana arbetssätt och ge respons på ett sådant sätt att eleverna kan bilda sig en positiv uppfattning om sig själva som elever och som medlemmar i gruppen. Eleverna ska handledas till att utveckla sina sociala färdigheter och sin förmåga att arbeta i grupp. De uppmuntras även till aktiv delaktighet i sin närmiljö.

Med hjälp av elevhandledningen läggs grunden för samarbetet mellan hem och skola i ett tidigt skede av den grundläggande utbildningen. Elevhandledningen ska stödja eleverna och vårdnadshavarna att göra de första valen gällande utbildning och hjälpa dem att förstå valens betydelse för framtida studier. Eleverna bekantar sig med olika yrken och med arbetslivet utgående från de yrken som finns representerade i skolan och i deras närmaste omgivning.

15. Årskurs 3-6

Att utvecklas som elev

Utöver de gemensamma uppdragen har varje årskurshelhet i den grundläggande utbildningen sitt särskilda uppdrag. Uppdraget förutsätter att elevernas ålder och utvecklingsnivå beaktas och att undervisningen planeras så att övergångarna löper smidigt och tryggt.

Det särskilda uppdraget i årskurs 3–6 är att utveckla färdigheten att lära sig och att identifiera och utveckla sin studieteknik och sina studiefärdigheter. Eleverna ska uppmuntras att acceptera sig själva, att uppfatta sina gränser och rättigheter och vid behov försvara dem samt att värna om sin egen trygghet och säkerhet. De ska handledas att förstå sina skyldigheter och sitt ansvar. De ska också uppmuntras att på ett konstruktivt sätt uttrycka sina åsikter och att utveckla sina kommunikativa färdigheter. Mobbning och diskriminerande beteende ska inte tillåtas. Elevernas intresse för frågor om etik och moral ska utnyttjas genom att skapa tillfällen att diskutera och reflektera och öva sig att delta och ta ansvar. Eleverna ska uppmuntras att göra val utifrån sina förutsättningar och undvika könsbundna val. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid elevernas behov av handledning och stöd.

I årskurserna 3–6 ska undervisningen stärka och komplettera de grundläggande färdigheter som eleverna tillägnat sig i de lägre årskurserna och ge dem nya kunskaper. Antalet läroämnen ökar och man strävar efter att hitta naturliga situationer för helhetsskapande undervisning. De mångvetenskapliga lärområdena stärker samarbetet mellan läroämnena och erbjuder eleverna möjligheter till för åldern viktiga upplevelser. Med hjälp av mångvetenskapliga lärområden kan sättet att arbeta bli alltmer funktionellt och förutsättningarna för praktiskt och undersökande lärande i olika lärmiljöer ökar. Elevernas delaktighet i planeringen ökar. De mångvetenskapliga lärområdena ger eleverna möjlighet att arbeta tillsammans, att uttrycka sig och att delta i för gruppen meningsfull verksamhet.

Övergången mellan årskurs 2 och 3

Vid övergången är det viktigt att försäkra sig om att eleven behärskar de grundfärdigheter som förutsätts i studierna och att stärka varje elevs självförtroende som skolelev. I synnerhet ska elevernas läs- och skrivfärdigheter, matematiska färdigheter och studiefärdigheter stödjas. Det blir allt viktigare att utveckla förmågan att arbeta självständigt och i grupp och att ta ansvar för sitt lärande. Skolan ska tillsammans med hemmen stödja eleverna att lyckas i skolarbetet. Eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om hur studierna ordnas, om de nya läroämnena som inleds och eventuella valfria eller frivilliga studier. Tillsammans ska man fundera över de krav som studierna ställer och över hur det känns att eventuellt ansluta sig en ny grupp.

Eleverna och vårdnadshavarna ska få information om det språkprogram som skolan erbjuder. Eleverna uppmuntras att studera många olika språk. För att uppmuntra till mångsidiga språkval kan man ordna språkduschar. I språkduscharna kan eleverna ta del av språket eller språken till exempel med hjälp av sång, lek, spel och rörelse. Man kan ordna språkduscharna i samband med den övriga verksamheten eller reservera tid för dem i form av separata undervisningsstunder.

Ett beslut om särskilt stöd ska i enlighet med vad som förutsätts i lagen granskas före årskurs tre.

Övergången mellan årskurs 6 och 7

Övergången från årskurs sex till årskurs sju förutsätter systematiskt samarbete mellan skolans eller skolornas personal, att nödvändig information om undervisningen överförs samt att man känner till lärmiljöer, verksamhetssätt och styrdokument. Kommunikation mellan hem och skola betonas vid övergången. Övergången innebär ofta att eleverna måste anpassa sig till en ny grupp, nya lärare och en ny miljö. Det är skolans uppgift att se till att arbetssätten och bedömningsmetoderna även i dessa årskurser är anpassade till elevernas ålder och förutsättningar. Det är viktigt att både hemma och i skolan se till att eleverna också känner sig

trygga och samtidigt uppmuntra dem att möta nya utmaningar. Många val gällande framtiden blir aktuella för eleverna. Det är viktigt att lyssna till och respektera eleverna och låta dem vara med och påverka beslut som gäller dem själva.

Ett beslut om särskilt stöd ska i enlighet med vad som förutsätts i lagen granskas före eleven börjar i årskurs sju.

Mångsidig kompetens i årskurs 3–6

Utvecklingen av mångsidig kompetens ska systematiskt fortsätta. Målet är att eleven genom att utveckla olika kompetenser ska förbättra förutsättningarna för att lära känna och uppskatta sig själv och forma sin identitet. Den egna identiteten utvecklas i samspel med andra människor och omgivningen. Att ha vänner och känna sig accepterad är mycket viktigt. I den här åldern är eleverna särskilt mottagliga för att tillägna sig en hållbar livsstil och reflektera över betydelsen av hållbar utveckling.

15.1. Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Undervisningen ska stärka förmågan att ställa frågor och söka svar självständigt och tillsammans med andra genom att iaktta och använda olika informationskällor och hjälpmedel. Samtidigt stärks elevernas förmåga att se saker ur olika perspektiv, komma på nya idéer och småningom lära sig granska information kritiskt. Eleverna ska handledas att lägga märke till växelverkan och samband mellan olika fenomen. De ska sporras att lyssna på andras åsikter och samtidigt reflektera över sin egen kunskap. Man gör eleverna uppmärksamma på att de kan tillägna sig kunskap på många olika sätt till exempel genom att dra medvetna slutsatser eller intuitivt utgående från egna erfarenheter. Kollaborativt lärande, med andra ord arbete parvis och i grupp, och kommunikation som stödjer lärande, ska mångsidigt användas och förmågan att arbeta tillsammans med andra ska stödjas. Tankeförmågan ska tränas med hjälp av problemlösnings- och slutledningsuppgifter och med arbetssätt som utnyttjar och främjar elevernas nyfikenhet, fantasi, uppfinningsrikedom och aktivitet. Eleverna ska sporras att använda sin fantasi till kreativa lösningar och till att tänka utanför befintliga gränser.

Färdigheten att lära sig ska stärkas i alla undervisningssituationer. Eleverna ska lära sig uppfatta på vilka sätt de naturligast lär sig och att fästa uppmärksamhet vid sina studiesätt. Eleverna ska fortsättningsvis öva sig att planera och ställa upp mål för arbetet och att utvärdera arbetet och framstegen. De ska handledas att förstå hur studieframgången påverkas när man regelbundet gör sina hemuppgifter samt att identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov. Eleverna ska få hjälp med att uppfatta mål och val som anknyter till deras studier och uppmuntras att tala om dem med sina vårdnadshavare.

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Eleverna ska handledas att lära känna och värdesätta sina sociala, kulturella, religiösa, konfessionella och språkliga rötter samt att fundera/reflektera över sin bakgrund och roll i generationskedjan. I skolarbetet bekantar man sig med skol- och hembygdskulturen förr och i dag och med kulturmiljöns förändring och mångfald. Eleverna ska handledas att identifiera och värdesätta kulturarvet och att vara med och skapa ny kultur. De ska ges möjligheter att uppleva och tolka konst och kultur. Att analysera mediekulturen samt iaktta och reflektera över mediernas påverkan är viktigt i de här årskurserna. I skolarbetet ska eleverna få kunskap om vad konventionerna om mänskliga rättigheter betyder i samhället och i världen och i synnerhet fördjupa sig i Konventionen om barnets rättigheter. Eleverna ska handledas att högakta och försvara de mänskliga rättigheterna.

Eleverna ska uppmuntras att uttrycka sig på olika sätt och att njuta av glädjen att skapa och uttrycka sig. De ska ges möjligheter till internationellt samarbete och att jämföra olika traditioner

och kulturer. Undervisningen ska stödja eleverna att växa till skickliga språkbrukare som använder både sitt modersmål och andra språk på ett mångsidigt sätt. Eleverna ska uppmuntras att uttrycka sig på ett mångsidigt sätt även med ringa språkkunskaper. Kommunikation, samarbete och gott uppförande tränas mångsidigt och eleverna ska lära sig att sätta sig in i andras situation och granska frågor ur olika perspektiv. Skolarbetet ska ge eleverna tillfälle att träna sina sociala och praktiska färdigheter, sin uppfinningsrikedom och sin planerings- och uttrycksförmåga. Eleverna ska uppmuntras att uppskatta och kontrollera sin kropp och att använda den för att uttrycka känslor, åsikter, tankar och idéer.

K3 Vardagskompetens

Eleverna ska ges tillfälle att träna tidshantering, gott uppförande och handlingssätt som påverkar det egna och det gemensamma välbefinnandet och egen och andras trygghet och säkerhet. Eleverna ska lära sig ta ansvar både för att lärmiljön är snygg och trivsam och för att atmosfären i gruppen är god samt vara med och utarbeta gemensamma regler och utveckla arbetssätten i skolan. Genom att arbeta tillsammans kan eleverna utveckla sina emotionella och sociala färdigheter. I samband med spel, lekar och gemensamma uppgifter ska eleverna lära sig förstå betydelsen av regler, avtal och förtroende och få öva sig att fatta beslut. Eleverna ska stödjas att röra sig självständigt i en allt större omgivning och i kollektivtrafik. Det är särskilt viktigt att koncentrera sig på cykelvett och hur man värnar om sin egen och andras säkerhet i trafiken. Eleverna handleds att använda ändamålsenlig säkerhets- och skyddsutrustning och lära känna de centrala säkerhetssymbolerna. Tillsammans ska man diskutera betydelsen av att skydda sitt privatliv och sin personliga integritet och lära sig hur man gör detta i praktiken. I skolan övar man sig i att agera i olika riskfyllda situationer.

I undervisningen granskas teknikens mångfald och betydelse. Eleverna söker information om den tekniska utvecklingen och hur den påverkat olika livsområden och miljöer. Eleverna ska handledas att använda teknik på ett ansvarsfullt och säkert sätt och undersöka etiska frågor som anknyter till användningen av teknik. Eleverna ska också få kunskap om hållbar konsumtion och reflekterar över vad måttfullhet, sparsamhet, ekonomisk planering och att dela med sig innebär i praktiken och få öva dessa principer i skolarbetet. De ska få handledning i att fungera som konsumenter och i att förhålla sig kritiskt till reklam och medier. Eleverna ska handledas att reflektera över sina val ur ett hållbarhetsperspektiv.

K4 Multilitteracitet

Eleverna ska lära sig tolka, producera och kritiskt granska allt mer varierande texter i olika sammanhang och miljöer. Med texter avses här olika slag av information som kommer till uttryck genom verbala, visuella, auditiva, numeriska eller kinestetiska symbolsystem eller genom kombinationer av dessa. Basfärdigheterna och -teknikerna ska fördjupas såväl när det gäller att förstå och tolka som att producera dessa olika slag av texter. Eleverna ska lära sig skilja mellan fiktion och fakta, likaså mellan åsikt och fakta. Eleverna ska göras uppmärksamma på att texter har olika syften som i sin tur bestämmer vilka medel som används i texterna. Texter som innehåller siffror kan till exempel förmedla information, locka till köp eller påverka attityder.

Bild- och mediekunskapen utvecklas genom att undersöka olika slag av information och texter ur upphovsmannens och betraktarens perspektiv och utifrån sammanhanget och situationen. Eleverna ska uppmuntras att använda olika typer av källor, till exempel muntliga, audiovisuella, tryckta och elektroniska källor, söktjänster och bibliotekstjänster och samtidigt bedöma om informationen de hittat lämpar sig för ändamålet. Eleverna ska få handledning i att arbeta självständigt med olika medier för att lära sig uppfatta vilka betydelser och vilken verklighet medierna förmedlar. Förmågan att läsa kritiskt ska utvecklas i kulturella sammanhang som är relevanta för eleverna. Att berätta, avbilda, jämföra, referera och att använda audiovisuella hjälpmedel är lämpliga sätt att presentera information. Att aktivt läsa och producera olika slags texter både i skolan och på fritiden och att njuta av texterna, såväl i egenskap av den som tolkar som den som producerar texten, är viktigt för att utveckla multilitteracitet.

K5 Digital kompetens

Digitala verktyg ska mångsidigt användas i olika läroämnen och i det övriga skolarbetet och det kollaborativa lärandet ska stärkas. Samtidigt ska eleverna ges möjligheter att söka, pröva och använda sådana arbetssätt och -redskap som bäst lämpar sig för deras lärande och arbete. Man ska tillsammans fundera över hur tekniken påverkar den egna vardagen och ta reda på hur tekniken kan användas på ett hållbart sätt.

Praktiska färdigheter och egen produktion: Eleverna ska lära sig att använda olika apparater, program och tjänster och att förstå enligt vilken logik de används och fungerar. De ska öva sig att producera flytande text och att behandla den med olika verktyg samt att skapa bild, ljud, videor och animationer. Eleverna ska uppmuntras att med hjälp av digitala verktyg förverkliga sina idéer självständigt och tillsammans med andra. I undervisningen ska eleverna få bekanta sig med programmering för att lära sig att tekniska funktioner beror på mänskliga lösningar.

Ansvarsfulla och trygga arbetssätt: Eleverna ska lära sig ansvarsfull och trygg användning av digitala verktyg, nätetikett och de grundläggande principerna om upphovsrätt. De ska öva användningen av olika meddelandesystem och de sociala medietjänster som används i undervisningen. Eleverna ska få information och erfarenhet av hur bra arbetsställningar och lämpligt långa arbetspass påverkar hälsan.

Informationshantering samt undersökande och kreativa arbetssätt: Eleverna ska öva sig att söka information i olika källor med hjälp av söktjänster. De ska lära sig att använda källorna för att producera egen kunskap och öva sig att bedöma information kritiskt. Eleverna ska uppmuntras att hitta lämpliga sätt att uttrycka sig på och att använda digitala verktyg för att dokumentera och utvärdera arbetet och sina alster.

Kommunikation och nätverksbildning: Eleverna ska lära sig att ta sin roll och redskapets karaktär i beaktande och att ta ansvar för sin kommunikation. De ska handledas att granska och bedöma hur man kan använda digitala verktyg för att påverka. Eleverna ska få erfarenheter av att använda digitala verktyg för att kommunicera med aktörer utanför skolan, även internationellt.

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Eleverna ska lära sig att arbeta metodiskt och långsiktigt och att i allt högre grad ta ansvar för sitt arbete. De ska uppmuntras att identifiera sina styrkor och att intressera sig för olika saker. Eleverna ska uppmuntras att vara uthålliga och slutföra sitt arbete samt att värdesätta resultatet av arbetet. I skolarbetet ska eleverna öva sig i att arbeta med mindre projektarbeten, att fungera i grupp och att samarbeta med aktörer utanför skolan. Gemensamt arbete ger eleverna möjlighet att lära sig ömsesidighet, att förhandla och att anstränga sig för att nå ett gemensamt mål. Eleverna ska uppmuntras att i skolarbetet utnyttja färdigheter de lärt sig på fritiden och lära dem vidare till andra elever.

Skolarbetet ska ge eleverna möjligheter att få erfarenhet av arbete, olika yrken och av att göra något till förmån för andra. Det kan till exempel vara intern arbetspraktik i skolan, samarbetsprojekt med närbelägna företag och organisationer, fadderverksamhet, kamratmedling eller vänelevsverksamhet. Eleverna ska sporras att ta initiativ och vara företagsamma och att inse betydelsen av arbete och företagsamhet i livet och i samhället.

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Undervisningen ska främja elevernas intresse för skolgemenskapen och samhällsfrågor. Man ska tillsammans med eleverna undersöka frågor och situationer som anknyter till hållbar utveckling, fred, jämlikhet, demokrati och mänskliga rättigheter, i synnerhet barnets rättigheter. Man funderar och tränar olika sätt att själv bidra till en positiv förändring. Eleverna ska handledas att se mediernas påverkan i samhället och få öva sig att använda olika medier för att påverka.

Eleverna ska ges möjligheter att samarbeta, hantera konflikter och söka lösningar och att fatta beslut som gäller såväl den egna klassen och olika undervisningssituationer som hela skolans

verksamhet. Att få positiv erfarenhet av att delta och påverka ökar känslan av samhörighet i skolan. Att uppleva jämlikhet, delaktighet och samhörighet skapar i sin tur förtroende. Eleverna ska uppmuntras att delta i elevkårsverksamhet, klubbverksamhet och exempelvis miljöverksamhet eller övriga aktiviteter som erbjuds i skolan och närmiljön, där de kan lära sig att påverka och småningom lära sig att ta ansvar. De ska vägledas att förstå vilken betydelse de egna valen och handlingarna samt den egna livsstilen har för en själv, men också för den närmaste omgivningen, samhället och naturen.

15.2. Frågor som avgörs på lokal nivå

I läroplanen ska utbildningsanordnaren besluta och beskriva

- hur man stödjer eleverna i övergångarna från årskurs 2 till årskurs 3 och från årskurs 6 till årskurs 7
  - praxis vid övergångarna
  - samarbete som behövs, arbetsfördelning och ansvarsfördelning
- särdrag och uppdrag i årskurserna 3-6 (beskrivningarna i grunderna kan användas som sådana), lokala betoningar gällande dem och hur man förverkligar och följer upp uppdraget
- mål för mångsidig kompetens i årskurserna 3-6 (beskrivningarna i grunderna kan användas som sådana), eventuella lokala betoningar och hur utvecklingen av elevernas mångsidiga kompetens stöds i årskurserna 3-6
- mål och centralt innehåll i årskurserna 3, 4, 5 och 6 för varje läroämne
- eventuella särdrag vad gäller lärmiljöer och arbetssätt samt handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärande i årskurserna 3-6.

15.3. Läroämnen

15.3.1. Modersmål och litteratur

Läroämnets uppdrag

Mål, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärande som hör samman med läroämnets uppdrag, lärmiljöer och arbetssätt gäller alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur.

Läroämnet modersmål och litteratur har som uppdrag att utveckla elevernas språk-, text- och kommunikationsfärdigheter, att stimulera eleverna att bli intresserade av språk, litteratur och övrig kultur och bli medvetna om sig själva som kommunikatörer och språkanvändare. Eleverna ska ges möjlighet att utveckla sin kreativitet och vidga sitt vardagsspråk och sin textkompetens så att de med hjälp av lämpliga begrepp kan ge uttryck för iakttagelser och fenomen och verbalisera sina egna tankar.

Läroämnet modersmål och litteratur ansvarar, i samarbete med de övriga läroämnena och med hemmen, för elevernas språkliga utveckling. Undervisningen ska hjälpa eleverna att skapa sin språkliga och kulturella identitet i ett mångkulturellt och medialiserat samhälle. Modersmål och litteratur är ett mångvetenskapligt kunskaps-, färdighets- och kulturämne. Undervisningen ska baseras på en vidgad textsyn. Centrala färdigheter som ska betonas är färdighet i att tolka och producera mångformiga texter och i att söka och dela information. Kreativiteten stärks och fantasin får möjlighet att utvecklas på ett mångsidigt sätt genom att eleverna bekantar sig med litteratur som är lämplig för deras ålder och språkfärdighet. Litteraturen vidgar även elevernas uppfattning om sig själva som språkanvändare, skapar band till den egna kulturen och vidgar förståelsen för andra kulturer.

Eleverna ska uppmuntras till att kommunicera och uttrycka sig i olika slag av kommunikationsmiljöer. Genom att eleverna blir handledda i att inse hur deras egen språkanvändning påverkar andra människor bidrar modersmålsämnet även till elevernas etiska utveckling. Läs- och skrivstrategier är centrala metakognitiva färdigheter som ska betonas inom

modersmålsundervisningen. Syftet med undervisningen om språket är att stödja och utveckla språklig medvetenhet och analytisk språkfärdighet. Undervisningen ska basera sig på en social och funktionell syn på språket: de språkliga strukturerna ska studeras i språkliga sammanhang och inom textgenrer som är lämpliga för den aktuella åldersgruppen. Undervisningen ska avancera trappstegsvis i enlighet med elevernas utvecklingsstadium.

Inom undervisningen ska eleverna lära känna flera kulturområden, av vilka ordkonsten, mediekulturen, drama och teater samt muntlig kommunikationskultur är de mest centrala. Undervisningen i ordkonst innebär att man skriver, läser och tolkar skönlitterära texter. Syftet med litteraturundervisningen är att väcka läslust, stödja eleverna i att få och dela med sig av läsupplevelser, fördjupa kulturkännedomen, stödja den etiska utvecklingen och att berika elevernas språk och fantasi. Drama i undervisningen stärker läroämnets funktionella, erfarenhetsbaserade och estetiska karaktär. Genom arbete med mediekunskap ökar elevernas medvetenhet om och vana att använda olika medieinnehåll och de lär sig förstå och tolka mediernas roll som ett kulturellt fenomen. Arbetet med muntlig kommunikation stärker elevernas kommunikativa kompetens.

Att innehållet i modersmåls- och litteraturundervisningen görs meningsfullt är en viktig motivationsfaktor för eleverna. Motivationen och intresset stärks genom att man i undervisningen utgår från barnens och de ungas språkvärld och erfarenheter och vidgar dessa samt låter eleverna göra egna val och vara aktiva aktörer. Det är också viktigt att man inom undervisningen beaktar elevernas egna textvärldar och erfarenheter och breddar dessa. Då skolan formar sina lärmiljöer och väljer undervisningsmetoder inom läroämnet modersmål och litteratur ska elevernas olikheter, olika förutsättningar och jämställdheten mellan könen beaktas. Både de som är specialbegåvade på området och de som har inlärningssvårigheter ska få stöd. Lärarna i de olika lärokurserna i läroämnet modersmål och litteratur ska samarbeta med varandra. Särskilt samarbetet mellan lärokursen svenska och litteratur samt lärokursen svenska som andraspråk och litteratur stärker kontinuiteten i elevens lärande i svenska. Målet är att övergå från lärokursen svenska som andraspråk och litteratur till lärokursen svenska och litteratur när eleven nått tillräckliga färdigheter i svenska inom olika kunskapsområden och språkliga delområden.

Språkpedagogik och språkutveckling

Den språkliga utvecklingen startar vid födseln och fortsätter livet ut. Individen tillägnar sig sin kompetens i flera språk i hemmet, i skolan och under fritiden. Den språkliga kompetensen består av kompetens i modersmålen, i andra språk och i olika dialektala varianter, på olika nivåer. Utgångspunkten för skolans språkundervisning är att språket används i olika situationer och sammanhang. Språkundervisningen ska stärka elevernas språkliga medvetenhet och stödja språkbruk på olika språk parallellt. Den ska även bidra till att eleverna utvecklar kompetens i multilitteracitet. Eleverna ska lära sig att analysera texter och kommunikationsformer på olika språk och använda språkvetenskapliga begrepp vid tolkning av texter och använda sig av olika sätt att lära sig språk. De ska också uppmuntras att lära sig språk på flera olika sätt och att använda sin kompetens i olika språk som stöd för allt lärande i alla läroämnen. Eleverna ska få handledning i att läsa texter på lämplig nivå på olika språk och att i sina studier söka information och kunskap på olika språk.

Eleverna ska vägledas att se och förstå sin egen och andras mångfasetterade språkliga och kulturella identitet. Även betydelsen av minoritetsspråken och de utrotningshotade språken ska behandlas i undervisningen och den ska stödja elevens flerspråkighet genom att inkludera elevens alla språk, även de som används på fritiden. Undervisningen ska stärka elevens tro på den egna förmågan att lära sig språk och uppmuntra till att modigt använda nya språk, även på grundläggande nivå. Utgångspunkten för all språkpedagogisk verksamhet är att flera olika läroämnen samarbetar.

Läroämnets uppdrag i åk 3-6

I årskurserna 3–6 har undervisningen som särskilt uppdrag att utveckla elevernas uttrycks- och kommunikationsförmåga, läs- och skrivfärdigheter samt läs- och skrivstrategier och att vidga

elevernas textvärld. Eleven ska handledas att på ett ändamålsenligt, tryggt och ansvarsfullt sätt ta del av allt mer mångsidiga kommunikationssituationer, även multimediala, samt att tolka, producera och analysera allt mer multimodala texter som en del av förmågan att lära sig. Samtidigt som eleven utvecklar sina språkliga färdigheter och reflekterar över betydelser i texter utökas kunskapen om språk, litteratur, medier och övrig kultur. Målet för undervisningen är att väcka elevens intresse och ge redskap för att göra språkliga iakttagelser, utveckla ett läsintresse och för att uttrycka sig på olika sätt. Undervisningen ska även erbjuda läs- och språkupplevelser.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är en språkligt stimulerande och social lärmiljö, där elevernas åsikter värdesätts och där det finns möjlighet att undersöka och producera texter individuellt och gemensamt, också med hjälp av kommunikationsteknik. Varierande texter och böcker som eleverna själva valt och som intresserar dem ska användas i undervisningen. Elevernas läsupplevelser ska breddas. Lärmiljön i modersmål ska även innefatta kultur- och medieutbudet utanför skolan. Arbetssätten ska väljas så att eleverna har möjlighet att arbeta tillsammans och dela med sig av erfarenheter och så att de olika innehållsområdena integreras naturligt med varandra. Undervisningen ska integreras med hjälp av process- och projektarbete. De kommunikativa färdigheterna och färdigheterna i drama fördjupas både med hjälp av övningar i kommunikation och drama och genom att framträda för andra. Drama och litteraturundervisning ska integreras i undervisningen i andra läroämnen.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling, utveckla flytande läs- och skrivfärdigheter samt fördjupa läsfärdigheten och läsförståelsen. Eleven ska stödjas att utvidga sitt ordförråd, tillägna sig begrepp, klä sina tankar i ord och utveckla sina kommunikativa färdigheter. Varje elev ska uppmuntras att läsa litteratur och andra texter i enlighet med sin färdighetsnivå och handledas att tillämpa läsförståelsestrategier, utveckla lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Eleven ska ges både modeller och gemensamt och individuellt stöd för att utveckla rättstavningsförmågan samt förmågan att producera och bygga upp texter. Också språkligt begåvade elever ska utmanas att läsa och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem. Texterna och arbetssätten väljs med syfte att uppnå jämlikhet bland eleverna och jämställdhet mellan könen.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Bedömningen och responsen som baserar sig på den ska vara mångsidig, konkret och utveckla förmågan att lära sig. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Den ska grunda sig på en mångsidig dokumentation av hur elevens språkliga färdigheter och förmåga att producera och tolka texter utvecklats och på elevens kunskaper om språket, litteraturen och annan kultur.

Eleven ska öva sig att utvärdera egna och andras arbete, uttryckssätt och alster. Mångsidig, analytisk bedömning som stödjer lärandet hjälper eleven att bli medveten om sina kunskaper, färdigheter och arbetsprocesser och ger eleven verktyg att utveckla dem. För att främja lärandet ska man i lärokurserna i modersmål och litteratur fokusera på grundläggande färdigheter inom de olika målområdena och de arbetsprocesser och lärstrategier som de bygger på.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i lärokurserna i modersmål och litteratur genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i modersmål och litteratur. Eleven har uppnått målen i lärokursen i modersmål och litteratur för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i modersmål

och litteratur och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i lärokursen i modersmål och litteratur och i vitsordet som ska bildas. I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

15.3.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen painopiste on oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen, lukuharrastuksen sekä sujuvan ja monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon vakiinnuttamisessa. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja. Lyhyiden tekstien lukemisesta edetään kokonaisteosten lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja

harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Mål för undervisningen

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas vahvistaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä taitoaan ilmaista mielipiteensä.

]

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan vastaamalla esitettyihin kysymyksiin.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa toimia tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista mielipiteitään ja perustella niitä tilanteeseen sopivalla tavalla.]

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia ryhmäviestintätilanteissa ja ottamaan muut ryhmän jäsenet huomioon.

]

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun asiallisesti.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa käyttää erilaisia kielellisiä keinoja osallistuessaan keskusteluun ryhmätilanteessa. Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä jonkin verran tilanteeseen sopivaksi.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa mukauttaa kielellisiä ja viestinnällisiä keinojaan tilanteeseen sopivalla tavalla. Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmässä ja ottaa muiden näkemykset huomioon keskustellessaan.]

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.

]

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa käyttää joitakin kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.]

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan.

]

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutaman vahvuutensa ja kehittämiskohteen.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa arvioida omia viestintätaitojaan. Oppilas osaa ottaa vastaan ja hyödyntää palautetta omasta toiminnastaan sekä antaa monipuolista palautetta.]

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas sujuvoittaa lukemistaan ja oppii käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.

]

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä hitaasti. Oppilas osaa ohjatusti käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen perusstrategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteensa lukijana.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä melko sujuvasti. Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen perusstrategiaa. Oppilas osaa tarkkailla omaa lukemistaan ja kuvata itseään lukijana.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa lukea monenlaisia ikä-tasolleen sopivia tekstejä sujuvasti. Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.]

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas kehittää monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentaa sana- ja käsitevarantoaan.

]

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa selostaa jotakin tekstin sisällöstä apukysymysten avulla. Oppilas osaa tunnistaa teksteistä itselleen uusia sanoja ja käsitteitä. Oppilas osaa tunnistaa ohjatusti joitakin yksinkertaisille tekstilajeille tyypillisiä piirteitä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa erottaa tekstin pääasioita ja nimetä ohjatusti tekstin jonkin tavoitteen. Oppilas osaa ohjatusti päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien joistakin kielellisistä ja visuaalisista piirteistä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.]

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii hankkimaan tietoa, käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta.

]

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa etsiä ohjatusti yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa käyttää lähteenä eri tekstiympäristöjä sekä hakea ohjatusti tietoa niistä. Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja käyttämiensä lähteiden luotettavuudesta.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia lähteitä.]

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas kehittää kirjallisuudentuntemustaan ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta sekä media- ja muita tekstejä kohtaan sekä oppii jakamaan lukukokemuksiaan myös monimediaisissa ympäristöissä.

]

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa ohjatusti selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen. Oppilas osaa apukysymysten avulla kertoa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksistaan.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa kuvailla fiktiivisten tekstien piirteitä käyttämällä käsitteitä juoni ja henkilö. Oppilas osaa kuvata pintapuolisesti luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä käyttämällä tarkoituksenmukaisia käsitteitä. Oppilas osaa kuvata monipuolisesti ja pohtia luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.]

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Målområde

Tekstien tuottaminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistaa myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana.

]

Innehållsområden

S3 Tekstien tuottaminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla tekstejä, joissa hän ilmaisee ajatuksiaan, kokemuksiaan tai mielipiteitään. Oppilas osaa ohjatusti nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa ohjatusti tuottaa tekstejä, joissa hän ilmaisee kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ymmärrettävästi. Oppilas osaa kuvata itseään tekstin tuottajana ja nimetä jonkin vahvuuden ja kehittämiskohteen.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa tuottaa monipuolisesti ja sujuvasti kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä. Oppilas osaa arvioida realistisesti itseään tekstin tuottajana.]

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Målområde

Tekstien tuottaminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä.

]

Innehållsområden

S3 Tekstien tuottaminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa tuottaa ohjatusti kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville, oh-jaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.]

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Målområde

Tekstien tuottaminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas sujuvoittaa käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja sekä vahvistaa kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.

]

Innehållsområden

S3 Tekstien tuottaminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa kirjoittaa käsin sekä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen lyhyitä yhtenäisiä tekstejä, joista saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä käyttää satunnaisesti virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Ilmaisussa on paljon puheenvaraisuutta.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä melko sujuvasti sekä käsin kirjoittaen että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida tekstinsä, muotoilla virkkeitä ja käyttää muutamia erilaisia lauserakenteita sekä noudattaa joitakin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin sekä tuottaa tekstiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa otsikoida ja jaksottaa tekstinsä tarkoituksenmukaisella tavalla ja hallitsee kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.]

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen,

ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Målområde

Tekstien tuottaminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas kehittää tekstin tuottamisen prosessejaan ja taitoaan tuottaa tekstiä yhdessä, arvioida omia ja muiden tekstejä ja ottaa vastaan palautetta omista teksteistä. Hän oppii toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

]

Innehållsområden

S3 Tekstien tuottaminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa tehdä joitakin pintatason havaintoja omasta tekstistään.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja omasta tekstistään. Hän osaa antaa niukkaa palautetta toisten teksteistä. Oppilas osaa käyttää mekaanisesti lähteitä. Oppilas noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa muokata tekstinsä rakennetta ja kieltä. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään ja vastaanottaa palautetta sekä antaa rakentavaa palautetta muiden teksteistä. Oppilas osaa käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla.]

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan, tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja sekä käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan. Hän oppii ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.

]

Innehållsområden

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa tehdä satunnaisia havaintoja joistakin kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä joitakin kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa tehdä havaintoja erilaisista kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä useita kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista suhteessa kielenkäyttötilanteen tavoitteeseen. Oppilas osaa kuvailla monipuolisesti sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.]

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja lukee lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä oppii käyttämään kirjastoa.

]

Innehållsområden

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas on lukenut jonkin lyhyen kaunokirjallisen teoksen ja ikäkaudelleen sopivan tietokirjan.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas on lukenut osan sovituista kaunokirjallisista ja tietoteoksista. Oppilas pitäytyy itselleen tutuissa tekstilajeissa. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja ohjatusti.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa valita luettavakseen myös itselleen uudenlaisia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja monipuolisesti.]

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään, arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä käyttämään mediaa ja kulttuuripalveluja.

]

Innehållsområden

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa ohjatusti nimetä joitakin kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa median ja kulttuuripalvelujen käytöstään.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa nimetä useita kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata itseään kiinnostavaa media- ja kulttuuritarjontaa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa pohtia eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa pohtia media- ja kulttuuritarjonnan merkitystä omaa kokemustaan laajemmin.]

15.3.1.1. Samiska och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 ska undervisningen i samiska och litteratur uppmuntra eleverna att aktivt använda sitt modersmål i olika muntliga och skriftliga kommunikationssituationer. Elevernas språkkunskaper ska utvecklas genom att vidga ord- och begreppsförrådet, genom att handleda eleverna att granska språkets centrala särdrag, genom att stärka elevernas förmåga att tolka och producera texter, genom att erbjuda litteratur som lämpar sig för elevernas ålder och genom möjlighet att arbeta i multimediala lärmiljöer. Elevernas kunskaper i modersmålet och förmåga att lära sig ska utvecklas bland annat genom helhetsskapande undervisning över läroämnesgränserna. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att utvärdera sitt eget lärande.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är en språkligt stimulerande och social lärmiljö, där elevernas åsikter värdesätts och där det finns möjlighet att undersöka och producera texter individuellt och gemensamt, också med hjälp av kommunikationsteknik. Varierande texter och böcker som eleverna själva valt och som intresserar dem ska användas i undervisningen. Elevernas läsupplevelser ska breddas. Lärmiljön i modersmål ska även innefatta kultur- och medieutbudet utanför skolan. Arbetssätten ska väljas så att eleverna har möjlighet att arbeta tillsammans och dela med sig av erfarenheter och så att de olika innehållsområdena integreras naturligt med varandra. Undervisningen ska integreras med hjälp av process- och projektarbete. De kommunikativa färdigheterna och färdigheterna i drama fördjupas både med hjälp av övningar i kommunikation och drama och genom att framträda för andra. Drama och litteraturundervisning ska integreras i undervisningen i andra läroämnen.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling, utveckla flytande läs- och skrivfärdigheter samt fördjupa läsfärdigheten och läsförståelsen. Eleven ska stödjas att utvidga sitt ordförråd, tillägna sig begrepp, klä sina tankar i ord och utveckla sina kommunikativa färdigheter. Varje elev ska uppmuntras att läsa litteratur och andra texter i enlighet med sin färdighetsnivå och handledas att tillämpa läsförståelsestrategier, utveckla lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Eleven ska ges både modeller och gemensamt och individuellt stöd för att utveckla rättstavningsförmågan samt förmågan att producera och bygga upp texter. Också språkligt begåvade elever ska utmanas att läsa och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem. Texterna och arbetssätten väljs med syfte att uppnå jämlikhet bland eleverna och jämställdhet mellan könen.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Bedömningen och responsen som baserar sig på den ska vara mångsidig, konkret och utveckla förmågan att lära sig. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Den ska grunda sig på en mångsidig dokumentation av hur elevens språkliga färdigheter och förmåga att producera och tolka texter utvecklats och på elevens kunskaper om språket, litteraturen och annan kultur.

Eleven ska öva sig att utvärdera egna och andras arbete, uttryckssätt och alster. Mångsidig, analytisk bedömning som stödjer lärandet hjälper eleven att bli medveten om sina kunskaper, färdigheter och arbetsprocesser och ger eleven verktyg att utveckla dem. För att främja lärandet ska man i lärokurserna i modersmål och litteratur fokusera på grundläggande färdigheter inom de olika målområdena och de arbetsprocesser och lärstrategier som de bygger på.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i lärokurserna i modersmål och litteratur genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i modersmål och litteratur. Eleven har uppnått målen i lärokursen i modersmål och litteratur för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i modersmål och litteratur och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i lärokursen i modersmål och litteratur och i vitsordet som ska bildas. I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen samiska och litteratur i årskurs 3–6

Elevens språk- och kommunikationsfärdigheter samt textkompetens ska utvecklas i språksituationer och genom mångsidigt arbete på språket. Innehållet väljs så att eleven kan utveckla sina kunskaper i det egna språket, litteraturen och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Innehållet ska väljas så att det stödjer målen och utnyttjar både elevernas upplevelser och de lokala möjligheterna. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser.

I1 Att kommunicera

Eleverna erbjuds mångsidiga möjligheter att öva sig att dela med sig av sina upplevelser, tankar och åsikter, lyssna på andra och att ge och ta emot respons på ett konstruktivt sätt i olika kommunikationsmiljöer. De tränar och iakttar sin egen kommunikation i olika kommunikationssituationer, till exempel att uttrycka sig artigt, använda sin röst, kommunicera målinriktat, framföra sin åsikt och motivera den med hänsyn till andra. Eleverna övar sig att uttrycka sig positivt och artigt. De öva sig också att lyssna, komma med idéer, fatta beslut, lösa problem och arbeta med projekt samt att kommunicera spontant och inövat inför en bekant publik. Eleverna tränar olika uttryckssätt i olika kommunikationssituationer och inför publik. Eleverna tränat helhetsgestaltning och man använder dramaverksamhet för att behandla olika aktuella ämnen, teman och litteratur. Det är viktigt att ge eleverna möjligheter att delta i planeringen och genomförandet av kulturell verksamhet i den egna klassen eller skolan. Eleverna får öva sig att agera i olika samiska kommunikationsmiljöer.

I2 Att tolka texter

Eleverna fördjupar sin förmåga att läsa olika typer av texter, såsom skönlitterära texter, faktatexter och medietexter som kombinerar bild och text, samt utveckla lässtrategierna och förmågan att tolka texter. De ger akt på och utvärderar den egna läsfärdigheten. De fördjupar förmågan att tolka texter genom att undersöka och jämföra olika typer av texter och genom att öva sig att förstå och använda begrepp som ämne och tema. Eleverna övar sig att förklara, jämföra och reflektera över betydelsen av ord, synonymer, metaforer, uttryck och begrepp och hierarkierna mellan dem. De lär sig att identifiera språkliga och textuella drag i berättande, beskrivande, instruerande och enkla argumenterande texter, såsom debattinlägg och reklamtexter. Elevernas kunskaper om språkliga drag breddas genom att undersöka texter. De övar sig att klassificera ord på basis av betydelse och form. De reflekterar över betydelsen av olika kasusformer och lär sig att böja verb i person- och tempusformer. I samband med texter undersöker de visuellt språk och lexikala skillnader mellan talspråk och skriftspråk. Eleverna bekantar sig med olika sätt att referera, jämföra och framföra åsikter. De läser och lyssnar till gemensamt och individuellt valda texter och böcker riktade till barn och unga, även hela verk. Utöver begrepp som tidigare behandlats lär eleverna sig att använda begreppen berättare, ämne och tema. De lär sig att söka information i olika källor och bredda kunskapen med hjälp av det lästa. Eleverna övar sig att bedöma tillförlitligheten i texter och källor.

I3 Att producera texter

Eleverna lär sig att producera olika typer av fiktiva och icke-fiktiva texter utgående från egna upplevelser, iakttagelser, tankar och åsikter och utgående från andras texter och vidareutveckla förmågan att skriva för hand och digitalt. De undersöker och tränar olika sätt att berätta, beskriva, instruera och argumentera. De får öva rubricering, strukturer och styckeindelning när de producerar egna texter. De övar att ge liv åt och variera texten samt undersöka ordvalens, uttryckens och ordföljdens samband med textens betydelse. Eleverna undersöker skillnaderna mellan skrift- och talspråk. De lär sig att använda person- och tempusformer och att känna igen en mening, grundtyperna av huvudsats och bisats samt en fras och huvuddelarna i en sats och att använda kunskapen för att producera egen text. Eleverna lär sig att använda grunderna i rättstavning i egen text. De övar de olika faserna i textproduktion: formulera en idé, planera, strukturera, bearbeta, analysera och utvärdera sina texter samt att ge och ta emot respons. De övar sig att producera texter som behövs i studierna, till exempel komprimera och göra

anteckningar, att använda och ange källor i texten. Eleverna erbjuds mångsidiga möjligheter att berätta, referera och beskriva händelser och fenomen samt framföra egna åsikter muntligt, skriftligt och med hjälp av bilder, även i multimediala miljöer. Eleverna får lära sig att handla etiskt korrekt samt att respektera sekretess och upphovsrätt på internet.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna undersöker språklig variation enligt situation och ämne samt reflekterar över betydelser av ord, uttryckssätt och texter. De undersöker intertextualitet i olika typer av texter. Utöver samisk kultur även bekantar de sig med andra kulturer och språk och jämföra det egna samiska språket med andra språk som de känner till. Eleverna undersöker det samiska språkets särdrag, såsom avledning i texterna, klassificering på basis av kontexten och betydelsen (ordklasser) samt reflekterar kring och övar ordböjning. Eleverna iakttar ljud- och stadieväxling. I undervisningen bekantar man sig med olika samiska språk, barn- och ungdomslitteratur på språken i fråga samt den samiska folktraditionen och moderna tolkningar av den. Eleverna lär känna traditionellt samiskt liv och traditionella samiska näringar och fritidssysselsättningar. Eleverna lär sig förstå betydelsen av att använda samiska för det egna livet och omgivningen. I undervisningen utnyttjas medie- och kulturutbudet för barn och unga, till exempel kulturevenemang, biblioteket, filmer, teater och museer. Man granskar mediekulturella fenomen och innehåll som är avsedda för åldersgruppen och diskuterar mediernas roll i elevernas vardag. Eleverna planerar och producerar egna föreställningar också i samarbete med olika aktörer i den samiska gemenskapen. Läraren uppmuntrar eleverna till aktiv och mångsidig användning av biblioteket, letar fram intressant läsning på det egna språket för var och en och stödjer eleverna att självmant läsa och skriva. Eleverna läser litteratur riktad till barn och unga samt faktalitteratur anpassad till åldern och funderar över frågor som litteraturen väcker.

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Eleverna övar sig att känna igen viktiga begrepp och uttryck i olika läroämnen och att själva använda dem. Eleverna utnyttjar informations- och kommunikationsteknik för att söka information inom olika ämnesområden, i lärandet och vid utvärdering av det egna lärandet i relation till målen. I undervisningen värnar man om att stärka elevens förmåga att använda sitt modersmål och andra språk hen behärskar som stöd för allt lärande.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra och handleda eleven att utveckla sina kommunikativa färdigheter genom att erbjuda möjligheter att diskutera och reflektera kring etiska frågor

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven stärker sin förmåga att fungera i olika kommunikationssituationer och stärker sin förmåga att uttrycka sin åsikt.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att agera i olika kommunikationssituationer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan agera i bekanta och informella kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar genom att svara på frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar och åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar och åsikter samt ge några motiveringar till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan agera konstruktivt i många olika kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina åsikter och motivera dem på ett för situationen lämpligt sätt.

M2 uppmuntra eleven att stärka sin förmåga att agera konstruktivt i olika kommunikationssituationer, både verbalt och icke-verbalt, samt handleda eleven att i sin kommunikation beakta mottagarens behov och följderna av de egna språkliga valen

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig iaktta hur egna språkliga och kommunikativa val inverkar i gruppkommunikationssituationer och ta hänsyn till andra gruppmedlemmar.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga till gruppkommunikation

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan lyssna på andra och delta i diskussioner på ett sakligt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda olika språkliga uttryckssätt när hen deltar i gruppdiskussioner. Eleven kan i någon mån anpassa sin kommunikation enligt situationen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan, förutom att dra nytta av sina språkliga uttryckssätt, även använda sin röst, rikta sitt budskap och använda sin förmåga att ta kontakt i olika kommunikationssituationer i grupp. Eleven kan anpassa sin kommunikation enligt situationen och ta hänsyn till de andra deltagarna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan anpassa sina språkliga och kommunikativa uttryckssätt på ett för situationen ändamålsenligt sätt. Eleven kan agera konstruktivt i grupp och ta hänsyn till andras åsikter i diskussioner.

M3 stödja eleven att utveckla en positiv syn på sitt sätt att kommunicera samt handleda eleven att upptäcka tillfällen att få använda sina kunskaper i samiska

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig mångsidigt och kreativt i kommunikationssituationer och framträdanden samt upptäcka tillfällen att få använda sina kunskaper i samiska.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att framträda och använda sina kunskaper i samiska

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan hålla ett kort och enkelt anförande kring ett för hen bekant och konkret ämne med hjälp av stödfrågor. Eleven kan uttrycka sig själv under handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande kring ett för hen bekant ämne. Eleven kan uttrycka sig själv förståeligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande. Eleven kan under handledning ställa upp egna mål för för att använda sina kunskaper i samiska.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan hålla ett förberett anförande. Eleven kan ställa upp egna mål för att använda sina kunskaper i samiska.

M4 handleda eleven att vidareutveckla sina läsfärdigheter och använda lässtrategier samt att iaktta och utvärdera sitt eget läsande

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin läsförmåga och lär sig att använda läsförståelsestrategier samt att observera och utvärdera sin egen läsning.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla sin läsfärdighet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan långsamt läsa texter som är språkligt- och strukturmässigt enkla. Eleven kan nämna något område där hen kan utvecklas som läsare.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan rätt flytande läsa texter som är språkligt- och strukturmässigt enkla. Eleven kan under handledning använda någon enkel grundläggande läsförståelsestrategi. Eleven kan under handledning utvärdera sin egen läsning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan flytande läsa texter som är lämpliga för hens ålder. Eleven kan använda de vanligaste grundläggande läsförståelsestrategierna. Eleven kan utvärdera sin egen läsning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda grundläggande läsförståelsestrategier mångsidigt och ändamålsenligt.

M5 handleda eleven att vidga sitt ord- och begreppsförråd samt förståelsen av textrelaterade begrepp

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att redogöra för, utvärdera och tolka texter och vidgar sitt ord- och begreppsförråd.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att redogöra för och förstå text

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan med hjälp av stödfrågor återge något av innehållet i en text. Eleven kan identifiera ord och begrepp som är nya för hen i en text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan urskilja textens huvuddrag och under handledning nämna något syfte med texten. Eleven kan under handledning härleda betydelsen av nya ord och begrepp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan under handledning göra iakttagelser kring textens strukturer och deras betydelse och reflektera över textens syften. Eleven kan härleda betydelsen av nya ord och begrepp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan göra iakttagelser kring textens strukturer och deras betydelse och reflektera över textens syften.

M6 handleda eleven att söka information, använda olika informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet samt att fästa uppmärksamhet vid kulturella särdrag i samiska originaltexter

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att söka information, använda mångsidiga informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet samt fästa uppmärksamhet vid kulturella särdrag i samiska originaltexter.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Färdigheter i informationssökning och källkritik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning plocka ut enskild information ur givna källor. Eleven kan under handledning identifiera några särdrag i samiska originaltexter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda olika textmiljöer som källa och söka information i dem under handledning. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om källornas tillförlitlighet. Eleven kan identifiera några särdrag i samiska originaltexter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda olika källor och söka information i dem. Eleven kan nämna några typiska drag för tillförlitliga källor. Eleven kan identifiera särdrag i samiska originaltexter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan mångsidigt använda olika källor. Eleven kan reflektera över särdrag i samiska originaltexter.

M7 uppmuntra eleven att klä sina tankar i ord och öva sig att producera berättande, beskrivande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer

Målområde

Tekstien tuottaminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska textgenrer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera enkla berättande texter om ett för hen bekant ämne.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan under handledning producera berättande, beskrivande, instruerande texter samt använda några uttryckssätt som är typiska för dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan under handledning använda uttryckssätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda ändamålsenliga uttryckssätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.

M8 handleda eleven att vidareutveckla sin förmåga att skriva flytande för hand och med hjälp av digitala verktyg och stärka färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket

Målområde

Tekstien tuottaminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärker färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla skrivfärdigheten och behärska skriftspråket

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan skriva korta, begripliga och sammanhängande texter för hand och med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan använda enkel menings- och satsbyggnad samt slumpmässigt använda skiljetecken vid meningsgränser och versal i början av mening och i egennamn.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan skriva relativt smidigt och läsligt både för hand och med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan under handledning rubricera sin text samt formulera meningar och använda några olika satsstrukturer samt följa några av standardspråkets skriftspråksnormer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan skriva smidigt för hand och med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan under handledning rubricera och dela in sin text i stycken samt behärskar det centrala av standardspråkets skriftspråksnormer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan skriva smidigt och tydligt för hand samt producera text med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan rubricera och dela in sin text i stycken på ett ändamålsenligt sätt samt behärskar standardspråkets skriftspråksnormer.

M9 sporra eleven att lära sig textproduktionsprocesser och förmåga att utvärdera sina egna texter, erbjuda möjligheter att ta emot och ge konstruktiv respons, handleda eleven att ta hänsyn till textmottagaren och att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer

Målområde

Tekstien tuottaminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina textproduktionsprocesser, sin förmåga att utvärdera sina egna texter och ta emot respons på sina egna texter samt lär sig agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska textproduktionsprocessen och att kommunicera på ett etiskt sätt

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan planera och producera text med hjälp av modeller eller stödfrågor. Eleven kan göra några ytliga iakttagelser om sin egen text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan under handledning planera och producera text. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om sin egen text. Eleven kan mekaniskt använda källor. Eleven kan under handledning följa upphovsrättsliga normer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan under handledning redigera sin text på basis av respons. Eleven kan utvärdera sina egna texter och ge och ta emot respons på texter. Eleven kan under handledning använda källor. Eleven följer upphovsrättsliga normer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redigera struktur och språk i sin text. Eleven kan utvärdera sina egna texter och ta emot respons samt ge konstruktiv respons på andras texter. Eleven kan använda källor på ett ändamålsenligt sätt.

M10 handleda eleven att stärka sin språkmedvetenhet, uppmuntra eleven att undersöka och iaktta språket och dess olika varianter samt handleda eleven att upptäcka tillfällen att använda samiska och att förstå följderna av olika språkliga val

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att stärka sin språkliga medvetenhet, undersöka och observera språket och dess olika varianter samt använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer samt lär sig förstå betydelsen av språkliga val.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Att utveckla förmågan att observera språk

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning identifiera tillfällen att använda samiska. Eleven kan nämna några språkliga och textuella drag och strukturer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan göra iakttagelser i olika situationer där samiskan används. Eleven kan nämna flera språkliga och textuella drag och strukturer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan identifiera tillfällen att använda samiska och göra iakttagelser kring följderna av språkliga val i olika situationer. Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp beskriva språkliga och textuella drag och strukturer som producerats i olika situationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan mångsidigt reflektera kring följderna av språkliga val i förhållande till situationen och syftet med den. Eleven kan skapa situationer där samiskan används. Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp mångsidigt beskriva språkliga och textuella drag och strukturer som producerats i olika situationer.

M11 stödja eleven att bygga upp sin kulturella och språkliga identitet, att uppskatta de egna traditionerna och att förstå det samiska språkets/ de samiska språkens betydelse både för en själv och för den egna gemenskapen

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin språkliga och kulturella identitet och lär sig att värdesätta det/de samiska språket/språkens betydelse för en själv och den egna gemenskapen.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla språklig och kulturell medvetenhet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning nämna några likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan under handledning beskriva betydelsen av samiska och samisk kultur i den egna vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan beskriva betydelsen av samiska och samisk kultur i den egna vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan berätta om huvuddragen i samiska och samisk kultur och identifiera de vanligaste uttrycksformerna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera kring likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan reflektera över det samiska språkets och den samiska kulturens betydelse i den närmaste kretsen.

M12 uppmuntra eleven att vidga sin textvärld, att läsa och uppskatta samisk barn- och ungdomslitteratur samt handleda eleven att ta del av medie- och kulturutbudet och erbjuda möjligheter att producera kultur

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven vidgar sin textvärld och läser litteratur som är riktad till barn och unga samt lär sig att använda bibliotek, medie- och kulturutbud.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskap om samisk barn- och ungdomslitteratur och medie- och kulturutbud

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven har läst något kort skönlitterärt verk och en faktabok som är lämplig för hens ålder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven har läs en del av de skönlitterära verk och faktaböcker man kommit överens om. Eleven håller sig till välbekanta textgenrer. Eleven kan under handledning använda bibliotekstjänster, medie- och kulturutbud.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven har läst de skönlitterära verk och faktaböcker man kommit överens om. Eleven kan välja olika texter att läsa som är lämpliga för hens ålder. Eleven kan självständigt använda bibliotekstjänster, medie- och kulturutbud.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan välja texter att läsa som är nya för hen. Eleven kan mångsidigt använda bibliotekstjänster, medie- och kulturutbud.

M13 uppmuntra eleven att utveckla och bredda det språk som behövs i olika läroämnen och som är kopplat till den samiska kulturen och att använda sina kunskaper i allt lärande

Målområde

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar och breddar det språk som behövs i olika läroämnen och som är kopplat till den samiska kulturen och använder sina kunskaper i allt lärande.

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att göra iakttagelser kring språk inom olika läroämnen

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning identifiera några drag kring hur språk används inom olika läroämnen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan identifiera några drag kring hur språk används inom olika läroämnen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan identifiera olika läroämnens sätt att använda språket och kan utnyttja sina språkkunskaper i lärandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera kring olika läroämnens sätt att använda språket och kan utnyttja sina språkkunskaper i allt lärande.

15.3.1.1. Romani och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 har undervisningen i romani och litteratur som särskilt uppdrag att uppmuntra eleven att aktivt använda det romska språket i olika muntliga och skriftliga kommunikationssituationer. Elevernas språkkunskaper ska utvecklas genom att vidga ord- och begreppsförrådet, handleda eleverna att granska språkets centrala särdrag, stärka elevernas förmåga att tolka och producera texter samt genom att erbjuda eleverna litteratur som lämpar sig för åldern och möjligheter att arbeta i multimediala lärmiljöer. Undervisningen ska utveckla elevens förmåga att utvärdera sitt eget lärande.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är en språkligt stimulerande och social lärmiljö, där elevernas åsikter värdesätts och där det finns möjlighet att undersöka och producera texter individuellt och gemensamt, också med hjälp av kommunikationsteknik. Varierande texter och böcker som eleverna själva valt och som intresserar dem ska användas i undervisningen. Elevernas läsupplevelser ska breddas. Lärmiljön i modersmål ska även innefatta kultur- och medieutbudet utanför skolan. Arbetssätten ska väljas så att eleverna har möjlighet att arbeta tillsammans och dela med sig av erfarenheter och så att de olika innehållsområdena integreras naturligt med varandra. Undervisningen ska integreras med hjälp av process- och projektarbete. De kommunikativa färdigheterna och färdigheterna i drama fördjupas både med hjälp av övningar i kommunikation och drama och genom att framträda för andra. Drama och litteraturundervisning ska integreras i undervisningen i andra läroämnen.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling, utveckla flytande läs- och skrivfärdigheter samt fördjupa läsfärdigheten och läsförståelsen. Eleven ska stödjas att utvidga sitt ordförråd, tillägna sig begrepp, klä sina tankar i ord och utveckla sina kommunikativa färdigheter. Varje

elev ska uppmuntras att läsa litteratur och andra texter i enlighet med sin färdighetsnivå och handledas att tillämpa läsförståelsestrategier, utveckla lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Eleven ska ges både modeller och gemensamt och individuellt stöd för att utveckla rättstavningsförmågan samt förmågan att producera och bygga upp texter. Också språkligt begåvade elever ska utmanas att läsa och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem. Texterna och arbetssätten väljs med syfte att uppnå jämlikhet bland eleverna och jämställdhet mellan könen.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Bedömningen och responsen som baserar sig på den ska vara mångsidig, konkret och utveckla förmågan att lära sig. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Den ska grunda sig på en mångsidig dokumentation av hur elevens språkliga färdigheter och förmåga att producera och tolka texter utvecklats och på elevens kunskaper om språket, litteraturen och annan kultur.

Eleven ska öva sig att utvärdera egna och andras arbete, uttryckssätt och alster. Mångsidig, analytisk bedömning som stödjer lärandet hjälper eleven att bli medveten om sina kunskaper, färdigheter och arbetsprocesser och ger eleven verktyg att utveckla dem. För att främja lärandet ska man i lärokurserna i modersmål och litteratur fokusera på grundläggande färdigheter inom de olika målområdena och de arbetsprocesser och lärstrategier som de bygger på.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i lärokurserna i modersmål och litteratur genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i modersmål och litteratur. Eleven har uppnått målen i lärokursen i modersmål och litteratur för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i modersmål och litteratur och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i lärokursen i modersmål och litteratur och i vitsordet som ska bildas. I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen romani och litteratur i årskurs 3-6

Elevens språk- och kommunikationsfärdigheter samt textkompetens ska utvecklas i språksituationer och genom mångsidigt arbete på språket. Innehållet väljs så att eleven kan utveckla sina kunskaper i det egna språket, litteraturen och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Innehållet ska väljas så att det stödjer målen och utnyttjar både elevernas upplevelser och de lokala möjligheterna. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser.

I1 Att kommunicera

Eleverna erbjuds mångsidiga möjligheter att öva sig att dela med sig av sina upplevelser, tankar och åsikter, lyssna på andra och att ge och ta emot respons på ett konstruktivt sätt. Eleverna övar sig att uttrycka sig positivt och artigt. De öva sig att formulera idéer, fatta beslut, lösa problem och arbeta med projekt. I undervisningen tränas olika kommunikationssätt och dramaformer. Eleverna övar sig att kommunicera i olika romska och flerspråkiga miljöer.

I2 Att tolka texter

I undervisningen tränas förmågan att läsa olika typer av texter, såsom skönlitteratur, faktatexter, texter som kombinerar bild och text samt medietexter. Eleverna ger akt på och utvärderar den egna läsfärdigheten. Eleverna fördjupar sin förmåga att tolka texter genom att undersöka och jämföra olika slags texter. De lär sig att identifiera särdrag i berättande, beskrivande, instruerande och enkla argumenterande texter. Eleverna undersöker lexikala skillnader mellan tal- och skriftspråk. De bekantar sig med olika sätt att referera, jämföra och framföra åsikter. De övar sig att känna igen citat från andra texter. Eleverna lär sig att söka information i olika källor och övar sig att bedöma källornas tillförlitlighet.

I3 Att producera texter

Eleverna producerar olika typer av fiktiva och icke-fiktiva texter och vidareutvecklar förmågan att skriva för hand och digitalt. De övar sig att berätta, referera, beskriva och framföra åsikter. Eleverna tränar rubricering, strukturer och styckeindelning och lär sig att använda dem i egna texter. De övar sig att ge liv åt och variera texten samt undersöka ordvalens, uttryckens och ordföljdens samband med textens betydelse. Eleverna undersöker skillnader mellan uttryckssätt i skrift- och talspråk. De lär sig att använda person- och tidsformer och att känna igen en mening och grundtyperna av huvudsats och bisats i en text. Eleverna tränar grunderna i rättstavning i egna texter. De övar de olika faserna i textproduktion: formulera en idé, planera, strukturera, bearbeta samt att ge och ta emot respons. Eleverna lär sig att kommunicera etiskt korrekt samt att respektera sekretess och upphovsrätt på internet.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna undersöker språklig variation enligt situation och ämne samt reflekterar över betydelser av ord, uttryckssätt och texter samt lexikala skillnader mellan tal- och skriftspråk. De utforskar språkliga särdrag och dialektala skillnader i romani. I undervisningen diskuteras det romska språkets ställning och betydelse internationellt. Läraren hjälper eleverna att hitta barn- och ungdomslitteratur på romani. Eleverna lär känna den romska berättar-, hantverks- och musiktraditionen. Eleverna planerar och producerar egna föreställningar på romani.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra och handleda eleven att utveckla sina kommunikativa färdigheter genom att skapa möjligheter att diskutera, värdesätta sin uttrycksförmåga samt att ge och ta emot respons

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven stärker sin förmåga att fungera i olika kommunikationssituationer och stärker sin förmåga att uttrycka sin åsikt samt att ge och ta emot respons.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att agera i olika kommunikationssituationer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan agera i bekanta och informella kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar genom att svara på frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar och åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar och åsikter samt ge några motiveringar till dem. Eleven kan ta emot respons samt ge knapphändig respons till andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan agera konstruktivt i många olika kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina åsikter och motivera dem på ett för situationen lämpligt sätt. Eleven kan utnyttja den respons hen får och ge mångsidig respons.

M2 uppmuntra eleven att stärka sin förmåga att kommunicera på ett konstruktivt sätt i olika situationer samt handleda eleven att i sin kommunikation beakta mottagarens behov

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig iaktta hur egna språkliga och kommunikativa val inverkar i gruppkommunikationssituationer och ta hänsyn till andra gruppmedlemmar.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga till gruppkommunikation

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan lyssna på andra och delta i diskussioner på ett sakligt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda olika språkliga uttryckssätt när hen deltar i gruppdiskussioner. Eleven kan i någon mån anpassa sin kommunikation på ett för situationen lämpligt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan, förutom att dra nytta av sina språkliga uttryckssätt, även använda sin röst, rikta sitt budskap och använda sin förmåga att ta kontakt i olika kommunikationssituationer i grupp. Eleven kan anpassa sin kommunikation enligt situationen och ta hänsyn till de andra deltagarna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan anpassa sina språkliga och kommunikativa uttryckssätt på ett för situationen ändamålsenligt sätt. Eleven kan agera konstruktivt i grupp och ta hänsyn till andras åsikter i diskussioner.

M3 stödja eleven att utveckla en positiv syn på sitt sätt att kommunicera samt handleda eleven att upptäcka tillfällen att använda sina kunskaper i romani

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig mångsidigt och kreativt i kommunikationssituationer och framträdanden samt upptäcka tillfällen att få använda sina kunskaper i romani.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att iaktta sin egen kommunikation och att använda sina kunskaper i romani

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan hålla ett kort och enkelt anförande kring ett för hen bekant och konkret ämne med hjälp av stödfrågor. Eleven kan uttrycka sig själv under handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande kring ett för hen bekant ämne. Eleven kan uttrycka sig själv förståeligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande. Eleven kan under handledning ställa upp egna mål för för att använda sina kunskaper i romani.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan hålla ett förberett anförande. Eleven kan ställa upp egna mål för att använda sina kunskaper i romani.

M4 handleda eleven att vidareutveckla sin läsfärdighet, att iaktta sitt läsande och undersöka olika typer av texter, att utveckla hör- och läsförståelsen samt att ge akt på skillnader mellan tal- och skriftspråk

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin läsförmåga och lär sig att använda läsförståelsestrategier samt att observera och utvärdera sin egen läsning

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla sin läsfärdighet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan långsamt läsa texter som är språkligt- och strukturmässigt enkla. Eleven kan nämna något område där hen kan utvecklas som läsare.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan rätt flytande läsa texter som är språkligt- och strukturmässigt enkla. Eleven kan under handledning använda någon enkel grundläggande läsförståelsestrategi. Eleven kan under handledning utvärdera sin egen läsning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan flytande läsa texter som är lämpliga för hens ålder. Eleven kan använda de vanligaste grundläggande läsförståelsestrategierna. Eleven kan utvärdera sin egen läsning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan flytande läsa texter som är lämpliga för hens ålder. Eleven kan använda grundläggande läsförståelsestrategier mångsidigt och ändamålsenligt.

M5 hjälpa eleven att vidga sitt ord- och begreppsförråd samt förståelsen av textrelaterade begrepp

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att redogöra för, utvärdera och tolka texter och vidgar sitt ord- och begreppsförråd.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att redogöra för och förstå text

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan med hjälp av stödfrågor återge något av innehållet i en text. Eleven kan identifiera nya ord och begrepp i en text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan urskilja textens huvuddrag och under handledning nämna något syfte med texten. Eleven kan under handledning härleda betydelsen av nya ord och begrepp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan under handledning göra iakttagelser kring textens strukturer och deras betydelse och reflektera över textens syften. Eleven kan härleda betydelsen av nya ord och begrepp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan göra iakttagelser kring textens strukturer och deras betydelse och reflektera över textens syften.

M6 handleda eleven att söka information på romani, använda olika informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att söka information på romani, använda mångsidiga informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Färdigheter i informationssökning och källkritik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning plocka ut enskild information ur givna källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda olika textmiljöer som källa och söka information i dem under handledning. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om källornas tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda olika källor och söka information i dem. Eleven kan nämna några typiska drag för tillförlitliga källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan mångsidigt använda olika källor.

M7 uppmuntra och handleda eleven att klä sina tankar i ord och öva sig att producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska textgenrer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera enkla berättande texter om ett för hen bekant ämne.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan under handledning producera berättande, beskrivande, instruerande texter samt använda några uttryckssätt som är typiska för dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan under handledning använda uttryckssätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda ändamålsenliga uttryckssätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.

M8 handleda eleven att vidareutveckla sin förmåga att skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg och att stärka sina färdigheter i skriftspråket och sin kunskap om textstrukturer och rättstavning

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärker färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla skrivfärdigheten och behärska skriftspråket

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan skriva korta, begripliga och sammanhängande texter för hand och med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan använda enkel menings- och satsbyggnad samt slumpmässigt använda skiljetecken vid meningsgränser och versal i början av mening och i egennamn.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan skriva relativt smidigt och läsligt både för hand och med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan under handledning rubricera sin text samt formulera meningar och använda några olika satsstrukturer samt följa några av standardspråkets skriftspråksnormer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan skriva smidigt för hand och med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan under handledning rubricera och dela in sin text i stycken samt behärskar det centrala av standardspråkets skriftspråksnormer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan skriva smidigt och tydligt för hand samt producera text med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan rubricera och dela in sin text i stycken på ett ändamålsenligt sätt samt behärskar standardspråkets skriftspråksnormer.

M9 sporra eleven att lära sig textproduktionsprocesser och förmåga att utvärdera sina egna texter, erbjuda möjligheter att ta emot och ge konstruktiv respons, handleda eleven att ta hänsyn till textmottagaren och att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina textproduktionsprocesser, sin förmåga att utvärdera sina egna texter och ta emot respons på sina egna texter samt lär sig agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska textproduktionsprocessen och att kommunicera på ett etiskt sätt

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan planera och producera text med hjälp av modeller eller stödfrågor. Eleven kan göra några ytliga iakttagelser om sin egen text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan under handledning planera och producera text. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om sin egen text. Eleven kan mekaniskt använda källor. Eleven kan under handledning följa upphovsrättsliga normer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan under handledning redigera sin text på basis av respons. Eleven kan utvärdera sina egna texter och ge och ta emot respons på texter. Eleven kan under handledning använda källor. Eleven följer upphovsrättsliga normer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redigera struktur och språk i sin text. Eleven kan utvärdera sina egna texter och ta emot respons samt ge konstruktiv respons på andras texter. Eleven kan använda källor på ett ändamålsenligt sätt.

M10 handleda eleven att stärka sin förmåga att iaktta språket och använda språkrelaterade begrepp

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att stärka sin språkliga medvetenhet, undersöka och observera språket och dess olika varianter samt använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer samt lär sig förstå betydelsen av språkliga val.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Att utveckla förmågan att observera språk

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra slumpmässiga iakttagelser om några situationer där språket används. Eleven kan nämna några språkliga och textuella drag och strukturer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan göra iakttagelser om olika situationer där språket används. Eleven kan nämna flera språkliga och textuella drag och strukturer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan göra iakttagelser kring följderna av språkliga val i olika situationer. Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp beskriva språkliga och textuella drag och strukturer som producerats i olika situationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera kring följderna av språkliga val i förhållande till situationen och syftet med den. Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp mångsidigt beskriva språkliga och textuella drag och strukturer som producerats i olika situationer.

M11 stödja eleven att stärka sin egen kulturella och språkliga identitet och kännedomen om romernas kulturarv och historia och att förstå det romska språkets betydelse både för en själv och för den egna gemenskapen

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin språkliga och kulturella identitet och lär sig att värdesätta det romska språkets betydelse för en själv och den egna gemenskapen.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla språklig och kulturell medvetenhet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning nämna några likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan under handledning be–skriva betydelsen av det romska språket och den romska kulturen i den egna vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan beskriva betydelsen av det romska språket och den romska kulturen i den egna vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan under handledning jämföra likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan berätta om huvuddragen i det romska språket och romsk kultur och identifiera de vanligaste uttrycksformerna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera kring likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan reflektera över det romska språkets och den romska kulturens betydelse i den närmaste kretsen.

M12 uppmuntra eleven att ta del av ett mångsidigt kulturutbud och erbjuda eleven möjligheter att själv producera kultur

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven vidgar sin textvärld och lär sig att använda bibliotek, medie- och kulturutbud.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskap om barn- och ungdomslitteratursamt bibliotek och medie- och kulturutbud

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven har läst någon kort skönlitterär text eller facktext i sin helhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven har läs en del av de skönlitterära texter eller facktexter man kommit överens om. Eleven håller sig till välbekanta textgenrer. Eleven kan under handledning använda bibliotekstjänster, medie- och kulturutbud.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven har läst de skönlitterära texter och facktexter man kommit överens om. Eleven kan välja texter att läsa som är lämpliga för hens ålder. Eleven kan självständigt använda bibliotekstjänster, medie- och kulturutbud.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan välja texter att läsa som är nya för hen. Eleven kan mångsidigt använda bibliotekstjänster, medie- och kulturutbud.

15.3.1.1. Teckenspråk och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 ska tyngdpunkten i arbetet ligga vid att eleverna lär sig att aktivt kommunicera på teckenspråk i olika situationer. Elevernas språkkunskaper utvecklas med hjälp av ett mångsidigare tecken- och begreppsförråd. Eleverna ska kunna delta i diskussioner som berör olika läroämnen och vardagssituationer. Eleverna ska granska språkets centrala särdrag och lära sig att utnyttja sina språkkunskaper. Målet är att eleverna lär sig utvärdera sitt lärande.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är en språkligt stimulerande och social lärmiljö, där elevernas åsikter värdesätts och där det finns möjlighet att undersöka och producera texter individuellt och gemensamt, också med hjälp av kommunikationsteknik. Varierande texter och böcker som eleverna själva valt och som intresserar dem ska användas i undervisningen. Elevernas läsupplevelser ska breddas. Lärmiljön i modersmål ska även innefatta kultur- och medieutbudet utanför skolan. Arbetssätten ska väljas så att eleverna har möjlighet att arbeta tillsammans och dela med sig av erfarenheter och så att de olika innehållsområdena integreras naturligt med varandra. Undervisningen ska integreras med hjälp av process- och projektarbete. De kommunikativa färdigheterna och färdigheterna i drama fördjupas både med hjälp av övningar i kommunikation och drama och genom att framträda för andra. Drama och litteraturundervisning ska integreras i undervisningen i andra läroämnen.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling, utveckla flytande läs- och skrivfärdigheter samt fördjupa läsfärdigheten och läsförståelsen. Eleven ska stödjas att utvidga sitt ordförråd, tillägna sig begrepp, klä sina tankar i ord och utveckla sina kommunikativa färdigheter. Varje elev ska uppmuntras att läsa litteratur och andra texter i enlighet med sin färdighetsnivå och handledas att tillämpa läsförståelsestrategier, utveckla lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Eleven ska ges både modeller och gemensamt och individuellt stöd för att utveckla rättstavningsförmågan samt förmågan att producera och bygga upp texter. Också språkligt begåvade elever ska utmanas att läsa och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar

sig för dem. Texterna och arbetssätten väljs med syfte att uppnå jämlikhet bland eleverna och jämställdhet mellan könen.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Bedömningen och responsen som baserar sig på den ska vara mångsidig, konkret och utveckla förmågan att lära sig. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Den ska grunda sig på en mångsidig dokumentation av hur elevens språkliga färdigheter och förmåga att producera och tolka texter utvecklats och på elevens kunskaper om språket, litteraturen och annan kultur.

Eleven ska öva sig att utvärdera egna och andras arbete, uttryckssätt och alster. Mångsidig, analytisk bedömning som stödjer lärandet hjälper eleven att bli medveten om sina kunskaper, färdigheter och arbetsprocesser och ger eleven verktyg att utveckla dem. För att främja lärandet ska man i lärokurserna i modersmål och litteratur fokusera på grundläggande färdigheter inom de olika målområdena och de arbetsprocesser och lärstrategier som de bygger på.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i lärokurserna i modersmål och litteratur genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i modersmål och litteratur. Eleven har uppnått målen i lärokursen i modersmål och litteratur för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i modersmål och litteratur och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i lärokursen i modersmål och litteratur och i vitsordet som ska bildas. I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen teckenspråk och litteratur i årskurs 3–6

Elevens språk- och kommunikationsfärdigheter samt textkompetens ska utvecklas i språksituationer och genom mångsidigt arbete på språket. Innehållet väljs så att eleven kan utveckla sina kunskaper i det egna språket, litteraturen och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Innehållet ska väljas så att det stödjer målen och utnyttjar både elevernas upplevelser och de lokala möjligheterna. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser.

I1 Att kommunicera

Eleverna deltar i olika diskussioner och övar sig att fatta beslut, lösa problem och arbeta med mindre projekt. De undersöker grundelementen i kommunikation och tillämpar kunskapen i praktiken framför en liten, bekant publik. Eleverna åskådliggör framförandet och övar sig att ge liv åt det, att bli medvetna om olika språkliga uttrycksformer genom att utforska grunderna i improvisation och att tillämpa dem på ett mångsidigare sätt för att uttrycka tankar och idéer. Eleverna övar sig att ge och få konstruktiv respons.

I2 Att tolka texter

Eleverna övar sig att mångsidigt tolka presentationer och föredrag, olika typer av tecknade och svenska texter och texter med bilder i olika medier och samtidigt utveckla den visuella läskunnigheten. De övar textförståelsestrategier, så som att förutse, ögna igenom en text,

komprimera, ställa frågor och dra slutsatser. De lär sig grunderna i informationssökning även med hjälp av elektroniska källor. Eleverna lär sig att iaktta och utvärdera sitt eget sätt att förstå. De övar källkritik och lär sig att använda olika informationskällor och att bedöma hur användbara källorna är.

I3 Att producera texter

Eleverna övar sig att producera både fiktiva och icke-fiktiva texter och att framföra dem för en publik. De undersöker typiska drag i berättande, refererande, beskrivande och argumenterande kommunikation. Eleverna undersöker texters struktur och pauser samt lär sig att använda dem för att planera och producera egen text. De övar sig att göra texten levande och fundera på hur teckenval, uttryckssätt och tecknens ordning påverkar textens betydelse. Eleverna övar faserna i textproduktion: formulera en idé, planera, strukturera och bearbeta texten samt att ge och få respons. De olika faserna i produktionsprocessen och att teckna tränas också med hjälp av informations- och kommunikationsteknik. Eleverna övar sig att producera texter som behövs i studierna, till exempel att komprimera samt att använda och ange källor i texten.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna lär sig att iaktta språkliga fenomen. De undersöker tecknens delar, tidsföljd och andra sätt att uttrycka tid, rollbyte och att uttrycka antal. Eleverna fördjupar sin förmåga att kommunicera på teckenspråk, att motivera tankar och åsikter samt undersöka beteendenormer och seder i den teckenspråkiga gemenskapen. Eleverna sporras att aktivt ta del av den teckenspråkiga gemenskapens kulturtraditioner och kulturverksamhet. Eleverna lär sig att söka olika typer av texter på internet. De bekantar sig med andra teckenspråk och jämför teckenspråken med talade språk. Eleverna jämför det finlandssvenska teckenspråkets särdrag med andra teckenspråk.

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Eleverna undersöker och använda olika texter, bilder och tabeller som material för att berika teckenförrådet och kunna använda teckenspråk i olika läroämnen.

Mål för undervisningen

M1 handleda och uppmuntra eleven att utveckla sina kommunikationsfärdigheter och sin förmåga att kommunicera i olika situationer samt handleda eleven att stärka sin förmåga att kommunicera i en teckenspråkig och flerspråkig gemenskap också med hjälp av drama

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven stärker sin förmåga att fungera i olika kommunikationssituationer och stärker sin förmåga att uttrycka sin åsikt.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att agera i olika kommunikationssituationer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan agera i bekanta och informella kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar genom att svara på frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar och åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar och åsikter samt ge några motiveringar till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan agera konstruktivt i många olika kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina åsikter och motivera dem på ett för situationen lämpligt sätt.

M2 uppmuntra eleven att uttrycka sig allt mer mångsidigt och utveckla en positiv syn på sitt sätt att kommunicera samt handleda eleven att iaktta sin egen kommunikations- och uttrycksförmåga

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att visualisera och ge liv åt sitt eget framträdande genom att bekanta sig med teckenspråkets olika uttrycksformer och grundläggande improvisation.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla uttrycksförmågan

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan hålla ett kort och enkelt anförande kring ett för hen bekant och konkret ämne med hjälp av stödfrågor. Eleven kan uttrycka sig själv förståeligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande kring ett för hen bekant ämne. Eleven kan i någon mån utnyttja sin uttrycksförmåga när hen framträder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande. Eleven kan utnyttja sin uttrycksförmåga rätt väl när hen framträder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan hålla ett förberett anförande. Eleven kan uttrycka sig på ett mångsidigt sätt när hen framträder.

M3 handleda eleven att förstå och tolka olika typer av texter samt att diskutera texterna och samtidigt utöka sitt begrepps- och teckenförråd

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven övar att mångsidigt tolka framträdanden och olika svenskspråkiga tecknade och visualiserade texter för att utveckla sin visuella läsförmåga samt bredda sitt begrepps- och teckenförråd.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att redogöra för och tolka text

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan med hjälp av stödfrågor återge något av innehållet i en text. Eleven kan identifiera tecken och begrepp som är nya för hen i en text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan urskilja textens huvuddrag och under handledning nämna något syfte med texten. Eleven kan under handledning härleda betydelsen hos nya tecken och begrepp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan under handledning göra iakttagelser kring textens strukturer och deras betydelse och reflektera över textens syften. Eleven kan härleda betydelsen hos nya tecken och begrepp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan göra iakttagelser kring textens strukturer och deras betydelse och reflektera över textens syften.

M4 handleda eleven att använda olika textmiljöer för att söka och tolka information och för att bedöma informationens tillförlitlighet

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att söka information, använda mångsidiga informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet. Eleven lär sig att observera och utvärdera sitt eget sätt att förstå.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Färdigheter i informationssökning och källkritik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning plocka ut enskild information ur givna källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda olika textmiljöer som källa och söka in¬formation i dem under handledning. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om källornas tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda olika källor och söka information i dem. Eleven kan nämna några typiska drag för tillförlitliga källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan mångsidigt använda olika källor.

M5 uppmuntra eleven att utveckla kunskapen om språkets grundstrukturer och förmågan att producera text

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska textgenrer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera enkla berättande texter om ett för hen bekant ämne.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan under handledning producera berättande, beskrivande, instruerande texter samt använda några uttryckssätt som är typiska för dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan under handledning använda uttryckssätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda ändamålsenliga uttryckssätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.

M6 uppmuntra eleven att uttrycka upplevelser och tankar i olika kommunikationsmiljöer, ge eleven tillfälle att berätta om och beskriva händelser och fenomen och framföra sina egna synpunkter med hjälp av olika presentationer och föredrag självständigt och i grupp

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig uttrycka sina upplevelser, tankar och åsikter och stärker en positiv bild av sig själv som textproducent. Hen lär sig att ge liv åt en text och reflektera över kopplingen mellan valen av tecken, tecknens ordningsföljd och textens betydelse. Eleven lär sig olika skeden i textproduktion: idéfas, planering, textstrukturering och redigering.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter samt utveckla färdigheter som textproducent

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera texter där hen uttrycker sina tankar, upplevelser eller åsikter. Eleven kan under handledning nämna något enskilt utvecklingsområde som textproducent.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan under handledning producera texter, där hen uttrycker sina upplevelser, tankar och åsikter på ett begripligt sätt. Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna någon styrka och något utvecklingsområde.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan producera texter som förmedlar hens upplevelser, tankar och åsikter. Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan mångsidigt och smidigt producera texter där hen uttrycker sina upplevelser, tankar och åsikter. Eleven kan på ett realistiskt sätt utvärdera sig själv som textproducent.

M7 handleda eleven att kommunicera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven övar sig att teckna och övar sig i skapandeprocessens olika faser med hjälp av digitala verktyg. Eleven lär sig att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska textproduktionsprocessen och att kommunicera på ett etiskt sätt

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan planera och producera text med hjälp av modeller eller stödfrågor. Eleven kan göra några ytliga iakttagelser om sin egen text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan under handledning planera och producera text. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om sin egen text. Eleven kan under handledning följa upphovsrättsliga normer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan under handledning redigera sin text på basis av respons. Eleven kan utvärdera sina egna texter. Eleven kan under handledning använda källor. Eleven följer upphovsrättsliga normer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redigera struktur och språk i sin text. Eleven kan använda källor på ett ändamålsenligt sätt.

M8 handleda eleven att stärka sin språkmedvetenhet, inspirera eleven att undersöka och iaktta språket och dess olika varianter och öva sig att använda begrepp för att diskutera språket och dess strukturer

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att stärka sin språkliga medvetenhet, undersöka språkliga fenomen samt förstå teckenspråkets olika delar och hur man uttrycker tid mängd.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Att utveckla förmågan att observera språket

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra slumpmässiga iakttagelser om några situationer där språket används. Eleven kan nämna några språkliga och textuella drag och strukturer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan göra iakttagelser om olika situationer där språket används. Eleven kan nämna flera språkliga och textuella drag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan göra iakttagelser kring följderna av språkliga val i olika situationer. Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp beskriva språkliga och textuella drag som producerats i olika situationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan göra mångsidiga iakttagelser kring följderna av språkliga val i förhållande till situationen och syftet med den. Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp mångsidigt beskriva språkliga och textuella drag och strukturer som producerats i olika situationer.

M9 uppmuntra eleven att stärka sin språkliga och kulturella identitet och lära eleven att värdesätta andra språk och kulturer, erbjuda eleven ett mångsidigt kulturutbud och möjligheter att själv producera kultur samt uppmuntra eleven att följa med och uppskatta kultur för barn och ungdomar

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att fördjupa sina teckenspråkiga kommunikativa färdigheter och iaktta beteendenormer i en teckenspråkig gemenskap samt ta del av gemenskapens kulturarv och verksamhet.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla språklig och kulturell medvetenhet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning nämna några likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan beskriva användningen av medier och kulturtjänster i den egna vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna flera likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan beskriva medie- och kulturutbud som intresserar hen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan under handledning jämföra teckenspråk med talat språk. Eleven kan be–skriva mediernas och kulturens roll i den egna vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan beskriva medie- och kulturutbudets roll mer omfattande än enbart utgående från sin egen erfarenhet.

M10 erbjuda eleven möjligheter att öva sig att använda en teckenspråkstolk

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda en teckenspråkstolk.

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att agera med en teckenspråkstolk

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning använda en teckenspråkstolk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan under handledning använda en teckenspråkstolk på ett sakligt men begränsat sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ändamålsenligt använda en teckenspråkstolk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan smidigt använda en teckenspråkstolk.

M11 uppmuntra eleven att utveckla sin förståelse för begrepp i olika läroämnen

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda olika slags texter, bilder och tabeller som material för att berika sitt tecknande och ge möjlighet att utnyttja teckenspråk i olika läroämnen.

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att iaktta språket i olika läroämnen

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan med hjälp av modeller och stödfrågor iaktta det språk som behövs i olika läroämnen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan under handledning iaktta det språk som behövs i olika läroämnen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan iaktta och under handledning använda det språk som behövs i olika läroämnen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan iaktta och använda det språk som behövs i olika läroämnen.

15.3.1.1. Modersmål för elever med annat modersmål

15.3.1.1. Finska som andraspråk och litteratur

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 erityisenä tehtävänä on tukea suomen kielen taidon kehittymistä sekä luku- ja kirjoitustaidon ja vuorovaikutustaitojen sujuvoitumista ja monipuolistumista. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja ja edetään laajempien tekstien lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. **Äidinkielen** oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Mål för undervisningen

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa.

]

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osallistuu vuorovaikutustilanteisiin yleensä kuuntelemalla.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas ilmaisee mielipiteitään vastaamalla kysymyksiin.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvarantoaan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osallistuu aloitteellisesti erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin, ilmaisee ajatuksiaan ja perustelee mielipiteitään.]

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan.

]

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas ei osallistu puhumalla vuorovaikutukseen, mutta ymmärtää selkeästi havainnollistettua puhetta.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osallistuu puhumalla vuorovaikutukseen. Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muita puhuttuja tekstejä vaihtelevasti.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osallistuu puhumalla kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa rakentavasti. Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja muusta kuulemastaan.]

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen, käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat.

]

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas ilmaisee itseään sanallisesti erilaisissa arkitilanteissa. Oppilas täydentää suullista ilmaisuaan kehollisesti.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osallistuu keskusteluun itselleen läheisistä aiheista. Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekumppaninsa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas ilmaisee itseään tarkoituksenmukaisesti erilaisia sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen. Oppilas pitää valmistellun ja sisällöltään monipuolisen puhe-esityksen.]

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii sujuvoittamaan lukemistaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä.

]

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas harjoittelee lukemisen sujuvoittamista. Oppilas tunnistaa keskeisimpiä tekstilajeja.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas lukee tekstejä pääosin sujuvasti. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin. Oppilas harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja luotettavuuden arvioinnissa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas lukee monipuolisesti erilajisia tekstejä. Oppilas erittelee tekstejä niiden sisällön, rakenteen ja kielellisten piirteiden perusteella sekä arvioi tekstin luotettavuutta.]

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen.

]

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilas hyödyntää vain vähän luku- ja ymmärtämisstrategioita.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas ymmärtää puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä pääosin ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas harjoittelee tekstin tulkintaa edistäviä luku- ja ymmärtämisstrategioita.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas tekee itsenäisesti havaintoja ja päätelmiä puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita.]

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii tekemään päättelevää tekstien tulkintaa sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan.

]

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas hahmottaa tekstin irrallisesti toisiinsa liittymättöminä osina. Oppilaan sana- ja käsitevaranto on vähäinen.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättely
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilaan sana- ja käsitevaranto mahdollistaa itsenäisen ja oivaltavan tekstien tulkinnan.]

T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä.

]

Innehållsområden

S3 Tekstien tuottaminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas kirjoittaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään suppeita ja yksinkertaisia tekstejä. Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taitojen vähäisyys voi hidastaa tekstien tuottamista.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas kirjoittaa tekstilajiltaan tunnistettavia kertovia, kuvaavia ja kantaa ottavia tekstejä. Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taidot voivat hidastaa tekstien tuottamista.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas kirjoittaa itsenäisesti yhtenäisiä kertovia, kuvaavia ja kantaa ottavia tekstejä. Oppilas kirjoittaa tekstejä käsin tai näppäimistöllä sujuvasti.]

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii syventämään taitoaan tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita.

]

Innehållsområden

S3 Tekstien tuottaminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vaihtelevaa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kieliopilliset rakenteet ovat pääsääntöisesti oikein. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.]

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta.

]

Innehållsområden

S3 Tekstien tuottaminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas tarkastelee ohjatusti tekstejään palautteen perusteella. Oppilas antaa vähäistä palautetta muille.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas arvioi ja muokkaa tekstejään palautteen perusteella. Oppilas ottaa vastaan ja antaa rakentavaa palautetta muille.]

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä sekä puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.

]

Innehållsområden

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas tunnistaa, että kirjoitettu ja puhuttu kieli ovat erilaisia.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Oppilas hahmottaa joitakin keskeisiä kielen rakenteita ja säännönmukaisuuksia.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas ymmärtää kielen rakenteita ja säännönmukaisuuksia sekä niiden käyttöä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen vuorovaikutuksessa.]

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja oppii lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaistuu lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön.

]

Innehållsområden

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas lukee lyhyitä tekstejä. Oppilas osallistuu luetun käsittelyyn kuuntelemalla.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjoja. Oppilas osallistuu luetun käsittelyyn keskustelemalla.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas lukee monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjoja. Oppilas tarkastelee lukemaansa eri näkökulmista.]

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta, saa tukea monikielisen ja -kulttuurisen identiteettinsä kehittymiseen sekä oppii hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria.

]

Innehållsområden

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas nimeää joitakin piirteitä omasta monikielisyydestään ja kulttuurisesta moninaisuudesta.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas nimeää joitakin piirteitä lähiympäristönsä monikielisyydestä ja kulttuurisesta moninaisuudesta.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas kuvailee monikielisyyden sekä kulttuurisen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas vertailee eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.]

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita.

]

Innehållsområden

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimisen tavoistaan.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.]

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa.

]

Innehållsområden

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas käsittelee eri oppiaineiden aiheita arkikielellä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas ymmärtää pääasiat eri oppiaineiden teksteistä ja sen, millaisista osista tekstit rakentuvat.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas ymmärtää itsenäisesti lukemalla eri oppiaineiden tekstejä. Oppilas kuvailee, millaisista osista tekstit rakentuvat.]

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä.

]

Innehållsområden

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas osallistuu yhteiseen työskentelyyn kuuntelemalla. Oppilas tietää, että kaikki tieto ei ole luotettavaa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen. Oppilas osallistuu yhteiseen työskentelyyn. Oppilas tietää luotettavia lähteitä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas tuottaa hankkimansa lähdetiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti. Oppilas valitsee ohjatusti tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa. Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä. Oppilas arvioi lähteiden luotettavuutta.]

15.3.1.1. Suomi saamenkielisille

15.3.1.1. Suomi viittomakielisille

15.3.1.1. Svenska för samisktalande

15.3.1.1. Svenska för teckenspråkiga

15.3.1.1. Svenska och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3-6 är det specifika uppdraget för undervisningen i svenska och litteratur att befästa elevens kommunikativa färdigheter, förmåga att lär sig, läsintresse och en flytande läs- och skrivfärdighet. I funktionella sammanhang, då eleverna tolkar och producerar texter, övar de sig även i att laborera med språkliga strukturer och litteratur ur olika perspektiv. Eleverna läser allt längre texter och hela verk och delar med sig av sina läserfarenheter.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är en språkligt stimulerande och social lärmiljö, där elevernas åsikter värdesätts och där det finns möjlighet att undersöka och producera texter individuellt och gemensamt, också med hjälp av kommunikationsteknik. Varierande texter och böcker som eleverna själva valt och som intresserar dem ska användas i undervisningen. Elevernas läsupplevelser ska breddas. Lärmiljön i modersmål ska även innefatta kultur- och medieutbudet utanför skolan. Arbetssätten ska väljas så att eleverna har möjlighet att arbeta tillsammans och dela med sig av erfarenheter och så att de olika innehållsområdena integreras naturligt med varandra. Undervisningen ska integreras med hjälp av process- och projektarbete. De kommunikativa färdigheterna och färdigheterna i drama

fördjupas både med hjälp av övningar i kommunikation och drama och genom att framträda för andra. Drama och litteraturundervisning ska integreras i undervisningen i andra läroämnen.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling, utveckla flytande läs- och skrivfärdigheter samt fördjupa läsfärdigheten och läsförståelsen. Eleven ska stödjas att utvidga sitt ordförråd, tillägna sig begrepp, klä sina tankar i ord och utveckla sina kommunikativa färdigheter. Varje elev ska uppmuntras att läsa litteratur och andra texter i enlighet med sin färdighetsnivå och handledas att tillämpa läsförståelsestrategier, utveckla lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Eleven ska ges både modeller och gemensamt och individuellt stöd för att utveckla rättstavningsförmågan samt förmågan att producera och bygga upp texter. Också språkligt begåvade elever ska utmanas att läsa och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem. Texterna och arbetssätten väljs med syfte att uppnå jämlikhet bland eleverna och jämställdhet mellan könen.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Bedömningen och responsen som baserar sig på den ska vara mångsidig, konkret och utveckla förmågan att lära sig. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Den ska grunda sig på en mångsidig dokumentation av hur elevens språkliga färdigheter och förmåga att producera och tolka texter utvecklats och på elevens kunskaper om språket, litteraturen och annan kultur.

Eleven ska öva sig att utvärdera egna och andras arbete, uttryckssätt och alster. Mångsidig, analytisk bedömning som stödjer lärandet hjälper eleven att bli medveten om sina kunskaper, färdigheter och arbetsprocesser och ger eleven verktyg att utveckla dem. För att främja lärandet ska man i lärokurserna i modersmål och litteratur fokusera på grundläggande färdigheter inom de olika målområdena och de arbetsprocesser och lärstrategier som de bygger på.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i lärokurserna i modersmål och litteratur genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i modersmål och litteratur. Eleven har uppnått målen i lärokursen i modersmål och litteratur för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i modersmål och litteratur och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i lärokursen i modersmål och litteratur och i vitsordet som ska bildas. I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 3–6

I1 Att kommunicera

I årskurs 3-6 övar sig eleverna i att i olika kommunikationssituationer dela med sig av sina tankar, erfarenheter och åsikter och övar sig att ta och ge konstruktiv respons som kommunikatörer i olika kommunikationsmiljöer. Eleverna observerar sitt eget sätt att kommunicera och tränar sig till exempel i att visa respekt, kommunicera målinriktat, uttrycka sina egna åsikter och

motivera dessa samtidigt som de lyssnar till andra. De övar sig i att fungera i olika slag av kommunikations- och rollsituationer och att använda sig av retoriska verktyg och drama som kommunikationsverktyg då man behandlar litteratur och aktuella teman. Eleverna får möjlighet att medverka i kulturproduktioner i skolan och i planeringen av dessa.

I2 Att tolka texter

Eleverna lär sig tillämpa lässtrategier och kognitiva strategier (tankestrategier) som är lämpliga för olika situationer. De övar sig att läsa flytande olika slag av texter, såsom skönlitteratur, faktatexter och medietexter som kombinerar ord och bild. De observerar och utvärderar sin egen läsfärdighet. Eleverna fördjupar sin textanalytiska förmåga genom att laborera med och jämföra många olika slag av texter. De övar sig att förklara, jämföra och reflektera över ord, synonymer, metaforer, ordspråk och talesätt och olika begrepp. Eleverna lär sig identifiera de typiska språkliga och textuella dragen i berättande, beskrivande, instruerande och argumenterande texter.

Eleverna tolkar och laborerar med texter genom att använda sig av sin kunskap om språkliga strukturer och klassificerar ord enligt form och innehåll (ordklasser).

Tillsammans läser de och lyssnar till barn- och ungdomslitteratur som de själva är med och väljer. De övar sig att använda även nya begrepp såsom berättare, motiv och tematik när de tolkar skönlitteratur. Eleverna får handledning i att förklara, jämföra och reflektera över innebörden i ord och begrepp. De utvärderar sin egen läsförståelse och vidgar sina kunskaper genom de texter de läser. De söker information i olika källor och skaffar sig nya kunskaper genom att läsa. De använder skolbiblioteket och andra bibliotekstjänster och övar sig i att bedöma texters och källors tillförlitlighet.

I3 Att producera texter

Eleverna producerar både fiktiva texter och faktatexter multimodalt, utgående från egna upplevelser, tankar och iakttagelser och från andras texter. De reflekterar över skrivandets idé och hur texters syften syns i de språkliga val man gör. Eleverna skriver textade bokstäver för hand och övar sig att skriva obehindrat digitalt. Eleverna undersöker språkliga drag och textuppbyggnad i olika texter och lär sig att använda rubriker, textstrukturer och styckeindelning i berättande, beskrivande, instruerande och argumenterande texter som de själva producerar. Medvetenheten om språkets uppbyggnad utvecklas genom övningar i språkanalys av de texter eleverna själva skriver.

Tillsammans undersöker de språkstrukturer och meningsbyggnad: stavningsregler, skiljetecken, ordklasser, böjningsformer, huvudsatser och bisatser. Språkliga element i svenska språket jämförs med andra språk som är bekanta för eleverna.

Eleverna övar sig att producera texter steg för steg från idé till planering, utkast, skrivande, respons, bearbetning, finslipning och publicering. De övar sig i grundläggande rättskrivning och undersöker valet av ordval, uttryck och ordföljd i relation till textens betydelse. De lär sig skilja mellan skriftspråkliga och talspråkliga uttryckssätt och att känna igen huvudsats och bisats och de centrala satsdelarna (subjekt och predikat) i en sats och att använda denna kunskap då de producerar texter.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Inom detta delområde arbetar eleverna med det talade och skrivna språket och dess strukturer, med kulturell mångfald samt med litteratur och kultur. De undersöker språkets variation enligt situation och textinnehåll och funderar över olika betydelser i ord, texter och talesätt. De undersöker relationer mellan texter i multimodala sammanhang. Därtill bekantar sig eleverna med övriga språk och kulturer i Finland och med de nordiska grannspråken och nordisk kultur. De möter moderna kulturformer som berör barnens värld. Det lokala kultur- och medieutbudet, till exempel bibliotek, film, teater och museer utnyttjas i undervisningen. Eleverna reflekterar över olika mediekulturella uttryck och diskuterar mediernas roll i sin vardag. De medverkar i

skolans kulturevenemang och i planeringen av dessa. Eleverna uppmuntras till att aktivt och mångsidigt använda bibliotekstjänster, hitta intressant läsning och att läsa och skriva på fritiden. Inom litteraturundervisningen läser eleverna finländsk, svensk, nordisk och annan internationell barn- och ungdomslitteratur inom olika genrer och de diskuterar och bearbetar teman och frågor som litteraturläsningen väcker.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven i förmågan att uttrycka sin åsikt och delta konstruktivt i olika kommunikationssituationer

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven stärker sin förmåga att agera i olika kommunikationssituationer och stärker sin förmåga att uttrycka sin åsikt.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att agera i kommunikationssituationer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan agera i bekanta och informella kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar genom att svara på frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan agera i bekanta och informella kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar genom att svara på frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar och åsikter samt ge några motiveringar till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan agera konstruktivt i många olika kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina åsikter och motivera dem på ett för situationen lämpligt sätt.

M2 handleda eleven att i sin kommunikation lägga märke till de egna språkvalens betydelse och ta hänsyn till mottagarens behov vid kommunikation i grupp

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig iaktta hur egna språkliga och kommunikativa val inverkar i gruppkommunikationssituationer och ta hänsyn till andra gruppmedlemmar.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga till gruppkommunikation

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan lyssna på andra och delta i diskussioner på ett sakligt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda olika språkliga uttryckssätt när hen deltar i gruppdiskussioner. Eleven kan i någon mån anpassa sin kommunikation på ett för situationen lämpligt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan, förutom att dra nytta av sina språkliga uttryckssätt, även använda sin röst, rikta sitt budskap och använda sin förmåga att ta kontakt i olika kommunikationssituationer i grupp. Eleven kan anpassa sin kommunikation enligt situationen och ta hänsyn till de andra deltagarna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan anpassa sina språkliga och kommunikativa uttryckssätt på ett för situationen ändamålsenligt sätt. Eleven kan agera konstruktivt i grupp och ta hänsyn till andras åsikter i diskussioner.

M3 handleda eleven att använda sin kreativitet och uttrycka sig mångsidigt i olika kommunikationssituationer och framträdanden, även genom drama

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig mångsidigt och kreativt i kommunikationssituationer och framträdanden.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att framträda

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande. Eleven kan uttrycka sig verbalt och icke-verbalt när hen framträder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande kring ett för hen bekant ämne. Eleven uttrycker sig i någon mån både verbalt och icke-verbalt när hen framträder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande. Eleven kan uttrycka sig verbalt och icke-verbalt när hen framträder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan hålla ett förberett anförande. Eleven kan på ett mångsidigt sätt uttrycka sig verbalt och icke-verbalt när hen framträder.

M4 sporra eleven att på ett positivt sätt stärka de egna kommunikativa färdigheterna samt viljan och förmågan att delta i olika typer av kommunikationssituationer, även multimediala

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig iaktta sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och utvecklingsområden.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla kommunikativa färdigheter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan identifiera någon av sina kommunikativa styrkor eller utvecklingsområden.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva sitt sätt att kommunicera och identifiera några styrkor eller utvecklingsområden.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva styrkor och utvecklingsområden i sin egen kommunikation. Eleven kan ta emot och ge knapphändig respons.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan utvärdera egna kommunikationsfärdigheter. Eleven kan ta till sig och dra nytta av respons samt ge mångsidig respons.

M5 stödja eleven i att vidareutveckla sin grundläggande läsfärdighet till ett flytande läsande, utveckla strategier för läsförståelse samt stödja eleven i att observera och utvärdera sitt eget läsande

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

M5 stödja eleven i att vidareutveckla sin grundläggande läsfärdighet till ett flytande läsande, utveckla strategier för läsförståelse samt stödja eleven i att observera och utvärdera sitt eget läsande

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla sin läsfärdighet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan långsamt läsa texter som är språkligt och strukturmässigt enkla. Eleven kan under handledning använda någon enkel läsförståelsestrategi. Eleven kan nämna något område där hen kan utvecklas som läsare.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan rätt flytande läsa texter som är språkligt och strukturmässigt enkla. Eleven kan använda någon enkel grundläggande läsförståelsestrategi. Eleven kan iaktta sin egen läsning och beskriva sig själv som läsare.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan flytande läsa texter som är lämpliga för hens ålder. Eleven kan använda de vanligaste grundläggande läsförståelsestrategierna. Eleven kan iaktta och utvärdera sig själv som läsare.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan flytande läsa olika slag av texter som är lämpliga för hens ålder. Eleven kan använda grundläggande läsförståelsestrategier på ett mångsidigt och ändamålsenligt sätt.

M6 stödja eleven i att utveckla sin färdighet att analysera, tolka och utvärdera texter av många olika slag, bredda elevens ord- och begreppsförråd samt stödja tänkandet

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin färdighet att redogöra för, utvärdera och tolka texter av många olika slag och breddar sitt ord- och begreppsförråd.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att redogöra för och förstå text

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan med hjälp av stödfrågor återge något av innehållet i en text. Eleven kan identifiera ord och begrepp som är nya för hen i texter. Eleven kan under handledning identifiera några typiska drag för enkla textgenrer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan urskilja textens huvuddrag och under handledning nämna något syfte med texten. Eleven kan under handledning härleda betydelsen av nya ord och begrepp. Eleven kan under handledning göra iakttagelser kring några språkliga och visuella särdrag för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan under handledning göra iakttagelser kring textens strukturer och deras betydelse och reflektera över textens syften. Eleven kan härleda betydelsen av nya ord och begrepp. Eleven kan under handledning beskriva de centrala språkliga, visuella och textuella dragen i vanliga typer av berättande, beskrivande, instruerande och ställningstagande texter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan göra iakttagelser kring textens strukturer och deras betydelse och reflektera över textens syften.

M7 handleda eleven i att söka information, använda många olika slag av informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att söka information, använda mångsidiga informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Färdigheter i informationssökning och källkritik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning plocka ut enskild information ur givna källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda olika textmiljöer som källa och under handledning söka information i dem. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om källornas tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda olika källor och söka information i dem. Eleven kan nämna några typiska drag för tillförlitliga källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan på ett mångsidigt sätt använda olika källor.

M8 sporra eleven att utveckla sin litteraturkunskap och sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur, medie- och andra texter samt ge möjlighet till positiva läserfarenheter, släcka kunskapstörst samt möjliggöra läsupplevelser som eleven kan dela med sig av bland annat i multimediala miljöer

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin litteraturkunskap och sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur, medie- och andra texter samt lär sig att dela med sig av sina läsupplevelser även i multimediala miljöer.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om litteratur och texter för barn och unga och förmåga att dela med sig av sina läsupplevelser

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning återge intrigen i en enkel fiktiv text. Eleven kan med hjälp av stödfrågor berätta om sina läs-, lyssnar- och tittarupplevelser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva dragen i fiktiva texter med hjälp av begreppen intrig och person. Eleven kan ytligt beskriva sina läs-, lyssnar- och tittarupplevelser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för fiktiva texter genom att använda begreppen intrig, person, berättare, plats och tid. Eleven kan beskriva sina läs-, lyssnar- och tittarupplevelser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för fiktiva texter med hjälp av ändamålsenliga begrepp. Eleven kan mångsidigt beskriva sina läs-, lyssnar- och tittarupplevelser och reflektera över dem.

M9 uppmuntra eleven att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter och stärka elevens positiva bild av sig själv som textproducent

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig uttrycka sina upplevelser, tankar och åsikter och stärker en positiv bild av sig själv som textproducent.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter samt utveckla färdigheter som textproducent

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera texter där hen uttrycker sina tankar, upplevelser eller åsikter. Eleven kan under handledning nämna något enskilt utvecklingsområde som textproducent.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan under handledning producera texter, där hen uttrycker sina upplevelser, tankar och åsikter på ett begripligt sätt. Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna någon styrka och något utvecklingsområde.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan producera texter som förmedlar hens upplevelser, tankar och åsikter. Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan mångsidigt och smidigt producera texter där hen uttrycker sina upplevelser, tankar och åsikter. Eleven kan på ett realistiskt sätt utvärdera sig själv som textproducent.

M10 uppmuntra och handleda eleven att verbalisera sina tankar och att öva sig att producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska textgenrer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera enkla berättande texter om ett för hen bekant ämne.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan under handledning producera berättande, beskrivande, instruerande texter samt använda några uttryckssätt som är typiska för dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan under handledning använda uttryckssätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda ändamålsenliga uttryckssätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.

M11 handleda eleven att vidareutveckla sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärka färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärker färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla skrivfärdigheten och behärska skriftspråket

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan skriva korta begripliga och sammanhängande texter för hand och med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan använda enkel menings- och satsbyggnad samt slumpmässigt använda skiljetecken vid meningsgränser och versal i början av mening och i egennamn. Uttryckssättet har tydliga talspråkliga drag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan skriva texter relativt smidigt både för hand och med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan under handledning rubricera sin text samt formulera meningar och använda några olika satsstrukturer samt följa några av standardspråkets skriftspråksnormer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan skriva texter smidigt för hand och med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan under handledning rubricera och dela in sin text i stycken samt behärskar det centrala av standardspråkets skriftspråksnormer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan skriva smidigt och tydligt för hand samt producera text med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan rubricera och dela in sin text i stycken på ett ändamålsenligt sätt samt behärskar standardspråkets skriftspråksnormer.

M12 sporra eleven att lära sig textproduktionsprocesser och förmåga att utvärdera sina egna texter, erbjuda möjligheter att producera text tillsammans, ta emot och ge konstruktiv respons, vägleda eleven att ta hänsyn till textmottagaren och att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina textproduktionsprocesser och sin förmåga att producera text tillsammans, utvärdera sina egna och andras texter och ta emot respons på sina egna texter samt lär sig att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska textproduktionsprocessen och att kommunicera på ett etiskt sätt

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan planera och producera text med hjälp av modeller eller stödfrågor. Eleven kan göra några ytliga iakttagelser om sin egen text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan under handledning planera och producera text individuellt och i grupp. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om sin egen text. Hen kan ge knapphändig respons på andras texter. Eleven kan mekaniskt använda källor. Eleven kan under handledning följa upphovsrättsliga normer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan under handledning redigera sin text på basis av respons. Eleven kan utvärdera sina egna texter och ge och ta emot respons på texter. Eleven kan under handledning använda källor. Eleven följer upphovsrättsliga normer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redigera struktur och språk i sin text. Eleven kan utvärdera sina egna texter och ta emot respons samt ge konstruktiv respons på andras texter. Eleven kan använda källor på ett ändamålsenligt sätt.

M13 handleda eleven att stärka sin språkliga medvetenhet, väcka elevens intresse för att undersöka och observera språket och dess olika varianter samt ge eleven möjligheter att använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer och hjälpa eleven att förstå betydelsen av språkliga val

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att stärka sin språkliga medvetenhet, undersöka och observera språket och dess olika varianter samt använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer samt lär sig förstå betydelsen av språkliga val.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Utveckla förmågan att observera språk

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra slumpmässiga iakttagelser om några språkliga situationer. Eleven kan nämna några drag och strukturer i språk och text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan göra iakttagelser om olika språkliga situationer. Eleven kan nämna flera drag och strukturer i språk och text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan göra iakttagelser kring följderna av språkliga val i olika situationer. Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp beskriva drag och strukturer i språk och text som producerats i olika situationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan mångsidigt reflektera kring följderna av språkliga val i förhållande till situationen och syftet med den. Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp mångsidigt beskriva språkliga och textuella drag och strukturer som producerats i olika situationer.

M14 sporra eleven att vidga sin textvärld och läsa litteratur som är riktad till barn och unga och uppmuntra eleven att läsa och reflektera kring sina läsupplevelser samt att aktivt använda sig av bibliotek

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven vidgar sin textvärld och läser litteratur som är riktad till barn och unga samt lär sig att använda bibliotek.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Litteraturkunskap och en vidgad textvärld

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven har läst något kort skönlitterärt verk och faktabok som är lämplig för hens ålder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven har läst en del av de skönlitterära eller facklitterära verk man kommit överens om. Eleven håller sig till välbekanta textgenrer. Eleven kan använda bibliotekstjänster under handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven har läst de skönlitterära och facklitterära verk man kommit överens om. Eleven kan välja olika texter att läsa som är lämpliga för hens ålder. Eleven kan använda bibliotekstjänster självständigt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan välja texter att läsa som är nya för hen. Eleven kan använda bibliotekstjänster mångsidigt.

M15 stärka elevens språkliga och kulturella identitet(er), handleda eleven att lära känna och värdesätta olika kulturer och språk, väcka elevens intresse för de nordiska grannspråken och erbjuda eleven möjlighet att bekanta sig med ett mångsidigt medie- och kulturutbud och att själv medverka i kulturproduktioner

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin(a) språklig(a) och kulturella identitet(er) och lär sig att värdesätta olika kulturer och språk samt lär sig att använda medier och kulturutbud.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Att utveckla språklig och kulturell medvetenhet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning nämna några likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan nämna några språk som talas i de nordiska länderna. Eleven kan berätta om sin egen användning av medier och kulturtjänster.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna flera likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan nämna flera språk som talas i de nordiska länderna och hör skillnaden mellan några av dem. Eleven kan beskriva medie- och kulturutbud som intresserar hen själv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan under handledning jämföra likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan identifiera språk som talas i de nordiska länderna. Eleven kan beskriva mediernas och kulturens roll i den egna vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera kring likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan jämföra likheter och skillnader i de nordiska grannspråken. Eleven kan reflektera över medie- och kulturutbudets betydelse mer omfattande än enbart utgående från sin egen erfarenhet.

15.3.1.1. Svenska som andraspråk och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 är det särskilda målet att stödja utvecklingen av elevernas svenska språk samt att värna om att elevernas läs- och skrivfärdigheter vidareutvecklas och blir mångsidigare. Undervisningen ska beakta elevernas språkfärdigheter och styrkor. Då eleverna tolkar och producerar texter handleds de samtidigt i att observera språkliga drag och litterära medel. Repertoaren vidgas gradvis till längre texter och eleverna lär sig olika sätt att dela med sig av sina läsupplevelser.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är en språkligt stimulerande och social lärmiljö, där elevernas åsikter värdesätts och där det finns möjlighet att undersöka och producera texter individuellt och gemensamt, också med hjälp av kommunikationsteknik. Varierande texter och böcker som eleverna själva valt och som intresserar dem ska användas i undervisningen. Elevernas läsupplevelser ska breddas. Lärmiljön i modersmål ska även innefatta kultur- och medieutbudet utanför skolan. Arbetssätten ska väljas så att eleverna har möjlighet att arbeta tillsammans och dela med sig av erfarenheter och så att de olika innehållsområdena integreras naturligt med varandra. Undervisningen ska integreras med hjälp av process- och projektarbete. De kommunikativa färdigheterna och färdigheterna i drama fördjupas både med hjälp av övningar i kommunikation och drama och genom att framträda för andra. Drama och litteraturundervisning ska integreras i undervisningen i andra läroämnen.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling, utveckla flytande läs- och skrivfärdigheter samt fördjupa läsfärdigheten och läsförståelsen. Eleven ska stödjas att utvidga sitt ordförråd, tillägna sig begrepp, klä sina tankar i ord och utveckla sina kommunikativa färdigheter. Varje elev ska uppmuntras att läsa litteratur och andra texter i enlighet med sin färdighetsnivå och handledas att tillämpa läsförståelsestrategier, utveckla lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Eleven ska ges både modeller och gemensamt och individuellt stöd för att utveckla rättstavningsförmågan samt förmågan att producera och bygga upp texter. Också språkligt begåvade elever ska utmanas att läsa och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem. Texterna och arbetssätten väljs med syfte att uppnå jämlikhet bland eleverna och jämställdhet mellan könen.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Bedömningen och responsen som baserar sig på den ska vara mångsidig, konkret och utveckla förmågan att lära sig. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Den ska grunda sig på en mångsidig dokumentation av hur elevens språkliga färdigheter och förmåga att producera och tolka texter utvecklats och på elevens kunskaper om språket, litteraturen och annan kultur.

Eleven ska öva sig att utvärdera egna och andras arbete, uttryckssätt och alster. Mångsidig, analytisk bedömning som stödjer lärandet hjälper eleven att bli medveten om sina kunskaper, färdigheter och arbetsprocesser och ger eleven verktyg att utveckla dem. För att främja lärandet ska man i lärokurserna i modersmål och litteratur fokusera på grundläggande färdigheter inom de olika målområdena och de arbetsprocesser och lärstrategier som de bygger på.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i lärokurserna i modersmål och litteratur genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i modersmål och litteratur. Eleven har uppnått målen i lärokursen i

modersmål och litteratur för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i modersmål och litteratur och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i lärokursen i modersmål och litteratur och i vitsordet som ska bildas. I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 3–6

Eleverna lär sig språk- och kommunikationsfärdigheter och utvecklar sin förmåga att arbeta med texter genom att använda språk i olika situationer och arbeta mångsidigt med språk. Innehållet i undervisningen väljs så att eleverna får möjlighet att vidga de färdigheter som har en anknytning till språk, litteratur och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Undervisningens innehåll ska stödja målsättningarna och utnyttja elevernas erfarenheter och lokala möjligheter. Innehållet ska formas till helheter för de olika årskurserna.

I1 Att kommunicera

Eleverna övar tillsammans att berätta, uttrycka och beskriva åsikter utgående från olika ämnesområden och texter. Eleverna handleds att uttrycka sig mångsidigt och att utnyttja drama som ett arbetssätt. Eleverna undersöker och använder språket som en del av den dagliga verksamheten med fokus på situationsbundna fraser och uttryck, tidsuttryck i berättelser, modalitet, jämförande beskrivningar samt indirekt anföring och hur man hänvisar till någon annans tal. Eleverna ges träning i att uttala, lyssna och lära sig av det hörda. Eleverna deltar i att planera och genomföra den egna klassens och skolans interaktiva och kulturella verksamhet.

I2 Att tolka texter

Eleverna tränar att läsa skönlitteratur och olika fakta- och medietexter flytande samt att utnyttja för situationen och ändamålet lämpliga lässtrategier. Undervisningen ska främja kännedomen om olika textgenrer och litterära grundbegrepp. Eleverna lär sig att känna igen språkliga och textuella drag i berättande, beskrivande, instruerande och enkla argumenterande texter. Eleverna övar sig att urskilja åsikter, värderingar och informationskällor i texter och att bedöma informationens tillförlitlighet. Eleverna övar att uppfatta delarna i en mening (sats, förhållandet mellan huvudord och bestämning, satsdel) som stöd för läsförståelsen. Eleverna klassificerar ord utgående från betydelse och form. Eleverna reflekterar över hur ordböjning påverkar betydelsen och lär sig hur man böjer verb i olika tidsformer. Eleverna tränar att beskriva, jämföra och reflektera över betydelser och hierarkier hos ord, synonymer, språkliga bilder, talesätt och begrepp. Eleverna ges också träning i att ge akt på hur person och tid uttrycks i en text. Ord- och begreppsförrådet vidgas.

I3 Att producera texter

Eleverna tränar att skriva flytande, grunderna i att producera och behandla texter samt behärskning av språknormer. Eleverna tränar både individuellt och tillsammans med andra. Eleverna producerar för åldern lämpliga berättande, beskrivande, instruerande och enkla argumenterande texter och tränar samtidigt ordförråd, fraseologi och språkliga strukturer. Eleverna bekantar sig med skrivprocessens faser och bearbetar texter utifrån respons.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna undersöker hur olika situationer och ämnen skapar variationer i språket genom att iaktta kommunikationssituationer i skolan och på fritiden samt hur variationer kommer till uttryck

i olika typer av talade och skrivna texter. Eleverna reflekterar över betydelser hos ord, fraser och texter och bekantar sig samtidigt med olika sätt att klassificera dem. Eleverna bekantar sig med kännetecken för svenskt tal- och skriftspråk. Eleverna lär sig centrala lagbundenheter i språket (ordklasser och satser, böjning av substantiv och verb, sammansättning och avledning) och olika sätt att skapa betydelser. Eleverna bekantar sig med skön- och faktalitteratur, filmer och medietexter riktade till barn och unga och stiftar samtidigt bekantskap med biblioteket som en resurs. Eleverna bekantar sig också med nya och gamla arter av olika kulturtraditioner som har anknytning till barnens och de ungas värld.

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Eleverna lär sig att dela upp läs-, skriv-, lyssnande- och talprocesser i mindre delar och att träna delfärdigheter samt olika skriv- och lyssnartekniker. Eleverna tränar att känna igen och använda viktiga begrepp och uttryck i olika läroämnen. I undervisningen används digitala verktyg för att lära eleverna att söka information inom olika kunskapsområden och för att eleverna ska lära sig utvärdera sitt lärande i förhållande till målen för undervisningen. Eleverna vägleds att handla etiskt med respekt för upphovsrätt och integritet. I undervisningen stärks elevernas förmåga att använda sitt eget modersmål som ett stöd för allt lärande.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att stärka sin uttrycksförmåga och förmåga att uttrycka sina åsikter samt lära eleven att agera konstruktivt i kommunikationssituationer i skolan och i vardagen

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att stärka sin uttrycksförmåga och förmåga att uttrycka sina åsikter samt lära eleven att agera konstruktivt i kommunikationssituationer i skolan och i vardagen.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kommunikativa färdigheter och uttrycksförmåga

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar i kommunikationssituationer oftast genom att lyssna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven ger uttryck för sina åsikter genom att svara på frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven deltar i olika kommunikationssituationer. Eleven uttrycker sina tankar och åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven deltar genom att ta initiativ i olika kommunikationssituationer, uttrycker sina åsikter och motiverar dem.

M2 motivera eleven att stärka förmågan att kommunicera öga mot öga samt färdigheterna att lyssna på och förstå lärarens kommunikation och annan muntlig kommunikation

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att stärka förmågan att kommunicera öga mot öga samt färdigheterna att lyssna på och förstå lärarens kommunikation och annan muntlig kommunikation.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att agera i kommunikationssituationer och förstå muntliga texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan delta i en kommunikationssituation genom att lyssna och förstår tydligt visualiserat tal.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan själv agera muntligt i en kommunikationssituation. Eleven förstår varierande lärarens kommunikation och andra muntliga texter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan på ett ändamålsenligt sätt delta i en kommunikationssituation öga mot öga. Eleven förstår det merparten av lärarens kommunikation och annat som hen hör.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan på ett konstruktivt sätt delta i en kommunikationssituation öga mot öga. Eleven kan urskilja det viktigaste i lärarens kommunikation och annat som hen hör.

M3 handleda eleven att uttrycka sig mångsidigt både verbalt och icke-verbalt, att utnyttja sin kreativitet och att ta hänsyn till andra

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig mångsidigt både verbalt och icke-verbalt, att utnyttja sin kreativitet och att ta hänsyn till andra.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda olika uttryckssätt i kommunikationssituationer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan uttrycka sig verbalt i olika vardagliga situationer. Eleven kan komplettera sin verbala kommunikation icke-verbalt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan delta i en diskussion kring ett ämne som står hen nära. Eleven kan uttrycka sig förståeligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda olika verbala uttryckssätt och ta hänsyn till sin samtalspart. Eleven kan hålla ett förberett anförande om ett för hen bekant ämne.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan uttrycka sig på ett ändamålsenligt sätt genom att använda olika verbala uttryckssätt. Eleven kan hålla ett förberett och till innehållet mångsidigt anförande.

M4 handleda eleven att utveckla en flytande läsförmåga samt att använda kunskap om textgenrer i textanalys och i bedömningen av informationens tillförlitlighet, både på egen hand och tillsammans med andra

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utveckla en flytande läsförmåga samt att använda kunskap om textgenrer i textanalys och i bedömningen av informationens tillförlitlighet, både på egen hand och tillsammans med andra.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att läsa flytande samt förmåga att använda kunskaper om textgenrer i tolkningen av texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven övar på att läsa flytande. Eleven kan identifiera de mest centrala textgenrerna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven läser texter till största del flytande. Eleven kan identifiera en berättelse, facktext och en värderande text. Eleven övar på att använda sin kunskap om genretypiska drag i tolkningen av texter och när hen bedömer tillförlitligheten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven läser olika textgenrer flytande. Eleven kan använda kunskap om genretypiska drag i tolkningen av texter och när hen bedömer tillförlitligheten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven läser mångsidigt olika textgenrer. Eleven redogör för texter utgående från innehåll, struktur och språkliga drag samt bedömer tillförlitligheten i texten.

M5 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att tolka skrivna och talade texter genom att utnyttja lässtrategier ändamålsenligt i olika situationer

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att tolka skrivna och talade texter genom att utnyttja lässtrategier ändamålsenligt i olika situationer.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan läsa och förstå enkla och språkligt sett konkreta talade och skrivna texter. Eleven kan endast i liten grad utnyttja läs- och läsförståelsestrategier.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan till största del förstå talade och skrivna texter och kan uppfatta texten som helhet. Eleven övar på olika läs- och läsförståelsestrategier som främjar texttolkning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan tolka talade och skrivna texter i olika situationer där språket används. Eleven kan i någon mån använda olika läs- och läsförståelsestrategier som främjar texttolkning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt göra iakttagelser och dra slutsatser om talade och skrivna texter. Eleven kan använda ändamålsenliga läs- och läsförståelsestrategier.

M6 handleda eleven att utveckla sin förmåga att dra slutsatser om en texts betydelser samt att vidga ord- och begreppsförrådet

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att dra slutsatser om en texts betydelser samt att vidga ord- och begreppsförrådet.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att vidga ord- och begreppsförrådet samt att dra slutsatser om en texts betydelser

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven uppfattar texten som lösryckta delar. Eleven har ett begränsat ord- och begreppsförråd.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven uppfattar texten som en helhet. Eleven kan utnyttja texter för att vidga ord- och begreppsförrådet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven behärskar ett tillräckligt stort ord- och begreppsförråd för att dra slutsatser om det hen läst.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Elevens ord- och begreppsförråd möjliggör en självständig och insiktsfull tolkning av texter.

M7 motivera eleven att utveckla förmågan att producera olika slags texter som behövs i vardagen och i skolan för hand och med hjälp av digitala verktyg både individuellt och i grupp

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utveckla förmågan att producera olika slags texter som behövs i vardagen och i skolan för hand och med hjälp av digitala verktyg, både individuellt och i grupp.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda kunskaper om textgenrer i textproduktion, förmåga att skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan skriva texter som till sin struktur och språkligt och innehållsmässigt sett är begränsade och enkla. Elevens bristande kunskaper i att skriva för hand eller med hjälp av digitala verktyg kan bromsa textproduktionen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan skriva texter som genremässigt sett kan identifieras som berättande, beskrivande och ställningstagande texter. Elevens kunskaper i att skriva för hand eller med hjälp av digitala verktyg kan i någon mån bromsa textproduktionen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan skriva sammanhängande berättande, beskrivande och ställningstagande texter. Elevens kunskaper i att skriva för hand eller med hjälp av digitala verktyg är tillräckliga för textproduktion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt skriva sammanhängande berättande, beskrivande och ställningstagande texter. Elevens kan smidigt skriva för hand eller med hjälp av digitala verktyg.

M8 hjälpa eleven att fördjupa förmågan att planera och producera texter både självständigt och i grupp samt att lära eleven att göra mångsidigt bruk av ord och strukturer som behövs vid textproduktion

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att fördjupa förmågan att planera och producera texter både självständigt och i grupp samt att göra mångsidigt bruk av ord och strukturer som behövs vid textproduktion.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan skriva om bekanta ämnen. Texten kan vara icke-koherent, relativt svårläst och ha ett begränsat ordförråd.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan skriva texter som är förståeliga trots grammatikaliska brister. Ordförrådet kan vara begränsat. Eleven kan i varierande grad följa skriftspråksnormer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan skriva hela texter och fästa uppmärksamhet vid ordval. Grammatikaliskt sett kan strukturen vara vacklande. Eleven kan till största del följa skriftspråksnormer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan skriva mångsidiga texter både till innehåll och språk. Den grammatikaliska strukturen är i huvudsak korrekt. Eleven har en etablerad förmåga att följa skriftspråksnormer.

M9 handleda eleven att analysera och bedöma egna texter samt att utveckla färdigheterna att ge och ta emot respons

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att analysera och bedöma egna texter samt att utveckla färdigheterna att ge och ta emot respons.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att bedöma texter och att ge och ta emot respons

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ta emot respons på sina texter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan under handledning granska sina texter utgående från responsen. Eleven kan ge knapphändig respons åt andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan bedöma sina egna texter utgående från responsen. Eleven kan ge respons åt andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan bedöma och bearbeta sina texter utgående från responsen. Eleven kan ta emot och ge konstruktiv respons åt andra.

M10 handleda eleven att stärka sin språkliga medvetenhet och att iaktta situationsbundna variationer i språkbruket, egenskaper hos olika språk och lagbundenheter i svenskt tal- och skriftspråk

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att stärka sin språkliga medvetenhet och att iaktta situationsbundna variationer i språkbruket, egenskaper hos olika språk och lagbundenheter i svenskt tal- och skriftspråk.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att observera och jämföra olika drag i språk och språkbruk

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan identifiera att talat och skrivet språk är olika.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan identifiera skillnader mellan talat och skrivet språk. Eleven kan uppfatta några centrala språkliga strukturer och lagbundenheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan identifiera språkliga strukturer och lagbundenheter samt sätt att skapa betydelser. Eleven kan beskriva variationer i den språkliga situationen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan förstå språkliga strukturer och lagbundenheter samt hur de används. Eleven kan förstå betydelsen av språkliga val i kommunikationssituationer.

M11 motivera eleven att mångsidigt stifta bekantskap med litteratur och kultur, att uppmuntra eleven att läsa litteratur skriven för barn och unga och att dela med sig av sina läsupplevelser och att bli en aktiv biblioteksanvändare

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att mångsidigt stifta bekantskap med litteratur och kultur, att uppmuntra eleven att läsa litteratur skriven för barn och unga och att dela med sig av sina läsupplevelser och att bli en aktiv biblioteksanvändare.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kännedom om litteratur och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven läser korta texter. Eleven deltar i litterära diskussioner genom att lyssna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven läser barn- och ungdomsböcker. Eleven berättar om det hen läst.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven läser barn- och ungdomsböcker. Eleven diskuterar och skriver om sina läsupplevelser och om övrig barn- och ungdomskultur.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven läser mångsidigt barn- och ungdomsböcker. Eleven granskar det hen läst ur olika synvinklar.

M12 handleda eleven att lägga märke till den kulturella mångfalden i skolan och i den övriga omgivningen, stödja elevens flerspråkiga och multikulturella identitet samt uppmuntra eleven att utnyttja och utveckla sin språkrepertoar

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att lägga märke till den kulturella mångfalden i skolan och i den övriga omgivningen samt får stöd för att utveckla sin flerspråkiga och kulturella identitet och lär sig att utnyttja och utveckla sin språkrepertoar.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att lägga märke till den språkliga och kulturella mångfalden och stärka den egna flerspråkiga identiteten och språkrepertoaren

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna några drag i sin egen flerspråkighet och kulturella mångfald.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna några drag i närområdet som visar på flerspråkighet och kulturell mångfald.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva sin egen och närområdets flerspråkighet och kulturella mångfald.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan beskriva betydelsen av flerspråkighet och kulturell mångfald. Eleven kan jämföra likheter och skillnader i olika språk och kulturer.

M13 motivera eleven att stärka en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att använda och lära sig språk samt uppmuntra eleven att ställa upp mål för lärandet

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att stärka en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att använda och lära sig språk samt uppmuntra eleven att ställa upp mål för lärandet.

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att ställa upp mål för lärandet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra iakttagelser om sitt sätt att lära sig språk och sitt lärande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan under handledning ställa upp mål för sitt lärande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan identifiera sina styrkor och utvecklingsområden när hen lär sig språk och som språkanvändare samt ställa upp mål för sitt lärande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ställa upp utmanande mål för sitt eget lärande och främja gemensamt lärande.

M14 handleda eleven att lägga märke till hur språk används i olika läroämnen

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att lägga märke till hur språk används i olika läroämnen.

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att förstå språket i olika läroämnen

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan behandla innehållet i olika läroämnen med ett vardagligt språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan förstå huvuddragen i olika läroämnestexter samt av vilka delar texter är uppbyggda.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan, i kommunikationssituationer med andra, förstå språket i olika läroämnen, utgående från sin ålder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt förstå när hen läser texter från olika läroämnen. Eleven kan beskriva av vilka delar texter är uppbyggda.

M15 uppmuntra eleven att utveckla kunskaper och språkliga medel för självstyrt arbete, informationssökning och för att kunna strukturera information självständigt och i grupp

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utveckla kunskaper och språkliga medel för självstyrt arbete, informationssökning och för att kunna strukturera information självständigt och i grupp.

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att bygga upp en text och söka information

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan söka enskild information i givna källor. Eleven deltar i det gemensamma arbetet genom att lyssna. Eleven vet att all information inte är tillförlitlig information.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan söka information i bekanta eller givna källor, men använder informationen genom att upprepa den. Eleven deltar i det gemensamma arbetet. Eleven känner till tillförlitliga källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan an-vända information utan att kopiera den. Eleven kan främja det gemensamma arbetet. Eleven kan göra iakttagelser om trovärdiga och icke-trovärdiga källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan, på basis av den information hen fått fram, självständigt producera en disponerad muntlig eller skriftlig text. Eleven kan under handledning välja ett för situationen och ämnet lämpligt sätt att hämta information. Eleven främjar ändamålsenligt det gemensamma arbetet. Eleven kan bedöma källornas tillförlitlighet.

15.3.2. Det andra inhemska språket

Läroämnets uppdrag

Språk är en förutsättning för lärande och tänkande. Språket är närvarande i all verksamhet i skolan och alla lärare är språklärare. Språkstudierna främjar utvecklingen av tankeförmågan. De ger underlag för att forma en flerspråkig och mångkulturell identitet och värdesätta den. I takt med att ordförrådet och strukturerna utvecklas, utvecklas också de kommunikativa färdigheterna och förmågan att söka information. Språkundervisningen ger goda möjligheter till glädje, lek och kreativitet.

Undervisningen i det andra inhemska språket är en del av språkpedagogiken och fostran till språkmedvetenhet. Den ska väcka elevernas intresse för den språkliga och kulturella mångfalden i skolan och den omgivande världen och uppmuntra dem att kommunicera i autentiska språkmiljöer. Eleverna ska lära sig värdesätta andra språk, människorna som talar dem och olika kulturer. Jämställdheten i språkval och språkstudier förstärks genom att man på varierande och intressanta sätt informerar om valmöjligheter i språken, genom att man uppmuntrar eleverna att oberoende av kön fatta beslut om språkval utgående från sina individuella intressen, genom att man behandlar teman mångsidigt och ur olika synvinklar och genom att man använder omväxlande och praktiska arbetsmetoder.

Studierna i det andra inhemska språket ska förbereda eleverna för planmässigt och kreativt arbete i olika sammansättningar. Eleverna och elevgrupperna ska också ges möjligheter att bilda nätverk och kommunicera med finskspråkiga elever och grupper. Digitala verktyg erbjuder en naturlig möjlighet att genomföra språkundervisningen i autentiska situationer och utifrån elevernas kommunikationsbehov. Undervisningen ska också ge färdigheter som främjar delaktighet och aktiv påverkan.

Undervisningen ska stärka elevernas tilltro till sin förmåga att lära sig språk och att modigt använda dem. Eleverna ska ges möjlighet att studera i egen takt och vid behov få stöd för sitt lärande. Undervisningen ska ordnas så att också elever som avancerar snabbare eller kan språket sedan tidigare kan göra framsteg.

Språkundervisningen ska utveckla multilitteracitet och ta upp olika texter. Texterna ska väljas med hänsyn till barnens och de ungas intressen. Undervisningen ska också bygga broar mellan olika språk och med de språk som eleverna använder på fritiden. Eleverna ska uppmuntras att söka information på de språk som de behärskar.

Språkpedagogik och språkutveckling

Den språkliga utvecklingen startar vid födseln och fortsätter livet ut. Individen tillägnar sig sin kompetens i flera språk i hemmet, i skolan och under fritiden. Den språkliga kompetensen består av kompetens i modersmålen, i andra språk och i olika dialektala varianter, på olika nivåer. Utgångspunkten för skolans språkundervisning är att språket används i olika situationer och sammanhang. Språkundervisningen ska stärka elevernas språkliga medvetenhet och stödja språkbruk på olika språk parallellt. Den ska även bidra till att eleverna utvecklar kompetens i multilitteracitet. Eleverna ska lära sig att analysera texter och kommunikationsformer på olika språk och använda språkvetenskapliga begrepp vid tolkning av texter och använda sig av olika sätt att lära sig språk. De ska också uppmuntras att lära sig språk på flera olika sätt och att använda sin kompetens i olika språk som stöd för allt lärande i alla läroämnen. Eleverna ska få handledning i att läsa texter på lämplig nivå på olika språk och att i sina studier söka information och kunskap på olika språk.

Eleverna ska vägledas att se och förstå sin egen och andras mångfasetterade språkliga och kulturella identitet. Även betydelsen av minoritetsspråken och de utrotningshotade språken ska behandlas i undervisningen och den ska stödja elevens flerspråkighet genom att inkludera elevens alla språk, även de som används på fritiden. Undervisningen ska stärka elevens tro på den egna förmågan att lära sig språk och uppmuntra till att modigt använda nya språk, även på grundläggande nivå. Utgångspunkten för all språkpedagogisk verksamhet är att flera olika läroämnen samarbetar.

15.3.2.1. Ruotsin kieli, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus ja tuki

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi

Arviointi ja palaute on luonteeltaan oppimista ohjaavaa ja kannustavaa. Se antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Ruotsin kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin ja se kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan ruotsin ja muiden pohjoismaisten kielten ja kulttuurien piirteisiin ja sukulaisuussuhteisiin. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa.

Hankitaan tietoa ja keskustellaan Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Ohjataan oppilaita huomaamaan ruotsin kieli ympärillään. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan ruotsia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ruotsinkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä ja me Suomessa ja Ruotsissa. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja

sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään ruotsinkielistä aineistoa ympäristöstä, verkosta, kirjastosta, jne. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja niiden ääntäminen.

Mål för undervisningen

T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lähiympäristön, Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta runsaudesta sekä suomen ja ruotsin asemasta kansalliskielinä

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii tunnistamaan lähiympäristönsä ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen aseman ja merkityksen kansalliskielinä. Hän oppii ruotsin kielen merkityksestä avainkielenä pohjoismaisiin kieliin ja kulttuureihin.

]

Innehållsområden

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet ja hänen lähiympäristössään käytettyjä kieliä. Oppilas osaa antaa esimerkin suomenruotsalaiseen ja pohjoismaiseen kulttuuriin kuuluvasta asiasta.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä ja hänen lähiympäristössään ja Pohjoismaissa käytetyistä kielistä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaiselle ja pohjoismaiselle kulttuurille tyypillisistä asioista.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Oppilas osaa kertoa taustatekijöistä, jotka vaikuttavat siihen, miksi Suomessa puhutaan ruotsia, sekä siitä, mitä muita pohjoismaisia kieliä on ja missä niitä puhutaan. Oppilas osaa kertoa suomenruotsalaiselle ja pohjoismaisille kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa kertoa, missä maissa tulee ymmärretyksi ruotsin kielellä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa kertoa syitä, miksi Suomessa puhutaan ruotsia ja kuvailla Pohjoismaiden kielellistä moninaisuutta

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Hän oppii kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia.

]

Innehållsområden

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

[
Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

]

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyään.

]

Innehållsområden

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa nimetä jonkin yhtäläisyyden ja jonkin eron ruotsin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista ruotsin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista ruotsin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päättelyä tukevia strategioita.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa tehdä havaintoja ruotsin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

T4 ohjata oppilasta löytämään ruotsinkielistä aineistoa

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa.

]

Innehållsområden

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin itselleen sopivasta ruotsinkielisestä aineistosta.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa antaa esimerkkejä itseään kiinnostavista ruotsinkielisistä aineistoista.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Oppilas osaa kertoa ruotsinkielisistä aineistoista, jotka ovat hänelle sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa kertoa, missä ruotsin kieltä voi nähdä tai kuulla.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Målområde

Kielenopiskelutaidot

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii kertomaan ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.

]

Innehållsområden

S2 Kielenopiskelutaidot

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen ruotsin kielen opiskelulleen. Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilla, millaiset tavat oppia kieliä sopivat kullekin parhaiten

Målområde

Kielenopiskelutaidot

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Hän oppii eri tapoja oppia kieliä sekä hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ruotsin kielen taitonsa kehittämisessä ja käyttämään ruotsin kielen taitoaan rohkeasti.

]

Innehållsområden

S2 Kielenopiskelutaidot

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Oppilas ottaa melko paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa.

]

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso A1.1: Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A1.2: Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita eri viestintätilanteissa.

]

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso A1.1: Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A1.2: Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii käyttämään ruotsin kielelle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.

]

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso A1.1: Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A1.2: Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso A1.3: oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

]

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso A1.1:Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A1.2: Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.

]

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Ruotsin kielen A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso A1.1: Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

15.3.2.1. Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

Oppilas oppii käyttämään tavallisimpia sanoja ja ilmauksia puheessa sekä ääntämään niitä ymmärrettävästi.

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja palaute on luonteeltaan oppimista ohjaavaa ja kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Ruotsin kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin kielen B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

[Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen]

[
Pohditaan, miksi Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi ja miksi ruotsia opiskellaan Suomessa. Tutustutaan yhdessä siihen, missä ruotsia kuulee ja näkee. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja ja yhtäläisyyksiä sekä kieliympäristöjä. Keskeisiä aiheita ovat suomenruotsalaiset ja ruotsalaiset kieli- ja kulttuuriympäristöt, Pohjoismaat ja niiden kielet. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta oppia ruotsin kieltä.

]

[Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen]

[
Herätellään oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien ja vakiintuneiden sanontojen opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa. Rohkaistaan oppilasta hyödyntämään hänelle entuudestaan tuttuja kieliä ruotsin kielen oppimisessa. Tarkastellaan ja verrataan ruotsin ja suomen kielen ja oppilaalle entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

]

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa]

[
Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti monenlaisissa, rutiininomaisissa oppilaan elinpiiriin liittyvissä tilanteissa kuten tervehtiminen, kuulumiset, omasta tai jonkun toisen elämästä kertominen ja erilaiset lyhyet asiointitilanteet. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.

]

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa]

[
Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensaatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

]

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa]

[
Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla.

]

[Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä]

[
Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan oppilaiden elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto.

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Harjoitellaan hahmottamaan kohdekielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

]

[Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä]

[
Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan erilaisissa luontevissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

]

[Kielenopiskelutaidot]

[
Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta ruotsin kielen opiskelusta. Käytetään tavoitteelliseen kielenopiskeluun ja monipuoliseen tiedonhankintaan ohjaavia työtapoja. Asetetaan tavoitteita myös yhdessä ja osallistetaan oppilaita eri tavoin oppimistilanteiden suunnittelussa. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla. Opetellaan löytämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

]

[Kielenopiskelutaidot]

[
Pohditaan ruotsin kielen osaamisen merkitystä osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää nyt ja tulevaisuudessa. Tutustutaan erilaisiin ruotsinkielisiin toimintaympäristöihin. Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään sekä miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

]

Mål för undervisningen

[Tavoite 1 (vuosiluokat 3-6), ohjata oppilasta havaitsemaan, että Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi, ohjata oppilasta havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä ja tutustuttaa oppilas suomenruotsalaisen ja ruotsalaisen kulttuurin ominaispiirteisiin ja suomenruotsalaisiin ja ruotsalaisiin kieliympäristöihin sekä Pohjoismaihin]

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
- Oppilas oppii, että Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi.

- Oppilas oppii tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä.
- Oppilas tutustuu suomenruotsalaisen ja ruotsalaisen kulttuurin ominaispiirteisiin ja oppii tuntemaan niiden kieliympäristöjä.
- Oppilas oppii nimeämään ruotsiksi Pohjoismaat ja pohjoismaiset kielet.

]

Innehållsområden

[Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

[Suomen ja ruotsin kielen merkityksen tunteminen Suomessa. Kielellisten ja kulttuuristen ominaispiirteiden tunteminen suomenruotsalaisissa ja ruotsalaisissa kieliympäristöissä. Pohjoismaiden ja pohjoismaisten kielten nimeäminen.]

[Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi]

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet. Oppilas osaa antaa esimerkin siitä, missä ruotsin kieltä voi kuulla ja nähdä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet sekä nimetä ruotsiksi Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, missä ruotsin kieltä voi kuulla ja nähdä. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin suomenruotsalaisen tai ruotsalaisen kieliympäristön ja kulttuurin ominaispiirteistä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet sekä nimetä ruotsiksi Pohjoismaat ja pohjoismaiset kielet. Oppilas osaa antaa esimerkkejä siitä, missä ruotsin kieltä voi kuulla ja nähdä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaisen tai ruotsalaisen kieliympäristön ja kulttuurin ominaispiirteistä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa kertoa, miksi Suomessa on kaksi kansalliskieltä sekä nimetä ruotsiksi Pohjoismaat ja pohjoismaiset kielet. Oppilas osaa kertoa, missä ruotsin kieltä voi kuulla ja nähdä. Oppilas osaa kertoa kielellisistä ja kulttuurisista ominaispiirteistä suomenruotsalaisissa tai ruotsalaisissa kieliympäristöissä.]

[Tavoite 2 (vuosiluokat 3-6), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä sekä rohkaista tekemään havaintoja kielistä ja ohjata oppilasta huomaamaan yhtäläisyyksiä ja eroja suomen ja ruotsin kielen sekä muiden kielten välillä]

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.
- Oppilas oppii havainnoimaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten välillä.
- Oppilas oppii päättelemään sanojen ja ilmauksien merkityksiä osaamiensa kielten avulla.

]

Innehållsområden

[Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

[Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.]

[Tavoite 3 (vuosiluokat 3-6), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulleen, ohjata oppilasta kokeilemaan monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla]

Målområde

Kieltenopiskelutaidot

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulleen.
- Oppilas oppii eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja harjoittelee löytämään itselleen sopivia tapoja.
- Oppilas oppii käyttämään ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

]

Innehållsområden

[Kielenopiskelutaidot]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

[Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja monipuolisten ruotsin kielen opiskelustrategioiden löytäminen.]

[Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi]

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas ottaa ohjattuna satunnaisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa oppiakseen ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas ottaa usein vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja oppiakseen ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Oppilas ottaa pääsääntöisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas ottaa vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.]

[Tavoite 4 (vuosiluokat 3-6), kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja ohjata oppilasta ruotsinkielisten toimintaympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen osana omaa oppimistaan]

Målområde

Kieltenopiskelutaidot

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon merkityksen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista.
- Oppilas oppii huomaamaan, mitä hyötyä ruotsin kielen taidosta on myös tulevaisuudessa.
- Oppilas oppii löytämään ja hyödyntämään ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä osana omaa oppimistaan.

]

Innehållsområden

[Kielenopiskelutaidot]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

[Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana jatkuvaa oppimista ja kielivarantoa.]

[Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi]

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin siitä, missä hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, missä hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, mitä hyötyä hänelle on ruotsin kielen taidosta nyt ja tulevaisuudessa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Oppilas osaa kertoa, missä hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan. Oppilas osaa kertoa, mitä hyötyä hänelle on ruotsin kielen taidosta nyt ja tulevaisuudessa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa pohtia, missä hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan. Oppilas osaa pohtia, mitä hyötyä hänelle on ruotsin kielen taidosta nyt ja tulevaisuudessa.]

[Tavoite 5 (vuosiluokat 3-6), ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita]

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii viestimään erilaisissa, erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.

]

Innehållsområden

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

[Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa]

[Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi]

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso esi-A1.1, Oppilas selviytyy ohjattuna ja viestintäkumppanin tukemana jostakin kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A1.1, Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso A1.2, Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Taitotaso A1.3, Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.]

[Tavoite 6 (vuosiluokat 3-6), rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta]

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita eri viestintätilanteissa ymmärtääkseen ja saadakseen viestinsä perille.

]

Innehållsområden

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

[Viestintästrategioiden käyttö]

[Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi]

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso esi-A1.1, Oppilas tarvitsee erittäin paljon apukeinoja (esimerkiksi eleet, piirtäminen, sanastot, internet) osallistuessaan viestintään.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A1.1, Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso A1.2, Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Taitotaso A1.3, Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.]

[Tavoite 7 (vuosiluokat 3-6), ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia]

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

]

Innehållsområden

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

[Viestinnän kulttuurinen sopivuus]

[Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi]

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso esi-A1.1, Oppilas osaa käyttää jotakin kielelle ja kulttuurille tyypillistä, rutiininomaista kohteliaisuuden ilmausta (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen).]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A1.1, Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso A1.2, Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Taitotaso A1.3, Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.]

[Tavoite 8 (vuosiluokat 3-6), rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä]

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

]

Innehållsområden

[Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

[Tekstien tulkintataidot]

[Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi]

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso esi-A1.1, Oppilas ymmärtää ohjattuna vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A1.1, Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso A1.2, Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Taitotaso A1.3, Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.]

[Tavoite 9 (vuosiluokat 3-6), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa puhumista ja kirjoittamista]

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.
- Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

]

Innehållsområden

[Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

[Tekstien tuottamistaidot]

[Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi]

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso esi-A1.1, Oppilas osaa ohjattuna sanoa ja kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja lauseita, jotka liittyvät esimerkiksi omaan itseen, perheeseen ja vapaa-aikaan. Oppilas ääntää joitakin sanoja ymmärrettävästi.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A1.1, Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso A1.1/A1.2, Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Taitotaso A1.2, Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.]

15.3.2.1. Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A-oppimäärä

Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Äidinkielenomaisessa ruotsin kielen opetuksessa kaksikieliset oppilaat saavat mahdollisuuden pohtia ja syventää ruotsin kielen taitoaan ja ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteiden tuntemustaan.

Äidinkielenomaisen ruotsin kielen opetus toteutetaan A1- tai A2- kielen opetuksena ja samoin vähimmäistuntimäärin kuin A1- ja A2- kieli. A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat saavat tilaisuuksia tutustua pohjoismaisiin verkostoihin. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan monipuolisesti ja rohkeasti, laajentamaan sanavarastoaan, omaksumaan uusia käsitteitä, pukemaan ajatuksiaan sanoiksi ja kehittämään vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita kannustetaan lukemaan kirjallisuutta ja muita omalle kielitaidon tasolleen sopivia tekstejä, heitä ohjataan soveltamaan luetunymmärtämisstrategioita, käyttämään sopivia opiskelustrategioita ja tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös nopeammin edistyville.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja tai osoittaa informaalin oppimisen kautta hankittua osaamista. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.Ruotsin kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin kielen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin ja se kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa otetaan huomioon, että viitekehys on tarkoitettu vieraiden kielen osaamisen arviointiin ja että äidinkielenomaista oppimäärää opiskelevien oppilaiden ruotsin kielen suullinen taito on varsin hyvä jo koulun alkaessa, kun taas oppilaiden taidot muilla kielitaidon osa-alueilla voivat vaihdella paljonkin.

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan ruotsin ja muiden pohjoismaisten kielten ja kulttuurien piirteisiin ja sukulaisuussuhteisiin. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin varianttien eroja. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Pohditaan omaa kaksikielistä kulttuuri-identiteettiä. Hankitaan tietoa ja keskustellaan Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Kiinnitetään huomiota siihen, mikä on yhteistä kaikille kielille ja miten voi käyttää ja kehittää omaa kielitaitoaan. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Ohjataan oppilaita huomaamaan ruotsin kieli ympärillään (esim. tiedotusvälineet, netti) hyödyntämään sitä ja kehittämään omaa ruotsin taitoaan sen avulla. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan ruotsia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ruotsinkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on kiinnostus ja ajankohtaisuus, näkökulmana minä ja me Suomessa ja Ruotsissa. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien yhteydessä. Sisältöjen valinnassa edistetään oppilaiden kielitaidon kehittymistä ottaen huomioon oppilaiden kaksikielinen ja kaksikulttuurinen tausta. Opetellaan löytämään ruotsinkielistä aineistoa ympäristöstä, verkosta, kirjastosta, ja niin edelleen.

Mål för undervisningen

T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta runsaudesta, auttaa oppilasta löytämään omaa oppimistaan tukevaa ruotsinkielistä materiaalia sekä ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteisiin

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii tunnistamaan Suomen ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta, löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa sekä havainnoimaan ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteitä.

]

Innehållsområden

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa nimetä joitakin ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteitä. Oppilas osaa löytää ruotsinkielistä aineistoa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa kertoa Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta moninaisuudesta sekä ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteistä. Oppilas osaa löytää sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Oppilas osaa kertoa Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta moninaisuudesta sekä ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteistä. Oppilas osaa löytää sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa. Oppilas osaa kuvailla Suomen ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteitä. Oppilas osaa löytää sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa, joka tukee omaa oppimista.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa kuvailla Suomen ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteitä. Oppilas osaa kertoa, mistä löytyy häntä kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa, suomen ja ruotsin asemaa kansalliskielinä ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa, ymmärtämään suomen ja ruotsin aseman ja merkityksen kansalliskielinä sekä kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia.

]

Innehållsområden

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet. Oppilas osaa mainita jonkin syyn, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet ja antaa esimerkkejä niiden asemasta. Oppilas osaa antaa esimerkkejä syistä, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä sekä niiden asemasta ja merkityksestä. Oppilas osaa kertoa, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä herättää oppilaan uteliaisuus omaa kaksi- tai monikielisyyttään ja kaksikulttuurisuuttaan kohtaan

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä. Hän oppii kielellistä päättelykykyä kieli- ja kulttuuritaustansa avulla ruotsin kielen opiskelussaan.

]

Innehållsområden

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa nimetä joitakin yhtäläisyyksiä ja eroja ruotsin ja suomen kielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin sopivasta tavasta kehittää ruotsin kielen kielellistä päättelykykyään kieli- ja kulttuuritaustansa avulla.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista ruotsin ja suomen kielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä sopivista tavoista kehittää ruotsin kielen kielellistä päättelykykyään kieli- ja kulttuuritaustansa avulla.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista ruotsin ja suomen kielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa kertoa sopivista tavoista kehittää ruotsin kielen kielellistä päättelykykyään kieli- ja kulttuuritaustansa avulla.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa tehdä havaintoja ruotsin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

T4 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Målområde

Kielenopiskelutaidot

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii kertomaan ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.

]

Innehållsområden

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen ruotsin kielen opiskelulleen. Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja suhtautuu myönteisesti ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

T5 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan kielitaitoaan monipuolisesti ja aktiivisesti esimerkiksi etsimällä itseään kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa

Målområde

Kielenopiskelutaidot

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan sekä käyttämään erilaisia tapoja kielten opiskelussaan, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

]

Innehållsområden

S2 Kielenopiskelutaidot

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsia ja muita kieliä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsia ja muita kieliä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Oppilas ottaa melko paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen ruotsia ja muita kieliä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä, huolehtii kotitehtävistään, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan sekä löytää omaa oppimistaan edistävää ruotsinkielistä aineistoa.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaan ikätasolle ja elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii osallistumaan aktiivisesti eri viestintätilanteisiin.

]

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A2.2: Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä tilanteissa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä tilanteissa.

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa sekä käyttämään viestintästrategioita.

]

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A2.2: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä käsitettä (koira/eläin tai talo/mökki).]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä. Hän oppii rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää.

]

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A2.2: Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä hyödyntäen erilaisia ymmärtämisstrategioita.

]

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A2.2: Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan jokapäiväiseen elämään liittyviä tekstejä ja opettelemaan myös tulkittavien tekstien käyttämistä tuottamiseen, jakamiseen ja julkaisemiseen, perustason ja hiukan vaativampienkin rakenteiden hallintaan

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen vaativampaakin sanastoa ja rakenteita.

]

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Arvioinnin kohteet oppiaineessa

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso A2.2: Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti ikäkaudelleen tyypillisiä ja jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso A 2.2: Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti ikäkaudelleen tyypillisiä ja jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin.

15.3.2.1. Finska, A-lärokurs

A-lärokurs i finska i årskurs 3-6

I årskurs 3–6 ska alla elever få undervisning i minst två andra språk utöver modersmålet. Det första språket är ett gemensamt A1-språk, det följande ett A2-språk (frivillig, lång lärokurs) eller B1-språk.

Årsveckotimmarna i A2-språket fördelas på de olika årskurserna utan etappmål mellan årskurs 6 och årskurs 7.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant som möjligt för eleverna. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av lek, sång, spel och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta sina attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. För att studierna ska framskrida är det centralt att eleven genomför självvärdering och kamratrespons. Mångsidig bedömning ger de elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sitt kunnande.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i A-lärokursen i finska genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i finska. Eleven har uppnått målen i A-lärokursen i finska för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i A-lärokursen i finska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i A-lärokursen i finska och i vitsordet som ska bildas.

I bedömningen ska man ta i beaktande alla mål i läroämnet. Bedömningen av förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter och förmåga att producera texter, ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i finska i årskurs 3–6

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att bekanta sig med talad finska i klassen, skolan eller omgivningen. Att fundera över sin egen språkliga och kulturella bakgrund. Att inhämta kunskap och diskutera om Finlands nationalspråk och minoritetsspråk och deras betydelse för individen och samhället. Att lyssna på olika former av talad finska och bekanta sig med olika former av skriven finska. Att diskutera och fundera över hur man kan kommunicera om man endast har ringa kunskaper i ett språk. Att träna artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att tillsammans lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar. Att vägleda eleven att lägga märke till finskan runt omkring sig. Att lära sig effektiva sätt att studera språk, som t.ex. att använda nya ord och strukturer i olika egna sammanhang, att öva sig i studieteknik och att lära sig härleda ords betydelse ur en kontext. Att vänja sig vid att utvärdera sina språkkunskaper t.ex. genom att använda den Europeiska språkportfolion.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på finska och att behandla olika teman som bl.a. jag själv, min familj, mina vänner, skolan, fritidsintressen och fritidssysslor och om livet i finskspråkiga miljöer. Teman ska också väljas tillsammans. Innehållet väljs med beaktande av elevernas dagliga omgivning, intressen och aktualitet och utgående från perspektivet jag, vi och vårt samhälle. Att använda språket för olika syften, som t.ex. att hälsa, be om hjälp eller uttrycka en åsikt. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter, som t.ex. kortare berättelser, skådespel, intervjuer och sångtexter. Att erbjuda eleven möjlighet att öva sig i att använda finska också i språkligt mer krävande situationer. Att lära sig hitta finskspråkigt material i omgivningen, på nätet, i bibliotek osv. Att träna uttal, betoning av ord, satsbetoning, talrytm och intonation.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra eleven att lägga märke till finskan och dess kulturella mångfald i omgivningen, väcka intresse för finska och motivera hen att värdesätta svenskans och finskans ställning som nationalspråk

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att känna igen finskan och olika språk och kulturer i sin närmiljö. Eleven lär sig att förstå svenskans och finskans ställning som nationalspråk.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om den språkliga och kulturella mångfalden i närmiljön samt om finskans ställning och betydelse

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna några språk som används i hens närmiljö och vilka nationalspråken i Finland är. Eleven kan nämna enskilda kulturella drag i finskan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta vilka språk som används i hens närmiljö samt om finskans betydelse i hens närmiljö. Eleven kan ge några exempel på kulturella drag i finskan. Eleven kan berätta om finskans ställning som nationalspråk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om den språkliga mångfalden i närmiljön samt om bakgrunden till varför man talar svenska och finska i Finland. Eleven kan berätta om kulturella drag i finskan. Eleven kan berätta om finskans ställning som nationalspråk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan beskriva den språkliga mångfalden i hens närmiljö. Eleven kan jämföra de kulturella dragen i finska med andra språk. Eleven kan jämföra finskans ställning i Finland i relation till andra språk.

M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och att bemöta människor fördomsfritt

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund. Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

[Föremål för bedömningen i läroämnet]

[Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska]

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M3 handleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla nyfikenhet för språket och språklig förmåga

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan finska och andra språk. Eleven lär sig att utveckla sin språkliga förmåga i finska.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Språklig förmåga

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna någon likhet och olikhet mellan finska och svenska eller andra språk hen kan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på likheter och olikheter mellan finska och svenska eller andra språk hen kan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om likheterna och olikheterna mellan finska och svenska eller andra språk hen kan. Eleven kan nämna några lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra och dra nytta av likheter och olikheter mellan finska och svenska eller andra språk hen kan. Eleven kan använda lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska.

M4 handleda eleven att hitta finskspråkigt material

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att hitta och välja finskspråkigt material som är lämpligt och intressant för hen själv.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hitta finskspråkigt material

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på något för hen själv lämpligt finskspråkigt material.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på finskspråkigt material som är intressant för hen själv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om finskspråkiga material som är lämpliga och intressanta för hen själv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra finskspråkiga material som är intressanta och lämpliga för hen själv.

M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att berätta om mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att be-rätta om mål för sina studier i finska, att samarbeta och fungera i grupp

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna något enskilt mål för sina studier i finska. Eleven kan stundvis samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge några exempel på mål för sina studier i finska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om mål för sina studier i finska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan berätta om målen för sina studier i finska och berätta hur hen arbetar för att nå sina mål. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett mångsidigt sätt och som motiverar till att lära sig tillsammans.

M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier och modigt öva sina kunskaper i finska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att få insikt i vilket sätt att lära sig språk som bäst passar var och en

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska. Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i finska samt för sina språkstudier. Eleven lär sig att modigt använda sina språkfärdigheter.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att ta ansvar för sina studier i finska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning i någon mån ta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda något sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan i någon mån ta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda några olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda många olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ta stort ansvar för sina studier i finska. Eleven kan mångsidigt utnyttja olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.

M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får öva muntlig och skriftlig kommunikation

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att kommunicera muntligt och skriftligt i olika situationer

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att kommunicera i olika situationer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.3: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.2: Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation.

M8 handleda eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda kommunikationsstrategier

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel ges-ter, teckningar, lexikon, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper. Eleven kan uttrycka om hen har förstått.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel ge-nom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.1: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Använder mera sällan nonverbala uttryck. Eleven måste ganska ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.2: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord. Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).

M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att kommunicera på ett för språket och kulturen artigt sätt.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämpligt språkbruk

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.1: Eleven klarar av korta sociala situationer. Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan räkna upp och beskriva (för sin ålder typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer. Eleven kan tilllämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.

M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå budskapet i muntliga och skriftliga texter.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.1: Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord. Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.

M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt och att använda ett lämpligt uttrycksförråd. Eleven lär sig uttala förståeligt.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen. Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer. Eleven kan tilllämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.

15.3.2.1. Finska, B1-lärokurs

B1-lärokurs i finska i årskurs 3–6

I årskurs 3–6 ska alla elever få undervisning i minst två andra språk utöver modersmålet. Det första språket är ett gemensamt A1-språk, det följande ett A2-språk (frivillig, lång lärokurs) eller B1-språk.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i B1-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer

av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av lek, sång, spel och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i B1-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Eleverna ska i språkundervisningen uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevens språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i B1-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. För att studierna ska framskrida är det centralt att eleven genomför självvärdering och kamratrespons. Mångsidig bedömning ger de elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sitt kunnande.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i B1-lärokursen i finska genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i B1-lärokursen i finska. Eleven har uppnått målen i B1-lärokursen i finska för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i B1-lärokursen i finska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i B1-lärokursen i finska och i vitsordet som ska bildas.

I bedömningen ska man ta i beaktande alla mål i läroämnet. Bedömningen av förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter och förmåga att producera texter, ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för B1-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Färdigheter för språkstudier

Att öva på att ta ansvar för de egna studierna i det finska språket. Att använda arbetssätt som stärker målinriktade språkstudier och mångsidig informationssökning. Att ställa upp mål även tillsammans och på olika sätt göra eleverna delaktiga i planeringen av inlärningssituationerna. Att mångsidigt öva olika sätt att lära sig finska, även med hjälp av digitala verktyg. Att lära sig att hitta sätt att lära sig finska som passar eleven själv.

Färdigheter för språkstudier

Att reflektera över betydelsen av kunskaper i finska som en del av kontinuerligt lärande och personliga språkresurser. Att ta reda på i vilka olika sammanhang kunskaper i finska behövs och kan användas idag och i framtiden. Att bekanta sig med olika finskspråkiga sammanhang och miljöer. Att lägga märke till och tillsammans reflektera över var det finska språket kan används och utnyttjas samt hur finskan syns i olika situationer och sammanhang.

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att reflektera över varför det finns två nationalspråk, finska och svenska, och varför finska studeras i Finland. Att tillsammans bekanta sig med sammanhang där man kan se och höra finska. Att lägga märke till likheter och olikheter mellan finska språket och andra språk och språkliga miljöer. Centrala teman anknyter till finskan och svenskan samt finska, svenska och tvåspråkiga språkmiljöer. Innehåll väljs även utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna.

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att stärka elevernas intresse för att lära sig det finska språket. Att väcka elevernas språkmedvetenhet och utveckla deras språkliga förmåga. Ord, fraser och standarduttryck i finskan studeras i anknytning till situationer och sammanhang i elevernas liv och vardag, så att eleverna på ett mångsidigt sätt kan använda och utveckla sin språkliga förmåga. Uppmuntra eleven att i sina studier i finska utnyttja andra språk som är bekanta för eleven sedan tidigare. Analysera och jämföra de viktigaste likheterna och olikheterna mellan finska och svenska samt andra språk som är bekanta för eleverna sedan tidigare.

Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva muntlig och skriftlig kommunikation i olika rutinmässiga situationer som anknyter till elevens livsområden, som till exempel att hälsa, att fråga hur det går, att berätta om det egna eller någon annans liv och att uträtta olika korta ärenden. Att öva olika kommunikationssituationer genom aktiverande sätt, till exempel med hjälp av sånger, lekar, drama och spelifiering. Innehåll väljs även utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna.

Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva olika sätt att be om upprepning, långsammare tempo och förtydligande av sin samtalspartner samt att använda ickeverbala tillvägagångssätt, till exempel gester och miner, för att nå fram med sitt budskap. Att öva olika kompensationsstrategier, till exempel att uttrycka sig på ett annat sätt. Att stärka elevens tilltro till den egna förmågan att lära sig språk och att modigt använda även begränsade språkkunskaper.

Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva artigt språkbruk, till exempel olika artighetsfraser, på ett för kommunikationssituationen och kulturen lämpligt sätt.

Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva ord, fraser, standarduttryck och strukturer som har ett samband med ämnesområden som anknyter till elevernas liv, till exempel jag själv, min familj, skolan, fritid och hobbyer. Innehåll

väljs även utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna. Att bilda sig en uppfattning om och öva finskans uttal, betoning och intonation.

Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva ord, fraser, standarduttryck och strukturer både muntligt och skriftligt i olika naturliga språkanvändningssituationer. Innehåll väljs utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna, till exempel jag själv, min familj, skolan, fritid och hobbyn. Att rikligt och mångsidigt öva finskans uttal, betoning och intonation. Att öva sig att använda fonetiska tecken då man lär sig uttal.

Mål för undervisningen

M1 (årskurs 3-6) handleda eleven att bli medveten om att det i Finland finns två nationalspråk, finska och svenska, och att lägga märke till och känna igen det finska språket i olika språkliga sammanhang och miljöer samt att lägga märke till finskan och dess kulturella mångfald i närmiljön och olika språkliga sammanhang

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att det i Finland finns två nationalspråk, finska och svenska. Eleven lär sig att känna igen det finska språket i olika språkliga sammanhang och miljöer. Handleda eleven att lägga märke till finskan och dess kulturella mångfald i närmiljön och olika språkliga sammanhang.

Innehållsområden

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om finskans och svenskans betydelse som nationalspråk i Finland. Förmåga att lägga märke till finskan och dess kulturella mångfald i närmiljön och olika språkliga sammanhang.

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna vilka Finlands nationalspråk är. Eleven kan ge något exempel på var man kan se och höra finska.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna vilka Finlands nationalspråk är samt något om finskans ställning som nationalspråk. Eleven kan ge några exempel på i vilka sammanhang hen kan se och höra finska. Eleven kan ge något exempel på språkliga och kulturella särdrag i det finska språket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan nämna vilka Finlands nationalspråk är och berätta om finskans ställning som nationalspråk. Eleven kan ge exempel på i vilka sammanhang man kan se och höra finska. Eleven kan ge några exempel på några språkliga och kulturella särdrag hos det finska språket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan berätta varför Finland har två nationalspråk samt om finskans ställning som nationalspråk. Eleven kan berätta i vilka sammanhang man kan se och höra finska. Eleven kan berätta om språkliga och kulturella särdrag hos det finska språket.

M2 (årskurs 3-6) stärka utvecklingen av elevens språkliga nyfikenhet och härledningsförmåga och uppmuntra eleven att göra iakttagelser om språk, handleda eleven att lägga märke till likheter och olikheter mellan finska och svenska samt mellan andra språk

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utveckla sin språkliga härledningsförmåga. Eleven lär sig att lägga märke till likheter och olikheter mellan olika språk. Eleven lär sig att med hjälp av de språk hen kan eller studerar härleda betydelsen av olika finska ord och uttryck.

Innehållsområden

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Används inte som grund för bedömningen. Det kunnande som ska bedömas ingår i beskrivningarna av kunskapskraven för växande språkkunskap.

M3 (årskurs 3-6) handleda eleven att ta ansvar och ställa upp mål för sina studier i finska, att pröva många olika sätt för att lära sig finska tillsammans med andra samt uppmuntra eleven att mångsidigt använda och utveckla sina färdigheter i finska, även med hjälp av digitala verktyg

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ta ansvar och ställa upp mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att hitta olika och för hen lämpliga sätt att lära sig finska även tillsammans med andra. Eleven lär sig att mångsidigt använda och utveckla sina färdigheter i finska, även med hjälp av digitala verktyg.

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att ta ansvar för sina studier i finska och att hitta mångsidiga strategier för studierna i finska.

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven tar under handledning sporadiskt ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda något sätt för att lära sig finska även tillsammans med andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven tar ofta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda några sätt för att lära sig finska även tillsammans med andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven tar i huvudsak ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda flera för honom eller henne själv lämpliga sätt att lära sig finska även tillsammans med andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven tar ansvar för sina studier i finska. Eleven kan mångsidigt använda för honom eller henne lämpliga sätt att lära sig finska även tillsammans med andra.

M4 (årskurs 3-6) uppmuntra eleven att se egna kunskaper i finska som en viktig del av kontinuerligt lärande och utökade personliga språkresurser samt handleda eleven att söka och utnyttja finskspråkiga sammanhang och miljöer för att utveckla det egna lärandet

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå betydelsen av kunskaper i finska som en del av kontinuerligt lärande och utökade personliga språkresurser. Eleven lär sig att förstå betydelsen av kunskaper i finska även i framtiden. Eleven lär sig att hitta och utnyttja finskspråkiga sammanhang och miljöer för att utveckla det egna lärandet.

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om betydelsen av kunskaper i finska som en del av kontinuerligt lärande och språkresurser.

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge något exempel på sammanhang där hen kan använda sina kunskaper i finska.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge några exempel på sammanhang där hen kan använda sina kunskaper i finska. Eleven kan ge några exempel på vilken nytta hen har av kunskaper i finska idag och i framtide
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om några sammanhang där hen kan använda sina kunskaper i finska. Eleven kan berätta vilken nytta hen har av kunskaper i finska idag och i framtiden.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över olika sammanhang där hen kan använda sina kunskaper i finska. Eleven kan reflektera över vilken nytta hen har av kunskaper i finska idag och i framtiden.

M5 (årskurs 3-6) handleda eleven att öva olika, i synnerhet muntliga, kommunikationssituationer

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att kommunicera i olika, i synnerhet muntliga, kommunikationssituationer.

Innehållsområden

Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Eleven lär sig att kommunicera i olika situationer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå Pre-A1.1: Eleven klarar under handledning eller med stöd av sin samtalspartner av någon av de vanligaste och ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationerna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.1: Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.2: Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.

M6 (årskurs 3-6) uppmuntra eleven att använda olika, också non-verbala tillvägagångssätt för att nå fram med sitt budskap och att vid behov i en muntlig kommunikationssituation be om upprepning eller långsammare tempo

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda olika kommunikationsstrategier för att förstå och för att nå fram med sitt budskap i olika kommunikationssituationer.

Innehållsområden

Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda kommunikationsstrategier

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå Pre-A1.1: Eleven behöver väldigt mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet) då hen deltar i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.1: Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper. Eleven kan uttrycka om hen har förstått.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.2: Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation. Eleven behöver mycket hjälpmedel. Eleven kan be samtalspartnern att upprepa eller tala långsammare.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.

M7 (årskurs 3-6) handleda eleven att öva sig i olika artighetsfraser

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig olika artighetsfraser.

Innehållsområden

Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämpligt kommunikation

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå Pre-A1.1: Eleven kan under handledning använda någon av de för språket eller kulturen mest typiska artighetsfraserna (hälsa, säga adjö, tacka).
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan använda några av de vanligaste artighetsfraserna på språket i rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.

M8 (årskurs 3-6) uppmuntra eleven att med hjälp av kontexten få insikt i innehållet i tal eller text som är förutsägbart och lämpligt för åldersgruppen

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå olika muntliga och skriftliga texter.

Innehållsområden

Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå Pre-A1.1: Eleven förstår under handledning en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.1: Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.2: Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck. Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.

M9 (årskurs 3-6) erbjuda eleven rikligt med möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern relevanta situationer

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda språkets centrala ord och strukturer. Eleven lär sig att uttala begripligt.

Innehållsområden

Växande språkkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå Pre-A1.1: Eleven kan under handledning uttrycka sig i tal och skrift med hjälp av enskilda ord och uttryck som till exempel anknyter till att berätta om sig själv, familj och fritid. Eleven uttalar några ord begripligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.1/A1.2: Eleven kan under handledning berätta om några bekanta och för hen viktiga saker med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt. Eleven kan ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.

15.3.2.1. Finska, modersmålsinriktad finska, A-lärokurs

A-lärokurs i modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

I årskurs 3–6 ska alla elever få undervisning i minst två andra språk utöver modersmålet. Det första språket är ett gemensamt A1-språk, det följande ett A2-språk (frivillig, lång lärokurs) eller B1-språk.

I den modersmålsinriktade lärokursen i finska ges de tvåspråkiga eleverna möjlighet att reflektera över och fördjupa sig i finska språket och den finska kulturens särdrag. Den modersmålsinriktade lärokursen är ämnad för elever som lever i en tvåspråkig hemmiljö och som i tidig ålder kommit i kontakt med den finska kulturen.

Den modersmålsinriktade lärokursen undervisas som A1-språk eller som A2-språk. Undervisningen i A1- och A2-lärokursen i modersmålsinriktad finska har samma mål. Årsveckotimmarna i A2-språket fördelas på de olika årskurserna utan etappmål mellan årskurs 6 och årskurs 7.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av

lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av lek, sång, spel och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta sina attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

Eleverna ska uppmuntras att mångsidigt använda sina språkkunskaper, utvidga sitt ordförråd, tillägna sig begrepp, klä sina tankar i ord och utveckla sina kommunikativa färdigheter. Eleverna ska uppmuntras att läsa litteratur och andra texter i enlighet med sin färdighetsnivå och handledas att tillämpa läsförståelsestrategier, utveckla lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevens språkkunskaper. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbt.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. För att studierna ska framskrida är det centralt att eleven genomför självvärdering och kamratrespons. Mångsidig bedömning ger de elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sitt kunnande.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska. Eleven har uppnått målen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska och i vitsordet som ska bildas.

I bedömningen ska man ta i beaktande alla mål i läroämnet. Bedömningen av förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter och förmåga att producera texter, ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att bekanta sig med olika varianter av talad och skriven finska i klassen, skolan eller omgivningen och att jämföra finska och svenska texter. Att fundera över sin egen tvåspråkiga kulturidentitet. Att inhämta kunskap och diskutera om Finlands nationalspråk och minoritetsspråk och deras betydelse för individen och samhället. Att fästa uppmärksamhet vid vad som är gemensamt för alla språk inklusive finska och svenska och hur man kan utnyttja och utveckla den språkkunskap man har. Att träna artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att tillsammans lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar. Att uppmuntra eleverna att lägga märke till och utnyttja det finska språket i omgivningen (t.ex. via medier, nätet) för att utveckla sina kunskaper i finska. Att utveckla effektiva lärstrategier i språk, t.ex. att aktivt ta i bruk nya ord eller strukturer i sitt eget sätt att uttrycka sig, öva sig att använda olika minnesstrategier och härleda nya ords betydelse på basen av kontexten. Att vänja sig vid att utvärdera sina språkkunskaper, t.ex. med hjälp av den Europeiska språkportfolion.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på finska och att behandla olika teman som bl.a. jag själv, min familj, mina vänner, skolan, fritidsintressen och fritidssysslor och om livet i finskspråkiga miljöer. Teman ska också väljas tillsammans. Innehållet ska väljas utifrån intresse och aktualitet och perspektivet jag, vi och vårt samhälle. Att använda språket för olika syften. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter och att genom text- och ämnesval främja elevernas språkliga utveckling med beaktande av elevernas tvåspråkiga bakgrund och dubbla kulturarv. Att lära sig hitta finskspråkigt material i omgivningen, på nätet, i bibliotek osv. Att ge eleverna möjlighet att träna mera krävande språksituationer.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra eleven att lägga märke till och intressera sig för mångfalden och utbudet av finskspråkigt material som stödjer det egna lärandet och att hjälpa eleven att bli förtrogen med karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att göra iakttagelser om mångfalden i den finskspråkiga kulturen som har betydelse för hens lärande. Eleven lär känna karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om mångfalden i den finskspråkiga kulturen.

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan hitta finskspråkigt material. Eleven kan ge exempel på karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan hitta lämpligt och intresseväckande finskspråkigt material. Eleven kan berätta om karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan hitta lämpligt och intresseväckande finskspråkigt material som stödjer det egna lärandet. Eleven kan beskriva karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan hitta lämpligt och intresseväckande finskspråkigt material som utvecklar det egna lärandet. Eleven kan mer detaljerat beskriva karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.

M2 att motivera eleven att värdesätta sin egen och andras språkliga och kulturella bakgrund, svenskans och finskans ställning som nationalspråk samt att bemöta människor fördomsfritt

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund samt att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk. Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kännedom om finskans och svenskans ställning och betydelse som nationalspråk

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna vilka Finlands nationalspråk är. Eleven kan nämna någon orsak till att man talar finska och svenska i Finland.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna vilka Finlands nationalspråk är samt ge exempel på deras ställning och betydelse. Eleven kan ge exempel på orsaker till att man talar finska och svenska i Finland.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om Finlands nationalspråk samt om deras ställning och betydelse. Eleven kan berätta om varför man talar finska och svenska i Finland.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan berätta om Finlands nationalspråk samt jämföra deras ställning och betydelse. Eleven kan reflektera över varför man talar finska och svenska i Finland.

M3 handleda eleven att lägga märke till likheter och olikheter i språk och väcka hens nyfikenhet för sin två/flerspråkighet och sin egen kulturbakgrund

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan olika språk. Eleven lär sig att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Språklig förmåga

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna någon likhet och olikhet mellan finska och svenska eller andra språk hen kan. Eleven kan ge ett exempel på något lämpligt sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på likheter och olikheter mellan finska och svenska eller andra språk hen kan. Eleven kan ge några exempel på lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om likheterna och olikheterna mellan finska och svenska eller andra språk hen kan. Eleven kan berätta om lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin språk- och kulturbakgrund.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra och dra nytta av likheter och olikheter mellan finska och svenska eller andra språk hen kan. Eleven kan använda lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.

M4 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att berätta om mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att samarbeta och fungera i grupp på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att berätta om mål för sina studier i finska, att samarbeta och fungera i grupp

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna något enskilt mål för sina studier i finska. Eleven kan stundvis samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan förtydliga mål för sina studier i finska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om mål för sina studier i finska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan berätta om målen för sina studier i finska och berätta hur hen arbetar för att nå målen. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett mångsidigt sätt och som motiverar till att lära sig tillsammans.

M5 handleda eleven att också med hjälp av digitala verktyg ta ansvar för sina språkstudier och mångsidigt och aktivt använda sina kunskaper i både finska och svenska t.ex. genom att söka information på båda språken

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska. Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i finska samt för sina språkstudier.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att ta ansvar för sina studier i finska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning i någon mån ta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda något sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan i någon mån ta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda några olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda många olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ta stort ansvar för sina studier i finska. Eleven kan mångsidigt utnyttja olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.

M6 uppmuntra eleven att diskutera och debattera ämnen som lämpligen angår och intresserar hens åldersgrupp i rela–tion till livserfarenheten

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att kommunicera i olika situationer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.3: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.2: Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan relativt obehindrat kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter i vardagliga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven kan kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter också i vissa mer krävande situationer som till exempel då man diskuterar en aktuell händelse.

M7 uppmuntra eleven att visa initiativförmåga i kommunikationssituationer och att utveckla språkliga kompensationsstrategier, t.ex. i samband med nya ord och begrepp

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ta initiativ i kommunikationssituationer och att lära sig att använda kommunikationsstrategier.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda kommunikationsstrategier

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.2: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord. Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan i någon mån ta initiativ i olika skeden av en kommunikationssituation och försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven kan ta initiativ i en kommunikationssituation där ett bekant ämne behandlas och kan försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet, rätta till missförstånd. Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck och också av relativt komplicerade uttryck.

M8 handleda eleven att känna igen kulturella drag i kommunikation på målspråket finska och på svenska och att stödja hens växande förmåga i interkulturell kommunikation

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att känna igen kulturella drag i kommunikation. Eleven lär sig konstruktiv interkulturell kommunikation.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämpligt språkbruk

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan använda språket på ett enkelt sätt för centrala ändamål, till exempel för att utbyta information eller uttrycka sin åsikt eller ståndpunkt på ett lämpligt sätt. Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikationsrutiner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till några viktiga kulturellt betingade aspekter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna och kan fästa vikt vid språkets formalitet. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till de viktigaste kulturellt betingade aspekterna.

M9 erbjuda eleven möjlighet att med hjälp av olika källor lyssna på, läsa och med hjälp av läs- och lärstrategier tolka för hen betydelsefulla lättbegripliga texter på standardspråk

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter och att tillämpa olika strategier för att tolka dem.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord. Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven förstår det väsentliga och vissa detaljer i tydligt och relativt långsamt allmänspråkligt tal eller i lättfattlig skriven text. Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Eleven urskiljer även oförberedd det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven förstår det väsentliga och många detaljer i lite mer krävande allmänspråkligt och relativt långsamt tal eller i lättfattlig skriven text. Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Eleven urskiljer även utan förberedelse det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.

M10 handleda eleven att producera texter som hänför sig till hens vardag och att med hjälp av strukturer på en grundläggande och något mer

krävande språkfärdighetsnivå öva sig att producera, dela och publicera redan tolkade texter

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt också med hjälp av mer krävande strukturer och ordförråd.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen. Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan räkna upp och beskriva (för åldern typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.2/B1.1: Eleven kan redogöra för det väsentliga angående vardagliga ämnen, verkliga eller fiktiva, som intresserar hen. Eleven använder sig av ett relativt omfattande ordförråd och också krävande strukturer samt idiomatiska uttryck. Eleven kan tillämpa grundläggande uttalsregler också på andra än inövade uttryck.

15.3.3. Främmande språk

Läroämnets uppdrag

Språk är en förutsättning för lärande och tänkande. Språket är närvarande i all verksamhet i skolan och alla lärare är språklärare. Språkstudierna främjar utvecklingen av tankeförmågan. De ger underlag för att forma en flerspråkig och mångkulturell identitet och värdesätta den. I takt med att ordförrådet och strukturerna utvecklas, utvecklas också de kommunikativa färdigheterna och förmågan att söka information. Språkundervisningen ger goda möjligheter till glädje, lek och kreativitet.

Språkundervisningen är en del av språkpedagogiken och fostran till språkmedvetenhet. Den ska väcka elevernas intresse för den språkliga och kulturella mångfalden i skolan och den omgivande världen och uppmuntra dem att kommunicera i autentiska miljöer. Eleverna ska lära sig värdesätta andra språk, människorna som talar dem och olika kulturer. Jämställdheten i språkval och språkstudier förstärks genom att man på varierande och intressanta sätt informerar om valmöjligheter i språken, genom att man uppmuntrar eleverna att oberoende av kön fatta beslut

om språkval utgående från sina individuella intressen, genom att man behandlar teman mångsidigt och ur olika synvinklar och genom att man använder omväxlande och praktiska arbetsmetoder.

Språkstudierna ska förbereda eleverna för planmässigt och kreativt arbete i olika sammansättningar. Eleverna och elevgrupperna ska ges möjligheter att bilda nätverk och kommunicera muntligt med elever och grupper också på olika håll i världen. Digitala verktyg erbjuder en naturlig möjlighet att genomföra språkundervisningen i autentiska situationer och utifrån elevernas kommunikationsbehov. Undervisningen ska också ge färdigheter som främjar delaktighet och aktiv påverkan i en internationell värld.

Undervisningen ska stärka elevernas tilltro till sin förmåga att lära sig språk och att modigt använda dem. Eleverna ska ges möjlighet att studera i egen takt och vid behov få stöd för sitt lärande. Undervisningen ska ordnas så att också elever som avancerar snabbare eller kan språket sedan tidigare kan göra framsteg.

Språkundervisningen ska utveckla multilitteracitet och ta upp olika texter. Texterna ska väljas med hänsyn till barnens och de ungas intressen. Undervisningen ska också bygga broar mellan olika språk och med de språk som eleverna använder på fritiden. Eleverna uppmuntras att söka information på de språk som de behärskar.

Språkpedagogik och språkutveckling

Den språkliga utvecklingen startar vid födseln och fortsätter livet ut. Individen tillägnar sig sin kompetens i flera språk i hemmet, i skolan och under fritiden. Den språkliga kompetensen består av kompetens i modersmålen, i andra språk och i olika dialektala varianter, på olika nivåer. Utgångspunkten för skolans språkundervisning är att språket används i olika situationer och sammanhang. Språkundervisningen ska stärka elevernas språkliga medvetenhet och stödja språkbruk på olika språk parallellt. Den ska även bidra till att eleverna utvecklar kompetens i multilitteracitet. Eleverna ska lära sig att analysera texter och kommunikationsformer på olika språk och använda språkvetenskapliga begrepp vid tolkning av texter och använda sig av olika sätt att lära sig språk. De ska också uppmuntras att lära sig språk på flera olika sätt och att använda sin kompetens i olika språk som stöd för allt lärande i alla läroämnen. Eleverna ska få handledning i att läsa texter på lämplig nivå på olika språk och att i sina studier söka information och kunskap på olika språk.

Eleverna ska vägledas att se och förstå sin egen och andras mångfasetterade språkliga och kulturella identitet. Även betydelsen av minoritetsspråken och de utrotningshotade språken ska behandlas i undervisningen och den ska stödja elevens flerspråkighet genom att inkludera elevens alla språk, även de som används på fritiden. Undervisningen ska stärka elevens tro på den egna förmågan att lära sig språk och uppmuntra till att modigt använda nya språk, även på grundläggande nivå. Utgångspunkten för all språkpedagogisk verksamhet är att flera olika läroämnen samarbetar.

15.3.3.1. Engelska, A-lärokurs

A-lärokurs i engelska i årskurs 3–6

I årskurs 3–6 ska alla elever få undervisning i minst två andra språk utöver modersmålet. Det första språket är ett gemensamt A1-språk, det följande ett A2-språk (frivillig, lång lärokurs) eller B1-språk.

Undervisningen i A1- och A2-lärokursen i engelska har samma mål. Årsveckotimmarna i A2-språket fördelas på de olika årskurserna utan etappmål mellan årskurs 6 och årskurs 7.

Många elever använder i allt högre grad engelska på sin fritid. Den kunskap som eleverna inhämtar genom det informella lärandet ska beaktas när undervisningen planeras och innehållet väljs.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i engelska i årskurs 3–6

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska främst bestå av pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av lek, sång, spel och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av internationalisering på hemmaplan ska eleverna bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i det omgivande samhället. De ska också ges möjligheter att öva sig att kommunicera internationellt. Engelska ska alltid användas när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i engelska i årskurs 3–6

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan engelska från tidigare.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i engelska i årskurs 3–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. För att studierna ska framskrida är det centralt att eleven genomför självvärdering och kamratrespons. Mångsidig bedömning ger de elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sitt kunnande.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i A-lärokursen i engelska genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i engelska. Eleven har uppnått målen i A-lärokursen i engelska för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i A-lärokursen i engelska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i A-lärokursen i engelska och i vitsordet som ska bildas.

I bedömningen ska man ta i beaktande alla mål i läroämnet. Bedömningen av förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter och förmåga att producera texter, ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i engelska i årskurs 3–6

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att bekanta sig med språklig och kulturell mångfald och engelskans utbredning bl.a. på internet. Att fundera över sin egen språkliga och kulturella bakgrund. Att inhämta kunskap om språkets och kulturens betydelse för individen och samhället. Att träna artigt språkbruk i

kommunikationssituationer. Att lyssna på olika språk, att se på olika sätt att skriva och att upptäcka hur ord lånas från ett språk till ett annat. Att reflektera över hur man kan göra om man endast har ringa kunskaper i ett språk.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att tillsammans lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar. Att lära sig effektiva sätt att studera språk, t.ex. att aktivt ta i bruk nya ord eller strukturer i sitt eget sätt att uttrycka sig, öva sig att använda olika minnesstrategier och härleda nya ords betydelse på basen av kontexten. Att vänja sig vid att utvärdera sina språkkunskaper t.ex. med hjälp an den Europeiska språkportfolion.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på engelska och att behandla olika teman som bl.a. jag själv, min familj, mina vänner, skolan, fritidsintressen och fritidssysslor och om livet i engelskspråkiga miljöer. Teman ska också väljas tillsammans. Innehållet väljs med beaktande av elevernas dagliga omgivning, intressen och aktualitet och utgående från perspektivet jag, vi och vårt samhälle. Att använda språket för olika syften, som t.ex. att hälsa, be om hjälp eller uttrycka en åsikt. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter, som t.ex. kortare berättelser, skådespel, intervjuer och sångtexter. Att ge eleven möjlighet att träna mer krävande språksituationer. Att lära sig hitta engelskspråkigt material t.ex. i omgivningen, på nätet eller i bibliotek. Att välja texter och ämne med beaktande av engelskans utbredning och ställning som globalt kommunikationsspråk. Att iaktta och flitigt träna uttal, betoning av ord, satsbetoning, talrytm och intonation. Att öva sig att känna igen engelskans fonetiska tecken.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att lägga märke till den språkliga och kulturella mångfalden i den närmaste omgivningen och i världen samt engelskans ställning som ett globalt kommunikationsspråk

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att känna igen den språkliga och kulturella mångfalden i sin närmiljö och i världen. Eleven lär sig att förstå engelskans ställning som globalt kommunikationsspråk.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om den språkliga och kulturella mångfalden samt om engelskans ställning och betydelse

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna några språk som används i hens närmiljö eller i världen. Eleven kan ge något exempel på typiska kulturella drag i olika engelskspråkiga länder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta vilka språk som används i hens närmiljö och i världen. Eleven kan ge några exempel på typiska kulturella drag i olika engelskspråkiga länder. Eleven kan ge exempel på en situation där engelska används som ett globalt kommunikationsspråk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om den språkliga mångfalden i hens närmiljö och i världen. Eleven kan ge exempel på typiska kulturella drag i olika engelskspråkiga länder. Eleven kan berätta var i och vilka situationer engelska används som ett globalt kommunikationsspråk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan på ett mångsidigt sätt berätta om den språkliga mångfalden i hens närmiljö och i världen. Eleven kan jämföra typiska kulturella drag i olika engelskspråkiga länder. Eleven kan berätta var, i vilka situationer samt varför engelska används som ett globalt kommunikationsspråk.

M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och den språkliga och kulturella mångfalden i världen samt att bemöta människor fördomsfritt

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund. Eleven lär sig att värdesätta den språkliga och kulturella mångfalden i världen. Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M3 handleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla språklig slutledningsförmåga

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan olika språk. Eleven lär sig att utveckla sin språkliga slutledningsförmåga.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Språklig slutledningsförmåga

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna någon likhet och skillnad mellan engelska och modersmålet eller andra språk hen kan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på likheter och skillnader mellan engelska och modersmålet eller andra språk hen kan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om likheter och skillnader mellan engelska och modersmålet eller andra språk hen kan. Eleven kan nämna några strategier som stödjer utvecklingen av hens språkliga slutledningsförmåga.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra likheter och skillnader mellan engelska och modersmålet eller andra språk hen kan. Eleven kan använda lämpliga strategier som stödjer utvecklingen av hens språkliga slutledningsförmåga.

M4 handleda eleven att förstå att det finns gott om material på engelska och att välja innehållsmässigt och till svårighetsgraden lämpligt material som stödjer det egna lärandet

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att hitta och välja engelskspråkigt material som är lämpligt och intressant för hen själv.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hitta engelskspråkigt material

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på något för hen själv lämpligt engelskspråkigt material.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på engelskspråkiga material som är intressanta för hen själv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om engelskspråkiga material som är lämpliga och intressanta för hen själv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra engelskspråkiga material som är lämpliga och intressanta för hen själv.

M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär, där det viktigaste är att budskapet går fram och att uppmuntra varandra att lära sig tillsammans

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att berätta om målen för sina studier i engelska. Eleven lär sig att samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att berätta om målen för sina studier i engelska och att fungera i grupp

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna något enskilt mål för sina studier i engelska. Eleven kan stundvis samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge några exempel på mål för sina studier i engelska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om målen för sina studier i engelska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan berätta om målen för sina studier i engelska och berätta hur hen arbetar för att uppnå målen. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett mångsidigt sätt och som motiverar till att lära sig tillsammans.

M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier, uppmuntra hen att modigt öva sina kunskaper i engelska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att pröva sig fram till vilka sätt att lära sig språk som passar hen bäst

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i engelska. Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i engelska samt för sina språkstudier. Eleven lär sig att modigt använda sina färdigheter i engelska.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att ta ansvar för sina studier i engelska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning i någon mån ta ansvar för sina studier i engelska. Eleven kan använda något sätt, även digitala, för att lära sig engelska och andra språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan i någon mån ta ansvar för sina studier i engelska. Eleven kan använda något sätt, även digitala, för att lära sig engelska och andra språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i engelska. Eleven kan använda många olika sätt, även digitala, för att lära sig engelska och andra språk och som främjar det egna lärandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ta stort ansvar för sina studier i engelska. Eleven kan mångsidigt utnyttja olika sätt, även digitala, för att lära sig engelska och andra språk och som främjar det egna lärandet.

M7 handleda eleven att öva sig i att kommunicera på olika sätt och i olika miljöer också genom att uppmuntra till fortsatt interaktion oberoende av avbrott och pauser

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att kommunicera muntligt och skriftligt i olika situationer.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att kommunicera i olika situationer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.3: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.2: Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation.

M8 uppmuntra eleven att med hjälp av olika slag av strategier hålla igång och utveckla en kommunikation

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier i olika kommunikationssituationer

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda kommunikationsstrategier

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper. Eleven kan uttrycka om hen har förstått.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.1: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder mera sällan nonverbala uttryck. Eleven måste ganska ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.2: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord. Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).

M9 stödja elevens kulturellt lämpliga språkbruk genom att erbjuda möjligheter att mångsidigt öva sig i sociala situationer

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda för engelska språket och för kulturerna inom språkområdet typiska artighetsfraser.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämpligt språkbruk

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.1: Eleven klarar av korta sociala situationer. Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan använda språket på ett enkelt sätt för centrala ändamål, till exempel för att utbyta information eller uttrycka sin åsikt eller ståndpunkt på ett lämpligt sätt. Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikationsrutiner.

M10 handleda eleven att med hjälp av olika strategier sätta sig in i muntliga och skriftliga texter av varierande svårighetsgrad

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter med hjälp av olika strategier.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.1: Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord. Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.

M11 erbjuda eleven möjligheter att producera tal och skrift som berör en växande mängd temaområden och med beaktande av centrala strukturer och grundregler för uttal

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda engelskans centrala ordförråd och centrala strukturer. Eleven lär sig att uttala förståeligt.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.3: Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen. Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan räkna upp och beskriva (för sin ålder typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.

15.3.3.1. Annat främmande språk, A-lärokurs

A-lärokurs i annat främmande språk i årskurs 3–6

I årskurs 3–6 ska alla elever få undervisning i minst två andra språk utöver modersmålet. Det första språket är ett gemensamt A1-språk, det följande ett A2-språk (frivillig, lång lärokurs) eller B1-språk.

Årsveckotimmarna i A2-språket fördelas på de olika årskurserna utan etappmål mellan årskurs 6 och årskurs 7.

Grunderna för läroplanen för främmande språk har utarbetats som grund för vilket språk som helst som inte har särskilda grunder. På basis av grunderna låter utbildningsanordnaren utarbeta en tillämpad läroplan för varje språk. Den kunskapsnivå och de kriterier för växande språkkunskap som beskrivs i grunderna i slutet av årskurs 6 och i slutet av den grundläggande utbildningen lämpar sig bäst för indoeuropeiska och europeiska språk som använder skrifttecken som grundar sig på alfabetet. För andra språk som utbildningsanordnaren bjuder ut i sitt språkprogram låter utbildningsanordnaren utarbeta en läroplan som följer dessa grunder i tillämpliga delar. Internationellt godkända språkspecifika referensramar kan anpassade användas i undervisningen i icke-europeiska språk med beaktande av att inlärningen av nya skrivtecken tidsmässigt påverkar undervisningen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i annat främmande språk i årskurs 3–6

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska främst bestå av pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av lek, sång, spel och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av internationalisering på hemmaplan ska eleverna bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i det omgivande samhället. De ska också ges möjligheter att öva sig att kommunicera internationellt. Målspråket ska alltid användas när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i annat främmande språk i årskurs 3–6

Eleverna ska i språkundervisningen uppmuntras att modigt använda sina kunskaper i det nya språket. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i annat främmande språk i årskurs 3–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt För att studierna ska framskrida är det centralt att eleven genomför självvärdering och kamratrespons. Mångsidig bedömning ger de elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sitt kunnande.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i A-lärokursen i annat främmande språk genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i annat främmande språk. Eleven har uppnått målen i A-lärokursen i annat främmande språk för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i A-lärokursen i annat främmande språk och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i A-lärokursen i annat främmande språk och i vitsordet som ska bildas.

I bedömningen ska man ta i beaktande alla mål i läroämnet. Bedömningen av förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter och förmåga att producera texter, ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i annat främmande språk i årskurs 3–6

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att bekanta sig med språkens och kulturernas mångfald samt med utbredningen av språket som studeras och vid behov dess huvudvarianter. Att söka information om språkets och kulturens betydelse för individen och samhället. Att fundera på den egna språk- och kulturbakgrunden. Att träna artigt språkbruk i kommunikationssituationer. Att lyssna på olika språk, att se på olika sätt att skriva och att upptäcka hur ord lånas från ett språk till ett annat. Att reflektera över hur man kan göra om man endast har ringa kunskaper i ett språk.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att tillsammans lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar. Att lära sig effektiva sätt att studera språk, t.ex. att aktivt ta i bruk nya ord eller strukturer i sitt eget sätt att uttrycka sig, öva sig att använda olika minnesstrategier och härleda nya ords betydelse på basen av kontexten. Att vänja sig vid att utvärdera sina språkkunskaper t.ex. med hjälp an den Europeiska språkportfolion.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på målspråket och att behandla olika teman som bl.a. jag själv, min familj, mina vänner, skolan, fritidsintressen och fritidssysslor och om livet i miljöer där målspråket används. Teman ska också väljas tillsammans. Innehållet väljs med beaktande av elevernas dagliga omgivning, intressen och aktualitet och utgående från perspektivet jag, vi och vårt samhälle. Att använda språket för olika syften, som t.ex. att hälsa, be om hjälp eller uttrycka en åsikt. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter, som t.ex. kortare berättelser, skådespel, intervjuer och sångtexter. Att ge eleven möjlighet att träna mer krävande språksituationer. Att lära sig hitta material på målspråket t.ex. på nätet. Att välja texter med beaktande av målspråkets geografiska utbredning och språkområdets levnadssätt. Att iaktta och flitigt träna uttal, betoning av ord, satsbetoning, talrytm och intonation. Att öva sig att känna igen målspråkets fonetiska tecken och att producera de skrivtecken som behövs.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att lägga märke till målspråkets ställning i och relation till den språkliga och kulturella mångfalden i den närmaste omgivningen och i världen

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att känna igen den språkliga och kulturella mångfalden i sin närmiljö och i världen.
Eleven lär sig att förstå målspråkets ställning i sin närmiljö och i världen.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om den språkliga och kulturella mångfalden samt om målspråkets ställning och betydelse

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna några språk som används i hens närmiljö eller i världen. Eleven kan ge något exempel på typiska kulturella drag för olika länder inom språkområdet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta vilka språk som används i hens närmiljö och i världen. Eleven kan ge några exempel på typiska kulturella drag för olika länder inom språkområdet. Eleven kan ge exempel på en situation där målspråket används som ett globalt kommunikationsspråk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om den språkliga mångfalden i hens närmiljö och i världen. Eleven kan ge exempel på typiska kulturella drag för olika länder inom språkområdet. Eleven kan berätta var och i vilka situationer målspråket används som ett globalt kommunikationsspråk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan beskriva den språkliga mångfalden i hens närmiljö och i världen. Eleven kan jämföra typiska kulturella drag för olika länder inom språkområdet. Eleven kan berätta var, i vilka situationer samt varför målspråket används som ett globalt kommunikationsspråk.

M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och den språkliga och kulturella mångfalden i världen samt att bemöta människor fördomsfritt

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund. Eleven lär sig att värdesätta den språkliga och kulturella mångfalden i världen. Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i annat främmande språk

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M3 handleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla språklig nyfikenhet och språklig slutledningsförmåga

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan olika språk. Eleven lär sig att utveckla sin språkliga slutledningsförmåga.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Språklig slutledningsförmåga

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna någon likhet och skillnad mellan målspråket och modersmålet eller andra språk hen kan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på likheter och skillnader mellan målspråket och modersmålet eller andra språk hen kan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om likheter och skillnader mellan målspråket och modersmålet eller andra språk hen kan. Eleven kan nämna några strategier som stödjer utvecklingen av hens språkliga slutledningsförmåga.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra likheter och skillnader mellan målspråket och modersmålet eller andra språk hen kan. Eleven kan använda lämpliga strategier som stödjer utvecklingen av hens språkliga slutledningsförmåga.

M4 handleda eleven att hitta material på målspråket

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att hitta och välja material på målspråket som är lämpligt och intressant för hen själv.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hitta material på målspråket

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på något för hen själv lämpligt material på målspråket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på material på målspråket som är intressanta för hen själv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om material på målspråket som är lämpliga och intressanta för hen själv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra material på målspråket som är lämpliga och intressanta för hen själv.

M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär, där det viktigaste är att budskapet går fram och att uppmuntra varandra att lära sig tillsammans

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att berätta om målen för sina studier i målspråket. Eleven lär sig att samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att berätta om målen för sina studier i målspråket och att fungera i grupp

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna något enskilt mål för sina studier i målspråket. Eleven deltar stundvis i gruppens aktiviteter och kan samarbeta.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge några exempel på mål för sina studier i målspråket. Eleven deltar i gruppens aktiviteter och samarbetar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om målen för sina studier i målspråket. Eleven deltar i gruppens aktiviteter och samarbetar på ett sätt motiverar till att lära sig tillsammans.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan berätta om målen för sina studier i målspråket och berätta hur hen arbetar för att uppnå målen. Eleven deltar i gruppens aktiviteter och samarbetar på ett mångsidigt sätt och som motiverar till att lära sig tillsammans.

M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier, uppmuntra hen att modigt öva sina språkkunskaper, också med hjälp av digitala verktyg, samt att pröva sig fram till vilka sätt att lära sig språk som passar hen bäst

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i målspråket. Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i målspråket samt för sina språkstudier. Eleven lär sig att modigt använda sina färdigheter i målspråket.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att ta ansvar för sina studier i målspråket samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning i någon mån ta ansvar för sina studier i målspråket. Eleven kan använda något sätt, även digitala, för att lära sig målspråket och andra språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan i någon mån ta ansvar för sina studier i målspråket. Eleven kan använda några sätt, även digitala, för att lära sig målspråket och andra språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i målspråket. Eleven kan använda många olika sätt, även digitala, för att lära sig målspråket och andra språk och som främjar det egna lärandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ta stort ansvar för sina studier i målspråket. Eleven kan mångsidigt utnyttja olika sätt, även digitala, för att lära sig målspråket och andra språk och som främjar det egna lärandet.

M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får öva muntlig och skriftlig kommunikation

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att kommunicera muntligt och skriftligt i olika situationer.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att kommunicera i olika situationer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer, men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.

M8 stödja eleven i användningen av språkliga kommunikationsstrategier

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier i olika kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda kommunikationsstrategier

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper. Eleven kan uttrycka om hen har förstått.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation. Eleven behöver mycket hjälpmedel. Eleven kan be samtalspartnern att upprepa eller tala långsammare.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (t.ex. genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.1: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder mer sällan non-verbala uttryck. Eleven måste relativt ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.

M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda för målspråket och språkområdets kulturer typiska artighetsfraser.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämpligt språkbruk

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan använda några av de allra vanligaste artighetsfraserna typiska för språket i rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.1: Eleven klarar av korta sociala situationer. Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.

M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter med hjälp av olika strategier.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck. Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information som hen behöver ur en kort text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.1: Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.

M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda målspråkets centrala ordförråd och centrala strukturer. Eleven lär sig att uttala förståeligt.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av bekanta och inövade ord och de vanligaste inlärda standarduttrycken. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt och kan skriva några bekanta enskilda ord och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.1/A1.2: Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt och kan skriva några enskilda ord och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3: Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.

15.3.3.1. Främmande språk, B1-lärokurs

B1- lärokurs i främmande språk i årskurs 3–6

I årskurs 3–6 ska alla elever få undervisning i minst två andra språk utöver modersmålet. Det första språket är ett gemensamt A1-språk, det följande ett A2-språk (frivillig, lång lärokurs) eller B1-språk.

Grunderna för läroplanen för främmande språk har utarbetats som grund för vilket språk som helst som inte har särskilda grunder. På basis av grunderna låter utbildningsanordnaren utarbeta en tillämpad läroplan för varje språk. Den kunskapsnivå och de kriterier för växande språkkunskap som beskrivs i grunderna i slutet av årskurs 6 och i slutet av den grundläggande utbildningen

lämpar sig bäst för indoeuropeiska och europeiska språk som använder skrifttecken som grundar sig på alfabetet. För andra språk som utbildningsanordnaren bjuder ut i sitt språkprogram låter utbildningsanordnaren utarbeta en läroplan som följer dessa grunder i tillämpliga delar. Internationellt godkända språkspecifika referensramar kan anpassade användas i undervisningen i icke-europeiska språk med beaktande av att inlärningen av nya skrivtecken tidsmässigt påverkar undervisningen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i B1-lärokursen i främmande språk i årskurs 3–6

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska främst bestå av pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av lek, sång, spel och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av internationalisering på hemmaplan ska eleverna bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i det omgivande samhället. De ska också ges möjligheter att öva sig att kommunicera internationellt. Målspråket ska alltid användas när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i B1-lärokursen i främmande språk i årskurs 3–6

Eleverna ska i språkundervisningen uppmuntras att modigt använda sina kunskaper i det nya språket. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevens språkkunskaper. Eleven ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i B1-lärokursen i främmande språk i årskurs 3–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. För att studierna ska framskrida är det centralt att eleven genomför självvärdering och kamratrespons. Mångsidig bedömning ger de elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sitt kunnande.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i B1-lärokursen i främmande språk genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i B1-lärokursen i främmande språk. Eleven har uppnått målen i B1-lärokursen i främmande språk för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i B1-lärokursen i främmande språk och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i B1-lärokursen i främmande språk och i vitsordet som ska bildas.

I bedömningen ska man ta i beaktande alla mål i läroämnet. Bedömningen av förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter och förmåga att producera texter, ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för B1-lärokursen i främmande språk i årskurs 3–6

Färdigheter för språkstudier

Att öva på att ta ansvar för de egna studierna i målspråket. Att använda arbetssätt som stärker målinriktade språkstudier och mångsidig informationssökning. Att ställa upp mål även tillsammans och på olika sätt göra eleverna delaktiga i planeringen av inlärningssituationerna. Att mångsidigt öva olika sätt att lära sig målspråket, även med hjälp av digitala verktyg. Att lära sig att hitta sätt att lära sig målspråket som passar eleven själv.

Färdigheter för språkstudier

Att reflektera över betydelsen av kunskaper i målspråket som en del av kontinuerligt lärande och de egna språkresurserna. Att ta reda på i vilka olika sammanhang kunskaper i målspråket behövs och kan användas idag och i framtiden. Att bekanta sig med olika sammanhang och miljöer för målspråket. Att lägga märke till och tillsammans reflektera över var målspråket används och kan utnyttjas samt hur målspråket syns i olika situationer och sammanhang.

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att reflektera över målspråkets ställning och betydelse som ett av världens språk. Att tillsammans bekanta sig med sammanhang där man kan se och höra målspråket. Att lägga märke till likheter och olikheter mellan olika varianter av målspråket. Centrala ämnesområden är målspråkets språkliga och kulturella miljöer och länder där målspråket talas och deras språk. Innehåll väljs även utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna.

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att stärka elevernas intresse för att lära sig målspråket. Att väcka elevernas språkmedvetenhet och utveckla deras språkliga förmåga. Ord, fraser, standarduttryck och strukturer i målspråket studeras i anknytning till situationer och sammanhang i elevernas liv och vardag, så att eleverna på ett mångsidigt sätt kan använda och utveckla sin språkliga förmåga. Uppmuntra eleverna att i sina studier i målspråket utnyttja andra språk som är bekanta sedan tidigare. Analysera och jämföra de viktigaste likheterna och olikheterna mellan svenska och målspråket och andra språk som är bekanta för eleverna sedan tidigare.

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva muntlig och skriftlig kommunikation i olika kommunikationssituationer som anknyter till elevens liv, som till exempel att hälsa, att fråga hur det går, att berätta om det egna eller någon annans liv och att uträtta olika korta ärenden. Att öva olika kommunikationssituationer genom aktiverande sätt, till exempel med hjälp av sånger, lekar, drama och spelifiering. Innehåll väljs även utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna.

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva olika sätt att be om upprepning, långsammare tempo och förtydligande av samtalspartnern samt att använda ickeverbala tillvägagångssätt, till exempel gester och miner, för att nå fram med sitt budskap. Att öva olika kompensationsstrategier, till exempel att uttrycka sig på ett annat sätt. Att stärka elevens tilltro till den egna förmågan att lära sig språk och att modigt använda även begränsade språkkunskaper.

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva artigt språkbruk, till exempel olika artighetsfraser, på ett för kommunikationssituationen och kulturen lämpligt sätt.

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva ord, fraser, standarduttryck och strukturer i samband med ämnesområden som anknyter till elevernas liv, till exempel jag själv, min familj, skolan, fritid och hobbyer. Innehåll väljs även utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna. Att bilda sig en uppfattning om och öva målspråkets uttal, betoning och intonation.

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva ord, fraser, standarduttryck och strukturer både muntligt och skriftligt i olika naturliga språkanvändningssituationer. Innehåll väljs utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna, till exempel jag själv, min familj, skolan, fritid och hobbyn. Att rikligt och mångsidigt öva målspråkets uttal, betoning och intonation. Att öva sig att utnyttja fonetiska tecken då man lär sig uttal.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att bilda sig en uppfattning om målspråkets ställning och utbredning i världen, att lägga märke till och känna igen målspråket i olika sammanhang och miljöer samt målspråkets språkliga miljöer och kulturer samt länder där målspråket talas

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär känna målspråkets ställning, betydelse och utbredning i världen. Eleven lär sig att känna igen målspråket i olika sammanhang och miljöer. Eleven bekantar sig med kulturella särdrag som anknyter till målspråket och lär känna målspråkets språkliga miljöer. Eleven lär sig att nämna länder där målspråket talas på målspråket.

Innehållsområden

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om målspråkets ställning, betydelse och utbredning. Förmåga att bilda sig en uppfattning om språkliga och kulturella särdrag i målspråkets språkliga miljöer och länder där målspråket talas. Förmåga att nämna de länder där målspråket talas.

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan på målspråket nämna några länder där målspråket talas. Eleven kan ge något exempel på var man kan höra och se målspråket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan på målspråket nämna de flesta länder där målspråket talas. Eleven kan ge några exempel på var man kan höra och se målspråket. Eleven kan ge ett exempel på någon språklig miljö och något kulturellt särdrag för målspråket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge några exempel på målspråkets ställning och betydelse som ett av världens språk. Eleven kan på målspråket nämna de länder där målspråket talas. Eleven kan ge exempel på var man kan höra och se målspråket. Eleven kan ge några exempel på språkliga miljöer och kulturella särdrag i målspråket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge exempel på målspråkets ställning och betydelse som ett av världens språk. Eleven kan berätta i vilka länder målspråket talas. Eleven kan ge exempel på var man kan höra och se målspråket. Eleven kan berätta om språkliga och kulturella särdrag i språkliga miljöer och länder där målspråket talas.

M2 handleda eleven att bilda sig en uppfattning om relationen mellan alla språk hen kan, stärka utvecklingen av elevens språkliga nyfikenhet och slutledningsförmåga och uppmuntra hen att göra iakttagelser om språk, handleda eleven att lägga märke till likheter och olikheter mellan det svenska språket och målspråket och andra språk

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utveckla sin språkliga slutledningsförmåga. Eleven lär sig att lägga märke till likheter och olikheter mellan olika språk. Eleven lär sig att med hjälp av de språk hen kan härleda betydelsen av olika ord och uttryck.

Innehållsområden

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Används inte som grund för bedömningen. Det kunnande som ska bedömas ingår i beskrivningarna av kunskapskraven för växande språkkunskap.

M3 handleda eleven att ta ansvar för sina studier i målspråket, att ställa upp mål för sina studier och att pröva många olika sätt för att lära sig målspråket tillsammans med andra samt uppmuntra eleven att mångsidigt använda och utveckla sina färdigheter i målspråket, även med hjälp av digitala verktyg

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i målspråket och ställa upp mål för sina studier. Eleven lär sig olika sätt att lära sig målspråket även tillsammans med andra och övar sig på att hitta sätt som passar honom eller henne själv. Eleven lär sig att mångsidigt använda och utveckla sina färdigheter i målspråket, även med hjälp av digitala verktyg.

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att ta ansvar för sina studier i målspråket och att hitta mångsidiga strategier för studierna i målspråket.

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven tar under handledning sporadiskt ansvar för sina studier i målspråket. Eleven kan använda något sätt för att lära sig målspråket även tillsammans med andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven tar ofta ansvar för sina studier i målspråket. Eleven kan använda några sätt för att lära sig målspråket även tillsammans med andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven tar i huvudsak ansvar för sina studier i målspråket. Eleven kan använda flera för honom eller henne själv lämpliga sätt att lära sig målspråket även tillsammans med andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven tar ansvar för sina studier i målspråket. Eleven kan på ett mångsidigt sätt använda för honom eller henne själv lämpliga sätt att lära sig målspråket även tillsammans med andra.

M4 uppmuntra eleven att se kunskaper i målspråket som en viktig del av kontinuerligt lärande och utökade personliga språkresurser samt handleda eleven att hitta och utnyttja sammanhang och miljöer för målspråket som en del av det egna lärandet

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå betydelsen av kunskaper i målspråket som en del av sina personliga språkresurser och kontinuerligt lärande. Eleven lär sig att förstå betydelsen av kunskaper i målspråket även i framtiden. Eleven lär sig att hitta och utnyttja sammanhang och miljöer för målspråket som en del av det egna lärandet.

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om betydelsen av kunskaper i målspråket som en del av kontinuerligt lärande och språkresurser.

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge något exempel på sammanhang där hen kan använda sina kunskaper i målspråket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge några exempel på sammanhang där hen kan använda sina kunskaper i målspråket. Eleven kan ge några exempel på vilken nytta hen har av kunskaper i målspråket idag och i framtiden.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om några sammanhang där hen kan använda sina kunskaper i målspråket. Eleven kan berätta vilken nytta hen har av kunskaper i målspråket idag och i framtiden.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över olika sammanhang där hen kan använda sina kunskaper i målspråket. Eleven kan reflektera över vilken nytta hen har av kunskaper i målspråket idag och i framtiden.

M5 handleda eleven att öva olika, i synnerhet muntliga, kommunikationssituationer

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att kommunicera i olika, i synnerhet muntliga, kommunikationssituationer.

Innehållsområden

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att kommunicera i olika situationer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå Pre-A1.1: Eleven klarar under handledning och med stöd av sin samtalspartner av någon ofta återkommande och rutinmässig kommunikationssituation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.1: Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.2: Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande, rutinmässiga kommunikationssituationer, men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.

M6 uppmuntra eleven att använda olika, även ickeverbala tillvägagångssätt för att nå fram med sitt budskap och att vid behov be om upprepning eller långsammare tempo

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda olika kommunikationsstrategier för att förstå och för att nå fram med sitt budskap i olika kommunikationssituationer.

Innehållsområden

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda kommunikationsstrategier

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå Pre-A1.1: Eleven behöver väldigt mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, ordlistor, internet) då hen deltar i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.1: Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, ordlistor, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper. Eleven kan uttrycka om hen har förstått.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.2: Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation. Eleven behöver mycket hjälpmedel. Eleven kan be samtalspartnern att upprepa eller tala långsammare.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikationen men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be sin samtalspartner att förtydliga eller upprepa.

M7 handleda eleven att öva användningen av olika artighetsfraser

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig olika artighetsfraser.

Innehållsområden

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämpligt kommunikation

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå Pre-A1.1: Eleven kan använda någon av de för språket och kulturen mest typiska och rutinmässiga artighetsfraserna (hälsa, säga adjö, tacka).
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan använda några för språket och kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan använda några av de allra vanligaste artighetsfraserna typiska för språket i rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.

M8 uppmuntra eleven att med hjälp av kontexten få insikt i innehållet i talad eller skriven text som är förutsägbart och lämpligt för åldersgruppen

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå talade och skrivna texter av olika slag.

Innehållsområden

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå Pre-A1.1: Eleven förstår under handledning en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.1: Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.2: Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck. Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.

M9 erbjuda eleven rikligt med möjligheter att öva sig på att tala och skriva i för åldern relevanta situationer

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda språkets centrala ord och strukturer. Eleven lär sig att uttala begripligt.

Innehållsområden

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i B1-lärokursen i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå Pre-A1.1: Eleven kan under handledning uttrycka sig i tal och skrift med hjälp av enskilda ord och uttryck som till exempel anknyter till att berätta om sig själv, familj och fritid. Eleven uttalar några ord begripligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.1/A1.2: Eleven kan under handledning berätta om några bekanta och för hen viktiga saker med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den grundläggande grammatiken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den grundläggande grammatiken.

15.3.3.1. Samiska. A-lärokurs

A-lärokurs i samiska i årskurs 3–6

I årskurs 3–6 ska alla elever få undervisning i minst två andra språk utöver modersmålet. Det första språket är ett gemensamt A1-språk, det följande ett A2-språk (frivillig, lång lärokurs) eller B1-språk.

Dessa grunder för läroplanen utgör en allmän grund för undervisningen i samiska språk. Utgående från dessa grunder låter utbildningsanordnaren utarbeta en lokal läroplan för nordsamiskan, enaresamiskan eller skoltsamiskan.

Årsveckotimmarna i A2-språket fördelas på de olika årskurserna utan etappmål mellan årskurs 6 och årskurs 7.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i samiska i årskurs 3–6

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av lek, sång, spel och drama få möjlighet att testa sina

växande språkkunskaper och även bearbeta sina attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av internationalisering på hemmaplan ska eleverna bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i det omgivande samhället. De ska också ges möjligheter att öva sig att kommunicera internationellt. Samiska används alltid när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i samiska i årskurs 3–6

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i samiska i årskurs 3–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. För att studierna ska framskrida är det centralt att eleven genomför självvärdering och kamratrespons. Mångsidig bedömning ger de elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sitt kunnande.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i A-lärokursen i samiska genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i samiska. Eleven har uppnått målen i A-lärokursen i samiska för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i A-lärokursen i samiska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i A-lärokursen i samiska och i vitsordet som ska bildas.

I bedömningen ska man ta i beaktande alla mål i läroämnet. Bedömningen av förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter och förmåga att producera texter, ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i samiska i årskurs 3–6

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att bekanta sig med de centrala språkliga drag som är gemensamma för de samiska språken, finska och vissa andra finsk-ugriska språk. Att diskutera språkens släktskapsförhållanden särskilt för de språkens del som talas i klassen eller skolan eller som eleverna studerar. Att fundera på den egna språk- och kulturbakgrunden. Att söka information om området där samiska talas och de samiska språkens ställning. Att bekanta sig med den lokala samekulturen. Att fästa uppmärksamhet vid det som är gemensamt för alla språk och diskutera om hur man kan kommunicera om man endast har ringa kunskaper i ett språk. Att träna artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att tillsammans lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar. Att lära sig effektiva sätt att studera språk, t.ex. att aktivt ta i bruk nya ord eller strukturer i sitt eget sätt att uttrycka sig, öva sig att använda olika minnesstrategier och härleda nya ords betydelse på basen av kontexten. Att vänja sig vid att utvärdera sina språkkunskaper t.ex. med hjälp an den Europeiska språkportfolion. Att handleda eleverna att lägga märke till de samiska språken i omgivningen.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på samiska och att behandla olika teman som bl.a. jag själv, min familj, mina vänner, skolan, fritidsintressen och fritidssysslor och om livet i miljöer där samiska språket används. Teman ska också väljas tillsammans. Innehållet väljs med beaktande av elevernas dagliga omgivning, intressen och aktualitet och utgående från perspektivet jag och vi i Finland samt på det samisktalande området och samernas hembygdsområde. Att använda språket för olika syften, som t.ex. att hälsa, be om hjälp eller uttrycka en åsikt. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter, som t.ex. kortare berättelser, skådespel, intervjuer och sångtexter. Att ge eleven möjlighet att träna mer krävande språksituationer. Att lära sig hitta material på samiska. Att iaktta och flitigt öva sig att uttala och tala.

Mål för undervisningen

M1 väcka elevens intresse för den språkliga och kulturella mångfalden i närområdet, Sameland, Finland och Norden, och för sin egen språk- och kulturbakgrund

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att känna igen den språkliga och kulturella mångfalden i sin närmiljö, i Sameland, Finland och Norden. Eleven lär sig att intressera sig för sin egen språk- och kulturbakgrund.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i samiska

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M2 motivera eleven att uppskatta de samiska språkens ställning som urfolksspråk samt introducera eleven i den lokala, levande samekulturen

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär känna de samiska språkens ställning och betydelse som urfolksspråk. Eleven lär känna den lokala, levande samekulturen.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om de samiska språkens ställning och betydelse som urfolksspråk samt kännedom om den lokala, levande samekulturen.

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna några samiska språk. Eleven kan ge något exempel på typiska drag för den lokala, levande samekulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna några samiska språk som talas i Sameland. Eleven kan ge några exempel på typiska drag i den lokala, levande samekulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta varför samiska talas i Finland och känner till de samiska språkens mångfald. Eleven kan ge exempel på typiska drag i den lokala, levande samekulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan berätta varför samiska talas i Sameland. Eleven kan beskriva de samiska språkens mångfald. Eleven kan jämföra typiska drag i den lokala, levande samekulturen.

M3 handleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja eleven att utveckla språklig nyfikenhet och språklig slutledningsförmåga

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan olika språk. Eleven lär sig att utveckla sin språkliga slutledningsförmåga.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Språklig slutledningsförmåga

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna någon likhet och olikhet mellan de samiska språken och modersmålet eller andra språk hen kan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på likheter och olikheter mellan de samiska språken och modersmålet eller andra språk hen kan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om likheter och olikheter mellan de samiska språken och modersmålet eller andra språk hen kan. Eleven kan nämna några strategier som stödjer utvecklingen av hens språkliga slutledningsförmåga.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra likheter och olikheter mellan de samiska språken, modersmålet eller andra språk hen kan. Eleven kan använda lämpliga strategier som stödjer utvecklingen av hens språkliga slutledningsförmåga.

M4 handleda eleven att hitta material på samiska

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att hitta och välja material på samiska som är lämpligt och intressant för hen själv.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hitta material på samiska

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på något för hen själv lämpligt material på samiska.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på material på samiska som är intressanta för hen själv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om material på samiska som är lämpliga och intressanta för hen själv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra material på samiska som är lämpliga och intressanta för hen själv.

M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär där det viktiga är att budskapet går fram och att uppmuntra varandra att lära sig tillsammans

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att berätta om målen för sina studier i samiska. Eleven lär sig att samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att berätta om målen för sina studier i samiska och fungera i grupp.

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna något enskilt mål för sina studier i samiska. Eleven deltar stundvis i gruppens aktiviteter och kan samarbeta.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge några exempel på mål för sina studier i samiska. Eleven deltar i gruppens aktiviteter och samarbetar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om målen för sina studier i samiska. Eleven deltar i gruppens aktiviteter och samarbetar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan berätta om målen för sina studier i samiska och berätta hur hen arbetar för att uppnå målen. Eleven deltar i gruppens aktiviteter och samarbetar på ett mångsidigt sätt och som motiverar till att lära sig tillsammans.

M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier och modigt öva sina kunskaper i samiska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att pröva sig fram till vilka sätt att lära sig språk som passar hen bäst

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i samiska. Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i samiska samt för att lära sig språk. Eleven lär sig att modigt använda sina färdigheter i samiska.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att ta ansvar för sina studier i samiska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk.

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning i någon mån ta ansvar för sina studier i samiska. Eleven kan använda något sätt, även digitala, för att lära sig samiska och andra språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan i någon mån ta ansvar för sina studier i samiska. Eleven kan använda några sätt, även digitala, för att lära sig samiska och andra språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i samiska. Eleven kan använda många olika sätt, även digitala, för att lära sig samiska och andra språk och som främjar det egna lärandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ta stort ansvar för sina studier i samiska. Eleven kan mångsidigt utnyttja olika sätt, även digitala, för att lära sig samiska och andra språk och som främjar det egna lärandet.

M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får öva muntlig och skriftlig kommunikation

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att kommunicera muntligt och skriftligt i olika kommunikationssituationer

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att kommunicera i olika situationer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer, men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.

M8 stödja eleven i användningen av språkliga kommunikationsstrategier

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier i olika kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda kommunikationsstrategier

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper. Eleven kan uttrycka om hen har förstått.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation. Eleven behöver mycket hjälpmedel. Eleven kan be samtalspartnern att upprepa eller tala långsammare.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (t.ex. genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.1: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder mer sällan non-verbala uttryck. Eleven måste relativt ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.

M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda för det samiska språket och språkområdets kulturer typiska artighetsfraser.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämpligt språkbruk

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan använda några av de allra vanligaste artighetsfraserna typiska för språket i rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.1: Eleven klarar av korta sociala situationer. Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.

M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter med hjälp av olika strategier.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck. Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information som hen behöver ur en kort text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.1: Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.

M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda målspråkets centrala ordförråd och centrala strukturer. Eleven lär sig att uttala förståeligt.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.1/A1.2: Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt och kan skriva några enskilda ord och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3: Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.

15.3.4. Matematik

Läroämnets uppdrag

Uppdraget i undervisningen i matematik är att utveckla ett logiskt, exakt och kreativt matematisk tänkande hos eleverna. Undervisningen ska lägga grund för förståelsen av matematiska begrepp och strukturer samt utveckla elevernas förmåga att behandla information och lösa problem. På grund av matematikens kumulativa natur ska undervisningen framskrida systematiskt. Konkreta och laborativa inslag är centrala i undervisningen och studierna i matematik. Lärandet stöds med hjälp av informations- och kommunikationsteknik.

Undervisningen i matematik ska stödja eleverna att utveckla en positiv attityd till matematik och en positiv bild av sig själva som elever i matematik. Den ska också utveckla elevernas förmåga att kommunicera, interagera och samarbeta. Undervisningen i matematik ska vara målinriktad och långsiktig och stödja eleverna att själva ta ansvar för sitt lärande.

Undervisningen ska handleda eleverna att förstå nyttan av matematik i sitt eget liv och i ett bredare samhällsperspektiv. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att använda och tillämpa matematik på ett mångsidigt sätt.

Läroämnets uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3-6 ska undervisningen i matematik erbjuda upplevelser med vilkas hjälp eleverna kan tillägna sig matematiska begrepp och strukturer. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att uttrycka sina matematiska tankar och lösningar på olika sätt och med olika hjälpmedel. Mångsidig problemlösning självständigt och i grupp samt jämförelse av olika sätt att lösa problem är centrala delar av undervisningen. Undervisningen i matematik ska befästa och bredda elevernas förståelse av talbegreppet och tiosystemet samt utveckla en flytande räknefärdighet.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i matematik i årskurs 3–6

Undervisningen ska utgå från bekanta ämnen och problem som intresserar eleverna. Matematik ska fortsättningsvis studeras i en lärmiljö som präglas av konkretisering och olika hjälpmedel. Hjälpmedlen ska vara lätt tillgängliga. Varierande arbetssätt används i undervisningen. Eleverna ska ha möjlighet att påverka valet av arbetssätt. Man arbetar både gemensamt och individuellt. Pedagogiska spel och lekar är ett viktigt arbetssätt som motiverar eleverna. Digitala verktyg och miniräknare används i undervisningen och studierna.

Handledning, differentiering och stöd i matematik i årskurs 3–6

Varje elev ska ha möjlighet att få undervisning i det centrala innehållet för tidigare årskurser, om kunskaperna är bristfälliga. Utöver det ska eleverna ges förebyggande stöd för att tillägna sig nytt innehåll. Man ska reservera tillräckligt mycket tid för matematiklärandet och stödet ska vara systematiskt. Utvecklingen av elevernas kunskaper och färdigheter i matematik ska följas upp kontinuerligt. Stödet ska ge eleverna möjlighet att utveckla sina kunskaper samtidigt som deras positiva attityd och självförtroende stärks. Eleverna ska erbjudas lämpliga konkreta hjälpmedel som stöd för lärandet samt möjligheter att själva komma till insikt och förstå. Varje elev ska ges möjlighet att öva tillräckligt.

Elever som behöver mera utmaningar ska stödjas med hjälp av alternativa arbetsformer och genom att berika undervisningsinnehållet. Uppgifterna kan till exempel omfatta talens egenskaper, olika talföljder, geometri, kreativ problemlösning och matematiska tillämpningar.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i matematik i årskurs 3–6

Vid bedömningen av lärandet i matematik är det centrala att stödja och främja elevernas matematiska tänkande och kunskapsutveckling inom alla målområden. Bedömningen ska vara mångsidig och responsen handledande och konstruktiv. Dessa stöder eleverna att utveckla matematiska färdigheter och sporrar vid behov eleverna att försöka på nytt. Eleverna handleds att själva utvärdera sitt lärande och bli medveten om sina styrkor. Responsen ska hjälpa eleverna att förstå vilka kunskaper och färdigheter som borde utvecklas och hur. Eleverna ska dessutom handledas att fästa vikt vid sina arbetssätt och sin attityd till matematikstudierna.

Av eleverna förutsätts mer än tidigare att de presenterar sitt matematiska tänkande muntligt och med hjälp av redskap, figurer och skriftligt arbete. Föremål för bedömningen är arbetssättet, lösningarnas giltighet samt färdigheter i att tillämpa det man lärt sig.

Vid grupparbete bedöms såväl gruppens som den enskilda gruppmedlemmens arbetsinsats och resultat. Syftet med responsen är att eleverna lär sig förstå betydelsen av varje gruppmedlems arbete och utveckling. Eleverna handleds att själva utvärdera arbetet och resultatet.Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i matematik genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i matematik. Eleven har uppnått målen i matematik för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i

kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för matematik och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i matematik och i vitsordet som ska bildas.

I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden. Kunskapskraven kan användas då man planerar de situationer där elevens kunnande ska visas upp eller då man bedömer det som eleven visar.

Med handledning av elevens arbete avses i matematiken exempelvis att läraren ger muntliga tilläggsanvisningar, ställer styrande frågor, använder konkretiseringsmaterial eller ger motsvarande exempel i de situationer där kunnandet visas upp.

Centralt innehåll som anknyter till målen för matematik i årskurs 3–6

I1 Matematiskt tänkande

Eleverna utvecklar sin förmåga att finna likheter, skillnader och mönster. De fördjupar sin förmåga att jämföra, klassificera och ordna, systematiskt söka alternativ samt upptäcka orsakssammanhang och samband i matematiken. Eleverna planerar och utarbetar datorprogram i en visuell programmeringsmiljö.

I2 Tal och räkneoperationer

Elevernas förståelse av tiosystemet fördjupas och förankras. De utvecklar sin uppfattning om talens uppbyggnad, samband och delbarhet genom att undersöka och klassificera tal.

Eleverna övar sig att utföra grundläggande räkneoperationer som huvudräkning. De övar additions- och subtraktionsalgoritmer och försäkrar sig om att de behärskar dem. Förståelsen av begreppet multiplikation förankras och eleverna lär sig multiplikationstabellerna 6–9. Man försäkrar sig om att eleverna kan multiplikationstabellerna 1–10. Eleverna övar multiplikationsalgoritmen och försäkrar sig om att de kan den. Begreppet division studeras vid både innehålls- och delningsdivision. Eleverna övar att dividera en talenhet i taget. Räkneoperationernas egenskaper och sambanden mellan dem utnyttjas.

Eleverna handleds att avrunda tal och använda överslagsräkning för att lära sig att bedöma storleksordningen av ett resultat. Alla räkneoperationer övas i mångsidiga situationer med olika konkreta hjälpmedel.

Begreppet negativt tal introduceras och talområdet utvidgas med negativa heltal. Eleverna lär sig begreppet bråk och övar de grundläggande räkneoperationerna med bråk i olika situationer. I multiplikation och division används naturliga tal. Eleverna utforskar decimaltal som en del av tiosystemet och övar grundläggande räkneoperationer med decimaltal. Eleverna gör sig förtrogna med begreppet procent. De utvecklar en förståelse för procenttal och –värde och övar sig att beräkna dem i enkla situationer. Sambanden mellan bråk, decimaltal och procent utnyttjas.

I3 Algebra

Eleverna undersöker mönster i talföljder och fortsätter en talföljd enligt en regel. De introduceras i begreppet obekant, undersöker ekvationer och söker lösningar till ekvationer genom slutledning och prövning.

I4 Geometri och mätning

Eleverna bygger, ritar, undersöker och klassificerar kroppar och figurer. Kropparna klassificeras som cylindrar, koner och övriga kroppar. Eleverna undersöker närmare rätblock, cylindrar och

koner med cirkulär basyta samt pyramider. Plana figurer indelas i månghörningar och andra figurer och deras egenskaper undersöks. Eleverna utforskar närmare trianglar, fyrhörningar och cirklar. De lär sig begreppen punkt, sträcka, rät linje och vinkel. Eleverna övar sig att rita, mäta och klassificera vinklar.

Eleverna granskar symmetri i förhållande till en rät linje. Eleverna handleds också att iaktta rotations- och förskjutningssymmetri i omgivningen, till exempel inom konst.

I koordinatsystemet behandlas först den första kvadranten och därefter de övriga kvadranterna.

Eleverna undersöker begreppet skala och använder skalor för att förstora och förminska. De handleds i att använda skalor vid kartläsning.

Eleverna övar sig att mäta och man fäster deras uppmärksamhet vid mätningens noggrannhet, vid bedömningen av mätresultatet och vid att mätningen kontrolleras. Eleverna mäter och beräknar omkretsen och arean av olika figurer och volymen av rätblock. De vägleds att förstå hur ett enhetssystem är uppbyggt. Eleverna tränar enhetsbyten genom att använda de vanligaste måttenheterna.

I5 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Elevernas förmåga att systematiskt söka information om intressanta ämnen utvecklas. Informationen registreras och presenteras med hjälp av tabeller och diagram. Av statistiska nyckeltal behandlas största och minsta värde, medelvärde och typvärde.

Eleverna undersöker sannolikhet utgående från vardagliga situationer genom att resonera sig fram till om en händelse är omöjlig, möjlig eller säker.

Mål för undervisningen

M1 bibehålla elevens inspiration och intresse för matematik samt stödja elevens positiva självbild och självförtroende

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att identifiera vilka delområden i matematiken och studiemetoder som motiverar hen. Eleven strävar efter att förstärka sin positiva självbild och sitt självförtroende i sina matematikstudier.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Algebra

I4 Geometri och mätning

I5 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i matematik

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M2 handleda eleven att uppfatta samband i det som hen lär sig

Målområde

Arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven uppfattar samband mellan det som hen lär sig. Hen beskriver och förklarar sina observationer.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Algebra

I4 Geometri och mätning

I5 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Samband mellan det som hen lärt sig

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven uppfattar under handledning samband mellan det som hen lär sig.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven uppfattar samband mellan det som hen lär sig och ger exempel under handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven uppfattar och ger exempel på samband mellan det som hen lär sig.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan beskriva och förklara vad sambanden mellan det som hen lär sig beror på.

M3 handleda eleven att utveckla sin förmåga att ställa frågor och dra motiverade slutsatser utifrån sina observationer

Målområde

Arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven ställer frågor och kan dra motiverade slutsatser utifrån sina observationer.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Algebra

I4 Geometri och mätning

I5 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att ställa frågor och slutledningsförmåga

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven observerar vad hen behöver hjälp med. Eleven kan under handledning göra observationer och sammanställa information för att kunna dra slutsatser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven övar på att framställa matematiska frågor. Eleven kan under handledning presentera motiveringar för sina slutsatser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan framställa frågor i anknytning till det område som studeras och kan ge motiveringar för sina slutsatser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven framställer frågor som stöder det område som studeras. Eleven kan framställa klara motiveringar för sina slutsatser.

M4 uppmuntra eleven att presentera sina lösningar och slutledningar för andra med konkreta hjälpmedel, figurer, muntligt och skriftligt, även med hjälp av digitala verktyg

Målområde

Arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven presenterar sina slutledningar och lösningar genom att använda olika framställningsformer.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Algebra

I4 Geometri och mätning

I5 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att presentera lösningar och slutledningar

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan berätta om sin slutledning och presenterar under handledning sina lösningar med någon framställningsform.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven presenterar sin slutledning och sina lösningar med någon framställningsform.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven presenterar sin slutledning och sina lösningar, vid behov med en annan framställningsform.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven presenterar sin slutledning och sina lösningar med en framställningsform som är lämplig för situationen.

M5 handleda och stödjaeleven i utvecklingen avförmågan att lösa problem

Målområde

Arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder olika strategier i problemlösning.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Algebra

I4 Geometri och mätning

I5 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Problemlösningsfärdigheter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning använda något sätt för att lösa ett problem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven prövar på ett sätt som leder till en korrekt lösning på ett problem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan välja och använda ett fungerande sätt för att lösa ett problem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan bedöma hur fungerande och effektiv hens lösningsmetod är.

M6 handleda eleven att utveckla förmågan att bedöma hur ändamålsenlig en lösning är och om resultatet är rimligt

Målområde

Arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bedömer hur förnuftig en lösning är och om resultatet är rimligt.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Algebra

I4 Geometri och mätning

I5 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att bedöma en lösning

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning uppfatta hur rimligt ett resultat är.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven reflekterar över hur rimligt hens resultat är och bedömer sin lösning under handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven granskar kritiskt sin lösning och hur rimligt resultatet är.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven bedömer och motiverar sin lösning och hur rimligt resultatet är.

M7 handleda eleven att förstå och använda matematiska begrepp och symboler

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder och förstår matematiska begrepp och beteckningar.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Algebra

I4 Geometri och mätning

I5 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förståelse och användning av matematiska begrepp

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen matematiska begrepp under handledning och övar på beteckningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner till matematikens begrepp och använder i regel korrekta beteckningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder matematiska begrepp och korrekta beteckningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förstår och använder korrekta begrepp och beteckningar.

M8 stödja och handleda eleven att förstärka och bredda förståelsen av tiosystemet

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår principen bakom tiosystemet.

Innehållsområden

I2 Tal och räkneoperationer

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förståelse av tiosystemet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven urskiljer storleksordningar mellan hela tal. Eleven känner igen talenheterna i ett decimaltal.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna talenheterna i ett decimaltal och använder tiosystemet i räkneoperationer med naturliga tal.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder tiosystemet som ett positionssystem i räkneoperationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förstår att tiosystemet är ett av positionssystemen.

M9 stödja eleven att utveckla talbegreppet till positiva rationella tal och negativa heltal

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår begreppen positiva rationella tal och negativa heltal.

Innehållsområden

I2 Tal och räkneoperationer

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förståelse av talbegreppet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan placera negativa tal i storleksordning och jämför under handledning storleken på bråktal.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan placera bråktal i storleksordning och kan ge exempel på användning av negativa tal.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda positiva rationella tal och negativa heltal i räkneoperationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder positiva rationella tal och negativa heltal som del av problemlösning.

M10 handleda eleven att uppnå flytande räknefärdigheter både i huvudräkning och skriftligt genom att utnyttja räkneoperationernas egenskaper

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utför huvudräkning på ett flytande sätt och även skriftligt genom att använda egenskaper hos räkneoperationer.

Innehållsområden

I2 Tal och räkneoperationer

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Räknefärdigheter och att utnyttja de grundläggande räkneoperationernas egenskaper

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven utför basräkneoperationer med två naturliga tal.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven utför räkneoperationer som består av flera än en räkneoperation med naturliga tal och kan under handledning dela upp talen i en enklare form som stöder en huvudräkning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven utför på ett flytande sätt beräkningar som består av flera räkneuttryck och kan dela upp talen i en enklare form som stöder uträkningen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan mångsidigt använda olika beräkningssätt.

M11 handleda eleven att observera och beskriva geometriska egenskaper hos kroppar och figurer samt introducera eleven i geometriska begrepp

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven observerar och beskriver geometriska egenskaper hos kroppar och figurer.

Eleven känner till geometrins grundbegrepp samt symmetrier med avseende på en linje och en punkt.

Innehållsområden

I4 Geometri och mätning

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Geometriska begrepp och förmåga att observera geometriska egenskaper

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen och nämner de vanligaste geometriska figurerna och kropparna samt deras delar. Eleven kan rita de vanligaste geometriska figurerna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven observerar och beskriver sambanden mellan en punkt, sträcka, linje och vinkel. Eleven känner igen figurer som är symmetriska med avseende på linje. Eleven kan under handledning förstora eller förminska en figur. Eleven kan placera ut en given punkt i koordinatsystemet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven observerar och beskriver egenskaper hos figurer och kroppar. Eleven ritar symmetriska figurer med avseende på en punkt eller en linje genom att använda koordinatsystemet. Eleven kan använda en given skala.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda egenskaper hos figurer och kroppar i problemlösning. Eleven kan rita förminskningar och förstoringar på figurer och bestämma skalan utgående från givna mått.

M12 handleda eleven att uppskatta storleken av ett mätobjekt, välja lämpliga mätredskap och lämplig enhet samt bedöma mätresultatets rimlighet

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bedömer storleken på det objekt som ska mätas och väljer ett lämpligt verktyg för mätningen och en lämplig enhet att ange resultatet i. Eleven bedömer mätresultatets rimlighet.

Innehållsområden

I4 Geometri och mätning

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att mäta

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven utför en mätning med givna mätredskap och meddelar hur många enheter med mätredskapet hen får som resultat. Eleven kan under handledning byta en längdenhet till en annan längdenhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven utför en mätning med ett mätredskap som hen valt och kan ange mätningens resultat i den efterfrågade enheten. Eleven kan byta enheter på rymdmåtten (l, dl, osv.).
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan observera storleken på mätobjektet och väljer ett lämpligt redskap för mätningen. Eleven behärskar de vanligaste måttenhetsomvandlingarna och reflekterar över förnuftigheten hos mätresultaten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan förklara faktorer som inverkar på mätningsresultatets noggrannhet och välja korrekt mätenhet. Eleven kan byta måttenheter på areor.

M13 handleda eleven att utarbeta och tolka tabeller och diagram samt använda statistiska nyckeltal samterbjuda eleven upplevelser om sannolikhet

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utarbetar och tolkar tabeller och diagram samt använder statistiska nyckeltal.

Eleven kan bestämma antalet av alla händelser och av de önskade händelserna och kan beräkna sannolikhet.

Innehållsområden

I5 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Att göra och tolka tabeller och diagram samt klassisk sannolikhet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra en tabell på observationerna och läsa ett stapeldiagram. Eleven kan plocka ut den observation som det finns flest värden på och kan under handledning beräkna medelvärdet av tal. Eleven känner igen en säker händelse.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan tolka olika diagram. Eleven kan be-stämma typvärdet och beräkna medelvärdet. Eleven kan beräkna det efterfrågade antalet alternativ och det totala antalet alternativ.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan göra en användbar beskrivning med tabell eller diagram. Eleven kan avgöra vilket av alternativen som är mest sannolikt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven utnyttjar tabeller, diagram samt typvärdet och medelvärdet. Eleven kan med hjälp av en händelse bestämma den motsatta händelsen.

M14 inspirera eleven att utarbeta instruktioner som datorprogram i en visuell programmeringsmiljö

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utarbetar ett program i en visuell programmeringsmiljö.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Visuell programmering

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven testar ett färdigt program och identifierar vad olika kommandon utför i praktiken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan sätta till en villkors- eller upprepningsstruktur i ett färdigt program. Hen kan söka efter ett fel i programmet och korrigera felet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan programmera ett fungerande program i en visuell programmeringsmiljö, i vilket villkors- och upprepningsstrukturer används.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder visuell programmering i problemlösning. Eleven kan utvärdera programmet och editera det så att det kan användas för ett specifikt ändamål.

15.3.5. Omgivningslära

Läroämnets uppdrag

I läroämnet omgivningslära integreras ämnesområdena biologi, geografi, fysik, kemi och hälsokunskap. Undervisningen ska omfatta perspektivet för hållbar utveckling. I omgivningslära förenas såväl naturvetenskapliga som humanvetenskapliga perspektiv. I omgivningsläran ska eleverna ses som en del av den omgivning de lever i. Utgångspunkten är respekt för naturen och ett människovärdigt liv i enlighet med de mänskliga rättigheterna.

Undervisningen ska stödja eleven att utveckla sitt förhållande till miljön och sin världsbild samt att växa som människa. Målet för undervisningen i omgivningslära är att eleverna lär känna och förstå naturen och den byggda miljön, fenomen som förekommer i dem, sig själva och andra människor samt betydelsen av hälsa och välbefinnande. Omgivningslärans tvärvetenskapliga karaktär förutsätter att eleverna lär sig att söka, bearbeta, producera, presentera, bedöma och värdera information i olika situationer. Undervisningen ska vila på vetenskaplig grund[247] och eleverna ska utveckla kritiskt tänkande. De ekologiska, kulturella, sociala och ekonomiska dimensionerna av hållbar utveckling ska beaktas i undervisningen i omgivningslära. Det centrala målet för omgivningsläran är att handleda eleverna att förstå hur människans val påverkar livet och miljön i dag och i framtiden.

Omgivningsläran ska lägga grund för kunskaper inom de olika ämnesområdena i omgivningslära. Målet är att förstå deras betydelse för miljön, tekniken, det vardagliga livet, människan och mänsklig verksamhet. Inom biologi är det centralt att eleverna lär känna och förstå naturmiljön, människan, livet och dess utveckling samt villkoren för liv på jorden. Inom geografi är det viktigt att eleverna undersöker deras egen närmiljö och förstår olika områden i världen, fenomen som förekommer i dem och hur livet ser ut för de människor som bor i områdena. Inom fysik är det viktigt att stödja eleverna att förstå naturens grundstrukturer och fenomen och att förklara dessa fenomen även med hjälp av information baserad på egna undersökningar. Inom kemi är det centralt att iaktta olika ämnen i vår omgivning. Man ska undersöka, beskriva och förklara ämnenas egenskaper, deras sammansättning samt omvandlingar som de genomgår. Inom hälsokunskap är det viktigt att eleverna lär sig att förstå de faktorer som stödjer och skyddar hälsan i vår omgivning och i mänsklig verksamhet samt att främja kunskaper som stödjer hälsa, välbefinnande, trygghet och säkerhet.

247 Statsrådets förordning (422/2012) 3 §

Målet med undervisningen är att väcka och fördjupa elevernas intresse för de olika ämnesområdena i omgivningslära. Likvärdighet och jämlikhet främjas genom att varje elev erbjuds möjligheter att mångsidigt bekanta sig med omgivningslärans samtliga vetenskapsområden och med den teknik och de utbildningsmöjligheter som finns på området.

Läroämnets uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 kan undervisningen i omgivningslära planeras som helheter där man granskar den omgivande världen samt eleverna och deras aktiviteter som en del av omgivningen. Eleven vägleds att ge akt på sitt växande och sin utveckling. Med hjälp av problemlösnings- och undersökningsuppgifter fördjupas intresset för fenomen i omgivningen. I slutet av årskurshelheten funderar man också på de olika ämnesområdenas särdrag.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i omgivningslära i årskurs 3–6

Utgångspunkten vid valet av arbetssätt och lärmiljöer är elevernas egna erfarenheter av olika företeelser, fenomen och händelser som anknyter till människan, omgivningen, människans aktiviteter och vardag. I valet av lärmiljöer och arbetssätt beaktas funktionalitet, erfarenhets- och upplevelseaspekten, användningen av drama och berättelser samt omgivningslärans tvärvetenskapliga karaktär. Målet är att undersöka fenomen inom omgivningslärans olika ämnesområden i naturliga situationer och miljöer. Som lärmiljöer används förutom skolans lokaler och den egna klassen mångsidigt även den närliggande naturen och den byggda miljön, olika sociala sammanhang och situationer, digitala lärmiljöer samt lokala möjligheter såsom samarbete med naturskolor, museer, företag, medborgarorganisationer samt natur- och vetenskapscentra. Med tanke på målen är det viktigt att eleverna deltar och samverkar i planeringen och genomförandet av enkla undersökningar samt i diskussionen kring olika perspektiv och lösningar. Genom att eleverna arbetar aktivt med det fenomen, tema eller aktuella problem som studeras stödjer man lärandet enligt omgivningslärans mål.

Handledning, differentiering och stöd i omgivningslära i årskurs 3–6

Med tanke på målen för omgivningsläran är det viktigt att handleda eleverna att mångsidigt använda olika studiesätt. Handledning behövs särskilt för att eleven ska lära sig agera tryggt och ta hänsyn till andra i olika lärmiljöer. I undervisningen och vid valet av arbetssätt beaktas elevernas tidigare kunskaper och färdigheter samt specialbehov i anslutning till utveckling, livssituation och kultur. Eleverna får lära sig att respektera allas rätt till integritet i personliga frågor. Ett undersökande arbetssätt och övningar som förutsätter olika nivåer av tänkande kan stödja differentiering enligt individuella behov. Gemenskap stödjer lärande tillsammans och möjligheten att utnyttja olika styrkor. Handledning och stöd, valet av arbetssätt samt känslan av att lyckas stärker elevens självbild i omgivningsläran. Eleverna ska även ges möjlighet till fördjupning samt lugn och ro.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i omgivningslära i årskurs 3–6

Vid bedömningen av kunnandet i omgivningslära är bedömningen av undersökningsfärdigheterna och arbetet centralt vid sidan om bedömningen av den teoretiska kunskapen inom de olika kunskapsområden som ingår i omgivningsläran. De olika kunskapsområdena förenas till en helhet och de har sina egna mål och bedömningsgrunder. Eleverna erbjuds mångsidiga möjligheter att visa sitt kunnande. Elevernas värderingar, attityder, hälsobeteende, sociala färdigheter, temperament eller övriga personliga egenskaper utgör inte föremål för bedömningen.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i omgivningslära genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i omgivningslära. Eleven har uppnått målen i omgivningslära för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för omgivningslära och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i omgivningslära och i vitsordet som ska bildas. I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.Eleverna instrueras att identifiera sina egna förhandsuppfattningar, styrkor och utvecklingsbehov samt uppmuntras att sporra varandra i lärandet. Lärandet styrs genom frågor, uppbyggande respons och konkreta utvecklingsförslag. Positiv respons och uppmuntran stöder i synnerhet utvecklingen av arbetsfärdigheterna och motivationen.

Centralt innehåll som anknyter till målen för omgivningslära i årskurs 3–6

Innehållet väljs så att det stödjer målen och utnyttjar de lokala möjligheter som finns. Innehållet formas till helheter för olika årskurser.

I1 Jag som människa

Innehållet väljs så att det anknyter till människans uppbyggnad och centrala livsfunktioner samt de olika faserna i människans växande och utveckling. Särskild vikt fästs vid aktuella förändringar i utvecklingen hos åldersgruppen och att förstå dem. Man behandlar den sexuella utvecklingen som anknyter till åldersstadiet samt människans fortplantning. Eleverna övar sig att identifiera olika fysiska och psykiska signaler och att bli medvetna om sina egna tankar, behov, attityder och värderingar. Eleverna får insikt i de olika delområdena av hälsa, hälsoresurser, vardagliga hälsovanor, mentala färdigheter, förhindrande av sjukdomar och färdigheter i egenvård. Dessutom får de öva sig att identifiera, uttrycka och reglera känslor. Eleven ger akt på faktorer som stödjer det egna lärandet.

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

Innehållet och uppgifterna väljs så att de anknyter till vardagliga situationer och sammanhang. Eleverna får öva sig att beskriva vardagliga situationer, fenomen och teknik med begrepp och modeller från olika ämnesområden. De undersöker hur apparater och olika konstruktioner fungerar. Säkerhetskunskapen utvecklas till exempel inom följande delområden: trafik-, brand-, elsäkerhet, olyckor, förgiftningar, rusmedel, förebyggande av mobbning, fysisk och mental integritet samt åtgärder i nöd- och risksituationer. Eleverna övar sig att delta i olika grupper och funderar över hur olika sociala situationer och sammanhang påverkar välbefinnandet.

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

Naturmiljön och mänsklig verksamhet i Finland, Norden, Europa och övriga världsdelar undersöks med hjälp av mångsidiga regionala exempel och aktuella nyheter. Centrala perspektiv är att värdesätta naturens och kulturens mångfald samt öka den globala förståelsen. Man bygger upp sin världsbild och dess regionala ramar med hjälp av olika kartor och andra geomedier.

I4 Att undersöka omgivningen

Som innehåll väljs undersökningsuppgifter som härrör till den egna livsmiljön. I livsmiljön fäster man uppmärksamhet vid den levande och icke-levande naturen, den byggda och sociala miljön samt fenomen, material och tekniska tillämpningar i omgivningen. Med hjälp av uppgifterna får eleven insikt i de olika faserna av en undersökning. Eleverna undersöker jordmånen och berggrunden. Genom att undersöka förändringar i kroppars rörelser bekantar de sig med begreppet kraft. Eleverna identifierar organismer och olika livsmiljöer, sammanställer under

handledning en växtsamling samt undersöker experimentellt växternas tillväxt. De undersöker också betydelsen av olika miljöer i hembygden ur ett hälsoperspektiv. Eleverna bekantar sig också med de rättigheter och skyldigheter som gäller då de rör sig i sin omgivning.

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

Med hjälp av olika material och ämnen granskas aggregationstillstånd och ämnens egenskaper. Förbränning, fotosyntesen och vattnets kretslopp utgör grunden för förståelse av principen om ämnens förändringar och bevarande. Med hjälp av att utföra temperaturmätningar, studera värmeenergi och omvandling mellan energiformer får eleven insikt i principen om energins bevarande. Man undersöker ljud- och ljusfenomen. Eleverna fördjupar sig i närrymden, årstiderna, växlingen mellan dag och natt samt jordklotets uppbyggnad. De ska undersöka växelverkan mellan mänsklig verksamhet och olika organismer och deras livsmiljöer. Man bekantar sig med näringskedjor, djurs och växters fortplantning, näringsproduktion och matens kretslopp samt bruket av skog.

I6 Att bygga en hållbar framtid

Vid valet av innehåll beaktas värnandet om naturens mångfald, klimatförändringen och hur den kan hejdas, hållbar användning av naturresurser, att främja hälsa, värna om det egna kulturarvet och att bo i en mångkulturell värld samt människans globala välbefinnande nu och i framtiden. Eleverna reflekterar över hur deras egna aktiviteter påverkar dem själva, andra människor, djurens välmående, naturen och samhället. I den egna närmiljön övas miljövänlig verksamhet och omsorg om andra. Man förverkligar ett gemensamt påverkningsprojekt där man övar sig att delta och påverka lokalt eller globalt.

Mål för undervisningen

M1 väcka och upprätthålla elevens intresse för omgivningen och undervisningen i omgivningslära samt hjälpa eleven att inse att samtliga ämnesområden i omgivningsläran är viktiga för hen

Målområde

Betydelse, värderingar, attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven upprätthåller sitt intresse för omgivningen och för studierna i omgivningslära samt inser att samtliga ämnesområden i omgivningsläran är viktiga för hen själv.

Innehållsområden

I1 Jag som människa

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M2 handleda och sporra eleven att ställa upp mål för sina studier och att arbeta långsiktigt för att uppnå dem samt att analysera sina kunskaper i omgivningslära

Målområde

Betydelse, värderingar, attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven ställer upp egna mål för sina studier och arbetar långsiktigt för att uppnå dem samt identifierar sina kunskaper i omgivningslära.

Innehållsområden

I1 Jag som människa

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att arbeta målinriktat och att lära sig lära

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven ställer upp ett enskilt mål under handledning och deltar i det gemensamma arbetet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven ställer upp egna mål för mindre helheter under handledning och arbetar under handledning för att uppnå gemensamma mål.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven ställer upp egna mål för mindre helheter och arbetar för att uppnå gemensamma mål.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven ställer upp egna mål för mindre helheter och utvärderar hur hen uppnått målen och arbetar på eget initiativ för att uppnå gemensamma mål.

M3 stödja eleven att utveckla miljömedvetenhet samt att agera och påverka i sin närmiljö och i olika sammanhang för att främja hållbar utveckling och att uppskatta betydelsen av en hållbar utveckling för sig själv och världen

Målområde

Betydelse, värderingar, attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin miljömedvetenhet, agerar och påverkar i sin miljö och i olika sammanhang för att främja hållbar utveckling. Eleven förstår betydelsen av hållbar utveckling för sig själv och för världen.

Innehållsområden

I1 Jag som människa

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskaper och färdigheter i hållbar utveckling

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven ger ett exempel på en förändring i miljön som orsakats av människan. Eleven nämner positiva handlingar som hen kan göra för miljöns och gemenskapens bästa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beskriver miljöns tillstånd med hjälp av exempel och nämner några faktorer som hotar en hållbar framtid. Eleven beskriver metoder för hur man värnar om och utvecklar miljön och gemenskapen samt deltar under handledning i gemensamt påverkansarbete.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven beskriver stödjande och hotande element i byggandet av en hållbar framtid med hjälp av exempel. Eleven beskriver och identifierar olika metoder för hur man värnar om och utvecklar miljön och gemenskaper samt deltar i gemensamt påverkansarbete.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven ger motiverade exempel på faktorer som utvecklar och hotar en hållbar framtid. Eleven beskriver på ett motiverat sätt olika metoder för hur man värnar om och utvecklar miljön och gemenskaper samt deltar aktivt i gemensamt påverkansarbete.

M4 uppmuntra eleven att formulera frågor om olika ämnesområden samt att använda dem som utgångspunkt för undersökningar och andra aktiviteter

Målområde

Undersöknings- och arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven formulerar frågor om olika ämnesområden och använder dem som utgångspunkt för undersökningar och andra aktiviteter.

Innehållsområden

I1 Jag som människa

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att formulera frågor

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar tillsammans med andra i att formulera frågor som anknyter till ämnet eller identifierar teman kring vilka man kan utveckla frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven formulerar under handledning frågor som man tillsammans kan utveckla till utgångspunkter för undersökningar och andra aktiviteter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven formulerar frågor som man tillsammans kan utveckla till utgångspunkter för undersökningar och andra aktiviteter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven formulerar motiverade frågor och utvecklar dem som utgångspunkt för undersökningar och andra aktiviteter.

M5 hjälpa eleven att planera och genomföra små undersökningar, göra observationer och mätningar i mångsidiga lärmiljöer med hjälp av olika sinnen samt undersöknings- och mätredskap

Målområde

Undersöknings- och arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven planerar och genomför små undersökningar, gör observationer och mätningar i mångsidiga lärmiljöer med hjälp av olika sinnen samt undersöknings- och mätredskap.

Innehållsområden

I1 Jag som människa

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Undersökningsfärdigheter: förmåga att planera, observera och mäta

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar i att observera, mäta och dokumentera resultat och berättar om dessa under handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven planerar och genomför små undersökningar under handledning. Eleven gör under handledning observationer och mätningar samt dokumenterar resultat under handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven planerar och genomför små undersökningar självständigt eller tillsammans med andra. Eleven gör observationer och mätningar samt dokumenterar resultat enligt anvisningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven planerar och genomför små undersökningar självständigt samt stöder de övriga medlemmarna i gruppen vid behov. Eleven gör observationer och mätningar samt dokumenterar resultat genom att använda olika redskap för undersökning och mätning i olika lärmiljöer.

M6 hjälpa eleven att se samband mellan orsak och verkan, dra slutsatser utgående från resultaten och presentera sina resultat och undersökningar på olika sätt

Målområde

Undersöknings- och arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven identifierar orsakssamband, drar slutsatser utgående från sina resultat och presenterar sina resultat och undersökningar på olika sätt.

Innehållsområden

I1 Jag som människa

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Undersökningsfärdigheter: förmåga att dra slutsatser och presentera resultat

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven beskriver under handledning den utförda undersökningen och dess resultat genom att använda insamlad information eller observationer som gjorts.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven drar enkla slutsatser under handledning. Eleven presenterar sina resultat enligt anvisningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven identifierar orsakssamband och drar enkla slutsatser utgående från resultaten. Eleven presenterar sina resultat på ett tydligt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven beskriver orsakssamband och presenterar slutsatser utgående från resultaten. Eleven presenterar sina resultat och undersökningar på olika sätt.

M7 handleda eleven att förstå betydelsen av vardagliga tekniska tillämpningar, hur de fungerar och används samt inspirera eleven att pröva, upptäcka och skapa nytt tillsammans med andra

Målområde

Undersöknings- och arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår användningen och betydelsen av vardagliga tekniska tillämpningar, hur de fungerar och används samt prövar, upptäcker och skapar nytt tillsammans med andra.

Innehållsområden

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Tekniska kunskaper och förmåga att samarbeta vid teknisk problemlösning

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven beskriver användningsområdet för en teknisk tillämpning. Eleven deltar under handledning i att experimentera och skapa nytt i grupp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven ger några exempel på användningsområden för vardagliga tekniska tillämpningar och hur de fungerar. Eleven arbetar under handled-ning med att experimentera och skapa nytt tillsammans med de andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven beskriver hur vissa vardagliga tekniska tillämpningar fungerar och kan ge exempel på deras betydelse. Eleven samarbetar med de andra kring experiment och nyskapande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven beskriver och förklarar hur flera tekniska tillämpningar fungerar och kan ge exempel på deras användningsområden. Eleven är initiativrik i samband med experiment och nyskapande. Eleven hjälper vid behov de andra i samband med experiment och nyskapande.

M8 uppmuntra eleven att främja välbefinnande och säkerhet i sina aktiviteter och i sin närmiljö och vägleda eleven att handla på ett säkert, ändamålsenligt och ansvarsfullt sätt som även skyddar hen själv

Målområde

Undersöknings- och arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven främjar välbefinnande och säkerhet i sina aktiviteter och i sin miljö. Eleven handlar på ett säkert, ändamålsenligt och ansvarsfullt sätt som även skyddar hen själv.

Innehållsområden

I1 Jag som människa

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att främja säkerheten och säkerhetskunskap

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven nämner någon faktor som anknyter till välbefinnande och säkerhet. Eleven nämner något tillvägagångssätt som främjar säkerhet och som anknyter till säkerhetsfärdigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven nämner flera faktorer som anknyter till välbefinnande och säkerhet. Eleven nämner tillvägagångssätt som främjar säkerhet och som anknyter till säkerhetsfärdigheter, samt beaktar under handledning dessa i lärsituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven beskriver med hjälp av exempel centrala faktorer som anknyter till välbefinnande och säkerhet. Eleven beskriver tillvägagångssätt som främjar säkerhet och som anknyter till säkerhetsfärdigheter, samt kan huvudsakligen använda dem på ett ändamålsenligt sätt i lärsituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven motiverar hur centrala faktorer inverkar på välbefinnandet och säkerheten. Eleven beskriver och motiverar tillvägagångssätt som främjar säkerhet och som anknyter till säkerhetsfärdigheter, samt använder dessa på ett ändamålsenligt sätt i lärsituationer.

M9 handleda eleven att undersöka, agera, röra sig och göra utflykter i naturen och den byggda miljön

Målområde

Undersöknings- och arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven undersöker, agerar, rör sig och gör utflykter i naturen och den byggda miljön.

Innehållsområden

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att undersöka omgivningen

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar i utomhusundervisningen i naturen och i den byggda miljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven rör sig, gör utflykter och observationer under handledning i naturen och i den byggda miljön. Eleven gör under handledning undersökningar antingen självständigt eller i grupp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven rör sig, gör utflykter och observationer i naturen och den byggda miljön. Eleven gör undersökningar i omgivningen antingen självständigt eller i grupp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven rör sig, gör utflykter och gör på eget initiativ observationer i naturen och den byggda miljön. Eleven gör undersökningar i omgivningen antingen självständigt eller i grupp och hjälper de övriga gruppmedlemmarna vid behov.

M10 erbjuda eleven möjligheter att öva sig att arbeta i grupp genom att agera i olika roller och kommunikationssituationer, inspirera eleven att uttrycka sig och lyssna på andra samt stödja elevens förmåga att identifiera, uttrycka och reglera sina känslor

Målområde

Undersöknings- och arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven agerar i olika roller och kommunikationssituationer i gruppen. Eleven uttrycker sig själv och lyssnar på andra. Eleven identifierar, uttrycker och reglerar sina känslor.

Innehållsområden

I1 Jag som människa

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla kommunikativa färdigheter, identifiera och reglera känslor

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven arbetar under handledning i olika grupper. Eleven nämner under handledning sätt att uttrycka och reglera känslor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven arbetar enligt den uppgift som gruppen gett och ger på uppmaning respons på aktiviteten. Eleven nämner sätt att uttrycka och reglera känslor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven arbetar för att uppnå gemensamt uppställda mål genom att ge och ta emot respons. Eleven beskriver metoder för hur man uttrycker och reglerar känslor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven arbetar på ett ansvarsfullt och initiativtagande sätt i olika roller genom att ge, ta emot och använda respons. Eleven beskriver på ett motiverat sätt metoder för hur man uttrycker och reglerar känslor och tillämpar dem i olika situationer och roller.

M11 handleda eleven att använda informations- och kommunikationsteknik för att söka, bearbeta och presentera information och för att kommunicera på ett ansvarsfullt, tryggt och ergonomiskt sätt

Målområde

Undersöknings- och arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder digitala verktyg för att söka, bearbeta och presentera information och för att kommunicera på ett ansvarsfullt, tryggt och ergonomiskt sätt.

Innehållsområden

I1 Jag som människa

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda informations- och kommunikationsteknik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven använder under handledning digitala verktyg i informationssökning. Eleven deltar i att producera och presentera en digital produkt. Eleven nämner under handledning en faktor som anknyter till hur man använder digitala verktyg på ett ansvarsfullt, tryggt och ergonomiskt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven använder självständigt digitala verktyg i informationssökning. Eleven agerar aktivt i att producera och presentera en digital produkt. Eleven nämner faktorer som anknyter till hur man använder digitala verktyg på ett ansvarsfullt, tryggt och ergonomiskt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder digitala verktyg i olika lärsituationer och som verktyg för kommunikation. Eleven beskriver hur digitala verktyg används på ett ansvarsfullt, säkert och ergonomiskt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven väljer på ett motiverat sätt digitala verktyg och använder dem i olika lärsituationer och som verktyg för kommunikation samt stöder de andra eleverna i gruppen. Eleven beskriver på ett motiverat sätt hur man använder digitala verktyg på ett ansvarsfullt, säkert och ergonomiskt sätt.

M12 handleda eleven att observera omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen i anknytning till dem med hjälp av begrepp inom omgivningsläran samt att utveckla sina begreppskonstruktioner från att bestå av olika förhandsuppfattningar så att de bättre motsvarar den exakta användningen av begreppen

Målområde

Kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven observerar omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen i anknytning till dem med hjälp av begrepp inom omgivningsläran.

Eleven utvecklar sina begreppskonstruktioner från att bestå av olika förhandsuppfattningar så att de bättre motsvarar den exakta användningen av begreppen.

Innehållsområden

I1 Jag som människa

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda begrepp

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen några be-grepp inom omgivningslärans olika ämnesområden och kan koppla ihop begreppen med omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen i anknytning till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beskriver omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen i anknytning till dem med några centrala begrepp inom omgivningslärans olika ämnesområden. Eleven kan koppla ihop begrepp som anknyter till varandra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven beskriver omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen som anknyter till dem med centrala begrepp inom omgivningslärans olika ämnesområden. Eleven kopplar ihop begrepp på ett logiskt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förklarar omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen som anknyter till dem med centrala begrepp inom omgivningslärans olika ämnesområden. Eleven använder och kopplar ihop begrepp så att de bildar logiska helheter.

M13 handleda eleven att förstå, använda och skapa olika modeller med hjälp av vilka man kan tolka och förklara människan, omgivningen och anknytande fenomen

Målområde

Kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår, använder och skapar olika modeller, med vilka man kan tolka och förklara människan, omgivningen och anknytande fenomen.

Innehållsområden

I1 Jag som människa

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda modeller

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till att en modell är en förenkling av verkligheten. Eleven räknar under handledning upp de centrala delarna i en given modell.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven använder och skapar under handledning modeller för att förklara människan, omgivningen och anknytande fenomen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder och skapar modeller som förklarar människan, omgivningen och anknytande fenomen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder och skapar ändamålsenliga modeller och förklarar på ett motiverat sätt människan, omgivningen och anknytande fenomen med hjälp av dessa.

M14 handleda eleven att söka tillförlitlig information, uttrycka olika synpunkter och motivera dem samt tolka och kritiskt bedöma informationskällor och synvinklar

Målområde

Kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven hämtar tillförlitlig information, uttrycker på ett motiverat sätt olika synpunkter samt tolkar och kritiskt bedömer informationskällor och synvinklar.

Innehållsområden

I1 Jag som människa

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uttrycka åsikter och läsa kritiskt

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven söker under handledning information ur givna informationskällor. Eleven nämner en faktor i anknytning till någon informationskällas tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven söker under handledning information ur olika informationskällor. Eleven bedömer under handledning faktorer i anknytning till en informationskällas tillförlitlighet. Eleven motiverar under handledning olika synpunkter och nämner skillnader mellan synvinklarna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven söker efter information ur olika informationskällor. Eleven bedömer faktorer i anknytning till en informationskällas tillförlitlighet. Eleven motiverar olika synpunkter och nämner skillnader mellan synvinklarna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven söker på ett mångsidigt sätt efter information ur olika informationskällor. Eleven bedömer på ett mångsidigt sätt faktorer i anknytning till en informationskällas tillförlitlighet. Eleven motiverar olika synpunkter och jämför olika synvinklar.

M15 vägleda eleven att undersöka naturen, identifiera organismer och livsmiljöer, tänka ekologiskt samt hjälpa eleven att förstå människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling

Målområde

Kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven undersöker naturen, identifierar organismer och livsmiljöer samt kan tänka ekologiskt. Eleven förstår människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling.

Innehållsområden

I1 Jag som människa

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Kunskaper i biologi: Förmåga att undersöka naturen, identifiera organismer och livsmiljöer samt förstå människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven identifierar under handledning några organismer, livsmiljöer och faktorer i den icke-levande naturen. Eleven känner igen några av människans kroppsdelar, livsfunktioner samt skeden i människans utveckling.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven identifierar några organismer och livsmiljöer. Eleven nämner faktorer i den icke-levande och den levande naturen som organismerna behöver av sin miljö. Eleven nämner några av människans kroppsdelar och ger exempel på människans livsfunktioner samt skeden i människans utveckling.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven nämner organismer och livsmiljöer som är kännetecknande för dem. Eleven ger exempel på interaktionen mellan den icke-levande och den levande naturen. Eleven nämner människans kroppsdelar och beskriver människans livsfunktioner och utveckling.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven nämner organismer och livsmiljöer på ett mångsidigt sätt. Eleven beskriver interaktionsförhållanden mellan organismer och den icke-levande naturen. Eleven nämner människans kroppsdelar på ett mångsidigt sätt och beskriver samband mellan människans livsfunktioner samt människans utveckling.

M16 handleda eleven i geografiskt tänkande och att iaktta sin omgivning och hela världen samt att lära sig använda kartor och andra geomedier

Målområde

Kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven observerar sin egen närmiljö och hela världen med hjälp av geografiska begrepp och ortsnamn. Eleven kan använda karta och andra geomedier.

Innehållsområden

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskaper i geografi: Förmåga att gestalta jordklotet, använda kartor och andra geomedier

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven nämner några världsdelar, länder, städer och naturgeografiska objekt. Eleven använder några geografiska begrepp och räknar upp huvudväderstrecken. Eleven använder kartor under handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven nämner världsdelar, länder, städer och naturgeografiska objekt och ger exempel på dem på en karta. Eleven ger exempel på särdrag hos områden genom att använda geografiska begrepp och kan namnge väderstrecken. Eleven använder kartor eller andra geomedier under handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven nämner världsdelarna, länder, städer och naturgeografiska objekt och ger exempel på dem på en karta. Eleven beskriver områden och deras läge och visar prov på kännedom om geografiska begrepp och särdrag hos områden. Eleven använder kartor och andra geomedier.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven nämner världsdelarna samt länder, städer och naturgeografiska objekt mångsidigt och ger exempel på dem på en karta. Eleven jämför särdrag hos läget för områden genom att använda geografiska begrepp. Eleven tolkar de kartor som hen använder och övriga geomedier och bedömer dem kritiskt.

M17 handleda eleven att undersöka, beskriva och förklara fysikaliska fenomen i vardagen, naturen och tekniken samt lägga grund för förståelsen av principen om energins bevarande

Målområde

Kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven undersöker, beskriver och förklarar fysikaliska fenomen i vardagen, naturen och tekniken samt förstår principen om energins bevarande.

Innehållsområden

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Kunskaper i fysik: Förmåga att undersöka, beskriva och förklara fysikaliska fenomen

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven gör observationer om något fysikaliskt fenomen och beskriver detta genom under handledning att använda fysikens begrepp. Eleven nämner några energikällor och energiformer i bekanta situationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven observerar, undersöker och beskriver enkla fysikaliska fenomen samt förklarar några enkla fenomen under handledning genom att använda fysikens begrepp. Eleven använder energi-, kraft- och rörelsebegrepp i bekanta situationer. Eleven nämner olika energikällor och energiformer samt kan ge enskilda exempel på omvandling av energi till olika former.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven observerar, undersöker och beskriver enkla fysikaliska fenomen samt förklarar några av dessa fenomen genom att använda fysikens begrepp. Eleven använder energi-, kraft- och rörelsebegrepp i vardagliga situationer och ger exempel på principen om energins bevarande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven observerar, undersöker och förklarar fysikaliska fenomen genom att använda fysikens begrepp. Eleven använder energi-, kraft- och rörelsebegrepp i olika situationer. Eleven förklarar hur principen om energins bevarande framkommer i olika givna situationer.

M18 handleda eleven att undersöka, beskriva och förklara kemiska fenomen, ämnens egenskaper och omvandlingar samt lägga grund för förståelsen av principen om materiens bevarande

Målområde

Kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven undersöker, beskriver och förklarar kemiska fenomen, ämnens egenskaper och omvandlingar samt förstår principen om materiens bevarande.

Innehållsområden

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

I4 Att undersöka omgivningen

I5 Naturens strukturer, principer och kretslopp

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Kunskaper i kemi: Förmåga att undersöka, beskriva och förklara kemiska fenomen

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven nämner de tre aggregationstillstånden för ett ämne och identifierar till exempel vattnets aggregationstillstånd i olika situationer. Eleven klassificerar eller beskriver ämnen utgående från någon egenskap. Eleven kan ge exempel på hur ämnen återvinns.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven observerar och undersöker aggregationstillstånd och några bekanta ämnens egenskaper under handledning. Eleven beskriver till exempel vattnets kretslopp eller idén bakom återvinning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven observerar, undersöker och beskriver aggregationstillstånd och bekanta ämnens egenskaper genom att använda kemins begrepp. Eleven berättar om vad som händer i en kemisk reaktion. Eleven förklarar till exempel förändringar i vattnets aggregationstillstånd i vattnets kretslopp och återvinning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven observerar, undersöker och beskriver aggregationstillstånd och ämnens egenskaper genom att använda kemins begrepp på ett exakt sätt. Eleven berättar om vad som händer i en kemisk reaktion. Eleven förklarar till exempel vattnets kretslopp och återvinning av ämnen med hjälp av principen om materiens bevarande.

M19 vägleda eleven att förstå delområdena inom hälsa, betydelsen av sunda vanor och livets gång, den individuella tillväxten och utvecklingen i barndomen och ungdomen samt uppmuntra eleven att öva och tillämpa sina kunskaper om hälsa i vardagen

Målområde

Kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår delområdena inom hälsa, betydelsen av sunda vanor och livets gång, den individuella tillväxten och utvecklingen i barndomen och ungdomen. Eleven får färdigheter i att tillämpa sina kunskaper om hälsa i olika situationer.

Innehållsområden

I1 Jag som människa

I2 Vardagliga situationer och sammanhang

I3 På upptäcktsfärd i en pluralistisk värld

I6 Att bygga en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Kunskaper i hälsokunskap: Kännedom om delområdena inom hälsa och sunda vanor, förmåga att reflektera över deras betydelse samt att identifiera och beskriva tillväxten och utvecklingen vid en viss ålder

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i omgivningslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven nämner något delområde inom hälsa och en livsstil som främjar hälsa. Eleven nämner något kännetecken i anknytning till tillväxt och utveckling i barndomen och ungdomen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven nämner delområden inom hälsa och beskriver någon enskild livsstil som främjar hälsan. Eleven kan nämna kännetecken i anknytning till tillväxt och utveckling i barndomen och ungdomen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven beskriver delområden inom hälsa och centrala livsstilar som främjar hälsan. Eleven beskriver centrala kännetecken i anknytning till tillväxt och utveckling i barndomen och ungdomen och hur de varierar individuellt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven beskriver delområdena inom hälsa och ger exempel på samband mellan dem. Eleven förklarar med hjälp av exempel hur livsstilen inverkar på hälsan. Eleven förklarar på ett motiverat sätt centrala kännetecken i anknytning till tillväxt och utveckling i barndomen och ungdomen och hur de varierar individuellt.

15.3.6. Religion

Läroämnets uppdrag

Läroämnets uppdrag är att ge eleverna en bred allmänbildning i religion och livsåskådning. Undervisningen ska göra eleverna förtrogna med den religion som studeras och dess mångfald. Eleverna ska få insikt i religiösa och konfessionella traditioner i Finland och i religioner och livsåskådningar på andra håll i världen. Läroämnet ska främja förståelse för förhållandet mellan religion och kultur samt multilitteracitet i fråga om religioner och livsåskådningar. Undervisningen ska ge mångsidig kunskap om religioner och hjälpa eleverna att förstå diskussioner som gäller religion. Eleverna ska vägledas att tänka kritiskt och att studera religioner och livsåskådningar ur olika perspektiv. I undervisningen behandlas förhållandet mellan religion och kunskap samt språk, symbolik och begrepp som är kännetecknande för religioner. Religionsundervisningen ska

ge eleverna beredskap att ta del av den dialog som förs både inom och mellan olika religioner och livsåskådningar. Undervisningen ska handleda eleverna att respektera livet, människovärdet och det som är heligt för en själv och andra.

Undervisningen ska ge eleverna insikt i etiskt tänkande inom den religion som studeras och inom andra religioner och livsåskådningar, och uppmuntra eleverna att själva fundera över etiska frågor. Undervisningen ska stödja elevens självkännedom, självaktning och utveckla elevens livskompetens under hela den grundläggande utbildningen. Undervisningen ska hjälpa eleven att forma och bedöma sin identitet, sin livsåskådning och sin världsåskådning. Religionsundervisningen ska stödja att eleven utvecklas till en ansvarsfull medlem i sin grupp och i det demokratiska samhället och till en ansvarsfull världsmedborgare.

Läroämnets uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 ska undervisningen i religion bredda och fördjupa elevens baskunskaper i hens egen religion. Eleven får insikt i religionens heliga skrifter och berättelser samt centrala lära, etiska principer, ritualer och seder. Eleverna uppmuntras att undra och fråga. I undervisningen granskas de religiösa rötterna i Finland och Europa samt det religiösa livet och livsåskådningarna i dagens Finland och Europa. Eleverna ska utveckla sin mediekunskap och handledas att bedöma och använda olika källor för att söka information och utnyttja den i olika situationer.

Undervisningen behandlar barnets rättigheter och individens ansvar för sina handlingar. Eleverna får träna sina emotionella och sociala färdigheter och lär sig att formulera egna åsikter och motivera dem. Eleverna uppmuntras att utveckla vänskap, att bidra till en positiv gemenskap i klassen och skolan och att motarbeta diskriminering.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 3–6

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i religion i årskurs 3–6

Innehållet behandlas med hjälp av berättelser och drama samt genom erfarenhetsbaserat, konkret och gemensamt lärande. Det är viktigt att börja introducera begrepp. Olika digitala verktyg används i religionsundervisningen för att främja lärandet och öka elevernas aktivitet och interaktion. I undervisningen betonas rofylldhet och diskussion. I mån av möjlighet kan studiebesök och gäster utnyttjas i undervisningen. Undervisningen kan innehålla individuella eller gemensamma projekt som omfattar flera lärokurser eller överskrider läroämnesgränserna. Målet är att visa respekt för alla religioner och livsåskådningar som finns representerade i skolan.

Handledning, differentiering och stöd i religion i årskurs 3–6

Lärokurserna genomförs så att elevernas olika religiösa och konfessionella bakgrund och språkkunskaper beaktas i undervisningen och arbetet. Eleverna ska få stöd för att förstå centrala begrepp. I undervisningen skapas gemensamma situationer som främjar lärande och delaktighet och eleven handleds att stärka sin studiefärdighet och initiativförmåga.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i religion i årskurs 3–6

Bedömningen i religion ska vara handledande och uppmuntrande. Responsen ska sträva efter att uppmuntra eleven att studera och undersöka centrala religiösa källor och deras särdrag samt att göra egna tolkningar. I bedömningen ska man beakta olika former av skriftlig och muntlig framställning samt kunnande som visas med hjälp av andra uttrycksformer. Det centrala är elevens förmåga att uttrycka sig själv och sina tankar. I stället för att fästa uppmärksamheten vid memorering av detaljer ska man i bedömningen uppmärksamma elevens förmåga att förstå och kunna tillämpa sin kunskap och utveckla sitt tänkande.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i religion genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i religion. Eleven har uppnått målen i religion för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för religion och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i bedömningen i religion och i vitsordet som ska bildas. I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för religion i årskurs 3–6

Innehållet ska väljas så att det stödjer de allmänna målen i läroämnet. Vid valet av innehåll utnyttjas de lokala möjligheterna. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser. Elevernas erfarenhetsvärld ska beaktas vid valet av innehåll och vid närmare behandling av det.

I1 Förhållandet till den egna religionen

Innehållet ska fokusera på religiösa källor, heliga skrifter och personer samt musik, symboler, heliga platser och byggnader. Viktigt innehåll är religionens lära, seder, ritualer och samfund samt religionens mångfald. Man granskar centrala berättelser inom religionen och deras samband med konst, vetenskap och kultur.

I2 Religionernas värld

Innehållet ska omfatta kristendomen, andra religioner och irreligiositet i den finländska kulturen och vardagen. Man bekantar sig särskilt med religiösa samfund i skolans närhet och med deras heliga platser. I undervisningen granskas bakgrunden till religioner och livsåskådningar i Finland och Europa och situationen i dag. Innehållet väljs så att eleven får en helhetsbild av Europas religiösa rötter, i synnerhet det grundläggande innehållet i judendomen, kristendomen och islam och deras betydelse. Innehållet väljs med hänsyn till religionsrelaterade teman i medierna och populärkulturen.

I3 Ett gott liv

Centrala innehåll är människovärdet, att respektera livet och att värna om naturen. Undervisningen fokuserar på att eleven begrundar sina egna val och handlingar och vilka värden som påverkar dem samt globalt ansvar. Viktigt innehåll är livskompetens, självkännedom och välbefinnande för kropp och själ. Innehållet ska ge eleven insikt i religionens centrala etiska normer och de etiska uppfattningar som är gemensamma för olika religioner och livsåskådningar. FN:s konvention om

barnets rättigheter behandlas. Innehållet ska ge eleven verktyg att diskutera om etik och religioner och att motivera sina synpunkter.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att fördjupa sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna den heliga skriften eller den centrala källan i den religion som studeras och känner igen någon av de berättelser eller läror som behandlats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om någon central lära och berättelse i den religion som studeras. Under handledning kan eleven berätta om vad berättelsen betyder eller olika sätt att tolka den.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om de heliga skrifterna i den religion som studeras samt beskriva vad berättelser betyder eller olika sätt att tolka dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över innehållet i och tolkningarna av berättelserna. Ur perspektiv av den religion som studeras kan eleven beskriva betydelserna av de centrala lärorna.

M2 handleda eleven att bekanta sig med ritualer och seder samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med ritualerna och sederna samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till en ritual eller sed i den religion som studeras och känner igen någon helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna ritualer eller seder i den religion som studeras samt en helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om centrala ritualer och seder i den religion som studeras och beskriva religionens heliga platser eller byggnader.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för innebörden av de centrala ritualerna och sederna och de heliga platserna och byggnaderna i den religion som studeras.

M3 hjälpa eleven att känna igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven känner igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera religiöst språk och religiösa symboler

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen en religiös symbol, en liknelse, ett talesätt eller ett påstående.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge ett exempel på religiöst språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på religiöst språk och religiös symbolik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för det karakteristiska i religiöst språk och religiös symbolik.

M4 handleda eleven att söka information om religionen i olika källor samt bedöma och använda informationen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att söka information om religion i olika källor samt bedöma och använda informationen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att lära sig i studierna i religion

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning hämta information om religion i givna källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan hämta information om religion i flera källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda den information hen hämtat och inser att det är skillnad i tillförlitligheten i källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan hämta, kombinera och jämföra information om religion i olika källor och göra observationer om källornas tillförlitlighet.

M5 handleda eleven att utforska Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller särdrag i anknytning till situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner till religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge exempel på religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.

M6 handleda eleven att få insikt i judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för judendomens, kristendomens och islams inflytande eller historia i Europa.

M7 uppmuntra eleven att respektera det som är heligt för en själv och för andra samt att agera lämpligt i olika religiösa sammanhang och situationer

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med begreppet heligt och strävar till att respektera det som är heligt för en själv och för andra. Eleven vet hur man agerar lämpligt i olika religiösa situationer och på olika religiösa platser och strävar till att uppföra sig sakligt och respektfullt i dessa.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något som anses vara heligt eller en sed i anknytning till det heliga. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna olika saker som anses vara heliga och kan beskriva vilka seder som anknyter till dessa. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår vad som avses med att respektera det som är heligt för andra. Hen kan ge exempel på kulturella seder i anknytning till religiösa situationer och platser och andra heliga saker. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för hur det heliga kan ta sig olika uttryck i religioner. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.

M8 handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med de etiska normerna i den religion som studeras och etiska principer som förenar olika religioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskap om etik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något enstaka exempel på de etiska normerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på de etiska normerna i den religion som studeras eller etiska principer som förenar olika religioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva de centrala etiska normerna i den religion som studeras samt redogöra för någon etisk princip som förenar religioner och ge exempel på hur de tillämpas i vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över hur religioners olika etiska principer tillämpas i vardagen.

M9 handleda eleven att förstå värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om människorättsetik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen mänskliga rättigheter eller barns rättigheter som bygger på konventionen om barnets rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för konsekvensen av barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter i den egna livsmiljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över frågor i anknytning till barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter ur individens och kollektivets perspektiv.

M10 handleda eleven att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att reflektera över etiska frågor

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Ur givna exempel känner eleven igen några värden som påverkat hen eller etiska valsituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen etiska principer. Hen kan ge exempel på etiska valsituationer och ge olika lösningar till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för de gemensamma etiska principerna i den religion som studeras och i andra religioner och ge exempel på hur de tillämpas. Eleven kan ge exempel ur vardagen på hur man skapar en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över sina egna val och etiska valsituationer ur perspektiven för värderingar, olika etiska principer och en hållbar framtid.

M11 ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor, uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina synpunkter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven övar sig i att diskutera etiska frågor och utvecklar sina tankefärdigheter och färdigheter att delta i diskussioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Tankeförmåga, kommunikativa färdigheter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan lyssna på andra och uttrycka sina tankar på något sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i en gemensam diskussion och uttrycker sig konstruktivt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta hänsyn till andra i diskussionen och kan motivera sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan diskutera konstruktivt samt reflektera och skapa egna åsikter i kommunikation med andra.

M12 hjälpa och stödja eleven att utveckla och stärka en positiv syn på världen, en positiv självkänsla och tro på livet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven får förmåga att formulera och stärka en positiv syn på världen och självkänsla och tro på sitt liv.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

15.3.6.1. Adventistisk religion

Lärokursens uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 ska undervisningen i religion bredda och fördjupa elevens baskunskaper i hens egen religion. Eleven får insikt i religionens heliga skrifter och berättelser samt centrala lära, etiska principer, ritualer och seder. Eleverna uppmuntras att undra och fråga. I undervisningen granskas de religiösa rötterna i Finland och Europa samt det religiösa livet och livsåskådningarna i dagens Finland och Europa. Eleverna ska utveckla sin mediekunskap och handledas att bedöma och använda olika källor för att söka information och utnyttja den i olika situationer.

Undervisningen behandlar barnets rättigheter och individens ansvar för sina handlingar. Eleverna får träna sina emotionella och sociala färdigheter och lär sig att formulera egna åsikter och motivera dem. Eleverna uppmuntras att utveckla vänskap, att bidra till en positiv gemenskap i klassen och skolan och att motarbeta diskriminering.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 3–6

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna

religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Lärmiljöer och arbetssätt

Handledning och stöd

Bedömning av elevens lärande och kunnande

Centralt innehåll som anknyter till målen för adventistisk religion i årskurs 3-6

I denna beskrivning av lärokursen preciseras de innehåll inom religion som är gemensamma för alla. De lokala läroplanerna ska utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållen för religion samt utifrån beskrivningarna som preciserats för lärokurserna i olika religioner.

I1 Förhållandet till den egna religionen

Man bekantar sig närmare med Jesus liv, läror och betydelse i kristendomen. Man bekantar sig med adventkyrkan och med de centrala normerna, sakramenten, bönerna, gudstjänsterna och församlingsverksamheten inom andra kristna inriktningar. Man bekantar sig med kristna kyrkorum och med symboliken som anknyter till dem. Man undersöker Bibeln som skrift och de karaktäristiska dragen i religiöst språk. Man bekantar sig med kristendomens utveckling från en urförsamling till en världsomspännande religion. Man bekantar sig med Bibelns inflytande på kristen kultur, seder och konst. I undervisningen fäster man också uppmärksamhet vid andlig musik.

I2 Religionernas värld

I undervisningen reflekterar man över helighetens betydelse i den egna och i andra religionen. Man bekantar sig med religiösa samfund i skolans närhet och med deras heliga platser. Man reflekterar över vilka seder som finns i olika religioner och hur dessa värdesätts. I undervisningen granskas bakgrunden till åskådningar och religioner i Finland och Europa och situationen i dag och man fäster särskilt uppmärksamhet vid betydelsen av judendomen, kristendomen och islam samt vid irreligiositet. Man bekantar sig med samarbetet mellan kristna och med begreppet religionsdialog samt med religionernas synlighet i medierna och inom populärkulturen.

I3 Ett gott liv

I undervisningen reflekterar man över de centrala etiska principerna inom kristendomen: den gyllene regeln, det dubbla kärleksbudet och de tio budorden. Man behandlar etiska synsätt som är gemensamma för olika religioner och åskådningar. Man reflekterar över livsfrågor, känslor och värderingar med hjälp av berättelser i Bibeln. Viktiga innehåll i undervisningen är FN:s konvention om barnens rättigheter, människorättsetik och människovärdet samt att respektera livet och värna om naturen. Eleverna reflekterar över sina egna val och värderingar som påverkar dem samt över det globala ansvaret. Viktiga perspektiv i undervisningen är livskompetens, självkännedom, emotionella färdigheter, helhetsmässigt välbefinnande och att agera till förmån för andra

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att fördjupa sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna den heliga skriften eller den centrala källan i den religion som studeras och känner igen någon av de berättelser eller läror som behandlats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om någon central lära och berättelse i den religion som studeras. Under handledning kan eleven berätta om vad berättelsen betyder eller olika sätt att tolka den.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om de heliga skrifterna i den religion som studeras samt beskriva vad berättelser betyder eller olika sätt att tolka dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över innehållet i och tolkningarna av berättelserna. Ur perspektiv av den religion som studeras kan eleven beskriva betydelserna av de centrala lärorna.

M2 handleda eleven att bekanta sig med ritualer och seder samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med ritualerna och sederna samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till en ritual eller sed i den religion som studeras och känner igen någon helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna ritualer eller seder i den religion som studeras samt en helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om centrala ritualer och seder i den religion som studeras och beskriva religionens heliga platser eller byggnader.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för innebörden av de centrala ritualerna och sederna och de heliga platserna och byggnaderna i den religion som studeras.

M3 hjälpa eleven att känna igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven känner igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera religiöst språk och religiösa symboler

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen en religiös symbol, en liknelse, ett talesätt eller ett påstående.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge ett exempel på religiöst språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på religiöst språk och religiös symbolik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för det karakteristiska i religiöst språk och religiös symbolik.

M4 handleda eleven att söka information om religionen i olika källor samt bedöma och använda informationen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att söka information om religion i olika källor samt bedöma och använda informationen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att lära sig i studierna i religion

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning hämta information om religion i givna källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan hämta information om religion i flera källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda den information hen hämtat och inser att det är skillnad i tillförlitligheten i källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan hämta, kombinera och jämföra information om religion i olika källor och göra observationer om källornas tillförlitlighet.

M5 handleda eleven att utforska Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller särdrag i anknytning till situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner till religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge exempel på religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.

M6 handleda eleven att få insikt i judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för judendomens, kristendomens och islams inflytande eller historia i Europa.

M7 uppmuntra eleven att respektera det som är heligt för en själv och för andra samt att agera lämpligt i olika religiösa sammanhang och situationer

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med begreppet heligt och strävar till att respektera det som är heligt för en själv och för andra. Eleven vet hur man agerar lämpligt i olika religiösa situationer och på olika religiösa platser och strävar till att uppföra sig sakligt och respektfullt i dessa.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något som anses vara heligt eller en sed i anknytning till det heliga. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna olika saker som anses vara heliga och kan beskriva vilka seder som anknyter till dessa. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår vad som avses med att respektera det som är heligt för andra. Hen kan ge exempel på kulturella seder i anknytning till religiösa situationer och platser och andra heliga saker. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för hur det heliga kan ta sig olika uttryck i religioner. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.

M8 handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med de etiska normerna i den religion som studeras och etiska principer som förenar olika religioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskap om etik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något enstaka exempel på de etiska normerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på de etiska normerna i den religion som studeras eller etiska principer som förenar olika religioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva de centrala etiska normerna i den religion som studeras samt redogöra för någon etisk princip som förenar religioner och ge exempel på hur de tillämpas i vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över hur religioners olika etiska principer tillämpas i vardagen.

M9 handleda eleven att förstå värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om människorättsetik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen mänskliga rättigheter eller barns rättigheter som bygger på konventionen om barnets rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för konsekvensen av barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter i den egna livsmiljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över frågor i anknytning till barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter ur individens och kollektivets perspektiv.

M10 handleda eleven att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att reflektera över etiska frågor

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Ur givna exempel känner eleven igen några värden som påverkat hen eller etiska valsituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen etiska principer. Hen kan ge exempel på etiska valsituationer och ge olika lösningar till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för de gemensamma etiska principerna i den religion som studeras och i andra religioner och ge exempel på hur de tillämpas. Eleven kan ge exempel ur vardagen på hur man skapar en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över sina egna val och etiska valsituationer ur perspektiven för värderingar, olika etiska principer och en hållbar framtid.

M11 ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor, uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina synpunkter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven övar sig i att diskutera etiska frågor och utvecklar sina tankefärdigheter och färdigheter att delta i diskussioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Tankeförmåga, kommunikativa färdigheter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan lyssna på andra och uttrycka sina tankar på något sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i en gemensam diskussion och uttrycker sig konstruktivt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta hänsyn till andra i diskussionen och kan motivera sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan diskutera konstruktivt samt reflektera och skapa egna åsikter i kommunikation med andra.

M12 hjälpa och stödja eleven att utveckla och stärka en positiv syn på världen, en positiv självkänsla och tro på livet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven får förmåga att formulera och stärka en positiv syn på världen och självkänsla och tro på sitt liv.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

15.3.6.1. Bahá'í-religion

Lärokursens uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 ska undervisningen i religion bredda och fördjupa elevens baskunskaper i hens egen religion. Eleven får insikt i religionens heliga skrifter och berättelser samt centrala lära, etiska principer, ritualer och seder. Eleverna uppmuntras att undra och fråga. I undervisningen granskas de religiösa rötterna i Finland och Europa samt det religiösa livet och livsåskådningarna i dagens Finland och Europa. Eleverna ska utveckla sin mediekunskap och handledas att bedöma och använda olika källor för att söka information och utnyttja den i olika situationer.

Undervisningen behandlar barnets rättigheter och individens ansvar för sina handlingar. Eleverna får träna sina emotionella och sociala färdigheter och lär sig att formulera egna åsikter och motivera dem. Eleverna uppmuntras att utveckla vänskap, att bidra till en positiv gemenskap i klassen och skolan och att motarbeta diskriminering.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 3–6

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna

religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Lärmiljöer och arbetssätt

Handledning och stöd

Bedömning av elevens lärande och kunnande

Centralt innehåll som anknyter till målen för bahá'í-religion i årskurs 3-6

I denna beskrivning av lärokursen preciseras de innehåll inom religion som är gemensamma för alla. De lokala läroplanerna ska utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållen för religion samt utifrån beskrivningarna som preciserats för lärokurserna i olika religioner.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen behandlas bahá'í-trons lära om att meningen med människans existens är att känna och tillbedja Gud, vilket i första hand sker genom att tjäna mänskligheten. Man bekantar sig med bahá'í-samfundets strävanden och verksamhet med vilka man främjar tjänandets kultur samt ett psykiskt, moraliskt, socialt och fysiskt välbefinnande, i synnerhet på gräsrotsnivå. Man granskar bahá'í-trons uppfattning om mänsklighetens historia som en kontinuerligt pågående bildningsprocess samt läran om att den utveckling som Gud avsett att mänskligheten ska genomgå är en fostrande process, som har blivit till av mänsklighetens stora lärofäder såsom Krishna, Buddha, Zarathustra, Abraham, Moses, Kristus, Muhammed, Báb och Bahá'u'lláh. Man reflekterar över heligheten som begrepp och hur heligheten tar sig uttryck i naturen, människan och de stora lärofädernas liv och läror. Man bekantar sig med de viktigaste källorna inom bahá'í-tron samt med Báb's, Bahá'u'lláhs och 'Abdu'l-Bahás livsverk. Man granskar Bahá'u'lláhs centrala läror, lagar och förbud. Man granskar bahá'í-skrifterna och strävar efter att bilda sig en uppfattning om deras grundtanke. Man bekantar sig med sätten att läsa och återge bahá'í-skrifterna. Man bekantar sig med bönens och meditationens betydelse inom bahá'í-tron. Man bekantar sig också med bahá'í-trons heliga platser, vallfärdsmål, bahá'í-samfundets världscentrum i Haifa i Israel och med bahá'í-tempel på olika håll i världen.

I2 Religionernas värld

I undervisningen granskas bakgrunden till åskådningar och religioner i Finland och Europa och situationen i dag i huvuddrag. Man bekantar sig med de centrala gestalterna, lärorna och berättelserna i judendomen, kristendomen och islam. Man bekantar sig med religiösa samfund i skolans närhet och med deras heliga platser. Man reflekterar över helighetens betydelse i olika religioner och hur man agerar respektfullt i olika religiösa sammanhang. Man undersöker etiska principer som är gemensamma för olika religioner samt de karaktäristiska dragen och symboliken i religiöst språk. I undervisningen handleds eleverna att söka information om religioner ur olika källor och att utvärdera informationskällorna och informationens tillförlitlighet. I undervisningen fäster man uppmärksamhet vid hur teman som berör religion behandlas i medierna och inom populärkultur.

I3 Ett gott liv

I undervisningen granskas den gyllene regeln som en allmän etisk princip som förenar religioner. I undervisningen behandlas människovärdet och att respektera livet, med utgångspunkt i bahá'í-trons etiska principer och FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna. I undervisningen behandlas FN:s konvention om barnens rättigheter och dess betydelse. Man reflekterar över hur man värnar om naturen med beaktande av bahá'í-trons etiska principer, globala miljöproblem och utmaningar som berör hållbar utveckling. Man granskar bahá'í-trons syn på religionens betydelse för ett gott liv och uppfattningen om moral som en medvetenhet om en högre makt, Gud. I undervisningen behandlas bahá'í-trons lära om det andliga, rationella och djuriska i människans väsen. Man reflekterar över vilken betydelse beslutsamhet, gemensam vilja och rådplägning samt systematiska handlingar har för att uppnå ädla mål. Man bekantar sig med bahá'í-trons tankesätt som berör rådplägning och gemensamt beslutsfattande och man reflekterar över betydelsen av att förbinda sig till gemensamma beslut. Eleverna övar på att utforma och ställa frågor och söka efter svar med hjälp av principerna för rådplägning.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att fördjupa sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna den heliga skriften eller den centrala källan i den religion som studeras och känner igen någon av de berättelser eller läror som behandlats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om någon central lära och berättelse i den religion som studeras. Under handledning kan eleven berätta om vad berättelsen betyder eller olika sätt att tolka den.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om de heliga skrifterna i den religion som studeras samt beskriva vad berättelser betyder eller olika sätt att tolka dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över innehållet i och tolkningarna av berättelserna. Ur perspektiv av den religion som studeras kan eleven beskriva betydelserna av de centrala lärorna.

M2 handleda eleven att bekanta sig med ritualer och seder samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med ritualerna och sederna samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till en ritual eller sed i den religion som studeras och känner igen någon helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna ritualer eller seder i den religion som studeras samt en helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om centrala ritualer och seder i den religion som studeras och beskriva religionens heliga platser eller byggnader.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för innebörden av de centrala ritualerna och sederna och de heliga platserna och byggnaderna i den religion som studeras.

M3 hjälpa eleven att känna igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven känner igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera religiöst språk och religiösa symboler

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen en religiös symbol, en liknelse, ett talesätt eller ett påstående.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge ett exempel på religiöst språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på religiöst språk och religiös symbolik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för det karakteristiska i religiöst språk och religiös symbolik.

M4 handleda eleven att söka information om religionen i olika källor samt bedöma och använda informationen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att söka information om religion i olika källor samt bedöma och använda informationen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att lära sig i studierna i religion

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning hämta information om religion i givna källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan hämta information om religion i flera källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda den information hen hämtat och inser att det är skillnad i tillförlitligheten i källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan hämta, kombinera och jämföra information om religion i olika källor och göra observationer om källornas tillförlitlighet.

M5 handleda eleven att utforska Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller särdrag i anknytning till situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner till religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge exempel på religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.

M6 handleda eleven att få insikt i judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för judendomens, kristendomens och islams inflytande eller historia i Europa.

M7 uppmuntra eleven att respektera det som är heligt för en själv och för andra samt att agera lämpligt i olika religiösa sammanhang och situationer

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med begreppet heligt och strävar till att respektera det som är heligt för en själv och för andra. Eleven vet hur man agerar lämpligt i olika religiösa situationer och på olika religiösa platser och strävar till att uppföra sig sakligt och respektfullt i dessa.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något som anses vara heligt eller en sed i anknytning till det heliga. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna olika saker som anses vara heliga och kan beskriva vilka seder som anknyter till dessa. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår vad som avses med att respektera det som är heligt för andra. Hen kan ge exempel på kulturella seder i anknytning till religiösa situationer och platser och andra heliga saker. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för hur det heliga kan ta sig olika uttryck i religioner. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.

M8 handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med de etiska normerna i den religion som studeras och etiska principer som förenar olika religioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskap om etik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något enstaka exempel på de etiska normerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på de etiska normerna i den religion som studeras eller etiska principer som förenar olika religioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva de centrala etiska normerna i den religion som studeras samt redogöra för någon etisk princip som förenar religioner och ge exempel på hur de tillämpas i vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över hur religioners olika etiska principer tillämpas i vardagen.

M9 handleda eleven att förstå värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om människorättsetik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen mänskliga rättigheter eller barns rättigheter som bygger på konventionen om barnets rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för konsekvensen av barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter i den egna livsmiljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över frågor i anknytning till barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter ur individens och kollektivets perspektiv.

M10 handleda eleven att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att reflektera över etiska frågor

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Ur givna exempel känner eleven igen några värden som påverkat hen eller etiska valsituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen etiska principer. Hen kan ge exempel på etiska valsituationer och ge olika lösningar till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för de gemensamma etiska principerna i den religion som studeras och i andra religioner och ge exempel på hur de tillämpas. Eleven kan ge exempel ur vardagen på hur man skapar en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över sina egna val och etiska valsituationer ur perspektiven för värderingar, olika etiska principer och en hållbar framtid.

M11 ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor, uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina synpunkter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven övar sig i att diskutera etiska frågor och utvecklar sina tankefärdigheter och färdigheter att delta i diskussioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Tankeförmåga, kommunikativa färdigheter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan lyssna på andra och uttrycka sina tankar på något sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i en gemensam diskussion och uttrycker sig konstruktivt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta hänsyn till andra i diskussionen och kan motivera sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan diskutera konstruktivt samt reflektera och skapa egna åsikter i kommunikation med andra.

M12 hjälpa och stödja eleven att utveckla och stärka en positiv syn på världen, en positiv självkänsla och tro på livet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven får förmåga att formulera och stärka en positiv syn på världen och självkänsla och tro på sitt liv.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

15.3.6.1. Buddhistisk religion

Lärokursens uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 ska undervisningen i religion bredda och fördjupa elevens baskunskaper i hens egen religion. Eleven får insikt i religionens heliga skrifter och berättelser samt centrala lära, etiska principer, ritualer och seder. Eleverna uppmuntras att undra och fråga. I undervisningen granskas de religiösa rötterna i Finland och Europa samt det religiösa livet och livsåskådningarna i dagens Finland och Europa. Eleverna ska utveckla sin mediekunskap och handledas att bedöma och använda olika källor för att söka information och utnyttja den i olika situationer.

Undervisningen behandlar barnets rättigheter och individens ansvar för sina handlingar. Eleverna får träna sina emotionella och sociala färdigheter och lär sig att formulera egna åsikter och motivera dem. Eleverna uppmuntras att utveckla vänskap, att bidra till en positiv gemenskap i klassen och skolan och att motarbeta diskriminering.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 3–6

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna

religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Lärmiljöer och arbetssätt

Handledning och stöd

Bedömning av elevens lärande och kunnande

Centralt innehåll som anknyter till målen för buddhistisk religion i årskurs 3-6

I denna beskrivning av lärokursen preciseras de innehåll inom religion som är gemensamma för alla. De lokala läroplanerna ska utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållen för religion samt utifrån beskrivningarna som preciserats för lärokurserna i olika religioner.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen granskar man existensen och hur det är att vara människa ur ett buddhistiskt perspektiv samt hur de buddhistiska lärorna betonas inom olika buddhistiska inriktningar. Man bekantar sig med buddhismens uppkomsthistoria, de centrala buddhistiska källorna och heliga skrifterna samt med den historiska bakgrunden till olika buddhistiska traditioner. Man tar även hänsyn till olika moderna inriktningar inom buddhismen som utvecklats i västländerna och till interbuddhistisk verksamhet. Eleven lär känna buddhistiska centrum, kloster och tempel som finns i Finland samt minnesmärken och därtill hörande ritualer. Eleven lär sig känna igen buddhistiska element i konst, litteratur, arkitektur, musik, kläder och i seder och bruk.

I2 Religionernas värld

I undervisningen granskas bakgrunden till åskådningar och religioner i Finland och Europa och situationen i dag och man fäster särskilt uppmärksamhet vid judendomens, kristendomens och islams grundläggande innehåll och betydelse samt vid buddhismens ställning. Man bekantar sig med religiösa samfund i skolans närhet och med deras heliga platser. Man reflekterar över hur helighet och att stilla sig tar sig uttryck i olika religioner och hur man agerar respektfullt i olika religiösa sammanhang och på religiösa platser. Man reflekterar över drag i den vetenskapliga och den religiösa världsbilden och över karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk. Man undersöker buddhismens förhållande till andra religioner, olika former av folktro och till irreligiositet i dagens värld. I undervisningen fäster man också uppmärksamhet vid hur olika teman som berör religion behandlas i medierna och inom populärkulturen.

I3 Ett gott liv

Man bekantar sig med den buddhistiska uppfattningen om skickliga och okunniga handlingar och deras följder. Eleven bekantar sig med de olika buddhistiska inriktningarnas läror om det goda livets ideal och hur man uppnår dem. Man granskar etiska val i vardagen utgående från sina egna handlingar och människorelationer samt reflekterar över olika sätt att stärka sin livskompetens och självkännedom samt sitt helhetsmässiga välbefinnande. I undervisningen behandlas etiska

uppfattningar som är gemensamma för olika religioner och åskådningar, globalt ansvar samt FN:s konvention om barnens rättigheter och dess betydelse.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att fördjupa sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna den heliga skriften eller den centrala källan i den religion som studeras och känner igen någon av de berättelser eller läror som behandlats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om någon central lära och berättelse i den religion som studeras. Under handledning kan eleven berätta om vad berättelsen betyder eller olika sätt att tolka den.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om de heliga skrifterna i den religion som studeras samt beskriva vad berättelser betyder eller olika sätt att tolka dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över innehållet i och tolkningarna av berättelserna. Ur perspektiv av den religion som studeras kan eleven beskriva betydelserna av de centrala lärorna.

M2 handleda eleven att bekanta sig med ritualer och seder samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med ritualerna och sederna samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till en ritual eller sed i den religion som studeras och känner igen någon helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna ritualer eller seder i den religion som studeras samt en helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om centrala ritualer och seder i den religion som studeras och beskriva religionens heliga platser eller byggnader.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för innebörden av de centrala ritualerna och sederna och de heliga platserna och byggnaderna i den religion som studeras.

M3 hjälpa eleven att känna igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven känner igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera religiöst språk och religiösa symboler

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen en religiös symbol, en liknelse, ett talesätt eller ett påstående.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge ett exempel på religiöst språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på religiöst språk och religiös symbolik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för det karakteristiska i religiöst språk och religiös symbolik.

M4 handleda eleven att söka information om religionen i olika källor samt bedöma och använda informationen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att söka information om religion i olika källor samt bedöma och använda informationen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att lära sig i studierna i religion

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning hämta information om religion i givna källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan hämta information om religion i flera källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda den information hen hämtat och inser att det är skillnad i tillförlitligheten i källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan hämta, kombinera och jämföra information om religion i olika källor och göra observationer om källornas tillförlitlighet.

M5 handleda eleven att utforska Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller särdrag i anknytning till situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner till religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge exempel på religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.

M6 handleda eleven att få insikt i judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för judendomens, kristendomens och islams inflytande eller historia i Europa.

M7 uppmuntra eleven att respektera det som är heligt för en själv och för andra samt att agera lämpligt i olika religiösa sammanhang och situationer

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med begreppet heligt och strävar till att respektera det som är heligt för en själv och för andra. Eleven vet hur man agerar lämpligt i olika religiösa situationer och på olika religiösa platser och strävar till att uppföra sig sakligt och respektfullt i dessa.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något som anses vara heligt eller en sed i anknytning till det heliga. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna olika saker som anses vara heliga och kan beskriva vilka seder som anknyter till dessa. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår vad som avses med att respektera det som är heligt för andra. Hen kan ge exempel på kulturella seder i anknytning till religiösa situationer och platser och andra heliga saker. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för hur det heliga kan ta sig olika uttryck i religioner. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.

M8 handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med de etiska normerna i den religion som studeras och etiska principer som förenar olika religioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskap om etik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något enstaka exempel på de etiska normerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på de etiska normerna i den religion som studeras eller etiska principer som förenar olika religioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva de centrala etiska normerna i den religion som studeras samt redogöra för någon etisk princip som förenar religioner och ge exempel på hur de tillämpas i vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över hur religioners olika etiska principer tillämpas i vardagen.

M9 handleda eleven att förstå värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om människorättsetik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen mänskliga rättigheter eller barns rättigheter som bygger på konventionen om barnets rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för konsekvensen av barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter i den egna livsmiljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över frågor i anknytning till barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter ur individens och kollektivets perspektiv.

M10 handleda eleven att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att reflektera över etiska frågor

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Ur givna exempel känner eleven igen några värden som påverkat hen eller etiska valsituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen etiska principer. Hen kan ge exempel på etiska valsituationer och ge olika lösningar till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för de gemensamma etiska principerna i den religion som studeras och i andra religioner och ge exempel på hur de tillämpas. Eleven kan ge exempel ur vardagen på hur man skapar en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över sina egna val och etiska valsituationer ur perspektiven för värderingar, olika etiska principer och en hållbar framtid.

M11 ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor, uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina synpunkter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven övar sig i att diskutera etiska frågor och utvecklar sina tankefärdigheter och färdigheter att delta i diskussioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Tankeförmåga, kommunikativa färdigheter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan lyssna på andra och uttrycka sina tankar på något sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i en gemensam diskussion och uttrycker sig konstruktivt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta hänsyn till andra i diskussionen och kan motivera sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan diskutera konstruktivt samt reflektera och skapa egna åsikter i kommunikation med andra.

M12 hjälpa och stödja eleven att utveckla och stärka en positiv syn på världen, en positiv självkänsla och tro på livet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven får förmåga att formulera och stärka en positiv syn på världen och självkänsla och tro på sitt liv.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

15.3.6.1. Evangelisk-luthersk tro

Lärokursens uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 ska undervisningen i religion bredda och fördjupa elevens baskunskaper i hens egen religion. Eleven får insikt i religionens heliga skrifter och berättelser samt centrala lära, etiska principer, ritualer och seder. Eleverna uppmuntras att undra och fråga. I undervisningen granskas de religiösa rötterna i Finland och Europa samt det religiösa livet och livsåskådningarna i dagens Finland och Europa. Eleverna ska utveckla sin mediekunskap och handledas att bedöma och använda olika källor för att söka information och utnyttja den i olika situationer.

Undervisningen behandlar barnets rättigheter och individens ansvar för sina handlingar. Eleverna får träna sina emotionella och sociala färdigheter och lär sig att formulera egna åsikter och motivera dem. Eleverna uppmuntras att utveckla vänskap, att bidra till en positiv gemenskap i klassen och skolan och att motarbeta diskriminering.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 3–6

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna

religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Oppilaan oppimisen arviointi

Centralt innehåll som anknyter till målen för evangelisk-luthersk tro i årskurs 3–6

Innehållet ska väljas så att det stödjer de allmänna målen i läroämnet. Vid valet av innehåll utnyttjas de lokala möjligheterna. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser. Elevernas erfarenhetsvärld ska beaktas vid valet av innehåll och vid närmare behandling av det.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen granskas kristendomens centrala begrepp, symboler och lära. Vid val av innehåll uppmärksammas kristendomens mångfald och i synnerhet protestantismen som en del av kristendomen. Man bekantar sig med Martin Luthers och Mikael Agricolas betydelse som reformatorer inom religionen. Man behandlar den lutherska läran, sakramenten, böner, gudstjänst och församlingsverksamhet. I undervisningen granskas Bibeln och dess olika stilarter, det religiösa språkets särdrag och symbolik. Man bekantar sig med Jesu liv, lära och betydelse inom kristendomen. Man reflekterar över Paulus och den tidiga kristendomens betydelse för kristendomens utveckling till världsreligion. Man bekantar sig med sambandet mellan Bibelns centrala berättelser och konst, vetenskap och kultur och hur kristendomen syns inom populärkulturen. I undervisningen fördjupas kunskaperna om kyrkoåret och kristna ritualer som hör ihop med livet samt olika seder och bruk. Man bekantar sig med kyrkan som religiös byggnad, med kyrkoarkitektur och den symbolik som hör samman med den. Psalmer och annan andlig musik behandlas i undervisningen.

I2 Religionernas värld

I undervisningen undersöks vad som avses med helighet i religioner, det heliga för en själv och för andra. Man bekantar sig inledningsvis med profeter, heliga platser och berättelser som förenar judendomen, kristendomen och islam samt Jesu ställning i dessa religioner. Man bekantar sig med religiösa samfund i skolans närhet. I undervisningen granskar man religioners och livsåskådningars situation i Finland och Europa i dag och bakgrunden till den samt irreligiositet. Man bekantar sig med ekumenik och religionsdialog och granskar med hjälp av aktuella exempel religiösa inslag i medier och inom populärkulturen.

I3 Ett gott liv

I undervisningen granskas de centrala etiska normerna inom kristendomen: Den gyllene regeln, det dubbla kärleksbudskapet och de tio budorden. Man reflekterar över Den gyllene regelns etiska princip inom kristendomen och andra religioner. I undervisningen behandlas centrala livsfrågor, känslor och värdeval med hjälp av valda berättelser ur Gamla och Nya Testamentet. Viktiga innehåll är människorättsetik, FN:s konvention om barnets rättigheter samt människovärde, att respektera livet och att värna om naturen. Man reflekterar över elevens egna val och värden som påverkar dem samt globalt ansvar. Viktiga aspekter är livskompetens, självkännedom, emotionella färdigheter och ett helhetsmässigt välbefinnande. Innehållet i undervisningen ska ge eleven verktyg att diskutera och motivera sin egen syn på etik samt att diskutera religioner.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att fördjupa sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna den heliga skriften eller den centrala källan i den religion som studeras och känner igen någon av de berättelser eller läror som behandlats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om någon central lära och berättelse i den religion som studeras. Under handledning kan eleven berätta om vad berättelsen betyder eller olika sätt att tolka den.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om de heliga skrifterna i den religion som studeras samt beskriva vad berättelser betyder eller olika sätt att tolka dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över innehållet i och tolkningarna av berättelserna. Ur perspektiv av den religion som studeras kan eleven beskriva betydelserna av de centrala lärorna.

M2 handleda eleven att bekanta sig med ritualer och seder samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med ritualerna och sederna samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till en ritual eller sed i den religion som studeras och känner igen någon helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna ritualer eller seder i den religion som studeras samt en helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om centrala ritualer och seder i den religion som studeras och beskriva religionens heliga platser eller byggnader.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för innebörden av de centrala ritualerna och sederna och de heliga platserna och byggnaderna i den religion som studeras.

M3 hjälpa eleven att känna igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven känner igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera religiöst språk och religiösa symboler

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen en religiös symbol, en liknelse, ett talesätt eller ett påstående.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge ett exempel på religiöst språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på religiöst språk och religiös symbolik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för det karakteristiska i religiöst språk och religiös symbolik.

M4 handleda eleven att söka information om religionen i olika källor samt bedöma och använda informationen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att söka information om religion i olika källor samt bedöma och använda informationen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att lära sig i studierna i religion

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning hämta information om religion i givna källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan hämta information om religion i flera källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda den information hen hämtat och inser att det är skillnad i tillförlitligheten i källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan hämta, kombinera och jämföra information om religion i olika källor och göra observationer om källornas tillförlitlighet.

M5 handleda eleven att utforska Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller särdrag i anknytning till situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner till religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge exempel på religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.

M6 handleda eleven att få insikt i judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för judendomens, kristendomens och islams inflytande eller historia i Europa.

M7 uppmuntra eleven att respektera det som är heligt för en själv och för andra samt att agera lämpligt i olika religiösa sammanhang och situationer

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med begreppet heligt och strävar till att respektera det som är heligt för en själv och för andra. Eleven vet hur man agerar lämpligt i olika religiösa situationer och på olika religiösa platser och strävar till att uppföra sig sakligt och respektfullt i dessa.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något som anses vara heligt eller en sed i anknytning till det heliga. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna olika saker som anses vara heliga och kan beskriva vilka seder som anknyter till dessa. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår vad som avses med att respektera det som är heligt för andra. Hen kan ge exempel på kulturella seder i anknytning till religiösa situationer och platser och andra heliga saker. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för hur det heliga kan ta sig olika uttryck i religioner. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.

M8 handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med de etiska normerna i den religion som studeras och etiska principer som förenar olika religioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskap om etik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något enstaka exempel på de etiska normerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på de etiska normerna i den religion som studeras eller etiska principer som förenar olika religioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva de centrala etiska normerna i den religion som studeras samt redogöra för någon etisk princip som förenar religioner och ge exempel på hur de tillämpas i vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över hur religioners olika etiska principer tillämpas i vardagen.

M9 handleda eleven att förstå värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om människorättsetik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen mänskliga rättigheter eller barns rättigheter som bygger på konventionen om barnets rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för konsekvensen av barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter i den egna livsmiljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över frågor i anknytning till barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter ur individens och kollektivets perspektiv.

M10 handleda eleven att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att reflektera över etiska frågor

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Ur givna exempel känner eleven igen några värden som påverkat hen eller etiska valsituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen etiska principer. Hen kan ge exempel på etiska valsituationer och ge olika lösningar till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för de gemensamma etiska principerna i den religion som studeras och i andra religioner och ge exempel på hur de tillämpas. Eleven kan ge exempel ur vardagen på hur man skapar en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över sina egna val och etiska valsituationer ur perspektiven för värderingar, olika etiska principer och en hållbar framtid.

M11 ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor, uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina synpunkter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven övar sig i att diskutera etiska frågor och utvecklar sina tankefärdigheter och färdigheter att delta i diskussioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Tankeförmåga, kommunikativa färdigheter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan lyssna på andra och uttrycka sina tankar på något sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i en gemensam diskussion och uttrycker sig konstruktivt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta hänsyn till andra i diskussionen och kan motivera sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan diskutera konstruktivt samt reflektera och skapa egna åsikter i kommunikation med andra.

M12 hjälpa och stödja eleven att utveckla och stärka en positiv syn på världen, en positiv självkänsla och tro på livet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven får förmåga att formulera och stärka en positiv syn på världen och självkänsla och tro på sitt liv.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

15.3.6.1. Islam

Lärokursens uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 ska undervisningen i religion bredda och fördjupa elevens baskunskaper i hens egen religion. Eleven får insikt i religionens heliga skrifter och berättelser samt centrala lära, etiska principer, ritualer och seder. Eleverna uppmuntras att undra och fråga. I undervisningen granskas de religiösa rötterna i Finland och Europa samt det religiösa livet och livsåskådningarna i dagens Finland och Europa. Eleverna ska utveckla sin mediekunskap och handledas att bedöma och använda olika källor för att söka information och utnyttja den i olika situationer.

Undervisningen behandlar barnets rättigheter och individens ansvar för sina handlingar. Eleverna får träna sina emotionella och sociala färdigheter och lär sig att formulera egna åsikter och motivera dem. Eleverna uppmuntras att utveckla vänskap, att bidra till en positiv gemenskap i klassen och skolan och att motarbeta diskriminering.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 3–6

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Centralt innehåll som anknyter till målen för islam i årskurs 3–6

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från lärokursbeskrivningen samt de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen

Centralt innehåll i undervisningen är Koranen, den nedtecknade islamiska traditionen och grunden för den islamiska läran. Den islamiska traditionens inflytande på kulturen, arkitekturen och islamisk konst studeras. Man bekantar sig med islams globala inflytande via antikens litteratur och dess kommentatorer. Man behandlar de heliga platserna och deras betydelse. Vid val av innehåll är för åldern lämpliga religiösa regler och berättelser enligt islamisk tradition viktiga. Man bekantar sig med religiösa symboler, högtider och den islamiska kalendern. Vid val av innehåll beaktas det religiösa språkets särdrag, islamisk terminologi och dess förenande effekt i den islamiska världen. Man bekantar sig med islams mångfald och granskar berättelser om profeterna med tanke på hur den islamska läran utvecklats. I undervisningen studeras islams historia i Europa och islam i Finland.

I2 Religionernas värld

Centralt innehåll i undervisningen är judendomen, kristendomen och islam. Gemensamma profeter, heliga platser och skrifter studeras. Man bekantar sig med judendomens, kristendomens och islams inflytande på europeisk kultur. Man behandlar religiösa samfund i Finland och betydelsen av en religiös dialog, religioner i medier och inom populärkulturen och religionernas betydelse för världsfreden.

I3 Ett gott liv

I undervisningen granskas de etiska principerna och livets värde inom islam. Man studerar uppfattningen om det förbjudna och tillåtna inom islam samt syndabegreppet. Man reflekterar över människan och naturen och globalt ansvar. Viktigt innehåll är människans rätt till liv och FN:s konvention om barnets rättigheter. Man reflekterar över förhållandet mellan tro och handlingar, islamiska seder och bruk, empati och etiska frågor som uppstår i elevernas liv.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att fördjupa sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna den heliga skriften eller den centrala källan i den religion som studeras och känner igen någon av de berättelser eller läror som behandlats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om någon central lära och berättelse i den religion som studeras. Under handledning kan eleven berätta om vad berättelsen betyder eller olika sätt att tolka den.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om de heliga skrifterna i den religion som studeras samt beskriva vad berättelser betyder eller olika sätt att tolka dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över innehållet i och tolkningarna av berättelserna. Ur perspektiv av den religion som studeras kan eleven beskriva betydelserna av de centrala lärorna.

M2 handleda eleven att bekanta sig med ritualer och seder samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med ritualerna och sederna samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till en ritual eller sed i den religion som studeras och känner igen någon helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna ritualer eller seder i den religion som studeras samt en helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om centrala ritualer och seder i den religion som studeras och beskriva religionens heliga platser eller byggnader.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för innebörden av de centrala ritualerna och sederna och de heliga platserna och byggnaderna i den religion som studeras.

M3 hjälpa eleven att känna igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven känner igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera religiöst språk och religiösa symboler

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen en religiös symbol, en liknelse, ett talesätt eller ett påstående.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge ett exempel på religiöst språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på religiöst språk och religiös symbolik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för det karakteristiska i religiöst språk och religiös symbolik.

M4 handleda eleven att söka information om religionen i olika källor samt bedöma och använda informationen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att söka information om religion i olika källor samt bedöma och använda informationen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att lära sig i studierna i religion

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning hämta information om religion i givna källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan hämta information om religion i flera källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda den information hen hämtat och inser att det är skillnad i tillförlitligheten i källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan hämta, kombinera och jämföra information om religion i olika källor och göra observationer om källornas tillförlitlighet.

M5 handleda eleven att utforska Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller särdrag i anknytning till situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner till religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge exempel på religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.

M6 handleda eleven att få insikt i judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för judendomens, kristendomens och islams inflytande eller historia i Europa.

M7 uppmuntra eleven att respektera det som är heligt för en själv och för andra samt att agera lämpligt i olika religiösa sammanhang och situationer

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med begreppet heligt och strävar till att respektera det som är heligt för en själv och för andra. Eleven vet hur man agerar lämpligt i olika religiösa situationer och på olika religiösa platser och strävar till att uppföra sig sakligt och respektfullt i dessa.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något som anses vara heligt eller en sed i anknytning till det heliga. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna olika saker som anses vara heliga och kan beskriva vilka seder som anknyter till dessa. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår vad som avses med att respektera det som är heligt för andra. Hen kan ge exempel på kulturella seder i anknytning till religiösa situationer och platser och andra heliga saker. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för hur det heliga kan ta sig olika uttryck i religioner. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.

M8 handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med de etiska normerna i den religion som studeras och etiska principer som förenar olika religioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskap om etik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något enstaka exempel på de etiska normerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på de etiska normerna i den religion som studeras eller etiska principer som förenar olika religioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva de centrala etiska normerna i den religion som studeras samt redogöra för någon etisk princip som förenar religioner och ge exempel på hur de tillämpas i vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över hur religioners olika etiska principer tillämpas i vardagen.

M9 handleda eleven att förstå värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om människorättsetik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen mänskliga rättigheter eller barns rättigheter som bygger på konventionen om barnets rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för konsekvensen av barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter i den egna livsmiljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över frågor i anknytning till barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter ur individens och kollektivets perspektiv.

M10 handleda eleven att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att reflektera över etiska frågor

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Ur givna exempel känner eleven igen några värden som påverkat hen eller etiska valsituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen etiska principer. Hen kan ge exempel på etiska valsituationer och ge olika lösningar till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för de gemensamma etiska principerna i den religion som studeras och i andra religioner och ge exempel på hur de tillämpas. Eleven kan ge exempel ur vardagen på hur man skapar en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över sina egna val och etiska valsituationer ur perspektiven för värderingar, olika etiska principer och en hållbar framtid.

M11 ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor, uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina synpunkter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven övar sig i att diskutera etiska frågor och utvecklar sina tankefärdigheter och färdigheter att delta i diskussioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Tankeförmåga, kommunikativa färdigheter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan lyssna på andra och uttrycka sina tankar på något sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i en gemensam diskussion och uttrycker sig konstruktivt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta hänsyn till andra i diskussionen och kan motivera sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan diskutera konstruktivt samt reflektera och skapa egna åsikter i kommunikation med andra.

M12 hjälpa och stödja eleven att utveckla och stärka en positiv syn på världen, en positiv självkänsla och tro på livet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven får förmåga att formulera och stärka en positiv syn på världen och självkänsla och tro på sitt liv.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

15.3.6.1. Judendomen

Lärokursens uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 ska undervisningen i religion bredda och fördjupa elevens baskunskaper i hens egen religion. Eleven får insikt i religionens heliga skrifter och berättelser samt centrala lära, etiska principer, ritualer och seder. Eleverna uppmuntras att undra och fråga. I undervisningen granskas de religiösa rötterna i Finland och Europa samt det religiösa livet och livsåskådningarna i dagens Finland och Europa. Eleverna ska utveckla sin mediekunskap och handledas att bedöma och använda olika källor för att söka information och utnyttja den i olika situationer.

Undervisningen behandlar barnets rättigheter och individens ansvar för sina handlingar. Eleverna får träna sina emotionella och sociala färdigheter och lär sig att formulera egna åsikter och motivera dem. Eleverna uppmuntras att utveckla vänskap, att bidra till en positiv gemenskap i klassen och skolan och att motarbeta diskriminering.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 3–6

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna

religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Centralt innehåll som anknyter till målen för judendomen i årskurs 3–6

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från lärokursbeskrivningen samt de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen studeras Torah, Tanach, den nedtecknade judiska traditionen och grunden för judendomen. Man fördjupar sig i den judiska traditionens inflytande på europeisk kultur och vetenskap. I undervisningen behandlas de heliga platserna och deras betydelse inom judendomen. Religiösa regler och berättelser enligt judisk tradition utgående från åldern används i undervisningen. Man reflekterar över förhållandet mellan tro och handlingar och Torahs särställning. Man studerar religiösa symboler och den judiska kalenderns högtider, judendomens mångfald och judendomen i Finland.

I2 Religionernas värld

Centralt innehåll är judendomen, kristendomen och islam. Gemensamma personer, händelser, heliga platser och skrifter samt deras inflytande på europeisk kultur studeras. Man bekantar sig i synnerhet med judendomens historia i Europa och med religiösa samfund i skolans närhet och betydelsen av en religiös dialog. I undervisningen studeras religionerna i medier och inom populärkulturen och religionernas betydelse för världsfreden.

I3 Ett gott liv

Centralt innehåll är etiska principer och livets värde inom judendomen. Man studerar indelningen av religiösa bud, mitzvor, i förbud och påbud. Man reflekterar över människan och naturen och globalt ansvar. Viktigt innehåll är rätten till liv och FN:s konvention om barnets rättigheter. Man undersöker det religiösa språkets särdrag, judisk terminologi och dess förenande effekt i den judiska världen. Viktigt innehåll i undervisningen är judendomens inflytande på hur man beter sig i vardagen, empati och etiska frågor som uppstår i elevernas liv.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att fördjupa sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna den heliga skriften eller den centrala källan i den religion som studeras och känner igen någon av de berättelser eller läror som behandlats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om någon central lära och berättelse i den religion som studeras. Under handledning kan eleven berätta om vad berättelsen betyder eller olika sätt att tolka den.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om de heliga skrifterna i den religion som studeras samt beskriva vad berättelser betyder eller olika sätt att tolka dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över innehållet i och tolkningarna av berättelserna. Ur perspektiv av den religion som studeras kan eleven beskriva betydelserna av de centrala lärorna.

M2 handleda eleven att bekanta sig med ritualer och seder samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med ritualerna och sederna samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till en ritual eller sed i den religion som studeras och känner igen någon helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna ritualer eller seder i den religion som studeras samt en helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om centrala ritualer och seder i den religion som studeras och beskriva religionens heliga platser eller byggnader.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för innebörden av de centrala ritualerna och sederna och de heliga platserna och byggnaderna i den religion som studeras.

M3 hjälpa eleven att känna igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven känner igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera religiöst språk och religiösa symboler

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen en religiös symbol, en liknelse, ett talesätt eller ett påstående.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge ett exempel på religiöst språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på religiöst språk och religiös symbolik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för det karakteristiska i religiöst språk och religiös symbolik.

M4 handleda eleven att söka information om religionen i olika källor samt bedöma och använda informationen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att söka information om religion i olika källor samt bedöma och använda informationen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att lära sig i studierna i religion

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning hämta information om religion i givna källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan hämta information om religion i flera källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda den information hen hämtat och inser att det är skillnad i tillförlitligheten i källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan hämta, kombinera och jämföra information om religion i olika källor och göra observationer om källornas tillförlitlighet.

M5 handleda eleven att utforska Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller särdrag i anknytning till situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner till religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge exempel på religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.

M6 handleda eleven att få insikt i judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för judendomens, kristendomens och islams inflytande eller historia i Europa.

M7 uppmuntra eleven att respektera det som är heligt för en själv och för andra samt att agera lämpligt i olika religiösa sammanhang och situationer

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med begreppet heligt och strävar till att respektera det som är heligt för en själv och för andra. Eleven vet hur man agerar lämpligt i olika religiösa situationer och på olika religiösa platser och strävar till att uppföra sig sakligt och respektfullt i dessa.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något som anses vara heligt eller en sed i anknytning till det heliga. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna olika saker som anses vara heliga och kan beskriva vilka seder som anknyter till dessa. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår vad som avses med att respektera det som är heligt för andra. Hen kan ge exempel på kulturella seder i anknytning till religiösa situationer och platser och andra heliga saker. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för hur det heliga kan ta sig olika uttryck i religioner. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.

M8 handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med de etiska normerna i den religion som studeras och etiska principer som förenar olika religioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskap om etik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något enstaka exempel på de etiska normerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på de etiska normerna i den religion som studeras eller etiska principer som förenar olika religioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva de centrala etiska normerna i den religion som studeras samt redogöra för någon etisk princip som förenar religioner och ge exempel på hur de tillämpas i vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över hur religioners olika etiska principer tillämpas i vardagen.

M9 handleda eleven att förstå värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om människorättsetik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen mänskliga rättigheter eller barns rättigheter som bygger på konventionen om barnets rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för konsekvensen av barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter i den egna livsmiljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över frågor i anknytning till barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter ur individens och kollektivets perspektiv.

M10 handleda eleven att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att reflektera över etiska frågor

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Ur givna exempel känner eleven igen några värden som påverkat hen eller etiska valsituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen etiska principer. Hen kan ge exempel på etiska valsituationer och ge olika lösningar till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för de gemensamma etiska principerna i den religion som studeras och i andra religioner och ge exempel på hur de tillämpas. Eleven kan ge exempel ur vardagen på hur man skapar en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över sina egna val och etiska valsituationer ur perspektiven för värderingar, olika etiska principer och en hållbar framtid.

M11 ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor, uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina synpunkter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven övar sig i att diskutera etiska frågor och utvecklar sina tankefärdigheter och färdigheter att delta i diskussioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Tankeförmåga, kommunikativa färdigheter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan lyssna på andra och uttrycka sina tankar på något sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i en gemensam diskussion och uttrycker sig konstruktivt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta hänsyn till andra i diskussionen och kan motivera sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan diskutera konstruktivt samt reflektera och skapa egna åsikter i kommunikation med andra.

M12 hjälpa och stödja eleven att utveckla och stärka en positiv syn på världen, en positiv självkänsla och tro på livet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven får förmåga att formulera och stärka en positiv syn på världen och självkänsla och tro på sitt liv.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

15.3.6.1. Katolsk tro

Lärokursens uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 ska undervisningen i religion bredda och fördjupa elevens baskunskaper i hens egen religion. Eleven får insikt i religionens heliga skrifter och berättelser samt centrala lära, etiska principer, ritualer och seder. Eleverna uppmuntras att undra och fråga. I undervisningen granskas de religiösa rötterna i Finland och Europa samt det religiösa livet och livsåskådningarna i dagens Finland och Europa. Eleverna ska utveckla sin mediekunskap och handledas att bedöma och använda olika källor för att söka information och utnyttja den i olika situationer.

Undervisningen behandlar barnets rättigheter och individens ansvar för sina handlingar. Eleverna får träna sina emotionella och sociala färdigheter och lär sig att formulera egna åsikter och motivera dem. Eleverna uppmuntras att utveckla vänskap, att bidra till en positiv gemenskap i klassen och skolan och att motarbeta diskriminering.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 3–6

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna

religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Centralt innehåll som anknyter till målen för katolsk tro i årskurs 3–6

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från lärokursbeskrivningen samt de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen fördjupar man sig i den katolska kyrkans källor och grundläggande begrepp. Man bekantar sig med livet i den egna församlingen, mässan och sakramenten samt parament och sakrala föremål som används i den katolska liturgin. Kyrkomusik och kyrkokonst behandlas i undervisningen. Man bekantar sig med viktiga händelser i Gamla och Nya Testamentet och med andra olika typer av religiös litteratur och hur de används i det kyrkliga livet. I undervisningen behandlas exempel på möten mellan Jesus och människor. Man bekantar sig med sitt eget skyddshelgon och med församlingens skyddshelgon och studerar några heliga människors liv.

I2 Religionernas värld

I undervisningen studeras de kristna kyrkorna och mötet mellan den katolska kyrkan och andra kristna under olika tider. Även irreligiositet behandlas. Centralt innehåll är helighet, högtider och olika sätt att utöva religion i kyrkorna i den närmaste omgivningen, i religiösa samfund och i olika religioner. Man bekantar sig med judendom, islam och kristendom och likheter mellan dem. Man reflekterar över hur religionsfrihetslagen påverkar religionernas och kyrkornas ställning i Finland. Man bekantar sig med de mänskliga rättigheterna i religioner, ekumeniskt tänkande och religionsdialog samt med Kyrkornas världsråd och Ekumeniska rådet i Finland och den katolska kyrkans relation till dem.

I3 Ett gott liv

I undervisningen studeras den katolska människobilden och de mänskliga rättigheterna. Man bekantar sig med grunderna i den katolska kyrkans morallära i sammanhang som gäller individens moral och samhällsmoral i elevernas livsmiljö. Man fördjupar sig i De tio budorden, Bergspredikan, Det dubbla kärleksbudskapet och den katolska kyrkans bud. Man reflekterar över buden som grund för den moraliska utvecklingen, samvetsrannsakan och botgöring samt följderna av dem. I undervisningen betonas respekt för livet, egna val och ansvar samt omsorg om naturen. Centralt är att studera likheter mellan etiska principer i olika religioner.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att fördjupa sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna den heliga skriften eller den centrala källan i den religion som studeras och känner igen någon av de berättelser eller läror som behandlats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om någon central lära och berättelse i den religion som studeras. Under handledning kan eleven berätta om vad berättelsen betyder eller olika sätt att tolka den.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om de heliga skrifterna i den religion som studeras samt beskriva vad berättelser betyder eller olika sätt att tolka dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över innehållet i och tolkningarna av berättelserna. Ur perspektiv av den religion som studeras kan eleven beskriva betydelserna av de centrala lärorna.

M2 handleda eleven att bekanta sig med ritualer och seder samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med ritualerna och sederna samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till en ritual eller sed i den religion som studeras och känner igen någon helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna ritualer eller seder i den religion som studeras samt en helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om centrala ritualer och seder i den religion som studeras och beskriva religionens heliga platser eller byggnader.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för innebörden av de centrala ritualerna och sederna och de heliga platserna och byggnaderna i den religion som studeras.

M3 hjälpa eleven att känna igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven känner igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera religiöst språk och religiösa symboler

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen en religiös symbol, en liknelse, ett talesätt eller ett påstående.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge ett exempel på religiöst språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på religiöst språk och religiös symbolik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för det karakteristiska i religiöst språk och religiös symbolik.

M4 handleda eleven att söka information om religionen i olika källor samt bedöma och använda informationen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att söka information om religion i olika källor samt bedöma och använda informationen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att lära sig i studierna i religion

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning hämta information om religion i givna källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan hämta information om religion i flera källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda den information hen hämtat och inser att det är skillnad i tillförlitligheten i källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan hämta, kombinera och jämföra information om religion i olika källor och göra observationer om källornas tillförlitlighet.

M5 handleda eleven att utforska Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller särdrag i anknytning till situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner till religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge exempel på religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.

M6 handleda eleven att få insikt i judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för judendomens, kristendomens och islams inflytande eller historia i Europa.

M7 uppmuntra eleven att respektera det som är heligt för en själv och för andra samt att agera lämpligt i olika religiösa sammanhang och situationer

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med begreppet heligt och strävar till att respektera det som är heligt för en själv och för andra. Eleven vet hur man agerar lämpligt i olika religiösa situationer och på olika religiösa platser och strävar till att uppföra sig sakligt och respektfullt i dessa.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något som anses vara heligt eller en sed i anknytning till det heliga. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna olika saker som anses vara heliga och kan beskriva vilka seder som anknyter till dessa. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår vad som avses med att respektera det som är heligt för andra. Hen kan ge exempel på kulturella seder i anknytning till religiösa situationer och platser och andra heliga saker. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för hur det heliga kan ta sig olika uttryck i religioner. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.

M8 handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med de etiska normerna i den religion som studeras och etiska principer som förenar olika religioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskap om etik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något enstaka exempel på de etiska normerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på de etiska normerna i den religion som studeras eller etiska principer som förenar olika religioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva de centrala etiska normerna i den religion som studeras samt redogöra för någon etisk princip som förenar religioner och ge exempel på hur de tillämpas i vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över hur religioners olika etiska principer tillämpas i vardagen.

M9 handleda eleven att förstå värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om människorättsetik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen mänskliga rättigheter eller barns rättigheter som bygger på konventionen om barnets rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för konsekvensen av barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter i den egna livsmiljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över frågor i anknytning till barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter ur individens och kollektivets perspektiv.

M10 handleda eleven att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att reflektera över etiska frågor

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Ur givna exempel känner eleven igen några värden som påverkat hen eller etiska valsituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen etiska principer. Hen kan ge exempel på etiska valsituationer och ge olika lösningar till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för de gemensamma etiska principerna i den religion som studeras och i andra religioner och ge exempel på hur de tillämpas. Eleven kan ge exempel ur vardagen på hur man skapar en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över sina egna val och etiska valsituationer ur perspektiven för värderingar, olika etiska principer och en hållbar framtid.

M11 ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor, uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina synpunkter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven övar sig i att diskutera etiska frågor och utvecklar sina tankefärdigheter och färdigheter att delta i diskussioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Tankeförmåga, kommunikativa färdigheter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan lyssna på andra och uttrycka sina tankar på något sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i en gemensam diskussion och uttrycker sig konstruktivt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta hänsyn till andra i diskussionen och kan motivera sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan diskutera konstruktivt samt reflektera och skapa egna åsikter i kommunikation med andra.

M12 hjälpa och stödja eleven att utveckla och stärka en positiv syn på världen, en positiv självkänsla och tro på livet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven får förmåga att formulera och stärka en positiv syn på världen och självkänsla och tro på sitt liv.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

15.3.6.1. Krishna-religion

Lärokursens uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 ska undervisningen i religion bredda och fördjupa elevens baskunskaper i hens egen religion. Eleven får insikt i religionens heliga skrifter och berättelser samt centrala lära, etiska principer, ritualer och seder. Eleverna uppmuntras att undra och fråga. I undervisningen granskas de religiösa rötterna i Finland och Europa samt det religiösa livet och livsåskådningarna i dagens Finland och Europa. Eleverna ska utveckla sin mediekunskap och handledas att bedöma och använda olika källor för att söka information och utnyttja den i olika situationer.

Undervisningen behandlar barnets rättigheter och individens ansvar för sina handlingar. Eleverna får träna sina emotionella och sociala färdigheter och lär sig att formulera egna åsikter och motivera dem. Eleverna uppmuntras att utveckla vänskap, att bidra till en positiv gemenskap i klassen och skolan och att motarbeta diskriminering.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 3–6

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna

religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Lärmiljöer och arbetssätt

Handledning och stöd

Bedömning av elevens lärande och kunnande

Centralt innehåll som anknyter till målen för krishna-religion i årskurs 3-6

I denna beskrivning av lärokursen preciseras de innehåll inom religion som är gemensamma för alla. De lokala läroplanerna ska utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållen för religion samt utifrån beskrivningarna som preciserats för lärokurserna i olika religioner.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen behandlas hinduismens mångfald och de grundläggande lärorna om Krishna-medvetande, Radha–Krishna, Caitanya och Panca-tattva. Undervisningens centrala innehåll är begreppen guru, lärjungesuccessionen och ISKCON:s grundare Prabhupada. Man bekantar sig med Krishna-medvetandets heliga platser. I undervisningen undersöker man heliga skrifter, såsom Bhagavad-gita, och deras växelverkan med konst, vetenskap och kultur. Man bekantar sig med Krishna-medvetandets centrala symboler och ceremonier samt med religiösa händelser och seder, såsom bhakti-yoga, mantran och att sjunga det heliga namnet.

I2 Religionernas värld

I undervisningen reflekterar man över helighetens betydelse, religiösa seder och högtider, heliga skrifter och platser samt hur dessa värdesätts både i den egna och i andra religioner. Man bekantar sig med heliga platser och religionsutövning inom kristendomen, judendomen och islam. Man bekantar sig med den religiösa och åskådningsmässiga situationen i Finland och Europa i dag och man fäster uppmärksamhet vid Krishna-medvetandets och hinduismens historia och nuläge. I undervisningen behandlas begreppet religionsdialog och man fäster uppmärksamhet vid hur olika teman som berör religion behandlas i medierna och inom populärkulturen.

I3 Ett gott liv

I undervisningen fördjupar man sig i Krishna-medvetandets grundvärderingar såsom renhet, självdisciplin, barmhärtighet och sanningsenlighet. Man undersöker lärorna om dharma och samsara. Man reflekterar över Krishna-medvetandets läror om sambandet mellan själen, naturen och Gud samt om livets viktigaste värderingar såsom tålamod, ödmjukhet och osjälviskhet samt att man respekterar alla. Man reflekterar över hur man ska handla i världen för att uppnå det önskade målet utan att belasta andra människor och naturen. I undervisningen behandlas etiska principer som är gemensamma för olika religioner och åskådningar, globalt ansvar samt FN:s konvention om barnens rättigheter.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att fördjupa sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna den heliga skriften eller den centrala källan i den religion som studeras och känner igen någon av de berättelser eller läror som behandlats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om någon central lära och berättelse i den religion som studeras. Under handledning kan eleven berätta om vad berättelsen betyder eller olika sätt att tolka den.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om de heliga skrifterna i den religion som studeras samt beskriva vad berättelser betyder eller olika sätt att tolka dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över innehållet i och tolkningarna av berättelserna. Ur perspektiv av den religion som studeras kan eleven beskriva betydelserna av de centrala lärorna.

M2 handleda eleven att bekanta sig med ritualer och seder samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med ritualerna och sederna samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till en ritual eller sed i den religion som studeras och känner igen någon helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna ritualer eller seder i den religion som studeras samt en helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om centrala ritualer och seder i den religion som studeras och beskriva religionens heliga platser eller byggnader.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för innebörden av de centrala ritualerna och sederna och de heliga platserna och byggnaderna i den religion som studeras.

M3 hjälpa eleven att känna igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven känner igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera religiöst språk och religiösa symboler

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen en religiös symbol, en liknelse, ett talesätt eller ett påstående.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge ett exempel på religiöst språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på religiöst språk och religiös symbolik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för det karakteristiska i religiöst språk och religiös symbolik.

M4 handleda eleven att söka information om religionen i olika källor samt bedöma och använda informationen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att söka information om religion i olika källor samt bedöma och använda informationen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att lära sig i studierna i religion

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning hämta information om religion i givna källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan hämta information om religion i flera källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda den information hen hämtat och inser att det är skillnad i tillförlitligheten i källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan hämta, kombinera och jämföra information om religion i olika källor och göra observationer om källornas tillförlitlighet.

M5 handleda eleven att utforska Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller särdrag i anknytning till situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner till religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge exempel på religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.

M6 handleda eleven att få insikt i judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för judendomens, kristendomens och islams inflytande eller historia i Europa.

M7 uppmuntra eleven att respektera det som är heligt för en själv och för andra samt att agera lämpligt i olika religiösa sammanhang och situationer

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med begreppet heligt och strävar till att respektera det som är heligt för en själv och för andra. Eleven vet hur man agerar lämpligt i olika religiösa situationer och på olika religiösa platser och strävar till att uppföra sig sakligt och respektfullt i dessa.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något som anses vara heligt eller en sed i anknytning till det heliga. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna olika saker som anses vara heliga och kan beskriva vilka seder som anknyter till dessa. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår vad som avses med att respektera det som är heligt för andra. Hen kan ge exempel på kulturella seder i anknytning till religiösa situationer och platser och andra heliga saker. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för hur det heliga kan ta sig olika uttryck i religioner. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.

M8 handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med de etiska normerna i den religion som studeras och etiska principer som förenar olika religioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskap om etik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något enstaka exempel på de etiska normerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på de etiska normerna i den religion som studeras eller etiska principer som förenar olika religioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva de centrala etiska normerna i den religion som studeras samt redogöra för någon etisk princip som förenar religioner och ge exempel på hur de tillämpas i vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över hur religioners olika etiska principer tillämpas i vardagen.

M9 handleda eleven att förstå värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om människorättsetik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen mänskliga rättigheter eller barns rättigheter som bygger på konventionen om barnets rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för konsekvensen av barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter i den egna livsmiljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över frågor i anknytning till barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter ur individens och kollektivets perspektiv.

M10 handleda eleven att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att reflektera över etiska frågor

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Ur givna exempel känner eleven igen några värden som påverkat hen eller etiska valsituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen etiska principer. Hen kan ge exempel på etiska valsituationer och ge olika lösningar till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för de gemensamma etiska principerna i den religion som studeras och i andra religioner och ge exempel på hur de tillämpas. Eleven kan ge exempel ur vardagen på hur man skapar en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över sina egna val och etiska valsituationer ur perspektiven för värderingar, olika etiska principer och en hållbar framtid.

M11 ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor, uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina synpunkter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven övar sig i att diskutera etiska frågor och utvecklar sina tankefärdigheter och färdigheter att delta i diskussioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Tankeförmåga, kommunikativa färdigheter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan lyssna på andra och uttrycka sina tankar på något sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i en gemensam diskussion och uttrycker sig konstruktivt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta hänsyn till andra i diskussionen och kan motivera sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan diskutera konstruktivt samt reflektera och skapa egna åsikter i kommunikation med andra.

M12 hjälpa och stödja eleven att utveckla och stärka en positiv syn på världen, en positiv självkänsla och tro på livet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven får förmåga att formulera och stärka en positiv syn på världen och självkänsla och tro på sitt liv.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

15.3.6.1. Ortodox tro

Lärokursens uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 ska undervisningen i religion bredda och fördjupa elevens baskunskaper i hens egen religion. Eleven får insikt i religionens heliga skrifter och berättelser samt centrala lära, etiska principer, ritualer och seder. Eleverna uppmuntras att undra och fråga. I undervisningen granskas de religiösa rötterna i Finland och Europa samt det religiösa livet och livsåskådningarna i dagens Finland och Europa. Eleverna ska utveckla sin mediekunskap och handledas att bedöma och använda olika källor för att söka information och utnyttja den i olika situationer.

Undervisningen behandlar barnets rättigheter och individens ansvar för sina handlingar. Eleverna får träna sina emotionella och sociala färdigheter och lär sig att formulera egna åsikter och motivera dem. Eleverna uppmuntras att utveckla vänskap, att bidra till en positiv gemenskap i klassen och skolan och att motarbeta diskriminering.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 3–6

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna

religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Centralt innehåll som anknyter till målen för ortodox tro i årskurs 3–6

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från lärokursbeskrivningen samt de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen bekantar man sig med den ortodoxa lärans källor och grundläggande begrepp. Centralt innehåll är det liturgiska livet i huvuddrag, de heliga mysterierna och kyrkliga förrättningar i vardag och fest. Man bekantar sig med Gamla Testamentets skrifter ur ortodoxt perspektiv samt Jesu liv och lära i evangelierna och i relation till kyrkoårets händelser. I undervisningen behandlas kyrkans uppkomst och Paulus och de andra apostlarnas gärningar. Man studerar särdrag för den ortodoxa kyrkan i Finland, kyrkan som religiös byggnad, kyrkoarkitektur och symbolik som hör samman med den. Man bekantar sig med kyrkomusik och den ortodoxa lärans inflytande och synlighet i inhemska och utländska medier.

I2 Religionernas värld

I undervisningen granskas vad som avses med helighet, man bekantar sig med högtider och olika seder och lär sig att uppskatta dem både i den egna och i andra religiösa kulturer. Man studerar den ortodoxa kyrkan som en katolsk och apostolisk, global gemenskap. Man bekantar sig med centrala religionerna i Europa och den europeiska religionskartan. Man studerar likheter mellan islam och judendomen och den ortodoxa kristendomen. Man bekantar sig med religiösa samfund i skolans närhet och med irreligiositet som livsåskådning. Man behandlar inledningsvis ekumenik och religionsdialog samt förhållandet mellan mänskliga rättigheter och religion.

I3 Ett gott liv

Centralt innehåll i undervisningen är den ortodoxa läran och Nya Testamentets budskap som etiskt rättesnöre och stöd i det egna livet och i mänskliga relationer. Man bekantar sig med De tio budorden och funderar över egna etiska val, konsekvenser av dem och hur de bidrar till självkännedom, livskompetens och en positiv syn på livet. I undervisningen betonas vikten av att värdesätta andra människor, att ha omsorg om miljön och naturen samt att respektera livet och en hållbar framtid. Man reflekterar över det globala ansvaret i kyrkans och individens liv. Man bekantar sig med likheter mellan etiska principer i olika religioner och med likheter mellan den europeiska människorättsuppfattningen och kristna värderingar samt med betydelsen av FN:s konvention om barnets rättigheter.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att fördjupa sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna den heliga skriften eller den centrala källan i den religion som studeras och känner igen någon av de berättelser eller läror som behandlats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om någon central lära och berättelse i den religion som studeras. Under handledning kan eleven berätta om vad berättelsen betyder eller olika sätt att tolka den.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om de heliga skrifterna i den religion som studeras samt beskriva vad berättelser betyder eller olika sätt att tolka dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över innehållet i och tolkningarna av berättelserna. Ur perspektiv av den religion som studeras kan eleven beskriva betydelserna av de centrala lärorna.

M2 handleda eleven att bekanta sig med ritualer och seder samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med ritualerna och sederna samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till en ritual eller sed i den religion som studeras och känner igen någon helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna ritualer eller seder i den religion som studeras samt en helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om centrala ritualer och seder i den religion som studeras och beskriva religionens heliga platser eller byggnader.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för innebörden av de centrala ritualerna och sederna och de heliga platserna och byggnaderna i den religion som studeras.

M3 hjälpa eleven att känna igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven känner igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera religiöst språk och religiösa symboler

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen en religiös symbol, en liknelse, ett talesätt eller ett påstående.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge ett exempel på religiöst språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på religiöst språk och religiös symbolik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för det karakteristiska i religiöst språk och religiös symbolik.

M4 handleda eleven att söka information om religionen i olika källor samt bedöma och använda informationen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att söka information om religion i olika källor samt bedöma och använda informationen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att lära sig i studierna i religion

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning hämta information om religion i givna källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan hämta information om religion i flera källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda den information hen hämtat och inser att det är skillnad i tillförlitligheten i källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan hämta, kombinera och jämföra information om religion i olika källor och göra observationer om källornas tillförlitlighet.

M5 handleda eleven att utforska Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller särdrag i anknytning till situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner till religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge exempel på religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.

M6 handleda eleven att få insikt i judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för judendomens, kristendomens och islams inflytande eller historia i Europa.

M7 uppmuntra eleven att respektera det som är heligt för en själv och för andra samt att agera lämpligt i olika religiösa sammanhang och situationer

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med begreppet heligt och strävar till att respektera det som är heligt för en själv och för andra. Eleven vet hur man agerar lämpligt i olika religiösa situationer och på olika religiösa platser och strävar till att uppföra sig sakligt och respektfullt i dessa.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något som anses vara heligt eller en sed i anknytning till det heliga. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna olika saker som anses vara heliga och kan beskriva vilka seder som anknyter till dessa. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår vad som avses med att respektera det som är heligt för andra. Hen kan ge exempel på kulturella seder i anknytning till religiösa situationer och platser och andra heliga saker. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för hur det heliga kan ta sig olika uttryck i religioner. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.

M8 handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med de etiska normerna i den religion som studeras och etiska principer som förenar olika religioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskap om etik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något enstaka exempel på de etiska normerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på de etiska normerna i den religion som studeras eller etiska principer som förenar olika religioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva de centrala etiska normerna i den religion som studeras samt redogöra för någon etisk princip som förenar religioner och ge exempel på hur de tillämpas i vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över hur religioners olika etiska principer tillämpas i vardagen.

M9 handleda eleven att förstå värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om människorättsetik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen mänskliga rättigheter eller barns rättigheter som bygger på konventionen om barnets rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för konsekvensen av barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter i den egna livsmiljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över frågor i anknytning till barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter ur individens och kollektivets perspektiv.

M10 handleda eleven att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att reflektera över etiska frågor

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Ur givna exempel känner eleven igen några värden som påverkat hen eller etiska valsituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen etiska principer. Hen kan ge exempel på etiska valsituationer och ge olika lösningar till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för de gemensamma etiska principerna i den religion som studeras och i andra religioner och ge exempel på hur de tillämpas. Eleven kan ge exempel ur vardagen på hur man skapar en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över sina egna val och etiska valsituationer ur perspektiven för värderingar, olika etiska principer och en hållbar framtid.

M11 ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor, uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina synpunkter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven övar sig i att diskutera etiska frågor och utvecklar sina tankefärdigheter och färdigheter att delta i diskussioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Tankeförmåga, kommunikativa färdigheter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan lyssna på andra och uttrycka sina tankar på något sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i en gemensam diskussion och uttrycker sig konstruktivt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta hänsyn till andra i diskussionen och kan motivera sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan diskutera konstruktivt samt reflektera och skapa egna åsikter i kommunikation med andra.

M12 hjälpa och stödja eleven att utveckla och stärka en positiv syn på världen, en positiv självkänsla och tro på livet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven får förmåga att formulera och stärka en positiv syn på världen och självkänsla och tro på sitt liv.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

15.3.6.1. Pingströrelsens religion

Lärokursens uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 ska undervisningen i religion bredda och fördjupa elevens baskunskaper i hens egen religion. Eleven får insikt i religionens heliga skrifter och berättelser samt centrala lära, etiska principer, ritualer och seder. Eleverna uppmuntras att undra och fråga. I undervisningen granskas de religiösa rötterna i Finland och Europa samt det religiösa livet och livsåskådningarna i dagens Finland och Europa. Eleverna ska utveckla sin mediekunskap och handledas att bedöma och använda olika källor för att söka information och utnyttja den i olika situationer.

Undervisningen behandlar barnets rättigheter och individens ansvar för sina handlingar. Eleverna får träna sina emotionella och sociala färdigheter och lär sig att formulera egna åsikter och motivera dem. Eleverna uppmuntras att utveckla vänskap, att bidra till en positiv gemenskap i klassen och skolan och att motarbeta diskriminering.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 3–6

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna

religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Lärmiljöer och arbetssätt

Handledning och stöd

Bedömning av elevens lärande och kunnande

Centralt innehåll som anknyter till målen för pingströrelsens religion i årskurs 3-6

I denna beskrivning av lärokursen preciseras de innehåll inom religion som är gemensamma för alla. De lokala läroplanerna ska utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållen för religion samt utifrån beskrivningarna som preciserats för lärokurserna i olika religioner.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen behandlas för elevens ålder lämpliga bibelberättelser om skapelsen, faserna i det israeliska folkets historia, profeterna och den första pingsten samt om den kristna församlingens uppkomst. Man bekantar sig med hur Nya testamentet blivit till. Man undersöker Bibeln som bok samt karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk. Man fördjupar sig i pingstkyrkans centrala läror och deras särdrag, i synnerhet läran om den heliga Anden. Man bekantar sig med begreppet karisma och reflekterar över sambandet mellan tro och handlingar. I undervisningen behandlas pingstkyrkans förhållande till vetenskap och konst. Man granskar pingströrelsens läror och principer i relation till andra kristliga kyrkor. Man granskar pingstkyrkan i Finland, pingstförsamlingarnas kyrkobyggnader samt den andliga musiken som en del av gudstjänsten, förkunnandet av evangeliet och det kristliga livet.

I2 Religionernas värld

I undervisningen behandlas den religiösa situationen i Finland och Europa i dag samt dess bakgrund. Man fäster särskilt uppmärksamhet vid kristendomens indelning i olika kyrkosamfund och vid Martin Luthers roll för reformationen. Man undersöker gemensamma drag och olikheter inom judendomen, kristendomen och islam samt religionernas betydelse för den europeiska kulturen. Man bekantar sig med religiösa samfund som finns i skolans närmiljö och med samarbetet mellan dem. I undervisningen beaktas också irreligiositet och ateism samt hur olika religioner syns i medierna och inom populärkulturen.

I3 Ett gott liv

I undervisningen utgår man från frågor som anknyter till elevens eget liv och eleven uppmuntras till etiska reflektioner. Man bekantar sig med grunderna till etiken inom kristendomen, såsom de tio budorden, samt med Jesus läror och med bergspredikan. Man bekantar sig med läran om etik inom pingströrelsen och granskar den i förhållande till andra åskådningstraditioner. I undervisningen behandlas etiska synsätt som är gemensamma för olika religioner och åskådningar. Man granskar innehållet i FN:s konvention om barnens rättigheter och reflekterar över dess betydelse och hur den uppfylls. Man reflekterar över människan som individ och hur man

accepterar och värdesätter sig själv samt behandlar medkänsla och relationen mellan människan och naturen. Man bekantar sig med pingströrelsens syn på det kristna levnadssättet och reflekterar över dess betydelse både ur individens och gemenskapens samt ur ett globalt perspektiv.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att fördjupa sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna den heliga skriften eller den centrala källan i den religion som studeras och känner igen någon av de berättelser eller läror som behandlats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om någon central lära och berättelse i den religion som studeras. Under handledning kan eleven berätta om vad berättelsen betyder eller olika sätt att tolka den.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om de heliga skrifterna i den religion som studeras samt beskriva vad berättelser betyder eller olika sätt att tolka dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över innehållet i och tolkningarna av berättelserna. Ur perspektiv av den religion som studeras kan eleven beskriva betydelserna av de centrala lärorna.

M2 handleda eleven att bekanta sig med ritualer och seder samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med ritualerna och sederna samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till en ritual eller sed i den religion som studeras och känner igen någon helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna ritualer eller seder i den religion som studeras samt en helig plats eller byggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om centrala ritualer och seder i den religion som studeras och beskriva religionens heliga platser eller byggnader.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för innebörden av de centrala ritualerna och sederna och de heliga platserna och byggnaderna i den religion som studeras.

M3 hjälpa eleven att känna igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven känner igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera religiöst språk och religiösa symboler

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen en religiös symbol, en liknelse, ett talesätt eller ett påstående.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge ett exempel på religiöst språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på religiöst språk och religiös symbolik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för det karakteristiska i religiöst språk och religiös symbolik.

M4 handleda eleven att söka information om religionen i olika källor samt bedöma och använda informationen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att söka information om religion i olika källor samt bedöma och använda informationen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att lära sig i studierna i religion

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning hämta information om religion i givna källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan hämta information om religion i flera källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda den information hen hämtat och inser att det är skillnad i tillförlitligheten i källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan hämta, kombinera och jämföra information om religion i olika källor och göra observationer om källornas tillförlitlighet.

M5 handleda eleven att utforska Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller särdrag i anknytning till situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller situationen i dag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner till religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge exempel på religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.

M6 handleda eleven att få insikt i judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religion och kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för judendomens, kristendomens och islams inflytande eller historia i Europa.

M7 uppmuntra eleven att respektera det som är heligt för en själv och för andra samt att agera lämpligt i olika religiösa sammanhang och situationer

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med begreppet heligt och strävar till att respektera det som är heligt för en själv och för andra. Eleven vet hur man agerar lämpligt i olika religiösa situationer och på olika religiösa platser och strävar till att uppföra sig sakligt och respektfullt i dessa.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös multilitteracitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något som anses vara heligt eller en sed i anknytning till det heliga. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna olika saker som anses vara heliga och kan beskriva vilka seder som anknyter till dessa. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår vad som avses med att respektera det som är heligt för andra. Hen kan ge exempel på kulturella seder i anknytning till religiösa situationer och platser och andra heliga saker. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan redogöra för hur det heliga kan ta sig olika uttryck i religioner. Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.

M8 handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med de etiska normerna i den religion som studeras och etiska principer som förenar olika religioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskap om etik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen eller kan nämna något enstaka exempel på de etiska normerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på de etiska normerna i den religion som studeras eller etiska principer som förenar olika religioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva de centrala etiska normerna i den religion som studeras samt redogöra för någon etisk princip som förenar religioner och ge exempel på hur de tillämpas i vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över hur religioners olika etiska principer tillämpas i vardagen.

M9 handleda eleven att förstå värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om människorättsetik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen mänskliga rättigheter eller barns rättigheter som bygger på konventionen om barnets rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för konsekvensen av barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter i den egna livsmiljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över frågor i anknytning till barns rättigheter eller andra mänskliga rättigheter ur individens och kollektivets perspektiv.

M10 handleda eleven att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att reflektera över etiska frågor

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Ur givna exempel känner eleven igen några värden som påverkat hen eller etiska valsituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen etiska principer. Hen kan ge exempel på etiska valsituationer och ge olika lösningar till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för de gemensamma etiska principerna i den religion som studeras och i andra religioner och ge exempel på hur de tillämpas. Eleven kan ge exempel ur vardagen på hur man skapar en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över sina egna val och etiska valsituationer ur perspektiven för värderingar, olika etiska principer och en hållbar framtid.

M11 ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor, uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina synpunkter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven övar sig i att diskutera etiska frågor och utvecklar sina tankefärdigheter och färdigheter att delta i diskussioner.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Tankeförmåga, kommunikativa färdigheter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan lyssna på andra och uttrycka sina tankar på något sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i en gemensam diskussion och uttrycker sig konstruktivt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta hänsyn till andra i diskussionen och kan motivera sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan diskutera konstruktivt samt reflektera och skapa egna åsikter i kommunikation med andra.

M12 hjälpa och stödja eleven att utveckla och stärka en positiv syn på världen, en positiv självkänsla och tro på livet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven får förmåga att formulera och stärka en positiv syn på världen och självkänsla och tro på sitt liv.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

15.3.7. Livsåskådningskunskap

Läroämnets uppdrag

Uppdraget för undervisningen i livsåskådningskunskap är att främja elevernas förmåga att sträva efter det goda livet. I livsåskådningskunskapen ses människorna som aktörer som förnyar och skapar sin kultur och som upplever och skapar mening tillsammans och i samverkan med omvärlden. Livsåskådningar, mänskliga sedvanor och deras innebörd anses vara resultat av växelverkan mellan individer, samhällen och kulturarv. I livsåskådningskunskapen betonas människans förmåga att aktivt påverka sina egna tankar och handlingar. Detta gäller även elevernas studier och lärande. Därför är det viktigt att undervisningen och studierna anpassas efter elevernas tanke- och upplevelsevärld.

Undervisningen i livsåskådningskunskap har som uppdrag att utveckla elevernas förmåga att växa till självständiga, toleranta, ansvarsfulla och omdömesgilla medlemmar i sitt samhälle. Målet är ett fullständigt demokratiskt medborgarskap i en allt mer global och snabbt föränderlig värld. Det förutsätter att undervisningen i livsåskådningskunskap mångsidigt ökar den åskådningsmässiga och kulturella allmänbildningen, utvecklar förmågan att tänka, förmågan att handla etiskt och kritiskt och att lära sig. Att tänka kritiskt innebär inom livsåskådningskunskap att söka orsaker, se

sammanhang, ha känsla för situationer och att kunna ändra sitt förhållningssätt. Hit hör också en öppen och reflekterande attityd.

Livsåskådningskunskapen ska stödja utvecklingen av mångsidig kompetens, i synnerhet förmågan att tänka och lära sig, kulturell och kommunikativ kompetens, vardagskompetens och förmågan att delta, påverka och ta ansvar.

Läroämnets uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 har undervisningen i livsåskådningskunskap som särskilt uppdrag att uppmuntra och stödja elevernas strävan efter att skapa en egen identitet och livsåskådning.Det centrala i undervisningen är att stödja utvecklingen av elevernas etiska tänkande, kulturella färdigheter och förmåga att uttrycka sina åsikter och motivera dem.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i livsåskådningskunskap i årskurs 3–6

Vid valet av arbetssätt är det med tanke på läroämnets mål viktigt att skapa en trygg och öppen psykisk och social lärmiljö, där varje elev upplever att hen blir hörd och respekterad. Eleven ska uppmuntras till självstyrt lärande. Den fysiska lärmiljön utvecklas så att den tar hänsyn till olika sätt att lära sig och arbeta och går lätt att förändra. De gemensamma undersökningarna och diskussionerna som leds av läraren berikas med konkreta aktiviteter, sagor, berättelser, lekar, musik, bildkonst och drama. I de konkreta aktiviteterna ska digitaliseringen i livsmiljön beaktas.

Handledning, differentiering och stöd i livsåskådningskunskap i årskurs 3–6

Med tanke på läroämnets mål är det centralt att handledningen och stödet stärker elevens självförtroende och känsla av delaktighet. Läroämnet livsåskådningskunskap ska stödja elevens välbefinnande, utveckling och lärande genom att erbjuda möjligheter och begreppsliga redskap att undersöka, strukturera och skapa en egen livsåskådningsidentitet tillsammans med andra. Handledning och stöd behövs särskilt för att utveckla kommunikations- och tankeförmågan. Elevernas individuella behov av stöd samt möjlighet att fördjupa sig och avancera i egen takt ska beaktas vid valet av arbetssätt och innehåll.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i livsåskådningskunskap i årskurs 3–6

Bedömningen i livsåskådningskunskap ska vara handledande och uppmuntrande. Responsen ska sträva efter att uppmuntra eleven att studera och undersöka centrala källor och deras särdrag och att göra egna tolkningar. I bedömningen ska man beakta olika former av skriftlig och muntlig framställning samt kunnande som visas med hjälp av andra uttrycksformer. Det centrala är elevens förmåga att uttrycka sig själv och sina tankar. I stället för att fästa uppmärksamheten vid memorering av detaljer ska man i bedömningen uppmärksamma elevens förmåga att förstå och kunna tillämpa sin kunskap och utveckla sitt tänkande.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i livsåskådningskunskap genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i livsåskådningskunskap. Eleven har uppnått målen i livsåskådningskunskap för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för livsåskådningskunskap och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i bedömningen i livsåskådningskunskap och

i vitsordet som ska bildas. I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för livsåskådningskunskap i årskurs 3–6

Innehållet väljs så att det stödjer målen och utnyttjar de lokala möjligheter som finns. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser. Elevernas upplevelsevärld, idéer och tankar beaktas vid valet av innehåll och vid närmare behandling av det.

I1 Att växa till ett gott liv

Eleverna övar sig att möta andra och att respektera olika synsätt. De undersöker hur rättvisa tar sig uttryck i det dagliga livet. Man undersöker frihet och ansvar, i synnerhet tanke-, religions- och livsåskådningsfrihet. Man fördjupar sig i begreppen värde och norm. Eleverna reflekterar över jämlikhet, lycka och ett bra liv. Eleverna övar sig att förklara och motivera sin synpunkt i förhållande till andras.

I2 Olika sätt att leva

Eleverna undersöker den egna identiteten ur olika perspektiv. I undervisningen fördjupar man sig i den finländska kulturen och kulturella minoriteter samt olika livs- och världsåskådningar. Man reflekterar över till exempel vad det innebär att vara jämlik, att acceptera, att förstå, att veta, att tro och att anta. Man fördjupar sig i världens kulturarv och inser dess värde. Eleverna övar sig att förklara och motivera sin synpunkt i förhållande till olika kulturer och livsåskådningar.

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

Eleverna fördjupar sig i grunden för att leva tillsammans genom att undersöka till exempel betydelsen av överenskommelser, löften, rättigheter och skyldigheter, jämlikhet, fred och demokrati i såväl olika vardagliga situationer i det egna livet som i större omfattning. I undervisningen fördjupar man sig i barnets rättigheter och fundera på hur de förverkligas nära och fjärran. Man övar sig att etiskt bedöma gärningar utifrån deras kontext, syfte och följder. Eleverna övar sig att förklara och motivera egna synpunkter i förhållande till förutsättningarna för att leva tillsammans.

I4 Naturen och en hållbar framtid

Eleverna fördjupar sig i olika tidsbegrepp och sätt att förklara världen och reflekterar över hur de påverkar människors liv samt över olika uppfattningar som anknyter till dem. De undersöker olika naturuppfattningar, naturens och människans framtid samt hållbar utveckling. Eleverna övar sig att förklara och motivera egna synpunkter i förhållande till världsbilden och en hållbar framtid.

Mål för undervisningen

M1 skapa förutsättningar för eleven att utveckla sitt etiska tänkande och sporra eleven att tillämpa etiska principer i vardagliga situationer

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar färdigheter i etiskt tänkande. Eleven kan tillämpa etiska principer i vardagliga situationer och i val.

Innehållsområden

I1 Att växa till ett gott liv

I2 Olika sätt att leva

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

I4 Naturen och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga till etiskt tänkande och att tillämpa etiska principer.

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning beskriva någon etisk princip eller ett etiskt val som ska göras i vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva en etisk princip och ett etiskt val som ska göras i vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår centrala begrepp och principer i etiken. Eleven kan beskriva och motivera hur etiska principer kan tillämpas i vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förstår centrala begrepp och principer i etiken. Eleven kan förklara och motivera hur etiska principer kan tillämpas logiskt i olika situationer.

M2 handleda eleven att känna igen och bedöma ett argument och motiveringar till det

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att identifiera argument och uppfatta och bedöma motiveringar för dem.

Innehållsområden

I1 Att växa till ett gott liv

I2 Olika sätt att leva

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

I4 Naturen och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att känna igen och bedöma argument och motiveringar

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning känna igen ett argument i en diskussion eller text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan urskilja ett argument och motiveringen till det i en diskussion och en text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan urskilja centrala argument och motiveringar till dem i en diskussion och i en text samt reflektera över hur relevanta motiveringarna är.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan urskilja centrala argument med motiveringar i en diskussion och i olika texter. Eleven kan på ett mångsidigt sätt reflektera över hur relevanta motiveringarna är.

M3 främja elevens förmåga att uppfatta samband mellan olika företeelser och att utveckla sitt tänkande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven uppfattar samband mellan olika företeelser och identifierar felaktiga slutsatser. Eleven utvecklas i sitt tänkande.

Innehållsområden

I1 Att växa till ett gott liv

I2 Olika sätt att leva

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Tankefärdigheter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning uppfatta samband mellan olika företeelser eller felaktiga slutsatser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan uppfatta samband mellan olika företeelser och felaktiga slutsatser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven uppfattar samband mellan olika företeelser. Eleven kan identifiera felaktiga slutsatser och undvika sådana i sitt eget tänkande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven uppfattar på ett mångsidigt sätt samband mellan olika företeelser och identifierar felaktiga slutsatser. Eleven kan tillämpa dessa färdigheter i sitt tänkande.

M4 vägleda eleven att ta ansvar för sig själv, andra människor och naturen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven kan ta ansvar för sig själv, andra människor och naturen.

Innehållsområden

I1 Att växa till ett gott liv

I2 Olika sätt att leva

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskap om vad det innebär att ta ansvar

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning beskriva ett sätt att ta ansvar för sig själv, andra människor eller naturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva ett sätt att ta ansvar för sig själv, andra människor och naturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva vad det innebär att ta ansvar för sig själv, andra och naturen och redogöra för vad det innebär att ta ansvar för sina egna handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan förklara och motivera vad det innebär att ta ansvar för sig själv, andra och naturen och med olika exempel beskriva vad det innebär att ta ansvar för sina egna handlingar.

M5 vägleda eleven att lära känna Finlands, Europas och världens kulturarv och att förstå kulturell mångfald som fenomen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med Finlands, Europas och världens kulturarv och förstår kulturell mångfald som fenomen.

Innehållsområden

I2 Olika sätt att leva

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

I4 Naturen och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att tillämpa kunskaper och begrepp

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning nämna en kulturell minoritet. Eleven kan under handledning nämna ett kulturarv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven vet att det finns olika kulturer och kan nämna en kulturell minoritet och något karakteristiskt för den. Eleven kan nämna ett kulturarv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan nämna och förklara några särdrag i anknytning till kultur i Finlands, Europas och världens kulturarv. Eleven kan ge exempel på kulturell mångfald i gruppen eller i samhället.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan nämna och förklara flera särdrag i anknytning till kultur i Finlands, Europas och världens kulturarv. Eleven kan beskriva gruppens eller samhällets kulturella mångfald och reflektera över dess betydelse.

M6 stödja eleven att utveckla sin allmänbildning inom åskådning och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven identifierar grundläggande särdrag i åskådningar och kulturer och identifierar och använder åskådningsrelaterade begrepp.

Innehållsområden

I1 Att växa till ett gott liv

I2 Olika sätt att leva

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

I4 Naturen och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att tillämpa kunskaper och begrepp

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna någon åskådning, kultur eller något åskådningsmässigt begrepp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna någon åskådning eller kultur och något särdrag i anknytning till den. Eleven känner till åtminstone ett åskådningsmässigt begrepp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan nämna någon åskådning eller kultur och redogöra för den med hjälp av åskådningsmässiga begrepp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan nämna några åskådningar och kulturer. Eleven kan berätta om och ge exempel på dem genom att använda åskådningsmässiga begrepp.

M7 handleda eleven att planera och utvärdera sitt eget lärande i livsåskådning

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bildar sig en uppfattning om sitt eget åskådningsmässiga kunnande och ställer upp mål utgående från det. Eleven utvärderar sitt åskådningsmässiga lärande.

Innehållsområden

I1 Att växa till ett gott liv

I2 Olika sätt att leva

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

I4 Naturen och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att lära sig

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning ställa upp ett mål för sitt eget åskådningsmässiga lärande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan identifiera sitt kunnande och ställa upp åtminstone ett mål för sitt eget åskådningsmässiga lärande. Under handledning planerar och utvärderar eleven sina studier.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ställa upp ändamålsenliga mål för sig i anknytning till sina åskådningsmässiga studier, sträva efter att arbeta i riktning mot målen och utvärdera hur de nås.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven ställer upp ändamålsenliga mål för sig i anknytning till sina åskådningsmässiga studier och arbetar i enlighet med dem. Eleven utvärderar på ett mångsidigt sätt hur hen når målen.

MM8 uppmuntra eleven att uttrycka sin åskådning och att lyssna på andras ställningstaganden i åskådningsfrågor

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven uttrycker sin åskådning och agerar konstruktivt i kommunikationssituationer som en i gruppen.

Innehållsområden

I1 Att växa till ett gott liv

I2 Olika sätt att leva

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Sociala färdigheter och förmåga att arbeta i grupp

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven lyssnar sakligt till de andras ställningstaganden i åskådningsmässiga frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven uttrycker under handledning sina ställningstaganden i åskådningsmässiga frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven uttrycker sina åskådningsmässiga tankar eller sin identitet på ett konstruktivt sätt. Eleven agerar i positiv kommunikation med andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven uttrycker sina åskådningsmässiga tankar eller sin identitet på ett mångsidigt sätt. Eleven agerar konstruktivt i kommunikation med andra.

M9 vägleda eleven att bekanta sig med människorättsetiken som bygger på FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår begreppet mänskliga rättigheter. Eleven vet vad FN:s deklaration om mänskliga rättigheter är.

Innehållsområden

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om människorättsetik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning beskriva en central barnets rättighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner till begreppet mänskliga rättigheter. Eleven vet att det finns mänskliga rättigheter och kan beskriva en central sådan. Eleven vet att det finns rättigheter för barn och kan beskriva en central sådan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår begreppet mänsklig rättighet. Eleven vet att FN:s universella deklaration om mänskliga rättigheter finns och kan redogöra för två mänskliga rättigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förstår och kan förklara begreppet mänsklig rättighet. Eleven vet att FN:s universella deklaration om mänskliga rättigheter finns och kan redogöra för åtminstone tre mänskliga rättigheter. Eleven vet och kan motivera det att det finns många rättigheter för barn och kan redogöra för åtminstone tre.

M10 uppmuntra eleven att ta initiativ och agera på ett ansvarsfullt sätt i sin omgivning

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven vet att det finns internationellt överenskomna mål för hållbar utveckling. Eleven kan agera ansvarsfullt i sin omgivning.

Innehållsområden

I1 Att växa till ett gott liv

I2 Olika sätt att leva

I3 Grunderna för ett gemensamt liv

I4 Naturen och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kännedom om sätt att påverka

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning berätta om ett sätt att agera ansvarsfullt i sin omgivning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva ett mål för hållbar utveckling. Eleven kan berätta om ett sätt att agera ansvarsfullt i sin omgivning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven vet att det finns olika mål för hållbar utveckling och kan beskriva och motivera två av dem. Eleven kan ge exempel på det ansvarsfulla i sitt eget agerande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven vet att uppsättningen av mål för hållbar utveckling är en omfattande helhet. Eleven kan beskriva och motivera tre mål för hållbar utveckling. Eleven kan beskriva och motivera två viktiga sätt att agera ansvarsfullt i omgivningen och berätta hur man kunde ta initiativ till dem.

15.3.8. Historia

Läroämnets uppdrag

Historieundervisningens uppdrag är att utveckla elevernas historiemedvetande och kulturkunskap samt att uppmuntra eleven att bli en ansvarsfull och demokratisk medborgare. Med hjälp av historisk kunskap lär sig eleverna att förstå den utveckling som format nutiden, att inse värdet av intellektuellt och kroppsligt arbete och att reflektera över framtida val. Eleverna lär sig att se individens betydelse som historisk aktör och att uppfatta mänskliga motiv och bakomliggande strukturer. Syftet är att bidra till att forma elevernas identitet och främja deras utveckling till aktiva samhällsmedlemmar som har förståelse för mångfald.

I historieundervisningen ska eleverna fördjupa sig i hur man kritiskt behandlar information från olika aktörer och hur man handskas med olika slag av historiska källor. Eleverna ska även få insikt i villkor för historieforskningen, framför allt dess strävan efter att skapa en så tillförlitlig bild av det förflutna som möjligt utgående från det källmaterial som finns. Undervisningens syfte är att utveckla elevers förmåga att analysera historia: förmåga att tillgodogöra sig historiska källor och göra kompetenta tolkningar av deras betydelse och roll.

Eleverna ska lära sig förstå att historia kan tolkas på olika sätt och ur olika perspektiv och att förklara förändring och kontinuitet i den historiska utvecklingen. Undervisningen i historia ska hjälpa eleverna att uppfatta värderingar och konflikter i samhället och hur de har förändrats under olika tider.

Läroämnets uppdrag i årskurs 4-6

I årskurserna 4-6 är historieundervisningens uppdrag att göra eleverna förtrogna med den historiska kunskapens natur, hur man söker historisk information och vilka grundbegrepp som används. Syftet är att väcka elevernas intresse och förståelse för historia och för betydelsen av mänsklig aktivitet. I undervisningen av innehållet som beskrivs i grunderna ska konkreta och upplevelsebaserade arbetssätt prioriteras.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i historia i årskurs 4–6

För att uppnå målen i läroämnet historia är det viktigt att prioritera interaktiva, upplevelsebaserade arbetssätt, till exempel att undersöka olika källor och att berätta och använda drama, lekar och spel. Målet är att stärka elevernas förmåga att läsa och tolka historiska texter och miljöer samt att öva sig att göra tolkningar både självständigt och tillsammans med andra. Eleverna ska lära sig att söka och använda historisk information, också med hjälp av digitala verktyg. Som läroämne går historia bra att integrera med andra läroämnen.

Handledning, differentiering och stöd i historia i årskurs 4–6

I historieundervisningen får eleverna lära sig genom att undersöka. Eleverna ska uppmuntras att tolka, jämföra, dra slutsatser och tillämpa information både muntligt och skriftligt. För att eleverna ska förstå historietexterna ska läraren förklara de begrepp som förekommer.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i historia i årskurs 4–6

I historieundervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Genom att ge respons ska man sträva efter att uppmuntra eleverna att undersöka olika historiska källor och göra sina egna tolkningar av dem. I bedömningen ska beaktas såväl elevens förmåga att uttrycka sig mångsidigt i tal och skrift som kunnande som eleven visat eller uttryckt på andra sätt. I stället för att fästa uppmärksamheten vid memorering av innehållet ska man i bedömningen uppmärksamma elevens förmåga att tillämpa kunskap och utveckla sitt historiska tänkande.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i historia genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 4–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i historia. Eleven har uppnått målen i historia för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för läroämnet historia och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i bedömningen i historia och i vitsordet som ska bildas.

Med tanke på studieframgången är det viktigt att på ett interaktivt sätt få möjlighet att undersöka historiska företeelser och leva sig in i historiska skeenden, men också att förstå den kulturella miljön, uppfatta tidsperspektiv samt förstå människans roll i historien och historiens betydelse för mänskligheten och för det egna livet i dag och i framtiden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för historia i årskurs 4–6

Innehållet väljs så att det stödjer måluppfyllelsen. Det är bra att inleda studierna i historia med att ge eleverna insikt i den historiska kunskapens natur med hjälp av deras egen släkthistoria eller lokalhistoria. I det centrala innehållet ska man speciellt fästa uppmärksamhet vid sådana företeelser som kan relateras till den egna familjens, ortens och traktens historia. Innehållet kan behandlas kronologiskt eller enligt tema.

I1 Förhistorisk tid och civilisationens uppkomst

Eleven får kunskap om människans liv i små populationer, brytningsskedet mellan jakt- och jordbrukskultur och civilisationens uppkomst.

I2 Gamla tiden och arvet från antiken

Eleven studerar demokratins uppkomst i den grekiska världen och det romerska samhället. Tidsperioden granskas också utgående från bosättningen i Norden.

I3 Medeltiden

Eleven utforskar den medeltida världsbilden samt kulturella likheter och skillnader mellan öst och väst och hur de påverkat olika folkgrupper. Här behandlas också övergången till historisk tid i Finland och införlivandet med det svenska riket.

I4 Nya tiden - ett brytningsskede

Eleven undersöker förändringar inom vetenskapen, konsten och människans föreställningar.

I5 Finland som en del av Sverige

Eleven fördjupar sig i utvecklingen i Finland på 1600–1700-talen.

Mål för undervisningen

M1 väcka elevens intresse för historia som vetenskap och identitetsskapande läroämne

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven intresserar sig för historia som vetenskap och dess betydelse för identiteten.

Innehållsområden

I1 Förhistorisk tid och civilisationens uppkomst

I2 Gamla tiden och arvet från antiken

I3 Medeltiden

I4 Nya tiden - ett brytningsskede

I5 Finland som en del av Sverige

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i historia

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M2 handleda eleven att känna till olika historiska källor

Målområde

Att söka information om historia

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven känner till olika historiska källor.

Innehållsområden

I1 Förhistorisk tid och civilisationens uppkomst

I2 Gamla tiden och arvet från antiken

I3 Medeltiden

I4 Nya tiden - ett brytningsskede

I5 Finland som en del av Sverige

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att känna till historiska källor

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till några historiska källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven ger exempel på historiska ursprungskällor för de tidsperioder som ska studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven ger ett exempel på hur en ursprungskälla skiljer sig från andrahandskällor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven ger exempel på hur ursprungskällorna för de tidsperioder som studeras skiljer sig från andrahandskällor.

M3 hjälpa eleven att inse att historisk information kan tolkas på olika sätt

Målområde

Att söka information om historia

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven inser att historisk information kan tolkas på olika sätt.

Innehållsområden

I1 Förhistorisk tid och civilisationens uppkomst

I2 Gamla tiden och arvet från antiken

I3 Medeltiden

I4 Nya tiden - ett brytningsskede

I5 Finland som en del av Sverige

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att inse att historisk information kan tolkas på olika sätt

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven ger exempel på historiska fakta.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven ger exempel på historiska fakta och tolkningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven inser att det kan finnas olika tolkningar av samma händelse eller företeelse.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven ger exempel på olika tolkningar i anknytning till samma händelse eller företeelse.

M4 hjälpa eleven att förstå olika sätt att dela in historien i epoker och att använda därmed relaterade historiska begrepp

Målområde

Att förstå historiska företeelser

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår olika sätt att dela in historien i epoker och att använda därmed relaterade begrepp.

Innehållsområden

I1 Förhistorisk tid och civilisationens uppkomst

I2 Gamla tiden och arvet från antiken

I3 Medeltiden

I4 Nya tiden - ett brytningsskede

I5 Finland som en del av Sverige

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Kronologisk uppfattning

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till de centrala indelningarna i historiska epoker (antiken, medeltiden, nya tiden; förhistorisk tid, historisk tid; f.v.t., e.v.t).
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven nämner de centrala indelningarna i historiska epoker och placerar händelser under olika epoker kronologiskt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder de centrala indelningarna i historiska epoker och ger exempel på olika särdrag som kännetecknar samhällen under olika tider och epoker.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven beskriver företeelser utifrån vilka indelningen i historiska epoker görs.

M5 hjälpa eleven att förstå motiven bakom människans handlingar

Målområde

Att förstå historiska företeelser

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår motiven bakom människans handlingar i olika historiska situationer.

Innehållsområden

I1 Förhistorisk tid och civilisationens uppkomst

I2 Gamla tiden och arvet från antiken

I3 Medeltiden

I4 Nya tiden - ett brytningsskede

I5 Finland som en del av Sverige

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Historisk inlevelseförmåga

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven inser att människor har haft olika motiv för sina handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven ger exempel på motiv som människor i förgången tid har haft för sina handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven lever sig in i situationen för människan i förgången tid och anger motiv till hennes handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven lever sig in i hur människan levde förr och granskar hur människans samhälleliga ställning påverkar hennes handlingar.

M6 handleda eleven att inse olika orsaker till och följder av historiska händelser och företeelser

Målområde

Att förstå historiska företeelser

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven känner till orsaker till och följder av historiska händelser och företeelser.

Innehållsområden

I1 Förhistorisk tid och civilisationens uppkomst

I2 Gamla tiden och arvet från antiken

I3 Medeltiden

I4 Nya tiden - ett brytningsskede

I5 Finland som en del av Sverige

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förståelse för orsakssammanhang i historia

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till en enskild orsak till eller följd av något som hänt i det förgångna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner till en enskild orsak och en följd av den för sådant som hänt i det förgångna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner till orsaker till och följder av sådant som hänt i det förgångna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven känner till olika orsaker (direkta och indirekta) till och följder (långvariga och kortvariga) av sådant som hänt i det förgångna.

M7 hjälpa eleven att identifiera förändringar i den egna familjens eller samhällets historia samt förstå hur samma förändringar har kunnat få olika innebörd för olika människor

Målområde

Att förstå historiska företeelser

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven uppfattar förändringar och deras innebörd för olika människor och förstår hur samma förändringar har kunnat få olika innebörd för olika människor.

Innehållsområden

I1 Förhistorisk tid och civilisationens uppkomst

I2 Gamla tiden och arvet från antiken

I3 Medeltiden

I4 Nya tiden - ett brytningsskede

I5 Finland som en del av Sverige

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att förstå förändring

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till saker som förändrats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner till förändringar i det förgångna och ger exempel på vad en förändring inneburit för olika människor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven beskriver med hjälp av exempel hur en förändring haft olika innebörd för olika människogrupper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven ger exempel på situationer i vilka en förändring inte innebär utveckling för olika människor eller människogrupper.

M8 lära eleven att uppfatta historiska kontinuiteter

Målområde

Att förstå historiska företeelser

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven uppfattar historiska kontinuiteter.

Innehållsområden

I1 Förhistorisk tid och civilisationens uppkomst

I2 Gamla tiden och arvet från antiken

I3 Medeltiden

I4 Nya tiden - ett brytningsskede

I5 Finland som en del av Sverige

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att förstå kontinuitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till hur en företeelse ur det förgångna är synlig i nutid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven nämner företeelser som kännetecknas av kontinuitet från en tidsepok till en annan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven beskriver kontinuitet i företeelser i det förgångna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven anger orsaker till att någon företeelse inte förändrats under olika tider.

M9 handleda eleven att redogöra för orsaker till förändringar

Målområde

Att använda historisk information

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven kan redogöra för orsaker till förändringar.

Innehållsområden

I1 Förhistorisk tid och civilisationens uppkomst

I2 Gamla tiden och arvet från antiken

I3 Medeltiden

I4 Nya tiden - ett brytningsskede

I5 Finland som en del av Sverige

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att beskriva förhållandet mellan orsak och verkan

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven anger orsaken till en förändring.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven ger exempel på orsaker som lett till förändringar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven beskriver inverkan av direkta och indirekta orsaker på en förändring.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven jämför olika orsakers inverkan på en förändring.

M10 lära eleven förklara hur tolkningar kan ändras på grund av nya källor eller betraktelsesätt

Målområde

Att använda historisk information

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven kan förklara varför tolkningar av det förgångna kan ändras på grund av nya källor eller betraktelsesätt.

Innehållsområden

I1 Förhistorisk tid och civilisationens uppkomst

I2 Gamla tiden och arvet från antiken

I3 Medeltiden

I4 Nya tiden - ett brytningsskede

I5 Finland som en del av Sverige

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att förklara tolkningar

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven ger ett exempel på en situation som det finns olika tolkningar om.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven förklarar med hjälp av ett exempel varför nya källor kan ändra tolkningen av en historisk händelse eller företeelse.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan utgående från några exempel förklara varför nya källor och betraktelsesätt kan ändra tolkningar av historien.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven jämför tolkningar som gjorts om samma historiska händelse eller företeelse och redogör för varför valet av källor inverkar på tolkningen.

M11 handleda eleven att förklara mänsklig aktivitet

Målområde

Att använda historisk information

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förklarar avsikter för mänsklig aktivitet.

Innehållsområden

I1 Förhistorisk tid och civilisationens uppkomst

I2 Gamla tiden och arvet från antiken

I3 Medeltiden

I4 Nya tiden - ett brytningsskede

I5 Finland som en del av Sverige

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att förklara mänsklig aktivitet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven anger hur motivet för en människas agerande syns i hennes aktivitet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beskriver möjliga orsaker till människans aktivitet i det förgångna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven presenterar något som ska behandlas så att hen förklarar händelsen eller företeelsen ur en enskild aktörs perspektiv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven analyserar motiven till människors aktivitet och ger en beskrivning av hur människors position i samhället inverkar på deras aktivitet.

15.3.9. Samhällslära

Läroämnets uppdrag

Uppdraget i undervisningen i samhällslära är att stödja elevernas utveckling till aktiva, ansvarsfulla och företagsamma medborgare. Eleverna ska vägledas att iaktta demokratiska värden och principer i ett pluralistiskt samhälle som har förståelse för olikhet och respekterar jämlikhet och mänskliga rättigheter. Läroämnets uppdrag är att ge teoretisk kunskap om hur samhället fungerar och hur en medborgare kan påverka samt uppmuntra eleverna att utvecklas till handlingskraftiga och initiativrika samhälleliga och ekonomiska aktörer.

I undervisningen i samhällslära ska eleverna handledas att följa med aktuella frågor och händelser och att inse vilket samband de har med det egna livet. Det centrala är att eleverna lär sig att söka och kritiskt bedöma information producerad av olika slags aktörer och att tillämpa informationen i olika situationer. Eleverna ska uppmuntras att delta aktivt och konstruktivt i olika situationer och grupper. Eleverna ska också lära sig förstå att samhälleliga beslut grundar sig på ett val mellan alternativa möjligheter med målet att nå samförstånd.

Läroämnets uppdrag i årskurs 4-6

I årskurserna 4-6 ligger tyngdpunkten i undervisningen i samhällslära på att göra eleven förtrogen med samhällslivet och med konstruktiv kommunikation. Eleverna ska uppmuntras att lyssna på andra, uttrycka sina åsikter och motivera dem samt att hitta sina styrkor. Eleverna ska både i skolan och med aktörer i sin närmiljö få träna sådana färdigheter som behövs vid beslutsfattande och påverkan. Undervisningen ska stärka elevernas intresse för olika arbeten, arbetsliv, företagsamhet och olika yrken. Eleverna ska även få grundläggande kunskaper om hur de bör handskas med sin egen ekonomi och om ansvarsfull konsumtion.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i samhällslära i årskurs 4–6

För att uppnå målen i samhällslära är det viktigt att använda interaktiva, upplevelsebaserade och konkreta arbetssätt då man förmedlar kunskap, till exempel simulering, diskussioner, debatter och drama. På så sätt får eleverna möjlighet att öva sig att samverka, delta och påverka i närsamhället. I synnerhet elevernas vardag inklusive hobbyer och egna erfarenheter samt den egna klassen, skolan och elevkåren samt andra aktörer i närsamhället erbjuder goda möjligheter att öva sig att delta. Med hjälp av digitala verktyg kan eleverna på ett naturligt sätt söka information om samhället och ekonomin och engagera sig både självständigt och tillsammans med andra.

Handledning, differentiering och stöd i samhällslära i årskurs 4–6

Med tanke på läroämnets mål och karaktär är det viktigt att handleda eleverna att se sig själva som medlemmar i samhället med såväl rättigheter som skyldigheter och att stödja elevernas utveckling till handlingskraftiga medlemmar i olika grupper. Eleverna ska speciellt få stöd för att söka, förstå och tillämpa sådan information om samhälle och ekonomi som har betydelse för deras liv och framtid. De ska uppmuntras att delta och diskutera. Läroämnets abstrakta karaktär ska beaktas genom att läraren förklarar och konkretiserar centrala begrepp som används.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i samhällslära i årskurs 4–6

I undervisningen i samhällslära ska man genom bedömning och respons av lärandet handleda och uppmuntra eleverna att agera aktivt och konstruktivt i den egna närmiljön och att tillämpa sina samhällskunskaper och -färdigheter i praktiken. I bedömningen ska läraren beakta olika sätt att arbeta och producera. Uppmärksamhet ska fästas vid hur väl eleven behärskar sina samhällskunskaper och -färdigheter.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i samhällslära genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 4–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i samhällslära. Eleven har uppnått målen i samhällslära för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för läroämnet samhällslära och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i samhällslära och i vitsordet som ska bildas.

Med tanke på studieframgången är det viktigt att eleven har en uppfattning om hur det omgivande samhället fungerar, ser sig själv som en del av medborgarsamhället och är medveten om sitt ansvar och sina möjligheter att påverka.

Centralt innehåll som anknyter till målen för samhällslära i årskurs 4–6

Innehållet väljs så att det stödjer målen.

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

Eleverna får insikt i hur samhället fungerar ur individens, familjens och närmiljöns synvinkel. Man funderar på hur var och en själv kan påverka tryggheten och trivseln i närmiljön. Dessutom fördjupar sig eleverna i arbete, yrken, egen penninganvändning och egen ekonomi samt ansvarsfull konsumtion i vardagliga situationer.

I2 Ett demokratiskt samhälle

Eleverna bekantar sig med olika slag av samhällsgrupper i närmiljön och med deras rättigheter och skyldigheter, och övar sig i att fatta gemensamma beslut. De får även kunskap om demokratiska värden och grundprinciper, såsom mänskliga rättigheter, jämlikhet och jämställdhet. Därtill behandlas olika kulturer och minoritetsgrupper i Finland.

I3 Aktivt medborgarskap och påverkan

Eleverna utforskar och tränar demokratisk kompetens och samhällsmedverkan i praktiken, det vill säga sådan kompetens som behövs för att kunna delta i olika grupper, till exempel i klassen, i skolan, på fritiden, inom ramen för olika fritidssysselsättningar och föreningar, i medier och i ekonomiska sammanhang. De övar sig också i att samarbeta med aktörer i närmiljön.

I4 Ekonomisk verksamhet

Eleverna undersöker ekonomisk verksamhet och dess betydelse. De fördjupar sig i hur man förtjänar, använder och sparar pengar och i hållbar konsumtion. Dessutom får de i praktiska situationer kunskap om ekonomisk verksamhet i närmiljön via företag, arbetsplatser och serviceproducenter.

Mål för undervisningen

M1 väcka elevens intresse för det omgivande samhället och för samhällslära som vetenskap

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven intresserar sig för det omgivande samhället och för samhällslära som vetenskap.

Innehållsområden

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

I2 Ett demokratiskt samhälle

I3 Aktivt medborgarskap och påverkan

I4 Ekonomisk verksamhet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i samhällslära

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M2 stödja eleven att öva sin etiska omdömesförmåga i olika mänskliga, samhälleliga och ekonomiska frågor

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att öva sin etiska omdömesförmåga i mänskliga, samhälleliga och ekonomiska frågor.

Innehållsområden

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

I2 Ett demokratiskt samhälle

I3 Aktivt medborgarskap och påverkan

I4 Ekonomisk verksamhet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i samhällslära

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M3 stödja eleven att uppfatta sig själv som en individ och medlem i olika grupper och handleda eleven att förstå betydelsen av de mänskliga rättigheterna och jämlikhet samt att känna till grunderna för rättssystemet

Målområde

Att inhämta kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och förståelse för samhällsfrågor

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uppfatta sig själv som en individ och medlem i olika grupper, att förstå betydelsen av de mänskliga rättigheterna och jämlikhet samt att känna till grunderna för rättssystemet.

Innehållsområden

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

I2 Ett demokratiskt samhälle

I3 Aktivt medborgarskap och påverkan

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att reflektera över gemensamma spelregler och principen om lika värde

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i samhällslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven ger exempel på gemensamma spelregler. Eleven känner igen saker i vardagen i anknytning till de mänskliga rättigheterna och jämlikhet. Eleven känner under handledning igen centrala rättsliga principer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven berättar varför gemensamma spelregler behövs. Eleven beskriver betydelsen av jämlikhet och mänskliga rättigheter. Eleven ger ett exempel på hur rättssystemet fungerar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förklarar betydelsen av gemensamma spelregler också i praktiken. Eleven kan motivera varför de mänskliga rättigheterna är betydelsefulla och varför ett rättsväsende behövs. Eleven ger exempel på hur rättssystemet fungerar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven redogör för den betydelse gemensamma spelregler, rättsväsendet och mänskliga rättigheter har för hur samhället fungerar och för dess medlemmar.

M4 handleda eleven att analysera mediernas roll och betydelse i den egna vardagen och i samhället

Målområde

Att inhämta kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och förståelse för samhällsfrågor

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig uppfatta medias roll och betydelse i den egna vardagen och i samhället.

Innehållsområden

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

I2 Ett demokratiskt samhälle

I3 Aktivt medborgarskap och påverkan

I4 Ekonomisk verksamhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta mediernas roll

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i samhällslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven uppfattar hur media påverkar hens eget liv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven ger exempel på olika sätt på vilka media påverkar hens eget liv och i samhället.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven beskriver vilken betydelse media har i hens eget liv och hur olika medier kan användas för att påverka.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven redogör för mediers olika sätt att påverka i samhället och granskar användningen av media och mediers betydelse kritiskt.

M5 hjälpa eleven att inse betydelsen av arbete och entreprenörskap i närmiljön

Målområde

Att inhämta kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och förståelse för samhällsfrågor

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig förstå betydelsen av arbete och entreprenörskap i närmiljön.

Innehållsområden

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

I4 Ekonomisk verksamhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att förstå betydelsen av arbete och entreprenörskap

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i samhällslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven uppfattar skillnaderna mellan lönearbete och entreprenörskap.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven ger exempel på drag i lönearbete och entreprenörskap och nämner yrken som representerar dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven beskriver betydelsen av arbete och entreprenörskap som utkomstkälla för familjen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven analyserar betydelsen av lönearbete och entreprenörskap i sin närmiljö.

M6 handleda eleven att förstå att information om samhällsfrågor som produceras av olika aktörer förmedlar olika värderingar och perspektiv och har olika syften

Målområde

Att inhämta kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och förståelse för samhällsfrågor

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå att det finns olika värderingar, perspektiv och syften i anknytning till information om samhällsfrågor.

Innehållsområden

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

I2 Ett demokratiskt samhälle

I3 Aktivt medborgarskap och påverkan

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta olika värderingar, perspektiv och syften

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i samhällslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven uppfattar under handledning att olika aktörer som producerar information om samhällsfrågor har olika perspektiv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven uppfattar att information om samhällsfrågor som produceras av olika aktörer innehåller olika perspektiv och har olika syften.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven ger exempel på olika perspektiv och syften i anknytning till samhällsinformation som produceras av olika aktörer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förklarar med hjälp av exempel hur samhällsinformation som produceras av olika aktörer anknyter till olika värderingar, perspektiv och syften.

M7 uppmuntra eleven att öva grundläggande demokratiska färdigheter att påverka och att diskutera olika åsikter konstruktivt

Målområde

Att implementera kunskaper om samhället

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig grundläggande färdigheter att påverka på ett demokratiskt sätt och att diskutera olika åsikter konstruktivt.

Innehållsområden

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

I2 Ett demokratiskt samhälle

I3 Aktivt medborgarskap och påverkan

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att tillämpa grundläggande färdigheter i att påverka på ett demokratiskt sätt samt samhällskunskaper och -färdigheter i praktiken.

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i samhällslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till att i en demokrati har hen möjlighet att påverka i frågor som berör hen själv och andra samhällsmedlemmar. Eleven ger ett exempel på ett sätt att påverka.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven använder några sätt att påverka på ett demokratiskt sätt. Eleven lyssnar på andra och motiverar sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven tillämpar principer och färdigheter som gäller i en demokratisk gemenskap, till exempel att lyssna, ta ställning, förbinda sig till majoritetsbeslut samt att påverka i närmiljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven tillämpar principer och färdigheter som gäller i en demokratisk gemenskap på ett mångsidigt sätt. Eleven utvärderar sitt eget och gemenskapens sätt att agera ur perspektivet att påverka på ett demokratiskt sätt.

M8 hjälpa eleven att förstå grunderna för sin egen penninganvändning och sina egna konsumtionsval och öva färdigheter som anknyter till dem

Målområde

Att implementera kunskaper om samhället

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå grunderna för sin egen penninganvändning och sina egna konsumtionsval samt färdigheter som anknyter till dem.

Innehållsområden

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

I4 Ekonomisk verksamhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att tillämpa grunderna för penninganvändning och egna konsumtionsval

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i samhällslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven ger exempel på konsumtion och sparande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven ger exempel på effekter av hållbar penninganvändning och konsumtionsval.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven utvärderar olika sätt att använda pengar och lösningar i anknytning till konsumtion och berättar om hur hens konsumtionsbeslut inverkar på andra människor och miljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven redogör för vilken inverkan individens penninganvändning och konsumtion har på närgemenskapen, miljön och samhället.

M9 uppmuntra eleven att delta i olika samhällsaktiviteter och öva sig i medieanvändning på ett säkert och samhällsmedvetet sätt

Målområde

Att implementera kunskaper om samhället

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att delta i olika samhällsaktiviteter och använda media på ett säkert och samhällsmedvetet sätt.

Innehållsområden

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

I3 Aktivt medborgarskap och påverkan

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Deltagande och mediekompetens

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i samhällslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven ger ett exempel på ett säkert sätt att använda media. Eleven kan under handledning ge ett exempel på att använda media som ett medel på samhällsaktivitet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven ger exempel på säkra sätt att använda media och känner till risker i anknytning till att använda media. Eleven ger exempel på sätt att använda media som ett medel för att tänka och handla i samhällsfrågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven reflekterar över säkerhetsaspekter i anknytning till att använda medier och att använda medier som verktyg för att tänka och handla i samhällsfrågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven utvärderar olika sätt att använda medier ur säkerhetsperspektiv och ur perspektiv att påverka.

15.3.10. Musik

Läroämnets uppdrag

Musikundervisningens uppdrag är att skapa förutsättningar för mångsidig musikalisk aktivitet och ett aktivt kulturellt deltagande. Undervisningen ska hjälpa eleverna att tolka musikens många betydelser i olika kulturer samt i individers och gruppers verksamhet. Genom att bredda musikkunskaperna stärks elevernas positiva relation till musiken, vilket lägger grund för livslångt musicerande. Musikundervisningen ska utveckla en positiv och nyfiken inställning till musik och kulturell mångfald.

Funktionell musikundervisning främjar utvecklingen av elevernas musikaliska kunskaper och förståelse, totala växande och förmåga att samarbeta med andra. Dessa stärks genom att man i musikundervisningen beaktar elevernas musikintressen, andra läroämnen, ämnesövergripande teman, fester och evenemang i skolan samt verksamhet utanför skolan. Genom att regelbundet erbjuda eleverna möjlighet att använda sin röst och musicera, komponera och skapa utvecklas deras tänkande och uppfattningsförmåga. I musikundervisningen studerar eleverna musik på ett mångsidigt sätt, vilket bidrar till att utveckla deras uttrycksförmåga.

Läroämnets uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 ska eleverna i musikundervisningen få lära sig att förhålla sig öppet och respektfullt till andras upplevelser och bidra till att skapa en känsla av samhörighet i gruppen. Samtidigt vänjer de sig vid att analysera musikaliska erfarenheter och fenomen samt musikkulturer mer medvetet än tidigare. Elevernas förståelse för musikaliska begrepp och uttryckssätt fördjupas och breddas i takt med att elevens färdigheter i att sjunga, spela, komponera, röra sig och lyssna till musik utvecklas. För att utveckla det kreativa och estetiska tänkande som hör ihop med ljud och musikaliska uttryckssätt ska eleverna ges möjlighet att planera och genomföra olika musikaliska eller tvärkonstnärliga helheter genom att använda sin fantasi och sin uppfinningsrikedom självständigt eller tillsammans med andra. Musicerandet ska vara en naturlig del av de ämnesövergripande studierna i skolans vardag och fest. Elevernas uppfattning om sig själva som musikaliska aktörer stärks genom positiva upplevelser av lärande.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i musik i årskurs 3–6

Målet är att skapa en pedagogiskt mångsidig och flexibel studiehelhet i musik, som ger varje elev möjlighet till olika musikaliska arbetssätt, musikalisk samverkan, gemensamt musicerande och andra gemensamma musikaliska aktiviteter. Glädje i lärandet, en fördomsfri atmosfär som sporrar kreativt tänkande och positiva musikupplevelser inspirerar eleven att utveckla sina musikaliska färdigheter. I undervisningssituationerna ska eleven ges möjligheter att använda digitala verktyg i den musikaliska verksamheten. De möjligheter som konst- och kulturinrättningar och andra samarbetspartner erbjuder ska användas i undervisningen.

Handledning, differentiering och stöd i musik i årskurs 3–6

Musikundervisningen och arbetet ska planeras med hänsyn till elevernas olika behov, tidigare lärande och intressen. Utgående från dem fattas beslut om bland annat arbetssätt, användning av läromedel och beslut om grupparbeten så, att också eleverna får sin röst hörd. Musikundervisningen ska ge möjlighet till gemensamt musicerande som främjar lärandet och stärka elevens studiefärdighet och initiativförmåga.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i musik i årskurs 3–6

Bedömningen av lärandet och kunnandet i musik är till sin karaktär handledande och uppmuntrande och beaktar elevernas individuella framsteg. I musikundervisningen behöver eleverna vägledande och sporrande respons under studierna, i synnerhet då gemensamma aktiviteter och musikaliska färdigheter övas. Responsen vägleder varje elev att uppfatta musik och musiktermer samt att utveckla sin egen aktivitet som medlem av en grupp i förhållande till den musikaliska helheten. För progressionen i studierna är det centralt att följa med hur elevernas färdigheter utvecklas i synnerhet i gemensamt musicerande, begreppsligt tänkande och förmågan att lära sig.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i musik genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i musik. Eleven har uppnått målen i musik för årskurs 3–6 som fastställts i grunderna för läroplanen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för undervisningen i musik för årskurs 3–6 och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. I beskrivningarna av kunskapskraven för läsårsbedömningen i musik i årskurs 6 omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för musik i årskurs 3–6

Eleven tillägnar sig musikaliska kunskaper och färdigheter genom att musicera, det vill säga sjunga, spela, lyssna, röra sig till musik, improvisera och komponera samt genom tvärkonstnärligt arbete. Innehållet väljs så att eleverna får mångsidig insikt i olika musikkulturer och -stilar. Innehållet ska stödja målen och utnyttja de lokala möjligheterna och elevernas erfarenheter.

I1 Musikalisk praxis

I samband med musicerandet fästs uppmärksamhet vid att arbeta i grupp. Genom gemensamt musicerande övar eleven en naturlig röstanvändning och sång, rörelse och de grundläggande teknikerna i att musicera med hjälp av kropps-, rytm-, melodi- och ackordinstrument. Det centrala i undervisningen är att utveckla elevens uttrycksförmåga och fantasi på ett mångsidigt sätt.

I2 Musikens beståndsdelar

I samband med musicerandet fästs uppmärksamheten, utöver vid de grundläggande begreppen, vid att utveckla elevens förmåga att uppfatta rytm, melodi, harmoni, form, klangfärg och dynamik. I takt med att elevens kunskaper utvecklas börjar man namnge och använda egna eller vedertagna symboler för att beskriva musikaliska skeenden. I musikalisk verksamhet fästs också uppmärksamhet vid olika sätt att tolka och uttrycka musik.

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

Utöver musikaliska kunskaper och färdigheter ska undervisningen också behandla elevernas erfarenheter och iakttagelser gällande musik och musicerande i olika miljöer i och utanför skolan. I undervisningen skapar man kopplingar till andra läroämnen och till den egna livsmiljön och reflekterar över musikens betydelser i olika livssituationer under olika tider och epoker.

I4 Repertoar

Vid planeringen av repertoar ska man beakta elevernas egna kulturer, värna om kulturarvet och vidga den kulturella förståelsen. Repertoaren ska vara mångsidig och omfatta bland annat barnmusik, musik från olika kulturer, konstmusik, populärmusik och folkmusik. Också musikaliska produkter och kompositioner som eleverna skapat i musicerandet ska ingå i repertoaren.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra eleven att delta i gemensamt musicerande och att medverka till att skapa en positiv sammanhållning i sin grupp

Målområde

Delaktighet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att agera som en medlem i musikaliska grupper.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att agera som en medlem i en musikalisk grupp

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar under individuell handledning i verksamheten i en musicerande grupp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i musicerande som en medlem i en grupp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven deltar i gemensamt musicerande och tar hänsyn till gruppens övriga medlemmar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven deltar i gemensamt musicerande på ett konstruktivt sätt, tar hand om sin egen del och uppmuntrar och hjälper andra.

M2 handleda eleven till en naturlig röstanvändning och sång samt att utveckla sina färdigheter att spela i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument

Målområde

Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina röstanvändnings- och sångfärdigheter samt sina färdigheter att spela i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Röstanvändning, sång och förmåga att spela som en del av en grupp

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven prövar under individuell handledning på möjligheter för röstanvändning och musicerande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven övar på röstanvändning och deltar i allsång. Eleven använder kroppen och spelar rytm-, melodi- och ackordinstrument som del av en grupp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven övar på röstanvändning, användning av kroppen samt på att spela rytm-, melodi- och ackordinstrument. Eleven deltar i allsång och gemensamt musicerande, och strävar efter att göra sin del till en del av den musikaliska helheten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven utvecklar sin röstanvändning och sina färdigheter i användning av kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument samt deltar smidigt i gemensam sång och gemensamt musicerande.

M3 uppmuntra eleven att kroppsligt uttrycka musik, bilder, berättelser och känslor genom rörelse

Målområde

Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven uttrycker och utforskar musikens och konstens värld med hjälp av att röra sig till musik.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att röra sig till musik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar i verksamhet som kombinerar musik och rörelse.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i verksamhet som kombinerar musik och rörelse som en del av gruppen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven rör sig till musik och använder sin kropp för musikaliskt uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder hela kroppens rörelse mångsidigt och kreativt i lärandet av musik samt i musikaliskt uttryck och interaktion.

M4 erbjuda eleven möjligheter att uppleva och lyssna till ljudmiljöer och musik och hjälpa eleven att analysera och berätta om vad hen hört

Målområde

Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lyssnar till, iakttar och upplever ljudmiljön samt kan delta i diskussion om ämnet.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att lyssna till musik

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven lyssnar på ljudmiljöer och musik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven lyssnar på ljudmiljöer och musik samt identifierar sina preferenser i fråga om dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven lyssnar koncentrerat på ljudmiljöer och musik, identifierar sina preferenser i fråga om dem samt framför observationer om det som hen lyssnat på.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven lyssnar på ljudmiljöer och musik, identifierar sina preferenser i fråga om dem samt diskuterar sina observationer.

M5 uppmuntra eleven att improvisera samt planera och skapa mindre kompositioner eller tvärkonstnärliga helheter på olika sätt, även med hjälp av digitala verktyg

Målområde

Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bygger upp en kreativ relation till musikens ljud genom att leka, pröva på och improvisera samt genom att komponera och arbeta tvärkonstnärligt. Eleven använder digitala verktyg för att skapa musik.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att kreativt uttrycka musikaliskt tänkande på olika sätt

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar i en kreativ produktionsprocess ensam eller som medlem i en grupp. Eleven prövar några musikteknologiska verktyg under individuell handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i en kreativ produktionsprocess och tar fram enstaka musikaliska idéer ensam eller som medlem i en grupp. Eleven prövar på musikteknologins möjligheter i skapandet av musik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder musikaliska eller andra ljudelement i en kreativ skapandeprocess. Eleven kan vid behov under handledning använda de möjligheter som musikteknologin erbjuder ensam eller som medlem i en grupp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder musikaliska eller andra ljudelement för att utveckla och förverkliga musikaliska idéer ensam eller som medlem i en grupp. Eleven använder de möjligheter som musikteknologin erbjuder i sitt eget eller gruppens uttryck.

M6 handleda eleven att analysera sina musikaliska upplevelser och musikens estetiska, kulturella och historiska mångfald

Målområde

Kulturell förståelse och multilitteracitet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven analyserar sina musikaliska upplevelser och den musikaliska världens mångfald.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta musikens betydelse

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen några estetiska, tidsmässiga och kulturella drag hos musik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven berättar om sina musikaliska iakttagelser samt känner igen några tidsmässiga, estetiska och kulturella drag hos musik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven berättar om och framför åsikter om sina musikaliska iakttagelser samt om musikens tidsmässiga, estetiska och kulturella betydelser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven framför motiverade åsikter och deltar i diskussioner om musikaliska iakttagelser och om musikens tidsmässiga, estetiska och kulturella betydelser.

M7 handleda eleven att förstå musikaliska begrepp och principerna för notationssätten inom musiken i samband med musicerande

Målområde

Kulturell förståelse och multilitteracitet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder musikaliska begrepp och notationssätt för musiken i sin musikaliska verksamhet.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att förstå notationssätt inom musiken

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen några musikaliska begrepp och notationssätt inom musiken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen några musikaliska begrepp och notationssätt inom musiken samt kan musicera enligt dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven följer de musikaliska nota–tionssätten som hen lärt sig när hen musicerar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder och tillämpar musikaliska begrepp och notationssätt inom musiken som hen lärt sig i sin musikaliska verksamhet.

M8 hjälpa eleven att iaktta hur musiken påverkar välbefinnandet och att se till att musik- och ljudmiljön är trygg

Målområde

Välbefinnande och säkerhet i musik

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven känner till hur musik och ljudmiljöer påverkar humöret och välbefinnandet. Eleven ser till att musik- och ljudmiljön är trygg.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda instrument och utrustning på ett säkert sätt. Eleven handleds också att reflektera över sina erfarenheter av ljud och musik, men detta används inte som grund för bildandet av vitsordet.

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven följer de säkerhetsanvisningar som ges då hen använder utrustning och instrument.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven agerar i enlighet med säkerhetsanvisningarna då hen använder utrustning och instrument.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda utrustning och instrument enligt säkerhetsanvisningarna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda utrustning och instrument enligt säkerhetsanvisningarna och ser till att musik- och ljudmiljön är trygg.

M9 handleda eleven att utveckla sina musikaliska färdigheter genom övning, att vara med och ställa upp mål och att utvärdera sina framsteg i förhållande till målen

Målområde

Förmåga att lära sig musik

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utveckla sina musikaliska färdigheter genom övning, deltar i att ställa upp mål för sitt musikaliska lärande samt bedömer hur färdigheterna framskrider i förhållande till målen.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att lära sig samt arbetsfärdigheter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven utvecklar med lärarens stöd sina färdigheter inom något delområde inom musikaliska färdigheter i riktning mot ett givet mål.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven utvecklar sina musikaliska färdigheter genom övning samt övar på att ställa upp mål och bedöma framsteg i gemensamt musicerande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven utvecklar sina musikaliska färdigheter genom övning samt deltar i att ställa upp mål och bedöma framsteg i gemensamt musicerande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven ställer upp mål för sina musikaliska färdigheter och arbetar i enlighet med dem. Eleven utvärderar sitt agerande och anpassar sitt arbete i enlighet med målen.

15.3.11. Bildkonst

Läroämnets uppdrag

Undervisningen i bildkonst har som uppdrag att handleda eleverna att genom konsten utforska och uttrycka en kulturellt mångskiftande verklighet. Genom att producera och tolka bilder formas elevernas identitet samtidigt som den kulturella kompetensen och gemenskapen stärks. Undervisningen ska bygga på elevernas egna erfarenheter, fantasi och lust att experimentera. Undervisningen i bildkonst ska utveckla förmågan att förstå konst, omgivningen och annan visuell kultur. Eleverna ska erbjudas olika sätt att bedöma verkligheten och att påverka den. Genom att förstärka kännedomen om kulturarvet stödjer man att traditionerna förmedlas och förnyas. Undervisningen ska stödja eleverna att utveckla kritiskt tänkande och uppmuntra eleverna att påverka den egna livsmiljön och samhället. Undervisningen i bildkonst ska ge eleverna en grund för aktiv medverkan lokalt och globalt.

Det arbetssätt som är karakteristiskt för konsten främjar erfarenhetsbaserat, multisensoriskt och konkret lärande. Eleverna granskar bildkonst och annan visuell kultur ur ett historiskt och kulturellt perspektiv. Undervisningen ska ta upp olika uppfattningar om konstens uppgifter. Eleverna handleds att på ett mångsidigt sätt använda olika redskap, material, tekniker och uttryckssätt. Undervisningen ska sporra eleven att utveckla multilitteracitet både med hjälp av visuella metoder och andra undersöknings- och framställningssätt. Eleverna ska erbjudas möjligheter att arbeta med mångvetenskapliga lärområden i samarbete med den övriga undervisningen och med aktörer utanför skolan. I undervisningen bekantar man sig med museer och andra kulturobjekt och undersöker möjligheterna att utöva bildkonst som hobby.

Läroämnets uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 breddar eleverna sitt personliga förhållande till bildkonst och annan visuell kultur. Eleverna uppmuntras att pröva och träna olika sätt att uttrycka sig med bilder och att målinriktat utveckla sina visuella färdigheter. I undervisningen granskas hur konst och annan visuell kultur påverkar åsikter, attityder och förfaringssätt i elevernas egen livsmiljö och i samhället. Eleverna handleds att utforska vilka mål och roller konstnärer och andra som skapar visuell kultur har haft under olika tider och i olika kulturella sammanhang. Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar och möjligheter att arbeta tillsammans. Förmågan att tolka och skapa bilder fördjupas genom ansvarsfull användning av digitala verktyg och webbmiljöer.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i bildkonst i årskurs 3–6

Målet är att erbjuda lärmiljöer och arbetssätt som ger eleverna möjlighet att mångsidigt använda material, tekniker och uttryckssätt och tillämpa dem kreativt. Undervisningssituationerna ska präglas av en atmosfär som uppmuntrar eleverna att aktivt experimentera och öva. Genom pedagogiska lösningar stöds multisensoriska upplevelser, långsiktigt arbete samt ett undersökande och målinriktat konstnärligt lärande. Undervisningen ska ta hänsyn till elevernas individuella behov och eleverna ska ges möjlighet att arbeta på ett ändamålsenligt sätt självständigt och i grupp. Målet är att skapa en verksamhetskultur som främjar lärande och socialt samspel både i skolan och i miljöer utanför skolan. I årskurs 3–6 ska eleverna granska aktuella fenomen inom konst och annan visuell kultur i sin livsmiljö. Tvärkonstnärliga och tematiska arbetssätt prioriteras i undervisningen. Eleverna uppmanas att förhålla sig kritiskt till olika informationskällor. Teknik och webbmiljöer används på ett mångsidigt, ansvarsfullt och tryggt sätt i undervisningssituationerna.

Handledning, differentiering och stöd i bildkonst i årskurs 3–6

Handledning, differentiering och stöd ska ordnas med hänsyn till elevernas sociala, psykiska och motoriska förutsättningar och färdigheter. Karaktären i det konstnärliga lärandet att lära sig enskilt och tillsammans stödjer elevens identitetsutveckling, delaktighet och välbefinnande. Elevens individuella behov av handledning ska beaktas i undervisningen. Undervisningen differentieras vid behov genom till exempel val av uttryckssätt, arbetssätt och lärmiljöer. I undervisningssituationerna ska eleverna få utnyttja sina styrkor samt tillämpa olika arbets- och tillvägagångssätt. Det konstnärliga lärandet ska utvecklas i en trygg atmosfär, där mångfald accepteras och där eleverna uppmuntras att uttrycka sig och får individuell handledning och stöd. Alternativa pedagogiska metoder kan behövas i synnerhet för att utveckla de motoriska färdigheterna och förmågan att uttrycka iakttagelser och känslor visuellt. Handledning, differentiering och stöd kan ordnas till exempel med hjälp av lekar, spel och multisensoriska upplevelser.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i bildkonst i årskurs 3–6

Bedömningen av lärandet och kunnandet i bildkonst ska vara uppmuntrande och handledande och beakta elevernas individuella framsteg. Den formativa och den summativa bedömningen ska stödja eleven att utveckla sin förmåga att skapa och tolka bilder, kunskapen om konst och annan visuell kultur, långsiktiga arbetssätt och färdigheter i självvärdering. Eleven ska med hjälp av bedömningen handledas att uttrycka sina tankar och att värdesätta andras synpunkter. Bedömningen av lärandet och kunnandet ska omfatta alla dimensioner av det konstnärliga lärandet som definieras i målen för undervisningen. Färdigheter i självvärdering och att ge och ta emot kamratrespons ska utvecklas som en del av den formativa bedömningen. I bedömningen av lärande och kunnande ska elevens framsteg i att utveckla färdigheter i att skapa, betrakta och tolka bilder iakttas. För framsteg i studierna är det centralt att i varje årskurs utveckla och bedöma elevens kunnande i alla undervisningens målområden.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i bildkonst genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Bedömningen av elevens arbete ingår i läsårsbedömningen i bildkonst i årskurserna 3–6 och det verbala omdöme eller siffervitsord som ska bildas. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i bildkonst som fastställts i grunderna för läroplanen. Eleven har uppnått målen i bildkonst som fastställts i grunderna för läroplanen för årskurserna 3–6 för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för bildkonst och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera

en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för bildkonst i årskurs 3–6

Målen för undervisning i bildkonst närmar man sig genom sina egna bildkulturer, omgivningens bildkulturer och genom att utforska konstens världar. Innehållsområdena kompletterar varandra och i undervisningen granskar man också deras inbördes förhållande. Utgångspunkter vid valet av innehåll är verk, alster och fenomen inom konst och annan visuell kultur som är relevanta för eleverna. Innehållet ska skapa samband mellan bildkulturer som är både bekanta och nya för eleverna. Eleverna uppmuntras att delta vid val av innehåll i undervisningen, bildsamlingar, arbetsmetoder och redskap. Vid val av redskap utgår man från lokala möjligheter

I1 Egna bildkulturer

Innehållet utgörs av elevernas egna bilder och bildkulturer som de frivilligt tar del i. Elevernas bildkulturer utforskas i förhållande till andra bildkulturer. Egna bildkulturer används som utgångspunkt vid bildskapandet. I undervisningen behandlas de egna bildkulturernas betydelse för elevernas engagemang i olika gemenskaper, omgivningar och samband.

I2 Bildkulturer i omgivningen

Innehållet i undervisningen utgörs av olika miljöer, föremål, mediekulturer och virtuella världar. Innehållet väljs mångsidigt ur byggda och naturliga miljöer och ur medier. Innehållet ska också omfatta bilder och visuella fenomen som skapats av olika grupper och gemenskaper som strävar efter att förnya etablerade bildkulturer. Bildkulturer från omgivningen används som utgångspunkt i bildskapandet. I undervisningen behandlas elevernas allt större livsrum och mediernas betydelse i samhället.

I3 Konstens olika världar

Innehållet i undervisningen omfattar bildkonst som skapats under olika tider, i olika miljöer och kulturer. Eleverna fördjupar sig i olika tekniker som är karakteristiska inom konsten, olika konstarter och olika uppfattningar om konst. Konstverk används som utgångspunkt i bildskapandet. I undervisningen behandlas kulturidentitetens betydelse för att skapa och ta emot konst.

Mål för undervisningen

M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att använda olika bilder

Målområde

Att iaktta och tänka visuellt

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen. Eleven använder redskap och metoder för bilduttryck som hjälp för iakttagelserna.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven gör under handledning iakttagelser genom att pröva något visuellt verktyg.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven gör iakttagelser genom att pröva något visuellt verktyg.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan göra iakttagelser med olika sinnen och genom att använda olika visuella verktyg.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan göra mångsidiga iakttagelser av konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att använda visuella verktyg på ett ändamålsenligt sätt.

M2 uppmuntra eleven att diskutera sina iakttagelser och tankar och att öva sig att motivera sina åsikter

Målområde

Att iaktta och tänka visuellt

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att diskutera sina iakttagelser och tankar med andra. Eleven övar på att motivera sina åsikter självständigt och som medlem i en grupp.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att uttrycka sina iakttagelser och tankar verbalt

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven delar under handledning med sig av någon iakttagelse muntligt eller skriftligt. Eleven övar på att uttrycka sina iakttagelser och tankar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven uttrycker några av sina iakttagelser och tankar i en gemensam diskussion. Eleven övar på att motivera sina åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven för aktivt fram sina iakttagelser och tankar i gemensamma diskussioner. Eleven kan motivera sina åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven deltar i gemensamma diskussioner på eget initiativ och tar hänsyn till andras åsikter. Eleven kan framföra sina åsikter huvudsakligen med tydliga motiveringar.

M3 inspirera eleven att uttrycka sina iakttagelser och tankar genom bild och genom andra uttryckssätt

Målområde

Att iaktta och tänka visuellt

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig uttrycka sina iakttagelser och tankar i bild. Eleven övar på att även använda annan information än sådan som baserar sig på synsinnet när hen uttrycker sig i bild.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uttrycka sina iakttagelser och tankar visuellt

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven uttrycker under handledning sina iakttagelser och tankar med redskap och metoder för uttryck i bild.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven uttrycker sina iakttagelser och tankar med redskap och metoder för uttryck i bild. Eleven använder också något annat sätt att producera information i sitt uttryck i bild.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan uttrycka sina iakttagelser och tankar genom att mångsidigt använda redskap och metoder för uttryck i bild. Eleven använder också andra sätt att producera information i sitt uttryck i bild.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan fördjupa uttrycket av sina iakttagelser och tankar med redskap och metoder för uttryck i bild. Eleven använder målmedvetet andra sätt att producera information i sitt uttryck i bild.

M4 handleda eleven att mångsidigt använda olika material, tekniker och uttryckssätt och att öva sin förmåga att skapa bilder

Målområde

Att skapa bilder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med olika redskap och metoder för att uttrycka sig i bilder samt lär sig använda dem på ett mångsidigt sätt. Eleven lär sig att öva och utveckla sina färdigheter i att skapa bilder på ett långsiktigt sätt.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda redskap och metoder för uttryck i bild

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven prövar under handledning på att använda något material eller någon teknik när hen skapar bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven prövar och övar på att använda olika redskap och metoder för att uttrycka sig i bild. Hen använder några av dem när hen skapar bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda olika material, tekniker och uttryckssätt för att uttrycka sig i bild. Hen utvecklar sina färdigheter i att skapa bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan tillämpa olika material, tekniker och uttryckssätt på ett ändamålsenligt sätt för att skapa bilder. Hen övar sina färdigheter i att skapa bilder, huvudsakligen målmedvetet.

M5 handleda eleven att målinriktat utveckla sina visuella färdigheter självständigt och tillsammans med andra

Målområde

Att skapa bilder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att målmedvetet utveckla sitt visuella uttryck självständigt och i samarbete.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla sina visuella färdigheter självständigt och i samarbete

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven övar under handledning på att arbeta utifrån en egen eller en gemensam plan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven övar på att självständigt eller i samarbete med andra ställa upp mål. Eleven utvecklar enskilda färdigheter för uttryck i bild i riktning mot målen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ställa upp mål självständigt och tillsammans med andra. Eleven utvecklar sina färdigheter i att uttrycka sig i bild huvudsakligen i enlighet med målen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan konsekvent ställa upp mål för visuellt arbete självständigt och tillsammans med andra. Eleven utvecklar sina färdigheter i att uttrycka sig i bild i enlighet med målen.

M6 handleda eleven att bekanta sig med olika former av visuell kommunikation och att använda olika visuella uttryckssätt för att påverka i sina bilder

Målområde

Att skapa bilder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda visuella uttryckssätt för att påverka med hjälp av sina bilder.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att påverka och delta med hjälp av bilder

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven prövar under handledning något sätt att uttrycka sig för att påverka med hjälp av sina bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven övar på och använder några sätt att uttrycka sig för att påverka när hen uttrycker sina åsikter med hjälp av sina bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda sätt att uttrycka sig för att påverka när hen uttrycker sina åsikter med hjälp av sina bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan målmedvetet använda olika sätt att uttrycka sig för att påverka med hjälp av sina bilder. Hen uttrycker sina åsikter i sina bilder och deltar i diskussion med hjälp av dem.

M7 handleda eleven att iaktta bilder ur olika perspektiv och i olika sammanhang och att fundera över förhållandet mellan fakta och fiktion

Målområde

Att tolka visuell kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven iakttar på ett mångsidigt sätt olika bilder. Eleven lär sig att fundera över förhållandet mellan fakta och fiktion.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Föremål för bedömningen i läroämnet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven iakttar bilder under handledning och funderar över förhållandet mellan fakta och fiktion i någon bild.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven iakttar olika bilder och beaktar under handledning deras utgångspunkter och samband. Hen uttrycker sin syn på förhållandet mellan fakta och fiktion i några bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan iaktta hur innehållet, formen och sammanhanget påverkar tolkningen av olika bilder. Hen redogör för förhållandet mellan fakta och fiktion i olika bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan på ett mångsidigt sätt iaktta hur innehållet, formen och sammanhanget påverkar tolkningen av olika bilder. Hen redogör för förhållandet mellan fakta och fiktion i olika bilder och motiverar sina åsikter.

M8 handleda eleven att granska konst och annan visuell kultur ur verkets, konstnärens och betraktarens perspektiv och att reflektera över hur historiska och kulturella faktorer påverkar bilder

Målområde

Att tolka visuell kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven granskar den visuella kulturens betydelse ur olika perspektiv. Eleven lär sig att använda metoder för att tolka bilder.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda metoder för att tolka bilder

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven prövar under handledning någon metod för att tolka bilder när hen studerar bildkonst eller annan visuell kultur.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven prövar och övar på metoder för att tolka bilder. Hen använder under handledning någon metod för tolkning av bilder när hen studerar bildkonst eller annan visuell kultur.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda olika metoder för att tolka bilder. Eleven berättar om bilder ur verkets, upphovsmannens och åskådarens perspektiv. Hen använder sina tolkningar när hen diskuterar bilderna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan målmedvetet använda metoder för att tolka bilder när hen tolkar bilder ur verkets, upphovsmannens och åskådarens perspektiv. Hen använder sina tolkningar för att motivera sina åsikter när hen diskuterar bilderna.

M9 uppmuntra eleven att använda olika uttryckssätt från olika tider och kulturer i sina bilder

Målområde

Att tolka visuell kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med kulturella sätt att uttrycka sig i bilder. Eleven lär sig att använda dem när hen uttrycker sig i bilder.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kunskap om och förmåga att använda kulturella sätt att uttrycka sig i bilder

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven bekantar sig med och prövar under handledning något kulturellt sätt att uttrycka sig i bild när hen skapar bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven övar några kulturella sätt att uttrycka sig i sina bilder och när hen gör tolkningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder olika kulturella sätt att uttrycka sig i sina bilder och när hen gör tolkningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan tillämpa kulturella sätt att uttrycka sig i sina bilder och när hen gör tolkningar.

M10 handleda eleven att diskutera värderingar som finns i konsten, omgivningen och i den visuella kulturen

Målområde

Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven övar på att framföra sina egna åsikter om visuell kultur och lär sig att diskutera de värderingar som uttrycks i den.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att granska och diskutera värderingar

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven övar under handledning på att granska och diskutera värderingar som uttrycks i visuell kultur.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven uttrycker och diskuterar några av sina åsikter om värderingar som uttrycks i visuell kultur.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven uttrycker aktivt sina åsikter om värderingar som uttrycks i visuell kultur.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven tar ställning till diskussioner om värderingar i visuell kultur och motiverar sina åsikter.

M11 handleda eleven att beakta kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder och vid val av arbetssätt

Målområde

Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven beaktar perspektiv som anknyter till kulturell mångfald och hållbar utveckling när hen uttrycker sig i bild.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att välja visuella uttryck när de egna åsikterna presenteras

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven för under handledning fram något perspektiv på kulturell mångfald eller hållbar utveckling.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beaktar perspektiv på kulturell mångfald och hållbar utveckling i innehållet i några av sina bilder eller sätt att arbeta.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven beaktar perspektiv på kulturell mångfald och hållbar utveckling i innehållet i sina bilder och i sitt sätt att arbeta. Hen berättar om sina åsikter i sina bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven beaktar målmedvetet perspektiv på kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder och innehållet och i sitt sätt att arbeta. Hen motiverar sina åsikter och lösningar.

15.3.12. Slöjd

Läroämnets uppdrag

Läroämnet slöjd har som uppdrag att lära eleverna att behärska en slöjdprocess i sin helhet. Slöjd är ett läroämne där eleverna med hjälp av många olika slags material får uttrycka sig genom att skapa för hand, genom att formge och genom att använda teknologi. Hit hör att självständigt eller gemensamt planera och framställa en produkt eller ett alster och att utvärdera den egna eller gemensamma slöjdprocessen. Att slöjda innebär undersökande, kreativt och experimentellt arbete, där man fördomsfritt väljer olika visuella, materiella och tekniska lösningar och framställningsmetoder. I slöjden lär sig eleverna att förstå, utvärdera och utveckla olika slags tekniska tillämpningar och att använda de inlärda kunskaperna och färdigheterna i vardagen. Slöjden ska utveckla elevernas rumsuppfattning, taktila känsla och förmåga att skapa med händerna, vilket främjar de motoriska färdigheterna, kreativiteten och förmågan att planera. Undervisningen ska stärka elevens förutsättningar att arbeta mångsidigt. Slöjdens betydelse ligger i den långsiktiga och innovativa arbetsprocessen samt i upplevelser som ger tillfredsställelse och stärker självkänslan.

I undervisningen betonas elevernas olika intressen och gruppsamverkan. I slöjd är utgångspunkten att studera olika övergripande teman på ett heltäckande och naturligt sätt över läroämnesgränserna. Kunskap om den omgivande materiella världen bidrar till att lägga grund för en hållbar livsstil och utveckling. Det här omfattar elevens livsmiljö, det lokala kulturarvet, olika gruppers kulturarv samt skolans kulturella mångfald. Undervisningen i slöjd ska fostra etiska, medvetna och delaktiga samt kunniga och företagsamma medborgare, som värdesätter sina slöjdfärdigheter, kan uttrycka sig genom slöjd och har vilja att värna om och utveckla slöjdkulturen.

Läroämnets uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 är slöjdens uppdrag att stödja elevernas förmåga att behärska en slöjdprocess i sin helhet. Undervisingen ska stödja eleverna att lära sig och tillämpa begrepp, ord och termer som anknyter till slöjd. Eleverna bekantar sig med olika materiella egenskaper och blir bekant med hur egenskaperna kan utnyttjas och vilka lösningar de möjliggör. Eleverna ska vägledas i att kunna välja mellan olika arbetsmetoder, arbetsredskap, maskiner och anordningar samt att arbeta med hjälp av dem. Slöjdens fostrande uppdrag är att lära eleven att kritiskt granska människans konsumtions- och produktionssätt ur ett rättvise- och hållbarhetsperspektiv och ur ett etiskt perspektiv.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i slöjd i årskurs 3–6

Ändamålsenliga och säkra lokaler, arbetsredskap, maskiner, anordningar och material formar en lärmiljö som stödjer lärandet. Samtidigt lär sig eleverna med hjälp av dem förstå hur den teknologi som används inom slöjd fungerar. Informations- och kommunikationsteknik ger möjlighet att använda olika läromedel, plattformer för lärande, ritprogram och digital bildredigering samt att skapa ritningar och modeller som stöd för det egna arbetet och planeringen. I undervisningen används arbetssätt som är typiska för teknisk slöjd och textilslöjd.

Det praktiska lärandet stöds med hjälp av undersökande projekt, över läroämnesgränserna och i samarbete med utomstående experter och gemenskaper. Eleverna får kunskap om den nationella kulturen och det nationella kulturarvet virtuellt och genom att besöka museer, utställningar och bibliotek. Besök på utställningar och företag används för att stödja och förstärka lärandet. Besöken utnyttjas i olika pedagogiska uppgifter. Teknik och virtuella lärmiljöer används mångsidigt, ansvarsfullt och säkert.

Handledning, differentiering och stöd i slöjd i årskurs 3–6

Med tanke på målen för läroämnet är det väsentligt att man beaktar elevernas olika förutsättningar och behov och differentierar slöjdundervisningen utgående från det, till exempel genom valet av lärmiljöer, arbetssätt och arbetsuppgifter. Eleverna ska stödjas att utveckla sina slöjdfärdigheter på ett flexibelt och lämpligt sätt. Eleverna ska uppmuntras att njuta av sitt skapande. Slöjdundervisningen ska stödja eleverna att utveckla egna lösningar och att bygga och använda nyskapande kunskap individuellt eller tillsammans med andra. Det är viktigt att reservera tillräckligt med tid för handledning och stöd.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i slöjd i årskurs 3–6

Bedömningen av lärandet och kunnandet i slöjd är till sin natur handledande, sporrande och uppmärksammar elevernas individuella framsteg i hela slöjdprocessen. Dokumentationen av de olika skedena av praktiska färdigheter utgör ett redskap för bedömningen. Att prova och undersöka för slöjd lämpliga material och sätt att bearbeta olika material samt elevens färdigheter, arbetets framskridande och kvaliteten på produkterna och tillämpande av kunskaper som inhämtats i andra läroämnen ska ingå i bedömningen av lärande och kunnande utöver observation av slöjdprocessen i sin helhet.

Responsen ska på ett positivt sätt betona elevens utveckling och sporra till att bredda och fördjupa kunnandet. Parallellt med att eleverna lär sig det centrala innehållet ska utvecklingen av de praktiska färdigheterna och kunskaperna inom den mångsidiga kompetensen bedömas på ett mångsidigt sätt. I bedömningsdiskussioner och annan respons ska elevens styrkor och utvecklingsområden diskuteras tillsammans och eleven ska handledas att utveckla sin prestation. Eleverna ska erbjudas olika sätt att genomföra självvärdering och kamratrespons. Elevens eller gruppens arbete och produkter kan visas upp och granskas, varvid eleverna lär sig att genomföra presentationer på ett tydligt och analytiskt sätt, uppskatta andras arbete och ge konstruktiv respons.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i slöjd genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i slöjd. Eleven har uppnått målen för undervisningen i slöjd som fastställts i grunderna för läroplanen för årskurs 3–6 för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för undervisningen i slöjd för årskurs 3–6 och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska

ingå i läsårsbedömningen i slöjd i årskurserna 3–6 och i det verbala omdöme eller siffervitsordet som ska bildas. I beskrivningarna av kunskapskraven i slöjd för läsårsbedömningen i årskurs 6 ingår beskrivningarna av kunnandet för de lägre vitsorden i kunskapskraven för ett högre vitsord.

Centralt innehåll som anknyter till målen för slöjd i årskurs 3–6

Innehållet i de olika delområdena används för att utforma större helheter med aktuella och mångsidiga pedagogiska uppgifter för de olika årskurserna. Innehållet väljs så att eleven får kunskap om olika material och slöjdmetoder och lär sig att förstå och fördomsfritt tillämpa dem genom att dra nytta av sådant de lärt sig i andra läroämnen och lärmiljöer.

I1 Innovation

Eleverna lär sig att planera en slöjdprodukt genom att begrunda olika utgångsmöjligheter, genom att utnyttja sina egna multisensoriska erfarenheter och upplevelser samt genom att iaktta och analysera föremål, den byggda miljön och naturen för att utveckla nya idéer. I slöjd kombinerar eleverna färger, figurer, olika ytor, stilar och former och utnyttjar materialens fasthet och böjlighet. Eleverna undersöker hur olika strukturer skapas och hur energi kan utnyttjas.

I2 Planering

Eleverna utarbetar en plan för att framställa en egen produkt eller ett alster och utvecklar planen vid behov. Eleverna prövar olika material och arbetstekniker för att utveckla sina idéer till en produkt eller ett alster. Eleverna övar att dokumentera planen verbalt och/eller visuellt samt numeriskt genom att t.ex. ange mått, mängder och skalor.

I3 Prövning

Eleverna undersöker materialens egenskaper samt hur de vanligaste maskiner och anordningar som behövs i slöjdarbetet fungerar. Kunskapen tillämpas sedan i det egna arbetet. Eleverna experimenterar mångsidigt med olika material såsom träslag, metaller, plaster, fibrer, garn, tyger och återvinningsmaterial. Eleverna övar programmering av olika funktioner, t.ex. med hjälp av robotteknik och automation. Eleverna bearbetar sina produkter eller alster utgående från experiment.

I4 Tillverkning

Eleverna framställer olika individuella och/eller gemensamma produkter och alster och använder många olika typer av tekniker, redskap, maskiner och anordningar som behövs i slöjdarbetet. Arbetet genomförs enligt den plan som eleverna själva utarbetat.

I5 Tillämpning

Eleverna lär sig använda grundläggande termer inom branschen och bekantar sig med säkra material och arbetssätt. Eleverna utforskar egenskaperna hos en produkt av hög kvalitet och får kunskap om arbetssäkerhet.

I6 Dokumentering och bedömning

Informations- och kommunikationsteknik används som en del av planeringen och dokumentationen. Under slöjdprocessens gång ges eleverna möjlighet till olika slag av självbedömning och kamratbedömning. Eleverna får öva sig att ge respons till enskilda elever och till grupper.

Mål för undervisningen

M1 stärka elevens intresse för arbete med händerna samt väcka elevens nyfikenhet för kreativt, experimentellt och lokalt förankrat slöjdarbete

Innehållsområden

I1 Innovation

I2 Planering

I3 Prövning

I4 Tillverkning

I5 Tillämpning

I6 Dokumentering och bedömning

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i slöjd

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M2 handleda eleven att lära sig gestalta, behärska och dokumentera en slöjdprocess i sin helhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven genomför en hel slöjdprocess, som omfattar planering och framställning av ett eget arbete samt utvärdering under arbetet. Eleven dokumenterar processen.

Innehållsområden

I1 Innovation

I2 Planering

I3 Prövning

I4 Tillverkning

I5 Tillämpning

I6 Dokumentering och bedömning

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att planera och genomföra sitt arbete samt utvärdera och dokumentera processen

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i slöjd

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen slöjdprocessens delar. Eleven genomför någon del av slöjdprocessen under konkret handledning av läraren och dokumenterar den.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven genomför slöjdprocessens centrala delar under lärarens handledning. Eleven dokumenterar några skeden i slöjdprocessen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven genomför en hel slöjdprocess och dokumenterar dess olika skeden.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven genomför en hel slöjdprocess självständigt och dokumenterar skedena i slöjdprocessen. Eleven reflekterar över sitt arbete.

M3 handleda eleven att på egen hand eller tillsammans med andra planera och framställa en slöjdprodukt eller ett alster genom att lita på sina egna estetiska och tekniska lösningar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven planerar och framställer ensam eller i en grupp en slöjdprodukt eller ett alster där motiverade estetiska och tekniska lösningar förverkligas.

Innehållsområden

I1 Innovation

I2 Planering

I3 Prövning

I4 Tillverkning

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att tillverka en produkt eller ett alster

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i slöjd

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven planerar eller framställer en produkt eller ett alster under konkret handledning av läraren.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven framställer en produkt eller ett alster som baserar sig på en egen eller gemensam plan under handledning av läraren.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven framställer en produkt eller ett alster och som baserar sig på en egen eller gemensam plan, och där estetiken och funktionaliteten har beaktats i produkten eller alstret.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven framställer en produkt eller ett alster som baserar sig på en egen eller gemensam plan, där estetiken och funktionaliteten har beaktats i produkten eller alstret. Eleven bedömer och motiverar produktens estetiska eller funktionella lösningar.

M4 handleda eleven att bli bekant med olika termer, använda många olika material samt kunna bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder slöjdrelaterade begrepp och känner till olika slöjdmaterial. Eleven bearbetar olika material på ändamålsenliga sätt och väljer tillverkningstekniker som lämpar sig för dem.

Innehållsområden

I3 Prövning

I5 Tillämpning

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att välja, kombinera och använda material och tillverkningstekniker som används inom slöjden

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i slöjd

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen några slöjdverktyg, material och tillverkningstekniker under konkret handledning av läraren.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen och nämner slöjdrelaterade begrepp och använder redskap, material och tillverkningstekniker för slöjd under handledning av läraren.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner till och kan använda slöjdrelaterade begrepp. Eleven väljer, kombinerar och använder olika material och tillverkningstekniker på ändamålsenliga sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven väljer, kombinerar och använder på ett skickligt sätt olika material och tillverkningstekniker samt tillämpar dem på ändamålsenliga sätt.

M5 uppmuntra eleven att arbeta långsiktigt, ansvarsfullt och med hänsyn till trygghet och säkerhet samt att lära eleven att välja och använda ändamålsenliga redskap

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven agerar långsiktigt och ansvarsfullt. Eleven arbetar enligt säkerhetsanvisningarna. Eleven väljer och använder redskap som lämpar sig för arbetet.

Innehållsområden

I1 Innovation

I2 Planering

I3 Prövning

I4 Tillverkning

I5 Tillämpning

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Arbetsfärdigheter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i slöjd

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven övar på långsiktigt och säkert arbete under konkret handledning av läraren. Eleven väljer och använder redskap under konkret handledning av läraren.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven arbetar långsiktigt, ansvarsfullt och säkert under handledning av läraren. Eleven övar på målmedvetet arbete. Eleven känner till funktionsprinciperna för de arbetsredskap och apparater som används i slöjden samt kan använda dem under handledning av läraren.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven tar ansvar för sitt arbete och agerar långsiktigt och målmedvetet. Eleven känner till funktionsprinciperna för de arbetsredskap och apparater som används i slöjden samt kan använda dem på ett säkert och ändamålsenligt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven arbetar ansvarsfullt, långsiktigt och målmedvetet. Eleven beaktar säkerheten i sitt eget arbete och i samarbetet med andra. Eleven känner till funktionsprinciperna för de arbetsredskap och apparater som används i slöjden samt kan välja de mest ändamålsenliga.

M6 handleda eleven att använda informations- och kommunikationsteknik för att planera och tillverka slöjdprodukter samt för att dokumentera slöjdprocessen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder digitala verktyg för att planera och tillverka slöjdprodukter samt för att dokumentera slöjdprocessen.

Innehållsområden

I1 Innovation

I2 Planering

I6 Dokumentering och bedömning

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda digitala verktyg i det egna arbetet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i slöjd

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven använder digitala verktyg under något skede av slöjdprocessen under konkret handledning av läraren.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven använder digitala verktyg under handledning av läraren för att planera och tillverka slöjdprodukter samt för att dokumentera slöjdprocessen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder digitala verktyg enligt anvisningar för att planera och tillverka slöjdprodukter samt för att dokumentera slöjdprocessen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder självständigt lämpliga digitala verktyg i olika skeden av slöjdprocessen och i dokumentationen av dem.

M7 handleda eleven att utvärdera, uppskatta och granska både sin egen och de andras slöjdprocess på ett interaktivt sätt

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven uppskattar sitt eget och andras arbete. Eleven granskar sin egen slöjdprocess och ändrar vid behov på sitt arbete. Eleven ger kamratrespons på slöjdprocessen.

Innehållsområden

I6 Dokumentering och bedömning

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att granska sitt eget arbete och slöjdprocessen samt förmåga att ge kamratrespons.

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i slöjd

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven övar på att granska sitt eget arbete och slöjdprocessen under konkret handledning av läraren.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i granskningen av det egna arbetet och slöjdprocessen samt i att ge kamratrespons under handledning av läraren.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven deltar på ett konstruktivt sätt i granskningen av det egna arbetet och slöjdprocessen. Eleven deltar på ett ändamålsenligt sätt i att ge kamratrespons.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven granskar på ett realistiskt sätt sitt eget arbete och slöjdprocessen. Eleven ger aktivt konstruktiv kamratrespons på slöjdprocessen.

M8 uppmana eleven att börja granska olika konsumtionsvanor och produktionssätt kritiskt

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven granskar mångsidigt konsumtionsvanor och produktionssätt. Eleven framställer sina produkter på ett materialekonomiskt sätt.

Innehållsområden

I1 Innovation

I2 Planering

I3 Prövning

I5 Tillämpning

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att reflektera över olika konsumtionsvanor och produktionssätt

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i slöjd

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven väljer och använder material ekonomiskt under konkret handledning av läraren.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven reflekterar över konsumtionsvanor och produktionssätt under handledning av läraren. Eleven väljer och använder material ekonomiskt under handledning av läraren.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta hur konsumtionsvanor och produktionssätt påverkar livscykeln för en produkt. Eleven framställer sina produkter på ett materialekonomiskt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven granskar kritiskt konsumtions- och produktionssättens inverkan på livscykeln för en produkt. Eleven framställer sina produkter på ett materialekonomiskt sätt och motiverar sina val.

15.3.13. Gymnastik

Läroämnets uppdrag

Uppdraget i gymnastikundervisningen är att påverka elevernas välbefinnande genom att stödja den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan och en positiv inställning till den egna kroppen. Det är viktigt att de enskilda lektionerna i gymnastik ger eleverna positiva upplevelser och stödjer en aktiv livsstil. I gymnastiken betonas kroppsuppfattning, fysisk aktivitet och samarbete. Gymnastiken ska bidra till att främja jämlikhet, jämställdhet och gemenskap samt stödja kulturell mångfald. Undervisningen ska vara trygg och utgå från de möjligheter som olika årstider och de lokala förhållandena erbjuder. Skolans lokaler, idrottsplatser i närmiljön och naturen ska utnyttjas mångsidigt i undervisningen. Eleverna ska handledas att främja ett tryggt och etiskt hållbart arbetssätt och inlärningsklimat.

I gymnastiken får eleverna lära sig att röra på sig och samtidigt utvecklas de genom att röra på sig. Att lära sig att röra på sig innebär fysisk aktivitet enligt elevernas ålder och utvecklingsnivå, träning av motoriska basfärdigheter och fysiska egenskaper. Eleverna ska få kunskaper och färdigheter för olika slags gymnastiksituationer. Att utvecklas genom att röra på sig innebär att man lär sig att respektera andra, att vara ansvarsfull, att utveckla sig själv långsiktigt, att identifiera och reglera känslor samt att utveckla en positiv självbild. Gymnastiken ska ge eleverna möjlighet att känna glädje, uttrycka sig med kroppen, delta, vara social, koppla av, tävla och kämpa på ett lekfullt sätt och att hjälpa andra. Eleverna ska också få beredskap att främja sin hälsa.

Läroämnets uppdrag i årskurs 3-6

"Vi rör på oss och tränar våra färdigheter tillsammans."

I årskurserna 3–6 ligger tyngdpunkten i undervisningen på att befästa och bredda de grundläggande motoriska färdigheterna samt stärka de sociala färdigheterna. En mångsidig undervisning som präglas av samspel och kommunikation stödjer lärandet, elevernas välbefinnande, deras utveckling mot självständighet och delaktighet samt ger beredskap för en aktiv livsstil. Eleverna deltar enligt sin utvecklingsnivå i att planera och genomföra aktiviteter på ett ansvarsfullt sätt.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i gymnastik i årskurs 3–6

Gymnastikens uppdrag och mål genomförs genom trygg och mångsidig undervisning i olika lärmiljöer inomhus och utomhus med betoning på elevernas delaktighet. I gymnastikundervisningen beaktas på ett ändamålsenligt sätt årstiderna, de lokala förhållandena samt de möjligheter som skolan och omgivningen erbjuder. I undervisningen betonas arbetssätt som främjar fysisk aktivitet och gemenskap och ger möjlighet till uppmuntrande växelverkan och att hjälpa andra samt att verksamheten är trygg både psykiskt och fysiskt. Det är viktigt att främja säkert trafikbeteende, när man förflyttar sig till idrottsplatser utanför skolan.

Handledning, differentiering och stöd i gymnastik i årskurs 3–6

En uppmuntrande och accepterande atmosfär än en förutsättning för att målen för gymnastikundervisningen ska nås. Undervisningen ska ge alla elever möjlighet att lyckas och att delta samt stödja en tillräcklig funktionsförmåga med tanke på välbefinnandet. Det är viktigt att beakta elevens individualitet, att arbetsklimatet är tryggt och att tydlighet präglar undervisningsarrangemangen och kommunikationen i undervisningen. Upplevelsen av att kunna och den sociala samhörigheten stöds genom elevorienterade och engagerande arbetssätt, lämpliga uppgifter och uppmuntrande respons. I årskurs 3–6 ska särskild vikt fästas vid sådana grundläggande färdigheter som inverkar på hur eleverna kan delta i gemensamma aktiviteter.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet gymnastik i årskurs 3–6

Eleverna ska genom mångsidig, uppmuntrande och handledande respons och bedömning stödjas att röra på sig med hjälp av gymnastik. Responsen och bedömningen stöder elevernas positiva uppfattning om sig själva som motionsutövare. Bedömningen i gymnastik ska grunda sig på elevens lärande och arbete som påvisats på ett mångsidigt sätt.

I responsen och bedömningen ska man fästa vikt vid elevernas individuella styrkor och utvecklingsbehov och stödja dem. I undervisningen och bedömningen i gymnastik ska man beakta elevens hälsotillstånd och specialbehov. Bedömningen ska genomföras genom att observera elevens arbete. Bedömningen i gymnastik ska grunda sig på målen för den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan. Föremål för bedömningen är elevernas lärande (målen 2—6) och sätt att arbeta (målen 1 och 7—10). Elevernas fysiska konditionsnivå ska inte användas som grund för bedömningen. Mätningar som gjorts med Move! används inte som grund för bedömningen. Eleverna ska handledas i självvärdering.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i gymnastik genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i gymnastik. Eleven har uppnått målen i gymnastik för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för gymnastik och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i gymnastik och i vitsordet som ska bildas.

Centralt innehåll som anknyter till målen för gymnastik i årskurs 3–6

I1 Fysisk funktionsförmåga

Undervisningen i gymnastik präglas i hög grad av fysisk aktivitet. I gymnastikundervisningen väljs uppgifter som är lämpliga och trygga med tanke på elevernas utvecklingsstadium. Uppgifterna ska ge eleverna möjlighet att öva sig att iaktta och välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer (t.ex. gymnastik ute i naturen och bollspel) samt att stärka sin balans- och rörlighetsförmåga och förmåga att hantera redskap med hjälp av mångsidiga motionsformer (t.ex. aktiviteter på is, i snö, i naturen, basmotion, musik- och dansgymnastik samt bollspel och redskapsgymnastik) och olika idrottsgrenar under olika årstider och i olika lärmiljöer. Gymnastikundervisningen ska omfatta simning, rörelse i vatten och livräddning. Eleverna ska ges sådana kunskaper som förutsätts för att utöva motion och idrott.

I undervisningen väljs uppgifter där eleverna får träna snabbhet, rörlighet, uthållighet och styrka. I undervisningen används mångsidigt lekar, övningar och spel, som ger eleverna möjlighet att delta och uppleva att de kan, att arbeta självständigt, att uttrycka sig och att få estetiska erfarenheter.

I gymnastikundervisningen väljs också uppgifter där eleverna får lära sig att utvärdera den egna funktionsförmågan. Mätningarna enligt det nationella uppföljningssystemet för fysisk funktionsförmåga Move! ska genomföras så att de stödjer den omfattande hälsoundersökningen som ordnas i årskurs 5.

I2 Social funktionsförmåga

I undervisningen väljs par- och gruppuppgifter, lekar, övningar och spel som ökar den positiva gemenskapen och där eleverna lär sig att ta hänsyn till och hjälpa varandra, samt uppgifter där eleverna lär sig att ta ansvar för de egna handlingarna, gemensamma aktiviteterna och reglerna.

I3 Psykisk funktionsförmåga

I undervisningen används uppgifter där eleverna lär sig att kämpa långsiktigt på egen hand och tillsammans med andra för att uppnå ett mål. Genom gemensamma uppgifter får eleverna öva sig att ta ansvar. Roliga och omväxlande gymnastikuppgifter framkallar positiva känslor som i sin tur stärker elevernas upplevelse av att kunna och deras positiva självbild.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra eleven att röra på sig, att pröva på olika gymnastikuppgifter och att träna enligt bästa förmåga.

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven är fysiskt aktiv, prövar på olika gymnastikformer och tränar aktivt.

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Fysisk aktivitet och att vilja att försöka

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven agerar sporadiskt och endast till vissa delar under gymnastiklektionerna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven agerar under gymnastiklektionerna och prövar på olika gymnastikformer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven deltar vanligtvis aktivt i verksamheten under gymnastiklektionerna och prövar och tränar olika gymnastikformer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven deltar aktivt i aktiviteterna under gymnastiklektionerna och tränar på de gymnastikformer som undervisas.

M2 handleda eleven att träna sina sensomotoriska färdigheter, d.v.s. iaktta sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven iakttar sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och väljer ändamålsenliga lösningar i förhållande till det omgivande utrymmet samt den tillgängliga tiden och kraften.

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att välja lösningar i olika gymnastiksituationer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under lärarens handledning uttrycka sina iakttagelser och utnyttja dem i sin egen aktivitet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan uttrycka sina iakttagelser och utnyttja dem i sin egen aktivitet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven väljer oftast ändamålsenliga lösningar i olika gymnastik- situationer, såsom i lekar och spel.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven anpassar sin fysiska aktivitet och väljer ändamålsenliga lösningar enligt sina iakttagelser.

M3 handleda eleven att både stärka och anpassa sin balans- och rörelseförmåga på ett mångsidigt sätt i olika lärmiljöer, under olika årstider och i olika situationer

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin balans- och rörelseförmåga i olika lärmiljöer.

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (balans- och rörelsefärdigheter) i olika gymnastikformer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan använda och kombinera balans- och rörelsefärdigheter i några lärmiljöer och i gymnastikformer som undervisats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda och kombinera balans- och rörelsefärdigheter i de flesta lärmiljöer och i gymnastikformer som undervisats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan balansera och röra sig i olika lärmiljöer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder, kombinerar och tillämpar balans- och rörelsefärdigheter i mångsidiga lärmiljöer.

M4 handleda eleven att både stärka och anpassa sin förmåga att hantera redskap på ett mångsidigt sätt genom att använda olika redskap i olika lärmiljöer, under olika årstider och i olika situationer

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att hantera redskap i olika lärmiljöer.

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (förmåga att hantera redskap) i olika gymnastikformer

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan använda sina färdigheter att använda redskap i några lärmiljöer och i gymnastikformer som undervisats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda och kombinera sina färdigheter att hantera redskap i de flesta lärmiljöer och i gymnastikformer som undervisats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan hantera olika redskap i olika lärmiljöer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder, kombinerar och tillämpar sina färdigheter att hantera redskap i mångsidiga lärmiljöer.

M5 uppmuntra och vägleda eleven att utvärdera, upprätthålla och utveckla sina fysiska egenskaper: snabbhet, rörlighet, uthållighet och styrka

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utvärdera och utveckla sina fysiska egenskaper.

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att utvärdera, upprätthålla och utveckla fysiska egenskaper

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under lärarens handledning träna sina fysiska egenskaper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta hur man kan mäta fysiska egenskaper och kan träna några av sina fysiska egenskaper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan utvärdera sina fysiska egenskaper och träna snabbhet, rörlighet, uthållighet och styrka.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan utvärdera sina fysiska egenskaper, ställa upp egna mål och utveckla sina fysiska egenskaper.

M6 lära ut simkunnighet så att eleven kan röra sig i och rädda sig ur vattnet

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven kan röra sig i och rädda sig ur vattnet.

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Simkunnighet och förmåga att rädda sig ur vattnet

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan simma 10 m.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan simma 50 m och hoppa ner i vatten med simdjup.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven har grundläggande simkunnighet (kan simma 50 meter på två simsätt och dyka 5 meter under ytan).
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan simma 100 meter genom att använda två simsätt och rädda sig ur vattnet.

M7 handleda eleven att agera tryggt och sakligt under gymnastiklektionerna

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven agerar på ett tryggt och sakligt sätt under lektionerna.

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Trygg aktivitet under gymnastiklektionerna

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan uttrycka hur man agerar på ett tryggt sätt samt agerar och utrustar sig vanligtvis enligt lärarens instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven förstår riskfaktorer som hör samman med säkerheten och strävar efter att agera på ett tryggt och sakligt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta i beaktande eventuella riskfyllda situationer under gymnastiklektionerna samt strävar efter att agera på ett tryggt och sakligt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven agerar på ett tryggt och sakligt sätt samt främjar tryggheten och säkerheten under gymnastiklektionerna.

M8 handleda eleven att samarbeta med alla andra och reglera sina handlingar och känslouttryck i gymnastiksituationer med hänsyn till andra

Målområde

Social funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven arbetar tillsammans med alla och kan reglera sina handlingar och känslouttryck i gymnastiksituationerna.

Innehållsområden

I2 Social funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Emotionella och kommunikativa färdigheter samt arbetsfärdigheter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven arbetar under lärarens handledning tillsammans med de hen själv valt och reglerar sina handlingar och känslor så att hen kan arbeta tillsammans med andra i gymnastiksituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan arbeta med alla och agerar oftast på gemensamt överenskommet sättet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan agera på gemensamt överenskommet sätt i olika gymnastiksituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven arbetar tillsammans med alla samt främjar gruppens aktivitet och lärande.

M9 handleda eleven att delta i aktiviteterna enligt principen för rent spel och bära ansvar för gemensamma aktiviteter

Målområde

Social funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven följer principerna för rent spel och tar ansvar för gemensamma aktiviteter.

Innehållsområden

I2 Social funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att ta ansvar för gemensamma aktiviteter

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under lärarens handledning ange principerna för rent spel och tar sporadiskt ansvar för gemensamma aktiviteter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven följer principerna för rent spel och ger de övriga arbetsro.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven följer principerna för rent spel och visar att hen strävar efter att ta ansvar i gemensamma aktiviteter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven tar ansvar för och främjar de gemensamma aktiviteterna.

M10 uppmuntra eleven att ta ansvar för sina handlingar och stärka sin förmåga att arbeta självständigt

Målområde

Psykisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven tar ansvar för sina egna handlingar och kan arbeta självständigt.

Innehållsområden

I3 Psykisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att arbeta självständigt

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan uttrycka hur man kan ta ansvar för sina egna handlingar, och tar i allmänhet ansvar under lärarens handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven tar ansvar för sina egna handlingar och kan tidvis arbeta självständigt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan vanligtvis arbeta ansvarsfullt och självständigt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven arbetar ansvarsfullt och självständigt.

M11 se till att eleven får tillräckligt med positiva upplevelser av sin egen kropp, av att kunna och av att vara en del av gemenskapen

Målområde

Psykisk funktionsförmåga

Innehållsområden

I3 Psykisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Kunskapskrav för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i slutet av årskurs 6 i gymnastik

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

15.3.14. Elevhandledning

Läroämnets uppdrag

Elevhandledningen har en central betydelse ur såväl elevernas och skolans som ur samhällets perspektiv. Handledningsverksamheten ska bilda en sammanhängande helhet som fortgår under hela den grundläggande utbildningen och vidare under studierna efter den grundläggande utbildningen. Elevhandledningen ska främja att eleverna lyckas i skolarbetet, att studierna löper smidigt och att eleverna uppnår goda studieresultat.

Elevhandledningens uppdrag är att främja elevernas fostran och utveckling så att de kan vidareutveckla sina studievanor och sina sociala färdigheter och tillägna sig kunskaper och färdigheter som behövs i livet. Elevhandledningen ska stödja eleverna att fatta beslut och att göra val gällande vardagslivet, studierna, fortsatta studier och framtiden utgående från sina egna förutsättningar, sina värderingar, sitt utgångsläge och sina intressen. Med hjälp av elevhandledningen lär sig eleverna att bli medvetna om sina möjligheter att påverka planeringen och besluten i sitt eget liv. Eleverna ska uppmuntras att fundera över och ifrågasätta sina förhandsuppfattningar om utbildning och yrken och att göra sina val utan könsbundna rollmodeller. Elevhandledningen ska genomföras i samarbete med vårdnadshavarna.

Strukturen, verksamhetssätten, arbets- och ansvarsfördelningen inom elevhandledningen samt de yrkesövergripande nätverk som behövs för att uppnå målen för elevhandledningen ska beskrivas i skolans handledningsplan. I planen ska även samarbetet mellan hem och skola gällande handledning beskrivas, likaså skolans samarbete med arbetslivet och arrangemang i anslutning till praktisk arbetslivsorientering. Det är viktigt att systematiskt utvärdera hur målen i handledningsplanen nås. För att elevernas studier ska fortlöpa smidigt vid etappmålen inom den grundläggande utbildningen och vid övergången till fortsatta studier är det viktigt med samarbete mellan lärarna och studiehandledarna och att man vid behov samarbetar med andra yrkeskategorier. Lärarna ska i sitt arbete använda aktuell information om fortsatta studier, arbetsliv och arbetsuppgifter samt förändringar i dessa.

Elevhandledningen fungerar som en länk mellan skolan, samhället och arbetslivet. Elevhandledningen ska främja rättvisa, likvärdighet, jämlikhet och delaktighet samt förebygga marginalisering från utbildning och arbetsliv. De kunskaper och färdigheter som utvecklas inom elevhandledningen bidrar för sin del till att trygga tillgången på kompetent arbetskraft och till att efterfrågan och utbud på kunnande sammanfaller i det framtida arbetslivet.

Läroämnets uppdrag i årskurs 3-6

I årskurserna 3–6 genomförs elevhandledningen huvudsakligen som en integrerad del av den övriga undervisningen och verksamheten i skolan. Man kan också reservera lektioner för elevhandledning på det sätt som fastställs i läroplanen. Klassläraren ansvarar tillsammans med de övriga lärarna för elevhandledningen. Utöver den egna skolan och närmiljön kan även företag och andra samarbetsparter i den närmaste omgivningen fungera som lärmiljöer.

Elevhandledningen ska stödja eleverna att hitta och utveckla studiestrategier, stärka deras förmåga att ställa upp individuella mål och utvärdera hur målen nås samt bidra till att utveckla förmågan att lära sig. Handledningen ska hjälpa eleverna att tillägna sig olika färdigheter och metoder som behövs för att lära sig, arbeta, inhämta kunskap och hantera information i studierna. De ska också lära sig att identifiera läroämnenas särdrag samt att välja lämpliga inlärningsstrategier för varje läroämne. Handledningen ska stödja utvecklandet av elevernas sociala färdigheter och färdigheter att arbeta i grupp.

Elevhandledningen ska utveckla färdigheter som behövs i livet och stärka elevernas positiva uppfattning om sig själva som elever. Eleverna ska vägledas att identifiera och värdesätta både sina egna och andras styrkor, förmågor och färdigheter. De ska stödjas att ta ansvar för sitt liv, sina studier, sina val och sin medverkan som aktiva medlemmar och aktörer i gruppen och närmiljön. Eleverna ska ges möjligheter att delta och påverka i skolgemenskapen och närmiljön, för att de småningom ska få en uppfattning om sina möjligheter att påverka i samhället.

Via elevhandledningen ska eleverna bekanta sig med yrken, arbetsplatser och näringsliv i den närmaste omgivningen. Syftet med eventuella studiebesök och exkursioner är att ge eleverna en bild av arbetsliv, företagsamhet och olika yrken. Genom besöken väcks också elevernas intresse för olika yrken.

Elevhandledningen ska stödja eleverna och vårdnadshavarna när det gäller att få information och göra val förknippade med studierna. De ska ha möjlighet till personliga handledningssamtal om studier och val och att få svar på olika frågor gällande lärande och skolgång.

16. Årskurs 7-9

Att växa som medlem i gemenskapen

Utöver de gemensamma uppdragen har varje årskurshelhet i den grundläggande utbildningen sitt särskilda uppdrag. Uppdraget förutsätter att elevernas ålder och utvecklingsnivå beaktas och att undervisningen planeras så att övergångarna löper smidigt och tryggt.

Det särskilda uppdraget i årskurs 7–9 är att handleda och stödja eleverna under deras intensiva utvecklingsfas, se till att de slutför den grundläggande utbildningens lärokurs och uppmuntra alla elever att fortsätta studera. Det är särskilt viktigt att varje elev får så bra förutsättningar som möjligt för att studera efter den grundläggande utbildningen och kunna fatta realistiska och kunskapsbaserade beslut. Individuella skillnader i elevernas utveckling, också mellan pojkar och flickor, blir tydligare och inverkar på skolarbetet. Eleverna ska handledas att förstå sin utveckling och uppmuntras att acceptera och ta ansvar för sig själva och sina studier, sina kamrater och närmiljön. Eleverna ska stödjas att utveckla en gemenskap, som inte godkänner varken mobbning, sexuella trakasserier, rasism eller annan diskriminering. Studiemotivationen ska stärkas genom omsorg, individuellt bemötande samt mångsidiga arbetssätt och lärmiljöer. Praxis för bedömning och respons under studierna planeras och genomförs så att de är interaktiva och ger handledning i lärandet samt uppmuntrar eleverna att arbeta målmedvetet som individer och i grupp. Samarbetet mellan hem och skola antar nya former och får nytt innehåll men är fortfarande ett viktigt stöd för den unga. Gemensamma avtal om spelregler och uppförande med eleverna och deras vårdnadshavare skapar trygghet och främjar skolarbetet.

Under årskurs 7–9 lägger eleverna grunden för sin vuxenidentitet, stärker sina kunskaper samt inriktar sig på och förbereder sig för livet efter den grundläggande utbildningen. Undervisningen ska fördjupa, berika och bredda de kunskaper och färdigheter eleverna tillägnat sig i de lägre årskurserna. Nya gemensamma läroämnen är huslig ekonomi och elevhandledning. Undervisningen i fysik och kemi, biologi och geografi samt hälsokunskap som tidigare ingått i omgivningslära uppdelas i fem separata läroämnen. Eleverna erbjuds flera valfria läroämnen. De mångvetenskapliga lärområdena och de valfria ämnena ger eleverna möjligheter att fördjupa sina intressen och att kombinera det de lärt sig på fritiden med skolarbetet. Dessa ger eleverna tillfällen att öva sig att arbeta självständigt och ta ansvar i till exempel konstnärliga produktioner, forskningsprojekt eller samhällsprojekt.

Övergången mellan årskurs 6 och 7

Övergången från årskurs sex till årskurs sju förutsätter systematiskt samarbete mellan skolans eller skolornas personal, att nödvändig information om undervisningen överförs samt att man känner till lärmiljöer, verksamhetssätt och styrdokument. Kommunikation mellan hem och skola betonas vid övergången. Övergången innebär ofta att eleverna måste anpassa sig till en ny grupp, nya lärare och en ny miljö. Det är skolans uppgift att se till att arbetssätten och bedömningsmetoderna även i dessa årskurser är anpassade till elevernas ålder och förutsättningar. Det är viktigt att både hemma och i skolan se till att eleverna också känner sig trygga och samtidigt uppmuntra dem att möta nya utmaningar. Många val gällande framtiden blir aktuella för eleverna. Det är viktigt att lyssna till och respektera eleverna och låta dem vara med och påverka beslut som gäller dem själva.

Ett beslut om särskilt stöd ska i enlighet med vad som förutsätts i lagen granskas före eleven börjar i årskurs sju.

Övergången från den grundläggande utbildningen till följande utbildningsstadium

Vid övergången från den grundläggande utbildningen till utbildning på andra stadiet inriktar sig eleverna på fortsatta studier och fattar beslut om sin utbildning och karriär. Övergången

förutsätter systematiskt och yrkesövergripande samarbete samt kommunikation med eleverna och vårdnadshavarna. Målet är att ge eleverna så goda färdigheter som möjligt att gå vidare till följande utbildningsstadium samt att trygga välbefinnandet och förutsättningarna för studier. Övergången till ett nytt skede av livet förutsätter ökad livskompetens och självständighet och mera ansvar. Skolan ska stödja eleverna i utvecklingsprocessen, vilket innebär att betydelsen av elevhandledning och elevvård ökar. Eleverna behöver mycket information om olika utbildningsmöjligheter efter grundskolan samt mångsidig handledning både av studiehandledaren och av lärarna i olika läroämnen. Det är viktigt att reservera tid för diskussion med eleverna om deras planer, att hjälpa dem att förstå vilka krav de fortsatta studierna ställer och att göra realistiska val.

Mångsidig kompetens i årskurs 7–9

Förutsättningarna för utveckling av mångsidig kompetens stärks i takt med att eleverna utvecklas. Å andra sidan ökar utmaningarna i fråga om samarbete mellan läroämnena och i skolvardagen. Skolan kan i bästa fall erbjuda en gemenskap som känns meningsfull för den unga som är i puberteten och där den unga får hjälp med att strukturera både sin egen utveckling och omvärlden. Det är särskilt viktigt att ge eleverna möjligheter att uppleva att de kan och lyckas för att på så sätt stärka deras självkänsla och att handleda varje elev att bli medveten om sina styrkor och att realistiskt se sina utvecklingsbehov.

Under dessa år fortsätter man att lägga grund för en hållbar livsstil och ett hållbart välbefinnande och reflekterar tillsammans med eleverna över sociala, samhälleliga och ekonomiska samt kulturella och ekologiska förutsättningar för hållbar utveckling. Undervisningen ska innehålla både praktiska och teoretiska exempel på sambandet mellan de olika aspekterna av hållbar utveckling och vad en hållbar livsstil i praktiken betyder.

Varje läroämne ska stödja utvecklingen av mångsidig kompetens på ett för läroämnet naturligt sätt. Att planera och genomföra de mångvetenskapliga lärområdena i samarbete med eleverna strävar i synnerhet till att utveckla och fördjupa mångsidig kompetens.

16.1. Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Skolarbetet ska stärka elevernas aktiva roll i lärprocessen och ge förutsättningar för positiva upplevelser och känslor som stödjer lärandet. Eleverna ska uppmuntras att ta ansvar för att ställa upp mål för sina studier, planera arbetet och utvärdera arbetsprocessen och resultatet. De ska lära sig att identifiera sina lärstrategier och studiestrategier och medvetet utveckla dem. Eleverna behöver redskap för att behålla sin uppmärksamhet och koncentration samt handledning för att använda teknik och andra hjälpmedel i sina studier.

Eleverna ska uppmuntras att lita på sig själva och sina uppfattningar, att motivera sina åsikter och att i skolarbetet tillämpa den kunskap de tillägnat sig utanför skolan. Det är viktigt att lära sig att lyssna till sig själv och till andra, att se saker med andras ögon och att hitta alternativa och kreativa lösningar. Eleverna behöver uppmuntran att bemöta och hantera oklar och motstridig information. Olika sätt att skapa kunskap granskas tillsammans och eleverna ska uppmuntras att föra fram kunskaper som baserar sig på egna erfarenheter och reflektera kring hur de påverkar det egna sättet att tänka. Eleverna ska ges möjlighet att göra iakttagelser och träna sin observationsförmåga, att söka information på olika sätt och att kritiskt granska det innehåll som behandlas ur olika perspektiv. Eleverna ska uppmuntras att använda sin fantasi för att komma till insikt och skapa nytt, att fördomsfritt kombinera olika perspektiv samt att bygga ny kunskap och nya perspektiv. Elevernas egna idéer ska stödjas. Tankeförmågan ska dessutom utvecklas genom att skapa olika slags tillfällen för eleverna att lösa problem, både självständigt och gemensamt, att argumentera, dra slutsatser och upptäcka orsakssammanhang och samband mellan olika företeelser för att lära sig tänka systematiskt. Utvecklingen av etiskt tänkande ska stödjas med

hjälp av diskussioner om rätt och fel, ett gott liv och dygder samt om etiska principer. Konst framkallar känslor och ger nya insikter och fördjupar således det etiska och estetiska tänkandet.

Experimentella, undersökande och aktiverande arbetssätt över läroämnesgränserna, för att undersöka företeelser som intresserar eleverna, utvecklar tankeförmågan och är också viktigt med tanke på motivationen att lära sig och valet av utbildning efter den grundläggande utbildningen. Under lektionerna i de olika läroämnena ska man reflektera över hur studierna och de egna tanke- och arbetssätten påverkar framtiden. Eleverna ska få hjälp med att ta reda på studie- och arbetsmöjligheter och karriärval och att göra ett motiverat val utgående från sina förutsättningar och intressen.

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Eleverna ska i skolarbetet stödjas att utveckla en kulturell identitet och en kulturellt hållbar livsstil, som grundar sig på respekt för de mänskliga rättigheterna. Eleverna ska lära sig att se kulturell mångfald som en positiv resurs. Samtidigt handleds de att ge akt på hur kulturer, religioner och åskådningar påverkar samhället och vardagen och att fundera på frågor som strider mot de mänskliga rättigheterna och därför inte kan accepteras. I skolarbetet ska man systematiskt främja respekten och förtroendet för andra människogrupper och folkslag. Eleverna undersöker de viktigaste konventionerna om mänskliga rättigheter, vad de innebär och hur de förverkligas i världen.

Eleverna ska lära sig tyda kulturella budskap i omgivningen, lära känna och värdesätta sin livsmiljö och dess kulturarv och att identifiera värden som anknyter till det. Eleverna ska analysera mediemiljön och lära sig bedöma dess inverkan. De ska bekanta sig med kulturarvet på ett mångsidigt sätt och ta del i att bevara och utveckla det. Eleverna får möjligheter att uppleva och tolka konst, kultur och kulturarv och lära sig att inse vilken betydelse dessa har för individens och samhällets välbefinnande. Genom att samarbeta med olika aktörer ger skolan eleverna mångsidiga möjligheter att ge uttryck för sin kulturella kompetens och påverka till exempel genom konst.

Erfarenhet av kommunikation i och utanför skolan och av internationellt samarbete vidgar elevernas världsbild och utvecklar förmågan till dialog. Eleverna ska få öva sig att framföra sin åsikt på ett konstruktivt sätt och att tillämpa sina kunskaper vid framträdanden och i olika samarbets- och kommunikationssituationer. Eleverna ska lära sig att sätta sig in i andras situation, att bemöta andra människor med respekt och att följa god sed. Eleverna ska uppmuntras att uttrycka sig på olika sätt. De ska också handledas att uppskatta och kontrollera sin kropp och använda den för att uttrycka känslor, åsikter, tankar och idéer. Skolarbetet ska erbjuda gott om möjligheter till kreativ verksamhet. Eleverna ska uppmuntras att i sitt arbete främja det estetiska och att njuta av dess olika uttrycksformer.

K3 Vardagskompetens

Elevernas självständighet ska stödjas i samarbete med hemmen. Eleverna ska handledas och uppmuntras att ta ansvar för sig själva, för andra och för vardagen. Eleverna ska ges mera möjligheter att vara med och planera och förverkliga skolarbetet och lärmiljön. Eleverna ska lära sig identifiera vilka faktorer som inverkar positivt respektive negativt på det egna och det gemensamma välbefinnandet och tillägna sig handlingssätt som främjar hälsa, välbefinnande, trygghet och säkerhet. Betydelsen av sömn och vila, en balanserad dagsrytm, motion, mångsidig kost, nykterhet och drogfrihet samt goda vanor ska ägnas särskild uppmärksamhet. Eleverna övar sina sociala färdigheter och utvecklingen av emotionella färdigheter stöds. Tillsammans går man igenom hur man bemöter och hanterar motstridiga känslor och tankar. Eleverna ska få färdigheter så att de kan skydda sitt privatliv och sin personliga integritet. De ska få lära sig att förutse och undvika farliga situationer och att handla ändamålsenligt i olyckssituationer. Eleverna ska lära sig att handla på ett hållbart och ansvarfullt sätt i trafiken, i synnerhet när de rör sig med cykel eller moped. Man ska också handleda eleverna att använda skyddsutrustning och betona vikten av att man är nykter och drogfri i trafiken.

I samband med undervisningen i olika läroämnen och i det övriga skolarbetet ska eleverna lära sig förstå den teknologiska utvecklingen samt teknologins mångfald och betydelse i det egna livet, skolan och samhället. De ska också lära sig att förstå tekniska funktionsprinciper och hur kostnader för teknik uppstår samt öva sig att använda teknik på ett ansvarsfullt sätt samt att utveckla och beskriva tekniska idéer. Tillsammans med eleverna ska man reflektera över etiska frågor och framtida möjligheter när det gäller teknik. Eleverna ska uppmanas att granska sina konsumtionsvanor ur ett hållbarhetsperspektiv, att granska reklam analytiskt och att vara kritiska och ansvarsfulla konsumenter. De ska handledas att stärka sina förutsättningar för att kunna planera och ta hand om sin egen ekonomi. Under den grundläggande utbildningen ska eleverna öva sig att göra hållbara val och tillägna sig en hållbar livsstil.

K4 Multilitteracitet

Eleverna ska handledas att fördjupa sin kompetens i multilitteracitet genom ett bredare utbud av olika texter i undervisningen i alla läroämnen. Med texter avses här olika slag av information som kommer till uttryck genom verbala, visuella, auditiva, numeriska eller kinestetiska symbolsystem eller genom kombinationer av dessa. Eleverna ska framför allt träna analytisk, kritisk och kulturell läskunnighet. Eleverna ska lära sig att mångsidigt använda sig av alla sina sinnen och alla sätt att lära sig. Eleverna ska öva sig att producera, tolka och förmedla kunskap på det sätt som är typiskt för varje läroämne och genom samarbete mellan läroämnena. Eleverna ska uppmuntras att använda sin kompetens i multilitteracitet också för att påverka och delta på olika sätt i sin livsmiljö, i medier och i samhället. Undervisningen ska ge eleverna gott om tillfällen att träna dessa färdigheter tillsammans.

Eleverna ska få möjlighet att vidareutveckla en mångsidig läskunnighet genom att mer och mer övergå till texter som används i olika situationer och i olika syften. Elevernas multilitteracitet ska fördjupas genom arbete med berättande, beskrivande, instruerande, argumenterande och förklarande textgenrer. Genom undervisningen ska man stärka elevernas kulturella, etiska och ekologiska läskunnighet. I undervisningen behandlas och tolkas även texter som berör arbetslivet. Konsumentkunskap och kunskaper i ekonomi utvecklas med hjälp av texter som mångsidigt behandlar ämnet och genom att eleverna blir vana att se i vilka sammanhang texterna används. Numerisk läskunnighet behövs till exempel när man bedömer hur tillförlitlig en gallup är eller hur förmånligt ett köperbjudande är. Eleverna ska handledas att utveckla sin visuella läskunnighet genom att använda olika bildtolkningsmetoder och framställningssätt. Mediekunskapen fördjupas genom att eleverna medverkar i och arbetar med olika medier. Eleverna ska uppmuntras att uttrycka sina åsikter med hjälp av olika kommunikations- och påverkningsmetoder.

K5 Digital kompetens

Användningen av digitala verktyg ska utgöra en naturlig del av elevens och gruppens lärande. Eleverna ska fördjupa sina färdigheter och utnyttja det de lärt sig utanför skolan. De ska få en bild av hur digitala verktyg kan utnyttjas i undervisningen i olika läroämnen, i senare studier och i arbetslivet samt för att verka och påverka i samhället. I samband med skoluppgifterna funderar man över betydelsen av informations- och kommunikationsteknik i samhället och hur informations- och kommunikationstekniken påverkar hållbar utveckling.

Praktiska färdigheter och egen produktion: Eleverna ska lära sig att på eget initiativ använda digitala verktyg i olika skoluppgifter och välja lämpliga arbetssätt och verktyg för olika uppgifter. Eleverna ska fördjupa sin uppfattning om enligt vilken logik olika apparater, program och tjänster används och fungerar. De ska öva sig att systematisera, organisera och att dela filer samt att skapa olika digitala produkter självständigt och tillsammans med andra. Eleverna ska öva sig att programmera som en del av studierna i olika läroämnen.

Ansvarsfulla och trygga arbetssätt: Eleverna ska lära sig att använda digitala verktyg på ett tryggt och etiskt hållbart sätt. De ska lära sig hur man skyddar sig mot eventuella informationssäkerhetsrisker och undviker att information försvinner. För att lära sig handla ansvarsfullt ska man reflektera över vad till exempel begreppen datasekretess och upphovsrätt

betyder och vilka följderna av ansvarslöst och olagligt förfarande kan vara. Eleverna ska uppmuntras att tillägna sig hälsosamma och ergonomiska arbetssätt.

Informationssökning samt undersökande och kreativa arbetssätt: Eleverna ska lära sig att söka och producera information och att använda informationskällor på ett mångsidigt sätt som underlag för undersökande och kreativt arbete. Samtidigt ska de öva sig att vara källkritiska och lära sig att bedöma sitt eget och andras sätt att arbeta och producera information samt hur olika söktjänster och databaser fungerar och producerar information.

Kommunikation och nätverksbildning: Sociala medietjänster ska användas i undervisningen för att eleverna ska inse vad samarbete och kommunikation betyder för lärandet, för undersökande arbete och för att kunna skapa något nytt. Eleverna ska lära sig använda olika medier och kommunikationsstilar på ett ändamålsenligt sätt. Eleverna övar sig att använda digitala verktyg för internationell kommunikation och lär sig förstå dess betydelse, möjligheter och risker i en global värld.

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Undervisningen ska främja elevernas intresse och positiva attityd till arbete och arbetslivet och stärka deras kunskapsunderlag inom området. Eleverna ska lära känna näringslivet i närmiljön och dess särdrag och centrala verksamhetsområden. Det är viktigt att eleverna senast i detta skede får erfarenhet av arbetslivet och av att samarbeta med aktörer utanför skolan för att de även ska få öva att uppföra sig och samarbeta på det sätt som förutsätts i arbetslivet samt inse betydelsen av språkkunskaper och kommunikativa färdigheter. Skolarbetet ska omfatta arbetsformer som ger eleverna möjlighet att få insikt i olika yrken och branscher samt företagsverksamhet. Sådana arbetsformer är bl.a. praktisk arbetsorientering, diskussioner med personer som besöker skolan, besök på företag och i olika organisationer samt övningsföretag och volontärarbete.

I skolan ska projektarbete och nätverksbildning tränas, såväl i den egna skolan, i närmiljön och nationellt som i mån av möjlighet också internationellt. Eleverna lär sig i praktiska undervisningssituationer att planera arbetsprocesser, formulera hypoteser, testa olika alternativ, dra slutsatser och hitta nya lösningar om situationen förändras. Samtidigt lär de sig ta itu med uppgifter på ett företagsamt sätt, att förutse eventuella svårigheter i arbetet, att bedöma och ta kontrollerade risker, att hantera misslyckanden och besvikelser samt att målmedvetet slutföra arbetet. På det viset får eleverna möjligheter att genom egna erfarenheter lära sig inse vad arbete, företagsamhet och entreprenörskap betyder i skolgemenskapen och i samhället. Eleverna ska handledas att ta reda på studie- och arbetsmöjligheter och karriäralternativ. De ska uppmuntras att lägga märke till och utveckla sina färdigheter, styrkor och intressen och att göra motiverade förnuftiga val i fråga om studier och arbete samtidigt som de är medvetna om sina egna förutsättningar och den inverkan som traditionella könsroller och övriga rollmodeller har.

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att stärka och fördjupa sitt intresse för gemensamma och samhälleliga frågor och att öva sig att delta som medlemmar i ett demokratiskt samhälle. Att på olika sätt delta i den egna klassgemenskapen, olika undervisningsgrupper, elevkåren och hela skolgemenskapen och därigenom bli hörd och uppskattad, hjälper eleverna att inse och lära sig hur man kan påverka. Eleverna ska få kunskaper och erfarenheter av hur man deltar i samhällsnyttig verksamhet, till exempel vänelevsverksamhet, miljöaktiviteter eller volontärarbete, eller påverkar via medier, konst, den offentliga sektorn, medborgarorganisationer och politiska partier. Erfarenheterna stödjer elevernas självkänsla och lär dem att ta egna initiativ och våga handla ansvarsfullt. Genom att delta kan eleverna öva sig att uttrycka sina åsikter konstruktivt, att söka lösningar tillsammans med andra och att reflektera över olika handlingssätts berättigande ur olika perspektiv. De lär sig att förhandla, jämka och lösa konflikter. Samarbetsprojekt och konkreta handlingar till förmån för miljön och andra människor breddar ansvarsområdet.

Eleverna ska lära sig förstå betydelsen av sina val och handlingar för dem själva, den närmaste omgivningen, samhället och naturen. Man ska tillsammans fundera på sambandet mellan det

förflutna, nutid och framtid och olika framtidsalternativ. Eleverna ska få lära sig bedöma såväl sina egna som gruppens och samhällets verksamhetssätt och verksamhetsstruktur och korrigera dem så att de främjar ett hållbart välbefinnande. Eleverna ska under den grundläggande utbildningen bilda sig en uppfattning om varför studier och delaktighet är viktiga, vad en hållbar livsstil betyder och hur kunskaperna som inhämtas i skolan kan användas för att bygga en hållbar framtid.

16.2. Frågor som avgörs på lokal nivå

I läroplanen ska utbildningsanordnaren besluta och beskriva

- hur man stödjer eleverna i övergångarna från årskurs 6 till årskurs 7 och från årskurs 9 till följande utbildningsstadium
  - praxis vid övergångarna
  - samarbete som behövs, arbetsfördelning och ansvarsfördelning
- särdrag och uppdrag i årskurserna 7-9 (beskrivningarna i grunderna kan användas som sådana), lokala betoningar gällande dem och hur man förverkligar och följer upp uppdraget
- mål för mångsidig kompetens i årskurserna 7-9 (beskrivningarna i grunderna kan användas som sådana), eventuella lokala betoningar och hur utvecklingen av elevernas mångsidiga kompetens stöds i årskurserna 7-9
- mål och centralt innehåll i årskurserna 7, 8 och 9 för varje läroämne
- eventuella särdrag vad gäller lärmiljöer och arbetssätt samt handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärande i årskurserna 7-9.

16.3. Läroämnen

16.3.1. Modersmål och litteratur

Läroämnets uppdrag

Mål, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärande som hör samman med läroämnets uppdrag, lärmiljöer och arbetssätt gäller alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur.

Läroämnet modersmål och litteratur har som uppdrag att utveckla elevernas språk-, text- och kommunikationsfärdigheter, att stimulera eleverna att bli intresserade av språk, litteratur och övrig kultur och bli medvetna om sig själva som kommunikatörer och språkanvändare. Eleverna ska ges möjlighet att utveckla sin kreativitet och vidga sitt vardagsspråk och sin textkompetens så att de med hjälp av lämpliga begrepp kan ge uttryck för iakttagelser och fenomen och verbalisera sina egna tankar.

Läroämnet modersmål och litteratur ansvarar, i samarbete med de övriga läroämnena och med hemmen, för elevernas språkliga utveckling. Undervisningen ska hjälpa eleverna att skapa sin språkliga och kulturella identitet i ett mångkulturellt och medialiserat samhälle. Modersmål och litteratur är ett mångvetenskapligt kunskaps-, färdighets- och kulturämne. Undervisningen ska baseras på en vidgad textsyn. Centrala färdigheter som ska betonas är färdighet i att tolka och producera mångformiga texter och i att söka och dela information. Kreativiteten stärks och fantasin får möjlighet att utvecklas på ett mångsidigt sätt genom att eleverna bekantar sig med litteratur som är lämplig för deras ålder och språkfärdighet. Litteraturen vidgar även elevernas uppfattning om sig själva som språkanvändare, skapar band till den egna kulturen och vidgar förståelsen för andra kulturer.

Eleverna ska uppmuntras till att kommunicera och uttrycka sig i olika slag av kommunikationsmiljöer. Genom att eleverna blir handledda i att inse hur deras egen språkanvändning påverkar andra människor bidrar modersmålsämnet även till elevernas etiska utveckling. Läs- och skrivstrategier är centrala metakognitiva färdigheter som ska betonas inom modersmålsundervisningen. Syftet med undervisningen om språket är att stödja och utveckla språklig medvetenhet och analytisk språkfärdighet. Undervisningen ska basera sig på en social

och funktionell syn på språket: de språkliga strukturerna ska studeras i språkliga sammanhang och inom textgenrer som är lämpliga för den aktuella åldersgruppen. Undervisningen ska avancera trappstegsvis i enlighet med elevernas utvecklingsstadium.

Inom undervisningen ska eleverna lära känna flera kulturområden, av vilka ordkonsten, mediekulturen, drama och teater samt muntlig kommunikationskultur är de mest centrala. Undervisningen i ordkonst innebär att man skriver, läser och tolkar skönlitterära texter. Syftet med litteraturundervisningen är att väcka läslust, stödja eleverna i att få och dela med sig av läsupplevelser, fördjupa kulturkännedomen, stödja den etiska utvecklingen och att berika elevernas språk och fantasi. Drama i undervisningen stärker läroämnets funktionella, erfarenhetsbaserade och estetiska karaktär. Genom arbete med mediekunskap ökar elevernas medvetenhet om och vana att använda olika medieinnehåll och de lär sig förstå och tolka mediernas roll som ett kulturellt fenomen. Arbetet med muntlig kommunikation stärker elevernas kommunikativa kompetens.

Att innehållet i modersmåls- och litteraturundervisningen görs meningsfullt är en viktig motivationsfaktor för eleverna. Motivationen och intresset stärks genom att man i undervisningen utgår från barnens och de ungas språkvärld och erfarenheter och vidgar dessa samt låter eleverna göra egna val och vara aktiva aktörer. Det är också viktigt att man inom undervisningen beaktar elevernas egna textvärldar och erfarenheter och breddar dessa. Då skolan formar sina lärmiljöer och väljer undervisningsmetoder inom läroämnet modersmål och litteratur ska elevernas olikheter, olika förutsättningar och jämställdheten mellan könen beaktas. Både de som är specialbegåvade på området och de som har inlärningssvårigheter ska få stöd. Lärarna i de olika lärokurserna i läroämnet modersmål och litteratur ska samarbeta med varandra. Särskilt samarbetet mellan lärokursen svenska och litteratur samt lärokursen svenska som andraspråk och litteratur stärker kontinuiteten i elevens lärande i svenska. Målet är att övergå från lärokursen svenska som andraspråk och litteratur till lärokursen svenska och litteratur när eleven nått tillräckliga färdigheter i svenska inom olika kunskapsområden och språkliga delområden.

Språkpedagogik och språkutveckling

Den språkliga utvecklingen startar vid födseln och fortsätter livet ut. Individen tillägnar sig sin kompetens i flera språk i hemmet, i skolan och under fritiden. Den språkliga kompetensen består av kompetens i modersmålen, i andra språk och i olika dialektala varianter, på olika nivåer. Utgångspunkten för skolans språkundervisning är att språket används i olika situationer och sammanhang. Språkundervisningen ska stärka elevernas språkliga medvetenhet och stödja språkbruk på olika språk parallellt. Den ska även bidra till att eleverna utvecklar kompetens i multilitteracitet. Eleverna ska lära sig att analysera texter och kommunikationsformer på olika språk och använda språkvetenskapliga begrepp vid tolkning av texter och använda sig av olika sätt att lära sig språk. De ska också uppmuntras att lära sig språk på flera olika sätt och att använda sin kompetens i olika språk som stöd för allt lärande i alla läroämnen. Eleverna ska få handledning i att läsa texter på lämplig nivå på olika språk och att i sina studier söka information och kunskap på olika språk.

Eleverna ska vägledas att se och förstå sin egen och andras mångfasetterade språkliga och kulturella identitet. Även betydelsen av minoritetsspråken och de utrotningshotade språken ska behandlas i undervisningen och den ska stödja elevens flerspråkighet genom att inkludera elevens alla språk, även de som används på fritiden. Undervisningen ska stärka elevens tro på den egna förmågan att lära sig språk och uppmuntra till att modigt använda nya språk, även på grundläggande nivå. Utgångspunkten för all språkpedagogisk verksamhet är att flera olika läroämnen samarbetar.

Läroämnets uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7–9 har undervisningen i modersmål och litteratur som uppdrag att utveckla elevernas språkliga och kulturella färdigheter i multimediala kommunikationsmiljöer. Eleverna handleds att ta del av olika kommunikationssituationer och multimediala miljöer så att de lär känna sitt sätt att kommunicera och själva kan bidra till ett positivt kommunikationsklimat.

Undervisningens uppdrag är att främja elevernas utveckling till aktiva och delaktiga medborgare som kan motivera sina synpunkter och påverka sitt eget liv och det omgivande samhället med hjälp av olika kommunikationsmedel. Valet av texter i undervisningen ska gå i riktning mot samhällsorienterande texter och texter som används i studie- och arbetslivet. Eleverna ska lära sig att behärska standardspråkets normer i tal och skrift samt att använda ett för situationen lämpligt språk. Färdigheten att analysera och tolka litteratur fördjupas. Eleverna uppmanas att läsa litteratur och fördjupa sitt läsintresse och de ska ges möjlighet till läsupplevelser.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 7–9

Målet är att skapa en social lärmiljö som utvecklar förmågan att lära sig och erbjuder gott om språklig stimulans samt möjligheter att söka, använda och producera information, även om stora texthelheter och även i multimediala miljöer. Lärmiljön i modersmål ska även innefatta kultur- och medieutbudet utanför skolan. Arbetssätten ska väljas så att läsförståelsestrategierna stärks och textproduktionsprocesserna blir smidigare. Eleverna ska producera texter individuellt och tillsammans, också med hjälp av kommunikationsteknik. Undervisningen ska integreras med hjälp av process- och projektarbete och arbetssätten ska väljas så att de olika innehållsområdena integreras naturligt med varandra. Drama ska integreras i olika innehållsområden, i synnerhet i litteraturundervisningen och i undervisningen i andra läroämnen. Undervisningen i modersmål och litteratur kan på ett naturligt sätt samordnas med till exempel undervisningen i främmande språk, historia, geografi och bildkonst. Genom kommunikationsövningar stärks varje elevs uppfattning om sitt sätt att kommunicera.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modermål och litteratur i årskurs 7–9

Målet för undervisningen är att stödja varje elevs lärande i och utanför skolan genom att hjälpa hen att hitta och använda lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Eleverna ska uppmuntras att bland olika texter hitta och välja sådana som intresserar och är lämpliga med tanke på elevernas läsfärdighet och sätt att läsa, och att självmant läsa litteratur och andra texter. Eleverna ska också handledas att röra sig tryggt och ansvarsfullt i medievärlden. Individuell handledning och respons ska ges för att utveckla elevens kommunikativa färdigheter och förmåga att producera texter. Eleverna ska få handledning och stöd vid eventuella språkliga inlärningssvårigheter och för att lära sig begrepp och klä sina tankar i ord. Också språkligt begåvade elever ska utmanas att till exempel utveckla sin läskompetens och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem. Texterna och arbetssätten ska väljas så att eleverna bemöts jämlikt och jämställt oberoende av kön.

Bedömning av elevens lärande i läroämnet modermål och litteratur i årskurs 7–9

I årskurs 7–9 ska bedömningen av elevens lärande vara mångsidig, riktgivande och uppmuntrande. En respons som är uppmuntrande och konstruktiv stärker elevernas motivation och hjälper dem att utveckla sina språkliga färdigheter samt att hitta sina egna styrkor. Eleverna ska kontinuerligt få information om sina studieframgångar och hur väl de presterat i förhållande till målen. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Genom en stödjande och analyserande bedömning av elevernas kunskaper kan man hjälpa eleverna att bli medvetna om sina egna kunskaper och färdigheter och sina arbetsprocesser och ge dem verktyg för att utveckla dessa. Alla fyra målområden lika viktiga i bedömningen av elevens lärande i årkurserna 7-9. Bedömningen ska vara mångbottnad och grunda sig på såväl muntlig och skriftlig kunskapsredovisning som på lärarens observationer av språkanvändning och textanalys i olika situationer. Eleverna ska ges möjlighet att visa prov på sina kunskaper och färdigheter på ett mångsidigt sätt. Vid sidan av självbedömning ska man använda kamratbedömning under bedömningsprocessen.

Slutbedömningen genomförs det läsår då ämnesstudierna avslutas i respektive ämne. Genom slutbedömningen definierar man hur väl eleven vid slutet av studierna har uppnått målen för lärokursen. Slutvitsordet bestäms så att man jämför elevens kunskaps- och färdighetsnivå med de nationella kunskapskraven i den ifrågavarande lärokursen. Modersmål och litteratur

är ett kumulativt läroämne. Då man bestämmer slutvitsordet ska man beakta alla nationella kunskapskrav för slutbedömningen oberoende av i vilken årskurs motsvarande mål har fastställts i den lokala läroplanen. Eleven bedöms med vitsordet åtta (8) ifall hen har uppnått en nivå som utgör ett genomsnitt av den kunskaps- och färdighetsnivå för de olika delområdena som beskrivs i de nationella kunskapskraven. Om eleven inom något delområde nått högre än nivån för vitsordet åtta kan detta kompensera en något lägre prestationsnivå inom ett annat delområde.

16.3.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämissä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän

palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno-

ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Mål för undervisningen

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas laajentaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Toiminta vuorovaikutusitilanteissa

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmissä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa toimia rakentavasti erilaisissa ryhmissä ja vuorovaikutustilanteissa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmissä, myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa.

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas monipuolistaa ryhmäviestintätaitojaan ja kehittää taitojaan perustella näkemyksiään.

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Ryhmäviestinnän taidot

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja esittää sille jonkin perustelun.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnässään. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä asiallisesti ja esittää sille yksinkertaisia perusteluja.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa edistää puheenvuoroillaan keskustelua. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä selkeästi ja perustella sen melko monipuolisesti.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä tilanteeseen sopivalla tavalla ja perustella sen vakuuttavasti.

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas monipuolistaa kokonaisilmaisun taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Esiintymisen taidot

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa pitää lyhyen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa pitää valmistellun yksinkertaisen puhe-esityksen. Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen ja kohdentaa sen kuuli-joilleen. Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen vaativastakin aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii havainnoiman omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan.

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Vuorovaikutustaitojen kehittäminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa eritellä viestintätaitojaan sekä kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa arvioida viestintätaitojaan ja vahvuuksiaan ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii tekstien lukemisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja oppii arvioimaan lukemisensa kehittämistarpeita.

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Tekstin ymmärtäminen ja omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen strategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa käyttää muutamia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa valita tekstilajiin sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa eritellä lukutaitoaan ja kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa käyttää lukutilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia teks-tinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa arvioida lukutaitojaan ja pohtia, miten voi niitä kehittää.

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa valita, käyttää ja tulkita eri tekstilajeja edustavia tekstejä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa valita, käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, oppii tekemään havaintoja asia- ja mediateksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Asia- ja mediatekstien erittely ja tulkinta

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa poimia tekstistä keskeisiä sisältöjä apukysymysten avulla. Oppilas osaa nimetä muutaman yksinkertaiselle tekstilajille tyypillisen kielellisen tai tekstuaalisen piirteen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasiat ja kuvata tekstin tavoitteita. Oppilas osaa kuvata tavanomaisille tekstilajeille tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa eritellä tekstin tarkoitusperiä, kohderyhmiä ja merkityksiä. Oppilas osaa eritellä tekstilajien piirteitä ja kuvata niitä muutamien keskeisten käsitteiden avulla.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa tulkita ja pohtia tekstin rakentamia merkityksiä ja arvioida tekstin vaikutuksia. Oppilas osaa analysoida tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitusperiin.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii arvioimaan erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Oppilas oppii arvioimaan erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa etsiä yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas osaa nimetä muutaman lähteiden luotettavuuteen liittyvän piirteen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa käyttää tavanomaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa kuvata käyttämiensä lähteiden luotettavuutta.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa kuvata tiedonhaun keskeiset vaiheet, etsiä erilaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa arvioida erilaisten lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa toimia tiedonhaun vaiheiden mukaisesti. Oppilas osaa käyttää monipuolisia lähteitä ja hakea niistä tietoa tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilas osaa pohtia lähteiden luotettavuuteen ja tiedon käytettävyyteen liittyviä tekijöitä ja perustella omat lähdevalintansa.

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas tutustuu itselleen uudenlaisiin fiktiivisiin teksteihin eri muodoissaan, monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja jakaa niitä sekä syventää ymmärrystään fiktion keinoista.

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan. Oppilas osaa käyttää erittelyssä muutamia keskeisiä käsitteitä sekä tunnistaa fiktion kielen ja ilmaisutapojen erityispiirteitä ja kerronnan keinoja.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja pohtia fiktion monitulkintaisuutta.

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

Målområde

Tekstien tuottaminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.

Innehållsområden

S3 Tekstien tuottaminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Monimuotoisten tekstien tuottaminen ja tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa tuottaa erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa tuottaa tavoitteen mukaisia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä. Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

Målområde

Tekstien tuottaminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.

Innehållsområden

S3 Tekstien tuottaminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Tekstilajien hallinta

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja.

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

Målområde

Tekstien tuottaminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas vahvistaa tekstin tuottamisen prosessejaan ja tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä vahvistaa taitoaan antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.

Innehållsområden

S3 Tekstien tuottaminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Tekstin tuottamisen prosessien hallinta

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa antaa niukkaa tai yksipuolista palautetta muiden teksteistä ja ottaa vastaan palautetta.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa antaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta satunnaisesti tekstien tuottamisessa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa muokata tekstin rakenteita ja kieliasua palautteen pohjalta. Oppilas osaa antaa rakentavaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa muokata monipuolisesti ja itsenäisesti tekstin ilmaisua ja rakenteita. Oppilas osaa antaa tekstien muokkaamista edistävää palautetta muiden teksteistä ja soveltaa saamaansa palautetta kehittäessään tekstin tuottamisen taitojaan.

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

Målområde

Tekstien tuottaminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistaa yleiskielen hallintaansa.

Innehållsområden

S3 Tekstien tuottaminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Ymmärrettävän tekstin tuottaminen ja kirjoitetun kielen konventioiden hallinta

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisen tekstin, jonka viestistä saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä pääosin virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti. Oppilas osaa jaksottaa tekstinsä ja kiinnittää huomiota virke- ja lauserakenteisiin sekä noudattaa useita kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa tuottaa tekstin, joka on helposti ymmärrettävä ja sujuva. Oppilas osaa jäsentää tekstinsä ja kappaleensa loogisesti ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin sekä noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokatessaan. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin. Oppilas osaa käyttää sidosteisuuden keinoja monipuolisesti, käyttää monipuolisia lause- ja virkerakenteita, kiinnittää huomiota tekstin tyyliin sekä noudattaa kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Målområde

Tekstien tuottaminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä harjaantuu toimimaan erilaisissa ympäristöissä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Innehållsområden

S3 Tekstien tuottaminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Tiedon esittäminen, hallinta sekä eettinen viestintä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta. Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa. Oppilas merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa yhdistellä omissa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostuu kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.

Innehållsområden

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kielitietoisuuden kehittyminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien piirteitä. Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja puhutun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä. Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään.

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas avartaa kirjallisuusnäkemystään, tutustuu kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä kirjallisuuden eri lajeihin.

Innehållsområden

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden päälajit. Oppilas on lukenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden päälajien tyypillisiä piirteitä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä päälajeihin kuuluvista teoksista. Oppilas on lukenut osan lukuvuosittain sovituista teoksista.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa kuvailla kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta. Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden vaiheita ja yhdistää muutaman teoksen ja kirjailijan niihin. Oppilas on lukenut lukuvuosittain sovitut teokset.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria. Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden vaiheita sekä niiden keskeisiä tyylipiirteitä ja nimetä eri vaiheiden keskeisiä teoksia ja kirjailijoita. Oppilas tuntee monipuolisesti kirjallisuutta.

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas avartaa kirjallisuusnäkemystään, tutustuu kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä kirjallisuuden eri lajeihin.

Innehållsområden

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden päälajit. Oppilas on lukenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden päälajien tyypillisiä piirteitä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä päälajeihin kuuluvista teoksista. Oppilas on lukenut osan lukuvuosittain sovituista teoksista.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa kuvailla kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta. Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden vaiheita ja yhdistää muutaman teoksen ja kirjailijan niihin. Oppilas on lukenut lukuvuosittain sovitut teokset.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria. Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden vaiheita sekä niiden keskeisiä tyylipiirteitä ja nimetä eri vaiheiden keskeisiä teoksia ja kirjailijoita. Oppilas tuntee monipuolisesti kirjallisuutta.

16.3.1.1. Samiska och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7–9 är undervisningens särskilda uppdrag att fördjupa och vidga elevens kunskaper i samiska. Eleverna ska bekanta sig med olika muntliga och skrivna texter samt lära sig att tolka, analysera och producera dem. Elevernas förhållande till den samiska litteraturen, berättar- och kulturtraditionen och språkgemenskapen ska fördjupas och breddas. Eleverna ska fördjupa sina kunskaper om språkets särdrag och använda sina språkkunskaper och -färdigheter. Undervisningen ska stärka elevernas uppskattning för det samiska språket och öka deras förmåga

att använda språket medvetet och kreativt. Eleverna ska lära sig förstå det samiska språkets ställning och sina egna möjligheter att bevara och främja språket.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 7–9

Målet är att skapa en social lärmiljö som utvecklar förmågan att lära sig och erbjuder gott om språklig stimulans samt möjligheter att söka, använda och producera information, även om stora texthelheter och även i multimediala miljöer. Lärmiljön i modersmål ska även innefatta kultur- och medieutbudet utanför skolan. Arbetssätten ska väljas så att läsförståelsestrategierna stärks och textproduktionsprocesserna blir smidigare. Eleverna ska producera texter individuellt och tillsammans, också med hjälp av kommunikationsteknik. Undervisningen ska integreras med hjälp av process- och projektarbete och arbetssätten ska väljas så att de olika innehållsområdena integreras naturligt med varandra. Drama ska integreras i olika innehållsområden, i synnerhet i litteraturundervisningen och i undervisningen i andra läroämnen. Undervisningen i modersmål och litteratur kan på ett naturligt sätt samordnas med till exempel undervisningen i främmande språk, historia, geografi och bildkonst. Genom kommunikationsövningar stärks varje elevs uppfattning om sitt sätt att kommunicera.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modermål och litteratur i årskurs 7–9

Målet för undervisningen är att stödja varje elevs lärande i och utanför skolan genom att hjälpa hen att hitta och använda lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Eleverna ska uppmuntras att bland olika texter hitta och välja sådana som intresserar och är lämpliga med tanke på elevernas läsfärdighet och sätt att läsa, och att självmant läsa litteratur och andra texter. Eleverna ska också handledas att röra sig tryggt och ansvarsfullt i medievärlden. Individuell handledning och respons ska ges för att utveckla elevens kommunikativa färdigheter och förmåga att producera texter. Eleverna ska få handledning och stöd vid eventuella språkliga inlärningssvårigheter och för att lära sig begrepp och klä sina tankar i ord. Också språkligt begåvade elever ska utmanas att till exempel utveckla sin läskompetens och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem. Texterna och arbetssätten ska väljas så att eleverna bemöts jämlikt och jämställt oberoende av kön.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 7–9

I årskurs 7–9 ska bedömningen av elevens lärande vara mångsidig, riktgivande och uppmuntrande. En respons som är uppmuntrande och konstruktiv stärker elevernas motivation och hjälper dem att utveckla sina språkliga färdigheter samt att hitta sina egna styrkor. Eleverna ska kontinuerligt få information om sina studieframgångar och hur väl de presterat i förhållande till målen. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Genom en stödjande och analyserande bedömning av elevernas kunskaper kan man hjälpa eleverna att bli medvetna om sina egna kunskaper och färdigheter och sina arbetsprocesser och ge dem verktyg för att utveckla dessa. Alla målområden är lika viktiga i bedömningen av elevens lärande i årkurserna 7–9. Bedömningen ska vara mångsidig och grunda sig på såväl muntliga och skriftliga prov på kunnande som på lärarens observationer i olika lärsituationer. Eleverna ska ges möjlighet att visa prov på kunnande på ett mångsidigt sätt. Färdigheter för självvärdering och kamratrespons utvecklas som en del den formativa bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i modersmål och litteratur avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i modersmål och litteratur då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i modersmål och litteratur som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för modersmål och litteratur. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden

5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i modersmål och litteratur och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i modersmål och litteratur och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen samiska och litteratur i årskurs 7–9

Elevens språk- och kommunikationsfärdigheter samt textkompetens ska utvecklas i språksituationer och genom mångsidigt arbete på språket. Innehållet väljs så att eleven kan utveckla sina kunskaper i det egna språket, litteraturen och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Innehållet ska väljas så att det stödjer målen och utnyttjar både elevernas upplevelser och de lokala möjligheterna. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser.

I1 Att kommunicera

Eleverna övar sig att lyssna, diskutera och att ta del av olika kommunikationssituationer i det dagliga livet, till exempel att komma med idéer, argumentera, förhandla och lösa problem. De får öva sig att hålla förberedda muntliga presentationer, att ta publiken i beaktande och att ge och ta emot respons. Eleverna utvärderar och utvecklar sina kommunikationsfärdigheter och iakttar vilka intryck och betydelser den egna och andras kommunikation resulterar i. Eleverna observerar språkliga medel som är typiska för olika kommunikationssituationer och använda dem i sitt eget språkbruk. Med hjälp av drama fördjupas förmågan att använda tal och olika former av helhetsgestaltning för att uttrycka sig. Eleverna erbjuds möjligheter att bekanta sig med teater som konstform och att samtidigt träna förmågan att uppträda.

I2 Att tolka texter

Eleverna fördjupar läsfärdigheterna och förmågan att tolka texter genom att läsa och undersöka olika typer av fiktiva texter, medie- och faktatexter samt genom att undersöka olika textgenrer och utnyttja olika lässtrategier. Eleverna bekantar sig med olika typer av texter, i synnerhet förklarande, argumenterande och instruerande texter samt deras centrala språkliga särdrag. De övar sig att läsa kritiskt och ställa kritiska frågor till en text. I undervisningen ges eleverna möjlighet att leva sig in i litteraturen, att reflektera över sitt eget liv via litteraturen och att dela med sig av läsupplevelser. Eleverna utökar läsandet från ungdomslitteratur till allmän skön- och faktalitteratur. De övar sig att analysera och tolka litteratur och att använda begrepp som behövs vid analys och jämförelse av texter. Eleverna lär sig de olika faserna av informationssökning, att använda olika informationskällor och att bedöma deras tillförlitlighet utgående från olika kriterier. Eleverna fördjupar sin kunskap om fiktivt språk och berättartekniska medel. De lär sig att identifiera och tolka samiska bildmotiv, metaforer och symbolik. Eleverna undersöker och tolkar texter skrivna av andra ursprungsfolk.

I3 Att producera texter

Eleverna producerar olika typer av fiktiva och icke-fiktiva texter. De studerar textuella, visuella och språkliga drag i berättande, beskrivande, instruerande, förklarande och argumenterande texter samt de olika faserna i textproduktionsprocessen. Eleverna undersöker olika textuella element, såsom rubricering, styckeindelning, typisk helhetsstruktur i olika textgenrer, textbindning samt register- och stildrag i anknytning till vokabulären. De fördjupar förståelsen för det skriftliga standardspråkets särdrag och konventioner och olika sätt att uttrycka tid. Eleverna lär sig att dra nytta av sina kunskaper för att producera och bearbeta egna texter. Eleverna stärker sin förmåga

att producera texter som behövs i studierna, såsom att referera, komprimera, göra anteckningar och använda källor. De lär sig om upphovsrätt och iaktta bestämmelserna om upphovsrätt i sin egen textproduktion.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna studerar texter och texters betydelser och lär sig språkliga begrepp. De analyserar texter och iakttar hur språkstrukturer, språkregister, stilistiska drag och språkliga val påverkar stilen och nyansen i en text. Eleverna undersöker typiska särdrag i det samiska språket. De lär känna de samiska språkens situation, språkens släktskapsförhållanden, språkhistoria och principerna för språkstyrning. Eleverna undersöker hur språk påverkar varandra. Eleverna bekantar sig med begreppet kultur och den samiska kulturens uttrycksformer och får möjligheter att själva delta i att producera kultur. Eleverna reflekterar över förhållandet mellan språk, kultur och identitet och hur olika kulturer avspeglas i olika typer av texter. De bekantar sig med litteraturens huvudgenrer samt med allmän, finsk och samisk litteraturhistoria. Eleverna läser centrala verk inom samisk litteratur och modern samisk litteratur. Eleverna uppmuntras att aktivt och mångsidigt utnyttja bibliotekets utbud och samiska medier.

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Eleverna fördjupar och tillämpar kunskapen om vokabulär och begrepp i olika läroämnen bland annat genom att undersöka, producera och tolka samt genom att utnyttja olika typer av lärmiljöer.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra eleven att uttrycka sig och motivera sina åsikter genom att erbjuda mångsidiga möjligheter att öva kommunikation

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven uppmuntras att uttrycka sig själv och sina åsikter i olika kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att uttrycka sig samt att uttrycka och motivera åsikter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan agera i grupper som är bekanta för hen och i vardagliga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan agera målinriktat i grupp och i vanliga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper och kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper, även i krävande flerspråkiga kommunikationssituationer.

M2 uppmuntra eleven att utveckla sina sociala färdigheter genom att handleda eleven att kommunicera mångsidigt och utveckla förmågan att ge och ta emot respons

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar mångsidiga gruppkommunikationsfärdigheter och sin förmåga att ge och ta emot respons.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att kommunicera samt att ge och ta emot respons

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan lyssna på andra och deltar i diskussionen. Eleven kan ta emot respons.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ta andras synpunkter i beaktande i sin egen kommunikation. Eleven kan ge knapphändig eller ensidig respons.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan föra diskussionen vidare genom sina egna inlägg samt på ett konstruktivt sätt ge och ta emot respons.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan tolka de andras inlägg och deras mål, samt anpassa sin egen kommunikation enligt situation. Eleven kan ge och ta emot respons på ett ändamålsenligt sätt.

M3 uppmuntra eleven att utveckla och vidga sina kommunikativa färdigheter i olika muntliga kommunikationsmiljöer genom att handleda till interkulturell dialog och kommunikation med olika människor, särskilt på samiska

Målområde

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att iaktta sin egen kommunikation i olika miljöer och bredda sin förmåga att uppträda.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kommunikativa färdigheter, förmåga att uppträda

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan framföra ett kort anförande om ett för hen bekant och konkret ämne. Eleven kan uttrycka sig förståeligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan framföra ett enkelt, förberett anförande. Eleven kan uttrycka sig tydligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan framföra ett förberett anförande samt anpassa det enligt åhörarna. Eleven kan uttrycka sig själv på ett för situationen lämpligt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan framföra ett förberett anförande, också om ett krävande ämne. Eleven kan uttrycka sig själv mångsidigt och anpassa sitt uttryck enligt åhörare och ändamål.

M4 uppmuntra eleven att utveckla både förmåga att läsa analytiskt och kritiskt och de kunskaper och färdigheter som behövs för att läsa, förstå och analysera texter

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att läsa analytiskt och kritiskt samt lär sig att göra iakttagelser om texter och tolka dem med hjälp av ändamålsenliga begrepp.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera och tolka texter.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan plocka ut centralt innehåll ur en text med hjälp av stödfrågor. Eleven kan nämna några språkliga eller textuella drag i någon enkel texttyp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan särskilja huvudpunkterna i en text och beskriva ändamålen med den. Eleven kan beskriva språkliga och textuella drag i vanliga texttyper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för textens syfte, målgrupp och betydelse. Eleven kan analysera typiska drag för texttyper och beskriva dem med hjälp av några centrala begrepp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan tolka och reflektera över textens betydelse och bedöma textens inverkan. Eleven kan analysera texttyper med hjälp av ändamålsenliga begrepp och bedöma texter i relation till deras syfte och ändamål.

M5 handleda eleven att vidga sin textvärld, att använda, tolka och bedöma olika typer av skönlitterära texter, medie- och faktatexter och använda dem för att söka information, få upplevelser och utveckla sitt läsintresse

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att välja, använda, tolka och värdera samiska skönlitterära, fakta- och medietexter.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Textkompetens vid tolkning av texter och förmåga att söka information

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan läsa enkla skönlitterära, fakta- och medietexter i olika former. Eleven kan nämna en egenskap som har med källornas tillförlitlighet att göra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan välja, använda och läsa olika texter, men håller sig främst till bekanta texttyper. Eleven kan beskriva tillförlitligheten hos de källor hen använder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan välja, använda och tolka texter som representerar olika texttyper. Eleven kan bedöma olika källors tillförlitlighet och användbarhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan välja, använda, tolka och utvärdera också texttyper som är nya för hen. Eleven kan reflektera över faktorer som berör källornas tillförlitlighet och användbarhet och motivera sina egna val av källor.

M6 vägleda eleven att utvärdera sina läsfärdigheter och upptäcka utvecklingsbehov genom att öva lämpliga läs- och studiestrategier

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar strategier och metakognitiva färdigheter som behövs för att kunna läsa och lär sig att bedöma sina utvecklingsbehov.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera sina läsfärdigheter, lässtrategier

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan använda någon enkel lässtrategi för att förstå text. Eleven kan identifiera någon läsrelaterad styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda sig av några lässtrategier. Eleven kan beskriva sig själv som läsare och identifiera några styrkor och utvecklingsbehov.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan välja lässtrategier som är lämpade för texttypen. Eleven kan redogöra för sin läsfärdighet och beskriva sina styrkor och utvecklingsbehov.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda för situationen ändamålsenliga lässtrategier. Eleven kan utvärdera sina läsfärdigheter och reflektera över hur de kan utvecklas.

M7 handleda eleven att analysera och tolka litteratur och att använda begrepp som behövs för det samt göra iakttagelser om texter skrivna av samer och andra ursprungsfolk och tolka dem

Målområde

Tekstien tulkitseminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med fiktiva texter i olika former som är nya för hen själv. Eleven breddar sina erfarenheter av audiovisuell, visuella och skriven text och delar med sig av dem samt fördjupar sin förståelse av fiktion.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera och tolka litteratur

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan redogöra för handlingen i en enkel fiktiv text och nämna enstaka särdrag inom fiktionen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva särdrag inom fiktiv text och göra iakttagelser om fiktiva medel.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för fiktiva texter i olika former. Eleven kan använda några centrala begrepp och identifiera särdrag och berättartekniska grepp som är typiska för fiktivt språk och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera fiktiva texter i olika former med hjälp av ändamålsenliga begrepp. Eleven kan tolka fiktiva texter och reflektera över mångtydigheten i fiktion.

M8 uppmuntra eleven att framföra och motivera sina åsikter med hjälp av olika typer av texter i olika kommunikationsmiljöer

Målområde

Tekstien tuottaminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sina tankar genom att skriva och producera många olika slags texter, samt identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Textkompetens vid produktion av texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan producera enkla texter enligt modell. Eleven kan nämna någon styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv som textproducent.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan producera olika typer av texter enligt instruktioner. Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna några styrkor eller utvecklingsbehov.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan producera texter enligt givet syfte. Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan producera text på ett kreativt sätt enligt situation och ändamål. Eleven kan utvärdera sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent och reflektera över hur de kan utvecklas.

M9 handleda eleven att vidga sin kunskap om olika textgenrer genom att erbjuda möjligheter att producera i synnerhet olika typer av ställningstagande, instruerande och diskuterande texter samt hjälpa eleven att identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent

Målområde

Tekstien tuottaminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att producera berättande, beskrivande, instruerande, diskuterande och ställningstagande texter, också i multimediala miljöer, och lär sig att välja ett uttryckssätt som är lämpligt för textgenren och situationen.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kunskap om textgenrer, förmåga att producera texter och ge akt på sina färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan med hjälp av modeller producera berättande och beskrivande texter som är enkla och konkreta. Texterna utgår från bekanta ämnen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan producera instruerande och enkla ställningstagande texter och kan med hjälp av modeller använda uttryckssätt som är typiska för dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan producera diskuterande och olika ställningstagande texter och använda uttryckssätt som kännetecknar dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt producera olika slags texter och använder mångsidiga uttryckssätt som kännetecknar dem.

M10 stödja eleven att vidareutveckla sina skrivfärdigheter, hjälpa eleven att välja uttryckssätt enligt textgenren, målgruppen och sammanhanget och stärka kunskaperna i det skrivna standardspråket

Målområde

Tekstien tuottaminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina textproduktionsprocesser.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att skriva flytande och behärska det skrivna standardspråket

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan samla idéer och producera enkel text enligt modell eller med hjälp av stödfrågor. Eleven kan skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan producera text och fästa uppmärksamhet vid menings- och satsbyggnad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan producera text som är smidig och lätt att förstå. Eleven kan strukturera sin text och sina stycken logiskt och fästa uppmärksamhet vid ordval samt följer i huvudsak standardspråkets centrala skriftspråksnormer i sin textproduktion och -bearbetning. Eleven kan skriva flytande för hand och med hjälp av digitala verktyg.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan producera en sammanhängande och åskådlig text. Eleven kan använda textbindningsmetoder mångsidigt. Eleven använder mångsidiga menings- och satsbyggnader och fäster uppmärksamhet vid textens uttryckssätt samt följer standardspråkets skriftspråksnormer.

M11 hjälpa eleven att befästa textproduktionsprocesserna, att producera text tillsammans med andra och att stärka förmågan att ge och ta emot respons, motivera eleven att stärka sin förmåga att söka och bedöma information och använda källor på ett mångsidigt sätt i egna texter med respekt för upphovsrätt, integritet och etiska normer för kommunikation på internet

Målområde

Tekstien tuottaminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven stärker sin förmåga att hantera och använda information. Eleven stärker sin förmåga att använda källor och källhänvisningar på ett mångsidigt sätt samt övar sig i att agera i olika miljöer med respekt för integritet och upphovsrätt.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska textproduktionsprocesserna, att söka information och kommunicera etiskt korrekt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra en enkel sammanfattning utifrån det eleven hört, läst eller sett. Eleven kan mekaniskt och på ett enkelt sätt använda källor i sina texter. Eleven följer upphovsrättsliga normer och förstår betydelsen av personlig integritet på nätet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan göra enkla anteckningar samt källhänvisningar enligt modell.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan göra mångsidiga anteckningar och sammanfatta information hen samlat. Eleven hänvisar till källor på ett korrekt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan kombinera information från flera olika källor i sina texter.

M12 handleda eleven att fördjupa sin språkmedvetenhet och väcka elevens intresse för samiska språkfenomen, handleda eleven att känna igen olika språkregister, stildrag och nyanser samt att förstå betydelsen och följderna av språkliga val

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sin språkliga medvetenhet och sitt intresse för språkliga fenomen, känner igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och förstår betydelsen av språkliga val och följderna av dem.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla språklig medvetenhet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra iakttagelser om enkla särdrag i text och språk. Eleven kan nämna några vanliga skillnader mellan skriftspråk och talspråk eller vardagligt språk och standardspråk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan göra iakttagelser om särdrag i språk och text. Eleven kan beskriva språkliga variationer i olika situationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för olika språkvarianter och stildrag. Eleven kan reflektera över betydelsen och följderna av språkliga och textuella val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera drag i texter, språkvarianter och stildrag. Eleven kan tillämpa information om följderna av språkliga val i sin egen kommunikation.

M13 vägleda eleven att uppfatta samiskheten som en resurs genom den mångsidiga samiska kulturen och det samiska språket och att bli medveten om sin egen språkliga och kulturella identitet och förstå det samiska språkets betydelse och rötter

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med mångfalden inom det samiska språket och den samiska kulturen, bakgrunden till det samiska språket och dess särdrag och reflekterar över den språkliga och kulturella identitetens betydelse.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta språkets betydelse och ställning

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna samiska språk och nämna något drag som är typiskt för det samiska språket eller de samiska språken. Eleven kan berätta om modersmålets betydelse för hen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna centrala drag som är typiska för det samiska språket eller de samiska språken. Eleven kan beskriva modersmålets betydelse för individen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva mångfalden inom de samiska språken och det samiska språkets ställning bland andra språk. Eleven kan redogöra för centrala drag inom det samiska språket eller de samiska språken. Eleven kan reflektera över modersmålets kopplingar till identiteten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse för individen och samhället. Eleven kan redogöra för drag som är typiska för det samiska språket eller de samiska språken i relation till andra språk. Eleven kan reflektera över modersmål som begrepp och dess betydelse för identitetsbygget.

M14 uppmuntra eleven att vidga sin litteratur- och kultursyn, introducera eleven i litteraturens historia, samisk litteratur och samiska medier samt hjälpa eleven att reflektera kring litteraturens och kulturens betydelse i det egna livet

Målområde

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven vidgar sin litteratursyn, bekantar sig med litteraturhistoria, samisk litteratur och samiska medier.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla litteraturkunskap, kulturmedvetenhet och läsintresse

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna litterära huvudgenrer. Eleven har läst några skönlitterära verk, t.ex. noveller.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva särdrag som är typiska för litterära huvudgenrer och nämna några centrala verk som hör till dessa. Eleven har läst en del av de verk som man kommit överens om läsårsvis.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva mångfalden inom skönlitteraturen och nämna litteraturens olika skeden och koppla några centrala verk till dem. Eleven har läst de verk som man kommit överens om läsårsvis.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera mångfalden inom litteraturen som en del av kulturen. Eleven kan beskriva litteraturens olika skeden samt deras centrala stildrag och nämna centrala verk för de olika skedena. Eleven har mångsidig kunskap om litteratur.

M15 uppmuntra eleven att bredda den språkkunskap som behövs i olika läroämnen och att utnyttja sina kunskaper i samiska i allt lärande

Målområde

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att på ett ändamålsenligt sätt använda samiska inom olika vetenskapsområden och att utnyttja sina kunskaper i samiska i allt lärande.

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska det språk som används inom olika vetenskapsområden

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan beskriva hur olika vetenskapsområden kräver olika språkkunskaper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda ett enkelt språk för några vetenskapsområden.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda språket på det sätt som kännetecknar olika vetenskapsområden och förstår deras samband med vardagsspråket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan mångsidigt använda språket på det sätt som kännetecknar olika vetenskapsområden och redogöra för det språk hen använder.

M16 handleda eleven att utveckla sin förmåga att lära sig på ett vetgirigt, engagerat och undersökande sätt på samiska och andra språk

Målområde

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att mångsidigt söka samisk information i olika källor samt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och i grupp.

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att söka information samt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samiska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan söka information i bekanta källor samt planera sitt arbete enligt modell.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan söka information i källor som är nya för hen samt planera sitt arbete som medlem i en grupp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan söka information i olika källor samt självständigt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt söka information i tillförlitliga och mångsidiga källor samt aktivt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och i grupp.

16.3.1.1. Romani och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7–9 har undervisningen i romani och litteratur som särskilt uppdrag att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i romani. Eleverna ska undersöka olika muntliga och skrivna texter samt lära sig att tolka, analysera och producera dem. Elevernas förhållande till den romska litteraturen, berättar- och kulturtraditionen och språkgemenskapen ska fördjupas och breddas. Eleverna ska fördjupa sin kunskap om språkets särdrag och utnyttja sina språkkunskaper och -färdigheter. Undervisningen ska stärka elevernas uppskattning för det romska språket och öka deras förmåga att använda språket medvetet och kreativt. Eleverna ska lära sig förstå det romska språkets ställning och sina egna möjligheter att bevara och främja språket.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 7–9

Målet är att skapa en social lärmiljö som utvecklar förmågan att lära sig och erbjuder gott om språklig stimulans samt möjligheter att söka, använda och producera information, även om stora texthelheter och även i multimediala miljöer. Lärmiljön i modersmål ska även innefatta kultur- och medieutbudet utanför skolan. Arbetssätten ska väljas så att läsförståelsestrategierna stärks och textproduktionsprocesserna blir smidigare. Eleverna ska producera texter individuellt och tillsammans, också med hjälp av kommunikationsteknik. Undervisningen ska integreras med hjälp av process- och projektarbete och arbetssätten ska väljas så att de olika innehållsområdena integreras naturligt med varandra. Drama ska integreras i olika innehållsområden, i synnerhet i litteraturundervisningen och i undervisningen i andra läroämnen. Undervisningen i modersmål och litteratur kan på ett naturligt sätt samordnas med till exempel undervisningen i främmande språk, historia, geografi och bildkonst. Genom kommunikationsövningar stärks varje elevs uppfattning om sitt sätt att kommunicera.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modermål och litteratur i årskurs 7–9

Målet för undervisningen är att stödja varje elevs lärande i och utanför skolan genom att hjälpa hen att hitta och använda lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Eleverna ska uppmuntras att bland olika texter hitta och välja sådana som intresserar och är lämpliga med tanke på elevernas läsfärdighet och sätt att läsa, och att självmant läsa litteratur och andra texter. Eleverna ska också handledas att röra sig tryggt och ansvarsfullt i medievärlden. Individuell handledning och respons ska ges för att utveckla elevens kommunikativa färdigheter och förmåga att producera texter. Eleverna ska få handledning och stöd vid eventuella språkliga inlärningssvårigheter och för att lära sig begrepp och klä sina tankar i ord. Också språkligt

begåvade elever ska utmanas att till exempel utveckla sin läskompetens och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem. Texterna och arbetssätten ska väljas så att eleverna bemöts jämlikt och jämställt oberoende av kön.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 7–9

I årskurs 7–9 ska bedömningen av elevens lärande vara mångsidig, riktgivande och uppmuntrande. En respons som är uppmuntrande och konstruktiv stärker elevernas motivation och hjälper dem att utveckla sina språkliga färdigheter samt att hitta sina egna styrkor. Eleverna ska kontinuerligt få information om sina studieframgångar och hur väl de presterat i förhållande till målen. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Genom en stödjande och analyserande bedömning av elevernas kunskaper kan man hjälpa eleverna att bli medvetna om sina egna kunskaper och färdigheter och sina arbetsprocesser och ge dem verktyg för att utveckla dessa. Alla målområden är lika viktiga i bedömningen av elevens lärande i årkurserna 7–9. Bedömningen ska vara mångsidig och grunda sig på såväl muntliga och skriftliga prov på kunnande som på lärarens observationer i olika lärsituationer. Eleverna ska ges möjlighet att visa prov på kunnande på ett mångsidigt sätt. Färdigheter för självvärdering och kamratrespons utvecklas som en del den formativa bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i modersmål och litteratur avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i modersmål och litteratur då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i modersmål och litteratur som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för modersmål och litteratur. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i modersmål och litteratur och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i modersmål och litteratur och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen romani och litteratur i årskurs 7–9

Elevens språk- och kommunikationsfärdigheter samt textkompetens ska utvecklas i språksituationer och genom mångsidigt arbete på språket. Innehållet väljs så att eleven kan utveckla sina kunskaper i det egna språket, litteraturen och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Innehållet ska väljas så att det stödjer målen och utnyttjar både elevernas upplevelser och de lokala möjligheterna. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser.

I1 Att kommunicera

Eleverna tränar förmågan att lyssna och diskutera i vardagslivet och att kommunicera i olika situationer. De övar sig att hålla förberedda muntliga presentationer, att ta publiken i beaktande och att ge och ta emot respons. Eleverna utvärderar och utvecklar sina kommunikativa färdigheter och sin förmåga att uppträda. Eleverna ges möjligheter att uttrycka sig genom drama.

I2 Att tolka texter

Eleverna fördjupar läsfärdigheten och förmågan att tolka texter genom att läsa och undersöka olika typer av texter. Särskilt undersöker de argumenterande, instruerande och förklarande texter och centrala språkliga drag i dem. Eleverna får leva sig in i texter, reflektera över sitt eget liv via texterna och dela med sig av läsupplevelser. Eleverna övar sig att analysera och tolka texter och att använda begrepp som behövs vid analys och jämförelse av texter. De får lära sig de olika faserna av informationssökning, att använda olika informationskällor och att bedöma deras tillförlitlighet.

I3 Att producera texter

Eleverna producerar fiktiva och icke-fiktiva, berättande, beskrivande, argumenterande, instruerande och förklarande texter. De lär sig de olika faserna i textproduktion. Eleverna undersöker olika textuella element, såsom rubriker, styckeindelning och typisk helhetsstruktur i olika textgenrer. Det fördjupar förståelsen för det romska skriftspråkets särdrag. De övar sig att dra nytta av sina kunskaper för att producera och bearbeta egna texter. Eleverna stärker förmågan att producera texter som behövs i studierna, såsom att referera, komprimera, göra anteckningar och använda källor. De får lära sig om upphovsrätt och att iaktta bestämmelserna om upphovsrätt i sin egen textproduktion.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna studerar texter och texters betydelser och lär sig språkliga begrepp. Eleverna blir medvetna om att romani är utrotningshotat i Finland och lär känna språkets släktskapsförhållanden. Eleverna undersöker hur språk påverkar varandra. De får insikt i begreppet kultur och den romska kulturens uttrycksformer och erbjuds möjligheter att själva producera kultur. Eleverna reflekterar över sambandet mellan språk, kultur och identitet. De uppmuntras att utveckla ett aktivt läsintresse och att stifta bekantskap med romska medier.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra eleven att uttrycka sig på romani och att kommunicera i flerspråkiga och mångkulturella situationer

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven uppmuntras att uttrycka sig själv och sina åsikter i olika kommunikations-situationer.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att kommunicera i olika situationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan agera i grupper som är bekanta för hen och i vardagliga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan agera målinriktat i grupp och i vanliga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper och kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper, även i krävande flerspråkiga kommunikationssituationer.

M2 handleda eleven att kommunicera konstruktivt, utveckla sin uttrycksförmåga och sin förmåga att ge och ta emot respons

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar mångsidiga gruppkommunikationsfärdigheter och sin förmåga att ge och ta emot respons.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att kommunicera, uttrycka sig samt ge och ta emot respons

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan lyssna på andra och deltar i diskussionen. Eleven kan ta emot respons.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ta andras synpunkter i beaktande i sin egen kommunikation. Eleven kan ge knapphändig eller ensidig respons.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan föra diskussionen vidare genom sina egna inlägg samt på ett konstruktivt sätt ge och ta emot respons.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan tolka de andras inlägg och deras mål, samt anpassa sin egen kommunikation enligt situation. Eleven kan ge och ta emot respons på ett ändamålsenligt sätt.

M3 uppmuntra eleven att bredda sina kommunikativa färdigheter och sin förmåga att uppträda i olika miljöer och att använda det romska språket med människor i olika åldrar

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att iaktta sin egen kommunikation i olika miljöer och bredda sin förmåga att uppträda.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Kommunikativa färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan framföra ett kort anförande om ett för hen bekant och konkret ämne. Eleven kan uttrycka sig förståeligt, men ensidigt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan framföra ett enkelt, förberett anförande. Eleven kan uttrycka sig tydligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan framföra ett förberett anförande samt anpassa det enligt åhörarna. Eleven kan uttrycka sig själv på ett för situationen lämpligt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan framföra ett förberett anförande, också om ett krävande ämne. Eleven kan uttrycka sig själv mångsidigt och anpassa sitt uttryck enligt åhörare och ändamål.

M4 uppmuntra eleven att utveckla förmåga att läsa analytiskt och kritiskt samt kunskaper och färdigheter som behövs för att läsa, förstå och analysera texter

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att läsa analytiskt och kritiskt samt lär sig att göra iakttagelser om texter och tolka dem med hjälp av ändamålsenliga begrepp.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera och tolka texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan plocka ut centralt innehåll ur en text med hjälp av stödfrågor. Eleven kan nämna några språkliga eller textuella drag i någon enkel texttyp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan särskilja huvudpunkterna i en text och beskriva ändamålen med den. Eleven kan beskriva språkliga och textuella drag i vanliga texttyper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för textens syfte, målgrupp och betydelse. Eleven kan analysera typiska drag för texttyper och beskriva dem med hjälp av några centrala begrepp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan tolka och reflektera över textens betydelse och bedöma textens inverkan. Eleven kan analysera texttyper med hjälp av ändamålsenliga begrepp och bedöma texter i relation till deras syfte och ändamål.

M5 handleda eleven att använda, tolka och värdera olika typer av texter för att söka information, få upplevelser och utveckla sitt läsintresse

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att välja, använda, tolka och värdera skönlitterära, fakta- och medietexter.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att vidga sin textvärld och söka information

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan läsa enkla skönlitterära, fakta- och medietexter i olika former. Eleven kan nämna en egenskap som har med källornas tillförlitlighet att göra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan välja, använda och läsa olika texter men håller sig främst till bekanta texttyper. Eleven kan beskriva tillförlitligheten hos de källor hen använder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan välja, använda och tolka texter som representerar olika texttyper. Eleven kan bedöma olika källors tillförlitlighet och användbarhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan välja, använda, tolka och utvärdera också nya texttyper. Eleven kan reflektera över faktorer som berör källornas tillförlitlighet och användbarhet och motivera sina egna val av källor.

M6 vägleda eleven att utvärdera sin läsfärdighet och upptäcka utvecklingsbehov genom att öva lämpliga läs- och studiestrategier

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar strategier och metakognitiva färdigheter som behövs för att kunna läsa och lär sig att bedöma sina utvecklingsbehov.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera sin läsfärdighet och sina lässtrategier

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan använda någon enkel lässtrategi för att förstå text. Eleven kan identifiera någon läsrelaterad styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda sig av några lässtrategier. Eleven kan beskriva sig själv som läsare och identifiera några styrkor och utvecklingsbehov.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan välja lässtrategier som är lämpade för texttypen. Eleven kan redogöra för sin läsfärdighet och beskriva sina styrkor och utvecklingsbehov.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda för situationen ändamålsenliga lässtrategier. Eleven kan utvärdera sina läsfärdigheter och reflektera över hur de kan utvecklas.

M7 uppmuntra eleven att framföra och motivera sina åsikter med hjälp av olika typer av texter i olika kommunikationsmiljöer

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sina tankar genom att skriva och producera många olika slags texter samt identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Textkompetens vid produktion av texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan producera enkla texter enligt modell. Eleven kan nämna någon styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv som textproducent.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan producera olika typer av texter enligt instruktioner. Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna några styrkor eller utvecklingsbehov.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan producera texter enligt givet syfte. Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan producera text på ett kreativt sätt enligt situation och ändamål. Eleven kan utvärdera sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent och reflektera över hur de kan utvecklas.

M8 stödja eleven att bredda sin kunskap om textgenrer, vidareutveckla sina skrivfärdigheter samt hjälpa eleven att identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att producera berättande, beskrivande, instruerande, diskuterande och ställningstagande texter, också i multimediala miljöer, och lär sig att välja ett uttryckssätt som är lämpligt för textgenren och situationen.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kunskap om textgenrer, förmåga att producera texter och ge akt på sina färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan med hjälp av modeller producera berättande och beskrivande texter som är enkla och konkreta. Texterna utgår från bekanta ämnen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan producera instruerande och enkla ställningstagande texter och kan med hjälp av modeller använda uttryckssätt som är typiska för dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan producera diskuterande och olika ställningstagande texter och använda uttryckssätt som kännetecknar dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt producera olika slags texter och använder mångsidiga uttryckssätt som kännetecknar dem.

M9 hjälpa eleven att befästa textproduktionsprocesserna, att producera text tillsammans med andra och att stärka förmågan att ge och ta emot respons, motivera eleven att stärka sin förmåga att söka och bedöma information och använda källor på ett mångsidigt sätt i egna texter med respekt för upphovsrätt, integritet och etiska normer för kommunikation på internet

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven stärker sin förmåga att hantera och använda information. Eleven stärker sin förmåga att använda källor och källhänvisningar på ett mångsidigt sätt samt öva sig i att agera i olika miljöer med respekt för integritet och upphovsrätt.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Att behärska textproduktionsprocesserna, förmåga att söka information och kommunicera etiskt korrekt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra en enkel sammanfattning utifrån det eleven hört, läst eller sett. Eleven kan mekaniskt och på ett enkelt sätt använda källor i sina texter. Eleven kan skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan göra enkla anteckningar samt källhänvisningar enligt modell.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan göra mångsidiga anteckningar och sammanfatta information hen samlat. Eleven hänvisar till källor på ett korrekt sätt. Eleven kan flytande skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan kombinera information från flera olika källor i sina texter.

M10 handleda eleven att fördjupa sina kunskaper om det romska språkets särdrag och att förstå betydelsen och konsekvenserna av språkliga val

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sin språkliga medvetenhet och sitt intresse för språkliga fenomen, känner igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och förstår betydelsen av språkliga val och följderna av dem.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskap om det romska språkets särdrag

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra enkla iakttagelser om särdrag i text. Eleven kan nämna några vanliga skillnader mellan skriftspråk och talspråk eller vardagligt språk och standardspråk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan göra iakttagelser om särdrag i språk och text och skilja mellan olika språkvarianter och stildrag. Eleven kan beskriva språkliga variationer i olika situationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för skillnaden mellan olika språkliga varianter och stildrag. Eleven kan reflektera över betydelsen och följderna av språkliga och textuella val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera drag i texter, språkvarianter och stildrag. Eleven kan tillämpa information om följderna av språkliga val i sin egen kommunikation.

M11 vägleda eleven att bli medveten om betydelsen av språklig och kulturell identitet och stödja eleven att utveckla sin egen språkliga och kulturella identitet

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med mångfalden inom det romska språket och den romska kulturen, bakgrunden till det romska språket och dess särdrag och reflekterar över den kulturella identitetens betydelse.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta betydelsen av språklig och kulturell identitet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i romani och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna något drag som är typiskt för det romska språket i Finland. Eleven kan berätta om modersmålets betydelse för hen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna centrala drag som är typiska för det romska språket i Finland. Eleven kan beskriva modersmålets betydelse för individen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva mångfalden inom det romska språket i Finland och dess ställning bland andra språk. Eleven kan redogöra för centrala drag inom det romska språket i Finland. Eleven kan reflektera över modersmålets kopplingar till identiteten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse för individen och samhället. Eleven kan redogöra för drag som är typiska för det romska språket i Finland i relation till andra språk. Eleven kan nämna romska dialekter som talas i olika länder. Eleven kan reflektera över modersmål som begrepp och dess betydelse för identitetsbygget.

16.3.1.1. Teckenspråk och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7–9 är undervisningens särskilda uppdrag att fördjupa och utöka elevens kunskaper i teckenspråk. Eleverna ska undersöka olika tecknade och andra texter samt lära sig att tolka, analysera och producera dem. Elevernas förhållande till den teckenspråkiga berättar- och kulturtraditionen och språkgemenskapen ska fördjupas och breddas. Eleverna ska fördjupa sina kunskaper om språkets särdrag och använda sina språkkunskaper och -färdigheter. Undervisningen ska stärka elevernas uppskattning av teckenspråket och öka deras förmåga att använda språket medvetet och kreativt. Eleverna ska lära sig förstå teckenspråkets ställning som minoritetsspråk och sitt eget ansvar för att bevara språket.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 7–9

Målet är att skapa en social lärmiljö som utvecklar förmågan att lära sig och erbjuder gott om språklig stimulans samt möjligheter att söka, använda och producera information, även om stora texthelheter och även i multimediala miljöer. Lärmiljön i modersmål ska även innefatta kultur- och medieutbudet utanför skolan. Arbetssätten ska väljas så att läsförståelsestrategierna stärks och textproduktionsprocesserna blir smidigare. Eleverna ska producera texter individuellt och tillsammans, också med hjälp av kommunikationsteknik. Undervisningen ska integreras med hjälp av process- och projektarbete och arbetssätten ska väljas så att de olika innehållsområdena integreras naturligt med varandra. Drama ska integreras i olika innehållsområden, i synnerhet i litteraturundervisningen och i undervisningen i andra läroämnen. Undervisningen i modersmål och litteratur kan på ett naturligt sätt samordnas med till exempel undervisningen i främmande språk, historia, geografi och bildkonst. Genom kommunikationsövningar stärks varje elevs uppfattning om sitt sätt att kommunicera.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modermål och litteratur i årskurs 7–9

Målet för undervisningen är att stödja varje elevs lärande i och utanför skolan genom att hjälpa hen att hitta och använda lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Eleverna ska uppmuntras att bland olika texter hitta och välja sådana som intresserar och är lämpliga med tanke på elevernas läsfärdighet och sätt att läsa, och att självmant läsa litteratur och andra texter. Eleverna ska också handledas att röra sig tryggt och ansvarsfullt i medievärlden. Individuell handledning och respons ska ges för att utveckla elevens kommunikativa färdigheter och förmåga att producera texter. Eleverna ska få handledning och stöd vid eventuella språkliga inlärningssvårigheter och för att lära sig begrepp och klä sina tankar i ord. Också språkligt begåvade elever ska utmanas att till exempel utveckla sin läskompetens och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem. Texterna och arbetssätten ska väljas så att eleverna bemöts jämlikt och jämställt oberoende av kön.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 7–9

I årskurs 7–9 ska bedömningen av elevens lärande vara mångsidig, riktgivande och uppmuntrande. En respons som är uppmuntrande och konstruktiv stärker elevernas motivation och hjälper dem att utveckla sina språkliga färdigheter samt att hitta sina egna styrkor. Eleverna ska kontinuerligt få information om sina studieframgångar och hur väl de presterat i förhållande till målen. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Genom en stödjande och analyserande bedömning av elevernas kunskaper kan man hjälpa eleverna att bli medvetna om sina egna kunskaper och färdigheter och sina arbetsprocesser och ge dem verktyg för att utveckla dessa. Alla målområden är lika viktiga i bedömningen av elevens lärande i årkurserna 7–9. Bedömningen ska vara mångsidig och grunda sig på såväl muntliga och skriftliga prov på kunnande som på lärarens observationer i olika lärsituationer. Eleverna ska ges möjlighet att visa prov på kunnande på ett mångsidigt sätt. Färdigheter för självvärdering och kamratrespons utvecklas som en del den formativa bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i modersmål och litteratur avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i modersmål och litteratur då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i modersmål och litteratur som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för modersmål och litteratur. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i modersmål och litteratur och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i modersmål och litteratur och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen teckenspråk och litteratur i årskurs 7–9

Elevens språk- och kommunikationsfärdigheter samt textkompetens ska utvecklas i språksituationer och genom mångsidigt arbete på språket. Innehållet väljs så att eleven kan utveckla sina kunskaper i det egna språket, litteraturen och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Innehållet ska väljas så att det stödjer målen och utnyttjar både elevernas upplevelser och de lokala möjligheterna. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser.

I1 Att kommunicera

Eleverna övar sig att utvärdera sina kommunikativa färdigheter och sätt att kommunicera och ger akt på hur de borde utvecklas. De övar grunderna i improvisation och med hjälp av drama fördjupar de sin förmåga att använda teckenspråk och olika gestaltningsmetoder för att uttrycka sig. Eleverna övar sig att kommunicera i olika situationer och att iaktta vilka intryck och betydelser den egna och andras kommunikation resulterar i och fäster uppmärksamhet vid tecknens tydlighet och begriplighet samt teckenförrådet. Eleverna övar sig att ta publiken i beaktande i ett förberett framförande samt att ge och ta emot respons. Eleverna fördjupar sin förmåga att lösa problem, argumentera, dra slutsatser och se samband mellan saker samt övar sig att tyda olika kulturella budskap i omgivningen.

I2 Att tolka texter

Eleverna identifierar berättande, beskrivande, instruerande, argumenterande och förklarande texter och bedömer informationens giltighet och tillförlitlighet. De undersöker betydelsen i fasta och produktiva tecken samt teckenspråkiga idiom. Eleverna övar sig att analysera teckenspråkets strukturer, tecknens böjning och betydelser. Eleverna granskar begrepp och fenomen som berör tecknens struktur och teckenspråkets grammatiska processer. Färdigheterna i att använda texter breddas genom att eleverna studerar texter i tryckta, elektroniska och audiovisuella medier, såsom webbplatser och myndighetstexter.

I3 Att producera texter

Eleverna tränar särdragen i olika textgenrer samt argumentering. De övar textstruktur: inledning, handling och avslutning. Man befäster processen för egen textproduktion: formulera en idé, planera, göra ett utkast, finslipa, teckna och få respons. Eleverna producerar mångsidiga fiktiva och icke-fiktiva texter och utnyttjar språkliga bilder i egna framträdanden och föredrag samt bekantar sig med ett skriftsystem för teckenspråket.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna granskar det finlandssvenska teckenspråkets tecken samt ger akt på olika teckens betydelse och användningssyfte i olika språksammanhang. De jämför det finlandssvenska teckenspråket med andra teckenspråk och med talade språk. Eleverna bekantar sig med olika grupper som använder teckenspråk, till exempel dövblinda och hörselskadade, och särdragen i deras kommunikation. Eleverna bekantar sig med det finlandssvenska teckenspråkets och dövkulturens historia och nuläge, organisationsverksamhet och internationellt samarbete samt gör kulturbesök.

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Eleverna övar sig att använda teckenspråkslexikon. De undersöker synonymi, homonymi, polysemi, språkliga bilder, tecknens uppkomst, avledning och förändring.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att klara av olika kommunikationssituationer genom att framföra sina åsikter och genom att ta i beaktande andras åsikter samt förmåga att ge och få respons, lära

eleven att ta ansvar i olika språksituationer och att identifiera värderingar och attityder som förmedlas genom språket

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven uppmuntras att uttrycka sig själv och sina åsikter på teckenspråk i olika kommunikationssituationer samt ge och ta emot respons.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att kommunicera i olika situationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan agera i grupper som är bekanta för hen och i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan ta emot respons.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan agera målinriktat i grupp och i vanliga kommunikationssituationer. Eleven kan ge knapp eller ensidig respons.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper och kommunikationssituationer. Eleven kan ge och ta emot respons på ett konstruktivt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper, även i krävande flerspråkiga kommunikationssituationer. Eleven kan ge och ta emot respons på ett för situationen ändamålsenligt sätt.

M2 erbjuda eleven möjligheter att analysera, ta ställning och uppmana samt uppmuntra eleven att fördjupa sin förståelse för sin roll i

kommunikationen och att uttrycka sig, delta och påverka, även med hjälp av olika hjälpmedel

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att iaktta sin egen kommunikation i olika miljöer och bredda sin förmåga att uppträda.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda olika kommunikationssätt och kommunicera

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan framföra ett kort anförande om ett för hen bekant och konkret ämne. Eleven kan uttrycka sig förståeligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan framföra ett enkelt, förberett anförande. Eleven kan uttrycka sig tydligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan framföra ett förberett anförande samt anpassa det enligt mottagarna. Eleven kan uttrycka sig själv på ett för situationen lämpligt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan framföra ett förberett anförande, också om ett krävande ämne. Eleven kan uttrycka sig själv mångsidigt och anpassa sitt uttryck enligt mottagare och ändamål.

M3 uppmuntra eleven att iaktta, analysera, tolka och vara kritisk till olika typer av framföranden och föredrag och hjälpa eleven att upptäcka hur hens tolkningsförmåga behöver utvecklas

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att läsa analytiskt och kritiskt samt lär sig att göra iakttagelser om olika former av teckenspråkiga texter och anföranden och tolka dem med hjälp av ändamålsenliga begrepp.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Tolkningsförmåga och utvärdering av den

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan plocka ut centralt innehåll ur teckenspråkiga texter och anföranden med hjälp av stödfrågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan särskilja huvudpunkterna i en teckenspråkig text eller ett anförande och beskriva ändamålen med den.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för syfte, målgrupp och betydelse i en teckenspråkig text eller ett tecknat anförande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan tolka och reflektera över betydelse och bedöma vilken inverkan en teckenspråkig text eller ett anförande har.

M4 uppmuntra eleven att utöver berättande, beskrivande och ställningstagande texter också arbeta med instruerande och diskuterande texter, att diskutera om dem och dela sina erfarenheter i kommunikationsmiljöer på olika sätt

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att välja, använda, tolka och värdera teckenspråkiga skönlitterära, fakta- och medietexter.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att arbeta med olika texter och dela med sig av textupplevelser

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan läsa enkla skönlitterära, fakta- och medietexter i olika former.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan välja, använda och läsa olika texter men håller sig främst till bekanta texttyper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan välja, använda och tolka texter som representerar olika texttyper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan välja, använda, tolka och utvärdera också nya texttyper.

M5 handleda eleven att använda ett av de mest använda teckenspråkens skriftsystem

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sina tankar genom att skriva och producera många olika slags texter samt identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Kunskap om teckenspråkets skriftsystem

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan med teckenspråkets skriftsystem producera enkla texter enligt modell. Eleven kan nämna någon styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv som textproducent.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan med teckenspråkets skriftsystem producera olika typer av texter enligt instruktioner. Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna några styrkor eller utvecklingsbehov.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan producera texter enligt givet syfte och där hen använder teckenspråkets skriftsystem. Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan producera text på ett kreativt sätt enligt situation och ändamål och enligt teckenspråkets skriftsystem. Eleven kan utvärdera sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent och reflektera över hur de kan utvecklas.

M6 uppmuntra eleven att uttrycka sig mångsidigare och att fördjupa sin kunskap om teckenspråkets strukturer, vad ett tecken består av och hur det uttrycks

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven stärker sin förmåga att uttrycka sig på teckenspråk och stärker sina textproduktionsprocesser.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att uttrycka sig på teckenspråk

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan planera och producera enkla texter med hjälp av modell eller stödfrågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan producera text och fästa uppmärksamhet vid enkla strukturella drag inom teckenspråket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan producera text som är smidig och lätt att förstå. Eleven känner till teckenspråkets allmänna strukturella drag, hur tecken produceras samt följer i huvudsak centrala konventioner inom teckenspråkets skriftsystem när hen producerar och bearbetar texter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan producera en sammanhängande och åskådlig text. Eleven kan mångsidigt använda teckenspråkets olika uttryckssätt. Eleven kan mångsidigt använda olika grepp i anslutning till teckenspråkets satser och fästa uppmärksamhet vid textens stil.

M7 uppmuntra eleven att befästa processerna för självständig eller gemensam produktion av olika slags texter i olika kommunikationsmiljöer, bredda användningen av källor samt respektera upphovsrätt och etisk kommunikation

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven stärker sin förmåga att hantera och använda information. Eleven stärker sin förmåga att använda källor och källhänvisningar på ett mångsidigt sätt samt övar sig att agera i olika miljöer med respekt för integritet och upphovsrätt.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter och behärska textprocessen, etisk kommunikation

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra en enkel sammanfattning utifrån det eleven sett. Eleven kan mekaniskt och på ett enkelt sätt använda källor i sina texter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan göra enkla anteckningar samt källhänvisningar enligt modell.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan göra mångsidiga anteckningar och sammanfatta information hen samlat. Eleven hänvisar till källor på ett korrekt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan kombinera information från flera olika källor i sina texter.

M8 handleda eleven att fördjupa sin språkliga medvetenhet och att känna igen olika språkregister, stildrag och nyanser och att förstå betydelsen av språkliga val och följderna av dem

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sin språkliga medvetenhet och sitt intresse för språkliga fenomen, känner igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och förstår betydelsen av språkliga val och följderna av dem.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla språklig medvetenhet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra iakttagelser om enkla särdrag i text och språk. Eleven kan nämna några vanliga skillnader mellan teckenspråk och vardagligt och standardspråk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan göra iakttagelser om särdrag i text och språk. Eleven kan beskriva språkliga variationer i olika situationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för särdrag i olika språkliga varianter och stildrag. Eleven kan reflektera över betydelsen och följderna av språkliga och textuella val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera drag i texter, språkvarianter och stildrag. Eleven kan tillämpa information om följderna av språkliga val i sin egen kommunikation.

M9 handleda eleven att lära känna det finlandssvenska teckenspråkets kulturella och språkliga mångfald, hjälpa eleven att se språket som en resurs, att reflektera över teckenspråkets betydelse och ställning och att förstå dess historia samt stödja eleven att utveckla en teckenspråkig och kulturell identitet

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med teckenspråkets och kulturens mångfald, teckenspråkets och de dövas kulturella historia och nuläge samt reflekterar över den språkliga och kulturella identitetens betydelse.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta teckenspråkets betydelse och ställning

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna de teckenspråk som används i Finland. Eleven kan nämna något drag som är typiskt för teckenspråket. Eleven kan berätta om modersmålets betydelse för hen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna centrala drag som är typiska för teckenspråket. Eleven kan beskriva modersmålets betydelse för individen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva mångfalden inom teckenspråket och deras ställning bland andra språk. Eleven kan redogöra för centrala drag inom teckenspråket och beskriva skillnaden mellan talat och tecknat språk. Eleven kan reflektera över modersmålets kopplingar till identiteten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse för individen och samhället. Eleven kan redogöra för drag som är typiska för teckenspråket i relation till andra språk. Eleven kan reflektera över modersmål som begrepp och dess betydelse för identitetsbygget.

M10 uppmuntra eleven att vidga sin kultursyn, att bekanta sig med olika kulturformer och -institutioner samt hjälpa eleven att reflektera över språkets och kulturens betydelse både i sitt eget liv och i samhället

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven vidgar sin kultursyn genom att bekanta sig med olika kulturformer och -institutioner.

Eleven introduceras till den teckenspråkiga kulturen och teckenspråkets olika användargrupper och olika kommunikationsmetoder.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Kännedom om kultur och olika kulturformer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan särskilja olika kulturformer från varandra och känner till någon kulturinstitution. Eleven kan nämna någon av teckenspråkets användargrupper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva hur olika kulturformer kopplas ihop med olika kulturinstitutioner. Eleven kan nämna teckenspråkets olika användargrupper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva kulturens mångfald och känner till de viktigaste kulturinstitutionerna. Eleven kan beskriva teckenspråkets olika användargrupper och olika kommunikationsmetoder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera kulturens mångfald i samhället och i det egna livet. Eleven kan analysera teckenspråkets olika användargrupper och deras situation i samhället.

M11 ge eleven möjlighet att stärka sin förmåga att använda tolktjänster och samarbeta med en teckenspråkstolk i studierna eller för att uträtta olika ärenden och besöka kulturevenemang

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att beställa tolkning och agera tillsammans med en tolk i olika situationer.

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda tolk

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan använda tolktjänster under handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda tolktjänster och känner till enkel tolkningspraxis.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beställa en tolk självständigt och agera med tolken i vanliga situationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan tolkningens principer och praxis och kan ta hänsyn till dem i sitt eget agerande.

M12 handleda eleven att utöka sin textvärld med texter som anknyter till fortsatta studier och samhället samt utveckla sin språkfärdighet inom olika kunskapsområden

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att mångsidigt söka teckenspråkig information i olika källor, planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och i grupp. Eleven lär sig att använda en teckenspråkig ordbok, bekantar sig med utvecklingen hos de teckenspråkiga och vidgar sin kunskap om sitt teckenspråksregister inom olika vetenskapsområden.

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att se hur textvärlden vidgas, språkfärdighet inom olika kunskapsområden

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i teckenspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan söka information i bekanta källor och planera sitt arbete enligt modell.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan söka information i källor som är nya för hen samt planera sitt arbete som medlem i en grupp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan söka information i olika källor samt självständigt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt söka information i tillförlitliga och mångsidiga källor samt aktivt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och i grupp.

16.3.1.1. Modersmål för elever med annat modersmål

16.3.1.1. Finska som andraspråk och litteratur

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja

tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämissä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja

muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Mål för undervisningen

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas kehittää taitoaan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikutussuhdetta rakentaen kasvokkaisissa koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa.

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Vuorovaikutussuhteen rakentaminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osallistuu ennakoitaviin koulun vuorovaikutustilanteisiin aktiivisesti kuuntelemalla.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osallistuu suullisesti ja rakentavalla tavalla koulun vuorovaikutustilanteisiin.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas edistää omalla toiminnallaan vuorovaikutuksen onnistumista.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa aloitteellisesti ja sovittaa puhettaan tilanteen mukaan.

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas syventää muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja.

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa

Suomi toisena kielenä ja kirjalisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas ymmärtää selkeästi havainnollistettuja puhuttuja arkikielisiä tekstejä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas ymmärtää puhuttuja arkikielisiä tekstejä ja selvittää niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas ymmärtää pääkohdat opetuspuheesta ja tuttuja aiheita käsittelevistä median puhutuista teksteistä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja median puhutuista teksteistä sekä arvioi kuulemaansa. Oppilas pystyy vastaanottamaan tietoa muodollisissa puhetilanteissa.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas kehittää esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen.

Innehållsområden

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Esiintymistaidot

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas ilmaisee itseään erilaisissa arkisissa tilanteissa tai kertoo jostakin omakohtaisesta aiheesta kielitaitonsa mahdollistamalla tavalla. Oppilas täydentää kielitaitonsa rajoitteita muilla ilmaisun keinoilla.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas valmistelee ja pitää puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen läheisestä aiheesta. Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas valmistelee ja pitää selkeän esityksen aiheesta, joka vaatii tiedonhankintaa. Oppilas ilmaisee itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas valmistelee ja pitää koherentin, sisällöltään monipuolisen ja havainnollisen esityksen. Oppilas ilmaisee itseään tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelemään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas hyödyntää tekstilajitietoutta puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa, laajentaa sana- ja käsitevarantoaan, käyttää tehokkaasti lukemisen ja ymmärtämisen strategioita ja päättelee tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella.

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Tekstilajitaidot puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas ymmärtää, miksi tekstit eroavat toisistaan. Oppilas tunnistaa joitakin piirteitä tavallisimmista tekstilajeista. Oppilas ymmärtää tekstin sisältöä puutteellisesti.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas tunnistaa tavallisimpia tekstilajeja. Oppilas ymmärtää tuttuja aihepiirejä käsitteleviä tekstejä ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas selvittää avainsanat ymmärtääkseen tekstin pääajatuksen. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas tunnistaa eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä. Oppilas laajentaa aktiivisesti sana- ja käsitevarantoaan lukemalla erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia strategioita tekstien tulkinnassa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas erittelee eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas kehittää sana- ja käsitevarantoaan siten, että se riittää itsenäiseen tekstien tulkintaan ja arviointiin.

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas harjaantuu puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien kriittiseen tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä.

Innehållsområden

S2 Tekstien tulkitseminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinta

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia tekstejä tutuissa tilanteissa. Oppilas esittää niistä kysymyksiä ja mielipiteitä yhdessä muiden kanssa ja itsenäisesti.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas lukee ja ymmärtää ikäkauden mukaisia, myös abstrakteja tekstejä. Oppilas tekee teksteistä päätelmiä ja esittää niiden sisällöstä perusteltuja mielipiteitä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas käyttää tekstien tulkinnan taitoaan oppimisen resurssina. Oppilas arvioi tekstejä ja tekee tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä. Oppilas ymmärtää, että muut tekstit vaikuttavat tekstin tulkintaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas arvioi tekstien vaikutuskeinoja. Oppilas havainnoi tekstien sellaisia merkityksiä, joita ei sanota suoraan, kuten tekstin ajatuskulkua, asenteita ja näkökulmia. Oppilas tulkitsee, miten muut tekstit vaikuttavat tekstin merkityksiin.

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä. Hän käyttää kertovia, kuvaavia ja kantaaottavia tekstejä omien tekstien malleina ja lähteinä.

Innehållsområden

S3 Tekstien tuottaminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas tuottaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään yksinkertaisia ja konkreettisia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas suunnittelee ja tuottaa tekstejä eri aihepiireistä mallien avulla itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään. Oppilas tuottaa tekstilajiltaan tunnistettavia tekstejä, mutta tekstilajipiirteiden hyödyntäminen on rajallista.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisesti.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas tuottaa itsenäisesti tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä monipuolisesti. Oppilas käyttää myös muita tekstejä omien tekstien lähteinä.

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas noudattaa kirjoittamissaan teksteissä yleiskielen normeja ja hyödyntää tekstilajille tyypillistä sanastoa ja kieliopillisia rakenteita. Hän sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Innehållsområden

S3 Tekstien tuottaminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Kirjoitetun kielen hallinta

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla epäkoherenttia, verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on horjuvaa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas kirjoittaa koherentteja tekstejä ja käyttää niissä tarkoituksenmukaista sanastoa ja rakenteita. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on melko vakiintunutta. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas kiinnostuu kielen ilmiöistä. Hän tunnistaa kielen rakenteita ja hyödyntää muodollista ja epämuodollista kieltä kielenkäytön resurssina sekä kielen tyylipiirteitä ja sävyjä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.

Innehållsområden

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kielitietoisuuden kehittyminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas tunnistaa, että kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Oppilas hahmottaa lauserajat ja tunnistaa verbin lauseen keskuksena.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas pohtii tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa. Oppilas tunnistaa muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien välisiä eroja. Oppilas osaa jakaa lauseen rakenneosiinsa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas havainnoi ja erittelee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla. Oppilas ymmärtää muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien vaikutuksia. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas tekee päätelmiä tekstien kielellisistä ja tekstuaalisista piirteistä. Oppilas hyödyntää kielenkäytössään muodollista ja epämuodollista kieltä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen merkitysten rakentumiseen tekstissä.

T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas lukee ja tulkitsee suomenkielistä kirjallisuutta, erityisesti suomalaista nykykirjallisuutta. Hän tutustuu suomalaisen kirjallisuuden päävaiheisiin ja niiden yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ymmärtää kirjallisuuden lajin ja muiden tekstien vaikutuksen teokseen.

Innehållsområden

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas lukee lyhyitä, helppotajuisia suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä. Oppilas erottaa fiktiivisen tekstin muista teksteistä. Oppilas hahmottaa, että eri aikoina on kirjoitettu erilaisia tekstejä. Oppilas tunnistaa mallien avulla tekstien välisiä yhteyksiä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas lukee suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä ja keskustelee lukukokemuksestaan muiden kanssa. Oppilas on tutustunut joihinkin suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita edustaviin teksteihin. Oppilas tuntee joitakin kirjallisuuden lajeja ja kuvailee vähintään yhtä niistä. Oppilas tunnistaa, mihin lajiin teksti kuuluu.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas lukee suomenkielisiä kirjoja ja erittelee lukukokemustaan. Oppilas osaa nimetä suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita. Oppilas osaa eritellä kirjallisuuden lajien piirteitä lukemastaan tekstistä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas lukee monipuolisesti suomenkielistä kirjallisuutta ja analysoi lukemaansa keskustelemalla ja kirjoittamalla. Oppilas tuntee suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita ja niiden yhteyden eurooppalaisiin virtauksiin.

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas ymmärtää kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisen koulun ja yhteiskunnan merkityksen. Hän tunnistaa kulttuurisia eroja ja samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta.

Innehållsområden

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kulttuurisen tietoisuuden kehittyminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas tietää, että jokainen yhteiskunta on monikielinen ja kulttuurisesti monimuotoinen. Oppilas tunnistaa ja osaa kuvata kulttuurisia kytköksiä omassa elämässään.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas tunnistaa yksilön ja lähiympäristön monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas monipuolistaa kulttuurisia kokemuksiaan ja osaa kertoa niistä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas erittelee yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa eritellä kulttuurisia kokemuksiaan. Oppilas tekee havaintoja siitä, että kulttuuri, yksilöiden toiminta ja erilaisten ryhmien muodostuminen vaikuttavat toisiinsa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas esittää näkemyksiä kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksestä itselleen ja yhteiskunnalle. Oppilas osallistuu aktiivisesti yhteisten kulttuuristen kokemusten luomiseen.

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas vahvistaa myönteistä käsitystä itsestään kielenoppijana ja kielen käyttäjänä. Hän vertailee ja hyödyntää erilaisia oppimisen tapoja itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.

Innehållsområden

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Oman kielenoppimisen kehittäminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimisen tavoistaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kielenoppijana ja kielen käyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas kehittää kielenoppimistaitojaan ja hyödyntää monipuolisesti ympäristöään kielenoppimisen resurssina.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilaan kielitaito kehittyy arkikielestä kohti tiedonalojen kieltä.

Innehållsområden

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Abstraktin kielen rakentuminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas käsittelee eri tiedonalojen aiheita arkikielellä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti melko vaativaa kieltä vahvan kontekstin tuen avulla.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas tuntee abstraktin kielen keinoja ja käyttää niitä tekstien tulkinnassa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas tuntee abstraktin kielen keinoja ja käyttää niitä tekstien tulkinnassa.

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia tiedonhankintakeinoja tekijänoikeuksia noudattaen. Hän suunnittelee, jäsentää ja arvioi omaa työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä.

Innehållsområden

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan. Oppilas suunnittelee ja arvioi työskentelyään vain vähän.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen. Oppilas arvioi omaa työskentelyään.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas etsii tietoa eri lähteistä sekä suunnittelee, jäsentää ja arvioi työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä. Oppilas tuo oman panoksensa yhteiseen työskentelyyn.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas etsii ja yhdistelee monipuolisesti eri tietolähteiden tietoa vertaillen ja tiedon luotettavuutta arvioiden. Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä.

16.3.1.1. Suomi saamenkielisille

16.3.1.1. Suomi viittomakielisille

16.3.1.1. Svenska för samisktalande

16.3.1.1. Svenska för teckenspråkiga

16.3.1.1. Svenska och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 är det speciella uppdraget för undervisningen att stödja eleverna i att utveckla allt mer mångsidig kompetens i att lära sig och kommunicera och att utveckla en bredare kompetens i multilitteracitet. Eleverna utvecklar och breddar sin språkliga medvetenhet, sin textvärld och sin kulturella kompetens. Inom undervisningen handleder man eleverna att anpassa sitt språkbruk till situationen och att uttrycka sig och kommunicera i olika kontexter. Även språkliga och kommunikativa färdigheter som behövs i de fortsatta studierna och i arbetslivet ligger i fokus. Inom litteraturundervisningen sporrar man eleverna till mångsidiga läsupplevelser.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 7–9

Målet är att skapa en social lärmiljö som utvecklar förmågan att lära sig och erbjuder gott om språklig stimulans samt möjligheter att söka, använda och producera information, även om stora texthelheter och även i multimediala miljöer. Lärmiljön i modersmål ska även innefatta kultur- och medieutbudet utanför skolan. Arbetssätten ska väljas så att läsförståelsestrategierna stärks och textproduktionsprocesserna blir smidigare. Eleverna ska producera texter individuellt och tillsammans, också med hjälp av kommunikationsteknik. Undervisningen ska integreras med hjälp av process- och projektarbete och arbetssätten ska väljas så att de olika innehållsområdena integreras naturligt med varandra. Drama ska integreras i olika innehållsområden, i synnerhet i litteraturundervisningen och i undervisningen i andra läroämnen. Undervisningen i modersmål och litteratur kan på ett naturligt sätt samordnas med till exempel undervisningen i främmande språk,

historia, geografi och bildkonst. Genom kommunikationsövningar stärks varje elevs uppfattning om sitt sätt att kommunicera.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modermål och litteratur i årskurs 7–9

Målet för undervisningen är att stödja varje elevs lärande i och utanför skolan genom att hjälpa hen att hitta och använda lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Eleverna ska uppmuntras att bland olika texter hitta och välja sådana som intresserar och är lämpliga med tanke på elevernas läsfärdighet och sätt att läsa, och att självmant läsa litteratur och andra texter. Eleverna ska också handledas att röra sig tryggt och ansvarsfullt i medievärlden. Individuell handledning och respons ska ges för att utveckla elevens kommunikativa färdigheter och förmåga att producera texter. Eleverna ska få handledning och stöd vid eventuella språkliga inlärningssvårigheter och för att lära sig begrepp och klä sina tankar i ord. Också språkligt begåvade elever ska utmanas att till exempel utveckla sin läskompetens och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem. Texterna och arbetssätten ska väljas så att eleverna bemöts jämlikt och jämställt oberoende av kön.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 7–9

I årskurs 7–9 ska bedömningen av elevens lärande vara mångsidig, riktgivande och uppmuntrande. En respons som är uppmuntrande och konstruktiv stärker elevernas motivation och hjälper dem att utveckla sina språkliga färdigheter samt att hitta sina egna styrkor. Eleverna ska kontinuerligt få information om sina studieframgångar och hur väl de presterat i förhållande till målen. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Genom en stödjande och analyserande bedömning av elevernas kunskaper kan man hjälpa eleverna att bli medvetna om sina egna kunskaper och färdigheter och sina arbetsprocesser och ge dem verktyg för att utveckla dessa. Alla målområden är lika viktiga i bedömningen av elevens lärande i årkurserna 7–9. Bedömningen ska vara mångsidig och grunda sig på såväl muntliga och skriftliga prov på kunnande som på lärarens observationer i olika lärsituationer. Eleverna ska ges möjlighet att visa prov på kunnande på ett mångsidigt sätt. Färdigheter för självvärdering och kamratrespons utvecklas som en del den formativa bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i modersmål och litteratur avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i modersmål och litteratur då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i modersmål och litteratur som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för modersmål och litteratur. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i modersmål och litteratur och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i modersmål och litteratur och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 7–9

I1 Att kommunicera

Eleverna stärker sina färdigheter i att fungera i olika slag av kommunikationssituationer, även utanför skolan. De ökar sin medvetenhet om betydelsen av sina egna och andras kommunikativa val. De tränar sig i att lyssna och tala genom att utbyta idéer, argumentera, förhandla och lösa problem, övar sig i att motivera sina åsikter och analysera sina styrkor och utvecklingsområden som kommunikatörer. De bekantar sig också med teatern som konstform och med teaterns uttrycksmedel genom dramaövningar. Eleverna får övning i att använda olika retoriska medel då de kommunicerar. De övar sig i att hålla förberedda muntliga anföranden och presentationer och att åskådliggöra det de vill kommunicera. De övar sig även att utvärdera sina egna kommunikativa färdigheter och analysera vilka färdigheter som bör utvecklas.

I2 Att tolka texter

Elevernas texttolkningsförmåga fördjupas genom att de läser, analyserar och tolkar fiktiva texter och faktatexter i olika former: litteratur, faktatexter och texter i tryckta, elektroniska och audiovisuella medier. De funderar över texters olika syften och mottagare och får öva sig att ställa frågor till de texter de arbetar med. Eleverna fördjupar sin läsförståelse genom att förutspå en texts innehåll, sammanfatta det centrala i en text, dra slutsatser och formulera frågor utifrån en text, omformulera texter och ställa ny information i relation till sin tidigare kunskap. De iakttar även sin egen läsutveckling. Eleverna bekantar sig också med olika slag av förklarande och argumenterande texter och de språkliga drag som är utmärkande för dessa textgenrer. Eleverna ska kunna skilja mellan åsikter och fakta, referat och argumentation, peka på förhållanden mellan företeelser och hur man uttrycker t.ex. förhållningssätt och affektivitet. De reflekterar över texters syfte och målgrupp och ställer läsarkritiska frågor till texterna. Då eleverna läser litteratur reflekterar de över sina egna livserfarenheter i relation till det de läst och analyserar sina läsupplevelser. De vidgar sitt läsande från ungdomslitteratur till allmän litteratur, både fiktion och fakta. De analyserar även texter som kombinerar bild, ljud och text och uttryckssätten i sådana texter. De övar sig att analysera och tolka litteratur och lär sig använda nya begrepp för detta. De lär sig om symboler och bildspråk och fördjupar sin kännedom om berättarteknik. De bekantar sig med informationssökningens olika faser, med olika informationskällor och hur man bedömer tillförlitligheten hos olika källor.

I3 Att producera texter

Eleverna producerar fiktiva och icke-fiktiva texter i olika former: språkliga, visuella, audiovisuella och webbtexter. De övar sig att producera texter steg för steg och att ge och ta emot respons i olika skeden av textproduktionsprocessen. De övar sig i att avgöra syftet med olika texter och att använda kriterier för att bedöma texter. Eleverna studerar textuella, språkliga och visuella drag som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och speciellt förklarande och argumenterande texter och utnyttjar denna kunskap då de producerar egna texter. De lär sig anpassa textinnehållet och språket i sina texter för olika syften och målgrupper och att ta emot och ge respons under olika faser av textproduktionen. Eleverna undersöker olika element i skriftspråket och de övar sig i att dra nytta av denna kunskap då de producerar egna texter. Eleverna fördjupar även sina kunskaper om standardskriftspråket. De lär sig identifiera stycken, menings- och satsstrukturer, att undersöka olika sätt att uttrycka förhållanden mellan företeelser samt att känna igen olika register och stildrag. De undersöker olika tidsformer och laborerar med dessa i sina egna texter. De bekantar sig med förkortningar, främmande ord och sifferuttryck och lär sig använda alla dessa kännetecken då de skapar egna texter. Eleverna förbättrar sin förmåga att producera texter som behövs i studierna, såsom att referera, göra sammandrag och anteckningar och att använda källor och källhänvisningar i sina egna texter och de lär sig även om upphovsrätt och etisk webbkommunikation.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna använder och analyserar på mer avancerad nivå språkliga strukturer, de nordiska grannspråken, kulturella fenomen samt litteratur inom många olika genrer och medier i en

mångkulturell omvärld. Eleverna tolkar texter och deras språkliga uppbyggnad, betydelser och syften och använder gängse begrepp för att diskutera språkliga drag och sociokulturella fenomen. Eleverna fördjupar sina kunskaper om det skrivna standardspråket, olika stilnivåer och svenska språkets satsbyggnad med fokus på ordföljd, struktur, sats, satsdelar och mening. De svenska språkdragen analyseras även genom kontrastiv jämförelse med andra språk. Eleverna bekantar sig med det svenska språkets utveckling och historia, med språkbruket i Finland och Norden och regionala varianter i svenskan i Finland. De undersöker hur olika språk påverkar varandras ordförråd och namnskick. Eleverna bekantar sig med kulturbegreppet och med olika former av kultur såsom folklore, film, teater, muntlig tradition och olika slag av mediekultur. De vidgar sin kultursfär till hela Finland, Sverige och det övriga Norden och även till andra länder och kulturer i världen. Eleverna diskuterar etiska och moraliska aspekter på språkbruk, yttrandefrihet och integritet i olika medier och i olika språksituationer. De bekantar sig med olika skeden inom finlandssvensk, annan finländsk och svensk litteratur, med ungdomsböcker och klassiska och moderna verk samt faktaböcker. Eleverna övar sig även i att analysera och tolka litteratur, de laborerar med litteraturens huvudgenrer, några undergenrer och stilriktningar och blir vana att använda sig av textanalytiska begrepp. Eleverna uppmuntras att använda bibliotekstjänster både aktivt och mångsidigt.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att utveckla sin förmåga att kommunicera målinriktat, ändamålsenligt, etiskt och på ett konstruktivt sätt i olika kommunikationsmiljöer

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att agera i olika kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att agera i kommunikationssituationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan agera i en välbekant grupp och i vardagliga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan agera ändamålsenligt i grupper och sedvanliga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper och kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan agera konstruktivt i många slags grupper, också i krävande kommunikationssituationer.

M2 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att kommunicera i grupp och utveckla förmågan att motivera sina åsikter och sina språkliga och kommunikativa val

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven breddar sin förmåga att kommunicera i grupp och utvecklar sin förmåga att motivera sina synpunkter.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att kommunicera i grupp

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan lyssna på andra och deltar i samtalet. Eleven kan uttrycka sin åsikt samt ge någon slags motivering till den.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ta hänsyn till andras synpunkter i den egna kommunikationen. Eleven kan uttrycka sin åsikt sakligt och presentera enkla motiveringar till den.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan föra diskussionen vidare i sina egna inlägg. Eleven kan uttrycka sina åsikter klart och motivera dem tämligen mångsidigt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan tolka andras inlägg och syftet med dem, samt anpassa sin egen kommunikation enligt situationen. Eleven kan uttrycka sin åsikt på ett för situationen ändamålsenligt sätt och motivera den övertygande.

M3 handleda eleven i att bredda sin förmåga att uttrycka sig i olika slag av kommunikationssituationer och framträdanden, även genom drama

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven breddar sina färdigheter att uttrycka sig i olika kommunikationssituationer och vid uppträdanden inför publik.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att framträda

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan framföra ett kort anförande om ett för hen bekant och konkret ämne. Eleven kan uttrycka sig förståeligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan framföra ett enkelt, förberett anförande. Eleven kan uttrycka sig tydligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan framföra ett förberett anförande och anpassa det till sina åhörare. Eleven kan uttrycka sig på ett för situationen ändamålsenligt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan framföra ett förberett anförande, också om ett krävande ämne. Eleven kan uttrycka sig mångsidigt och anpassa sin kommunikation enligt åhörare och syfte.

M4 uppmuntra eleven att vidareutveckla sina kommunikativa färdigheter så att hen lär sig att iaktta sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och svagheter i olika kommunikationsmiljöer, även multimediala

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att iaktta sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och utvecklingsområden.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla kommunikativa färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan identifiera någon styrka eller något utvecklingsområde i sin kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva sitt sätt att kommunicera och identifiera några styrkor och utvecklingsområden.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för sina kommunikativa färdigheter, beskriva sina styrkor och utvecklingsområden.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan utvärdera sina kommunikativa färdigheter och styrkor och reflektera över hur de kan utvecklas.

M5 handleda eleven i att utveckla de lässtrategier och metakognitiva färdigheter som behövs för att läsa, förstå, tolka och analysera texter och för att utvärdera sin läsfärdighet och bli medveten om hur den behöver utvecklas

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar strategier och metakognitiva färdigheter som behövs för att kunna läsa och lär sig att bedöma sina utvecklingsbehov.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att förstå texter och identifiera egna styrkor och utvecklingsområden

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan använda någon enkel lässtrategi för att förstå text. Eleven kan identifiera någon styrka eller något utvecklingsbehov som berör läsning hos sig själv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda sig av några lässtrategier. Eleven kan beskriva sig själv som läsare och identifiera några styrkor och utvecklingsbehov.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan välja lässtrategier som är lämpade för texttypen. Eleven kan redogöra för sin läsfärdighet och beskriva sina styrkor och svagheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda för situationen ändamålsenliga lässtrategier. Eleven kan utvärdera sina läsfärdigheter och reflektera över hur de kan utvecklas.

M6 att erbjuda eleven många olika möjligheter att välja, använda, tolka och utvärdera många olika slag av skönlitterära, fakta- och medietexter

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att välja, använda, tolka och utvärdera många olika slag av skönlitterära, fakta- och medietexter.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Multilitteracitet och förmåga att bredda sin textvärld

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan läsa enkla skönlitterära, fakta- och medietexter i olika former.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan välja, använda och läsa olika slag av texter men håller sig främst till välbekanta textgenrer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan välja, använda och tolka texter som representerar olika textgenrer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan välja, använda, tolka och utvärdera också för hen själv nya typer av texter.

M7 handleda eleven i att utveckla analytisk och kritisk läsfärdighet och öva sin förmåga att göra iakttagelser i texter och att tolka dem med hjälp av ändamålsenliga begrepp samt befästa och bredda ord- och begreppsförrådet

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig analytisk och kritisk läsfärdighet, lär sig att göra iakttagelser om fakta- och medietexter och tolka dem med hjälp av ändamålsenliga begrepp.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera och tolka fakta- och medietexter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan plocka ut centralt innehåll ur en text med hjälp av stödfrågor. Eleven kan nämna några språkliga eller textuella drag i någon enkel textgenre.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan särskilja huvudpunkterna i en text och beskriva ändamålen med den. Eleven kan beskriva språkliga och textuella drag i vanliga textgenrer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för textens syfte, målgrupp och betydelse. Eleven kan redogöra för typiska drag för textgenrer och beskriva dem med hjälp av några centrala begrepp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan tolka och reflektera över textens betydelse och bedöma textens påverkan. Eleven kan analysera typiska drag för textgenrer med hjälp av ändamålsenliga begrepp och bedöma texter i relation till deras syfte och ändamål.

M8 sporra eleven att utveckla sin förmåga att bedöma flera olika källor för att få information och att använda denna information på ett ändamålsenligt sätt

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att bedöma flera olika källor för att få information och använda informationen på ett ändamålsenligt sätt.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Färdigheter i informationssökning och källkritik

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan söka enskild information i givna källor. Eleven kan nämna några drag som utmärker en tillförlitlig källa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda självklara källor för att söka information. Eleven kan beskriva källans tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva de centrala delarna i informationssökning, söka olika källor och hitta information i dem. Eleven kan bedöma tillförlitligheten och ändamålsenligheten i olika källor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan agera i informationssökningens olika processer. Eleven kan använda mångsidiga källor och söka information i dem på ett ändamålsenligt sätt. Eleven kan reflektera över faktorer som anknyter till källornas tillförlitlighet och informationens ändamålsenlighet samt motivera sina val av källor.

M9 väcka elevens intresse för nya slag av fiktiva texter och litteratur, bredda elevens erfarenheter av visuell, audiovisuell, och skriven text och dela med sig av dem samt fördjupa elevens förståelse av särdrag inom fiktionen

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bekantar sig med fiktiva texter i olika former som är nya för hen själv. Eleven breddar sina erfarenheter av visuell, audiovisuell och skriven text och delar med sig av dem samt fördjupar sin förståelse av särdrag inom fiktionen.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera och tolka fiktiva texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan redogöra för handlingen i en enkel fiktiv text och nämna enstaka särdrag inom fiktionen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva särdrag inom fiktiv text och göra iakttagelser om särdrag inom fiktionen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för fiktiva texter i olika former. Eleven kan använda några centrala begrepp och identifiera särdrag och berättartekniska grepp som är typiska för fiktivt språk och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera fiktiva texter i olika former med hjälp av ändamålsenliga begrepp. Eleven kan tolka fiktiva texter och reflektera över deras mångtydighet.

M10 uppmuntra eleven att uttrycka sina åsikter genom att skriva och producera texter, även multimodala, samt stödja eleven i att identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sina tankar genom att skriva och producera texter, även multimodala, samt identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter, också multimodala, och utveckla färdigheterna som textproducent

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan producera enkla texter enligt modell. Eleven kan nämna någon styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv som textproducent.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan producera olika typer av texter enligt instruktioner. Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna några styrkor eller utvecklingsbehov.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan producera texter enligt givet syfte. Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan på ett kreativt sätt producera texter enligt situation och ändamål. Eleven kan utvärdera sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent och reflektera över hur de kan utvecklas.

M11 erbjuda eleven möjligheter att producera berättande, beskrivande, instruerande och speciellt diskuterande och ställningstagande texter, även i multimediala miljöer, och hjälpa eleven att välja det uttryckssätt som är lämpligast för ifrågavarande textgenre och situation

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att producera berättande, beskrivande, instruerande, diskuterande och ställningstagande texter, också i multimediala miljöer, och lär sig att välja ett uttryckssätt som är lämpligt för textgenren och situationen.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska textgenrer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan med hjälp av modeller producera berättande och beskrivande texter som är enkla och konkreta. Texterna utgår från bekanta ämnen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan producera instruerande och enkla ställningstagande texter och kan med hjälp av modeller använda uttryckssätt som är typiska för dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan producera diskuterande och olika ställningstagande texter och använda uttryckssätt som kännetecknar dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt producera olika slags texter och använder mångsidiga uttryckssätt som kännetecknar dem.

M12 handleda eleven i att utveckla sina textproduktionsprocesser och erbjuda eleven möjligheter att producera text tillsammans med andra, uppmuntra eleven att stärka förmågan att ge och ta emot respons samt hjälpa eleven att utvärdera sig själv som textproducent

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina textproduktionsprocesser och producerar text tillsammans med andra, stärker sin förmåga att ge och ta emot respons samt utvärderar sig själv som textproducent.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska textproduktionsprocesser

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan samla idéer och producera text enligt modell eller med hjälp av stödfrågor. Eleven kan ge knapphändig eller ensidig respons och ta emot respons.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan planera och producera text både individuellt och i grupp. Eleven kan ge respons och slumpmässigt utnyttja den respons hen får i sin egen textproduktion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan bearbeta textens struktur och språkdräkt utgående från respons. Eleven kan ge konstruktiv respons åt andra och i olika skeden av textproduktionsprocessen utnyttja den respons hen själv får.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt och mångsidigt bearbeta textens uttryck och struktur. Eleven kan ge respons som främjar textbearbetning och tillämpa den respons hen får i utvecklingen av den egna textproduktionsfärdigheten.

M13 handleda eleven att utveckla sin skrivfärdighet och digitala kompetens för att producera text samt fördjupa sin förståelse för skrivandet som kommunikationsform, och stärka elevens kompetens i standardspråket genom att öka hens kunskap om skriftspråkets konventioner

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar och stärker sin skrivfärdighet både för hand och med hjälp av digitala verktyg och fördjupar sin förståelse för skrivandet som kommunikationsform. Eleven stärker sin kompetens i standardspråket.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera begriplig text och behärska skriftspråkets konventioner

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan producera enkel text vars budskap man förstår. Eleven kan använda enkel menings- och satsbyggnad samt i huvudsak skiljetecken vid meningsgränser och versal i början av mening och i egennamn. Eleven kan skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan producera text som i huvudsak är lätt att förstå. Eleven kan strukturera sin text i stycken och fästa uppmärksamhet vid menings- och satsbyggnad samt följa flera av standardspråkets skriftspråks normer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan producera text som är smidig och lätt att förstå. Eleven kan strukturera sin text och sina stycken logiskt och fästa uppmärksamhet vid ordval samt i huvudsak följa standardspråkets skriftspråksnormer i sin textproduktion och -bearbetning. Eleven kan flytande skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan producera en sammanhängande och åskådlig text. Eleven kan använda textbindningsmetoder mångsidigt och använda mångsidiga menings- och satsbyggnader och fästa uppmärksamhet vid textens uttryckssätt samt följa standardspråkets skriftspråksnormer.

M14 handleda eleven att utveckla sin förmåga att hantera information och tillämpa sina kunskaper och att använda sig av flera olika källor och göra källhänvisningar i sin egen text, samt vägleda eleven att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven stärker sin förmåga att hantera och använda information. Eleven använder sig av flera olika källor samt behärskar källhänvisningsteknik. Eleven tränar sin förmåga att respektera personlig integritet och följa upphovsrättsliga normer i olika miljöer.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att presentera och använda information samt etisk kommunikation

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra en enkel sammanfattning utifrån det eleven hört, läst eller sett. Eleven kan mekaniskt och på ett enkelt sätt använda källor i sina texter. Eleven följer upphovsrättsliga normer och förstår betydelsen av personlig integritet på nätet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan göra enkla anteckningar samt källhänvisningar enligt modell.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan göra mångsidiga anteckningar och sammanfatta information hen samlat. Eleven hänvisar till källor på ett korrekt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan kombinera information från flera olika källor i sina texter.

M15 handleda eleven att fördjupa sin språkliga medvetenhet och väcka intresse för språkliga fenomen, stödja eleven i att känna igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och i att förstå betydelsen av språkliga val och följderna av dem

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sin språkliga medvetenhet och sitt intresse för språkliga fenomen, känner igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och förstår betydelsen av språkliga val och följderna av dem.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla språklig medvetenhet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra enkla iakttagelser om särdrag i text. Eleven kan nämna några vanliga skillnader mellan skriftspråk och talspråk eller vardagligt språk och standardspråk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan göra iakttagelser om särdrag i språk och text. Eleven kan beskriva språkliga variationer i olika situationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för olika språkvarianter och stildrag. Eleven kan reflektera över betydelsen och följderna av språkliga och textuella val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera drag i texter, språkvarianter och stildrag. Eleven kan tillämpa information om följderna av språkliga val i sin egen kommunikation.

M16 sporra eleven att öka sin litteratur- och kulturkunskap, bidra till att eleven lär känna litteraturens historia och modern litteratur samt olika litterära genrer och hjälpa eleven att reflektera över litteraturens och kulturens betydelse i sitt eget liv samt ge eleven möjlighet att både själv ta del av och dela med sig av läs- och andra kulturupplevelser

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven vidgar sin litteraturkunskap, lär känna litteraturens historia och modern litteratur samt olika litterära genrer**.**

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Litteraturkunskap och läsintresse

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna litterära huvudgenrer. Eleven har läst några skönlitterära verk, till exempel noveller.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva typiska drag för litterära huvudgenrer. Eleven kan ge exempel på verk som hör till huvudgenrerna. Eleven har läst en del av de verk som man läsårsvis kommit överens om.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva mångfalden inom skönlitteraturen. Eleven kan nämna litteraturens olika skeden och kan koppla några verk och författare till dessa. Eleven har läst de verk som man läsårsvis kommit överens om.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera mångfalden inom skönlitteraturen som en del av kulturen. Eleven kan beskriva litteraturens olika skeden samt centrala stildrag och nämna centrala författare och verk som hör till dessa skeden. Eleven har mångsidig kunskap om litteratur.

M17 bidra till att eleven lär känna svenska språket och dess historia och utveckling, de nordiska grannspråken och nordisk kultur samt får en helhetsbild av övriga språk och kulturer i Finland och stödja eleven i att reflektera över det egna modersmålets betydelse och sin språkliga och kulturella identitet samt sporra eleven att aktivt producera och konsumera kultur i olika former

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär känna den språkliga och kulturella mångfalden i Finland. Eleven lär känna det svenska språket, dess historia och utveckling samt de nordiska grannspråken och nordisk kultur. Eleven reflekterar över det egna modersmålets betydelse och sin språkliga och kulturella identitet.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att reflektera över betydelsen av språk och språkets ställning

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna språk som talas i Finland samt något grannspråk till svenskan. Eleven kan nämna något drag som är typiskt för svenskan, berätta om sin språkliga vardag och modersmålets betydelse för hen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva svenska språkets ställning bland andra språk. Eleven kan nämna centrala drag som är typiska för det svenska språket och beskriva de nordiska grannspråken och kulturen. Eleven kan beskriva modersmålets betydelse för individen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva den språkliga och kulturella mångfalden i Finland. Eleven kan redogöra för drag som är typiska för det svenska språket och placera det i en nordisk kulturell kontext. Eleven kan reflektera över modersmålets betydelse för identiteter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse för individen och samhället. Eleven kan redogöra för drag som är typiska för det svenska språket i relation till andra språk och förstår betydelsen av de språkliga och kulturella banden till övriga Norden. Eleven kan reflektera över modersmål som begrepp och dess betydelse för identitetsbygget.

16.3.1.1. Svenska som andraspråk och litteratur

Lärokursens uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7–9 är det särskilda målet för undervisningen att befästa och bredda elevernas färdigheter i svenska, lärstrategier, förmåga att kommunicera samt multilitteracitet. Undervisingen tar fasta på elevernas språkfärdigheter och styrkor. Elevernas språkkunskaper, textrepertoar

och kulturkännedom vidgas. Undervisningen utvecklar elevernas färdigheter för fortsatta studier, samhället och arbetslivet. I litteraturundervisningen uppmuntras eleverna att läsa mångsidigt och analytiskt samt att få läsupplevelser.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 7–9

Målet är att skapa en social lärmiljö som utvecklar förmågan att lära sig och erbjuder gott om språklig stimulans samt möjligheter att söka, använda och producera information, även om stora texthelheter och även i multimediala miljöer. Lärmiljön i modersmål ska även innefatta kultur- och medieutbudet utanför skolan. Arbetssätten ska väljas så att läsförståelsestrategierna stärks och textproduktionsprocesserna blir smidigare. Eleverna ska producera texter individuellt och tillsammans, också med hjälp av kommunikationsteknik. Undervisningen ska integreras med hjälp av process- och projektarbete och arbetssätten ska väljas så att de olika innehållsområdena integreras naturligt med varandra. Drama ska integreras i olika innehållsområden, i synnerhet i litteraturundervisningen och i undervisningen i andra läroämnen. Undervisningen i modersmål och litteratur kan på ett naturligt sätt samordnas med till exempel undervisningen i främmande språk, historia, geografi och bildkonst. Genom kommunikationsövningar stärks varje elevs uppfattning om sitt sätt att kommunicera.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modermål och litteratur i årskurs 7–9

Målet för undervisningen är att stödja varje elevs lärande i och utanför skolan genom att hjälpa hen att hitta och använda lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Eleverna ska uppmuntras att bland olika texter hitta och välja sådana som intresserar och är lämpliga med tanke på elevernas läsfärdighet och sätt att läsa, och att självmant läsa litteratur och andra texter. Eleverna ska också handledas att röra sig tryggt och ansvarsfullt i medievärlden. Individuell handledning och respons ska ges för att utveckla elevens kommunikativa färdigheter och förmåga att producera texter. Eleverna ska få handledning och stöd vid eventuella språkliga inlärningssvårigheter och för att lära sig begrepp och klä sina tankar i ord. Också språkligt begåvade elever ska utmanas att till exempel utveckla sin läskompetens och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem. Texterna och arbetssätten ska väljas så att eleverna bemöts jämlikt och jämställt oberoende av kön.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 7–9

I årskurs 7–9 ska bedömningen av elevens lärande vara mångsidig, riktgivande och uppmuntrande. En respons som är uppmuntrande och konstruktiv stärker elevernas motivation och hjälper dem att utveckla sina språkliga färdigheter samt att hitta sina egna styrkor. Eleverna ska kontinuerligt få information om sina studieframgångar och hur väl de presterat i förhållande till målen. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Genom en stödjande och analyserande bedömning av elevernas kunskaper kan man hjälpa eleverna att bli medvetna om sina egna kunskaper och färdigheter och sina arbetsprocesser och ge dem verktyg för att utveckla dessa. Alla målområden är lika viktiga i bedömningen av elevens lärande i årkurserna 7–9. Bedömningen ska vara mångsidig och grunda sig på såväl muntliga och skriftliga prov på kunnande som på lärarens observationer i olika lärsituationer. Eleverna ska ges möjlighet att visa prov på kunnande på ett mångsidigt sätt. Färdigheter för självvärdering och kamratrespons utvecklas som en del den formativa bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i modersmål och litteratur avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i modersmål och litteratur då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i modersmål och litteratur som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och

kunskapskraven för modersmål och litteratur. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i modersmål och litteratur och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i modersmål och litteratur och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 7–9

Eleverna lär sig språk- och kommunikationsfärdigheter och utvecklar sin förmåga att arbeta med texter genom att använda språk i olika situationer och arbeta mångsidigt med språk. Innehållet i undervisningen väljs så att eleverna får möjlighet att vidga de färdigheter som har en anknytning till språk, litteratur och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Innehållet ska stödja målsättningarna och utnyttja elevernas erfarenheter och lokala möjligheter. De enskilda innehållsområdena ska användas för att bilda helheter för de olika årskurserna.

I1 Att kommunicera

Eleverna tränar formella kommunikationssituationer, att argumentera, kommentera, referera samt att hålla och åskådliggöra en muntlig presentation. Eleverna tränar sina färdigheter att arbeta genom att diskutera olika ämnen och texter. Eleverna undersöker och använder språket i olika funktioner och situationer och övar samtidigt etablerade fraser och uttryck, familjära och formella uttryck, modalitet, hur man uttrycker sin åsikt kraftigt och mera dämpat, samt sammanfattar och hänvisar till någon annans tal. Eleverna övar sig att lyssna och förhålla sig kritiskt till det hörda och att använda det hörda som modell för sin egen kommunikation. Eleverna tränar förmågan att uttrycka sig genom tal och helhetsgestaltning (med medel som är kopplade till kropp, ljud, tid och rum). Eleverna tränar att hålla förberedda muntliga presentationer.

I2 Att tolka texter

Eleverna fördjupar sig i att läsa mångsidigt och analysera texter som är viktiga med tanke på studier, samhälle och kultur. Texterna läses med fokus på värderingar, ideologier och påverkningsmedel (hur tolkningen påverkas av perspektiv, meningsstruktur, benämningar på personer och företeelser, språkliga bilder och ironi). Undervisningen befäster elevernas förmåga att tillämpa lässtrategier dynamiskt och vidgar elevernas ord- och begreppsförråd. Eleverna tränar att analysera i synnerhet förklarande, argumenterande och instruerande texter med fokus på språkliga drag samt att känna igen litterära stilriktningar i texter. Eleverna övar att analysera egna och andras texter samt att ge och ta emot respons.

I3 Att producera texter

Eleverna producerar i synnerhet förklarande, argumenterande och instruerande texter och vidgar samtidigt sin repertoar av textgenrer. Eleven handleds att göra mångsidigt bruk av ordförråd, fraseologi och språkliga strukturer (bl.a. strukturer som koncentrerar formuleringen) i sina texter. Undervisningen stärker behärskningen av skrivprocessens olika faser och bruket av olika informationskällor. Eleverna tränar olika stilarter och register samt olika sätt att uttrycka person och tid på ett konsekvent sätt i en text. Eleverna lär sig att välja lämpliga uttryckssätt för olika texter.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Eleverna undersöker texter och reflekterar över språkets betydelser och strukturer (satsdelar, ordböjning) samt hur språkliga val påverkar hur en text tas emot. Eleverna jämför det svenska språket med andra bekanta språk och undersöker hur olika språk påverkar varandra. Eleverna bekantar sig med språksituationen i Finland och med de centrala skedena i svenska språkets utveckling. Eleverna bekantar sig med litteratur, film, teater och mediekultur. Elevernas förståelse av den kulturella mångfalden stöds genom att kulturella upplevelser från olika tider och olika håll i världen jämförs. Eleverna undersöker mediernas funktion i det egna livet och i samhället kritiskt.

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Undervisningen stödjer elevernas förmåga att läsa, skriva, lyssna på och tala texter inom olika kunskapsområden. Eleverna jämför hur språk används i vardagen och inom olika kunskapsområden. Undervisningen stärker elevernas förmåga att använda digitala verktyg för att söka information, lära sig och utvärdera sitt lärande. Undervisningen fördjupar elevernas förmåga att använda sitt eget modersmål samt andra bekanta språk som stöd för allt lärande.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra eleven att utveckla sina färdigheter att handla målinriktat, etiskt och konstruktivt i kommunikationssituationer i skolan och i samhället

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina färdigheter att handla målinriktat, etiskt och konstruktivt i kommunikationssituationer i skolan och i samhället.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Att utveckla kommunikativa färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar i förutsebara kommunikationssituationer genom att lyssna aktivt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar muntligt och på ett konstruktivt sätt i kommunikationssituationer i skolan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven främjar med sitt agerande en lyckad kommunikationssituation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven tar initiativ i olika kommunikationssituationer och anpassar sitt tal enligt situationen.

M2 handleda eleven att fördjupa förmågan att förstå formellt tal, den muntliga kommunikationen i undervisningen och talade medietexter

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sin förmåga att förstå formellt tal, den muntliga kommunikationen i undervisningen och talade medietexter.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att förstå i kommunikationssituationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven förstår talade texter på vardagligt språk som åskådliggörs tydligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven förstår talade texter på vardagligt språk och tar reda på deras betydelse tillsammans med de andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår huvuddragen i muntliga kommunikationen i undervisningen och i talade medietexter som behandlar teman som är bekanta för eleven.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven urskiljer den väsentliga informationen i den muntliga kommunikationen i undervisningen och i talade medietexter samt utvärderar vad hen har hört. Eleven kan ta emot information i formella talsituationer.

M3 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att uppträda och uttrycka sig målmedvetet i olika situationer och med hjälp av olika uttryckssätt

Målområde

Att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att uppträda och uttrycka sig målmedvetet i olika situationer och med hjälp av olika uttryckssätt.

Innehållsområden

I1 Att kommunicera

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppträda

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven uttrycker sig själv i olika vardagliga situationer eller berättar om något ämne som intresserar hen på det sätt som hens språkkunskaper ger möjlighet till. Eleven kompletterar sin språkfärdighet med andra uttryckssätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven förbereder och håller ett anförande eller en muntlig presentation om ett tema som ligger nära hen själv. Eleven uttrycker sig förståeligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förbereder och håller en tydlig presentation om ett tema som förutsätter att hen söker information. Eleven uttrycker sig på ett för situationen lämpligt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förbereder och håller en sammanhängande och till sitt innehåll mångsidig och åskådlig presentation. Eleven uttrycker sig målmedvetet och ändamålsenligt.

M4 handleda eleven att använda sin kunskap om textgenrer för att tolka texter, vidga elevens ord- och begreppsförråd och använda lässtrategier effektivt samt utveckla sin förmåga att dra slutsatser om en texts betydelser utgående från texten, orden och de språkliga strukturerna

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder sin kunskap om textgenrer för att tolka talade, skrivna och multimediala texter, utvidgar sitt ord- och begreppsförråd, använder effektivt lässtrategier och strategier för att förstå text och drar slutsatser om en texts betydelser utgående från texten, orden och de språkliga strukturerna.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda kunskaper om textgenrer i tolkningen av talade, skrivna och multimediala texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven förstår varför texter skiljer sig från varandra. Eleven känner igen några särdrag för de vanligaste textgenrerna. Eleven förstår bristfälligt innehållet i en text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen de vanligaste textgenrerna. Eleven förstår texter som behandlar ämnesområden som är bekanta för hen och kan uppfatta texten som helhet. Eleven tar reda på nyckelord för att förstå huvudtanken i texten. Eleven använder texter för att utvidga sitt ord- och begreppsförråd.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven identifierar strukturen och de språkliga särdragen i olika textgenrer. Eleven utvidgar aktivt sitt ord- och begreppsförråd genom att läsa olika slags texter. Eleven använder ändamålsenliga strategier för att tolka texter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven särskiljer mellan strukturen och de språkliga särdragen i olika textgenrer med hjälp av ändamålsenliga begrepp. Eleven utvecklar sitt ord- och begreppsförråd så att det är tillräckligt för att hen självständigt kan tolka och utvärdera texter.

M5 handleda eleven att tolka texter kritiskt både självständigt och i grupp

Målområde

Att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven övar sig på att kritiskt tolka talade, skrivna och multimediala texter både självständigt och i grupp.

Innehållsområden

I2 Att tolka texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka talade, skrivna och multimediala texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven läser och förstår enkla texter med ett konkret språk och i för eleven bekanta situationer. Eleven ställer frågor och uttrycker åsikter utifrån texterna tillsammans med andra och självständigt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven läser och förstår texter, även abstrakta sådana, som är lämpliga för hens ålder. Eleven drar slutsatser om texterna och framför motiverade åsikter om textens innehåll.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder sin förmåga att tolka texter som en resurs för lärandet. Eleven utvärderar texter och drar slutsatser om och ställer kritiska frågor utifrån texten. Eleven förstår att andra texter inverkar på textens tolkning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven utvärderar texternas sätt att påverka. Eleven iakttar sådana betydelser i texterna som inte är direkt uttalade, såsom textens tankegång, attityder och synpunkter. Eleven tolkar hur andra texter inverkar på textens betydelse.

M6 handleda eleven att stärka förmågan att planera, producera och bearbeta texter självständigt och tillsammans med andra samt att kunna använda olika textgenrer som källor och modeller för de egna texterna

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven planerar, producerar och bearbetar texter. Eleven använder berättande, beskrivande och ställningstagande texter som modeller och källor för de egna texterna.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tillämpa kunskap om textgenrer i produktionen av texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven producerar texter som till sin struktur, sitt språk och sitt innehåll är enkla och konkreta och som berör ett ämne som är bekant för hen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven planerar och producerar med hjälp av modeller texter om olika ämnesområden, både självständigt och tillsammans med andra. Eleven tar emot respons på sina texter. Eleven producerar texter där man känner igen textgenrerna men där textgenrernas typiska särdrag används bristfälligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven planerar, producerar och bearbetar texter där hen använder särdragen för olika textgenrer på ett ändamålsenligt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven producerar självständigt texter där särdragen för olika textgenrer används på ett mångsidigt sätt. Eleven använder också andra texter som källor för de egna texterna.

M7 hjälpa eleven att befästa kunskaperna om normerna för standardskriftspråket samt behärskningen av det ordförråd och de strukturer som behövs för olika textgenrer

Målområde

Att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven följer normerna för standardskriftspråket i sina texter och använder de ordförråd och språkliga strukturer som är karakteristiska för olika textgenrer.

Eleven utvecklar smidighet och mångsidighet i sin textproduktion samt skriver för hand och med hjälp av digitala verktyg.

Innehållsområden

I3 Att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska skriftspråket

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven producerar texter om ämnesområden som är bekanta för hen själv. Texten kan vara icke-koherent, något svårläst och skriven med ett väldigt begränsat ordförråd. Eleven kan skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven producerar texter som är förståeliga trots språkliga brister. Ordförrådet kan fortfarande vara begränsat. Elevens användning av skriftspråksnormer är osäkert.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven producerar koherenta texter och använder ändamålsenliga ord och strukturer i dem. Eleven följer skriftspråksnormerna tämligen väl. Eleven kan skriva flytande för hand och med hjälp av digitala verktyg.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven producerar texter som innehållsmässigt och språkligt är mångsidiga. Eleven följer skriftspråksnormerna väl.

M8 handleda eleven att fördjupa sin språkliga medvetenhet och intressera sig för språkliga fenomen, hjälpa eleven att känna igen språkliga strukturer, olika register, stildrag och nyanser och förstå betydelser och följder av olika språkliga val

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven blir intresserad av språkliga fenomen. Eleven känner igen språkliga strukturer och använder formellt och informellt språk som en resurs för språkanvändningen samt använder språkliga stildrag och nyanser. Eleven förstår betydelser och följder av olika språkliga val.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla språklig medvetenhet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven observerar att språkbruket varierar i olika situationer. Eleven identifierar skillnaderna mellan skrivet och talat språk. Eleven uppfattar gränserna mellan satser och känner igen verbet i centrum av satsen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven reflekterar över textens språkliga och textuella drag och deras betydelser tillsammans med andra. Eleven känner igen formellt och informellt språkbruk och skillnaderna mellan olika språkliga stilar. Eleven kan dela in satsen i satskonstruktionens olika delar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven uppfattar och skiljer mellan språkliga och textuella drag i texter och deras betydelser med hjälp av ändamålsenliga begrepp. Eleven förstår formellt och informellt språkbruk och effekterna av olika språkliga stilar. Eleven förstår betydelser och följder av olika språkliga val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven drar slutsatser om texters språkliga och textuella särdrag. Eleven utnyttjar formellt och informellt språk i sitt språkbruk. Eleven förstår vilken inverkan språkliga val har för hur betydelsen byggs upp i en text.

M9 inspirera eleven att bekanta sig med olika litteraturgenrer, den svenska och i synnerhet den finlandssvenska litteraturen, dess historia och kopplingar till världslitteraturen samt att handleda eleven att känna till hur olika texter förhåller sig till varandra

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven läser och tolkar svenskspråkig litteratur, i synnerhet modern finlandssvensk litteratur. Eleven bekantar sig med den finlandssvenska litteraturens viktigaste skeden och deras kopplingar till världslitteraturen. Eleven förstår hur litteraturgenren och andra texter påverkat ett verk.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera och tolka skönlitteratur

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven läser korta och lättförståeliga svenskspråkiga skönlitterära texter. Eleven skiljer mellan fiktiva texter och andra texter. Eleven förstår att olika texter har skrivits vid olika tidpunkter. Eleven identifierar med hjälp av modeller kopplingar mellan texter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven läser svenskspråkiga, även finlandssvenska, skönlitterära texter och diskuterar sina läsupplevelser med de andra. Eleven känner till några litteraturgenrer och kan identifiera till vilken genre en text hör.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven läser och kan analysera en skönlitterär text. Eleven kan nämna centrala verk i den finlandssvenska litteraturen. Eleven kan särskilja litteraturgenrernas särdrag i texter som hen läser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven läser mångsidig svenskspråkig litteratur och analyserar och tolkar det hen läst genom att diskutera och skriva om sina upplevelser. Eleven känner till den finlandssvenska litteraturen och dess förhållande till världslitteraturen.

M10 hjälpa eleven att vidga sin kulturuppfattning och att redogöra för flerspråkighet och kulturell mångfald i skolan och i samhället samt att se kulturella likheter och kulturbundenheter i och mellan olika företeelser

Målområde

Att förstå språk, litteratur och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår betydelsen av språklig och kulturell mångfald i skolan och i samhället. Eleven ser skillnader och likheter mellan kulturer samt kulturbundenheter i och mellan olika företeelser.

Innehållsområden

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla kulturell medvetenhet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till att det förekommer flerspråkighet och kulturell mångfald i alla samhällen. Eleven kan identifiera och kan beskriva kulturella och kulturbundna företeelser i sin närmaste omgivning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven identifierar flerspråkighet och kulturell mångfald på individnivå och i den nära omgivningen. Eleven breddar sina kulturella erfarenheter och kan berätta om dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven redogör för vad flerspråkighet och kulturell mångfald innebär i samhället. Eleven kan redogöra för sina kulturella erfarenheter. Eleven observerar att kulturen samt individers verksamhet och olika gruppbildningar påverkar varandra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven framför synpunkter på vad flerspråkighet och kulturell mångfald betyder för hen själv och för samhället. Eleven deltar aktivt i att skapa gemensamma kulturella upplevelser.

M11 handleda eleven att befästa en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att kommunicera, läsa, producera texter och lära sig språk, handleda eleven att iaktta och jämföra olika inlärningsstilar och sätt att lära sig samt att lära sig av andra

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven stärker en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att lära sig och använda språk. Eleven jämför och använder olika sätt att lära sig både självständigt och i grupp.

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla sitt eget sätt att lära sig språk

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven gör iakttagelser om hur hen lär sig språk och sina egna sätt att lära sig.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven identifierar sina styrkor och utvecklingsområden när det gäller hens sätt att lära sig och använda språk samt ställer upp mål för sitt eget lärande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven utvecklar sina färdigheter att lära sig språk och använder mångsidigt sin omgivning som en resurs för att lära sig språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven ställer upp utmanande mål för sitt eget lärande och främjar det gemensamma lärandet.

M12 handleda eleven att lägga märke till hur språket används inom olika vetenskapsområden

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Elevens språkkunskap utvecklas från ett vardagligt språk mot språket som används inom olika vetenskapsområden.

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla ett abstrakt språk

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven behandlar teman som berör olika vetenskapsområden på ett vardagligt språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven förstår med stöd av en stark kontext språk som är rätt så kognitivt krävande och lämpligt med hänsyn till elevens ålder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår kognitivt krävande språk som är lämpligt med hänsyn till hens ålder, men behöver stöd från kontexten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven känner till metoder för användningen av ett abstrakt språk och använder dem för att tolka texter.

M13 uppmuntra eleven att utveckla förmågan att söka information samt att planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och i grupp

Målområde

Att använda språket som stöd för allt lärande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder ändamålsenliga sätt att söka information och följer upphovsrättsliga normer. Eleven planerar, strukturerar samt utvärderar sitt eget arbete självständigt och i grupp.

Innehållsområden

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att söka information samt förmåga att planera, strukturera och utvärdera sitt eget arbete

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i svenska som andraspråk och litteratur

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven söker enstaka information från givna källor. Eleven följer upphovsrätten och förstår betydelsen av personlig integritet på nätet. Eleven planerar och utvärderar sitt eget arbete endast i liten grad.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven söker information från bekanta källor eller källor som hen fått, men upprepar informationen. Eleven utvärderar sitt arbete.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven söker information från olika källor och planerar, strukturerar och utvärderar sitt eget arbete både självständigt och i grupp. Eleven bidrar med sin egen insats i det gemensamma arbetet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven söker och kombinerar mångsidigt information från olika källor samt jämför informationen och bedömer dess tillförlitlighet. Eleven främjar målmedvetet gemensamt arbete.

16.3.2. Det andra inhemska språket

Läroämnets uppdrag

Språk är en förutsättning för lärande och tänkande. Språket är närvarande i all verksamhet i skolan och alla lärare är språklärare. Språkstudierna främjar utvecklingen av tankeförmågan. De ger underlag för att forma en flerspråkig och mångkulturell identitet och värdesätta den. I takt med att ordförrådet och strukturerna utvecklas, utvecklas också de kommunikativa färdigheterna och förmågan att söka information. Språkundervisningen ger goda möjligheter till glädje, lek och kreativitet.

Undervisningen i det andra inhemska språket är en del av språkpedagogiken och fostran till språkmedvetenhet. Den ska väcka elevernas intresse för den språkliga och kulturella mångfalden i skolan och den omgivande världen och uppmuntra dem att kommunicera i autentiska språkmiljöer. Eleverna ska lära sig värdesätta andra språk, människorna som talar dem och olika kulturer. Jämställdheten i språkval och språkstudier förstärks genom att man på varierande och intressanta sätt informerar om valmöjligheter i språken, genom att man uppmuntrar eleverna att oberoende av kön fatta beslut om språkval utgående från sina individuella intressen, genom att man behandlar teman mångsidigt och ur olika synvinklar och genom att man använder omväxlande och praktiska arbetsmetoder.

Studierna i det andra inhemska språket ska förbereda eleverna för planmässigt och kreativt arbete i olika sammansättningar. Eleverna och elevgrupperna ska också ges möjligheter att bilda nätverk och kommunicera med finskspråkiga elever och grupper. Digitala verktyg erbjuder en naturlig möjlighet att genomföra språkundervisningen i autentiska situationer och utifrån elevernas kommunikationsbehov. Undervisningen ska också ge färdigheter som främjar delaktighet och aktiv påverkan.

Undervisningen ska stärka elevernas tilltro till sin förmåga att lära sig språk och att modigt använda dem. Eleverna ska ges möjlighet att studera i egen takt och vid behov få stöd för sitt lärande. Undervisningen ska ordnas så att också elever som avancerar snabbare eller kan språket sedan tidigare kan göra framsteg.

Språkundervisningen ska utveckla multilitteracitet och ta upp olika texter. Texterna ska väljas med hänsyn till barnens och de ungas intressen. Undervisningen ska också bygga broar mellan olika språk och med de språk som eleverna använder på fritiden. Eleverna ska uppmuntras att söka information på de språk som de behärskar.

Språkpedagogik och språkutveckling

Den språkliga utvecklingen startar vid födseln och fortsätter livet ut. Individen tillägnar sig sin kompetens i flera språk i hemmet, i skolan och under fritiden. Den språkliga kompetensen består av kompetens i modersmålen, i andra språk och i olika dialektala varianter, på olika nivåer. Utgångspunkten för skolans språkundervisning är att språket används i olika situationer och sammanhang. Språkundervisningen ska stärka elevernas språkliga medvetenhet och stödja språkbruk på olika språk parallellt. Den ska även bidra till att eleverna utvecklar kompetens i multilitteracitet. Eleverna ska lära sig att analysera texter och kommunikationsformer på olika språk och använda språkvetenskapliga begrepp vid tolkning av texter och använda sig av olika sätt att lära sig språk. De ska också uppmuntras att lära sig språk på flera olika sätt och att använda sin kompetens i olika språk som stöd för allt lärande i alla läroämnen. Eleverna ska få handledning i att läsa texter på lämplig nivå på olika språk och att i sina studier söka information och kunskap på olika språk.

Eleverna ska vägledas att se och förstå sin egen och andras mångfasetterade språkliga och kulturella identitet. Även betydelsen av minoritetsspråken och de utrotningshotade språken ska behandlas i undervisningen och den ska stödja elevens flerspråkighet genom att inkludera elevens alla språk, även de som används på fritiden. Undervisningen ska stärka elevens tro på den egna förmågan att lära sig språk och uppmuntra till att modigt använda nya språk, även på grundläggande nivå. Utgångspunkten för all språkpedagogisk verksamhet är att flera olika läroämnen samarbetar.

16.3.2.1. Ruotsin kieli, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Ruotsin kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun ruotsin kielellä eri oppiaineissa.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus ja tuki

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen A-oppimäärän oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Mål för undervisningen

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii tuntemaan ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä.

Oppilas oppii tuntemaan Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.

Innehållsområden

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kansalliskielten asemaan ja pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä Suomessa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas osaa kertoa keskeisiä asioita ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä. Oppilas osaa kuvailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kielen asemaa Suomessa ja Pohjoismaissa ja maailman kielten joukossa ja pohtia kielen merkitystä yksilölle.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa pohtia ruotsin kielen asemaa kansalliskielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii löytämään ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat maailmankuvaa.

Innehållsområden

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ruotsin taitoa hyödyntämällä

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää ruotsin kieltä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa nimetä ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa vertailla ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin. Oppilas oppii käyttämään ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Innehållsområden

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kielellinen päättely

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa esimerkkejä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ja osaa käyttää ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä kielitaitonsa kehittämiseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Målområde

Kielenopiskelutaidot

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulleen ja oppii reflektoimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.

Innehållsområden

S2 Kielenopiskelutaidot

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia

Målområde

Kielenopiskelutaidot

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielen oppijana.

Innehållsområden

S2 Kielenopiskelutaidot

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää ruotsin kielen taitoaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii toimimaan aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa.

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti monenlaisissa jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii olemaan aktiivinen viestintätilanteissa. Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Viestintästrategioiden käyttö

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen käyttää tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnässä eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii käyttämään kulttuurisesti sopivaa kieltä viestintätilanteissa.

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso B1.1 Oppilas osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista. Oppilas pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilas oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Tekstien tulkintataidot

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Taitotaso A2.1Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso B1.1 Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Tekstien tuottamistaidot

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

16.3.2.1. Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman

avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen B1-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen B1-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T5–T9) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.3 ja A2.1 välitasoksi A1.3/A2.1 Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

[Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen]

[
Havainnoidaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä kuten medioissa, kotona, harrastuksissa, matkustaessa ja muissa tilanteissa. Keskeisiä aiheita ovat suomenruotsalaiset, ruotsalaiset ja pohjoismaiset kieliympäristöt sekä Pohjoismaat ja niiden kulttuurit. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Pohditaan, miksi Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi, ja mikä niiden asema on. Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta oppia ruotsin kieltä.

]

[Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen]

[
Herätellään oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Tutustutaan ruotsin kielen säännönmukaisuuksiin kielitiedon käsitteiden avulla ja harjoitellaan hyödyntämään niitä ruotsin kielen oppimisessa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa.

]

[Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen]

[
Syvennetään oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä Suomessa. Tutustutaan erilaisiin ruotsin kielellä tarjottaviin palveluihin, mediaan, kulttuuriin ja koulutukseen. Syvennetään tietoa pohjoismaisista kieli- ja kulttuuriympäristöistä. Käsitellään valinnan mukaan Pohjoismaita yhdistäviä asioita, kuten historia, yhteiskuntajärjestelmä, perinteet ja luontosuhde. Tutustutaan Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin, kuten demokratia, tasa-arvo ja sananvapaus. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.

]

[Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen]

[
Vahvistetaan oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa. Harjoitellaan hyödyntämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena. Harjoitellaan hyödyntämään muita kieliä ruotsin kielen oppimisessa.

]

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa]

[
Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti erilaisissa oppilaan elinpiiriin liittyvissä tilanteissa kuten tervehtiminen, kuulumiset, omasta tai jonkun toisen elämästä kertominen ja erilaiset asiointitilanteet. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja

oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Vuorovaikutusta harjoitellaan eri viestintäkanavia käyttäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.

]

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa]

[
Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensaatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

]

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa]

[
Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.

]

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa]

[
Vuorovaikutustilanteiden sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.

]

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa]

[
Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensaatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

]

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa]

[
Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.

]

[Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä]

[
Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan oppilaiden elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja

harjoitellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

]

[Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä]

[
Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat. Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja rakenteita opetellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

]

[Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä]

[
Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luontevissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

]

[Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä]

[
Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luontevissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, kuten tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

]

[Kielenopiskelutaidot]

[
Käytetään pitkäjänteiseen kielenopiskeluun ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia työtapoja. Asetetaan tavoitteita myös yhdessä ja osallistetaan oppilaita eri tavoin oppimistilanteiden suunnittelussa. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla. Opetellaan hyödyntämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

]

[Kielenopiskelutaidot]

[
Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään ja hyödynnetään sekä, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

]

[Kielenopiskelutaidot]

[
Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta ruotsin kielen opiskelusta ja asettamaan tavoitteita ruotsin kielen opiskelulle. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Suunnitellaan toimintaa ja asetetaan tavoitteita myös yhdessä. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla ja opetellaan hyödyntämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

]

[Kielenopiskelutaidot]

[
Pohditaan ruotsin kielen osaamisen merkitystä osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää nyt ja tulevaisuudessa. Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään ja hyödynnetään sekä, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hyödynnetään erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.

]

Mål för undervisningen

[Tavoite 1 (vuosiluokka 7), ohjata oppilasta ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielenä Suomessa, ohjata oppilasta havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä ja tutustuttaa oppilas Pohjoismaihin, suomenruotsalaiseen ja ruotsalaiseen kulttuuriin sekä suomenruotsalaisiin ja ruotsalaisiin kieliympäristöihin]

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
- Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen merkityksen kansalliskielinä Suomessa
- Oppilas oppii havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä.
- Oppilas oppii tietoja Pohjoismaista, suomenruotsalaisesta ja ruotsalaisesta kulttuurista sekä suomenruotsalaisista ja ruotsalaisista kieliympäristöistä.

]

Innehållsområden

[Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

[Suomen ja ruotsin kielen merkityksen tunteminen Suomessa. Kielellisten ja kulttuuristen ominaispiirteiden tunteminen suomenruotsalaisissa ja ruotsalaisissa kieliympäristöissä ja Pohjoismaissa.]

[Tavoite 2 (vuosiluokka 7), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena sekä hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan]

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.
- Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena
- Oppilas oppii hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan.

]

Innehållsområden

[Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

[Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.]

[Tavoite 3 (vuosiluokka 7), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulleen, ohjata oppilasta kokeilemaan monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla]

Målområde

Kieltenopiskelutaidot

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulleen.
- Oppilas oppii käyttämään itselleen sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä sekä käyttämään ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

]

Innehållsområden

[Kielenopiskelutaidot]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

[Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta, tavoitteiden asettaminen ruotsin kielen opiskelulle ja monipuolisten opiskelustrategioiden hyödyntäminen ruotsin kielen oppimisessa.]

[Tavoite 4 (vuosiluokka 7), kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja kannustaa oppilasta ruotsinkielisten toimintaympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen]

Målområde

Kieltenopiskelutaidot

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon merkityksen osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa.
- Oppilas oppii huomaamaan, mitä hyötyä ruotsin kielen taidosta on myös tulevaisuudessa.
- Oppilas oppii löytämään ja hyödyntämään ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.

]

Innehållsområden

[Kielenopiskelutaidot]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

[Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana jatkuvaa oppimista ja kielivarantoa.]

[Tavoite 5 (vuosiluokka 7), järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta]

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

]

Innehållsområden

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

[Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa]

[Tavoite 6 (vuosiluokka 7), tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä]

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.

]

Innehållsområden

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

[Viestintästrategioiden käyttö]

[Tavoite 7 (vuosiluokka 7), auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmauksien tuntemustaan]

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

]

Innehållsområden

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

[Viestinnän kulttuurinen sopivuus]

[Tavoite 8 (vuosiluokka 7), rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä]

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

]

Innehållsområden

[Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

[Tekstien tulkintataidot]

[Tavoite 9 (vuosiluokka 7), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin]

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.
- Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

]

Innehållsområden

[Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

[Tekstien tuottamistaidot]

[Tavoite 1 (vuosiluokat 8-9), syventää oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä Suomessa ja syventää oppilaan tietoja pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä ohjata oppilasta tutustumaan Pohjoismaita yhdistäviin asioihin ja arvoihin]

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen merkityksen kansalliskielinä Suomessa.
- Oppilas oppii tuntemaan pohjoismaista kieli- ja kulttuuriympäristöä.
- Oppilas oppii tuntemaan Pohjoismaita yhdistäviä asioita ja arvoja.

]

Innehållsområden

[Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

[Pohjoismaisen kieli- ja kulttuuriympäristön hahmottaminen]

[Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä]

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa mainita jonkin syyn, miksi Suomessa puhutaan suomea ja ruotsia. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävästä asiasta.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin Suomen kansalliskielten asemasta. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävistä asioista.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielten asemasta. Oppilas osaa kertoa pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävistä asioista.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa vertailla Suomen kansalliskielten asemaa. Oppilas osaa vertailla pohjoismaisia kieli- ja kulttuuriympäristöjä sekä pohtia Pohjoismaita yhdistäviä asioita.]

[Tavoite 2 (vuosiluokat 8-9), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja ohjata oppilasta käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena sekä ohjata oppilasta hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan]

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.
- Oppilas oppii hyödyntämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.
- Oppilas oppii hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan.

]

Innehållsområden

[Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

[Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.]

[Tavoite 3 (vuosiluokat 8-9), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulleen, kannustaa oppilasta käyttämään monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla]

Målområde

Kieltenopiskelutaidot

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulleen.
- Oppilas oppii käyttämään itselleen parhaiten sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä sekä käyttämään ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

]

Innehållsområden

[Kielenopiskelutaidot]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

[Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja monipuolisten opiskelustrategioiden hyödyntäminen ruotsin kielen oppimisessa]

[Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä]

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas ottaa ohjattuna satunnaisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas ottaa usein vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Oppilas ottaa säännöllisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas ottaa vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.]

[Tavoite 4 (vuosiluokat 8-9), kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja käyttämään ruotsin kieltä rohkeasti eri tilanteissa myös koulun ulkopuolella]

Målområde

Kieltenopiskelutaidot

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista.
- Oppilas oppii huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä.
- Oppilas oppii harjoittelemaan ja käyttämään ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä myös koulun ulkopuolella.

]

Innehållsområden

[Kielenopiskelutaidot]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

[Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista.]

[Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä]

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin ruotsin kielen taidon merkityksestä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää. Oppilas harjoittelee ja käyttää satunnaisesti ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää ja kielivarannon kartuttamista. Oppilas harjoittelee ja käyttää usein ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää, kielivarannon kartuttamista ja jatkuvaa oppimista. Oppilas harjoittelee ja käyttää säännöllisesti ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.]

[Tavoite 5 (vuosiluokat 8-9), järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta]

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[
Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

]

Innehållsområden

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

[Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa]

[Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä]

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso A1.1, Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A1.2, Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso A1.3, Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista. Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa.]

[Tavoite 6 (vuosiluokat 8-9), tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä]

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.

]

Innehållsområden

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

[Viestintästrategioiden käyttö]

[Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä]

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso A1.1, Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A1.2, Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso A1.3, Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas osaa soveltaa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.]

[Tavoite 7 (vuosiluokat 8-9), auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmauksien tuntemustaan]

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

]

Innehållsområden

[Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

[Viestinnän kulttuurinen sopivuus]

[Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä]

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso A1.1, Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A1.2, Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso A1.3, Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas selviytyy joistakin lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.]

[Tavoite 8 (vuosiluokat 8-9), rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä]

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

]

Innehållsområden

[Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

[Tekstien tulkintataidot]

[Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä]

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso A1.1, Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A1.2, Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso A1.3, Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä, yksinkertaisista, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.]

[Tavoite 9 (vuosiluokat 8-9), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin]

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

[

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.
- Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

]

Innehållsområden

[Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä]

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

[Tekstien tuottamistaidot]

[Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä]

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	[Taitotaso A1.1, Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	[Taitotaso A1.2, Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	[Taitotaso A1.3, Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.]
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	[Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.]

16.3.2.1. Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A-oppimäärä

Ruotsin kieli, äidinkielenomainen ruotsi, A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen opiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä antaen tilaa myös tunteiden käsittelylle.

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän opetuksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat saavat tilaisuuksia tutustua pohjoismaisiin verkostoihin. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tukea oppilaiden oppimista koulussa ja koulun ulkopuolella auttamalla oppilaita kehittämään sopivia opiskelustrategioita ja tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita rohkaistaan etsimään itseään kiinnostavia tekstejä, jotka vahvistavat oppilaiden lukutaitoa ja rohkaisevat lukemaan itsenäisesti kirjallisuutta ja muita tekstejä. Oppilaat oppivat myös turvallista ja eettisesti vastuullista medioiden käyttöä. Oppilaat saavat yksilöllistä ohjausta ja palautetta vuorovaikutustaitojensa ja tekstintuottamistaitojensa kehittämiseksi. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea käsitteiden oppimisessa ja ajatustensa pukemisessa sanoiksi. Opetus kannustaa kielellisesti lahjakkaita oppilaita valitsemaan haastavia lukutehtäviä ja asettamaan itselleen sopivia tavoitteita ja työskentelytapoja.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T10) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa B1.2 ja B2.1 välitasoksi B1.2/B2.1 Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Selvitetään, mitä yksilön kielelliset oikeudet tarkoittavat. Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat oppilaita perehtymään ruotsinkielisen kulttuurin eri ilmiöihin ja lisäämään tietojaan niistä. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita ruotsin kielen opiskelussa ja kielten välisessä vertailussa sekä tarpeen mukaan tunnistamaan puhutun ja kirjoitetun ruotsin kielen variantteja ja murteita.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä sekä tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaat toimijana ruotsin kielellä Suomessa ja Pohjoismaissa. Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia aihepiirejä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan erilaisia sekä suullisia että kirjallisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Mål för undervisningen

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä vahvistaa oppilaan taitoa ja halukkuutta toimia monikielisissä ja -kulttuurisissa ympäristöissä

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii tuntemaan ruotsin kielen aseman kansalliskielenä sekä siihen liittyviä arvoja ja ilmiöitä. Oppilas oppii tuntemaan Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja.

Innehållsområden

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kansalliskielten asemaan liittyvät ilmiöt, pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä. Oppilas osaa kertoa jotakin Pohjoismaiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas osaa kertoa keskeisiä asioita ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä. Oppilas osaa kuvailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia ruotsin kielellä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä ja joistakin siihen liittyvistä ilmiöistä. Oppilas osaa vertailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa tavoista toimia ruotsin kielellä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa pohtia ruotsin kielen asemaa kansalliskielenä sekä siihen liittyviä arvoja ja ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia ruotsin kielellä.

T2 kannustaa oppilasta löytämään mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä erilaisissa yhteisöissä ja toimintaympäristöissä

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii kehittämään taitoaan käyttää ruotsin kieltä monipuolisesti erilaisissa yhteisöissä ja toimintaympäristöissä.

Innehållsområden

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kielitaidon hyödyntäminen

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin yhteisöistä ja toimintaympäristöistä, joissa voi hyödyntää ruotsin kielen taitoaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa nimetä yhteisöjä ja toimintaympäristöjä, joissa voi hyödyntää ruotsin kielen taitoaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa kuvailla, miten ruotsin kielen taitoa voi hyödyntää ruotsinkielisissä yhteisöissä ja toimintaympäristöissä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää ruotsin kielen taitoaan ruotsinkielisissä yhteisöissä ja toimintaympäristöissä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Målområde

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin. Oppilas oppii käyttämään ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Innehållsområden

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kielellinen päättely

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja niiden käytöstä kielitaitonsa kehittämiseen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Målområde

Kielenopiskelutaidot

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulleen ja reflektoimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.

Innehållsområden

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia

Målområde

Kielenopiskelutaidot

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan eri tilanteissa itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielen oppijana.

Innehållsområden

S2 Kielenopiskelutaidot

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää ruotsin kielen taitoaan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

T6 rohkaista oppilasta toimimaan monissa erilaisissa viestintätilanteissa, joissa aiheet voivat olla jo melko vaativia

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii toimimaan aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa.

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Taitotaso B1.2 Oppilas pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa, kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso B1.2/B2.1 Oppilas pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös uusissa ja vaativammissa viestintätilanteissa.

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan puheenvuoron ottamista, keskusteluun tai kirjalliseen viestintään liittymistä sekä neuvottelemaan merkityksestä

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii olemaan aktiivinen viestintätilanteissa. Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Viestintästrategioiden käyttö

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Taitotaso B1.2 Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Oppilas pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti sekä neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso B1.2/B2.1Oppilas pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Oppilas pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota viestinnän muodollisuusasteeseen, harjoittelemaan viestintää käyttäen erilaisia tekstilajeja (kuten blogit, haastattelut) sekä ottamaan viestinnässä huomioon kulttuurienvälisen vuorovaikutustaidon vaatimukset

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii viestimään tilanteeseen sopivalla tavalla. Oppilas oppii käyttämään kulttuurisesti sopivaa kieltä viestintätilanteissa.

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaali-sista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä osaa esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata niihin.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Taitotaso B1.1Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuoro-vaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Taitotaso B1.2 Oppilas osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista, tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso B1.2/B2.1Oppilas osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista. Oppilas pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.

T9 tarjota oppilaalle ja etsiä yhdessä oppilaiden kanssa monipuolisia ja merkityksellisiä tekstejä, jotka edellyttävät päättelyä ja erilaisia tekstinymmärtämisstrategioita

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilas oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Tekstien tulkintataidot

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Taitotaso B1.1 Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Taitotaso B1.2 Oppilas ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä. Oppilas ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso B1.2/B2.1 Oppilas ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Oppilas ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Oppilas ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan, tulkitsemaan ja jakamaan tekstejä melko vaativista aiheista kiinnittäen huomiota tekstilajien monipuolisuuteen (myös pienet esitelmät, mielipidekirjoitukset, tarinat), rakenteiden monipuolisuuteen ja hyvään hallintaan

Målområde

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Innehållsområden

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Tekstien tuottamistaidot

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Taitotaso B1.1 Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Oppilas käyttää melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Taitotaso B1.2 Oppilas osaa kertoa tavallisista, konkreeteista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen ilmaisten itseään suhteellisen vaivattomasti. Oppilas pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Oppilas käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Taitotaso B1.2/B2.1 Oppilas ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä sekä ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Oppilas pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin.

16.3.2.1. Finska, A-lärokurs

A-lärokurs i finska i årskurs 7–9

Eleverna ska uppmuntras att använda finska mångsidigt för att kommunicera och söka information. Målet för undervisningen är att stödja eleverna att fördjupa de kunskaper som inhämtats i årskurs 3–6, utveckla deras språkliga medvetenhet och slutledningsförmåga och samtidigt främja deras färdigheter för språkstudier. Förståelsen för kulturell mångfald ska fördjupas genom att man diskuterar om värdebundna företeelser som är förknippade med olika språkgrupper och även ger utrymme för bearbetning av känslor.

Många elever använder i allt högre grad finska på sin fritid. Den kunskap som eleverna inhämtar genom det informella lärandet ska beaktas när undervisningen planeras och innehållet väljs.

Undervisningen i finska kan integreras i undervisningen i olika läroämnen och de mångvetenskapliga lärområdena och tvärtom. Eleverna ska uppmuntras att söka information på finska i olika läroämnen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av spel, musik och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. I texterna söker man information som man delar och publicerar. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevens språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för A-lärokursen i finska.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i A-lärokursen i finska avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i A-finska då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i A-lärokursen i finska som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för A-lärokursen i finska. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för A-lärokursen i finska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något

annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i A-lärokursen i finska och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 9 som gäller målen för undervisningen (M6-M10) och som anknyter till växande språkkunskap i A-lärokursen i finska har två kunskapsnivåer B1.1 och B1.2 kombinerats till en mellannivå B1.1/B1.2 (förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter) och A2.2 och B1.1 till en mellannivå A2.2/B1.1 (förmåga att producera texter). Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i finska i årskurs 7–9

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att i undervisningen välja sådant innehåll och sådana arbetssätt som uppmuntrar eleverna att aktivt delta i olika finskspråkiga verksamheter. Att använda sådana språkvetenskapliga begrepp som hjälper eleverna att jämföra olika språk och att studera finska. Att ta reda på vad som avses med individens språkliga rättigheter.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att vidareutveckla färdigheterna för språkstudier. Att öva sig att använda läromedel på ett mångsidigt sätt, att använda ordlistor, uppfatta helheter, gruppera, söka information och bedöma hur tillförlitlig informationen är.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att välja innehåll med målet att eleven ska klara sig på finska i olika sammanhang också utanför skolan, att innehållet ska vara aktuellt, för eleverna intressant, rikta sig mot andra stadiets utbildning och göra eleverna bekanta med den språkkunskap som behövs i arbetslivet och i fortsatta studier. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika slags texter som t.ex. berättande, beskrivande eller argumenterande texter. Att studera och öva olika kommunikationssituationer med hjälp av olika medier.

Mål för undervisningen

M1 utveckla elevens förmåga att ge akt på och reflektera över företeelser som anknyter till nationalspråkens ställning i Finland samt stärka elevens förmåga och vilja att komma till rätta i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven känner till det finska språkets ställning i Finland. Eleven lägger märke till kulturella skillnader mellan nationalspråken. Eleven utvecklar sin förmåga och vilja att komma till rätta i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förståelse för frågor som gäller språkens ställning och språkens och kulturens betydelse

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till att man talar finska och svenska i Finland. Eleven är medveten om att det finns olika språkmiljöer i Finland och kan reagera i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan förklara varför man talar finska och svenska i Finland. Eleven är medveten om nationalspråkens betydelse för individen. Eleven kan komma till rätta i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om rättigheter och skyldigheter i anknytning till Finlands nationalspråk. Eleven kan ta i beaktande språkens betydelse för individen. Eleven kan agera i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan klargöra för rättigheter och skyldigheter i anknytning till Finlands nationalspråk. Eleven kan reflektera över språkens betydelse för individen. Eleven kan agera flexibelt i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer enligt situation.

M2 uppmuntra eleven att upptäcka möjligheter att vidga sin syn på omvärlden genom att använda sig av sina kunskaper i finska i olika sammanhang och miljöer

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att hitta olika sammanhang och miljöer där hen kan utveckla sina kunskaper i finska.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att med hjälp av finska språket utveckla sina världsmedborgerliga färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge exempel på några sammanhang och miljöer där finska kan användas.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om sammanhang och miljöer där finska kan användas för att främja det egna lärandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra sammanhang och miljöer där finska kan användas för att främja det egna lärandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över hur hen kan utnyttja finskspråkiga sammanhang och miljöer för att främja det egna lärandet.

M3 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i finska språket och att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ge akt på regelbundenheter i finska språket och göra jämförelser mellan finska och andra språk. Eleven lär sig att använda språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Språklig förmåga

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra iakttagelser om några regelbundenheter i det finska språket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan dra några slutsatser om regelbundenheter i det finska språket i jämförelse med andra språk. Eleven kan ge exempel på några språkvetenskapliga begrepp i finska och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan dra slutsatser om finska i jämförelse med andra språk. Eleven kan berätta om centrala språkvetenskapliga begrepp i finska och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan utgående från sina iakttagelser dra slutsatser om regelbundenheter i det finska språket, tillämpa dem samt jämföra olika sätt att uttrycka samma saker i olika språk. Eleven känner till och kan använda centrala språkvetenskapliga begrepp i finska för att utveckla sina språkkunskaper.

M4 uppmuntra eleven att ställa upp mål, att utnyttja olika sätt för att lära sig finska och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra samt handleda eleven att delta på ett uppbyggande sätt i kommunikation där det viktigaste är att man når fram med sitt budskap

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ställa upp mål för sina språkstudier och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra. Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta de mest effektiva för hens eget lärande. Eleven lär sig olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att ställa upp mål, utnyttja studiestrategier och reflektera över sitt lärande samt förmåga att bilda sig en uppfattning om olika sätt att delta i kommunikation

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan använda några för hen själv passande sätt att lära sig språk. Eleven kan ge några exempel på olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande sätten att lära sig språk. Eleven kan beskriva olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan utnyttja de mest centrala och för hen själv passande sätten att lära sig finska. Eleven kan jämföra olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan mångsidigt utnyttja varierande och för hen själv passande sätt att lära sig finska. Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.

M5 stödja elevens förmåga att kreativt tillämpa sina språkfärdigheter samt utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att tillämpa sina språkkunskaper i olika situationer samt att utveckla sina färdigheter självständigt även efter avslutad skolgång. Eleven lär sig att utnyttja de språkliga intryck som hen får i sin omgivning. Eleven utvecklar tilltro till sig själv som språkinlärare.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge några exempel på hur hen kan utveckla sina färdigheter i finska.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva hur hen kan utveckla de egna färdigheterna i finska även efter avslutad skolgång.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina färdigheter i finska även efter avslutad skolgång.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över och jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina färdigheter i finska även efter avslutad skolgång.

M6 uppmuntra eleven att öva sig i att delta i olika slag av vardagliga kommunikationssituationer

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att aktivt delta i olika bekanta kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kommunikationsförmåga i olika situationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.3: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.2: Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan relativt obehindrat kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter i vardagliga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven kan kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter också i vissa mer krävande situationer som till exempel då man diskuterar om en aktuell händelse.

M7 handleda eleven att vara ta initiativ i kommunikationssituationer och att fördjupa sin förmåga att på finska använda olika kommunikationsformer, stående uttryck, omskrivningar, utfyllnader och andra kompensationsstrategier

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ta initiativ i kommunikationssituationer och att använda olika kompensationsstrategier.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Användning av kommunikationsstrategier

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.2: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord. Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan i någon mån ta initiativ i olika skeden av en kommunikationssituation och försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven kan ta initiativ i en kommunikationssituation där ett bekant ämne behandlas och kan försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Eleven kan rätta till missförstånd eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta och mer komplicerade uttryck.

M8 hjälpa eleven att i kommunikationssituationer gällande åsikter och ställningstaganden fästa uppmärksamhet vid kulturellt lämpligt språkbruk

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att känna igen kulturella drag i kommunikation. Eleven lär sig att anpassa sin kommunikation enligt situation.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämpligt språkbruk

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan använda språket på ett enkelt sätt för centrala ändamål, till exempel för att utbyta information eller uttrycka sin åsikt eller ståndpunkt på ett lämpligt sätt. Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikationsrutiner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till några viktiga kulturellt betingade aspekter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna och kan ta hänsyn till formell språkanvändning. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till viktiga kulturellt betingade aspekter.

M9 erbjuda eleven möjligheter att tolka olika slags texter för informationssökning, även tydliga faktatexter och att uppmuntra hen att i tolkandet använda sig av slutledningsförmåga och förståelse av texternas centrala innehåll

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå budskapet i muntliga och skriftliga texter genom att använda sin slutledningsförmåga. Eleven lär sig att hitta det centrala innehållet i texter för sin informationssökning.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord. Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven förstår det väsentliga och vissa detaljer i tydligt och relativt långsamt allmänspråkligt tal eller i lättfattlig skriven text. Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Eleven urskiljer även oförberedd det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kusnkapsnivå B1.1/B1.2: Eleven förstår det väsentliga och flera detaljer i mer krävande allmänspråkligt tal i normalt tempo eller i allmänspråklig skriven text. Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Eleven urskiljer även oförberedd det centrala innehållet, nyckelord eller viktiga detaljer.

M10 erbjuda eleven möjligheter att producera tal och skrift som berör en tilltagande mängd temaområden och med beaktande av centrala strukturer och grundregler för uttal

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda lämpligt ordförråd och centrala strukturer. Eleven lär sig att uttala förståeligt.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen. Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan räkna upp och beskriva (för åldern typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.2/B1.1: Eleven kan redogöra för det väsentliga angående vardagliga ämnen, verkliga eller fiktiva, som intresserar hen. Eleven använder sig av ett relativt omfattande ordförråd och också krävande strukturer samt idiomatiska uttryck. Eleven kan tillämpa grundläggande uttalsregler också på andra än inövade uttryck.

16.3.2.1. Finska, B1-lärokurs

B1-lärokurs i finska i årskurs 7–9

Eleverna ska uppmuntras att använda finska mångsidigt för att kommunicera och söka information. Målet för undervisningen är att stödja eleven att fördjupa de kunskaper som inhämtats i årskurs 3–6, utveckla elevens språkliga medvetenhet och slutledningsförmåga och samtidigt främja elevens färdigheter för språkstudier. Förståelsen för kulturell mångfald ska fördjupas genom att man diskuterar om värdebundna företeelser som är förknippade med olika språkgrupper och även ger utrymme för bearbetning av känslor.

Undervisningen i finska kan integreras i undervisningen i olika läroämnen och de mångvetenskapligalärområdena och tvärtom. Eleverna ska uppmuntras att söka information på finska i olika läroämnen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i B1-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av spel, musik och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i B1-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i B1-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för B1-lärokursen i finska.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i B1-lärokursen i finska avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i B1-finska då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i B1-lärokursen i finska som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för B1-lärokursen i finska. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för B1-lärokursen i finska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i B1-lärokursen i finska och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 9 som gäller målen för undervisningen (M6-M9) och som anknyter till växande språkkunskap i B1-lärokursen i finska har två kunskapsnivåer A1.3 och A2.1 kombinerats till

en mellannivå A1.3/A2.1. Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för B1-lärokursen i finska i årskurs 7–9

Färdigheter för språkstudier

Att öva på att ta ansvar för de egna studierna i finska. Att använda arbetssätt som stärker långsiktiga språkstudier och kritisk informationssökning. Att ställa upp mål även tillsammans och att på olika sätt göra eleverna delaktiga i planeringen av inlärningslärsituationerna. Att mångsidigt öva olika sätt att lära sig finska, även med hjälp av digitala verktyg. Att lära sig att använda för sig själv lämpliga sätt att lära sig finska.

Färdigheter för språkstudier

Att reflektera över betydelsen av kunskaper i finska som en del av kontinuerligt lärande och personliga språkresurser. Att ta reda på i vilka sammanhang kunskaper i finska behövs och kan användas idag och i framtiden. Att bekanta sig med olika finskspråkiga sammanhang och miljöer. Att lägga märke till och tillsammans reflektera över var det finska språket används och utnyttjas samt hur finskan syns i olika situationer och sammanhang.

Färdigheter för språkstudier

Att öva på att ta ansvar och ställa upp mål för de egna studierna i finska. Att använda arbetssätt som stärker självständigt och långsiktigt arbete samt kritisk informationssökning. Att även ställa upp mål och planera verksamheten tillsammans. Att mångsidigt öva olika sätt att lära sig finska, även med hjälp av digitala verktyg. Att lära sig använda för sig själv lämpliga sätt att lära sig finska.

Färdigheter för språkstudier

Att reflektera över betydelsen av kunskaper i finska som en del av kontinuerligt lärande och personliga språkresurser. Att ta reda på i vilka sammanhang kunskaper i finska behövs och kan användas idag och i framtiden. Att lägga märke till och tillsammans reflektera över var det finska språket kan användas och utnyttjas samt hur finskan syns i olika situationer och sammanhang. Att utnyttja olika finskspråkiga sammanhang och miljöer.

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att lägga märke till det finska språket i olika sammanhang som berör till exempel media, i hemmet hobbyer, resor och andra situationer. Centrala teman anknyter till det finska och svenska språket samt finska, svenska och tvåspråkiga språkmiljöer. Innehåll väljs även utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna. Att reflektera över varför det finns två nationalspråk i Finland, finska och svenska, samt över deras ställning.

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att väcka elevernas språkliga medvetenhet och utveckla elevens språkliga förmåga. Att bekanta sig med regelbundenheter i finskan med hjälp av språkvetenskapliga begrepp och att utnyttja dem för lärandet i finska. Ord, fraser, standarduttryck och strukturer i finskan studeras i anknytning till situationer och sammanhang i elevernas liv och vardag, så att eleverna på ett mångsidigt sätt kan använda och utveckla sin språkliga förmåga.

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att fördjupa elevens förståelse för finskans och svenskans ställning som nationalspråk i Finland. Att bekanta sig med tjänster, media, kultur och utbildning som erbjuds på finska. Att fördjupa kunskapen om finska, svenska och tvåspråkiga språkmiljöer samt deras kulturella mångfald. Att enligt val behandla frågor och värderingar som berör skola och samhälle, till exempel historia, samhällssystem, traditioner och förhållande till naturen samt demokrati, jämlikhet och yttrandefrihet. Innehåll väljs även utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna.

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att stärka elevernas språkliga medvetenhet och utveckla elevens språkliga förmåga. Ord, fraser, standarduttryck och strukturer i finska studeras i situationer med anknytning till elevernas liv och vardag, så att eleverna på ett mångsidigt sätt kan använda och utveckla sin språkliga förmåga. Att öva och utnyttja regelbundenheter i finskan samt utnyttja språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande i finska. Att öva att utnyttja andra språk för sitt lärande i finska.

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva muntlig och skriftlig kommunikation i olika situationer som anknyter till elevens livsområden, som till exempel att hälsa, att fråga hur det går, att berätta om det egna eller någon annans liv och att uträtta olika ärenden. Innehåll väljs även utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna. Att öva olika kommunikationssituationer med hjälp av olika kommunikationskanaler och genom aktiverande sätt.

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva olika sätt att be om upprepning, långsammare tempo och förtydligande av sin samtalspartner samt att använda ickeverbala tillvägagångssätt, till exempel gester och miner, för att nå fram med sitt budskap. Att öva olika kompensationsstrategier, till exempel att uttrycka sig på ett annat sätt. Att stärka elevens tilltro till den egna förmågan att lära sig språk och att modigt använda även begränsade språkkunskaper.

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva artigt språkbruk, till exempel olika artighetsfraser, i rutinmässiga kommunikationssituationer och på ett för kulturen lämpligt sätt.

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva ord, fraser, standarduttryck och strukturer som har ett samband med ämnesområden som anknyter till elevernas liv. Innehåll väljs utgående från aktuella ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna. Att öva ord, fraser och standarduttryck i samband med många olika slag av talade och skrivna texter. Att öva finskans uttal, betoning och intonation.

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva ord, fraser, standarduttryck och strukturer både muntligt och skriftligt i olika naturliga språkanvändningssituationer. Innehåll väljs utgående från aktuella ämnen som är av intresse och

betydelse för eleverna. Att rikligt och mångsidigt öva finskans uttal, betoning och intonation. Att öva sig att använda fonetiska tecken då man lär sig uttal.

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att välja innehåll i kommunikationssituationer utgående från den unga och användningen av finska i till exempel olika gemenskaper, aktuella ämnen, elevernas intresse, inriktning till studier på andra stadiet samt att bekanta sig med språkanvändning i arbetsliv och studier. Att rikligt öva olika kommunikationssituationer med hjälp av olika kommunikationskanaler. Att öva olika kommunikationssituationer genom aktiverande sätt.

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva olika sätt att be om upprepning, långsammare tempo och förtydligande av sin samtalspartner samt att använda ickeverbala tillvägagångssätt, till exempel gester och miner, för att nå fram med sitt budskap. Att öva olika kompensationsstrategier, till exempel att uttrycka sig på ett annat sätt. Att stärka elevens tilltro till den egna förmågan att lära sig språk och att modigt använda även begränsade språkkunskaper.

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva artigt språkbruk, till exempel olika artighetsfraser, i rutinmässiga kommunikationssituationer och på ett för kulturen lämpligt sätt.

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva ord, fraser, standarduttryck och strukturer som har ett samband med ämnesområden som anknyter till elevernas liv. Innehåll väljs utgående från aktuella ämnen, som är av både intresse och betydelse för eleverna, och som anknyter till språkkunskap som behövs i arbetsliv och studier samt de ungas egna framtidsplaner. Att lära sig ord, fraser, standarduttryck och strukturer i samband med många olika slag av talade och skrivna texter. Att öva finskans uttal, betoning och intonation.

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva ord, fraser, standarduttryck och strukturer både muntligt och skriftligt i olika naturliga språkanvändningssituationer. Innehåll väljs utgående från aktuella ämnen, som är av både intresse och betydelse för eleverna, och som anknyter till språkkunskap som behövs i arbetsliv och studier samt de ungas egna framtidsplaner. Att rikligt och mångsidigt öva finskans uttal, betoning och intonation. Att öva sig att använda fonetiska tecken då man lär sig uttal.

Mål för undervisningen

M1 (årskurs 7) handleda eleven att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk i Finland och handleda eleven att lägga märke till och känna igen finska språket i olika språkliga sammanhang och

miljöer samt till finskan och dess kulturella mångfald i närmiljön och olika språkliga sammanhang.

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå finskans och svenskans betydelse som nationalspråk i Finland. Eleven lär sig att lägga märke till och känna igen finska språket i olika språkliga sammanhang och miljöer. Eleven lär sig att lägga märke till och vara medveten om kulturell mångfald i närmiljön och olika språkliga sammanhang.

Innehållsområden

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om finskans och svenskans betydelse i Finland Förmåga att bilda sig en uppfattning om finska språket och dess kulturella mångfald i närmiljön och i olika språkliga sammanhang

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska

M2 (årskurs 7) stärka utvecklingen av elevens språkliga nyfikenhet och härledningsförmåga, handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i finska språket och att utnyttja språkvetenskapliga begrepp som stöd samt dra nytta av andra språk i sitt lärande i finska.

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utveckla sin språkliga härledningsförmåga i finska. Eleven lär sig att upptäcka regelbundenheter i finska språket och utnyttja språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande i finska. Eleven lär sig dra nytta av andra språk i sina studier i finska.

Innehållsområden

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Används inte som grund för bedömningen. Det kunnande som ska bedömas ingår i beskrivningarna av kunskapskraven för växande språkkunskap.

M3 (årskurs 7) handleda eleven att ta ansvar och ställa upp mål för sina studier i finska, att pröva många olika sätt för att lära sig finska även tillsammans med andra samt uppmuntra eleven att mångsidigt använda och utveckla sina färdigheter i finska, även med hjälp av digitala verktyg

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ta ansvar och ställa upp mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att använda för honom eller henne lämpliga sätt att lära sig finska och lär sig att mångsidigt använda och utveckla sina färdigheter i finska, även med hjälp av digitala verktyg.

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att ta ansvar för och ställa upp mål för sina studier i finska och att använda mångsidiga strategier i studierna i finska.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska

M4 (årskurs 7) uppmuntra eleven att se kunskaper i finska som en viktig del av kontinuerligt lärande och utökade personliga språkresurser samt att hitta och utnyttja finskspråkiga sammanhang och miljöer för att utveckla det egna lärandet

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå betydelsen av egna kunskaperna i finska som en del av kontinuerligt lärande och utökade personliga språkkunskaper. Eleven lär sig att förstå betydelsen av kunskaper i finska har även i framtiden. Eleven lär sig att hitta och utnyttja finskspråkiga sammanhang och miljöer för att utveckla det egna lärandet.

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om betydelsen av kunskaper i finska som en del av kontinuerligt lärande och personliga språkresurser.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska

M5 (årskurs 7) erbjuda eleven tillfällen att öva sig muntlig och skriftlig kommunikation med hjälp av olika kommunikationskanaler

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer.

Innehållsområden

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kommunikationsförmåga i olika situationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska

M6 (årskurs 7) stöda eleven i användningen av språkliga kommunikationsstrategier

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda olika språkliga kommunikationsstrategier.

Innehållsområden

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Användning av kommunikationsstrategier

M7 (årskurs 7) hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som hör till artigt språkbruk

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig använda olika artighetsfraser

Innehållsområden

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämplig kommunikation

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska

M8 (årskurs 7) uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta talade och skrivna texter

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå olika talade och skrivna texter

Innehållsområden

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska

M9 (årskurs 7) erbjuda eleven rikligt med möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang även fästa uppmärksamhet vid uttal och vid de strukturer som är mest relevanta för textens innehåll

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda centrala ord och strukturer.
Eleven lär sig att uttala begripligt.

Innehållsområden

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska

M1 (årskurs 8-9) handleda eleven att fördjupa sin förståelse för finskans och svenskans betydelse som nationalspråk i Finland och för finska språket och dess kulturella mångfald i närmiljön och i olika språkliga sammanhang samt handleda eleven att lägga märke till frågor och värderingar som berör skola och samhälle

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå finskans och svenskans betydelse som nationalspråk i Finland. Eleven lär känna olika språkmiljöer samt finska språket och dess kulturella särdrag i närmiljön och olika språkliga sammanhang. Eleven lär sig förstå frågor och värderingar som berör skola och samhälle.

Innehållsområden

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om finska språket och dess kulturella mångfald i närmiljön och i olika språkliga sammanhang.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna någon orsak till att man talar finska och svenska i Finland. Eleven kan ge ett exempel på någon finskspråkig miljö och dess kulturella särdrag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge något exempel på finskans och svenskans betydelse som nationalspråk i Finland. Eleven kan ge några exempel på finskspråkiga miljöer och deras kulturella särdrag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om finskans och svenskans betydelse som nationalspråk i Finland. Eleven kan berätta om finskspråkiga miljöer och dess kulturella särdrag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra finskans och svenskans betydelse som nationalspråk i Finland. Eleven kan jämföra olika språkmiljöer och särdragen i dessa.

M2 (årskurs 8-9) stärka utvecklingen av elevens språkliga nyfikenhet och härledningsförmåga, handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i finska språket och att utnyttja språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande i finska samt att dra nytta av andra språk i sina studier i finska.

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utveckla sin språkliga härledningsförmåga i finska. Eleven lär sig att upptäcka regelbundenheter i finska språket och utnyttja språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande i finska. Eleven lär sig dra nytta av andra språk i sitt lärande i finska.

Innehållsområden

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Används inte som grund för bedömningen. Det kunnande som ska bedömas ingår i beskrivningarna av kunskapskraven för växande språkkunskap.

M3 (årskurs 8-9) handleda eleven att ta ansvar och ställa upp mål för sina studier i finska, uppmuntra eleven att använda många olika sätt för att lära sig finska även tillsammans med andra samt att mångsidigt använda och utveckla sina färdigheter i finska, även med hjälp av digitala verktyg

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ta ansvar och ställa upp mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att använda för honom eller henne själv lämpliga sätt att lära sig finska samt att mångsidigt använda och utveckla sina färdigheter i finska, även med hjälp av digitala verktyg.

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att ta ansvar för sina studier i finska och att använda mångsidiga strategier i sina studier i finska.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven tar under handledning sporadiskt ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda något sätt för att lära sig finska och för att utveckla sina språkkunskaper även tillsammans med andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven tar ofta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda några sätt för att lära sig finska och för att utveckla sina språkkunskaper även tillsammans med andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven tar i huvudsak ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda flera för honom eller henne själv lämpliga sätt att lära sig finska och för att utveckla sina språkkunskaper även tillsammans med andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven tar ansvar för sina studier i finska. Eleven kan mångsidigt använda för honom eller henne själv lämpliga sätt att lära sig finska och för att utveckla sina språkkunskaper även tillsammans med andra.

M4 (årskurs 8-9) uppmuntra eleven att se egna kunskaper i finska som en viktig del av kontinuerligt lärande och utökade personliga språkresurser, uppmuntra och handleda eleven att lägga märke till möjligheter att använda sina kunskaper i finska i det egna livet samt modigt använda finska i olika situationer även utanför skolan

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå betydelsen av de egna kunskaperna i finska som en viktig del av kontinuerligt lärande och utökade personliga språkresurser. Eleven lär sig att lägga märke till möjligheter att använda sina kunskaper i finska. Eleven lär sig att öva och använda sina kunskaper i finska i olika situationer och sammanhang även utanför skolan.

Innehållsområden

Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om betydelsen av kunskaper i finska som en del av de egna språkresurserna och kontinuerligt lärande.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge något exempel på betydelsen av kunskaper i finska.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på betydelsen av kunskaper i finska som en del av det egna livet. Eleven övar och använder sporadiskt sina kunskaper i finska i olika situationer och sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på betydelsen av kunskaper i finska som en del av det egna livet och personliga språkresurser. Eleven övar och använder ofta sina kunskaper i finska i olika situationer och sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan berätta om betydelsen av kunskaper i finska som en del av det egna livet och för personliga språkresurser samt för kontinuerligt lärande. Eleven övar och använder regelbundet sina kunskaper i finska i olika situationer och sammanhang.

M5 (årskurs 8-9) erbjuda eleven tillfällen att öva sig i muntlig och skriftlig kommunikation med hjälp av olika kommunikationskanaler

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att delta i olika kommunikationssituationer.

Innehållsområden

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kommunikationsförmåga i olika situationer

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer, men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer, ibland med stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3/A2.1: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer. Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer.

M6 (årskurs 8-9) stödja eleven i användningen av språkliga kommunikationsstrategier

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda olika språkliga kommunikationsstrategier.

Innehållsområden

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Användning av kommunikationsstrategier

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, ordlistor, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmänna kunskaper eller sina andra språkkunskaper. Eleven kan uttrycka om hen har förstått eller inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation. Eleven behöver mycket hjälpmedel. Eleven kan be sin samtalspartner att upprepa eller tala långsammare.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikationen men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be sin samtalspartner att förtydliga eller upprepa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3/A2.1: Eleven deltar i kommunikationen och behöver endast sporadiskt hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck. Eleven måste relativt ofta be om förtydligande eller upprepning och behöver mera sällan stödja sig på ickeverbala uttryck. Eleven kan i viss mån tillämpa sin samtalspartners uttryck i sin egen kommunikation.

M7 (årskurs 8-9) hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som hör till artigt språkbruk

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda olika artighetsfraser.

Innehållsområden

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämpligt språkbruk

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan använda några av de allra vanligaste artighetsfraserna på språket i rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3/A2.1: Eleven klarar av några korta sociala situationer och kan använda några artiga hälsnings- och tilltalsfraser samt framföra till exempel önskemål, inbjudningar, förslag och ursäkter och besvara sådana.

M8 (årskurs 8-9) uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta talade och skrivna texter

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå olika talade och skrivna texter.

Innehållsområden

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck. Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3/A2.1: Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd.

M9 (årskurs 8-9) erbjuda eleven rikligt med möjligheter att öva sig i att kort tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang även fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda centrala ord och strukturer.
Eleven lär sig att uttala begripligt.

Innehållsområden

Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för honom eller henne viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den grundläggande grammatiken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3/A2.1: Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen. Eleven behärskar ett centralt ordförråd och strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler.

16.3.2.1. Finska, modersmålsinriktad finska, A-lärokurs

A-lärokurs i modersmålsinriktad finska i årskurs 7–9

I den modersmålsinriktade lärokursen i finska ges de tvåspråkiga eleverna möjlighet att reflektera över och fördjupa sig i finska språket och den finska kulturens särdrag. Den modersmålsinriktade lärokursen är ämnad för elever som lever i en tvåspråkig hemmiljö och som i tidig ålder kommit i kontakt med den finska kulturen.

Eleverna ska uppmuntras att använda finska mångsidigt för att kommunicera och söka information. Målet för undervisningen är att stödja eleverna att fördjupa de kunskaper som inhämtats i hemmet och i årskurs 3–6, utveckla elevernas språkliga medvetenhet och slutledningsförmåga och samtidigt främja deras färdigheter för språkstudier. Förståelsen för kulturell mångfald ska fördjupas genom att man diskuterar om värdebundna företeelser som är förknippade med olika språkgrupper och även ger utrymme för bearbetning av känslor.

Många elever använder i allt högre grad finska på sin fritid. Den kunskap som eleverna inhämtar genom det informella lärandet ska beaktas när undervisningen planeras och innehållet väljs.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 7–9

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av

lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av bl.a. spel, finskspråkig litteratur, musik, film och drama ges möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. I texterna söker man information som man delar och publicerar. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller i samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 7–9

Målet för undervisningen är att stödja elevernas lärande i och utanför skolan genom att hjälpa eleverna att utveckla lämpliga lärstrategier och identifiera sina styrkor. Eleverna ska uppmuntras att bland olika texter hitta och välja sådana som intresserar och är lämpliga med tanke på läsfärdigheten och som uppmuntrar till att självmant läsa litteratur och andra texter. Eleverna ska också få lära sig trygg och etiskt ansvarsfull användning av medier. Individuell respons ska ges för att utveckla de kommunikativa färdigheterna och förmågan att producera texter. Eleverna ska erbjudas stöd för verbala inlärningssvårigheter. Eleverna ska få handledning och stöd för att lära sig nya begrepp och använda dem. Språkligt begåvade elever ska också uppmuntras att till exempel anta utmanande läsuppgifter och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 7–9

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för A-lärokursen i modersmålsinriktad finska.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för A-lärokursen i modersmålsinriktad finska. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för A-lärokursen i modersmålsinriktad finska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i

något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 9 som gäller målen för undervisningen (M6-M10) och som anknyter till växande språkkunskap i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska har två kunskapsnivåer B1.2 och B2.1 kombinerats till en mellannivå B1.2/B2.1. Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 7–9

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att ta reda på vad som avses med individens språkliga rättigheter. Att i undervisningen välja sådant innehåll och sådana arbetssätt som uppmuntrar eleverna att bekanta sig med och öka sin kunskap om olika finska kulturella företeelser. Att använda sådana språkvetenskapliga begrepp som hjälper eleverna i språkstudierna, att jämföra olika språk och att notera att det finns olika dialekter och varianter av talad och skriven finska.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att vidareutveckla färdigheterna för språkstudier. Att öva sig att använda läromedel på ett mångsidigt sätt, att använda ordlistor, uppfatta helheter, gruppera, söka information och bedöma hur tillförlitlig informationen är.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att välja innehåll tillsammans utifrån aktualitet och med målet att eleverna ska utveckla och fördjupa sin kunskap i finska i olika sammanhang också utanför skolan. Att tillsammans välja ämnen som intresserar eleverna. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika slags texter. Att öva sig att uttrycka sig både muntligt och skriftligt och att kommunicera i olika situationer med hjälp av olika medier.

Mål för undervisningen

M1 utveckla elevens förmåga att reflektera över värderingar och företeelser som är förknippade med nationalspråkens ställning i Finland samt stärka elevens förmåga och vilja att ta del av och verka i flerspråkiga och mångkulturella miljöer

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär känna det finska språkets ställning i Finland. Eleven lär sig att förstå kulturella skillnader mellan nationalspråken samt bakgrunden till dessa. Eleven lär sig att agera i olika språkmiljöer.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förståelse för frågor som gäller nationalspråkens ställning

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan berätta om våra nationalspråk och ge några exempel på flerspråkiga miljöer. Eleven kan reagera i flerspråkiga miljöer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven är medveten om värderingar och företeelser som anknyter till nationalspråken. Eleven kan komma till rätta i flerspråkiga miljöer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ta i beaktande värderingar och företeelser som anknyter till nationalspråken. Eleven kan agera i flerspråkiga miljöer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan genom sitt agerande beakta värderingar och företeelser som anknyter till nationalspråken. Eleven kan agera flexibelt enligt situation i flerspråkiga miljöer.

M2 uppmuntra eleven att upptäcka möjligheter att mångsidigt använda finska i olika sammanhang och miljöer

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att mångsidigt använda finska i olika sammanhang och miljöer.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att mångsidigt använda sig av sina språkkunskaper för att utveckla sina världsmedborgerliga färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge exempel på några sammanhang och miljöer där hen kan använda finska.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om sammanhang och miljöer där hen kan använda finska för att främja det egna lärandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra olika sammanhang och miljöer där hen kan använda finska för att främja det egna lärandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över hur hen ändamålsenligt kan använda finska i olika sammanhang och miljöer för att främja det egna lärandet.

M3 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i finska språket, på vilket sätt man i olika språk uttrycker samma saker samt att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ge akt på regelbundenheter i finska språket och likheter och olikheter i jämförelse med andra språk. Eleven lär sig att använda språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Språklig förmåga

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra iakttagelser om regelbundenheter och känner till några språkvetenskapliga begrepp i finska.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan dra slutsatser om finskans regelbundenheter i jämförelse med andra språk. Eleven känner till de vanligaste språkvetenskapliga begreppen i finska.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan dra slutsatser om finskans regelbundenheter och jämföra olika sätt att uttrycka samma saker i olika språk. Eleven känner till centrala språkvetenskapliga begrepp i finska.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan dra slutsatser om finskans regelbundenheter, tillämpa dem samt jämföra olika sätt att uttrycka samma saker i olika språk. Eleven känner till och kan använda centrala språkvetenskapliga begrepp i finska.

M4 uppmuntra eleven att ställa upp mål, att utnyttja mångsidiga sätt för att lära sig finska och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra samt handleda eleven att delta på ett uppbyggande sätt i kommunikation

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ställa upp mål för sina språkstudier och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra. Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta de mest effektiva för hens eget lärande.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att ställa upp mål, att utnyttja studiestrategier och att reflektera över sitt lärande samt förmåga att bilda sig en uppfattning om olika sätt att delta i kommunikation

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan använda några för hen själv passande sätt att lära sig språk. Eleven kan ge några exempel på olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande sätten att lära sig språk. Eleven kan beskriva olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan utnyttja de mest centrala och för hen själv passande sätten att lära sig språk. Eleven kan jämföra olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan mångsidigt utnyttja varierande och för hen själv passande sätt att lära sig språk. Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.

M5 stödja elevens egen aktivitet och förmåga att kreativt tillämpa sina språkfärdigheter och utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att tillämpa sina språkkunskaper i olika situationer samt utveckla sina färdigheter självständigt även efter avslutad skolgång. Eleven lär sig att utnyttja de språkliga intryck som finns i hens omgivning. Eleven utvecklar tilltro till sig själv som språkinlärare.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan använda sina färdigheter i finska i några situationer och ge exempel på hur hen kan utveckla de egna färdigheterna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva olika möjligheter att utveckla sina färdigheter i finska även avslutad skolgång. Eleven kan använda sina kunskaper i finska i olika situationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina färdigheter i finska även efter avslutad skolgång. Eleven kan mångsidigt tillämpa sina kunskaper i finska i olika situationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över och jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina färdigheter i finska även efter avslutad skolgång. Eleven kan målmedvetet tillämpa sina kunskaper enligt situation.

M6 uppmuntra eleven att delta i olika, kommunikationssituationer, vilkas teman också kan vara relativt krävande

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kommunikationsförmåga i olika situationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan relativt obehindrat kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter i vardagliga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.2: Eleven kan relativt obehindrat delta i kommunikation också i vissa mera krävande situationer som till exempel då man informerar om en aktuell händelse.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.2/B2.1: Eleven kan kommunicera relativt obehindrat också i nya och mer krävande situationer.

M7 handleda eleven att öva sig i att föra ordet, att ta initiativ i muntlig eller skriftlig kommunikation och att förhandla om betydelser

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ta initiativ i kommunikationssituationer. Eleven lär sig att använda olika kompensationsstrategier och omformulera sitt budskap.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Användning av kommunikationsstrategier

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A2.1: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder mer sällan non-verbala uttryck. Eleven måste relativt ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan i någon mån ta initiativ i olika skeden av en kommunikationssituation och försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.2: Eleven kan ta initiativ och använda lämpliga uttryck i en kommunikationssituation där ett bekant ämne behandlas. Eleven kan relativt naturligt rätta till missförstånd. Eleven kan diskutera betydelsen också av mera komplicerade uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.2/B2.1: Eleven kan uttrycka sin åsikt och diskutera betydelsen också där mer krävande ämnen behandlas. Eleven kan diskutera betydelsen också av komplicerade uttryck och begrepp. Eleven kan naturligt rätta till missförstånd och korrigera sitt språk.

M8 handleda eleven att i kommunikationen fästa uppmärksamhet vid hur formell situationen är, att öva sig i att använda olika slags texter (t.ex. bloggar, intervjuer) och att i sin kommunikation bli förtrogen med kraven på kulturell växelverkan

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att anpassa sin kommunikation enligt situation.

Eleven lär sig att känna igen kulturella drag i kommunikation.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämpligt språkbruk

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå B1.1: Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till några viktiga kulturellt betingade aspekter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.2: Eleven kan för olika ändamål använda ett språk som inte är för familjärt men inte heller för formellt. Eleven känner till de viktigaste artighetskutymerna och följer dem. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till viktiga kulturellt betingade aspekter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.2/B2.1: Eleven kan för olika ändamål använda ett språk som inte är för familjärt men inte heller för formellt. Eleven kan ta hänsyn till sin samtalspartner och till de krav som olika situationer ställer.

M9 erbjuda eleven och tillsammans med hen söka mångsidiga och betydelsefulla texter vilka kräver slutledningsförmåga och textförståelsestrategier

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter och att tillämpa olika strategier för att tolka dem.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A2.1: Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå B1.1: Eleven förstår det väsentliga och vissa detaljer i tydligt och relativt långsamt allmänspråkligt tal eller i lättfattlig skriven text. Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Eleven urskiljer även utan förberedelse det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.2: Eleven förstår tydligt tal som innehåller fakta om bekanta eller ganska allmänna ämnen och klarar också i någon mån av texter som förutsätter slutledning. Eleven förstår det väsentliga och de viktigaste detaljerna i en pågående mera omfattande formell eller informell diskussion i omgivningen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.2/B2.1: Eleven förstår muntlig och skriven text som är mera invecklad till språk och innehåll samt klarar av texter som förutsätter slutledning. Eleven kan följa med komplicerad argumentation samt redogöra för det centrala innehållet i olika texter. Eleven förstår en stor del av en pågående diskussion i omgivningen.

M10 handleda eleven att producera, tolka och dela texter vars tema också kan vara något mer krävande och att i sammanhanget fästa uppmärksamhet vid texternas mångsidighet och användandet samt behärskningen av varierande strukturer

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt i olika sammanhang och för olika ändamål genom att använda centralt ordförråd och centrala strukturer.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i modersmålsinriktad finska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen. Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan redogöra för det väsentliga och även för vissa detaljer angående vardagliga ämnen, verkliga eller fiktiva, som intresserar hen. Eleven använder sig av ett relativt omfattande ordförråd och olika strukturer samt en del allmänna fraser och idiom.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.2: Eleven kan berätta om vanliga konkreta ämnen genom att beskriva, specificera och jämföra. Eleven uttrycker sig relativt obehindrat. Eleven kan skriva personliga och mera allmänna meddelanden och uttrycka sina tankar också om en del fiktiva ämnen. Eleven använder sig av ett relativt omfattande ordförråd, vanliga idiom, olika strukturer och även komplicerade meningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	KUnskapsnivå B1.2/B2.1: Eleven kan med rätt mångsidiga strukturer och ett omfattande ordförråd uttrycka sig klart och exakt om olika ämnen som hör till det egna erfarenhetsområdet. Eleven kan uttrycka sina tankar också om fiktiva ämnen. Eleven kan delta också i mer formella diskussioner.

16.3.3. Främmande språk

Läroämnets uppdrag

Språk är en förutsättning för lärande och tänkande. Språket är närvarande i all verksamhet i skolan och alla lärare är språklärare. Språkstudierna främjar utvecklingen av tankeförmågan. De ger underlag för att forma en flerspråkig och mångkulturell identitet och värdesätta den. I takt med att ordförrådet och strukturerna utvecklas, utvecklas också de kommunikativa färdigheterna och förmågan att söka information. Språkundervisningen ger goda möjligheter till glädje, lek och kreativitet.

Språkundervisningen är en del av språkpedagogiken och fostran till språkmedvetenhet. Den ska väcka elevernas intresse för den språkliga och kulturella mångfalden i skolan och den omgivande världen och uppmuntra dem att kommunicera i autentiska miljöer. Eleverna ska lära sig värdesätta andra språk, människorna som talar dem och olika kulturer. Jämställdheten i språkval och språkstudier förstärks genom att man på varierande och intressanta sätt informerar om valmöjligheter i språken, genom att man uppmuntrar eleverna att oberoende av kön fatta beslut om språkval utgående från sina individuella intressen, genom att man behandlar teman mångsidigt och ur olika synvinklar och genom att man använder omväxlande och praktiska arbetsmetoder.

Språkstudierna ska förbereda eleverna för planmässigt och kreativt arbete i olika sammansättningar. Eleverna och elevgrupperna ska ges möjligheter att bilda nätverk och kommunicera muntligt med elever och grupper också på olika håll i världen. Digitala verktyg erbjuder en naturlig möjlighet att genomföra språkundervisningen i autentiska situationer och utifrån elevernas kommunikationsbehov. Undervisningen ska också ge färdigheter som främjar delaktighet och aktiv påverkan i en internationell värld.

Undervisningen ska stärka elevernas tilltro till sin förmåga att lära sig språk och att modigt använda dem. Eleverna ska ges möjlighet att studera i egen takt och vid behov få stöd för sitt lärande. Undervisningen ska ordnas så att också elever som avancerar snabbare eller kan språket sedan tidigare kan göra framsteg.

Språkundervisningen ska utveckla multilitteracitet och ta upp olika texter. Texterna ska väljas med hänsyn till barnens och de ungas intressen. Undervisningen ska också bygga broar mellan olika språk och med de språk som eleverna använder på fritiden. Eleverna uppmuntras att söka information på de språk som de behärskar.

Språkpedagogik och språkutveckling

Den språkliga utvecklingen startar vid födseln och fortsätter livet ut. Individen tillägnar sig sin kompetens i flera språk i hemmet, i skolan och under fritiden. Den språkliga kompetensen består av kompetens i modersmålen, i andra språk och i olika dialektala varianter, på olika nivåer. Utgångspunkten för skolans språkundervisning är att språket används i olika situationer och sammanhang. Språkundervisningen ska stärka elevernas språkliga medvetenhet och stödja språkbruk på olika språk parallellt. Den ska även bidra till att eleverna utvecklar kompetens i multilitteracitet. Eleverna ska lära sig att analysera texter och kommunikationsformer på olika språk och använda språkvetenskapliga begrepp vid tolkning av texter och använda sig av olika sätt att lära sig språk. De ska också uppmuntras att lära sig språk på flera olika sätt och att använda sin kompetens i olika språk som stöd för allt lärande i alla läroämnen. Eleverna ska få handledning i att läsa texter på lämplig nivå på olika språk och att i sina studier söka information och kunskap på olika språk.

Eleverna ska vägledas att se och förstå sin egen och andras mångfasetterade språkliga och kulturella identitet. Även betydelsen av minoritetsspråken och de utrotningshotade språken ska behandlas i undervisningen och den ska stödja elevens flerspråkighet genom att inkludera elevens alla språk, även de som används på fritiden. Undervisningen ska stärka elevens tro på den egna förmågan att lära sig språk och uppmuntra till att modigt använda nya språk, även på grundläggande nivå. Utgångspunkten för all språkpedagogisk verksamhet är att flera olika läroämnen samarbetar.

16.3.3.1. Engelska, A-lärokurs

A-lärokurs i engelska i årskurs 7–9

Eleverna ska uppmuntras att mångsidigt använda engelska för att kommunicera och söka information. Målet för undervisningen är att stödja eleverna att fördjupa de kunskaper som inhämtats i årskurs 3–6, utveckla elevernas språkliga medvetenhet och slutledningsförmåga och samtidigt främja elevens färdigheter för språkstudier. Förståelsen för kulturell mångfald ska fördjupas genom att man diskuterar om värdebundna företeelser som är förknippade med olika språkgrupper och även ger utrymme för bearbetning av känslor. En del frågor kan vid behov också behandlas på skolans undervisningsspråk.

Många elever använder i allt högre grad engelska på sin fritid. Den kunskap som eleverna inhämtar genom det informella lärandet ska beaktas när undervisningen planeras och innehållet väljs.

Undervisningen i engelska kan integreras i undervisningen i olika läroämnen och i de mångvetenskapliga lärområdena och tvärtom. Eleverna ska uppmuntras att söka information på engelska i olika läroämnen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i engelska i årskurs 7–9

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska främst bestå av pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av spel, musik och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. I texterna söker man information som man delar och publicerar. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av internationalisering på hemmaplan ska eleverna bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i det omgivande samhället. De ska också ges möjligheter att öva sig att kommunicera internationellt. Engelska ska alltid användas när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i engelska i årskurs 7–9

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan engelska sedan tidigare.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i engelska i årskurs 7–9

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för A-lärokursen i engelska.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i A-lärokursen i engelska avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i A-engelska då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i A-lärokursen i engelska som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för A-lärokursen i engelska. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för A-lärokursen i engelska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i A-lärokursen i engelska och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 9 som gäller målen för undervisningen (M6-M10) och som anknyter till växande språkkunskap i A-lärokursen i engelska har två kunskapsnivåer B1.1 och B1.2 kombinerats till en mellannivå B1.1/B1.2. Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i engelska i årskurs 7–9

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att utveckla förståelse för fler- och parallellspråkigheten i världen och för språkliga rättigheter. Att undersöka engelskans utveckling till ett globalt lingua franca. Att utforska kulturer och livsstilar i några sådana länder som i samhället använder engelska som det mest centrala språket. Att använda sådana språkvetenskapliga begrepp som hjälper eleverna i studierna i engelska och med att jämföra engelskan med andra språk. Att söka information om några av engelskans varianter.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att vidareutveckla färdigheterna för språkstudier. Att öva sig att använda läromedel på ett mångsidigt sätt, att använda ordlistor, uppfatta helheter, gruppera, söka information och bedöma hur tillförlitlig informationen är.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att välja innehåll tillsammans utgående från att eleverna ska kunna agera på engelska i olika sociala sammanhang eller gemenskaper. Innehållet ska vara aktuellt, för eleverna intressant, och även rikta sig mot andra stadiets utbildning och göra eleverna bekanta med den språkkunskap som behövs i arbetslivet och i fortsatta studier. Att i innehållet poängtera elevernas delaktighet och aktivitet lokalt och globalt. Innehållet ska väljas med beaktande av engelskans utbredning och ställning som globalt kommunikationsspråk. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter som t.ex. berättande, beskrivande eller argumenterande texter. Att iaktta och ofta träna olika kommunikationssituationer med hjälp av medier.

Mål för undervisningen

M1 utveckla elevens förmåga att reflektera över värderingar och företeelser som anknyter till engelskans ställning och olika varianter samt ge eleven beredskap att utveckla sin förmåga att agera i mångkulturella miljöer

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär känna värderingar som anknyter till det engelska språkets ställning och varianter. Eleven lär sig om länders kulturer och levnadssätt inom språkområdet. Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att agera i mångkulturella miljöer.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förståelse för frågor som anknyter till språkets ställning och varianter och förmåga att agera i mångkulturella miljöer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna några länder där engelska talas. Eleven kan berätta något om länders kulturer och levnadssätt inom språkområdet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta var engelska talas och att det talas på olika sätt. Eleven kan beskriva ländernas kulturer och levnadssätt i språkområdet. Eleven kan nämna kulturella drag som anknyter till kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om engelskans ställning som världsspråk. Eleven kan jämföra ländernas kulturer och levnadssätt i språkområdet. Eleven kan berätta om kulturella drag i kommunikationen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över engelskans ställning som världsspråk samt därtill hörande företeelser. Eleven kan jämföra och reflektera över ländernas kulturer och levnadssätt inom språkområdet. Eleven kan jämföra och reflektera över kulturella drag i kommunikation.

M2 uppmuntra eleven att hitta intressanta engelskspråkiga innehåll och sammanhang som vidgar uppfattningen om den globaliserade världen och möjligheterna att ta del av den

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att hitta engelskspråkiga innehåll och sammanhang som vidgar bilden av den globaliserade världen. Eleven lär sig olika sätt att agera i en språkligt och kulturellt mångskiftande värld på engelska.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att med hjälp av engelska språket utveckla sina världsmedborgerliga färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge exempel på några engelskspråkiga innehåll och sammanhang där engelska språket kan användas.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna engelskspråkiga innehåll och sammanhang, som främjar hens lärande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra engelskspråkiga innehåll och sammanhang, som främjar hens lärande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över hur hen kan utnyttja engelskspråkiga innehåll och sammanhang för att främja det egna lärandet.

M3 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i engelska språket och sätt att i olika språk uttrycka samma saker samt att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att lägga märke till regelbundenheter i engelska språket och göra jämförelser mellan engelska och andra språk. Eleven lär sig att använda språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Språklig förmåga

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra iakttagelser om några regelbundenheter i engelska språket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan dra några slutsatser om regelbundenheter i engelska språket. Eleven kan ge några exempel på hur samma sak uttrycks i engelska och i något annat språk. Eleven kan ge exempel på några språkvetenskapliga begrepp i det engelska språket och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan dra slutsatser om engelska språkets regelbundenheter. Eleven kan berätta hur samma sak uttrycks i engelska och i något annat språk. Eleven kan berätta om det engelska språkets centrala språkvetenskapliga begrepp och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan dra slutsatser om engelska språkets regelbundenheter och tillämpa dem. Eleven kan jämföra hur samma sak uttrycks i engelska och i något annat språk. Eleven känner till och kan använda det engelska språkets centrala språkvetenskapliga begrepp för att utveckla sina språkkunskaper.

M4 uppmuntra eleven att ställa upp mål, att utnyttja mångsidiga sätt för att lära sig engelska och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra samt att handleda eleven att delta på ett uppbyggande sätt i kommunikation där det viktigaste är att man når fram med sitt budskap

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ställa upp mål för sina språkstudier och att reflektera över sin lärprocess självständigt och i samarbete med andra. Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta de mest effektiva för hens eget lärande. Eleven lär sig olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att ställa upp mål, att utnyttja studiestrategier, att reflektera över sitt lärande samt förmåga att bilda sig en uppfattning om olika sätt att delta i kommunikation

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan använda några för hen själv passande sätt att lära sig engelska. Eleven kan ge några exempel på olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande sätten att lära sig engelska. Eleven kan beskriva några sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda de mest centrala och för hen själv passande sätten att lära sig engelska. Eleven kan jämföra olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda mångsidiga och för hen själv passande sätt att lära sig engelska. Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.

M5 stödja elevens egen aktivitet och förmåga att kreativt tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter självständigt även efter avslutad skolgång. Eleven lär sig att utnyttja de språkliga intryck som hen får i den omgivande världen. Eleven utvecklar tilltro till sig själv som språkinlärare.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla färdigheterna för kontinuerligt språklärande

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge några exempel på möjligheter att utveckla sina kunskaper i engelska.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva olika möjligheter att utveckla sina kunskaper i engelska även efter avslutad skolgång.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i engelska även efter avslutad skolgång.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra och reflektera över olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i engelska även efter avslutad skolgång.

M6 uppmuntra eleven att delta i olika kommunikationssituationer som är lämpliga med hänsyn till elevens ålder och livserfarenhet och som även kan behandla åsikter

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kommunikationsförmåga i olika situationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.3: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.2: Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer och kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan relativt obehindrat kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter i vardagliga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven kan kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter också i vissa mer krävande situationer som till exempel då man diskuterar en aktuell händelse.

M7 stödja eleven att ta initiativ i kommunikationssituationer, i användandet av kompensationsstrategier och i betydelseförhandlingar

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ta initiativ i kommunikationssituationer. Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Användning av kommunikationsstrategier

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.2: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation genom att vid behov använda standarduttryck för att be om precisering av nyckelord. Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan i någon mån ta initiativ i olika skeden av en kommunikationssituation och försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven kan ta initiativ i en kommunikationssituation där ett bekant ämne behandlas och kan försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet, rätta till missförstånd. Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck och också av relativt komplicerade uttryck.

M8 hjälpa eleven att känna igen kulturella drag i kommunikationen och stödja elevens förmåga att delta på ett uppbyggande sätt i kulturell växelverkan

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att känna igen kulturella drag i kommunikation. Eleven lär sig att använda språket i kulturell växelverkan.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämpligt språkbruk

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan använda språket på ett enkelt sätt för centrala ändamålen, till exempel för att utbyta information eller uttrycka sin åsikt eller ståndpunkt på ett lämpligt sätt. Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikations rutiner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till några viktiga kulturellt betingade aspekter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna och kan fästa vikt vid språkets formalitet. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till de viktigaste kulturellt betingade aspekterna.

M9 erbjuda eleven möjlighet att lyssna till och läsa många olika för hen själv betydelsefulla allmänna och lättfattliga texter samt att tolka texterna med hjälp av olika strategier

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att tolka muntliga och skriftliga texter. Eleven lär sig strategier för att förstå texter.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord. Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven förstår det väsentliga och vissa detaljer i tydligt och relativt långsamt allmänspråkligt tal eller i lättfattlig skriven text. Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Eleven urskiljer även oförberedd det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven förstår det väsentliga och många detaljer i lite mer krävande allmänspråkligt och relativt långsamt tal eller i lättfattlig skriven text. Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Eleven urskiljer även utan förberedelse det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.

M10 handleda eleven att för olika ändamål producera både muntliga och skriftliga texter med allmänna eller för hen betydelsefulla teman och att samtidigt hjälpa eleven att fästa vikt vid ett gott uttal och ett mångsidigt bruk av strukturer

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda det engelska språkets centrala ordförråd och strukturer. Eleven lär sig att uttala begripligt.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i engelska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.3: Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan räkna upp och beskriva (för sin ålder typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan redogöra för det väsentliga och även för vissa detaljer angående vardagliga ämnen, verkliga eller fiktiva, som intresserar hen. Eleven använder sig av ett ganska omfattande ordförråd och olika strukturer samt en del allmänna fraser och idiom. Eleven kan tillämpa flera grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.1/B1.2: Eleven kan redogöra för det väsentliga och många detaljer angående olika vardagliga ämnen, verkliga eller fiktiva, som intresserar hen. Eleven använder sig av ett relativt omfattande ordförråd och olika strukturer samt allmänna fraser och idiom. Eleven kan tillämpa flera grundläggande uttalsregler också på andra än inövade uttryck.

16.3.3.1. Latin, valfri B2-lärokurs

Valfri B2-lärokurs i latin i årskurs 7–9

Omfattningen av undervisningen i valfritt latin varierar. Dessa grunder är skrivna för att motsvara lärokursen i B2-språk. Valfritt latin kan vara det tredje eller fjärde språket som eleverna studerar efter modersmålet, så eleverna har redan mycket erfarenhet av att studera språk. Eleverna kan använda kunskaper och färdigheter som de lärt sig tidigare. Eleverna uppmuntras att som stöd för sitt lärande mångsidigt använda latin för att kommunicera och söka information. Undervisningens mål är att utveckla elevernas språkliga slutledningsförmåga och samtidigt främja deras färdigheter för språkstudier. Förståelsen för kulturell mångfald fördjupas genom att man funderar på olika värdebundna företeelser som är förknippade med olika språkgrupper och även ger utrymme för bearbetning av känslor. En del frågor kan även vid behov behandlas på skolans undervisningsspråk.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i B2-lärokursen i latin i årskurs 7–9

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska främst bestå av pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av spel, musik och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande. Latin används alltid då det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i B2-lärokursen i latin i årskurs 7–9

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i B2-lärokursen i latin i årskurs 7–9

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för B2-lärokursen i latin.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i B2-lärokursen i latin avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i B2-lärokursen i latin då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i B2-lärokursen i latin som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som

ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för B2-lärokursen i latin. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för B2-lärokursen i latin och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i B2-lärokursen i latin och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

Centralt innehåll som anknyter till målen för B2-lärokursen i latin i årskurs 7–9

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att bekanta sig med latinets ställning bland andra språk och språk eleverna studerat tidigare samt jämföra latin med andra europeiska språk. Att bekanta sig med de centrala dragen och personerna i latinets och antika roms historia, granska latinets ställning i olika vetenskapsgrenars vokabulär och bekanta sig med några främmande och bevingade ord som härstammar från latinet.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att använda sig av för studierna i latin lämpliga lärstrategier, läromedel och lärmiljöer på ett effektivt sätt som stärker studiemotivationen. Att använda arbetssätt som främjar långsiktigt arbete, kritisk informationssökning och mångsidigt samarbete.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, att tolka och att producera texter

Att välja texter som ger eleverna kunskap om med de mest grundläggande dragen i latinets form- och satslära. Att öva uttal och intonation samt rättstavning. Att välja olika texter och ämnesområden som berör latinet och antikens kultur och som intresserar eleverna.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att strukturera sin uppfattning om sambandet mellan de språk hen kan samt förstå latinets betydelse som europeiskt språk och som grund för de romanska språken

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att strukturera sin uppfattning om relationen mellan de språk hen kan och latin. Eleven lär sig att förstå latinets ställning och betydelse som europeiskt språk och som grund för de romanska språken.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kännedom om latinets ställning och betydelse

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i latin

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge några exempel på latinets ställning och betydelse som europeiskt språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på relationen mellan de språk hen kan. Eleven kan ge exempel på latinets ställning och betydelse som europeiskt språk och som grund för de romanska språken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om relationen mellan de språk hen kan. Eleven kan berätta om latinets ställning och betydelse som europeiskt språk och som grund för de romanska språken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra relationen mellan de olika språk hen kan. Eleven kan reflektera över latinets ställning och betydelse som europeiskt språk och som grund för de romanska språken.

M2 hjälpa eleven att identifiera och förstå företeelser i det latinska språket och antikens kultur och hur de påverkat genom medeltiden till nutiden

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att bilda sig en uppfattning om företeelser i det latinska språket och antikens kultur och hur de påverkat genom medeltiden till nutiden.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kännedom om det latinska språket och den antika kulturens betydelse

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i latin

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge några exempel på företeelser i antikens kultur.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om några företeelser som anknyter till det latinska språket och antikens kultur och deras påverkan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om företeelser som anknyter till det latinska språket och antikens kultur och deras påverkan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över företeelser som anknyter till det latinska språket och antikens kultur och bedöma deras påverkan.

M3 uppmuntra eleven att ställa upp egna mål för sina språkstudier, att utnyttja olika sätt att lära sig språk och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra samt handleda eleven att delta på ett uppbyggande sätt i kommunikation där det viktigaste är att man når fram med sitt budskap

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ställa upp mål för sina språkstudier och lär sig att reflektera över sin lärprocess självständigt och i samarbete med andra. Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta de mest effektiva för hens eget lärande. Eleven lär sig olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att ställa upp mål, utnyttja studiestrategier och reflektera över sitt lärande samt förmåga att bilda sig en uppfattning om olika sätt att delta i kommunikation

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i latin

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan använda några för hen själv passande sätt att lära sig språk. Eleven kan ge några exempel på olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande sätten att lära sig språk. Eleven kan beskriva några sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda de mest centrala och för hen själv passande sätten att lära sig latin. Eleven kan jämföra olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda mångsidiga och för hen själv passande sätt att lära sig latin. Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.

M4 utveckla elevens förmåga att på egen hand och kreativt tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att tillämpa sina språkkunskaper och att självständigt utveckla dem även efter avslutad skolgång. Eleven lär sig att utnyttja de språkliga intryck som finns i hens omgivning. Eleven utvecklar tilltro till sig själv som språkinlärare.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla färdigheterna för kontinuerligt språklärande

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i latin

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge några exempel på möjligheter att utveckla sina kunskaper i latin.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva olika möjligheter att utveckla sina kunskaper i latin även efter avslutad skolgång.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i latin även efter avslutad skolgång.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra och reflektera över olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i latin även efter avslutad skolgång.

M5 handleda eleven att bekanta sig med huvuddragen i latinets form- och satslära, basordförråd, principer för uttal samt hjälpa hen att strukturera det språkstoff som studeras

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig om det latinska språket, centralt ordförråd och uttal.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, att tolka och att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kännedom om språket

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i latin

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven behärskar en begränsad mängd av latinets ordförråd samt form- och satslära.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven behärskar i någon mån latinets form- och satslära, ordförråd och några grundregler för uttal.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven behärskar det centrala i latinets form- och satslära. Eleven behärskar relativt bra det centrala latinska ordförrådet och grundreglerna för uttal.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven behärskar det centrala i latinets form- och satslära. Eleven behärskar bra det centrala latinska ordförrådet och grundreglerna för uttal.

M6 erbjuda eleven möjligheter att mångsidigt öva kortfattad muntlig och skriftlig kommunikation i sammanhang som är typiska för latinet

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig muntlig och skriftlig kommunikation.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, att tolka och att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda språket i olika situationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i latin

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven behärskar i någon mån bekanta ord och fasta uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan agera i några situationer där språket används genom att använda bekanta ord och fasta uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan agera i situationer som anknyter till bekanta ämnen och förutsätter användning av bekanta ord och fasta uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan agera i många olika situationer som anknyter till bekanta eller allmänna ämnen genom att använda bekanta ord och fasta uttryck.

M7 uppmuntra eleven att med hjälp av kontexten förstå innebörden i tal eller text som är förutsägbara

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att tolka muntliga och skriftliga texter med hjälp av kontexten.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, att tolka och att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i latin

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven förstår en begränsad mängd enskilda muntliga och skriftliga ord och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven förstår skrivna texter bestående av några ord och långsamt tal som innehåller bekanta ord och uttryck. Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår skrivna texter och långsamt tal som innehåller bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information som hen behöver ur en kort text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förstår med hjälp av kontexten mer omfattande skrivna texter och långsamt tal som i huvudsak innehåller bekanta ord och uttryck. Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd.

M8 erbjuda eleven möjligheter att öva sig i att tala och skriva kortfattat och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt. Eleven lär sig att uttala begripligt.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, att tolka och att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i latin

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan uttrycka sig muntligt och skriftligt med några ord.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av bekanta och inövade ord och inlärda standarduttryck samt skriva några meningar. Eleven uttalar i huvudsak begripligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan med ett begränsat ordförråd muntligt berätta eller mycket kort skriva om några bekanta och för hen viktiga saker som behandlar inövade ämnen. Eleven uttalar begripligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan med ett begränsat ordförråd berätta eller skriva om vardagliga och för hen viktiga saker och skriva enkla meddelanden. Eleven kan uttala väl.

16.3.3.1. Annat främmande språk, A-lärokurs

A-lärokurs i annat främmande språk i årskurs 7–9

Eleverna ska uppmuntras att mångsidigt använda alla språk de studerar för att kommunicera och söka information. Undervisningens mål är att stödja eleverna att fördjupa de kunskaper som inhämtats i årskurs 3–6, utveckla elevens språkliga medvetenhet och slutledningsförmåga och samtidigt främja elevens färdigheter för språkstudier. Förståelsen för kulturell mångfald ska fördjupas genom att man diskuterar om värdebundna företeelser som är förknippade med olika språkgrupper och även ger utrymme för bearbetning av känslor. En del frågor kan vid behov också behandlas på skolans undervisningsspråk.

Grunderna för läroplanen för främmande språk har utarbetats som grund för vilket språk som helst som inte har särskilda grunder. På basis av grunderna låter utbildningsanordnaren utarbeta en tillämpad läroplan för varje språk. Den kunskapsnivå och de kriterier för växande språkkunskap som beskrivs i grunderna i slutet av årskurs 6 och i slutet av den grundläggande utbildningen lämpar sig bäst för indoeuropeiska språk och europeiska språk som använder skrifttecken som grundar sig på alfabetet. För andra språk låter utbildningsanordnaren utarbeta en läroplan som följer dessa grunder i tillämpliga delar. Internationellt godkända språkspecifika referensramar kan anpassade användas i undervisningen i icke-europeiska språk (t.ex. skrivtecknen).

Undervisningen i främmande språk kan integreras i undervisningen i olika läroämnen och de mångvetenskapliga lärområdena och tvärtom. Eleverna ska uppmuntras att söka information på det främmande språket i olika läroämnen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i annat främmande språk i årskurs 7–9

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska främst bestå av pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av spel, musik och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. I texterna söker man information som man delar och publicerar. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av internationalisering på hemmaplan ska eleverna bekanta sig med flerspråkigheten och den

kulturella mångfalden i det omgivande samhället. De ska också ges möjligheter att öva sig att kommunicera internationellt. Målspråket ska alltid användas när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i annat främmande språk i årskurs 7–9

Eleven ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevens språkkunskaper. Eleven ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan målspråket sedan tidigare.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i annat främmande språk i årskurs 7–9

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för A-lärokursen i annat främmande språk.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i A-lärokursen i annat främmande språk avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i A-lärokursen i annat främmande språk då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i A-lärokursen i annat främmande språk som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för A-lärokursen i annat främmande språk. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för A-lärokursen i annat främmande språk och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i A-lärokursen i annat främmande språk och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 9 som gäller målen för undervisningen (M6-M9) och som anknyter till växande språkkunskap i A-lärokursen i annat främmande språk har två kunskapsnivåer A2.2 och B1.1 kombinerats till en mellannivå A2.2/B1.1. Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i annat främmande språk i årskurs 7–9

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att utveckla förståelse för fler- och parallellspråkigheten i världen och för språkliga rättigheter. Att undersöka kulturen och livsstilen i de länder eller områden där målspråket talas. Att använda sådana språkvetenskapliga begrepp som hjälper eleverna att studera målspråket och att jämföra olika språk. Vid behov söker man information om målspråkets centrala varianter.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att vidareutveckla färdigheterna för språkstudier. Att öva sig att använda läromedel på ett mångsidigt sätt, att använda ordlistor, uppfatta helheter, gruppera, söka information.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att välja innehåll tillsammans utgående från att eleverna ska kunna agera på målspråket i olika sociala sammanhang eller gemenskaper. Innehållet ska vara aktuellt, för eleverna intressant, och även rikta sig mot andra stadiets utbildning och göra eleverna bekanta med den språkkunskap som behövs i arbetslivet och i fortsatta studier. Innehållet väljs också med beaktande av målspråkets utbredning, status och språkområdets livsmiljö. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter som t.ex. berättande, beskrivande eller argumenterande texter. Att iaktta och ofta träna olika kommunikationssituationer med hjälp av medier.

Mål för undervisningen

M1 utveckla elevens förmåga att reflektera över företeelser och värderingar som anknyter till målspråkets ställning samt ge eleven beredskap att utveckla sin förmåga att agera i mångkulturella miljöer

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär känna värderingar som anknyter till målspråkets ställning och varianter. Eleven lär sig om ländernas kulturer och levnadssätt inom språkområdet. Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att agera i mångkulturella miljöer.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förståelse för frågor som anknyter till målspråkets ställning och varianter och förmåga att agera i mångkulturella miljöer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna några länder där målspråket talas. Eleven kan berätta något om ländernas kulturer och levnadssätt inom språkområdet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta var målspråket talas och att det talas på olika sätt. Eleven kan beskriva ländernas kulturer och levnadssätt i språkområdet. Eleven kan nämna kulturella drag som anknyter till kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om målspråkets ställning i världen. Eleven kan jämföra ländernas kulturer och levnadssätt i språkområdet. Eleven kan berätta om kulturella drag i kommunikationen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över företeelser som anknyter till målspråkets ställning i världen. Eleven kan jämföra och reflektera över ländernas kulturer och levnadssätt inom språkområdet. Eleven kan jämföra och reflektera över kulturella drag i kommunikationen.

M2 uppmuntra eleven att på målspråket hitta intressanta innehåll och sammanhang som vidgar elevens världsbild

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att hitta målspråkliga innehåll och sammanhang som vidgar elevens världsbild.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att med hjälp av målspråket utveckla sina världsmedborgerliga färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge exempel på några innehåll och sammanhang där målspråket kan användas.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna målspråkliga innehåll och sammanhang, som främjar hens lärande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra målspråkliga innehåll och sammanhang som främjar hens lärande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över hur hen kan utnyttja målspråkliga innehåll och sammanhang för att främja det egna lärandet.

M3 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i målspråket och sätt att i olika språk uttrycka samma saker samt att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att lägga märke till regelbundenheter i målspråket och göra jämförelser mellan målspråket och andra språk. Eleven lär sig att använda språkvetenskapliga begrepp i målspråket som stöd för sitt lärande.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Språklig förmåga

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra iakttagelser om några regelbundenheter i målspråket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan dra några slutsatser om regelbundenheter i målspråket. Eleven kan ge några exempel på hur samma sak uttrycks i målspråket och i något annat språk. Eleven kan ge några exempel på språkvetenskapliga begrepp och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan dra slutsatser om målspråkets regelbundenheter. Eleven kan berätta hur samma sak uttrycks i målspråket och i något annat språk. Eleven kan berätta om målspråkets centrala språkvetenskapliga begrepp och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan dra slutsatser om målspråkets regelbundenheter och tillämpa dem. Eleven kan jämföra hur samma sak uttrycks i målspråket och i något annat språk. Eleven känner till språkvetenskapliga begrepp i målspråket och kan använda dem för att utveckla sina språkkunskaper.

M4 uppmuntra eleven att ställa upp mål, att utnyttja mångsidiga sätt för att lära sig målspråket och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra samt att handleda eleven att delta på ett uppbyggande sätt i kommunikation där det viktigaste är att man når fram med sitt budskap

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ställa upp mål för sina språkstudier och lär sig att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra. Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta de mest effektiva för hens eget lärande. Eleven lär sig olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att ställa upp mål, att utnyttja studiestrategier, att reflektera över sitt lärande samt förmåga att bilda sig en uppfattning om olika sätt att delta i kommunikation

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan använda några för hen själv passande sätt att lära sig språk. Eleven kan ge några exempel på olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande sätten att lära sig språk. Eleven kan beskriva några sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda de mest centrala och för hen själv passande sätten att lära sig målspråket. Eleven kan jämföra olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda mångsidiga och för hen själv passande sätt att lära sig målspråket. Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.

M5 stödja elevens egen aktivitet och förmåga att kreativt tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter självständigt även efter avslutad skolgång. Eleven lär sig att utnyttja de språkliga intryck som hen får i den omgivande världen. Eleven utvecklar tilltro till sig själv som språkinlärare.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla färdigheterna för kontinuerligt språklärande

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge några exempel på möjligheter att utveckla sina kunskaper i målspråket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva möjligheter att utveckla sina kunskaper i målspråket även efter avslutad skolgång.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i målspråket även efter avslutad skolgång.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra och reflektera över olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i målspråket även efter avslutad skolgång.

M6 uppmuntra eleven att öva sig i att delta i många olika slag av vardagliga kommunikationssituationer samt ta initiativ i dem

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ta initiativ i vardagliga kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kommunikationsförmåga i olika situationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.2: Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer, men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.2: Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.2/B1.1: Eleven reder sig relativt obehindrat i många vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan ta initiativ i många olika kommunikationssituationer.

M7 handleda eleven att vara aktiv i kommunikationssituationer och att fördjupa sin förmåga att på målspråket använda olika kommunikationsformer, stående uttryck, omskrivningar, utfyllnader och andra kompensationsstrategier

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att vara aktiv i kommunikationssituationer. Eleven lär sig att utnyttja kommunikationsstrategier.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Användning av kommunikationsstrategier

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.2: Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation. Eleven behöver mycket hjälpmedel. Eleven kan be samtalspartnern att upprepa eller tala långsammare.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.1: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation och använder mer sällan non-verbala uttryck. Eleven måste relativt ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga och kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.2: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation och använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord. Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Använder t.ex. ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.2/B1.1: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation, kan be om precisering av nyckelord och försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Eleven kan sporadiskt omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap.

M8 handleda eleven att i kommunikation som berör åsikter och ställningstaganden fästa uppmärksamhet vid kulturellt lämpligt språkbruk

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda målspråket på ett kulturellt lämpligt sätt i kommunikation.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämpligt språkbruk

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan använda några av de allra vanligaste artighetsfraserna typiska för språket i rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.1: Eleven klarar av korta sociala situationer och kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan använda språket på ett enkelt sätt för centrala ändamål, till exempel för att utbyta information eller uttrycka sin åsikt eller ståndpunkt på ett sakligt sätt. Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikationsrutiner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.2/B1.1: Eleven kan använda språket för olika ändamål. Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikationsrutiner.

M9 erbjuda eleven möjligheter att tolka olika slags texter för informationssökning, även tydliga faktatexter och att uppmuntra hen att i tolkandet använda sig av slutledningsförmåga och förståelse av texternas centrala innehåll

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att tolka muntliga och skriftliga texter. Eleven lär sig strategier för att förstå texter.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.2: Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck. Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.1: Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord. Eleven kan härleda obekanta ords betydelse utgående från kontexten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.2/B1.1: Eleven kan följa med huvudtanken i ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord. Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.

M10 erbjuda eleven möjligheter att producera tal och skrift som berör en tilltagande mängd temaområden och med beaktande av centrala strukturer och grundregler för uttal

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig på olika sätt muntligt och skriftligt genom att använda målspråkets centrala ordförråd och centrala strukturer. Eleven lär sig att uttala begripligt.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i annat främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt och kan skriva några enskilda ord och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.3: Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden och uttalar inövade uttryck begripligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen. Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan räkna upp och beskriva (för sin ålder typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.

16.3.3.1. Främmande språk, B1-lärokurs

B1- lärokurs i främmande språk i årskurs 7–9

Eleverna uppmuntras att mångsidigt använda alla språk de studerar för att kommunicera och söka information. Undervisningens mål är att stödja eleverna att fördjupa de kunskaper som inhämtats i årskurs 3–6, utveckla elevernas språkkänsla och språkliga slutledningsförmåga och samtidigt

främja deras färdigheter för språkstudier. Förståelsen för kulturell mångfald fördjupas genom att man diskuterar om olika värdebundna företeelser som är förknippade med olika språkgrupper och även ger utrymme för bearbetning av känslor. Vid behov kan en del frågor även behandlas på skolans undervisningsspråk.

Grunderna för läroplanen för främmande språk har utarbetats som grund för vilket språk som helst som inte har särskilda grunder. På basis av grunderna låter utbildningsanordnaren utarbeta en tillämpad läroplan för varje språk. Den kunskapsnivå och de kriterier för växande språkkunskap som beskrivs i dessa grunder i slutet av årskurs 6 och i slutet av den grundläggande utbildningen lämpar sig bäst för indoeuropeiska språk och europeiska språk som använder skrifttecken som grundar sig på alfabetet, dock med undantag av engelska inom vilken vitsordet åtta förutsätter en kunskapsnivå på i medeltal A2.1, vilket är något högre än kunskapskraven i de övriga indoeuropeiska och europeiska språken. För andra språk låter utbildningsanordnaren utarbeta en läroplan som följer dessa grunder i tillämpliga delar. Internationellt godkända språkspecifika referensramar kan anpassade användas i undervisningen i icke-europeiska språk (t.ex. skrivtecknen).

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i B1- lärokursen i främmande språk i årskurs 7–9

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska främst bestå av pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av spel, musik och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av internationalisering på hemmaplan ska eleverna bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i det omgivande samhället. De ska också ges möjligheter att öva sig att kommunicera internationellt. Målspråket ska alltid användas när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i B1- lärokursen i främmande språk i årskurs 7–9

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i B1- lärokursen i främmande språk i årskurs 7–9

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för B1-lärokursen i främmande språk.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i B1-lärokursen i främmande språk avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i B1-lärokursen i främmande språk då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i B1-lärokursen i främmande språk som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för B1-lärokursen i främmande språk. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för B1-lärokursen i främmande språk och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i B1-lärokursen i främmande språk och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 9 som gäller målen för undervisningen (M5-M9) och som anknyter till växande språkkunskap i B1-lärokursen i främmande språk har två kunskapsnivåer A1.3 och A2.1 kombinerats till en mellannivå A1.3/A2.1. Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för B1- lärokursen i främmande språk i årskurs 7–9

I1 M1 (årskurs 7) Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att lägga märke till målspråket i olika sammanhang och miljöer som berör till exempel media, hem, hobbyer, resor eller andra situationer. Centrala teman är målspråkets språkliga miljöer och länder där målspråket talas samt deras kulturer. Innehåll väljs även utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna. Att reflektera över målspråkets ställning som ett språk i världen samt över frågor och värderingar som anknyter till målspråkets ställning och varianter. Att bekanta sig med likheter och olikheter mellan kulturen i länderna där målspråket talas och i Finland för att stärka utvecklingen av interkulturella färdigheter.

I1 M1 (årskurs 8-9) Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att lägga märke till målspråket i olika sammanhang och miljöer som berör till exempel media, arbetsliv, hobbyer eller andra situationer. Centrala teman är målspråkets språkliga miljöer och länder där målspråket talas samt deras kulturer. Att fördjupa kunskaperna om målspråkets ställning som ett språk i världen samt om frågor och värderingar som anknyter till målspråkets ställning och varianter. Att fördjupa kunskaperna om likheter och olikheter mellan kulturen i målspråkets länder och i Finland för att stärka utvecklingen av interkulturella färdigheter. Innehåll väljs även utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna.

I1 M2 (årskurs 7) Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att väcka elevernas språkliga medvetenhet och utveckla deras språkliga förmåga. Att bekanta sig med regelbundenheter i målspråket med hjälp av språkvetenskapliga begrepp och att öva sig att använda dem i sina studier i målspråket. Ord, fraser, standarduttryck och strukturer i målspråket studeras i anknytning till situationer och sammanhang i elevernas liv och vardag, så att eleverna på ett mångsidigt sätt kan använda och utveckla sin språkliga förmåga.

I1 M2 (årskurs 8-9) Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att stärka elevernas språkliga medvetenhet och utveckla deras språkliga förmåga. Ord, fraser, standarduttryck och strukturer i målspråket studeras i anknytning till situationer och sammanhang i elevernas liv och vardag, så att eleverna på ett mångsidigt sätt kan använda och utveckla sin språkliga förmåga. Att öva och utnyttja regelbundenheter i målspråket samt att använda språkvetenskapliga begrepp till stöd för sitt lärande. Att öva att utnyttja andra språk för sitt lärande i målspråket.

I2 M3 (årskurs 7) Färdigheter för språkstudier

Att öva på att ta ansvar för de egna studierna i målspråket. Att använda arbetssätt som stärker långsiktiga språkstudier och kritisk informationssökning. Att ställa upp mål även tillsammans och att på olika sätt göra eleverna delaktiga i planeringen av inlärningssituationerna. Att mångsidigt öva olika sätt att lära sig målspråket, även med hjälp av digitala verktyg. Att lära sig att hitta sätt att lära sig målspråket som passar eleven själv.

I2 M3 (årskurs 8-9) Färdigheter för språkstudier

Att öva på att ta ansvar för de egna studierna i målspråket. Att använda arbetssätt som stärker självständigt och långsiktigt arbete samt kritisk informationssökning. Att ställa upp mål och planera verksamheten även tillsammans. Att mångsidigt öva olika sätt att lära sig målspråket, även med hjälp av digitala verktyg, och lära sig att använda sätt att lära sig målspråket som lämpar sig för eleven.

I2 M4 (årskurs 7) Färdigheter för språkstudier

Att reflektera över betydelsen av kunskaper i målspråket som en del av kontinuerligt lärande och de egna språkresurserna. Att ta reda på i vilka sammanhang kunskaper i målspråket behövs och kan användas idag och i framtiden. Att bekanta sig med olika sammanhang och miljöer för målspråket. Att lägga märke till och tillsammans reflektera över var målspråket används och kan utnyttjas samt hur målspråket syns i olika situationer och sammanhang.

I2 M4 (årskurs 8-9) Färdigheter för språkstudier

Att reflektera över betydelsen av kunskaper i målspråket som en del av kontinuerligt lärande och de egna språkresurserna. Att ta reda på i vilka sammanhang kunskaper i målspråket behövs och kan användas idag och i framtiden. Att lägga märke till och tillsammans reflektera över var målspråket användas och kan utnyttjas samt hur målspråket syns i olika situationer och sammanhang. Att utnyttja olika sammanhang och miljöer för målspråket.

I3 M5 (årskurs 7) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva muntlig och skriftlig kommunikation i olika kommunikationssituationer som anknyter till elevens liv, som till exempel att hälsa, att fråga hur det går, att berätta om det egna eller någon annans liv och att uträtta olika korta ärenden. Innehåll väljs även utgående från ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna. Att öva olika kommunikationssituationer med hjälp av olika kommunikationskanaler och genom aktiverande sätt.

I3 M5 (årskurs 8-9) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att välja innehåll för kommunikationssituationer utgående från den unga och hans eller hennes användning av målspråket till exempel i olika gemenskaper, aktuella ämnen, elevernas intresse, inriktning till studier på andra stadiet samt att bekanta sig med språkfärdigheter som behövs

i arbetsliv och studier. Att rikligt öva olika kommunikationssituationer med hjälp av olika kommunikationskanaler. Att öva olika kommunikationssituationer genom aktiverande sätt.

I3 M6 (årskurs 7) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva olika sätt att be om upprepning, långsammare tempo och förtydligande av samtalspartnern samt att använda ickeverbala tillvägagångssätt, till exempel gester och miner, för att nå fram med sitt budskap. Att öva olika kompensationsstrategier, till exempel att uttrycka sig på ett annat sätt. Att stärka elevens tilltro till den egna förmågan att lära sig språk och att modigt använda även begränsade språkkunskaper.

I3 M6 (årskurs 8-9) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva olika sätt att be om upprepning, långsammare tempo och förtydligande av sin samtalspartner samt att använda ickeverbala tillvägagångssätt, till exempel gester och miner, för att nå fram med sitt budskap. Att öva olika kompensationsstrategier, till exempel att uttrycka sig på ett annat sätt. Att stärka elevens tilltro till den egna förmågan att lära sig språk och att modigt använda även begränsade språkkunskaper.

I3 M7 (årskurs 7) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva artigt språkbruk, till exempel olika artighetsfraser, i rutinmässiga kommunikationssituationer och på ett för kulturen lämpligt sätt.

I3 M7 (årskurs 8-9) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva artigt språkbruk, till exempel olika artighetsfraser, i rutinmässiga kommunikationssituationer och på ett för kulturen lämpligt sätt.

I3 M8 (årskurs 7) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva ord, fraser, standarduttryck och strukturer i samband med ämnen som anknyter till elevernas livsområden. Innehåll väljs utgående från aktuella ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna. Att lära sig ord, fraser och standarduttryck i samband med många olika slag av talade och skrivna texter. Att öva målspråkets uttal, betoning och intonation.

I3 M8 (årskurs 8-9) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva ord, fraser, standarduttryck och strukturer som har ett samband med ämnesområden som anknyter till elevernas liv. Innehåll väljs utgående från aktuella ämnen, som är av både intresse och betydelse för eleverna, och som anknyter till språkkunskap som behövs i arbetsliv och studier samt de ungas egna framtidsplaner. Att använda många olika slag av talade och skrivna texter. Att öva målspråkets uttal, betoning och intonation.

I3 M9 (årskurs 7) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva ord och strukturer både muntligt och skriftligt i olika naturliga språkanvändningssituationer. Innehåll väljs utgående från aktuella ämnen som är av intresse och betydelse för eleverna. Att

rikligt och mångsidigt öva målspråkets uttal, betoning och intonation. Att öva sig att utnyttja fonetiska tecken då man lär sig uttal.

I3 M9 (årskurs 8-9) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att öva ord, fraser, standarduttryck och strukturer både muntligt och skriftligt i olika naturliga språkanvändningssituationer. Innehåll väljs utgående från aktuella ämnen, som är av både intresse och betydelse för eleverna, till exempel språkkunskap som behövs i arbetsliv och studier samt de ungas egna framtidsplaner. Att rikligt och mångsidigt öva målspråkets uttal, betoning och intonation. Att öva sig att utnyttja fonetiska tecken då man lär sig uttal.

Mål för undervisningen

M1 (årskurs 7) handleda eleven att förstå målspråkets ställning och betydelse som ett språk i världen och att lägga märke till och känna igen målspråket i olika sammanhang och miljöer samt lägga märke till målspråkets länder, deras kulturer och språkliga miljöer och att ge eleven beredskap att utveckla sina interkulturella färdigheter

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå målspråkets ställning och betydelse som ett språk i världen. Eleven lär sig att lägga märke till och känna igen målspråket i olika sammanhang och miljöer. Eleven lär sig om målspråkets länder, kultur och språkliga miljöer. Eleven lär sig att utveckla sina interkulturella färdigheter.

Innehållsområden

I1 M1 (årskurs 7) Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om målspråkets ställning och betydelse som ett språk i världen. Förmåga att bilda sig en uppfattning om språkliga och kulturella särdrag i målspråkets språkliga miljöer och länder där målspråket talas. Förmåga att utveckla interkulturella färdigheter.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk

M2 (årskurs 7) stödja utvecklingen av elevens språkliga nyfikenhet och härledningsförmåga, handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i målspråket, hur samma saker uttrycks på andra språk

samt att använda språkvetenskapliga begrepp till stöd för sitt lärande och att dra nytta av andra språk i studierna i målspråket.

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utveckla sin språkliga härledningsförmåga. Eleven lär sig att upptäcka regelbundenheter i målspråket, jämföra målspråket med andra språk och använda språkvetenskapliga begrepp till stöd för sitt lärande. Eleven lär sig dra nytta av andra språk i sina studier i målspråket.

Innehållsområden

I1 M2 (årskurs 7) Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Används inte som grund för bedömningen. Det kunnande som ska bedömas ingår i beskrivningarna av kunskapskraven för växande språkkunskap.

M3 (årskurs 7) handleda eleven att ta ansvar och ställa upp mål för sina studier i målspråket och att pröva många olika sätt för att lära sig målspråket även tillsammans med andra samt uppmuntra eleven att mångsidigt använda och utveckla sina färdigheter i målspråket, även med hjälp av digitala verktyg.

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ta ansvar och ställa upp mål för sina studier i målspråket. Eleven lär sig att använda för honom eller henne lämpliga sätt att lära sig målspråket och lär sig att mångsidigt använda och utveckla sina färdigheter i målspråket, även med hjälp av digitala verktyg.

Innehållsområden

I2 M3 (årskurs 7) Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att ta ansvar för studierna i målspråket, att ställa upp mål för studierna i målspråket och att utnyttja mångsidiga strategier för studierna i målspråket.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk

M4 (årskurs 7) uppmuntra eleven att se kunskaper i målspråket som en viktig del av kontinuerligt lärande och utökade personliga språkresurser samt uppmuntra eleven att hitta och utnyttja sammanhang och miljöer för målspråket

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå betydelsen av kunskaper i målspråket som en del av kontinuerligt lärande och de egna språkresurserna. Eleven lär sig att förstå betydelsen av kunskaper i målspråket även i framtiden. Eleven lär sig att hitta och utnyttja sammanhang och miljöer för målspråket.

Innehållsområden

I2 M4 (årskurs 7) Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om betydelsen av kunskaper i målspråket som en del av kontinuerligt lärande och personliga språkresurser.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk

M5 (årskurs 7) erbjuda eleven tillfällen att öva sig i muntlig och skriftlig kommunikation med hjälp av olika kommunikationskanaler

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I3 M5 (årskurs 7) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kommunikationsförmåga i olika situationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk

M6 (årskurs 7) stödja eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda olika språkliga kommunikationsstrategier.

Innehållsområden

I3 M6 (årskurs 7) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Användning av kommunikationsstrategier

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk

M7 (årskurs 7) hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som hör till artigt språkbruk

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda olika artighetsfraser.

Innehållsområden

I3 M7 (årskurs 7) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämpligt kommunikation

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk

M8 (årskurs 7) uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta talade och skrivna texter

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att tolka talade och skrivna texter.

Innehållsområden

I3 M8 (årskurs 7) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk

M9 (årskurs 7) erbjuda eleven rikligt med möjligheter att öva sig på att kort tala och skriva om olika ämnen och i detta sammanhang även fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda målspråkets centrala ordförråd och strukturer. Eleven lär sig att uttala begripligt.

Innehållsområden

I3 M9 (årskurs 7) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk

M1 (årskurs 8-9) handleda eleven att fördjupa sin förståelse för målspråkets ställning som ett språk i världen och sina kunskaper om målspråkets språkliga och kulturella miljöer, ge eleven beredskap att utveckla interkulturella färdigheter samt handleda eleven att bekanta sig med frågor och värderingar som berör målspråkets ställning

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå målspråkets ställning som ett språk i världen. Eleven lär känna målspråkets språkliga och kulturella miljöer. Eleven lär känna frågor och värderingar som anknyter till målspråkets ställning och varianter. Eleven lär sig att utveckla sina interkulturella färdigheter.

Innehållsområden

I1 M1 (årskurs 8-9) Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om målspråkets språkliga och kulturella miljö Förmåga att bilda sig en uppfattning om frågor och värderingar som anknyter till målspråkets ställning och varianter Förmåga att utveckla interkulturella färdigheter.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på målspråkets ställning som ett språk i världen. Eleven kan ge ett exempel på någon språklig och kulturell miljö för målspråket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på målspråkets ställning som ett språk i världen. Eleven kan ge några exempel på språkliga och kulturella miljöer i målspråket. Eleven kan nämna några frågor och värderingar som anknyter till målspråkets ställning och varianter. Eleven kan ge några exempel på likheter och olikheter mellan kulturen i målspråkets länder och i Finland som en del av sina interkulturella färdigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om målspråkets ställning som ett språk i världen. Eleven kan berätta om språkliga och kulturella miljöer för målspråket. Eleven kan berätta om frågor och värderingar som anknyter till målspråkets ställning och varianter. Eleven kan berätta om likheter och olikheter mellan kulturen i målspråkets länder och i Finland som en del av sina interkulturella färdigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra frågor och värderingar som anknyter till målspråkets ställning och varianter som ett språk i världen. Eleven kan jämföra språkliga och kulturella miljöer för målspråket. Eleven kan jämföra likheter och olikheter mellan kulturen i målspråkets länder och i Finland som en del av sina interkulturella färdigheter.

M2 (årskurs 8-9) stödja utvecklingen av elevens språkliga nyfikenhet och härledningsförmåga, handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i målspråket och att använda språkvetenskapliga begrepp till stöd för sitt lärande samt att dra nytta av andra språk i sina studier i målspråket

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utveckla sin språkliga härledningsförmåga. Eleven lär sig att upptäcka regelbundenheter i målspråket och använda språkvetenskapliga begrepp till stöd för sitt lärande. Eleven lär sig dra nytta av andra språk i sina studier i målspråket.

Innehållsområden

I1 M2 (årskurs 8-9) Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Används inte som grund för bedömningen. Det kunnande som ska bedömas ingår i beskrivningarna av kunskapskraven för växande språkkunskap.

M3 (årskurs 8-9) handleda eleven att ta ansvar och ställa upp mål för sina studier i målspråket samt uppmuntra eleven att använda många olika sätt för att lära sig målspråket även tillsammans med andra och att mångsidigt öva och utveckla sina färdigheter i målspråket, även med hjälp av digitala verktyg

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ta ansvar och ställa upp mål för sina studier i målspråket. Eleven lär sig att använda de bästa lämpade sätten för honom eller henne att lära sig målspråket. samt mångsidigt använda och utveckla sina färdigheter i målspråket, även med hjälp av digitala verktyg.

Innehållsområden

I2 M3 (årskurs 8-9) Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att ta ansvar för studierna i målspråket och att utnyttja mångsidiga strategier för att lära sig målspråket.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven tar under handledning sporadiskt ansvar för sina studier i målspråket. Eleven kan använda något sätt för att lära sig målspråket och för att utveckla sina språkkunskaper även tillsammans med andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven tar ofta ansvar för sina studier i målspråket. Eleven kan använda några sätt för att lära sig målspråket och för att utveckla sina språkkunskaper även tillsammans med andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven tar regelbundet ansvar för sina studier i målspråket. Eleven kan använda flera för honom eller henne lämpliga sätt att lära sig målspråket och för att utveckla sina språkkunskaper även tillsammans med andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven tar ansvar för sina studier i målspråket. Eleven kan mångsidigt använda för honom eller henne lämpliga sätt att lära sig målspråket och för att utveckla sina språkkunskaper även tillsammans med andra.

M4 (årskurs 8-9) uppmuntra eleven att se egna kunskaper i målspråket som en viktig del av kontinuerligt lärande och utökade personliga språkresurser samt uppmuntra och handleda eleven att lägga märke till möjligheter att använda sina kunskaper i målspråket i det egna livet och modigt använda målspråket i olika situationer även utanför skolan

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå betydelsen av kunskaper i målspråket som en viktig del av kontinuerligt lärande och utökade personliga språkresurser. Eleven lär sig att lägga märke till möjligheter att använda målspråket. Eleven lär sig att öva och använda sina kunskaper i målspråket i olika situationer och sammanhang även utanför skolan.

Innehållsområden

I2 M4 (årskurs 8-9) Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om betydelsen av kunskaper i målspråket som en del av de egna språkresurserna och kontinuerligt lärande.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge något exempel på betydelsen av kunskaper i målspråket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på betydelsen av kunskaper i målspråket som en del av det egna livet. Eleven övar och använder sporadiskt sina kunskaper i målspråket i olika situationer och sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på betydelsen av kunskaper i målspråket som en del av det egna livet och för utökade språkresurser. Eleven övar och använder ofta sina kunskaper i målspråket i olika situationer och sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	leven kan berätta om betydelsen av kunskaper i målspråket som en del av det egna livet och för utökade språkresurser samt för kontinuerligt lärande. Eleven övar och använder regelbundet sina kunskaper i målspråket i olika situationer och sammanhang.

M5 (årskurs 8-9) erbjuda eleven tillfällen att öva muntlig och skriftlig kommunikation i olika kommunikationskanaler

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I3 M5 (årskurs 8-9) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kommunikationsförmåga i olika situationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven klarar sporadiskt med stöd av sin samtalspartner av några av de vanligaste ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationerna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven klarar sporadiskt av de vanligaste ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationerna, men för det mesta ännu med stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven klarar av många rutinmässiga kommunikationssituationer, ibland med stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3/A2.1: Eleven klarar av många rutinmässiga kommunikationssituationer. Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer.

M6 (årskurs 8-9) stödja eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda olika språkliga kommunikationsstrategier.

Innehållsområden

I3 M6 (årskurs 8-9) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Användning av kommunikationsstrategier

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, ordlistor, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmänna kunskaper eller sina andra språkkunskaper. Eleven kan uttrycka om hen har förstått eller inte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation. Eleven behöver mycket hjälpmedel. Eleven kan be sin samtalspartner att upprepa eller tala långsammare.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikationen, men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be sin samtalspartner att förtydliga eller upprepa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3/A2.1: Eleven deltar i kommunikationen och behöver endast sporadiskt hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck. Eleven måste relativt ofta be om förtydligande eller upprepning och behöver mera sällan stödja sig på ickeverbala uttryck. Eleven kan i viss mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.

M7 (årskurs 8-9) hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som hör till artigt språkbruk

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda olika artighetsfraser.

Innehållsområden

I3 M7 (årskurs 8-9) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämplig kommunikation

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan använda några av de vanligaste artighetsfraserna på språket i rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3/A2.1: Eleven klarar av några korta sociala situationer och kan använda några artiga hälsnings- och tilltalsfraser samt framföra till exempel önskemål, inbjudningar, förslag och ursäkter och besvara sådana.

M8 (årskurs 8-9) uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta talade och skrivna texter

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå olika talade och skrivna texter.

Innehållsområden

I3 M8 (årskurs 8-9) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven förstår ett begränsat antal talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade och bekanta ord och uttryck. Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår skriven text som innehåller enkla och bekanta ord och uttryck och långsamt tal med stöd av kontexten. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3/A2.1: Eleven förstår texter som innehåller enkla och bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Eleven kan plocka ut den information hen behöver i korta och enkla meddelanden som intresserar honom eller henne och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller bekanta ord.

M9 (årskurs 8-9) erbjuda eleven rikligt med möjligheter att öva sig på att kort tala och skriva om olika ämnen och i detta sammanhang även fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda centrala ord och strukturer.
Eleven lär sig att uttala begripligt.

Innehållsområden

I3 M9 (årskurs 8-9) Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B1-lärokurs i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den grundläggande grammatiken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, de mest centrala orden och grundläggande satsstrukturer. Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3/A2.1: Eleven kan med enkla meningar och konkreta ord berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen. Eleven behärskar centrala ord och strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler, även i andra än inövade uttryck.

16.3.3.1. Främmande språk, B2-lärokurs

B2- lärokurs i främmande språk i årskurs 7–9

Undervisningen i ett valfritt B2-språk ordnas oftast i årskurs 8–9. B2-språket är det tredje eller fjärde språket som eleverna studerar efter modersmålet, så eleverna har redan mycket erfarenhet av att studera språk. Eleverna kan använda kunskap och färdigheter som de lärt sig tidigare. Eleverna uppmuntras att mångsidigt använda alla språk de studerar för att kommunicera och söka information. Undervisningens mål är att utveckla elevernas språkkänsla och språkliga slutledningsförmåga och samtidigt främja deras färdigheter för språkstudier. Förståelsen för kulturell mångfald ska fördjupas genom att man diskuterar om värdebundna företeelser som är förknippade med olika språkgrupper och även ger utrymme för bearbetning av känslor. En del frågor kan vid behov också behandlas på skolans undervisningsspråk.

Den kunskapsnivå och de kriterier för växande språkkunskap som beskrivs i grunderna i slutet av den grundläggande utbildningen lämpar sig bäst för indoeuropeiska språk och europeiska språk som använder skrivtecken som grundar sig på alfabetet. För andra språk låter utbildningsanordnaren utarbeta en läroplan som följer dessa grunder i tillämpliga delar. Internationellt godkända språkspecifika referensramar kan anpassade användas i undervisningen i icke-europeiska språk (t.ex. skrivtecknen). Undervisningen i främmande språk kan integreras i undervisningen i olika läroämnen och i de mångvetenskapliga lärområdena och tvärtom. Eleverna ska uppmuntras att söka information på det främmande språket i olika läroämnen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i B2- lärokursen i främmande språk i årskurs 7–9

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska främst bestå av pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av spel, musik och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av internationalisering på hemmaplan ska eleverna bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i det omgivande samhället. De ska också ges möjligheter att öva sig att kommunicera internationellt. Målspråket ska alltid användas när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i B2- lärokursen i främmande språk i årskurs 7–9

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan målspråket sedan tidigare.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i B2- lärokursen i främmande språk i årskurs 7–9

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för B2-lärokursen i främmande språk.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i B2-lärokursen i främmande språk avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i B2-lärokursen i främmande språk då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i B2-lärokursen i främmande språk som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för B2-lärokursen i främmande språk. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för B2-lärokursen i främmande språk och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i B2-lärokursen i främmande språk och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 7 som gäller målen för undervisningen (M7) och som anknyter till växande språkkunskap i B2-lärokursen i främmande språk har två kunskapsnivåer A1.1 och A1.2 kombinerats till en mellannivå A1.1/A1.2. Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för B2- lärokursen i främmande språk i årskurs 7–9

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att undersöka karaktäristiska drag i målspråket och jämföra dessa med tidigare språkkunskap. Att bilda sig en uppfattning om nära besläktade språk, undersöka bakgrunden till målspråkets utbredning, söka information som intresserar eleverna om t.ex. språkområdets kulturella sedvänjor eller andra företeelser. Att reflektera över eventuella förutfattade meningar om språket och kulturen i fråga.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att tillsammans undersöka vad som bäst stödjer lärandet av målspråket, vad man kan använda språket till och var man kan hitta intressant material på målspråket. Att sätta upp egna mål och lära sig att ge och ta emot respons.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att välja olika språkanvändningsändamål och olika texter, främst informella. Att vid behov också öva sig i att använda ett mer formellt språkbruk. Att välja ämnesområden som intresserar eleverna med perspektivet jag, vi och världen. Att lära sig lyssna, tala, läsa och skriva på målspråket och om olika teman som t.ex. jag själv, min familj, mina vänner, skolan, fritiden och livsmiljön i målspråkets områden. Att även välja teman tillsammans. Texterna och ämnena ska i viss mån väljas med beaktande av språkets geografiska utbredning och status. Att iaktta målspråkets rytm, intonation och andra särdrag i uttalet och att öva in ett naturligt uttal. Att öva sig att känna igen målspråkets fonetiska tecken och att producera de skrivtecken som behövs.

Mål för undervisningen

M1 hjälpa eleven att bilda sig en uppfattning om relationen mellan det nya språket och språk hen studerat tidigare, bekanta sig med området där målspråket talas och några centrala drag i levnadssätten samt stödja utvecklingen av elevens språkliga slutledningsförmåga, nyfikenhet och flerspråkighet

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär känna målspråkets ställning i relation till andra språk. Eleven lär känna målspråkets språkområde samt dess kulturer och levnadssätt. Eleven lär sig att utveckla sin språkliga slutledningsförmåga och sin flerspråkighet.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kännedom om målspråkets relation till andra språk samt språkområdets kulturer och levnadssätt som anknyter till dem. Språklig förmåga och flerspråkighet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan berätta var målspråket talas. Eleven kan ge några exempel på målspråkets kulturer och levnadssätt som anknyter till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta var målspråket talas samt ge några exempel på målspråkets relation till andra språk. Eleven kan berätta om målspråkets kulturer och levnadssätt som anknyter till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta var målspråket talas och jämföra målspråkets relation till andra språk. Eleven kan beskriva målspråkets kulturer och levnadssätt som anknyter till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra och reflektera över målspråkets relation till andra språk. Eleven kan utnyttja målspråkets mest centrala särdrag i sitt lärande. Eleven kan jämföra målspråkets kulturer och levnadssätt som anknyter till dem.

M2 uppmuntra eleven att se kunskaperna i målspråket som en del av det kontinuerliga lärandet och breddade språkresurser, handleda eleven att hitta sätt att lära sig språk som bäst lämpar sig för hen själv och hens ålder samt uppmuntra hen att använda även begränsade språkfärdigheter utanför lektionerna

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att hitta möjligheter att använda målspråket även efter avslutad skolgång. Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta sätt som är mest effektiva för hen själv.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla färdigheterna och studiestrategierna för kontinuerligt språklärande

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge några exempel på möjligheter att använda målspråket. Eleven kan använda några för hen själv passande sätt att lära sig språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om möjligheter att använda sina kunskaper i målspråket även efter avslutad skolgång. Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande sätten att lära sig målspråket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta för vilka ändamål hen kan använda sina kunskaper i målspråket även efter avslutad skolgång. Eleven kan använda de mest centrala och för hen själv passande sätten att lära sig målspråket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan berätta hur hen kan utnyttja sina kunskaper i målspråket även efter avslutad skolgång. Eleven kan använda mångsidiga och för hen själv passande sätt att lära sig målspråket.

M3 erbjuda eleven tillfällen att öva sig i muntlig och skriftlig kommunikation med hjälp av olika medier

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att agera i olika muntliga och skriftliga kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kommunikationsförmåga i olika situationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer, men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.

M4 stödja eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utnyttja språkliga kommunikationsstrategier i kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Användning av kommunikationsstrategier

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper. Kan uttrycka om hen har förstått.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation. Eleven behöver mycket hjälpmedel. Eleven kan be samtalspartnern att upprepa eller tala långsammare.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (t.ex. genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.1: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder mer sällan non-verbala uttryck. Eleven måste relativt ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.

M5 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som hör till artigt språkbruk

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda för målspråket och språkområdets kultur typiska artighetsfraser.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämpligt språkbruk

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan använda några av de allra vanligaste artighetsfraserna typiska för språket i rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.1: Eleven klarar av korta sociala situationer. Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.

M6 uppmuntra eleven att tolka för hens ålder lämpliga och för hen själv intressanta muntliga och skriftliga texter

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att tolka olika muntliga och skriftliga texter.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck. Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Kan plocka ut enkel information hen behöver ur en kort text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.1: Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.

M7 erbjuda eleven rikligt med möjligheter att öva sig i att tala och skriva kortfattat i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda språkets centrala ordförråd och strukturer. Eleven lär sig att uttala begripligt.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i främmande språk

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt och kan skriva några enskilda ord och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.1/A1.2: Eleven kan under handledning berätta om några bekanta och för hen viktiga saker med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd be-rätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3: Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.

16.3.3.1. Samiska, B2-lärokurs

B2-lärokurs i samiska i årskurs 7–9

Undervisningen i valfri B2-samiska ordnas oftast i årskurs 8–9. B2-språket är det tredje eller fjärde språket som eleverna studerar efter modersmålet, så eleverna har redan mycket erfarenhet av att studera språk. Eleverna kan använda kunskaper och färdigheter som de lärt sig tidigare. Eleverna uppmuntras att mångsidigt använda alla språk de studerar för att kommunicera och söka information. Undervisningens mål är att utveckla elevernas språkliga medvetenhet och slutledningsförmåga och samtidigt främja deras färdigheter för språkstudier. Förståelsen för kulturell mångfald ska fördjupas genom att man diskuterar om värdebundna företeelser som är förknippade med olika språkgrupper och även ger utrymme för bearbetning av känslor. En del frågor kan vid behov också behandlas på skolans undervisningsspråk.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i B2-lärokursen i samiska i årskurs 7–9

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska främst bestå av pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av spel, musik och drama få möjlighet att

testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av internationalisering på hemmaplan ska eleverna bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i det omgivande samhället. De ska också ges möjligheter att öva sig att kommunicera internationellt. Samiska ska alltid användas när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i B2-lärokursen i samiska i årskurs 7–9

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan samiska sedan tidigare.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i B2-lärokursen i samiska i årskurs 7–9

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för B2-lärokursen i samiska.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i B2-lärokursen i samiska avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i B2-lärokursen i samiska då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i B2-lärokursen i samiska som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för B2-lärokursen i samiska. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för B2-lärokursen i samiska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i B2-lärokursen i samiska och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 7 som gäller mål för undervisningen (M7) och som anknyter till växande språkkunskap i B2-lärokursen i samiska har två kunskapsnivåer A1.1 och A1.2 kombinerats till en mellannivå A1.1/A1.2. Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

Centralt innehåll som anknyter till målen för B2-lärokursen i samiska i årskurs 7–9

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att tillsammans utforska det samiska språkets karaktäristiska drag och jämföra likheter och olikheter med andra språk man lärt sig. Att bilda sig en uppfattning om nära besläktade språk, bekanta sig med den historiska bakgrunden till utbredningen av det samiska språk som studeras, söka information som intresserar eleverna om språkområdets kulturella och andra företeelser. Att fundera på eventuella förutfattade meningar om samiska och kulturen i fråga.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att tillsammans undersöka vad som bäst främjar lärandet av samiska, vad man kan använda samiska till och var man kan hitta intressant material på samiska. Att ställa upp egna mål och lära sig att ge och ta emot respons.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att välja olika språkanvändningsändamål och olika texter, främst informella. Att vid behov också öva sig i att använda ett mer formellt språkbruk. Att välja ämnesområden som intresserar eleverna med perspektivet jag, andra och den samiska livsmiljön. Att lära sig lyssna, tala, läsa och skriva på samiska och om olika teman som t.ex. jag själv, min familj, mina vänner, skolan, intressen, fritiden och livsmiljön i samiska områden. Att även välja teman tillsammans. Att iaktta samiskans rytm, intonation och andra karaktäristiska drag i uttalet och att öva in ett naturligt uttal. Att öva sig att känna igen målspråkets fonetiska tecken och att producera de skrivtecken som behövs.

Mål för undervisningen

M1 hjälpa eleven att bilda sig en uppfattning om förhållandet mellan det samiska språket hen studerar och andra samiska språk, finska samt de språk eleven tidigare studerat, och att bekanta sig med områden där samiska talas, sameområdet samt vissa centrala delar av den samiska kulturen och det samiska levnadssättet

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär känna det samiska språkets relation till andra språk. Eleven lär känna de områden där samiska talas samt sameområden, samiska kulturer och levnadssätt som anknyter till dem.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att bilda sig en uppfattning om det samiska språket i relation till andra språk och om språkområdet samt känna till samiska kulturer och levnadssätt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan berätta var samiska talas. Eleven kan ge några exempel på samiska kulturer och levnadssätt som anknyter till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta var samiska talas och ge några exempel på det samiska språkets relation till det finska språket. Eleven kan berätta om de samiska kulturerna och levnadssätt som anknyter till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta var samiska talas samt om det samiska språket i relation till det finska språket. Eleven kan beskriva samiska kulturer och levnadssätt som anknyter till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan berätta var samiska talas samt om det samiska språket i relation till det finska språket och de språk hen har tidigare studerat. Eleven kan jämföra samiska kulturer och levnadssätt som anknyter till dem.

M2 uppmuntra eleven att se kunskaperna i samiska som en del av det kontinuerliga lärandet och breddade språkresurser, handleda eleven att hitta sätt att lära sig språk som bäst lämpar sig för hen själv och hens ålder samt uppmuntra hen att använda även begränsade språkfärdigheter utanför lektionerna

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att hitta möjligheter att använda det samiska språket även efter avslutad skolgång. Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta sätt som är mest effektiva för hen själv.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla färdigheterna och studiestrategierna för kontinuerligt språklärande

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge några exempel på möjligheter att använda det samiska språket. Eleven kan använda några för hen själv passande sätt att lära sig samiska.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om möjligheter att använda kunskaperna i samiska även efter avslutad skolgång. Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande sätten att lära sig samiska.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta för vilka ändamål hen kan använda sina kunskaper i samiska även efter avslutad skolgång. Eleven kan använda de mest centrala och för hen själv passande sätten att lära sig samiska.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan berätta hur kunskaperna i samiska kan utnyttjas även efter avslutad skolgång. Eleven kan använda mångsidiga och för hen själv passande sätt att lära sig samiska.

M3 erbjuda eleven tillfällen att öva sig i muntlig och skriftlig kommunikation med hjälp av olika medier

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att agera i olika muntliga och skriftliga kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kommunikationsförmåga i olika situationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer, men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.

M4 stödja eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utnyttja språkliga kommunikationsstrategier i kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Användning av kommunikationsstrategier

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper. Kan uttrycka om hen har förstått.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation. Eleven behöver mycket hjälpmedel. Eleven kan be samtalspartnern att upprepa eller tala långsammare.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (t.ex. genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.1: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder mer sällan non-verbala uttryck. Eleven måste relativt ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.

M5 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som hör till artigt språkbruk

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda för det samiska språket och språkområdets kultur typiska artighetsfraser.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämpligt språkbruk

Bedömningskriterier för goda kunskaper (vitsordet 8) i slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2 : Eleven kan använda några av de allra vanligaste artighetsfraserna typiska för språket i rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.1: Eleven klarar av korta sociala situationer. Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.

M6 uppmuntra eleven att tolka för hens ålder lämpliga och för hen själv intressanta muntliga och skriftliga texter

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå olika muntliga och skriftliga texter.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.2: Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck. Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.3: Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Kan plocka ut enkel information hen behöver ur en kort text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.1: Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.

M7 erbjuda eleven rikligt med möjligheter att öva sig i att tala och skriva kortfattat i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda språkets centrala ordförråd och strukturer. Eleven lär sig att uttala begripligt.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad B2-lärokurs i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt och kan skriva några enskilda ord och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.1/A1.2: Eleven kan under handledning berätta om några bekanta och för hen viktiga saker med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A1.3: Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.

16.3.3.1. Samiska. A-lärokurs

A-lärokurs i samiska i årskurs 7–9

Eleverna ska uppmuntras att använda samiska mångsidigt för att kommunicera och söka information. Målet för undervisningen är att stödja eleverna att fördjupa de kunskaper som inhämtats i årskurs 3–6, utveckla elevernas språkkänsla och språkliga slutledningsförmåga och samtidigt främja deras färdigheter för språkstudier. Förståelsen för kulturell mångfald ska fördjupas genom att man diskuterar om värdebundna företeelser som är förknippade med olika språkgrupper och även ger utrymme för bearbetning av känslor. En del frågor kan vid behov också behandlas på skolans undervisningsspråk.

Dessa grunder för läroplanen utgör en allmän grund för undervisningen i samiska språk. Utgående från dessa grunder låter utbildningsanordnaren utarbeta en lokal läroplan för nordsamiskan, enaresamiskan eller skoltsamiskan.

Undervisningen i samiska kan integreras i undervisningen i olika läroämnen och i de mångvetenskapliga lärområdena och tvärtom. Eleverna ska uppmuntras att söka information på samiska i olika läroämnen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i samiska i årskurs 7–9

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av spel, musik och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. I texterna söker man information som man delar och publicerar. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Samiska används alltid när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i samiska i årskurs 7–9

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan samiska från tidigare.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i samiska i årskurs 7–9

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för A-lärokursen i samiska.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i A-lärokursen i samiska avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i A-lärokursen i samiska då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i A-lärokursen i samiska som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för A-lärokursen i samiska. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för A-lärokursen i samiska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i A-lärokursen i samiska och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i samiska i årskurs 7–9

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Att ta reda på vad som avses med individens språkliga rättigheter. Att i undervisningen välja sådant innehåll och sådana arbetssätt som uppmuntrar eleverna att bekanta sig med olika företeelser inom den samiska kulturen. Att använda sådana språkvetenskapliga begrepp som hjälper eleven att jämföra olika språk och att studera samiska.

I2 Färdigheter för språkstudier

Att vidareutveckla färdigheterna för språkstudier. Att öva sig att använda läromedel på ett mångsidigt sätt, att använda ordlistor, uppfatta helheter, gruppera, söka information och bedöma hur tillförlitlig informationen är.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Att välja innehåll tillsammans utifrån aktualitet, elevernas delaktighet i samiskspråkig verksamhet, elevernas intressen samt i syfte att bekanta sig med andra stadiets utbildning och göra eleverna bekanta med den språkkunskap som behövs i studierna och i arbetslivet. Att välja olika språkanvändningsområden. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter som t.ex. berättande, beskrivande eller argumenterande texter. Att iaktta och ofta träna olika kommunikationssituationer med hjälp av medier.

Mål för undervisningen

M1 utveckla elevens förmåga att reflektera över värderingar och företeelser som anknyter till det samiska språkets ställning som urfolksspråk samt stärka elevens färdigheter och vilja att agera i miljöer där man talar samiska och värnar om den samiska kulturen

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär känna det samiska språkets ställning som urfolksspråk samt värderingar och företeelser som anknyter till språket. Eleven lär känna de samiska kulturerna och de levnadssätt som anknyter till dem. Eleven lär sig att agera i miljöer där man talar samiska och där man värnar om den samiska kulturen.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förståelse för frågor som gäller det samiska språkets ställning och varianter, kännedom om de samiska kulturerna samt agerande i miljöer där man talar samiska och värnar om den samiska kulturen

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna några länder där samiska talas som urfolksspråk. Eleven kan ge några exempel på samiska kulturer och de levnadssätt som anknyter till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna några samiska språk och berätta var de talas som urfolksspråk. Eleven kan beskriva de samiska kulturerna och de levnadssätt som anknyter till dem samt det samiska språkets ställning. Eleven kan ge några exempel på sätt att agera på det samiska språket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan nämna några samiska språk och berätta var de talas som urfolksspråk samt känner till att de talas på olika sätt. Eleven kan jämföra de samiska kulturerna och de levnadssätt som anknyter till dem. Eleven kan berätta om sätt att agera på det samiska språket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över de samiska språken och deras ställning som urfolksspråk. Eleven kan jämföra och reflektera över de samiska kulturerna och de levnadssätt som anknyter till dem. Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att agera på det samiska språket.

M2 uppmuntra eleven att hitta möjligheter att använda samiska i olika sammanhang och miljöer samt att hitta sådana innehåll och företeelser i den samiska kulturen och det samiska levnadssättet som intresserar hen själv

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att hitta möjligheter att använda samiska i olika sammanhang och miljöer. Eleven lär sig att hitta innehåll och företeelser som intresserar hen i den samiska kulturen och det samiska levnadssättet.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att utnyttja kunskaperna i samiska

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge några exempel på möjligheter att använda det samiska språket i olika sammanhang och miljöer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om möjligheter att använda det samiska språket i olika sammanhang och miljöer. Eleven kan nämna några innehåll och företeelser som intresserar hen i den samiska kulturen och det samiska levnadssättet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra möjligheter att använda det samiska språket i olika sammanhang och miljöer. Eleven kan berätta om innehåll och företeelser som intresserar hen i den samiska kulturen och det samiska levnadssättet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra och reflektera över möjligheter att använda det samiska språket i olika sammanhang och miljöer. Eleven kan beskriva innehåll och företeelser som intresserar hen i den samiska kulturen och det samiska levnadssättet.

M3 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i det samiska språket och sätt att i olika språk uttrycka samma saker samt att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande

Målområde

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att lägga märke till regelbundenheter i det samiska språket och att göra jämförelser mellan samiska och andra språk. Eleven lär sig att använda språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande.

Innehållsområden

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Språklig förmåga

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan göra iakttagelser om några regelbundenheter i det samiska språket.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan dra några slutsatser om regelbundenheter i det samiska språket. Eleven kan ge några exempel på hur samma sak uttrycks i samiska och i något annat språk. Eleven kan ge några exempel på språkvetenskapliga begrepp i det samiska språket och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan dra slutsatser om regelbundenheter i det samiska språket. Eleven kan ge exempel på hur samma sak uttrycks i det samiska språket och i något annat språk. Eleven kan berätta om centrala språkvetenskapliga begrepp i det samiska språket och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan dra slutsatser om regelbundenheter i det samiska språket och tillämpa dem. Eleven kan jämföra hur samma sak uttrycks i det samiska språket och i något annat språk. Eleven känner till och kan använda språkvetenskapliga begrepp i det samiska språket och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper.

M4 uppmuntra eleven att ställa upp mål, att utnyttja mångsidiga sätt för att lära sig samiska och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra samt handleda eleven att delta på ett uppbyggande sätt i kommunikation där det viktigaste är att man når fram med sitt budskap

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ställa upp mål för sina språkstudier och lär sig att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra. Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och hittar de mest effektiva för hens eget lärande. Eleven lär sig olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att ställa upp mål, att utnyttja studiestrategier, att reflektera över sitt lärande samt förmåga att bilda sig en uppfattning om olika sätt att delta i kommunikation

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan använda några för hen själv passande sätt att lära sig samiska. Eleven kan ge några exempel på olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande sätten att lära sig samiska. Eleven kan beskriva några sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda de mest centrala och för hen själv passande sätten att lära sig samiska. Eleven kan jämföra olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda mångsidiga och för hen själv passande sätt att lära sig samiska. Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation.

M5 utveckla elevens förmåga att på egen hand och kreativt tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande

Målområde

Färdigheter för språkstudier

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter självständigt även efter avslutad skolgång. Eleven lär sig att utnyttja de språkliga intryck som finns i hens omgivning. Eleven utvecklar tilltro till sig själv som språkinlärare.

Innehållsområden

I2 Färdigheter för språkstudier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla färdigheterna för kontinuerligt språklärande

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge några exempel på möjligheter att utveckla sina kunskaper i samiska.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva möjligheter att utveckla sina kunskaper i samiska även efter avslutad skolgång.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i samiska även efter avslutad skolgång.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan jämföra och reflektera över olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i samiska även efter avslutad skolgång.

M6 uppmuntra eleven att öva sig i att delta i många olika slag av vardagliga kommunikationssituationer samt ta initiativ i dem

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ta initiativ i vardagliga kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kommunikationsförmåga i olika situationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.2: Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer, men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.2: Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan relativt obehindrat kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter i vardagliga kommunikationssituationer.

M7 handleda eleven att vara aktiv i kommunikationssituationer och att fördjupa sin förmåga att använda olika kommunikationsformer, stående uttryck, omskrivningar, utfyllnader och andra kompensationsstrategier i samiska

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att aktivt delta i kommunikationssituationer. Eleven lär sig att använda olika språkliga kommunikationsstrategier.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Användning av kommunikationsstrategier

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.2: Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation. Eleven behöver mycket hjälpmedel. Eleven kan be samtalspartnern att upprepa eller tala långsammare.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.1: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation och använder mer sällan non-verbala uttryck. Eleven måste relativt ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga och kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.2: Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation och använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord. Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga och använder t.ex. ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.1: Eleven kan i någon mån ta initiativ i olika skeden av en kommunikationssituation och försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck.

M8 handleda eleven att i kommunikationssituationer gällande åsikter och ställningstaganden fästa uppmärksamhet vid kulturellt lämpligt språkbruk

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda målspråket på ett kulturellt lämpligt sätt i kommunikation.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Kulturellt lämpligt språkbruk

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.2: Eleven kan använda några av de allra vanligaste artighetsfraserna typiska för språket i rutinmässiga sociala sammanhang.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.1: Eleven klarar av korta sociala situationer. Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan använda språket på ett enkelt sätt för centrala ändamål, till exempel för att utbyta information eller uttrycka sin åsikt eller ståndpunkt på ett lämpligt sätt. Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikationsrutiner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.1: Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till några viktiga kulturellt betingade aspekter.

M9 erbjuda eleven möjligheter att tolka olika slags texter för informationssökning, även tydliga faktatexter och uppmuntra hen att i tolkandet använda sig av slutledningsförmåga och förståelse av texternas centrala innehåll

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att tolka olika muntliga och skriftliga texter. Eleven lär sig olika strategier för att förstå texter.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att tolka texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.2: Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck. Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A2.1: Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord. Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå B1.1: Eleven förstår det väsentliga och vissa detaljer i tydligt och relativt långsamt allmänspråkligt tal eller i lättfattlig skriven text. Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Eleven urskiljer även utan förberedelse det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.

M10 erbjuda eleven möjligheter att producera tal och skrift som berör en tilltagande mängd temaområden och med beaktande av centrala strukturer och grundregler för uttal

Målområde

Växande språkkunskap, förmåga att producera texter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda centralt ordförråd och centrala strukturer i samiska. Eleven lär sig att uttala begripligt.

Innehållsområden

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att producera texter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad A-lärokurs i samiska

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Kunskapsnivå A1.1: Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt och kan skriva några enskilda ord och uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Kunskapsnivå A1.3: Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Kunskapsnivå A2.1: Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen. Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Kunskapsnivå A2.2: Eleven kan räkna upp och beskriva (för sin ålder typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.

16.3.4. Matematik

Läroämnets uppdrag

Uppdraget i undervisningen i matematik är att utveckla ett logiskt, exakt och kreativt matematisk tänkande hos eleverna. Undervisningen ska lägga grund för förståelsen av matematiska begrepp och strukturer samt utveckla elevernas förmåga att behandla information och lösa problem. På grund av matematikens kumulativa natur ska undervisningen framskrida systematiskt. Konkreta och laborativa inslag är centrala i undervisningen och studierna i matematik. Lärandet stöds med hjälp av informations- och kommunikationsteknik.

Undervisningen i matematik ska stödja eleverna att utveckla en positiv attityd till matematik och en positiv bild av sig själva som elever i matematik. Den ska också utveckla elevernas förmåga att kommunicera, interagera och samarbeta. Undervisningen i matematik ska vara målinriktad och långsiktig och stödja eleverna att själva ta ansvar för sitt lärande.

Undervisningen ska handleda eleverna att förstå nyttan av matematik i sitt eget liv och i ett bredare samhällsperspektiv. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att använda och tillämpa matematik på ett mångsidigt sätt.

Läroämnets uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 är uppdraget i matematikundervisningen att stärka den matematiska allmänbildningen. Undervisningen ska fördjupa elevernas förståelse för matematiska begrepp och samband mellan dem. Undervisningen ska inspirera eleven att hitta och använda matematiken i sitt eget liv. Eleverna ska lära sig att lösa problem genom att formulera matematiska modeller för problemen. Matematikundervisningen ska sporra eleverna att arbeta målinriktat, noggrant, koncentrerat och långsiktigt. De ska uppmuntras att presentera sina lösningar och diskutera dem. Elevernas samarbetsförmåga ska utvecklas i undervisningen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i matematik i årskurs 7–9

Undervisningen ska utgå från ämnen, fenomen och problem som intresserar eleverna. Konkretisering är fortfarande en viktig del av matematikundervisningen. Eleverna uppmuntras att använda figurer och hjälpmedel som stöd för tänkandet. Varierande arbetssätt används i undervisningen. Eleverna matematiserar och löser problem individuellt och i grupp. Vid grupparbete arbetar var och en både för sitt eget och för gruppens bästa. Pedagogiska spel motiverar eleverna. Digitala verktyg, såsom kalkylprogram och dynamiska geometriprogram, används som hjälpmedel i undervisningen för att stödja lärandet, produktionen, kreativiteten och utvärderingen av arbetet.

Handledning, differentiering och stöd i matematik i årskurs 7–9

Varje elev ska ha möjlighet att få undervisning i det centrala innehållet för tidigare årskurser, om elevens kunskaper är bristfälliga. Utöver det ska eleverna ges förebyggande stöd för att tillägna sig nytt innehåll. Utvecklingen av kunskaper och färdigheter i matematik ska följas upp kontinuerligt tillsammans med eleverna. Eleverna ska upplysas om vikten av att förstå innehållet. De ska få stöd för att gestalta större helheter och hitta samband. Vid differentiering beaktas elevernas kunskaper och de ska ges möjlighet att uppleva att de lyckas.

Undervisningen kan berikas genom att fördjupa det innehåll som behandlas gemensamt enligt elevernas intresse och kunskapsnivå. Skickliga elever ska stödjas med hjälp av alternativa arbetsformer, till exempel olika projekt och problembaserade undersökningsuppgifter inom matematiska områden som intresserar dem.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i matematik i årskurs 7–9

Med mångsidig bedömning och uppmuntrande respons stöder man utvecklingen av det matematiska tänkandet och självförtroendet samtidigt som studiemotivationen stärks. Responsen stöder elevens positiva självbild i matematiklärandet. Eleverna ska regelbundet informeras om sina framsteg och prestationer i relation till de uppställda målen i matematik. Bedömningen vägleder varje elev att utveckla sina kunskaper och sin förståelse i matematik. Dessutom utvecklas färdigheterna att arbeta långsiktigt. Responsen ska hjälpa eleverna att iaktta vilka kunskaper och färdigheter som borde utvecklas och hur.

Eleverna ska ha en aktiv roll i bedömningen. Genom självvärdering lär de sig att ställa upp mål för sitt lärande och iaktta sina framsteg i relation till målen. Eleverna ska också handledas att fästa vikt vid sina arbetssätt och sina attityder till matematikstudierna.

Eleverna ska ges möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt. Föremål för bedömning är elevens matematiska kunskaper och färdigheter och hur de tillämpas. I bedömningen fästs även vikt vid prestationssättet, hur eleverna motiverar sina lösningar, hur lösningarna är strukturerade och hur korrekta de är. I bedömningen beaktas därtill elevernas förmåga att använda hjälpmedel, inklusive digitala verktyg.

Vid grupparbete bedöms såväl gruppens som den enskilda gruppmedlemmens arbetsinsats och resultat. I bedömningen ska man fästa uppmärksamhet på produktens matematiska innehåll och på framställningssättet. Syftet med responsen är att eleverna lär sig förstå betydelsen av varje gruppmedlems arbete och utveckling. Eleverna handleds att själva utvärdera arbetet och resultatet.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i matematik avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i matematik då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i matematik som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för matematik. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i matematik och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i matematik och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

Men handledning av arbetet avses i matematiken exempelvis att läraren ger muntliga tilläggsanvisningar, ställer styrande frågor, använder konkretiseringsmaterial eller ger motsvarande exempel under arbetets gång.

Centralt innehåll som anknyter till målen för matematik i årskurs 7–9

I1 Matematiskt tänkande och matematiska metoder

Eleverna tränar aktiviteter som kräver logiskt tänkande, som att hitta regler och beroendeförhållanden och presentera dem på ett exakt sätt. Eleverna funderar på och bestämmer antalet alternativ. De stärker sin förmåga att motivera och dra slutsatser. De övar att tolka och producera matematisk text. Eleverna får insikt i bevisföringens grunder och övar att avgöra sanningsvärdet för påståendesatser. De fördjupar sitt algoritmiska tänkande. De programmerar och tränar samtidigt god programmeringspraxis. Eleverna tillämpar egna eller färdiga datorprogram i matematikstudierna.

I2 Tal och räkneoperationer

Eleverna utför grundläggande räkneoperationer också med negativa tal. De stärker sin förmåga att räkna med bråk och lär sig multiplikation och division med bråk. De utforskar begreppen motsatt tal, inverterat tal och absolutbelopp. Talområdet utvidgas till reella tal. Eleverna undersöker tals delbarhet och hur man delar upp tal i primtalsfaktorer. De fördjupar sin förmåga att räkna med decimaltal. De stärker sin förståelse för skillnaden mellan exakt värde och närmevärde samt för avrundning. Man försäkrar sig om att eleverna förstått begreppet procent. Eleverna övar att beräkna procentandelar och en andel av en helhet utgående från ett procenttal. Dessutom lär de sig att beräkna förändrat värde, grundvärde samt förändrings- och jämförelseprocent. Potensräkning med heltal som exponent övas. Eleverna sätter sig in i begreppet kvadratrot och räknar med kvadratrot.

I3 Algebra

Eleverna undersöker begreppet variabel och räknar ut värdet av ett uttryck. De övar att förenkla potensuttryck. De undersöker begreppet polynom och övar polynomaddition, -subtraktion och -multiplikation. Eleverna tränar att bilda uttryck och förenkla dem. De bildar och löser förstagradsekvationer och ofullständiga andragradsekvationer. Eleverna löser ekvationspar algebraiskt och grafiskt. Man undersöker och löser förstagradsolikheter. Eleverna fördjupar sin förmåga att undersöka och bilda talföljder. Analogi används vid lösningen av uppgifter.

I4 Funktioner

Eleverna beskriver samband både algebraiskt och grafiskt. De undersöker direkt och omvänd proportionalitet. Begreppet funktion utforskas. Eleverna ritar linjer och parabler i ett koordinatsystem. De lär sig begreppen riktningskoefficient och konstant. De tolkar olika typer av grafer till exempel genom att studera hur en funktion växer och avtar. Eleverna bestämmer nollställen till funktioner.

I5 Geometri

Eleverna breddar sin förståelse för begreppen punkt, sträcka, rät linje och vinkel samt undersöker begreppen kurva och stråle. Eleverna undersöker egenskaper hos räta linjer, vinklar och polygoner. De stärker sin förståelse av begreppen kongruens och likformighet. De tränar geometrisk konstruktion. Eleverna lär sig att använda Pythagoras sats, den inverterade satsen till Pythagoras sats och trigonometriska funktioner. Eleverna lär sig bågvinkel och medelpunktsvinkel och bekantar sig med Thales sats. Eleverna beräknar omkretsen och arean av polygoner. Eleverna övar att beräkna omkretsen och arean av en cirkel, längden av en båge och arean av en sektor. Eleverna undersöker tredimensionella kroppar och lär sig att beräkna arean och volymen av klot, cylindrar och koner. Man kontrollerar och breddar elevernas kunskaper om enheter och enhetsbyten.

I6 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Eleverna fördjupar sin förmåga att söka, strukturera och analysera information. Man kontrollerar att de förstår medelvärde och typvärde. Eleverna lär sig att bestämma frekvens, relativ frekvens och median. De utforskar begreppet spridning. Olika diagram tolkas och produceras. Eleverna beräknar sannolikheter.

Mål för undervisningen

M1 stärka elevens motivation, positiva självbild och självförtroende som elev i matematik

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att identifiera de saker och studiemetoder som motiverar hen.Eleven strävar efter att förstärka sin positiva självbild och sitt självförtroende som elev i matematik.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande och matematiska metoder

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Algebra

I4 Funktioner

I5 Geometri

I6 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M2 uppmuntra eleven att ta ansvar för sitt matematiklärande både i självständigt arbete och i arbete tillsammans med andra

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven påbörjar arbetet, håller i gång det och bedömer när arbetet blivit slutfört. Eleven deltar på eget initiativ i gruppens arbete.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande och matematiska metoder

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Algebra

I4 Funktioner

I5 Geometri

I6 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att ta ansvar för lärandet

Bedömningskriterier i slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven förmår påbörja arbetet under handledning och hålla i gång det under handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven arbetar delvis självständigt och slutför arbetet under handledning. Eleven deltar i varierande grad i gruppens arbete.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven tar ansvar för sitt lärande och deltar konstruktivt i gruppens arbete.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven tar ansvar för gruppens arbete och strävar efter att förbättra hela gruppens kunskaper.

M3 handleda eleven att upptäcka och förstå samband mellan det som hen lär sig

Målområde

Arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven observerar och förstår samband mellan det som hen lär sig. Eleven kan beskriva, förklara och tillämpa det som hen förstår.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande och matematiska metoder

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Algebra

I4 Funktioner

I5 Geometri

I6 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Sambanden mellan det man lärt sig

Bedömningskriterier i slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven observerar under handledning samband mellan olika saker hen lärt sig.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven observerar och beskriver samband mellan det som hen lär sig.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven finner samt förklarar och motiverar samband mellan det som hen lärt sig.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kombinerar de saker hen lärt sig och beskriver vad sambanden mellan dem beror på.

M4 uppmuntra eleven att få rutin i att uttrycka sig matematiskt på ett exakt sätt både muntligt och i skrift

Målområde

Arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven uttrycker sitt matematiska tänkande på ett exakt sätt genom att använda olika uttrycksmedel.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande och matematiska metoder

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Algebra

I4 Funktioner

I5 Geometri

I6 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Matematisk uttrycksförmåga

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven uttrycker under handledning sitt matematiska tänkande på något sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven uttrycker sitt matematiska tänkande antingen muntligt eller skriftligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven uttrycker sitt matematiska tänkande både muntligt och skriftligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven uttrycker och motiverar sitt matematiska tänkande.

M5 stödja eleven då hen löser uppgifter som kräver logiskt och kreativt tänkande och utvecklar de färdigheter som behövs för detta

Målområde

Arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven strukturerar problem, identifierar matematisk information i problemen och löser dem genom att använda matematiska metoder.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande och matematiska metoder

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Algebra

I4 Funktioner

I5 Geometri

I6 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Problemlösningsförmåga

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven strukturerar problem under handledning och löser delar av problem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ta fram den matematiska informationen ur ett givet problem och löser problem under handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven strukturerar och löser problem som kräver logiskt och kreativt tänkande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven undersöker om det finns andra lösningsalternativ.

M6 handleda eleven att utvärdera och utveckla sina matematiska lösningar och att kritiskt granska resultatets rimlighet

Målområde

Arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvärderar och utvecklar sin matematiska lösning och granskar kritiskt resultatets rimlighet.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande och matematiska metoder

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Algebra

I4 Funktioner

I5 Geometri

I6 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att utvärdera och utveckla matematiska lösningar

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven beskriver under handledning en lösning som hen producerat och reflekterar under handledning över resultatets rimlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beskriver en lösning som hen utarbetat, reflekterar över resultatets rimlighet och utvärderar sin lösning under handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven granskar kritiskt sin matematiska lösning och resultatets rimlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven utvärderar och utvecklar vid behov sin lösning.

M7 uppmuntra eleven att tillämpa matematik också i övriga läroämnen och det omgivande samhället

Målområde

Arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven identifierar matematik i olika omgivningar och i andra läroämnen samt uttrycker problem med matematikens språk.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande och matematiska metoder

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Algebra

I4 Funktioner

I5 Geometri

I6 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Tillämpning av matematik

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven inser matematikens användningsmöjligheter i sin närhet och känner till nödvändigheten att uttrycka problem matematiskt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven tillämpar matematik genom att uttrycka problem på matematikens språk med hjälp av givna exempel.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven tillämpar matematik i olika miljöer genom att uttrycka problem i den verkliga världen på matematikens språk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven ger exempel på hur matematiken tillämpas i samhället. Eleven utnyttjar sina matematiska färdigheter i olika situationer.

M8 handleda eleven att utveckla sin förmåga att hantera och analysera information samt vägleda eleven att granska information kritiskt

Målområde

Arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven hämtar och analyserar information och reflekterar över dess sanningsenlighet och betydelse.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande och matematiska metoder

I4 Funktioner

I6 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Analys och kritisk granskning av information

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning jämföra information på matematisk grund.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven behandlar och presenterar information enligt ett givet exempel.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven hämtar, behandlar och presenterar information samt reflekterar över dess tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven tillämpar sina färdigheter i att hantera och analysera information, tolkar information och bedömer informationens tillförlitlighet.

M9 handleda eleven att använda digitala verktyg i studierna i matematik och för att lösa matematiska problem

Målområde

Arbetsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven tillämpar ändamålsenliga digitala verktyg i studierna i matematik och då hen löser problem.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande och matematiska metoder

I2 Tal och räkneoperationer

I3 Algebra

I4 Funktioner

I5 Geometri

I6 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Användning av digitala verktyg

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven bekantar sig med en programvara som stöder lärandet i matematik och använder den under handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven använder lämplig programvara för att producera egna arbeten och för studier i matematik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder digitala verktyg för att granska och lösa matematiska problem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven tillämpar och förenar digitala verktyg i undersökande arbete.

M10 handleda eleven att stärka sin slutlednings- och huvudräkningsförmåga samt uppmuntra eleven att använda sin räknefärdighet i olika sammanhang

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven drar slutsatser och gör beräkningar som stöd för vardagliga aktiviteter. Hen blir modigare på att använda sin huvudräkningsförmåga

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande och matematiska metoder

I2 Tal och räkneoperationer

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Slutledningsförmåga och räknefärdighet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven gör korta beräkningar med hjälp av huvudräkning och finner matematiska regelbundenheter under handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven gör beräkningar med hjälp av huvudräkning och finner matematiska regelbundenheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder aktivt sin slutlednings- och huvudräkningsförmåga.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven utför beräkningar i flera steg med hjälp av huvudräkning och tillämpar sin slutledningsförmåga i olika situationer.

M11 handleda eleven att utveckla förmågan att utföra grundläggande räkneoperationer med rationella tal

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utför grundläggande räkneoperationer med rationella tal.

Innehållsområden

I2 Tal och räkneoperationer

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Grundläggande räkneoperationer med rationella tal

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven beräknar additioner och subtraktioner av positiva bråk som har samma nämnare. Eleven multiplicerar ett bråk med ett heltal.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beräknar additioner och subtraktioner av positiva bråk. Eleven multiplicerar och dividerar ett bråk med ett heltal.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan obehindrat utföra grundläggande räkneoperationer med rationella tal.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder grundläggande räkneoperationer med rationella tal i problemlösning.

M12 stödja eleven att utvidga förståelsen av talbegreppet till reella tal

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår algebraiska egenskaper samt ordnings- och noggrannhetsegenskaper hos reella tal samt bekantar sig med talet pi och kvadratroten.

Innehållsområden

I2 Tal och räkneoperationer

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förståelse av talbegreppet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven placerar ut ett givet decimaltal på tallinjen. Eleven känner igen situationer där avrundning behövs.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beskriver hurudana tal som finns i olika talmängder och placerar dem på tallinjen. Eleven avrundar ett tal till en given noggrannhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner till skillnaden mellan rationella och irrationella tal. Eleven avrundar ett tal med korrekt noggrannhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förstår skillnaden mellan exakt värde och närmevärde samt bestämmer talens inbördes storleksordning.

M13 stödja eleven att utveckla sin förståelse av procenträkning

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår begreppen procent och procentenhet och berättar om hur de används i olika situationer. Eleven beräknar procentuell andel, den mängd som ett procenttal anger samt förändrings- och jämförelseprocent.

Innehållsområden

I2 Tal och räkneoperationer

I6 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Begreppet procent och procenträkning

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven förklarar, slutleder eller beräknar procentuell andel och den mängd som ett procenttal anger.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beräknar procentuell andel, mängden av den helhet som ett procenttal anger samt beräknar förändringens storlek och förändringen i procent.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda procenträkningens olika metoder. Eleven förstår skillnaden mellan procent och procentenhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven gör relativa jämförelser och använder procenträkning i olika situationer.

M14 handleda eleven att förstå begreppet obekant och utveckla förmågan att lösa ekvationer

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår begreppen obekant och uttryck samt löser förstagradsekvationer och ofullständiga andragradsekvationer genom slutledning och symboliskt.

Innehållsområden

I3 Algebra

I4 Funktioner

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Begreppet obekant och färdigheter att lösa ekvationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven förenar likformiga termer. Eleven löser förstagradsekvationer under handledning och resonerar sig fram till någon av lösningarna till en ofullständig andragradsekvation.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven förenklar uttryck. Eleven förstår att en likhet bevaras och löser en förstagradsekvation symboliskt och en andragradsekvation antingen genom slutledning eller symboliskt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår begreppet likhet och löser en ofullständig andragradsekvation symboliskt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder obehindrat en obekant som variabel och kan utnyttja sina ekvationslösningsfärdigheter i problemlösning.

M15 handleda eleven att förstå variabelbegreppet och introducera funktionsbegreppet, samt att öva sig att tolka och producera funktionsgrafer

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvidgar sin förståelse av variabler till att omfatta ekvationer med två variabler och ritar grafer till funktioner av första och andra graden. Eleven drar slutsatser om sambandet mellan en funktion och dess graf.

Innehållsområden

I3 Algebra

I4 Funktioner

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Begreppen variabel och funktion samt förmåga att tolka och producera grafer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven beräknar värdet av ett uttryck och avläser koordinater för skärningspunkter. Eleven känner utgående från linjens ekvation igen en stigande och en fallande linje. Eleven ritar under handledning grafen till en funktion av första graden i ett koordinatsystem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven sätter in talvärden för en variabel och placerar ut de punkter som erhållits i koordinatsystemet. Eleven ritar grafen av en funktion av första graden och löser under handledning ett ekvationspar grafiskt eller algebraiskt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår begreppen variabel och funktion och kan rita grafen till funktioner. Eleven kan tolka grafer på ett mångsidigt sätt. Eleven löser ett givet ekvationspar grafiskt och algebraiskt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder ekvationspar i problemlösning och förstår den geometriska betydelsen av ekvationslösningen. Eleven kan tolka grafer på ett mångsidigt sätt.

M16 stödja eleven att förstå geometriska begrepp och samband mellan dem

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven känner till begreppen punkt, linje, vinkel, sträcka och stråle och egenskaper i anknytning till dessa.Eleven benämner månghörningar, känner till deras egenskaper och beräknar deras omkrets.Eleven förstår egenskaper i anknytning till symmetri och likformighet samt proportionalitet.

Innehållsområden

I5 Geometri

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta geometriska begrepp och samband mellan dem

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen och benämner vinklar och månghörningar och utför under handledning beräkningar i anknytning till dem. Eleven ritar symmetriska figurer som speglas med avseende på en linje.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven ritar symmetriska figurer som speglas med avseende på en punkt. Eleven tar fram motsvarande delar i likformiga figurer och använder analogi samt kan bestämma en skala.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder och kan motivera egenskaper hos geometriska grundbegrepp och likformighet. Eleven använder analogi och förstår begreppet skala.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder likformighet och analogi i problemlösning.

M17 handleda eleven att förstå och utnyttja egenskaper hos rätvinkliga triangeln och cirkeln

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår egenskaperna hos den rätvinkliga triangeln samt använder Pythagoras sats och trigonometriska funktioner. Eleven känner till begrepp och egenskaper i anknytning till cirkeln samt kan beräkna omkretsen av en cirkel.

Innehållsområden

I5 Geometri

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta rätvinkliga triangelns och cirkelns egenskaper

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven beräknar hypotenusans längd genom att använda Pythagoras sats. Eleven kan undersöka rätvinkligheten hos en triangel. Eleven känner igen begrepp i anknytning till cirkeln och beräknar omkretsen av en cirkel under handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven löser ut en sida i en rätvinklig triangel med Pythagoras sats. Eleven finner den närliggande och den motsatta kateten samt hypotenusan till en vinkel och vet hur dessa anknyts till trigonometriska funktioner. Eleven beräknar omkretsen av en cirkel.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beräkna vinklarnas storlek och sidornas längder i en given rätvinklig triangel. Eleven förstår begreppen bågvinkel och medelpunktsvinkel samt beräknar längden på den båge som svarar mot medelpunktsvinkeln.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder Pythagoras sats och den omvända satsen till Pythagoras sats samt trigonometri i problemlösning.

M18 uppmuntra eleven att utveckla sin färdighet att beräkna areor och volymer

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven känner till benämningar och egenskaper i anknytning till rymdkroppar. Hen kan beräkna areor av planfigurer, volymer av kroppar samt mantelytans area. Eleven tillämpar sina kunskaper i praktiska situationer samt utför byten mellan areaenheter, volymenheter och rymdmått.

Innehållsområden

I5 Geometri

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att beräkna areor och volymer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven utför de mest allmänna enhetsbytena för areor och volymer. Eleven kan beräkna arean av en rektangel och volymen av ett rätblock.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven utför enhetsbyten för areor och volymer. Eleven beräknar areorna av de vanligaste planfigurerna och volymerna av de vanligaste kropparna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven utför enhetsbyten för areor och volymer. Eleven beräknar arean av enstaka planfigurer, volymen av en kropp samt arean av en mantelyta. Eleven beräknar arean av en sektor som svarar mot en medelpunktsvinkel.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven beräknar arean av en planfigur bestående av flera delar, volymen av en kropp och arean av en mantelyta samt utnyttjar sina kunskaper i problemlösning.

M19 handleda eleven att bestämma statistiska nyckeltal och beräkna sannolikheter

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven behärskar insamling, klassificering, analys och rapportering av material. Eleven avläser och tolkar diagram samt gör prognoser som baseras på dem. Eleven beräknar medelvärde, bestämmer typvärde och median samt drar slutsatser utifrån dessa. Eleven beräknar klassisk och statistisk sannolikhet samt förstår informationen i sitt resultat.

Innehållsområden

I6 Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Statistiska nyckeltal och beräkning av sannolikhet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven avläser information ur ett stapel-, linje- och cirkeldiagram samt ur en tabell. Eleven beräknar medelvärde och bestämmer under handledning typvärde och median. Eleven drar under handledning slutsatser om klassiska sannolikheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan presentera information med hjälp av ett lämpligt diagram eller en lämplig tabell. Eleven beräknar de vanligaste lägesmåtten, bestämmer variationsbredden och kan under handledning redogöra för resultaten i en undersökning och för slutsatserna. Eleven beräknar klassiska sannolikheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven behärskar de centrala statistiska nyckeltalen. Eleven kan genomföra en mindre undersökning, där statistiska beräkningar används. Eleven bestämmer klassiska och statistiska sannolikheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven observerar och jämför undersökningar genom att använda statistiska nyckeltal. Eleven använder sannolikhetskalkyl i problemlösning.

M20 handleda eleven att utveckla sitt algoritmiska tänkande och sina färdigheter att tillämpa matematik och programmering för att lösa problem

Målområde

Begreppsliga och ämnesspecifika mål

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår principerna för algoritmiskt tänkande. Eleven kan läsa, kommentera, tolka, testa, planera och programmera små program med vilka man löser matematiska problem.

Innehållsområden

I1 Matematiskt tänkande och matematiska metoder

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Algoritmiskt tänkande och programmeringsfärdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i matematik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen stegen i en enkel algoritm och testar under handledning färdiga program.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven använder villkor och upprepning i programmering samt testar och tolkar program.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven tillämpar principerna för algoritmiskt tänkande och programmerar enkla program.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder programmering då hen löser problem. Eleven modifierar och utvecklar program.

16.3.5. Biologi

Läroämnets uppdrag

Uppdraget i biologiundervisningen är att hjälpa eleverna att förstå livet och dess utveckling, att öka deras naturkännedom och handleda dem att förstå ekosystemens funktion, människans livsfunktioner samt grunderna i ärftlighet och evolution.

Undervisningen i biologi genomförs också i naturen och eleverna får genom undersökande lärande insikter i hur man söker biologisk kunskap. Naturen undersöks både i terrängen och med laboratoriemetoder. Upplevelse- och erfarenhetsbaserat lärande ökar glädjen i lärandet och väcker elevernas intresse att iaktta sin livsmiljö och förändringar i den. Användning av informations- och kommunikationsteknik främjar jämlikhet och likvärdighet i biologiundervisningen.

Biologiundervisningen ska stödja eleverna att utveckla sina problemlösnings- och samarbetsfärdigheter och den sociala gemenskapen. Undervisningen ska ge färdigheter för studier inom områden som utnyttjar biologi och för arbetslivet.

Biologiundervisningen ska hjälpa eleverna att förstå hur kunskaper och färdigheter i biologi kan tillämpas och utnyttjas i deras eget liv, i etiska frågor, för att följa med aktuella nyheter som anknyter till biologi och hur man kan påverka beslutsfattandet i samhället. Biologiundervisningen ska utveckla elevernas miljömedvetenhet och vilja att värna om naturens mångfald. Eleverna ska få färdigheter för att påverka och vara med och utveckla sin närmiljö och bevara dess livskraft. De ska också vägledas att tillägna sig en hållbar livsstil och förståelse för globalt ansvar.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i biologi i årskurs 7–9

Målet är att eleverna i biologiundervisningen har möjlighet att arbeta i olika lärmiljöer som stödjer forskningsorienterat lärande, både i och utanför skolan. I samband med fält- och laboratoriearbete handleds eleverna att iaktta och använda undersökningsmetoder som är typiska för biologin. Med tanke på målen för biologiundervisningen är det också viktigt att eleverna får lära sig använda digitala lärmiljöer för att söka, behandla, tolka och presentera biologisk information.

Arbetssätten i biologi ska väljas så att de främjar kommunikation och social gemenskap och tar hänsyn till elevernas olika individuella behov. Genom mångsidiga arbetssätt får eleven olika erfarenheter, kan tillägna sig naturvetenskapliga undersökningsmetoder och lär sig att dra slutsatser samt rapportera och tillämpa sin kunskap. I enlighet med målen för biologiundervisningen utvecklas förmågan att reflektera över värdeval genom upplevelser, erfarenheter och praktiskt arbete. Dessutom utvecklas förmågan att kritiskt granska fenomen och olika informationskällor.

Handledning, differentiering och stöd i biologi i årskurs 7–9

Med tanke på målen för biologiundervisningen är det viktigt att handleda eleverna att göra iakttagelser och undersökningar självständigt och i grupp samt i olika lärmiljöer. I fält- och laboratoriearbete ska säkerhetsaspekter beaktas. Elevernas individuella behov av stöd ska beaktas vid valet av olika arbetsmetoder. Undersökande lärande, arbete tillsammans, ansvar för det egna arbetet, en fördjupad relation till naturen och koppling till tidigare kunskap stödjer elevernas tillväxt och utveckling och ökar glädjen i lärandet. Med tanke på målen i biologi är det viktigt att upptäcka elevernas eventuella svårigheter i laboratorie- eller fältarbete. De ska få stöd i arbetet utgående från sina styrkor och vid behov genom att stärka deras färdigheter genom att använda olika stödformer. Differentiering kan genomföras i gemensamma undersökningsuppgifter, där eleverna kan ha olika roller och avancera i egen takt till olika nivåer av tänkande.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i biologi i årskurs 7–9

Uppmuntrande och konstruktiv respons i studierna dvs. formativ bedömning i biologi stöder elevernas motivation, utvecklar forskningsfärdigheterna och hjälper dem att hitta sina styrkor. Eleverna ska få veta hur lärandet framskrider och hur de klarar sig i förhållande till målen i biologi. Med hjälp av respons uppmuntras eleverna att agera aktivt och ansvarsfullt i sin närmiljö och att tillämpa sina biologikunskaper i praktiken. I bedömningen i biologi ska eleverna ges möjlighet att visa sina kunskaper på ett mångsidigt sätt. Den summativa bedömningen ska fokusera på såväl elevens teoretiska kunskaper som biologiska färdigheter i olika undervisningssituationer och lärmiljöer. Läraren iakttar elevens förmåga att göra observationer, samla in, bearbeta, tolka, utvärdera och presentera olika slags material. Vidare bedöms förmågan att använda utrustning som är typisk för biologin, digitala verktyg samt förmågan att genomföra små experiment och undersökningar i och utanför skolan. Syftet med bedömningen och responsen är att utveckla elevernas arbetsfärdigheter.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i biologi avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i biologi då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i biologi som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för biologi. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i biologi och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i biologi och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I biologi utvecklas i allmänhet elevens kunskaper inom de olika målområdena fram till slutskedet av lärokursen. Med handledning av arbetet avses i biologi exempelvis att läraren ger muntliga tilläggsanvisningar, ställer styrande frågor, använder konkretiseringsmaterial eller ger motsvarande exempel under arbetets gång. I varje kunskapsbeskrivning i biologi ingår även kunskapskraven för de lägre vitsorden.

Centralt innehåll som anknyter till målen för biologi i årskurs 7–9

Innehållet väljs så att det stödjer målen och beaktar de lokala möjligheterna. Innehållen anknyter sig till varandra så att biologisk undersökning (I1) och exkursioner i naturen och närmiljön (I2) ska ingå i andra ämnesområden. Innehållet utformas till helheter för olika årskurser.

I1 Biologisk undersökning

Innehållet väljs så att eleverna genom sitt eget arbete får insikt i de olika faserna i biologisk undersökning.

I2 Exkursioner i naturen och närmiljön

Innehållet väljs så att eleverna lär sig att röra sig ansvarsfullt i naturen, lär känna olika arter samt får undersöka och jämföra skogen och andra ekosystem. I fältarbete iakttar och bedömer eleverna miljön, förändringar i den och människans andel i detta.

I3 Ekosystemets grundstruktur och funktion

Innehållet koncentreras på det finländska skogsekosystemets struktur och funktion och hur det påverkas av mänsklig verksamhet. Dessutom får eleverna baskunskap om vatten-, myr-, fjäll- och stadsekosystem. Eleverna bekantar sig med arternas ekologi och samspelet mellan dem. I undervisningen ingår att sammanställa en organismsamling. Innehållet väljs så att vikten av ekosystemens mångfald blir tydlig.

I4 Vad är liv?

Innehållet fokuserar på att undersöka livets grundfenomen med hjälp av undersökningsmetoder som är typiska för biologin. I undervisningen ingår att odla växter. Eleverna får insikter i organismsamhällets struktur och mångfald genom att jämföra organismers uppbyggnad, livsfunktioner och livsmiljöer. De får dessutom kunskap om grunderna i ärftlighet och evolution. Bioteknikens möjligheter och utmaningar granskas.

I5 Människan

I innehållet ligger fokus på att undersöka människokroppens funktioner och att fördjupa insikterna i människans uppbyggnad, livsfunktioner och regleringssystem. Eleverna granskar grunderna för biologiska faktorer som påverkar tillväxt, utveckling och hälsa. De lär sig hur arv och miljö påverkar utvecklingen av olika egenskaper hos människan.

I6 En hållbar framtid

Innehållet anknyter till bevarande av naturens mångfald, klimatförändringen, hållbar användning av naturresurser och förändringar i närmiljön. Eleverna reflekterar över ekologiska, sociala, ekonomiska och etiska principer för hållbar användning av naturresurser, hållbar näringsproduktion och djurens välmående. De får insikt i möjligheterna med bioekonomi och ekosystemtjänster ur hållbarhetsperspektiv. Eleverna utforskar naturskyddsmål och -metoder och hur målen uppnåtts.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att förstå grundstrukturen i ekosystemet och hur det fungerar samt att jämföra olika ekosystem och identifiera arter

Målområde

Biologisk kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sina färdigheter om ekosystemens grundstruktur och funktion. Eleven lär sig att jämföra olika ekosystem. Eleven lär sig att identifiera arter.

Innehållsområden

I1 Biologisk undersökning

I2 Exkursioner i naturen och närmiljön

I3 Ekosystemets grundstruktur och funktion

I4 Vad är liv?

I6 En hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Kännedom om ekosystemets struktur och funktion

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i biologi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan klassificera skogsekosystemets delar i levande och icke-levande. Eleven bygger upp en enkel näringskedja med exempelarter. Eleven känner igen och benämner några arter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan klassificera och benämna skogsekosystemets delar och berätta om deras funktion. Eleven känner igen och benämner olika ekosystem. Eleven känner igen och benämner arter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och berätta om skogsekosystemets grundstruktur och hur det fungerar. Eleven identifierar, benämner och jämför olika ekosystem. Eleven identifierar och benämner arter från olika ekosystem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan förklara och motivera skogsekosystemets grundstruktur och hur det fungerar. Eleven jämför olika ekosystem och redogör för de faktorer som bidragit till att de uppstått. Eleven identifierar och benämner mångsidigt arter i olika ekosystem.

M2 hjälpa eleven att beskriva organismers struktur och livsfunktioner samt att förstå organismsamhällets struktur

Målområde

Biologisk kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att beskriva organismers struktur och livsfunktioner. Eleven lär sig att klassificera organismer i olika organismgrupper och att ge exempel på typiska drag för varje grupp.

Innehållsområden

I1 Biologisk undersökning

I2 Exkursioner i naturen och närmiljön

I3 Ekosystemets grundstruktur och funktion

I4 Vad är liv?

I5 Människan

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Kännedom om organismsamhällets och organismernas struktur och livsfunktioner

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i biologi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan benämna rikena och gemensamma grundstrukturer och funktioner för olika organismgrupper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan benämna rikena. Eleven benämner och jämför organismernas grundstrukturer och beskriver deras livsfunktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan benämna rikena och beskriva principerna för organismernas indelning i riken med hjälp av exempelarter. Eleven benämner och jämför organismernas grundstrukturer samt berättar om organismernas livsfunktioner och deras uppgift.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan benämna rikena och motivera principerna för organismernas indelning i riken. Eleven identifierar, klassificerar och jämför de mest centrala organismgrupperna. Eleven benämner och jämför organismernas strukturer samt förklarar organismernas livsfunktioner och deras uppgift.

M3 handleda eleven att undersöka hur organismer anpassar sig till olika livsmiljöer och att förstå vilken betydelse olika livsmiljöer har för naturens mångfald

Målområde

Biologisk kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att granska organismernas anpassning till olika livsmiljöer och förstå hur anpassningen syns exempelvis som olika strukturer. Eleven lär sig att olika livsmiljöer ökar naturens mångfald.

Innehållsområden

I1 Biologisk undersökning

I2 Exkursioner i naturen och närmiljön

I3 Ekosystemets grundstruktur och funktion

I4 Vad är liv?

I6 En hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta organismernas anpassning och livsmiljöernas variation

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i biologi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan känna igen egenskaper hos organismer som lever i olika livsmiljöer. Eleven ger några exempel på organismer som lever i olika livsmiljöer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva hur arterna anpassar sig till olika livsmiljöer. Eleven berättar vad mångfald betyder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta och ge exempel på förekomster av arter och arters anpassning till olika livsmiljöer. Eleven ger exempel på livsmiljöernas betydelse för naturens mångfald. Eleven berättar varför mångfald är viktigt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan förklara organismernas anpassning till olika livsmiljöer och berättar om samband mellan orsak och verkan gällande anpassning. Eleven motiverar livsmiljöernas betydelse för naturens mångfald. Eleven motiverar varför mångfald är viktigt.

M4 handleda eleven att förstå grundprinciperna för ärftlighet och evolution

Målområde

Biologisk kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig grundprinciperna för ärftlighet och evolution.

Innehållsområden

I1 Biologisk undersökning

I4 Vad är liv?

I5 Människan

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta grundprinciperna för ärftlighet och evolution

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i biologi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan berätta att individens egenskaper påverkas både av arvet och miljön. Eleven berättar att organismerna har utvecklats som ett resultat av evolutionen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på hur arvet och miljön påverkar individens egenskaper. Eleven vet vad bioteknik betyder. Eleven beskriver hur livet och mångfalden har utvecklats genom evolutionen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på hur arvet och miljön påverkar individens egenskaper. Eleven ger praktiska exempel på hur bioteknik används. Eleven beskriver hur livet och mångfalden har utvecklats genom evolutionen. Eleven förklarar sambandet mellan ärftlighet och evolution.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan förklara hur ärftligheten och miljön tillsammans påverkar uppkomsten av individens egenskaper samt tillämpar sitt kunnande genom praktiska exempel. Eleven ger exempel på hur bioteknik används och på bioteknikens möjligheter och utmaningar. Eleven beskriver hur livet och mångfalden har utvecklats genom evolution och ger exempel på evolution som en kontinuerlig process. Eleven förklarar sambandet mellan ärftlighet och evolution med hjälp av exempel.

M5 handleda eleven att förstå människans utveckling och kroppens grundläggande funktioner

Målområde

Biologisk kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig skedena i människans tillväxt och utveckling. Eleven lär sig kroppens grundläggande funktioner.

Innehållsområden

I5 Människan

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta människokroppens struktur och funktion

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i biologi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan benämna människans mest centrala organ och organsystem. Eleven beskriver de mest centrala organsystemens uppgift.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan benämna människans mest centrala organ och organsystem. Eleven beskriver människans centrala livsfunktioner. Eleven beskriver de centrala skedena i människans tillväxt och utveckling.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan benämna människans organ och organsystem. Eleven beskriver de centrala livsfunktionerna och regleringssystemen. Eleven redogör för de centrala skedena i människans tillväxt och utveckling.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan benämna och beskriva människans organ och organsystem. Eleven beskriver de centrala livsfunktionerna och regleringssystemen samt förklarar hur de bildar funktionella helheter. Eleven förklarar och motiverar de centrala skedena i människans tillväxt och utveckling.

M6 handleda eleven att bedöma förändringar i naturen och människans påverkan på miljön samt att förstå betydelsen av ekosystemtjänster

Målområde

Biologisk kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig om hur mänsklig verksamhet påverkar de förändringar som sker i miljön. Eleven förstår biologins betydelse i byggandet av en hållbar framtid. Eleven förstår betydelsen av bioekonomi och ekosystemtjänster.

Innehållsområden

I6 En hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta människans och naturens samspel samt förståelse för en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i biologi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge exempel på hur mänsklig verksamhet påverkar miljön. Eleven räknar upp delområden inom hållbar utveckling.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva och ge exempel på hur den mänskliga verksamheten påverkar miljön. Eleven berättar om delområdena inom hållbar utveckling och ger några exempel på hur man ur ett biologiskt perspektiv kan bygga en hållbar framtid. Eleven ger exempel på bioekonomi och ekosystemtjänster.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan redogöra för och ge exempel på hur den mänskliga verksamheten påverkar miljön. Eleven beskriver delområdena inom hållbar utveckling och ger exempel på hur man ur ett biologiskt perspektiv kan bygga en hållbar framtid. Eleven berättar om bioekonomi och ekosystemtjänster.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan motivera hur den mänskliga verksamheten påverkar miljön och granskar följderna av dessa förändringar. Eleven förklarar samband mellan orsak och verkan kring byggandet av en hållbar framtid och argumenterar för sin ståndpunkt utgående från kunskaperna i biologi. Eleven bedömer betydelsen av bioekonomi och ekosystemtjänster med tanke på en hållbar framtid.

M7 handleda eleven att utveckla naturvetenskapligt tänkande och att förstå samband mellan orsak och verkan

Målområde

Biologiska färdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig samband mellan orsak och verkan inom biologin

Innehållsområden

I1 Biologisk undersökning

I2 Exkursioner i naturen och närmiljön

I3 Ekosystemets grundstruktur och funktion

I4 Vad är liv?

I5 Människan

I6 En hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Naturvetenskapligt tänkande

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i biologi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan använda några grundbegrepp inom biologin samt förknippa dessa till givna biologiska fenomen. Eleven berättar enkelt och med egna ord om biologiska fenomen som hen lärt sig.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda biologiska grundbegrepp. Eleven presenterar ett biologiskt fenomen som hen lärt sig med egna ord och väljer ett lämpligt sätt att presentera informationen. Eleven ställer enkla frågor om naturen och naturfenomen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda biologiska begrepp på ett ändamålsenligt sätt. Eleven presenterar något som hen lärt sig med egna ord på ett för biologin utmärkande sätt och väljer ett lämpligt sätt att presentera informationen. Eleven presenterar några meningsfulla frågor om naturen och naturfenomen samt redogör för naturvetenskapliga samband mellan orsak och verkan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda biologiska begrepp på ett ändamålsenligt sätt. Eleven presenterar något som hen lärt sig med egna ord och på ett strukturerat och för biologin utmärkande sätt samt väljer ett lämpligt sätt att presentera informationen. Eleven presenterar meningsfulla frågor om naturen och naturfenomen samt redogör för naturvetenskapliga samband mellan orsak och verkan.

M8 handleda eleven att använda utrustning som behövs vid biologisk undersökning samt digitala verktyg

Målområde

Biologiska färdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda utrustning som behövs vid biologisk undersökning. Eleven lär sig att använda digitala verktyg samt olika informationskällor i biologistudierna.

Innehållsområden

I1 Biologisk undersökning

I2 Exkursioner i naturen och närmiljön

I3 Ekosystemets grundstruktur och funktion

I4 Vad är liv?

I5 Människan

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Användning av utrustning som behövs vid biologisk undersökning samt av teknologi och information

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i biologi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar i undervisningen i laboratorium och i fält. Eleven använder under handledning några typer av utrustning som behövs vid biologisk undersökning. Eleven söker under handledning biologisk information från olika informationskällor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan under handledning arbeta på ett säkert sätt i laboratorium och i fält. Eleven använder utrustning som behövs vid biologisk undersökning enligt anvisningar. Eleven söker biologisk information från några olika informationskällor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan arbeta på ett säkert sätt i laboratorium och i fält. Eleven använder utrustning som behövs vid biologisk undersökning på ett ändamålsenligt sätt. Eleven söker biologisk information från olika informationskällor och väljer ut några tillförlitliga informationskällor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan arbeta självständigt och målinriktat i laboratorium och i fält. Eleven använder utrustning som behövs vid biologisk undersökning och bedömer utrustningens lämplighet för arbetet. Eleven söker biologisk information från olika informationskällor och bedömer informationskällornas tillförlitlighet och lämplighet.

M9 handleda eleven att sammanställa en samling organismer och att odla växter för att förstå biologiska fenomen

Målområde

Biologiska färdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att sammanställa en samling organismer. Eleven lär sig att odla växter för att förstå biologiska fenomen.

Innehållsområden

I1 Biologisk undersökning

I2 Exkursioner i naturen och närmiljön

I3 Ekosystemets grundstruktur och funktion

I4 Vad är liv?

I6 En hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att sammanställa en samling organismer och odla växter experimentellt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i biologi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan sammanställa en liten samling organismer under handledning. Eleven deltar i växtodling.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan enligt anvisningar sammanställa ett mindre, traditionellt eller digitalt, herbarium eller en annan digital samling organismer. Eleven utför under handledning ett odlingsexperiment och berättar om experimentets resultat.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan enligt anvisningar sammanställa ett traditionellt eller digitalt herbarium eller en annan digital samling organismer. Eleven utför ett odlingsexperiment och drar slutsatser i anknytning till det biologiska fenomen som granskas.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan med hjälp av instruktioner sammanställa ett större och noggrant utfört traditionellt eller digitalt herbarium eller en annan digital samling organismer. Eleven planerar och utför ett odlingsexperiment, bedömer de erhållna resultatens tillförlitlighet samt förklarar hur odlingsexperimentet anknyter till det granskade biologiska fenomenet.

M10 handleda eleven att genomföra undersökningar både i och utanför skolan

Målområde

Biologiska färdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utföra biologiska undersökningar.

Innehållsområden

I1 Biologisk undersökning

I2 Exkursioner i naturen och närmiljön

I3 Ekosystemets grundstruktur och funktion

I4 Vad är liv?

I5 Människan

I6 En hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att utföra biologiska undersökningar

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i biologi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar i utförandet av en biologisk undersökning och berättar vad som gjorts i undersökningen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan göra iakttagelser i laboratorium och i fält. Eleven utför en mindre biologisk undersökning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan göra observationer och registrera den information som hen införskaffat i laboratorium och i fält. Eleven planerar och utför en mindre biologisk undersökning och rapporterar om resultaten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan göra iakttagelser och lagra den information som hen samlat in i laboratorium och i terräng. Eleven planerar och utför självständigt en egen undersökning och rapporterar om resultaten på ett tydligt sätt.

M11 uppmuntra eleven att tillämpa kunskaper och färdigheter i biologi i sitt eget liv samt i samhällsdebatten och beslutsfattandet

Målområde

Biologiska färdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ge exempel på hur kunskaper och färdigheter i biologi kan utnyttjas i det egna livet, i samhällsdebatten och beslutsfattandet.

Innehållsområden

I6 En hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Tillämpning av kunskaper och färdigheter i biologi i vardagen

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i biologi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge exempel på hur de egna valen påverkar hälsan och miljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på hur de egna valen påverkar hälsan och miljön utgående från biologisk kunskap.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och ge exempel på hur kunskaper och färdigheter i biologi kan tillämpas i det egna livet och i samhällsdebatten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över och motivera hur kunskaper i biologi kan tillämpas i det egna livet, i samhällsdebatten och beslutsfattandet.

M12 inspirera eleven att fördjupa sitt intresse för naturen och naturfenomen samt stärka elevens förhållande till naturen och hens miljömedvetenhet

Målområde

Attityder och värderingar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att intressera sig för naturen och naturfenomen. Elevens förhållande till naturen stärks.

Innehållsområden

I1 Biologisk undersökning

I2 Exkursioner i naturen och närmiljön

I3 Ekosystemets grundstruktur och funktion

I4 Vad är liv?

I5 Människan

I6 En hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i biologi

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M13 handleda eleven att göra etiskt motiverade val

Målområde

Attityder och värderingar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att göra etiskt motiverade val.

Innehållsområden

I6 En hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i biologi

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M14 inspirera eleven att påverka och agera för att bygga en hållbar framtid

Målområde

Attityder och värderingar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven inspireras att påverka och agera för att bygga en hållbar framtid.

Innehållsområden

I6 En hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i biologi

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

16.3.6. Geografi

Läroämnets uppdrag

Uppdraget i geografiundervisningen är att stödja eleverna att skapa sig en världsbild. Eleverna ska vägledas att följa med aktuella händelser i sin närmiljö och i världen samt få hjälp med att placera nyheter om världshändelser inom de regionala ramar som de tillägnat sig genom geografiundervisningen.

Geografi är ett tvärvetenskapligt läroämne, där man undersöker jordklotet och dess områden, naturen, mänsklig verksamhet och olika kulturer. I geografiundervisningen ska naturvetenskapliga, humanvetenskapliga och samhällsvetenskapliga perspektiv beaktas. På så sätt får eleverna en helhetsbild av den mångskiftande världen och hur den fungerar.

I geografiundervisningen behandlas samspelet mellan naturen och människan och hur detta samspel påverkar miljöns tillstånd. Undervisningen ska hjälpa eleverna att förstå olika regionala synvinklar och konflikter i världen. Förståelse för och analys av geografiska orsakssamband och miljöförändringar motiverar dem att agera ansvarsfullt i sin egen vardag.

Geografiundervisningen ska beakta den värld som eleverna lever i. Undervisningen ska erbjuda konkreta upplevelser i olika lärmiljöer, där eleverna gör observationer och undersöker. Geografiundervisningen ska stärka elevernas förmåga att främja hållbar utveckling. Informations- och kommunikationsteknik ska mångsidigt användas i undervisningen. Användningen av teknik främjar också ett jämlikt och likvärdigt lärande för alla elever.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i geografi i årskurs 7–9

Med tanke på målen för undervisningen i geografi är det centralt att använda mångsidiga lärmiljöer både i och utanför skolan. Fältarbete, exkursioner i naturen och den byggda miljön samt användning av digitala lärmiljöer och geodata är en väsentlig del av geografiundervisningen. Lärande via spel ökar elevernas motivation. Ett forskningsorienterat arbetssätt stödjer eleven att utveckla sitt geografiska tänkande och sina problemlösnings- och undersökningsfärdigheter och främjar gemensamt och interaktivt arbete.

I undervisningen följer man med aktuella händelser och fenomen i närmiljön och på andra håll i världen. Arbetssätten ska väljas med hänsyn till den värld eleverna lever i, internationalism och samarbete med aktörer utanför skolan. I undervisningen ska eleverna ges tid för eftertanke, kreativitet och aktivitet.

Handledning, differentiering och stöd i geografi i årskurs 7–9

Med tanke på målen för geografiundervisningen är det viktigt att vägleda eleverna att iaktta den omgivande världen och förstå fenomenen som förekommer i den. Bevakningen av aktuella nyheter stödjer varje elev att skapa sig en världsbild. I fältundervisningen tolkar eleverna närmiljön med hjälp av alla sinnen och delar gemensamma upplevelser med varandra och med läraren. När det gäller stöd är det med tanke på målen i geografi viktigt att upptäcka om eleverna har svårigheter med att göra spatiala bedömningar och i synnerhet med att läsa och tolka kartor. Eleverna ska få handledning och stöd i att använda geodata och andra geomedier i vardagliga situationer. Elevernas förmåga att gestalta den närmaste omgivningen och världen utvecklas genom att läraren stödjer och uppmuntrar dem utifrån deras egna styrkor samt vid behov genom att stärka deras färdigheter genom att använda olika former av stöd. Differentiering kan genomföras i

undersökningsuppgifter, där eleverna kan ha olika roller och i övningar där det är möjligt att avancera individuellt till olika nivåer av tänkande.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i geografi i årskurs 7–9

Uppmuntrande och konstruktiv respons i studierna, dvs. formativ bedömning, i geografi stöder elevernas motivation, utvecklar undersökningsfärdigheterna och hjälper eleverna att hitta sina styrkor. Eleverna ska få veta hur lärandet framskrider och hur de klarar sig i förhållande till målen i geografi. Med hjälp av respons uppmuntras eleverna att agera aktivt och ansvarsfullt i sin närmiljö och att tillämpa sina kunskaper i praktiken. I den summativa bedömningen i geografi ska eleverna ges möjlighet att visa sina kunskaper på ett mångsidigt sätt. Bedömningen ska fokusera på såväl elevernas teoretiska kunskaper och geografiska färdigheter som på geomediala färdigheter och förmåga att kritiskt granska information. Dessutom bedöms förmågan att använda informations- och kommunikationsteknik samt utrustning som är typisk för geografin. Syftet med bedömningen och responsen är att utveckla varje elevs arbetsfärdigheter.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i geografi avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i geografi då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i geografi som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för geografi. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i geografi och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i geografi och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I geografi utvecklas i allmänhet elevens kunskaper inom de olika målområdena fram till slutskedet av lärokursen. Med handledning av arbetet avses i geografi exempelvis att läraren ger muntliga tilläggsanvisningar, ställer styrande frågor, använder konkretiseringsmaterial eller ger motsvarande exempel under arbetets gång. I geografi ingår kunskapskraven för de lägre vitsorden i kunskapskraven för ett högre vitsord.

Centralt innehåll som anknyter till målen för geografi i årskurs 7–9

Innehållet väljs så att det stödjer målen och beaktar de lokala möjligheterna. Innehållen anknyter sig till varandra så att kartbilden över jordklotet (I1) och bevakningen av aktuella händelser i världen (I2) ska ingå i andra ämnesområden. Innehållet formas till helheter för olika årskurser.

I1 Kartbild över områdena på jordklotet

Innehållet väljs så att elevernas förståelse för grundläggande kartbegrepp samt olika terräng- och temakartor fördjupas. Fokus ska ligga på att eleverna lär sig uppfatta hela världen samt tillägnar sig de centrala ortnamnen i Finland, Europa och världen. Användningen av kartor, geodata och andra geomedier kombineras med alla andra innehåll i geografi.

I2 En aktuell, föränderlig värld

Eleverna följer med aktuella nyheter från olika områden i världen och placerar nyheterna på kartan. De reflekterar kritiskt över bakgrunden till och den regionala innebörden av nyhetshändelser.

Nyhetsbevakningen kombineras med andra innehåll i geografi. Eleverna bekantar sig med geografisk kunskap som behövs i arbetslivet och i olika delar av samhället.

I3 Grundläggande förutsättningar för liv på jorden

Innehållet anknyter till jordklotets planetarism och hur den påverkar jorden. I undervisningen behandlas dygns- och årstidsväxlingar samt klimat- och vegetationszoner. Eleverna granskar de grundläggande förutsättningarna för liv, t.ex. ren luft, vatten och näring, deras förekomst och hållbar användning av dem.

I4 Föränderliga landskap och livsmiljöer

Eleverna granskar särdrag i sin egen hembygd samt olika landskapsområden i Finland. De gör fältundersökningar i sin närmiljö. De är med om att värna om mångfalden i sin närmiljö samt planera och öka dess trivsel och säkerhet. Eleverna undersöker med hjälp av exempel natur- och kulturlandskap i olika områden i världen.

I5 Människor och kulturer i världen

Eleverna bekantar sig med kulturer, hur människor lever och bor samt med näringsgrenar i Finland, Europa och på olika håll i världen. De granskar med hjälp av exempel hur miljön påverkar näringsgrenar, boende och annan mänsklig verksamhet. Eleverna reflekterar över mänskliga rättigheter och förutsättningar för ett gott liv i synnerhet ur barns och ungas perspektiv.

I6 En hållbar livsstil och hållbar användning av naturresurser

Eleverna koncentrerar sig på hållbar användning av naturresurser och bioekonomins möjligheter i Finland och på andra håll i världen. De undersöker produkters livscykel samt reflekterar över egna konsumtionsval och hur man lever som en ansvarsfull medborgare. Eleverna sätter sig in i miljöförändringar, i synnerhet klimatförändringen och hur naturens mångfald försvagas. Miljöns tillstånd och möjligheterna att samarbeta inom Östersjöområdet utforskas. Eleverna reflekterar med hjälp av exempel kring globaliseringens effekter och regionala utvecklingsfrågor.

Mål för undervisningen

M1 stödja eleven att skapa en strukturerad kartbild av jordklotet

Målområde

Geografisk kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uppfatta kartbilden av jordklotet och dess grundläggande karaktäristiska drag. Eleven lär sig läget och namnen på centrala platser.

Innehållsområden

I1 Kartbild över områdena på jordklotet

I2 En aktuell, föränderlig värld

I3 Grundläggande förutsättningar för liv på jorden

I4 Föränderliga landskap och livsmiljöer

I5 Människor och kulturer i världen

I6 En hållbar livsstil och hållbar användning av naturresurser

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta jordklotets kartbild och känna till centrala ortnamn

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i geografi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan berätta om skillnaden mellan en världsdel och ett land. Eleven benämner världshaven och världsdelarna på kartan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan benämna några städer och centrala platser i Finland samt länder i Europa och övriga världen samt känner till de nämnda platsernas och ländernas geografiska läge.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan huvuddragen i en kartbild av jordklotet, såsom bergskedjor, halvöar, sund, havsområden samt känner till de centrala platsernas geografiska läge och ortnamn.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda huvuddragen i en kartbild ändamålsenligt, som att tillämpa platsernas geografiska läge och namn för att beskriva och förklara geografiska fenomen.

M2 handleda eleven att undersöka naturgeografiska fenomen samt att jämföra naturlandskap i Finland och på andra håll i världen

Målområde

Geografisk kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig effekterna av naturgeografiska fenomen. Eleven lär sig att känna igen och beskriva naturlandskap i Finland och på andra håll i världen.

Innehållsområden

I1 Kartbild över områdena på jordklotet

I2 En aktuell, föränderlig värld

I3 Grundläggande förutsättningar för liv på jorden

I4 Föränderliga landskap och livsmiljöer

I6 En hållbar livsstil och hållbar användning av naturresurser

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Kännedom om naturgeografiska fenomen

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i geografi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge exempel på fenomen som orsakas av jordklotets form och rörelser. Eleven benämner olika naturlandskap.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan med hjälp av exempel berätta om fenomen som orsakas av jordklotets form och rörelser. Eleven benämner och ger exempel på några klimat- och vegetationszoner. Eleven känner igen och beskriver naturlandskap i Finland och på jordklotet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan med hjälp av exempel förklara fenomen som orsakas av jordklotets form och rörelser. Eleven benämner och placerar jordklotets mest centrala klimat- och vegetationszoner på kartan och berättar om några faktorer som bidragit till att zonerna uppstått. Eleven ger exempel på faktorer i Finland och på jordklotet som bidragit till att naturlandskapen uppstått.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förstår Jordens planetariska egenskaper och kan förklara fenomen som orsakas av jordklotets form och rörelser samt berättar hur dessa påverkar människans verksamhet. Eleven kan jämföra jordklotets mest centrala klimat- och vegetationszoner och förklara de faktorer som bidragit till att zonerna uppstått. Eleven förklarar de faktorer i Finland och på jordklotet som bidragit till att naturlandskapen uppstått.

M3 handleda eleven att undersöka kulturgeografiska fenomen och kulturlandskap samt att förstå olika kulturer, näringsgrenar och människors liv i Finland och i olika områden i världen

Målområde

Geografisk kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig effekterna av kulturgeografiska fenomen. Eleven lär sig variationerna i kulturella drag och kulturlandskap i Finland och i olika områden i världen.

Innehållsområden

I1 Kartbild över områdena på jordklotet

I2 En aktuell, föränderlig värld

I3 Grundläggande förutsättningar för liv på jorden

I4 Föränderliga landskap och livsmiljöer

I5 Människor och kulturer i världen

I6 En hållbar livsstil och hållbar användning av naturresurser

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kännedom om kulturgeografiska fenomen

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i geografi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan benämna några kulturgeografiska fenomen som befolkning, näringar, trafikformer och turism i Finland och i övriga världen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan benämna och ge exempel på kulturgeografiska fenomen i Finland och i övriga världen. Eleven nämner några faktorer som inverkar på kulturernas särdrag. Eleven beskriver olika kulturlandskap.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta om kulturgeografiska fenomen i Finland och i andra delar av världen. Eleven berättar om vilka faktorer som påverkar kulturernas särdrag på olika områden. Eleven jämför kulturlandskap i olika områden.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan förklara olika kulturgeografiska fenomen i Finland och i andra delar av världen samt motivera de faktorer som bidragit till deras uppkomst. Eleven beskriver variationen i kulturernas särdrag i Finland och i andra delar av världen. Eleven förklarar vilka faktorer som bidrar till uppkomsten av kulturlandskap i Finland och i andra delar av världen.

M4 uppmuntra eleven att reflektera över samspelet mellan människan och naturen samt att förstå betydelsen av en hållbar användning av naturresurser

Målområde

Geografisk kunskap och förståelse

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig samspelet mellan människans verksamhet och naturen. Eleven förstår betydelsen av att bruka naturresurser hållbart.

Innehållsområden

I1 Kartbild över områdena på jordklotet

I2 En aktuell, föränderlig värld

I3 Grundläggande förutsättningar för liv på jorden

I4 Föränderliga landskap och livsmiljöer

I5 Människor och kulturer i världen

I6 En hållbar livsstil och hållbar användning av naturresurser

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Insikt om samspelet mellan naturen och människan samt hållbart bruk av naturresurser

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i geografi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan känna igen hur naturmiljön påverkar mänsklig verksamhet såsom näringar. Eleven nämner olika naturresurser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva hur naturmiljön påverkar människans verksamhet. Eleven klassificerar naturresurser ur ett hållbarhetsperspektiv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan berätta hur naturmiljön påverkar människans verksamhet i Finland och på olika håll i världen. Eleven berättar varför det är viktigt att använda naturresurser på ett hållbart sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan förklara hur naturmiljön påverkar människans verksamhet samt nämner regionala exempel på det. Eleven motiverar hur mänsklig verksamhet orsakar olika miljöproblem. Eleven kan förklara hur hållbar användning av naturresurser och miljöproblem förhåller sig till varandra och motivera en hållbar användning av naturresurser.

M5 handleda eleven att utveckla sin förmåga att tänka geografiskt och att ställa geografiska frågor

Målområde

Geografiska färdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att tänka geografiskt. Eleven lär sig att ställa geografiska frågor.

Innehållsområden

I1 Kartbild över områdena på jordklotet

I2 En aktuell, föränderlig värld

I3 Grundläggande förutsättningar för liv på jorden

I4 Föränderliga landskap och livsmiljöer

I5 Människor och kulturer i världen

I6 En hållbar livsstil och hållbar användning av naturresurser

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Geografiskt tänkande

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i geografi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan berätta om innebörden av centrala geografiska grundbegrepp. Eleven beskriver ett område utgående från kartor och bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan definiera geografiska grundbegrepp. Eleven identifierar olika regionala nivåer, såsom den egna närmiljön, kommunen, Finland, Europa och hela världen. Eleven beskriver ett område på basis av kartor och bilder. Eleven skapar enkla geografiska frågor som hänför sig till det granskade temaområdet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva fenomen genom att använda geografiska grundbegrepp. Eleven beskriver skillnader mellan olika områden på några regionala nivåer. Eleven ställer geografiska frågor och funderar ut svar på dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan förklara fenomen genom att använda sig av ändamålsenliga geografiska begrepp. Eleven jämför geografiska fenomen på olika regionala nivåer och beskriver orsaker till skillnaderna mellan områdena. Eleven ställer motiverade geografiska frågor och funderar ut svar på dem.

M6 handleda eleven att utveckla sin rumsuppfattning samt förståelsen för symboler, proportioner, riktningar och avstånd

Målområde

Geografiska färdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att tillämpa kartfärdigheter i praktiken. Eleven lär sig att använda symboler och skalor på en karta samt att ta ut riktningar och mäta avstånd.

Innehållsområden

I1 Kartbild över områdena på jordklotet

I2 En aktuell, föränderlig värld

I3 Grundläggande förutsättningar för liv på jorden

I4 Föränderliga landskap och livsmiljöer

I5 Människor och kulturer i världen

I6 En hållbar livsstil och hållbar användning av naturresurser

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Utveckling av rumsuppfattningen

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i geografi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan väderstrecken. Eleven känner igen och benämner några symboler på en karta.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan uttrycka var ett objekt befinner sig med hjälp av väderstreck. Eleven känner igen och benämner symboler på en karta. Eleven mäter avstånd med hjälp av kartans grafiska skala.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan rikta en terrängkarta riktigt enligt terrängen och röra sig där med hjälp av kartan. Eleven mäter avstånd på kartan med hjälp av skalan uttryckt i ett förhållande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan på ett ändamålsenligt sätt använda olika karttyper, flyg- och satellitbilder.

M7 handleda eleven att träna geomediala färdigheter i vardagen och att läsa, tolka och sammanställa kartor och andra modeller över geografiska fenomen

Målområde

Geografiska färdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig geomediafärdigheter. Eleven lär sig att läsa, tolka och göra kartor och andra modeller av geografiska fenomen.

Innehållsområden

I1 Kartbild över områdena på jordklotet

I2 En aktuell, föränderlig värld

I3 Grundläggande förutsättningar för liv på jorden

I4 Föränderliga landskap och livsmiljöer

I5 Människor och kulturer i världen

I6 En hållbar livsstil och hållbar användning av naturresurser

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Geomediafärdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i geografi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan känna igen enkla objekt på kartor, diagram och bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan tolka bilder, diagram, kartor och karttjänster över geografiska fenomen. Eleven gör enkla kartor och diagram.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan tolka bilder, diagram, kartor, karttjänster och annan geomedia över geografiska fenomen. Eleven gör kartor, diagram och andra geografiska modeller.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan dra slutsatser utgående från de kartor, diagram, annan geomedia och andra geografiska modeller hen gjort.

M8 handleda eleven att utveckla geografiska undersökningsfärdigheter

Målområde

Geografiska färdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig geografiska undersökningsfärdigheter.

Innehållsområden

I1 Kartbild över områdena på jordklotet

I2 En aktuell, föränderlig värld

I3 Grundläggande förutsättningar för liv på jorden

I4 Föränderliga landskap och livsmiljöer

I5 Människor och kulturer i världen

I6 En hållbar livsstil och hållbar användning av naturresurser

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Geografiska undersökningsfärdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i geografi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar i genomförandet av en mindre undersökning och kan berätta vad man gjort i den.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan förverkliga en mindre geografisk undersökning. Eleven kan välja ett lämpligt sätt att presentera resultaten från undersökningen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan genomföra en geografisk undersökning. Eleven åskådliggör sina resultat med hjälp av geomedia och presenterar resultaten på ett för geografin utmärkande sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan genomföra en till sin struktur tydlig geografisk undersökning. Eleven åskådliggör och presenterar sina resultat mångsidigt med hjälp av geomedia och sammankopplar undersökningsresultaten med geografiska fenomen.

M9 lära eleven att öva sig i att iaktta miljön och förändringar i miljön samt aktivera eleven att följa med aktuella händelser i sin närmiljö, i Finland och i hela världen

Målområde

Geografiska färdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att iaktta miljön och de förändringar som sker där, särskilt klimatförändringen och försvagningen av biodiversiteten. Eleven lär sig att följa med aktuella händelser i den egna närmiljön, i Finland och i hela världen.

Innehållsområden

I1 Kartbild över områdena på jordklotet

I2 En aktuell, föränderlig värld

I3 Grundläggande förutsättningar för liv på jorden

I4 Föränderliga landskap och livsmiljöer

I5 Människor och kulturer i världen

I6 En hållbar livsstil och hållbar användning av naturresurser

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Miljölitteracitet och förmåga att bedöma förändringar i miljön

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i geografi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar under handledning i fältundersökningar. Eleven känner igen förändringar i miljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar självständigt i fältundersökningar enligt anvisning. Eleven kan iaktta miljöförändringar, såsom klimatförändring och att biodiversiteten försvagas i Finland och på andra håll i världen samt ge exempel på dessa. Eleven följer aktuella händelser i anknytning till geografiska fenomen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven deltar i fältundersökningar och sammankopplar under lärarens handledning observationerna med det fenomen som behandlas. Eleven kan berätta om förändringar i miljön och nämner orsaker till de mest centrala miljöförändringarna. Eleven följer aktuella händelser i anknytning till geografiska fenomen och förklarar bakgrunden till några av händelserna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven deltar i fältundersökningar och kopplar samman observationerna med det fenomen som behandlas. Eleven kan förklara orsaker som ligger bakom miljöförändringar. Eleven bedömer kritiskt hur geografiska händelser som hen följer med påverkar den egna närmiljön, Finland eller hela världen.

M10 stödja eleven att utveckla sin förmåga att kommunicera och arbeta i grupp samt att argumentera och presentera geografiska data på ett tydligt sätt

Målområde

Geografiska färdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig kommunikations- och grupparbetesfärdigheter samt att reflektera över sin aktivitet som en medlem i gruppen. Eleven lär sig att argumentera och framföra geografisk information på ett tydligt sätt.

Innehållsområden

I1 Kartbild över områdena på jordklotet

I2 En aktuell, föränderlig värld

I3 Grundläggande förutsättningar för liv på jorden

I4 Föränderliga landskap och livsmiljöer

I5 Människor och kulturer i världen

I6 En hållbar livsstil och hållbar användning av naturresurser

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att arbeta i grupp, att presentera geografisk information och att argumentera

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i geografi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning fungera som en del av gruppen. Eleven kan skilja geografisk information från åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan fungera som en medlem i gruppen. Eleven framför geografisk information med egna ord. Eleven lyssnar på andras åsikter och framför sina egna åsikter kring geografiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan fungera konstruktivt som medlem i en grupp. Eleven framför geografisk information på ett för läroämnet utmärkande sätt. Eleven framför argument för sina åsikter i geografiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan fungera uppmuntrande som en medlem i gruppen. Eleven motiverar den geografiska information som hen framför. Eleven motiverar utgående från sina geografiska kunskaper konsekvent sina egna åsikter kring geografiska frågor.

M11 handleda eleven att värna om naturen, den byggda miljön och mångfalden i dem samt stärka elevens förmåga att delta och påverka

Målområde

Geografiska färdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig färdigheter i att delta och påverka på olika regionala nivåer.

Innehållsområden

I1 Kartbild över områdena på jordklotet

I2 En aktuell, föränderlig värld

I3 Grundläggande förutsättningar för liv på jorden

I4 Föränderliga landskap och livsmiljöer

I5 Människor och kulturer i världen

I6 En hållbar livsstil och hållbar användning av naturresurser

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att tillämpa färdigheterna att delta och påverka på olika regionala nivåer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i geografi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar under handledning i att värna om närmiljön, som att förbättra trivseln och säkerheten eller att bevara miljöns mångfald.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i att värna om närmiljön. Eleven ger exempel på sätt att delta och att påverka närmiljön, globala fenomen och regionala utvecklingsfrågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan under handledning planera och deltar i att värna om närmiljön. Eleven förklarar hur man kan delta och påverka närmiljön, globala fenomen och regionala utvecklingsfrågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan planera metoder för att värna om närmiljön och förverkligar något av dem. Eleven jämför och bedömer olika sätt att delta och påverka närmiljön, globala fenomen och regionala utvecklingsfrågor.

M12 stödja eleven att växa till en aktiv och ansvarsfull medborgare som tillägnar sig en hållbar livsstil

Målområde

Attityder och värderingar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att växa till en aktiv medborgare som handlar ansvarsfullt och tillägnar sig en hållbar livsstil.

Innehållsområden

I1 Kartbild över områdena på jordklotet

I2 En aktuell, föränderlig värld

I3 Grundläggande förutsättningar för liv på jorden

I4 Föränderliga landskap och livsmiljöer

I5 Människor och kulturer i världen

I6 En hållbar livsstil och hållbar användning av naturresurser

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i geografi

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M13 handleda eleven att värdesätta sin regionala identitet samt naturens, mänsklig och kulturell mångfald och att respektera mänskliga rättigheter överallt i världen

Målområde

Attityder och värderingar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att värdesätta sin regionala identitet och naturens, mänsklig och kulturell mångfald samt att respektera mänskliga rättigheter överallt i världen.

Innehållsområden

I1 Kartbild över områdena på jordklotet

I2 En aktuell, föränderlig värld

I3 Grundläggande förutsättningar för liv på jorden

I4 Föränderliga landskap och livsmiljöer

I5 Människor och kulturer i världen

I6 En hållbar livsstil och hållbar användning av naturresurser

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i geografi

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

16.3.7. Fysik

Läroämnets uppdrag

Uppdraget i fysikundervisningen är att stödja eleverna att utveckla det naturvetenskapliga tänkandet och deras världsbild. Undervisningen i fysik ska hjälpa dem att förstå betydelsen av fysik och teknik i det dagliga livet, livsmiljön och samhället. Undervisningen ska stödja förmågan att diskutera om fysikaliska och tekniska frågor och fenomen. Undervisningen ska förmedla en bild av fysikens betydelse för en hållbar framtid: fysik behövs för att utveckla nya teknologiska lösningar och för att trygga miljöns och människans välbefinnande. Undervisningen ska vägleda eleverna att ta ansvar för sin miljö.

Fysikundervisningens uppdrag är att stödja elevernas begreppsbildning och förståelse för fenomen som anknyter till fysik. I årskurs 7–9 ska tyngdpunkten i studierna ligga på kvalitativ nivå, men allteftersom elevernas abstrakta tänkande och matematiska färdigheter utvecklas kan arbetet till vissa delar utvidgas till en kvantitativ nivå. Tidigare erfarenheter, nya observationer och perspektiv ska genom samspelet mellan elev och lärare formas till en konsekvent helhet och en naturvetenskaplig syn på den omgivande verkligheten. Undervisningen ska vägleda eleverna att tänka naturvetenskapligt samt söka och använda information, komma med idéer, kommunicera och bedöma informationens tillförlitlighet och betydelse i olika situationer på ett naturvetenskapligt sätt.

Utgångspunkten för fysikundervisningen är observationer och undersökningar av naturen och den teknologiska miljön. Att undersöka är viktigt för att eleven ska tillägna sig och förstå begrepp, lära sig olika undersökningsmetoder och för att uppfatta naturvetenskapens karaktär. Undersökande arbetssätt utvecklar arbets- och samarbetsfärdigheterna, förmågan att tänka kreativt och kritiskt samt inspirerar eleverna att lära sig fysik.

Undervisningens uppdrag är att vägleda eleverna att förstå betydelsen av att kunna fysik också med tanke på fortsatta studier och arbetslivet. Jämlikhet och likställdhet främjas genom att man erbjuder eleverna möjligheter att tillämpa fysik i olika kontexter och ger dem mångsidig information om yrken som förutsätter kunskaper i fysik.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i fysik i årskurs 7–9

Mångsidiga arbetssätt och lärmiljöer bidrar till att uppnå målen i fysik. Ett forskningsorienterat arbetssätt stödjer begreppsbildningen och utvecklar elevernas undersökningsfärdigheter. Med tanke på målen är det viktigt att eleverna deltar och samverkar vid planeringen och genomförandet av enkla undersökningar. I det experimentella arbetet ska arbetarskyddslagstiftningen följas, i synnerhet de begränsningar som gäller unga arbetstagare.

I lärmiljöerna används informations- och kommunikationsteknik på ett naturligt sätt. För att eleverna ska få en mångsidig bild av hur fysik och teknik tillämpas, ska man utöver skolans utrymmen utnyttja lokala möjligheter, till exempel den närmaste omgivningen, och samarbeta med företag och sakkunniga.

Handledning, differentiering och stöd i fysik i årskurs 7–9

Med tanke på målen i fysik är det viktigt att handleda eleverna att arbeta självständigt och långsiktigt samt att identifiera sina lärvanor. Eleverna ska stödjas att tillägna sig och förstå begrepp för att kunna uppfatta begreppen som tydliga helheter. I det experimentella arbetet får eleverna lära sig att arbeta tryggt och smidigt. Undervisningen kan differentieras med hjälp av undersökningsuppgifter, där eleverna kan agera i olika roller eller avancera individuellt till olika nivåer av tänkande. Med olika modeller och genom att använda dem på olika sätt kan man också utmana elevernas begynnande förmåga att tänka abstrakt. Handledning och stöd, valet av

arbetssätt, delaktighet i planeringen av arbetet och upplevelser av att lyckas bidrar till att stärka elevens bild av sig själv som elev.

Bedömning av elevens lärande i fysik i årskurs 7–9

Disponering av arbetet i mindre helheter, projekt eller experimentella arbeten med egna mål och bedömningsgrunder stödjer en mångsidig bedömning. Bedömningen av experimentellt arbete kan avancera från grundläggande färdigheter i arbete, observation och mätning till handledda undersökningsuppgifter och slutligen till öppna undersökningar. Eleverna ska vägledas att ge akt på sina förkunskaper, färdigheter och förhandsuppfattningar. Arbetet främjas med hjälp av konstruktiv respons och frågor. Uppmuntrande respons bidrar i synnerhet till att utveckla undersökningsfärdigheterna och stärka motivationen. I slutet av studiehelheterna bedöms hur väl eleverna har nått de uppställda målen och uppmärksamheten riktas mot nya utvecklingsområden. Bedömningen ska grunda sig på olika alster men också på observation av arbetet. Förutom alstrens innehåll bedöms studieprocessen och arbetets olika faser, till exempel hur eleverna formulerar frågor, avgränsar ämnet, söker information, motiverar åsikter, använder begrepp, hur tydligt de uttrycker sig och hur de slutför arbetet. Elevernas självbedömning, kamratrespons och diskussioner mellan läraren och elever kan användas som stöd för bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i fysik avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i fysik då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i fysik som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för fysik. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i fysik och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i fysik och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

Med handledning av arbetet avses i fysiken exempelvis att läraren ger muntliga tilläggsanvisningar, framställer styrande frågor, använder konkretiseringsmaterial eller ger motsvarande exempel under arbetets gång. Beskrivningarna av kunskapskraven i slutbedömningen är kumulativa, dvs. kriterierna för ett vitsord ingår i kriterierna för följande vitsord, även om detta inte är separat utskrivet för varje mål.

Centralt innehåll som anknyter till målen för fysik i årskurs 7–9

Innehållet väljs så att det stödjer målen och beaktar de lokala möjligheterna. Innehållen anknyter sig till varandra så att naturvetenskaplig forskning (I1) ingår i samtliga områden. Innehållet formas till helheter för olika årskurser.

I1 Naturvetenskaplig forskning

Innehåll för noggrant styrda och öppna undersökningar väljs från olika områden och från teman som är föremål för elevernas intresse. I de olika undersökningarna betonas forskningsprocessens olika faser på ett ändamålsenligt sätt, såsom att begrunda ett problem eller fenomen, planera, genomföra ett experiment, observera och mäta, sammanställa och behandla resultat samt utvärdera och presentera resultaten. Eleverna övar sig att använda informations- och kommunikationsteknik i olika skeden av undersökningarna.

I2 Fysik i det egna livet och livsmiljön

Innehållet väljs så att fenomen i det egna livet och den egna livsmiljön begrundas särskilt med tanke på hälsa och säkerhet. I valet av innehåll beaktas den lokala miljön. Eleverna får insikt i olika typer av elektromagnetisk strålning och partikelstrålning. De fördjupar sig i några värmefenomen på kvalitativ nivå.

I3 Fysik i samhället

Innehåll som anknyter till fysikaliska fenomen och tekniska tillämpningar väljs särskilt med tanke på samhällets funktion och utveckling. Tyngdpunkten ligger på energiproduktion och hållbar användning av energiresurser. Eleverna får kännedom om olika utbildningsstigar och yrken där man behöver kunskaper i fysik.

I4 Fysik som grund för världsbilden

Innehållet väljs så att det ger en bild av fysiken som vetenskap, lagen om energins bevarande och världsalltets strukturer och dimensioner. Till innehållet hör också att granska nyheter som förknippas med fysik, aktuella fenomen, tillämpningar och modern forskning.

I5 Växelverkan och rörelse

Innehållet anknyter till olika slag av växelverkan och rörelsetillstånd. Från växelverkan mellan två kroppar går man över till krafter som påverkar en enskild kropp och deras effekt på kroppens rörelser. Rörelse beskrivs med hjälp av modeller för likformig och accelererad rörelse, också kvantitativt. Mekaniskt arbete och effekt kopplas kvalitativt till energi.

I6 Elektricitet

Elektriska kretsar granskas utgående från sambandet mellan spänning och ström. Först granskas detta kvalitativt med fokus på fenomen och egenskaper, sedan kvantitativt genom att mäta värden på storheter och undersöka samband mellan storheter. Innehållet väljs också med tanke på elsäkerhet i hemmet samt elanvändning och elproduktion. Elektrisk laddning och magnetism anknyts kvalitativt till elektriska kretsar.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra och inspirera eleven att studera fysik

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven upplever studierna i fysik meningsfulla.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Fysik i det egna livet och livsmiljön

I3 Fysik i samhället

I4 Fysik som grund för världsbilden

I5 Växelverkan och rörelse

I6 Elektricitet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i fysik

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M2 handleda och uppmuntra eleven att analysera sina kunskaper i fysik, att ställa upp mål för sitt arbete och att arbeta långsiktigt

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvärderar sina egna kunskaper i fysik, lägger upp mål för sitt arbete och arbetar långsiktigt

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Fysik i det egna livet och livsmiljön

I3 Fysik i samhället

I4 Fysik som grund för världsbilden

I5 Växelverkan och rörelse

I6 Elektricitet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i fysik

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M3 vägleda eleven att förstå betydelsen av att kunna fysik i sitt eget liv, i livsmiljön och i samhället

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vilken betydelse kunskaper i fysik har i det egna livet, i livsmiljön och i samhället.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Fysik i det egna livet och livsmiljön

I3 Fysik i samhället

I4 Fysik som grund för världsbilden

I5 Växelverkan och rörelse

I6 Elektricitet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att förstå betydelsen av fysik

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i fysik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till att vissa fenomen hör ihop med fysik och betydelsen av att kunna fysik i vissa yrken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på vardagliga situationer där man behöver kunskaper och färdigheter i fysik. Eleven kan nämna yrken, i vilka man behöver kunskap i fysik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förklarar med hjälp av exempel vilka kunskaper och färdigheter i fysik som vi har nytta av i den egna livsmiljön. Eleven kan ge exempel på betydelsen av att kunna fysik inom olika yrken och i fortsatta studier.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förklarar med hjälp av exempel vilka kunskaper och färdigheter i fysik som vi har nytta av i det egna livet och i samhället. Eleven kan motivera vilken betydelse kunskaper i fysik har inom olika yrken och i fortsatta studier.

M4 handleda eleven att använda sina fysikkunskaper för att bygga en hållbar framtid samt att bedöma sina val med tanke på en hållbar användning av energiresurser

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår betydelsen av fysik för att bygga en hållbar framtid samt utvärderar sina egna val med tanke på en hållbar användning av energiresurser.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Fysik i det egna livet och livsmiljön

I3 Fysik i samhället

I4 Fysik som grund för världsbilden

I5 Växelverkan och rörelse

I6 Elektricitet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskaper och färdigheter i hållbar utveckling ur fysikens perspektiv

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i fysik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge exempel på egna val som har betydelse med tanke på hållbar användning av energiresurser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna situationer där fysik behövs för att bygga en hållbar framtid. Eleven kan nämna några goda lösningar med tanke på hållbar användning av energiresurser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan med hjälp av exempel beskriva på vilket sätt kunskaper i fysik behövs för att bygga en hållbar framtid. Eleven kan beskriva olika lösningar med tanke på hållbar användning av energiresurser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven motiverar med hjälp av exempel hur fysik används för att bygga en hållbar framtid. Eleven kan förklara samband mellan orsak och verkan i anknytning till att bygga en hållbar framtid samt kan motivera olika lösningar med tanke på hållbar användning av energiresurser.

M5 uppmuntra eleven att formulera frågor kring de fenomen som granskas och att vidareutveckla frågorna till utgångspunkter för undersökningar och annan aktivitet

Målområde

Forskningsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven formulerar forskningsfrågor kring fenomen som granskas.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Fysik i det egna livet och livsmiljön

I3 Fysik i samhället

I4 Fysik som grund för världsbilden

I5 Växelverkan och rörelse

I6 Elektricitet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att formulera frågor samt planera undersökningar och annan aktivitet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i fysik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen fenomen i anknytning till vilka man kan utveckla undersökningsfrågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven formulerar enkla frågor i anknytning till det ämnesområde som granskas och som kan utvecklas till utgångspunkter för undersökningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven formulerar preciserade frågor för att undersöka de fenomen som ska granskas till exempel genom att avgränsa variabler.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven formulerar motiverade frågor kring de fenomen som ska granskas genom att stöda sig på tidigare inhämtade kunskaper om fenomenen. Eleven utvecklar frågor som utgångspunkter för undersökningar eller annan aktivitet.

M6 handleda eleven att genomföra experimentella undersökningar i samarbete med andra och att arbeta på ett säkert och konsekvent sätt

Målområde

Forskningsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven genomför experimentella undersökningar tillsammans med andra.

Eleven arbetar på ett säkert och konsekvent sätt.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Fysik i det egna livet och livsmiljön

I3 Fysik i samhället

I4 Fysik som grund för världsbilden

I5 Växelverkan och rörelse

I6 Elektricitet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att genomföra en experimentell undersökning

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i fysik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar i experimentellt arbete genom att observera genomförandet av undersökningarna med hänsyn till säkerhetsaspekterna samt klarar av att berätta om sina observationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan göra observationer och mätningar enligt en plan, vid behov under handledning. Eleven arbetar på ett säkert sätt tillsammans med andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven arbetar på ett säkert sätt och gör observationer och mätningar enligt anvisningar eller en plan. Eleven samarbetar med de andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven arbetar på ett säkert och konsekvent sätt, vid behov självständigt, samt gör observationer och mätningar på ett ändamålsenligt sätt. Eleven kan genomföra olika undersökningar i samarbete med andra och stöder vid behov de övriga gruppmedlemmarna.

M7 vägleda eleven att behandla, tolka och presentera egna undersökningsresultat samt utvärdera dem och hela undersökningsprocessen

Målområde

Forskningsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven behandlar och analyserar resultaten av undersökningarna och utvärderar undersökningsprocessen.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Fysik i det egna livet och livsmiljön

I3 Fysik i samhället

I4 Fysik som grund för världsbilden

I5 Växelverkan och rörelse

I6 Elektricitet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att behandla, presentera och utvärdera undersökningsresultat

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i fysik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven beskriver den utförda undersökningen och dess resultat genom att stöda sig på den sammanställda informationen eller på observationerna i undersökningen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven behandlar den information som sammanställts i undersökningen och presenterar undersökningsresultaten enligt anvisningar samt drar enkla slutsatser. Eleven kan ge exempel på faktorer som påverkar resultatens korrekthet och tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven behandlar och presenterar undersökningsresultat samt drar slutsatser. Eleven kan ge exempel på faktorer som påverkar hur korrekta och pålitliga resultaten är och på hur undersökningsprocessen fungerar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven behandlar, tolkar och presenterar undersökningsresultat på ett för fysiken typiskt sätt, samt motiverar slutsatserna genom att stöda sig på det material som tagits fram i undersökningarna. Eleven kan utvärdera både resultaten och undersökningsprocessen.

M8 vägleda eleven att förstå betydelsen av tekniska tillämpningar och hur de fungerar samt inspirera eleven att vara med och skapa, planera, utveckla och tillämpa enkla tekniska lösningar tillsammans med andra

Målområde

Forskningsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår betydelsen av tekniska tillämpningar och principerna för hur de fungerar. Eleven utvecklar och tillämpar enkla tekniska lösningar i samarbete med andra.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Fysik i det egna livet och livsmiljön

I3 Fysik i samhället

I4 Fysik som grund för världsbilden

I5 Växelverkan och rörelse

I6 Elektricitet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Teknologiska kunskaper och förmåga att samarbeta kring teknologisk problemlösning

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i fysik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven förstår betydelsen av tekniska tillämpningar i sitt eget liv och kan nämna några exempel bland dem där man använt fysik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på hur fysik tillämpas inom teknologin och beskriva hur dessa tillämpningar används. Eleven deltar med idéer och planer för teknologisk problemlösning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva tekniska tillämpningar där fysik använts och förklara principerna för hur de fungerar. Eleven arbetar i samarbete med andra för att söka idéer till samt planera, utveckla och tillämpa en teknisk lösning i vilken fysik använts.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven beskriver tillämpningar inom teknik där fysik används och förklarar principerna för hur de fungerar samt motiverar deras betydelse för samhället. Eleven är aktiv då man söker idéer, planerar, utvecklar och tillämpar en teknisk lösning både självständigt och konstruktivt i samarbete med andra.

M9 vägleda eleven attanvända informations- och kommunikationsteknik för att söka, behandla och presentera information och mätresultat samt stödja elevens lärande med hjälp av åskådliga simuleringar

Målområde

Forskningsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder digitala verktyg samt simuleringar i sitt eget lärande.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Fysik i det egna livet och livsmiljön

I3 Fysik i samhället

I4 Fysik som grund för världsbilden

I5 Växelverkan och rörelse

I6 Elektricitet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda digitala verktyg

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i fysik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven använder under handledning digitala verktyg för att skaffa information. Eleven bekantar sig med någon simulering som stöder lärandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven använder digitala verktyg för att hämta och presentera information utgående från anvisningarna. Eleven kan göra observationer av en simulering.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder digitala verktyg eller applikationer för att hämta, behandla och presentera information och mätresultat. Eleven kan göra observationer och dra slutsatser av en simulering.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder digitala verktyg eller applikationer självständigt för att hämta, behandla och presentera information och mätresultat. Eleven kan göra observationer och dra slutsatser av en simulering. Eleven kan göra generaliseringar med hjälp av en simulering.

M10 vägleda eleven att använda fysikaliska begrepp på ett exakt sätt och att forma sina begreppsstrukturer i enlighet med uppfattningar som utgår från naturvetenskapliga teorier

Målområde

Kunskaper i fysik och användning av dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder fysikaliska begrepp exakt och tillämpar naturvetenskapliga teorier i sitt tänkande.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Fysik i det egna livet och livsmiljön

I3 Fysik i samhället

I4 Fysik som grund för världsbilden

I5 Växelverkan och rörelse

I6 Elektricitet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda och strukturera begrepp

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i fysik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven förklarar fenomen i fysiken genom att använda några fysikaliska begrepp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven förklarar fenomen i fysiken genom att använda fysikens centrala begrepp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förklarar fenomen i fysiken genom att använda fysikens centrala begrepp. Eleven kan kombinera ett fenomen med tillhörande egenskaper och med storheter som beskriver egenskaperna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förklarar fenomen i fysiken genom att använda fysikens centrala begrepp exakt. Eleven kan kombinera egenskaper och storheter som beskriver egenskaperna i anknytning till fenomen till en begreppsstruktur

M11 lära eleven att använda olika modeller för att beskriva och förklara fenomen samt att göra prognoser

Målområde

Kunskaper i fysik och användning av dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder olika modeller då hen undersöker fenomen.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Fysik i det egna livet och livsmiljön

I3 Fysik i samhället

I4 Fysik som grund för världsbilden

I5 Växelverkan och rörelse

I6 Elektricitet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda modeller

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i fysik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge några exempel på modeller som använts i beskrivningen av fenomen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven använder enkla modeller i beskrivning av fenomen och uppgörande av prognoser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder enkla modeller och gör utgående från dem upp prognoser och kan förklara hur modellen är skapad utgående från mätresultat. Eleven kan bedöma modellens relation till verkligheten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder modeller och gör utgående från dem upp prognoser och kan skapa enkla modeller utgående från mätresultat. Eleven kan bedöma modellens relation till verkligheten samt modellens begränsningar eller brister.

M12 handleda eleven att använda och kritiskt bedöma olika informationskällor och att uttrycka och motivera olika åsikter på ett för fysiken typiskt sätt

Målområde

Kunskaper i fysik och användning av dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder och bedömer kritiskt olika informationskällor samt uttrycker och motiverar olika åsikter på ett för fysiken typiskt sätt.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Fysik i det egna livet och livsmiljön

I3 Fysik i samhället

I4 Fysik som grund för världsbilden

I5 Växelverkan och rörelse

I6 Elektricitet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att argumentera och använda informationskällor

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i fysik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven söker under handledning information ur olika informationskällor. Eleven känner till synpunkter som motiveras på ett för fysiken typiskt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven söker information ur olika informationskällor. Eleven kan uttrycka olika synvinklar och övar sig att motivera dem på ett för fysiken typiskt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven söker information ur olika informationskällor och väljer informationskällor som anses vara tillförlitliga. Eleven kan uttrycka och motivera olika synvinklar på ett för fysiken typiskt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven söker information ur olika informationskällor och kan reflektera över informationskällans tillförlitlighet. Eleven kan uttrycka och motivera olika synvinklar på ett för fysiken typiskt sätt samt jämföra motstridiga synvinklar med varandra.

M13 vägleda eleven att uppfatta den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling samt vetenskapliga sätt att producera kunskap

Målområde

Kunskaper i fysik och användning av dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven uppfattar den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling samt vetenskapliga sätt att producera kunskap.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Fysik i det egna livet och livsmiljön

I3 Fysik i samhället

I4 Fysik som grund för världsbilden

I5 Växelverkan och rörelse

I6 Elektricitet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och sätt på vilka kunskap produceras

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i fysik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till att experimentellt arbete är det sätt på vilket man inom fysik producerar naturvetenskaplig kunskap.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på hur naturvetenskaplig kunskap utvecklas och på vetenskapliga sätt att producera kunskap.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan med hjälp av exempel i anknytning till fysik beskriva den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling. Eleven kan beskriva vetenskapliga sätt att producera kunskap.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan med hjälp av exempel i anknytning till fysik förklara och motivera den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling. Eleven kan förklara och motivera vetenskapliga sätt att producera kunskap.

M14 vägleda eleven att nå tillräckliga teoretiska kunskaper för fortsatta studier i fråga om växelverkan och rörelse samt elektricitet

Målområde

Kunskaper i fysik och användning av dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven når tillräckliga teoretiska kunskaper för fortsatta studier i fråga om växelverkan och rörelse samt elektricitet.

Innehållsområden

I5 Växelverkan och rörelse

I6 Elektricitet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Hur eleven nått teoretiska kunskaper i fråga om växelverkan och rörelse samt elektricitet för fortsatta studier

Bedömningskriterier för goda kunskaper (vitsordet 8) i slutbedömningen efter avslutad lärokurs i fysik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner i bekanta situationer till några begrepp, fenomen och storheter i anknytning till växelverkan och rörelse samt elektricitet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan i bekanta situationer använda några centrala begrepp, objekt, fenomen, egenskaper, storheter, modeller och lagar i anknytning till växelverkan och rörelse samt elektricitet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan i bekanta situationer använda centrala begrepp, objekt, fenomen, egenskaper, storheter, modeller och lagar i anknytning till växelverkan och rörelse samt elektricitet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan i bekanta och tillämpningsbara situationer använda centrala begrepp, objekt, fenomen, egenskaper, storheter, modeller och lagar i anknytning till växelverkan och rörelse samt elektricitet.

M15 handleda eleven att tillämpa sina kunskaper och färdigheter i fysik inom mångvetenskapliga lärområden samt erbjuda eleven möjligheter att lära sig hur fysik tillämpas i olika situationer, till exempel i naturen, i näringslivet, i organisationer eller i vetenskapliga samfund

Målområde

Kunskaper i fysik och användning av dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven tillämpar sina kunskaper och färdigheter i fysik i olika situationer.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Fysik i det egna livet och livsmiljön

I3 Fysik i samhället

I4 Fysik som grund för världsbilden

I5 Växelverkan och rörelse

I6 Elektricitet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i fysik

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

16.3.8. Kemi

Läroämnets uppdrag

Uppdraget i kemiundervisningen är att stödja eleverna att utveckla sitt naturvetenskapliga tänkande och sin världsbild. Undervisningen i kemi ska hjälpa eleven att förstå betydelsen av kemi och dess tillämpningar i vardagslivet, livsmiljön, samhället och inom teknologi. Undervisningen ska stödja elevernas förmåga att göra val och att använda sina kunskaper och färdigheter i olika livssituationer. Undervisningen ska förmedla en bild av kemins betydelse för en hållbar framtid: kemi behövs för att utveckla nya lösningar och trygga miljöns och människans välbefinnande. Undervisningen ska vägleda eleverna att ta ansvar för sin omgivning.

Kemiundervisningens uppdrag är att stödja elevernas begreppsbildning och förståelse för fenomen som anknyter till kemi. I årskurs 7–9 ska tyngdpunkten i studierna ligga på makroskopisk nivå men vartefter elevernas förmåga att tänka abstrakt utvecklas ska sambandet till submikroskopiska och symboliska modeller stärkas. Undervisningen går stegvis från elevernas tidigare erfarenheter och observationer till att beskriva och förklara fenomen samt beskriva ämnens struktur och kemiska reaktioner med hjälp av kemiska symboler. Undervisningen ska vägleda eleverna att tänka naturvetenskapligt samt söka och använda information, komma med idéer, kommunicera och bedöma informationens pålitlighet och betydelse i olika situationer på ett naturvetenskapligt sätt.

Utgångspunkten för undervisningen i kemi är observationer och undersökningar av ämnen och fenomen i livsmiljön. Att undersöka är viktigt för att eleven ska tillägna sig begrepp, lära sig ett undersökande arbetssätt och uppfatta naturvetenskapens karaktär. Undersökande arbetssätt utvecklar arbets- och samarbetsfärdigheterna, förmågan att tänka kreativt och kritiskt samt inspirerar eleverna att studera kemi.

Undervisningens uppdrag är att vägleda eleverna att förstå betydelsen av att kunna kemi med tanke på fortsatta studier och arbetslivet. Jämlikhet och likställdhet främjas genom att man erbjuder eleverna möjligheter att tillämpa kemi i olika kontexter och ger dem mångsidig information om yrken som förutsätter kunskaper i kemi.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i kemi i årskurs 7–9

Mångsidiga arbetssätt och lärmiljöer bidrar till att uppnå målen i kemi. Ett forskningsorienterat arbetssätt stödjer begreppsbildningen och utvecklingen av elevernas undersökningsfärdigheter. Med tanke på målen är det viktigt att eleverna deltar och samverkar vid planeringen och genomförandet av enkla undersökningar. I det experimentella arbetet ska kemikalie- och avfallslagstiftningen samt arbetarskyddslagstiftningen följas, i synnerhet de begränsningar som gäller unga arbetstagare.

I lärmiljöerna används informations- och kommunikationsteknik på ett naturligt sätt. För att eleverna ska få en mångsidig bild av hur kemi och teknik tillämpas, ska man utöver skolans lokaler utnyttja lokala möjligheter, till exempel näromgivningen, och samarbeta med företag och sakkunniga.

Handledning, differentiering och stöd i kemi i årskurs 7–9

Med tanke på målen i kemi är det viktigt att handleda eleverna att arbeta självständigt och långsiktigt samt att identifiera sina lärvanor. Eleverna ska stödjas att tillägna sig och förstå

begrepp för att kunna uppfatta begreppen som tydliga helheter. I det experimentella arbetet får de lära sig att arbeta tryggt och smidigt. Undervisningen kan differentieras med hjälp av undersökningsuppgifter, där eleverna kan agera i olika roller eller avancera individuellt till olika tankenivåer. Med olika modeller och genom att använda dem på olika sätt kan man också utmana elevernas förmåga att tänka abstrakt. Handledning och stöd, valet av arbetssätt, delaktighet i planeringen av arbetet och upplevelser av att lyckas bidrar till att stärka elevens bild av sig själv som elev.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i kemi i årskurs 7–9

Disponering av arbetet i mindre helheter, projekt eller experimentella arbeten med egna mål och bedömningsgrunder stöder en mångsidig bedömning. Bedömningen av experimentellt arbete kan avancera från grundläggande färdigheter i arbete, observation och mätning till handledda undersökningsuppgifter och slutligen till öppna undersökningar. Eleverna ska vägledas att ge akt på sina förkunskaper, färdigheter och förhandsuppfattningar. Arbetet främjas med hjälp av konstruktiv respons och frågor. Uppmuntrande respons bidrar i synnerhet till att utveckla undersökningsfärdigheterna och stärka motivationen. I slutet av studiehelheterna bedöms hur väl eleverna har nått de uppställda målen och uppmärksamheten riktas mot nya utvecklingsområden. Bedömningen ska grunda sig på olika alster men också på observation av arbetet. Förutom alstrens innehåll bedöms studieprocessen och arbetets olika faser, till exempel hur eleverna formulerar frågor, avgränsar ämnet, söker information, motiverar åsikter, använder begrepp, hur tydligt de uttrycker sig och hur de slutför arbetet. Elevernas färdigheter i självvärdering och förmåga att ge och ta emot kamratrespons ska utvecklas som en del av den formativa bedömningen. Diskussioner mellan läraren och eleven kan användas som stöd för bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i kemi avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i kemi då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i kemi som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för kemi. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i kemi och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i kemi och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

Med handledning av arbetet avses i kemin exempelvis att läraren ger muntliga tilläggsinstruktioner, framställer styrande frågor, använder konkretiseringsmaterial eller ger motsvarande exempel under arbetets gång. Beskrivningarna av kunskapskraven i slutbedömningen är kumulativa, dvs. kriterierna för ett vitsord ingår i kriterierna för följande vitsord, även om detta inte är separat utskrivet för varje mål.

Centralt innehåll som anknyter till målen för kemi i årskurs 7–9

Innehållet väljs så att det stödjer målen och beaktar de lokala möjligheterna. Innehållen anknyter sig till varandra så att naturvetenskaplig forskning (I1) ingår i samtliga områden. Innehållet formas till helheter för olika årskurser.

I1 Naturvetenskaplig forskning

Säkerhet i arbetet och grundläggande arbetsfärdigheter lägger grund för experimentellt arbete. Innehåll för noggrant styrda och öppna undersökningar väljs från olika områden och från teman

som är föremål för elevernas intresse. I olika undersökningar betonas forskningsprocessens olika faser på ett ändamålsenligt sätt, såsom att begrunda ett problem eller fenomen, planera, genomföra ett experiment, observera, sammanställa och behandla resultat samt utvärdera och presentera resultaten. Eleverna övar sig att använda informations- och kommunikationsteknik i olika skeden av undersökningarna.

I2 Kemi i det egna livet och livsmiljön

Innehållet väljs så att fenomen i det egna livet och den egna livsmiljön granskas särskilt med tanke på hälsa och säkerhet. I valet av innehåll beaktas den lokala verksamhetsmiljön och närmiljöns tillstånd. Eleverna får insikter i hemmets kemikalier och i brandsäkerhet. Förändringar i aggregationstillstånd undersöks.

I3 Kemi i samhället

Innehåll som anknyter till kemiska fenomen och tillämpningar väljs särskilt med tanke på teknologi och mänskligt välbefinnande. Tyngdpunkten ligger på hållbar användning av naturresurser, bland annat utifrån produkters livscykel. Eleverna får kännedom om olika utbildningsstigar och yrken där man behöver kunskaper i kemi.

I4 Kemin som grund för världsbilden

Innehållet väljs så att det ger en bild av kemin som vetenskap, lagarna om materiens och energins bevarande samt naturens dimensioner. Till innehållet hör också att granska nyheter som förknippas med kemi, aktuella fenomen, tillämpningar och modern forskning.

I5 Ämnens egenskaper och struktur

Eleverna undersöker mångsidigt egenskaper hos blandningar och rena ämnen, som till exempel vatten- och fettlöslighet. Utgående från egenskaper hos grundämnen studerar eleverna ämnens uppbyggnad av atomer, atomens byggnad och det periodiska systemet. Modeller och simuleringar används för att åskådliggöra strukturen hos föreningar. Eleverna studerar kol, dess föreningar och näringsämnen. De fördjupar sig närmare i någon organisk föreningsgrupp.

I6 Ämnens egenskaper och omvandlingar

Eleverna studerar vilka omvandlingar energi och ämnen genomgår i kemiska reaktioner. De iakttar reaktionshastighet och funderar över vilka faktorer som påverkar den. Eleverna sätter sig in i kolets kretslopp och dess betydelse för liv. Man lär sig om koncentration och surhet i samband med vardagliga exempel. Eleverna övar sig att tolka kemiska symboler och enkla reaktionslikheter.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra och inspirera eleven att studera kemi

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven upplever studierna i kemi meningsfulla.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Kemi i det egna livet och livsmiljön

I3 Kemi i samhället

I4 Kemin som grund för världsbilden

I5 Ämnens egenskaper och struktur

I6 Ämnens egenskaper och omvandlingar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i kemi

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M2 handleda och uppmuntra eleven att identifiera sina kunskaper i kemi, att ställa upp mål för sitt arbete och att arbeta långsiktigt

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvärderar sitt eget kunnande i kemi, lägger upp mål för sitt arbete och arbetar långsiktigt.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Kemi i det egna livet och livsmiljön

I3 Kemi i samhället

I4 Kemin som grund för världsbilden

I5 Ämnens egenskaper och struktur

I6 Ämnens egenskaper och omvandlingar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i kemi

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M3 handleda eleven att förstå betydelsen av att kunna kemi i sitt eget liv, i livsmiljön och i samhället

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vilken betydelse kunskaper i kemi har i det egna livet, i livsmiljön och i samhället.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Kemi i det egna livet och livsmiljön

I3 Kemi i samhället

I4 Kemin som grund för världsbilden

I5 Ämnens egenskaper och struktur

I6 Ämnens egenskaper och omvandlingar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att förstå betydelsen av kemi

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i kemi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till att vissa fenomen hör ihop med kemi och betydelsen av att kunna kemi i vissa yrken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på vardagliga situationer där man behöver kunskaper och färdigheter i kemi. Eleven kan nämna yrken, i vilka man behöver kunskap i kemi.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förklarar med hjälp av exempel vilka kunskaper och färdigheter i kemi som vi har nytta av i den egna livsmiljön. Eleven kan ge exempel på betydelsen av att kunna kemi inom olika yrken och i fortsatta studier.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förklarar med hjälp av exempel vilka kunskaper och färdigheter i kemi som vi har nytta av i det egna livet och i samhället. Eleven kan motivera betydelsen av kunskaper i kemi inom olika yrken och i fortsatta studier.

M4 handleda eleven att använda sina kemikunskaper för att bygga en hållbar framtid samt att bedöma sina val med tanke på en hållbar användning av naturresurser och livscykeln hos en produkt

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår betydelsen av kemi för att bygga en hållbar framtid samt utvärderar sina egna val med tanke på en hållbar användning av naturresurser och livscykeln hos en produkt.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Kemi i det egna livet och livsmiljön

I3 Kemi i samhället

I4 Kemin som grund för världsbilden

I5 Ämnens egenskaper och struktur

I6 Ämnens egenskaper och omvandlingar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kunskaper och färdigheter i hållbar utveckling ur kemins perspektiv

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i kemi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge exempel på egna val som har betydelse med tanke på hållbar användning av naturresurser och livscykeln hos en produkt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på situationer, där kemi behövs för att bygga en hållbar framtid. Eleven kan nämna några goda lösningar med tanke på hållbar användning av naturresurser och livscykeln hos en produkt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan med hjälp av exempel beskriva på vilket sätt kunskaper i kemi behövs för att bygga en hållbar framtid. Eleven kan beskriva olika lösningar med tanke på hållbar användning av naturresurser och livscykeln hos en produkt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven motiverar med hjälp av exempel hur kemi används för att bygga en hållbar framtid. Eleven kan förklara sambandet mellan orsak och verkan i anknytning till att bygga en hållbar framtid samt kan motivera olika lösningar med tanke på hållbar användning av naturresurser och livscykeln hos en produkt.

M5 uppmuntra eleven att formulera frågor kring de fenomen som granskas och att vidareutveckla frågorna till utgångspunkter för undersökningar och annan aktivitet

Målområde

Forskningsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven formulerar forskningsfrågor om de fenomen som granskas.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Kemi i det egna livet och livsmiljön

I3 Kemi i samhället

I4 Kemin som grund för världsbilden

I5 Ämnens egenskaper och struktur

I6 Ämnens egenskaper och omvandlingar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att formulera frågor samt planera undersökningar och annan aktivitet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i kemi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen fenomen i anknytning till vilka man kan utveckla undersökningsfrågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven formulerar enkla frågor i anknytning till det ämnesområde som granskas och som kan utvecklas till utgångspunkter för undersökningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven formulerar preciserade frågor för att undersöka de fenomen som ska granskas till exempel genom att avgränsa variabler.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven formulerar motiverade frågor kring de fenomen som ska granskas genom att stödja sig på tidigare inhämtade kunskaper om fenomenen. Eleven utvecklar frågor som utgångspunkter för undersökningar eller annan aktivitet.

M6 handleda eleven att genomföra experimentella undersökningar i samarbete med andra och att arbeta på ett säkert och konsekvent sätt

Målområde

Forskningsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven genomför experimentella undersökningar tillsammans med andra. Eleven arbetar på ett säkert och konsekvent sätt.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Kemi i det egna livet och livsmiljön

I3 Kemi i samhället

I4 Kemin som grund för världsbilden

I5 Ämnens egenskaper och struktur

I6 Ämnens egenskaper och omvandlingar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att genomföra en experimentell undersökning

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i kemi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar i experimentellt arbete genom att observera genomförandet av undersökningarna med hänsyn till säkerhetsaspekterna samt klarar av att berätta om sina observationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan göra observationer och mätningar enligt en plan, vid behov under handledning. Eleven arbetar på ett säkert sätt tillsammans med andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven arbetar på ett säkert sätt och gör observationer och mätningar enligt anvisningar eller en plan. Eleven samarbetar med de andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven arbetar på ett säkert och konsekvent sätt, vid behov självständigt, samt gör observationer och mätningar på ett ändamålsenligt sätt. Eleven kan genomföra olika undersökningar i samarbete med andra och stöder vid behov de övriga gruppmedlemmarna.

M7 handleda eleven att behandla, tolka och presentera egna undersökningsresultat samt utvärdera dem och hela undersökningsprocessen

Målområde

Forskningsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven behandlar och analyserar resultaten av undersökningarna och utvärderar undersökningsprocessen.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Kemi i det egna livet och livsmiljön

I3 Kemi i samhället

I4 Kemin som grund för världsbilden

I5 Ämnens egenskaper och struktur

I6 Ämnens egenskaper och omvandlingar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att behandla, presentera och utvärdera undersökningsresultat

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i kemi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven beskriver den utförda undersökningen och dess resultat genom att stödja sig på den sammanställda informationen eller på de gjorda observationerna i undersökningen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven behandlar den information som sammanställts i undersökningen och presenterar undersökningsresultaten enligt instruktionerna samt drar enkla slutsatser. Eleven nämner faktorer som påverkar resultatens korrekthet och tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven behandlar och presenterar undersökningsresultat samt drar slutsatser. Eleven kan ge exempel på faktorer som påverkar hur korrekta och pålitliga resultaten är och på hur undersökningsprocessen fungerar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven behandlar, tolkar och presenterar undersökningsresultat på ett för kemin typiskt sätt, samt motiverar slutsatserna genom att stödja sig på det material som tagits fram i undersökningarna. Eleven kan utvärdera både resultaten och undersökningsprocessen.

M8 vägleda eleven att uppfatta hur kemi tillämpas inom teknologi samt att vara med och skapa, planera, utveckla och tillämpa lösningar som omfattar tillämpning av kemi i samarbete med andra

Målområde

Forskningsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår hur kemi tillämpas inom teknologin. Eleven utvecklar och tillämpar enkla teknologiska lösningar i samarbete med andra.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Kemi i det egna livet och livsmiljön

I3 Kemi i samhället

I4 Kemin som grund för världsbilden

I5 Ämnens egenskaper och struktur

I6 Ämnens egenskaper och omvandlingar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Teknologiska kunskaper och förmåga att samarbeta kring teknologisk problemlösning

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i kemi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven förstår betydelsen av teknologiska tillämpningar i sitt eget liv och kan nämna några exempel bland dem, där man använt kemi.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på hur kemi tillämpas inom teknologin och beskriva hur dessa tillämpningar används. Eleven deltar med idéer och planer för problemlösning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva teknologiska tillämpningar där kemi tillämpas och förklara principerna för hur de fungerar. Eleven arbetar i samarbete med andra för att söka idéer till samt planera, utveckla och tillämpa en teknologisk lösning i vilken kemi använts.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven beskriver tillämpningar inom teknologin där kemi används och förklarar principerna för hur de fungerar samt motiverar deras betydelse för samhället. Eleven är aktiv då man söker idéer, planerar, utvecklar och tillämpar en lösning både självständigt och konstruktivt i samarbete med andra.

M9 handleda eleven att använda digitala verktyg för att söka, behandla och presentera information och mätresultat samt stödja elevens lärande med hjälp av åskådliga simuleringar

Målområde

Forskningsfärdigheter

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder digitala verktyg samt simuleringar i sitt eget lärande.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Kemi i det egna livet och livsmiljön

I3 Kemi i samhället

I4 Kemin som grund för världsbilden

I5 Ämnens egenskaper och struktur

I6 Ämnens egenskaper och omvandlingar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda digitala verktyg

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i kemi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven använder under handledning digitala verktyg för att söka information. Eleven bekantar sig med någon simulering som stöder lärandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven använder digitala verktyg för att hämta och presentera information enligt anvisningarna. Eleven kan göra observationer av en simulering.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder digitala verktyg eller applikationer för att hämta, behandla och presentera information och mätresultat. Eleven kan göra observationer och dra slutsatser av en simulering.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder digitala verktyg eller applikationer självständigt för att hämta, behandla och presentera information och mätresultat. Eleven kan göra observationer och dra slutsatser av en simulering. Eleven kan göra generaliseringar med hjälp av en simulering.

M10 handleda eleven att använda kemiska begrepp på ett exakt sätt och att forma sina begreppsstrukturer i enlighet med uppfattningar som utgår från naturvetenskapliga teorier

Målområde

Kunskaper i kemi och användning av dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder kemiska begrepp exakt och tillämpar naturvetenskapliga teorier i sitt tänkande.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Kemi i det egna livet och livsmiljön

I3 Kemi i samhället

I4 Kemin som grund för världsbilden

I5 Ämnens egenskaper och struktur

I6 Ämnens egenskaper och omvandlingar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda och strukturera begrepp

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i kemi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven förklarar fenomen i kemin genom att använda några kemiska begrepp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven förklarar fenomen i kemin genom att använda kemins centrala begrepp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förklarar fenomen i kemin genom att använda kemins centrala begrepp. Eleven kan kombinera ett fenomen med tillhörande egenskaper och med storheter som beskriver egenskaperna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förklarar fenomen i kemin genom att använda kemins centrala begrepp exakt. Eleven kan kombinera egenskaper och storheter som beskriver egenskaperna i anknytning till fenomen till en begreppsstruktur.

M11 handleda eleven att använda olika modeller för att beskriva och förklara ämnens struktur och kemiska fenomen

Målområde

Kunskaper i kemi och användning av dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder olika modeller då hen granskar ämnets struktur och kemiska fenomen.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Kemi i det egna livet och livsmiljön

I3 Kemi i samhället

I4 Kemin som grund för världsbilden

I5 Ämnens egenskaper och struktur

I6 Ämnens egenskaper och omvandlingar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda modeller

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i kemi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till att modeller används för att beskriva ämnens struktur.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna exempel där modeller används för att illustrera strukturen hos ett ämne och kemiska fenomen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva ämnens struktur och kemiska fenomen med olika modeller. Eleven kan bedöma modellens relation till verkligheten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan beskriva och förklara strukturen hos ett ämne och kemiska fenomen genom att använda olika modeller. Eleven kan bedöma modellens relation till verkligheten samt modellens begränsningar eller brister.

M12 handleda eleven att använda och kritiskt bedöma olika informationskällor och att uttrycka och motivera olika åsikter på ett för kemin typiskt sätt

Målområde

Kunskaper i kemi och användning av dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder och bedömer kritiskt olika informationskällor samt uttrycker och motiverar olika åsikter på ett för kemin typiskt sätt.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Kemi i det egna livet och livsmiljön

I3 Kemi i samhället

I4 Kemin som grund för världsbilden

I5 Ämnens egenskaper och struktur

I6 Ämnens egenskaper och omvandlingar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att argumentera och använda informationskällor

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i kemi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven söker under handledning information från olika informationskällor. Eleven känner till åsikter som motiveras på ett för kemin typiskt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven söker information ur olika informationskällor. Eleven kan uttrycka olika synvinklar och övar sig att motivera dem på ett för kemin typiskt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven söker information ur olika informationskällor och väljer informationskällor som anses vara tillförlitliga. Eleven kan uttrycka och motivera olika synvinklar på ett för kemin typiskt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven söker information ur olika informationskällor och kan reflektera över informationskällans tillförlitlighet. Eleven kan uttrycka och motivera olika synvinklar på ett för kemin typiskt sätt samt jämföra motstridiga synvinklar med varandra.

M13 handleda eleven att uppfatta den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling samt vetenskapliga sätt att producera kunskap

Målområde

Kunskaper i kemi och användning av dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven uppfattar den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling samt vetenskapliga sätt att producera kunskap.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I4 Kemin som grund för världsbilden

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och sätt på vilka kunskap produceras

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i kemi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till att experimentellt arbete är det sätt på vilket man inom kemin producerar naturvetenskaplig kunskap.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på hur naturvetenskaplig kunskap utvecklas och på vetenskapliga sätt att producera kunskap.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan med hjälp av exempel i anknytning till kemin beskriva den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling. Eleven kan beskriva vetenskapliga sätt att producera kunskap.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan med hjälp av exempel i anknytning till kemi förklara och motivera den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling. Eleven kan förklara och motivera vetenskapliga sätt att producera kunskap.

M14 handleda eleven att förstå de grundläggande principerna för ämnens egenskaper, struktur och omvandlingar som dessa genomgår

Målområde

Kunskaper i kemi och användning av dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår de grundläggande principerna för ämnens egenskaper, struktur och omvandlingar som dessa genomgår.

Innehållsområden

I5 Ämnens egenskaper och struktur

I6 Ämnens egenskaper och omvandlingar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Hur eleven nått teoretiska kunskaper i fråga om ämnens egenskaper, struktur och omvandlingar som dessa genomgår för fortsatta studier.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i kemi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner i bekanta situationer igen några begrepp och fenomen, i anknytning till ämnens egenskaper, struktur och omvandlingar som dessa genomgår.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan i bekanta situationer använda några centrala begrepp, fenomen och modeller i anknytning till ämnens egenskaper, struktur och omvandlingar som dessa genomgår.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan i bekanta situationer använda centrala begrepp, fenomen och modeller i anknytning till ämnens egenskaper, struktur och omvandlingar som dessa genomgår.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan i bekanta och tillämpliga situationer använda centrala begrepp, fenomen och modeller i anknytning till ämnens egenskaper, struktur och omvandlingar som dessa genomgår.

M15 handleda eleven att tillämpa sina kunskaper och färdigheter i kemi inom mångvetenskapliga lärområden samt erbjuda eleven möjligheter att lära sig hur kemi tillämpas i olika situationer, till exempel i naturen, i näringslivet, i organisationer eller i vetenskapliga samfund

Målområde

Kunskaper i kemi och användning av dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven tillämpar sina kunskaper och färdigheter i kemi i olika situationer.

Innehållsområden

I1 Naturvetenskaplig forskning

I2 Kemi i det egna livet och livsmiljön

I3 Kemi i samhället

I4 Kemin som grund för världsbilden

I5 Ämnens egenskaper och struktur

I6 Ämnens egenskaper och omvandlingar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i kemi

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

16.3.9. Hälsokunskap

Läroämnets uppdrag

Hälsokunskap är ett läroämne som bygger på kunskap från flera vetenskapsgrenar. Undervisningen i hälsokunskap har som uppdrag att ge eleverna mångsidig kunskap om hälsa. Utgångspunkt är respekt för livet och ett värdigt liv i enlighet med de mänskliga rättigheterna. I undervisningen granskas företeelser med anknytning till hälsa, välbefinnande och trygghet på ett för åldersgruppen lämpligt sätt med hjälp av olika delområden. Sådana delområden är kunskaper, färdigheter, självkännedom, kritiskt tänkande och etiskt ansvar när det gäller hälsa.

Undervisningen ska ta hänsyn till att hälsorelaterade företeelser omfattar olika dimensioner och plan: fysiska, psykiska och sociala faktorer som stödjer och tär på hälsan samt sambandet och orsakssammanhangen mellan dem. Hälsan granskas under olika livsskeden, på individ-, familje-, grupp- och samhällsnivå och i tillämpliga delar även globalt. Granskningen av hälsorelaterade frågor breddas och fördjupas i takt med att eleverna utvecklas och livsmiljön expanderar. Det är viktigt att eleverna lär sig se hälsan som en resurs i vardagen, i livsmiljön och i samhället. Undervisningen ska stödja eleverna att självständigt och tillsammans med andra söka, bygga, bedöma och använda kunskap. Dessutom ska eleverna stödjas i att utveckla sina färdigheter gällande säkerhet och trygghet, sin sociala kompetens och sin förmåga att känna igen och reglera sina känslor.

Med hjälp av sina kunskaper och färdigheter i hälsokunskap kan eleverna förstå bredden av begreppet hälsa och få beredskap att göra ändamålsenliga och motiverade val och beslut angående hälsa. Hälsokunskap ökar förmågan att känna igen och påverka faktorer som ger eleverna möjlighet att värdesätta, upprätthålla och främja den egna hälsan och omgivningens hälsa. I undervisningen ska man utnyttja olika möjligheter att observera och undersöka företeelser som anknyter till hälsa och trygghet i den egna livs- och lärmiljön, att samarbeta med andra läroämnen samt att öva och tillämpa sina kunskaper i praktiken.

I årskurserna 1–6 undervisas hälsokunskap som en del av omgivningsläran. I årskurserna 7–9 fördjupas och breddas de teman som behandlats i de lägre klasserna i enlighet med elevernas ålder. Målet är att använda allt exaktare ämnesspecifika begrepp i undervisningen och att stärka elevernas självkännedom samt förmåga att tänka kritiskt och etiskt i enlighet med åldern. I undervisningen i de olika årskurserna ska man beakta att undervisningsstoffet och de kunskaper och färdigheter som hör samman med det ska vara relevanta med tanke på elevernas ålder och utvecklingsstadium.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i hälsokunskap i årskurs 7–9

Genom lärande som utnyttjar olika arbetssätt, behandlar vardagliga hälsofenomen och beaktar aktuella ämnen läggs grunden för utvecklingen av lärandet och förmågan att tillämpa sina kunskaper, tänka kritiskt och att lära sig.

Genom ett fenomenbaserat arbetssätt uppmuntras eleverna att lyfta fram sina egna kunskaper och erfarenheter, att ställa frågor och söka svar, att strukturera kunskap, dra slutsatser och motivera dem. Eleverna handleds att bedöma relevansen av olika faktorer och att uppfatta större helheter. Aktivt, målinriktat och reflekterande arbete utvecklar både de etiska, emotionella och sociala färdigheterna samt tanke- och samarbetsförmågan.

Lärmiljöerna i hälsokunskap består förutom av en mångsidig fysisk miljö också av sociala situationer och sammanhang och digitala miljöer. Lärmiljöerna och arbetssätten ska väljas så att de ger eleverna möjlighet att bygga kunskap självständigt eller i grupp, genom aktiviteter eller

upplevelser, med hjälp av drama eller berättelser samt genom att undersöka hälsorelaterade fenomen i så naturliga situationer och miljöer som möjligt.

Att aktivt observera den egna lärmiljön, att vara med och välja lärmiljöer och arbetssätt samt att delta i att främja hälsa och säkerhet ur ett resursperspektiv erbjuds eleverna möjligheter att öva och tillämpa sin hälsokunskap i skolan. Samtidigt stödjer man samhörigheten, det gemensamma välbefinnandet och delaktigheten i den egna undervisningsgruppen och i hela skolan.

Handledning, differentiering och stöd i hälsokunskap i årskurs 7–9

Flera teman inom hälsokunskap tangerar elevernas utvecklingsskede, individuella erfarenheter och livssituation. I undervisningen och vid valet av arbetssätt beaktas specialbehov som anknyter till elevernas utveckling, livssituation och kultur. Eleverna ska vägledas att förstå och respektera individens rätt till integritet och sekretess i frågor som gäller den egna hälsan och sjukdomar.

Undervisningen ska planeras så att den möjliggör samarbete mellan olika läroämnen, skolhälsovården och övrig elevvård och erbjuder möjligheter att öva och tillämpa olika delområden av hälsokunskapen som en del av den gemensamma elevvården och skolans verksamhetskultur. Genom samarbetet säkrar man också det individuella stöd eleven behöver för lärandet och i frågor som anknyter till hens livssituation.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i hälsokunskap i årskurs 7–9

Föremål för bedömningen i hälsokunskap är de olika delområdena inom hälsokunskap. Syftet med bedömningen och responsen är att stödja lärandet och sporra eleverna att utveckla sina kunskaper i hälsokunskap och att tillämpa dem i vardagen. Eleverna ska ges möjlighet att visa sina kunskaper på ett mångsidigt sätt, i olika skeden av undervisningen och med hänsyn till delområdets karaktär. Som stöd för lärandet ska man även använda självvärdering och kamratrespons. I hälsokunskap är det särskilt viktigt att komma ihåg att bedömningen inte ska basera sig på elevens värderingar, attityder, hälsobeteende, sociala kompetens, temperament eller andra personliga egenskaper. I målen som anknyter till etiskt tänkande och självkännedom ska man beakta hur eleven begrundar och motiverar det aktuella temat ur ett hälsoperspektiv genom att utnyttja begrepp och olika källor inom området.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i hälsokunskap avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i hälsokunskap då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i hälsokunskap som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för hälsokunskap. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i hälsokunskap och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i hälsokunskap och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

Med handledning av eleven avses i hälsokunskap till exempel att läraren ger muntliga tilläggsanvisningar, ställer handledande frågor, åskådliggör med material eller ger motsvarande exempel. I kunskapskraven ingår beskrivningarna för de lägre vitsorden i beskrivningarna för det högre vitsordet.

Centralt innehåll som anknyter till målen för hälsokunskap i årskurs 7–9

Utgående från målen ska man skapa undervisningshelheter som framskrider i takt med åldern. Undervisningshelheterna ska ge mångsidiga kunskaper och färdigheter om hälsan som resurs, dess fysiska, psykiska och sociala delområden och deras inbördes samband. I undervisningshelheterna ska man beakta människans levnadslopp och utveckling i barndomen och ungdomen. Lokala och globala aktuella teman ska utnyttjas och tillämpas i enlighet med målen.

I1 Växande och utveckling som stöder hälsan

I innehållet betonas vikten av att se de olika delarna av hälsa som en helhet för att främja hälsan och förebygga sjukdomar. I undervisningen behandlas människans levnadslopp, växande och utveckling med avseende på särdrag, variation och det individuella perspektivet. Innehållet ska ta upp identitet, självbild och självkännedom, sexuell utveckling, betydelsen av omsorg, familj och närstående, psykiskt välmående, självkänsla och säkerhetskunskap. I innehåll som anknyter till emotionella och kommunikativa färdigheter ska man fokusera på förmågan att kommunicera i olika situationer samt förmågan att uttrycka och reglera sina känslor. Eleven ska också få lära sig hantera konflikter, problemsituationer, stress och kriser på ett konstruktivt sätt.

I2 Faktorer som stöder och tär på hälsan och förebyggandet av sjukdomar

Innehållet väljs i syfte att fördjupa kunskapen om och förståelsen för resurser som stöder hälsan och faktorer som förebygger sjukdomar. I samband med vanor som påverkar hälsan behandlas vardagsrytm, sömn, kost och motion. Eleverna får kunskap om sexualitet, olika områden av sexuell hälsa och olika variationer av sexuell utveckling. Som hälsofrämjande resurser granskas psykisk hälsa, miljöer och samfund som stöder välbefinnandet samt meningsfulla fritidsaktiviteter. Dessutom behandlas säkerhetskunskap, kunskaper i första hjälpen, egenvård och hur man söker stöd och hjälp. Vid valet av innehåll ska också aktuella hälsofenomen beaktas och tillförlitligheten i hälsorelaterad information granskas.

Stillasittande, en passiv livsstil, närings- och sömnproblem, mobbning och stress lyfts fram som riskfaktorer som påverkar hälsan. I innehållet beaktas psykiskt illamående hos unga samt beroendeframkallande medel, rusmedel och att förebygga användningen av dem. Vid valet av innehåll som gäller förebyggandet av sjukdomar beaktas vanliga och aktuella infektions- och folksjukdomar samt olycksfall.

I3 Hälsa, samfund, samhälle och kultur

I innehållet betonas studie-, arbets- och funktionsförmåga i ungdomen. Hållbar livsstil granskas med avseende på social hållbarhet och ansvarsfull konsumtion. I samband med hälsoeffekter i livsmiljön betonas centrala metoder för att främja hälsa och förebygga sjukdomar, hälsotjänster, medborgaraktivitet och hälsorisker i omgivningen.

Informationskällor, olika marknadsförings- och påverkningsmetoder granskas särskilt med tanke på informationens pålitlighet och hälsoeffekter. Vid valet av innehåll som gäller främjande av hälsa beaktas kulturens hälsofrämjande effekt och kulturell lyhördhet, en hållbar livsstil, medborgarnas jämlikhet och delaktighet samt respekt för mänskliga rättigheter. Innehållet behandlas ur olika perspektiv, såsom barndom och barnets rättigheter, ålderdom, handikapp eller kronisk sjukdom.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att förstå bredden av begreppet hälsa, olika sätt att främja hälsan samt människans levnadslopp, växande och utveckling ur ett resursperspektiv

Målområde

Växande och utveckling som stödjer hälsan

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att granska bredden av begreppet hälsa, olika sätt att främja hälsan samt människans levnadslopp och växande och utveckling ur ett resursperspektiv.

Innehållsområden

I1 Växande och utveckling som stöder hälsan

I2 Faktorer som stöder och tär på hälsan och förebyggandet av sjukdomar

I3 Hälsa, samfund, samhälle och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Elevens uppfattning om hälsa

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i hälsokunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna något delområde inom hälsa. Eleven kan nämna något skede i människans levnadslopp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan med hjälp av exempel beskriva delområdena inom hälsa och sambandet mellan dem samt kan ge ett exempel på vad som avses med att främja hälsan. Eleven kan beskriva något skede i människans levnadslopp och nämna särdrag för växandet och utvecklingen under ungdomen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan med hjälp av exempel beskriva delområdena inom hälsa och sambandet mellan dem. Eleven kan med hjälp av exempel beskriva vad som avses med att främja hälsan. Eleven kan beskriva olika skeden i människans levnadslopp, i synnerhet utvecklingen under ungdomen, och kan med hjälp av exempel beskriva betydelsen av hälsa, växande och utveckling som resurser i livet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan beskriva delområdena inom hälsa och förklara orsakssambanden mellan dem. Eleven kan redogöra för vad som avses med att främja hälsan. Eleven kan redogöra för olika skeden i människans levnadslopp och kan bedöma vilken betydelse hälsa har som en resurs i olika livsskeden.

M2 handleda eleven att utveckla sina emotionella och kommunikativa färdigheter samt förmågan att agera i olika konflikt- och krissituationer

Målområde

Växande och utveckling som stödjer hälsan

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda sina emotionella och kommunikativa färdigheter samt lär sig att använda olika metoder för att hantera konflikt- och krissituationer.

Innehållsområden

I1 Växande och utveckling som stöder hälsan

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera sina emotionella och kommunikativa färdigheter och hur man reglerar sitt beteende

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i hälsokunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna grundläggande känslor och känner till att de inverkar på beteendet. Eleven kan ange konfliktsituationer samt nämna drag som är karakteristiska för stress och kriser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna de grundläggande känslorna samt ge några exempel på växelverkan mellan känslor och beteende. Eleven kan nämna sätt för att reda ut konfliktsituationer och för att hantera stress och kriser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan utöver de grundläggande känslorna även beskriva andra känslor och ge exempel på växelverkan mellan känslor och beteende och hur man reglerar sitt beteende. Eleven kan beskriva olika lösningar och sätt för att reda ut konfliktsituationer samt för att hantera stress och kriser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan kategorisera känslor, analysera bakgrundsfaktorer som inverkar på dem samt redogöra för olika sätt att reglera sitt beteende och sin kommunikation. Eleven kan redogöra för orsaker till konfliktsituationer samt för motiverade sätt och lösningar för att reda ut konfliktsituationer och för att hantera stress och kriser.

M3 handleda eleven att utveckla sin självkännedom och att ge akt på sina värderingar och attityder samt kroppens och sinnets signaler samt att kontrollera faktorer som stöder det egna beteendet, lärandet och studierna

Målområde

Växande och utveckling som stödjer hälsan

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utveckla sin självkännedom och att reglera sitt beteende och lärande

Innehållsområden

I1 Växande och utveckling som stöder hälsan

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i hälsokunskap

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M4 handleda eleven att reflektera över frågor med anknytning till individualitet, gemenskap och jämlikhet ur ett hälsoperspektiv samt stödja elevens förmåga att handla på ett ansvarsfullt sätt i kommunikationssituationer

Målområde

Växande och utveckling som stödjer hälsan

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att reflektera över frågor med anknytning till individualitet, gemenskap och jämlikhet ur ett hälsoperspektiv samt lär sig att handla på ett ansvarfullt sätt i kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I1 Växande och utveckling som stöder hälsan

I3 Hälsa, samfund, samhälle och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att analysera den hälsomässiga utvecklingen och att agera i kommunikationssituationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i hälsokunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna faktorer som inverkar på individualiteten och ge något exempel på sambandet mellan sociala relationer och det psykiska välbefinnandet och hälsan. Eleven kan nämna etiska frågor som anknyter till samspel och kommunikation och kan under handledning komma med lösningar till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva faktorer som inverkar på individualiteten och ge exempel på vilken betydelse sociala relationer har för det psykiska välbefinnandet och hälsan. Eleven kan beskriva etiska frågor som anknyter till samspel och kommunikation och kan komma med lösningar till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan med hjälp av exempel och ur ett hälsoperspektiv analysera frågor som anknyter till den individuella utvecklingen samt kan analysera vilken betydelse sociala relationer har för det psykiska välbefinnandet och hälsan. Eleven kan analysera etiska frågor som anknyter till samspel och kommunikation och kan komma med ansvarsfulla lösningar till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ur ett hälsoperspektiv analysera och motivera frågor som anknyter till den individuella utvecklingen samt kan bedöma vilken betydelse sociala relationer har för det psykiska välbefinnandet och hälsan. Eleven kan värdera etiska frågor som anknyter till samspel och kommunikation samt kan värdera och motivera ansvarsfulla lösningar till dem.

M5 handleda eleven att fördjupa sin förståelse för fysisk, psykisk och social hälsa och faktorer och mekanismer som stärker och hotar dessa samt stödja elevens förmåga att använda relaterade begrepp på ett korrekt sätt

Målområde

Faktorer som stödjer och tär på hälsan och att förebygga sjukdomar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att granska faktorer och mekanismer som stärker och hotar den fysiska, psykiska och sociala hälsan samt lär sig att använda relaterade begrepp på ett korrekt sätt.

Innehållsområden

I1 Växande och utveckling som stöder hälsan

I2 Faktorer som stöder och tär på hälsan och förebyggandet av sjukdomar

I3 Hälsa, samfund, samhälle och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att observera faktorer som påverkar hälsan samt använda begrepp som anknyter till hälsa

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i hälsokunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna faktorer som stöder respektive hotar hälsan. Eleven kan under handledning använda enstaka begrepp som anknyter till hälsa och sjukdom.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva faktorer som stöder respektive hotar hälsan samt kan i huvuddrag beskriva sambanden mellan dem. Eleven kan på ett korrekt sätt använda några begrepp som anknyter till hälsa och sjukdom.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera faktorer som stöder respektive hotar hälsan samt kan beskriva sambanden mellan dem. Eleven kan i huvudsak använda begrepp som anknyter till hälsa och sjukdom på ett korrekt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera och bedöma faktorer som stöder respektive hotar hälsan samt kan beskriva deras samband och orsakssammanhang. Eleven kan använda begrepp som anknyter till hälsa och sjukdom på ett korrekt sätt.

M6 stödja eleven att utveckla sina färdigheter att söka och använda information om hälsa och sjukdomar samt främja elevens förmåga att agera ändamålsenligt i situationer som anknyter till hälsa, säkerhet och sjukdomar

Målområde

Faktorer som stödjer och tär på hälsan och att förebygga sjukdomar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att söka och använda information om hälsa och sjukdomar samt lär sig att agera ändamålsenligt i situationer som anknyter till hälsa, säkerhet och sjukdomar.

Innehållsområden

I2 Faktorer som stöder och tär på hälsan och förebyggandet av sjukdomar

I3 Hälsa, samfund, samhälle och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att tillämpa kunskaper och färdigheter med anknytning till hälsa, säkerhet och sjukdom

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i hälsokunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning söka hälsorelaterad information. Eleven kan nämna något tillvägagångssätt för egenvård, för att söka hjälp och för situationer som hotar hälsan och tryggheten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan söka hälsorelaterad information ur några källor och kan ställvis använda informationen på ett ändamålsenligt sätt. Eleven kan ange tillvägagångssätt för egenvård, för att söka hjälp och för situationer som hotar hälsan och tryggheten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan söka hälsorelaterad information i olika källor och huvudsakligen använda den på ett ändamålsenligt sätt. Eleven kan beskriva ändamålsenliga tillvägagångssätt för egenvård, för att söka hjälp och för situationer som hotar hälsan och tryggheten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan söka hälsorelaterad information mångsidigt i olika informationskällor, kan bilda sökord och avgränsa sökningen samt använda informationen på ett ändamålsenligt sätt. Eleven kan bedöma olika tillvägagångssätt för egenvård, för att söka hjälp och för situationer som hotar hälsan och tryggheten.

M7 handleda eleven att iaktta och utvärdera sina egna vanor, val och motiv som berör hälsa och säkerhet samt uppmuntra eleven att reflektera över resurser som är viktiga för den egna hälsan

Målområde

Faktorer som stödjer och tär på hälsan och att förebygga sjukdomar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att iaktta och utvärdera faktorer som anknyter till den egna hälsan och säkerheten samt lär sig att reflektera över resurser som är viktiga för den egna hälsan.

Innehållsområden

I1 Växande och utveckling som stöder hälsan

I2 Faktorer som stöder och tär på hälsan och förebyggandet av sjukdomar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i hälsokunskap

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M8 handleda eleven att iaktta och kritiskt granska företeelser som anknyter till hälsa och sjukdom samt värderingar och normer som är förknippade med dem och att bedöma tillförlitligheten och relevansen i information

Målområde

Faktorer som stödjer och tär på hälsan och att förebygga sjukdomar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att iaktta och kritiskt granska företeelser som anknyter till hälsa och sjukdom samt värderingar och normer som är förknippade med dem. Eleven lär sig att bedöma tillförlitligheten och relevansen i information.

Innehållsområden

I1 Växande och utveckling som stöder hälsan

I2 Faktorer som stöder och tär på hälsan och förebyggandet av sjukdomar

I3 Hälsa, samfund, samhälle och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att granska företeelser som anknyter till hälsa och sjukdom samt bedöma tillförlitligheten i hälsorelaterad information

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i hälsokunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna faktorer som påverkar hälsovanorna samt kan nämna etiska frågor som anknyter till livsstil. Eleven kan ge ett exempel på konsekvenserna av val som gäller livsstilen. Eleven kan nämna någon faktor som beskriver tillförlitligheten i hälsorelaterad information.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva faktorer som påverkar hälsovanorna samt kan beskriva etiska frågor som anknyter till livsstil. Eleven kan ge exempel på konsekvenserna av val som gäller livsstilen. Eleven kan under handledning bedöma tillförlitligheten i hälsorelaterad information utgående från några faktorer som beskriver informationens tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera faktorer som påverkar hälsovanorna och förklara hur olika företeelser som anknyter till hälsovanor uppstår. Eleven kan beskriva etiska frågor som anknyter till livsstil och analysera konsekvenserna av val som gäller livsstilen. Eleven kan bedöma tillförlitligheten i hälsorelaterad information utgående från flera faktorer som beskriver informationens tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan bedöma faktorer som påverkar hälsovanorna samt kan förklara och motivera hur företeelser som anknyter till hälsovanor uppstår. Eleven kan analysera etiska frågor som anknyter till livsstil samt kan bedöma och motivera konsekvenserna av val som gäller livsstilen. Eleven kan ur olika synvinklar bedöma tillförlitligheten i hälsorelaterad information och hur användbar informationen är.

M9 handleda eleven att förstå samhällets, omgivningens, kulturens och informations- och kommunikationsteknologins betydelse för hälsa och välbefinnande

Målområde

Hälsa, samfund, samhälle och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att iaktta samhällets, omgivningens, kulturens och informations- och kommunikationsteknologins betydelse för hälsa och välbefinnande.

Innehållsområden

I3 Hälsa, samfund, samhälle och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att förstå hur omgivningen påverkar hälsan

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i hälsokunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna effekter som livsmiljön har på hälsan och kan nämna samband mellan hälsa och samfund, kultur eller informations- och kommunikationsteknologi.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva effekter som livsmiljön har på hälsan samt ge exempel på samband mellan hälsa och samfund, kultur eller informations- och kommunikationsteknologi.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera centrala direkta och indirekta effekter som livsmiljön har på hälsan samt förklara sambanden mellan hälsa och samfund, kultur samt informations- och kommunikationsteknologi.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan bedöma centrala direkta och indirekta effekter som livsmiljön har på hälsan samt bedöma sambandet mellan hälsa och samfund, kultur samt informations- och kommunikationsteknologi.

M10 handleda eleven att lägga grunden för den egnastudie-, funktions- och arbetsförmågan och för att upprätthålla den samt att beskriva hur man använder hälsotjänster på ett ändamålsenligt sätt

Målområde

Hälsa, samfund, samhälle och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att lägga grunden för den egna studie-, funktions- och arbetsförmågan och för att upprätthålla den. Eleven lär sig beskriva hur man använder hälsotjänster på ett ändamålsenligt sätt.

Innehållsområden

I1 Växande och utveckling som stöder hälsan

I2 Faktorer som stöder och tär på hälsan och förebyggandet av sjukdomar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta på vilka sätt man kan främja arbetsförmågan

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i hälsokunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna faktorer som påverkar studie-, funktions- och arbetsförmågan. Eleven kan nämna den egna skolans och kommunens hälsotjänster.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva faktorer som påverkar studie-, funktions- och arbetsförmågan. Eleven kan beskriva den egna skolans och kommunens hälsotjänster.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan tillämpa kunskap om faktorer som påverkar studie-, funktions- och arbetsförmågan, till exempel genom att göra upp en plan som stöder dessa. Eleven kan beskriva olika hälsotjänster i samhället och ge exempel på hur de kan användas i olika situationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan tillämpa och utvärdera kunskap om faktorer som påverkar studie-, funktions- och arbetsförmågan, till exempel genom att göra upp en motiverad plan som stöder dessa. Eleven kan beskriva och utvärdera olika hälsotjänster i samhället och hur de kan användas på ett ändamålsenligt sätt i olika situationer.

M11 handleda eleven att förstå och bedöma uppfattningar om hälsa i den egna familjen, den närmaste omgivningen och inom olika samfund och att förstå deras betydelse för en själv samt handleda eleven att bilda sig en uppfattning om på vilka sätt hen lär sig bäst

Målområde

Hälsa, samfund, samhälle och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att observera uppfattningar om hälsa i den egna familjen, den närmaste omgivningen och inom olika samfund samt förstår deras betydelse för en själv. Eleven lär sig att bilda sig en uppfattning om på vilka sätt hen lär sig bäst.

Innehållsområden

I1 Växande och utveckling som stöder hälsan

I2 Faktorer som stöder och tär på hälsan och förebyggandet av sjukdomar

I3 Hälsa, samfund, samhälle och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att bedöma uppfattningar om hälsa och att inse vilka faktorer som främjar lärande

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i hälsokunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan med hjälp av ett exempel beskriva hur familjen, den närmaste omgivningen eller andra sociala samfund påverkar uppfattningarna om hälsa. Eleven kan nämna en faktor som stöder det egna lärandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan med hjälp av exempel beskriva hur familjen, den närmaste omgivningen eller andra sociala samfund påverkar uppfattningarna om hälsa samt kan känna igen hur de inverkar på den egna uppfattningen om hälsa. Eleven kan nämna faktorer som stöder det egna lärandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan med hjälp av ändamålsenliga exempel analysera hur familjen, den närmaste omgivningen och andra sociala samfund påverkar uppfattningarna om hälsa samt kan beskriva deras betydelse för den egna uppfattningen om hälsa. Eleven kan beskriva faktorer som stöder det egna lärandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan bedöma hur familjen, den närmaste omgivningen och andra sociala samfund påverkar uppfattningarna om hälsa samt kan utvärdera deras betydelse för den egna uppfattningen om hälsa. Eleven kan analysera faktorer som stöder det egna lärandet.

M12 stödja elevens förmåga att kritiskt bedöma information som berör hälsa och sjukdom samt att beskriva individens rättigheter, ansvar och möjligheter att påverka i frågor som gäller hälsa och trygghet i den egna lärmiljön och den närmaste omgivningen

Målområde

Hälsa, samfund, samhälle och kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att kritiskt bedöma information som berör hälsa och sjukdom samt lär sig att granska individens rättigheter, ansvar och möjligheter att påverka i frågor som gäller hälsa och trygghet i den egna lärmiljön och den närmaste omgivningen.

Innehållsområden

I3 Hälsa, samfund, samhälle och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att bedöma hälsorelaterad information samt kännedom om metoder och sätt som påverkar hälsa och trygghet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i hälsokunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna något sätt att påverka med hälsorelaterad information eller en faktor som inverkar på den hälsorelaterade informationens tillförlitlighet. Eleven kan ange någon konsekvens som olika livsstilar har för samhället eller för miljöns hälsa eller trygghet. Eleven kan nämna någon metod med vilken man kan påverka hälsan och tryggheten i den närmaste omgivningen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan under handledning analysera sätt att påverka med hälsorelaterad information samt kan under handledning analysera tillförlitligheten i den hälsorelaterade informationen. Eleven kan beskriva vilka konsekvenser olika livsstilar har för andra människor, för samhället eller för miljöns hälsa och trygghet. Eleven kan beskriva metoder med vilka man kan påverka hälsan och tryggheten i den närmaste omgivningen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera olika sätt att påverka med hälsorelaterad information samt kan analysera tillförlitligheten i hälsorelaterad information. Eleven kan analysera vilka konsekvenser olika livsstilar har för andra människor, för samhället och för miljöns hälsa och trygghet. Eleven kan analysera metoder med vilka man kan påverka hälsan och tryggheten i den närmaste omgivningen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan bedöma sätt att påverka med hälsorelaterad information samt kan bedöma tillförlitligheten i hälsorelaterad information. Eleven kan bedöma och motivera vilka konsekvenser olika livsstilar har för andra människor, för samhället och för miljöns hälsa och trygghet. Eleven kan bedöma och motivera metoder med vilka man kan påverka hälsan och tryggheten i den närmaste omgivningen.

16.3.10. Religion

Läroämnets uppdrag

Läroämnets uppdrag är att ge eleverna en bred allmänbildning i religion och livsåskådning. Undervisningen ska göra eleverna förtrogna med den religion som studeras och dess mångfald. Eleverna ska få insikt i religiösa och konfessionella traditioner i Finland och i religioner och livsåskådningar på andra håll i världen. Läroämnet ska främja förståelse för förhållandet mellan religion och kultur samt multilitteracitet i fråga om religioner och livsåskådningar. Undervisningen ska ge mångsidig kunskap om religioner och hjälpa eleverna att förstå diskussioner som gäller religion. Eleverna ska vägledas att tänka kritiskt och att studera religioner och livsåskådningar ur olika perspektiv. I undervisningen behandlas förhållandet mellan religion och kunskap samt språk, symbolik och begrepp som är kännetecknande för religioner. Religionsundervisningen ska

ge eleverna beredskap att ta del av den dialog som förs både inom och mellan olika religioner och livsåskådningar. Undervisningen ska handleda eleverna att respektera livet, människovärdet och det som är heligt för en själv och andra.

Undervisningen ska ge eleverna insikt i etiskt tänkande inom den religion som studeras och inom andra religioner och livsåskådningar, och uppmuntra eleverna att själva fundera över etiska frågor. Undervisningen ska stödja elevens självkännedom, självaktning och utveckla elevens livskompetens under hela den grundläggande utbildningen. Undervisningen ska hjälpa eleven att forma och bedöma sin identitet, sin livsåskådning och sin världsåskådning. Religionsundervisningen ska stödja att eleven utvecklas till en ansvarsfull medlem i sin grupp och i det demokratiska samhället och till en ansvarsfull världsmedborgare.

Läroämnets uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 ska man i undervisningen i religion utforska den religion som studeras som ett kulturellt och samhälleligt fenomen. Kunskapen om den aktuella religionens rötter, ursprung, lära och normer samt inflytande i världen fördjupas och berikas.

I undervisningen utforskas både de stora religiösa traditionerna i världen och irreligiositet. Religionernas samhälleliga och politiska inflytande och religionsfrihet behandlas. Eleverna lär sig känna igen och analysera religiösa teman i vetenskap, medier, konst och populärkultur.

I undervisningen behandlas de centrala etiska begreppen och de etiska principerna inom den religion som studeras. I undervisningen granskas FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna samt etiska synsätt i olika religioner och livsåskådningar. Mänskliga livsfrågor och aktuella etiska problem tas upp. Religionsundervisningen ska erbjuda eleverna resurser för deras fortsatta utveckling.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 7–9

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i religion i årskurs 7–9

Målet är att visa uppskattning och respekt för alla religioner och livsåskådningar. Teman granskas med hjälp av erfarenhetsbaserat, konkret och gemensamt lärande. Det är viktigt att fördjupa och gemensamt reflektera över begrepp. Olika digitala verktyg används i religionsundervisningen för att främja lärandet och öka elevernas aktivitet och interaktion. Undervisningsmiljön ska vara rofylld. Diskussion är en viktig del av undervisningen. I mån av möjlighet kan studiebesök och gäster utnyttjas i undervisningen. Undervisningen kan innehålla individuella eller gemensamma projekt som omfattar flera lärokurser eller överskrider läroämnesgränserna.

Handledning, differentiering och stöd i religion i årskurs 7–9

Lärokurserna genomförs så att elevernas olika religiösa och konfessionella bakgrunder och språkkunskaper beaktas i undervisningen och arbetet. I undervisningen skapas gemensamma situationer som främjar lärande och delaktighet samt sociala och kommunikativa färdigheter. Eleverna handleds att stärka sin studiefärdighet och initiativförmåga.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i religion i årskurs 7–9

Bedömningen i religion ska vara mångsidig. Bedömningen genomförs genom att observera elevens lärande, kunnande och arbete och granska elevernas mångsidiga alster. I bedömningen ingår den formativa bedömningen under lärprocessen och den summativa bedömningen av kunnande och färdigheter. I den formativa bedömningen får eleverna information om sina framsteg och prestationen i lärandet i relation till de uppställda målen. Responsen ska vara handledande och uppmuntrande. Elevernas självvärdering och kamratrespons ska användas som en del av den formativa bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i religion avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i religion då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i religion som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för religion. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i religion och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i religion och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

De nedan beskrivna kunskapskraven för slutbedömningen ska användas i alla lärokurser i religion. I beskrivningarna av kunskapskraven ingår beskrivningen av kunnandet för de lägre vitsorden i beskrivningen för det högre vitsordet.

Då slutvitsord ges ska en helhetsbild av elevens kunnande skapas, som bygger på beskrivningarna i kunskapskraven för vitsorden. Kriterierna för slutbedömningen kan också utnyttjas då tillfällen för prov på kunnande planeras eller då elevens prov på kunnande bedöms.

Centralt innehåll som anknyter till målen för religion i årskurs 7–9

Innehållet ska väljas så att det stödjer de allmänna målen i läroämnet. Vid valet av innehåll utnyttjas de lokala möjligheterna. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser. Elevernas erfarenhetsvärld ska beaktas vid valet av innehåll och vid närmare behandling av det.

I1 Förhållandet till den egna religionen

Innehållet består av teman gällande den aktuella religionens uppkomst, mångfald och förhållande till andra religioner. Föremål för undersökning är religionens rötter, källor, lära och normer samt symboler, utbredning och inflytande runtom i världen och i Finland. Centralt innehåll är teman som anknyter till religionens kulturella inflytande.

I2 Religionernas värld

Innehållet i undervisningen omfattar religion och irreligiositet i världen och i Finland, religionskunskap som en del av den kulturella allmänbildningen och religion som föremål för vetenskaplig forskning. Centrala teman är religioner som resurs för individen och samhället, sambandet mellan religion och kultur runtom i världen, religionernas inflytande på samhällen och kultur, religionskritik samt religionernas synlighet i populärkulturen. Innehållet ska hjälpa eleven att förstå behandlingen av religioner i medierna och kritisk bedömning av den samt sambandet och dialogen mellan religioner.

I3 Ett gott liv

Innehållet ska ge underlag för reflektioner kring livsfrågor, åldern och självbilden. Undervisningen ska behandla aktuella och samhälleliga etiska frågor, såsom ekosocial bildning, delaktighet och påverkan i grupper och i samhället och hur religioner bidrar till att skapa fred i samhället och i världen. Innehållet ska betona etiken i den aktuella religionen och i andra religioner och livsåskådningar samt FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Föremål för undersökning är också kränkningar av de mänskliga rättigheterna, till exempel förintelsen. Innehållet ska väljas med beaktande av religiösa och livsåskådningsrelaterade frågors betydelse för att växa som människa.

Mål för undervisningen

M1 vägleda eleven att inse sambandet mellan religion och kultur och att uppfatta den religiösa mångfalden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår den mångsidiga kommunikationen mellan religion och kultur och den religiösa mångfalden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta det inflytande som mångfalden av religioner har samt religionernas inverkan på kultur och samhälle

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner under handledning igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion såsom byggnader och symboler.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion. Eleven kan kombinera begrepp och företeelser i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på mångfalden i anknytning till den religion som studeras. Eleven visar att hen förstår att religion och kultur står i växelverkan med varandra. Eleven känner igen olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge mångsidiga exempel på den interna mångfalden i den religion som studeras. Eleven kan besk-riva växelverkan mellan religion och kultur på ett mångsidigt sätt. Eleven känner igen och kan nämna olika fö-reteelser i an-knytning till re-ligion i olika kul-turer och sam-hällen.

M2 handleda eleven att fördjupa sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande och utvecklas i att hämta ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om den religion som studeras

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på lärorna i den religion som studeras och ett exempel på de viktigaste källorna. Eleven kan berätta om uppkomsten av den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på lärorna i den religion som studeras. Eleven kan redogöra för uppkomsten av den religion som studeras, samt för dess källor, inflytande och utbredning. Eleven kan enligt givna instruktioner söka ytterligare information om den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och beskriva innehållet i de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsten och utbredningen av den religion som studeras, samt dess inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och innehållet i och tolkningen av de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsthistoria för den religion som studeras, dess utbredning och inflytande i olika delar av världen. Eleven kan själv-ständigt hämta ytterligare in-formation om den religion som studeras och fästa uppmärk-samhet vid käl-lornas tillförlit-lighet.

M3 handleda eleven att undersöka religioner och livsåskådningar på olika håll i världen samt irreligiositet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med världsreligioner, irreligiositet och åskådningar och hur de skiljer sig från varandra. Eleven utvecklar sin förmåga att söka ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kännedom om världsreligionerna och olika åskådningar

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna två religioner och under handledning känna igen de centrala dragen i dem. Eleven känner under handledning igen skillnaderna mellan religion och irreligiositet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna världsreligioner och berätta om de mest centrala dragen i dem. Eleven kan beskriva skillnaden mellan religion och irreligiositet. Eleven kan söka ytterligare information om religioner och åskådningar enligt givna instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och jämföra de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan använda begreppen religion, irreligiositet och åskådning i ändamålsenliga sammanhang. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de huvudsakliga dragen i de olika världsre-ligionerna. Eleven kan beskriva den rådande mångfalden inom religioner och irreligiositet. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar och fästa uppmärksamhet vid informationskällornas tillförlitlighet.

M4 handleda eleven att känna igen seder och symboler i olika religioner och livsåskådningar samt ge akt på religiösa teman i medier, världspolitiken, inom konst och populärkultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven identifierar och förstår seder i olika religioner och åskådningar samt utvecklar sin förmåga att identifiera religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten och populärkulturen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös och kulturell läskunnighet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från exempel igen seder i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om centrala seder i minst tre religioner. Ur givet material känner eleven igen religiösa symboler och teman i medier, konsten och populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och nämna seder i olika religioner och kan ge ett exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven känner igen och kan ge ett exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera seder i olika religioner och kan ge exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven identifierar och kan ge exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.

M5 vägleda eleven att iaktta och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att identifiera och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader i religiöst och vetenskapligt språk. Eleven utvecklar sin förmåga att lyssna på andras åsikter och att motivera sina egna åsikter.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att särskilja på religiöst och vetenskapligt språk samt tankeförmåga och kommunikativa färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven skiljer ett tydligt religiöst påstående och ett tydligt vetenskapligt påstående från varandra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen typiska drag i ett vetenskapligt respektive ett religiöst språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera sina egna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner igen olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera motiveringar för sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera skillnaderna mellan religiösa och vetenskapliga argument och mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och logiskt motivera sina egna åsikter.

M6 handleda eleven att utforska centrala etiska begrepp, de mänskliga rättigheterna och de etiska principerna i den religion som studeras samt i andra religioner och livsåskådningar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda centrala begrepp i etiskt tänkande. Eleven känner till de centrala mänskliga rättigheterna samt de etiska principerna i den religion som studeras och andra religioner och åskådningar.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska information om etik och mänskliga rättigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på någon mänsklig rättighet. Eleven kan ge ett exempel på en etisk princip i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Utgående från exempel på situationer känner eleven igen den etiska dimensionen och kan under handledning reflektera över etiska frågeställningar. Eleven kan ge exempel på mänskliga rättigheter och deras betydelse. Eleven kan redogöra för de etiska principerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda centrala etiska begrepp och kan skilja på etiska frågeställningar och andra frågeställningar. Eleven kan reflektera över etiska frågeställningar och förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan beskriva de etiska principerna i den religion som studeras och i någon annan religion eller åskådning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda centrala etiska begrepp, reflektera över etiska frågeställningar och bedöma förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan analysera de etiska principerna i den religion som studeras och jämföra dem med centrala etiska begrepp i andra religioner och åskådningar.

M7 hjälpa eleven att reflektera kring religioners och livsåskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta betydelsen av religioner och åskådningar i individens liv och globalt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen religiösa och åskådningsmässiga faktorer som påverkar människornas val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på det inflytande religioner och åskådningar har på människors val och verksamhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val och kan ge exempel på detta i olika delar av världen.

M8 uppmuntra eleven att fundera över mänskliga livsfrågor och aktuella etiska frågor och egna värderingar i förhållande till dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten, aktuella etiska frågor och de egna värderingarna i förhållande till dem

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga till etiskt tänkande och att uttrycka sina egna åsikter

Bedömningskriterier för goda slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan beskriva någon etisk fråga och en värdering som är viktig för hen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen och kan under handledning reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och utgående från dem ta ställning till etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och presentera och motivera åsikter i etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor. Eleven kan analysera sina egna värderingar samt identifiera olika värderingar som grund för etiska lösningar. Eleven kan presentera logiska och motiverade åsikter om etiska frågor.

M9 inspirera eleven att granska etiska aspekter i sina val och hur de påverkar välbefinnandet och uppmuntra eleven till en hållbar livsstil

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att analysera sina etiska val och hur de påverkar välbefinnandet och utvecklar sina färdigheter att förverkliga en hållbar livsstil

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta vilken påverkan etiska val har i förhållande till välbefinnande och en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning identifiera konsekvenser av etiska val och handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva konsekvenser som etiska val har för en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera etiska val och konsekvenserna av dem för välbefinnande och en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan värdera etiska val och ge exempel på deras direkta och indirekta inverkan på välbefinnande och en hållbar framtid.

M10 sporra eleven att möta olika människor i dag och i framtiden under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina färdigheter i konstruktiv kommunikation tillsammans med andra människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

16.3.10.1. Adventistisk religion

Lärokursens uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 ska man i undervisningen i religion utforska den religion som studeras som ett kulturellt och samhälleligt fenomen. Kunskapen om den aktuella religionens rötter, ursprung, lära och normer samt inflytande i världen fördjupas och berikas.

I undervisningen utforskas både de stora religiösa traditionerna i världen och irreligiositet. Religionernas samhälleliga och politiska inflytande och religionsfrihet behandlas. Eleverna lär sig känna igen och analysera religiösa teman i vetenskap, medier, konst och populärkultur.

I undervisningen behandlas de centrala etiska begreppen och de etiska principerna inom den religion som studeras. I undervisningen granskas FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna samt etiska synsätt i olika religioner och livsåskådningar. Mänskliga livsfrågor och aktuella etiska problem tas upp. Religionsundervisningen ska erbjuda eleverna resurser för deras fortsatta utveckling.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 7–9

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Lärmiljöer och arbetssätt

Handledning och stöd

Centralt innehåll som anknyter till målen för adventistisk religion i årskurs 7-9

I denna beskrivning av lärokursen preciseras de innehåll inom religion som är gemensamma för alla. De lokala läroplanerna ska utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållen för religion samt utifrån beskrivningarna som preciserats för lärokurserna i olika religioner.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen undersöker man kristendomens uppkomst, spridning och indelning i olika kyrkosamfund samt kristendomens nuvarande utbredning och inflytande runtom i världen. Man utforskar Bibelns historia, centrala innehåll och olika tolkningssätt. Man bekantar sig med kristendomens, i synnerhet adventismens, centrala läror och normer. Man bekantar sig med olika kyrkosamfund och de kristna samfundens verksamhet och reflekterar över hur religionen påverkar människornas liv. Man sätter sig närmare in i kristendomen i Finland och med dess inverkan på det finländska samhället och kulturen. Man behandlar gemenskapen och samarbetet inom kristendomen och sambandet mellan andra religioner och åskådningar. Eleven analyserar sin egen relation till kristendomen, adventismen och den finländska identiteten.

I2 Religionernas värld

I undervisningen behandlas de stora världsreligionernas utbredning, deras grundläggande läror och inflytandet på kulturen i olika delar av världen. Man bekantar sig med naturreligioner och med nya religiösa rörelser samt med irreligiositet som livsåskådning. Man granskar religioner ur ett vetenskapligt perspektiv med beaktande av religionernas olika dimensioner. I valet av innehåll ska man fästa uppmärksamhet vid att särskilja mellan religion och vetenskap samt mellan religiöst och vetenskapligt språk. Man ska också fästa uppmärksamhet vid religionskritik och vid religionernas synlighet inom olika kulturområden, i medier, i politiken och populärkultur samt i konst och i seder och bruk. Man fördjupar förståelsen av dialog mellan religioner och åskådningar som en del av interreligiös verksamhet och världsfred.

I3 Ett gott liv

I undervisningen fördjupar man sig i de etiska principerna i kristendomen samt i andra religioner och åskådningar. Man undersöker den holistiska människosynen och dess inverkan på etiska synsätt. Man reflekterar över att vara medveten om och tillämpa etiska värderingar samt över deras betydelse. Man reflekterar också över de etiska dimensionerna av elevens egna val och deras inverkan på det egna och andras välbefinnande. Man reflekterar över kärleken till

sin nästa och över utvecklingssamarbete som en del av ett gott liv. Man studerar de centrala begreppen inom etik och behandlar FN:s konvention om mänskliga rättigheter, människorättsetik och kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Valet av innehåll ska stödja elevernas förståelse av betydelsen av samhällelig försoning, fred och ömsesidig respekt mellan människor. I valet av innehåll beaktas livsfrågor som gäller mänskligheten och olika aktuella etiska frågor.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att inse sambandet mellan religion och kultur och att uppfatta den religiösa mångfalden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår den mångsidiga kommunikationen mellan religion och kultur och den religiösa mångfalden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta det inflytande som mångfalden av religioner har samt religionernas inverkan på kultur och samhälle

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner under handledning igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion såsom byggnader och symboler.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion. Eleven kan kombinera begrepp och företeelser i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på mångfalden i anknytning till den religion som studeras. Eleven visar att hen förstår att religion och kultur står i växelverkan med varandra. Eleven känner igen olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge mångsidiga exempel på den interna mångfalden i den religion som studeras. Eleven kan beskriva växelverkan mellan religion och kultur på ett mångsidigt sätt. Eleven känner igen och kan nämna olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.

M2 handleda eleven att fördjupa sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande och utvecklas i att hämta ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att han-tera information om den religion som studeras

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på lärorna i den reli-gion som studeras och ett exempel på de viktigaste källorna. Eleven kan berätta om uppkomsten av den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på lärorna i den religion som studeras. Eleven kan redogöra för uppkomsten av den religion som studeras, samt för dess källor, inflytande och utbredning. Eleven kan enligt givna instruktioner söka ytterligare information om den religion som studeras
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och beskriva innehållet i de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsten och utbredningen av den religion som studeras, samt dess inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och innehållet i och tolkningen av de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsthistoria för den religion som studeras, dess utbredning och inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.

M3 handleda eleven att fördjupa sin kännedom om religioner och livsåskådningar på olika håll i världen samt irreligiositet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med världsreligioner, irreligiositet och åskådningar och hur de skiljer sig från varandra. Eleven utvecklar sin förmåga att söka ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kännedom om världsreligionerna och olika åskådningar

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna två religioner och under handledning känna igen de centrala dragen i dem. Eleven känner under handledning igen skillnaderna mellan religion och irreligiositet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna världsreligioner och berätta om de mest centrala dragen i dem. Eleven kan beskriva skillnaden mellan religion och irreligiositet. Eleven kan söka ytterligare information om religioner och åskådningar enligt givna instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och jämföra de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan använda begreppen religion, irreligiositet och åskådning i ändamålsenliga sammanhang. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan beskriva den rådande mångfalden inom religioner och irreligiositet. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar och fästa uppmärksamhet vid informationskällornas tillförlitlighet.

M4 handleda eleven att känna igen seder och symboler i olika religioner och livsåskådningar samt identifiera religiösa teman i medier, i världspolitiken och inom konst och populärkultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven identifierar och förstår seder i olika religioner och åskådningar samt utvecklar sin förmåga att identifiera religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten och populärkulturen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös och kulturell läskunnighet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från exempel igen seder i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om centrala seder i minst tre religioner. Ur givet material känner eleven igen religiösa symboler och teman i medier, konsten och populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och nämna seder i olika religioner och kan ge ett exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven känner igen och kan ge ett exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera seder i olika religioner och kan ge exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven identifierar och kan ge exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.

M5 handleda eleven att iaktta och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att identifiera och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader i religiöst och vetenskapligt språk. Eleven utvecklar sin förmåga att lyssna på andras åsikter och att motivera sina egna åsikter

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att särskilja på religiöst och vetenskapligt språk samt tankeförmåga och kommunikativa färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven skiljer ett tydligt religiöst påstående och ett tydligt vetenskapligt påstående från varandra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen typiska drag i ett vetenskapligt respektive ett religiöst språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera sina egna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner igen olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera motiveringar för sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera skillnaderna mellan religiösa och vetenskapliga argument och mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och logiskt motivera sina egna åsikter.

M6 handleda eleven att utforska centrala etiska begrepp, de mänskliga rättigheterna och de etiska principerna i den religion som studeras samt i andra religioner och åskådningar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda centrala begrepp i etiskt tänkande. Eleven känner till de centrala mänskliga rättigheterna samt de etiska principerna i den religion som studeras och andra religioner och åskådningar.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska information om etik och mänskliga rättigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på någon mänsklig rättighet. Eleven kan ge ett exempel på en etisk princip i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Utgående från exempel på si tuationer känner eleven igen den etiska dimensionen och kan under handledning reflektera över etiska frågeställningar. Eleven kan ge exempel på mänskliga rättigheter och deras betydelse. Eleven kan redogöra för de etiska principerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda centrala etiska begrepp och kan skilja på etiska frågeställningar och andra frågeställningar. Eleven kan reflektera över etiska frågeställningar och förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan beskriva de etiska principerna i den religion som studeras och i någon annan religion eller åskådning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda centrala etiska begrepp, reflektera över etiska frågeställningar och bedöma förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan analysera de etiska principerna i den religion som studeras och jämföra dem med centrala etiska begrepp i andra religioner och åskådningar.

M7 hjälpa eleven att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta betydelsen av religioner och åskådningar i individens liv och globalt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen religiösa och åskådningsmässiga faktorer som påverkar människornas val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på det inflytande religioner och åskådningar har på människors val och verksamhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val och kan ge exempel på detta i olika delar av världen.

M8 uppmuntra eleven att reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor och egna värderingar i förhållande till dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten, aktuella etiska frågor och de egna värderingarna i förhållande till dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga till etiskt tänkande och att uttrycka sina egna åsikter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan beskriva någon etisk fråga och en värdering som är viktig för hen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen och kan under handledning reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värdering-ar som är viktiga för hen och utgående från dem ta ställning till etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och presentera och motivera åsikter i etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor. Eleven kan analysera sina egna värderingar samt identifiera olika värderingar som grund för etiska lösningar. Eleven kan presentera logiska och motiverade åsikter om etiska frågor.

M9 inspirera eleven att granska de etiska dimensionerna i sina val och hur de påverkar välbefinnandet och uppmuntra eleven till en hållbar livsstil

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att analysera sina etiska val och hur de påverkar välbefinnandet och utvecklar sina färdigheter att förverkliga en hållbar livsstil.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta vilken påverkan etiska val har i förhållande till välbefinnande och en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning identifiera konsekvenser av etiska val och handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva konsekvenser som etiska val har för en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera etiska val och konsekvenserna av dem för välbefinnande och en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan värdera etiska val och ge exempel på deras direkta och indirekta inverkan på välbefinnande och en hållbar framtid.

M10 sporra eleven att möta olika människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina färdigheter i konstruktiv kommunikation tillsammans med andra människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

16.3.10.1. Bahá'í-religion

Lärokursens uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 ska man i undervisningen i religion utforska den religion som studeras som ett kulturellt och samhälleligt fenomen. Kunskapen om den aktuella religionens rötter, ursprung, lära och normer samt inflytande i världen fördjupas och berikas.

I undervisningen utforskas både de stora religiösa traditionerna i världen och irreligiositet. Religionernas samhälleliga och politiska inflytande och religionsfrihet behandlas. Eleverna lär sig känna igen och analysera religiösa teman i vetenskap, medier, konst och populärkultur.

I undervisningen behandlas de centrala etiska begreppen och de etiska principerna inom den religion som studeras. I undervisningen granskas FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna samt etiska synsätt i olika religioner och livsåskådningar. Mänskliga livsfrågor och aktuella etiska problem tas upp. Religionsundervisningen ska erbjuda eleverna resurser för deras fortsatta utveckling.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 7–9

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Lärmiljöer och arbetssätt

Handledning och stöd

Bedömning av elevens lärande och kunnande

Centralt innehåll som anknyter till målen för bahá'í-religion i årskurs 7-9

I denna beskrivning av lärokursen preciseras de innehåll inom religion som är gemensamma för alla. De lokala läroplanerna ska utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållen för religion samt utifrån beskrivningarna som preciserats för lärokurserna i olika religioner.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen fördjupar eleverna sig i bahá'í-trons uppfattning om religionernas inverkan på mänsklighetens bildningsprocess och hur bahá'í-tron placerar sig i det historiska kontinuum som religionerna bildar. Man fördjupar sig i den kulturella och historia kontext i vilken Bahá'u'lláh, Báb och 'Abdu'l-Bahá verkade och spred sitt budskap. Man granskar Bahá'u'lláhs läror genom att reflektera över de lösningar som de erbjuder i en tid av globalisering i samhället. I undervisningen utforskar man autentiska bahá'í-skrifter och källor till vägledning som är centrala för bahá'í-tron samtidigt som man fäster uppmärksamhet vid att skapa sig en enhetlig helhetsbild. Man undersöker bahá'í-trons lagar som berör samhället och individen och i synnerhet unga som uppnår myndighetsålder. Man reflekterar över rättigheter och skyldigheter för medlemmarna i bahá'í-samfundet. Man bekantar sig med begreppet förbund som en grund för bahá'í-samfundets enhetlighet samt med hur principen ”enhet i mångfald” förverkligas i det världsomfattande bahá'í-samfundet. Man reflekterar över principerna för rådplägning och gemensamt beslutsfattande som en rättvis för metod för att utöva makt. Man bekantar sig med den administrativa ordningen i bahá'í-tron och med dess betydelse för att tillämpa bahá'í-trons läror i praktiken. Man bekantar sig med det globala bahá'í-samfundets verksamhet för att skapa världsfred och med bahá'í-samfundets samarbete med andra instanser, särskilt FN. I undervisningen granskas bahá'í-trons utbredning, förhållandet till andra religioner samt förhållandet till samhällen och kultur runtom i världen. Man

bekantar sig med bahá'í-trons historia i Finland. Eleven analyserar sin egen relation till bahá'í-tron, världsmedborgarskapet och den finländska identiteten.

I2 Religionernas värld

I undervisningen bekantar man sig med bahá'í-trons lära om att hinduismen, judendomen, zoroastrismen, buddhismen, kristendomen och islam samt dessa religioners centrala gestalter och deras livsverk kan anses vara milstolpar i mänsklighetens sociala och etiska utveckling. I undervisningen granskas de stora världsreligionernas utbredning, deras grundläggande läror och inflytandet på kulturen runtom i världen. Man bekantar sig med den religiösa och åskådningsmässiga situationen i Finland och med religiösa samfund som verkar i Finland. Man granskar irreligiositet och religionskritik som fenomen och religionernas synlighet i medierna och inom populärkulturen. I undervisningen granskas förhållandet mellan religion och vetenskap och man bekantar sig med bahá'í-trons princip om harmoni mellan vetenskap och religion. Man reflekterar över bahá'í-trons strävan efter att foga samman tolkningarna av verkligheten med förnuft och iakttagelser.

I3 Ett gott liv

I undervisningen granskas etiska värderingar och moraliska val som konsekvent grundar sig på dem. Man reflekterar över aktuella etiska frågor och livsfrågor som berör mänskligheten med beaktande av etisk följdriktighet. Man fördjupar sig i bahá'í-trons etiska tankesätt med utgångspunkt i rättigheter och skyldigheter och granskar dem med beaktande av samhälleligt inflytande, mänskliga rättigheter, miljöproblem, global förvaltning och världsfred. Man bekantar sig med Bahá'u'lláhs lösningar på förutsättningar för världsfred och för att åtgärda instabiliteten som råder i världen. Man reflekterar över intellektuella och etiska färdigheter som behövs i strävan efter den harmoni mellan religion och vetenskap som är central för bahá'í-tron. Eleverna övar på att hittar svar och ett bredare perspektiv på olika etiska och samhällsrelaterade frågor. Man reflekterar över lösningar som förenar empirisk kunskap och de perspektiv som bahá'í-skrifterna ger. Man bekantar sig med bahá'í-trons syn på världsmedborgarskap och om att agera som en ansvarsfull medlem av mänskligheten. Man reflekterar över den ungas möjlighet att med sina egna val på ett konstruktivt sätt påverka sitt eget, andras och i sista hand hela mänsklighetens liv och välbefinnande. I undervisningen behandlas också FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna, människorättsetik, kränkningar av de mänskliga rättigheterna samt läran om etik inom olika religioner och åskådningar.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att inse sambandet mellan religion och kultur och att uppfatta den religiösa mångfalden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår den mångsidiga kommunikationen mellan religion och kultur och den religiösa mångfalden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta det inflytande som mångfalden av religioner har samt religionernas inverkan på kultur och samhälle

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner under handledning igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion såsom byggnader och symboler.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion. Eleven kan kombinera begrepp och företeelser i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på mångfalden i anknytning till den religion som studeras. Eleven visar att hen förstår att religion och kultur står i växelverkan med varandra. Eleven känner igen olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge mångsidiga exempel på den interna mångfalden i den religion som studeras. Eleven kan be-skriva växelverkan mellan religion och kultur på ett mångsidigt sätt. Eleven känner igen och kan nämna olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.

M2 handleda eleven att fördjupa sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande och utvecklas i att hämta ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om den religion som studeras

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på lärorna i den religion som studeras och ett exempel på de viktigaste källorna. Eleven kan berätta om uppkomsten av den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på lärorna i den religion som studeras. Eleven kan redogöra för uppkomsten av den religion som studeras, samt för dess källor, inflytande och utbredning. Eleven kan enligt givna instruktioner söka ytterligare information om den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och beskriva innehållet i de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsten och utbredningen av den religion som studeras, samt dess inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och innehållet i och tolkningen av de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsthistoria för den religion som studeras, dess utbredning och inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.

M3 handleda eleven att fördjupa sin kännedom om religioner och livsåskådningar på olika håll i världen samt irreligiositet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med världsreligioner, irreligiositet och åskådningar och hur de skiljer sig från varandra. Eleven utvecklar sin förmåga att söka ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kännedom om världsreligionerna och olika åskådningar

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna två religioner och under handledning känna igen de centrala dragen i dem. Eleven känner under handledning igen skillnaderna mellan religion och irreligiositet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna världsreligioner och berätta om de mest centrala dragen i dem. Eleven kan beskriva skillnaden mellan religion och irreligiositet. Eleven kan söka ytterligare information om religioner och åskådningar enligt givna instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och jämföra de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan använda begreppen religion, irreligiositet och åskådning i ändamålsenliga sammanhang. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan beskriva den rådande mångfalden inom religioner och irreligiositet. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar och fästa uppmärksamhet vid informationskällornas tillförlitlighet.

M4 handleda eleven att känna igen seder och symboler i olika religioner och livsåskådningar samt identifiera religiösa teman i medier, i världspolitiken och inom konst och populärkultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven identifierar och förstår seder i olika religioner och åskådningar samt utvecklar sin förmåga att identifiera religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten och populärkulturen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös och kulturell läskunnighet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från exempel igen seder i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om centrala seder i minst tre religioner. Ur givet material känner eleven igen religiösa symboler och teman i medier, konsten och populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och nämna seder i olika religioner och kan ge ett exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven känner igen och kan ge ett exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera seder i olika religioner och kan ge exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven identifierar och kan ge exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.

M5 handleda eleven att iaktta och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att identifiera och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader i religiöst och vetenskapligt språk. Eleven utvecklar sin förmåga att lyssna på andras åsikter och att motivera sina egna åsikter.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att särskilja på religiöst och vetenskapligt språk samt tankeförmåga och kommunikativa färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven skiljer ett tydligt religiöst påstående och ett tydligt vetenskapligt påstående från varandra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen typiska drag i ett vetenskapligt respektive ett religiöst språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera sina egna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner igen olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera motiveringar för sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera skillnaderna mellan religiösa och vetenskapliga argument och mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och logiskt motivera sina egna åsikter

M6 handleda eleven att utforska centrala etiska begrepp, de mänskliga rättigheterna och de etiska principerna i den religion som studeras samt i andra religioner och åskådningar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda centrala begrepp i etiskt tänkande. Eleven känner till de centrala mänskliga rättigheterna samt de etiska principerna i den religion som studeras och andra religioner och åskådningar.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska information om etik och mänskliga rättigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på någon mänsklig rättighet. Eleven kan ge ett exempel på en etisk princip i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Utgående från exempel på situationer känner eleven igen den etiska dimensionen och kan under handledning reflektera över etiska frågeställningar. Eleven kan ge exempel på mänskliga rättigheter och deras betydelse. Eleven kan redogöra för de etiska principerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda centrala etiska begrepp och kan skilja på etiska frågeställningar och andra frågeställningar. Eleven kan reflektera över etiska frågeställningar och förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan beskriva de etiska principerna i den religion som studeras och i någon annan religion eller åskådning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda centrala etiska begrepp, reflektera över etiska frågeställningar och bedöma förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan analysera de etiska principerna i den religion som studeras och jämföra dem med centrala etiska begrepp i andra religioner och åskådningar.

M7 hjälpa eleven att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta betydelsen av religioner och åskådningar i individens liv och globalt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen religiösa och åskådningsmässiga faktorer som påverkar människornas val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på det inflytande religioner och åskådningar har på människors val och verksamhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val och kan ge exempel på detta i olika delar av världen.

M8 uppmuntra eleven att reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor och egna värderingar i förhållande till dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten, aktuella etiska frågor och de egna värderingarna i förhållande till dem.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga till etiskt tänkande och att uttrycka sina egna åsikter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan beskriva någon etisk fråga och en värdering som är viktig för hen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen och kan under handledning reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och utgående från dem ta ställning till etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och presentera och motivera åsikter i etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor. Eleven kan analysera sina egna värderingar samt identifiera olika värderingar som grund för etiska lösningar. Eleven kan presentera logiska och motiverade åsikter om etiska frågor.

M9 inspirera eleven att granska de etiska dimensionerna i sina val och hur de påverkar välbefinnandet och uppmuntra eleven till en hållbar livsstil

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att analysera sina etiska val och hur de påverkar välbefinnandet och utvecklar sina färdigheter att förverkliga en hållbar livsstil.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta vilken påverkan etiska val har i förhållande till välbefinnande och en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning identifiera konsekvenser av etiska val och handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva konsekvenser som etiska val har för en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera etiska val och konsekvenserna av dem för välbefinnande och en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan värdera etiska val och ge exempel på deras direkta och indirekta inverkan på välbefinnande och en hållbar framtid.

M10 sporra eleven att möta olika människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina färdigheter i konstruktiv kommunikation tillsammans med andra människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

16.3.10.1. Buddhistisk religion

Lärokursens uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 ska man i undervisningen i religion utforska den religion som studeras som ett kulturellt och samhälleligt fenomen. Kunskapen om den aktuella religionens rötter, ursprung, lära och normer samt inflytande i världen fördjupas och berikas.

I undervisningen utforskas både de stora religiösa traditionerna i världen och irreligiositet. Religionernas samhälleliga och politiska inflytande och religionsfrihet behandlas. Eleverna lär sig känna igen och analysera religiösa teman i vetenskap, medier, konst och populärkultur.

I undervisningen behandlas de centrala etiska begreppen och de etiska principerna inom den religion som studeras. I undervisningen granskas FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna samt etiska synsätt i olika religioner och livsåskådningar. Mänskliga livsfrågor och aktuella etiska problem tas upp. Religionsundervisningen ska erbjuda eleverna resurser för deras fortsatta utveckling.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 7–9

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Lärmiljöer och arbetssätt

Handledning och stöd

Bedömning av elevens lärande och kunnande

Centralt innehåll som anknyter till målen för buddhistisk religion i årskurs 7-9

I denna beskrivning av lärokursen preciseras de innehåll inom religion som är gemensamma för alla. De lokala läroplanerna ska utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållen för religion samt utifrån beskrivningarna som preciserats för lärokurserna i olika religioner.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen behandlas buddhismens uppkomst, utbredning och indelning i olika inriktningar enligt modern forskning. Man bekantar sig med de heliga texternas historia och deras centrala innehåll och man fäster uppmärksamhet vid olika språk och traditioner. Eleven fördjupar sina kunskaper om den buddhistiska filosofin och om att leva som buddhist både i samhället och i kloster. Man undersöker buddhismens utbredning, förhållandet till andra religioner och åskådningar samt förhållandet till samhällen och kultur runtom i världen. Man reflekterar över engagerande buddhism och undersöker buddhismens inflytande på samhället både under fredstid och under kriser. Man bekantar sig med buddhismens historia i Finland. Eleven analyserar den egna relationen till buddhismen och den finländska identiteten.

I2 Religionernas värld

I undervisningen behandlas de stora världsreligionernas utbredning samt deras grundläggande läror och inflytandet på kulturen runtom i världen. I undervisningen bekantar sig eleven också med naturreligioner, nya religiösa rörelser samt med irreligiositet och religionskritik som fenomen. Man reflekterar över religionskunskap som en del av den kulturella allmänbildningen och över förhållandet mellan vetenskap och religion. Man undersöker religionernas roll i det finländska samhället och vilken dialog det finns mellan olika religioner. I undervisningen granskas religionernas synlighet inom olika kulturområden, i medierna, i politiken, inom populärkulturen, i konsten och i seder och bruk. Man reflekterar över förhållandet mellan stat och religion på olika håll i världen och över religionernas betydelse i krissituationer och i fredstid.

I3 Ett gott liv

I undervisningen fördjupar eleven sina kunskaper om den buddhistiska etiken och om läran om karma och återfödelse. Man reflekterar över buddhistiska perspektiv på hinder och fel som

påverkar ett etiskt liv samt över individens eget ansvar. Man utforskar de etiska principerna och principerna för ett gott liv i olika religioner och ur vetenskapens synvinkel. Man granskar innehållet i FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna, kränkningar av de mänskliga rättigheterna och betydelsen av ett människorättstänkande i dagens värld. I undervisningen behandlas begreppet religionsdialog och man reflekterar över religionernas betydelse för välbefinnandet samt för att skapa samhälls- och världsfred. Man undersöker etiska frågor som berör miljö, djur, det finländska samhället och globalt ansvar samt den buddhistiska synen på dem. I valet av innehåll ska man ta hänsyn till livsfrågor som berör den mänskliga naturen samt olika aktuella etiska frågor.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att inse sambandet mellan religion och kultur och att uppfatta den religiösa mångfalden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår den mångsidiga kommunikationen mellan religion och kultur och den religiösa mångfalden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta det inflytande som mångfalden av religioner har samt religionernas inverkan på kultur och samhälle

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner under handledning igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion såsom byggnader och symboler.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion. Eleven kan kombinera begrepp och företeelser i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på mångfalden i anknytning till den religion som studeras. Eleven visar att hen förstår att religion och kultur står i växelverkan med varandra. Eleven känner igen olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge mångsidiga exempel på den interna mångfalden i den religion som studeras. Eleven kan be-skriva växelverkan mellan religion och kultur på ett mångsidigt sätt. Eleven känner igen och kan nämna olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.

M2 handleda eleven att fördjupa sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande och utvecklas i att hämta ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om den religion som studeras

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på lärorna i den religion som studeras och ett exempel på de viktigaste källorna. Eleven kan berätta om uppkomsten av den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på lärorna i den religion som studeras. Eleven kan redogöra för uppkomsten av den religion som studeras, samt för dess källor, inflytande och utbredning. Eleven kan enligt givna instruktioner söka ytterligare information om den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och beskriva innehållet i de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsten och utbredningen av den religion som studeras, samt dess inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och innehållet i och tolkningen av de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsthistoria för den religion som studeras, dess utbredning och inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.

M3 handleda eleven att fördjupa sin kännedom om religioner och livsåskådningar på olika håll i världen samt irreligiositet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med världsreligioner, irreligiositet och åskådningar och hur de skiljer sig från varandra. Eleven utvecklar sin förmåga att söka ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kännedom om världsreligionerna och olika åskådningar

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna två religioner och under handledning känna igen de centrala dragen i dem. Eleven känner under handledning igen skillnaderna mellan religion och irreligiositet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna världsreligioner och berätta om de mest centrala dragen i dem. Eleven kan beskriva skillnaden mellan religion och irreligiositet. Eleven kan söka ytterligare information om religioner och åskådningar enligt givna instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och jämföra de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan använda begreppen religion, irreligiositet och åskådning i ändamålsenliga sammanhang. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan beskriva den rådande mångfalden inom religioner och irreligiositet. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar och fästa uppmärksamhet vid informationskällornas tillförlitlighet.

M4 handleda eleven att känna igen seder och symboler i olika religioner och livsåskådningar samt identifiera religiösa teman i medier, i världspolitiken och inom konst och populärkultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven identifierar och förstår seder i olika religioner och åskådningar samt utvecklar sin förmåga att identifiera religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten och populärkulturen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös och kulturell läskunnighet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från exempel igen seder i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om centrala seder i minst tre religioner. Ur givet material känner eleven igen religiösa symboler och teman i medier, konsten och populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och nämna seder i olika religioner och kan ge ett exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven känner igen och kan ge ett exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera seder i olika religioner och kan ge exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven identifierar och kan ge exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.

M5 handleda eleven att iaktta och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att identifiera och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader i religiöst och vetenskapligt språk. Eleven utvecklar sin förmåga att lyssna på andras åsikter och att motivera sina egna åsikter.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att särskilja på religiöst och vetenskapligt språk samt tankeförmåga och kommunikativa färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven skiljer ett tydligt religiöst påstående och ett tydligt vetenskapligt påstående från varandra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen typiska drag i ett vetenskapligt respektive ett religiöst språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera sina egna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner igen olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera motiveringar för sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera skillnaderna mellan religiösa och vetenskapliga argument och mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och logiskt motivera sina egna åsikter.

M6 handleda eleven att utforska centrala etiska begrepp, de mänskliga rättigheterna och de etiska principerna i den religion som studeras samt i andra religioner och åskådningar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda centrala begrepp i etiskt tänkande. Eleven känner till de centrala mänskliga rättigheterna samt de etiska principerna i den religion som studeras och andra religioner och åskådningar.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska information om etik och mänskliga rättigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på någon mänsklig rättighet. Eleven kan ge ett exempel på en etisk princip i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Utgående från exempel på situationer känner eleven igen den etiska dimensionen och kan under handledning reflektera över etiska frågeställningar. Eleven kan ge exempel på mänskliga rättigheter och deras betydelse. Eleven kan redogöra för de etiska principerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda centrala etiska begrepp och kan skilja på etiska frågeställningar och andra frågeställningar. Eleven kan reflektera över etiska frågeställningar och förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan beskriva de etiska principerna i den religion som studeras och i någon annan religion eller åskådning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda centrala etiska begrepp, reflektera över etiska frågeställningar och bedöma förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan analysera de etiska principerna i den religion som studeras och jämföra dem med centrala etiska begrepp i andra religioner och åskådningar.

M7 hjälpa eleven att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta betydelsen av religioner och åskådningar i individens liv och globalt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen religiösa och åskådningsmässiga faktorer som påverkar människornas val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på det inflytande religioner och åskådningar har på människors val och verksamhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val och kan ge exempel på detta i olika delar av världen.

M8 uppmuntra eleven att reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor och egna värderingar i förhållande till dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten, aktuella etiska frågor och de egna värderingarna i förhållande till dem.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga till etiskt tänkande och att uttrycka sina egna åsikter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan beskriva någon etisk fråga och en värdering som är viktig för hen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen och kan under handledning reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och utgående från dem ta ställning till etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och presentera och motivera åsikter i etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor. Eleven kan analysera sina egna värderingar samt identifiera olika värderingar som grund för etiska lösningar. Eleven kan presentera logiska och motiverade åsikter om etiska frågor.

M9 inspirera eleven att granska de etiska dimensionerna i sina val och hur de påverkar välbefinnandet och uppmuntra eleven till en hållbar livsstil

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att analysera sina etiska val och hur de påverkar välbefinnandet och utvecklar sina färdigheter att förverkliga en hållbar livsstil.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta vilken påverkan etiska val har i förhållande till välbefinnande och en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning identifiera konsekvenser av etiska val och handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva konsekvenser som etiska val har för en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera etiska val och konsekvenserna av dem för välbefinnande och en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan värdera etiska val och ge exempel på deras direkta och indirekta inverkan på välbefinnande och en hållbar framtid.

M10 sporra eleven att möta olika människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina färdigheter i konstruktiv kommunikation tillsammans med andra människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

16.3.10.1. Evangelisk-luthersk tro

Lärokursens uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 ska man i undervisningen i religion utforska den religion som studeras som ett kulturellt och samhälleligt fenomen. Kunskapen om den aktuella religionens rötter, ursprung, lära och normer samt inflytande i världen fördjupas och berikas.

I undervisningen utforskas både de stora religiösa traditionerna i världen och irreligiositet. Religionernas samhälleliga och politiska inflytande och religionsfrihet behandlas. Eleverna lär sig känna igen och analysera religiösa teman i vetenskap, medier, konst och populärkultur.

I undervisningen behandlas de centrala etiska begreppen och de etiska principerna inom den religion som studeras. I undervisningen granskas FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna samt etiska synsätt i olika religioner och livsåskådningar. Mänskliga livsfrågor och aktuella etiska problem tas upp. Religionsundervisningen ska erbjuda eleverna resurser för deras fortsatta utveckling.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 7–9

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Centralt innehåll som anknyter till målen för evangelisk-luthersk tro i årskurs 7–9

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från lärokursbeskrivningen samt de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen

Centralt innehåll i undervisningen är kristendomen på olika håll i världen, med betoning på nutid. Man studerar kristendomens uppkomst, utbredning och uppdelning i olika kyrkor. Man bekantar sig med de största kristna kyrkorna: den katolska och den ortodoxa kyrkan och de protestantiska kyrkorna, särskilt den lutherska kyrkan. Kyrkornas utbredning och centrala lära behandlas. Man studerar Bibelns uppkomst, centrala innehåll, olika tolkningssätt och kulturellt inflytande. Kristendomen i Finland och dess kulturella inflytande behandlas. Man reflekterar hur man själv förhåller sig till att vara lutheran, finländare och européd.

I2 Religionernas värld

I undervisningen behandlas de stora världsreligionernas utbredning, grundpelare och kulturella inflytande på olika håll i världen. Man bekantar sig också med naturreligioner och nya religiösa rörelser samt irreligiositet som livsåskådning. Man granskar religionerna ur vetenskapligt perspektiv med beaktande av religiösa dimensioner. I undervisningen behandlas skillnaden mellan tro och kunskap samt religiöst och vetenskapligt språk, religionskritik och hur religionerna syns i medierna, i politiken, inom olika kulturområden, i populärkulturen, i konst och i seder och bruk. Man behandlar ekumenik samt dialogen mellan religioner och livsåskådningar och dess betydelse för världsfreden.

I3 Ett gott liv

Centralt i undervisningen är de etiska grundbegreppen och förståelsen av dem. Man bekantar sig med etiska normer inom kristendomen och andra religioner och med etiska betoningar i olika kristna kyrkor samt med förhållandet mellan Bibeln och etik. Man studerar FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och människorättsetik. I undervisningen behandlas livsfrågor och frågor i anslutning till det finländska samhället, globalt ansvar, miljö och djur ur etiskt perspektiv. Man reflekterar över etiska frågor med hjälp av aktuella exempel i media. Man reflekterar också över etiska aspekter i egna val och hur de påverkar det egna och andras välbefinnande.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att inse sambandet mellan religion och kultur och att uppfatta den religiösa mångfalden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår den mångsidiga kommunikationen mellan religion och kultur och den religiösa mångfalden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta det inflytande som mångfalden av religioner har samt religionernas inverkan på kultur och samhälle

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner under handledning igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion såsom byggnader och symboler.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion. Eleven kan kombinera begrepp och företeelser i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på mångfalden i anknytning till den religion som studeras. Eleven visar att hen förstår att religion och kultur står i växelverkan med varandra. Eleven känner igen olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge mångsidiga exempel på den interna mångfalden i den religion som studeras. Eleven kan beskriva växelverkan mellan religion och kultur på ett mångsidigt sätt. Eleven känner igen och kan nämna olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.

M2 handleda eleven att fördjupa sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande och utvecklas i att hämta ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om den religion som studeras

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på lärorna i den religion som studeras och ett exempel på de viktigaste källorna. Eleven kan berätta om uppkomsten av den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på lärorna i den religion som studeras. Eleven kan redogöra för uppkomsten av den religion som studeras, samt för dess källor, inflytande och utbredning. Eleven kan enligt givna instruktioner söka ytterligare information om den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och beskriva innehållet i de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsten och utbredningen av den religion som studeras, samt dess inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och innehållet i och tolkningen av de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsthistoria för den religion som studeras, dess utbredning och inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.

M3 handleda eleven att fördjupa sin kännedom om religioner och livsåskådningar på olika håll i världen samt irreligiositet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med världsreligioner, irreligiositet och åskådningar och hur de skiljer sig från varandra. Eleven utvecklar sin förmåga att söka ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kännedom om världsreligionerna och olika åskådningar

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna två religioner och under handledning känna igen de centrala dragen i dem. Eleven känner under handledning igen skillnaderna mellan religion och irreligiositet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna världsreligioner och berätta om de mest centrala dragen i dem. Eleven kan beskriva skillnaden mellan religion och irreligiositet. Eleven kan söka ytterligare information om religioner och åskådningar enligt givna instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och jämföra de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan använda begreppen religion, irreligiositet och åskådning i ändamålsenliga sammanhang. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan beskriva den rådande mångfalden inom religioner och irreligiositet. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar och fästa uppmärksamhet vid informationskällornas tillförlitlighet.

M4 handleda eleven att känna igen seder och symboler i olika religioner och livsåskådningar samt identifiera religiösa teman i medier, i världspolitiken och inom konst och populärkultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven identifierar och förstår seder i olika religioner och åskådningar samt utvecklar sin förmåga att identifiera religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten och populärkulturen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös och kulturell läskunnighet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från exempel igen seder i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om centrala seder i minst tre religioner. Ur givet material känner eleven igen religiösa symboler och teman i medier, konsten och populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och nämna seder i olika religioner och kan ge ett exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven känner igen och kan ge ett exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera seder i olika religioner och kan ge exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven identifierar och kan ge exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.

M5 handleda eleven att iaktta och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att identifiera och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader i religiöst och vetenskapligt språk. Eleven utvecklar sin förmåga att lyssna på andras åsikter och att motivera sina egna åsikter.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att särskilja på religiöst och vetenskapligt språk samt tankeförmåga och kommunikativa färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven skiljer ett tydligt religiöst påstående och ett tydligt vetenskapligt påstående från varandra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen typiska drag i ett vetenskapligt respektive ett religiöst språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera sina egna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner igen olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera motiveringar för sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera skillnaderna mellan religiösa och vetenskapliga argument och mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och logiskt motivera sina egna åsikter.

M6 handleda eleven att utforska centrala etiska begrepp, de mänskliga rättigheterna och de etiska principerna i den religion som studeras samt i andra religioner och åskådningar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda centrala begrepp i etiskt tänkande. Eleven känner till de centrala mänskliga rättigheterna samt de etiska principerna i den religion som studeras och andra religioner och åskådningar.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska information om etik och mänskliga rättigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på någon mänsklig rättighet. Eleven kan ge ett exempel på en etisk princip i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Utgående från exempel på situationer känner eleven igen den etiska dimensionen och kan under handledning reflektera över etiska frågeställningar. Eleven kan ge exempel på mänskliga rättigheter och deras betydelse. Eleven kan redogöra för de etiska principerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda centrala etiska begrepp och kan skilja på etiska frågeställningar och andra frågeställningar. Eleven kan reflektera över etiska frågeställningar och förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan beskriva de etiska principerna i den religion som studeras och i någon annan religion eller åskådning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda centrala etiska begrepp, reflektera över etiska frågeställningar och bedöma förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan analysera de etiska principerna i den religion som studeras och jämföra dem med centrala etiska begrepp i andra religioner och åskådningar.

M7 hjälpa eleven att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta betydelsen av religioner och åskådningar i individens liv och globalt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen religiösa och åskådningsmässiga faktorer som påverkar människornas val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på det inflytande religioner och åskådningar har på människors val och verksamhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val och kan ge exempel på detta i olika delar av världen.

M8 uppmuntra eleven att reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor och egna värderingar i förhållande till dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten, aktuella etiska frågor och de egna värderingarna i förhållande till dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga till etiskt tänkande och att uttrycka sina egna åsikter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan beskriva någon etisk fråga och en värdering som är viktig för hen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen och kan under handledning reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och utgående från dem ta ställning till etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och presentera och motivera åsikter i etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor. Eleven kan analysera sina egna värderingar samt identifiera olika värderingar som grund för etiska lösningar. Eleven kan presentera logiska och motiverade åsikter om etiska frågor.

M9 inspirera eleven att granska de etiska dimensionerna i sina val och hur de påverkar välbefinnandet och uppmuntra eleven till en hållbar livsstil

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att analysera sina etiska val och hur de påverkar välbefinnandet och utvecklar sina färdigheter att förverkliga en hållbar livsstil.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta vilken påverkan etiska val har i förhållande till välbefinnande och en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning identifiera konsekvenser av etiska val och handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva konsekvenser som etiska val har för en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera etiska val och konsekvenserna av dem för välbefinnande och en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan värdera etiska val och ge exempel på deras direkta och indirekta inverkan på välbefinnande och en hållbar framtid.

M10 sporra eleven att möta olika människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina färdigheter i konstruktiv kommunikation tillsammans med andra människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

16.3.10.1. Islam

Lärokursens uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 ska man i undervisningen i religion utforska den religion som studeras som ett kulturellt och samhälleligt fenomen. Kunskapen om den aktuella religionens rötter, ursprung, lära och normer samt inflytande i världen fördjupas och berikas.

I undervisningen utforskas både de stora religiösa traditionerna i världen och irreligiositet. Religionernas samhälleliga och politiska inflytande och religionsfrihet behandlas. Eleverna lär sig känna igen och analysera religiösa teman i vetenskap, medier, konst och populärkultur.

I undervisningen behandlas de centrala etiska begreppen och de etiska principerna inom den religion som studeras. I undervisningen granskas FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna samt etiska synsätt i olika religioner och livsåskådningar. Mänskliga livsfrågor och aktuella etiska problem tas upp. Religionsundervisningen ska erbjuda eleverna resurser för deras fortsatta utveckling.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 7–9

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Centralt innehåll som anknyter till målen för islam i årskurs 7–9

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från lärokursbeskrivningen samt de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen behandlas islam på olika håll i världen. Man fördjupar elevernas kunskaper om islams historia från profeten Muhammed till det islamiska rikets expansion och etableringen av islamisk teologi. Centralt innehåll är islams mångfald, dess huvudriktningar, moderna islamiska rörelser och politisk islam. Man reflekterar över religiös tolerans och samexistens. Viktigt innehåll är islam och muslimerna i Finland, Koranens och den nedtecknade islamiska traditionens uppkomst, uppbyggnad och tolkningar, islams grundpelare och hur de religiösa plikterna påverkar olika livsområden samt islams kulturella inflytande inom konst och vetenskap. Man reflekterar över den egna relationen till islam, till Finland och till den islamiska världen.

I2 Religionernas värld

Man bekantar sig med de stora världsreligionernas utbredning, grundpelare och kulturella inflytande på olika håll i världen samt med irreligiositet som livsåskådning. Man bekantar sig med religion som föremål för forskning och med skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk. Man hjälper eleverna att upptäcka religionerna i medier, inom kultur och populärkultur och att inse religionernas inflytande inom politiken. Man reflekterar över att acceptera religiösa olikheter och över religionen som en del av den kulturella identiteten.

I3 Ett gott liv

Centralt innehåll i undervisningen är islamisk etik, gärningar och konsekvenser samt tolkningar av islamisk lag i samhället och i det muslimska samfundet. Man reflekterar över förhållandet mellan islamisk lag, juridik och juridiska skolor och bekantar sig med islamiska seder och bruk. Viktigt innehåll är FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och människorättsetik samt olika aktuella etiska frågor. Religionsdialog och religionernas betydelse för samhällsfreden behandlas. Man reflekterar över ansvaret för miljön och miljöns betydelse för människan.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att inse sambandet mellan religion och kultur och att uppfatta den religiösa mångfalden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår den mångsidiga kommunikationen mellan religion och kultur och den religiösa mångfalden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta det inflytande som mångfalden av religioner har samt religionernas inverkan på kultur och samhälle

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner under handledning igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion såsom byggnader och symboler.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion. Eleven kan kombinera begrepp och företeelser i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på mångfalden i anknytning till den religion som studeras. Eleven visar att hen förstår att religion och kultur står i växelverkan med varandra. Eleven känner igen olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge mångsidiga exempel på den interna mångfalden i den religion som studeras. Eleven kan beskriva växelverkan mellan religion och kultur på ett mångsidigt sätt. Eleven känner igen och kan nämna olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.

M2 handleda eleven att fördjupa sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande och utvecklas i att hämta ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om den religion som studeras

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på lärorna i den religion som studeras och ett exempel på de viktigaste källorna. Eleven kan berätta om uppkomsten av den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på lärorna i den religion som studeras. Eleven kan redogöra för uppkomsten av den religion som studeras, samt för dess källor, inflytande och utbredning. Eleven kan enligt givna instruktioner söka ytterligare information om den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och beskriva innehållet i de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsten och utbredningen av den religion som studeras, samt dess inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och innehållet i och tolkningen av de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsthistoria för den religion som studeras, dess utbredning och inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.

M3 handleda eleven att fördjupa sin kännedom om religioner och livsåskådningar på olika håll i världen samt irreligiositet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med världsreligioner, irreligiositet och åskådningar och hur de skiljer sig från varandra. Eleven utvecklar sin förmåga att söka ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kännedom om världsreligionerna och olika åskådningar

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna två religioner och under handledning känna igen de centrala dragen i dem. Eleven känner under handledning igen skillnaderna mellan religion och irreligiositet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna världsreligioner och berätta om de mest centrala dragen i dem. Eleven kan beskriva skillnaden mellan religion och irreligiositet. Eleven kan söka ytterligare information om religioner och åskådningar enligt givna instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och jämföra de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan använda begreppen religion, irreligiositet och åskådning i ändamålsenliga sammanhang. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan beskriva den rådande mångfalden inom religioner och irreligiositet. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar och fästa uppmärksamhet vid informationskällornas tillförlitlighet.

M4 handleda eleven att känna igen seder och symboler i olika religioner och livsåskådningar samt identifiera religiösa teman i medier, i världspolitiken och inom konst och populärkultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven identifierar och förstår seder i olika religioner och åskådningar samt utvecklar sin förmåga att identifiera religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten och populärkulturen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös och kulturell läskunnighet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från exempel igen seder i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om centrala seder i minst tre religioner. Ur givet material känner eleven igen religiösa symboler och teman i medier, konsten och populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och nämna seder i olika religioner och kan ge ett exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven känner igen och kan ge ett exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera seder i olika religioner och kan ge exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven identifierar och kan ge exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.

M5 handleda eleven att iaktta och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att identifiera och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader i religiöst och vetenskapligt språk. Eleven utvecklar sin förmåga att lyssna på andras åsikter och att motivera sina egna åsikter.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att särskilja på religiöst och vetenskapligt språk samt tankeförmåga och kommunikativa färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven skiljer ett tydligt religiöst påstående och ett tydligt vetenskapligt påstående från varandra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen typiska drag i ett vetenskapligt respektive ett religiöst språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera sina egna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner igen olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera motiveringar för sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera skillnaderna mellan religiösa och vetenskapliga argument och mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och logiskt motivera sina egna åsikter.

M6 handleda eleven att utforska centrala etiska begrepp, de mänskliga rättigheterna och de etiska principerna i den religion som studeras samt i andra religioner och åskådningar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda centrala begrepp i etiskt tänkande. Eleven känner till de centrala mänskliga rättigheterna samt de etiska principerna i den religion som studeras och andra religioner och åskådningar.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska information om etik och mänskliga rättigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på någon mänsklig rättighet. Eleven kan ge ett exempel på en etisk princip i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Utgående från exempel på situationer känner eleven igen den etiska dimensionen och kan under handledning reflektera över etiska frågeställningar. Eleven kan ge exempel på mänskliga rättigheter och deras betydelse. Eleven kan redogöra för de etiska principerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda centrala etiska begrepp och kan skilja på etiska frågeställningar och andra frågeställningar. Eleven kan reflektera över etiska frågeställningar och förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan beskriva de etiska principerna i den religion som studeras och i någon annan religion eller åskådning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda centrala etiska begrepp, reflektera över etiska frågeställningar och bedöma förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan analysera de etiska principerna i den religion som studeras och jämföra dem med centrala etiska begrepp i andra religioner och åskådningar.

M7 hjälpa eleven att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta betydelsen av religioner och åskådningar i individens liv och globalt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen religiösa och åskådningsmässiga faktorer som påverkar människornas val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på det inflytande religioner och åskådningar har på människors val och verksamhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val och kan ge exempel på detta i olika delar av världen.

M8 uppmuntra eleven att reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor och egna värderingar i förhållande till dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten, aktuella etiska frågor och de egna värderingarna i förhållande till dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga till etiskt tänkande och att uttrycka sina egna åsikter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan beskriva någon etisk fråga och en värdering som är viktig för hen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen och kan under handledning reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och utgående från dem ta ställning till etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och presentera och motivera åsikter i etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor. Eleven kan analysera sina egna värderingar samt identifiera olika värderingar som grund för etiska lösningar. Eleven kan presentera logiska och motiverade åsikter om etiska frågor.

M9 inspirera eleven att granska de etiska dimensionerna i sina val och hur de påverkar välbefinnandet och uppmuntra eleven till en hållbar livsstil

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att analysera sina etiska val och hur de påverkar välbefinnandet och utvecklar sina färdigheter att förverkliga en hållbar livsstil.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta vilken påverkan etiska val har i förhållande till välbefinnande och en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning identifiera konsekvenser av etiska val och handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva konsekvenser som etiska val har för en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera etiska val och konsekvenserna av dem för välbefinnande och en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan värdera etiska val och ge exempel på deras direkta och indirekta inverkan på välbefinnande och en hållbar framtid.

M10 sporra eleven att möta olika människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina färdigheter i konstruktiv kommunikation tillsammans med andra människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

16.3.10.1. Judendomen

Lärokursens uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 ska man i undervisningen i religion utforska den religion som studeras som ett kulturellt och samhälleligt fenomen. Kunskapen om den aktuella religionens rötter, ursprung, lära och normer samt inflytande i världen fördjupas och berikas.

I undervisningen utforskas både de stora religiösa traditionerna i världen och irreligiositet. Religionernas samhälleliga och politiska inflytande och religionsfrihet behandlas. Eleverna lär sig känna igen och analysera religiösa teman i vetenskap, medier, konst och populärkultur.

I undervisningen behandlas de centrala etiska begreppen och de etiska principerna inom den religion som studeras. I undervisningen granskas FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna samt etiska synsätt i olika religioner och livsåskådningar. Mänskliga livsfrågor och aktuella etiska problem tas upp. Religionsundervisningen ska erbjuda eleverna resurser för deras fortsatta utveckling.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 7–9

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Centralt innehåll som anknyter till målen för judendomen i årskurs 7–9

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från lärokursbeskrivningen samt de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen behandlas judendomens uppkomst, utbredning och uppdelning i olika riktningar. Man bekantar sig med de viktigaste judiska riktningarna: ortodox, konservativ och liberal riktning, deras undergrupper och i synnerhet modern ortodox judendom. Man hjälper eleverna att förstå riktningarnas betydelse under olika tider och på olika platser, deras utbredning och centrala lära. Man studerar judendomen i Finland och globalt, med betoning på nutid. Centralt innehåll är uppkomsten av den judiska bibeln, dess uppbyggnad och tolkningar samt dess centrala innehåll och kulturella inflytande.

I2 Religionernas värld

Man studerar de stora världsreligionernas uppkomst och utbredning, grundpelare och kulturella inflytande samt med irreligiositet som en medveten livsåskådning. Man granskar religioner ur ett vetenskapligt perspektiv. Centralt innehåll är skillnaden mellan tro och vetande och mellan religiöst och vetenskapligt språk, religionskritik och religionernas synlighet inom kultur, media, politik, populärkultur, konst och umgängeskultur.

I3 Ett gott liv

I undervisningen behandlas grundläggande etiska begrepp och teorier. Man bekantar sig med etiska normer inom judendomen och andra religioner i Mellanöstern. Man studerar etiska betoningar inom judendomens riktningar samt skillnaden mellan Torah (de fem Moseböckerna) och judendomens övriga heliga skrifter (Tanach = den judiska bibeln, Talmud, Mishnei Torah och Shulchan Aruch) och etikens förhållande till dessa. Man bekantar sig med det etiska tänkandet i religionerna och hos Asiens ursprungsbefolkning. Man fördjupar sig i etiken i de tio budorden och andra mitzvor, dvs. religiösa påbud. Centralt innehåll är FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och den människorättsetik och religionsdialog som den medför. Man fördjupar sig i

elevernas livsfrågor, det finländska samhället och det globala ansvaret samt etiska frågor gällande miljön.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att inse sambandet mellan religion och kultur och att uppfatta den religiösa mångfalden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår den mångsidiga kommunikationen mellan religion och kultur och den religiösa mångfalden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta det inflytande som mångfalden av religioner har samt religionernas inverkan på kultur och samhälle

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner under handledning igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion såsom byggnader och symboler.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion. Eleven kan kombinera begrepp och företeelser i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på mångfalden i anknytning till den religion som studeras. Eleven visar att hen förstår att religion och kultur står i växelverkan med varandra. Eleven känner igen olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge mångsidiga exempel på den interna mångfalden i den religion som studeras. Eleven kan beskriva växelverkan mellan religion och kultur på ett mångsidigt sätt. Eleven känner igen och kan nämna olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.

M2 handleda eleven att fördjupa sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande och utvecklas i att hämta ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om den religion som studeras

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på lärorna i den religion som studeras och ett exempel på de viktigaste källorna. Eleven kan berätta om uppkomsten av den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på lärorna i den religion som studeras. Eleven kan redogöra för uppkomsten av den religion som studeras, samt för dess källor, inflytande och utbredning. Eleven kan enligt givna instruktioner söka ytterligare information om den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och beskriva innehållet i de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsten och utbredningen av den religion som studeras, samt dess inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och innehållet i och tolkningen av de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsthistoria för den religion som studeras, dess utbredning och inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.

M3 handleda eleven att fördjupa sin kännedom om religioner och livsåskådningar på olika håll i världen samt irreligiositet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med världsreligioner, irreligiositet och åskådningar och hur de skiljer sig från varandra. Eleven utvecklar sin förmåga att söka ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kännedom om världsreligionerna och olika åskådningar

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna två religioner och under handledning känna igen de centrala dragen i dem. Eleven känner under handledning igen skillnaderna mellan religion och irreligiositet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna världsreligioner och berätta om de mest centrala dragen i dem. Eleven kan beskriva skillnaden mellan religion och irreligiositet. Eleven kan söka ytterligare information om religioner och åskådningar enligt givna instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och jämföra de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan använda begreppen religion, irreligiositet och åskådning i ändamålsenliga sammanhang. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan beskriva den rådande mångfalden inom religioner och irreligiositet. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar och fästa uppmärksamhet vid informationskällornas tillförlitlighet.

M4 handleda eleven att känna igen seder och symboler i olika religioner och livsåskådningar samt identifiera religiösa teman i medier, i världspolitiken och inom konst och populärkultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven identifierar och förstår seder i olika religioner och åskådningar samt utvecklar sin förmåga att identifiera religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten och populärkulturen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös och kulturell läskunnighet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från exempel igen seder i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om centrala seder i minst tre religioner. Ur givet material känner eleven igen religiösa symboler och teman i medier, konsten och populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och nämna seder i olika religioner och kan ge ett exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven känner igen och kan ge ett exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera seder i olika religioner och kan ge exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven identifierar och kan ge exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.

M5 handleda eleven att iaktta och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att identifiera och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader i religiöst och vetenskapligt språk. Eleven utvecklar sin förmåga att lyssna på andras åsikter och att motivera sina egna åsikter.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att särskilja på religiöst och vetenskapligt språk samt tankeförmåga och kommunikativa färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven skiljer ett tydligt religiöst påstående och ett tydligt vetenskapligt påstående från varandra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen typiska drag i ett vetenskapligt respektive ett religiöst språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera sina egna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner igen olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera motiveringar för sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera skillnaderna mellan religiösa och vetenskapliga argument och mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och logiskt motivera sina egna åsikter.

M6 handleda eleven att utforska centrala etiska begrepp, de mänskliga rättigheterna och de etiska principerna i den religion som studeras samt i andra religioner och åskådningar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda centrala begrepp i etiskt tänkande. Eleven känner till de centrala mänskliga rättigheterna samt de etiska principerna i den religion som studeras och andra religioner och åskådningar.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska information om etik och mänskliga rättigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på någon mänsklig rättighet. Eleven kan ge ett exempel på en etisk princip i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Utgående från exempel på situationer känner eleven igen den etiska dimensionen och kan under handledning reflektera över etiska frågeställningar. Eleven kan ge exempel på mänskliga rättigheter och deras betydelse. Eleven kan redogöra för de etiska principerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda centrala etiska begrepp och kan skilja på etiska frågeställningar och andra frågeställningar. Eleven kan reflektera över etiska frågeställningar och förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan beskriva de etiska principerna i den religion som studeras och i någon annan religion eller åskådning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda centrala etiska begrepp, reflektera över etiska frågeställningar och bedöma förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan analysera de etiska principerna i den religion som studeras och jämföra dem med centrala etiska begrepp i andra religioner och åskådningar.

M7 hjälpa eleven att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta betydelsen av religioner och åskådningar i individens liv och globalt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen religiösa och åskådningsmässiga faktorer som påverkar människornas val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på det inflytande religioner och åskådningar har på människors val och verksamhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val och kan ge exempel på detta i olika delar av världen.

M8 uppmuntra eleven att reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor och egna värderingar i förhållande till dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten, aktuella etiska frågor och de egna värderingarna i förhållande till dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga till etiskt tänkande och att uttrycka sina egna åsikter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan beskriva någon etisk fråga och en värdering som är viktig för hen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen och kan under handledning reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och utgående från dem ta ställning till etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och presentera och motivera åsikter i etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor. Eleven kan analysera sina egna värderingar samt identifiera olika värderingar som grund för etiska lösningar. Eleven kan presentera logiska och motiverade åsikter om etiska frågor.

M9 inspirera eleven att granska de etiska dimensionerna i sina val och hur de påverkar välbefinnandet och uppmuntra eleven till en hållbar livsstil

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att analysera sina etiska val och hur de påverkar välbefinnandet och utvecklar sina färdigheter att förverkliga en hållbar livsstil.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta vilken påverkan etiska val har i förhållande till välbefinnande och en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning identifiera konsekvenser av etiska val och handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva konsekvenser som etiska val har för en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera etiska val och konsekvenserna av dem för välbefinnande och en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan värdera etiska val och ge exempel på deras direkta och indirekta inverkan på välbefinnande och en hållbar framtid.

M10 sporra eleven att möta olika människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina färdigheter i konstruktiv kommunikation tillsammans med andra människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

16.3.10.1. Katolsk tro

Lärokursens uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 ska man i undervisningen i religion utforska den religion som studeras som ett kulturellt och samhälleligt fenomen. Kunskapen om den aktuella religionens rötter, ursprung, lära och normer samt inflytande i världen fördjupas och berikas.

I undervisningen utforskas både de stora religiösa traditionerna i världen och irreligiositet. Religionernas samhälleliga och politiska inflytande och religionsfrihet behandlas. Eleverna lär sig känna igen och analysera religiösa teman i vetenskap, medier, konst och populärkultur.

I undervisningen behandlas de centrala etiska begreppen och de etiska principerna inom den religion som studeras. I undervisningen granskas FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna samt etiska synsätt i olika religioner och livsåskådningar. Mänskliga livsfrågor och aktuella etiska problem tas upp. Religionsundervisningen ska erbjuda eleverna resurser för deras fortsatta utveckling.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 7–9

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Centralt innehåll som anknyter till målen för katolsk tro i årskurs 7–9

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från lärokursbeskrivningen samt de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen fördjupas kännedomen om Bibeln och Traditionen, grundläggande kunskap om trosfrågor och ett kristet liv. Man hjälper eleverna att få en helhetsbild av sakramenten och att uppfatta lärans centrala delar. Centralt innehåll är döden och det eviga livet, helgonförklaring, påvens ofelbarhet samt de viktigaste händelserna i kyrkans historia och de senaste kyrkomötenas betydelse för det kyrkliga livet. Man studerar den katolska kyrkans verksamhet i Finland. Man stiftar bekantskap med olika typer av kyrklig och religiös litteratur.

I2 Religionernas värld

Centralt i undervisningen är mötet mellan olika kyrkor och kristna samfund och deras anhängare i ekumenisk anda. Man fördjupar elevernas kunskaper om hur den lutherska och ortodoxa läran har påverkat värderingarna i det finländska samhället. Man bekantar sig mera ingående med ekumeniska rådet i Finland, ekumeniska principer och mål. Man studerar de stora världsreligionerna och hur de påverkat kulturen, levnadsvanor och konst. Man bekantar sig med andra religioners syn på döden och livet efter detta. Man fördjupar sig i den katolska kyrkans dialog med andra religioner. Man stiftar bekantskap med religiös litteratur.

I3 Ett gott liv

I undervisningen reflekterar man över människans frihet att välja sina mål i livet. Man reflekterar över det mångkulturella och mångreligiösa samhället och olika värderingar. Man fördjupar elevernas kunskap om moralläran, budorden och dygderna. Man reflekterar över kyrkans lära om synd och kring syndens väsen ur individens, kyrkans och samhällets perspektiv samt över moraliska frågor om sexualitet, äktenskap och familj. Vid val av innehåll stödjer man elevernas förståelse för samhällelig sämja och fred och ömsesidig respekt för alla.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att inse sambandet mellan religion och kultur och att uppfatta den religiösa mångfalden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår den mångsidiga kommunikationen mellan religion och kultur och den religiösa mångfalden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta det inflytande som mångfalden av religioner har samt religionernas inverkan på kultur och samhälle

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner under handledning igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion såsom byggnader och symboler.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion. Eleven kan kombinera begrepp och företeelser i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på mångfalden i anknytning till den religion som studeras. Eleven visar att hen förstår att religion och kultur står i växelverkan med varandra. Eleven känner igen olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge mångsidiga exempel på den interna mångfalden i den religion som studeras. Eleven kan beskriva växelverkan mellan religion och kultur på ett mångsidigt sätt. Eleven känner igen och kan nämna olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.

M2 handleda eleven att fördjupa sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande och utvecklas i att hämta ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om den religion som studeras

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på lärorna i den religion som studeras och ett exempel på de viktigaste källorna. Eleven kan berätta om uppkomsten av den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på lärorna i den religion som studeras. Eleven kan redogöra för uppkomsten av den religion som studeras, samt för dess källor, inflytande och utbredning. Eleven kan enligt givna instruktioner söka ytterligare information om den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och beskriva innehållet i de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsten och utbredningen av den religion som studeras, samt dess inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och innehållet i och tolkningen av de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsthistoria för den religion som studeras, dess utbredning och inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.

M3 handleda eleven att fördjupa sin kännedom om religioner och livsåskådningar på olika håll i världen samt irreligiositet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med världsreligioner, irreligiositet och åskådningar och hur de skiljer sig från varandra. Eleven utvecklar sin förmåga att söka ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kännedom om världsreligionerna och olika åskådningar

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna två religioner och under handledning känna igen de centrala dragen i dem. Eleven känner under handledning igen skillnaderna mellan religion och irreligiositet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna världsreligioner och berätta om de mest centrala dragen i dem. Eleven kan beskriva skillnaden mellan religion och irreligiositet. Eleven kan söka ytterligare information om religioner och åskådningar enligt givna instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och jämföra de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan använda begreppen religion, irreligiositet och åskådning i ändamålsenliga sammanhang. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan beskriva den rådande mångfalden inom religioner och irreligiositet. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar och fästa uppmärksamhet vid informationskällornas tillförlitlighet.

M4 handleda eleven att känna igen seder och symboler i olika religioner och livsåskådningar samt identifiera religiösa teman i medier, i världspolitiken och inom konst och populärkultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven identifierar och förstår seder i olika religioner och åskådningar samt utvecklar sin förmåga att identifiera religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten och populärkulturen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös och kulturell läskunnighet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från exempel igen seder i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om centrala seder i minst tre religioner. Ur givet material känner eleven igen religiösa symboler och teman i medier, konsten och populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och nämna seder i olika religioner och kan ge ett exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven känner igen och kan ge ett exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera seder i olika religioner och kan ge exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven identifierar och kan ge exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.

M5 handleda eleven att iaktta och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att identifiera och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader i religiöst och vetenskapligt språk. Eleven utvecklar sin förmåga att lyssna på andras åsikter och att motivera sina egna åsikter.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att särskilja på religiöst och vetenskapligt språk samt tankeförmåga och kommunikativa färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven skiljer ett tydligt religiöst påstående och ett tydligt vetenskapligt påstående från varandra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen typiska drag i ett vetenskapligt respektive ett religiöst språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera sina egna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner igen olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera motiveringar för sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera skillnaderna mellan religiösa och vetenskapliga argument och mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och logiskt motivera sina egna åsikter.

M6 handleda eleven att utforska centrala etiska begrepp, de mänskliga rättigheterna och de etiska principerna i den religion som studeras samt i andra religioner och åskådningar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda centrala begrepp i etiskt tänkande. Eleven känner till de centrala mänskliga rättigheterna samt de etiska principerna i den religion som studeras och andra religioner och åskådningar.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska information om etik och mänskliga rättigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på någon mänsklig rättighet. Eleven kan ge ett exempel på en etisk princip i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Utgående från exempel på situationer känner eleven igen den etiska dimensionen och kan under handledning reflektera över etiska frågeställningar. Eleven kan ge exempel på mänskliga rättigheter och deras betydelse. Eleven kan redogöra för de etiska principerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda centrala etiska begrepp och kan skilja på etiska frågeställningar och andra frågeställningar. Eleven kan reflektera över etiska frågeställningar och förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan beskriva de etiska principerna i den religion som studeras och i någon annan religion eller åskådning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda centrala etiska begrepp, reflektera över etiska frågeställningar och bedöma förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan analysera de etiska principerna i den religion som studeras och jämföra dem med centrala etiska begrepp i andra religioner och åskådningar.

M7 hjälpa eleven att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta betydelsen av religioner och åskådningar i individens liv och globalt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen religiösa och åskådningsmässiga faktorer som påverkar människornas val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på det inflytande religioner och åskådningar har på människors val och verksamhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val och kan ge exempel på detta i olika delar av världen.

M8 uppmuntra eleven att reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor och egna värderingar i förhållande till dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten, aktuella etiska frågor och de egna värderingarna i förhållande till dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga till etiskt tänkande och att uttrycka sina egna åsikter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan beskriva någon etisk fråga och en värdering som är viktig för hen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen och kan under handledning reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och utgående från dem ta ställning till etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och presentera och motivera åsikter i etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor. Eleven kan analysera sina egna värderingar samt identifiera olika värderingar som grund för etiska lösningar. Eleven kan presentera logiska och motiverade åsikter om etiska frågor.

M9 inspirera eleven att granska de etiska dimensionerna i sina val och hur de påverkar välbefinnandet och uppmuntra eleven till en hållbar livsstil

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att analysera sina etiska val och hur de påverkar välbefinnandet och utvecklar sina färdigheter att förverkliga en hållbar livsstil.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta vilken påverkan etiska val har i förhållande till välbefinnande och en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning identifiera konsekvenser av etiska val och handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva konsekvenser som etiska val har för en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera etiska val och konsekvenserna av dem för välbefinnande och en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan värdera etiska val och ge exempel på deras direkta och indirekta inverkan på välbefinnande och en hållbar framtid.

M10 sporra eleven att möta olika människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina färdigheter i konstruktiv kommunikation tillsammans med andra människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

16.3.10.1. Krishna-religion

Lärokursens uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 ska man i undervisningen i religion utforska den religion som studeras som ett kulturellt och samhälleligt fenomen. Kunskapen om den aktuella religionens rötter, ursprung, lära och normer samt inflytande i världen fördjupas och berikas.

I undervisningen utforskas både de stora religiösa traditionerna i världen och irreligiositet. Religionernas samhälleliga och politiska inflytande och religionsfrihet behandlas. Eleverna lär sig känna igen och analysera religiösa teman i vetenskap, medier, konst och populärkultur.

I undervisningen behandlas de centrala etiska begreppen och de etiska principerna inom den religion som studeras. I undervisningen granskas FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna

samt etiska synsätt i olika religioner och livsåskådningar. Mänskliga livsfrågor och aktuella etiska problem tas upp. Religionsundervisningen ska erbjuda eleverna resurser för deras fortsatta utveckling.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 7–9

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Lärmiljöer och arbetssätt

Handledning och stöd

Bedömning av elevens lärande och kunnande

Centralt innehåll som anknyter till målen för krishna-religion i årskurs 7-9

I denna beskrivning av lärokursen preciseras de innehåll inom religion som är gemensamma för alla. De lokala läroplanerna ska utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållen för religion samt utifrån beskrivningarna som preciserats för lärokurserna i olika religioner.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen bekantar man sig med vedakulturen, vaisnaivismen och med den internationella gemenskapen för Krishna-medvetande (ISKCON) och med dess grundare Prabhupada. Man utforskar Krishna-medvetandets läror om existensens tre principer (vastu-traya) och metoderna för hängivet tjänande. Centrala innehåll i undervisningen är religionens lära om Guds ofattbara natur (acintya-bheda-abheda-tattva), om den materiella naturens tre kvaliteter och om världsalltet och kunskap enligt Veda-skrifterna. Man bekantar sig med yogametoder och med den heliga skriften Srimad Bhagavatam. Man granskar Krishna-medvetandets utbredning, förhållandet till andra religioner och förhållandet till samhällen och kultur runtom i världen. Eleven analyserar sin egen relation till hinduismen, Krishna-medvetandet och den finländska identiteten.

I2 Religionernas värld

I undervisningen behandlas de stora världsreligionernas utbredning samt deras grundläggande läror och inflytande på kulturen runtom i världen. Man bekantar sig också med naturreligioner samt med irreligiositet och religionskritik som fenomen. Man behandlar religionskunskap som en del av den kulturella allmänbildningen och förhållandet mellan vetenskap och religion. I valet av innehåll ska man ta hänsyn till religionernas inflytande på samhället och kulturen samt deras synlighet i medierna och inom populärkulturen.

I3 Ett gott liv

Man bekantar sig med Krishna-medvetandets lära om en evig religion och en gudsfokuserad kultur samt vilken ställning olika kön och andra grupper har i samhället. Man undersöker religionens läror om existensens fyra utmaningar (födelse, död, ålderdom, sjukdom) samt med Bhagavad-gitas fredsformel som en del av strävan efter världsfred. I undervisningen granskas Krishna-medvetandets tanke om Guds lagar som grund för vetenskapen. Man fördjupar sig i Krishna-medvetandets lära om levande varelser som Guds tjänare och i läran om det slutgiltiga goda (ashraya). I undervisningen behandlas FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna, människorättsetik, läran om etik inom olika religioner och åskådningar, begreppet religionsdialog samt religionernas betydelse för världsfreden. I valet av innehåll beaktas livsfrågor som berör mänskligheten och olika aktuella etiska frågor.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att inse sambandet mellan religion och kultur och att uppfatta den religiösa mångfalden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår den mångsidiga kommunikationen mellan religion och kultur och den religiösa mångfalden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta det inflytande som mångfalden av religioner har samt religionernas inverkan på kultur och samhälle

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner under handledning igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion såsom byggnader och symboler.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion. Eleven kan kombinera begrepp och företeelser i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på mångfalden i anknytning till den religion som studeras. Eleven visar att hen förstår att religion och kultur står i växelverkan med varandra. Eleven känner igen olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge mångsidiga exempel på den interna mångfalden i den religion som studeras. Eleven kan beskriva växelverkan mellan religion och kultur på ett mångsidigt sätt. Eleven känner igen och kan nämna olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.

M2 handleda eleven att fördjupa sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande och utvecklas i att hämta ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om den religion som studeras

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på lärorna i den religion som studeras och ett exempel på de viktigaste källorna. Eleven kan berätta om uppkomsten av den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på lärorna i den religion som studeras. Eleven kan redogöra för uppkomsten av den religion som studeras, samt för dess källor, inflytande och utbredning. Eleven kan enligt givna instruktioner söka ytterligare information om den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och beskriva innehållet i de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsten och utbredningen av den religion som studeras, samt dess inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och innehållet i och tolkningen av de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsthistoria för den religion som studeras, dess utbredning och inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.

M3 handleda eleven att fördjupa sin kännedom om religioner och livsåskådningar på olika håll i världen samt irreligiositet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med världsreligioner, irreligiositet och åskådningar och hur de skiljer sig från varandra. Eleven utvecklar sin förmåga att söka ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kännedom om världsreligionerna och olika åskådningar

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna två religioner och under handledning känna igen de centrala dragen i dem. Eleven känner under handledning igen skillnaderna mellan religion och irreligiositet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna världsreligioner och berätta om de mest centrala dragen i dem. Eleven kan beskriva skillnaden mellan religion och irreligiositet. Eleven kan söka ytterligare information om religioner och åskådningar enligt givna instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och jämföra de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan använda begreppen religion, irreligiositet och åskådning i ändamålsenliga sammanhang. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de huvudsakliga dragen i de olika världs-religionerna. Eleven kan beskriva den rådande mångfalden inom religioner och irreligiositet. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar och fästa uppmärksamhet vid informationskällornas tillförlitlighet.

M4 handleda eleven att känna igen seder och symboler i olika religioner och livsåskådningar samt identifiera religiösa teman i medier, i världspolitiken och inom konst och populärkultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven identifierar och förstår seder i olika religioner och åskådningar samt utvecklar sin förmåga att identifiera religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten och populärkulturen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös och kulturell läskunnighet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från exempel igen seder i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om centrala seder i minst tre religioner. Ur givet material känner eleven igen religiösa symboler och teman i medier, konsten och populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och nämna seder i olika religioner och kan ge ett exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven känner igen och kan ge ett exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera seder i olika religioner och kan ge exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven identifierar och kan ge exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.

M5 handleda eleven att iaktta och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att identifiera och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader i religiöst och vetenskapligt språk. Eleven utvecklar sin förmåga att lyssna på andras åsikter och att motivera sina egna åsikter.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att särskilja på religiöst och vetenskapligt språk samt tankeförmåga och kommunikativa färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven skiljer ett tydligt religiöst påstående och ett tydligt vetenskapligt påstående från varandra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen typiska drag i ett vetenskapligt respektive ett religiöst språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera sina egna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner igen olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera motiveringar för sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera skillnaderna mellan religiösa och vetenskapliga argument och mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och logiskt motivera sina egna åsikter.

M6 handleda eleven att utforska centrala etiska begrepp, de mänskliga rättigheterna och de etiska principerna i den religion som studeras samt i andra religioner och åskådningar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda centrala begrepp i etiskt tänkande. Eleven känner till de centrala mänskliga rättigheterna samt de etiska principerna i den religion som studeras och andra religioner och åskådningar.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska information om etik och mänskliga rättigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på någon mänsklig rättighet. Eleven kan ge ett exempel på en etisk princip i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Utgående från exempel på situationer känner eleven igen den etiska dimensionen och kan under handledning reflektera över etiska frågeställningar. Eleven kan ge exempel på mänskliga rättigheter och deras betydelse. Eleven kan redogöra för de etiska principerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda centrala etiska begrepp och kan skilja på etiska frågeställningar och andra frågeställningar. Eleven kan reflektera över etiska frågeställningar och förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan beskriva de etiska principerna i den religion som studeras och i någon annan religion eller åskådning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda centrala etiska begrepp, reflektera över etiska frågeställningar och bedöma förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan analysera de etiska principerna i den religion som studeras och jämföra dem med centrala etiska begrepp i andra religioner och åskådningar

M7 hjälpa eleven att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta betydelsen av religioner och åskådningar i individens liv och globalt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen religiösa och åskådningsmässiga faktorer som påverkar människornas val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på det inflytande religioner och åskådningar har på människors val och verksamhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val och kan ge exempel på detta i olika delar av världen.

M8 uppmuntra eleven att reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor och egna värderingar i förhållande till dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten, aktuella etiska frågor och de egna värderingarna i förhållande till dem.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga till etiskt tänkande och att uttrycka sina egna åsikter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan beskriva någon etisk fråga och en värdering som är viktig för hen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen och kan under handledning reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och utgående från dem ta ställning till etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och presentera och motivera åsikter i etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor. Eleven kan analysera sina egna värderingar samt identifiera olika värderingar som grund för etiska lösningar. Eleven kan presentera logiska och motiverade åsikter om etiska frågor.

M9 inspirera eleven att granska de etiska dimensionerna i sina val och hur de påverkar välbefinnandet och uppmuntra eleven till en hållbar livsstil

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att analysera sina etiska val och hur de påverkar välbefinnandet och utvecklar sina färdigheter att förverkliga en hållbar livsstil.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta vilken påverkan etiska val har i förhållande till välbefinnande och en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning identifiera konsekvenser av etiska val och handlingar
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva konsekvenser som etiska val har för en hållbar framtid
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera etiska val och konsekvenserna av dem för välbefinnande och en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan värdera etiska val och ge exempel på deras direkta och indirekta inverkan på välbefinnande och en hållbar framtid.

M10 sporra eleven att möta olika människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina färdigheter i konstruktiv kommunikation tillsammans med andra människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

16.3.10.1. Ortodox tro

Lärokursens uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 ska man i undervisningen i religion utforska den religion som studeras som ett kulturellt och samhälleligt fenomen. Kunskapen om den aktuella religionens rötter, ursprung, lära och normer samt inflytande i världen fördjupas och berikas.

I undervisningen utforskas både de stora religiösa traditionerna i världen och irreligiositet. Religionernas samhälleliga och politiska inflytande och religionsfrihet behandlas. Eleverna lär sig känna igen och analysera religiösa teman i vetenskap, medier, konst och populärkultur.

I undervisningen behandlas de centrala etiska begreppen och de etiska principerna inom den religion som studeras. I undervisningen granskas FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna samt etiska synsätt i olika religioner och livsåskådningar. Mänskliga livsfrågor och aktuella etiska problem tas upp. Religionsundervisningen ska erbjuda eleverna resurser för deras fortsatta utveckling.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 7–9

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Centralt innehåll som anknyter till målen för ortodox tro i årskurs 7–9

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från lärokursbeskrivningen samt de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen

Centralt innehåll i undervisningen är den kristna kyrkans uppkomst och utveckling ur den ortodoxa kyrkans perspektiv. Man studerar kyrkans utbredning, missionsarbete och kristendomens ankomst till Finland från öster och väster. Man behandlar klosterväsendets roll i att utveckla och bevara kyrkans lära och den bysantiska tidens inverkan på kyrkans administrativa utveckling och kyrkokonsten. Utvecklingen av kyrkans lära behandlas. Man studerar Bibeln, dess uppkomst, innehåll och användning i kyrkans verksamhet. Viktigt innehåll i undervisningen är trosbekännelsen, gudstjänsterna, mysterierna, kyrkokonsten och kyrkomusiken samt kyrkoåret som uttryck för den ortodoxa läran och central ortodox terminologi i anslutning till dessa. Man bekantar sig med den ortodoxa kyrkans verksamhet i Finland. Man stiftar bekantskap med ortodox litteratur, musik och konst.

I2 Religionernas värld

I undervisningen behandlas andlighet som ett kännetecken för det mänskliga livet, forntida religioner i Finland och i Norden, andlighet i dag och irreligiositet som livsåskådning. Man bekantar sig med den kristna kyrkans utbredning, med den katolska och lutherska kyrkan och de vanligaste kristna kyrkorna och samfunden. Centralt innehåll är de stora världsreligionerna, deras seder och bruk och särdrag, religioner som uppstått i modern tid samt likheter och skillnader mellan religioner i förhållande till varandra och till den ortodoxa läran. Man behandlar de ortodoxa patriarkaten och andra ortodoxa eller närliggande kyrkor. I undervisningen behandlas den ortodoxa kulturens och lärans synlighet och inflytande i Finland och i länder med ortodox majoritet, både ur individuellt och samhälleligt perspektiv samt aktuell kunskap om religioner och bedömning av den. Ekumenik och dialog mellan religioner behandlas.

I3 Ett gott liv

Centralt innehåll i undervisningen är allmänna etiska principer och utgångspunkter. Man bekantar sig med allmänna drag i kristen etik och etiska principer i andra religioner. Man studerar den människosyn som ligger till grund för den ortodoxa etiken samt kyrkans lära och Bibelns berättelser. Man bekantar sig med kyrkliga förrättningar och fasta som stöd för ett gott liv. Man reflekterar över frågor som gäller det egna livet, delaktighet i samhället, miljö och natur samt globalt ansvar. Man diskuterar aktuella etiska frågor i samhällsdebatten och medierna. Man reflekterar över betydelsen av att vara medveten om, tillämpa och förstå etiska värden för att växa som människa och för den egna vardagen. Viktigt innehåll är FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, FN:s konvention om barnets rättigheter och människorättsetik.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att inse sambandet mellan religion och kultur och att uppfatta den religiösa mångfalden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår den mångsidiga kommunikationen mellan religion och kultur och den religiösa mångfalden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta det inflytande som mångfalden av religioner har samt religionernas inverkan på kultur och samhälle

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner under handledning igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion såsom byggnader och symboler.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion. Eleven kan kombinera begrepp och företeelser i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på mångfalden i anknytning till den religion som studeras. Eleven visar att hen förstår att religion och kultur står i växelverkan med varandra. Eleven känner igen olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge mångsidiga exempel på den interna mångfalden i den religion som studeras. Eleven kan beskriva växelverkan mellan religion och kultur på ett mångsidigt sätt. Eleven känner igen och kan nämna olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.

M2 handleda eleven att fördjupa sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande och utvecklas i att hämta ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om den religion som studeras

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på lärorna i den religion som studeras och ett exempel på de viktigaste källorna. Eleven kan berätta om uppkomsten av den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på lärorna i den religion som studeras. Eleven kan redogöra för uppkomsten av den religion som studeras, samt för dess källor, inflytande och utbredning. Eleven kan enligt givna instruktioner söka ytterligare information om den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och beskriva innehållet i de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsten och utbredningen av den religion som studeras, samt dess inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och innehållet i och tolkningen av de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsthistoria för den religion som studeras, dess utbredning och inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.

M3 handleda eleven att fördjupa sin kännedom om religioner och livsåskådningar på olika håll i världen samt irreligiositet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med världsreligioner, irreligiositet och åskådningar och hur de skiljer sig från varandra. Eleven utvecklar sin förmåga att söka ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kännedom om världsreligionerna och olika åskådningar

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna två religioner och under handledning känna igen de centrala dragen i dem. Eleven känner under handledning igen skillnaderna mellan religion och irreligiositet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna världsreligioner och berätta om de mest centrala dragen i dem. Eleven kan beskriva skillnaden mellan religion och irreligiositet. Eleven kan söka ytterligare information om religioner och åskådningar enligt givna instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och jämföra de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan använda begreppen religion, irreligiositet och åskådning i ändamålsenliga sammanhang. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan beskriva den rådande mångfalden inom religioner och irreligiositet. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar och fästa uppmärksamhet vid informationskällornas tillförlitlighet.

M4 handleda eleven att känna igen seder och symboler i olika religioner och livsåskådningar samt identifiera religiösa teman i medier, i världspolitiken och inom konst och populärkultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven identifierar och förstår seder i olika religioner och åskådningar samt utvecklar sin förmåga att identifiera religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten och populärkulturen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös och kulturell läskunnighet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från exempel igen seder i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om centrala seder i minst tre religioner. Ur givet material känner eleven igen religiösa symboler och teman i medier, konsten och populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och nämna seder i olika religioner och kan ge ett exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven känner igen och kan ge ett exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera seder i olika religioner och kan ge exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven identifierar och kan ge exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.

M5 handleda eleven att iaktta och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att identifiera och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader i religiöst och vetenskapligt språk. Eleven utvecklar sin förmåga att lyssna på andras åsikter och att motivera sina egna åsikter.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att särskilja på religiöst och vetenskapligt språk samt tankeförmåga och kommunikativa färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven skiljer ett tydligt religiöst påstående och ett tydligt vetenskapligt påstående från varandra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen typiska drag i ett vetenskapligt respektive ett religiöst språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera sina egna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner igen olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera motiveringar för sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera skillnaderna mellan religiösa och vetenskapliga argument och mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och logiskt motivera sina egna åsikter.

M6 handleda eleven att utforska centrala etiska begrepp, de mänskliga rättigheterna och de etiska principerna i den religion som studeras samt i andra religioner och åskådningar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda centrala begrepp i etiskt tänkande. Eleven känner till de centrala mänskliga rättigheterna samt de etiska principerna i den religion som studeras och andra religioner och åskådningar.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska information om etik och mänskliga rättigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på någon mänsklig rättighet. Eleven kan ge ett exempel på en etisk princip i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Utgående från exempel på situationer känner eleven igen den etiska dimensionen och kan under handledning reflektera över etiska frågeställningar. Eleven kan ge exempel på mänskliga rättigheter och deras betydelse. Eleven kan redogöra för de etiska principerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda centrala etiska begrepp och kan skilja på etiska frågeställningar och andra frågeställningar. Eleven kan reflektera över etiska frågeställningar och förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan beskriva de etiska principerna i den religion som studeras och i någon annan religion eller åskådning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda centrala etiska begrepp, reflektera över etiska frågeställningar och bedöma förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan analysera de etiska principerna i den religion som studeras och jämföra dem med centrala etiska begrepp i andra religioner och åskådningar.

M7 hjälpa eleven att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta betydelsen av religioner och åskådningar i individens liv och globalt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen religiösa och åskådningsmässiga faktorer som påverkar människornas val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på det inflytande religioner och åskådningar har på människors val och verksamhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val och kan ge exempel på detta i olika delar av världen.

M8 uppmuntra eleven att reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor och egna värderingar i förhållande till dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten, aktuella etiska frågor och de egna värderingarna i förhållande till dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga till etiskt tänkande och att uttrycka sina egna åsikter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan beskriva någon etisk fråga och en värdering som är viktig för hen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen och kan under handledning reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och utgående från dem ta ställning till etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och presentera och motivera åsikter i etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor. Eleven kan analysera sina egna värderingar samt identifiera olika värderingar som grund för etiska lösningar. Eleven kan presentera logiska och motiverade åsikter om etiska frågor.

M9 inspirera eleven att granska de etiska dimensionerna i sina val och hur de påverkar välbefinnandet och uppmuntra eleven till en hållbar livsstil

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att analysera sina etiska val och hur de påverkar välbefinnandet och utvecklar sina färdigheter att förverkliga en hållbar livsstil.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta vilken påverkan etiska val har i förhållande till välbefinnande och en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning identifiera konsekvenser av etiska val och handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva konsekvenser som etiska val har för en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera etiska val och konsekvenserna av dem för välbefinnande och en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan värdera etiska val och ge exempel på deras direkta och indirekta inverkan på välbefinnande och en hållbar framtid.

M10 sporra eleven att möta olika människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina färdigheter i konstruktiv kommunikation tillsammans med andra människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

16.3.10.1. Pingströrelsens religion

Lärokursens uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 ska man i undervisningen i religion utforska den religion som studeras som ett kulturellt och samhälleligt fenomen. Kunskapen om den aktuella religionens rötter, ursprung, lära och normer samt inflytande i världen fördjupas och berikas.

I undervisningen utforskas både de stora religiösa traditionerna i världen och irreligiositet. Religionernas samhälleliga och politiska inflytande och religionsfrihet behandlas. Eleverna lär sig känna igen och analysera religiösa teman i vetenskap, medier, konst och populärkultur.

I undervisningen behandlas de centrala etiska begreppen och de etiska principerna inom den religion som studeras. I undervisningen granskas FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna samt etiska synsätt i olika religioner och livsåskådningar. Mänskliga livsfrågor och aktuella etiska problem tas upp. Religionsundervisningen ska erbjuda eleverna resurser för deras fortsatta utveckling.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 7–9

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning studerar eleverna i den grundläggande utbildningen religion eller livsåskådningskunskap. Religionsundervisningen genomförs dock enligt 13 § i samma förordning i enlighet med elevernas religionssamfund som undervisning i den egna religionen enligt särskilda lärokurser. För att trygga läroämnets enhetlighet har för alla former av undervisning i den egna religionen utarbetats gemensamma mål och centralt innehåll.

I läroämnesbeskrivningarna för de olika religionerna preciseras de för alla gemensamma innehållen i enlighet med den egna religionens särart. De lokala läroplanerna utarbetas på basis av de gemensamma målen, innehållsbeskrivningarna och de preciserade lärokursbeskrivningarna för de olika religionerna i grunderna för läroplanen.

Lärmiljöer och arbetssätt

Handledning och stöd

Bedömning av elevens lärande och kunnande

Centralt innehåll som anknyter till målen för pingströrelsens religion i årskurs 7-9

I denna beskrivning av lärokursen preciseras de innehåll inom religion som är gemensamma för alla. De lokala läroplanerna ska utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållen för religion samt utifrån beskrivningarna som preciserats för lärokurserna i olika religioner.

I1 Förhållandet till den egna religionen

I undervisningen fördjupar eleven sina kunskaper om kristendomens uppkomst och utveckling, särskilt vad gäller indelningen i olika kyrkosamfund under medeltiden och reformationen. Man fördjupar sig också i pingströrelsens samt de karismatiska och nykarismatiska rörelsernas uppkomst på 1900-talet. Man bekantar sig med pingströrelsens missionsarbete och dess betydelse under olika tidsperioder. Man undersöker pingstkarismatiska rörelsen som ett globalt fenomen och vilken roll den har haft runtom i världen. Man granskar pingströrelsen som en del av kristendomen och den protestantiska frikyrkligheten. Man bekantar sig också med den ekumeniska dialogen. I undervisningen granskar man kristendomens inverkan på kulturen i Finland och runtom i världen. Man fördjupar sig i pingstkyrkans lära om den heliga Anden och nådegåvor. Eleven fördjupar sina kunskaper om Bibelns historia och innehåll. I undervisningen behandlas olika sätt att tolka Bibeln och olika betoningar av lärdomarna som förekommer inom kristendomen och man reflekterar över dem i förhållande till fokusområdena för tron inom Pingstkyrkan i Finland. Eleven analyserar sin egen relation till kristendomen, pingströrelsen och den finländska identiteten.

I2 Religionernas värld

I undervisningen fördjupar man sig i de stora världsreligionernas utbredning, deras grundläggande läror och inflytandet på kulturen runtom i världen. Man bekantar sig också med naturreligioner och nya religiösa rörelser samt med irreligiositet som livsåskådning. Centrala innehåll är också religion som föremål för forskning samt relationen mellan tro och vetenskap samt skillnaderna mellan religiöst och vetenskapligt språk. Man undersöker religionskritik och olika sätt att se på religion i medierna, inom populärkulturen samt i konsten och politiken. Man bekantar sig med dialogen mellan olika religioner och reflekterar över att acceptera olikheter och över religionen som en del av människans och gemenskapens kulturella identitet.

I3 Ett gott liv

I undervisningen uppmuntras eleven att utveckla sitt etiska tänkande. Centrala innehåll är de grundläggande begreppen inom etik samt läran om etik inom kristendomen och inom andra religioner och åskådningar. Man reflekterar ur ett etiskt perspektiv över olika teman som berör individen och samhället, såsom jaguppfattningen, sexualitet, sällskapande, äktenskap, familj, abort och eutanasi. Man bekantar sig närmare med etiska ställningstaganden inom pingströrelsen och pingströrelsens syn på ett kristet levnadssätt samt granskar dessa i förhållande till förändringar i samhället och aktuella teman som lyfts fram i medierna, såsom flyktingskap. Man undersöker FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna och människorättsetik och fäster särskilt uppmärksamhet vid minoriteternas rättigheter. I undervisningen behandlas holocaust och andra kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Man reflekterar över det etiska ansvaret på lokal och global nivå samt religionens och livsåskådningens betydelse för att växa som människa och för samhälls- och världsfred.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att inse sambandet mellan religion och kultur och att uppfatta den religiösa mångfalden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår den mångsidiga kommunikationen mellan religion och kultur och den religiösa mångfalden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta det inflytande som mångfalden av religioner har samt religionernas inverkan på kultur och samhälle

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner under handledning igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion såsom byggnader och symboler.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen olika saker i omgivningen som anknyter till religion. Eleven kan kombinera begrepp och företeelser i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på mångfalden i anknytning till den religion som studeras. Eleven visar att hen förstår att religion och kultur står i växelverkan med varandra. Eleven känner igen olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ge mångsidiga exempel på den interna mångfalden i den religion som studeras. Eleven kan be-skriva växelverkan mellan religion och kultur på ett mångsidigt sätt. Eleven känner igen och kan nämna olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen.

M2 handleda eleven att fördjupa sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven fördjupar sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande och utvecklas i att hämta ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera information om den religion som studeras

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på lärorna i den religion som studeras och ett exempel på de viktigaste källorna. Eleven kan berätta om uppkomsten av den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på lärorna i den religion som studeras. Eleven kan redogöra för uppkomsten av den religion som studeras, samt för dess källor, inflytande och utbredning. Eleven kan enligt givna instruktioner söka ytterligare information om den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och beskriva innehållet i de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsten och utbredningen av den religion som studeras, samt dess inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och innehållet i och tolkningen av de viktigaste källorna. Eleven kan beskriva uppkomsthistoria för den religion som studeras, dess utbredning och inflytande i olika delar av världen. Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet.

M3 handleda eleven att fördjupa sin kännedom om religioner och livsåskådningar på olika håll i världen samt irreligiositet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår vad som avses med världsreligioner, irreligiositet och åskådningar och hur de skiljer sig från varandra. Eleven utvecklar sin förmåga att söka ytterligare information om dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Kännedom om världsreligionerna och olika åskådningar

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna två religioner och under handledning känna igen de centrala dragen i dem. Eleven känner under handledning igen skillnaderna mellan religion och irreligiositet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna världsreligioner och berätta om de mest centrala dragen i dem. Eleven kan beskriva skillnaden mellan religion och irreligiositet. Eleven kan söka ytterligare information om religioner och åskådningar enligt givna instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och jämföra de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan använda begreppen religion, irreligiositet och åskådning i ändamålsenliga sammanhang. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna. Eleven kan beskriva den rådande mångfalden inom religioner och irreligiositet. Eleven kan söka information om religioner och åskådningar och fästa uppmärksamhet vid informationskällornas tillförlitlighet.

M4 handleda eleven att känna igen seder och symboler i olika religioner och livsåskådningar samt identifiera religiösa teman i medier, i världspolitiken och inom konst och populärkultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven identifierar och förstår seder i olika religioner och åskådningar samt utvecklar sin förmåga att identifiera religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten och populärkulturen.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Religiös och kulturell läskunnighet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från exempel igen seder i anknytning till religion.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan berätta om centrala seder i minst tre religioner. Ur givet material känner eleven igen religiösa symboler och teman i medier, konsten och populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva och nämna seder i olika religioner och kan ge ett exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven känner igen och kan ge ett exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera seder i olika religioner och kan ge exempel på irreligiösa seder och bruk. Eleven identifierar och kan ge exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen.

M5 handleda eleven att iaktta och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att identifiera och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader i religiöst och vetenskapligt språk. Eleven utvecklar sin förmåga att lyssna på andras åsikter och att motivera sina egna åsikter.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att särskilja på religiöst och vetenskapligt språk samt tankeförmåga och kommunikativa färdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven skiljer ett tydligt religiöst påstående och ett tydligt vetenskapligt påstående från varandra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen typiska drag i ett vetenskapligt respektive ett religiöst språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera sina egna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven känner igen olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera motiveringar för sina egna åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera skillnaderna mellan religiösa och vetenskapliga argument och mellan religiöst och vetenskapligt språk. Eleven kan lyssna till andras åsikter och logiskt motivera sina egna åsikter.

M6 handleda eleven att utforska centrala etiska begrepp, de mänskliga rättigheterna och de etiska principerna i den religion som studeras samt i andra religioner och åskådningar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda centrala begrepp i etiskt tänkande. Eleven känner till de centrala mänskliga rättigheterna samt de etiska principerna i den religion som studeras och andra religioner och åskådningar.

Innehållsområden

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska information om etik och mänskliga rättigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på någon mänsklig rättighet. Eleven kan ge ett exempel på en etisk princip i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Utgående från exempel på situationer känner eleven igen den etiska dimensionen och kan under handledning reflektera över etiska frågeställningar. Eleven kan ge exempel på mänskliga rättigheter och deras betydelse. Eleven kan redogöra för de etiska principerna i den religion som studeras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda centrala etiska begrepp och kan skilja på etiska frågeställningar och andra frågeställningar. Eleven kan reflektera över etiska frågeställningar och förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan beskriva de etiska principerna i den religion som studeras och i någon annan religion eller åskådning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda centrala etiska begrepp, reflektera över etiska frågeställningar och bedöma förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan analysera de etiska principerna i den religion som studeras och jämföra dem med centrala etiska begrepp i andra religioner och åskådningar.

M7 hjälpa eleven att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta betydelsen av religioner och åskådningar i individens liv och globalt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner utgående från givna exempel igen religiösa och åskådningsmässiga faktorer som påverkar människornas val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på det inflytande religioner och åskådningar har på människors val och verksamhet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan reflektera över religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val och kan ge exempel på detta i olika delar av världen.

M8 uppmuntra eleven att reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor och egna värderingar i förhållande till dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten, aktuella etiska frågor och de egna värderingarna i förhållande till dem.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga till etiskt tänkande och att uttrycka sina egna åsikter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan beskriva någon etisk fråga och en värdering som är viktig för hen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen och kan under handledning reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och utgående från dem ta ställning till etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och presentera och motivera åsikter i etiska frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor. Eleven kan analysera sina egna värderingar samt identifiera olika värderingar som grund för etiska lösningar. Eleven kan presentera logiska och motiverade åsikter om etiska frågor.

M9 inspirera eleven att granska de etiska dimensionerna i sina val och hur de påverkar välbefinnandet och uppmuntra eleven till en hållbar livsstil

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sin förmåga att analysera sina etiska val och hur de påverkar välbefinnandet och utvecklar sina färdigheter att förverkliga en hållbar livsstil.

Innehållsområden

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta vilken påverkan etiska val har i förhållande till välbefinnande och en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning identifiera konsekvenser av etiska val och handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva konsekvenser som etiska val har för en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan analysera etiska val och konsekvenserna av dem för välbefinnande och en hållbar framtid.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan värdera etiska val och ge exempel på deras direkta och indirekta inverkan på välbefinnande och en hållbar framtid.

M10 sporra eleven att möta olika människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina färdigheter i konstruktiv kommunikation tillsammans med andra människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden.

Innehållsområden

I1 Förhållandet till den egna religionen

I2 Religionernas värld

I3 Ett gott liv

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i religion

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

16.3.11. Livsåskådningskunskap

Läroämnets uppdrag

Uppdraget för undervisningen i livsåskådningskunskap är att främja elevernas förmåga att sträva efter det goda livet. I livsåskådningskunskapen ses människorna som aktörer som förnyar och skapar sin kultur och som upplever och skapar mening tillsammans och i samverkan med omvärlden. Livsåskådningar, mänskliga sedvanor och deras innebörd anses vara resultat av växelverkan mellan individer, samhällen och kulturarv. I livsåskådningskunskapen betonas människans förmåga att aktivt påverka sina egna tankar och handlingar. Detta gäller även elevernas studier och lärande. Därför är det viktigt att undervisningen och studierna anpassas efter elevernas tanke- och upplevelsevärld.

Undervisningen i livsåskådningskunskap har som uppdrag att utveckla elevernas förmåga att växa till självständiga, toleranta, ansvarsfulla och omdömesgilla medlemmar i sitt samhälle. Målet är ett fullständigt demokratiskt medborgarskap i en allt mer global och snabbt föränderlig värld. Det

förutsätter att undervisningen i livsåskådningskunskap mångsidigt ökar den åskådningsmässiga och kulturella allmänbildningen, utvecklar förmågan att tänka, förmågan att handla etiskt och kritiskt och att lära sig. Att tänka kritiskt innebär inom livsåskådningskunskap att söka orsaker, se sammanhang, ha känsla för situationer och att kunna ändra sitt förhållningssätt. Hit hör också en öppen och reflekterande attityd.

Livsåskådningskunskapen ska stödja utvecklingen av mångsidig kompetens, i synnerhet förmågan att tänka och lära sig, kulturell och kommunikativ kompetens, vardagskompetens och förmågan att delta, påverka och ta ansvar.

Läroämnets uppdrag i årskurs 7–9

I årskurserna 7–9 har undervisningen i livsåskådningskunskap som särskilt uppdrag att öka elevernas förmåga att gestalta och planera sin framtid. Undervisningen ska stödja eleverna att bygga sin identitet och livsåskådning i synnerhet genom att bredda de allmänbildande kunskaperna samt beakta elevernas personliga val efter den grundläggande utbildningen. Eleverna ska få stöd för att hitta egna modeller för ett gott liv.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i livsåskådningskunskap i årskurs 7–9

Med tanke på läroämnets mål är det viktigt att skapa en trygg och öppen lär- och samtalsmiljö, där eleven upplever att hen blir hörd och respekterad. Ur lärmiljöperspektiv är det, i synnerhet när en ny grupp börjar, viktigt att skapa samhörighet i gruppen. Eleven ska uppmuntras till att ta ansvar för sitt lärande. Eleverna lever i en allt mer globaliserad medievärld, som formas av olika digitala tillämpningar. Därför är det viktigt att i lärmiljön i livsåskådningskunskap kombinera naturligt umgänge och gemensam samvaro med användning av olika medier och digitala verktyg på ett pedagogiskt mångsidigt sätt.

Handledning, differentiering och stöd i livsåskådningskunskap i årskurs 7–9

Med tanke på läroämnets mål är det centralt att handledningen och stödet stärker elevens självförtroende och känsla av delaktighet. Läroämnet livsåskådningskunskap ska stödja elevens välbefinnande, utveckling och lärande genom att erbjuda möjligheter och begreppsliga redskap att undersöka, strukturera och skapa en egen livsåskådningsidentitet tillsammans med andra. Handledning och stöd behövs för att uppfatta det begreppsliga innehållet i läroämnet, i synnerhet i etiska frågor, och för att utveckla kommunikations- och tankeförmågan. Elevernas individuella behov av stöd samt möjlighet att fördjupa sig och avancera i egen takt ska beaktas vid valet av arbetssätt och innehåll.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i livsåskådningskunskap i årskurs 7–9

Bedömningen i livsåskådningskunskap ska grunda sig på observation av arbetet, diskussioner och argumentering samt på att granska elevens olika slag av alster. Utöver alstren ska studieprocessen och arbetets olika faser bedömas, till exempel hur eleven formulerar frågor, bygger upp motiveringar, avgränsar ämnet, söker information, motiverar synpunkter, använder begrepp, hur tydligt eleven uttrycker sig och hur hen slutför sitt arbete. Elevernas självvärdering och kamratrespons ska används som stöd för bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i livsåskådningskunskap avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i livsåskådningskunskap då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i livsåskådningskunskap som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för livsåskådningskunskap. Eleven har uppnått målen i lärokursen

för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i livsåskådningskunskap och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i livsåskådningskunskap och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I bedömningen i livsåskådningskunskap ska betona att man i läroämnet ska främja elevernas förmåga att sträva efter ett gott liv samt betona deras förmåga att aktivt påverka sitt eget tänkande och agerande. I livsåskådningskunskap ska man stödja elevens självständiga tänkande och utvecklingen av argumentering och öppen diskussion. Utvecklingen fortlöper kontinuerligt genom alla årskurser 7-9, vilket ska beaktas då slutbedömningen ges.

Centralt innehåll som anknyter till målen för livsåskådningskunskap i årskurs 7–9

Innehållet väljs att det stödjer målen och utnyttjar de lokala möjligheter som finns. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser. Innehållet ska bredda elevernas allmänbildande kunskaper men samtidigt ska elevernas upplevelsevärld och sökande efter en identitet och livsåskådning beaktas vid valet av innehåll. Det är viktigt att hitta innehåll som ger eleverna möjlighet att utifrån kunskaper och personliga reflektioner utveckla sin omdömesförmåga inom livsåskådning.

I1 Åskådning och kultur

I undervisningen fördjupar man sig i begreppen världsbild och världsåskådning. Man för diskussioner som stödjer elevens livsåskådning och identitetsutveckling. Eleverna fördjupar sig i världens kultur- och naturarv som skyddas av Unesco, och följer med hur kulturen tar sig uttryck i bland annat medier och inom konst. I undervisningen studeras teistiska och ateistiska trosuppfattningar i dagens värld, till exempel den sekulära humanismen, kristendomen och islam. Man utforskar valda trosuppfattningars historia och vilka förändringar de genomgått samt bedömer hur åskådningsfrihet och jämlikhet förverkligas i olika samhällen.

I2 Etikens grunder

Eleverna får insikt i etikens grundläggande frågor och huvudriktningar. Man funderar över utgångspunkterna för ett gott liv och allmänmänskliga värden: sanning, godhet, skönhet och rättvisa. I undervisningen granskas olika perspektiv på etisk bedömning av handlingar, såsom gärningens avsiktlighet, gärningsmannens syfte och konsekvenserna av gärningen. Man tillämpar etiska principer och begrepp på situationer som uppstår i ungdomarnas vardag. Eleverna fördjupar sig i aktuella frågor som uppstår i sociala medier och andra massmedier ur ett etiskt perspektiv. Man granskar kulturell mångfald som en rikedom, en rättighet och en etisk fråga.

I3 De mänskliga rättigheterna och en hållbar framtid

I undervisningen behandlas människovärdet, de mänskliga rättigheterna och jämlikhet mellan människor. Man utforskar utvecklingen av de mänskliga rättigheterna och kränkning av mänskliga rättigheter, såsom förintelsen. Eleverna studerar olika uppfattningar om förhållandet mellan människan och naturen, till exempel den humanistiska, utilistiska, mystiska och naturcentrerade uppfattningen. Man utforskar möjligheterna till en hållbar framtid i naturen och i samhället samt frågor med anknytning till miljöetik, såsom djurens rättigheter. Eleverna reflekterar över hur man kan agera på ett ansvarsfullt sätt för att främja en hållbar framtid.

Mål för undervisningen

M1 vägleda eleven att identifiera, förstå och använda begrepp som hör samman med livsåskådning

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att identifiera, förstå och använda åskådningsmässiga begrepp.

Innehållsområden

I1 Åskådning och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att behärska och tillämpa begrepp

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen några åskådningsmässiga begrepp (såsom livsåskådning, religion, irreligiositet).
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva begreppen världsåskådning, världsbild och livsåskådning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår begreppen världsåskådning, världsbild och livsåskådning, förstår sambandet mellan dem och kan använda dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven identifierar, förstår och kan tillämpa åskådningsmässiga begrepp i sitt eget åskådningsmässiga tänkande och i sina alster.

M2 främja elevens kulturella allmänbildning genom att handleda eleven att bekanta sig med olika kulturer och livsåskådningar och fördjupa sig i Unescos världsarvskonvention

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar allmänbildning på basis av olika kulturer och åskådningar och Unescos världsarvskonvention.

Innehållsområden

I1 Åskådning och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kännedom om kulturer och åskådningar

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna ett grundläggande inslag i minst en kultur (såsom klädsel, språk, mat, fester, näring, utkomst, teknologi) och ett av Unescos världsarvsobjekt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva två olika kulturer eller åskådningar samt känna igen likheter och skillnader mellan dem. Eleven kan berätta om några drag i Unescos världsarvskonvention och nämna några världsarvsobjekt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan hämta information om olika kulturer och åskådningar. Eleven kan redogöra för utgångspunkter för Unescos världsarvskonvention och nämna några världsarvsobjekt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förstår den kulturella och åskådningsmässiga mångfalden och kan sätta sin egen kulturella och åskådningsmässiga situation i relation till världskulturer och -arv. Eleven kan beskriva utgångspunkterna för Unescos världsarvskonvention och kan nämna de flesta inhemska och några utländska världsarvsobjekt.

M3 handleda eleven att lära känna olika religiösa och icke-religiösa livsåskådningar, växelverkan mellan dem samt vilken roll kunskap och forskning spelar vid bedömning av livsåskådningar

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär känna olika åskådningar, växelverkan mellan dem samt vilken roll kunskap och forskning spelar vid värdering av åskådningar.

Innehållsområden

I1 Åskådning och kultur

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om olika åskådningar och förmåga att jämföra dem

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna minst två olika åskådningar (såsom kristendom, marxism och veganism).
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna centrala drag i semitisk monoteism och sekulär humanism. Eleven vet att man kan närma sig åskådningsmässiga frågor på ett vetenskapligt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan nämna de viktigaste dragen och utvecklingsförloppen i centrala världsåskådningar och kulturer, särskilt historiska, kulturella och samhälleliga perioder inom den semitiska monoteismen och den sekulära humanismen. Eleven kan redogöra för hur man kan studera åskådningar på ett undersökande och vetenskapligt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förstår de viktigaste dragen och utvecklingsförloppen i centrala världsåskådningar och kulturer, särskilt historiska, kulturella och samhälleliga perioder inom den semitiska monoteismen och den sekulära humanismen. Eleven kan förklara hur man kan studera åskådningar på ett undersökande och vetenskapligt sätt.

M4 vägleda eleven att utforska grunden för religiöst tänkande och religionskritik

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att reflektera över grunder för religiöst tänkande och religionskritik.

Innehållsområden

I1 Åskådning och kultur

I3 De mänskliga rättigheterna och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Kunskap om religiöst tänkande och religionskritik

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under handledning hämta information om religioner och religionskritik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner till vad religiöst tänkande innebär och vet vad som avses med religionskritik och kan delvis självständigt hämta information om saken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan förklara vad som kännetecknar religiöst tänkande och ge exempel på centrala drag i religionskritik samt hämta information om saken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan analysera vad som kännetecknar religiöst tänkande och förstår centrala drag i religionskritik samt självständigt hämta information om saken.

M5 vägleda eleven att se åskådningsfrihet som en mänsklig rättighet samt utforska med vilka nationella och internationella medel åskådningsfrihet garanteras

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå åskådningsfrihet som en mänsklig rättighet och bekantar sig med nationella och internationella medel med vilka åskådningsfrihet garanteras.

Innehållsområden

I1 Åskådning och kultur

I3 De mänskliga rättigheterna och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta betydelsen av åskådningsfrihet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på åskådningsfrihet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner till att åskådningsfrihet är en mänsklig rättighet. Eleven kan nämna minst ett medel med vilket åskådningsfrihet garanteras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ge exempel på åskådningsfrihet som en mänsklig rättighet och på några medel som garanterar åskådningsfrihet och på brister på sådana i olika situationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förklarar åskådningsfrihet som en mänsklig rättighet och några medel som garanterar åskådningsfrihet och kan redogöra för brister på sådana i olika situationer.

M6 vägleda eleven att uppfatta åskådningsmässiga val och vilka personliga och sociala orsaker som ligger bakom dem

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uppfatta olika åskådningsmässiga val och bakomliggande personliga och samhälleliga orsaker.

Innehållsområden

I1 Åskådning och kultur

I2 Etikens grunder

I3 De mänskliga rättigheterna och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att granska orsakerna bakom val av åskådning

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan beskriva någon åskådningsmässig lösning och kan nämna någon bakomliggande personlig eller samhällelig orsak (såsom att en mänska inte av etiska orsaker reser med flygplan).
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva någon åskådningsmässig lösning och kan nämna någon bakomliggande personlig och samhällelig orsak.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan beskriva personliga och samhälleliga bakgrundsfaktorer som ligger till grund för olika människors val av åskådning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan särskilja och bedöma personliga och samhälleliga bakgrundsfaktorer som ligger till grund för olika människors val av åskådning och kan jämföra sina egna åskådningsmässiga lösningar med dem.

M7 uppmuntra eleven att acceptera och förstå världens mångfald och jämlikt bemötande av alla människor

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att acceptera och förstå världens mångfald och jämlikt bemötande av alla människor.

Innehållsområden

I1 Åskådning och kultur

I2 Etikens grunder

I3 De mänskliga rättigheterna och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta kulturell mångfald och jämlikhet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan ge ett exempel på världens mångfald och jämlikt bemötande av alla människor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan beskriva världens mångfald och ge exempel på jämlikt bemötande av alla människor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår betydelsen av världens mångfald och jämlikt bemötande av alla människor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förstår och kan motivera betydelsen av världens mångfald och jämlikt bemötande av alla människor.

M8 handleda eleven att iaktta etiska aspekter i sitt liv och sin omgivning och att utveckla sitt etiska tänkande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att identifiera etiska dimensioner i sitt liv och sin omgivning och att utveckla sitt etiska tänkande.

Innehållsområden

I2 Etikens grunder

I3 De mänskliga rättigheterna och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga till etiskt tänkande

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan känna igen den etiska dimensionen i några handlingar, såsom om handlingen är rätt eller fel eller varken rätt eller fel.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan identifiera etiska begrepp (såsom värde, skyldighet, rättighet, frihet, ansvar, jämlikhet och rättvisa). Eleven kan motivera sina etiska åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda etisk terminologi och tolka och tillämpa den. Eleven kan logiskt motivera sina etiska åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan använda etiska begrepp mångsidigt och motiverat tolka och tillämpa dem i sitt eget tänkande.

M9 uppmuntra eleven att reflektera över hur de egna valen påverkar en hållbar framtid lokalt och globalt

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att reflektera över och förstå hur de egna valen påverkar en hållbar framtid lokalt och globalt.

Innehållsområden

I1 Åskådning och kultur

I2 Etikens grunder

I3 De mänskliga rättigheterna och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kännedom om principerna för en hållbar livsstil

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till någon förutsättning för en hållbar livsstil. Eleven kan berätta att de egna handlingarna kan ha inverkan på framtiden.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan ge exempel på förutsättningar för en hållbar livsstil. Eleven förstår att de egna handlingarna kan ha inverkan på framtiden lokalt och globalt (såsom genom återvinning, konsumtionsval och fritidsverksamhet).
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan nämna centrala förutsättningar i anknytning till en hållbar framtid för naturen och samhället och granska betydelsen av en hållbar livsstil för framtiden. Eleven känner till sätt att påverka lokalt och globalt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan särskilja centrala förutsättningar i anknytning till en hållbar framtid för naturen och samhället samt beskriva och bedöma sätt att lokalt och globalt påverka framtida problem.

M10 vägleda eleven att inse betydelsen av och den etiska grunden för människovärdet, de mänskliga rättigheterna och människors jämlikhet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig känna betydelsen av och den etiska grunden för människovärdet, de mänskliga rättigheterna och människors jämlikhet.

Innehållsområden

I2 Etikens grunder

I3 De mänskliga rättigheterna och en hållbar framtid

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kännedom om människorättsetik

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i livsåskådningskunskap

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan beskriva faktorer i anknytning till människovärdet eller de mänskliga rättigheterna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna några begrepp i anknytning till de mänskliga rättigheterna och jämlikhet och redogöra för betydelsen av de mänskliga rättigheterna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan förklara de viktigaste begreppen i anknytning till de mänskliga rättigheterna och jämlikhet och ge exempel på verkställande av de mänskliga rättigheterna under historiens gång.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan förklara de viktigaste begreppen i anknytning till de mänskliga rättigheterna och jämlikhet och ge exempel på verkställande av de mänskliga rättigheterna under historiens gång samt motivera betydelsen av de mänskliga rättigheterna.

16.3.12. Historia

Läroämnets uppdrag

Historieundervisningens uppdrag är att utveckla elevernas historiemedvetande och kulturkunskap samt att uppmuntra eleven att bli en ansvarsfull och demokratisk medborgare. Med hjälp av historisk kunskap lär sig eleverna att förstå den utveckling som format nutiden, att inse värdet av intellektuellt och kroppsligt arbete och att reflektera över framtida val. Eleverna lär sig att se individens betydelse som historisk aktör och att uppfatta mänskliga motiv och bakomliggande strukturer. Syftet är att bidra till att forma elevernas identitet och främja deras utveckling till aktiva samhällsmedlemmar som har förståelse för mångfald.

I historieundervisningen ska eleverna fördjupa sig i hur man kritiskt behandlar information från olika aktörer och hur man handskas med olika slag av historiska källor. Eleverna ska även få insikt i villkor för historieforskningen, framför allt dess strävan efter att skapa en så tillförlitlig bild av det förflutna som möjligt utgående från det källmaterial som finns. Undervisningens syfte är att utveckla elevers förmåga att analysera historia: förmåga att tillgodogöra sig historiska källor och göra kompetenta tolkningar av deras betydelse och roll.

Eleverna ska lära sig förstå att historia kan tolkas på olika sätt och ur olika perspektiv och att förklara förändring och kontinuitet i den historiska utvecklingen. Undervisningen i historia ska hjälpa eleverna att uppfatta värderingar och konflikter i samhället och hur de har förändrats under olika tider.

Läroämnets uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 är historieundervisningens uppdrag är att fördjupa elevernas uppfattning om den historiska kunskapens natur. Undervisningen ska stödja elevernas identitetsutveckling och göra dem förtrogen med hur olika kulturer påverkat individer och samhällen. I undervisningen ska interaktiva och undersökande arbetssätt prioriteras.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i historia i årskurs 7–9

Genom att man granskar den historiska bakgrunden till aktuella händelser kopplas innehållet i ämnet historia till centrala begrepp i samhällsläran.

Med tanke på målen i läroämnet är det viktigt att prioritera undersökande arbetssätt, till exempel att undersöka olika för åldern lämpliga första- och andrahandskällor och att använda sig av öppna lärmiljöer i historiska undersökningsuppgifter. Målet är att uppmuntra eleven att göra egna tolkningar och lära sig bedöma avvikande tolkningar.

Eleven ska uppmuntras att söka information via informell historiekultur, såsom spel, filmer och litteratur, och att utveckla sin förmåga att tänka historiskt och bedöma kritiskt med hjälp av dessa historiekulturella uttryck.

Handledning, differentiering och stöd i historia i årskurs 7–9

I historieundervisningen ska eleven uppmuntras att mångsidigt observera, kommunicera, producera och tolka text och tal samt att använda drama och visuella uttryck. Vid behov hjälper läraren eleverna att förstå olika texter genom att förenkla dem och förklara de begrepp som används i texterna.

Vissa begrepp som används i historieundervisningen (till exempel samhälle och demokrati) ska fördjupas under hela den grundläggande utbildningen i takt med att eleven utvecklar sitt tänkande från konkret till abstrakt.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i historia i årskurs 7–9

Med responsen i undervisningen i historia är strävan att uppmuntra eleverna att göra egna tolkningar och argumentera för sina åsikter. Utöver skriftliga uppgifter ska också elevernas mångsidiga sätt att arbeta och visa sitt kunnande beaktas. I stället för att fokusera på att memorera innehåll ska man i bedömningen fokusera på förmågan att tillämpa kunskap och behärska historiskt tänkande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i historia avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i historia då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i historia som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för historia. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i historia och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i historia och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

Centralt innehåll som anknyter till målen för historia i årskurs 7–9

Innehållet väljs så att målen för läroämnet uppnås. I det centrala innehållet ska man fästa uppmärksamhet vid sådana företeelser som kan relateras till den egna familjens, ortens och traktens historia. Innehållet kan behandlas kronologiskt eller enligt tema.

I1 Industrisamhällets uppkomst och utveckling

Eleven fördjupar sig i någon företeelse som har förändrat människans liv, förhållandet mellan människan och naturen samt världen.

I2 Människor förändrar världen

Eleven granskar olika samhällsidéer, deras innebörd och följder samt hur människor har kunnat påverka samhället under olika tider.

I3 Finland skapas, byggs och försvaras

Eleven vägleds till insikt i vilken betydelse kulturen har haft då den nationella identiteten har utvecklats under autonomin och i början av Finlands självständighet.

I4 De stora krigen

Eleverna fördjupar sig i världskrigen och kalla kriget och tiderna efter krigen, i synnerhet ur vanliga människors synvinkel och i ett perspektiv av mänskliga rättigheter. De får även kunskap om brott mot mänskliga rättigheter såsom förintelsen och andra folkmord och hur man kan arbeta för att främja de mänskliga rättigheterna.

I5 Välfärdssamhällets uppbyggnad

Eleven fördjupar sig i vardagslivets historia och bakgrunder till dagens samhälle. Eleven får insikt i vad utvecklingen har inneburit för individen, men också hur näringsstrukturen har förändrats samt varför urbaniseringen och serviceyrkena ökat.

I6 Bakgrunden till dagens världspolitik

Eleverna fördjupar sig i industriländernas och utvecklingsländernas gemensamma historia, hur nya politiska konflikter uppstår i världen och hur de löses.

Mål för undervisningen

M1 stärka elevens intresse för historia som vetenskap och identitetsskapande läroämne

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven blir intresserad av historia som vetenskap och för dess betydelse för identiteten.

Innehållsområden

I1 Industrisamhällets uppkomst och utveckling

I2 Människor förändrar världen

I3 Finland skapas, byggs och försvaras

I4 De stora krigen

I5 Välfärdssamhällets uppbyggnad

I6 Bakgrunden till dagens världspolitik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i historia

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M2 aktivera eleven att söka historisk information och att bedöma informationskällornas tillförlitlighet

Målområde

Att söka information om historia

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att hämta historisk information och bedöma informationskällornas tillförlitlighet samt förstå att historisk information kan tolkas på olika sätt.

Innehållsområden

I1 Industrisamhällets uppkomst och utveckling

I2 Människor förändrar världen

I3 Finland skapas, byggs och försvaras

I4 De stora krigen

I5 Välfärdssamhällets uppbyggnad

I6 Bakgrunden till dagens världspolitik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att hämta historisk information och att förstå att källorna är tolkningsbara.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven hittar under handledning information om en historisk företeelse eller händelse ur en given källa. Eleven förstår under handledning av läraren att det förekommer olika tolkningar kring samma fenomen eller källa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven hämtar information om en historisk företeelse eller händelse ur olika källor och lägger märke till skillnader i källornas tillförlitlighet och hur de tolkas.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven hämtar information om en historisk företeelse eller händelse ur olika källor och kan skilja mellan mer och mindre tillförlitliga källor och tolkningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder olika källor och kan skilja källorna till den företeelse som undersöks från andra källor. Eleven beskriver hur man kan göra olika tolkningar av samma källor och bedömer eventuella brister i tolkningarna.

M3 hjälpa eleven att förstå att historisk information kan tolkas på olika sätt

Målområde

Att söka information om historia

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att hämta historisk information och bedöma informationskällornas tillförlitlighet samt förstå att historisk information kan tolkas på olika sätt.

Innehållsområden

I1 Industrisamhällets uppkomst och utveckling

I2 Människor förändrar världen

I3 Finland skapas, byggs och försvaras

I4 De stora krigen

I5 Välfärdssamhällets uppbyggnad

I6 Bakgrunden till dagens världspolitik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att hämta historisk information och att förstå att källorna är tolkningsbara.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven hittar under handledning information om en historisk företeelse eller händelse ur en given källa. Eleven förstår under handledning av läraren att det förekommer olika tolkningar kring samma fenomen eller källa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven hämtar information om en historisk företeelse eller händelse ur olika källor och lägger märke till skillnader i källornas tillförlitlighet och hur de tolkas.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven hämtar information om en historisk företeelse eller händelse ur olika källor och kan skilja mellan mer och mindre tillförlitliga källor och tolkningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder olika källor och kan skilja källorna till den företeelse som undersöks från andra källor. Eleven beskriver hur man kan göra olika tolkningar av samma källor och bedömer eventuella brister i tolkningarna.

M4 stärka elevens förmåga att förstå begreppet historisk tid och därmed relaterade begrepp

Målområde

Att förstå historiska företeelser

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå begreppet historisk tid och därmed relaterade begrepp.

Innehållsområden

I1 Industrisamhällets uppkomst och utveckling

I2 Människor förändrar världen

I3 Finland skapas, byggs och försvaras

I4 De stora krigen

I5 Välfärdssamhällets uppbyggnad

I6 Bakgrunden till dagens världspolitik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att förstå begreppet kronologi

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen centrala, innehållsmässiga historiska begrepp och kan under lärarens handledning tidsmässigt ställa dem i relation till varandra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kommer ihåg centrala innehållsmässiga begrepp som anknyter till det förflutna och ger några exempel på särdrag som är karakteristiska för den historiska tidsperiod som granskas.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder centrala innehållsmässiga begrepp som anknyter till det förflutna och beskriver särdragen som är karakteristiska för den historiska tidsperiod som granskas.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven placerar historiska händelser, företeelser och tidsperioder i kronologisk ordning och i sina tidsmässiga sammanhang. Eleven använder tidsrelaterade begrepp och redogör för händelser, personer och fenomen som är kopplade till centrala historiska tidsperioder.

M5 handleda eleven att förstå faktorer som har påverkat människans handlingar och beslut i olika historiska situationer

Målområde

Att förstå historiska företeelser

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå faktorer som har påverkat människans handlingar och beslut i olika historiska situationer.

Innehållsområden

I1 Industrisamhällets uppkomst och utveckling

I2 Människor förändrar världen

I3 Finland skapas, byggs och försvaras

I4 De stora krigen

I5 Välfärdssamhällets uppbyggnad

I6 Bakgrunden till dagens världspolitik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Historisk inlevelseförmåga

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till att människorna har haft olika motiv till sina handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven förstår hur människornas sociala och samhälleliga ställning inverkar på motiven bakom deras handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven tolkar syftena med människornas handlingar och redogör för hur människornas sociala och samhälleliga ställning eller den historiska kontexten inverkar på deras handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven lever sig in i den historiska människans ställning, bedömer motiven bakom hens handlingar och granskar hur människans sociala eller samhälleliga ställning eller den historiska kontexten inverkar på hens handlingar.

M6 hjälpa eleven att bedöma olika orsaker till historiska händelser och företeelser

Målområde

Att förstå historiska företeelser

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att bedöma olika orsaker till historiska händelser och företeelser samt att analysera historisk förändring och kontinuitet.

Innehållsområden

I1 Industrisamhällets uppkomst och utveckling

I2 Människor förändrar världen

I3 Finland skapas, byggs och försvaras

I4 De stora krigen

I5 Välfärdssamhällets uppbyggnad

I6 Bakgrunden till dagens världspolitik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att förstå orsak och verkan i historiska sammanhang och att förstå förändring och kontinuitet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven identifierar historiska företeelser som har förändrats eller som har förblivit oförändrade. Eleven anger någon enskild orsak till att det har eller inte har skett en förändring.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner till att historiska förklaringar grundar sig på analyser av aktörernas avsikter. Eleven iakttar orsaker till och följder av historiska händelser och företeelser. Eleven förklarar under individuell handledning varför man inom vissa livsområden agerade annorlunda förr än man gör idag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår att historiska förklaringar grundar sig på analyser av aktörernas avsikter. Eleven förstår att det finns olika orsaker till och följder av historiska händelser och företeelser och ger exempel på dem. Eleven redogör för varför man inom vissa livsområden agerade lika eller annorlunda förr i förhållande till idag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven skiljer mellan de centrala och de mindre viktiga faktorerna som förklarar orsakerna bakom historiska händelser eller företeelser och analyserar orsakerna till och följderna av historiska händelser (såsom betydelsen av omedelbara och långvariga följder). Eleven utvärderar varför man inom vissa livsområden agerade lika eller annorlunda förr i förhållande till idag och hur följderna av en historisk händelse eller företeelse har haft olika inverkan på människor i olika ställning samt på olika människogrupper.

M7 hjälpa eleven att analysera historisk förändring och kontinuitet

Målområde

Att förstå historiska företeelser

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att bedöma olika orsaker till historiska händelser och företeelser samt att analysera historisk förändring och kontinuitet.

Innehållsområden

I1 Industrisamhällets uppkomst och utveckling

I2 Människor förändrar världen

I3 Finland skapas, byggs och försvaras

I4 De stora krigen

I5 Välfärdssamhällets uppbyggnad

I6 Bakgrunden till dagens världspolitik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att förstå orsak och verkan i historiska sammanhang och att förstå förändring och kontinuitet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven identifierar historiska företeelser som har förändrats eller som har förblivit oförändrade. Eleven anger någon enskild orsak till att det har eller inte har skett en förändring.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner till att historiska förklaringar grundar sig på analyser av aktörernas avsikter. Eleven iakttar orsaker till och följder av historiska händelser och företeelser. Eleven förklarar under individuell handledning varför man inom vissa livsområden agerade annorlunda förr än man gör idag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven förstår att historiska förklaringar grundar sig på analyser av aktörernas avsikter. Eleven förstår att det finns olika orsaker till och följder av historiska händelser och företeelser och ger exempel på dem. Eleven redogör för varför man inom vissa livsområden agerade lika eller annorlunda förr i förhållande till idag.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven skiljer mellan de centrala och de mindre viktiga faktorerna som förklarar orsakerna bakom historiska händelser eller företeelser och analyserar orsakerna till och följderna av historiska händelser (såsom betydelsen av omedelbara och långvariga följder). Eleven utvärderar varför man inom vissa livsområden agerade lika eller annorlunda förr i förhållande till idag och hur följderna av en historisk händelse eller företeelse har haft olika inverkan på människor i olika ställning samt på olika människogrupper.

M8 uppmuntra eleven att göra tolkningar

Målområde

Att använda historisk information

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven blir modig i att göra tolkningar.

Innehållsområden

I1 Industrisamhällets uppkomst och utveckling

I2 Människor förändrar världen

I3 Finland skapas, byggs och försvaras

I4 De stora krigen

I5 Välfärdssamhällets uppbyggnad

I6 Bakgrunden till dagens världspolitik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i historia

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M9 handleda eleven att förklara avsikter bakom mänsklig aktivitet

Målområde

Att använda historisk information

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förklara avsikter bakom mänsklig aktivitet.

Innehållsområden

I1 Industrisamhällets uppkomst och utveckling

I2 Människor förändrar världen

I3 Finland skapas, byggs och försvaras

I4 De stora krigen

I5 Välfärdssamhällets uppbyggnad

I6 Bakgrunden till dagens världspolitik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att förklara mänsklig aktivitet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven anger under handledning hur motivet bakom människans handlingar syns i någon historisk företeelse eller händelse.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beskriver hur människornas bakgrund påverkar motiven bakom deras handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven presenterar en slutsats om hur människornas bakgrund påverkar motiven bakom deras handlingar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förklarar motiven bakom människans handlingar och hur människornas bakgrund och den historiska kontexten påverkar dem.

M10 handleda eleven att förklara varför historisk information kan tolkas och användas på olika sätt i olika sammanhang och att kritiskt bedöma tolkningarnas trovärdighet

Målområde

Att använda historisk information

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förklara varför historisk information kan tolkas och användas på olika sätt i olika sammanhang och lär sig att kritiskt bedöma tolkningarnas trovärdighet.

Innehållsområden

I1 Industrisamhällets uppkomst och utveckling

I2 Människor förändrar världen

I3 Finland skapas, byggs och försvaras

I4 De stora krigen

I5 Välfärdssamhällets uppbyggnad

I6 Bakgrunden till dagens världspolitik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att förklara historiska tolkningar och bedöma deras trovärdighet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven ger under handledning något exempel på hur historisk information används för något särskilt syfte.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beskriver hur historisk information används för något särskilt syfte och ger exempel på partiskhet i historiska tolkningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven beskriver hur historisk information används för något särskilt syfte och redogör för partiskhet i historiska tolkningar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven förklarar hur historisk information används för något särskilt syfte och hur bakgrunden hos den som tolkar historiska källor kan påverka tolkningens trovärdighet.

M11 lära eleven att använda olika källor, jämföra dem och göra en egen motiverad tolkning utgående från dem

Målområde

Att använda historisk information

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda olika källor, jämföra dem och göra en egen motiverad tolkning utgående från dem.

Innehållsområden

I1 Industrisamhällets uppkomst och utveckling

I2 Människor förändrar världen

I3 Finland skapas, byggs och försvaras

I4 De stora krigen

I5 Välfärdssamhällets uppbyggnad

I6 Bakgrunden till dagens världspolitik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda historiska källor och producera historisk information

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven svarar på frågor om det förflutna under handledning och utgående från en källa som hen har fått. Under lärarens handledning gör eleven en tolkning utifrån någon källa.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven presenterar någon tolkning med hjälp av olika källor som finns tillgängliga.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven svarar på frågor om det förflutna genom att tolka information från olika källor. Eleven presenterar egna motiverade tolkningar om en historisk händelse eller företeelse.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven tolkar olika källor i anknytning till information om historia. Eleven presenterar egna motiverade tolkningar om historiska händelser eller företeelser och visar att hen känner till möjligheten till feltolkning i sina egna tolkningar.

M12 handleda eleven att med hjälp av sin kunskap i historia göra sig en föreställning om framtiden

Målområde

Att använda historisk information

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att göra olika föreställningar om framtiden med hjälp av sin kunskap i historia.

Innehållsområden

I1 Industrisamhällets uppkomst och utveckling

I2 Människor förändrar världen

I3 Finland skapas, byggs och försvaras

I4 De stora krigen

I5 Välfärdssamhällets uppbyggnad

I6 Bakgrunden till dagens världspolitik

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda sin kunskap i historia

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i historia

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven anger under handledning hur historia används för att förklara samtiden.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beskriver hur historia används för att förklara samtiden.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven beskriver hur man med hjälp av kunskap om historia kan motivera något val som berör framtiden.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven gör en bedömning av hur tolkningarna av det förflutna påverkar förväntningarna inför framtiden och framtida val.

16.3.13. Samhällslära

Läroämnets uppdrag

Uppdraget i undervisningen i samhällslära är att stödja elevernas utveckling till aktiva, ansvarsfulla och företagsamma medborgare. Eleverna ska vägledas att iaktta demokratiska värden och principer i ett pluralistiskt samhälle som har förståelse för olikhet och respekterar jämlikhet och mänskliga rättigheter. Läroämnets uppdrag är att ge teoretisk kunskap om hur samhället fungerar och hur en medborgare kan påverka samt uppmuntra eleverna att utvecklas till handlingskraftiga och initiativrika samhälleliga och ekonomiska aktörer.

I undervisningen i samhällslära ska eleverna handledas att följa med aktuella frågor och händelser och att inse vilket samband de har med det egna livet. Det centrala är att eleverna lär sig att söka och kritiskt bedöma information producerad av olika slags aktörer och att tillämpa informationen i olika situationer. Eleverna ska uppmuntras att delta aktivt och konstruktivt i olika situationer och grupper. Eleverna ska också lära sig förstå att samhälleliga beslut grundar sig på ett val mellan alternativa möjligheter med målet att nå samförstånd.

Läroämnets uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 ska man betona elevernas möjligheter och kompetens att påverka i ett demokratiskt samhälle samt elevernas ansvar i fråga om egna livsval. Eleverna ska både i skolan och med aktörer i närmiljön få träna sådana färdigheter som behövs vid beslutsfattande och påverkan. I undervisningen ska man fästa vikt vid samhällets och samhällslivets strukturer samt begrepp i anslutning till dessa. Eleven ska vägledas att fälla omdöme om samhälleliga och ekonomiska frågor och att jämföra olika åsikter och strategier inom olika folkgrupper och gällande olika värdemål. Studierna av samhällsfrågor ska vidgas till att omfatta även globala frågor.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i samhällslära i årskurs 7–9

Målet är att stödja elevernas utveckling till aktiva medborgare genom att använda mångsidiga konkreta arbetssätt. Det är viktigt att kontinuerligt följa med, analysera och diskutera aktuella frågor och händelser. Likaså är kommunikationen med olika aktörer i samhället viktig. Man kan även använda ämnesövergripande arbete i undervisningen, till exempel i samband med olika projekt. Utöver kollaborativa arbetssätt prioriteras undersökande lärande. Granskning och användning av medier samt informations- och kommunikationsteknik utgör en central del av studierna.

Handledning, differentiering och stöd i samhällslära i årskurs 7–9

Med tanke på läroämnets mål och karaktär är det viktigt att handleda eleverna att se sig själva som medlemmar i medborgarsamhället samt stödja elevernas utveckling till aktiva medlemmar i olika samhällsgrupper. Mångsidig kommunikation, delaktighet och samverkan stöds genom praktiska övningar. Eleverna ska öva sig att söka, förstå och tillämpa information om samhälle och ekonomi samt bedöma informationens betydelse både ur sin egen och ur en allmän synvinkel. Läroämnets abstrakta karaktär ska beaktas i undervisningsarrangemangen och arbetssätten genom att läraren förklarar till exempel bilder, grafer och statistik.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i samhällslära i årskurs 7–9

I samhällsläran ska bedömningen av lärandet, det vill säga den formativa bedömningen, vara uppmuntrande och handledande. Genom mångsidig respons ska eleverna uppmuntras att fungera aktivt i sin egen närmiljö och att tillämpa sina kunskaper om samhälle och ekonomi i praktiken i vardagen. Genom bedömningen ska man stödja elevens förmåga att tillämpa samhälleliga kunskaper och färdigheter. Det är viktigt att fästa uppmärksamhet vid hur mångsidigt eleven lärt sig att bilda sig en egen uppfattning om samhället och kan motivera sina åsikter. I den summativa bedömningen ska läraren beakta elevernas mångsidiga sätt att arbeta och visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i samhällslära avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i samhällslära då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i samhällslära som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för samhällslära. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i samhällslära och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i samhällslära och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

Centralt innehåll som anknyter till målen för samhällslära i årskurs 7–9

Innehållet väljs så att det stödjer målen.

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

Eleverna fördjupar sig i individens ansvar, skyldigheter och rättigheter och i hur man får kontroll över det egna livet och ekonomin. Då de planerar sin egen framtid bekantar de sig med arbetslivet och med olika näringar. De studerar också olika sätt att främja sitt eget välbefinnande och säkerheten i familjen och närmiljön.

I2 Ett demokratiskt samhälle

Eleverna fördjupar sig i demokratiska och rättsstatliga principer och förfaringssätt. I undervisningen behandlas mänskliga rättigheter och anknytande internationella avtal. Undervisningen omfattar strukturer och maktutövning i samhället. Eleverna undersöker även hur åsikter kanaliseras i verksamhet och beslut av individer, organisationer, medier och den offentliga makten, i Finland och internationellt.

I3 Aktivt medborgarskap och påverkan

Eleverna bekantar sig med olika kanaler och medel för samhällelig påverkan. Skolan ska skapa konkreta förutsättningar för delaktighet och ett aktivt, ansvarsfullt och konstruktivt samarbete, även med aktörer utanför skolan, så att eleverna kan öva sig att använda färdigheter som behövs inom samhällelig verksamhet, i arbetslivet och i ekonomisk verksamhet.

I4 Ekonomisk verksamhet

Eleverna fördjupar sig i grundläggande begrepp, fenomen och centrala ekonomiska aktörer samt granskar ekonomiska faktorer även ur ett också med tanke på hållbar konsumtion. Dessutom fördjupar sig eleverna i förhållandet mellan ekonomi och välbefinnande bland annat genom arbete och entreprenörskap.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att stärka sitt intresse för det omgivande samhället och för samhällskunskap som vetenskapsområde

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven inser vilken betydelse kunskap om samhället har för individen och samhället.

Innehållsområden

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

I2 Ett demokratiskt samhälle

I3 Aktivt medborgarskap och påverkan

I4 Ekonomisk verksamhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samhällslära

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M2 hjälpa eleven att utveckla sin etiska förståelse och omdömesförmåga i olika mänskliga, samhälleliga och ekonomiska frågor

Målområde

Betydelse, värderingar och attityder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att bedöma de etiska betydelserna och konsekvenserna av de samhälleliga och ekonomiska val som hen själv och de övriga aktörerna i samhället gör.

Innehållsområden

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

I2 Ett demokratiskt samhälle

I3 Aktivt medborgarskap och påverkan

I4 Ekonomisk verksamhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samhällslära

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M3 handleda eleven att förstå rättsstatliga principer och betydelsen av människorättsfrågor i ett globalt perspektiv samt fördjupa sina kunskaper om hur det finländska rättssystemet fungerar

Målområde

Att inhämta kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och förståelse för samhällsfrågor

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå betydelsen av de mänskliga rättigheterna samt principerna för en rättsstat och hur dessa anknyter till det finländska rättssystemet.

Innehållsområden

I2 Ett demokratiskt samhälle

I3 Aktivt medborgarskap och påverkan

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att förstå rättsstatliga principer och hur de fungerar, samt att förstå de mänskliga rättigheterna

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samhällslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Utgående från exempel känner eleven igen mänskliga rättigheter och centrala aktörer och principer i anknytning till rättsväsendet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beskriver mänskliga rättigheter, centrala aktörer och verksamhetsprinciper inom rättsväsendet. Eleven kan under handledning hitta information om lag och rätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven redogör för hur principerna för mänskliga rättigheter och rättsstaten framkommer i Finland och i världen. Eleven hämtar och redogör för information om lag och rätt med hjälp av ändamålsenliga informationskällor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven bedömer förverkligandet av mänskliga rättigheter och rättsstatliga principer i samhället. Eleven använder informationskällor i anknytning till lag och rätt i uppgifter som kräver problemlösning.

M4 handleda eleven i att fördjupa och uppdatera sina kunskaper och färdigheter i fråga om samhälle, ekonomisk verksamhet och privat hushållning och kritiskt värdera mediernas roll och betydelse

Målområde

Att inhämta kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och förståelse för samhällsfrågor

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå funktionerna i samhället och principerna för den privata och den offentliga ekonomin. Hen lär sig att kritiskt granska mediernas roll i samhället.

Innehållsområden

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

I2 Ett demokratiskt samhälle

I3 Aktivt medborgarskap och påverkan

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Kunskaper och färdigheter som gäller samhälle, medier, ekonomi och hushållning.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samhällslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner under handledning igen faktorer som anknyter till samhälle och ekonomi. Med hjälp av handledning hittar eleven information om samhälle och ekonomi ur källor som hen får och ger under handledning ett exempel på mediernas verksamhet som förmedlare av information.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beskriver med hjälp av exempel fenomen och verksamhet i samhället och ekonomin. Eleven hittar information om samhälle och ekonomi ur olika källor och upptäcker skillnader i informationen i olika källor. Eleven beskriver mediernas påverkan i elevens eget liv och i samhället.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven hämtar information om samhälle och ekonomi ur olika källor och jämför informationen. Eleven redogör för mediernas roll i individens liv och dess verksamhet som en del i den offentliga diskussionen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven hämtar och presenterar information om samhälle och ekonomi kritiskt och på ett sätt som beaktar olika synpunkter. Eleven bedömer kritiskt mediernas verksamhet och mediepåverkan i samhället.

M5 uppmuntra eleven att utvecklas till en företagsam och ansvarsfull ekonomisk aktör, som har insikt i entreprenörskap och arbetsliv, känner till vilka möjligheter det erbjuder och kan planera sin egen framtid

Målområde

Att implementera kunskaper om samhället

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att verka som en ekonomisk aktör som känner till arbetsliv och entreprenörskap.

Innehållsområden

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

I4 Ekonomisk verksamhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda och tillämpa färdigheter i anknytning till entreprenörskap och arbetsliv

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samhällslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner under handledning igen skillnaderna mellan lönearbete och entreprenörskap och yrken som representerar lönearbete och entreprenörskap.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beskriver utmärkande drag för lönearbete och entreprenörskap. Eleven redogör för vilka möjligheter lönearbete respektive entreprenörskap erbjuder individen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven beskriver lönearbetets och entreprenörskapets ställning i samhället. Eleven jämför de möjligheter som lönearbete respektive entreprenörskap erbjuder individen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven analyserar lönearbetets och entreprenörskapets betydelse i samhället. Eleven bedömer betydelsen av lönearbete respektive entreprenörskap för individen.

M6 handleda eleven att studera olika samhällsaktiviteter, sammanknytningar och minoritetsgrupper på ett mångsidigt och fördomsfritt sätt

Målområde

Att implementera kunskaper om samhället

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att analysera olika gemenskaper och befolkningsgrupper i samhället.

Innehållsområden

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

I2 Ett demokratiskt samhälle

I3 Aktivt medborgarskap och påverkan

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att mångsidigt granska olika gemenskaper och befolkningsgrupper.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samhällslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner med hjälp av exempel igen gemenskaper och minoritetsgrupper i det finländska samhället.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beskriver olika gemenskaper och minoritetsgrupper och deras ställning i det finländska samhället.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven redogör för faktorer i samhället som påverkar olika befolkningsgrupper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven bedömer sätt på vilka man kan stödja olika befolkningsgruppers likvärdighet i samhället.

M7 handleda eleven att förstå principerna för samhälleligt beslutsfattande och demokratiska förfaringssätt på lokal och nationell nivå, inom Europeiska unionen och globalt samt att fungera som en aktiv medborgare som utvecklar sitt närsamhälle

Målområde

Att implementera kunskaper om samhället

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå demokratiska förfaringssätt i samhälleligt beslutsfattande och att använda dem i sitt närsamhälle.

Innehållsområden

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

I2 Ett demokratiskt samhälle

I3 Aktivt medborgarskap och påverkan

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Kännedom om och tillämpning av principerna för samhälleligt beslutsfattande och demokratiska förfaringssätt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samhällslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner under handledning igen kännetecken för demokratiskt beslutsfattande. Eleven visar med hjälp av exempel hur ett demokratiskt beslutsfattande framkommer i det egna närsamhället.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beskriver och förklarar kännetecken för demokratiskt beslutsfattande på lokal nivå, nationellt och inom den Europeiska unionen. Eleven beskriver på vilka olika sätt demokratiska verksamhetsprinciper kan genomföras i det egna närsamhället.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven redogör för hur olika former för beslutsfattande främjar demokrati och hur demokratiskt beslutsfattande stöds på lokal och nationell nivå, inom den Europeiska unionen och globalt. Eleven använder demokratiska verksamhetsprinciper i det egna närsamhället.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Utgående från givet material bedömer eleven hur målen för demokrati uppfylls i beslutsfattandet på olika nivåer. Eleven använder på ett mångsidigt sätt demokratiska verksamhetsprinciper i det egna närsamhället och skapar och motiverar förslag till hur de kan utvecklas.

M8 handleda eleven att förstå grunderna i ekonomiförvaltning, att kunna hantera sin egen ekonomi och att konsumera ansvarsfullt och i enlighet med principerna för hållbar utveckling

Målområde

Att implementera kunskaper om samhället

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå och tillämpa principer för hållbar ekonomi utgående från ett privat- och nationalekonomiskt perspektiv.

Innehållsområden

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

I4 Ekonomisk verksamhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att förstå och tillämpa ansvarsfull ekonomisk verksamhet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samhällslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Oppilas osoittaa ohjatusti tuntevansa joitakin taloudellisen toiminnan muotoja (kuten kuluttaminen, säästäminen). Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti yksilön keinoja vaikuttaa kestävään tulevaisuuteen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven förklarar vilken betydelse olika former av ekonomisk verksamhet har för privat ekonomi. Eleven beskriver krav som en hållbar framtid ställer på hushålls- och nationalekonomin samt på skötseln av privat ekonomi.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven beskriver vilken betydelse olika former av ekonomisk verksamhet har för nationalekonomin. Eleven redogör för krav som en hållbar framtid ställer på hushålls- och nationalekonomin samt på skötseln av privat ekonomi.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven motiverar åtgärder som främjar hållbar framtid och bedömer vilken inverkan de har på hushåll och nationalekonomier. Utgående från givet material bedömer eleven planer i anknytning till privat ekonomi utgående från ett hållbart ekonomiskt perspektiv.

M9 handleda eleven att vidga sitt samhällsperspektiv, engagera sig i samhällelig verksamhet och diskussion samt använda sina medie- och samhällskunskaper då hen bildar sig egna uppfattningar och agerar som medborgare

Målområde

Att implementera kunskaper om samhället

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att tillgodogöra sig och dra nytta av centrala kunskaper och färdigheter i samhällelig verksamhet.

Innehållsområden

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet

I2 Ett demokratiskt samhälle

I3 Aktivt medborgarskap och påverkan

I4 Ekonomisk verksamhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Tillämpa samhälleligt tänkande och färdigheter i att delta och påverka samt mediefärdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i samhällslära

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven ger under handledning exempel på olika sätt att delta och påverka i samhället. Eleven tar ställning i en samhällsfråga.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven ger exempel på sätt att delta och påverka i samhället. Eleven motiverar åsikter i samhälleliga frågor.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven deltar i behandlingen av samhällspolitiska frågor och jämför olika sätt att påverka. Eleven motiverar åsikter i samhälleliga frågor på ett mångsidigt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven deltar konstruktivt i behandlingen av samhällspolitiska frågor och utvärderar de diskussioner som förts.

16.3.14. Musik

Läroämnets uppdrag

Musikundervisningens uppdrag är att skapa förutsättningar för mångsidig musikalisk aktivitet och ett aktivt kulturellt deltagande. Undervisningen ska hjälpa eleverna att tolka musikens många betydelser i olika kulturer samt i individers och gruppers verksamhet. Genom att bredda musikkunskaperna stärks elevernas positiva relation till musiken, vilket lägger grund för livslångt musicerande. Musikundervisningen ska utveckla en positiv och nyfiken inställning till musik och kulturell mångfald.

Funktionell musikundervisning främjar utvecklingen av elevernas musikaliska kunskaper och förståelse, totala växande och förmåga att samarbeta med andra. Dessa stärks genom att man i musikundervisningen beaktar elevernas musikintressen, andra läroämnen, ämnesövergripande teman, fester och evenemang i skolan samt verksamhet utanför skolan. Genom att regelbundet erbjuda eleverna möjlighet att använda sin röst och musicera, komponera och skapa utvecklas deras tänkande och uppfattningsförmåga. I musikundervisningen studerar eleverna musik på ett mångsidigt sätt, vilket bidrar till att utveckla deras uttrycksförmåga.

Läroämnets uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 ska undervisningen i musik ge eleverna möjlighet att bredda sina musikaliska kunskaper och vidga sin världsbild. Samtidigt ska undervisningen handleda dem att tolka musikens betydelse och att analysera känslor och upplevelser i samband med musik. Undervisningens uppdrag är också att utveckla elevernas förmåga att kritiskt granska olika musikkulturer genom att handleda dem att analysera och bedöma hur man kan kommunicera och påverka med hjälp av musik. Elevernas agerande och tänkande stärks genom att man repeterar och fördjupar de musikaliska färdigheter som de har sedan tidigare. Eleverna ska också ges möjlighet att själva planera och utvärdera sitt lärande. Eleverna ska få uttrycka sig musikaliskt på

ett mångsidigt och kreativt sätt och skapa musik självständigt och tillsammans med andra. Detta stöds genom att musik kombineras med andra uttrycksformer. När eleverna använder digitala verktyg stiftar de bekantskap med upphovsrätt och möjligheter att använda musik och digitala medier och vilka eventuella etiska problem som kan uppstå.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i musik i årskurs 7–9

Målet är att skapa en pedagogiskt mångsidig och flexibel studiehelhet i musik, som ger möjlighet till olika musikaliska arbetssätt, musikalisk samverkan, gemensamt musicerande och andra gemensamma musikaktiviteter. Glädje i lärandet, en atmosfär som sporrar kreativt tänkande och positiva musikupplevelser inspirerar eleven och stärker viljan att utveckla sina musikaliska färdigheter. I undervisningssituationerna ska eleven ges möjligheter att använda digitala verktyg i den musikaliska verksamheten. Musikbegrepp lärs ut med hjälp av musikaliska arbetssätt. I undervisningen ska man utnyttja de möjligheter som konst- och kulturinstitutioner och andra samarbetspartner erbjuder.

Handledning, differentiering och stöd i musik i årskurs 7–9

Musikundervisningen och arbetet ska planeras med hänsyn till elevernas olika behov, tidigare lärande och intressen. Beslut om arbetssätt, läromedel, instrument och grupparbete fattas så att också eleverna får sin röst hörd. Musikundervisningen ska ge möjlighet till gemensamt musicerande som främjar lärandet och stärker elevens självkänsla, samarbets- och initiativförmåga. Vid valet av arbetssätt ska målet vara att bryta eventuella könsbundna mönster som förekommer inom musikkulturen och i musikundervisningen.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i musik i årskurs 7–9

Formativ bedömning i musikundervisningen innebär uppmuntrande och konstruktiv respons under studiernas gång. Den formativa bedömningen stöder utvecklingen av elevens motivation och hjälper varje elev att hitta sina egna styrkor. Handledande respons hjälper eleven att bättre uppfatta musikaliskt genomförande, musikaliskt uttryck och musikens betydelser. Eleven behöver respons i synnerhet när hen genomför helheter som omfattar kreativt skapande. Med hjälp av responsen sporras eleverna att agera aktivt och ansvarsfullt och att i praktiken tillämpa de färdigheter och kunskaper som de lärt sig inom musik. I den summativa bedömningen i musik ska eleverna ha möjlighet att visa sina kunskaper på ett mångsidigt sätt. Bedömningen ska fokusera på såväl den studerandes teoretiska kunskaper som på hens färdigheter i musik i olika undervisningssituationer och lärmiljöer. Ett av kunskapskraven som bedöms i musiken är utvecklingen av elevens färdigheter att öva och arbeta, det vill säga förmågan att lära sig.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i musik avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i musik då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i musik som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för musik. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i musik och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i musik och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

Målen för elevens lärande i musik har härletts ur målen för undervisningen i musik. Målen för lärandet i musik och föremålen för bedömningen i musik omfattar delaktighet, musikaliska

kunskaper och färdigheter, kreativt skapande, kulturell förståelse, multilitteracitet, välbefinnande och säkerhet i musik samt förmågan att lära sig musik. I beskrivningarna av kunskapskraven ingår kunnandet som beskrivs för de lägre vitsorden i kunskapskraven för ett högre vitsord.

Centralt innehåll som anknyter till målen för musik i årskurs 7–9

Eleven tillägnar sig musikaliska kunskaper och färdigheter genom att musicera, det vill säga sjunga, spela, lyssna, röra sig till musik och improvisera och komponera samt genom att arbeta tvärkonstnärligt och använda teknik. Innehållet väljs så att eleven får mångsidig insikt i olika musikkulturer och -stilar. Innehållet ska stödja målen och utnyttja de lokala möjligheterna och elevernas erfarenheter.

I1 Musikalisk praxis

Det centrala i undervisningen är att på ett mångsidigt sätt utveckla elevens musikaliska uttrycksförmåga och förmåga att komma med egna idéer och lösningar. Genom gemensamt musicerande fördjupar eleven sin förmåga att använda rösten, att sjunga och att spela genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument.

I2 Musikens beståndsdelar

I samband med musicerandet används musikbegrepp och grundläggande noteringssätt som eleven kan sedan tidigare. I takt med att elevens färdigheter utvecklas ska förmågan att använda begrepp fördjupas och tillämpas genom musicerande i olika situationer.

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

Utöver musikaliska kunskaper och färdigheter ska undervisningen behandla ämnesområden som eleverna tar upp samt elevernas erfarenheter och iakttagelser gällande musik. Konsumtions- och hållbarhetsperspektiven är också viktiga inom musiken. I undervisningen skapar man kopplingar mellan musik, andra läroämnen och olika samhällsföreteelser. Samtidigt reflekterar och bedömer man kritiskt musikens betydelse i olika livssituationer under olika tider och epoker.

I4 Repertoar

Repertoaren och i synnerhet den repertoar man lyssnar till, ska mångsidigt innehålla olika typer av musik från olika perioder, allt från folkmusik till klassisk musik med beaktande av aktuella musikaliska fenomen. Röstanvändningen och sångförmågan tränas med hjälp av en- och flerstämmig allsång eller solosång, olika röstövningar och genom att experimentera med rösten. Vid val av repertoar ska man värna om kulturarvet och att de musikaliska verken och uppgifterna är inspirerande för eleverna. Valet av repertoar ska också vara sådan att den tränar elevernas musikaliska färdigheter. I repertoaren ska också ingå verk och kompositioner som eleverna själva skapat.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra eleven att medverka konstruktivt i en musikgrupp och i musikaliska gemenskaper

Målområde

Delaktighet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att medverka i musikaliska gemenskaper.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att medverka i en musikgrupp

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar i verksamheten i en musikgrupp i enlighet med lärarens konkreta instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan medverka i en musikgrupp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven medverkar självständigt i en musikgrupp och i musikaliska gemenskaper samt sköter sin andel.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven medverkar och agerar konstruktivt i en musikgrupp och i musikaliska gemenskaper, sköter sin egen andel samt uppmuntrar och hjälper andra.

M2 handleda eleven att upprätthålla förmågan att använda sin röst och sjunga och att vidareutveckla den i en musikgrupp

Målområde

Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven vidareutvecklar förmågan att använda sin röst och sjunga i en musikgrupp.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda sin röst och sjunga i en musikgrupp

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven använder sin röst som en del av att uttrycka sig musikaliskt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven använder sin röst för att uttrycka sig musikaliskt och deltar i allsång.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder sin röst för att uttrycka sig musikaliskt och deltar i allsång samt kan anpassa sin andel till den musikaliska helheten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder sin röst för att uttrycka sig musikaliskt i enlighet med uppgiften och situationen samt upprätthåller och utvecklar förmågan att använda sin röst och sjunga.

M3 uppmuntra eleven att vidareutveckla sina färdigheter att spela och musicera i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument

Målområde

Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven vidareutvecklar sina färdigheter att spela och musicera i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att spela i en musikgrupp

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar under konkret handledning i musicerandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven spelar genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument och deltar i musicerande i grupp och strävar efter att anpassa sin andel till helheten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven spelar genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument och deltar ganska ledigt i musicerande i grupp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven spelar genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument samt deltar ledigt i musicerande i grupp.

M4 uppmuntra eleven att pröva på mångsidiga sätt att uttrycka sig och röra sig till musik

Målområde

Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven undersöker musik och uttrycker sig genom olika sätt att röra sig till musik.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att röra sig till musik

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven medverkar som en medlem i gruppen i verksamhet där musik och rörelse kombineras.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven anpassar sina rörelser efter musiken och uttrycker sig till musiken som en medlem i gruppen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven anpassar sina rörelser efter den musik hen hör och ger uttryck för musiken genom rörelser, även rytmiskt så att hen följer musikens grundrytm.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder hela kroppens rörelser mångsidigt och kreativt då hen lär sig musik samt för att uttrycka sig och kommunicera musikaliskt.

M5 erbjuda eleven möjligheter att uppleva och lyssna till ljudmiljöer och musik och handleda eleven att diskutera det hen hört

Målområde

Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven får upplevelser av att lyssna till och iaktta ljudmiljön samt har förmåga att delta i diskussionen kring ämnet.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att lyssna till och diskutera ljudmiljöer och musik

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven lyssnar till ljudmiljöer och musik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven lyssnar till ljudmiljöer och musik och kan lyfta fram enstaka iakttagelser av det hen hört.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven lyssnar till ljudmiljöer och musik och kan berätta om sina iakttagelser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven lyssnar till ljudmiljöer och musik och diskuterar sina iakttagelser samt motiverar sina synpunkter.

M6 uppmuntra eleven att bygga upp ett kreativt förhållande till musik och handleda eleven att improvisera, arrangera och komponera samt arbeta tvärkonstnärligt

Målområde

Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven bygger upp ett kreativt förhållande till musik genom att improvisera, arrangera och komponera samt genom att arbeta tvärkonstnärligt.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att skapa musik kreativt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar i den kreativa skapandeprocessen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i den kreativa skapandeprocessen och tar fram enstaka musikaliska idéer självständigt eller som medlem i en grupp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder musikaliska eller andra ljudelement för att utveckla och genomföra musikaliska idéer självständigt eller som medlem i en grupp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder musikaliska eller andra ljudelement för att utveckla och genomföra mångsidiga samt kreativa musikaliska idéer självständigt eller som medlem i en grupp.

M7 handleda eleven att spela in musik och att använda informations- och kommunikationsteknik både för att skapa musik och som en del av ämnesövergripande helheter

Målområde

Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder informations- och kommunikationsteknik för att skapa och spela in musik och som en del av ämnesövergripande helheter.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda musikteknologi

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven prövar på några redskap inom musikteknologi i enlighet med lärarens konkreta instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven prövar på musikteknologins möjligheter för att skapa musik självständigt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder de möjligheter musikteknologin erbjuder för att uttrycka musik självständigt eller i grupp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder mångsidigt de möjligheter musikteknologin erbjuder för att uttrycka musik självständigt eller i grupp.

M8 handleda eleven att granska musiken som konstart och att förstå hur musik används för att kommunicera och påverka i olika kulturer

Målområde

Kulturell förståelse och multilitteracitet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven granskar musik som konstart och lär sig förstå hur musik används för att kommunicera och påverka i olika kulturer.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Kulturell kompetens

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till några sätt att använda musik för att kommunicera och påverka. Eleven känner till några musikkulturer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner till några av många sätt på vilka musiken används och uttrycks i olika kulturer och kan berätta om sina iakttagelser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan särskilja hur musiken används och uttrycks i olika kulturer och berättar om sina iakttagelser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven analyserar och utvärderar hur musiken används och uttrycks i olika kulturer och kan diskutera dessa olika sätt.

M9 uppmuntra och handleda eleven att använda notationssätt, musikbegrepp och -termer i den musikaliska verksamheten

Målområde

Kulturell förståelse och multilitteracitet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven använder notationssätt, musikbegrepp och -termer i musikalisk verksamhet.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda musikbegrepp och -symboler

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner till några musikbegrepp och -symboler.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven använder enstaka musikbegrepp, notationssätt och några musiktermer i den musikaliska verksamheten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder musikbegrepp, notationssätt och musiktermer i den musikaliska verksamheten.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder och tillämpar ledigt och ändamålsenligt musikbegrepp, notationssätt och musiktermer i den musikaliska verksamheten.

M10 handleda eleven att upptäcka hur musiken påverkar känslorna och välbefinnandet

Målområde

Välbefinnande och säkerhet i musik

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven förstår hur musiken påverkar känslorna och välbefinnandet.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i musik

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M11 handleda eleven att vara mån om sin hörsel och att se till att musik- och ljudmiljön är trygg

Målområde

Välbefinnande och säkerhet i musik

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven är mån om sin hörsel och ser till att musik- och ljudmiljön är trygg.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att värna om hörseln och om att musik- och ljudmiljön är trygg

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven iakttar de säkerhetsanvisningar som ges.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beaktar faktorer som hör samman med en trygg ljudmiljö och använder redskap och instrument enligt säkerhetsanvisningarna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven beaktar faktorer som hör samman med en trygg ljudmiljö och använder självständigt redskap och instrument på ett tryggt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven ser på ett ansvarsfullt sätt till att musik- och ljudmiljön är trygg.

M12 handleda eleven att utveckla sina musikaliska färdigheter genom övning, att ställa upp mål för sitt musikaliska lärande och att utvärdera sina framsteg i förhållande till målen

Målområde

Förmåga att lära sig musik

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utveckla sina musikaliska färdigheter genom övning, ställer upp mål för sitt musikaliska lärande och utvärderar sina framsteg i förhållande till målen.

Innehållsområden

I1 Musikalisk praxis

I2 Musikens beståndsdelar

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

I4 Repertoar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att lära sig

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i musik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven utvecklar med stöd av läraren och i riktning med det givna målet sina färdigheter inom något av musikens delområden.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven ställer under handledning upp egna mål för musicerande, rörelse till musik eller komposition och annat kreativt skapande samt agerar och arbetar i enlighet med målen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven ställer under handledning upp egna mål för musicerande, rörelse till musik eller komposition och annat kreativt skapande samt övar i enlighet med målen och utvärderar sina framsteg i förhållande till dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven ställer upp mål för musicerande, rörelse till musik eller komposition och annat kreativt skapande och arbetar i enlighet med målen. Eleven utvärderar sin aktivitet och anpassar sina arbetssätt enligt målen.

16.3.15. Bildkonst

Läroämnets uppdrag

Undervisningen i bildkonst har som uppdrag att handleda eleverna att genom konsten utforska och uttrycka en kulturellt mångskiftande verklighet. Genom att producera och tolka bilder formas elevernas identitet samtidigt som den kulturella kompetensen och gemenskapen stärks. Undervisningen ska bygga på elevernas egna erfarenheter, fantasi och lust att experimentera. Undervisningen i bildkonst ska utveckla förmågan att förstå konst, omgivningen och annan visuell kultur. Eleverna ska erbjudas olika sätt att bedöma verkligheten och att påverka den. Genom att förstärka kännedomen om kulturarvet stödjer man att traditionerna förmedlas och förnyas. Undervisningen ska stödja eleverna att utveckla kritiskt tänkande och uppmuntra eleverna att påverka den egna livsmiljön och samhället. Undervisningen i bildkonst ska ge eleverna en grund för aktiv medverkan lokalt och globalt.

Det arbetssätt som är karakteristiskt för konsten främjar erfarenhetsbaserat, multisensoriskt och konkret lärande. Eleverna granskar bildkonst och annan visuell kultur ur ett historiskt och kulturellt perspektiv. Undervisningen ska ta upp olika uppfattningar om konstens uppgifter. Eleverna handleds att på ett mångsidigt sätt använda olika redskap, material, tekniker och uttryckssätt. Undervisningen ska sporra eleven att utveckla multilitteracitet både med hjälp av visuella metoder

och andra undersöknings- och framställningssätt. Eleverna ska erbjudas möjligheter att arbeta med mångvetenskapliga lärområden i samarbete med den övriga undervisningen och med aktörer utanför skolan. I undervisningen bekantar man sig med museer och andra kulturobjekt och undersöker möjligheterna att utöva bildkonst som hobby.

Läroämnets uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7–9 handleds eleverna att fördjupa sitt personliga förhållande till bildkonsten och annan visuell kultur och att ställa upp bestämda mål för sitt arbete. Undervisningen ska stärka elevernas förmåga att skapa bilder och uppmuntra dem att arbeta i olika visuella miljöer. Eleverna ska öva sig att undersöka personliga och samhälleliga betydelser inom bildkonsten och annan visuell kultur och att använda dem som underlag för att delta och påverka. Undervisningen ska utveckla elevernas samarbetsförmåga och skapa kopplingar till aktuella koncept och fenomen inom bildkonsten och annan visuell kultur. Eleverna ska få öva sig att använda informations- och kommunikationsteknik och webbmiljöer på ett kreativt, kritiskt och ansvarsfullt sätt. Undervisningen ska ge eleverna tillräckliga förutsättningar för studier efter den grundläggande utbildningen och även allmänna färdigheter som behövs i arbetslivet och i samhället ska beaktas.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i bildkonst i årskurs 7–9

Målet är att erbjuda lärmiljöer och arbetssätt som ger eleverna möjlighet att mångsidigt använda material, tekniker och uttryckssätt och tillämpa dem kreativt. Undervisningssituationerna ska präglas av en atmosfär som uppmuntrar eleverna att aktivt experimentera och öva. Genom pedagogiska lösningar stöds multisensoriska upplevelser, långsiktigt arbete samt ett undersökande och målinriktat konstnärligt lärande. Undervisningen ska ta hänsyn till elevernas individuella behov och eleverna ska ges möjlighet att arbeta på ett ändamålsenligt sätt självständigt och i grupp. Målet är att skapa en verksamhetskultur som främjar lärande och socialt samspel både i skolan och i miljöer utanför skolan. I årskurs 7–9 ska eleverna stödjas att arbeta på ett undersökande och fenomenorienterat sätt genom att utnyttja konsttraditioner och metoder inom den samtida konsten. Undervisningen ska ge eleverna möjligheter att mångsidigt använda webb- och mediemiljöer, delta i tvärkonstnärliga projekt och projekt utanför skolan samt ta upp globala frågor.

Handledning, differentiering och stöd i bildkonst i årskurs 7–9

Handledning, differentiering och stöd ska ordnas med hänsyn till elevernas sociala, psykiska och motoriska förutsättningar och färdigheter. Eleven lär sig både individuellt och tillsammans med andra, vilket stödjer elevens identitetsutveckling, delaktighet och välbefinnande. Elevernas individuella behov av handledning ska beaktas i undervisningen. Undervisningen differentieras vid behov genom till exempel val av uttryckssätt, arbetssätt och lärmiljöer. I undervisningssituationerna ska eleverna få utnyttja sina styrkor samt tillämpa olika arbets- och tillvägagångssätt. Det konstnärliga lärandet ska utvecklas i en trygg atmosfär, där mångfald accepteras och där eleverna uppmuntras att uttrycka sig och får individuell handledning och stöd. Alternativa pedagogiska metoder kan behövas i synnerhet för att utveckla de motoriska färdigheterna och förmågan att uttrycka iakttagelser och känslor visuellt. Handledning, differentiering och stöd kan ordnas till exempel med hjälp av lekar, spel och multisensoriska upplevelser. I årskurs 7–9 är målet att stärka elevens kunskaper i bildkonst med tanke på studier efter den grundläggande utbildningen.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i bildkonst i årskurs 7–9

Bedömningen av lärandet i bildkonst ska vara uppmuntrande och handledande och beakta elevernas individuella framsteg. Den formativa och summativa bedömningen ska stödja eleverna att utveckla förmågan att skapa och tolka bilder, kunskapen om konst och annan visuell kultur, långsiktiga arbetssätt och färdigheter i självvärdering. Med hjälp av bedömningen handleds

eleverna att uttrycka sina tankar och att värdesätta andras synpunkter. Bedömningen av lärandet och kunnandet ska omfatta alla dimensioner av det konstnärliga lärandet som definieras i målen för undervisningen. Färdigheterna i självvärdering och färdigheterna att ge och ta emot kamratrespons ska utvecklas som en del av den formativa bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i bildkonst avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i bildkonst då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i bildkonst som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för bildkonst. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i bildkonst och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i bildkonst och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I beskrivningarna av kunskapskraven för slutbedömningen i bildkonst ingår kunnandet som beskrivs för de lägre vitsorden i beskrivningen av kunskapskraven för ett högre vitsord. Elevens arbete ska bedömas som en del av det kunnande som eleven påvisat i relation till alla mål för lärokursen i läroämnet och kunskapskraven för slutbedömningen. I bildkonst ska elevens kunnande utvecklas inom alla målområden för undervisningen fram till slutet av lärokursen.

Centralt innehåll som anknyter till målen för bildkonst i årskurs 7–9

Målen för bildkonst närmas via egna bildkulturer, omgivningens bildkulturer och konstens världar. Kunskapsområdena kompletterar delvis varandra och i undervisningen granskas också deras inbördes förhållande. Utgångspunkterna för valet av innehåll är verk, alster och fenomen inom konst och kultur annan visuell kultur som är relevanta för eleverna. Innehållet ska skapa samband mellan bildkulturer som är både bekanta och nya för eleverna. Eleverna uppmuntras att delta i valet av innehållet i undervisningen, bildverk som ska granskas, arbetsmetoder och redskap. Man bör beakta lokala möjligheter vid valet av innehåll.

I1 Egna bildkulturer

Innehållet utgörs av elevernas egna bilder och bildkulturer som de frivilligt tar del i. Innehållet i undervisningen väljs också från de fenomen som förnyas i deras bildkulturer. Egna bildkulturer används som utgångspunkt i bildskapandet. I undervisningen behandlas betydelsen av de egna bildkurerna i relation till livsmiljön och hur man kan påverka i samhället.

I2 Bildkulturer i omgivningen

Innehållet omfattar olika omgivningar, föremål, mediekulturer och virtuella världar. Innehållet väljs mångsidigt ur byggda och naturliga miljöer och i medier. Innehållet väljs så att det utvecklar elevens medvetenhet om förhållandet mellan den visuella miljön och större mediala frågor. Bildkulturerna i omgivningen används som utgångspunkt i bildskapandet. I undervisningen behandlas olika omgivningars och mediers betydelse sett ur både elevernas egna liv och det globala perspektivet.

I3 Konstens olika världar

Innehållet omfattar bildkonst som skapats under olika tider, i olika miljöer och kulturer. Eleverna fördjupar sig i olika konstuppfattningar och -fenomen genom att studera dem i förhållande

till konstnären och betraktaren samt konstinstitutioner och samhället. Konstverk används som utgångspunkt i bildskapandet. I undervisningen behandlas den kulturella mångfaldens betydelse samt att skapa och tolka både ur individens och samhällets synvinkel.

Mål för undervisningen

M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och använda mångsidiga metoder i bildframställning

Målområde

Att iaktta och tänka visuellt

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven gör iakttagelser under individuell handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven använder några metoder i bildframställning då hen gör iakttagelser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder flera metoder i bildframställning och olika sinnen då hen gör iakttagelser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder metoder i bildframställning ändamålsenligt och mångsidigt då hen gör iakttagelser.

M2 uppmuntra eleven att diskutera sina egna och andras iakttagelser och tankar samt att motivera sina åsikter

Målområde

Att iaktta och tänka visuellt

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att diskutera sina egna iakttagelser och tankar samt att motivera sina åsikter.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att verbalt reflektera över iakttagelser och tankar

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan inför läraren sätta ord på någon av sina iakttagelser muntligt eller skriftligt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven bidrar med några av sina iakttagelser och tankar till den gemensamma diskussionen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven deltar på eget initiativ i diskussionerna och motiverar sina tankar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven deltar i diskussionerna genom att tydligt motivera sina åsikter och på ett uppbyggande sätt tolka de andra deltagarnas inlägg.

M3 inspirera eleven att ge uttryck för sina iakttagelser och tankar i bild genom att använda olika tekniker och metoder för att skapa information i olika miljöer

Målområde

Att iaktta och tänka visuellt

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sina iakttagelser och tankar genom att använda olika metoder för att uttrycka sig i bild.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uttrycka iakttagelser och tankar i bild

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven uttrycker under konkret handledning några iakttagelser och tankar i bild.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven uttrycker sina iakttagelser och tankar i bild. Eleven använder även någon annan metod för att skapa information när hen uttrycker sig i bild.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven uttrycker sina iakttagelser och tankar i bild. Eleven använder även andra metoder för att skapa information när hen uttrycker sig i bild.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven fördjupar sin förmåga att uttrycka sina iakttagelser och tankar i bild. Eleven använder mångsidigt andra metoder för att skapa information när hen uttrycker sig i bild.

M4 handleda eleven att använda olika material, tekniker och uttryckssätt och att fördjupa sin förmåga att skapa bilder

Målområde

Att skapa bilder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att fördjupa sin förmåga att uttrycka sig i bild.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att utveckla sina färdigheter att uttrycka sig i bild

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven prövar på att använda något material eller någon teknik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven övar på olika sätt att uttrycka sig i bild och använder några av dem målmedvetet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder målmedvetet olika sätt för att uttrycka sig i bild.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven tillämpar målmedvetet och ändamålsenligt olika sätt för att uttrycka sig i bild.

M5 handleda eleven att tillämpa ett undersökande arbetssätt när hen skapar bilder självständigt eller tillsammans med andra

Målområde

Att skapa bilder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda ett undersökande arbetssätt och att utveckla sin problemlösningsförmåga.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att arbeta på ett undersökande sätt och använda sin problemlösningsförmåga

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven övar under handledning på att arbeta på ett undersökande sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven övar på att använda ett undersökande arbetssätt när hen arbetar själv eller i grupp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder ett undersökande arbetssätt när hen arbetar själv eller i grupp.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder målmedvetet ett undersökande arbetssätt i eget arbete och tillsammans med andra.

M6 uppmuntra eleven att uttrycka sina åsikter och att tillämpa visuella kommunikations- och uttryckssätt för att påverka i sina egna bilder

Målområde

Att skapa bilder

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sina åsikter och tillämpa olika sätt att påverka med hjälp av bilder.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att påverka med hjälp av bilder

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven identifierar och prövar på möjligheterna att kommunicera med hjälp av bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven använder några visuella kommunikationssätt för att uttrycka sina åsikter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven uttrycker med hjälp av visuella kommunikationssätt sina åsikter om frågor som är betydelsefulla för hen själv.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven deltar i och påverkar omgivningen genom att tillämpa visuella kommunikationssätt.

M7 handleda eleven att använda olika visuella, verbala och andra metoder för att tolka bilder

Målområde

Att tolka visuell kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda olika metoder för att tolka bilder.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att tillämpa olika metoder för att tolka bilder

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven prövar under handledning på någon metod för att tolka bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven prövar på metoder för att tolka bilder och använder några av dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder olika metoder för att tolka bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven tillämpar mångsidigt olika metoder för att tolka bilder.

M8 handleda eleven att granska vilken betydelse konst och annan visuell kultur har för individen, gruppen och samhället ur ett historiskt och kulturellt perspektiv

Målområde

Att tolka visuell kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att granska vilka olika betydelser konst och annan visuell kultur har.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att granska betydelsen av visuell kultur

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen och nämner någon betydelse som visuell kultur har.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven granskar några betydelser som visuell kultur har och tar del av diskussionen som förs om dem.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven deltar med sina tolkningar i diskussioner om vilken betydelse visuell kultur har.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven motiverar sina synpunkter om betydelsen av visuell kultur.

M9 inspirera eleven att i sitt bildskapande använda sig av olika tiders och kulturers sätt att uttrycka sig i bild

Målområde

Att tolka visuell kultur

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att känna till och tillämpa olika kulturers sätt att uttrycka sig i bild.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att känna till och tillämpa olika kulturers sätt att uttrycka sig i bild

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven prövar under handledning på att använda en specifik kulturs sätt att uttrycka sig i bild.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven bekantar sig under handledning med olika kulturers sätt att uttrycka sig i bild och använder dem i sin bildframställning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven utvecklar sin kännedom om olika kulturers sätt att uttrycka sig i bild genom att tillämpa dem i sin bildframställning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven utvecklar sin kännedom om olika kulturers sätt att uttrycka sig i bild genom att tillämpa dem i sin bildframställning och genom att motivera sina lösningar.

M10 handleda eleven att ta ställning till värden som finns i konsten, omgivningen och i annan visuell kultur

Målområde

Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uttrycka sina åsikter om värderingar som finns i visuell kultur.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att ta ställning till värden som finns i visuell kultur

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen och nämner något värde som finns i visuell kultur.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven nämner och reflekterar över värden som finns i visuell kultur.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven tar ställning till diskussionen om värden som finns i visuell kultur.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven deltar i diskussionen om värden som finns i visuell kultur och motiverar sina synpunkter.

M11 uppmuntra eleven att beakta kulturell mångfald och hållbar utveckling i sitt bildskapande samt att påverka genom bilder

Målområde

Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att iaktta kulturell mångfald och hållbar utveckling samt lär sig att påverka med hjälp av bilder.

Innehållsområden

I1 Egna bildkulturer

I2 Bildkulturer i omgivningen

I3 Konstens olika världar

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att uttrycka sina egna värderingar med hjälp av bilder

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i bildkonst

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven tar i beaktande någon synvinkel som berör kulturell mångfald eller hållbar utveckling i sina bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven tar i beaktande olika synvinklar som berör kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven granskar kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder samt inser möjligheterna att påverka med hjälp av bilder.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven uttrycker sina åsikter om frågor som anknyter till kulturell mångfald och hållbar utveckling samt påverkar med hjälp av bilder.

16.3.16. Slöjd

Läroämnets uppdrag

Läroämnet slöjd har som uppdrag att lära eleverna att behärska en slöjdprocess i sin helhet. Slöjd är ett läroämne där eleverna med hjälp av många olika slags material får uttrycka sig genom att skapa för hand, genom att formge och genom att använda teknologi. Hit hör att självständigt eller gemensamt planera och framställa en produkt eller ett alster och att utvärdera den egna eller gemensamma slöjdprocessen. Att slöjda innebär undersökande, kreativt och experimentellt arbete, där man fördomsfritt väljer olika visuella, materiella och tekniska lösningar och framställningsmetoder. I slöjden lär sig eleverna att förstå, utvärdera och utveckla olika slags tekniska tillämpningar och att använda de inlärda kunskaperna och färdigheterna i vardagen. Slöjden ska utveckla elevernas rumsuppfattning, taktila känsla och förmåga att skapa med händerna, vilket främjar de motoriska färdigheterna, kreativiteten och förmågan att planera. Undervisningen ska stärka elevens förutsättningar att arbeta mångsidigt. Slöjdens betydelse ligger i den långsiktiga och innovativa arbetsprocessen samt i upplevelser som ger tillfredsställelse och stärker självkänslan.

I undervisningen betonas elevernas olika intressen och gruppsamverkan. I slöjd är utgångspunkten att studera olika övergripande teman på ett heltäckande och naturligt sätt över läroämnesgränserna. Kunskap om den omgivande materiella världen bidrar till att lägga grund för en hållbar livsstil och utveckling. Det här omfattar elevens livsmiljö, det lokala kulturarvet, olika gruppers kulturarv samt skolans kulturella mångfald. Undervisningen i slöjd ska fostra etiska, medvetna och delaktiga samt kunniga och företagsamma medborgare, som värdesätter sina slöjdfärdigheter, kan uttrycka sig genom slöjd och har vilja att värna om och utveckla slöjdkulturen.

Läroämnets uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7–9 är slöjdens fostrande uppdrag att stärka och fördjupa elevernas förmåga att ta fasta på sina egna erfarenheter för att skapa nytt och lösa problem samt stärka och fördjupa sådana kunskaper och färdigheter som behövs för att planera, skapa och uttrycka sig genom slöjd. Undervisningen i slöjd utgår från att eleverna ska få iaktta och undersöka den byggda miljön och dess olika material samt tillämpa kunskapen i sitt skapande. Då färdigheterna fördjupas ska eleverna också bli bekanta med olika tekniska funktionsprinciper och praktiska problem som kan uppstå då de tillämpas. Slöjdens ska stödja elevernas välbefinnande och livskompetens samt yrkesval och val som gäller arbetslivet.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i slöjd i årskurs 7–9

Mångsidiga apparater, maskiner, arbetsredskap och lärmiljöer ger eleverna möjlighet att lära sig slöjda med olika material och att tillägna sig en ansvarsfull arbetsattityd. Vardagslivet, naturen, den byggda miljön och olika föremål observeras och utnyttjas för att planera och framställa slöjdprodukter. Eleverna utnyttjar mobila apparater i slöjden och övar sig att skapa tredimensionella ritningar och modeller. I undervisningen används arbetssätt som är typiska för tekniskt arbete och textilarbete. Det praktiska lärandet stöds med hjälp av undersökande projekt i samarbete med utomstående sakkunniga, olika instanser och över läroämnesgränserna. Eleverna får kunskap om slöjd genom att besöka museer, utställningar och företag.

Handledning, differentiering och stöd i slöjd i årskurs 7–9

Med tanke på målen för läroämnet är det viktigt att handledning/stöd ordnas med hänsyn till olika pedagogiska arbets- och förhållningssätt som stödjer eleverna att tillägna sig slöjdfärdigheter och främjar deras förmåga att planera och samarbeta. Genom individuellt arbete, grupparbete och kollaborativa arbetssätt uppmuntras eleverna att delta, vara aktiva och att självständigt ta ansvar. I undervisningen ska elevernas olika förutsättningar och behov beaktas och slöjdundervisningen differentieras utgående från dem, till exempel genom valet av lärmiljöer, arbetsredskap, arbetssätt och arbetsuppgifter.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i slöjd i årskurs 7–9

Bedömningen av lärandet i slöjd ska vägleda och sporra eleverna. Eleverna ska ges mångsidig respons på sina framsteg och sitt lärande. Den formativa bedömningen ska stödja utvecklingen av mångsidiga slöjdfärdigheter. Eleverna ska erbjudas olika möjligheter att visa sina framsteg och uppmuntras att utnyttja sina styrkor och inhämta de färdigheter som behöver utvecklas. Eleverna ska handledas att utvärdera sitt lärande och erbjudas olika sätt för självvärdering och för att få kamratrespons. Färdigheterna i självvärdering och färdigheterna att ge och ta emot kamratrespons ska utvecklas som en del av den formativa bedömningen. Den summativa bedömningen ska grunda sig på slöjdprocessen i sin helhet samt på målen och kunskapskraven för den. Dokumentationen av de olika skedena av arbetsprocessen fungerar som ett redskap vid bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i slöjd avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i slöjd då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i slöjd som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för slöjd. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i slöjd och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i slöjd och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen. I beskrivningarna av kunskapskraven i slöjd ingår beskrivningarna av kunnandet för de lägre vitsorden i kunskapskraven för ett högre vitsord.

Centralt innehåll som anknyter till målen för slöjd i årskurs 7–9

Innehållet i undervisningen ska ge eleven mångsidig erfarenhet av olika områden av slöjd och möjlighet att tillägna sig olika slöjdfärdigheter. Innehållet i undervisningen väljs så att eleverna erbjuds uppgifter och uppdrag där olika innehållsområden samspelar och bildar enhetliga helheter.

I1 Innovation

Eleverna gör uppgifter där de ska planera olika slags produkter kreativt och uppfinningsrikt genom att använda slöjdrelaterade begrepp, tecken och symboler. Eleverna genomför planerna med betoning på att stärka sin uttrycksförmåga. Eleverna utvärderar både sitt eget och sina klasskamraters arbete under slöjdprocessen.

I2 Formgivning

Eleverna utforskar hur människans sätt att bo, röra sig och klä sig har utvecklats ur samhälleligt, kulturellt och tekniskt perspektiv. Eleverna drar nytta av lokala möjligheter, olika kulturers traditioner och av både nutid och framtid då de planerar, formger och framställer slöjdprodukter.

I3 Prövning

Eleverna prövar olika sätt att bearbeta, kombinera och behandla material samt använder kreativt och modigt olika traditionella och nya material och framställningstekniker. I slöjdundervisningen används inbyggda system, d.v.s. man tillämpar programmering för planering och framställning av produkter.

I4 Dokumentation och värdering

Eleverna bekantar sig med möjligheter som olika metoder erbjuder i produktplanerings- och framställningsprocessen. Eleverna analyserar produkters design och användbarhet. Eleverna dokumenterar en slöjdprocess i sin helhet med hjälp av informations- och kommunikationsteknik.

I5 Tillverkning

Eleven tillverkar olika ekologiskt och etiskt hållbara samt fungerande och välgjorda produkter eller alster. Eleverna använder arbetsredskap, maskiner och anordningar som behövs i slöjdarbetet på ett mångsidigt och ändamålsenligt sätt.

I6 Arbetssäkerhet

Eleverna får kunskap om arbetssäkerhet samt lär sig att kartlägga och bedöma risker under slöjdprocessens gång. Eleverna arbetar på ett tryggt och säkert sätt.

I7 Företagsamt lärande

Eleverna bekantar sig med företagsamt lärande, företagsamhet och föreningssamarbete genom presentationer, virtuellt och genom studie- eller företagsbesök. Undervisningen tar fasta på de praktiska färdigheternas betydelse i arbetslivet. Kulturinstitutionernas utbud utnyttjas som en idékälla.

I8 Medvetenhet och delaktighet

Eleverna undersöker olika betydelser som slöjd och olika slöjdprodukter kan ha ur individ-, samhälls- och miljöperspektiv. Eleverna reflekterar över hur slöjd främjar hållbar utveckling och välbefinnandet i vardagen. Eleverna lär sig delta, påverka och kommunicera genom slöjd.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att planera sitt arbete samt att utveckla idéer, undersöka och experimentera på ett företagsamt sätt

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att planera sitt arbete. Eleven lär sig att agera på ett företagsamt och kreativt sätt när hen utvecklar idéer, undersöker och experimenterar i slöjd.

Innehållsområden

I1 Innovation

I2 Formgivning

I3 Prövning

I4 Dokumentation och värdering

I5 Tillverkning

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att arbeta och producera

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i slöjd

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven planerar sitt eget arbete utgående från givna instruktioner och exempel. Eleven kan under konkret handledning utföra ett visst skede i arbetet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven planerar sitt arbete enligt givna instruktioner. Eleven strävar efter att arbeta på ett företagsamt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven planerar sitt arbete, kan göra val och söka egna lösningar för sitt arbete.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven planerar självständigt sitt arbete. Eleven arbetar på ett företagsamt sätt och tar egna initiativ.

M2 handleda eleven att ställa upp egna mål för sitt lärande och arbete i slöjd och att utgående från målen genomföra en slöjdprocess i sin helhet samt utvärdera sitt lärande

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att ställa upp egna mål för sitt lärande och arbete. Eleven lär sig att genomföra en slöjdprocess i sin helhet. Eleven lär sig att reflektera över sitt arbete under en hel slöjdprocess.

Innehållsområden

I1 Innovation

I2 Formgivning

I3 Prövning

I4 Dokumentation och värdering

I5 Tillverkning

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att genomföra en slöjdprocess i sin helhet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i slöjd

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven ställer med lärarens hjälp upp ett konkret mål för sitt lärande som anknyter till arbetet. Eleven arbetar med en fas åt gången och reflekterar under handledning över sin slöjdprocess.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven ställer under handledning upp mål för sitt lärande och arbete. Eleven framskrider i slöjdprocessen med en fas åt gången enligt givna instruktioner. Eleven reflekterar över sin slöjdprocess utgående från givna alternativ.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan ställa upp mål för sitt lärande och arbete och hen arbetar processinriktat och reflekterar på ett realistiskt sätt över sin slöjdprocess.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven ställer självständigt upp mål för sitt lärande och arbete. Eleven framskrider ändamålsenligt och reflekterar på ett analytiskt och realistiskt sätt över sin slöjdprocess.

M3 handleda eleven att undersöka och mångsidigt använda olika redskap, material och ändamålsenliga metoder samt att utveckla innovationer

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att mångsidigt använda olika redskap och att välja ändamålsenliga material och arbetssätt inom slöjd. Eleven är kreativ i sitt arbete.

Innehållsområden

I1 Innovation

I2 Formgivning

I3 Prövning

I4 Dokumentation och värdering

I5 Tillverkning

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda redskap och att använda olika bearbetnings- och arbetssätt inom slöjd på ett ändamålsenligt sätt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i slöjd

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar i undervisningen i de båda arbetssätten inom slöjd. Eleven använder olika redskap och material, vid behov under konkret handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven förstår vilken betydelse olika arbetssätt och material har för slöjdprocessen och eleven väljer under handledning dem som lämpar sig för hens arbete. Eleven använder olika redskap och material enligt givna instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan välja ändamålsenliga material och bearbetningssätt samt kan använda dem på ett kreativt sätt för att framställa produkter eller alster enligt sina planer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven utvärderar hur väl olika redskap och bearbetningssätt lämpar sig för slöjdprocessen. Eleven tillämpar sin kunskap om material och arbetssätt på ett kreativt, experimentellt och ändamålsenligt sätt.

M4 handleda eleven att ledigt använda slöjdrelaterade begrepp, tecken och symboler och att stärka elevens visuella, materiella och tekniska uttrycksförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda slöjdrelaterade begrepp, tecken och symboler på ett ledigt sätt. Eleven lär sig att uttrycka sig själv visuellt med hjälp av olika material och teknik.

Innehållsområden

I1 Innovation

I2 Formgivning

I3 Prövning

I4 Dokumentation och värdering

I5 Tillverkning

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Visuellt, materiellt och tekniskt uttryck

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i slöjd

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven identifierar olika slöjdrelaterade begrepp, tecken och symboler. Eleven uttrycker under konkret handledning några av sina iakttagelser och tankar visuellt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven använder slöjdrelaterade begrepp, tecken och symboler enligt instruktionerna. Eleven uttrycker sina iakttagelser och tankar visuellt och även på något annat sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder centrala slöjdrelaterade begrepp och kan uttrycka sina idéer klart med hjälp av teknik.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder slöjdrelaterade begrepp, tecken och symboler på ett ändamålsenligt sätt. Eleven uttrycker sina idéer på ett mångsidigt och kreativt sätt med hjälp av olika material och teknik.

M5 handleda eleven att uppfatta, förutse och reagera på riskfaktorer i arbetet och att arbeta på ett tryggt och säkert sätt under slöjdprocessen

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att uppfatta, bedöma och förutse olika risksituationer och att vid behov reagera på dem. Eleven lär sig att agera på ett tryggt och säkert sätt i slöjdprocessen.

Innehållsområden

I6 Arbetssäkerhet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att arbeta på ett tryggt och säkert sätt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i slöjd

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven följer under konkret handledning de säkerhetsinstruktioner hen fått i slöjdprocessen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven uppfattar de centrala riskfaktorerna som berör arbetssäkerheten under slöjdprocessen och följer de säkerhetsinstruktioner hen fått.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan bedöma farorna och riskerna i arbetet samt kan arbeta på ett tryggt och säkert sätt under slöjdprocessen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven bedömer och förutser farorna och riskerna i arbetet som en del av slöjdprocessen. Eleven arbetar på ett tryggt och säkert sätt och främjar genom sitt agerande säkerheten och tryggheten i lärmiljön.

M6 handleda eleven att utnyttja informations- och kommunikationsteknikens möjligheter för planering, framställning och dokumentation samt för att producera och dela gemensam information

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att utnyttja informations- och kommunikationsteknikens möjligheter för planering, framställning och dokumentation i slöjd. Eleven lär sig att producera och dela gemensam information.

Innehållsområden

I1 Innovation

I2 Formgivning

I3 Prövning

I4 Dokumentation och värdering

I5 Tillverkning

Delområdena inom mångsidig kompetens

K5 Digital kompetens

Föremål för bedömningen

Färdigheter i informations- och kommunikationsteknik och förmåga att arbeta tillsammans med andra

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i slöjd

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven använder informations- och kommunikationsteknik under konkret handledning i den egna eller den gemensamma slöjdprocessen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda informations- och kommunikationsteknik enligt givna instruktioner för planering, framställning och dokumentation självständigt eller tillsammans med andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda informations- och kommunikationsteknik för planering, framställning och dokumentation av slöjdprocessen samt för att producera gemensam information.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder informations- och kommunikationsteknik mångsidigt i olika skeden av slöjdprocessen samt för att producera och dela gemensam information.

M7 handleda eleven att förstå betydelsen av praktiska färdigheter, slöjd och teknik i det egna livet, samhället, i företagsverksamhet och i det övriga arbetslivet

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå betydelsen av praktiska färdigheter, slöjd och teknik i det egna livet, samhället, i företagsverksamhet och i det övriga arbetslivet.

Innehållsområden

I7 Företagsamt lärande

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta betydelsen av praktiska färdigheter och slöjd i vardagen och i samhället.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i slöjd

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar under lärarens handledning i reflektioner över betydelsen av praktiska färdigheter och slöjd.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan med hjälp av exempel beskriva vilken betydelse slöjd har i vardagen, samhället och arbetslivet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan reflektera över vilken betydelse praktiska färdigheter och slöjd har i det egna livet och i samhället.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan ur olika synvinklar granska vilken betydelse praktiska färdigheter, slöjd och teknik har i det egna livet, samhället, i företagsverksamhet och i det övriga arbetslivet.

M8 handleda eleven att tänka ekonomiskt och att göra sådana val i anslutning till slöjdprocessen som främjar en hållbar livsstil

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att tänka ekonomiskt. Eleven lär sig att i anslutning till slöjdprocessen göra val som främjar en hållbar livsstil.

Innehållsområden

I8 Medvetenhet och delaktighet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att göra motiverade val och att beakta en hållbar livsstil i slöjdprocessen

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i slöjd

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan under lärarens handledning använda slöjdmaterial på ett ekonomiskt sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan delvis självständigt göra ekonomiska val i sitt arbete. Eleven förstår sambandet mellan en hållbar livsstil och de val som görs i slöjdprocessen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan göra ekonomiska val i sitt arbete. Eleven kan bedöma sambandet mellan en hållbar livsstil och de val som görs i slöjdprocessen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan göra ekonomiska val och förstår betydelsen av ett arbete av god kvalitet. Eleven kan bedöma och motivera val som anknyter till slöjdprocessen och en hållbar livsstil.

16.3.17. Gymnastik

Läroämnets uppdrag

Uppdraget i gymnastikundervisningen är att påverka elevernas välbefinnande genom att stödja den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan och en positiv inställning till den egna kroppen. Det är viktigt att de enskilda lektionerna i gymnastik ger eleverna positiva upplevelser och stödjer en aktiv livsstil. I gymnastiken betonas kroppsuppfattning, fysisk aktivitet och samarbete. Gymnastiken ska bidra till att främja jämlikhet, jämställdhet och gemenskap samt stödja kulturell mångfald. Undervisningen ska vara trygg och utgå från de möjligheter som olika årstider och de lokala förhållandena erbjuder. Skolans lokaler, idrottsplatser i närmiljön och naturen ska utnyttjas mångsidigt i undervisningen. Eleverna ska handledas att främja ett tryggt och etiskt hållbart arbetssätt och inlärningsklimat.

I gymnastiken får eleverna lära sig att röra på sig och samtidigt utvecklas de genom att röra på sig. Att lära sig att röra på sig innebär fysisk aktivitet enligt elevernas ålder och utvecklingsnivå, träning av motoriska basfärdigheter och fysiska egenskaper. Eleverna ska få kunskaper och färdigheter för olika slags gymnastiksituationer. Att utvecklas genom att röra på sig innebär att man lär sig att respektera andra, att vara ansvarsfull, att utveckla sig själv långsiktigt, att identifiera och reglera känslor samt att utveckla en positiv självbild. Gymnastiken ska ge eleverna möjlighet att känna glädje, uttrycka sig med kroppen, delta, vara social, koppla av, tävla och kämpa på ett lekfullt sätt och att hjälpa andra. Eleverna ska också få beredskap att främja sin hälsa.

Läroämnets uppdrag i årskurs 7-9

"Vi rör på oss tillsammans och tillämpar våra färdigheter samt stärker självbilden och delaktigheten."

I årskurserna 7–9 ligger tyngdpunkten i undervisningen på att mångsidigt tillämpa grundläggande färdigheter och träna fysiska egenskaper med hjälp av olika gymnastikformer och idrottsgrenar. Det är särskilt viktigt att eleverna stärker sin positiva självbild och accepterar sin kropp som förändras. Undervisningen ska stödja elevernas välbefinnande, utveckling mot självständighet och delaktighet samt uppmuntra eleverna att på eget initiativ delta i motionsaktiviteter som främjar hälsan. Eleverna deltar enligt sin utvecklingsnivå i planeringen av aktiviteter samt tar ansvar för sin egen och gruppens aktivitet.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i gymnastik i årskurs 7–9

Gymnastikens uppdrag och mål genomförs genom trygg och mångsidig undervisning i olika lärmiljöer inomhus och utomhus med betoning på elevernas delaktighet. I undervisningen beaktas på ett ändamålsenligt sätt årstiderna, de lokala förhållandena samt de möjligheter som skolan och omgivningen erbjuder. I undervisningen betonas arbetssätt som främjar fysisk aktivitet och gemenskap, uppmuntrande växelverkan och att hjälpa andra samt att verksamheten är trygg både psykiskt och fysiskt. Utnyttjandet av motionsteknologi stödjer målen för gymnastikundervisningen. Det är viktigt att främja säkert trafikbeteende, när man förflyttar sig till idrottsplatser utanför skolan.

Handledning, differentiering och stöd i gymnastik i årskurs 7–9

En uppmuntrande och accepterande atmosfär är en förutsättning för att målen för gymnastikundervisningen ska nås. Undervisningen ska ge alla elever möjlighet att lyckas och att delta samt stödja en tillräcklig funktionsförmåga med tanke på välbefinnandet. Det är viktigt att beakta elevernas individualitet, att arbetsklimatet är tryggt och att undervisningsarrangemangen och kommunikationen i undervisningen är tydliga. Upplevelsen av att kunna och den sociala samhörigheten stöds genom elevorienterade och engagerande arbetssätt, lämpliga uppgifter och uppmuntrande respons. I årskurs 7–9 ska särskild vikt fästas vid att stödja funktionsförmågan samt uppmuntra eleverna att utöva eller hitta en egen lämplig motionsform.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i gymnastik i årskurs 7–9

Eleverna ska genom mångsidig, uppmuntrande och handledande respons och bedömning stödjas att röra på sig med hjälp av gymnastik. Responsen stöder elevernas positiva uppfattning om sig själva som motionsutövare. I responsen och bedömningen ska man fästa vikt vid elevernas individuella styrkor och utvecklingsbehov och stödja dem. I undervisningen och bedömningen i gymnastik ska man fästa uppmärksamhet vid elevens hälsotillstånd och specialbehov.

Bedömningen i gymnastik ska grunda sig på målen för den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan. Föremål för bedömningen är elevernas lärande (målen 2–6) och sätt att arbeta (målen 1 och 7–10). Elevernas fysiska konditionsnivå ska inte användas som grund för bedömningen. Mätningar som gjorts med Move! används inte som grund för bedömningen. Vid bedömningen ska man använda mångsidiga metoder så att eleverna har möjlighet att visa sitt bästa kunnande. Eleverna ska handledas i självvärdering.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i gymnastik avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i gymnastik då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i gymnastik som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för gymnastik. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i gymnastik och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i gymnastik och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I gymnastiken utvecklas kunnandet kontinuerligt som en fortsättning på det tidigare kunnandet. I beskrivningarna av kunskapskraven för slutbedömningen ingår beskrivningarna av kunnandet för de lägre vitsorden i kunskapskraven för ett högre vitsord.

Centralt innehåll som anknyter till målen för gymnastik i årskurs 7–9

I1 Fysisk funktionsförmåga

Undervisningen i gymnastik präglas av fysisk aktivitet. I gymnastikundervisningen väljs uppgifter som på ett tryggt och mångsidigt sätt utvecklar elevernas förmåga att observera och lösa problem (t.ex. gymnastiklekar och bollspel). Balans- och rörelseförmågan samt förmågan att hantera redskap stärks med hjälp av mångsidiga gymnastikformer (såsom aktiviteter på is, i snö, i naturen, basmotion, musik- och dansgymnastik samt bollspel och redskapsgymnastik) och idrottsgrenar under olika årstider och i olika lärmiljöer. Gymnastikundervisningen ska omfatta undervisning i simning, rörelse i vatten och livräddning.

Mångsidiga uppgifter, lekar, övningar och spel ger eleverna möjlighet att delta och uppleva att de kan, att arbeta självständigt, att uttrycka sig med kroppen och få estetiska erfarenheter. I gymnastikundervisningen väljs uppgifter där eleverna lär sig att träna styrka, snabbhet, uthållighet och rörlighet. Med hjälp av gymnastikuppgifterna lär sig eleven att utvärdera, upprätthålla och utveckla sin fysiska funktionsförmåga. Mätningarna enligt det nationella uppföljningssystemet för fysisk funktionsförmåga Move! ska genomföras så att de stödjer den omfattande hälsoundersökningen som ordnas i årskurs 8.

I2 Social funktionsförmåga

Med hjälp av gymnastikuppgifter lär sig eleverna att utvärdera och utveckla sin sociala funktionsförmåga. I gymnastikundervisningen väljs olika par- och gruppuppgifter, lekar, övningar och spel där eleverna lär sig att ta hänsyn till andra samt att hjälpa och stödja varandra. Genom uppgifterna lär sig eleverna att ta ansvar för gemensamma aktiviteter och organiseringen av dem samt för regler. Gruppuppgifterna stärker positiv gemenskap.

I3 Psykisk funktionsförmåga

I gymnastikundervisningen används uppgifter där eleverna lär sig att kämpa långsiktigt på egen hand och tillsammans med andra för att uppnå ett mål. Genom olika uppgifter får eleverna öva sig att ta ansvar. Roliga och omväxlande gymnastikuppgifter framkallar positiva känslor som i sin tur stärker elevernas upplevelse av att kunna och deras positiva självbild. I samband med undervisningen får eleverna information om motionens betydelse för utvecklingen, principerna för träning samt om möjligheterna att utöva motion som hobby och vad som kännetecknar olika motionsformer.

Mål för undervisningen

M1 uppmuntra eleven att röra på sig, att pröva olika gymnastikformer och att träna enligt bästa förmåga

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven är fysiskt aktiv, prövar på olika gymnastikformer och tränar aktivt.

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Fysisk aktivitet och vilja att försöka

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar sporadiskt och endast till vissa delar i verksamheten under gymnastiklektionerna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i gymnastiklektionerna och prövar på olika gymnastikformer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven deltar vanligtvis aktivt i verksamheten under gymnastiklektionerna och prövar och tränar olika gymnastikformer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven deltar aktivt och tränar de gymnastikformer som undervisas.

M2 handleda eleven att träna sina sensomotoriska färdigheter, det vill säga att iaktta sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven iakttar sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och väljer ändamålsenliga lösningar.

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att välja lösningar i olika gymnastiksituationer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan berätta om några av sina iakttagelser och kan med lärarens hjälp använda dem i sin egen aktivitet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven förstår sina iakttagelser och kan berätta om dem och koppla dem till sin egen aktivitet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven väljer oftast ändamålsenliga lösningar i olika gymnastiksituationer utgående från sina iakttagelser.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven väljer ändamålsenliga iakttagelser som grund för sina lösningar, kan motivera sina lösningar och anpassar sin fysiska aktivitet i enlighet med dem.

M3 handleda eleven att träna och utveckla sin balans- och rörelseförmåga så att hen kan använda, kombinera och tillämpa sina färdigheter på ett mångsidigt sätt i olika lärmiljöer, under olika årstider och i olika gymnastikformer

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina balans- och rörelsefärdigheter i olika lärmiljöer.

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (balans- och rörelsefärdigheter) i olika gymnastikformer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan använda och kombinera sina balans- och rörelsefärdigheter i några gymnastikformer som undervisats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda och kombinera sina balans- och rörelsefärdigheter i de flesta gymnastikformer som undervisats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda, kombinera och tillämpa sina balans- och rörelsefärdigheter i de flesta gymnastikformer som undervisats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder, kombinerar och tillämpar sina balans- och rörlighetsfärdigheter i de gymnastikformer som undervisats.

M4 handleda eleven att träna och utveckla sina färdigheter att hantera redskap, så att hen kan använda, kombinera och tillämpa sina färdigheter på ett mångsidigt sätt i olika lärmiljöer, med olika redskap, under olika årstider och i olika gymnastikformer

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvecklar sina färdigheter att hantera redskap i olika lärmiljöer.

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (förmåga att hantera redskap) i olika gymnastikformer

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan använda sina färdigheter att hantera redskap i några gymnastikformer som undervisats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan använda och kombinera sina färdigheter att hantera redskap i de flesta gymnastikformer som undervisats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan använda, kombinera och tillämpa sina färdigheter att hantera redskap i de flesta gymnastikformer som undervisats.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder, kombinerar och tillämpar sina färdigheter att hantera redskap i de gymnastikformer som undervisats.

M5 uppmuntra och handleda eleven att utvärdera, upprätthålla och utveckla sina fysiska egenskaper: snabbhet, rörlighet, uthållighet och styrka

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven utvärderar, upprätthåller och utvecklar sina fysiska egenskaper.

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att utvärdera, upprätthålla och utveckla fysiska egenskaper

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna några av utvärderingsmetoderna för de fysiska egenskaperna och kan träna sina egenskaper under handledning av någon annan.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven kan nämna och välja metoder som lämpar sig för utvärderingen av olika fysiska egenskaper och tränar självständigt några av sina fysiska egenskaper.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan utvärdera sina fysiska egenskaper och på basis av utvärderingen träna snabbhet, rörlighet, uthållighet och styrka.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven identifierar sina egna styrkor och svagheter och kan på basis av sina iakttagelser upprätthålla och utveckla sina fysiska egenskaper.

M6 stärka simkunnigheten och livräddningsfärdigheterna så att eleven kan simma samt rädda sig själv och andra ur vattnet

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven stärker sin simkunnighet och sina livräddningsfärdigheter.

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Simkunnighet och livräddningsfärdigheter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan simma 10 meter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven simmar 50 meter på två olika simsätt och dyker 5 meter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan simma* och rädda sig själv och andra ur vattnet. (*nordiska kriterier för simkunnighet)
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan simma obehindrat på två simsätt och kan rädda sig själv och andra ur vattnet på olika sätt.

M7 handleda eleven att agera tryggt och sakligt

Målområde

Fysisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven agerar på ett tryggt och sakligt sätt under lektionerna.

Innehållsområden

I1 Fysisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Trygg aktivitet under gymnastiklektionerna

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan berätta hur man agerar på ett tryggt och sakligt sätt samt agerar och utrustar sig vanligtvis enligt instruktionerna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven förstår riskfaktorer som hör samman med säkerheten och agerar på ett tryggt sätt samt har ändamålsenlig utrustning under lektionerna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven agerar på ett tryggt och sakligt sätt under gymnastiklektionerna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven agerar på ett tryggt och sakligt sätt och främjar tryggheten och säkerheten under gymnastiklektionerna.

M8 handleda eleven att arbeta tillsammans med alla andra och att reglera sina handlingar och känslouttryck i gymnastiksituationerna med hänsyn till andra

Målområde

Social funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven arbetar tillsammans med alla och kan reglera sina handlingar och känslouttryck i gymnastiksituationerna.

Innehållsområden

I2 Social funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Emotionella och kommunikativa färdigheter samt arbetsförmåga

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven arbetar tillsammans med människor hen själv valt och reglerar sina handlingar och sina känslor så att hen kan arbeta tillsammans med andra i gymnastiksituationerna.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven arbetar tillsammans med alla.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven arbetar i olika gymnastiksituationer på överenskommet sätt och tar hänsyn till andra.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven arbetar tillsammans med alla och främjar gruppens aktivitet och lärande.

M9 handleda eleven att agera enligt principen om rent spel och bära ansvar för gemensamma aktiviteter

Målområde

Social funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven följer principerna om rent spel och tar ansvar för gemensamma aktiviteter.

Innehållsområden

I2 Social funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att ta ansvar i gemensamma aktiviteter

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan nämna principer om rent spel och tar sporadiskt ansvar för gemensamma aktiviteter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven följer principerna om rent spel och ger de övriga arbetsro.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven följer principerna om rent spel och visar att hen tar ansvar för gemensamma aktiviteter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven tar ansvar för och främjar de gemensamma aktiviteterna.

M10 uppmuntra eleven att ta ansvar för sina handlingar och stärka elevens förmåga att arbeta självständigt

Målområde

Psykisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven tar ansvar för sina handlingar och kan arbeta självständigt.

Innehållsområden

I3 Psykisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att arbeta självständigt

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i gymnastik

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven kan berätta hur man kan ta ansvar för sina egna handlingar och tar ansvar under handledning av läraren.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven tar ansvar för sina egna handlingar och kan tidvis arbeta självständigt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven arbetar vanligtvis ansvarsfullt och självständigt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven arbetar ansvarsfullt och självständigt.

M11 se till att eleven får tillräckligt med positiva upplevelser av sin egen kropp, av att kunna och av att vara en del av gemenskapen

Målområde

Psykisk funktionsförmåga

Innehållsområden

I3 Psykisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i gymnastik

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M12 hjälpa eleven att förstå vilken betydelse tillräcklig fysisk aktivitet och en motionsinriktad livsstil har för det totala välbefinnandet

Målområde

Psykisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att förstå vilken betydelse tillräcklig fysisk aktivitet och en motionsinriktad livsstil har för det totala välbefinnandet.

Innehållsområden

I3 Psykisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i gymnastik

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

M13 göra eleven bekant med olika vanliga motionsmöjligheter samt ge eleven kunskaper och färdigheter som hör samman med dem så att hen ska kunna hitta egna lämpliga motionsformer som ger glädje, avslappning och energi

Målområde

Psykisk funktionsförmåga

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att hitta egna lämpliga motionsformer som ger glädje, avslappning och energi.

Innehållsområden

I3 Psykisk funktionsförmåga

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

[Arvioinnin kohteet oppiaineessa]

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i gymnastik

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

16.3.18. Huslig ekonomi

Läroämnets uppdrag

Uppdraget i huslig ekonomi är att stödja eleverna att utveckla kunskaper, färdigheter, attityder och beredskap som behövs för att hantera vardagen i ett hem och för en hållbar livsstil som stödjer välbefinnandet. Undervisningen i huslig ekonomi ska främja praktiska färdigheter och kreativitet samt förmågan att göra val och agera på ett hållbart sätt i vardagen. Undervisningen ska lägga grunden för elevernas kunskaper i huslig ekonomi, så att eleverna har färdigheter att agera i olika miljöer och klara av att genomföra uppgifter i ett hushåll. Undervisningen ska stödja eleverna att utvecklas till konsumenter som klarar av att upprätthålla de grundläggande förutsättningarna för vardagen i ett hushåll. Undervisningen ska hjälpa eleverna att utvecklas till medmänniskor som bryr sig om sin nästa och som växer till aktiva medlemmar i familjen, hemmet och samhället.

Undervisningen ska ge eleverna färdigheter att kunna kommunicera och leva tillsammans. Undervisningen i huslig ekonomi ska lägga grund för hållbart boende, matkunskap och hållbar konsumtion. Eleverna ska få en uppfattning om den teknik som präglar vardagen i ett hem, om hur man kan leva på ett kostnadsmedvetet sätt samt om hur man kan använda informations- och kommunikationsteknik i hushållet.

Med hjälp av centrala innehåll och arbetsuppgifter i huslig ekonomi utvecklas elevernas förmåga att planera och organisera, att utföra arbete och att ha kontroll över resurser. Uppdraget i huslig ekonomi är att stärka elevernas färdigheter att arbeta långsiktigt, att samarbeta och att granska information kritiskt. Det är särskilt viktigt att se till att eleverna deltar i undervisningen på ett jämlikt och rättvist sätt. Läroämnet ska fostra eleverna till att kunna agera aktivt och företagsamt, ansvarsfullt och ekonomiskt.

Läroämnet huslig ekonomi tillämpar kunskap från olika områden och samarbetar med andra läroämnen för att elevernas inlärningserfarenheter ska bli mångsidigare. En helhetsskapande undervisning stödjer elevernas förståelse av sambanden mellan olika begrepp, saker eller företeelser som har att göra med vardagen i hemmet, ökar kunskapen om förhållandet mellan orsak och verkan och fördjupar lärandet. Undervisningen i huslig ekonomi täcker alla delområden av mångsidig kompetens.

Undervisningen i huslig ekonomi ska vara systematisk och bygga på kontinuitet samt stödja lärandet så att elevernas kunskaper och färdigheter gradvis fördjupas till helheter. Elevernas självständighet och ansvar ska växa efter hand och eleverna ska få lära sig att lösa problem, att tillämpa kunskaper och färdigheter och att vara kreativa. Med hjälp av hemuppgifter ska eleverna få tillämpa och fördjupa sina kunskaper hemma och i den närmaste kretsen.

Undervisning i huslig ekonomi kan ges redan i de lägre årskurserna om utbildningsanordaren så beslutar. I sådana fall följer man grunderna för läroplanen för huslig ekonomi med beaktande av elevernas ålder. Undervisningens mål, centrala innehåll och genomförande fastställs i den lokala läroplanen genom anpassning av grunderna för läroplanen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i huslig ekonomi i årskurs 7–9

Med tanke på målen i läroämnet är det viktigt att välja lärmiljöer som möjliggör interaktion i arbetet, att man tillsammans kan skapa och dela kunskap, att man kan använda undersökande och tillämpande arbetssätt samt utvärdera arbetet. Att värdesätta och slutföra arbete, kunna arbeta långsiktigt i en respektfull och lugn atmosfär samt ha möjlighet att lära sig av misslyckanden skapar trygghet i undervisningen. I undervisningen utnyttjas klassgemenskapen, skolans lokaler, skolmiljön samt digitala miljöer och samarbetsnätverk. Skoluppgifterna ska stärka elevernas syn på hur vardagen är uppbyggd och hur olika den kan se ut och ge eleverna träning i att tillämpa sina kunskaper i sin egen familj. Det är viktigt att arbetssätt och metoder väljs så att kunskaper och färdigheter sammanflätas och tillämpas i praktiken.

Handledning, differentiering och stöd i huslig ekonomi i årskurs 7–9

Med tanke på målen i huslig ekonomi är det viktigt att ordna handledning, differentiering och stöd på ett sådant sätt att det gradvis stärker elevernas motivation och förmåga att själva stödja och styra sin egen aktivitet. Det är också viktigt att eleverna lär sig arbeta interaktivt, långsiktigt och utgående från kunskap. Undervisningen planeras så att både undervisningssituationen och kunskapsmiljön har en tydlig struktur och lämplig svårighetsgrad. Utgångspunkten för differentiering är undervisningssituationer som anknyter till vardagen och flexibla undervisningsarrangemang i enlighet med elevens kunskapsnivå.

Genom att sammankoppla undervisningssituationer och vardagliga fenomen stärks elevens praktiska färdigheter. Övningar i sociala situationer stärker förmågan att samarbeta och kommunicera. Enkla och tydliga bilder och instruktioner utvecklar förmågan att hantera information. För att kunna växla mellan olika uppgifter under en lektion behövs handledning i

tidshantering och strukturering av uppgiften. Läroämnet huslig ekonomi ger eleverna möjlighet att tillämpa sådant de övat och lärt sig i skolan i sin egen vardag.

Handledningen ska stödja elevernas intresse för att fördjupa och bredda sina kunskaper i huslig ekonomi och ge eleverna beredskap för utbildning efter den grundläggande utbildningen och vidare till yrken som förutsätter kunskaper inom huslig ekonomi.

Bedömning av elevens lärande och kunnande i huslig ekonomi i årskurs 7–9

Bedömningen av lärandet i huslig ekonomi ska vara mångsidig, handledande och sporrande. Eleverna ska få respons på sina färdigheter att hantera olika situationer och utföra uppgifter i huslig ekonomi. Elevernas tänkande stöds genom att de handleds att reflektera över sitt sätt att uppfatta och behandla sin egen omgivning. Bedömningen ska också ta hänsyn till hur eleverna förstår begrepp och tillägnar sig innehåll som anknyter till huslig ekonomi. I undervisningen ska man se till att eleven och hens vårdnadshavare känner till målen, grunderna för bedömningen och kriterierna för slutbedömningen. Kunnandet ska bedömas med mångsidiga förfaringssätt. Eleverna ska kontinuerligt få information om hur lärandet framskrider och om prestationerna i relation till de uppställda målen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i huslig ekonomi avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i huslig ekonomi då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i huslig ekonomi som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för huslig ekonomi. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i huslig ekonomi och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i huslig ekonomi och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

Målen för lärandet och föremålen för bedömningen i huslig ekonomi är praktiska arbetsfärdigheter, samarbets- och kommunikationsförmåga och färdigheter att hantera information. Elevens kunskaper utvecklas och färdigheterna blir synliga genom de centrala innehållen i anknytning till målen i huslig ekonomi.

Centralt innehåll som anknyter till målen för huslig ekonomi i årskurs 7–9

Innehållet ska väljas så att eleverna utvecklar en mångsidig hushållskompetens och ett mångsidigt hushållstänkande samt tillägnar sig principerna för hållbar utveckling. Aktuella ämnen med lokal, regional och global anknytning ska utnyttjas och tillämpas vid planeringen av uppgifter. Uppgifterna ska anknyta till målen i huslig ekonomi och variera beroende på eleverna, de lokala förhållandena och skolans prioriteringar.

I1 Matkunskap och matkultur

Innehållet i undervisningen väljs så att det stödjer utvecklingen av matlagnings- och bakningsfärdigheter. Genom att eleverna planerar och tillreder måltider samt prövar olika måltidssituationer ska de lära sig att reflektera över val och vanor när det gäller mat och ätande utgående från tillförlitlig information om näringsrekommendationer, matsäkerhet, matkedjan, livsmedelskännedom samt ekonomi och etik. Innehållet ska omfatta matkultur och seder som en del av identiteten och hemmets festligheter.

I2 Att bo och leva tillsammans

Innehållet väljs så att det stödjer utvecklingen av färdigheter som behövs i ett hushåll samt miljö- och kostnadsmedvetenhet. Undervisning i renhållning, textil- och materialvård med lämpliga rengöringsmedel, apparater, redskap och arbetssätt utvecklar färdigheter som behövs i vardagen. Med hjälp av innehållet i undervisningen bekantar sig eleverna med goda seder, jämlik användning av resurser samt att ta ansvar i familjen. Innehållet ger eleverna en grund för att kunna utvärdera boende- och hushållsrelaterade tjänster.

I3 Konsument- och hushållskunskap i hemmet

Innehållet väljs så att det eleverna handleds att uträtta ärenden och får kunskap om sina konsumentrelaterade rättigheter och skyldigheter beträffande olika val och avtal. Innehållet ska ge eleverna en grund för att kunna använda medier och teknik som redskap i vardagen och uppmuntra eleverna att reflektera över kamratgruppens och mediernas inverkan på de egna konsumtionsvalen. Undervisningen tränar elevernas förmåga att fatta ansvarsfulla beslut, att söka aktuell information samt stödjer förmågan att identifiera situationer och lösa problem som gäller hushållens ekonomi.

Mål för undervisningen

M1 handleda eleven att planera, organisera och utvärdera arbete och aktivitet

Målområde

Praktiskt arbete

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att planera, organisera och utvärdera sitt eget arbete och sin aktivitet.

Innehållsområden

I1 Matkunskap och matkultur

I2 Att bo och leva tillsammans

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Planering och organisering av arbetet samt granskning av egen aktivitet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i huslig ekonomi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen och kan benämna några arbetsuppgifter i anknytning till arbetsprocessen. Eleven behöver mycket handledning och hjälp i att planera och genomföra arbetet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven planerar, organiserar och beskriver stegvis sitt arbete och sin aktivitet enligt givna instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven planerar och arbetar stegvis genom att tillämpa givna instruktioner samt beskriver sitt kunnande med hjälp av egna iakttagelser av det egna arbetet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven planerar och arbetar självständigt samt motiverar det egna arbetet och den egna aktiviteten.

M2 handleda eleven att träna praktiska färdigheter som behövs i hushållet samt uppmuntra eleven att vara kreativ och att lägga märke till estetik

Målområde

Praktiskt arbete

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig praktiska färdigheter i hushållet och prövar på olika arbetsmetoder. Eleven lär sig att beakta kreativitet och estetik i sitt arbete.

Innehållsområden

I1 Matkunskap och matkultur

I2 Att bo och leva tillsammans

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Praktiska färdigheter i genomförandet av grundläggande uppgifter i huslig ekonomi, kreativitet och estetik

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i huslig ekonomi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven klarar under handledning av att utföra enstaka arbetsuppgifter som förutsätter praktiska färdigheter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven klarar av att utföra givna arbetsuppgifter som förutsätter praktiska färdigheter. Eleven vet att arbetsuppgifter kan utföras kreativt på många olika sätt och att estetiken är av betydelse.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven klarar självständigt av att i huslig ekonomi utföra uppgifter som förutsätter praktiska färdigheter och tillämpar de vanligaste arbetsmetoderna. Eleven beaktar enstaka estetiska aspekter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan kreativt använda och motivera olika praktiska färdigheter och arbetsmetoder i uppgifter i huslig ekonomi. Eleven motiverar betydelsen av kreativitet och estetik som en del av helheten och tar dessa i beaktande.

M3 handleda och uppmuntra eleven att välja och använda material, redskap, apparater och digitala verktyg på ett sätt som främjar välbefinnande och hållbar konsumtion

Målområde

Praktiskt arbete

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att välja och använda råvaror, material, arbetsredskap, och teknologi som främjar en hållbar livsstil.

Innehållsområden

I1 Matkunskap och matkultur

I2 Att bo och leva tillsammans

I3 Konsument- och hushållskunskap i hemmet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att göra och motivera val i arbetet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i huslig ekonomi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven övar sig på att med hjälp av individuell handledning välja och använda givna material eller arbetsredskap.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven väljer och använder råvaror, material, arbetsredskap eller teknologi i enlighet med givna instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven tillämpar sina kunskaper och färdigheter i hållbar livsstil då hen använder råvaror, material, arbetsredskap, eller teknologi.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven väljer, använder och argumenterar för råvaror, arbetsredskap, material eller teknologi som stöder en hållbar livsstil.

M4 handleda eleven att planera sin tidsanvändning och arbetets gång samt att hålla ordning i samband med uppgifter

Målområde

Praktiskt arbete

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att planera sitt eget arbete i relation till den tid som står till buds och den givna uppgiften. Eleven lär sig att sörja för ordningen i arbetsuppgifterna och arbetsmiljön i sin lärmiljö.

Innehållsområden

I1 Matkunskap och matkultur

I2 Att bo och leva tillsammans

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

Föremål för bedömningen

Förmåga att hantera tid och hålla ordning

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i huslig ekonomi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven arbetar inom tidsramen och håller under handledning ordning i uppgifterna och arbetsmiljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven håller ordning i arbetsuppgifterna i enlighet med givna instruktioner och angiven tidsram i olika arbetsskeden. Eleven behöver handledning för att upprätthålla ordning i arbetsmiljön.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven arbetar stegvis i enlighet med instruktioner och upprätthåller ordning i arbetsuppgifterna och arbetsmiljön. Eleven planerar och förutser sin tidsanvändning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven arbetar självständigt och ansvarsfullt och kan inom ramen för lärmiljön motivera sin tidsanvändning, betydelsen av att upprätthålla ordning i arbetsuppgifterna och arbetsmiljön, samt arbetets framskridande.

M5 handleda och motivera eleven att arbeta hygieniskt, säkert och ergonomiskt och att fästa uppmärksamhet vid de resurser som finns

Målområde

Praktiskt arbete

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att arbeta hygieniskt, säkert och ergonomiskt i undervisningsmiljön för huslig ekonomi med beaktande av de material som finns tillgängliga.

Innehållsområden

I1 Matkunskap och matkultur

I2 Att bo och leva tillsammans

I3 Konsument- och hushållskunskap i hemmet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K5 Digital kompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Säkerhet samt verksamhet som är hållbar med tanke på resurserna

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i huslig ekonomi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven arbetar hygieniskt och säkert under handledning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven arbetar hygieniskt och säkert i enlighet med givna instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven arbetar i enlighet med instruktionerna på ett hygieniskt, säkert och ergonomiskt sätt eller ändamålsenligt i förhållande till, kostnader och energiförbrukning.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven motiverar sitt arbete utgående från aspekter på säkerhet, hygien och ergonomi, eller kostnader och energiförbrukning.

M6 handleda eleven att öva sig på att lyssna samt diskutera och argumentera på ett konstruktivt sätt när hen planerar och genomför uppgifter

Målområde

Samarbete och kommunikation

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att möta andra, lyssna, diskutera och argumentera i elevgruppen.

Innehållsområden

I1 Matkunskap och matkultur

I2 Att bo och leva tillsammans

I3 Konsument- och hushållskunskap i hemmet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Förmåga att lyssna, diskutera och argumentera vid gemensam planering

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i huslig ekonomi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven deltar sporadiskt eller med stöd av frågor i diskussionen i gemensamma planerings- och arbetssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven deltar i diskussionen i gemensamma planerings- och arbetssituationer och försöker lyssna och föra fram sina egna synpunkter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven lyssnar på olika synpunkter och uttrycker sina åsikter konstruktivt i gemensamma planerings- och arbetssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven deltar aktivt i diskussioner, beaktar olika synpunkter och argumenterar konstruktivt för sina egna åsikter. Eleven uppmuntrar de andra i gemensamma planerings- och arbetssituationer.

M7 aktivera eleven att vara uppmärksam på hur vardagen är uppbyggd samt på kulturellt mångskiftande verksamhetsmiljöer och husliga traditioner

Målområde

Samarbete och kommunikation

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att känna igen hur rytmen i olika hushåll byggs upp och hur den struktureras tidsmässigt. Eleven lär sig att förhålla sig accepterande till kulturell mångfald i hemmen.

Innehållsområden

I1 Matkunskap och matkultur

I2 Att bo och leva tillsammans

I3 Konsument- och hushållskunskap i hemmet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

Föremål för bedömningen

Förmåga att uppfatta hur vardagen är uppbyggd och skillnader mellan olika hushåll

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i huslig ekonomi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven benämner vardagsrutiner och känner till olika slag av hemkulturer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven beskriver vardagsrutiner, hur vardagen är uppbyggd, hushållstraditioner och olika slag av hemkulturer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven definierar hur vardagen är uppbyggd och hushållens vardagsrutiner i olika hemkulturer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven motiverar uppbyggnaden av vardagen och tidsanvändningen i olika slag av hemkulturer.

M8 handleda eleven att arbeta självständigt och i grupp och att komma överens om fördelningen av arbetsuppgifter och tidsanvändningen

Målområde

Samarbete och kommunikation

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att arbeta självständigt och som en del av gruppen och den gemensamma uppgiften.
Eleven lär sig att komma överens om fördelningen av arbetsuppgifter.

Innehållsområden

I1 Matkunskap och matkultur

I2 Att bo och leva tillsammans

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Användningen av resurser och att lära sig hur gemensamma överenskommelser görs upp

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i huslig ekonomi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven övar under individuell handledning på att arbeta självständigt och deltar sporadiskt i gruppens aktiviteter.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven övar på att arbeta självständigt och att ta ansvar för sitt eget arbete samt deltar i gruppens aktiviteter på överenskommet sätt.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven arbetar på egen hand och i grupp och strävar efter att arbeta konstruktivt och genom att förhandla om olika arbetsuppgifter. Eleven vet vad en rättvis arbetsfördelning innebär och kan komma fram till överenskommelser om arbetsfördelning genom att delta i beslutsfattandet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven arbetar självständigt och rättvist och agerar med samarbetsförmåga samt ansvarfullt i gruppen.

M9 uppmuntra eleven att handla enligt goda seder i samspel med andra och att reflektera över hur det egna uppförandet påverkar arbetet i gruppen och gemenskapen

Målområde

Samarbete och kommunikation

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att identifiera faktorer i anknytning till omtänksamt bemötande, goda seder och bruk samt hur man agerar i kommunikationssituationer.

Innehållsområden

I1 Matkunskap och matkultur

I2 Att bo och leva tillsammans

I3 Konsument- och hushållskunskap i hemmet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Omtänksamt bemötande av andra elever och agerande i enlighet med goda seder och bruk i kommunikationssituationer under lektionen.

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i huslig ekonomi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven vet att goda seder och bruk inverkar på kommunikationssituationer.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen och benämner faktorer i anknytning till goda seder och bruk och omtänksamt bemötande.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven kan agera i enlighet med goda seder och bruk.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven kan motivera goda seder och bruk och omtänksamt bemötande av andra samt handlingar i praktiken i anknytning till dessa.

M10 uppmuntra eleven att söka och bedöma information i anslutning till huslig ekonomi samt handleda eleven att använda tillförlitlig information som grund för sina val

Målområde

Informationshantering

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att söka och jämföra information och identifiera tillförlitliga källor för information i anknytning till huslig ekonomi som grund för sina val.

Innehållsområden

I1 Matkunskap och matkultur

I2 Att bo och leva tillsammans

I3 Konsument- och hushållskunskap i hemmet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att söka och använda information

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i huslig ekonomi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven söker under individuell handledning information i anknytning till huslig ekonomi ur givna källor. Förmågan att tolka och utnyttja informationen är anspråkslös.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven söker information i anknytning till huslig ekonomi ur källor som är bekanta för hen och som givits hen och utnyttjar dem i sitt arbete.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven vet var och hur man kan söka information i anknytning till huslig ekonomi. Eleven bedömer informationens användbarhet och källornas tillförlitlighet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven söker information i anknytning till huslig ekonomi ur olika källor. Eleven bedömer källornas och informationens tillförlitlighet och användbarhet och väljer för uppgiften ändamålsenliga källor.

M11 lära eleven att läsa, tolka och bedöma anvisningar, tecken och symboler som anknyter till hushåll och närsamhälle

Målområde

Informationshantering

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att läsa och tolka instruktioner, tecken och symboler i anknytning till hushållsarbete och närsamhälle och arbeta i enlighet med dem.

Innehållsområden

I1 Matkunskap och matkultur

I2 Att bo och leva tillsammans

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda anvisningar, tecken och symboler

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i huslig ekonomi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven känner igen och benämner enstaka anvisningar och tecken.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven känner igen, benämner, klassificerar och använder hushållsrelaterade anvisningar och tecken i enlighet med givna instruktioner.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder hushållsrelaterade anvisningar, tecken och symboler i sitt arbete.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven motiverar användningen av hushållsrelaterade anvisningar, tecken och symboler i olika arbeten.

M12 handleda eleven att lära sig lösa problem och vara kreativ i olika situationer och miljöer

Målområde

Informationshantering

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att använda kunskaper och färdigheter, identifiera tjänster och visa på kreativitet i olika situationer och miljöer.

Innehållsområden

I1 Matkunskap och matkultur

I2 Att bo och leva tillsammans

I3 Konsument- och hushållskunskap i hemmet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

Föremål för bedömningen

Förmåga att använda begrepp, tillämpa kunskaper och färdigheter, samt hitta kreativa lösningar i situationer. Kännedom om tjänster som stöder vardagen i hemmet

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i huslig ekonomi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven nämner några hushållsrelaterade begrepp, kunskaper och färdigheter samt enstaka tjänster som stöder vardagen i hemmet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven använder hushållsrelaterade begrepp, sina kunskaper och färdigheter samt beskriver enstaka tjänster som stöder vardagen i hemmet.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven använder hushållsrelaterade begrepp, sina kunskaper och färdigheter i olika situationer. Eleven beskriver olika tjänster som stöder vardagen i hemmet och hur de används i vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven använder hushållsrelaterade begrepp och sina kunskaper och färdigheter motiverat och kreativt i olika situationer. Eleven utvärderar olika tjänster som stöder vardagen i hemmet och motiverar användningen av dem och de möjligheter de erbjuder.

M13 handleda eleven mot en hållbar livsstil genom att fästa elevens uppmärksamhet vid miljö- och kostnadsmedvetenhet som en del av valen i vardagen

Målområde

Informationshantering

Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen

Eleven lär sig att tolka faktorer och aktiviteter i anknytning till cirkulär ekonomi och hushållsarbeten som belastar miljön och ekonomin.

Innehållsområden

I1 Matkunskap och matkultur

I2 Att bo och leva tillsammans

I3 Konsument- och hushållskunskap i hemmet

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

Föremål för bedömningen

Handlingar för miljö och ekonomi i arbete och beslutsfattande

Bedömningskriterier för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i huslig ekonomi

Vitsord	Beskrivning av kunnande
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 5	Eleven räknar upp några hushållsrelaterade handlingar i anknytning till miljö och användning av pengar.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 7	Eleven vet hur man kan minska miljöbelastningen och vad man kan göra i ett hushåll för miljön och ekonomin.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 8	Eleven utför i olika uppgifter och situationer enstaka handlingar som anknyter till miljö och ekonomi i vardagen.
Beskrivning av kunnandet för vitsordet 9	Eleven utför i olika uppgifter och situationer handlingar i anknytning till miljö och ekonomi i vardagen på ett logiskt sätt och motiverar betydelsen av dem utgående från en hållbar och ansvarsfull livsstil och konsumtion.

16.3.19. Elevhandledning

Läroämnets uppdrag

Elevhandledningen har en central betydelse ur såväl elevernas och skolans som ur samhällets perspektiv. Handledningsverksamheten ska bilda en sammanhängande helhet som fortgår under hela den grundläggande utbildningen och vidare under studierna efter den grundläggande utbildningen. Elevhandledningen ska främja att eleverna lyckas i skolarbetet, att studierna löper smidigt och att eleverna uppnår goda studieresultat.

Elevhandledningens uppdrag är att främja elevernas fostran och utveckling så att de kan vidareutveckla sina studievanor och sina sociala färdigheter och tillägna sig kunskaper och färdigheter som behövs i livet. Elevhandledningen ska stödja eleverna att fatta beslut och att göra val gällande vardagslivet, studierna, fortsatta studier och framtiden utgående från sina egna förutsättningar, sina värderingar, sitt utgångsläge och sina intressen. Med hjälp av elevhandledningen lär sig eleverna att bli medvetna om sina möjligheter att påverka planeringen och besluten i sitt eget liv. Eleverna ska uppmuntras att fundera över och ifrågasätta sina förhandsuppfattningar om utbildning och yrken och att göra sina val utan könsbundna rollmodeller. Elevhandledningen ska genomföras i samarbete med vårdnadshavarna.

Strukturen, verksamhetssätten, arbets- och ansvarsfördelningen inom elevhandledningen samt de yrkesövergripande nätverk som behövs för att uppnå målen för elevhandledningen ska beskrivas i skolans handledningsplan. I planen ska även samarbetet mellan hem och skola gällande handledning beskrivas, likaså skolans samarbete med arbetslivet och arrangemang i anslutning till praktisk arbetslivsorientering. Det är viktigt att systematiskt utvärdera hur målen i handledningsplanen nås. För att elevernas studier ska fortlöpa smidigt vid etappmålen inom den grundläggande utbildningen och vid övergången till fortsatta studier är det viktigt med samarbete mellan lärarna och studiehandledarna och att man vid behov samarbetar med andra yrkeskategorier. Lärarna ska i sitt arbete använda aktuell information om fortsatta studier, arbetsliv och arbetsuppgifter samt förändringar i dessa.

Elevhandledningen fungerar som en länk mellan skolan, samhället och arbetslivet. Elevhandledningen ska främja rättvisa, likvärdighet, jämlikhet och delaktighet samt förebygga marginalisering från utbildning och arbetsliv. De kunskaper och färdigheter som utvecklas inom elevhandledningen bidrar för sin del till att trygga tillgången på kompetent arbetskraft och till att efterfrågan och utbud på kunnande sammanfaller i det framtida arbetslivet.

Läroämnets uppdrag i årskurs 7-9

I årskurserna 7-9 har elevhandledningen som uppdrag att stödja elevernas övergång till lärmiljöerna och arbetssätten i årskurserna 7–9. I årskurserna 7–9 vägleds varje elev fortsättningsvis att utveckla sin förmåga att lära sig och sina studiefärdigheter. Eleverna får hjälp med att förstå hur deras val inverkar på studierna och framtiden. Elevhandledningen har tillsammans med de övriga läroämnena som uppdrag att klargöra läroämnenas betydelse för fortsatta studier och arbetslivsfärdigheter samt att utöka elevernas kunskaper om arbetslivet, olika arbetsuppgifter, entreprenörskap och framtida kompetensbehov. Studiehandledaren har huvudansvaret för elevhandledningen.

Elevhandledningens uppdrag är att öka elevernas beredskap att klara sig i föränderliga livssituationer och i övergångsskeden i studier och yrkeskarriär. Eleverna ska få lära sig att använda och utnyttja olika informations-, rådgivnings- och handledningstjänster. Handledningen ska stärka elevernas företagsamhet och förmåga att ta egna initiativ i beslut som gäller deras utbildnings- och karriärval. I samarbete med den mottagande läroanstalten och vårdnadshavarna ska elevhandledningen ge eleverna information och möjlighet att bekanta sig med utbildnings- och studiealternativ efter grundskolan. Handledningen har som uppgift att bidra till att studierna slutförs och att med hjälp av planering av fortsatta studier i samband med gemensam ansökan stödja övergången till studier efter den grundläggande utbildningen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i elevhandledning i årskurs 7-9

Inom elevhandledningen används mångsidiga arbetssätt utgående från elevernas individuella och gruppspecifika behov och förutsättningar. Handledningsformerna är personlig handledning som fördjupar sig i individuella frågor, handledning i smågrupp och handledning i klass. Grupperna bildas flexibelt med beaktande av handledningens innehåll och möjligheter till kamratstöd. Inom den personliga handledningen har eleverna möjlighet att diskutera frågor som anknyter till deras studier, utbildnings- och yrkesval samt deras livssituation. Under handledningen i smågrupp lär sig eleven att behandla gemensamma frågor av handledande karaktär eller personliga frågor som gäller någon elev i gruppen och kan delas med de andra eleverna. Handledningens kontinuitet ska säkerställas genom att erbjuda elevhandledning på alla årskursnivåer. Vårdnadshavarna ska vid behov ges möjlighet att diskutera frågor förknippade med elevens studier och val under gemensamma möten med läraren, studiehandledaren, eleven och vårdnadshavaren.

Utöver skolan och webbmiljöer används även närmiljön och arbetslivet som lärmiljöer. För att skapa en grund för utbildnings- och yrkesval samt öka uppskattningen för arbete ska praktisk arbetslivsorientering (PRAO) ordnas för elever i årskurs 7–9 inom den grundläggande utbildningen. Eleverna ska ha möjlighet att få personliga erfarenheter av arbetslivet och olika yrken i en riktig arbetsmiljö. I samband med PRAO ska eleverna ha möjlighet att utvärdera den kunskap och de erfarenheter som de fått. PRAO ska genomföras i samarbete med de övriga läroämnena, så att de övriga läroämnenas innehåll och arbetssätt kan utnyttjas.

Handledning, intensifierad personlig elevhandledning och handledning för en elev som har behov av stöd i elevhandledningen i årskurs 7–9

Elevernas individuella utgångsläge och behov ska beaktas i elevhandledningen. Handledningen differentieras genom att man beaktar elevernas personliga mål, erfarenheter, fritidssysselsättningar, intressen, kompetensområden och faktorer som inverkar på livssituationen. Samarbetet mellan olika aktörer är viktigt, särskilt i handledningen vid övergångarna under elevernas studiebana. Handledning som berör fortsatta studier ska inledas i ett tillräckligt tidigt skede. Yrkes- och sektorsövergripande samarbete är viktigt i synnerhet för att säkerställa att elever som behöver intensifierad personlig elevhandledning och stöd samt unga som av särskilda skäl riskerar att bli utan utbildning fortsätter att studera.

En elev som behöver stöd för att ansöka till fortsatta studier efter den grundläggande utbildningen har rätt att utöver elevhandledning få intensifierad personlig elevhandledning enligt sina behov i

årskurserna 8 och 9. I den intensifierade personliga elevhandledningen ska tyngdpunkten ligga på att utveckla elevens färdigheter för fortsatta studier samt att vägleda eleven till fortsatta studier som är lämpliga för hen. Målet är att varje elev ska hitta en studieplats för fortsatta studier där eleven kan fortsätta fullgöra läroplikten efter den grundläggande utbildningen.

Eleven ska efter den grundläggande utbildningen övergå till att avlägga en examen på andra stadiet, till utbildning som handleder för utbildning på andra stadiet eller till någon annan utbildning som föreskrivs i läropliktslagen. Behovet av intensifierad personlig elevhandledning ska i första hand utvärderas av elevhandledaren med beaktande av elevhandledningens innehåll och mål.

I den intensifierade personliga elevhandledningen ska eleven få personlig och övrig elevhandledning och för eleven ska utarbetas en personlig plan för fortsatta studier. I den personliga planen för fortsatta studier ska man anteckna elevens styrkor och mål med anknytning till övergången till studier efter den grundläggande utbildningen. Dessa ska systematiskt stärkas med hänsyn till elevens individuella utgångsläge och behov.

När det gäller en elev som är i behov av stöd för lärandet och skolgången ska handledningen i anknytning till fortsatta studier inledas i ett tillräckligt tidigt skede. I planeringen ska man ta hänsyn till elevens individuella förutsättningar, behovet av stöd för lärande och studier och vilka sysselsättningsutsikter utbildningen ger möjlighet till. Eleven och hens vårdnadshavare ska ges möjlighet att bekanta sig med olika för eleven lämpliga alternativ till fortsatta studier efter den grundläggande utbildningen. Eleven och vårdnadshavaren ska få tillräckligt med information om möjligheterna till fortsatt stöd för lärandet och studierna i studierna efter den grundläggande utbildningen samt vid behov även information om övriga stödformer.

Formativ bedömning av elevens lärande i elevhandledning i årskurs 7–9

I elevhandledning ges inget vitsord. Bedömningen i elevhandledningen är formativ och bygger på elevernas självvärdering samt på interaktiv, handledande och uppmuntrande respons i samband med olika handledningsåtgärder. Eleverna reflekterar tillsammans med läraren och lär sig bedöma sina förutsättningar, sitt kunnande och sina färdigheter, sin funktionsförmåga, sin företagsamhet och sina resurser samt hur mycket och vilken form av handledning och stöd de behöver och sina kommunikativa färdigheter och färdigheter att arbeta i grupp. Eleverna ska handledas att förstå hur värderingar, föreställningar och människor som är viktiga för dem påverkar deras val och beslut. Eleverna ska öva sig på att bedöma sin förmåga att söka information och använda informations- och kommunikationsteknik för att söka information om utbildningar och arbetslivet. Eleverna ska uppmuntras att även fästa uppmärksamhet vid sin förmåga att känna igen hur tillförlitliga och ändamålsenliga olika informationskällor är. Eleverna ska göras medvetna om bakgrunden till olika metoder och redskap för självvärdering samt förstå vilka möjligheter det finns att använda dem i den egna karriärplaneringen. Eleverna lär sig med lärarens hjälp att hitta de instanser som erbjuder stöd- och handledningstjänster i skolan och i samhället samt utvecklar sina färdigheter att söka de tjänster de behöver.

Centralt innehåll som anknyter till målen för elevhandledning i årskurs 7–9

Innehållet väljs så att det stödjer målen. Innehållet utformas till helheter för olika årskurser.

I1 Lärande och studier

Centralt innehåll i elevhandledningen är att i samarbete med övriga läroämnen hjälpa eleverna att klara sig i skolan och att utveckla studiefärdigheten och förmågan att lära sig ur ett socialt perspektiv och med tanke på livslångt lärande. Eleverna ska öva sig att ställa upp mål för studierna i olika skeden av studierna, att utvärdera hur det självständiga arbetet utvecklats och hur målen uppnåtts samt att ta ansvar för sitt lärande, för val förknippade med studierna och för att studierna framskrider.

I2 Självkännedom och livslång karriärplanering

I elevhandledningen behandlas innehåll som hjälper eleverna att öka sin självkännedom och sin självbedömningsförmåga, sin förmåga att planera framtiden och fatta beslut samt att utveckla sina färdigheter att lösa problem i situationer där ingen färdig lösning finns att tillgå. Färdigheter som ska övas är bl.a. karriärplanering och -hantering, motivation samt allmän kompetens som behövs i livet. Eleverna ska träna sin förmåga att analysera och förstå vilka faktorer som påverkar de egna valen. Sådana faktorer är exempelvis värden och attityder, elevernas färdigheter och sociala nätverk.

I3 Färdigheter som behövs i studierna och arbetslivet

I elevhandledningen ska eleverna ges möjligheter att träna sina färdigheter att komma till rätta i olika miljöer. Uppmärksamhet ska fästas vid att utveckla mångsidiga färdigheter som behövs i studierna och arbetslivet samt sociala och kommunikativa färdigheter för olika kanaler. I kommunikativa färdigheter ingår också att bedöma hur tillförlitlig den information som inhämtats via olika källor är med tanke på karriärplaneringen.

I4 Arbetslivsorientering

Genom att granska olika näringsgrenar, arbetslivet och olika yrkesområden samt öva sig att söka arbete ökar elevernas kunskap om arbetslivet. Samtidigt får eleverna insikt i branscher som intresserar dem, i yrken och företagsamhet. I synnerhet under den praktiska arbetslivsorienteringen (PRAO) får eleverna träna färdigheter som behövs i arbetslivet. Den erfarenhet, kunskap och respons som fås under PRAO ska utnyttjas i studierna i olika läroämnen och när eleverna gör upp framtidsplaner. Uppmärksamhet ska fästas vid jämlikhetsfrågor i arbetslivet.

I5 Att söka till fortsatta studier

Att utveckla elevernas förmåga att planera fortsatta studier och framtiden är en helhet som ska fördjupas i elevhandledningens innehåll under hela den grundläggande utbildningen. Eleverna ska i elevhandledningen få kunskap om vilka möjligheter till fortsatta studier som erbjuds inom Finlands utbildningssystem och lära sig att hitta mer detaljerad information om fortsatta studier och ansökan till dem genom att utnyttja olika informations-, rådgivnings- och handledningstjänster.

Mål för undervisningen

M1 hjälpa eleven att bilda sig en helhetsuppfattning om arbetssätten och studiemiljön i årskurs 7–9, utveckla elevens beredskap att studera i denna miljö och i olika grupper samt stödja eleven att handla självständigt och ta ansvar för sina studier och val

Målområde

Delaktighet och aktivitet

Innehållsområden

I1 Lärande och studier

I2 Självkännedom och livslång karriärplanering

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M2 uppmuntra och vägleda eleven att utveckla sin studiefärdighet och förmåga att lära sig

Målområde

Förmåga att lära sig

Innehållsområden

I1 Lärande och studier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

M3 skapa förutsättningar som främjar elevens vilja att lära sig, förmåga att bedöma sitt kunnande, att identifiera och utnyttja sina färdigheter och styrkor, förmåga att inse vad hen behöver lära sig och att vid behov ändra sina planer och handlingsmodeller

Målområde

Livslångt lärande

Innehållsområden

I1 Lärande och studier

I2 Självkännedom och livslång karriärplanering

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

M4 göra eleven medveten om faktorer som påverkar hens val och hjälpa hen att anpassa sig till sin förmåga, sina förutsättningar och intressen

Målområde

Självkännedom

Innehållsområden

I2 Självkännedom och livslång karriärplanering

Delområdena inom mångsidig kompetens

K3 Vardagskompetens

M5 lära eleven att ställa upp både kortsiktiga och långsiktiga mål, utarbeta planer för att uppnå målen och utvärdera hur målen uppnåtts

Målområde

Att ställa upp mål

Innehållsområden

I2 Självkännedom och livslång karriärplanering

I5 Att söka till fortsatta studier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K3 Vardagskompetens

M6 hjälpa eleven att förstå arbetets betydelse för hens eget liv och för samhället samt att förstå olika läroämnens betydelse för framtida studier och för färdigheter som behövs i arbetslivet

Målområde

Lärande med sikte på arbetslivet

Innehållsområden

I2 Självkännedom och livslång karriärplanering

I3 Färdigheter som behövs i studierna och arbetslivet

I5 Att söka till fortsatta studier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

M7 handleda eleven att utveckla sin förmåga att bedöma vilken kompetens och vilka sociala och kommunikativa färdigheter som behövs i olika arbetsuppgifter, vilka yrken som passar hen och att stärka sin förmåga att söka information om hur man efter den grundläggande utbildningen kan inhämta den kompetens som krävs

Målområde

Lärande med sikte på arbetslivet

Innehållsområden

I2 Självkännedom och livslång karriärplanering

I3 Färdigheter som behövs i studierna och arbetslivet

I4 Arbetslivsorientering

I5 Att söka till fortsatta studier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

M8 ge eleven och vårdnadshavarna information om huvuddragen och möjligheterna i Finlands utbildningssystem, stödja elevens förmåga att söka information om utbildning och arbetsliv både i Finland och utomlands

Målområde

Att använda information om utbildning och arbetsliv i den egna karriärplaneringen

Innehållsområden

I4 Arbetslivsorientering

I5 Att söka till fortsatta studier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

M9 vägleda eleven att använda informations-, rådgivnings- och handledningstjänster via många kanaler samt att vid planeringen av sin framtida karriär bedöma hur tillförlitlig och ändamålsenlig information som inhämtats via olika källor är

Målområde

Att använda information om utbildning och arbetsliv i den egna karriärplaneringen

Innehållsområden

I2 Självkännedom och livslång karriärplanering

I3 Färdigheter som behövs i studierna och arbetslivet

I5 Att söka till fortsatta studier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

M10 stödja elevens förmåga att uppfatta sin kulturella bakgrund och att komma till rätta i möten och samarbetssituationer med olika kulturer, handleda eleven att inhämta och tillägna sig kunskap om möjligheterna att studera i multinationella arbetsmiljöer och utomlands

Målområde

Kulturell mångfald och internationalism

Innehållsområden

I4 Arbetslivsorientering

I5 Att söka till fortsatta studier

Delområdena inom mångsidig kompetens

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

17. Bilagor

BILAGA 1 Mål, innehåll och bedömning av elevens lärande i undervisning i samiska som kompletterar den grundläggande utbildningen

BILAGA 2 Mål, innehåll och bedömning av elevens lärande i undervisning i romani som kompletterar den grundläggande utbildningen

BILAGA 3 Mål, innehåll och bedömning av elevens lärande i undervisning i elevens eget modersmål som kompletterar den grundläggande utbildningen